

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.18

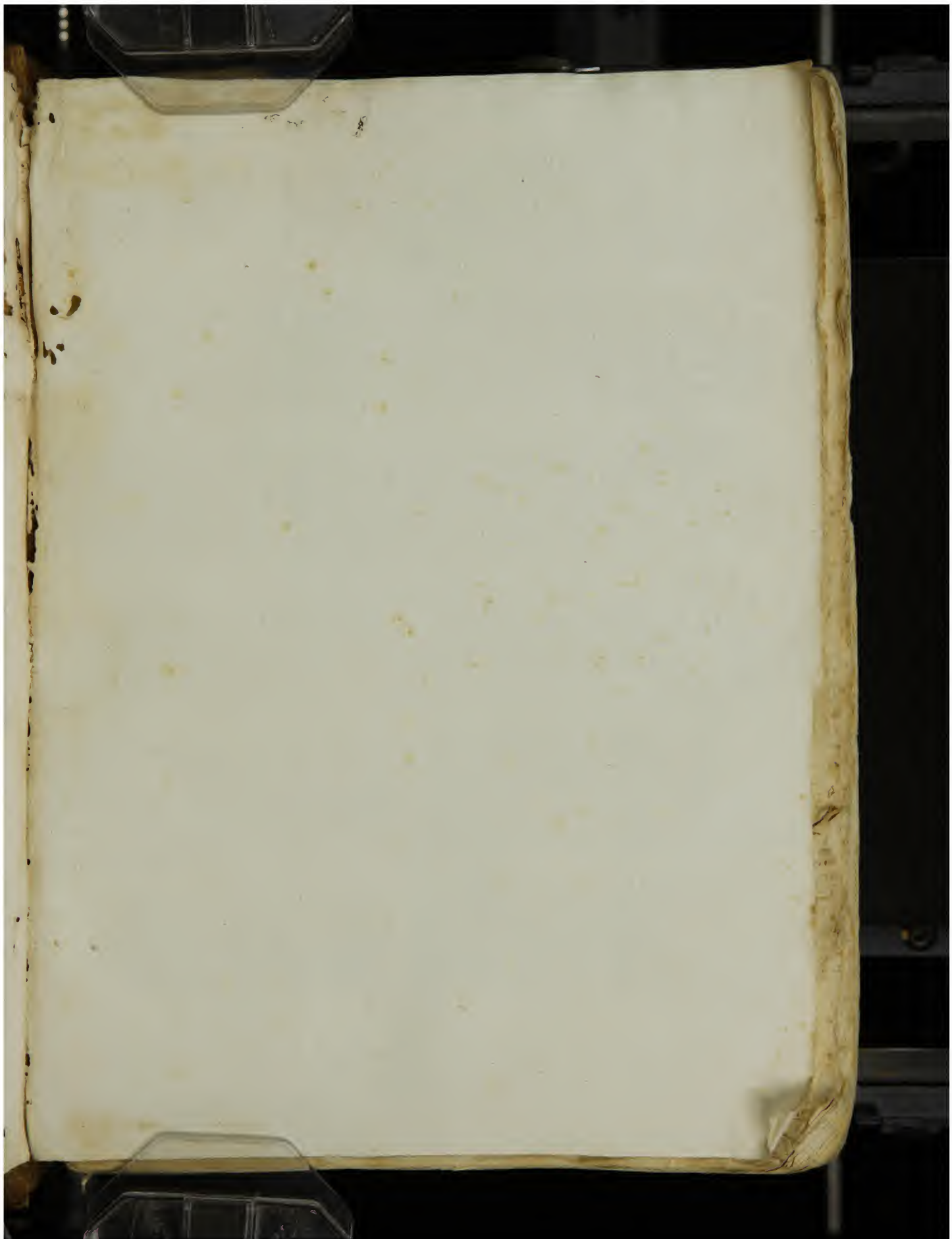

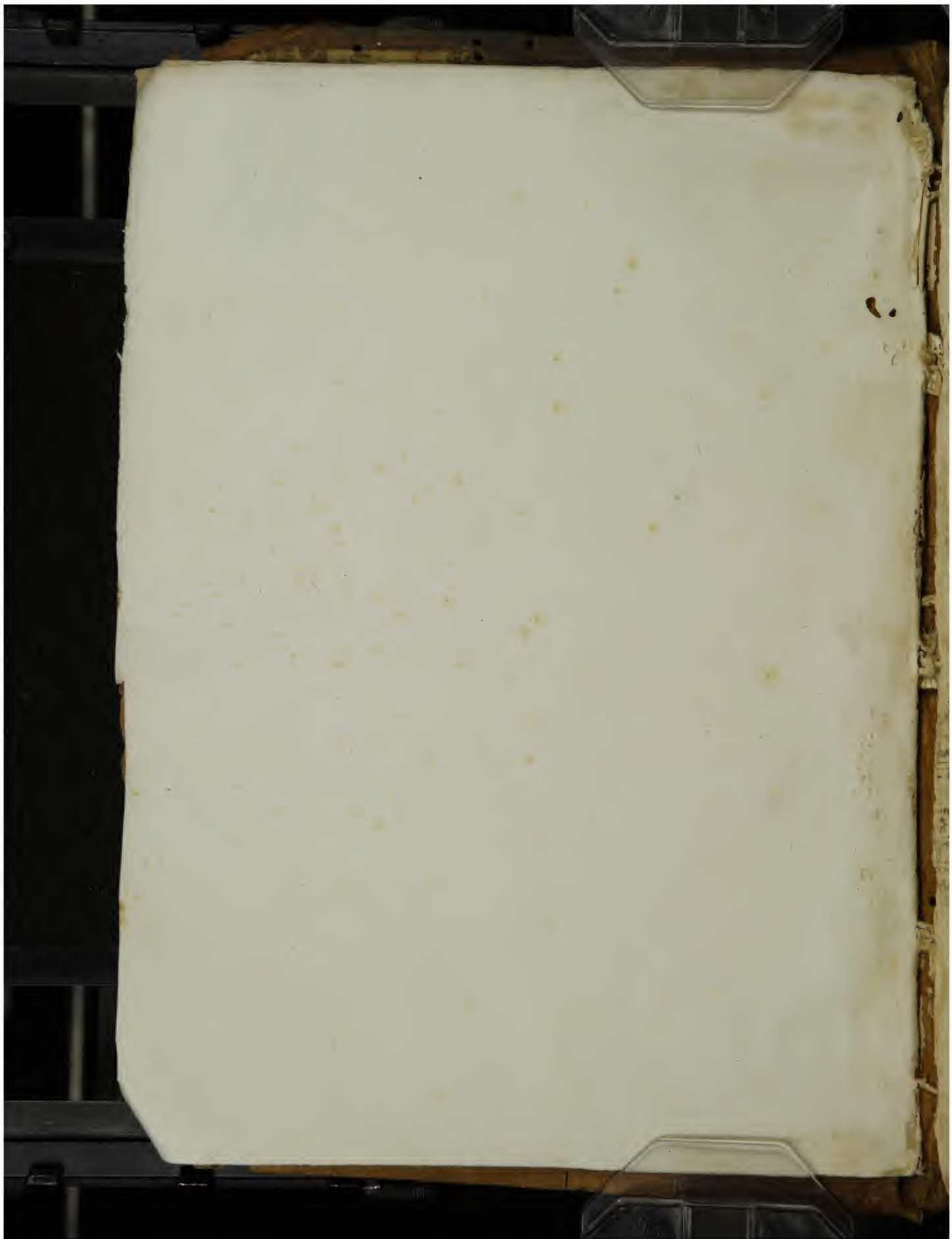
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.18

INCUNABULI

A
7
18

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

Prologus

Incepit scriptū sup Primo sententiāz
editum a fratre Joanne duns ordinis
fratrum minoꝝ doctore subtilissimo ⁊
oium theologoꝝ principe.

Conspiciētes
aliquid de penuria
ꝛ. Circa prolo
gū huius pmi libri
sententiāz querūt
quinqꝫ. Prīmū de
necessitate huius doctrine ⁊ spectat ad
genus cause efficiētis. Et est questio vtz
necessariū sit hōi p statu isto aliquā do
ctrinā spēalem supnāliter inspirari. Se
cundū spectat ad genus cause formalis
Et est questio. vtrum cognitio supnālis
necessaria viatori tradita sit sufficienter
in sacra scriptura. Tertiū spectat ad
genus cause mālīs. Et est questio. vtrū
theologia sit de deo tanqꝫ de sbo primo
Quartū ⁊ Quintū pertinent ad genus
cause finalis. Et est quarta questio. vtz
theologia sit practica. Quinta v. q̃stio
vtrū ex ordine ad praxim ut ad finēz di
cat per se scientia practica.

Primo q̃ritur.

vtrū hōi p statu isto sit neces
sariū aliquā doctrinā spēalem supnatu
raliter inspirari ad quā vtz nō possit ar
tingere lumine nālī intellectus. Et vñ qꝫ
non sic. Omnis pō habens aliqd cōe p
pmo obiecto nālī pōt in qdlibet ptenū
sū illo sicut in p se obiectū nāle. Hoc pz
p exemplū de pmo obiecto visus ⁊ alijs
ptentis sub illo. Et ita inductiue in alijs
obiectis pmiis ⁊ potentijs. Patet etiā p
rōnem qꝫ primū obiectū dī qd est adeqꝫ
tū potentie. sed si in aliquo esset rō eius
circa quod non posset pō hēre actū nālī
nō esset potētie adequatū sed excederet
pōm. pz q̃ maior. Sed pmiū obiectū itel
lectus nostri nāle est ens inq̃rtū ens. q̃ in

tellectus noster pōt naturalit hēre actum
circa quodcūqꝫ ens ⁊ sic circa quodcūqꝫ
intelligibiletā circa non ens qꝫ negato
cognoscit p affirmatōnem. q̃ ꝛ. pbatio
minoris. Auic. pmo metha. c. 5. Ens et
res pma impressiōe imprimunt in aiām
nec possunt manifestari ex alijs. Si autē
esset aliqd aliud ab istis pmiū obiectum
ista posset manifestari p rōnem illius
sed hoc est impossibile. q̃. Preterea sen
sus non indiget aliqꝫ cognitōe supnālī p
isto statu. q̃ nec intellectus. ais pz. pba
ꝛ. Nā nō deficit in necēss. 3. de aia. ⁊ si i
ipsectis nō deficit multo magis nec i pfe
ctis. q̃ si nō deficit in potētjs inferioribꝫ
q̃tuz ad necessaria eis ppter actus suos
habendos ⁊ finē eazꝫ psequendū. multo
magis nō deficit in necessarijs potētie
superiori ad actū suū ⁊ finem pndū. q̃ ꝛ.
Preterea si aliqua talis doctrina sit ne
cessaria hoc est qꝫ potentia in puris nālī
bus est ipso positionata obiecto ut sic co
gnoscibili. q̃ oz qꝫ p aliqd aliud a se fiat
ei pportionata. illud aliud aut est nāle
aut supernaturale. si est naturale q̃ totū
est ipso positionatū obiecto pmo. si sup
naturale. q̃ potētia est ipso positionata il
li. ⁊ ita sequit qꝫ pter aliud oportet ei pro
portionari ⁊ sic in infinitū. cū q̃ nō sit p
cedere in infinitū 2º metha. oportet stat
in pmo dicendo qꝫ potētia intellectiva
sit ex se pportionata omni cognoscibili
⁊ scdm omnem modum cognoscibilis.
quare ꝛ.

Ad Oppositum

2º Thimo. 3º. Omnis scriptura diuini
tus inspirata vtilis est ad docēdū: ad ar
guendū ꝛ. Preterea Baruch. 3º. de
sapientia dicitur. Non est qui possit scī
re vias eius. sed qui scit vniuersa hōiuit
eam. ergo nullus alius potest habere eā
nisi a sciente vniuersa hoc q̃tum ad ne
cessitatem. de facto subdit. Tradidit eā
Jacob puero suo ⁊ isrl dilecto suo. hoc
quantū ad vetus testamentū. ⁊ sequitur

Prologus

Post hoc in terris visus est et cum hominibus conuersatus. Et sic quando tradidit eam quo ad nouum testamentum.

In ista questione.

videt esse controuersia inter philosophos et theologos. tenet. n. philosophi perfectionem nature et negat perfectionem supernaturalē. Theologi vero cognoscunt defectum nature et necessitatem gratie et perfectionem supernaturalium. Dicitur ergo philosophus quod nulla est cognitio supernaturalis homini necessaria per istum statum. sed quod omnem noticiam sibi necessariam posset acquirere ex actione causarum naturalium. Ad hoc adducit similes auctoritas et ratio philosophi ex diuersis locis primo per illud. 3. d. aia ubi dicitur quod intellectus agens est quo est omnia facere et intellectus possibilis est quo est omnia fieri. Ex hoc arguitur sic. actiuo naturali et passiuo debite approximationis et non impeditur necessario sequitur actio quod non dependet essentialiter nisi ab eis tanquam a causis prioribus. Actiuum autem respectu omnium intelligibilium est intellectus agens et passiuum est intellectus possibilis et hec sunt naturaliter in anima. nec sunt impedita patet ergo virtute naturali istorum potest sequi actus intelligendi respectu cuiusque intelligibilis. Confirmat ratio. omni potentie passive naturali correspondet aliquod actiuum naturale alioquin videretur potentia passiuum esse frustra in natura si per nihil in natura posset reduci ad actum. sed intellectus possibilis est potentia passiuum et naturalis respectu quorumcumque intelligibilium ergo correspondet sibi aliqua potentia actiuum naturalis sequitur ergo positum. minor patet. quod intellectus possibilis naturaliter appetit cognitionem cuiuscumque cognoscibilis. naturaliter etiam perficitur per quacumque cognitionem ergo est naturaliter receptiuus cuiuscumque intellectus. Preterea. 6. methaphysica. diuidit scientiam speculatiua in methaphysicam et physicam siue naturalem et mathematicam. Et ex probatione huius ibidem non videtur possibile plures habitus esse speculatiuos. quod in istis considerat de

toto ente et se et quo ad omnes partes et sicut autem non posset esse aliqua alia scientia speculatiua ab istis. sic nec practica aliquid alia a practica acquisitis actiuis et factiuis. ergo scientie practice acquisite sufficiunt ad perficiendum intellectum practicum et speculatiue acquisite sufficiunt ad perficiendum intellectum speculatiuum. Preterea potens naturaliter intelligere principia potest naturaliter cognoscere et intelligere conclusiones inclusas in principio hanc probationem. quod scientia conclusionum non dependet nisi ex intellectu principii et ex deductiue conclusionum ex principio. sicut patet ex diffinitione sciendi primo posteriorum. sed deductio est ex se manifesta sicut patet ex diffinitione syllogismi perfecti primo posteriorum quod nullius est indigens ut appareat euidenti necessarii ergo si principia intelliguntur et deductio manifestata est ex se habent omnia que sunt necessaria ad sciendam conclusionem. patet ergo maior. Sed naturaliter intelligimus principia prima in quibus virtualiter includuntur omnes conclusiones scibiles. ergo naturaliter possumus scire omnes conclusiones istas scibiles. probatio prime partis minoris. quod termini primorum principiorum sunt confusissimi. ergo istos possumus naturaliter intelligere quod ex primo philosophi. confusissima a nobis primo intelliguntur. principia autem cognoscimus in quantum terminos cognoscimus primo posteriorum ergo principia prima possumus naturaliter cognoscere. probatio 2. partis minoris. quod termini primorum principiorum sunt confusissimi. ergo quando distribuunt distribuitur per omnibus conceptibus inferioribus. accipiunt autem tales termini vniuersaliter in primis principijs. et ita extendunt se ad omnes conceptus praticulares. et per consequens ad extrema omni speculatiue conclusionum. quare etc.

Contra istam positi

ones potest argui tripliciter. Primo sic. omni agenti per cognitionem necessaria est distincta cognitio sui finis. hanc probationem. quod omne agens propter finem agit ex appetitu finis et omne per se agens agit propter finem. ergo omne per se agens suo modo appetit finem. ergo sicut

agenti naturali est necessari^{us} appetitus finis ppter quē debet agere. ita agenti p cognitionem qđ etiā est per se agens ex 2°. phy. necessarius est appetitus sui finis ppter quē debet agere qui sequit^{ur} cognitionē. patet qđ maior. Sed hō nō potest scire ex naturalibus finē suū distingere. qđ necessaria est sibi de hoc tradi aliqua cognitio supnaturalis. mior p^{ro}prio quia phus sequens nālem rōem aut ponit felicitatē esse pfectā in cognitione sbaz separatā acquisita. sicut vñ dicere p^{ro} ethi. 7. r. aut si non determinate asserit istā esse suā premā nobis possibile. aliā tñ rōne nāli nō concludit ita qđ soli rōni nāli inniten do vel errabit circa finē in particulari vel dubius remanebit. vñ pmo ethi. c. 12. dubitando ait. Siquidē igit^{ur} 7 aliud ali quod deoz est donū hoibus: rōabile et felicitatez dei datū esse: 7 maxime hūa noz qđ oprimū. 2° pbat eadē mior p rōem: qđ nullius sbe finis p^{ro}prio cognitio scit a nobis nisi ex actibus ei^{us} nobis manifestis ex quibus oñdit qđ talis finis sit cōueniens tali nāe. nullos aut actus cōperimur nec cognoscimus inesse nāe. nō stre in statu isto ex quibus cognoscām^{us} visionē sbaz separatā esse cōuenientē nobis. qđ non possumus nāliter cognoscē distingere qđ iste finis sit cōueniens nāe nostre. Hoc saltē certū est qđ quedā p^{ro}prio tōes finis ppter quas est appetibilior et feruentius inquirendus nō possunt determinate cōcludi rōne nāli. Et si. n. daret qđ ratio nālis sufficeret ad pbandū qđ visio nuda 7 fructio dei est finis hois. tam nō pcluderet qđ illa ppetuo cōuenit hōi pfecto in corpe 7 aia. sicut dicit in. 4. dl. 43. Et tñ ppetuitas hui^{us} boni est cōditō reddens finē appetibiliorē qđ si cēt trāsforzū. Consequi etiā hoc bonū in nā pfecta appetibilis est qđ in aia separata. sicut patet per Aug. 12. sup. Genesim. Istas qđ 7 similes cōditiōes finis necessariū est noscere ad efficaciter inquirendū finē 7 tñ ad eas nō sufficit rō naturalis. qđ requirit

tur doctrina supnaturaliter tradita sic. omni^{us} cognoscēti agenti ppter finē necessaria est triplex cognitio. pmo quō 7 qualiter finis acqrat. 2° cognitio oīuz que sunt necessaria ad finē. 3° est necessariū cognoscere qđ oīa ista sufficiāt ad tale finē. Primū patet qđ si nesciat quō finis acquirat nesciet qualiter ad cōsecutionē illius se disponat. 2° pbat qđ si nesciat omnia necessaria ad ipsū finē p^{ro}prio ignorantia alicui^{us} necessarij poterit a finē deficere. Et etiā qđ tuz ad 3° si nesciat ista necessaria sufficeret dubitādo se ignorare aliqđ necessariū nō efficaciter psequet illd qđ est necessariū. Sed hec tria nō pōt viator rōne nāli cognoscere. probatio pmi. qđ beatitudo confert tāq^{ue} premii p meritis eius quez deus acceptat tanq^{ue} dignū tali premio. Et p pns nulla nāli necessitate sequit^{ur} ad act^{us} nostros qđ lescūq^{ue}. sed contingēt datur a deo act^{us} aliquos in ordine ad ipsaz tanq^{ue} meritorios acceptāte. hoc autē non est nāli scibile ut videtur qđ in hoc errabāt phi^{losophi} ponētes oīa que sunt a deo immediate ēē ab eo necessario saltē alia duo mēbra sunt imanifesta. Nō. n. pōt sciri nāliter acceptatio voluntatis diuine utputa tanq^{ue} p^{ro}prio gēter acceptatis talia vel talia digna vita eterna. Et qđ etiā illa sufficiāt depēdet mere ex voluntate diuina circa ea ad que ptingēt se habet. qđ 7c.

Contra istas duas

rōnes instat. 7 primo contra primā sic. Omnis nā creata essentialiter depēdet a qualibz p se causa. Et ppter talē depēdētiā ex caro cognito pōt demonstratiōe qđ quelibet eius p se cā cognosci. qđ cum nā hois sit homini nāliter cognoscibilis qđ nō est potēte cognitiue ipsoportalis sequit^{ur} qđ ex ista nā cognita possit nāliter cognosci finis illius nature. 2° confirmat ratō qđ si ex natura inferiori cōgnita cognoscitur eius finis nō minus h^{oc} est possibile i ppositio: qđ nec mior depēdētia

Nā 12° meth. ab aia deo p^{ro}prio
est opmū cōtinuatiōe p^{ro}prio

Prologus

est finiti in pposito ad suū finē q̄ i alijs

Ex hac etiā rōne videt q̄ falsū sit ista ppositio. finis substantie nō cognoscit nisi ex actibus ei q̄ assumebat in pbatōne minoris. quia ex cognitōne nature in se potest finis eius cognosci demonstratōe quia. Si autē dicat q̄ ratio pcludit hōminē naturaliter posse cognoscere suū finē naturalē non autē supnaturalē.

Contra. Aug. pmo. de pdestinatōe sanc-
torū ca. 4. pinde inquit posse habere fides: sicut posse habere charitatē nāe est hōiū. habere autē fidem quēadmodum habere charitatē gratie est fidelium. Si igit natura hōis est nāliter cognoscibi-
lis hōi naturaliter etiā erit cognoscibilis ista potentia ut est talis nature 7 p pns ordinabilitas talis nature ad finem ad quē fides 7 charitas disponit. Itē hō naturaliter appetit finē istū quē dicitur suū naturalē. igit ad istū nāliter ordinatur q̄ ex tali ordine pōt concludi iste finis ex cognitōe nature ordinate ad ipsū. Itē nāliter cognoscibile est primū obiectū intellectus esse ens fm Auid. Et nāliter est cognoscibile in deo pfectissime saluari rōnem entis. finis autē cuiuscūq̄ po-
tentie est optimū eorū que continent sibi eius obiecto pmo: q̄ in illo solo est pscā quietatio 7 delectatō ex. lo. ethi. igit nāliter cognoscibile est hōiem ordinari fm intellectū ad deū tanq̄ ad finē. Confir-
mat ratio q̄ cui nāliter est cognoscibilis potētia aliqua sibi nāliter est cognoscibi-
le quid sit eius obiectū primū. Et ulterius pōt cognoscere in quo saluat rō istū pmi obiecti. 7 in quo pfectissime. tale at est finis potentie: mens autē nota est sibi fm Aug. i. 4. de trini. ca. 4. vel. i. 5. igit notū est sibi quid sit eius pmi obiectū. Et nouit deū non excedere rōnem illius pmi obiecti q̄ tunc nullo mō esset ab ip-
sa mente intelligibilis. q̄ nouit deū esse optimū in quo saluat ratio sui pmi obiecti. Et ita nouit ipsum esse finē potētie

Contra 2^{am} rōnem arguit sic. Si p vnu extremū cognoscit aliud. q̄ 7 mediū. sed necessaria ad psequendū finē sūt media inter naturā 7 finē suū psequendū. igit cū ex cognitōe nature possit cognosci finis nature fm prius pbatā. videt q̄ sibi possint cognosci media necessaria ad finem. Confirmat ratio. ita. n. in ppositio entis ad finē videt esse necessaria cōnexio ad ipsum finē sicut in alijs. sed ppter talē pnexionē in alijs ex fine cognoscunt illa que sunt ad finē necessaria. sic per rationem sanitatis concludit talia 7 talia requiri ad sanitatem. q̄ 7c.

Ad primū licet pro

cedat de fine qui est cā finalis. non de si-
ne attingendo per operatōne quorū fini-
um distinctio dicit infra. Potest tamen ad istud 7 ad sequēs de Aug. Et ad ter-
tium de potentia 7 pmo obiecto dicit vni-
ca responsione. q̄ oia recipiunt nostraz naturā vel potētia intellectiua esse a nobis cognoscibile naturaliter. quod falsū est sub illa ratōne propria 7 speciali sub qua ad talē finem ordinatur sub qua capax est gratie cōsumatē 7 sub qua habet deū pro perfectissimo obiecto. Non. n. cognoscit anima a nobis nec natura nostra pro statu isto nisi sub ratōne aliqua generali abstrahibili a sensibilibus. sicut patebit infra. di. 3. Et scdm talem rōnem generalē non cōuenit sibi ordinari ad tale finem nec posse cāperē gratiaz nec habere sic deū pro obiecto. Tunc ad formā cum dicit q̄ ex ente ad finem potest cognosci finis demonstratōe quia. dīcendum q̄ non est verū nisi cognitō illo ente ad finem sub illa propria ratōe sub qua habet finem istum. Et tunc mīnor est falsa. Et cū probatur per propor-
tionalitatem. dico q̄ licet mens sit eadē sibi non tamen pro statu isto est propor-
tionalis sibi tanq̄ obiectū nisi scdm ra-
tiones generales que possunt abstrahi

ab imaginem dico. finis proprie carum finis actus mordo earum pater ad illud bationem mū est falsa. Non proprius (ubstie manifestos. stio illa q̄ non) nia. bene. n. est re propria ratōne cā sic cognita possi gnolci demonstrat cognoscitur a nob nunciādo nullum i concludere proprie acum euidētē de i in vniuersali 7 cōm tam deficiat vtrāq̄ v notis terigit vnam actus supponendo nature in se. Ad co q̄ illa potētia habet ipsa est dispositio re propria ratōne amant re bonum sicut ratio cōmunes sicut cōmunes et illa potētia cōmunes de bonum. sicut possit sub illa ratōne be potētia. Et ita m lūpūm potest adduci principalem scilicet q̄ pme ratōnis. Sed in contra illam responsi-
naturāli 7 superman-
est finem naturalem
naturaliter adaptat
naturaliter. 7 hoc pbat
7 desiderio naturalis
aliud negatū est
scilicet q̄ natura d

ab imaginabilibus. Ad confirmatōnem dico. q̄ nec aliarū substantiarū fines proprii cognoscuntur qui sc̄ sunt earum finē ratōnes proprias nisi aliqui sint actus manifesti ex quibus cōcludat ordo earum ad talem finem. Et ex hoc patet ad illud quod adducitur cōtra p̄bationem minoris q̄ ista propositio nō est falsa. Non cognoscitur a nobis finis proprius substantie nisi per actus ei⁹ nobis manifestos. Non enim accipit p̄positio illa q̄ non possit aliter cognosci finis. bene. n. est verū q̄ si substantia sub propria ratione cognoscitur ex natura sic cognita posset eius causa per se cognosci demonstratione quia. sed non sic cognoscitur a nobis aliqua substantia nunc ideo nullum finem possumus nūc concludere propriū substantie nisi per actum evidētē de illa substantia ut nō in vniuersali et confuse. In proposito autem deficit vtrāq̄ via. Sed probatō minoris tetigit vnam viam de ignorantia actus supponendo aliam de ignorantia nature in se. Ad 2^m de Augustino dico q̄ illa potentia habendi charitatem ut ipsa est dispositio respectu dei in se s̄b propria ratione amandi conuenit naturae hominis sc̄m rationē specialem nō cōmune sibi et sensibilibus. et ideo non est illa potentialitas naturaliter cognoscibilis de homine. sicut nec homo cognoscitur sub illa ratione sub qua est eius hec potentia. Et ita respondeo ad illud inq̄tum potest adduci ad conclusionem principalem scilicet oppositam minori prime ratōnis. Sed inq̄tum adducitur contra illam responsionem de potentia naturali et supernaturali. concedo deū esse finem naturalem hominis licet non naturaliter adipiscendum. sed supernaturaliter. et hoc probat ratio sequens de desiderio naturali quam concedo. Ad aliud negādū est illud quod assumitur scilicet q̄ naturaliter cognoscimus ens

esse primū obiectum intellectus nostri. et hoc sc̄m totam indifferentiam entis ad sensibilia et insensibilia. Et hoc quod dicit Auid. non concludit q̄ sit naturaliter notū. Discuit enim sectam suam que fuit secta machometi phisici. Et que dam dixit ut phisica et ratione probata. alia ut consona sue secte. Unde ipse expressisse pot. 9. methaphysice sue animā separatam cognoscere substantiam immaterialem in se. Et ideo sub obiecto primo intellectus habet ponere substantiam immaterialem contineri. Non sic Aristo. sed sc̄m ipsum videtur esse primū obiectum intellectus nostri quidditas rei sensibilibus. et hoc vel in se sensibilibus vel in suo inferiori hō est quidditas abstractibilis a sensibilibus. Q̄ autē ad dicitur de Augustino in confirmatōne illius rationis. Respondeo et dico q̄ dictum Augustini debet intelligi de actu primo sufficienter ex se ad actum suum secundū. sed tamen nunc impeditur propter quod impedimentum actus secundus non elicitur a primo. de hoc autem amplius dicitur infra. Si vero obijciatur contra ista. homo in statu nature instituite potuit cognoscere naturā suā igitur finem nature ex deductiōe prime ratōnis. igitur ista cognitio nō est supernaturalis. Itē contra responsionem ad vltimam ratōnem si ideo non cognoscitur quid sit obiectum primū intellectus quia non cognoscitur intellectus s̄b ratione propria sub qua respicit tale obiectū. ergo non potest cognosci de quocūq̄ q̄ ipsum sit intelligibile. quia nō cognoscitur potentia sub illa ratione sub qua respicit quocūq̄ ut obiectum intelligibile. Respondeo ad primū requireretur dici qualis fuerit cognitio hominis instituti quod vsq̄ alias differatur salte respectu viatoris pro statu isto est dicta cognitio supnaturalis q̄ facultates eius nālem excedens. nālem dico sc̄m

Prologus

statum nature clapsle. Ad secundū con-
cedo qd nō habet mō cognitio de aia vel
de aliqua eius potētia ita distincta qd ex
ipsa possit cognosci qd aliqd obm tale si-
bi co:respondeat. sed ex ipso actu quē ex-
perimur cōcludimus potētiā z naturā
cuius iste actus est illud respicere p obie-
cto qd percipimus attingi p actuz ita qd
obiectū potētie nō cōcludit ex cognitō-
ne potētie sed ex cognitōne actus quē ex-
perimur. Sed de obiecto supernaturali
neutrā cognitōem possumus habere iō
ibi deficit vtraz via cognoscēdi sinez p-
priū illius nature.

Ad Argumentum

contra secundā rōem patet. qz supponit
quoddā iam negatū. Ad pfirmatōem
illius rōis dico qd quado finis sequitur
naturaliter ea que sunt ad finē z nāliter
pexigit illa: tunc ex fine possunt cōcludi
ea que sunt ad finē. hic aut non est con-
secutio naturalis. sed tm acceptatio diui-
ne voluntatis compensantis ista merita
tanq̄ digna tali fine.

Tertio arguitur

principaliter ptra opi. phoz. 6. metha.
cognitio sbaz sepatay est nobilissima.
qz est circa nobilissimū genus. g cognitō
eoz que sunt ppria eis est maxime nobi-
lis z necessaria. nā illa ppria eis sunt no-
biliora z pfectiora cognoscibilia q̄ illa
in quibus pueniūt cū sensibilibus. Sed
illa ppria nō possum cognoscē ex puri
naturalibus pbo. qz si in aliqua scia na-
turaliter possibili traderent h ppria. h
esset in methaphysica. sed ipsa est im-
possibilo naturaliter a nobis haberi de
pprijs passionibus istaz sbaz sepatay
ut pater duplr: z pmo sic: qz illa non in-
cluduntur virtualiter in pmo subiecto
methaphysice. s. in ente. hoc etiā est qd
dicit phus pmo metha. qd oportet sapiē-
tem oia cognoscere aliquatiter. s. in vni-
uersali z nō in piculari. Et sōdit. Qui

enim nouit vniuersalia nouit aliquatit
omnia subiecta. sapientē autē vocat me-
thaphysicū sicut methaphysicā probat
ibi esse sapientia. 2° pbo ratōe: qz non
cognoscunt talia cognitōne ppter quid
nisi cognoscant ppria subiecta que sub-
iecta includūt talia ppter quid. Sed p-
pria subiecta eoz nō sūt a nobis natu-
raliter pgnosibilia. g 7°. Nec cognitō
tur illa ppria eoz demonstratōe qz vide-
licet ex effectibus qd probat. nam effect-
vel relinquit intellectuz dubiū quo ad
ista vel adducūt in erroz quod apparet
ex pprietatibus pme substatie imateria-
lis in se. pprietas. n. nature eius est qd sit
cōcabilis tribus. sed effectus non osten-
dunt istā pprietatē qz non sunt ab ipso
inptum trinus. Et si ab effectibus argu-
atur ad causam magis ducunt in oppo-
situm z in errorem quia in nullo effectū
inuētur vna natura nisi in vno suppo-
sico. pprietas etiā istius nature ad ex-
tra est causare ptingenter. z ad oppositū
huius magis deducūt effectus in erroz
sicut patet per opiniones phoz. ponē-
tiū primū necessario causare. De propri-
etibus etiā aliaz substantiaz pater h
idem quia effectus magis ducūt in sem-
piternitatē z eternitatem z necessitatē
eaz q̄ incōtingentiam z nouitatem. Si
militer videntur phi ex motibus cōclu-
dere qd numerus istaz substantiaz sep-
atay sit fm numez motuū celestiu. Si
militer qd ille substantie sunt naturaliter
beate z impeccabiles sicut phylosophi
posuerūt que omnia absurdissima sūt.

Cōtra istā rationez

arguo z probō qd quecūqz necessaria de
substantijs separatis cognoscuntur a no-
bis nunc per fidem siue per cōem reuela-
tionem possunt cognosci cognitōne na-
turali. Et hoc sic. Quorūcūqz necessa-
rioz reuelatoruz terminos naturaliter
cognoscimus z illa possumus naturali

Non est de pntie sion
pone nūa sūz rōz q̄lib 9 impo
sūt sūt e ei sponi

ter comprehendere. sed omnium necessari-
orum reuelatorum terminos naturaliter
cognoscimus. ergo etc. Probatio maio-
ris. Illa necessaria aut sunt mediata aut
immediata. Si immediata: ergo cogno-
scuntur cognitis terminis. primo poste-
riorum. Si mediata. ergo cum possumus
cognoscere extrema possumus concipere
medium inter ea et tunc coniungendo illud
medium cum utroque extremo aut haben-
tur premisse mediate aut immediate. Si
immediate idem quod prius. Si medi-
ate procedemus concipiendo medium in-
ter extrema et coniungendo eorum extremis
quousque veniamus ad immediata. igitur
tandem veniemus ad necessaria immedi-
ata que intelligemus ex terminis ex qui-
bus sequuntur omnia necessaria media-
ta. ergo ista mediata per immediata sci-
re poterimus naturaliter. Probatio mi-
noris principalis. quia habens fidem et
non habens fidem contradicentes sibi in-
uicem non contendunt de nominibus tan-
tum sed de conceptibus. sicut cum philo-
sophus et theologus contradicunt de ista
deus est trinus. ubi non tantum idem no-
men sed eundem conceptum unus negat
et alius affirmat. ergo omnem conceptum
simplicem quem iste habet et ille habet
Ad illud respondeo de substantijs sepa-
ratis sunt aliquae veritates immediate ac-
cipio tunc aliquam veritatem tales prima
et immediatam et sit. a. in ista includunt
multe veritates mediate puta omnes que
particulariter enunciant communia ad pre-
dicatum de coribus ad subiectum dicantur
b. c. ista vera mediata non habent emi-
nentiam nisi ex illa immediata. ergo non
sunt nata sciri nisi ex ista immediata in-
tellecta. Si igitur aliquis intellectus possit
intelligere terminos. b. c. et componere eos
ad inuicem non autem possit intelligere
terminos. a. nec per consequens ipsum.
a. b. erit intellectus suo oppositio neutra
Ita est de nobis quia conceptus quosdam
communes habemus de substantijs imate

rialibus et materialibus: et istos possumus
ad inuicem componere. Sed iste complexi-
ones non habent euentiam nisi ex ve-
ris immediatis que sunt de illis quiddi-
tatibus sub ratione propria et speciali sub
qua ratione non concipimus istas quid-
itates et ideo nec scimus illas veritates
generales de conceptibus generalibus.
Exemplum. si impossibile est alicui con-
cipere triangulum sub propria specie. pot-
est tamen abstrahere ratione figure a qua-
drangulo et eam concipere impossibile
est etiam sibi concipere primitatem ut est
propria passio trianguli quia sic non co-
cipitur nisi ut abstrahitur a triangulo
tamen potest primitatem abstrahere ab
alijs primitatibus puta in numeris. iste
intellectus licet posset formare hanc co-
plexionem aliqua figura est prima quia
terminos eius potest apprehendere. tam
illa compositio formata erit sibi neutra
quia ista est mediata inclusa in ista im-
mediata triangulus est sic primus et hanc
immediatam non potest intelligere quia
nec terminos eius ideo mediatam non
potest sciri que ex hac immediata tantum
habet euentiam. Per hoc ad argumē-
tum. nego maiorem. ad probationem dico quod
illa necessaria sunt mediata. Et cum di-
cis igitur cum possumus cognoscere extre-
ma possumus concipere medium inter ex-
trema. nego priorem. quia medium inter
extrema quandoque est essentialiter ordi-
natum puta quod quidam alterius extremi
vel passio prior respectu posterioris pas-
sionis. et tale est medium ad concludendum
vniuersaliter extremum de extremo. Con-
cedo igitur quod quicumque potest intelligere
extrema potest intelligere tale medium in-
ter talia extrema quia intellectus eius
includitur in altero extremo si est passio
vel est idem alteri si est quod quid est alte-
rius extremi. Si autem medium sit parti-
culare contentum sub altero extremo et
non essentialiter ordinatum inter extrema
tunc non oportet quod potens concipere extrema

Prologus

generalia possit concipere mediuz pteu
lare ad illa extrema generalia ita est hic
nam ista quidditas sub ratione ppta 7
priculari habens passionem aliquam sibi i
mediate inherente est mediuz inferi ad
conceptu sibi com de quo dicit illa passio
in coi accepta. 7 ideo non est mediuz vni
uersaliter inferens passionem de coi. sz tm
particulariter. hoc patz in exemplo illo
quia no oportet qd potens pteuere figuram
in coi possit concipere triangulu in par
ticulari: quia triangulus est mediuz con
tentu sub figura. mediuz inquam ad conclu
dendu pmitate pteuere de figura.
Hec ratio 3^a potissime concludit de pri
ma substantia imateriali quia eius tanq
obiecti beatifici potissimu est cognitio
necessaria. Et tunc responsio ista ad ob
iectiones contra ipsam. Supponit qd nuc
naturaliter no concipimus deu nisi in co
ceptu generali coi sibi 7 sensibilibus qd
inferius dicitur. 3^a. q. i. exponit etia neget il
lud suppositu adhuc oportet dicere co
ceptu qui potest fieri de deo virtute cre
ature esse imperfectu: qui aut fieret vtute
ipsius essentie esse perfectu. sicut ergo di
ctu est de conceptu generali 7 speciali ita
dicat fm alia viam de imperfecto 7 pfecto
conceptu.

Quarto principali

ter arguit sic. Ordinatu ad aliquem finem
ad quem est ex se indispotit: necesse e pau
latim pmoueri ad dispoem respectu illi
us finis. sed homo ordinat ad finem super
naturalē ad quem ex se est indispotitus. 7
indiget paulatim disponi ad habendu
illu finem. hoc aut fit per cognitionem aliq
supnaturalē. 7 ideo. Si instet qd agens p
fectu potest statim remouere imperfectio
nem 7 statim agere. Rndet qd si possz de
potentia absoluta. tm pfectius est coicari
homini aliquam actiuitatem respectu sue p
fectionis psequende qd non coicare. potest
autem homo habere actiuitatem aliq re

spectu sue perfectionis finalis. 7 perfectus
est qd hoc sibi coicetur quod non potest
fieri sine aliqua cognitione imperfecta pce
dente istam perfectam ad quaz ordinat
finaliter.

Quinto arguitur

sic. Omne agens vtens instrumento in
agendo non potest per illud instrumentu
in aliquam actionem que excedit naturam
illius instrumenti. lumen aut intellectus
agentis est instm quo aia nunc vtitur
in intelligendo naturaliter. 7 non potest per
illud lumen in aliquam actionem que exce
dat illud lumen. sed illud de se est limi
tatu ad cognitiones habitas per via sensu
7 anima non potest in aliquam actionem q
non potest haberi per via sensus. sed m
toz alioz cognitio est necessaria p sta
tu isto. igitur 7c. Hec ratio vlt concludere
contra eu qui fecit eam. fm. n. deductio
ne ista lux increata no poterit vti intelle
ctu agente ut instrumento ad cognitionem
alicuius sincere veritatis: qd talis fm eu
non potest haberi via sensu sine spali
illustratione. Et ita sequit qd in cognitio
ne veritatis sincere lumen intellectus age
tis nullo mo habeat aliquam actionem qd
videt inconueniens qd ista actio pfectior
est omni intellectone: 7 per pns illud qd
perfectius est in aia inqum intellectua
oportet concurrere aliquo modo ad ista
actionem. Iste due rones non vident plu
rimu efficaces. pma. n. esset efficax si eet
pbatu qd homo ordinat finaliter ad co
gnitionem supnaturalem cuius pbatio p
tinet ad questiones de beatitudine. Et si
cu hoc ostenderet cognitionem naturalem
non sufficenter disponere p statu isto ad
cognitionem supnaturalem consequenda
2^a ratio petit duo. s. aliquoz cognitiones
esse necessarias que no possunt cognosci
per viam sensu. Et qd lumen intellectus
agentis est ad talia cognoscibilia limita

tum. Tres ergo prime rōnes pbabiliores apparent.

Ad questionem ^{igr re spon}

deo distinguendo primo qualiter aliqd dicitur supernaturale. potentia. n. receptiua cōparatur ad actū quez recipit. vel ad agens a quo recipit. Primo modo ipsa est potentia naturalis vel violenta vel neutra. naturalis si naturaliter inclinē. violenta si sit contra inclinātionem naturālē. neutra si neqz inclināt ad istaz formā neqz ad oppositam. In hac autēz cōparatione nulla est supernaturalitas. Sed cōparando receptiū ad agens a q recipit formā est naturalitas quando receptiūz cōparat ad tale agens quod natum est naturaliter imprimere talem formā in tali passio. Supernaturalitas autēz quando cōparat ad tale agens qd non est naturaliter impressiū illius forme in illud passum. Ad propositum dico q cōparando intellectū possibilez ad noticiā actualē in se. nulla est sibi cognitio supernālis: quia intellectus possibilis quacūqz cognitōne nāliter pficit 7 ad quācūqz naturaliter inclināt. sed 2° modo loquēdo sic est supernālis que generat ab aliquo agente quod nō ē natū mouere intellectū possibile ad talem cognitōnem naturaliter. pro statu autē isto fm phm intellectus possibilis natū est moueri ad cognitōem ab intellectu a gente 7 fantasmate. igr sola illa naturalis est que ab istis agentibus potest impmī. virtute autē istoz potest haberi ois cognitio incōplexa que fm legem cōem habetur a viatore. sicut patet in instantia contra tertiā ratōem principalem 7 ideo licet deus possit per reuelatōem specialē cognitōne alicuius incōplexi causare sicut in raptu. nō tamē talis cognitio supernālis est necessaria de cōi lege. De complexis autē veritatibus secus est. qz sicut ostensuz est per tres rōnes primas

contra primā opiniōē adductas posita tota actione intellectus agentis 7 fantasmatū multe complexiones remanebūt ignote 7 nobis neutre. quoz cognitō est nobis necessaria. istoz igr notitiā est necesse nobis supernaturaliter tradi. quia nullus eaz notitiā potuit naturaliter inuenire 7 eam alijs docendo tradere. qā sicut vni ita cuilibet ex naturalib' erūt neutre. Utz autē post primā traditiōē doctrine d talibus possit aliquis as sentire naturaliter doctrine tradite. de h° in 3° libro. dī. 23. hec autem prima traditio talis doctrine dicitur reuelatio que ideo est supnaturalis quia est ab agente quod non est naturaliter motiū intellectus nostri pro statu isto. Aliter etiā posset dici supnaturalis quia est ab agente supplente vicez obiecti supernaturalis. Nam obiectuz natum causare noticiā huius deus est trinus 7 vnus vel similiuz est essentia sub propria ratione cognita. ipsa enim sub tali ratione cognoscibilis est obiectum nobis supernaturale. Quodcūqz igitur agens causat noticiā aliquarum veritatum que per tale obiectuz sic cognitum nate sunt esse euidentes illud agēs in hoc supplet vicez illius obiecti q si ipsuz agens causaret noticiā perfectam istarum veritatum qualem ipsum obiectum in se cognitum causaret tunc perfecte suppleret vicez obiecti. sed si agens non ita perfectam noticiā causat sicut obiectum in se causaret tunc imperfecte supplet vicez obiecti pro quanto scilicet imperfecta noticiā quam facit virtualiter continentur in illa perfecta cuius obiectum in se cognitum esset causa. Ita in proposito. nam reuelans hanc deus est trinus causat in mente aliqualem noticiā huius veritatis: licet obscurāz quia causat de obiecto non sub propria ratione cognito quod obiectum si cognitū esset natū esset causare noticiā pfectam 7 clarāz

Prologus

veritatis illius. pro q̄to igit̄ hec noticia
obscura in illa clara includit̄ eminēter si
cut ip̄fectū in p̄fecto pro t̄to reuelans
hanc obscurā et causans supplet vicē ob
iecti illius clare noticiē causatiū p̄cipue
cum nō possit noticiā alicuius veritatis
causare nisi ut supplēs vicem alicui⁹ ob
iecti nec veritatū talium de illo obiecto
noticiā causare possit ut supplēs vicem
obiecti alicuius inferioris nālīter motiui
intellectus nostri. q̄ nullū tale virtualit̄
includit aliquā noticiā istaz veritatum
etiā nec obscuram. igit̄ oportet q̄ in cau
sando etiā istam obscuram aliquāliter
suppleat vicē obiecti supernaturalis.

Differētia istoz duoz modoz ponen
di supnaturaliter noticiē reuelate patet
seperādo vnū ab alia pura si agēs super
naturale causaret noticiā obiecti nālis
ut si infunderet geometriā alicui illa eēt
supnaturalis primo modo et nō secūdo
modo. si autē infunderet noticiā huius
deus est trinus vel similit̄ hec supnatu
ralis esset vtroq̄ modo quia scōus isert
primū licet nō cōuerso. vbi autē est pri
mus tantū ibi nō est necesse q̄ sit sic sup
naturalis q̄n naturaliter possit haberi.
vbi vero est secundus modus est necesse
tas ut supnaturaliter habeat q̄ nālī
haberi nō potest.

Tres rationes pri

me quibus inicitur ista solutio p̄firman
tur per auctes. primo per auctoritatem
Aug. b̄ ciui. dei. li. i. c. 41. Philosophi
inquit nescientes ad quē finem referēda
ista essēt inter falsa que locuti sunt vez
videre potuerūt. 2^a ratio cōfirmat per
Aug. 2° de ciui. c. 2°. Quid prodest nosse
quod cundū sit. si ignorat via qua cūduz
sit. in hoc. n. errabant phi q̄ et si aliqua
de virtutibus vera tradiderūt. tamē fel
sa miscuerūt fm auctoritatē p̄cedentem
Aug. et patet ex eoz libris. Improbatur
enī Ari. pollitias dispositas a multā alijs
et polliticoz. sed nec illa Ari. est inre p̄

hensibilis. 7° pollit. vbi docet deos esse
honorādos. Decet inquit cultū exhibē
dīs. Et ibidē. Lex nulluz orbatū tradit
nutriri. Et in eodē li. ca. 8. dicit q̄ opz
fieri aborsum in casu. 3^a ratio p̄firmat
per Aug. ii. de ciui. c. 2°. Que remota
sūt a sensibus nostris q̄m testimonio no
stro scire nō possumus: de his alios te
stes requirimus. Et hoc p̄firmat totam
solutionem p̄ncipalem. quia. n. p̄plexio
nes ille de quibus argutū est nobis ex se
sūt neutre nullus potest suo testimonio
credere de ipsis. sed oportet testimonioz
supnaturale requirere alicuius supioz
tota spē humana. Qualiter autē p̄ma re
uelatio siue traditio talis doctrine fieri
potuerit et facta sit. est dubiū an. s. locu
tōe interiore: an exterior: et an cū aliq̄bus
signis adhibitis sufficiētibus ad causan
dū assensū. ad p̄positū sufficit q̄ vtroq̄
modo potuit supnaturalit̄ reuelari tal
doctrina sed neutro modo potuit ab ho
mie sine errore p̄mo tradi.

Contra istas tres

rōnes instat simul q̄ seipsas destruant q̄
quod ostendit̄ esse necessariū cognosce
dū hoc ostendit̄ esse vez quia nihil scit̄
nisi vez. 3^a quicqd̄ iste rōnes ostendunt
esse necessariū cognosci. puta q̄ fruitio
dei in se est finis hominis quo ad primā
rōnem. Q̄ via deueniēdi ad ipsam est p̄
merita que deus acceptat ut digna tali
premio quo ad secundam. Q̄ deus est
trinus et contingenter causans et huius
modi quo ad tertiā. totū illud ostendit̄
esse verum. vel ergo ille rōnes non sunt
nisi ex fide vel ex ipsis cōcluditur oppo
situm eius quod probant. R̄no natu
rali ratiōe ostendit̄ necessariū esse scire
alteram partem determinate hui⁹ cōtra
dictōnis fruitio est finis. fruitio non est
finis. hoc est q̄ intellectus non fit mere
dubius vel neuter i hoc problemate an
fruitio sit finis quia talis dubitatio vel
ignorantia impediret inquisitionē finis.

non autē ostendit ratōne naturali q̄ hec
pars sit necessario p̄gnosceda ⁊ hoc mō
ratōnes predicte ut sunt naturales con
cludunt de altera parte contradictōnis
hac vel illa non determinate de hac nisi
ex creditis tantum.

Ad Argumenta pro
opi.

Art. Ad primū dico q̄ cognitio depen-
det ab anima cognoscente ⁊ obiecto co-
gnito. quia fm Aug. 9. de tri. c. vltimo
a cognoscente ⁊ cognito paritur noticia
licet ergo anima habeat sufficiens actū
⁊ passiū intra se pro quāto actio respe-
ctu cognitōis conuenit anime nō tamē
habet intra se sufficiens actiū p quāto
actō cōuenit obiecto quia sic est ut tabu-
la nuda ut dicit 3° de aia. est igit intellect^{us}
agens quo est omnia facere vix est in q̄-
tū actio cōpetit anime respectu cognitō-
nis ⁊ non in q̄tū obiectū est actiū.

Ad confirmationem rationis dico ad maiorem quod natura quicquid accipit per principium intrinseco motus vel quietis put describitur. 2. phy. quicquid per principium actiuum naturaliter put natura distinguitur contra artem suam propositum propter oppositum modum principiat. primo modo non est vera maior quia non correspondet omni passiuum naturaliter principium actiuum quod sic sit natura quia multa sunt naturaliter receptiva alicuius perfectiois cuius non habet principium intrinseco actiuum. 2. modo etiam propositum maior est falsa in quibusdam quando. scilicet natura propter sui excellentiam ordinatur naturaliter ad recipiendum perfectionem ita eminentem quod non possit subesse causalitati agentis naturalis 2. modo dicti et ita est in propositum probatur maior. dico quod potentia passiuum non est frustra quia licet per agens naturale non possit principaliter reduci ad actum tamen potest per tale agens dispositio ad ipsum induci et potest per aliquod agens in natura. id est in tota coordinacione entium puta per agens supernaturale complete redu

ci ad actū. Si autē obijctat q̄ illud vilitat naturam q̄ ipsa non possit cōsequi perfectiōem suam ex naturalibus cū natura minus deficiat in nobilitatibus ex 2° celi ⁊ mūdi. Rñō si felicitas nostra cōsisteret in speculatiōe illa suprema ad qualem possumus nūc naturaliter attigere. nō diceret plus natura deficere in necessarijs. nunc autē cōcedo illam posse naturaliter haberi ⁊ vltra hoc dico aliā eminentiōrē posse naturaliter recipi. ⁊ in hoc magis dignificatur natura q̄ si suprema sibi possibilis poneretur soluz esse ita naturalis. Nec mirum q̄ ad maiorem perfectionē sit capacitas passiva in aliqua natura q̄ ei⁹ causalitas actiua se extendat. Illud autē quod addit de 2° celi ⁊ mūdi non est ad propositū quia plus loquitur ibidem de organis corae spondentibus potentiē motiui si inesset stellis q̄ natura dedisset eis organa. ⁊ cōcedo vniuersaliter q̄ cui datur potentia que nata est esse organica ei datur a natura organū in non orbatīs dico: sed in ppositū dico q̄ data est potētia sed nō organica nō tamē sunt naturaliter data omnia aliā pter potentiam concurrentia ad actū. a phō igit ibi haberi potest q̄ naturaliter ordinabile ad aliquē actū vel obiectū naturaliter habet potentia ⁊ ad illud ⁊ organū si potentia est organica sed non sic est de posterioribus requisitis ad actū. Alter tamē possz dici ad maiōrē q̄ ipsa est vera loquēdo de potētia passiva naturali ut passiva cōparat ad actiua nō autē ut passiva cōparatur ad actū receptū differētia membrorū patet in principio solutiōis questionis. minor vero est vera 2° modo non primo. Possz autē 3° modo facilius dici ad minōrē. negando q̄ licet absolute intellect⁹ possibilis sit naturaliter receptivus talis intellectiōis non tamen pro statu isto. causa cuius dicitur inferius distinctiōe certā.

Prologus

Ad secundū dicitur.

q̄ diuersa ratio scibilis diuersitate scien-
tiarū inducit. eandē. n. cōclusionē demō-
strat astrologus ⁊ naturalis. puta q̄ ter-
ra est rotūda. sed astrologus per mediū
mathematicū. i. a materia abstractum.
naturalis autē per mediū circa materiā
p̄sideratū. vnde nihil prohibet de eisdē
rebus de quibus ph̄yce sciētie tractant
fz q̄ sunt cognoscibilia lumie naturalis
rationis etiā aliā scientiam tractare fm̄
q̄ cognoscunt lumine diuine reuelatōis

Contra hoc. si de cognoscibilib⁹ in the-
ologia est possibilis tradi cognitō i alijs
sciētjs licet in alto lumine. ergo non est
de eis necessaria cognitio theologica. cō-
sequētia patet in exemplo eius: quia per
mediū physicū cognoscens terrā esse ro-
tundā nō indiget cognitioe eius per me-
diū mathematicū tanq̄ simpliciter ne-
cessariū. Dicta aut̄ responsio ad 2^m ex-
ponit sic. habitus ⁊ est habitus ⁊ est for-
ma. inq̄tum est habitus habet distincti-
onē ab obiecto. inq̄tuz est forma potest
distingui a principio actiuo. respectu au-
tē habitus scientifici principia sunt cōe-
ffectiue. licet igit vbi est idē scibile puta
q̄ terra rotūda nō sit distinctō per obie-
cta. tamē est ibi distinctio per principia q̄
bus mathematicus ⁊ physicus hoc ostē-
dunt: ⁊ ita est distinctio habitū inq̄tū
sunt forme. Cōtra istud. forma est cōis
ad habitū quia ois habitus est forma ⁊
nō ecōuerso. impossibile est autē aliqua
esse distincta in rōe supioris: ⁊ nō esse di-
stincta in rōe inferioris. q̄ impossibile
est aliqua esse distincta in ratōne forme
⁊ tamē esse indistincta in rōne habitū
hoc. n. esset ac si aliqua essent distincta in
rōne animalis ⁊ indistincta in rōne ho-
minis. Preterea supponit q̄ principia
sunt distinctiua habitus cōclusionis in
alio genere cōq̄ ut principia effectiua: q̄d
falsū est. quia si aliquā rōem cause distic-
tue habet ad habitus istos non habet

nisi rōne cause effectiue. Preterea sem-
per stat ratio qz q̄tūcūqz possent poni
habitus cognoscitiui distincti. nō tamē
saluat necessitas vnius habitus q̄si alias
cognitō sit impossibilis ponēdo possibi-
litatē alterius habitus vnde cūqz distincti
Ideo ad argumentū respondeo q̄ in il-
lis sciētjs speculatiuis ⁊ si tractet de oi-
bus speculabilibus nō tamē q̄tum ad
omnia cognoscibilia de eis quia nō q̄tū
ad ppria eorum cognoscibilia sicut pa-
tuit prius in tertia ratione p̄ncipali con-
tra opinionē phozum.

Ad tertium respon-

det sic. q̄ prima p̄ncipia nō possunt ap-
plicari ad cōclusiones aliquas nisi sensibi-
les. tum quia termini eoz sunt abstrac-
ti a sensibilibus ⁊ ita sapiūt nām eozuz.
tum quia intellectus agens p̄ quē debet
fieri applicatio limitat ad sensibilia.

Contra. certū est intellectui q̄ illa p̄in-
cipia prima sunt vera non tñ in sensibi-
libus sed in insensibilibus. non. n. magis
dubitat q̄ p̄dicoria nō sunt simul vera
de eodem imateriali q̄ materiali quare
respōsio nulla. Et quod d̄r q̄ termin⁹
primi principij est ens quod diuidit in
decem genera ⁊ illud non extendit se ad
obiectū theologicum. Hoc nihil valet
quia nō magis dubitamus q̄ p̄dictoria
nō sunt simul vera de deo q̄ de alte-
ro ut q̄ deus est beatus ⁊ non beatus.

Alia datur responsio q̄ ex maiorib⁹ so-
lū nō sequitur p̄clusiones sed cū mino-
ribus adiunctis. nūc autē minores non
sunt naturaliter m̄ifeste que debēt illis
adiungi. Contra. minores sumēde s̄
primis principijs predicant de sumptis
sub terminos s̄iectos primo p̄ncipio
rū. sed notū est terminos p̄mo p̄nci-
pioz dici de quolibet qz sūt cōisimī. g.
Ideo respondeo q̄ secunda pars mioris
est falsa. hec. s. q̄ in p̄mis principijs iclu-
dunt virtualiter omes p̄clusiones scibiles
Ad p̄batōem dico q̄ sic termini s̄iecti

Prepositio est sic habet et vnde
negat et est minoris et est
sua q̄ dicit q̄ est q̄ p̄t dicit
nō est dicit i. nō est. nō est ap-
p̄t dicit q̄ in sua i. quatur et
quatur et q̄ in finis et p̄t dicit
p̄t dicit q̄ dicit i. q̄ dicit et dicit
p̄t dicit et p̄t dicit.

20
Moyses primo scripsit pentateucum
nec tota erat in lege moysayca s3 tñ vet.
testamentū. 87c. Item quicūq; auctor
sciaz humanaz quāto acutior intellectus
tu tanto plus vitat supfluitatē in tradē
do sed in sacra scriptura vident cōtinci
superflua vt ceremonie 7 historie multe
quaz cognitio videt necessaria ad salu
tē. 87c. Itē multa sunt de quibus non
cognoscit certitudinaliter ex sacra scrip
tura vtz sint peccata mortalia vel non
quoz tamē cognitio est necessaria ad sa
lutem quia nesciens illud esse peccatum
mortale non sufficienter vitabit illud.
ergo 7c.

Contra Augustinus

2° de ciuitate. ca. 2°. loquens de scriptu
ra canonica ait. Qui fidē habem⁹ de his
rebus quas ignorare nō expedit nec per
nos ipsos nosse idonei sum⁹. In ista que
stione sunt hereses innumere dāantes
sacra scripturā vel partē eius sicut patet
in libris Damasceni 7 Aug. de heresib⁹.
Quidā vero heretici nihil de scriptura
recipiunt. Quidā non vetus testamētū
ut manichei sicut in libro Aug. de vri
litate credendi pateb dicētes vetus testa
mentū esse a malo pncipio. Quidā vō
tñ testamētū vetus accipiunt ut iudei.
Quidā aut aliquid vtriusq; ut sarraceni
quibus machometus imundus alias s.
mūditiā innumeras imiscuit. Quidā
aliquid dictū in nouo testamento puta
heretici diuersi qui diuersas sententias
scripturaz male intellectas habētes pro
fundamento alias neglexerunt. vbi gfa
ad Ro. 13. Qui infirmus est olera mādu
cet. Item Jacobi. 5°. Confitemini alter
utrū peccata vestra. Ex hoc errarūt cir
ca sacm penitentie quidaz dicēdo illud
posse dispensari a quocūq; non sacerdo
te vel alijs huiusmodi auctibus inniten
do male intellectis.

Contra omnes istos i comūi

octo sunt vie eos rationabiliter cōuicen
di que sunt pñuntiatio pphetica scrip
turaz concordia sacras scribentiū dili
gentia recipientiū rōnabilitas pñentoz
irrātōnabilitas singuloz erroz ecclesie
stabilitas miraculoz claritas.

De primo patet

quia solus deus pōt nāliter non ab alio
futura cōtingētia certitudinaliter puidē
88
Aug⁹
87c
Aug⁹
quia solus ille vel ab illo instruct⁹ potest ea
certitudinaliter pdicere. talia aut multa
pñenciata in scriptura impleta sunt vt
patet cōsiderāti libros pphetales ex qui
bus nō est dubiū qñ sequatur pauca q
restāt fm Greg⁹ in omelia de aduentu.
Ista viā tangit Aug. 12. de ciui. c. 10. vbi
ait vera se narrasse pterita ex his que su
tura pñunciauit cum tanta veritate im
plentur ostendit.

De secundo scilz

Scripturaz cōcordia sic. In nō euidenti
bus ex terminis nec ex pncipijs euidentiā
habētib⁹ nō cōsonant firmiter 7 infal
libiliter multi diuersimode dispositi ni
si a causa supiore ipsoz intellectus incli
nent ad assensuz. sed scriptores sacri cō
nis varie dispositi 7 diuersis tpibus exi
stētes in talibus nō euidētib⁹ oio cōso
nabant. Hanc viā ptractat Aug. 18. de
ciui. c. 41. Auctores nostri sane pauci eē
debuerūt ne mltitudine vilesceret quod
religione eaz esse oporteret nec tam ita
pauci ut eoz non miranda sit cōsensio.
Neq; n. in multitudine phoz qui labo
re etiā litterario monumenta suoz dog
matū reliquerūt facile quis inuenerit q
inter cuncta que sensere pueniant. 7 hoc
Aug. pbat in exēplis ibi. maior etiā as
sūpta nō tñ pbatur p exemplū de pro
phetis ut videt pbare Aug. sed etiā per
rōem qz cū intellectus qtrū ad assensum
sit natus moueri ab obiecto euidēte i se
vel in alio nihil aliud ab obiecto videt
talē assensuz posse causare nisi virtualit

Prologus

includat euidentiā oblecti. nam si nihil tale moueat intellectum remanebit sibi theologia neutra nihil autē est tale de nō euidētibz ex terminis nisi intellectus superior nostro. nihil autē intelligēs supius hoīe potest hoīem effectiue docere nisi deus. Si autē dicat hic qd posteriores licet aliter dispositi qd piores et alijs tēpibus existētes tñ habuerūt doctrinas pcedentiū in scripturis et acq̄uerūt credēdo sicut discipuli doctrine magistrorū et ita nihil scripserūt dissonū a prioribus licet deus nō doceret hos et illos. Contra hoc vñ Augu. obijcere vbi pus. dicens de phīs qui labore litterario monumēta suorū dogmatū reliquerūt et. que discipuli legentes licet in aliquibus essent assentientes pōribz ut discipuli. aliq̄ tñ improba uerūt ut patet ibidē de aristippo et antistone qui ambo socratici tñ i quibusdāz sibi p̄dixerūt. Et qñqz discipuli m̄gro ut Ari. Platoni. quō igr nō p̄dixissent posteriores nostri pōribz in aliq̄bus si nō habuissent doctorē cōem eorū intellectus inclinante ad eadē nō euidētia. Rñdo qz nō euidētia tradiderūt piores ideo posteriores non potuerūt eos p rōnes iprobare et noluerūt eis discredere nisi possēt rōem cogentē p se hñe reuerētes eos ut magistros veraces. sed phī discipuli per rōem potuerūt m̄grōs iprobare qz mā circa quā altercabant potuit hñe rōnes sup̄tas ex terminis. exemplū. Nō ita p̄dicit discipulus historiographus m̄gro historiographo sicut phs p̄bo qz historie de p̄terito nō possunt esse euidētes ut auctat discipulu a m̄gro sicut possunt esse pphice rōnes. Contra illud. saltez Ezechiel pphetans in Babylone eo tpe quo Hieremias in iudea pphauit cū nō solū illa dicerēt que a Moysē quasi cōi eorū m̄gro habuerūt sed et alia multa in illis potuissent discordare aut dissentire cum nō essent euidētia ex terminis nisi habuissent aliq̄cōz doctorē supra intellectū humanum.

De tertio .s. auctō

ritate scribētum sic patet. Aut libri scripture sunt istorū auctōz quorū eē dīcūt aut non. si sic. cū dānent mendaciū p̄fise in fide et moribus quō est verisile eos fuisse mentitos. dicēdo hec dicit dñs si dñs nō fuisset locutus. Aut si dicas eos fuisse deceptos nō mentitos vel ppter lucz mentiri voluisse. Primū iprobat ex dco Pauli. 2. cor. 12. Scio hoīez in xpo et. et s̄dit ibi verba archana audisse que nō licet hōi loqui. que assertōes nō vident fuisse sine mēdato si assertōes non fuit certus: qz asserere dubiū vel est mendaciū vel nō longe est a mendatio. Ex ista reuelatōe Pauli et multis alijs reuelatōnibus factis diuersis sanctis pcludit qd intellectus eorū nō potuerūt induci ad assentiendū ita firmiter illis quorū notitiā nō potuerūt habere ex naturalibus sicut asserūt nisi ab agēte sup̄nali. 2^m improbat. .s. qd nō fuerūt ppter lucrū mentiti. quia p illis ad que voluerūt hoīes iducere ad credendū tribulatiōes maximas sustinuerūt. Si autē libri nō sunt istorū sed aliorū hoc vñ incōueniēs dicere quia ita negabit quicūqz liber esse illi auctoris cuius dicit esse quare. n. soli isti falso ascripti sunt auctoribus quorū nō erant. Preterea aut illi qui ascripserūt libros istos eis fuerūt xpiani: aut non. Si nō: non videt qd voluerūt tales libros cōscribere et alijs ascribere et ex hoc magnificare sectā cuius p̄trariū tenuerūt. Si fuerūt xpiani quō illi xpiani mēdaciter tales eis ascripserūt cū lex eorū dānet mendaciū sicut pus. et ppter idē quomō assererēt deū locutū esse multa que ibi narrant: et hoc psonis quibus libri intitulantur si talia nō acciderūt illis psonis. quō etiā libri isti fuissent ita autēntici et diuulgati esse taliū auctōz nisi fuissent et ipsi auctores eorū autēntici fuissent: de quo Ricar. pmo. d. trini. c. 2. Certe a summe sanctitatis v̄ris sunt nobis tradita. de

Aug. Hoc etiā Aug. li. de ciui. dei. c. 8. loquens de xpo. dicit sic. hic inquit p̄s per prophetas deinde p̄ seipm̄ postea per ap̄los quantū satis esse iudicauit locutus scripturā p̄didit que canonica nominat̄ em̄ n̄tissime auctoritatis r̄e. Et Aug. i. epi stola ad Hieronymū. Et habet de cōse. Si ad sacras scripturas adm̄ssa fuerint vel officiosa mendacia quid in eis remanebit auctoritatis. r̄ idem ad eundem in eadem epistola solis eis scripturarum libris. r̄e.

Quartum. s. recipi

entiū diligentia sic patet. Aut nulli credis de p̄tingēti quod nō vidisti. r̄ ita nō credes mūduz fuisse ante te. nec locuz eē in mūdo vbi nō fueris. nec istuz esse patre tuū r̄ illā esse matrē tuā r̄ talis incredulitas destrueret omnē vitā politicā. Si igr̄ vis alicui credere de p̄tingēte qd̄ tibi nō est nec fuit euident̄ maxime credēdū est cōtratū siue illis que tota cōitas approbat r̄ maxime que cōitas famosa r̄ honesta cum maxima diligētia approbata recepit talis est canon diuine scripture tāta. n. apud iudeos sollicitudo fuit de libris habendis in canone r̄ tanta apud christiāos de libris recipiēdis tāq̄ autenticis q̄ de nulla alia scriptura habēda p̄o autentica tāta sollicitudo fuit inuēta precipue cū tam solēnes cōitates de scripturis istis curauerūt tanq̄ de cōtinētibus necessaria ad salutem. de hoc Aug. de ciui. dei. i8. ca. 38. Scriptura Enoch de qua Judas in epistola sua facit mentionem nō recipitur in canone r̄ multe alie scripture de quibus fit mētio in libro Reguz. vbi innuit q̄ sola illa recepta sunt in canone que auctores nō sicut homines sed sicut p̄pheta diuina inspiratōe scripserūt. Et ibidē. ca. 41. Illi israelite quibus tradita sunt eloquia dei nullo modo pseudo prophetas cum veris prophetis parilitate licētie confu-

derunt. sed cōcordes inter se atq̄ in nullo dissentientes sacrarum litterarum veraces ab eis agnoscebantur r̄ tenebātur auctores.

De quinto scilicet

rationabilitate p̄tentoz sic. quid ratio nabilius q̄ deū tanq̄ finem vltimū sup̄ omnia diligi r̄ proximū sicut seipsum. idest ad idem ad quod se fin̄ Grego^m. In quibus duobus p̄ceptis vn̄uersa lex p̄det r̄ prophete. Math. 22. *Grez* Math. 7. Omnia ergo quecunq̄ vultis vt faciant vobis homines r̄ vos facite illis. ex istis quasi ex p̄cipijs practicis alia practica p̄sequuntur in scriptura tradita honesta r̄ ratōni consona sicut de eoz rationabilitate patere potest singillatim cui libet pertractāti de p̄ceptis consilijs et sacramētis quia in omnibus videtur eē quasi quedam explicatio legis nature q̄ fin̄ aplm̄ ad Ro. 2. scripta est in cordibz nostris. hoc de moribus. de hoc Aug. de ciuitate dei. li. 2. 28. c. Nihil turpe ac flagitiosuz spectandū imitādūq̄ proponitur vbi veri dei aut p̄cepta insinuantur aut miracula narrātur aut dona laudantur aut beneficia postulantur. De credilibus patet quia nihil credimus de deo quod aliquam imperfectionem importet. immo si quod credimus verum esse magis attestatur perfectioni diuine q̄ eius oppositum. patet de trinitate personarum r̄ incarnatione verbi r̄ huiusmodi. nihil enī credimus incredibile quia tunc incredibile esset mundum ea credere sicut deducit Aug. de ciuitate dei. 22. ca. 5. mūduz tamē ea credere nō est incredibile quia hoc videmus. de hac autem lege r̄ honestate christianoꝝ patet per Augustinum de vtilitate credendi. vulgus mariuz et seminarum r̄e.

Prologus

De sexto

f. de irrationabilitate singulorum errorum per
sic. **Q**uid pagani pro idolatria sua ad
ducunt colentes opera manuum suarum in qui-
bus nihil est numinis sicut satis ostendunt
philosophi. **Q**uid sarraceni vilissimi porci ma-
chometi discipuli per suis scripturis alle-
gabunt expectantes per beatitudinem quod por-
cis convenit. scilicet gula et coitus quam promissio
non despiciens philosophi qui fuit quasi illius secte
Averroes. 9. metha. c. 7. alium finem quasi perfec-
tioris et homini magis congruentem asserit di-
cens. Lex nostra quaz dedit machomet
ostendit dispositionem felicitatis et miserie que
sunt secundum corpus et est alia promissio que
apprehendit intellectum et sequitur ibi. Sa-
pientibus magis cupiditas fuit ad persequendum
hanc felicitatem quam corporum que quis daret
eis non tamen attendunt nec appreciati sunt
eam propter operationem felicitatis que est coniunctio
primae veritati. **Q**uid iudei qui novum te-
stamentum dantur quod in suo veteri promit-
titur. ut ostendit apostolus ad Hebraeos. etiam qui in
superstitione sunt eorum ceremonie sine christo christum
etiam advenisse et ita novum testamentum ab eo prin-
cipaliter promulgatum sicut autenticum fore
recipiendum. prophete eorum ostendunt. Non ausu-
ret ait Jacob. 49. sceptrum de iuda. nec
dux de femore eius. et filius illud Daniel.
Cum venerit sanctus spiritus. **Q**uid asini
manichei fabulantur primum malum carnis ipsi
et si non primum tamen valde malum essent nomine
vident omne ens in quantum ens bonum esse
nomine etiam in nouo testamento potuerunt videre
esse vetus autenticum et approbatum. **Q**uid
singuli alij heretici qui unum verbum scrip-
ture male intellexerunt secundum Augustinum. in li. 83.
quoniam. q. 69. Non potest inquit error originari
palliatum nomine christiano nisi de scripturis
non intellectis. et hoc loco quod precedit et se-
quentia non potuerunt. unde ibidem. j. Solet
circumstantia scripturarum illuminare sententias
nec etiam alia loca scripturarum potulerunt.
vnde hereses ortae sunt per se legendum quod conse-
rendo repulse sunt quod conferentes diversas
sententias adduxerunt que ex se inuicem mutuo

videri poterant quomodo et qualiter essent in-
telligenda. **C**ontra istos est illud verbum
Augustini. contra epistolam fundamenti. Non cre-
dere inquit euangelio nisi quod ecclesie catho-
lice credo igitur irrationabile est aliquid cano-
nis recipere et aliquid non. cum ecclesia catho-
lica cui credendo canonem recipio recipiat
totum equaliter. **E**t ex doctrina philosophorum alij
quid continent irrationabile. put de pollicibus di-
uersis ordinatis a diuersis philosophis probat
Aristoteles. 2. pollicum. sed et sua in quibusdam est
irrationabilis. sicut patuit ex solutione questio-
nis precedentis.

De septimo

f. de ecclesie stabilitate per
quo ad caput per illud Augustini. de utilita-
te credendi quasi in fine. dubitamus nos
etiam ecclesie credere quod est quod usque ad
summatorem generis humani ab apostolica
sede per successiones episcoporum frustra hereticum
circulatrantibus culmen auctoritatis ob-
tinuit. et per post. quid est aliud quod tam
ingratum potest esse operi atque auxilio diuini
non quam tanto labori predictae auctoritati vel
le resistere. unde Samael actum. 5. Si
est ex hominibus presiliu hoc aut opus dissol-
uet. Si vero ex deo est non poteritis dis-
soluere ne forte et deo videamini repug-
nare. Et luce. 22. ait dominus Petro. Ego ro-
gavi pro te Petre ut non deficiat fides tua.
et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos
firmitas. n. ecclesie in membris pater per
illud Augustini. de utilitate credendi. 8. vulgus
marium et feminarum. et. Simile sententiam dicit
per epistolam fundamenti. Quis. n. tantam mul-
titudinem ad peccata pernam ad legem orientem
carni et sanguini seruandam iduceret nisi
deus. Et confirmat. quod secta iudeorum non
manet in vigore sic per eos obijcit Augustinus.
in primo sermone de aduentu. Vos inquit
conuenio o iudei. Si obijcit per permanetiam
secte machometi. Respondeo. illa incepit plus
quam sexcentis annis post legem christi. et in breui
deo cooperante finiet que multum debili-
tata est anno christi millesimo. ccc. et eius cultores
multi mortui et plurimi sunt fugati et

prophecia dicitur esse apud eos q cito
finienda est secta illa.

De octano scilicet

de miraculoꝝ claritate sic patet. Non
potest esse testis falsus deus. sed deus in
uocatus a predicante scripturā ut ostēde
ret doctrinā eius esse verā fecit aliquod
opus sibi ppiū utpote miracula ac per
hoc testificatus est illud esse verū qd iste
predicauit. Confirmat hoc p Ricar. p.
de trin. c. 2. vbi supra. Domine si est er
ror a te decepti sum? nā tantis signis cō
firmata sunt que nō nisi p te fieri possēt
Q si dicat miracula nō fuisse facta aut
etiā q ipsa nō testant veritatē quia anti
christus faciet miracula. Contra primū
dici pōt illa sentētia Aug. de ciui. li. 22.
ca. 5. Si ista miracula facta esse nō cre
dunt hoc nobis vnū grande miraculū
sufficit q iam terrarū orbis sine vllis mi
raculis credidit nota valde illud capim
q si qd quid quod credimus dicat incre
dibile esse non minus est incredibile ho
mines inquit ignobiles infimos: paucis
simos: imperitos: rem tam incredibiles
tam efficaciter mūdo 7 in illo etiā docti
psuadere potuisse ut mundus illud cre
dat sicut iam credidisse videt nisi per il
los aliqua miracula fierent per que mū
dus ad credendū induceret. vnde sōdit
Qui ppter ea exiguū nūcro ignobiliū
infimoz imperitoz hominū credidit.
quia in tam ptempribilibus testibus mū
to mirabilius diuinitas seipsa psuasit.
Quid. n. incredibilis q ut ad legē tra
riā carni 7 sanguini doctores pauci 7 ru
des 7 pauperes possent plūmos potētes
ac sapientes cōuertere quod spēaliter p
de multis sapientibus pmo fidei rebellib
postea cōuersis ut de Paulo prius pfe
cutoꝝ postea genitiū doctore. 7 de Au
gustino prius per māicheos seducto po
stea doctore catholico. De dionisio pus
pho postea Pauli discipulo. Et de cipri
ano pus mago postea xpianissimo epō

7 de innumeris alijs cōuersis. Contra idē
2° dici pōt illud Aug. de ciui. dei. li. 10.
c. 18. an dicet aliquis ista falsa esse mira
cula nec fuisse facta sed mendaciter scri
pta. quisq; hoc dicit si de his rebus ne
gat oīo vllis lris esse credendū. potest ēē
dicere nec deos vllos curā mortalia 7ē
7 ibidē de eodez. Si libris magicis siue
quod honestius putat theoricis credūt
quid cause est cur illis lris nolunt credē
ista facta esse. Contra idē 3° qz qdaz
facta nō nisi a nimis pteruicibus nega
ri possunt ut sunt miracula facta a Sil
uestro corā Constantino tā in curatiōe le
pre eius q in disputatiōe eius p iudeos
que facta tanq̄ celeberrima mūdu nō
latuerūt. Contra 2m dici potest q si qd
inuocatus in testē signū puerū testifica
tōis pmittat adduci 7 p̄sens nō p̄dicat
talis taciturnitas nō fiat cū veritate per
secta. miraculū autē est tale signū dei ut
testis. igit si pmittat miracula fieri a de
monibus non p̄radicens annūciāe. s. il
la non esse testimonia sua non videt esse
perfecte verax qd est impossibile 7 p h
dicit ad illud d̄ antichristo q p̄dixit illa
miracula faciēda nō esse testimonia ve
ritatis sicut p3 Math. 24. 7 ad thessal.
2° Item contra idem est differentia mi
raculoꝝ que fiunt a deo 7 que fiūt a dia
bolo: de qua differētia tractat Aug. de
utilitate credendi prope finez. Miracu
lū inquit voco quicquid arduū aut inso
lidū supra spem vel facultatem mirātis
apparet quedam solum faciunt admira
tionem: quedam magnam gratiā bene
volendamq; conciliant qualia fuerunt
christi miracula ut pertractat ibi diffuse
Cte contra vtrūq; potest dici q sunt
aliqua miracula facta in lege christiana
in quibus non potest esse deceptio quin
sint facta nec quin sint testimonia veri
tatis quia a deo facta. s. raptus Pauli 7
reuelatio contingentū futuroꝝ. Pm
patet quia impossibile est aliquē decipi
circa se videre essentiā dei. ḡ impossibile
b 3

Prologus

fuit Paulū se credere illā videre nisi eā videret sed hoc asserit de se ad Cor. 2^a c. 12. fm expositiōem sanctoz. illud igit fuit vere factū et non tm apparenter. p^r batio p^rmi aūtis. q^z nullus potest decipi circa aliq^d p^rncipiū p^rimū credendo se intelligē illud cū non intelligat tale p^rncipiū q^z tunc nō cōstaret ex terminis apprehensio q^d esset p^rncipiū et q^d non. g^o multo magis nō potest decipi circa deū vīfuz. p^rna ista patet q^z plus distat vīfio dei ab intellectu cuiuslibet obiecti et q^z tū ad p^rceptionē intellectus iudicātis q^z distet intellectio p^rncipiū cōplexi ab intellectu cuiuscūq^z nō p^rncipiū. Itē qualiter intellectus crederet se quietari si nō quietaret: nōne poterit cognoscere inclinatōem suam ad v^rz q^d non videt. Si crederet se videre deū crederet se quietari in deo. si non videt non quietat. Scilicet ait Aug. nihil dici potest q^z q^z falsa op. aia sit beata. 2^a de ciui. c. 4. 3^a f. q^z a solo deo fieri potuit est manifestū. q^z nulla creatura potest aia beatificari nec simplr nec ad tempus. 2ª patet ex multis pphetis in vtroq^z testamēto. vñd cōtra falsa miracula antichristi posset sibi obijci saltē de istis duobus hoc mō. Si tu es deus fac me videre essentia diuinā nude et post vīfionē memoriā certā h^re vīfionis et certitudinē q^z illa fuit vīfio essentie diuine et tunc credā tibi. Item si tu es deus dic mihi quid faciā vel quid cogitabo vel appetā pro tali hora. et h^re vīe efficacīa ex miraculis inuit saluator Jo. 6. opera que ego facio ipsa testimoniū perhibent de me. si mihi nō vult credere opibus saltē credite.

Nono quoq^z loco

potest adduci testimoniū eoz qui foris sunt. Joseph. in li. 18. antiquitatū pulcherrimū testimoniū ponit de xpō vbi inter alia de Jesu ait. xpō hic erat. vbi ei^z veram doctrinā et resurrectiōem ex mortuis confitetur. Itē de pphetia Sybil

le nota illud de ciui. 18. c. 23. Iesus xpō dei filius saluator. Item contra eplam fundamēti nōta quomō singuli heretici de catholicis inquisiti non ad suos mittunt sed ad veros catholicos quasi etiā illi soli ab omnibus etiā hereticis catholici nominentur.

Decimo et ultimo

potest adduci q^z deus non deest querētib^z toto corde salutē. multi aut diligētissimē inquirētes salutē ad hanc sectā pueri sunt. et q^zto seruētiōes facti sunt in inquirēdo tanto in hac secta ampl^z confirmati subitoq^z in ea penitentes de malitia ad bonā vitā mutati sūt totmēta quoq^z p ea plures in magna exultatione spūs perpeffi sunt. que non vidētur probabilia nisi deus hanc sectā sacre scripture innitentem irrefragabiliter approbaret et ordinaret ad salutem.

Habito igitur con

tra hereticos q^z doctrina canonis est vā videndum est 2^a an sit necessaria et sufficiens viatori ad psequendū finē suum. Dico igit q^z ista tradit quid sit finis hominis in particulari quia vīfio et fructus dei et hoc q^z tū ad circūstantias eius appetibiles puta q^z ipsa habet post resurrectionē ab homie immortalī et in corpore et in anima simul sine fine. Ipsa etiā determinat que sunt necessaria ad finē et q^z illa sufficiat quia decē mandata Math. 19. Si vis ad vitā ingredi scrua mandata. de quibus habet in Exod. Hoz etiā explicatio et q^z tū ad credenda et q^z tū ad speranda et q^z tū ad operāda explicatur ex diuersis locis scripture. Prope tates quoq^z substantiaz imaterialiū in ea tradunt q^z tū possibile est et vīle viatori nosse. Ista g^o pferendo ad tres ratios quibus innitit solutio. q. precedētis patet q^z sacra scriptura sufficienter continet doctrinam necessariam viatori.

Ad primum argu-

mentū principale ad minore respondeo
q lex nature pautioribus fuit contēta q
memoraliter ad filios p patres deuene-
rūt illi etiā hoies magis erāt predicti i nā
libus 7 ideo modica doctrina inspirata
potuit eis sufficere. vel aliter ad illud 7
ad aliud de lege Moysi pōt dici q ordi-
natus pcessus scripturē ondit eius doc-
torē fm Aug. 83. qōnū. q. 52. **Ad 2^m**
dico q dulcius capit qd latet sū aliqua
snia lrali q si esset expresse dictū. 7 iō ad
deuotionē pfert illa que expressa sunt i
nouo testamēto sub figura velata fuisse
in veteri. hec quo ad cerimonias sed q
ad historias in quibus exempla sunt legi
declaratiua. sū ex toto pcessu scriptur
parer ordinata dei gubernatio respectu
homis 7 totius creature. **Ad 3^m** ori-
genes in omel. de archa Noe dicit nulla
scia omnia sciēda explicauit. sed illa ex
quibus possunt alia sufficient elici vnde
multe veritates necessarie nō expmūt
in scriptura 7 si ibi virtualiter cōtineāt
sicut conclones in pncipijs circa quarū
inuestigationē vtilis fuit labor exposito-
rū 7 doctoz. **Et** si obīcia multa in ac-
tibus humanis sunt dubia vtz sint pec-
cata mortalia etiā suppositis oibus doc-
trinis doctoz 7 exposito. **Rō.** non
est dubia via salutis simplr q a talibus
tanq a periculof debet hō sibi cauere et
custodire se ne hō duz se exponit pica-
lo incidat in peccatū. q si noluerit que-
rere salutē sed nō curando exponat se p
iculo vbi forte de genere actus non ē pec-
catū mortale tñ peccabit mortalit se tali
piculo exponendo.

Trum theo

logia sit de deo tanq de sū-
lecto primo. Q non arguit
duabus vijs/Prima est ostendere istam
negatiuā in se que pbat pmo per auctez

Boetij pmo de tri. forma inqt simplex
subiectū esse non potest. Itē 2° materia
non coincidit cū alijs causis neq idē nu-
mero neq specie ex 2° phisycoz. deus at
est finis huius scie 7 efficiens. non igitur
materia. Item 3° ex pmo posterior sū-
iectū scie habet ptes pncipia 7 passiones
deus aut non habet ptes integrales. cū
sit simplex. neq partes subiectiuas cum
sit singulare ex se. neq habet pncipia cū
sit primū pncipiū. neq passiones quia
passio inest subiecto ita q est extra eius
essentiā: nihil aut sic inest deo. 2^a via
est ostendere q aliud est hic subiectū. nō
ē istud. aūs pbatur multipl. pmo per
Aug. de doctrina xpiana pmo li. c. p.
Omnis doctrina vel rez est vel signoz
igit res vel signa sunt subiectū. Item
2^a scriptura habet quatuor sensus. s. ana-
goricū: tropologicū: allegoricū: 7 lralē.
sed cuilibet sensui correspondet aliquod
subiectū primū sicut alijs scie habenti vnū
sensū correspondet subiectū fm illū sen-
sū. igit hic sunt quatuor subiecta. Itē
3^a. q homo sit subiectū probat auctori-
tate cōmentatoris pmo ethicoz in pro-
logo quia scdm eum scientia moralis ē
de homie quo ad animaz. medicinalis
est de homine quo ad corpus. ex hoc er-
go accipitur ista propositio q omnis sci-
entia practica habet pro subiecto pmo
illud cui acquiritur finis practice 7 nō
ipsum finem. finis autem istius scientie
acquiritur homini 7 non deo. ergo 7c.
Item aliter 7 quasi in idem redit. fi-
nis scientie est per actum suum attinger
obiectum primū inducendo in ipsum
formam principaliter intentam a scien-
tia. puta in speculatiua inducere in illud
esse cognitum quia cognitio ibi intendi-
tur. 7 in practica inducere formā ad quā
ordinatur eius praxis. finis autem hic
intendus est bonitas moralis que non
intenditur induci in deo sed in homine
igitur homo est obiectum primū eius.

b 4

Prologus

Contra Augl. de ciui. dei. 8. c. pmo
theologia est sermo vel ratio de deo.

Trum theo/

logia sit de deo sub aliqua
ratione speciali. q sic arguit

Hugo de sacramētis in pncipio vult q
opera restauratōis sint hic subiectū. q si
deus est hic subiectū hoc erit sub speali
rōne. i. inq̄tum restaurator. Itē Las
fiodorus super psalmistā. vult q xps ca
put cū membris est hic subiectū. igit spe
cialiter ut incarnatus ē caput ecclēie erit
hic subiectū. Item deus absolute ē sub
iectū methaphysice. igit si hic est subiec
tū hoc erit sub aliqua rōne speciali. p̄na
pbatur quia non sub eadē rōne oīno
hic ē ibi est subiectū. aūs probat p phm
6. metha. Honorabilissimā scia q opoz
esse circa nobilissimū genus. illa fm ipz
est huiusmōi. hoc etiā cōfirmat quia ibi
vocat methaphysicā theologiā. Item
pmentator pmo physicoz cōmento pe
nultimo dicit q Auic. multū peccauit
ponēdo methaphysicā probare primaz
causam esse cum genus substatiaz sepa
ratay sit ibi subiectū. et nulla sciētia pro
bat suū subiectū esse. ratio aut nō valēt
nisi intelligeret q ipsa esset ibi primū sū
iectū. q rē. Item ista sciētia est honora
bilissima q est de honorabilissimo subie
cto sub ratione honorabilissima. huius
mōi aut ratio est ratio finis et boni. de si
ne autē probat per Auic. 6. metha. di
centē: si scia esset de omnibz causis illa q
esset de fine esset nobilissima. Ex hoc cō
cludit de bono. quia fm phm. 2. meth.
qui ponit infinitatē in finibus destruit
nām boni quia destruit naturā finis. ex
hoc q accipit q ratio boni est ratio finis
Contra. cognitō contracta presupponit
cognitiōē absolutam et absoluta est cer
tior ex pmo metha. si ergo ista est d deo
sub aliqua ratione speciali alia est prior
et certior de deo absolute talis non po
nitur ergo rē.

Trum ista sci

entia sit de omnibus ex at
tributione ipoz ad primū

eius subiectū. Q sic. 4. metha. Eadē est
scientia de aliquo et de attributis ad ipz
et exēplificat ibi de sano. sed oia alia at
tribuuntur essentialiter ad subiectū pri
mū huius. q rē. Contra Augl. 14. de
trini. ca. pmo. neqz huic scientie tribuen
dum est. rē.

Circa solutionem

istarū questionū sic procedo. primo di
stinguo de theologia in se et d theologia
in nobis. 2. assignabo ratōez primi sū
iecti. 3. distinguam de theologia q̄tūz
ad partes eius.

De primo dico q

cognitio quelibet est in se illa que nata ē
haberi de obiecto eius fm q natum est
manifestare se intellectui pportionato
Cognitio aut eadē in nobis est illa que
nata est haberi i intellectu nostro de ob
iecto illo intellectu. Theologia ergo i se
talis est cognitio qualē natū est facer ob
iectū theologicū in intellectu sibi ppor
tionato. Theologia vero in nobis talis
est cognitio qualē intellectus noster na
tus est habere de illo obiecto. exemplūz
si aliquis intellectus nō possit intelligē
geometricalia posset autē alicui credere
de geometricalibus geometria esset sibi
fides non scia: esset tamen in se scientia.
quia obiectum geometricū natum est fa
cere de se scientiam in intellectu propor
tionato.

De secundo dico

q ratio primi subiecti est continere in se
pmo virtualiter omnes veritates illius
habitus cuius est. Quod pbo pmo sic
quia obiectū primū cōtinet pponēs im
mediatas quia subiectū istaz cōtinet p
dicatū et ita euidentiā totius pponēs. p

primo dicitur dicitur. et scilicet pbo
quia tota in se habet omnes veritates
in se et aliquid et scilicet pbo

pōnes autē immediate cōtinent pōnes
 g̃ subiectū ppositionū immediatā p̃tinet
 omnes veritates illius habitus. Probo
 idem 2°. quia primitas hic accipit ex pri
 mo posterior ex diffinitione vniuersalis
 fin q̃ dicit adequationē. obiectū autē se
 habet ad habitū sicut causa ad effectū
 nō est enim causa adequata nisi p̃tineat
 p̃mo virtualiter totū effectū. g̃ rē. Expo
 no quod dixi primo virtualiter quia il
 lud primū est qd nō dependet ab alio s̃
 alia ab illo. ita ergo p̃tineat est ab alijs
 nō dependere in cōtinēdo sed alia ab ip
 so h̃ est q̃ per impossibile circūscripto
 omni alio manēte intellectu eius adhuc
 cōtineret et nihil aliud cōtinet nisi p̃ rati
 onē eius. Contra istud arguit duplici
 primo sic. Sicut se habz obiectū primū
 potentie ad potentiam ita obiectū p̃mū
 habitus se habz ad habitū. sed obiectū
 primū potentie est aliqd cōe ad oia per
 se obiecta illius potentie. g̃ primū obiec
 tū habitus est aliquid cōe ad omnia p
 se obiecta eius et nō aliquid virtualiter
 cōtinēs alia. Item 2° quia in sciētjs as
 signat cōiter pro subiecto primo aliqd
 quod est cōe ad omnia illa que cōsiderā
 tur in illa scientia. sicut in geometria li
 nea; in arismetica numerus. in metha
 physica ens. Ad primū respōdeo q̃
 proportio obiecti ad potētiā est ppor
 tio motiui ad mobile vel actiui ad passi
 uū. proportio obiecti ad habitū est sicut
 proportio cause ad effectū. Quādoq̃
 autē aliquod agens agit in aliqd passū
 potest quodlibet agens eiusdē rōnis in
 quodlibet passū eiusdē rōnis agere. g̃
 prima extrema pportiois actiui ad pas
 siuū sunt cōla ad omnia p se extrēma il
 lius pportiois. nam inter illa cōissima ē
 adequatō quia in quocūq̃ est ratio vni
 us illud respicit quodlibet in quo est rō
 alterius. sed prima extrema pportiois
 cause ad effectū nō sunt cōissima q̃ in
 illa non est adequatio. non enī sequit si
 cōmune potest causare habitū q̃ specia

le possit et cōuerso. nō. n. quodlibet cō
 tentū sub illo cōmuni respicit habitū
 illū ut effectū eius s̃ tantū aliqd primū
 contentiū quod virtualiter cōtinet oia
 ad que habitus se extēdit. Ad 2^m dico
 q̃ multoz habitū specie differentium
 potest esse aliquod obiectū cōe sicut ab
 obiectis eoz potest abstrahi obiectum
 cōmune. et hoc mō in sciētjs assignat
 obiectū commune a quo non est habi
 tus vnus scdm speciem sed tantū scdm
 genus.

De tertio dico q̃

theologia essentialiter non tantū conti
 net necessaria sed etiam contingētia. qd
 patet q̃ omnes veritates de deo siue ut
 trino siue de aliqua psona diuina ut cō
 parat ad intra sunt necessarie. illa vero
 in quibus cōparat ad extra sunt contin
 gētes ut q̃ deus creat et q̃ filius est incar
 natus et huiusmōi. om̃s aut veritates d̃
 deo ut trinus siue de psona determinata
 sunt theologicę. Similiter veritates cō
 tingētes quia ad nullam cognitiōem nā
 lem spectāt ita q̃ prime partes integra
 les theologicę sunt due. s̃. veritates necessa
 rie et veritates ptingentes.

Ex dictis patet re

sponsio ad primā questionē. Et primo
 loquēdo de theologia in se p̃tuz ad ve
 ritates necessarias ip̃ius. Dico q̃ primū
 subiectū theologie in se nō potest esse nī
 si deus quod p̃bo per tres rōnes. Pri
 ma accipit ex rōe p̃mi obiecti. et arguo
 sic. Primū obiectū cōtinet virtualiter
 omnes veritates illius habitus cuius est
 primū obiectū sed nihil cōtinet virtualit̃
 omnes veritates theologicę nisi deus.
 g̃ rē. p̃batio minoris. nihil aliud cōtinet
 eas ut causa siue ut illud ad quod habe
 ant attributiōem nisi deus q̃ deus nulli
 attribuit nec aliquid p̃tinet eas ut effectus
 demonstratiōe quia. nā nullus effectus
 demonstrat deū trīnū que est potissima

primū obiectū ē ad quodlibet rōem p̃t
 p̃tissima deū et p̃t p̃t. nō enī ē
 ē p̃tissima ad quodlibet rōem p̃t p̃t
 ita sicut p̃t p̃t qd p̃t p̃t p̃t

Prologus

veritas theologica et similia. 2° sic. Theologia est de his que sunt soli intellectui diuino naturaliter cognita. et est de aliquo soli deo naturaliter noto. sed solus deus est sibi naturaliter notus: et per probatio primi. scilicet. antea. si ista scia est de aliquibus alicui alii intellectui naturaliter notis. et preter ista aliqua alia sunt cognoscibilia naturaliter soli intellectui diuino quod infinitus est. et ideo plurimum cognoscitur quod intellectus finitus. igitur adhuc alia scia est superior quam ista que erit de naturaliter notis intellectui in creato. probatio minoris. quod omnis essentia creata alicui intellectui creato potest esse naturaliter nota. 3° sic. In nulla scia traditur ita distincta cognitio de aliquo alio quod non est subiectum eius primum sicut traditur in illa que esset de illo ut de subiecto eius primo: quia in nulla scia traditur ita distincta cognitio de non per se subiecto sicut de per se eius subiecto. tunc. non esset ratio quare illud subiectum esset magis subiectum eius quam aliud. igitur si deus non sit hic subiectum tunc non traditur ita distincta cognitio de deo sicut traderetur de eo in aliqua alia in qua posset esse subiectum sed potest esse subiectum in alia scia. igitur illa potest esse prior ista. Preter autem istas tres rationes sunt alique persuasiones. Prima talis est. theologia secundum Augustinum. 13. de trinitate. c. 19. pro aliquo parte sui est sapientia pro aliqua parte sui est scia. si autem esset tamen de aliquo non eterno formaliter de illo esset formaliter scia et non sapientia aliquo modo quia nec ex primo subiecto nec ex attributione quod eterna non attribuitur temporalibus. 2^a persuasio quod superior portio rationis habet aliquam perfectionem propriam sibi correspondentem. ista autem si est de subiecto non eterno ut de primo subiecto cum eternum non attribuat ad non eternum sequitur quod nullo modo est de eternis et ita nullo modo perficit portionem superioris rationis ita esset aliquis habitus intellectus omnino nobilior isto perficiens istam portionem quod est inconueniens. 3^a persuasio est quod secundum beatum Augustinum. 14. de trinitate. c. 1. vel

4^a. ista scia est de illis quibus fides gignitur defenditur et roboratur. et est de illo eodem subiecto quod est primum subiectum fidei sed fides est de veritate prima. 4^a persuasio est quia nobilissima scia est circa nobilissimum genus. ex. 6. metha. et primo de anima. hec autem procedit nobilissima. et oportet quod sit de deo ut de subiecto.

Ex his dictis responsio

deo ad secundam. quod ad intellectum cuius potest non exemplum. Homo intelligit ut animal rationale: ut scilicet: ut mansuetum naturaliter: ut nobilissimum animalium in primo intellectu intelligit secundum rationem quod daturaturam propriam in 2° in conspectu. in 3° per accensum. id est in propria passione. in 4° in respectu ad alium. Sed perfectissima notitia de homine non potest esse in respectu ad aliud quod ista presupponit notitiam absolutam nec de homine sub ratione passionis quod passio presupponit notitiam subiecti nec de homine in vniuersali quod illa est confusa. et nobilissima cognitio de homine est secundum rationem quod daturaturam. Ita etiam posset poni aliqua scia de deo sub ratione respectus ad extra ut aliquid ponitur sub ratione reparationis vel gubernationis vel capitis ecclesie vel possit poni de deo sub aliqua ratione attributali quod est quasi passio sicut aliquid ponitur de deo hanc sciam esse sub ratione boni vel possit poni de deo sub ratione conspectus et vniuersali ut entis vel entis infiniti vel necesse esse vel alicuius talis. Contra istas omnes positiones arguitur. et primo arguitur contra istam de ratione conspectus. nullus conceptus de deo continet virtualiter omnes veritates proprie theologicas pertinentes ad pluralitatem personarum. nam si sic cum illi conceptus concipiantur a nobis. et propositiones immediate de illis conceptibus possent a nobis naturaliter concipi vel intelligi. Et per illas propositiones immediatas possemus scire conclusiones et ita totam theologiam naturaliter acquirere. 2° quia ex quo conceptus concipitur non sunt soli deo naturaliter notitia. et nec veritates incluse in illis conspectibus

conceptibus de quibus est theologia. & si esset de deo sub ratione tali cōi non esset soli deo naturaliter nota. cuius oppositū ostensum est in prima questione. Contra alia positionē de rōe attributali posset argui per easdem rationes. Sed adhuc arguo per alias spēales quia cognitio eius quod quid est est pfectissima ut dicit philosophus. 7°. metha. & cognitio illius cētie est pfectior cognitio quā cognitio ppter tatis attributalis que se habet quasi passio huius nature secundum Damas. li. primo. c. 5°. 2° quia si ille proprietates realiter differrent ab cētia: essentia esset realiter cā ipsa. & sicut differunt rōne ita essentia & sua ratioe habet rationē incausati. ille autem per idēitatem cum essentia sunt incausate non tamē secundum suā rōem formale primo includunt incausationem sui. 3° quia illud secundum suā propriā rōem videtur esse actualiter in se cui magis repugnat cōicabilitas ad plura ad extra: sed essentia repugnat cōicabilitas ad plura ad extra & nulli proprietati attributali nisi quatenus est illius essentie vel idē illi essentie in quātum infinitate. Si vero dicat quod quilibet proprietates est infinita & ita incōicabilis ppter infinitatē. Contra. infinitas ista est in eis ppter idēitatem earum cum essentia sicut ex radice & fundamēto omnis perfectōnis intrinsece. Contra viā etiā de respectibus ad extra potest argui sicut contra alias duas vias. Sed facio rationes speciales. primo quia respectus ad extra est respectus rōnis. sed scientia non considerans subiectū suū sub ratione reali nō est realis. sicut nec logica est realis licet consideret de rebus ut eis attribuuntur intentiones secunde. & theologia non esset realis. 2° quia absolutū & respectivū non faciunt aliquē unū conceptum per se. ergo conceptus aggregās illa duo in se est cōceptus unus per accidens. nulla autem scientia prima est de conceptu uno per accidens quia talis presupponit scientiā

de utraque parte. & ideo si scientia subale nata sit de aliquo uno per accidens presupponit duas tractantes de partibus illius totius separatim. Si igitur theologia esset de tali uno per accidens posset esse alia prior ea que esset de conceptu uno per se. 3° nullus respectus ad extra videtur deo necessario convenire. & nihil theologice necessario conveniret deo ut est subiectū theologie. probatio cōsequētie. quod cōvenit alicui sub ratione non sibi necessario inherētis non convenit illi necessario. sed respectus ad extra est huiusmodi. & 2°. & ita nulla veritas theologica necessaria esset. Et hec conclusio probatur per primā & secundā rationes positas ad primā questionem scilicet de ratione primi obiecti & de notis soli deo naturaliter. Concedo igitur 4^m membrum. scilicet quod theologia est de deo sub ratione qua est hec essentia sicut perfectissima scientia esset de homine si cōt secūdū quod homo non autem sub aliqua ratione vniuersali vel accidentali.

Ad primā questionem

de theologia nostra dico quod quando habitus est in aliquo intellectu habens euidētiā ex obiecto: primum obiectum illius habitus ut est illius nō tantum continet virtualiter illum habitum sed ut notum illi intellectui continet ipsum habitum ita quod notitia obiecti in illo intellectu continet euidētiā habitus ut in illo intellectu quia intellectus cognoscens tale obiectum potest elicere omnem conclusionem huius habitus. In habitu vero non habente euidētiā ex obiecto sed causatā aliunde quod ab obiecto noto. non oportet dare primum obiectum eius habens duas dictas cōditiones immo neutram oportet dare quia pinde est habitui ut in hoc ac si esset de ptingētibus quod neutro modo bene

Prologus

obiectū primū. tali ergo habitui nō eui-
denti ex obiecto dat subiectū primū de
quo pmo noto. i. pfectissimo pmo. i. im-
mediate insunt pme veritates habit' illi
us. theologia aut nostra est habitus nō
habens euidētiā ex obiecto etiā illa q̄
est in nobis de theologicis necessarijs n̄
magis ut in nobis habet euidētiā ex
obiecto cognito q̄ illa que est de ptingē-
tibus q̄ theologie nostre ut nostra est mō
oportet dari obiectū primū nisi primū
notū de quo noto immediate cognosca-
tur prime veritates. illud primū notum
est ens infinitū qz iste est conceptus pfect-
tissimus quez possumus habere de illo
q̄d est in se primū subiectū q̄d tñ neutra
predictaz cognitionū habet qz non pti-
net habitū nostrū vtuāliter in se nec mlt-
to magis ut nobis notū p̄tinet ipsuz ha-
bituz. tñ qz theologia nostra de necessa-
rijs est de eis de q̄d quibus est theologia
in se ideo sibi assignat subiectū primū q̄
ad hoc q̄ est veritates p̄tinere in se 7 h̄
idē q̄d est primū subiectū theologie in se
sed qz illud nō est nobis euidēs iō nō cō-
tinet istas ut nobis notū imo non est no-
bis notū. Si arguis q̄ nō est primū ob-
iectū nostri habitus. Rñ vey est non
est primū subiectū dans euidētiā s̄ sub-
iectū primū p̄tinēs om̄s veritates natū
dare euidētiā si ipsuz cognosceret 7 hec
dicta sunt ad duas questionēs de theo-
logia necessariōz.

Nunc autem viden-

dum est de veritatibus ptingentib' the-
ologicis quid sit primū subiectū theolo-
gie. Et quo ad istas dico q̄ nullū subiec-
tū vtuāliter p̄tinet veritates nisi necessa-
rias de ipso qz ad ptingētes de ipso equa-
lit se habet ex se 7 ad oppositas. Tñ cō-
tingentiū est ordo qz aliqua est pma vā
contingēs 7 ita subiectū primū multaz
veritatū contingentiū pōt poni illud d̄
quo pmo. i. immediate d̄ p̄dicatū prime
cōtingētis que est quasi primū p̄ncipiū

in ordine cōtingentiū vel predicata plu-
riū primaz ptingentiū si plures sunt p̄-
me. Dicē autē primū subiectū prime
veritatis contingētis q̄d visuz ut tale na-
tū est pmo videri cōiungi cū predicato.
illo qz primū notū in ptingētibus non ē
nisi p intuitiōem extremoz. q̄ primū in-
tuibile cui insit primū predicatū prime
veritatis ptingētis est primū subiectum
oīuz veritatū ptingentiū ordinataz.
Ex his ad ppositū dico q̄ essentia diuina
est primū subiectū theologie ptingētis:
7 hoc mō sumpta quo p̄dictū est ipsam
esse subiectū primū theologie necessarie
7 hoc tam huius theologie ptingētis in
se q̄ ut est in intellectu diuino 7 beatoz
Tot' igit' theologie in se 7 dei 7 beatoz
primū subiectū est eēntia diuina ut hec-
cui' visio a beatis est sicut in methaphy-
sica cognitio entis. 7 iō beata visio non
est theologia sed est quasi pfecta incom-
plexa apprehēsiō subiecti pcedēs nāliter
sciaz theologie. subiectū vero theologie
nostre ptingētis videt idē subiectū p̄mū
q̄d 7 necessarie 7 h̄ mō supra exposito
qz nō ut p̄tinēs vtuālit' in se habitū etiā
si intuitiue videret sed ut cognoscibile a
nobis. p̄mū illi cui intuitiue noto na-
tū esset predicatū pme ptingētis euidēs
inesse. Cōtra videt q̄ verbū sit subiec-
tū adequatū theologie ptingētis tā illi
p̄tingētis in se q̄ ut est in intellectu diuino
qz est primū subiectū oīuz articuloz re-
paratōis nostre. Rñ. aliq̄d ptingens
pōt primo dici de verbo 7 aliq̄d de spū
sancto 7 aliq̄d de deo trino ut creare
erūt igit' p̄sone quasi p̄es subiecti. sicut
etiā aliqua necessaria sunt pmo vera de
diuersis personis.

Ex predictis appa-

ret improbatio illius opinionis que po-
nit xpm esse primū subiectū qz tūc ver-
tates necessarie de p̄e 7 spū sancto non
essent theologicę. puta p̄ generat: spūs
sctūs p̄cedit. nec v̄itates ptingētes de eis

puta pater creat p filiū. spūs sanctus tē
paliter missus est visibiliter 7 inuisibiliter
nec veritates necessarie de deo trino ut
q̄ est oīpotens imensus. nec cōtingentes
ut deus creat. gubernat mūdū. remittit
peccata. punit. p̄miat. 7 hī. 7 nē oīs p
bant q̄ ad nullā sciam p se pertinet aliq
veritas nisi sit de s̄biecto p̄mo vel de ei⁹
parte s̄biectiua vel integrali vel eētia
li. vel de aliquo essentialiter ad s̄biectū
attributo s̄ patet q̄ pater vel spūs sc̄tus
vel trinitas nō est x̄ps nec p̄s aliq̄ aliq̄
dictorū modorū nec attributū ad x̄p̄s es
sentialit. tū q̄ x̄pus cū dicat duas nās 7
hoc inq̄tū est s̄biectū fm ponētes illud
sequit q̄ ut habēs naturā creatā erit eē
tialit p̄o: patre v̄l spū sancto vel trinita
te q̄ essentialis attributio nō est nisi ad
essentialiter prius. tum q̄ x̄pus fm diu
nitatē etiā nō habet aliquā talē priorita
tem fm quā posset pater vel trinitas ad
x̄pm attribui. Contra istā etiā opi. sūt
due rōnes vltime posite. s̄. in solutōe 2.
q. cōtra opi. de respectu ad extra. Con
tra idem est p̄ma rō posita ad solutiōez
p̄me. q. q̄ veritates necessarie de patre
7 de spū sancto 7 de trinitate impossibi
le est p̄tineri v̄tualiter p̄mo in x̄po q̄ si
verbū incarnatū nō fuisset ille veritates
necessarie nihil minus fuissent. 3. ēt ibi
dē videlz ad hoc q̄ nō esset tradēda hic
aliqua noticiā de deo nisi ut includit in
x̄po hoc est ut de v̄bo trīn 7 ita non esset
distinctissima noticiā de deo qua tradī
posset. igr̄ eēt alia p̄o: redrenda. Ad h̄
etiā faciunt aliq̄e p̄suasiones ibi posite
q̄ ista vnitas que est x̄pi ut ē suppositū
vnū in duab⁹ naturis nō est vnitas eter
na. istā aut̄ o3 ponere formalē vnitatē p̄
mi s̄biecti. s̄ p̄mū s̄biectū vt p̄mū
nō est aliquid eternū. Illa etiā p̄suasio
de fide videt̄ p̄cludere. nō. n. est credituz
vel vez theologicū hūc hoīem esse cru
cifixū nō implicādo verbū in s̄biecto.
q̄ hunc hoīem in cruce potuerūt iudei
videre. S3 creditū est 7 vez theologicū

verbū esse hoīez de virgine natū: verbū
esse hoīem crucifixū: verbū eē hoīem re
surgentē: 7 sic de alijs articulis p̄tinētib⁹
ad hūanitatē. p̄tinētes aut̄ ad diuinitatē
p3 q̄ non pueniūt p̄mo x̄po ut x̄pus est
sed aliqui alijs p̄sonis: aliqui trinitati. s̄
obiectū adequatū theologie nō est x̄pus
sed aliquid quasi cōe v̄bo de quo p̄mo
tradunt articuli p̄tinētes ad rep̄tōnem
7 patri 7 spūi sancto. s̄. de quib⁹ sunt alē
que theologicē veritates. Videt̄ igr̄ di
cendū q̄ sicut si in medicinā corpus hu
manū sit p̄mū s̄biectū de quo cōside
rat̄ ibi ut passio sanitas 7 infirmitas si
spēs corporis humani essent corpus sic
mixtū 7 sic puta corpus sanguineū 7 cor
pus fleumaticū 7c. hoc totū corpus san
guineū sanū nō est p̄mū s̄biectū. tū q̄
nūm̄s p̄ticulare. tū q̄ includit passiōē
p̄siderandā de s̄biecto que non pōt esse
ratio s̄biecti: q̄ s̄biectū ut s̄biectū ē
p̄us natura passiōe 7 ita passio eēt p̄o:
seipsa. 7 breuiter d̄cquid diceret de aliq̄
medicina tradita. s̄. q̄ esset de tali p̄ticu
lari 7 de ente p̄ accēs saltē impossibile es
set p̄mā scia3 de corpe hoīs esse de cor
poze hoīs sanguineo sano imo siqua eēt
de ipso alia posset esse p̄ior. s̄. de corpe
hoīs in cōi q̄ ip̄s in cōi h3 aliq̄ passiōes
cognoscibiles de ipso p̄ rōem cōem ut ē
p̄ior inferioribus siue de corpe sangui
neo cui⁹ rō est nāliter p̄o: corpe sangui
neo sano: 7 ista ratō p̄ior p̄tinet v̄tualit̄
aliquas passiōes d̄ corpe hoīs sano q̄
7 eius ratio p̄cedit corpus sanguineū sa
nū. Ita in p̄posito x̄pus dicit verbū ho
minē fm Damas. li. 3. ca. Ante igr̄ no
ticiā que esset d̄ x̄po ut de p̄mo s̄biecto
nata esset alia esse p̄o: de v̄bo siqua sibi
insit p̄ rōem qua verbū 7 ante istā alia
de deo q̄rū ad illa que insūt p̄ rōem dei
ut est cōis tribus p̄sonis. Si igr̄ theolo
giā tenem⁹ fm se eē p̄mā noticiā ip̄a nō
erit p̄mo de x̄po 7 si eque est de veritati
bus cōibus 7 p̄p̄is tribus p̄sonis ip̄a n̄
erit de aliqua p̄sona ut de s̄biecto ade

Prologus

quato sed de deo ut est cōis tribus psois
Et tunc saluabit q̄ ois veritas th. olo
gica vel est de pmo subiecto puta que in
est deo per rationē dei vel quasi de pte
subiectiua pmi subiecti puta que est pro
pria alicui psonae aut de aliquo quod at
tribuit ad subiectū prīmū vel quasi pte
subiecti utputa de creatura q̄tū ad respec
tū quē habet ad deū ut deus ⁊ de nafa
assumpta q̄tū ad respectū quē habz ad
verbū substantificans.

Aliter tamē pōitur

*exm cum libro
1° gen dicit*
xpm esse subiectū prīmū fm Linco. in
exameron. ⁊ hoc ut xpus est vnū triplici
vnitate. quaz pma est ad patrē ⁊ ad spz
sanctū. 2^a verbi ad nām assūptā. 3^a xpi
capitis ad mēbra. Et p ista opi. de xpo
vī esse prima rō posita ad primā. q. Et
penultima qz septē articulos fidei ptinē
tes ad hūanitatē non ptinet deus ut sub
iectū qz per nām diuinitatis nō pueniūt
deo. illud aut subiectū prīmū ptinet pas
sionē p cui⁹ formā passio sibi inest. xps
aut ⁊ istos cōtinet qz fm hūanitatē sibi
insunt. ⁊ preter hoc xpus ptinet realiter
alios ptinētes ad deitatē qz fm diuinita
tē illa dicunt inesse sibi. Itē subiecta priū
doctrinae debēt ptineri sub subiecto toti⁹
vel ut ptes subiectiue vel ut quasi ptes i
tegrales nō aut ptinent sub deo sic subie
cta partiū sacre scripture. Qd probat p
glosas multas in principiis libroz assig
nātes cās māles aliquas q̄ nō sūt aliqd
dei. vñd sup Osee dicit glosa qz materia
libri Osee est decē tribus. Preterea in
aliquo libro scripte nihil ppiū de deo
narrat. qz nullū factū ibi narrat vbi req̄
rat ex pte dei aliquid nisi influētia tñ ge
neralis. q̄ talis liber nō est de deo. Ad
prīmū dico qz veritates enūciate ptinē
ter de xpo in nullo subiecto ptinent vtu
aliter sicut subiectū dī ptinere passionē
qz tunc inessent necessario. tñ habent ali
qd subiectū de quo imēdiatē enūciatur
⁊ pmo illud est verbū nō veritates the

ologice de incarnatōe passione natūsta
te ⁊c. sunt iste verbū est factū homo: ver
bū est hō natus: verbū est hō passus ⁊c
Cū dicis passio inheret fm nām huma
nitatis. Rñ⁹ humanitas nō est rō pmi
subiecti ad qd stet resolutō sed est quasi
passio pōr mediana inter prīmū subiec
tū istaz veritatū qd est verbū. ⁊ alias
posteriores passionēs ut natus ⁊c. patet
enī qz humanitas non pōt esse rō subiecti
respectu passionis pme quē est eē incar
natū qz illud dī de verbo nō p̄intellec
ta humanitate in ipso ut in subiecto.

Ad 2^m dico qz sufficeret scie subiectoz
partialiū attributō ad prīmū subiectū
qualis attributō ad deū pōt saluari cu
iuscūqz māe assignate p glosas adductas
Aliter tñ pōt dici qz mā cuiuslibet libri
est deus de quo ibi narrat qūo gen⁹ hu
manū gubernauerit sed gen⁹ ut persona
gubernata est mā remota ⁊ ita intelligē
de sunt glose tales. Per hoc patet ad
3^m qz licet esset aliqd liber nullū dei mi
raculū ptinens tñ quilibet ptinē puidē
tiā ⁊ gubernatiōem dei circa hominē in
cōi vel determinatā gentē vel psonā in
tantū qz si eandē historiā de Pharaonē
scribat Moyses in Exo. ⁊ aliqd egypti⁹
in croniciis egyptioz subiectū historie
Moysi est deus de quo tradit ibi guber
natio hoīm misericordiā liberādo iude
os oppressos iuste puniēdo egyptios op
pressores sapiēter ordinādo formā libe
rādī pgruam ad hoc ut populus libera
tus legē gratanter acciperet potētis tot
sibi propria signa faciēdo. subiectū vero
hystorie historiographi esset regnū vel
rex uel populus egyptiacus cui⁹ actiōes
⁊ casus circa ipsos ptinētes ipse inten
dit scribere ita qz incidens est sibi qd de
fecerat sed principale quid gens sua fece
rit vel passa sit. principale aut est Moys
si quid deus egerit vel pmiserit sed q̄st i
cidēs est sibi circa quā māz hoc ptigerit
Et dato qz alicubi nullū miraculū enar
ret: tñ quid deus pmiserit assistēdo fm

cōez influentiā et nō impediēdo hoc pncipaliter intendit in li° illo inq̄tū est p scripturē et qualiter illud pueniēter ordinatū sit ad bonū alioz si fuit ordinabile vel iuste punitū si fuit malū. hoc fire quenter addit in li° eodē vel alio. aut si pmissū fuit nec hic punitū nō tacet scriptura alibi d̄ illo in generali quod alibi punitur.

Ad primum argu

mentū prime questiōis ad Boetū dico q̄ loquit̄ ibi de subiecto accētis et nō de subiecto p̄sideratiōis. Ad aliud de 2° phy. dico q̄ intelligit de mā ex qua non in qua vel circa quā. Vel melius q̄ subiectū scie fm veritatē nō pertinet ad genus cause mālis sed ad genus cause efficiētis. d̄ tñ subiectū scie mā per quā daz similitudinē ad factiōē vbi simul pcurrit rō obiecti circa qd̄. et rō materie suscep̄tiue qz factio est actus trāsiens extra nō sic est de actu p̄prio scie tñ intelligit̄ tras̄tre qz nō terminat̄ in se sed ad aliud ēca qd̄ est licet non recipiat̄ in illo circa qd̄ est sed manet in sciēte. Et ppter hanc p̄prietatē māe. f. esse circa qd̄ subiectū d̄ mā respectu scie et actus eius. Ad illō de pmo posteriorū dico q̄ subiectū cuiuslibet scie nālter inuēte est aliqd̄ vniuersale iō subiectū talis scie o3 q̄ habeat p̄tes subiectiuas. istius aut̄ scie subiectū ē essentia hec ut singularis qz imp̄fectiōis est in natura creata vli q̄ in mltis singularibus diuidat̄. ista igit̄ imp̄fectiōe ablata remanet q̄ ista scia est scibilis sine diuisibilitate eius in ptes subiectiuas. Tñ posset dici q̄ persone diuine sunt quasi ptes subiectiue ipsius eētie diuine s3 essentia in eis nō numerat̄. Q̄ aut̄ addit de passionibus dicūt aliqui q̄ attributa sunt quasi passiones huius essentie. S3 hoc non valet qz p̄sideratio attributorū nālter a nobis intelligibiliū est p̄sideratio methaphysica nisi sint aliqua attributa p se tñ puenientia huius essentie ut

hec et nō ut a nobis nūc nālter intelligit̄ cōfuse. Q̄ aut̄ accipit q̄ passio est extra essentia subiecti hec est vera vbi passio est realiter causata a s̄bo. sed in dininis illud quod habet rationē passionis non est causatū qz per idētitatē transit in eētiā. tñ q̄tum ad scibilitatē scit̄ per eētie rōnem ac si esset realiter distincta ab essentia. Q̄ 3° d̄ de pncipio subiecti. dico q̄ non op3 pncipia scibilis esse pncipia i se ipsius subiecti qz entis inq̄tūz ens qd̄ ponit̄ subiectū methaphysice nulla sūt pncipia qz tunc essent cuiuslibet entis. s3 oportet cuiuslibet subiecti esse pncipia p̄ que demonstrēt eius passiones de eo ex quibz pncipijs tanq̄ ex medijs demonstratiōis formant̄ pncipia p̄plexa sicut p̄pones p se note. hoc modo cuiuslibet subiecti possunt esse pncipia q̄tūctūqz in pncipiantī respectu suaz passionum.

Ad alia 2° vie ad primū dico q̄ illa auctas exprimit̄ mām huius scie in cōe non subiectū primū formale. Ad aliū dico q̄ quicūqz sensus in vna pte scripte non est l̄ralis in alia pte est l̄ralis et iō l3 aliqua p̄ scriptura habeat diuersos sensus tñ tota scriptura habet om̄s sensus istos pro sensu l̄rali. Ad 3° dico q̄ argumentū est ad oppositū duplici. pmo quia homo ponitur subiectum moralis scientie vel medicine pro eo quod continet virtualiter om̄es veritates illius scientie. nam corpus humanū continet virtualiter rationē sanitatis. ideo eniz sanitas hominis est talis quia corpus humanū est sic p̄plexionatū. Silr aia hois p̄tinet virtualiter rationē felicitatis naturalis sicut patet ex primo ethi. vbi ex ratione anime concludit̄ ratio felicitatis naturalis hominis non sic homo continet rationē finis huius scientie quia finis supernaturalis vel obiectū eius non includitur in ratione hominis: et ideo non potest esse subiectum huius scientie primū. 2° sic. homo est finis vltimus istarum scientiarū ad quem tam sanitas q̄

Prologus

felicitas naturalis ordinatur probatio. q̄a omnis amor concupiscentie presupponit amorem amicitie. sanitas autem vel felicitas amat amore concupiscentie ideo illò qd̄ amatur amore amicitie est ulterioz finis q̄ aliqd̄ illoz. sed istud ē corp⁹ ex vna pte ⁊ aia ex alia. igit si hō fm corpus vel aiam ē s̄m huius sciētie seq̄tur q̄ finis ē s̄m huius scie. Ad 4^m dico q̄ prima ppositio ē falsa. q̄a nihil aliud est finis scie q̄ attingere per actū p̄prium obiectum illius scientie. n̄ q̄ inducat aliquam formam per actū suum in obiectum. quia scia non ē aliqua qualitas factiua.

Ad primum argu

mentū sc̄e q̄onīs q̄n arguitur p hugonem ⁊ Cassiodorum d̄r q̄ loquūtur s̄ non de formali subiecto sed de materia prima de qua diffusi⁹ tractatur in scriptura ppter ordinē immediatiore quē h̄z ad finē. Ad fm dico q̄ metha. n̄ est de deo tanq̄ de primo subiecto qd̄ p̄batur. quia preter scientias sp̄ales ōz esse aliquam communem in qua p̄bētur in cōi oia que sunt coia illis specialibus. igitur preter scientias speciales ōz ēē alia cōem de ente in qua tradat p̄gnitio passionū de ente q̄ supponitur i aliis sciētis sp̄alibus. si igit aliqua ē nālīter de deo p̄ci istā ē alia d̄. ente naturaliter scita in quantum ens. Cū vero p̄bat q̄ est scia de deo p̄ p̄m. 6. metha. dico q̄ ratio eius sic concludit. nobilissima scia ē circa nobilissimū gen⁹. l̄ vt p̄mū obiectū. ul̄ vt consideratū in illa sciētia p̄fectissimo modo q̄ p̄t considerari in aliqua scia nālīter acq̄sita: deus vō ⁊ si nō ē s̄m p̄mū in metha. est tñ p̄sideratū i illa scia nobilissimo mō q̄ p̄t in aliqua scia p̄siderari nālīter acq̄sita. Ad p̄metatozem p̄mo p̄hy. dico q̄ Avicen. cui p̄dixit bñ dixit ⁊ p̄mēta toz male. qd̄ p̄bat p̄mo q̄ si aliquas s̄b stācias separatas esse ēēt subiectū in sciētia

(supponit)

methaphysice ⁊ p̄clusū in nālī scia. q̄ sciētia nālīs esset simplr p̄o: tota methaphysica q̄ p̄bia nālīs ostēderet de subiecto methaphysice si est qd̄ supponit toti cognitōni scie methaphysice. 2° q̄ per omnē p̄ditionē effectus p̄t demonstrari de cā quia est quā impossibīle est inēē effectui nisi causa sit. sed multe passiones p̄siderant in methaphysica quas impossibīle est inesse nisi ab aliqua cā p̄ma taliū entū. q̄ ex illis passionib⁹ methaphysicis p̄t demonstrari aliquā primā cām istoz entū esse. mior p̄bat. q̄ multitudine entū depēdētia ⁊ p̄positio ⁊ h̄. q̄ sunt passiones methaphysice oñdūt aliquod esse actu simplex independēs ⁊ necesse ēē. multo etiā p̄fectius oñdūt primā cām esse ex passionibus causatoz consideratis in methaphysica q̄ ex passionib⁹ nālīb⁹ vbi ostēdit p̄mū mouēs esse p̄fectior. n. cognitio ⁊ immediatior est de p̄mo ente cognoscē ipsum ut p̄mū ens uel ut necesse ēē q̄ cognoscere ip̄m ut p̄mū mouens. Ad aliud dico q̄ respect⁹ finis nō est ratio nobilissima cognitōis. sed illud quod est finis sicut ratio fundamētalis illius respectus: deitas autē ē rō fundamētalis respectu finis ut finis ad creaturas. igit deus est p̄mū obiectum quod cōcedo ⁊ ita argumentū est in op̄positū. Cū autē oñdūt de bonitate ex 2° metha. dico q̄ si p̄ aliquā appropatōem bonitas sit fundamētū finis tñ diuinitas est radicale ⁊ p̄mū fundamētū ip̄ius. bene autē sequit si nō est finis ultimus q̄ nō est bonū q̄ ⁊ si nullū est p̄fectū bonū. nullū est bonū. nullū autē bonū est p̄fctū. qd̄ ordinat ad aliud q̄ qd̄ est tale habet bonitatē diminutā. Si q̄ qd̄libet ordiatur ad aliud nihil est bonū. nō op̄z autē bonitatē ēē p̄p̄ia ratōem finis sed cōntia magis erit p̄p̄ia ⁊ fundamētalis ratio. ⁊ per hec patet ad dictum Avic. 6. methaphy. q̄ non debet intelligi de fine sed de ratione fundamētali ip̄ius finis.

Ad tertiam questō

nē vī. p̄babilī posse dici q̄ theologia n̄
est de oib⁹ scibilib⁹: q̄ d̄ditates distin-
cte ab eētia diuina: ut ē hec eētia singu-
laris p̄tinet p̄mo multas v̄tates d̄ se q̄d
p̄bat: q̄ p̄ impossibile circūscripto om-
ni alio: si ille d̄ditates eēnt increate ad
huc p̄tinerēt tales v̄tates: sicut parz de
linea 7 de numero quātū ad p̄pōnes im-
mediatas de eis. s̄m h̄ posset poni q̄ i
intellectu diuio eēnt hitus distincti scia-
les s̄m rōem: utpote theologia eēt quaz
cāret eētia diuina ut hec in intellectu ei⁹
geometria aut in intellectu eius eēt q̄ v̄tute
linee eēt in intellectu ei⁹. 7 sic de arithme-
tica v̄tute nūeri. 7 sic de alijs. Contra
illud arguit tripliciter. p̄mo quia vilesce-
ret intellectus diuini: p̄ eo q̄ pateret ab ali-
quo alio ab eētia sua. nā in isto instāti
nāc in q̄ intelligit lineā adhuc eēt q̄si in
pō ad v̄tates cognoscētes exētes i lineā
7 v̄tute illius d̄ditatis cōgscit. q̄ lineā q̄
si effectiue imp̄meret cognitōem istarū
v̄tarū in intellectu diuino. 7 ita lineā ē
motiua intellectus diuini. s̄c̄ ois poten-
tie actuabilis a diuersis obiectis p̄ se v̄-
tute p̄p̄ia eorū p̄m̄ obm̄ ē aliq̄d cōe eis.
s̄ si lineā v̄tute suā causet v̄tatē in intel-
lectu diuio. pari rōne 7 alie res cābunt
v̄tatē i intellectu eius. 7 ita p̄mū obm̄ in
tellectus diuini est cōe eis: 7 nō eētia diuina
singularis nec obstat q̄ obiecta alia at-
buunt ad effectū suū. ita. n. alia entia at-
buunt ad s̄bam: 7 tñ obm̄ intellectus n̄r
est ens. s̄c̄ q̄ si eētia sua est p̄mū ob-
iectū p̄z q̄ nō cōitate p̄dicatōis. q̄ est p̄m̄
s̄m v̄tute. nō aut eēt p̄mū obiectū v̄tua-
lī si q̄dā aliud v̄tute p̄p̄ia imutaret in-
tellectū eius. s̄c̄ dico alit̄ q̄ diuina theolo-
gia est de oibus cōgscibilib⁹: q̄ obm̄ p̄m̄
theologie sue facit oia alia actu cognita
in intellectu suo. ita q̄ in p̄mo s̄ḡ natū
est eētia sua p̄mo cognita i intellectu suo:
7 in 2° s̄ḡ nature d̄ditates v̄tualit̄ cōti-
nētes v̄tates. p̄p̄ias: in 3° aut s̄ḡ sūt iste

v̄tates v̄tualit̄ p̄tente in illis d̄ditati-
bus sibi notis: nō est ordo scōi ad itūz
s̄m cālitatē q̄si ille d̄ditates causent ali-
qd in intellectu eius. s̄ est tñ ordo effe-
ctū eēntialit̄ ordinatoz respectu eiusdē
cāe: puta q̄ eētia sua q̄i pus nā cāt illas
d̄ditates sibi notas q̄ v̄tates de eis fi-
ant note. Ex^m si sol illuminaret aliquaz
p̄tem p̄pinquā sibi. 7 alia p̄s remotior
nō esset illuminabilis nisi a sole. p̄pter
eius opacitatē. sol illuminaret partem
aliā remotā. nō aut p̄s illuminata p̄mo
esset cā illuminatōis secunde. esset tñ or-
do inter p̄tem p̄pinquā 7 remotā sicut
ordo effectū eiusdē cāe 7 tñ. nō est ordo
cause ad effectū: quia pars illuminata n̄
hil agit in partē opacā remotā. Ita
in p̄posito hec eētia dei in intellectu suo
facit alias d̄ditates actu notas. 7 quasi
posterius nāliter facit v̄tates illas i istis
cōtentis notas intellectui illi. tñ ille q̄d
ditates finite nullā v̄tutē h̄nt respectu i
tellectus diuini imutādī. quia intellectus
diuinus nō est natus p̄fici ab illis quid-
ditatibus: quia ille est infinitus 7 ille q̄d
ditates finite. 7 infinitum a finito nullo
mō p̄fici. ita q̄ si in tertio instanti natu-
re diuina natura nō moueret ad v̄lteri-
orem noticiā v̄tarū nunq̄ intellectus in-
telligeret eas: quia a nullo alio motiuo
illam noticiā posset habere. Sic ergo de
us de omnibus cōgscibilib⁹ solū habz
cognitōem theologicā: q̄ tñ v̄tute p̄m̄
obiecti theologici actuantis intellectū
eius. ita q̄ theologia dei nō est tñ d̄ oib⁹
bus: s̄ est etiā ois cognitō possibilis h̄i
a deo de eis. 7 absolute ipsa est de quo-
cunq̄ ois cognitio nō includēs aliquaz
imperfectōem ex se: q̄ ipsa sola de q̄cun-
q̄ cognoscibili nō includit limitatiōem.
q̄l aut alia q̄ est a cā limitata includit
necō limitatiōem. Sed de intellectib⁹
creatis beatorū alit̄ est: q̄ intellect⁹ eorū
nati sunt imutari a quidditatibus crea-
tis ad cognitōem veritatum inclusarū
i eis: 7 ideo p̄ci istā veritatē theologicā

q̄ beat⁹ cōgscit v̄tates legāles nōnā. Et sic deus
h̄nt e r̄p̄m̄ p̄p̄ia. Et q̄ beat⁹ motū legāle
necōtē ob̄t̄ legāle r̄p̄m̄. Et sic deus h̄nt e r̄p̄m̄
in lōa sua nō r̄m̄p̄t̄ v̄tate d̄t̄ legāle. Et sic
te cōe sue q̄t c̄p̄ d̄t̄ theol.

Prologus

quā hnt de illis qdditatibus ut onis in
eētia dei pnt hie nālem cognitōem de
eis ex ppria motōe eoz. theologia igit
beatoz de qbusdā creatis nō est ois co
gnitio possibilis de ipsis tali intellectu.
Sed dubiū est an sit de oib' lz aliq' alia
sit de qbusdā cognoscibilibus. **H**ic distin
guendum est de theologia in se 7 ut est
hūus pficiēs intellectu creatū bñm pmo
mō est de oib' scibilib' : q' oia alia nata
sunt sciri vūte pmi obiecti thologicū.
mō dico q' possibile ē eā esse de q'cunq'
imo 7 de oibus scibilibus : q' scibilia n
sunt infīnita. **D**e facto aut nō hz limita
tōem nisi ex volūtate dei ostendēis ali
quid in eētia sua : 7 iō actuali theolo
eoz est de tot q' volūtarie deus ondit
eis in eētia sua. **D**e theo' at nra dico :
q' ipsa nō est actualr oium scibiliū pro
statu isto : q' sicut theo' beatoz hz imi
nū ita 7 nra ex uoluntate dei reuelandū.
iminus aut pfixus a volūtate diuina qn
tū ad reuelatōem generalē ē eoz q' si in
sacra scriptura : q' sicut hī in Apoc. vl
timo. Qui apposuerit ad hec apponet
ei deus plagas q' apponunt in li. isto. igit
tur theolo' nra de facto nō est nisi o' his
que ptenentur in scriptura. 7 de his que
pnt elici ex ipsis. **D**e possibilitate theo'
nre dico q' nō pōt esse de omnib' scibilib'.
ppter defectū intellectus nri nō pōtēis
in spālī pcepe multas qdditates. reuela
aut fm cōem legē nō est nisi de his q' nū
termini nālī pnt pcepi a nobis. ppter
defectū theo' nre : q' nō pōt esse cum co
gnitōe euidēti de eis dē cognoscibilibus
fm aliq's. 7 p pns de nālī nobis cognitū
nō pōt stare theo' nra reuelata. **T**um
ois theologia siue nra siue beatoz siue
dei est de oibus entib' qntū ad aliqua d
eis cognoscibilia. s. qntū ad respect' q's
hnt ad eētiā diuinam ut est hec eētia
q' respectus nō pōt cognosci sine cog
nitōe amboz extremoz. 7 ita respectus q'
est ad hanc eētiā ut h' nō pōt cognosci
sine cognitōe h' essentīe ut h'. **S**ic g' ut

uere dicat theo' est de oibus 7 est omis
cognitio nō includēs impfctōem : iō in
intellectu dei qui nō pōt hie aliquaz co
gnitōem impfctā ē ois cognitio. nō tñ ē
ois cognitio simplr : q' pter eā pōt hī a
lia cognitio de alia qdditate spālī mouē
te intellectu creatū. **I**psa etiā sola ē cog
nitio de oib' qntū ad aliqua cognoscibilia
s. quantū ad respectus eoz ad hanc eē
tiā ut hec : si tñ hec eētia ut hec iminet
respectū creature 7 nō sub rōe alicui' at
tributi nālīter a nobis intelligibilia. **E**t
est forte rō vna quare nō possum' scire
de intellectu creato q' ordinat ad hunc
finē ut hūc : q' nō possum' cognoscē res
pectū fundatū in nā intellectu ad istā ef
ficientiā tanq' ad finē ppiū : q' nec extre
ad qō est respect' : iō nec rōem imaginis
respectu illius nā in se sicut sci loquunt
de imagine. **A**d pmiū argumentum
dico q' concludit de theo' non in se sed
put tradit in sacra scriptura. 7 de hac
loquit Aug'.

Post hoc quē

ro vtrū theolo' sit scia in se. **E**t
vtrū ad aliquā sciam hēat hitudinē ali
quā subalīnatis uel subalīnate. **A**d
pmiū dico q' qtuor includit scia stricte
supra. s. q' sit cognitio certa hoc ē absq'
deceptōe 7 dubitatōe de cognito nēcio
cāta a cā euidēte intellectu applicata ad
cognitū p discursū syllogisticū. **H**ec ap
parēt ex diffinitōe scire pmo posterior.
vltimū. s. cāto scie p discursū a cā ad sci
tū includit impfctōnem ex pte scie. s. q'
sit effect' equocus : 7 etiā potērialitatem
ex pte intellectu recipiēis. **g** theo' in se n
est scia qntū ad vltimā pditōem scie : s.
qntū ad alias tres pditōes est scia in se 7
in intellectu diuio. **U**trū aut scia sit
qntū ad qrtā pditōem in intellectu beatoz
dubiū est. 7 v' q' nō p aug'. xv. de tri. c.
xvi. uel xli. fortasse inquit non erūt ibi
volubiles nre cognitōes ab alijs in alia
euntes atq' redeuntes. s. sciam nraz vni

*causa vni e epla in suo rōe
ignora nō. sic col est in rōe
ra epla pmo e suo rōe. Sic ppo in
rōe p dicitur. s. lūlogia est effectus
in nō p e dicitur in dicitur. s. dicitur
hūc. p dicitur. s. lūlogia est effectus
p dicitur. s. lūlogia est effectus
p dicitur. s. lūlogia est effectus*

*Non in se habet certitudinem
sicut quodlibet in se habet
certitudinem. Ad id quod dicitur
in libro de divinis nominibus*

Q

III

to intuitu videbimus. **¶** intellectus beatorum non discurrat. et ita non habent sciam quantum ad istam quartam aditorem. **¶** Sed oppositum videtur: quia quidditas subiecti in quocunque lumine videtur pertinet virtualiter veritates quas potest facere notas intellectui passivo a tali obiecto. Si igitur quidditas licet nec visibilis in lumine naturali potest notas facere veritates in se inclusas intellectui non passivo. pari ratione et ut visibilis in essentia divina. sed omnino veritas cetera in intellectu non per aliquid prius naturaliter notum causatur per discursum quia discursus non requirit successione temporis nec ordinem ipsius sed ordinem naturae. **¶** Si principium discursus sit naturaliter prius notum. et ut sic sit causativum alteri extremi discursus. Hoc potest concedi videlicet quod beatus vere potest habere scientiam theologicam quantum ad omnes aditorem scientiae. quia omnes aditorem scientiae vere percurrunt in cognitione beatorum. **¶** Auctas augustinus. non cogit: quia loquitur dubitative. et cum forte nec illud intendit asserere. sed quod verbis nostrum non sit equale verbo dei quantum ad verbum nostrum sit perfectum. **¶** Sicut potest exponi auctoritas augustinus. de visione beatorum que respicit tantum essentialia in deo. **¶** Sed aliud dubium est in ista questione: quia sicut ad theologiam pertinet necessaria. sic et contingencia quod patet de theologia nostra: quia omnes articuli de incarnatione sunt de contingentibus. In theologia beatorum per quod omnia cognoscibilia de deo in respectu ad creaturas extra sunt de contingentibus. de contingentibus non videtur posse esse scientia ex diffinitione scientiae. **¶** Si non videtur per theologia ut extendit se ad omnia ista praetera posset habere rationem scientiae siue cum discursu siue non. **¶** Hic dico quod in scientia perfectionis est quod sit evidens et certa. quod autem sit de necessario obiecto hec est aditio obiecti non cognoscibilis: quia quantumcunque scientia sit de necessario ipsa in se potest esse contingens et per oblivione deleri. Si igitur aliqua alia cognitio est certa et evidens. et quantum est de se perpetua: ipsa videtur in se formaliter perfectior quam scientia quae requirit necessitatem

obiecti. **¶** Si contingencia ut pertinet ad theologiam nata sunt habere cognitiones certas et evidentes et quantum est ex parte sui evidenter et perpetua. hoc patet quia omnia contingencia theologica sunt nata videri in primo obiecto theologico. et in eodem nata est videri coniunctio istarum veritatum contingenciarum. visio autem extremorum veritatis continuentis et unionis eorum necessario causat evidentem certitudinem de tali veritate evidente. quantum est etiam ex parte obiecti theologici ostendentes talia vera nata sunt videri in tali obiecto perpetuo quantum ex se est igitur pertinet ut pertinet ad theologiam nata sunt habere perfectiorem cognitionem quam scientia de necessariis acquisita. **¶** Si nunc quid eorum cognitio est scientia. dico quod secundum illam rationem scientiae positam in primo posteriori. quae requirit necessitatem obiecti non potest de eis esse scientia: quia cognoscere contingens ut necessarium non est cognoscere contingens: tamen secundum quod accipit prius scientiam. videlicet ethice. ut dividitur contra opinionem et suspitionem bene potest esse scientia: quia est habitus quo determinate verum dicimus.

¶ Magis tamen proprie potest dici quod theologia secundum se est sapientia: quia de necessariis contentis in ea ipsa habet evidentiam et necessitatem et certitudinem et obiectum altissimum et perfectissimum.

¶ Quantum autem ad contingentia habet evidentiam manifestam de contingentibus in obiecto theologico ut in se visis. et non evidentiam mendicantem ab alijs prioribus. unde noticia contingentium ut habetur in ea magis affirmatur intellectui principiorum quam scientie conclusionum.

Ad secundam questionem

dico: quod hec scientia nulli subalternatur: quia licet subiectum eius possit aliquo modo contineri sub subiecto metaphysico. nulla tamen principia accipit a metaphysico: quia nulla passio theologica demonstrabilis est in ea per

Demetrius c. 2

Prologus

principia entis uel p rōem sumptā ex rōe entis. Nec ipsa alia sibi subalternat: quia nulla alia scia accipit principia ab ipa nā q̄l3 alia in genē cognitōis nālis h3 r̄solo nē suā ultimo ad aliq̄ principia imediata nāliter nota. **Cōtra.** resolo nō stat in cogicibilib' nisi ad pfectissimū cogicibi le. nec de eodē nisi ad seipm ut pfectissi me cognitū. linea pfectius cognoscit in verbo q̄ p motiōem sui ipsius. q̄ resolo p̄lonū de linea nō stat ad q̄dditatē li nee. uel ad p̄nciā de ipsa nisi ut vident i vbo. illa aut h3 p verbū visū. q̄ resolutō vltima q̄runcq3 p̄lonū 7 p̄ncipiorum stat ad visionē vbi. igi ista subalīnat' als noticiās q̄b' oib' dat euidentiā. **Ad** hoc r̄ndeo q̄ etsi metaphysic' cogicēns distincte q̄dditatē lineae uel totius pfecti us cogiceret aliq̄d p̄nciū immediatū d̄ linea uel de toto q̄ geomet' t̄m p̄fuse cogicēns lineā uel totū. t̄m geometro est illa p̄pō imediata p se nota. nec pbat p istaz me taphysici: s3 ex p̄ceptu p̄fuso iminoz sit p̄plexio euidēti vā. s3 t̄m metaphysicus eandē p se notā p̄fecti cogicēti. 7 hoc ma gis esset euidēs. si t̄m p diuersa motiua: uel media cognosceret lineā a diuersis: 7 eque distincte ex pte obiecti: s3 non eq̄ clare. Ita in p̄posito p̄ncipiū immediatū de lineā pōt eē euidēs intellectui moto a vbo ad noticiā lineae: sicut lineā clariū vī. t̄m p̄ncipiū vno mō cognitum nō de mōstrat se alio' notū. s3 vtroq3 modo ē per se notū l3 clari' sic uel sic. subalīna' aut requit q̄ noticiā p̄ncipioz scie sup̄ oris sit cā noticie p̄ncipioz inferiori sci entie. hoc de theologia in se. **S3** q̄d de theologia nra cēt ne subalīna si talis notū oaret alicui l' si ē data. Ad h' dicūt q̄dā q̄ ē subalīna. subalīnat. n. scie dei 7 beatoz. **Cōtra** h' arguit sic. isti alibi ponūt q̄ scia nō pōt stare cū fide. sed ut dicunt q̄ est subalīna stat cū fide. q̄ stat fm eos 7 nō stat. igi p̄dicūt sibi. **Pre** scia dei nō pōt eē nisi vna. igi nulla ē sub alīnata. **Pre** scia fm rōem cāe non

dependet nisi ab obiecto uel sbo uel lūi ne. sed respectu intellect' viatoris visio beatoz nullā habet ratōem cāe. q̄ rē.

Pre scia subalīnās 7 subalīnata nō sūt pmo de eisdē vitatib' uel p̄dicat' sci tis. h' p3 quia vbi subalīnata incipit ibi subalīnās desinit. s3 hoc pōt esse de eis de quibus est scia beatoz. q̄ rē. **Pre** habens sciam subalternatā pōt h3e sciē tiam subalīnantē 7 ecōuerso. s3 in p̄po sito ē impossibile vtrūq3. q̄ rē. maiō pa ter q̄ ad vtrūq3 pmo q2 hns p̄nci' de con clone pōt scire p̄loem. Silr p3 scōm: q̄a p̄nci' subalīnantis sunt vltioza. 7 sic ordie cognitōis intellectual' p̄us nota: q2 ibi fm q̄ h' nō p̄cedit a magis notis s3 assē su. mīnoz ē p3 q̄ ad vtrūq3 mēbū: q2 si cut viator nō pōt clare vidē sic btūs nō pōt h3e fidem. **22. 5.**

Trum theolo

gia sit practica. q̄ nō arguitur Jo. 20. Nec aut scripta sūt ut credatis: s3 credē est speculatiū: q2 ei suc cedit visio. q̄ rē. **Pre** practica pōit eē circa p̄tingēs. iij. de aia. 7. i. cthi. s3 ob iectū h' scie nō est p̄tingens s3 necessariū q̄ rē. **Ite** Boet' de tri. assignat tres p tes speculatiue q̄z vna est theo' fm eu3 7 q̄ loq̄t de ista vī q2 s̄bdit ibi de sbo il lius q̄ s̄bm ei' est p̄sba de q̄ dicit q̄ sba dei mā caret. **Ite** oi practica aliq̄ specu latiua est nobilior. nulla aut ē nobilior ista. q̄ rē. p̄bō p̄me: tū q2 speculatiua est sui grā practica vō grā vsus: tū q2 specu latiua est certior. i. metaph. **Ite** hec in uēta est oib' neciys ex̄ntib' p̄pter fugam igratie q̄d appet: q2 sollicitudo circa ne cessaria impedit ab inq̄sitōe h' doctrine q̄ ipsa est speculatiua. sic. n. arguit p̄hus pmo metaphy. q̄ metaphysica ē specta tiua. **Cōtra** ad ro. xij. finis leg est dile ctio. **Ite** Marb. xxij. in his duob' p cepris tota lex pender 7 pphē. **Ite** au gus. de laude charitatis. Ille tenet quic q̄d latet 7 q̄cquid patet in diuīs fm oib'

qui charitate seruat in moribus. De autem autoritates probant quod ista scientia non est philosophica propter speculativitatem. Speculativa autem ultra speculativitatem nihil requirit secundum Avicennam. primo metaphysice.

Secundo quero

utrum ex ordine ad praxim ut ad finem dicat per se scientia practica. arguitur quod sic. 3° de anima dicit philosophus: intellectus extensione fit practicus et differt a speculativo fine. Item primo metaphysice. practica est minus nobilis quam speculativa quia est gratia usus. hoc argumentum non teneret nisi usus esset per se finis illius habitus. Item 2° metaphysice. finis speculativitatis veritas. practice autem opus. Contra. 6° metaphysice. distinguit philosophus practicum a speculativo penes obiecta et non penes fines: sic patet ibi. distinguit. n. sciam tam activam quam factivam a speculativa penes obiectum. Item 6° ethicorum. distinguit rationativum a scientifico penes obiectum necessarium et principium generis. Et item 3° de anima assignat obiectum practice bonum non quodcumque sed agibile et cōtingens. igitur scientia est practica per se ex obiecto. non igitur ex praxi ut a fine.

Ad istas questioniōes

solvendas accipio unum generale quod ab omnibus procedit quod habitus practicus aliquid modo extendit ad praxim. In speciali igitur primo videndum est quid sit praxis: ad quam dicitur cognitio practica extendi. 2° qualiter cognitio practica extendat ad ipsam praxim. 3° tertio a quo cognitio habet tales cognitionem. Extensio.

Dico igitur primo

quod praxis ad quam cognitio practica extenditur est actus alterius potentie quam intellectus: naturaliter posterior intellectui: naturaliter elicit per formam rationis recte ad hoc ut sit actus rectus. Prima additio apparet: quia stando philosophus in actibus intellectus nulla est praxis: quia nulla est extensio intellectus: quia non extra se tendit nisi ut actus eius respi-

cit actum alterius potentie. Et si dicas unum actum intellectus extendi ad alium directum per illud non propter hoc scilicet est praxis ut modo loquimur. nec primi est cognitio practica: quia tunc logica esset practica: quia dirigit in actibus discurrere. 2^a additio per non habet res ordinem ad intellectum cuiusmodi si actus vegetativus: aut actus naturalis precedens intellectui. 3^a additio ut actus sensitivus non dicuntur praxes nec deinde ad eos extendi non practica ut sunt potentie intellectus. Sic actus appetitus potentie sensitivae quod precedit actum intellectus non sunt praxes. h. n. modo cōis est nobis et bruti nec respectu istorum actuum est cognitio practica nisi ut aliquid modo est moderatio istorum actuum. et isti actus sequuntur intellectus moderati ut sit per ipsam moderati. Ex his duabus additiōibus sequitur coram quod praxis ad quam extenditur habitus practice non est nisi actus voluntatis elicitus vel imperatus. Quod per. nam nullus alius actus ab actu voluntatis elicitus vel imperatus est essentialiter posterior intellectui vel imperato quod quicumque alius deest aliqis eiusdem rationis cum illo posset esse prior: sic per discurrere de per omnes actus aliarum potentiarum. 3° per 2° sic: quia praxis est actus quod est in parte cognoscitiva: quod probat ex vi ethicorum. quia artifex eget virtute. i. arte ad recte agendum. non autem indiget virtute respectu illius: quod non est in parte sua. igitur artifex in parte sua habet factorem. et multo magis prudens habet in parte sua actorem quod est formaliter virtuosus. Ex hoc ultra: si omnis praxis est in parte cognoscitiva et nihil est in parte eius nisi actus voluntatis elicitus vel imperatus. sequitur propter ut per. Contra istam conclusionem videtur sequi quod tunc aliquid intellectus erit praxis: quia aliquid intellectus potest esse actus imperatus voluntatis sic actus alterius potest imperari ab ipsa. Et tunc ultra. igitur per additio est falsa. scilicet quod praxis est operatio alterius potentie ab intellectu. R^o 1° inspectatio sit quidam operatio: et ita praxis sic extendendo nomen. tamen ut praxis de sola operatio ad quam intellectus per extendi nulla intellectio est praxis. et hoc modo accipit quoniam ad praxim cognitiō practica deinde extendi. Luz igitur intellectio est imperata a

Prologus

voluntate igitur est praxis. non sequitur: sed sequitur
 igitur est praxis uel practica. ipsa. n. nata est
 denotari quasi accitatur a praxi ad quam ex
 tensibilis est. non autem est imminutio talis extensio
 nis. tunc e converso bene procedit quod omnis praxis
 est actus elicitor voluntatis uel imperator. unde ex
 ista 2^a propositio inferre oppositum prime est facere
 fallam praxim ponendo praxim. 3^a propositio pro
 bat ex dicto philosophi. 6. ethi. quod electio recta
 necesse requirit rationem rectam quod non tamen verum
 est de electioe stricte sumpta: sed pari ratione de
 quibus voluntas recta: quia ipsa requirit rationem re
 ctam cui proformiter eliciatur. Omnis autem praxis
 uel est volitio uel sequens volitionem ex
 correlario procedente. igitur omnis praxis ad hoc ut
 sit recta nata est proformiter elici rationem recte
 Intellectus ex dicto aug. 15. de tri. c. vij. Intel
 lectus intelligit sibi et alijs. igitur sic potest iudica
 re de actu suo: ita potest iudicare de actibus
 aliarum personarum. igitur de actu naturaliter posteri
 ore actu suo potest iudicare prius naturaliter ante
 quod actus ille eliciatur. et per praxim si recte iudi
 cet oportet illi actui proformiter elici si debeat esse
 rectus. Ex duabus propositioibus ultimis pra
 xis sequitur quod actus imperator a voluntate non est
 primo praxis sed quasi per accensum: quia nec primo est
 posterior intellectus. nec per naturam elici con
 formiter rationem recte. oportet igitur aliquem alium actum
 esse primo praxim. iste non est nisi volitio: quia
 per istam habet actus imperator dictas propositioes. igitur
 prima ratio praxis saluat in actu elicito vo
 luntatis. Tunc ultra: quicunque aliquid est per
 tale coniunctum cum alio posteriore si potest se
 pari ab illo adhuc esse tale. si igitur actus vo
 luntatis potest separari ab actu alteri potest
 separari ab illo posteriore ille est praxis. se
 pat autem circa quodcumque obiectum circa quod
 potest esse actus voluntatis circa quod non potest esse
 actus inferioris potentie: cuiusmodi sunt
 omnia immutabilia. igitur circa omne tale est actus volun
 tatis. et iste solus est praxis. 2^a hanc ideam pro
 bat ex intentione philosophi. 12. de anima. ubi inquit
 reus per motum postquam conclusit duo esse
 motiva videlicet appetitum et rationem. subdit.
 Intellectus non movetur sine appetitu. volun
 tas autem appetit. Et praxim ostendit quod ap

petitus duo quicquid sunt sibi contrarii: ideo
 est ponere quasi unum movens specie: quia duobus
 appetitibus compositus est ratio spiritus inmediate vide
 licet ratio appetit. vult igitur expressere quod sic appe
 titus sensitivus habet rationem principij motui cuius
 sensu et fantasia. ita voluntas habet rationem principij
 motui cui intellectus et ratio. igitur sicut
 actus appetitus sensitivus sine quocumque transi
 tu ad extra est via praxis quoniam sequitur actum
 intellectus. ita et actus voluntatis qui ponit
 eum per motum est via praxis: quia sequitur
 actum intellectus. Et hoc etiam si sit solus sine actu
 impato. imo cum actu in appetitu sensitivo
 opposito illi quod imperator: quia ipsa sunt habens
 appetitus sensitivus quicquid prius est per motum
 et operativum cuius operatio sit praxis

Ex hoc articulo pa

ter scilicet. nam illa extensio consistit in duplici
 relatione aptitudinali. scilicet proformativitate et po
 ritate naturalis. De positivitate per illud quod iam
 adductum est in primo articulo de 6. ethi.
 De proformativitate autem habet ibidem ubi dicitur: quod
 veritas consideratio practica est possessio se habens
 appetitui recto. Dicitur aptitudinali: quia
 neutra relatio requirit actualis. Quia pra
 xis actualis sequatur considerationem que con
 formis sit ipsi considerationi. hoc omnino est acci
 dentale ipsi considerationi et contingens. si igitur ab
 actuali extensione diceretur practica nulla es
 set necessario practica. sed eadem quicquid pra
 ctica et quicquid speculativa quod nihil est. er
 go sufficit duplex aptitudinalis extensio si
 ve aptitudo ad extensionem. Hoc declara
 tur quia comiter procedit cognitionem practi
 cam extendi ad praxim ut directivam ad di
 rectum siue ut regulativam ad regulatum.
 Cognitionem autem esse potest naturaliter praxi et con
 formem non est esse proformatam praxi quasi potius
 sed esse proformatam praxim quasi posterioris si
 ve esse cui praxis proformatam quod est cogni
 tionem dirigere et regulare in praxim. Et tunc
 autem sit dirigere uel proformare sibi praxim
 sit aliqua efficientia in cognitione respectu
 praxis. de hoc. xxv. dist. secundi libri. Ex
 isto secundo per quod practicum et speculativum non

sunt *diff.* essentielles scie uel noticie i
cōi que est quoddā absolutuz; quia pra
cticū dicit duplicē respectū noticie apti
tudinalē ad praxim ut ad terminum.
Speculatiū autē puat illum respectuz
duplicē. nec respectus nec puatio eius ē
dēntia absoluti. sed ē quasi diuīsiō ge
neris p. pprias passiones specierū: sicut
si diuidatur numerus per par 7 impar
uel linea p. rectum 7 curuum alicui au
tem noticie puenit practici p se 2° ex cā
intrinseca practici in subiecto alicui spe
culatiuum.

Ira tertius

articulum sunt opi. Una ē
talis q. ab alio dī intellect

practicus. 7 ab alio hitus uel act. *h.* ostē
ditur q. verū operabile 7 nō operabile
sunt obiecta spalia formalr diuersa: iō
p se distinguūt illa que p se respiciunt ip
sa puta hitus 7 actus: qui dicunt practi
ci: quia circa operabiles. sed intellectus
nō dī practicus nisi sit operatiū. qualis
nō est nisi illud quod apprehēdit ordiet
ad opus quod nō sit nisi motus ex appe
titu finis. Ita q. practicus intellectus inclu
dit in suo actu nō formalr ut aliquid d
eēntia actus: s. p. nōrādo ordinē necessa
ad desiderū finis explicite 7 eoz q. sūt
ad finē implicite. Quap. ppter cū specu
labile ordinari ad opus accidat specula
bili: s. nō accidat ei ordinabile esse diffe
rētia in intellectu speculatiū 7 practici
idē pueniēs erit accēntialis. 7 p respectuz
ad aliqd extra intellectu: licet oīa hitū
7 actū sit formalr fm oīam formalem
obiecti opabilis 7 nō opabilis. vñ in ter
tio de aīa dī q. intellectus speculatiū 7
practicus differūt sine. 7 ex. vi. ethi. Bo^m
intellectus practici est verū p. fesse se hñs
appetitui recto. Ex^m intellectus speculati
uus apphēdit sanitatē ut bonū pueni
ens. appetitus vō appetit illā: 7 sequitur
aliq. mō p. siliū intellectus practici q. sani
tas est acq. rē. stāte itaq. desiderio finis

intellectus practicus ex h. principio illud p
qd meli⁹ pōt acq. rē ē pcuranduz: pcedit
discurrendo. 7 iminat discursus i. ultima
p. clōe p. siliū. Et tot⁹ ille discursus sic sūt
p. m⁹ ex apphēsiōe finis desiderati q. ē p
mū obm inte⁹ practici ita ē ut ista iūta
ad finē ope⁹: 7 iō volūtātē finis p. suppo
nit 7 ad electōem sequentē p. siliū ordina
tur. *Contra* hāc opi. q. ut breuii dicā in h
p. siliū q. distinctōem inte⁹ practici 7 spe
culatiui ponit penes finē q. accidit obō.
Sed hitus speculatiui 7 practici dīnt pe
nes obiectoz spaliū oīam formalez. ar
guū. Quia d. hitib⁹ dī. 2. meta. finis spe
culatiue est vītas. practice autē op⁹. *Si*
milit tūc hit⁹ practice⁹ erit in intellectu spe
culatio. nec inte⁹ illo hitu dīcet practice⁹
qd vī incōueniēs: q. oī habitu denoiat
hñs fm nām habit⁹. *Rñt* ad p. mū q. sci
entie practice finis ē opus in pō 7 aptituz
dine inquantū eius obiectum est opera
bile p se. sed subiectū operabile p. sidera
tur fm illum habitū in vñ que conside
ratō non sufficit ad hoc q. subijciat ope
ratōi in actu 7 in particulari. 7 quia a
ctus est melior potentia in bonis iō req
ritur talis consideratio particularis 7 i
actu. ista autē est per aliū habitū a scien
tia practica. 7 iste habitus alius solū est
in intellectu practico. *Ad* secundū dī
q. denoiatiue pōt dīci practicus nō sim
pliciter sed fm quid. s. intelligendo dno
minatōem fieri ab habitu. *Contra* igit
habitus 7 actus practicus possunt eē in
intellectu speculatiuo quia habit⁹ uel a
ctus ex nā sua practice⁹ pōt eē in intellectu
sine tali relōne ad actū uoluntatē q. lē po
nit. *Qñs* pcedēt si aliū hitū ponēt posse
hñi in intellectu practico ex actib⁹ n. tñ pra
ctid s. ex actib⁹ inte⁹ practici gnātū. *Co*
tra hit⁹ practice⁹ gnāt⁹ ex actib⁹ practici
sufficēt ad ea ad q. ille hitus gnāt⁹ ex acti
bus inte⁹ practici q. volūtās imperans
p. sideratōi ppter talē finē nō dat aliam
rōnē p. sideratōi in dirigendo. nec p. pñs
bitui generato ex consideratōnibus.

Prologus

Item tunc multa accētia eiusdem spēi essent in eodem. nō enim ppter ordinē voluntatis 7 nō ordinem pōt poni dīstinctio specifica act⁹ hui⁹ 7 illi⁹: sicut nec habitus. Item itō p opī. in se: sōm magis denominat a p se cōditōe sui accidētis 7 cēntiali q̄ a cōditōne eiusdē accidentalī. q̄ si intellectus pōt dici practicus ex cōditōe accidentalī sui habitus: puta ex ordine volūtatis ordinantis actū eius ad aliud: multo magis pōt dici practicus ex ordine essentialī actus quo actus dī esse essentialit⁹ practicus. id ab eodem vī intellectus dici practice⁹ a quo habit⁹ 7 actus: lz nō ita accidētālīter dicat illud de habitu 7 actu sic de intellectu respectu cuius ē accidens per accidens.

Aliter dicitur q̄ il

lud a quo habit⁹ 7 actus dicunt⁹ practici est finis 7 extensio cognitiōis practice ad praxim q̄ est extensio ad finem. Pro hac opī. sunt auctes posite p̄us. Arguitur etiā p ratios sic p̄: qz aut habit⁹ dī practice⁹ ab obiecto aut a fine. q̄ nō ab obiecto p̄bo: qz intellect⁹ extensione fit practicus: qd nō est verū: nisi de eodez intellectu p̄us speculatiuo 7 postea practico extēso ad opus. igit circa idem obiectū pōt esse cōsideratio practica 7 speculatiua. 2° sic. qz medicina diuiditur in speculatiua 7 practica: 7 tñ ipa est de aliquo eodē s̄bo: vt de sanitate 7 de corpore sanabili. Itē actus dī practice⁹: qz bon⁹ vel malus moralit⁹. bonitas 7 malicia moris cōpetunt actui ex cūstāntiis. inter cūstāntias aut p̄ma 7 p̄cipua est cūstāntia finis.

Cōtra istā positio

nem quero an habit⁹ 7 act⁹ dicant⁹ practici ppter extensionē actualem ad op⁹ vel ppter tñ extensionē aptitudinalē: nō ppter actualē: vt hī in. 2. artī. 7 ipsi pcedunt: quia tūc scire nō actu opans

nō h̄et cognitiōem practica. q̄ ppter extensionem aptitudinalē. sed aptitudo n̄ puenit vni nāe q̄ repugnat alteri nisi ppter aliqd absolutū in tali nā. qz. n. hec nā est talis: id sibi puenit talis aptitudo igit p̄supponit in ista p̄sideratione aliā quam p̄ditionem intrinsecā p quā sibi pueniat aptitudo talis. ista p̄ditio cōsiderationis in se est ab aliqua cā cū p̄iore. cause aut⁹ eius p̄ores sunt intellectus 7 ob̄i. q̄ sibi puenit ab aliquo obiecto vel intellectu. nō ab intellectu: qz tunc om̄is p̄sideratio esset practica cū om̄es sint in intellectu 7 om̄iū sit vnus intellectus. Si dicat q̄ etiā finis ē cā p̄ior immo p̄ma inter om̄es fm̄ Aluic. vj. metaph. 7 ita ab ip̄o pōt esse p̄ditio talis nature vt ei pueniat talis aptitudo. Contra: finis nō est cā nisi inquantū amat⁹ 7 desideratus mouet efficiēs ad efficiendum. sed aptitudo dicta cōuenit cōsiderationi siue sit finis amatus siue nō. potest. n. in intellectu esse talis cognitio q̄li ter cūqz volūtas se habeat: immo etiā si volūtas nō esset p̄iuncta intellectui. 7 ita a fine tanq̄ a finali cā nō puenit aptitudo ista cognitiōi. nihil. n. inest ab aliqua cā qd inest illa cā nō causante.

Si dicat finis apt⁹ natus est amari anteq̄ aptitudo ista insit cognitiōi. Contra: hoc nō saluat p̄positū: qz effect⁹ nihil habz ab aliq̄ causante: qz illud natū ēēt causare nisi actu causet. q̄ cognitio n̄ hz aptitudinē siue nām istā quā p̄sequitur talis aptitudo a fine aptitudinalit⁹ causante nisi actu causet. nō aut⁹ causat actu vt cā finalis nisi vt actu amatus 7 desideratus moueat efficiēs ad agendū. Itē: aut finis vt elicitus 7 habit⁹ extra facit habitū esse practicu: aut finis p̄sideratus: aut intēsus: nō vt elicitus 7 habitus extra: qz sic ē posteriō habitū 7 effectus aliq̄ mō. effectus aut⁹ nō distinguit cām. Si vt cognit⁹: sic hz rōem obiecti. q̄ ob̄i distinguit. si aut⁹ intēsus: hoc iaz est improbatū: qz nālīter anteq̄ intēda,

tur ē cognitio talis. ¶ Si sciam eē pra-
ctica et ordinari ad praxim ut ad finē
puertant. g. moralis scia nō est practica
pns est p phm. j. ethi. r. x. pntia arguit.
qz finis eius ē felicitas que fm ipm. x.
ethi. pñt in speculatioe nō in praxi.

¶ Si dicat qz felicitas ē finis remotus. sed
finis ppinquus est praxis. s. dirigere in
actū virtutis ppi felicitatē. Contra: ad
dirigere nō ordinat necario nisi apitu
dinalit. necio aut est practica. g. hoc erit
fm dicta rñsonem: qz apitudinalit or-
dinat ad dirigere: hoc est idē qd directi-
uum eē. igit est practica qz directiua. s.
esse directiua r esse practica idē sunt ex
2. arti. ex dicta igit rñsione sequit qz ipa
est practica: qz ē practica. hoc nihil est.

¶ Itē dirigere ē actus intellectus: qz eius ē ha-
bitus. s. prudētia a quo ē iste actus elicitus
nullus aut intellectus est praxis ex p. arti
culo 10 dī alit qz finis scie moralis sic r
prudētia ē actus virtutis moralis ad quē
ordinat: r ille actus ē praxis. Contra:

nō omis cognitiois practice finis ē pra-
xis. aliq. n. est intellectio practica respec-
tu praxis po. inferioris: puta appetit
sensitivus vel motiue po. nullus aut actus
potētie inferioris ē finis actus intellectus
qz nihil ignobilius est p se finis nobilio-
ris actus intelligendi ē nobilior r pfectio
quocūqz actu cuiuscūqz po. inferioris
sensitivus. ¶ Dī qz l3 intellectio sit nobili-
or in esse nāe qz opatio po. inferioris: nō
tñ in genere moris: qz melius moralit ē
fortit agere qz cogitare fortit agere. ¶ Co-
tra hoc duplir: pmo qz falsum supponi-
tur. nā actus po. inferioris nō est bonus
moralit nisi qz pformat rōni recte ut re-
gule sue. g. rectitudo rōis est cā bonitat
talit in actu isto r nō ecōverso. sed actus
rōis esse sic regulā est ipm esse bonus
moralit: sicut intellectio pōt esse bona
moralit. ¶ Cōfirmat: qz prudētia est sim-
pliciter nobilior virtute morali ut est in ap-
petitu sensitivo. igit r actus eius ut ei est
melior actu illi ut illius. igit iste ut pra-

cticus sicut pōt intellectio eē practica ē
melior illo ut practico siue bono mora-
liter. ¶ Ex hoc patet qz pbo de cogitare
fortit agere nō valet. qñ. n. querit excel-
lentia vni ad alterū: nō o3 cōpari opti-
mum ad infimū: s3 optimū ad optimū
vel simplex ad simplr. sicut g est accipe
optimū ibi puta fortit agere: ita est acci-
pere in intellectu dictare fm prudētia
fortit agere. hoc 2^m est meli^r etiā mora-
liter: qz ut regula h3 bonitatē moralem
q est rectitudo ppria: aliud ē tñ bonū
māliter: qz ex se nō est bonū moralit cir-
cumscribendo ordinē ad regulā istaz et
ad volūtatē impantem. ¶ Ideo nō
vī ad ppositus. querit. n. vñ intellectio
sit practica nō iam supponendo eā esse
practicā: potissime cū nec supponat de
ipa pma circūstantia que ē finis sed in-
quiratur. igit cū querit de intellectu
practica r p. circūstantia a qz foret pra-
ctica: ipa tñ accipit ut ē illud qd est in
eē nāe. igit sic distinguere de ipa fm bo-
nitatem moris r nāe nihil aliud est qz p
supponere quod querit r distinguere alī
quid put pñderatur pñse sub altero
mēbro distinctiois. ¶ Ideo corrigit ista
opinio ab alijs: r dī qz habitus dī pra-
cticus a fine qui ē pñderatio practica.
ppri^r. n. finis cuiuscūqz habitus ē actus
eius. ¶ Sed p illud: si pñderatio illa qz ē
finis habitus est practica. g. ipa h3 cām
ex qua dicat practica. aut g finem illius
pñderationis: r hoc iā improbatū est:
aut obñ: r tunc sequit qz ipm obñ est
pñ causa a qua tā habitus dī practice
qz pñderatio ipa. r tunc h3 ppositus qz
ab obiecto tā habit^r l3 mediate qz actus
dī practicus.

Cōcedo ergo qz ha-

bitus nō dī primo practice ab actu pro-
prio: qz ille ē practice a cā priore: nec co-
gnitio aliqua habitualis vel actualis ē
per se practica qz ordinat ad praxim ut
ad finem. pōt tñ qñqz hñc pma extensio

Prologus

nem. s. pformitate ad praxim a fine ipsi
us praxis: nō tñ inquantū est finis: sed
inquantū est p^m obm. **P**rimū pz. qñqz
enim p^a pⁿa practica sumunt a fine pra
xis: et ita ille finis ut causa p^a in gnē isto
includit virtualit^r totā noticiā: et ita ipsa
noticia h3 quidditatē suā et aptitudinē
ab illo fine. **S**2^m pz. ideo. n. finis praxis
dat talē aptitudinē siue nām hñtem ta
lem aptitudinē: qz ut obm p^m includit
pñci^a: et mediātibus illis pñones: et ita
totā noticiā practica. nō aut inquantū fi
nis: tum qz a fine ut finis ē nulla nā vl
aptitudo nālis hñ nisi ut amato et desi
derato et sic mouēte efficiens. pus autē
nā q amē includit talia pñci^a et pñsi
one). vñtas. n. pñcipij practici necessarij
nō dependet a volūtatē magis q specu
latiui: nec pñones necario illate ex tali
pñcipio. tum qz quodcūqz aliud inclu
deret virtualit^r talem noticiā eodez mō
daret noticiē pformitatē talem: puta si
ipsa praxis includeret p^a in gnē isto talē
noticiā: vel illud circa qd est tal opatio
sicut qñqz pñgit: sicut fuit tactū in rñ
sione ad tertiu ar^m in qōne illa de sbo
theologie. hō. n. forte est sbm tā moral
scie q medicine. nō aut felicitas vel sa
nitas: qz vñusqz finis rō includit in ra
tione illi^r circa qd est praxis. **S**i dica
tur q pñci^a p^a practica semp sumunt a
fine. q semp finis p^a includit virtualit^r
noticiā eoz. **S**i pcederet pñs tñ staret
q nō inquantū finis sed inquantū ē obm.
Et tñc posset dici q hō est finis tā sani
tatis q felicitatis nālis: ut tangit in rñ
sione pñcta: sed saltē nō est finis proxi
mus praxis. q si negaret pñs negandū
esset añs vl^r sumptū: qd particularit^r ē
verū: vbi. s. rō finis nō pcludit ex aliq p
tinentē ad cognitionem practica. **V**el
alit^r posset exponi añs sic: pñci^a pñci^a et
verū est in illa que sumunt ex circūstā
tīs moralibus presupposito actu bono
fm genus: qz sic obm nō est circūstātia.
alio mō accipiendo actū vñ etia3 obm

est circūstātia. **E**t ex isto vñ añs impro
batum. a quo. n. sumit prima circūstan
tia act^r nude pñderati: vñ esse pus quo
cūqz alio: et ita obm a q specificat pñ
mo act^r ut dicat bonus ex genere circū
stantialis vñterius alijs circūstātijs
ut sit plene moralis. videt omīno pñm
in cognitōe practica. de hoc nō oportet
modo psequi an pcludat vel nō: qz in
tertio libro hñt locū. **B**reuit^r q ad hñc
articulū dico q scientia practica nō h3
pñmo extēsiōem sibi pperentē a fine in
quantū finis ppter rōnes p^a adductas.

Ex hoc patet solu

tio scōe qōnis ppositē cuius teneo par
tem negatiuā: sed primā relatōem. s. cō
formitatē habet p se ab obiecto qd vel
est rectitudo praxis vel aliqūd virtualit^r
includens ipsam rectitudinē: et iō cogni
tioni illi praxis ē cōformabilis ut sit re
cta: qz cognitio est talis cognitio. **S**3^a de
alia relatōe. s. de pñitate est dubiū vñ
pueniat cognitio. **D**ico q praxim neca
rio naturalit^r pcedit aliqua cognitio sic
patet ex pñmo articulo: et fm hoc praxi
puenit posterioritas et cognitio pñori
tas ex rōne potentiariū ordinatarū nāli
ter in agendo. s. intellectus et volūtatīs
sed nō semp ista intellectio pñor ē practi
ca: sed tñ qñ est determinatiua rectitu
dinis respēu ipsius praxis: et hoc vel for
maliter vel virtualit^r. qñ in apprehēsi
ōe pñta nulla est determinatio formalis
vel virtualis de rectitudine praxis lz ibi
sit pñitas deficit pformitas: qz ipsa nō
est cui debeat praxis pformari ut sit re
cta: quia nihil determinatū ostendit de
rectitudine praxis. **Q**ñ etiam in appre
hensione pñta est determinatio de recti
tudine praxis: sed potētia cuius est pra
xis nō est aliquo mō determinabilis ali
unde: tñc illa cognitio lz determinatiua
nō est cōformatiua praxis: et ideo nō ha
ber cōformitatē pñorē in ratiōe regu
le dirigentis: nec sic est plene practica.

*Contra totū
articulū*

Prologus

ipso est speculatio ut actum dirigat quod est proprium practice. actus autem qui perficitur a voluntate non est finis habet scientie nisi finis sub fine. sed alius qui perficit voluntatem. Et ex hoc habet ista scientia perfectissime sit speculatio quia actus principaliter intentus in ista scientia est actus voluntatis circa finem in quo non indiget directiuo: sed tamen omissione obiecti. quod non est practica sed speculatio cum in actu suo principali non indigeat directioe. ¶ Pro hac via est auctoritas Augustini in sermone de Iacob et esau. Quia inquit opera nostra sunt ut mundet oculus quo videat deus. Item potest argui sic. non requirit directiuum ubi non potest esse error. scientia practica est directiuum. igitur scientia beatorum non est practica: quia beati errare non possunt. ergo nec nostra est practica quia est eadem cum illa beatorum. ¶ Item potest argui sic secundum intellectum istius alibi quia deus non habet scientiam practica: sed maxime autem habet istam vel solus. ergo etc. ¶ Contra hoc sic arguitur. primo rationem positiois eorum duco ad oppositum quod dupliciter. primo sic. Et si voluntas non potest errare circa finem in vniuersali ostensum. potest tamen secundum eos errare circa finem in particulari ostensum. ergo ad hoc ut recte agat circa finem particulariter ostensum requirit directiuum ostensio. ostensio autem finis in theologia est finis non in vniuersali sed in particulari: quia ad metaphysicum pertinet illa ostensio in vniuersali. sed beati errare non possunt circa obiectum theologicum in aliquo actu absolute tamen possunt. ergo habent cognitionem directiuam respectu alicuius actus circa obiectum theologicum. ¶ Preterea. habitus directiuus non ponitur propter substantiam actus: sed propter circumstantiam sic temperantia non ponitur propter substantiam actus comedendi vel alterius huiusmodi: sed propter circumstantias. ergo licet voluntas esset determinata ad substantiam actus tendentis in finem in particulari. requireret tamen directio quantum ad circumstantiam illius actus ad quam non extenditur directio que est circa substantiam

actus. Ex istis duabus rationibus arguitur: quia vbi cumque pertingit in praxi errare et recte agere ibi est noticia practica necessaria ad dirigendum in ista autem praxi que est dilectio finis ut pertinet ad theologia pertingit errare dupliciter ut ostendunt rationes istae: tamen ratione obiecti ostensi in particulari: tamen ratione circumstantiarum actus. ergo etc. ¶ Item. 3. sic: cuius dilectio principaliter intendit extra genus cognitionis et cognitionis principaliter intendit intra genus cognitionis. dilectio vero finis per eos principaliter intendit extra genus cognitionis. ergo cognitio finis principaliter intendit in genere cognitionis: sed in qualis scientia intendit cognitio sui obiecti primi. ergo finis est principale subiectum istius scientie. a fine autem sumuntur principia practica. principia practica concludunt conclusiones practicas. igitur ista scientia que primo intendit dilectionem finis extra genus cognitionis est practica. ¶ Ad idem genus secundum praxim vel speculationem pertinent principia et conclusiones. conclusiones. n. practice resoluntur in principia practica non speculatiua. ergo cum cognitio finis sit directiuum in actibus circa ea que sunt ad finem. et cognitio eorum ad finem sit quasi inclusa in cognitione finis quasi principij si cognitio eorum que sunt ad finem sit cognitio conclusionum practicarum. ergo cognitio finis erit cognitio practica: quia dicitur principio practico. ¶ Sic patet responsio ad rationem eius primam: quia falsum accipit quasi voluntas esset determinata ex se. quod probant due rationes prime. Similiter si voluntas esset determinata ad huc tamen cognitio esset practica sicut probant ultime due rationes. ¶ Ad auctoritatem eorum dico: quod videtur concludere quod visio dei est finis huius scientie: quod ipsi non concedunt. ¶ Respondeo igitur quod auctoritas loquitur de illis operationibus exterioribus que sunt ieiunia. vigilie: et orationes: quia actus quicumque exterior natus est confirmari alicui actui interiori a quo habet suam bonitatem et etiam ad aliquam interiorum ordinari et finaliter ad velle. ¶ Ad tertium respondeo

q̄ sicut agens p se intendit inducere for-
mam nec intendit remotionē p̄trarij ni-
si per accēs: ita habitus p se dirigit: per
accēs autē excludit errorem. 7 si habitus est
p̄fectus nō cōpatit̄ secū errorem: imo si
p̄patitur ē imp̄fectus. beati igitur l3 nō
possunt errare: nō sequit̄ q̄ nō habeant
habitū etiā directiuū: q̄ eo p̄ imp̄possi-
bile circūscripto errare possent. sed eo
posito p̄pter p̄fectōem eius excluditur
om̄is error. Ad 4^m dicet̄ infra post so-
lutionē huius q̄ōnis p̄me solutio q̄rta
obiectiōem cōtra cam.

Secunda uia pōit

q̄ l3 dilectio finis recte possit elici 7 nō
recte: negat tñ dilectōez finis ēē praxim
q̄ nō est circa obij p̄tingens. Dicit autē
p̄menta. j. ethi. q̄ praxis est opatio fm
electiōem: electio autē est tñ circa cōtin-
gens ex. ij. ethi. quia est appetitus p̄sili-
ariū. cōsiliū vō nō est nisi de cōtin-
gente. Ex hoc etiā imp̄obatur descriptio
praxis posita in p̄o arti. q̄ōnis ēē insuffi-
ciens: q̄ omittit obij p̄cūsum. p̄nter di-
cit̄ hec uia nullā noticiā esse practicā
q̄ extendit̄ ad volitiōem vltimū finis tñ
q̄ nō est verū p̄tingens. Cōtra istā vi-
am est q̄rta rō posita p̄ p̄cedentē. Gr̄e
vere praxis ē illa opatio ad quam incli-
nat vītus appetitiua: q̄ quilibet talis vir-
tus ē habitus electiuus ex. ij. ethi. electio
autē est praxis vt ostenditur p̄ tertiā viam
statim. sed ad dilectōem finis inclināt n̄
tñ charitas sed amor acquisitus habitu
alis qui ē virtus appetitiua: q̄ habitus
appetitiuus p̄sonus rōi recte. Moriuū
vō huius vic soluet̄ in solutiōe 2° rōnis
p̄ncipalis ad primā questionem.

Tertia uia pōit q̄

vel volitio non est p̄prie praxis sed tñ
actus ea posterior: vel si ipsa est praxis
hoc nō est nisi in ordine ad actū aliq̄
imp̄atum p̄o inferioris: puta appetit̄
sensitiui vel potētie motiue vltimōi.

Pro hac uia ita arguit̄: q̄ om̄is pra-
xis sequit̄ electiōem: quod pbat p̄ p̄m
vj. ethicoz. actus p̄ncipiū est electiō: nō
cuius gr̄a sed vñ motus. i. nō finale sed
effectiuū. p̄ncipiū autē effectiuū naturali-
ter p̄cedit effectū. ergo rē. P̄terea: ha-
bitus practicus generat̄ ex praxibus. sed
habitū practicus generat̄ ex actibus se-
quentibus electiōem. igit̄ illi sūt praxes.

Item p̄mentator sup̄ p̄mo ethi. Pra-
xis est opatio fm electiōem. q̄ praxis se-
quitur electiōem. Cōtra istud. s. q̄ non
tñ actus sequens electiōem sit praxis p̄-
batur: q̄. vj. ethicoz. dicit̄ p̄s q̄ nō est
electio recta sine ratōne recta 7 habitu
virtutis. q̄ virtus p se requirit̄ ad electi-
onem rectā. nō requireret̄ autē si ēēt ha-
bitus generatus ex actib⁹ posterioribus
electiōe: quia tñ nō inclinaret per se n̄
si ad actus istos posteriores electione.

P̄terea sub alia forma arguit̄ idē: q̄
habitū ex eisde actibus generat̄ ad q̄s
inclināt ex. ij. ethicoz. sed vītus moralis
p se inclināt ad electiōem rectam: quia
vt apparet p̄ diffinitōem eius 2° ethico.
virtus ē habitus electiuus rē. igit̄ ex ele-
ctionibus p se generat̄ virtus moralis:
7 per p̄ns nō tñ actus electiōem sequen-
tes sūt praxes. P̄terea: nō solū fal-
sum ē negare electiōem esse praxim q̄
arguitur ratōe iam facta. sed sicut pba-
tum fuit in p̄mo articulo: actus volun-
tatis elicitus est p̄mo praxis 7 impatus
nō nisi p̄pter ip̄m. ergo si electiō sit sola
sine ordine ad actū impatum: puta p̄-
pter defectū materie act⁹ exterioris: ip̄a
sola v̄e erit praxis. hoc declarat̄ sic: non
hēns pecunias cui tñ in fantasmate p̄n-
tant pecunie anteq̄ alicui⁹ actus electiō
sit p̄ncipiū effectiuū vel ordinatur ad
aliq̄d imperandū si eligat̄ illas liberali-
ter distribuere si haberet q̄tuz ad actū
7 habituz virtutis nō requirit̄ vltior
p̄secutio: quia obiecto p̄sentato in fan-
tasmate circa q̄d pōt̄ esse actus liberali-
tatis cōplere habet electiō ex q̄ generat̄

*Voluntate duplex ē clara & elata autē
ex p̄s uolentiā ē p̄s hēmon alia ē p̄s
mole p̄s uolentiā ē p̄s hēmon alia ē p̄s
p̄s hēmon alia ē p̄s hēmon alia ē p̄s*

Prologus

liberalitas vel que elicitur ex liberalitate
et non requiritur ulterius persecutio exterius
nec ordo ad exterius si in actu exteri-
oris deficiat. **P**roterea ordo iste electi-
onis ad actum impatum non potest esse nisi
ut cause ad causandum effectum. sed quod cau-
sa non sit in se talis ex se ut per se effectus:
sed tamen quia actualiter ordinatur ad effici-
endum videtur inconueniens cum nihil ha-
beat causa ab effectu nec ex ordine ad ipsum.

Tunc ad auctoritatem vii. ethicorum dico
quod ibidem philosophus statim subdit: Electio est
autem appetitus et ratio que gratia alicuius
id est practica sunt supple principium. ad hoc
enim ut electio sit recta requiritur virtus
in appetitu. unde sequitur: Neque sine ha-
bitu morali est electio. scilicet recta. igitur virtus
habet actum elicitum immediatorem sibi
quod sit ille cuius electio est principium ut im-
perans. prout enim actus voluntatis elici-
tus qui est electio est actio bona quod actus
exterior impatus ab electione bona sit
bonus. quod probatur per philosophum. ibi enim
statim post illud Neque sine habitu est ele-
ctio subdit. bona actio. non. sine amore non
est. sed si ista sit maior ad probandum quod
predixit de electione: sumet ista minor sub.
bona electio est bona actio. **C**oncedo igitur
autem affirmatiua quod electio est principium
actus unde motus: quod actus ab ipsa impa-
tus est actus moralis. sed ex hoc non sequi-
tur quod solus iste sit actus siue praxis: im-
mo est electio per se praxis propter quam etiam
ista est bona praxis. **A**d 2^m si maior est
vera dico quod habet practicus generatur ex
electionibus sicut predictum est de eligente
frequenter liberaliter dare: etiam sine actu im-
perato si facultas non adsit posset in ipso
generari liberalitas. quod tamen quoniam illi actus im-
perati sunt impossibiles voluntas non con-
ter eligit frequenter recte circa mentem isto-
rum actuum: quod quod non creditur alicui possi-
bile: aut ipsum non vult: aut tenuiter vult
secundum Augustinum. ideo contra non generatur habitus
practicus qui est virtus sine praxibus im-
peratis sequentibus electionem: non tamen gene-

ratur ex illis sequentibus: sed ex electioni-
bus in quibus est formaliter bonitas mora-
lis in praxibus impatis est tamen maliter.

Ad tertium ad commentatorem oportet quod
si finis non sit ibi nota cause efficientis si de-
scriptio deesse potest inueniibilis cum descripto
ut probatum est per Aristotem. vii. ethicorum. sed debet
intelligi si finis effectiue vel formaliter. vel
electio accipit ibi per libertatem siue prate
ordinatiua. vel accipit electio per electionem a-
ctus volendi qui non est electio vel volun-
tatio aliqua: sed actio de genere actiois. finis
ista electionem quasi finis principium actiui est
omnis praxis siue sit electio siue sequens
electionem: quod actio de genere actiois redu-
citur ad principium effectiuum.

Iste tres uie ponunt

theologia esse pure speculatiua: non ob-
stante quod extendatur ad dilectionem finis: si-
ue ad illam quasi voluntas naturaliter ordinata
netur precedente ordinatione: siue libere et con-
tingenter ad illam se habeat: non tamen circa
obrem contingens et agibile: siue itio circa
quodcumque obrem quocumque se habeat: non
tamen operando siue in ordine ad actum impe-
ratum sed sistendo in proprio actu elicto.
Quod autem talis extensio non precludat practi-
cum persuadetur: quod tunc quilibet noticia
esset practica: quod quilibet sequitur aliqua
dilectio vel delectatio. **S**imiliter. x. ethicorum.
felix est dei amantissimus. et in ista felicitate
tem potest philosophus speculatiua non practica.

Contra hanc conclusionem

onem eodem istis tribus viis instat. vii se-
qui quod aliqua operatio est in prate hominis
ita quod vere sit actus humanus: et tamen nec sit
proprie speculatio nec praxis: puta amor
finis. prout vi inconueniens. **P**roterea quod
cognitio directiua in voluntate quacumque
non sit practica cum sit veritas confesse se
habens appetitum recto videtur inconueni-
ens: quod talis veritas est proprium opus me-
tis practice ex vii. ethicorum. **Q**uod addit de
delectatione nihil est ad propositum: quod de

lectatio est passio psequens nāliter opationem pfectam. et siue sit delectatio de speculatioe siue de speculato ppter extētionem ad illā nulla ex isto ponit cognitiō practica: qz nec ista est praxis ppric loquendo. hoc tangetur diss. xv. tertij lib. amare aut vel desiderare obiectum cognitiū et h° sic vlt sic circūstantialē ē vere praxis. nec naturalit psequens apprehensionē: sed libere recte vlt nō recte elicibilis. **Q**uod aut addit de felicitate qz sit speculatiua qz felix ē dei amantissimus. dico qz auctoritas nō cogit: qz loquit passiuē quasi maxime amat a deo: nō actiue sicut patet ibi. subdit. n. Siquidē cura humanorū a dōs sit rationabile et gaudē ipos supple deos optimo et cognatissimo. hoc aut ē intellectus et diligentes igit hoc. i. intellectiū rationabile erit deos rebeneficiat vt amicos et. **S**ed pmissa auctoritate illa nunquid felix speculatiuus fm Aristo. amat finē vt amare distinguit ptra delectari siue de obiecto speculatiuo siue de speculatioe. **R**ñdeo. xij. meta. vult phs qz pmiū mouens mouet vt amatiū. igit intelligentia inferior amat primū: et tñ ipius felicitatez poneret in speculatione: sicut patet in. x. ethicoz. igit ipse sub speculatione pprehendit non tñ delectationem sed amare. igit nec ppter extensionem ad illud erit noticia practica fm ipm sed speculatiua. **S**ed qre non tenet in hoc cuz rō scie practice et speculatiue accipiat ab ipo: et ita due pme vlt istaz ponētes theologia esse speculatiuam bñ ponit et fm phm. **R**ñdeo: illud amare qd poneret in intelligentia poneret in necessitate nāli voluntati in esse: ita qz nō ptingeret ibi eā errare. et recte agere: ita qz respectu illius notia eēt tñ modo oñsiua nō directiua: nec qrtū ad obm in pliculari nec qrtū ad aliquā eius additionē vel aliquā circūstantialē actus volendi. hoc mō nō dicerēt theologo de amare creaturaz et intellectuā

respectu dei in pliculari et qrtum ad circumstantias actus: sicut argutū est contra pma viā in pmissis duabus rōnibus. **S**i igit puenisset nobiscū ponēdo amare respectu finis libere recte et non recte posse elici: nec recte elici nisi eliciat conformiter rōni recte: nō tñ oñdenti obiectum: sed etiā dictanti sic esse eliciendū. forte posuisset respectu talis noticiā practiceam: qz pferre se habentem appetitū recto. igit melius ē theologo qui hz ab eo discordare in minoz: pnter discordare in pclusionē qz puenire cum eo in cōclusionē quā ipse nō poneret si minoz cū theologo teneret. **C**ū igit dicis qz ab ipo accipimus rōem speculatiui et practici: verū est. et in maiori puenimus qz illa ē speculatiua: que licz ad dilectōem extendere vt oñdens obm si nullo mō eēt directiua in actu vt circūstantial et vt h° obiecti in pliculari: sed minoz quam ipse assumeret sub. habem⁹ negare in pposito. **S**z dato qz talis necessitas ponat in intelligentia ex natura voluntatis amandi deū: nūquid ita poneret in voluntate hominis sapiētis quem ipse nō ponit nāliter felicez. si nō: igitur iste pōt dirigi in tali actu. **R**ñdeo: practiceam a tali nō negaret nisi qz felicitatem eius dixit esse speculatiuā.

Quarta via dicit ^{theolo} **giam** esse affectiua: qd bñ intelligi pōt: si affectiua ponat esse quedaz practica. si aut affectiua ponat tertiu membruz distinctū ptra practicum et speculatiuū sic est qd dicta in pmo art. vbi oñsum ē dilectōem esse verā praxim et etiā ptra auctes multas que sentiūt pēse sciētias distingui in speculatiuā et practiceam: et nullū esse tertiu membruz.

Quinta via dicit ^{theolo} **giam** esse ptemplatiuam: p qua via adducit Aug. xij. de trini. c. xiiij. vbi vult qz sapiētia est respectu cōtemplationis:

Dialogus

sciētia vō respectu actiōis. cū igitur theologia sit pprie sapiētia et nō scia: ipsa nō erit practica sed ptemplatiua. **Rñ** Aug. xij. de trini. c. xiiij. dicit q̄ iste due portiones anime supior 7 inferior non distinguunt nisi penes officia: 7 i vtraq̄ tam in supiori q̄ in inferiori ē trinitas. in superiori autē imago trinitatis increata: 7 tñ tora supior portio est cōtemplatua: q̄ respicit eterna. igitur ista ptemplatio de qua loquit̄ nō determinatur ad speculatōem intra genus sciētie. continet. n. illud contemplatiuū memoriā intelligentiā 7 volūtatem: 7 ita in contemplatiuo illo pōt esse extēso extra genus sciētie sicut pōt esse in actiuo: hoc est in portioe inferiori respiciēte tpalia que etiā hz trinitatez. Si igit̄ ista est cōtemplatua vt loquit̄ ibi Aug. nō phibetur ppter hoc esse practica si extenditur ad praxim in portione supiori.

Alia est opinio dis

cordans a pcedentibus. in cōclusionē dicit q̄ ista sciētia est speculatiua 7 practica. quod pbatur dupliciter. **Q**no mō sic: sicut doctrina illa in qua scriberent aliqua de iur: aliqua de phia esset speculatiua 7 practica siue scriberent in distinctis libris siue caplis siue intersecaliter et cōmixtim: ita in ista doctrina simul speculatiua 7 practica tractantur nō in diuersis libris 7 caplis: sed intersecaliter 7 pmixtim. q̄ ipa est speculatiua 7 practica. **Q** sic pbatur: nulla speculatiua cognitio distinctius tractat de opabilibus q̄ eoz cognitio sit necaria ad speculatōem: nec practica distinctius tractat de speculabilibus q̄ eoz requiraf cognitō ppter praxim ad quā extendit̄. ista autē tractat de opabilibus distinctius q̄ cognitio eoz requiraf ad speculatōem: et distinctius de speculabilib⁹ q̄ cognitio eoz requiraf ad cognitōem practica. igit̄ ipa ē speculatiua 7 practica. maior probat: q̄ speculabilia nō p̄siderant in

sciētia practica nisi ppter p̄sideratiōem practica: nec opabilia in speculatiua nisi ppter p̄sideratiōem speculatiua. mī nō p̄t: q̄ hic tractatur de opabilibus ita distincte ac si esset de eis p̄cise: 7 etiā de speculabilibus ac si esset de eis p̄cise. **C**ōtra istā opinionem arguit̄ sic: habitus nō hēns euidentiā ex obiecto nō distinguit̄ fm̄ distinctōem obiectoz. tunc enim opōteret ponē duas fides infusas iste autē habitus nō habet euidentiā ex obiecto. igit̄ nō distinguit̄ fm̄ distinctōem obiectoz. igit̄ nō est 2⁹ habit⁹ ppter distinctōem opabilium 7 speculabilium. **A**d illā opinio de duob⁹ habitib⁹ quib⁹ possit pbabilitatem aliquā hēre de theologia vt tradita ē in scriptura: tñ de theologia in se cuius subiectū primū ē eēntia diuina vt hec essentia: sicut dictū est de subiecto theologie: nō vī pbabilis. nā de isto subiecto cū sit verissime vnū cognoscibile nata est hēi pmo aliq̄ noticiā vē vna. si vō detur aliqua que nō sit de ipa essentia sed de aliquo alio pmo: ista alia nō erit theologia in se. ē igitur vnus habitus simplici licz forte cū ipa possit in scriptura esse aliqua alia noticiā que sit de alio subiecto. **C**ōtē pater: q̄ ordo sciarum fm̄ eminentiāz stat ad aliquod vnū tm̄: q̄ nō p̄nt due cē sciētie simplici p̄me istā vnam eminentissimā 7 solā dīco esse theologiā que sola est pmo de pmo sbo theologie. **A**d: deduco rōem eius ad oppositū illa cognitio ē practica in qua nō determinat̄ de speculabilib⁹ magis q̄ cognitio eoz ptineat ad praxim vel ad cognitōes practica. sed cognitio ista nō tractat de speculabilibus distinctius q̄ cognitio eoz requiraf ad cognitōem practica vel praxim dirigendā. s̄ 7c p̄bō minoꝝ: que libet cognitio de conditōib⁹ appetibilis finis 7 de pditionib⁹ eoz sunt ad finem q̄tenus sunt ad finē: 7 tertio de pditionibus quibuscūq̄ hui⁹ vel illorū circa q̄s ptingit potentia opatiua

ex identitate suppositi cogitantis et operantis. qualē denominationem denotat infinitiūs significās praxi constructū scire. sic enī concedit q̄ solus deus scit se infinite diligere. l̄ angelus sciat ip̄m in finite a se diligendū. ¶ Quis sic respondit a p̄ncipio habet p̄cedere oēs veritates de praxibus agētū causatoz cogitantes de praxibus agētū causatoz cogitantes a quocūqz intellectu practice: qz oēs iste siue ab obiecto ut necie. siue aliunde ut p̄ringentes nate sunt p̄us esse cōformes praxib⁹ siue p̄us determinare rectitudinē praxibus q̄ ipse praxēs eliceant. Oēs autē veritates de volūtōe diuina necie si practice p̄ringentes autē nō: qz ante istam praxim elicita ad quā extendunt nō habēt p̄formitātē: qz nullā determinatōem rectitudinis. vbi ḡra: deus practice cogit scit hōi eē penitendū et angelo eē mouēdū celū. l̄ nō q̄ est deo uolēdū hominē sc̄m penitere: uel angelū celū mouere. ¶ Si queris qual est theologia p̄ringētū in se nō p̄pata huic ut illi intellectui dici pōt qz ipsa talis est in se qual est ex obiecto. nō est autē ex obiecto cōformis praxi ante oēm praxim: quia ex obiecto nulla nata est hōi noticia determinate rectitudinis p̄ringentis. ideo ex obiecto nō est practica. igit̄ speculatiua si sufficiēter diuidit̄ nōticiā. huic p̄guit q̄ in intellectu diuino negat̄ esse practica. talis autem v̄ res esse in se qualis est in p̄fco genere illo. nō in imp̄fco. ¶ Si obijciat qz tūc cognitō in se speculatiua est alicui practica puta intellectui creato. q̄ practiciū nō repugnat speculatiuo. ¶ Rñ. q̄ sicut esse ex obiecto speculatiū est per se speculatiū. ita eē practiciū ex obiecto sufficientē determinat̄: intellectū ad nōticiā rectitudinis. et si sufficiēti. ḡ ante omnē volūtōem est eē p se practiciū. et sic opponunt̄ ista duo practiciū et speculatiū ut ista nō extensibilis ad praxim et extensibilis ad praxim. Sed esse practiciū aliud de q̄ ex subiecto: puta a cā extrinseca ut a volūtate determinat̄ intellectū ad nō-

ticiā praxi est esse accēntalr practiciū. et ita p̄cedo theologia p̄ringentiū esse practica nobis: l̄ in se sit speculatiua. ¶ Cōtra hoc cui conuenit vnum oppositōz p se et aliud oppositū nec p se nec per accidēs puenit. igit̄ noticia p se speculatiua nec p se nec p accēs est practica. ¶ Rñ. l̄ aīa posset exponi de p se p̄mo mō ul sc̄do modo. nō autē tertio mō. put̄ dicit̄ idē qd solitarie. Tam p̄cedo qz nullo mō inherendū inheret oppositū p̄dicatū huic quod est p se speculatiū. qz theologia p̄ringens p se sc̄do mō est p se speculatiua. ita qz inherētia sit p se et p̄dicatū dei minet̄ p se. Sed p accēs esse practicum p accēs nō opponit̄ illi. sicut eē nigrum simplr: et esse albū fm qd nō opponunt̄ fm quid. n. et simplr determinat̄ p̄dicatā ut denominatā. ¶ Si arguit p se ē speculatiua p se. ḡ p se est speculatiua. cōcedit nec huic p̄dicato repugnat hoc p̄dicatū p accēs practica. ¶ Si vō alterz istoz duoz que tenet ista r̄sio nō tenetur. tūc pōt p̄cedi qz theologia p̄ringēs l̄ nō in se quia nō ex obiecto. tñ in oī intellectu creato et increato est: practica p accēs: qz ut ipsa est in intellectu diuino pōt esse p̄formis praxi p̄us q̄ praxi illa eliciat̄ a volūtate creata. p̄us. n. intellectus dei nouit̄ peccatōrē adulterū in noua lege debere p̄teri q̄ peccatōr p̄terat. et sic nō tenēdo p̄mū istoz cognitō dei d̄ praxi alterius opantis est practica. nō tenēdo etiā sc̄m puta ponēdo agere dei ad extra esse praxim eius aliā a volūtōe sōmaliter. l̄ intellectus dei nō p̄us nouit̄. a. esse creandū q̄ volūtās sua uelit̄. tam p̄us nouit̄ q̄ creet. et ita praxim ad extra p̄cedit noticia p̄formis: l̄ nō ex obiecto sed aliunde p̄formis. ¶ Hoc saltē teneo qz theologia p̄ringentiū non est p se practica siue ex obiecto. pōt tñ intellectui creato eē practica p accēs. et h̄ in illo intellectu cuius est opari fm praxim cui determinat̄ rectitudo a volūtate diuina. ¶ An vō intellectui diuino sit practica p̄z tenen-

Prologus

do illa duo uel opposita quid dicendum
est p̄ter. ¶ Probabilia tñ videntur hec
tria. p̄mo q̄ practica ē rectificatiua i p̄
xi cognoscetis. 2° q̄ est rectificatiua potē
ti practicas aliunde q̄ a se rectificabilis
Et tertio q̄ in deo nō est potētia practi
cās alia nisi uolūtas. Ex p̄mo ⁊ tertio se
quit̄ q̄ si diuina noticiā esset practica ip
sa esset rectificatiua in uolūtē diuina. h
aut falsū est ex. 2°. istoz: qz uolūtas diui
na ex se p̄mo recte elicit uelle respectu p̄
mi obiecti. respectu aut̄ illoꝝ quoz est
p̄tētiā ex se sola deiminat nō p̄ aliquā
noticiā deiminatam rectitudinis prece
dentem.

D argumenta

principalia pme. q. ¶ Ad p^mū
rñdeo q^d fides nō est habitus speculati-
uus. nec credē est act⁹ speculatiu⁹. nec vi-
siu sequēs credere est visio speculatiua.
sed practica. nata est enī ista visio cōfo-
mī esse fruitōi. 7 p^{us} nāl^r hī i intellectu
creato ut fruitio recta illi p^oformit elice-
atur. ¶ Ad 2^m dico q^d p^otingēs circa q^d ē
scia practica est finis uel ens ad finē. in-
agibilib⁹ aut actio est finis vltimus fm
p^hm. 6. ethi. p^otingētia actiōis sufficit
ad sciam practica ul⁹ obiectū scie practi-
ce. ¶ Cōtra hoc arguit p^{mo}: q^z scia est
necessarioz. g^o circa p^otingētia nō ē scia
aⁿs p^z ex diffinitōe scire. i. posteri. Silr
6. ethi. scientifiū distinguit a rōcinati-
uo penes necessariū 7 p^otingēs. g^o oēs ha-
bit⁹ p^oio sciētificē sunt circa necessariū.
scia aut est hit⁹ istius p^oio. g^o. ¶ Si the-
ologia est circa p^otingēs agibile. g^o ē hit⁹?
ctiuus cū rōne vā. hec diffinitio est p^o-
dētie ut dī. 6. ethi. g^o theologia ē prudē-
7 nō scia. ¶ Ad p^mū rñdeo de p^otingē-
tib⁹ sūt multe vitates necē: q^z act⁹ q^d cō-
tingenter elicit p^ocludif neciō debet ēē ra-
lis ad hoc ut sit rect⁹. de ipso g^o ē scia qⁿ-
tū ad p^oclonē demōstratā neciō: l^o i se sit
p^otingens inquātū elicif a p^o p^op^oia. tūc
p^z ad auctem. i. posteri. scia est necē oī

de ptingēte. 7 ita vitates necessarie iclu-
dunt in vitate ptingētis. uel pcludunt o
aliquo qd est ptingēte p rōem alicui p
oris necessarii. ¶ Per idē ad auētem. 6.
ethi. qz hitus pīs rōcinatiue est circa a-
ctū inquantū ptingēt elicī. sz hitus sci-
entificus uel scia est circa idē inquantū o
eo aliquid necio pcludit. Si obijci qd nō
est idē oblectū habitū scientifici 7 rōcina-
tiui. De hoc dicet inferius quō idē obm
pōt ēē pluriū hituū. sz nō idē hitus plu-
riū obiectoꝝ. ¶ Ad 2^m dico qd eodē mō
pcluderet sciam morālē esse prudētiam
nā scia morālīs ē hitus actiui cū vā rōe
¶ 3° dico qd diffinitio prudētie dz itelligi
de hitu actiui pxiū qlis est hitus ac-
qsiū ex actibus. vñ sic circa scibilia ars
est hz ad hitū expri. ita circa agibilia
est hz scia morāl ad hitum prudētie. qz ha-
bitus artis 7 scie morālīs quasi sūt rō-
ti ad dirigendū qz vles. sz hitus pruden-
tie 7 expri qz generati sūt ex actibz. sunt
pticulares 7 ppinqui ad dirigendum
¶ 4ª expō est necia alioqñ nulla ēēt scia
practica. qz qñqz est hitus actiui uel a-
ctiui cū rōne vā. pclo aut est incōueniēs
7 ptra phm. 6. meta. 7 ptra Auic. i. me-
ta. 7 ptra auētes alias. ¶ Ad tertiā rō-
nē dico qd Boeciū intelligit p rhologi-
az metaphysicā. 7 qd dicit de sōa dei di-
co qd deus psiderat in illa scia quantū
possibile est ipm psiderari in scientiis ac-
qsiuis. ¶ Ad aliud dico qd nobilitas est
in inferiori attingere suū supius sz phz
7. pollit. vnde sensitīua hōis est nobili-
or qz ordinat ad intellectiua qz sensitīua
bz. uti. Nobilitas igit est in scia ordina-
ri ad actū nobilioris potētie. sz phs non
ponit aliquā sciam ēē pformē praxi uo-
luntatis circa finē. qz nō ponit uolūtātē
circa finē hē praxim sed quandā motō-
nē simplici nālē. tō nullā posuit posse ef-
se nobiliore p pformitātē ad finē. Si tñ
posuisset aliquā praxim circa finem nō
negasset ut vīsciam practicā respēctū istē
praxis ēē nobilioꝝ ē speculariua scia cir-

[illegible]

erare nūc
 ricia cogn
 radia de
 fu talis
 at a soluta
 fu solone
 co principal
 ostendit ap
 primus; et
 trinitate tr
 siderado fu
 sola (ola) E
 non, princip
 con quale gra
 non causam
 si note an fac
 puerant ad no
 puerant et err
 mos debent p
 aliis obis o g
 omqz p dices
 sunt ostend
 p dices con
 et hunc ordi
 nem. ¶ Ad m
 ad ad p
 poluerit et tra
 ne sunt ad fin
 fu practica
 in la signatu
 ratione appon
 bit rōc ordi
 que obis p
 mure.

Alia
 endē p d
 lapa et fi
Ad q
 tur respon
 tūp la ve
 mular aliq
 et pmo an
 p dices

errare nisi dirigat est necessaria ad practica cognitionem. nulla autem est cognitio huiusmodi tradita de fine nec de his que sunt ad finem quando sit talis. Sed quod saltem circa ista continetur voluntate ignorantem errare. sic dicitur in solone tertie obiectionis pro solone quod principalis. l. n. trinitas personarum non ostendat finem appetibilem quod si esset non trinitas: quod est finis in quantum unus deus non in quantum trinitas. tamen voluntate ignorantem trinitatem pergit errare in amando vel desiderando finem: desiderando frui una persona sola. **S**ic ignorantem deum fecisse mundum pergit errare non rependendo amorem quale gratitudo requireret propter tam cunctam bonitatem suam ad utilitatem nostram factam ita ignorando articulos pertinentes ad nostram reparationem contingit ignorantem errare etiam non rependendo a more debitu pro tanto beneficio. et ita de alijs theologicis. assumptum propter quia que cunctas perditiones tradunt de fine magis nate sunt ostendere appetibilitatem finis et perditiones eorum que sunt ad finem magis nate sunt ostendere ea que sunt ordinata ad finem. **A**d ar^m eorum patet quod minor est falsa. ad probationem dico quod non potest ita distincte tractari de fine cognito: et de his que sunt ad finem quando tota illa cognitio esset practica intellectui creato: quia tota illa cognitio nata est ostendere finem sub ratione appetibilis. et ea que sunt ad finem sub ratione ordinis eorum ad finem. vel circa quecunque posset voluntas non directa errare.

Alia opinio tenet

eandem rationem. Sed ponit cum hoc theologia esse simpliciter unum habitum.

Ad questionem igitur

respondeo quod cum actus voluntatis elicitus sit verissime praxis etiam si non concipitur aliquis actus imperatus: ut patet ex primo articulo. Et extensio cognitionis practice consistat in conformitate ad praxim

et positatem aptitudinali. hoc habet ex 2° articulo. sequitur quod illa est cognitio practica que est aptitudinaliter conformis voluntati recte: et naturaliter prior ipsa. sed tota theologia necessaria in intellectu creato est sic conformis actui voluntatis create et prior eadem. **S**ed perbatio minoris: quia primum subiectum theologie est virtualiter conforme voluntati recte: quia a ratione eius sumuntur principia prima rectitudinis in voluntate. ipsum etiam determinat intellectum creatum ad notitiam rectitudinis determinate ipsius praxis quo ad omnia theologica necessaria prout naturaliter quod aliqua voluntas creata vellet. alias non esset necessaria. **E**x primo subiecto sequitur tam conformitas que positatem theologie ad voluntatem. et ita extensio ad praxim a qua extensio ipsa cognitio dicenda sit practica. **C**onfirmatur ratio ista: quia cum primum obiectum theologie sit ultimus finis et principia in intellectu creato sumpta a fine ultimo sunt principia practica. igitur principia theologie sunt practica. **S**ed obicitur: quia ex questione precedere deus non est habet primum subiectum in quantum finis. sed ut hoc est principia autem sumpta a fine ut finis est sunt practica. **I**tem cognitio finis ultimi non est immediate conformis. nec nata est esse conformis immediate praxi elicende. **S**ed non est propinqua practica. **I**tem primum obiectum includit virtualiter conformitatem ad praxim rectam non tamen solam cognitionem sic conformem. alioquin non posset de ipso esse cognitio speculativa: quod videtur inconueniens. Qualiter. n. est ista veritas practica deus est trinus. vel pater generat filium. **S**ed primum obiectum includit aliquam notitiam speculativam. igitur ex conformitate illa virtuali primum obiecti ad praxim non sequitur theologiam esse practicam cum multe veritates que sunt maxime theologice in quantum theologia distinguit a metaphysica sint speculative. **I**tem tunc scia dei esset practica que est de eodem subiecto primo. et etiam videtur quod ratio solutionis

Prologus

questiōis possit applicari ad intellectū
diuinū sicut ad creatū. **A**d p̄mū dī
co q̄ respectus finis nō est illud a q̄ p̄n-
sumunt in aliq̄ scia. sed illud absolutū
in q̄ fundatur respect⁹. ⁊ illud est eēntia
hec. **A**d 2^m dico: q̄ virtualit̄ p̄tinens
cognitiōem p̄formē est virtualit̄ cōforme.
⁊ ita cognitiō eius est practica: q̄ p̄does
practice h̄nt p̄ncipia practica. p̄ima at̄
cognitiō illi que est de fine est cognitiō fru-
itiōis finis. ⁊ ista nata est esse p̄formis sō
malit̄ p̄axi fruitiōis. **A**d tertiū dico:
q̄ p̄mū obiectū solūmodo includit no-
ticiā p̄formē uolitiōis recte: quia virtu-
te eius nihil de ipso cognoscit qd nō sit
uel rectitudo uolitiōis alicuius uel v̄tua-
liter includēs noticiā talis rectitudinis.
Et cōcedo q̄ infertur in p̄ntē q̄ de ipso
nulla pōt esse scia speculatiua. nēcio. n.
noticiā eius ⁊ cuiuscūq̄ intrinseci p̄ ipsū
cognitiō p̄formis est p̄axi aptitudinalit̄ ⁊
p̄or: si cognitiū est necessariū. **C**ū insti-
tur de illis ueritatib⁹ q̄ vident maxime
theologicē ⁊ nō metaphysicē. ut deus ē
trinus. ⁊ pater generat filiū. dico q̄ iste
sūt practice. p̄ma. n. includit virtualit̄ no-
ticiā rectitudinis dilectiōis tendētis in
tres p̄sonas. ita q̄ si act⁹ eliceretur circa
vnā solā excludendo alias: sicut infidel
eliceret esset actus nō rectus. 2^a includit
noticiā rectitudinis s̄m q̄ actus ē circa
duas p̄sonas quaz vna est sic ab alia.
Si obijciat contra h̄ sic: q̄ nihil nisi
essentiale est rō terminādī actū illius dī-
lectiōis. theologia aut̄ est magis p̄prie dī-
p̄sonalibus q̄ de eēntialib⁹: q̄ eēntialia
plurima p̄nt a nobis in metaphysica co-
gnosci. igitur theologia ut distinguitur
a metaphysica quārum ad p̄p̄riissimā
sibi nō est practica. p̄ima p̄positio p̄ba-
tur: quia alias esset aliq̄ ratō diligibilita-
tis in vna persona que nō esset in alia:
quod falsū est quia tunc nulla beatifica-
ret in se ipsa. **R**ēdeo cēntiale est ratio
absolute terminādī actū amādī: ut p̄pter
quā. sed persone terminant ut que amā-

tur. nō aut̄ sufficit ad rectitudinē actus
q̄ habeat rōnem formalem conuenien-
tem in obiecto. sed etiā req̄rit q̄ habeat
obiectū pueniens in quo sit talis rō for-
malis. p̄ter igitur istam noticiā rectitu-
dinis quā includit eēntiale in actu amā-
di deū. p̄sonalia includūt p̄p̄riā noticiā
vltioriē rectitudinis req̄site. **A**d q̄r-
tū possit concedi q̄ theologia dei de ne-
cessarijs sit practica: q̄ in intellectu suo
natū est p̄mū obiectū theologicū quasi
gignē noticiā p̄formē uolitiōis recte
p̄orem nālīter ipsa uolitione. q̄ confor-
mē p̄z: q̄ p̄orem p̄bat: quia p̄p̄riā nālīe
intellectus intelligit obiectū p̄mū q̄
uolūtas uelit illud. igitur p̄us naturalit̄
ter uolitiōe potest habere omnē noticiā
sufficenter v̄tualiter inclusā in intellectu
one p̄mi obiecti. talis est quecūq̄ noti-
a necessaria de p̄mo obiecto. **C**onsequen-
supposita patet: q̄ p̄ impossibile ex-
clusa omni uolitione posset intellect⁹ ha-
bere omnē noticiā sufficenter v̄tualit̄
inclusam in intellectuōe p̄mi obiecti. cū
illa intellectio p̄cedat omnē uolitionem
tū quia intellectus diuinus nō disc̄r-
rit. igitur nō p̄us naturalit̄ intelligit p̄m
obiectū q̄ aliqd̄ virtualit̄ in illo inclu-
sum quo ad noticiā. s̄ si p̄us intelligit
p̄mū obiectū q̄ uolūtas uelit aliqd̄
p̄us intelligit qdlibz inclusū quo ad no-
ticiā in p̄mo obiecto q̄ uolūtas ue-
lit. hec sc̄da p̄batio p̄sequentie min⁹ va-
let. **S**i obijciat: quia tunc uolūtas
diuina nō erit p̄ma regula sui in actib⁹
suis si eius actum p̄cedat noticiā cui in-
agendo debet conformari ad hoc ut re-
cte agat. p̄sequens aut̄ uidet inconueni-
ens: q̄ tollit sūmā libertatē uoluntatis
diuine si ab alio terminet: ⁊ nō ex se p̄m
mo quo ad p̄mū actū suū si aut̄ p̄ce-
dit omnē actū suū cognitiōe practica ab
intellectu determinabitur ad p̄mū
actū: quia non potest ei dissentire. tunc
enim posset peccare. **I**tem sup̄a dī-
ctū est p̄mū bene dicere consequenter si

Intelligentia naturaliter amat deum vi-
sum. ergo noticia ostendens deum non est
practica. fiat autem similis consequentia de
deo naturaliter amante se. **¶** Item diri-
gens aliqua causa est respectu directi. igitur
est distinctio realis inter ipsa. non est autem
talis distinctio intellectus dei ad uelle.
¶ Et confirmatur: quia intelligendo iam
velle esse elicited intellectus non dirigit
tamen enim dirigit circa actum eliciendum quod
potest ipso. sed in deo uelle suum non sequitur
voluntatem. igitur nunquam est ibi qua-
si eliciendum. sed semper quasi elicitus.
¶ **¶** Hic videtur consequenti dictis dicen-
dum quod accipiendo regulam per rectificante in
praxi prima regula est finis ultimus: qui
virtualiter includit primo noticiam omnis
rectitudinis necessarie cuiuscunque pra-
xis sicut primum subiectum scientie specta-
tiue primo virtualiter includit noticiam om-
nium veritatum speculabilium. hec autem
prima regula que est finis ordinate rectifi-
cat intellectus et voluntatem sicut ipse po-
tentie nare sunt agere ordinate ita quod pri-
us quasi gignit noticiam conformem recte
praxi quod rectificet praxim. et ita potentia
practica alia erit potentia potest et prius
recta: ita quod primum consequens illatum in pri-
ma ratione videtur procedendum. **¶** Cum uero im-
probat. posset dici quod sicut vniuersali-
libertas stat cum apprehensione propria ita
summa libertas stat cum summa apphen-
sione preuia. apprehensio autem praxi
perfectissima includit noticiam conformi-
tatis quando ipsa necessario conuenit pra-
xi. **¶** Cum ulterius additur quod determina-
ta sit aliunde. hoc negandum est loquendo
de determinatone que fit per agens suf-
ficiens. id est non possit dissentire a noticiam
rectificatiua praxi et potest praxi. hoc tamen
non est quasi intellectus per noticiam sit cau-
sa sufficienter actiue determinatons dei
minas ipsam ad actum. sed ex perfectio-
ne uoluntatis est quod ipsa tamen nata est con-
formiter agere potest praxi in agendo quan-
do illa potest prius perfecte agit circa obiectum

hoc est tamen nouit prius quantum posset
nosse: quod dico per contingentes quorum
intellectus diuinus non habet omnem no-
ticiam sibi possibilem ante omnem actum volun-
tatis: ideo circa illa non oportet quod confor-
miter agat potentie potest: quia ipsa non prius
proformiter nouit tale obiectum sed per aliter
accidit circa cognoscibilia necessaria ex
se: quia ista perfectissimam sui noticiam habet
absque actu uoluntatis. **¶** Licet hec ratio
videatur euadere argumentum. et per eam
etiam sequentia argumenta possent euadere:
tamen aliter posset dici quod theologia ne-
cessaria in intellectu diuino non est pra-
ctica: quia non est positas naturalis in
intellectus ad uolitionem quasi conforma-
tiui ad ipsum per mandum siue directiuum
ad dirigendum aliquid. quia posita noticiam
quacunque rectitudinis ipsius praxi quam
uis ista ex se possit proformare potentiam
proformabilem seu rectificabilem aliunde non
tamen uoluntatem diuinam respectu sui
primi obiecti que ex se sola rectificatur re-
spectu istius obiecti: ita quod uel talis natu-
raliter tendit in illud. uel si libere nullo
modo est de se quasi indifferens ad recti-
tudinem et quasi aliunde aliquo modo
habens eam. ita quod noticiam determinati-
ua rectitudinis non est necessaria potest uo-
litione quasi uolitione illam requirat ut re-
cte eliciatur. sed tamen preexigit ostensionem
obiecti. et istam noticiam ex se directiuam
non preexigit ut directiuam: sed tamen ut ostendit
suam. ita quod si posset precedere uolitionem
sola ostensio obiecti: et sequi noticiam
rectitudinis necessarie ipsius praxi (sic
dicitur de praxi circa contingentia) eque
recte eliceret uolitione tunc sicut nunc. nullo
ergo modo intellectio est prius ut confor-
matina seu regulatiua uolitionis. **¶** Ad
arguendum igitur probans positatem rectitudinis
ad praxim rectam. responderi potest quod
sed sit aliqua positas intellectus ad uolitionem.
non tamen est sic potest ut requirat rationem
rectam esse potest praxi: quia talis positas
est regule ad regulatum: qualis est non potest
d 2

Prologus

quando voluntas est omnimoda regula sui in agendo. **C**uius controversie de scientia respectu sui an sit practica summa in hoc consistit. si noticia que de se est directiva in praxi dato qd po practicas in sciente non esset dirigibilis in agendo sit practica ex hoc solo qd esset sic ex se directiva uel no practica ex hoc qd potentia practicas in sciente no est dirigibilis. Qui alteram parte tenet dicat psequenter.

Secundus articulus

q. est de theologia ptingentiū an sit practica. dico qd tñ modo in illo intellectu theologia ptingentiū practica potest esse qui habere potest determinatiuā noticiā rectitudinis ipsius praxis ante ipsam praxim elicitiuā: quia solummodo ibi theologia ptingentiū potest esse conformis praxi et prior ea. talis est tñ intellectus creatus quia nullius intelligentie creati voluntas pmo determinat rectitudinem ptingentē puenientē praxi. **I**n intellectu igitur diuino no potest esse theologia conformis praxi practica tenēdo ista duo. pmi qd cognitio practica et praxis ad quā extendit debet esse necessario respectu eadem suppositi. 2° qd dei ut operantis nulla sit praxis nisi uolūtiō. no ponēdo i ipso potentia tertiā aliam ab intellectu et uolūtiō. nā nulla cognitio pformis uolūtiōi ptingenti recte pcedit ipsam uolūtiōem dei: quia pmo uolūtiōe determinatur praxi illi talis rectitudo. **I**llud pmi est dubiū. pbat tñ dupl. nā si cognitio quecunqz de praxi alterius est practica. qd cognitio mea de hoc qd est deū creare mundū. uel de hoc qd est intelligentiaz mouere celū erit practica: qd vñ falsum saltē hoc vñ pcludere qd cognitio practica no potest esse intelligentis inferioris operante supioze fin illā praxim si nihil fin illa inferioris operat. parī rōne nec supioris uel equalis si nihil facit ad praxim operantis. si autē aliquid facit iam supior habet praxim ppiā respectu cuius sua cognitio

no sit practica. **I**tem si cognitio practica habet aliquā causalitatem respectu praxis ad quā extendit et no est nata habere talē causalitatem pmo nisi respectu praxis qd sit in intelligente vñ seq. ppositum. **C**ontra. igitur de eodē vnus intellectus haberet noticiā practica alius speculatiuā si praxis esset possibilis vni intelligenti et no ali. **A**d hoc potest dici qd pfecta rectitudo praxis includit circūstantiā operantis sicut et alias circūstantias. ita qd sine ista no est rectitudo. **S**i. n. accipiat deus est amandus nisi addat a qd puta a uolūtiōe no est vere practica pplete: qd deus a bruto no est amandus. itaqz hūe nū pfectum deus est amandus a uolūtiōe etiā in quocunqz intellectu est practica: ita et istud hōi qnqz est ieiunandū no ē tñ practica hōi cognoscēti: sed etiā angelo et deo: et etiā hōi et deo est hoc practica et ab angelo celū est mouendū. et cōcedo illud qd pma pbatio infert tanqz inconueniētia. **E**t si obijciat qd non saluat pōritas practice cognitōis ad praxim. pus. n. dilectio dei respectu sui est recta qd hō uel angelus possit intelligere qd deus ē amandus a uolūtiōe. **R**ñ ista pōritas dicitur esse ex obiecto et intellectu hoc est qd obiectū natū sit determinare intellectū ad noticiā determinate rectitudinis praxis quantum est ex se ante praxim ista ita obiectus hōi natū est quēcunqz intellectū determinare ad noticiā istā. deus est amandus a uolūtiōe quantum est ex se ante praxim. 13 alius intellectus ex imperfectōe sui no potest determinare qd potentia operans ex pfectōe sui operet. **A**d aliā obiectiōem dico qd sicut uolūtiō potest esse cā supior respectu praxis potentie motiue. nec quocunqz hō respectu cuiuscunqz: puta no mea respectu potentie motiui angeli: sed qn sit in eodē. Ita si cognitio practica sit causa respectu praxis: hoc est in eodē intelligente et operante. nec igitur in alio sit non practica nisi accipiendo stricte practica p immedie applicabili ad opus quantum est

Idē: puta si aliqua esset speculatiua cir-
 illa circa que est scia moralis nō diceret
 istā speculatiuā esse nobiliozem moralē
 scia. Nos autem ponim' esse verā praxi
 circa finē cui nata est eē cognitio pōmīs
 7 iō ponimus cognitōem practicā circa
 finē nobiliozē esse oī speculatiua. igit' p'
 pōd rōnis que vī posse sumi ex. i. meta
 phy. quīs eā exp'sse nō dicit phō negan'
 da est. Ad p'mā pōnēem eius dīco:
 q' scia illa est nobilioz que ē sui grā q' q'
 est grā alicuius actus inferioris. quelibz
 aut' scia quā ipse posuit practicā ē grā a
 licui' inferioris q' sit p'sideratio specula
 tiua: quia saltem circa obm' aliquod in
 ferius q' qd ponit esse obiectū speculati
 ue. 7 iō qualz practica quā ipse ponit est
 nobilioz aliqua speculatiua. que aut' est
 grā alterius act' nobilioz suo p'p'io a
 ctu nō est ignobilior ppter talē ordinē
 tunc enim sensitua nra esset ignobilior
 sensitua bruti. Cum de certitudine
 dīco q' quelz cognitio scēntifica respēu
 sui obiecti est eque certa fm p'p'ortōem
 q' vtraque resoluit in sua p'n' immedia
 ta. sed nō eque certa fm quantitātē: q'a
 hec sūt cognoscibilia certiora illis sicut
 oblecta de quibus ponit phus scias pra
 cticas sunt minus p'fecte cognoscibilia i
 se q' de quibus ponit aliquā speculatiua
 iō aliqua speculatiua fm p'p'm ponitur
 certior oī practica f3 quantitātē. nos at
 ponimus cognoscibile opabile hoc ē at
 tingibile p opatōem que est v'e praxis i
 se esse maxime cognoscibile: 7 iō pōim'
 sciam de ipso. nec fm q'ntitātē certitudi
 nis sic nec fm p'p'ortōem ab aliq'a ex
 cedi. Ad alia rōem de neciis extrin's
 dīco q' hec nō est inuēta ppter necia ex
 trin'seca sed ppter necia intrin'seca. s. o
 dinē passionū 7 opationū. sicut moral'
 scia si cēt inuēta oibus neciis extrin'sed
 hitis nō minus eēt practica. nō est autē
 hec inuēta ad fugā ignozātie: quia mul
 ta plura scibilia possent poni uel tradi
 in tanta quantitate q' hic tradite sint.

Sed h eadē replicant frequē ut effica
 cius inducat auditor ad opatōem eorū
 que ibi p'suadent.

Ad argumenta se

cunde. q' Ad autē. iij. de aia dīco
 q' loquit de fine ut cognitio. nam intel
 lectus ppter aliquid rōcinans rōcinat p
 pter finē cognitū 7 ut est p'n' demōstra
 tōis. Ad 2^m de p' metha. dīco q' pra
 ctica nō est gratia vsus ut per se finis. ta
 mē aliquā habitudinē habet ad vsū:
 sic q' vsus est p se obm' eius uel aliquid
 virtualiter includens vsū: quale phs
 non posuit esse aliquod ens nisi ens ad
 finem. Et omne tale obm' ē ignobili' ob
 iecto speculabili. Et ideo talis ordo ad
 praxim pcludit ignobilitatē practice re
 spectu speculatiue. Ad 3^m de 2. meta.
 dicitur q' speculatiua 7 practica habēt
 diuersos fines loquendo de p se finibus
 infra genus cognitōis. sed illi fines nō
 distinguunt p'mo. sed p'or est distinctio
 ex obiectis sicut d'c'm est.

Ad ratiōes pro opi

nione opposita. Cum arguitur contra
 distinctionem per obiecta. Ad p'maz
 dīco q' non potest esse circa idem obie
 ctum habitus speculatiuus 7 practicus
 Cum p'batur: quia intellectus extensio
 ne fit practicus. dīco q' Arist. nunq'm
 dixit q' intellectus speculatiuus extensi
 one quacunqz fit practicus. Sed Arist.
 ponens tres gradus intellectus quorū
 p'mus est considerare speculabilia tāū.
 Secundus p'siderare agibilia nō dictan
 do p'sequi uel fugere. Tertius ut dicit
 quando amplius extendendo se iūbz p
 sequi uel fugere. ita q' illa extensio est in
 tellectus imperfecte practici ad confide
 ratōnem perfecte practica: puta ab ap
 prehensione terribilium ad dictamen
 completum de eis precipiendo fugam:
 uel prosecutionem. Concesso tamen
 q' intellectus speculatiuus extensio fiat
 d 4

*Ambo. 2^a finis
non de present
57*

Magl. A.7.18

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.18

philippus volēs patrē sibi ostēdi quasi potuisset d factō vidisse filiū sine patrē 7 aug. tractat ibi de verbis philippi 7 responsiōe xpī hoc ē vult aug. 15. de tri. c. 16. vel. 41. Dēz inquit sciam nraz vno simul cōspectu forte videbimus. 7 qd dicit forte nō refert ad obm beatificū sed ad alia vidēda in eo. Similit̄ oi co de viatore q de facto fruitio habitu alis ordinata necessario simul est trium personarū. licet aliquādo nō actualis. nullus eni viator nec cōprehensor ordi nate potest frui vna persona nō fruēdo alia. hoc est nisi habitualiter fruat alia. hoc est q sit in proxima dispositio ne fruēdi alia. si distincte illa cōcipiat ab illo. 7 ideo nō stat fruitio vnus per sonae cū odio alterius persone. quia sic dicit saluator in Jo. c. 15. Qui me odit 7 patrem meum odit.

Ad argumenta p̄i

cipalia. Ad primū de primo ethicoz di co q bonū vno modo cōuertitur cū en te. 7 isto modo bonū potest poni i quo libet genere. sed bonū vt sic nō habz rationē obiecti fruibilis. 7 ideo nō oportz q in quocūqz sit bonū hoc modo sum ptū q sit ibi proprie ratio obiecti fruibilis. ratio eni boni fruibilis nō est rō bo ni in cōmuni sed boni perfecti. qd ē bo num nō habens defectum. vel saltē fm apparentiā est tale. vel fm p̄fixionem voluntatis qualis nō est ratio. Ad 2^m dicitur q illa que vniformiter respi ciunt essentia 7 personā. tātum sunt esse tialia. sed que tātuz cōueniunt persone sunt p̄cise personalia. que autē sū a^a ratione respiciunt essentia 7 sub alia ra tione personā sunt 7 essentialia 7 perso nalia. primo modo se habet bonū scdō modo se habet paternitas. 3° modo se habet vnum. qz in diuisione sub vna rati one pertinet ad essentia. 7 sub alia p̄o priā ratiōe pertinet ad personas. Sed contra istius causaz querit argumentū.

Arguit eni cū hec 2° videantur eē eque cōuertibilia cū ente. 7 ad diuina trans ferri q equaliter vtrūqz erit eēntiale tātum vel vtrūqz essēntiale 7 personale.

Ideo est alia respōtio q obiectū fruitio nis oportet q sit aliqua bonitas quiddi tatiua 7 nō perfectio suppositi. qz perfe ctio suppositi vt distinguitur contra per sectionē quidditiua. nec est formalis rō agēdi. nec est formalis ratio termini ali cuius actionis. perfectio autē quiddita tiua nō est nisi perfectio abstracta a supposito que de se respicit omne suppo^m indifferenter. 7 ideo bonitas vt terminat actū fruēdi oportet q sit tātum perfe ctio quidditatiua. vnitas autē potest eē 7 perfectio quidditatiua 7 ratio suppo siti. qz nō dicit rationē de se p̄ncipij ac tus nec rationē formale termini alicui⁹ actus. est igitur bonū nō quomodocūqz sumptū sed bonū quidditiue sum ptuz terminus fruitiois. qz est perfec^o quidditatiua que. s. est ratio essentialis 7 nō ratiō suppositi. sed vnitas vno mo do est ratio eēntialis alio modo rō suppositi. 2° modo nō est ratio formalis nec terminus formalis actus fruitiois.

Ad 3^m dico q li inquantū potest so lūmodo denotare illud qd sequitur ac cipi fm suā rationē formale. vel vltra hoc etiā denotare potest illō eē forma lē rationē inherēntie predicati ad subie ctū. 2° modo sumitur reduplicatio p̄o p̄iissime. qz reduplicatū siue sumatur p̄o toto scipso primo. siue p̄o aliquo q includitur in intellectu eius accipien do reduplicatiōē formaliter. semper il lud p̄o quo accipitur notatur esse for malis ratio inherēntie predicati ad subie ctum. Ad propositū ergo dico q si reduplicatio illa quārum ad vtrūqz isto rū accipitur in maiori. ipsa est vera 7 minor falsa. Si vero p̄o primo tantuz 7 non p̄o 2° minor est vera 7 maior fal sa. Cū probatur minor fm primū mo dū accipiendi cā dico q videbūm tres

Sio.

Qualis bonum sit
fruitio

Ad 1° si bonum sit
fruitio
Ad 2° si bonum sit
fruitio
Ad 3° si bonum sit
fruitio

fundamentalis et cya eēntia

Ad 1° si bonum sit
fruitio
Ad 2° si bonum sit
fruitio
Ad 3° si bonum sit
fruitio

In ista. q. primo videndū est de ipsīs
cōceptibus. 2° de significato nominis.

Quantū ad primū

dico q̄ sicut in intellectu sunt duo act⁹
assentiendi alicui vero cōplexo. Unus
quo assentitur alicui vero cōplexo pp
se sicut p̄ncipio. alius vero quo assentit^r
alicui vero nō propter se. s3 propter ali
ud verū sicut cōclusioni propter p̄nci
piū. ita in voluntate sūt duo actus assē
tiendi bono vnus quo assentitur alicui
bono propter se. alius quo assentitur
bono propter aliud bonū ad qđ illud
bonū refertur sicut cōclusioni assentitur
pp p̄ncipii. cōclusio enī veritatē suā
bz a p̄ncipio. Ista similitudo accipi potest a
pho. 6. ethi. vbi dicitur qđ in mēte ē af
firmatio 7 negatio. hoc in appetitu est
prosecutio 7 fuga. 7 ita vltra sicut in mē
te est duplex affirmatio pp se 7 pp aliud.
ita in appetitu est duplex prosecutio vl
adhesio propter se 7 propter aliud. Est
tamē hic duplex differentia. prima qđ
illi duo assensus intellectus distinguūt^r
ex nō obiecto. sunt enī alteri pp euidē
tiā alterā huius vel illius veri. 7 iō hnt
disticta obiecta sibi cōrrespondētia 7 ipsos
causantia. h̄ at h̄mōi assensus nō sunt di
stincti ex distinctione obiecto. s3 ex di
stincto actu potētē libere sic vel sic acce
ptantis obm̄ eius. q2 sicut dictū est p̄nci
pio in potestate eius est sic vel sic agere refe
rendo vel nō referēdo. 7 iō nō cōrrespondēt
istis actibus. p̄pā obiecta disticta. sed
qđcūq; bonū volibile pōt voluntas ha
bere obm̄ fm̄ hunc actum vel fm̄ illū.
2^a dīa est. q2 illi duo assensus intellect⁹
sufficenter diuidūt assensum intellect⁹
in cōi. nec inter ipsos est aliqđ medium
q2 nulla est euidētia mediā ex parte obi
a qua possit accipi aliq. alia veritas q̄
veritas p̄ncipii vel cōclusionis. Preter at
istos duos assensus voluntatis est aliqđ
alius assensus mediū. q2 volūtatī pōt
ōndi aliqđ obm̄ bonū absolute apphē

sum. nō s3 rōe pp se boni. nec pp aliud
bonū. volūtas at circa tale sic oñsuz p̄t
h̄re aliqūe actū 7 nō neōio inordinatuz
s3 pōt h̄re aliqūe actū volēdi illud abso
lute absq; rōne ad aliud. aut absq; fru
itione pp se. 7 vlti^r pōt impare intelle
ctui vt inquirat quale illud bonū sit 7
qualiter volendū. 7 tunc illi potest assē
tire sic vel sic. Et tota ratio differentie
hinc 7 inde est libertas voluntatis 7 ne
cessitas nālīs ex parte intellectus. Ex
his vltra actus assensus bono pp se est
actus perfectus actū at perfectū cōsequē
delectatio ex. iō. ethi. s3 actuz volēdi bo
nū pp se cōsequit aliqua delectatio. Ha
bem^r igitur ad p̄positū quatuor distin
cta actū imperfectū volendi bonū pp
aliud qui vocatur vsus 7 actum perfe
ctuz volendi bonū propter se qui vocat^r
fruitio 7 actū neutrum 7 delectationē
sequentem actum.

De secūdo princi

pali cui. s. istoz conueniat istud nomen
frui. sicut potest colligi ex auctoritatib⁹
loquētiuz de isto vocabulo frui. planū
ē q2 fruitio nō est actus neuter nec actus
vsus sed tm̄ est altercatio de actu perse
cto 7 de delectatiōe p̄ntre actū perfectuz.
Rn̄ aliq. auctoritates vidēt dicē q2 frui
est act⁹ perfect⁹ tm̄. alique q2 delecta⁹ tm̄
aliq. q2 includit vtrūq; 7 tunc nō signifi
cat aliqđ ens per se vnū. sed vnuz aggre
gatū ex duobus entibus vt ens per ac
cidens. nec hoc est incōueniēs q2 vnū no
mē significet multa. q2 ylion s3 ph3. 7.
meta. p̄t significare totū bellū troianuz
Q2 tm̄ sit act⁹ vī i^a auctoritas aug. dicē
83. qđnuz. q. 30. Dis itaq; hūana puer
sio est qđ ē vītiū vocat^r fruēdis vti vel
le atq; vtēdis frui. puerisio vl puerisitas
ē formāl^r in actu volūtatīs elicito n̄ in
delectatiōe. q2 delecta⁹ nō est praua nisi
quā actus est prauus. nec delecta⁹ est in
prāte delectantis nisi q2 actus est in po
testate agentis p̄ctm̄ at inquātū p̄ctm̄ est

formaliter in pte peccantis. Hoc etiā videt manifeste dicit aug. p. de doctrina xpiana. c. pmo. frui est eni amore inherere alicui rei ppter seipsam. Ista etiā inherens videt esse p potentia motiuam inherens: sicut in corporibus a quibus trāslatū est hoc nomē inherere: inherens ē virtute inherens. Similiter inherens alicui ppter se nō videt esse p delectatōem: qz delectatōis cā efficiēs et nō finalis videt esse obiectum delectabile: et ita non tenet delectans in obiectum ppter se. Ista rō nō cōcludit. pcedit eni ac si obm nō possit esse efficiēs et finis delectationis et solui habere a tenente in 4. delectatio nem eē de eētia beatitudinis. Q. autem frui sit tm delectatō videt dicere illa auctoritas aug. pmo de tri. c. 8. vel. 23. in fine. hoc est eni plenum gaudiū nostrū quo ampli⁹ nō ē frui trinitate. si nō reprobetur: queatur ista auctoritas ad cālitatem vel ad aliū intellectum quē non sonant vba: gaudiū est formaliter delectatio. Similiter et in. 30. questōne pcealle gata. frui dicimur ea re de qua capimus voluptatem. si sit locutio per idemptitatem vel quasi diffinitio. tūc capere voluptatem ē frui essentialiter. Q. autem frui accipiat p viroqz p actū. s. et delectatione simul. pbatur ex diffinitōe illa de frui. x. de trini. c. x. vl. 23. fruimur eni cognitis in qbus volūtas ipsa ppter se ipsa delectata quietescit. ad actum. n. ptenet cū dicit fruimur cognitis. quia actus volūtaris psupponit actus intellectus in obiectum pgnitū. sed post sedit. In qb⁹ volūtas zc. qz si delectatio acciderit frui tioni nō deberet poni in eius diffinitōe. Similiter si ponat ad beatitudinem ptenere essentialiter actus et delectatio: tūc omnes auctoritates qui dicūt frui esse sūmū pmiū vel beatitudinē nrām: dicunt eam includere vtrūqz et actū et delectationē. illam minore dicit illa auctoritas pmo de doctrina xpiana qsi in fine. hec sūma merces est vt ipa pfuamur.

aut sit magis pmiū significatū vocabulū difficile est pbare tm aliq mō pōt pici ex vsu vocabuli. Istud eni vocabulum frui pstruit cū ablatiuo significante obiectū ex vi trāsitiōis. qli⁹ pstructio approbatur verbis significantib⁹ actū. nō autē pstruit cū obiecto in ablatiuo ex vi cause. qualis pstructio debet passionibus significatis per verba p passiuā. nō. n. ita dicit fruor deo sic dicitur delector deo. vel deus delectat me. sed dico: frui deo transitiue sicut dico: amare deū. et isto videt esse magis pmiū significatū vocabuli. Sed de vocabuli significato nō est ppendendum. qz fm Augu. 5. de tri. c. 7. vel. 17. Cum res pstat nō est vis faciēda in nomibus. res aut cōstat qz volūtas habet triplicē actū. et 4. puta passionē psequentem. et p qz duobus actib⁹ nullo mō puenit hoc nomē frui. Sed p altero alioz duoz et p ambobus sunt videntur aliqui vti isto vocabulo. et tūc erit nomē equiuocum. vl si est vniuocū oportet auctoritates quasdam exponere q loquuntur causaliter vel pcomitari.

Ad pmiū argumen

tum. dico qz fructus est vltimū quod expectatur de arbore nō vt possidendū corporaliter sed vt habendum p actus potentie attingēis illud vt obiectū. pomū eni nō est fructus inq̄tū expectat vt possidendū. sed inq̄tū expectat vt gustadū. et actu gustus attingendum quā gustationem sequit delectatio. Si igitur fruct⁹ dicat quo fruendum est: delectatio nō ē fructus sed illud vltimū expectandum sed nec delectatio esset frui sed pmiū q attingo expectatum vt expectatū est frui quod videt pbabile. cum fructus sit expectatū sub illa ratōe sub qua expectat. vt a potentia attingendū. Ad scdm: dico qz auctoritas est in oppositū. cum n. dicat auctoritas nō actus esse fructus sed potius passionē. sequit qz frui nō est delectari. quia fructus est obiectum

fructuōis. passio at n̄ ita eē p̄t p̄m̄ obm̄ sui
sic p̄t eē p̄m̄ obm̄ actus. ideo frui si ē passi
onis vt obiecti vt sonat auctoritas: non
erit passio s̄ est act⁹ aliq̄s potēs h̄re istas
passiones p̄ obiecti quasi p̄mis suo p̄o
obō. Et cū dī q̄ per se fructu fruimur n̄
est hoc intelligendū in rōe formalis p̄i
cipij actiui. sicut ignis calore calet. sed i
rōe obiecti. sicut si diceretur q̄ amabile
amam⁹. sed in rōe cause formalis frui
dne fruimur. auctoritas at nō dicit ali
quid p̄sequēs actum esse fructuōem. s̄
fructum. i. fructuōis obiectum.

Meritur adhuc de

ca frui de
modo eliciendi actum illum
vtruz. s. sine apprehenso per
intellectū. necio sit volūtate frui co. Q. sic
Alic. 8. meta^a delecta^a est perceptio cō
ueniētis cū cōueniēti. finis necio cōuenit
volūtati. ḡ ex cōiunctione eius cū volū
tate sequit delecta^a. ḡ fructio. Item finis
mouet meta^a sicut efficiens mouet p̄p̄e.
sed efficiēs approximatiū passo nō ipedi
tū de necessitate mouet p̄p̄e. ḡ finis appo
ximatus hoc est p̄sens volūtati non
impeditus necio mouet meta^a. Itēz oē
mobile p̄supponit aliquid immobile. ḡ
actus voluntatis varij 7 mobiles p̄sup
ponūt aliq̄e actū immobilē. sed talis nō
est nisi circa finē. ḡ ille est necio immobilis
Ad oppositū necessitas nālis non stat
cū libertate. qd̄ p̄bo q̄ natura 7 volū
tas sunt principia actiua h̄ntia oppo
modū principiandi ḡ cū modo principi
andi voluntatis nō stat modus princi
piandi nature. sed volūtas libere vult
finē. ḡ nō pōt necessitate nāli velle finē.
nec per p̄ns aliquo mō necio. Assūptū
s. q̄ voluntas libere velit finē probat.
q̄ eadē est potētia que vult finē 7 illud
qd̄ est ad finē. ḡ h̄z eundē modū agēdi.
q̄ diuersi modi operādi arguunt diuer
sas potērias. libere at operat̄ circa ea q̄
sunt ad finē. ḡ 7 circa finē. Q. at sit eadē
potētia amboz p̄z. q̄ alias nulla cēt po

tētia entis ad finē volens illud p̄p̄ sinez
oz. n. illā eē vnā h̄ntē actum circa vtrū
q̄ extremū. q̄ actus vtēdi est per vnus
ḡ per se vnus potētie respicientis per se
vtrūq̄ extremū: sicut p̄hs arguit de co
gnitione sensus cōis in 2° de anima.

Ista questio potest intel
ligi vel de si
ne obscure apprehenso in vniuersali. si
cut cōcipimus beatitudinē in cōi vel de
fine obscure apprehenso in particulari.
sicut cōcipim⁹ beatitudinē in deo trino.
vel de fine clare viso vt in h̄ntē volūta
tē supernāliter eleuatā. vt in h̄ntē volū
tatē perfectā per habitū supernālē i vo
luntate. vel 4° de fine clare viso in non
h̄ntē hitum supernālem in voluntate.
7 hoc posito q̄ deus de po^a abso^a osten
deret se intellectui non dando habitūz
aliquem supernālem voluntati.

Quantum ad istos

quatuor articulos dī p̄o quātum ad p̄m̄
q̄ volūtas de necessitate fruitor vltimo
fine sic apprehenso obscure i vli qd̄ tri
pliciter probatur p̄o per illud scōi p̄hi.
Sicut se h̄z principū in speculabilibus
sic finis in operabilibus. sed intellectus
de necessitate assentit principijs p̄mis
speculabilibus. ḡ volūtas de necessitate
assentit vltimo finī in operabilib⁹. 2° h^o
idē probat. q̄ volūtas necio vult illud
cū participatione vult quicquid vlt
sed participatione vltimi finis vult q̄
quid vult. ḡ 7c. probatio minoris. q̄ nī
hil aliud vult nisi inquantū est quoddā
bonū. oē at aliud bonū videt eē quedā
participatio vltimi finis qd̄ est summū
bonū. vt videt probari per aug. 8. d̄ tri
ni. c. 3. vel. 8. Tolle hoc 7 illud 7c. 7 vi
de ipsum bonū si potes itaq̄z oēū vide
bis non alio bono bonū sed bonū oīs
boni. 3° probatur idē sic. volūtas non
potest non velle aliquid nisi in quo est
aliquis defectus boni vel aliqua rō ma
li. in vltio fine in vli apprehenso nō est

aliquis defectu boni nec aliq. rō mali. i. g. 2^a. Itē aug. 13. de tri. c. 3. dicit q. quidā mīng. dixit se scire de multis ecclīis in theatro quodā quid oēs vellent. hoc volens intelligere de beatitudine. sed nō oēs illi vellent beatitudinē si ptingēter eā vellent. g. necio eā voluerūt. Quātū ad 2^m articulū dī q. sine sic obscure apprehenso in particulari pōt volūtas n̄ frui hoc pōt probari. q. pōt frui aliq. qd est incōpossibile tali finī. sicut p3 de peccante mortaliter. Quātū ad 3^m articulū dī q. necio frui sine sic viso pp rōz tertiam ad p^m articulū adductā. q. nulla rō mali inuenit in eo. nullus ē defectus boni in eo reperit. 7 hoc si videat istū finē visiōe practica quicqd sit de visiōe speculatiua. Additur ēt huic q. est tāta in cōnexiōe necitas istoz actū intellectus 7 volūtaris respectu vltimī finis clare ostensī q. deus de po^a absoluta nō pōt separe visiōe a fruiōe. Quātū ad 4^m dī q. ipossibile est volūtatē charitate nō eleuatā frui sine ēt viso. q. agē pze supponit eē. g. agē supernāle pze suppoit eē supernāle. volūtas at illa nō h3 eē supernāle. g. nō pōt hīe actū supernālem. Itē tunc posset talis volūtas eē beata sine charitate. pns flm. q. tūc charitas n̄ erit necia ad beatitudinē volūtat. p^a probatur. q. frui sine i particulari viso videtur esse beatitudo vel includere formaliter beatitudinem.

Contra primū articulū ar. 1° p^o p^o retractionū. c. 9. 7. 22. dicit q. nihil est tā in potestate voluntatis q. ipsa volūtas. qd nō intelligit nisi quātū ad actū elicītū. si igit actus volūtat. circa finē est in potestate volūtat. mediantē actu alicuius alteri po^a. multo fortius est in potestate volūtaris imediate. sed in potestate volūtaris est velle vel nō velle finē mediantē actu intellectus. ergo hoc est in potestate eius imediate. mior p3. q. in potestate volū-

tatis est auertē intellectū a cōsideratiōe finis quo facto volūtas nō volet finem q. nō potest habē actū circa ignotum. Cōfirmatur ista rō 7 pōt eē 2^a rō. quia qd cūq. agens nō ipeditum qd necessitatur ad agēdum de necessitate remouet oē phibens actiōz si potest. g. si volūtas nō ipedita necessitet ex nā sua ad volendum vltimū finē necessario remouet oē prohibēs illā volitionē si pōt remouē. p. hibēs at hanc volitionē est nō cōsidera finis. 7 hanc pōt volūtas remouē faciēdo intellectū stare in cōsideratiōe finis g. volēdo finē necio facit intellectū stare in cōsideratiōe finis. maior p3. q. qd ex se necessitatur est ad agēdum nunq. p. hibet nisi per aliquid repugnās vincēs virtutē eius actiua. sicut p3 de graui. p. hibetur enī a descēsu propter aliquid repugnās vincēs eius inclinātiōe. 7 pari necessitate remouet impedimētū prohibēs si potest quo amoto nō impeditū descēdit. q. ita necessario remouet repugnās effectui. sicut ponit effectū cui illud repugnat. Itē oē necessario agens de necessitate agit f3 vltimū potētē sue q. sicut nō est in potestate eius actio ita nec intēsiō eius. g. voluntas de necessitate volet finē intēsiōe. cuius oppositū experimur. Itē po^a libera per participationē nō magis tendit in obiectū perfectū q. in aliud obm. g. nec po^a libera p. essētiā. nō autē est differētia inter finem volūtū 7 alia volūta nisi ex parte perfectionis obiecti. an̄ p3. quia visus qui est po^a libera per participationē quatenus actus eius subest imperio voluntatis nō necio magis videt pulcherrimū q. minus pulchz. iō ab vtroq. equalitē auertitur 7 vtrūq. eque cōtingenter videt. Cōtra 2^m articulū videt q. rōes pmi articuli destruant 2^m articulū. nā i^a rō dī sine q. in fine vltimo nō est defectus aliquis boni nec aliqua malitia videt eā efficaciter cōcludere de fine in particulari apprehenso sicut de fine in vniuersali

29 46

29

in huiusmodi...

29 50 7 46

29 50 7 46

29 50 7 46

29 50 7 46

29 50 7 46

29 50 7 46

29 50 7 46

Q. III

apprehēso. vel efficacius. qz in fine vltio
in particulari apprehendit tota rō finis
in vli 7 ita nullus defectus boni: nulla
ē malitia. **S**ilr illa rō 2^a p pzi^o mēbro
de participatione plus cōcludit de fine
in particulari apprehēso. nā bona cre
ata 7 si sint bona per participationē. ve
rius sunt bona per participationē vlti
mi finis in particulari qz per participa
tionē eius in vli. nō. n. participant illuz
in vli nisi qz participant ipz in particu
lari cū participans hēat participatū p
cā vel mēsurā a qua dependet cēntialr.
7 depēdētia entitatis realis nō est nisi
ad ens reale 7 ita ad aliqd singulare. **C**ō
tra 3^m articulū qn pncipiū elicitū nō
necio elicit hns pncipiū illud nō neces
sario agit sed pncipiū elicitū eodē
se habens qd prius eliciebat cōtingēter
actuz. modo nō elicit necio. qz nec agens
habēs illud pncipiū necio agit. volū
tas at habēs eandē charitatē quā mo
do habz prius cōtingēter eliciebat illuz
actū fruēdi. modo ergo nō necio elicit
actū illū cū nulla sit facta muta^o ex par
te eius. hoc pz in raptu pauli si pzi^o ha
buit eandē vel equalē charitatē cum ea
quā habuit in raptu illo. nulla eēt mu
tatio ex parte volūtatis nec pncipiū eli
citiui. nulla ergo necessitas eliciēdi tunc
magis qz nūc. nec per pns necessitas agē
di cū saltē potuerit esse equalis charitas
ante raptū 7 in raptu. **I**te aut finis mo
uet ad actū istū. aut potētia mouet si fi
nis pz qz nō est necessitas. qz ille finis ad
nullū actū creatū necio mouet. **S**i vo
luntas 7 illa nō habz oīaz ex parte obie
cti nisi approximationē maiorē vel mi
norē tunc arguo sic. diuersa approxi
passi ad agens nō causat necessitatē sed
intēsiōz actionē sicut pz d calido respe
ctu calefactibiliuz plus 7 minus appro
ximatoz. diuersa autē pntia obiecti co
gniti puta visi 7 nō visi nō videtur esse
nisi quedam approximatō diuersa et
circa qd debet esse actus voluntatis ad

volūtatem. qz istud nō diuersificat neces
sitatē 7 nō necessitatē. sed tm facit inrēss
orē 7 min^o intēsiuz actū. **I**te qd dicit in
isto articulo qz impossibile est oīo actū
visionis esse sine fructiōe in tali agente.
hoc nō videt verū. qz quēcunqz nature
distincte absolute sic se habēt qz prior es
sentialiter nō dependet a posteriori tale
potest esse sine posteriori absqz cōtradi
ctione. actus autē isti. f. visio 7 fructio st
oue nature absolute. ergo sine cōtradi
ctione visio qz est prior naturalit^r pōt cē
sine fructiōe que est posterior. **R**ndetur
qz maior est vera de illis absolutis qz
necuz depēdet ab altero. nec ambo a 3°.
in proposito autē ambo depēdēt a 3°
vt ab obiecto causante. **C**ontra si nō
depēdēt a 3° necessario causante ambo
nec etiaz necessario causante vtrūqz. licz
causet alterum. adhuc maior erit vera
qz sine cōtradictione poterit esse prior
sine posteriorē. ista autē nō dependent a
3° necessario simpliciter causate ambo.
patet. nec necessario causante posteriorē.
si causet prius. qz quicquid absolutum
potest non necessario causare immediate.
pōt nō necio causare per cām mediam
et causatā qz i^a cā media cāta nō neces
sariat ipsam ad causandum effectuz illius
cause mediē absolutū. vt pz de sole. igit
si nō causat immediate necessario absolu
tū posteriorē nō causat necio illud posi
ta cā priore si qua sit cā. **C**ontra 4^m ar
ticulū qui dicit qz voluntas nō eleuata
per habitū sup^o naturalē nō potest frui
sine vltimo clare viso. arguo sic. illud q
aliquid potest simpliciter agē illud est
potētia. qz si volūtas circa finē visū nul
lū pōt habē actuz ex naturalibus suis.
hns aut charitatē pōt. charitas vel eris
simpliciter potētia volūtati circa obie
ctuz illud vel pars potētiē volūtatiē qz
vtrūqz est falsum. **I**te si obiectū volū
tati sufficienter approximatuz vo
luntati sufficienter pōt terminare actuz
volūtati. multo magis si illū ē sufficiēt

approximatum siue perfectius participatum voluntari; si si aliquod bonum sub ratione obscura apprehensum potest esse volitum a voluntate non eleuata per habitum supernalem multo magis idem obiectum clarius visum potest esse aliquo modo actu volitum a tali voluntate. concedo igitur conclusiones istarum rationum.

Quatuor ad primus

articulum dico quod voluntas sicut non necessario fruitur his quod sunt ad finem sic nec fine obscure apprehensio et in ultimo quatuor ad secundum articulum concordo cum prima opinione quod non necessitas fruitur fine apprehensio in particulari et obscure nec quantum ad conclusionem argui contra illam; sed quod rationes posite in primo articulo concludunt quod secundum si valeret quod tamen non reputo valere nec simpliciter concludere sed innitens eis in primo articulo non video quod soluet easdem in secundo articulo. Quatuor ad tertium articulum de fine clare visum dico quod voluntas eleuata non necessario fruitur quantum est ex parte sua. Quatuor ad quartum dico quod voluntas non eleuata supernaturaliter potest frui illo fine.

Ad argumenta pro

opinionem dico ad primum quod illud simile concluderet multa falsa; quod concluderet quod sicut asserimus necessario conclusionem propter principia: sic necessario assentirem illis quod sunt ad finem propter finem quod est falsum. ideo dico quod simile est quo ad duo. scilicet quo ad ordinem istorum et illos in se. etiam quod ad ordinem illorum comparando potentias ordinate tendentes in illa. et intelligo sic: quod sicut est ordo in ista vera: sic et inter illa bona et sic illa vera sunt sic ordinate cognita ita et illa bona sunt sic ordinate volita sed non est simile quantum ad ordinem necessitatis in vno et in alio comparando ad potentias absolute. non enim oportet quod voluntas seruet illi ordinem in actibus suis qualem nata sunt volubilia habere ex natura sua: nec est assen-

tus similis hinc inde: quia necessitas est in intellectu ex euidencia obiecti necessario causante istum assensum in intellectu. non autem bonitas aliqua obiecti causat necessario assensum voluntati: sed voluntas libere assentit cuilibet bono: et ita libere assentit maiori bono sic minori.

Ad secundum cum dicitur de participatione dico quod maior est falsa: quia nihil voluntas necesse vult: et ideo non oportet quod necessario velit illud ratione cuius omnia alia vult si quid esset tale. minor etiam est falsa. quod scilicet virtute et participatione ultimi finis vult quicquid vult: quia virtute et participatione alicuius voluntatem velle aliquid potest intelligi dupliciter vel virtutis et vel efficientis siue continens virtualiter vel virtute eius ut primi obiecti propter quod volitum vult alia. si primo modo intelligatur non est ad propositum minor assumpta cum maiori: quod illud cuius virtute ut efficientis est aliquid volitum non oportet esse volitum: sic illud quod est efficiens alicuius visum non oportet esse visum. non enim oportet quod primo videam deum oculo corporali si videam colorem qui est quedam participatio dei ut cause efficientis. Si intelligatur secundum modo de participatione ut primi obiecti voliti tunc minor est falsa. non enim virtute dei voliti volo quodcumque volitum: quia tunc omnis actus voluntatis esset actualis visus referendo illud ad primum obiectum volitum. Ad tertium dicitur vno modo quod licet non sit ibi aliquis defectus alicuius boni vel aliquid malicia: et ideo non posset forte voluntas nolle illud quia obiectum actus nolendi est malum vel defectiuum. potest tamen illud bonum perfectum non velle quod in potestate voluntatis est non tamen sic vel sic velle sed velle vel non velle quod libertas eius est ad agendum vel non agendum. si enim potest alias potentias imperando mouere ad agendum non tamen sic et sic sed ad determinate agendum vel non agendum: non videtur quod minor sit libertas sui respectu sui quantum ad actus determinationem: et hoc posset ostendi per illud

august. pmo retractatōnū vbi supra cōtra p̄mū articulum. **A**lter dicitur q̄ non est probatū qui volūtas possit bonū nolle in q̄ nulla iuenitur rō mali vel defectus boni: sicut non est pbatū quin possit velle illud in q̄ nō inuenit aliq̄ rō boni: et hoc vel prius i re vel in apphēsiōne q̄ illud terminet actum volendi: de hō forte aliās erit sermo. **A**d auctoritatē augusti. dico q̄ nō intelligit de volitione actuali. vult enim q̄ min⁹ ille de quo loq̄tur ibi v̄z dixisset qd oēs concurretes volūē si dixisset omnibus: beati omnes vultus esse. nō oēs aut cōcurrentes ad illud spectaculū habuerūt tūc actualit̄ velle beatitudinis: q̄ non actualē cognitiōem de hōc. loq̄tur ḡ de volitiōe habituali et aptitudinali q̄ videlicet ip̄a volūtas p̄na ē vt statim inclinetur ad actū volendi beatitudinem si actualiter offeratur sibi ab intellectu. **S**imiliter auctoritas nō est ad propositū: q̄ si certū est oēs velle beatitudinē hō nō est actu amicitie volēdo. s. bono b̄nfico illud. s. b̄nficari siue b̄nū esse: sed actu concupiscētie volendo illud bonū sibi vt sufficiens sibi bonū: quia non est certum volūtas inordinatas habere dilectionez ordinatam p̄mī obiecti in se: s̄z oēs volūtates siue ordinate siue inordinate habent volūtates concupiscētie volēdo si bi bonū. actus aut concupiscētie non pōt eē actus fructōis: q̄z omnis cōcupiscens concupiscit aliq̄ quem amat amore amicitie: et ita actus concupiscētie non est actus fructōis sed solus actus amicitie. **S**i ḡ loquatur aug⁹ de actu volēdi beatitudinē non tñ de actu amicitie sed concupiscētie: et ita nō de fructiōne: et ita non ē ad p̄positum. **A**d argumentum pro 4. articulo eoz cum dī de agere et de eē dīco q̄ ille actus non eēt supernaturalis: s̄z naturalis: q̄z actum aliq̄ pōt volūtas elicere nāliter circa obiectū qualitercūq̄ q̄z ab intellectu ostensuz: et quia ille act⁹ non excedit facultatem potentie: tō nec

obiectum vt terminat actum illius potentie. **C**um dicitur 2. q̄ voluntas eēt b̄tā sine charitate. dico q̄ non seq̄tur q̄z fm̄ august. de tri. li. 13. ca. 5. vel. 15. beatus igitur non est nisi qui et habet omnia que vult et nihil male vult: ita intelligenda est hec diffinitio q̄ beatus ē q̄ habet quicquid ordinate potest velle nō tñ q̄cquid nūc actu vult. tūc enī ali quis viator posset eē beatus p̄ tunc qm̄ de vno tñ ordine habito cogitat. potest autem voluntas ordinate velle habere charitatem: q̄z pōt velle non tñ habere substantiā actus fruendi: sed potest velle habere fructū deo acceptā: ḡ si nō h̄z illud nō h̄z q̄cqd ordinate potest velle.

Qualiter etiā charitas req̄ratur n̄ tñ p̄p̄i gratificatiōem actus sed p̄p̄t aliq̄ gradū p̄fectōis intrinsecū actiui: de hoc infer⁹ di. 17.

Ad p̄ncipalia argu

menta rīdetur. **A**d p̄mū dico q̄ aliqd est pueniēs alicui aptitudinaliter vel actualiter. pueniens aptitudinalit̄ est qd puenit alicui ex se et quātū ē ex nā rei et tale puenit actualiter ei ei in cuius potestate non est q̄ ei aliq̄d actualit̄ pueniat vel dīscoueniat. et iō q̄cqd cōuenit aptitudinaliter appetitui nālī vel appetitui sensitīuo. puenit etiam ei actualit̄ si non sit defectus ex pte alteri⁹ extra: s̄z in p̄tate volūtatīs ē vt aliqd ei actualit̄ pueniat vel nō pueniat. nihil enī actualiter puenit sibi nisi quod actu placet. ppter hoc nego minōrē cum dī: finis necessario puenit voluntati: hoc nō est verum de puenientia actuali s̄z aptitudinali. **A**lter dico et si aptitudinalis sola sufficiat ad delectatiōem: nō tñ ad fructiōnē: imo i fructōe ōz q̄ sit pueniēs actualit̄ siue aptitudinalit̄ pueniat siue non. **S**i p̄mū suppositū i hac r̄nsione ē verū negada ē p̄ntia delectatiōis: ḡ fructō. **A**d 2. dico q̄ ali⁹ mod⁹ agendi i agē p̄p̄t et metaph. destruit similitudinē quātuz

5. q. 1. 9. q. 1.
12. m. 1. 2. p.
9. q. 1. 1

fm̄ e. q. 1. 9. q. 1.
12. m. 1. 2. p.
9. q. 1. 1

7. p. 3

de l. man. l. 1. q. 1. 9. q. 1.
12. m. 1. 2. p.
9. q. 1. 1

quātū ē ex nā rei et
tale puenit actualiter
ei ei in cuius potestate
non est q̄ ei aliq̄d
actualit̄ pueniat vel
dīscoueniat.

7. p. 3

fm̄ e. q. 1. 9. q. 1.
12. m. 1. 2. p.
9. q. 1. 1

fm̄ e. q. 1. 9. q. 1.
12. m. 1. 2. p.
9. q. 1. 1

Di.

ad necessitatem. Uel aliter: sicut aliquod agens ppe necessario mouet aliquod ptingent: sic aliquod agens metaphrice necessario: aliquod ptingent. ille eni finis q mouet nccio efficiens puta agens nale mouet necessario metaphrice: quia nccio amat vel appetit nali: q aut mouet efficiens ptingent: mouet ptingenti metaphrice. h aut efficiens ptingenti efficit: et finis ptingenti metaphrice mouet. Ad 3^m o co q illud immobile no o3 e3 aliq3 act3 elicited. non enim plures calefactiones varie et mobiles presupponunt aliqua vnā calefactionem immobile: s3 p3supponunt act3 p3mum puta caliditatez q sit pncipiū eliciēdi oēs istos act3 varios ita h volūtiones no p3supponūt aliq3 volūtōez vnā immobile: qz tūc volūtas volēs aliqd ad finē eēt sp duob3 actib3 aut sal tē s3 vno actu referēte hoc ad illud sed p3supponūt act3 p3mū puta volūtatez q est pncipiū sufficiens vel rō eliciēdi oēs illas varias volūtōes.

¶ Tūmo circa

distictōez istā p3mā qritur b fruitōe cui. s. vt s3o p3uēiat fruitio. Et p3^o vtz deo p3uēiat frui: v3 qz no: qz fruitio ē respectu finis: sed de3 no h3 finē: qz no p3petit sibi frui. Cōtra de3 amat se et no amat se ppi aliqd qz tunc vteret se: qz frui se: p3^o planā qz si amat se aut v3do aut fruēdo.

¶ Vero secūdo

v3tz viator fruat: qz no v3 q3 viator t3m habet actum desiderij respectu boni absentis: sed actus desiderij no est actus fruicionis: cuius p3batio ē: q3 desiderium est actus concupiscētie. fruitio autem est actus amicitie: ergo tē. Cōtra. augustinus et habetur in l3tera: frui est amore inherere alicui rei propter se: sed sic viator: inheret deo ergo tē.

¶ Meritur tertio

v3tz peccator fruat: et v3 qz no qz no innititur alicui bono immobili: s3 mobili: qz no quiescit et p p3ns no fruit a3s ostenditur: quia innititur creature que est mobilis quia oīs creatura variēti subiecta est. Item q vult alium vti actu suo no fruitur eo: sed peccator vult deum vti actu suo: ergo non fruitur eo. maior ostenditur: quia qui vult alium vti actu suo: iam non app3ciat illum vt summum bonum: ergo non fruitur illo. minor ostenditur: quia peccator vult esse actum suum: igitur vult ipsum esse a deo cum nihil posset esse nā a deo: et hoc igitur vult deum vti illo: quia deus v3tur omni eo quod ē ab eo. Cōtra. augustinus. 83. questionum. q. 30. omnis itaqz humana p3uersio est quod victum vocatur fruēdis vti velle atqz vtendis frui. ergo possibile est peccatorem frui vtendis.

¶ Meritur quar

to v3tz bruta fruantur. Et v3 qz sic p aug. vbi pus. 83. questionum. q. 30. frui qlibet corporali voluptate non absurde estimant et bestie. Cōtra: frui ē alicui rei amore inhēre ppi se s3 bruta no habēt amorē qz no voluntatem nec inherēt alicui rei ppter se sed ppi bonū eorum: qz tē.

¶ Vinto qritur

vtum oia fruantur. Qz sic qz omnia bona appetūt amore nālī: pmo ethicoz: et aliq3 bonū no ppter aliud. Cōtra fruitur cognitis: sed non omnia cognoscūt qz.

¶ Ad solutionem ista

rū questionū p3mitto qdā exēplū quō videlicet corpa diuersimode quiescant: vltim3 termin3 quiescis grauiū corporū est centz huius aut centro tanq termin3

ultimo adhēt aliquod corp^o graue p se
7 pmo puta terra: q nō p nām alterius
corp^ois adhēt a q picipet grauitatē 7
istā adhesionē. Aliq^o aut corp^o adhēt
cētro p se s3 nō p^o q adhēt p grauitatē
7 adhesionē picipatā a ira. p se tamen
adhēt qz p forma intrinsecā: 7 firmū
qz ē quasi intrinsecū ire q p^o dēscit: vtpo
te lapides 7 metalla i viscerib^o terre: 7
talīa licz nō p^o tñ pfecte dēscunt: qz per
fecte pūcta sūt cētro mediāte pmo dē
cente cui sūt pfecte pūcta. Aliq^o corp^o
3° mō adheret cētro mediāte terra cui
vnī s3 mobiliter 7 nō firmū: vt graue
aliq^o exnī in supficie terre: 7 tale licet q
escat ad aliq^o tempus nō tñ ita dēcīa
tur ad dētē sicut corp^ous dēscēs 2° mō.

4° mō pōt aliq^o corpus adherere vni
formiter corp^oi pmo 7 respectu illius
quiescēt: 7 tamen nō quiescere respectu
vniuersi si illud cui pmo adhēt non
vniformit adheret cētro: verbi grā de
hoīe iacētē in nauī: 7 si in prāte corp^ois
cēt per seipsum quietare illud corp^o gra
ue qd seipm finalit dēaret in aliq^o tali
mobili. nō aut in cētro nec mediāte nec
immediāte: iordinate se dēaret: quia 7
si quātū ē ex se dēaret se ppe suā firmā
adhesionē tali corp^oi mobili: tñ nō ad
hēt illi cui fm naturā suam adherē de
beret vt dēaret. Ad ppositū applicā
do corp^ois ponderi correfpondet volun
tas in spūalibus: quia sicut corpus pon
dere sic anim^o 7 voluntas amore fert q
cunqz fert: vt ait aug. xi. de ci. dei. c. 28
Lētz qd ex natura sui ē vltimate dēa
tiuum ē finis vltim^o fm vitatē huic cen
tro volūtas diuīa p^o 7 p se: qz nō pici
parōne alicui^o ali^o a se immobili 7 nēcio
adhēt: qz ipā volūtas nō p habitū nec p
actū dñtē a se nec i vītute alic^o cāe supio
ris pfectissime amat illud sūmū bonū 7
nēcio. In 2° gradu ē volūtas creata
brā q nō p^o s3 picipādo a deo p se tñ qz
p forma suā intrinsecā adhēt firmū huic
bono: 7 h^o qz facta ē qsi intrinsecā volūta

ti p^o dēscēt qz in e^o bñplacito sp manēs

In 3° gradu ē volūtas iusti viatoris q
l3 i nītat diuīne volūtatī 7 mediāte illa
sūmo bono i q dēscit ipā volūtas tñ nō
firmū adhēt illi bono vl bñplacito istū
volūtatī: vñ nūc adhēt illi nūc auertit
ab illo. s3 h est qbdā dissile i corpib^o ter
tū mēbz qz ibi manētē sōz q cōp^o dēscit
p^o ipm nō dēscēt h o3 forma q dēscit de
strui sū cū auersione volūtatī a centro
suo. In 4° gradu ē peccās mōzli q l3
quātū ē ex pte act^o volūtatī se dētātī
vehemētē ibereatalicū ali^o a dō ita q
nec mediāte illo nec imediāte iheret dō.
tñ ex pte obiecti non pōt simplr dētātī:
imo sic dēscēs respectu nauis 7 nō respe
ctu cētri nō dēscit simplr qz nō dēscit re
spectu vltimī dētātī i vniuerso: ita vo
lūtas dētās se quātū p^o i aliq^o obō alio
a deo nō simplr quētāt: qz nō respectu
hui^o qd vltimate 7 pfectissime ē in vni
uerso dētatiū volūtatī. Qd etiā patz
qz ibi volūtas nunq^o satiatur quātū
cunqz firmū se imergat in illud p
pter se amādo illud.

Ex his ad p^oposi

tas quēstiones dico q frui nihil diē nisi
actū inherēdi obiecto propter se quem
pcomitat delectatōis dētatio: siue q est
ipā dētatio: h^o ē act^o vltimate iminās po
tētīa in quātū pō seipā imiat actu suo:
ita q de rōe fruitōis nō vī ē q ipā dēter
potētīa quātū ē ex pte obi s3 quātū ē ex
pte potētīe obiecto ppi se iherētis. Dico
q volūtas diuīa fruit simplr 7 nēcio
7 p se 7 p^o volūtas creata brā fruit sim
pliciter 7 ppetuo 7 p se s3 nō pmo. volun
tas viatoris iusti fruit simplr 7 p se s3 nō
imobili: neqz pmo volūtas peccātis
mōzli ter fruit simplr quātū ē ex pte vo
lūtatī dētātī seipā: qm dētāt i obō qd
ppi se amat s3 nō simplr dētāt quātū
ē ex pte obiecti: nec frui illud requirit: qd
obiectū nō ē de se dētatiū sic potētīa a
ctu suo se dētat i ipō iō ē fruitō iordiatā

hoc q ad p^o 3° ad
quo ad 2° p^o 3° ad
quo ad 2° p^o 3° ad
quo ad 2° p^o 3° ad

Dicitur qm p^o 3° dēscit ad p^o 3° ad
mōzli ter fruit simplr 7 ppetuo 7 p se s3 nō pmo. volun
tas viatoris iusti fruit simplr 7 p se s3 nō
imobili: neqz pmo volūtas peccātis
mōzli ter fruit simplr quātū ē ex pte vo
lūtatī dētātī seipā: qm dētāt i obō qd
ppi se amat s3 nō simplr dētāt quātū
ē ex pte obiecti: nec frui illud requirit: qd
obiectū nō ē de se dētatiū sic potētīa a
ctu suo se dētat i ipō iō ē fruitō iordiatā

Appetitus est habitus...
...et appetitus est habitus...

Di.

Sed tunc est dubitatio quo obō pec-
cans mortaliter fruatur. scilicet actu suo an
obieto sui actus. Rñ q̄ cōiter fruit se
ipso. qz obm̄ actus sui amat amore cō-
cupie. 7 per pñs aliqd aliud amat amo-
re amicitie. qz oēm amorē cōcupie pce-
dit amor amicitie. illud autem aliud est
ipsemet cui vt amato amore amicitie
appetit illō obm̄. vñ nō fruitur obieto
sui actus nec per pñs ipso actu sup quē
nō o3 p̄ reflecti. hec est snia aug. de ciui.
dei li. 14. c. 28. 7 super gen. li. 2. c. 8. q̄
duas ciuitates fecerunt duo amores. ci-
uitatē diaboli amor sui vsqz ad contē-
ptum dei. ciuitatem dei amor dei vsqz
ad contēptum sui. ergo prima radix ibi
est q̄ peccans fruitur se.

Ad qdēm penultimaz dici
potest q̄ appeti-
tus sensituius licet aliquatū alicui inhe-
reat pp se. i. nō pp alterū negatiue. qz n̄
est eius referre ad aliud. nō tamē dñe.
qz nō appreciat obm̄ vt nō referibile ad
aliud. iō abusiue dñ frui pp nō relatiōz
nō tñ ppe. qz nō irreferibilr inheret. Si
militer nec amore inheret. qz eius ppe
nō est amare. Similiter nec ppe inheret
qz nō se applicat obieto sed quasi infi-
gitur vi obiecti. qz nō ducit se. sed ducit
fm damas. li. 2. c. 24. Et in sequēdo pa-
rabolā de quietatiōe corpoz posset di-
ci q̄ appetitus sensituius similatur ferro
quasi adamanti infixo vi adamantis at-
tracto. 7 sic nec in cētro mediate nec im-
mediate quietatur nec in aliquo alio vi
illa que esset quietatiua in cētro vel in-
trinseca quietatiua quasi in cētro. s3 tñ
quasi vi extrinseci quietatōis. ita hic vis
obiecti quietat. nō at i' intrinseca detati-
ua in cētro vel q̄ in cētro q̄ est sola li-
bertas. q̄ appetitus sensituius nō cōuenit

Ex his patet ad vltimā questi-
onē. qz si ab appetitu
sensituius neget frui ppe qui tamē mag
cōuenit cū voluntate cuius ppe est frui
q̄ appetitus nālis qz actus appetit' sensi

tini sequitur actū cognoscēdi sicut act'
voluntatis: nō sicut autē actus appetit'
nālis si quis sit actus eius. sequit' q̄ ha-
bēti solū appetitū nālez nō cōuenit frui
proprie. imo nec sic abusiue sicut cōpe-
rit appetitū sensituius.

Ad argumenta ad illō
prime
q. dico sicut dictū est qdne prima b' dī-
stinctiōis articulo. 4. Q. rō finis nō est
ppe rō fruibilis sed rō illius boni abso-
luti cui cōuenit rō finis l3 igitur deus n̄
sit finis sui tamē respectu voluntatis sue
est illud obm̄ cui nata est ppetē rō finis
qz est sūmū bonū. nō tñ pōt sibi cōpetē
rō finis respectu sui sic nec respectu sui
est finis sed respectu oīuz fruibiliū q̄lia
sunt bona ordiabilia ad aliud. Si obij-
ciatur qūo q̄ deus dñ agē pp finē. 7 etiā
q̄ superioris agētis est superior finis.

Rndeō respectu nullius est cā finalis
aliqua nisi respectu e' est cā efficiēcia. qz
calitas cause finalis est mouē efficiēcia ad
agendū. dei igit' inefficibilis nihil est cā
finalis. sed illud p' dictū vulgatū d3 in-
telligi q̄ agit pp finē effect' nō pp finem
sui. qz nō est agēs sui. Similr 2' dñm d3
intelligi de fine effectus. qz agēs superi'
ordinat nō se sed effectū ad finē vliorez
vel superiorē. 7 ita ille finis superior est
agentis nō vt finis eius. sed ad quē ordi-
nat illud quod agit.

Ad argumētum 2' q.
dico
q̄ pī actū desiderij qui est respectu non
biti q̄ viator iust' appetit deū actu cōcu-
piscētie h3 iust' aliū actū amicitie volē-
do deo in se bñ cē. 7 hic act' amicitie est
fruitio nō at ille q̄ ē desiderij. 7 iste 2' p-
prie est charitatis nō at primus qui est
desiderandi sicut dicitur libro tertio.

Ad primum ar' 3' qdīs p̄t
expōi maior
qz inherēs mobili nō quiescit simplr l3
q̄ ē ex parte sui sic quietet se in i'. 7 ita
pcedēda est hec 2' q̄ peccans mortalit'

Appetitus est habitus...
...et appetitus est habitus...

Nā appetitus est habitus...
...et appetitus est habitus...

...et appetitus est habitus...

non simpliciter quietatur. h. quantum est ex
pre ipso sic actu suo se quietare volens vl-
timate se quietet immobili. Si addat qd ni-
hil fruatur nisi simpliciter quietetur. negadu
est: sed oportet addere nisi simpliciter quietetur
quantum est ex pre ipso actus qd si habet obiectum: et
quantum est ex pre obiecti in fruitione or-
dinata. Nec hoc debet intelligi quietatio sum-
ma: quia omnem quietationem vi sequitur maior
patris: sed propter actum irreferibilem ita acce-
ptate obiectum. Ad 2^m pot maior nega-
ri: quia licet amore ordinato nullus fruatur
aliquid nisi quod non vult aliquem vti sed frui: tamen
amore inordinato bene potest quod frui quod non
vult alium frui: sed tamen vti: vel illud nullo
modo amare sicut patet de zelotipia in
ordinata. Ad probationem maioris potest
dici quod licet fructus appetitus fruibile tanquam
summu bonu: non tamen vult illud ab omnibus
sic appreciari quoniam inordinate sic frui: non
igitur sequitur vult illud esse summu bonu vel
amat illud quasi summu bonu: sed vult alios
sic amare illud. Aliter potest responderi
negando minorem: ad probationem non sequi-
tur vult fruibile esse: sed vult illud esse a deo.
Nec sequitur etiam: vult illud esse a deo.
sed vult deum vti illo: et causa defectus vtriusque
propter est quia non oportet volentem ante velle
propter quoniam propter non includit per se in ante sed
tamen sequitur per locum extrinsecum: ita est in
proposito.

Ad auctoritates au-
gust. ad quartam questionem per quod exponere
da est auctoritas eius de fruitione abusiva si
ue extendendo fruicionem: quia appetitus sen-
sitivus non refertur intelligendo negativum
non contrarie: quia non habet obiectum tanquam irrefe-
ribile: quia licet irreferibile a se hoc est
in potentia naturali in ipso: non ratione
bonitatis obiecti vere vel in acceptatio-
ne potentie. De differentia istorum non
referri negativum contrarie et privative dicitur
2° libro di. 40.

Ad argumentum que-

stionis ultime per quod licet appetitus natu-
ralis alicui inherere propter se negativum
non tamen contrarie ut in pluribus: tamen quoniam co-
trarie non tamen amore inheret: sed nec etiam propter
inheret sed ab ipso dante nam quasi insigilum
li obiecto. non quidem per actum elicited aliud
a nam sicut est in appetitu etiam sensitivo: sed
per inclinationem habitualem. Unde sicut
predictum est minus pervenit sibi frui quam appe-
titui sensitivo qui per actum elicited quasi
obiectum iam cognito inheret licet non libere
appetitus autem naturalis sine omni cognitione
perpetuo inclinat. Ex octis de frui: et spalius
in questione. 3^a. huius distinctionis patet potest de
viti quod est actus quodam voluntatis imperfectior
ad frui sicut ad actus perfectionem eiusdem
potentie ordinatus.

Circa secundam

dam distinctionem quod
primo de his quod pertinent ad
unitatem dei: et per vti in
entibus sit aliquid actu exi-

stens infinitum. quod non sic arguitur: si unum
prius est in actu infinitum nihil sibi con-
trarium est in natura: sed si aliquid bonum sit actu
infinitum nihil mali est in universo. Contra
dicitur quod maior est vera de contrariis for-
maliter. nullum malum priatur deo formaliter.
Contra: siue formaliter siue virtualiter
priatur si est infinitum nihil patitur
contrarium sui effectus: quia propter infinitam
virtutem destruet omne impossibile suo
effectui: sed maior est ita vera de contrario
virtualiter sicut formaliter: et est exemplum
si sol esset infinite calidus virtualiter ni-
hil relinqueret frigidum in universo: si
cut nec si esset infinite calidus formaliter.
Item corpus infinitum nullum
aliud corpus secum comparatur ergo nec
ens infinitum aliud ens cum eo. proba-
tio consequentis tum quia sicut repu-
gnat dimensio dimensioni: ita videtur a-
ctu alitas actualitati repugnare: quia sic
si esset aliud corpus ab infinito faceret cum illo
aliquid maius infinito: ita si esset ens aliud ab

ad 3° per
per se per se
per se per se
per se per se
per se per se

infiniro facit aliquid maius infinito.

Preterea qd ita ē h q nō alibi est finitū respectu vbi: 7 qd ita ē nūc q nō alias est finitū respectu qn. 7 ita de alijs: 7 qd ita agit h° qd nō aliud ē finitū fm actō nem: qd est h° aliqd q nō aliud ē finitū fm entitatē. de° ē sūme h°: qz ex se est qdā singularitas: q nō est infinitū. Item 8°. phyl. virtus infinita si ēēt mouēt in nō tpe: nulla vtrū pōt mouē i nō tpe: qz 7c. Contra ibidem phs. 8°. phycor. pbat pmtū mouens ēē potērie infinite: qz mouet motu infinito 7z hec pēlo nō pōt intelligi tū de infinitate durationis: qz ppi infinitatē potērie pbat q nō possit esse i magnitudine. nō repugnat autē magnitudini fm eum q in ea sit potētia infinita fm duratōz sic ponit i celo.

Secundo quero

an aliqd infinitū siue an deū esse sit per se notum. q sic probō. damas. li. pmo. c. pmo. c. qd ē deū ē cognitio oibus ē nālī inserta: 7 illud ē p se notum cui noticia oib⁹ inserta ē: sicut pz ex. 2°. metaphy. q pma pncipia que sūt qsi tanqā sūt p se nota qz 7c. Preterea illd q nihil mai⁹ cogitari pōt ēē est p se notū. de° autē ē hmoi fm ansel. p sol. 2°. illud autē nō ē aliqd finitū q infinitū. pma pbat: qz oppositū predicari repugnat ibiecto. si enī nō ē nō est quo mai⁹ cogitari nō pōt: qz si ēēt in re mai⁹ ēēt q si nō ēēt i re sed tū in intellectu. Itē veritatē ēē est p se notū: de° autē ē vritas: qz deuz ēē est p se notū. pbatō maioris: qz sequit ex suo opposito. si enī nulla vritas ē q verū est nullā vritatē ēē: qz veritas ē. Item ppōnes hntes necessitatē fm qd ex terminis hntibus entitatē fm qd sūt p se note: sic pma pncipia q sūt p se nō ex terminis habentib⁹ ēē in intellectu: q multo magis erit illa p se nota q hz necitatē ex terminis simplr necēs qlis ē ista de°. Assūptū pz: qz necessitas primorum pncipioz 7 noscibilitas eoz nō est ppi

existētia terminoz i re: 7z tū ppi pnext onē extremoz vt sūt i intellectu picipiē. Contra: p se notū nō pōt ab aliq negari. 7z dixit ilipies i corde suo nō ē de°.

Quoniam secundū

phm. 2°. metaphy. absurdū est sū qzere sciaz 7 modū sciēdi: iō p° rñdeo ad lectū dam qstionē q qrit de mō cognoscēdi ista deus est: 7 quātū ad istā p° assigno rōez ppositōis p se note: 7 dico cū dī p se nō li p se nō excludit quālibet cām: qz nō excludit iminos ppositōis. nulla enī ppositio p se nota ē exclusa a noticia fmi noz: qz pñ p° cognoscim⁹ in quātū terminos cognoscim⁹: 7z excludit qāqz cā 7 rō q ē extra p se pceptū fininoz ppositōis p se note. Dicit igit ppo p se nō q ex finimis pps q sūt aliqd et vt sūt et hz vritatē euidentem 7 nō p aliqd aliud qd sit extra terminos ppos hz euidentia sed ex se tū vt oē totū est mai⁹ sua pte.

Uteri qui sūt illi termini pprā ex qd⁹ debet esse euident: dico q quo ad h° al⁹ termin⁹ ē diffinitio al⁹ diffinitū: 7 h° si ue accipiatur termini pps p vocib⁹ si gnificatib⁹ siue p pceptibus significatis qd pbo ex p° posteriorz: qz qd ē qd al⁹ teri⁹ extremi est mediū i demonstratōe: q altera pmissaz nō differt a pcone nisi sicut diffinitū a diffinitōe: 7 tū pmissa ē pncipiū p se notū: pēlo autē nō est p se nota sed demonstrata: q quātū ad rōem ppōnis p se note al⁹ imin⁹ ē diffinitio a diffinito: qz si ēēt idem pcept⁹ diffinitio nis 7 diffinitū i demonstratione pmissa esset petitio pncipij: itē tūc ēēt ibi duo imini tū qd est falsū. Hoc pbat 2° sic p arist. pmo phyl. q nota sustinet ad diffinitōez hoc qd totū ad partes. i. q nomē est pus notū diffinitōe. nomē autē confuse importat qd diffinitō disti cte: quia diffinitio diuidit in singularia q conceptus additatis put ipoztat per nomen pfuse ē pus not⁹ nālī q pceptus et vt importatur disti cte p diffinitōem

2° p pncipij qz ex se p se notū ē
dicitur q p pncipij q p se notū ē
p pncipij q p se notū ē
q p se notū ē
p pncipij q p se notū ē
p pncipij q p se notū ē
p pncipij q p se notū ē
p pncipij q p se notū ē

et ita alii preceptum et aliud extremum. Ex duobus declaratis infero propositum sic: cum propositum sit per se non quod ex propriis terminis habet euidenter veritatem et alii termini sunt preceptum quod dicitur distictio ut importat per diffinitioem et preceptum quod dicitur confuse ut importat per nomen. sed quod propositum non est per se non quod dicitur distictio accipit per quod non est nisi eadem distictio accipiat per diffinitioem. Hec etiam eadem proloquitur perbat quod alii quilibet propositum quod est vera per ut homo est animal et corpus usque ad habet esse per se non quod tamen non est verum. nam si non utriusque extremi assignat ex rationibus extremorum distictio conceptus apparet manifestum quod unum extremum includit aliud. **S**icut alias quilibet propositum est per se nota in scientiis specialibus quia metaphysice post hoc per se nota ex diffinitionibus extremorum quod non est verum: quia geometri non utitur aliquibus principijs tam per se notis nisi quod habent euidenter veritatem ex terminis confuse cognitio: puta accipiendo lineam confuse euidens est quod linea est longitudo sine latitudine non accipiendo adhuc distictio ad quod generum pertinet lineam sic considerat metaphysice. alii autem propositioes sunt metaphysice post hoc cognoscere puta quod linea est species quantitatis continue disticta per superficiem et corpus et huiusmodi tales propositioes non habet geometri per se notis. **P**aret hoc 3° quod bene stat demonstratio alii cuius predicari de diffinitio cum hoc quod illud predicatum sit per se notum de diffinitione: sic habet tres est demonstrabile de triangulo cum tamen non tamen sit per se de eius diffinitione. quod omnis figura plana etc. est igitur omnis et sola illa propositio per se non quod ex terminis sic preceptis ut sunt eius termini nata est habet euidenter veritatem plexionis. **E**x hoc patet quod non est distinguere inter propositum nec est per se nota et per se noscibile quia idem sit nam propositum non dicitur per se non quod ab aliquo intellectu actu cognoscatur per se (tunc ei si nullus intellectus actu cognoscit nulla propositio est per se non) sed dicitur per se nota quia quantum est de natura terminorum nata est habet euidenter veritatem preterea in terminis etiam in quibus intellectus accipit terminos si tamen aliquis intellectus non accipiat terminos et ita non accipiat propositum non minus est per se non

quantum est de se: et sic loquimur de propositio per se nota. **E**x his patet quod nulla est distictio de per se non in se et in nobis quia quantum est in se et per se non cuiusque intellectui est per se non sed non actu cognita: tamen quantum est ex terminis est euidenter non si termini accipiatur sic patet de syllogismo perfecto quod nullus indiget ut appareat necesse. **S**icut propter idem non valet illa distictio quod aliquid est per se notum sapientibus vel insipientibus: quia hoc totum pertinet ad preceptum terminorum quod presupponit ad intellectum propositiois per se note. **N**ec illa distictio valet quod aliquid sit per se note primi ordinis aliquid secundum: quia quantum est per se note propositioes preceptis terminis per prius sic sunt termini eius habent euidenter veritatem in ordine suo.

Ex his ad questio

ne dico quod propositum illa est per se nota quod coniungit ista extrema esse et essentia divina ut est hec quia illa ex terminis suis habet euidenter veritatem in tantum quod illa propositio non est per se nota quod si predicatum sit extra rationem sibi sed per se primo modo et intermediata et ex terminis euidens quia est immediata tissima ad quam resolvitur omnes propositioes ones enunciantes aliquid de deo quicunque precepto. est igitur ista deus: vel hoc essentia est per se non: quia ista extrema nata sunt facere euidenter tiam de ista plexione cuiuslibet appropinquandi deus perfecte et extra istam plexionem: quia esse nulli perfecte prout quod huic essentia: sic igitur intelligendo per nomen deus aliquid quod nos non perfecte cognoscimus nec concipimus ut hanc essentiam divinam: sic hec est per se non: deus. **S**ed si quis querat an esse insit alicui preceptui quem nos percipimus ita quod sit propositum per se non in quod enunciat esse de tali precepto: puta in tali propositioe cuius extremitas pertinet a nobis accipit. potest enim in intellectu nostro esse aliquis preceptus de deo dictus non contra sibi et creature. puta necessario ens vel ens infinitum vel sumum bonum: et de tali precepto possumus predicare esse eo modo quo a nobis concipitur. **P**ropter quod nulla talis est per se non propter tria: primo quia quilibet talis est conclusio demonstrabilis etiam propter quid. probatio. quicquid primo

tho. 1. post 27

tho. 1. post 27
et de ista ignis
e aliquid quod est non terminus
et per se nota
habet euidenter veritatem
distictio 2. per 20

unusquisque accipit

et de ista ignis
e aliquid quod est non terminus
et per se nota
habet euidenter veritatem
distictio 2. per 20

in quibus sit distictio

distictio

distictio

et de ista ignis
e aliquid quod est non terminus
et per se nota
habet euidenter veritatem
distictio 2. per 20

et immediate cōuenit alicui de quolibz qd
est in eo siue sibi superiori siue inferiori
vel de passione potest demonstrari pro
pter quid per illud cui p^o conuenit tag^o
per mediū. Exemplū si triangulus pri^o
habet tres angulos equales duobus re
ctis de quolibet contēto in triāgulo po
test demonstrari q^o habeat tres angulos
demonstratione propter quid per me
diū qd est triangulus. puta q^o aliqua
figura habet tres. rē. de qualibet etiam
specie trianguli q^o habeat tres licet non
primo. esse autē primo conuenit huic ef
fentie vt hoc ergo. de quolibet qd est in
hac eētia qd pōt a nobis cōcipi siue sit
quali superi^o siue quali passio p^o demo
strari eē per hanc eētia sicut per medi
um demonstratione pp quid. sicut p hāc
triangulus h3 tres demonstrat q^o aliqua
figura h3 tres. et per pñs nō est per se no
ta ex terminis. q2 tūc nō demonstraret p
pter quid. 2° sic: ppositio per se nota
cuius intellectui ex terminis cognitio est
euidēs. sed hec ppositio ens infinitū ē
nō est nota siue euidens nro intellectu
ex terminis. pba^o. tales. n. terminos prius
cōcipim^o q^o eā credam^o vel per demonstra
tione sciam^o et i isto priori non est nobis
euidens. nō enī certitudinalr eā tenem^o
ex terminis nisi per fidē vel demonstrati
onē. 3° q2 nihil est per se notū de cōce
ptu nō simpliciter simplici nisi sit per se
notū partes illius cōceptus vniri. null^o
autē cōceptus quē hēmus de deo p^ous
sibi et nō cōueniens creature est simplr
simplex. vel saltē nullus quē nos distin
cte percipiamus eē p^ous deo est simplr
simplex. g. nihil est per se notū de tali cō
ceptu nisi per^o notū sit partes illius cōce
ptus vniri. sed hoc nō est per se notū q2
vnio illaz prius demonstrat per duas
rōes. maior manifesta est per ph3. 5. me
ta. c. de falso. q2 rō in se falsa est de omī
falsa. g. nulla rō est de aliquo vera: nisi
sit in se vera. g. ad hoc q^o cognoscat ali
quid eē verū de aliqua rōe vel ipsam eē

verā de aliquo o3 cognoscere ipsam eē
verā in se nō est autē rō in se vera nisi p
tes illius rōis sint vnite. et sicut o3 scire
quātum ad p^oditiones quidditatuas
q^o partes illius rōis possint vniri quid
ditatiue puta q^o altera cōrīneat alteraz
formaliter. ita quātum ad veritatē pro
positionis enūciantis eē op3 cognoscere
partes rōis subiecti vel predicati vniri
actualiter. Exemplū quēadmodū ista
hō irrationalis est aial. nō est per se nota
loquēdo de p^oditione quidditatiua.
q2 sibi in se includit falsum. q2 ppositi
onē includentem in se p^odictoria. ita ista
hō albus est nō est per se nota nisi per se
notū sit hoīem et albū actu cōiungi. q2
si nō cōiunguntur actu hec est vera. nī
hil est homo albus. et per pñs sua puer
sa est vera. nullus homo albus est aliqd
g. sua p^odictoria falsa. homo albus ē ali
quid. pba^o minoris. quēcūq^o cōceptum
cōcipimus siue boni siue veri si nō pñs
per aliquid vt nō sit cōceptus simplici
simplex: vt dicēdo sūmū bonū vel infī
nitū bonū vel increatum vel imensum
et sic de alijs nullus talis est p^o deo. vo
co autē cōceptū simpliciter simpliciē qui
nō est resolubilis in aliquos cōceptū sim
plices quoz quilibz possit actu simplici
distincte cognosci. Ex ista rōe vltima
p^o ad quasdā instantias cum arguitur
hec est per se nota necesse eē est. proba^o.
q2 oppositū p^odicati repugnat subiecto
si enī nō est nō est necesse esse. hec etiam
est per se nota deus est. q2 fm cōm ex
positionē quā ponit Damas. li. p^o. c. 12.
deus dicitur ab operatōne actuali foue
re vel ardere vel cōsiderare. ergo scdm
cōm acceptionē idē est deus est. sicut
operans actu est. que videtur per se no
ta. q2 vt prius oppositū p^odicati repu
gnat subiecto. s. q^o sit actu operans et q^o n
sit. Dicitur q^o hec ppositio operans
actu est potest predicare esse 3° adiacēs
vel 2°. et ita predicari esse vt nūc vel eē
habituaie. p^o modo non est p se nota

eē est verū. pñ^a nō valet qz veritas aut accipit pro fundamēto veritatis in re. aut pro veritate in actu intellectus ppo nēte aut diuidēte. si at nulla veritas est nec verū est aliq^u veritate eē qz nec veritate rei: qz nulla res est. nec veritate intellectus cōponētis et diuidētis. qz nullus est. bene tñ sequit^r si nulla veritas est gñ est verū aliq^u veritate eē: qz nulla est. sed nō sequitur vltra: gñ verū est aliq^u veritate nō eē. est. n. fallacia pñtis a negatiua hñte duas causas vitatis ad affirmatiua q est vna illaz. **Ad vltimū dico q** ppositiones nō dicūt per se note: qz extrema hñt maiorē necessitatē in se: vel maiorē in re, extra intellectū. qz extrema vt sunt extrema talis ppositiōis oñdūt euidēti cōplexiōē eē pformē rōnib^{us} terminoz et hñitudinē eoz et hoc quale cūqz eē termini hñant siue in re siue in intellectu. euidētia. n. h^{ab} cōformitatis ē cui dētia vitatis in propōe qd est pponem eē per se notā. nunc at ista oē totū ē maius sua parte. vel aliq^u consilis in qdūqz intellectu cōcipiēte terminos nata est hñe talē euidētiā ex terminis. qz ex terminis est euidens q ista pplexio est cōformis hñitudinē et rōnib^{us} terminoz qlecūqz eē imini hñant. et iō l3 mior sit necitas imioz nō sedē q sit mior euidētia ppositionuz

Ad primaz qōnem

sic procedit. qz de ente infinito non pōt demonstrari eē pp quid q^m ad nos. l3 ex nā terminoz ppositio eēt demonstrabil^{is} pp quid. sed q^m ad nos propositio est dmonstrabilis demonstratiōe qz ex creaturis. ppetates at infiniti entis relatiue ad creaturas imediati se hñt ad i^a q si media in demonstratiōe qz. q ppetates absolute. ita q de illis ppetatib^{us} relatiuis imediatius pōt cōcludi eē p i^a q sūt media in tali demonstratiōe q de ppetatib^{us} absolutis. nā imediate ex eē vnius relatiui sequit^r eē sui correlatiui. iō p^o declarabo eē de ppetatib^{us} relatiuis entis i

finiti. Et 2° de his declarabo eē de ente infinito. qz iste proprietates relatiue soli ēti infinito cōueniunt. et ita erūt duo articuli principales.

Quātuz ad primū

articulū dico q ppetates relatiue infiniti entis ad creaturas aut sunt ppetates calitatis: aut eminerie. Calitatis duplid aut efficiēt^{is} aut finis: qd addit de causa exemplari nō est aliud gen^{us} cause ab efficiēte. qz tunc eēt. s. gnā carum. vñ cā exemplaris est qdā efficiens. qz agens per intellēm distinctū ē agens per nām de quo alias. **In p^o articulo principali** tria principaliter oñdam p^o videlz q ali^{quid} est in effectu inter entia qd est simpliciter p^o fm efficiēt^{is}. et aliq^u ē simpliciter p^o fm rōz finis. et aliq^u est simpliciter p^o fm eminerētiā. **2° principaliter** oñdam q illud qd est p^o fm vñā rōem pmitatis idē est p^o fm alias pmitates.

3° oñdam q ista triplex pmitas vni soli nature cōuenit: ita q nō pluribus naturis differentibus spē vel quidditate. et ita in p^o articulo erunt tres articuli min^{us} principales. **Primus articulus** istoz includit tres cōclusiones principales fm triplicē pmitatē. quelz at istaz triū cōclusionuz h3 tres ex quib^{us} dependet p^o est qd est aliq^u primū sic. 2° q illud est incausabile. 3° q illud actu existit in entibus. Itaqz in p^o articulo si nō uē cōclusiones. sed tres principales. **Prima** p^o istarū est ista. q aliq^u effectiuū sit p^o simplr. ita. s. q nō sit effectibile nec effectiuū virtute alteri^{us} a se: qd. pbo sic. aliq^u ens est effectibile aut igr a se. aut a nullo. aut ab aliquo alio. nō a nullo. qz nullius est cā illud qd nihil est. nec a se: qz nulla res est que seipsā faciat vel gignat: aug. p^o de tri. c. p^o. g ab a^o effectiuo. illud aliud sit. a. si. a. est p^o h^{ab} expōsito: habeo ppo^o si nō est primū. g est posterius effectiuū qz effectibile ab a^o vel virtute alteri^{us} effectiuū. si. n. neget. negatio.

*R^o quare de ente infini
to nō pōt demonstrari eē
pp quid q^m ad nos. l3 ex
nā terminoz ppositio eēt
demonstrabil^{is} pp quid.
sed q^m ad nos propositio
est dmonstrabilis demon
stratiōe qz ex creaturis.
ppetates at infiniti entis
relatiue ad creaturas im
ediati se hñt ad i^a q si
media in demonstratiōe
qz. q ppetates absolute.
ita q de illis ppetatib^{us}
relatiuis imediatius pōt
cōcludi eē p i^a q sūt
media in tali demonstrati
ōe q de ppetatib^{us} abso
lutaris. nā imediate ex eē
vnius relatiui sequit^r eē
sui correlatiui. iō p^o de
clarabo eē de ppetatib^{us}
relatiuis entis i*

Sur de sol en be sur de bol
 nec p p t h o t e e a d t a n
 d u g h o e q u i n s o l e r g r a d
 e r m u l t e n e r s o l a b l e
 e o g u o m u l t e r p r a d i c t a
 t e a r o r p r a d i c t a n e s p r
 n a l e c e p t i r e a f u r n a
 u n g e t s o l r u g p r i n d e
 a n n g r a d i c t a g p l u s
 t r y p o l e r g r p i e n t d
 e t s o l s o l p o r e a n n u n g
 r a b e e t p r a d i c t a e t t u
 e f f e r d e p l e e t p l y .

2 p r i n c i p a l e s o u r c e s
 e s t t r y p o l e p r a d i c t a

20
 q d e r i m p a b l e s p l y
 3

20

0
 p r a d i c t a i m p r e s s e
 q d e r a n p r a d i c t a

P r o b a t q d e p r i n c i p a l e
 p r a d i c t a e s t a d i c t a

nisi ponat status essentiali ordinatoz.
quia infinitas accidental si ponit h^o nō
est simul p³ s³ successive tñ vt alterum
post alter: ita q^o si 2^m fluat aliquo mō
a pōze non tamen dependet ab ipso in
causando. p^o enī causare ipō: nō exīte
sicut filius gnāt patre mortuo sicut ipō
vīuo: talis infinitas successionis est ipō
sibilis nisi cōtinuet vel ppetuetur ab ali
qua natura infinite durante a qua to
ta successio 7 quodlibet eius depende
at. nulla enī diffōrmitas ppetuat nisi
i virtute alicui⁹ pmanētis quod nīhil ē
illius successionis quia omīa successiua
sunt eiusdē rationis: sed est aliquid p^os
essentialiter: quia quodlibet successiōis
dependet ab ipso 7 h^o in alio ordine q^o a
causa p^oima que est aliqd illius succes
sionis. p³ q^o b. Probatur etiā q^o s. si
negetur ordo essentialis adhuc infinitas
est impossibilis. probatio. quia cum ex
p^oma rōne hīc adducta. s. q^o a nīhilo nō
pōt esse aliqd sequit^r q^o aliqua nā sit effe
ctiua. si negetur ordo essential^{is} actiuoz
igitur illa i nullius alterius virtute cau
sat: 7 licet ipsa in aliquo singulari pona
tur: causata tñ i aliq^o erit non causata:
quod est ppositū de natura. si enī i q^oli
bet ponat causata statim implicat p^otra
dictio negādo ordinem cēntialem: quia
nulla nā pōt poni in q^olibet causata ita
q^o sit ordo accidētal^{is} s^o ipsa sine ordie
essentiali ad aliam naturam sicut p³ ex
b. Ad scōdam instāciam. supra q^o dīc q^o
rō pcedit ex p^oigentib⁹: 7 ita non est de
mōstratio. R^o q^o posset sic argui. aliq^o
nā est effecta q^o aliquod s^obm ē mutatu⁹
7 ita imin⁹ mutatiōis icipit eē i s^obo: et
ita ille termin⁹ vel ppositū pducitur s^o
ue efficit^r: q^o aliq^o est efficiēs p nām core
latiuoz: 7 tunc pmissa eēt s^om veritatē
p^oingens: tñ nō sic arguit^r. pbādo p^omāz
p^oloem: s³ h^o mō aliq^o nā est effectibilis:
q^o aliq^o ē effectiua. a^ois pbat^r: q^o aliq^o s^ob³
ē mutabile 7 aliq^o entiu⁹ ē possibile ac
cipiēdo possibile vt diuidit^r p^o necessari⁹

um 7 sic pcedēdo ē ex nēcēssē: 7 tūc pba
tio p^ome p^oclusionis pcedit v^ol p^ocludit de
eē q^odditatio siue de eē possibili. nō at
de exītia actuali: sed de q^o nunc ostēdit^r
possibilitas vltra in 3^a p^oclōne actualis
exītia ostenditur. 2^a p^oclō de p^omo ef
fectiuo est ista q^o simplicit^r p^omum effecti
uum est incausabile: h^o pbat^r: q^o ē ineffe
ctibile 7 indepēdens effectiuū: 7 hec p^oz
p^omo: q^o si sit vīute alterius causatiu⁹
vel ab alio effectibile: ergo vel procede
tur i infinitum vel erit circulus vel sta
tus in aliquo ineffectibili 7 indepēdēte
effectiuo illud dico p^omū: 7 aliud patet
quod nō ē p^omū ex o^ois tuis. Et vltē
rius cōcludit si illud p^omū est ineffectibi
le q^o erit incausabile: q^o non finibile: nec
māle nec formālē probatur p^oma p^ontia
videlicet q^o si est ineffectibile q^o nō est fini
bile: quia causa final^{is} non causat nisi q^o
metaph^osice mouet ipsū efficiēs ad effi
ciendū nam non alio modo dependet
ab ipso essentialiter entitas finiti vt a p^o
ore: nīhil autem est causa p se nisi vt ab
ipso tanq^o a p^oiore essentialiter depēdet
causatum. due aut^r alie p^one videlicet q^o
si ē ineffectibile q^o inālē 7 non formale
probantur simul: quia cuius non est cā
extrinseca eius non est causa intrinseca
quia causalitas cause extrinsece dicit^r p^ose
ctōem sine ipsectōe. causalitas aut^r cāe i
trinsece nēcēssē requit^r ipsectōem annexā
q^o cā intrinseca ē p^o cāt^r: q^o rō cause extri
sece est nāliter p^oz rōne cause intrinsece:
negato ergo p^oiore negatur posterius.
Aliter pbat^r eedē p^ontie: q^o cause in
trinsece sūt causate ab extrinseca vel s^om eē
earum vel inquantū causant ppositū
vel vtroq^o modo: q^o cause intrinsece non
scipis sine agente causant ppositū v^ol cō
stituiūt. ex dictis aut^r 2^a conclusio. pposi
ta satis p³ 3^a conclusio de p^omo effecti
uo ē ista. p^omū effectiuū est in actu exīis 7
aliq^o nā exīis actu sicut ē effectiua. pba
tio. cui⁹ rōni repugnat simpl^r eē ab alio:
illō si p^o eē p^o eē a se: s³ rōni p^ome efficiū

Ita d^r. a. nō ē nota futurū
3^a p^oclusionis et p^ocludit de rōz

Ita d^r. q^o p^oma p^ontia p^ontia
exīis nā ē p^ontia p^ontia p^ontia
p^ontia p^ontia p^ontia p^ontia
p^ontia p^ontia p^ontia p^ontia

repugnat eē ab a°. sicut p3 ex 2° pōlone. 7 ip3 pōt eē sicut p3 ex 5° rōe posita ad a. q. vñ min' cōcludē. tñ hoc pcludit. alie āt. pbatōes ip3i a pñt tractari de exñ° quā ponit hec 3° p°. 7 si iste pbatōes ex cōtingētib' nō manifestis. vel si accipiāt de nā 7 qdditate 7 possibilitate sunt ex necessarijs. q. effectiuū simplr p° pōt esse a se. q. est a se. q. qd nō est a se: nō pōt eē a se. q. tūc nō ens pducēt aliquid ad eē qd est impossibile. 7 adhuc idē cāret se. 7 ita nō erit incausabile oīo. Istud vltim' s. de esse pñmī effectiuū alr declaratur q. incōueniēs est vnuerso de eē supmū gradū possibilē in effēdo. Itē iuxta illō nota qdā cor're qd qsi cōtinet tres cōclusiōes pbatas qd est istud s. q. primuz effectiuū sit nō caturū qd est prius alijs sed aliquid eē prius eocludit p̄dictionē sic inquā pñmū existit. pbat vt pcedēs. nā in rōe illi maxime includit incābile vt pbatut ex 2°. q. si pōt q. nō cōtradicit entitati vt probat ex prima. seqtur q. potest esse a se 7 ita est a se.

Iuxta tres p̄clusiōes pmas de cā effectiuā ppono tres siles cōclusiōes de cā finali. Prima p° est. aliqd finitū est simpliciter pñmū. hoc est nō est ad aliud ordinabile nec in vñtate alteri natū finire alia. 7 pbat quicqz rōibus siliib' illis q. ponebant ad primā cōclusiōz de primo effectiuo.

2° p° est hec primū finitū est incābile. pbat. q. est infinitū alias nō eēt pñmū. 7 vltra. q. inefficibile. hec pñ° pbat. q. oē per se agēs agit pp finē ex 2° phi. vbi ēt vult hoc phs de nā de qua mīus vñ q. de agēte a pposito. sed c' nō est aliqd per se efficiēs illud nō est effectibile. q. i nullo gnē pōt per accidēs eē primuz. sic p3 in pposito spālir de causis agētib' p accēs que si casus 7 fortuna que fz intētionē phi 2° phi. reducūtur ad cās nēcō per se agētes vt priores. s. ad nām 7 intētionē vel ppositū. c' q. nullum est per se agēs eius nullū erit agēs. sed cuius nō ē

finis e' nō est aliqd per se agens. q. ipsuz est inefficibile. 7 tūc vltra vt supra ostē sum est de cā p° effectina. 3° p° est q. pñm si est actu exns 7 alicui nature nēcō actu exñti cōuenit ista pñmitas. pbat sicut 3° p° de p° effectiuo in p° via. Correlariū sequit q. primū est ita primū q. iposibile est aliqd eē eo pus. 7 pbat vt correlariū in via priore de efficiente.

Cōclusionibus tri

bus de vtroqz ordine cālitatis extrinsece iā positis ppono tres siles de ordine eminētie. Prima p° est ista. aliqua nā eminēs est simplr p° fz perfectionē hoc p3 in ordine cēntialit. q. fz arif. forme se hñt sicut numeri. 8. meta. in hoc ordie stat. qd pbat illis quicqz rōnib' q. de statu in effectiuis si superi adducte. 2° p° est ista suprema nā est incābilis. probat q. est infinitū. nā finibile excellitur a fine in bonitate 7 per pñs in perfectiōe. 7 vltra igi est inefficibilis. 7 vltra q. incāusabilis. pñtie vltimē pbatē sunt i 2° cōclusiōe de p° effectiuo. Itē q. suprema nā sit inefficibilis pbatut. nā oē effectibile h3 aliqz cām cēntialiter ordinatam sicut p3 ex probatiōe ipsius. b. in cōclusione p° de p° effectio. cā āt cēntialit ordinata excellit effectū. igi si eēt effectibilis nō eēt suprema. 3° p°. suprema nā est aliquid actu exns. probatur ex pcedētib' vt 3° de effectiuo. Cor' aliam eē nām eminētiōz vel superiōz ipsa pñā includit contradictionem. quod probatur vt cor' de efficiente 7 fine.

Quantum ad 2m articu

lū dico q. ista triplex pñmitas que est sparsim probata de ista quidditate cōpetit eidē qdditati. qd ostenditur duabus cōclusiōibus ostēsis. Prima est ista q. primū efficiens est vltimus finis. 2° est q. primuz efficiens est primū eminentia. ita q. iste articulus habet duas cōclusiones. pri° probatur sic. quia oē per se efficiēs agit

non ab ipso ut inhere ut
ab ipso ut inhere ut

13-11-11
13-11-11

210210

ag
13

non est in pluralitate
ut in pluralitate

13-11-11
13-11-11

13-11-11
13-11-11

propter finē 7 prius efficiens agit propi
finē priorē. 8 primū efficiens agit propi
ultimū finē. sed propter nihil aliud a se
principaliter 7 ultimatē agit. qz nī aliū
a se pōt eē finis eius. ergo agit propter se
sicut propter ultimū finē. ergo primū ef
ficiens est ultimus finis. 2^a cōclusio hⁱ
articuli probatur sic: primū efficiēs nō
est vniocū respectu illaz nārum esse
ctaz sed equiuocū ergo emīnētius 7 nō
bīlius eis. 8 p^m efficiens est emīnētissim^o.

Quātum ad tertiu

articulū dico q nō tātum ista triplex p
mitas sic inest eidē nature q cui vna iest
insunt alie. sed ēr est ibi talis idēptitas:
q primū efficiens est trī vniū fm quiddi
tatē 7 nām. ad qd oīdendū oīdo pmo
quādam cōclusionē preambulā. 2^a prin
cipale. Preambula est q efficiens qd ē
primū triplici pmitate oīsa est ex se ne
cesse esse. probatio qz est penitus in cau
sab le. nā cōtradictionē includit aliqd ef
se prius eo in genere cause efficiētis vel
finis. 7 per pns in genere cuiuscūqz cau
se. ergo est oīo incausabile. Ex hoc ar
guo sic. nihil potest nō esse nisi cui ali
quid incōpossibile positīue vel priuati
ue potest inesse. sed ei qd est a se 7 peni
incābile nō pōt aliquid inesse qd sit ei i
cōpossibile positīue vel priuatiue. 8 7c.
maior pz. qz nullū ens pōt destrui nisi
per incōpossibile sibi positīue vel priua
tiue. minor probatur. qz illud incōpossi
bile aut potest eē a se aut ab alio. si a se.
8 est a se. ergo duo incōpossibilia sunt si
mul. vel neutrū erit qz vtrūqz destruit
eē alterius: si ab alio. 8. nulla cā potest
destruere aliqd ens pp repugnātiāz sui
effectus ad illud nisi suo effectui det per
fectius 7 intēsi^o eē q sit esse alterius de
struibilis. nullius autē entis ab alio est
nobilius eē a sua cā q sit esse entis a se.
qz oē cātum habz esse dependēs. sed qd
est ex se habz esse indepēdēs. Ex hoc
vltia ad propositū probatur vnitas na

ture prime qd est principale intētum in
isto 3° articulo. 7 ad hoc adduco tres ra
tiones. Prima est talis. qz si due nature
sint necesse eē aliquibus ratiōibus pro
prijs realib^{us} distinguūtur 7 dicātur a 7
b. iste rōes aut sunt rōes formalr necio
eēndi aut nī. 7 sic tū pzet hec illa duo p
illud in quo cōueniunt sunt formaliter
necia. 8 vtrūqz duabus rōibus formali
bus erit necesse esse qd est impossibile. qā
cū neutra illaz rōnū per se includat ali
am vtrāqz illarū circūscripta eēt necesse
se per alterā. 7 ita eēt aliquid necesse eē
per illud quo circūscripto nō min^{us} esset
necesse eē. si vero per illas rōes quib^{us} for
maliter distinguūtur neutrū formalit^{er} sit
necesse eē. 8 ille rōes nō sunt formaliter
rōes necio eēndi. 7 ita sequit^{ur} q neutruz
includit in necesse eē. qz necesse eē nihil i
cludit qd nō sit necesse eē vel rō necio ef
fendi. qz quēcūqz entitas que nō est d se
necesse eē est possibilis. sed nihil possibi
le includitur in necesse eē. ergo 7c. 2^a
probatur idē. qz due nature emīnētissi
me nō possunt eē in vniuerso. ergo nec
duo prima effectīua. probatio aīcedēt.
qz species se habēt sicut numeri ex 8. me
ta. 7 per psequēs si due nō possunt eē in
eodē ordine multo magis nec due pnt
eē prime vel due emīnētissime. Hoc
patet tertio per rōem de ratiōe finis. qā
duo fines vltimi si essēt haberent duas
coordinatiōes entium ad se ita q ista
entia ad illa nullū ordinē haberent. qz
nec ad finem illozum. nā que ordinaren
tur ad vniū finē vltimūz nō possunt or
dinari ad aliū quia eiusdē causati duas
eē causas tōles vel pfectas in eodē ordie
est impossibile: tunc enim eēt aliquid i
aliquo ordie per se causa quo nō posito
nihil minus eēt id per fecte causatūz. or
dinata ergo ad vnum finem nullo mo
do ordinantur ad aliūz nec per psequēs
ad illa que ordinātur ad aliūz. 7 ita ex
his 7 illis nō fieret vniū vniuersum.

Hoc etiam cōfirmatur in cōmuni qz

nulla duo possunt esse terminantia tota
liter dependentia alicuius eiusdem. quia
tunc illud terminaret dependentiam quo
subtracto non minus terminaretur illa
dependentia. et ita non esset dependentia
ad illud. sed ad efficiens et emiciens et ad
finem dependent alia essentialiter. ergo nul
le due nature possunt esse primo termina
tia alia entia secundum istam triplicem depen
dentiam. precise est ergo aliqua una na
tura terminans entiam secundum istam tripli
cem dependentiam. et ita habens istam tri
plicem primitatem. ergo etc.

Stenfo eē de

proprietatibus relativi primi
entis. vltimus ad ostendendum
infinitatem illius primi. ac per consequens
eē de ente infinito. procedo sic. primo osten
do quod primum efficiens est intelligens et vo
lens ita quod sua intellectio est infinito
distincte. et quod sua essentia est representativa
infinitorum distincte. et ex hoc secundo con
cluditur sua infinitas. Quod autem sit intelli
gens et volens. arguo sic. primum agens
est per se agens quod omni causa per acci
dens prior est aliqua causa per se. primo
sycoz. sed omne agens per se agit propter
finem ex primo philosophi. ubi hoc philosophus vult de na
tura de qua minus videtur. ergo primum
agens agit propter finem. Et ex hoc arguitur
dupliciter. primo sic. omne agens natu
rale precise consideratum ex necessitate
eque ageret si ad nullum finem ageret. si
esset independenter agens. si ergo non agit
nisi propter finem. hoc est quia dependet
ab agente amante finem. tale autem a quo
dependet tota natura in agendo non vide
tur esse nisi primum efficiens. ergo etc.

2o principaliter arguitur sic. si primum
agens agit propter finem aut ergo finis
ille mouet primum efficiens ut amatus ac
tu voluntatis aut ut tantum naturaliter
amatus. si amatus actu voluntatis ha
betur propositum. si tantum amatus na
turaliter hoc est falsum. quia non amat

naturaliter alium finem a se ut graue cen
trum et materia formaz. tunc enim esset
aliquo modo ad finem. quia inclinatur ad
illum. si autem tantum amat naturaliter
finem qui est ipse. hoc nihil est nisi ipsum
esse ipsum. hoc enim non videtur saluare
rationem cause in ipso. Item arguitur qua
si confirmando rationem iam factam. primum
efficiens dirigit effectum suum ad finem.
ergo vel naturaliter dirigit vel cognos
cendo et amando illum finem. non natura
liter. quia non cognoscens nihil dirigit
nisi in virtute cognoscentis. sapientis enim
est prima ordinatio primo metaphysi.
sed primum efficiens in nullius virtute di
rigit. sicut nec causat. nunc enim non esset
primum. ergo etc.

Item tertio arguitur
sic. aliquid causatur contingenter ergo pri
ma causa contingenter causat. ergo volens
causat. probatio prime consequentie queli
bet causa secunda causat inquantum mouetur
a prima. ergo si prima necessario mouet
quelibet alia necessario mouetur et
quelibet necessario causat. ergo si aliquid
secunda causa contingenter mouetur et pri
ma contingenter mouebit. quia non causat se
cunda causa nisi in virtute prime cause in
quantum mouetur ab ipsa. probatio se
cunde consequentie nullum est principium
operandi contingenter nisi voluntas vel
aliquid concomitans voluntatem. quod quolibet
aliud agit ex necessitate nature et ita
non contingenter. ergo.

Contra istam ra
tionem instatur. et primo contra primam con
sequentiam arguitur sic. quia nostrum vel
le posset adhuc aliquid contingenter cau
sare. et ita non requiritur quod prima causa
illud contingenter causat. Item philosophus ante
dens concessit. scilicet quod aliquid contingenter cau
satur et negauit consequens intelligendo
de velle dei scilicet quod prima causa conti
genter causet. possint enim non propter
contingenter deum velle contingentiam in infe
rioribus. sed ex motu qui necessario cau
satur in quantum vniuersalis. sed deformati
tas sequitur in partibus eius et ita contingenter

deus ordinat

propter

Contra scđam consequentiam si cau-
sat contingēter. ergo volens. ista conse-
quentia non videtur tenere: quia aliq̃
naturaliter mota possunt impediri: et ita
oppositum cōtingentē et violenter potest
evenire. Ad p̃mū concedendū q̃ si de-
est p̃mū moues vel efficiēs respectu vo-
lūtatis n̄re idem seq̃tur de ipsa quod de
alijs: q̃ siue imediate necessario moue-
at eā siue aliud imediate et illud necessa-
rio motum necessario mouet volūtate
q̃ mouet ex hoc q̃ mouet sequit̃ tandē
q̃ proximū voluntati necessario moue-
at volūtate: etiā si illud p̃ximū sit ipsa
met volūtas: et erit volēs necessario: et
ita necessario volēt: et seq̃tur vltērī pos-
sibile q̃ necessario causat quodlibet cā-
tum: et nō est aliquid p̃tingens. Ad 2^m
dico q̃ nō voco hic cōtingentē causatuz
quodcūq̃ non necessarium vel nō sēpi-
num: s̃z cui oppositū posset fieri q̃n illū
fictio dixi aliquid p̃tingentē causat: et nō
dixi aliquid est contingēs. Nūc dico q̃
phus nō potest negare cōsequēs saluan-
do antecedens p̃ motum: q̃ si iste tot' mo-
tus necessario ē a causa sua q̃libet pars
et necessario causat q̃n causat et inuita-
biliter: ita q̃ oppositū nō posset tūc nec
aliter causari: et vltērīus q̃d causat per
quācūq̃ partem motus necessario cā-
tur et inuitabiliter: vel igit̃ nihil sit cō-
tingenter. i. euitabiliter causat vel p̃mum
sic causat imediate q̃ posset etiā nō cau-
sare. Ad tertiū dico q̃ si aliq̃ causa p̃t
impedire istaz hoc nō pōt nisi in v̄tute
superioris cause: et ista sup̄ior in v̄tute
superioris: et sic vsq̃ ad p̃mam causam q̃
si imediatā causam sibi necessario mo-
uet vsq̃ ad istam erit necessitas: q̃ neces-
sario impedit et per p̃ns non pōt alia
causa nunc causare. Sic q̃ videtur tri-
plici via ostensum q̃ p̃mum agēs est in-
telligens et volens quaru p̃ma est q̃
natura agit propter finē et non nisi q̃
dependens et directa a cognoscēte finē
2° est q̃ ipsum p̃mum agēs agit p̃pter

finem. 3° q̃ aliquis effectus contingē-
sit q̃n causatur. Nūc vltērīus quo ad
cōclusiones preambulas ad ifinitatē p̃-
bo 2° q̃ eius intellectus et volitio nō ē
aliud ab essentia eius: et p̃mo de volitio-
ne suip̃i v̄t obiecti sic: causalitas et cau-
satio cause finalis est simplr p̃ma fin-
auic. 6. metaphy. dicentem q̃. de q̃libet
causa eēt scientia illa q̃ esset de causa fi-
nali esset nobilissima. ipa enim quantū
ad causalitatem p̃cedit causam efficien-
tem: q̃ mouet eam ad agendum: et ideo
causalitas p̃mi finis et eius causatio est
penitus incausabilis fin quālibet cau-
satōem in quolibet genere cause. causa
litas autē p̃mi finis est mouere efficiēs
p̃mum sicut amatum ab ipso q̃d est idē
q̃ p̃mū efficiens amare p̃mū finem:
quia nihil aliud est obiectū amari a vo-
lūtate q̃ volūtatem amare obiectum: q̃
p̃mum efficiēs amare p̃mum finem est
penitus incausabile. et ita ex se necesse ē.
et ita est idem nature p̃ime: et quasi cō-
uertitur rō ex opposito cōclusionis: q̃a
si p̃muz amare est aliud a natura p̃ma
q̃ est causabile: et per cōsequens effectibi-
le q̃ ab aliquo per se efficiente amante fi-
nem: q̃ p̃mum amatum a se esset causa-
tum ab aliquo amore finis p̃ore isto cā-
to quod est impossibile. Hoc ostendit
aristoteles. 12°. metaphysice. de intelligē-
p̃mi p̃mo quia aliter p̃mū non erit op-
tima substantia: quia per intelligere ē ho-
norabile. 2° q̃ alias eēt laboriosa eius
continuatio: quia si nō est idem illi erit
in potentia contradictionis ad illud. ad
illam autē potentiaz sequitur labor fin-
ipsum. Iste ratōes philosophi possūt
declarari: p̃ma sic: cum omnis entis i
actu primo perfectio vltima sit in actu
2°: quo coniungitur optimo maxime si
sit actiuuz et non t̄m factiuuz. omne au-
tem intellectuale est actiuum: et p̃ma na-
tura est intellectualis ex p̃missa. sequi-
tur q̃ vltima eius perfectio sit in actu se-
cundo: ergo si ille actus non sit eius s̄b-

stantia: substantia eius non erit optima quia aliud est suum optimum. Secunda ratio potest declarari sic. potentia solummodo receptiva est potentia contra-dictionis: cum ergo hec non sit huiusmodi ratio: sed secundum aristotelem nec ista est ratio demonstrativa sed tamen probabilis. Alii iterum ostenditur propositum ex idem potentie et obiecti in se sic. potentia et obiectum sunt idem: ergo actus est eis idem: sed consequentia non valet. ista. angelus intelligit se et amat se et tamen actus angeli amandi intelligendi non sunt idem substantie eius. Hec conclusio secundum videlicet quod essentia dei eadem sit quod volitio sui ipsius: secundum correlatio-nem sequitur primo quod voluntas est idem prime nature: quia velle non est nisi voluntatis: ergo illa voluntas cuius est velle i-causabile: est incausabilis ergo ratio similis: vel le intelligit quasi posterius voluntate. si igitur velle est idem illi nature multo magis voluntas. 2° sequitur quod intelligere se est idem illi nature: quia nihil amat nisi cognitum: ergo si amare se est ex se necesse est sequi quod intelligere se est ex se necesse esse: et si intellectio est quasi proprii quod illi nature quod velle. 3° sequitur quod intellectus est idem illi nature sicut prius de voluntate et velle argutum est. 4° sequitur quod ipsa ratio intelligendi se sit idem sibi quia necesse est rationem intelligendi esse ex se necesse esse. si intelligere sit necesse esse. ratio enim intelligendi se quia si preintelligitur ipsi intelligere. Ostensum de intelligere se et velle se quod sint idem essentie primi ostendo propositum generalius. scilicet de omni intelligere et velle respectu aliorum quod sint eentie primi idem: et sit conclusio ista tertia ad infinitatem preambula. Nullum intelligere potest esse agibile prime nature. probatio. quia de ista natura primo ostensum est quod ipsa est primum effectivum: ergo ex se habet unde possit quodcumque causabile causare circumscripto quocumque alio saltem ut prima causa

illius causabilis: sed circumscripta cognitione illi non habet unde possit illud causabile causare: ergo cognitio cuiuscumque alterius non est aliud a natura sua. probatio ultimi assumpti: quia nihil potest causare nisi ex amore ultimi finis velit illud quia non potest aliter esse per se agens: quia nec ageret propter finem. ipsi autem velle alicuius propter finem preintelligitur intelligere illud: ergo ante primum signum in quo intelligit causans siue volens a necessario preintelligit intelligens a: et ita sine hoc non potest per se efficere: et ita de aliis. 2° probatur idem: quia omnes intellectus eiusdem intellectus habent similem habitudinem ad intellectum secundum idem tatem essentialem vel accidentalem: sic patet de omni intellectu causato et eius intellectionibus quia videntur perfectiores eiusdem generis: ideo si aliqua habent receptivum et omnes: tamen aliqua est accidens et quolibet: sed aliqua non potest esse accidens in primo ex precedente conclusione: quia non intellectio sui ipsius: ergo nulla est sibi accidens. 3° sic: intelligere si potest esse accidens recipitur in intellectu ut in subiecto: ergo et in illo intelligere quod est idem intellectui: et ita perfectius intelligere erit in potentia receptiva respectu imperfectioris quod est absurdum. 4° sic: idem intelligere potest esse plurimum obiectorum ordinatorum: ergo quanto perfectius tanto plurimum: ergo perfectissimum quo impossibile est perfectius intelligi erit idem omnium intelligibilium. intelligere primum sic est perfectissimum: ergo idem est omnium intelligibilium: et illud quod est sui est idem sibi ex propositione precedente: ergo et intelligere omnium est idem sibi. 5° posset sic argui. iste intellectus non est nisi quoddam intelligere: sed iste intellectus est idem omnium: ita quod non potest esse alius alicuius alterius obiecti: ergo nec intelligere aliud: ergo idem est intelligere omnium. Sophisma est accidentis ex idem

ho p. l. r. i.
d. 3. q. 1. sol.
uado 3. m. 2.
et 8. q. 1. 3.

secunda p. l. o. n.
p. r. o. r. e. 7.

ita p. 2. id.
p. r. o. r. e. 7.
2. c. o. r. r. e. 7.

ita 2. p. b. a.
3. c. o. r. r. e. 7.
q. c. o. r. r. e. 7.

on la
p. p. a. m.
a. c. t. i. o. n. e.

7. 2. m. alexa. de
alexand. 7. p. 2. 3.
q. 2. ad 7. m. 2. 3.

pritate aliquorū ini se absolute cōcludē
idēptitatē respectu tertij respectu cuius
extraneant. vt ptz a simili intelligē ē idē
qđ velle. si g intelligē ipsum ē alicui? g
ipsū velle erit eiusdem: nō seqtur sz tm
mō sequit qđ velle ē aliqd qđ ē eiusdem.
qđ intelligē est aliqd eiusdē: ita qđ diuisiō
inferri pōt nō iuncti pōt accē. Itē
intellect? pmi habet vñ actū adēquū
sibi z coeternum: qđ intelligē se qđ act? ē
idem sibi igit nō pōt hēre aliū sed pntia
non valet. Exēpluz de brō qui simul vi
det deum z alia. etiā si videat deuz fm
vltimū capacitatis sue sicut de aia xpī
ponitur: adhuc pōt vidē aliud. Itē ar
guitur. intellectus iste habz i se p idēpti
tatem pfectōez maximā intelligēdi: g z
oēm alia. Rndetur. non seqtur qđ alia
que minor ē pma pōt eē causabil. maxi
ma aut non potest. 4^a conclusio pncipa
lis preambula de intellectu z volūtate
dei ad infinitatē pbendam sit ista. intel
lectus pmi intelligit sp z distincto actu z
necessario qđcūqz intelligibile pus nālū
qđ illud sit in se. pma pars pbatur. s. qđ
possit intelligē quodcūqz intelligibile
sic. h^o eni est pfectōis in intellectu pos
se distincte z actu cognoscē quodcūqz in
telligibile imo hoc posse ē necessarium
ad intellectus rōnem: quia omnis intel
lectus est totius entis pmiūssime sūpti
vt declarabit in distinctōne tertia. nul
lā aut intellectōnē pōt habē intellectus
pmi non eandē sibi ex pma pcone: g
cuiuslibet intelligibilis hz intelligē actua
le z distinctū z hoc idē sibi: z ita sp z ne
cessario. 2^a ps videlicet de pōzitate p
batur sic. quia quicquid est idez primo
est nccē eē sicut patuit pus: sed esse alio
rū a se intelligibiliū non est necesse esse
nccē aut esse ex se est prius natura omni
non nccēio. Aliter probatur: quia esse
cuiuslibet alterius a se depēdet ab ipso
sicut a causa z vt causa est alicui? causa
bilis necessario includit cognitio ei? ex
parte cause: g illa cognitio illius prius

ē nāliter ipso esse cogniti. Utraqz etiāz
pars conclusionis pbatur alit quia arti
fer pfectus distincte cognoscit oia agen
da anteqz fiant. alit non pfecte operaret
quia cognitio ē mensura iuxta quā ope
ratur: g deus oim pductibiliū a se hēre
noticiā distinctam actualē vel saltē habi
tualem pōrem eis. Cōtra istam instat
de arte quia ars vniuersalis sufficit ad
vniuersalia vel singularia producen
da. g rē.

Ostēsis igitur his

preambulis arguo infinitatē qtuor vñs
Primo p viā efficientie: vbi pbat ppo
situm qdrupliciter: pmo qđ ipm est pmiū
efficientis oim. 2° quia est sic efficiēs: puta
distincte cognoscens omnia factibilia. 3°
oñditur infinitas per viā finis. 4° per
viā eminētie. Primā viā ex parte
efficientis tangit pbs. 8° phisicorū z. 12°.
metaphysice: z arguit sic. pmiū mouet
motu ifinito: g habet potentia infinitā
hec ratio colorat quātum ad aūs sic: z
eque concludit ppositum si possit mo
uere p infinitū sicut si moueretur per ifi
nitū quia eque oportet ipm eē in actu:
sz illud posse patet de pmo quātū est ex
se. licet g pmiū non moueat motu ifi
nito sicut aristoteles probat. tñ si accipi
atur antedēs illud qđ quantum est ex p
te sua pōt sic mouere habet antedēs vez
z eque sufficiēs ad inferendūz ppositū
consequentia pbatur sic: quia si ex se z
nō vīte alterius mouet motu infinito
g non ab alio accipit sic mouere sz i vir
tute sua actiua habet rotum effectū suū
simul: quia independent: sed quod sū
habet in virtute infinitum effectum est
infinitum: g. Aliter probatur prima
consequētia sic. primum mouēs simul
habet in virtute sua omnes effect? pos
sibiles produci per motum: sed illi sunt
infiniti si potest motus esse infinitus: g
si mouet in infinitum est infinitum.

Contra istas declarationes rationis aristoteli instatur quicquid sit de antecedente consequentia prima non videtur bene probari: non primo modo quod duratio maior nihil perfectionis addit. nam albedo que uno anno manet non est perfectior quam si tantum uno die maneret: ergo motus quantum duratōnis non est perfectior quam motus unius diei: igitur ex hoc quod agens habet in virtute sua actiua simul mouere motum infinito non concluditur maior perfectio hic quam sibi nisi quod agens diutius mouet et ex se: et ita esset ostendendum quod eternitas agentis concluderet eius infinitatem: alias ex infinitate motus non posset concludi eius infinitas. Tunc ad formam illius argumenti propositio illius coloratio negatur nisi de infinitate duratōnis. Secunda declaratio consequentie etiam improbat: quia non maior perfectio intensiua concluditur ex hoc quod agens eiusdem speciei quodcumque plura potest producere successiue quam diu manet quam si tantum unum vel duo producat: quod potest in tempore uno in unum tale potest eadem virtute in mille talia si in mille temporibus maneat. non est autem possibilis apud philosophos infinitas nisi numeralis effectuum productionis per motum scilicet generabilium et corruptibilium: quia in speciebus finitatem ponebant: ergo non magis sequitur infinitas intensiua in agente ex hoc quod potest in infinita numero successiue quam ex hoc quod in duo tantum posset. Si quis autem aliquis prober infinitatem specierum possibilem probando aliquos motus celestes esse incommensurabiles: et ita nunquam posse redire ad uniformitatem etiam si per infinitum durarent: et quod infinite coniunctiones speciei causarent infinita generabilia specie de hoc quicquid sit in se: nihil tamen ad intentionem philosophi qui infinitatem specierum negaret. Ultima probabilitas que occurrit pro consequentia aristoteli.

declaranda est ista. quicquid potest in aliqua multa simul ita perfecte sicut in quolibet eorum seorsum quorum quodlibet in causa requirit aliquam perfectionem sibi propriam. illud concluditur esse perfectius ex pluralitate talium ex hoc quod potest in plura: et per consequens infinitum si simul potest in infinita: et ulterius si natura effectus non permittat simultaneitatem eorum: tamen quantum est ex se posset simul in infinita adhuc sequitur quod sit infinita ex pluralitate talium: et ita videtur de primo agente esse concedendum quod si posset causari infinita simul quod esset virtus eius infinita et per consequens si simul haberet virtutem causandi infinita: ita quod quantum est ex se posset simul producere licet natura effectus non permittat adhuc sequitur infinitas virtutis eiusdem. hec consequentia vltima probatur: quia potens causare simul album et nigrum non est minus perfectum si non potest ea simul causare: quia ista non sunt simul causabilia: quia hec non simultas est ex repugnantia eorum et non ex defectu agentis: quia agens simul habet virtutem respectu amborum si illa ex se essent compossibilia. Sit igitur ista maior: quodcumque agens habet virtutem que quantum est de se posset in infinita simul licet impossibilitas effectuum impediat ista simul poni tale agens est infinite virtutis: primum est huiusmodi: ergo maior est declarata iam: quia plura ita concludit maiorem perfectionem in causa que quantum est ex se potest simul in illa: ergo infinitas illorum in que potest quantum est ex se simul concludit infinitam eius virtutem. Ex istis potest propositum sic ostendi. si primum haberet omnes causalitatem omnis cause possibilis fortius maliter et simul: licet non possent causabilia simul poni in esse esset infinitum: quia simul quantum est ex se posset in finita producere: et posse simul plura

pcludit maiore pōz itēsiue. g si h3 perfe
 ctū q si hiet oēm cālitatē formālī magi
 sequit ifinitas intēsiua. sed h3 oēs cālitā
 tē cuiuscūqz rei f3 totū qd ē in ipsa. 7 h°
 eminetū q si cēt in ipso formālī. g ē ifini
 te potētiē intēsiue. l3 g oipotētā ppe di
 cta f3 intētiōz theologoꝝ tm° creditam
 eē 7 nō nālī rōne creditā posse pbari sic
 dicet di. 42. pbat tm° infinita po^a que sil
 q^m est ex se h3 eminetū oēs cālitatē q sil
 posset in infinita si sil eēt factibi^a. Si
 obijciat p^m nō posse ex se sil in infinita q2
 l3 h3 eminetū oēs cālitatē cause q sit i cā
 2^a. tm nō p̄t ex se in effect^o oīuz cāz fazz
 q2 nō est pbatū q sic totalis cā ifinitoꝝ
 Doc nihil obstat q2 si cā p^a hiet sil vñ ef
 fet totalis cā nihil pfectū eēt q nunc sit
 qñ h3 vñ sit p^a cā tm tū ē q2 ille 2ª cāe n̄
 requirunt pp perfectiōz addēdā in cau
 sado. q2 tūc remor^o a p^a cā eēt pfectū. q2
 pfectiōzē req̄reret cāz. sed si req̄runt cāe
 2^a cū p^a f3 phos h° est pp iperfectiōz effe
 ctus. vt p^a cū a^a cā iperfecta possit causa
 re iperfectū qd f3 ipsos nō p̄t imēdiatē
 cāre tū ē q2 tote pfectiōes cāz scōdaruz
 eminetū si in p^a q si ipse formālī sibi in
 eēt si possēt inesse: qd pbat. q2 cā 2^a p
 xima pme totā pfectiōz cātiua h3 a so
 la p^a. g totā pfectionē illā eminetū h3 p^a
 cā q cā 2ª hñs formālī ipsaz. pñ^a p3. q2
 pri^a respectu illi^a cause 2ª est totalī causa
 7 equoca. silr arguit de 3^a cā resp̄cū 2^a
 vñ resp̄cū pme. si respectu pme h3. ppo^m
 si resp̄cū 2ª seq̄t scōdaz eminetū p̄tinē to
 talē pfectiōz q ē formālī in 3^a. sed 2^a h3
 a p^a q sic p̄tinē pfectiōz 3^a ex p̄stēsis.
 g p^a eminetū h3 cōtinē eminetū pfectiōz
 3^a q 2ª hēat. 7 sic de oib⁹ causis vsqz ad
 vltimā cōcludit primā hie eminetū to
 talē pfectiōz cātiua oīum 7 pfectius q si
 hiet cālitatē oīuz formālī si cēt possibi
 le. 7 sic vñ dicto mō posse pcludē rō ari.
 de po^a infinita q fuit. s. in pñ^a h^o vie po
 sita que accipit ex 8. phi. 7. l2. meta^o.
 Juxta istā viā efficiētiē arguit q primū
 hēat pōz infinitā q2 creatiua. nā iter cre

atōis extrema infinita est distā^a. sed h°
 añs ponit tm creditū vt nō eē q si dura
 tiōe pcedit eē. vt tm qñ nā f3 viā auic. nō
 eē pcedit eē. añs oñdit q2 saltē pri^a nā p^a
 deū est ab ipso. 7 nō a se. nec accipit eē
 aliq̄ p̄supposito. g illud creat. sed sic ac
 cipiēdo p^a nā tā nō eē q eē nō sūt ibi ex
 trema mutatiōis q̄ causet i^a vtus nec il
 lud effici req̄rit mutari. Sed qd sit
 de añte pñ^a nō pbat. q2 qñ inter extrēa
 n^a est distā^a me^a sed ipsa dicitur p̄ccise
 distare rōe extremoz in se tāta ē distā^a
 q^m est mai^a extremū. ex^m deus distat in i
 finitū a creatura ē suprema possibili si
 qua daret nō pp aliq̄ distātiā mediā
 in extrema sed pp ifinitatē vni^a extrēi.
 ita p̄dictoria nō distāt p aliq̄ me^a. q2 p̄
 dictoria si imēdiata. ita q q̄tūcūqz pa
 rū recedit aliqd ab vno extrēo statū est
 sub alio. sed distāt pp ipsa extrema in
 se. tāta est igit istā distā^a q^m est illud extre
 mū qd est pfectū illud ē si^m. g. Cōfirmat
 q2 posse totalī sup ter^a positiū h^o distā^a
 est posse supra distātiā siue sup trāsitūz
 ab vno extrēo i aliud extremū. g ex pos
 se super istū trāsitū nō sequit ifinitas ni
 si sequat ex posse totalī super 3^a c^a positi
 riuū. talis imin^o est finit^o. g. Qd aut dē
 cōiter p̄dictoria distare in infi^m. pōt sic i
 telligi. i. indecimate. q2 sic n^a est ita pua
 distā^a q nō sufficiat ad p̄dictoria. ita n^a
 est ita magna etiā si cēt maior maxima
 possibili qui ad illa cōtradictoria se ex
 tēdant. est igit eoz distātiā ifinita. i. ide
 termiata ad q̄cūqz magnā vel parua.
 ex tali enim ifinitate distātiē nō seq̄t
 psequens de ifinita potētiā intēsiua. si
 cū nec sequitur ad minimā distātiā i
 qua saluatur sic ifinita distātiā. quod
 enim nō sequitur ad antecēdēs nō sequit
 tur ad consequens.

Ostenso proposito per viam
 prime efficientie per
 ratioem phi. quia illa prima efficientia
 infert infinitatē. Sequitur 2^a via ex h^o
 q est itelligēs distincte oīa factibilia vel

intelligibilia: ubi arguo sic: intelligibilia si
 infinita et h^o actu in intellectu oia intelligere g^o
 ite^o illa si actu intelligere e^o infinita. talis est
 ite^o oim^o vt. s. pbatu^o e^o i p^olonib^o de intelli
 gē p^omi hui^o entymematis. p^obo a^ons et
 p^ons. a^ons sic: q^ocūq^o si infinita i p^o ita q^o ac
 cipiēdo altez^o p^o altez^o nullū p^ont h^oie fi
 nē. i^o oia si si actu si infinita actu. intelli
 gēbilia si infinita in p^o resp^ou intellect^o cre
 ati satis p^oz. et in intellectu icreato si si oia
 intellecta actu q^o a creato si successiue intel
 ligibilia. g^o si ibi actu infinita intellecta. h^o
 syl^oli maiorē sic. p^obo. l^oz satis euidēs vide
 af. q^o oia talia acceptibi^o q^o si si ex^ontia
 aut si actu finita aut si actu infinita. si ac
 tu finita. g^o accipiēdo altez^o p^o altez^o tād
 p^ont oia esse accepta actu. g^o si nō p^ont oia
 actu eē accepta si actu si si actu infinita
 p^ontia p^omi entymematis sic p^obo: q^o
 vbi cūq^o p^olitas req^orit vel p^ocludit ma
 iorē p^ofectionē q^o paucitas ibi infinita nu
 meral^o p^ocludit infinita p^ofectionē. ex^o posse
 ferre. i^o maiorē p^ofectionē f^oq^orit v^ontū mo
 tiue q^o posse ferre. s. i^o posse ferre infinita
 p^ocludit infinita v^ontū motiua: g^o in p^oposi
 to cū intelligē. a. sit aliq^o p^ofect^o et intelligē. b.
 sit a^o p^ofect^o nūq^o idē intelligē erit ip^ol^o. a. et
 b. e^oq^o distictē vt duo intelligē essēt nisi p^ofe
 ctioēs duoz intelligē in i^o vno eminētē i
 cludat. et sic de trib^o. et sic vltra de infiniti
 Cōsili^o et de ipsa rōe intelligēdi arguet sic
 de intellectu et actu argutū ē. q^o maior p^o
 fec^o p^ocludit in rōe intelligēdi ex p^olitate
 illoz q^oz ē rō intelligēdi distictē. q^o o^oz q^o
 icludat eminenti p^ofectionē oim^o p^oparū
 rōum intelligēdi q^oz q^oz p^oparū rōz aliq^o
 p^ofectionē ponit. g^o infinitatē p^ocludit infinita
 2° iuxta istā viā de intelligē p^omi p^opo^o sic
 o^ondo. cā p^o cui f^oz vltimū sue calitat^o cā
 2° aliq^o p^ofectionē addit i cādo nō v^o so
 la posse sūne 2° ita p^oferm^o effc^om cāre sicut
 ipsa cū 2° q^o calitas sola p^o cause oim^oiu
 ta ē resp^ou calitatis ābāz. g^o si illud q^o
 natū ē eē a cā 2° et p^ol^o sit multo p^ofectu^o
 a sola p^ol^o: cā 2° nihil p^ofectionē addit p^o. s^o
 oē si^o o^o finito additū addit aliq^o p^ofectu^o

onē. g^o talis p^o cā ē ifi^o. Ad p^opo^o nō^o cu
 iuscūq^o obi nata ē gigni ab ip^o sic a cā
 p^oria. et maxie i^o q^o ē visio siue itellec^o itui
 tua. g^o si i^o alicui intellectui uest sine actōe
 q^ocūq^o talis obi. s^o tū^o ex v^ontū alū^o obi
 p^ooris q^o natū ē eē cā supior resp^ou talis
 cognitiois seq^o q^o illud obm^o sup^o ē ifi^o
 i cog^oscere. q^oz iferi^o nihil sibi addit i cog^o
 scibilitate. tale obm^o sup^o ē nā p^o. q^oz ex
 sola p^ol^o et^o apud itellēm p^omi n^o a^o obō
 p^ocausate ē nō^o cuiuscūq^o obi i itellēm. e^o
 sic p^obat. s. i p^olonib^o de intelligē p^omi. igif
 n^o aliud intelligibile aliq^o sibi addit i co
 gnoscibilitate. g^o ē ifi^o sic. g^o et i entitate. q^oz
 v^onūq^oq^o sicut ad eē se h^oz sic ad cogno
 scibilitatem ex 2° metaphysice.

Tertia via ex p^ote finis ar
 guif sic: volun
 tas n^ora o^o finito aliq^o mat^o p^ont appetē
 et amare sic ite^o intelligē: et q^o p^ol^o ē v^o icli
 natō nālis ad sūme amādū bo^o infinitū.
 nā ide arguit iclīnā nāl ad aliq^o i volū
 tate: q^oz ex se sine hitu p^omp^ote et delecta
 bilis vult illō volūtas libera ita v^o q^o ex
 pūmur de actu amādū bo^o infinitū: imo nō
 v^o volūtas i a^o p^ofecte q^oetari: et quō illō
 nō nālī odiret si eēt oppo^o sui obi: sic
 nālī odit nō eē fm aug. de libe. arbi. c.
 2°. v^o si infinitū repugnatz bono q^o nullo
 mō volūtas q^oetaret i bono s^o rōe infiniti
 nec i illō facili^o tēdēt: sic nec i repugnās
 suo obiecto. Cōfirmat ista rō i sequētī
 viā p^o simile de intellectu.

Quarta via ex p^ote eminēte
 arguo sic: eminē
 tissimo icōpossibile ē aliq^o eē p^ofectu^o sic
 pus patuit. finito aut nō ē icōpossibi
 le aliq^o eē p^ofectu^o q^ore 7° c. ma. p^obat. q^oz i^o
 finitū nō repugnat enti. o^o finito mat^o ē
 infinitū q^ore 7° c. Allū arguit et idē: cui nō
 repugnat infinitū itē siue illō nō ē sūme p^o
 fectū nisi sit infinitū: q^oz si ē finitū p^o ex
 ce di vel excelli. si infinitū sibi nō repugnat.
 enti at nō repugnat infinitas: g^o p^ofectu^o ē i
 finitū. mī. h^o p^one q^o ē i p^ocedēti argu^o ac
 cipit nō v^o a p^oori posse p^obari v^o o^ondē:

q: sic p̄dictoria ex rōnibus p̄p̄is p̄dicū
nec p̄t p̄ aliqd māifesti h̄o p̄bari: ita nō
repugnāria ex rōib⁹ p̄p̄is n̄ repugnant:
nec vī posse oñdi nisi explicādo rōes ip̄
soz. ens at p̄ nīh not⁹ explicat. ifinitū
itelligim⁹ p̄ finitū: 7 h̄o vulgarit sic expo
no: ifinitū ē qd aliqd finitū datū h̄z nul
lā hitudinē finitā p̄cise excedit s̄z vltra
oēz hitudinē assignabilē excedit adhuc
sic tñ p̄p̄o suadet sic qd̄z ponēdū ē pos
sibile c̄ n̄ appet ip̄possibilitas: ita 7 p̄pos
sibile c̄ n̄ appet icōpossibilitas: h̄ nulla
appet icōpossibilitas qz de rōe entis n̄ ē
finitas nec appet ex rōe entī q̄ sit p̄a cō
uertibil cū ente. aliez ei istoz req̄rit ad
repugnātiā p̄dictā. passiōes vō p̄me en
tis 7 p̄uertibiles saria vidēt sibi note in
esse. Itē sic suadet: ifinitū suo nō repu
gnat quantitatē. i. i accipiē p̄tē post p̄tē: ḡ
nec ifinitū suo repugnat enititū. i. i p̄fe
ctōe sit eēdo. Itē si quantitas v̄tutis ē
simplr p̄fectior q̄ quantitas mol: q̄re erit
possibilis ifinitas i mole 7 n̄ i v̄tute: sed
si ē possibilē 7 actu. sic p̄t ex 3^a p̄clōne
vbi. s. de p̄mutate effectiui. Itē q̄re ite
c̄ obm̄ ē ens nullā iuenit repugnātiā i
telligēdo aliqd ifinitū: imo vī p̄fecti i
telligibile. m̄z ē at si nulli intellectui tal
p̄dictō patēs fiat circa ei⁹ p̄m obm̄ cū oīs
cordia i sono: ita facili offēdat auditū.
si ei oīscōueniēs statī p̄cipit 7 offēdit: cur
null⁹ ite ab itelligibili ifinito nālī refu
git sic a nō p̄ueniēte: imo suū oī p̄m de
struēte. Per illud p̄t colorari i rō An
sel. d̄ sūmo cogitabili p̄ solz itelligēda
ē ei⁹ desc̄ptō sic: de ē q̄ cogitatio sine p̄di
ctōe mai⁹ cogitari n̄ p̄t sine p̄dictōe 7 q̄
addēdū sit sine p̄dictōe p̄z. nā i ei⁹ cogita
tōe icludīt p̄dictō illud oī nō cogitabile
qz tūc s̄t 2ª cogitabi oppo nullo facient
do vñū cogitabile: qz neutz d̄miat alte
rū sūmū cogitabile p̄dictū sine p̄dictōe
eē i re. p̄bat p̄ de eē q̄dditariuo qz i tali
cogitabili sūmo sūme d̄fēcit ite: ḡ i ipo
sūmo ē rō p̄mi obi ite. f. entis 7 h̄o i sū
mo: 7 arguit vltra q̄ illd sit loquēdo de

eē eētie: qz sūme cogitabile n̄ ē tñ i itel
lectu cogitāte: qz tūc posset eē: qz ē cogi
tabile possibile: 7 non posset eē qz repu
gnat rōi ei⁹ eē ab a^a cā sic patuit p̄ i 2^a
p̄clōne de p̄o effectio mai⁹ igit cogitabi
le ē qd ē in re q̄ ē tñ i intellectu. nō est
at h̄o sic itelligēdū q̄ idē sic cogitet p̄ h̄o
sit mai⁹ cogitabile si existat: s̄z oī qd ē i
intellectu tñ. mai⁹ at aliqd cogitabile qd
ē i re vī qd existit. Alit colorat sic ma
ius cogitabile ē qd existit. i. p̄fecti cogno
scibile qz visibile siue itelligibile intellectu
one itultiva. qd at n̄ existit nec i se nec i
nobilioz cui nihil addit nō ē itellcualit
visibile. visibile at ē p̄fecti cogno scibile
nō visibili s̄z tñ itelligibili abstractie: ḡ
p̄fecti cogsci existit. de oīa itellectōis i
tuitiue 7 abstractiue 7 quō ituitiva ē p̄
fectior tāget oī. 3. 7 alio qñ locū hēbit.

Ultimo ostēditur

p̄p̄o d̄ negatōe cāe itrisce: qz s̄z finit
p̄ m̄z: ḡ q̄ nō ē nata eē i m̄a est ifinita
Dec rō nihil valet: qz fm ip̄os angel⁹ ē i
mālia: ḡ in nā erit ifinit⁹: nec p̄t dīcē q̄
eē angelī finit⁹ ei⁹ eētia: qz fm eos eē
ē accēs eētie 7 posteri nālī 7 sic i p̄o li
gno nē eēn fm se vī p̄or vī eē itēsiue
ifinita 7 p̄ p̄ns i 2^a signo nē n̄ erit finibil
p̄ eē Breui⁹ r̄ndeō ad ar^a nā q̄z entitas
h̄z itrisceū sibi gradū sue p̄fectōis in q̄
ē fin⁹ si ē fin⁹: vī ifin⁹ si ē ifin⁹. si ḡ sit fin⁹ n̄ p̄
aliud ens finit⁹. Et cū arguit si s̄z finit
ad m̄z: ḡ si n̄ ē ad illā nō finit. fallā est
p̄ntis. corp⁹ finit ad corp⁹: ḡ si n̄ ē ad cor
pus ē ifin⁹ vlti celū: ḡ erit ifin⁹. sophisma
ē itū phycoz: qz sic p̄ corp⁹ i se finit q̄
finitat p̄ aliud corp⁹ ita s̄z finit i se p̄ fi
nit: qz ē tal nā i entib⁹ q̄ finit q̄ finit p̄
m̄z. nā 2ª finitas p̄suppōit p̄mā 7 n̄ cat
eā: ḡ in p̄mo signo nē est eētia angelī fi
nita: ḡ nō finibil p̄ eē: ḡ in 2ª signo nō fi
nit p̄ eē. Breui⁹ d̄ vñā p̄p̄oem q̄ q̄cū
qz eētia absolute finit i se est finit vī
p̄eintelligitur oī compatōni sui ad ali
am essentiam.

Ex predictis patet

solo. q. nā ex p^o arti^o hī q^o aliqd ens est simplr p^m triplici pmitate. s. effi^o finis z eminentie: z ita simpliciter q^o ē impossibile aliqd esse p^o z in h^o pbatū ē eē de deo quātū ad p^oterates respectivas dei ac creaturā vl in quātū determinat respectus z depēdētiā creaturaz ad ipsum

Ex 2° arti^o. hī q^odruplici viā q^o illud p^o mū ē inf^m p^o v^o q^o p^m efficiēs 2° q^o p^m cognoscēs oīa cognoscibilia. z p^o p^o 2^{am} viā p^omitēbant p^oclōnes: q^otuor de itelligere p^omi. 3° q^o finis vltim^o. 4° q^o emi^o nētissimū. Juxta p^omā viā exclusa ē q^odā viā iutū d^o ēre atōc iuxta 2^{am} tangit alia viā de p^ofectōe p^omi obi in itelligētē iuxta tertiā exponit rō ansel. p^oologion. d^o q^o magis cogitari nō p^ot. Ultio excludit viā iutū ex inālitate iferēs ifinitatē ita q^o iūge p^oclōes duoz articuloz p^oncipaliū sic aliqd ens triplr. p^m i entib^o existit in actu istud triplr p^m i entib^o ē ifi^m: q^o a liqd inf^m ens actu existit: z i hoc pbatū est eē de deo quātū ad illud absolutum q^o est p^omū p^ofectōe oīm a nobis p^ocepti biliū de deo. sic dicit 3° dī. z p^o p^ons pba tū est eē deū quātū ad p^oceptū p^ofectū cōceptibile vl possibile a nobis hī de deo

Ad primū argumē

tū hui^o. q. p^oncipale dico q^o cā infinita actua ex necessitate nē nō p^opat^o sibi aliqd p^otrariū siue sit ei p^oriū fō:liū siue fm aliqd q^o puenit sibi cēntaliter siue vru alit siue fm rōem effect^o sui quē v^otualit^o includit. vtroq^o enī mō impedit^o q^olibet icōpossibile suo effectui sicut argutū est p^ous. de^o aut ē libere z volūtarie a gen^o respectu oīm q^o sunt extra ipm z iō p^opat^o malū. Cōtra. nūquid p^ohi ponē res deū agē ex nccitate nē nō ponebant eē aliqd malū in vniuerso. Rō sic patuit. pbatō deū eē agēs p^o cognitōez nō potuerūt saluare aliqd malū posse fieri p^otigenē in vniuerso s^oz tantum q^o vn^o

ordo cāz. pducēt aliquod q^o esset receptiuum alicuius p^ofectōis. alius autēz ordo de necessitate pduceret oppositū illius p^ofectōis ita q^o illa p^ofectio nō posset tunc induci concurrētib^o omnib^o causis: licet absolute productuz ab aliquibus consideratum fm rōnem sue speciei esset receptiuum illius p^ofectōis cui^o oppositum necessario euenit. quid aut p^ohi possunt dicē de libero arbitrio nostro z malicia moris dicendum ē ali^o as.

Ad 2^{am} dico q^o cōsequentia nō valet ad pbatōem p^ontie dico q^o nō est similis incōpossibilitas dimētionum i replēdo locū z cēntiaz insil^o cēndo. non enī vna entitas sic p^oplet totā nām entitatis quicū ista alia entitas possit stare. h^o aut nō debet itelligi de replētōe locali s^oz q^o si p^omēsuratōe cēntiali: s^oz vna dimensio replet eūdem locum fm vltimū capacitat^o sue: z iō aliud nō pōt eē cum eo replēs locū: s^oz bñ poss^o eē cū eo aliō corp^o n replēs locū: ita q^o vna entitas sil p^ot eē cū alia sic poss^o respectu loci cū corp^o replētē locū aliud corp^o eē nō replēs locū

Silr alia p^ona nō v^oz: q^o corp^o infinitū s^ol cēt cum alio fieret totuz maius vtroq^o rōe dimētionū: q^o dimētiōes alit^o corp^o ris cēnt alie a dimētiōib^o corp^ois ifiniti: z eiusdē rōis cū eis: z iō totū mai^o cēt. p^op^o diuersitatē dimētionum: z totum nō maius quā dimensio infinita non potest excedi. hec autē tota quātitas insin^ote p^ofectōis nullam recipit additōem i ratōne talis quantitatis ex coexistētia alicuius finiti fm talem quantitātē. Ad tertiū argumentū dico q^o consequentia non valet nisi illud quod demonstratur in antecedente a q^o alia separant sit finitum. exēplū. si est^oz aliqd vbi infinitū p^o impossibile z corpus infinitū replerz illud vbi non sequeretur hoc corpus ē hic ita q^o non alibi: ergo est finitum fm vbi: q^o lī hic non demonstrat nisi infinitum: ita fm p^ohm si motus esset infinit^o z temp^o infinitū nō seq^o iste mot^o ē i h^o

tpe 7 nō in a°. g est finit' f3 tpus. Ita ad ppo^m o3 pbare illud qd demōstrat p h° eē si^m. qd si assumat petif. p° in pmissa Ad vltimū dico q pbs infert moueri in nō tēpore ex hoc ante q po° infinita est in magnitudie 7 irtelligit i pnte moueri ppe vt distiguit p mutationē. 7 h° cō sequēs includit p dictionē 7 ēt aīō f3 eū Qualr at teneat hec pñ^a sic declaro. si ē ifinita po° 7 agit ex necitate nāe g agit i nō tpe. q2 si agat in tpe sit illud tps. a. 7 accipiat alia vtus finita q agat in tpe finito. 7 sit illud tps. b. augmētet at vtus finita f3 pportione illā q est. b. ad. a. puta si. a. est cētuplū vel millecuplū ad. b. accipiat vtus q sit cētupla vl millecupla ad illā vtutē finitā datā. igi i° vt sic augmētata mouebit in. a. tpe. 7 ita i° 7 in finita mouebūt in eqli tpe qd est ipossibile si vt ifinita mouet f3 vlti^m po^{sue} 7 necio. Ex h° igi q vtus i° est ifinita seqt q si agat ex necitate nature agit i n tpe. ex h° at qd ponit in ante q est in magnitudie seqt q si agat circa corp^o q ppe moueat illd corp^o q2 vtutē in magnitudie vocat pbs vtutē extēsa p accns. tal at si ager circa corp^o h3 ptes illi corpis diuersimode distates respēu eius. puta vnā pte corpis ppiquiorē 7 aliā remoti orē. h3 ēt resistētiā aliq i corpe circa qd agit. q due cāe. s. resistētiā 7 diuersa appropimatio ptiū mobil ad ipm mouēs faciunt successionē eē in motu 7 corp^o ppe moueri. g ex h° q in ante i° ponit vtus in magnitudie seqt q ppe mouebit. 7 ita iungēdo ista duo sil q est ifinitū 7 i magnitudie. seqt q ppe mouebit 7 in n tpe qd est p dicit°. sed istud nō seqt de vtute i finita q nō est in magnitudie. ipsa. n. l3 i nō tpe agat si necio agat q2 h° seqt ad in finitātē. tñ nō ppe mouebit. q2 nō hēbit in passo illas duas rōes succelliōis. non igi vult pbs q ifinita po° ppe moueat i nō tpe. sic arg^m p dicit°. f3 q ifinita po° i magnitudie ppe moueat 7 i nō tpe q si p dicitoria. 7 ex h° seqt q aīō icludit p di

ctoria. s. q vt ifini^a sit i magnitudie. S3 tūc est dubitā^o cū pō3 motuā ponat ifinitā 7 nālū agentē vī seq q necio ageret in n tpe. l3 nō moueat in nō tpe. imo tē nihil mouebit ppe loquēdo. 7 q h° seqt p3. q2 istud pus pbatū fuit per rō3 po° i finite necio agētis. Rñder p mē. i2. meta. q pzet p^m mouēs qd est infinite po° req^r rit mouēs cōiūctū po° finite. ita q ex p mouēte sit ifinitas mor^o. 7 ex 2° sit successio q si alr nō posset esse successio nisi pcurrēt illud mouēs finitū. q2 si solū in finitū agēt agēt in nō tpe. Istud iprobabit di. 8°. q. vlti. vbi i h° arguetur p phos q ponit p^m agē ex necitate qd libz qd immediate agit. f3 xpianis nō est arg^m difficile. q2 dicunt deū cōtingenter agē. ipsi. n. pnt faciliter rñderi. q2 si virt^o ifinita necio agens agat fm vltimū sui. 7 ita nō in tpe quicquid immediate agit. n tñ virt^o ifinita cōtingēter 7 libere agēs sicut. n. in pte eius est agē 7 nō agē. ita in pte eius est agē in tpe 7 agere in nō tpe. 7 ita facile est saluare pñmū mouē corpus in tpe l3 sit infinite potētie. q2 nō necio agit fm vltimū potētie sue qrtum. s. posset agere. nec in taz breui tpe in q breui posset agere.

Meritur tertio

an sit tñ vn^o de. Et q nō arguit 2° ad 1°. Siquidē si dñi multi 7 dii multi. Itē sic de ē. g dii s. pbat pñ^a q2 singulare 7 plale idē significāt l3 distferāt in mō significādi. g includūt idē p dicatū pportionalr acceptū. g sic singulare includit singulare: ita plale icludit plale. Preterea 2° q2 sic de^o est q mai^o cogitari nō pōt ita dii si quib^o maiores excogitari nō pnt. i^o at quib^o maiora cogitari nō pnt: si in effectu. q2 vī q si nō eēt in effectu maiora pnt eis cogitari. Preterea oē ens p participatiō3 reducūt ad ens tale p cēntiā. f3 idiuidua i qūq3 spē creata si entia p picipatiō3. alioqui n eēt multa. g reducūt ad aliqd tale p

Si tñ q. lātonū g cluēt cet q p dicit i qoe de
pbo p dicit ut dñi s. nā ibi dñi ē q p dicit
q p dicit qe hēmy nātū ē g p dicit qe hēmy nātū
cet ut hēmy nātū ē q p dicit qe hēmy nātū
p dicit ut hēmy nātū ē q p dicit qe hēmy nātū
xīe 13 p dicit qe hēmy nātū

essentiam. ergo est aliquis homo per essentiam et aliquis bos per essentiam. sed quicquid est per essentiam non participationem est deus ergo etc. **P**reterea. plura bona sunt meliora paucioribus bonis: sed quaecumque meliora sunt ponenda in uniuerso. 3. etc. **C**ontra. Deuteronomio. Audi israel dominus deus tuus unus est. Et Ysaie 3. Extra me non est deus.

In ista questione

conclusio est certa. sed dicunt aliqui quod hec conclusio non est demonstrabilis sed tantum accepta per fidem. et ad hoc habet auctoritas rabi Moysi libro 3. c. 6. quod unitas dei accepta est a lege. **H**oc etiam arguitur per rationem. quia si per rationem naturalem posset cognosci deum esse unicum. ergo posset naturaliter cognosci deum ex se esse singularem. ergo posset cognosci naturaliter singularitas dei et essentia dei ut singularis. quod falsum est et contra predicta in questione de subiecto theologie. **V**idetur tamen quod ista veritas possit ratione naturali ostendi et hoc sumendo viam primo ex infinito intellectu.

2. ex infinita voluntate **3.** ex infinita bonitate. **4.** ex ratione infinite potentie. **5.** ex ratione infinite absolute **6.** ex ratione necesse esse **7.** ex ratione omnipotentie.

Prima via ex parte intellectus infiniti arguitur primo sic. Intellectus infinitus cognoscit quodcumque intelligibile perfectissime quantum est intelligibile in se. ergo si sunt duo dii sunt. a. et b. a. ergo cognoscet. b. perfectissime quantum. s. b. est cognoscibile sed hoc est impossibile. probatio. quia aut cognoscit. b. per essentiam b. aut non. si non. et b. est cognoscibile per essentiam. ergo. a. non cognoscit. b. perfectissime quantum scilicet b. est cognoscibile. nihil enim cognoscibile per essentiam perfectissime cognoscitur nisi cognoscatur per essentiam suam vel per aliquid perfectius includens essentiam suam quam ipsa sit in se. essentia autem. b. in nullo perfectius

includitur quam in. b. quia tunc. b. non esset deus si autem cognosceret. b. per essentiam ipsius. b. ergo actus ipsius. a. est posterior naturaliter essentia ipsius. b. et ita a. non est deus. **Q**uod autem actus ipsius a. sit posterior ipso. b. probatur quia omnis actus cognoscendi qui non est idem obiecto est posterior obiecto. neque. n. potest neque simul natura est actus cum obiecto alio ab actu. quia tunc actus posset intelligi sine obiecto sicut econuerso. **S**i dicas quod a. intelligit. b. per essentiam ipsius. a. que similitudo est ipsi. b. aut quod a. intelligit. b. in ratione speciei communis ipsi. a. et ipsi. b. **C**ontra. Neutra responsio saluat quod a. intelligat. b. perfectissime. et persequens non est deus. quia cognitio alio in simili tamen siue in uniuersali non est cognitio perfectissima et intuitiva ipsius rei in se. et ita non cognoscit. b. intuitive et perfectissime quod est propositum. **S**ecundo ex parte intellectus arguitur sic. actus aliquis non potest habere simul duo obiecta adequata. a. est obiectus adequatus sue intellectioni. et b. esset adequatus ei dem si posset intelligere simul perfecte. a. et b. ergo impossibile est quod a. intelligat unice intellectione simul perfecte. a. et b. **S**i. a. habet intellectiones realiter distinctas. ergo non est deus. **M**aior pars. quod alioquin actus adequaretur alicui obiecto quo subtracto non minus quietaretur potentia et adequaretur. et ita frustra esset tale obiectum. **Q**uantum ad secundam viam arguitur sic. voluntas infinita est recta. ergo diligit quodlibet diligibile quantum est diligibile. si igitur. b. est alius deus est diligibilis in infinitum cum sit bonum infinitum et infinite a voluntate potest sic diligere. ergo voluntas a. diligit. b. infinite. sed hoc est impossibile. quia. a. naturaliter plus diligit se quam b. probatio. quodlibet enim naturaliter plus diligit esse suum quam esse alterius cuius nihil est ut pars vel effectus. a. autem nihil est ipsi. b. nec ut pars nec ut effectus

Dei non idcirco quod se habet per se
Dei non idcirco quod se habet per se

III

se. Si autem illa formaliter necesse esse.
p. a. 7. b. 7. p. i. et hoc vtriusque est necesse p.
illud in quo convenit vnum cum alio.
ergo vtriusque habet in se duas rationes
quarum vtriusque formaliter est necesse. sed
hoc est impossibile: quia neutra illarum
includit alteram. vtralibet igitur illarum cir-
cumscripta esset tale necesse esse per reliquas
7 ita esset aliquid formaliter necesse esse
per rationem aliquam qua circumscripta
nihilominus esset necesse esse quod est i-
possibile. De septima via. s. de omni-
potentia videtur quod illa non sit p. ratione
naturalium demonstrabilis. quia omni-
potentia ut alias patebit non potest con-
cludi ratione naturali ut catholici credunt
omnipotentiam. nec concluditur ex ratione
infinite potentie. tamen ex omnipotentia
credita arguitur sic propositum: si a. e. o-
mnipotens ergo potest facere circa quodcumque
aliud ipsum esse vel non esse. 7 ita posset de-
struere. b. 7 ita fieret. b. nullipotens. g. b.
non est deus. **I**sta ratio non valet. quia
b. non est obiectum omnipotentie ipsius. a.
quia omnipotentia pro obiecto respicit
possibile. b. autem ponebat necessarium si-
cut. a. **I**deo ex omnipotentia arguitur
aliter sic declarando rationem. Ric. 2. d.
tri. c. vlti. omnipotens sicut suo velle potest
producere omne possibile. ita suo nolle po-
test impedire vel destruere omne possi-
bile iam habet esse. a. ergo omnia possibili-
a potest suo velle in esse producere. non
autem est necesse quod b. velit omnia illa es-
se. sed potest nolle illa esse que. a. vult: quia
voluntas. b. se habet contingenter ad illa que
vult. a. sicut voluntas. a. ad illa que. b.
vult si est deus. si autem. b. nolit illa esse
ergo nullum eorum est. igitur si sint duo om-
nipotentes vtriusque illorum faceret alter
nullipotentem. non destruendo illud sed
faciendo vel prohibendo per suum nolle
esse volitum ab alio. **Q**uod si dicas som-
nians quod concordant in voluntate sua
quamvis de hoc nulla sit necessitas sed

quasi fecerunt pacta. **A**dhuc probetur.
quod neuter eorum erit omnipotens. nam si
a. est omnipotens potest producere suo
velle quodcumque aliud possibile volitum
a se. ex hoc sequitur quod b. nullum eorum
potest producere suo velle. 7 ita non est om-
nipotens. **Q**uod hoc sequatur patet ex qua-
ta via. quia impossibile est duas causas
esse totales vnius effectus. quia ex quo cau-
sus est ab una impossibile est quod sit ab alia
Argumenta quedam aliorum ad con-
clusionem predictam nolo hic adducere
quibus non oportet initi. quia sunt solu-
bilis. 7 eque forsitan concludentia vnum
esse angelum i vna specie si angelus est sim-
plex in essentia sua. aut si concluditur non
tamen ex naturaliter nobis notum nec oportet
illa adducere ut soluenda. quia non
sunt conclusionem quam teneo.

Ad illa que sunt

pro alia opinione respondeo ad auctori-
tatem Rabi Moysi: dico quod populus is-
rahel fuit rudis 7 prorsus ad idolatri-
am. ideo indiguit instrui per leges dei
tate dei. licet per rationem naturalem po-
terat demonstrari. ita etiam acceptum
est a lege quod deus sit. Exodi tertio. Ego
sum qui sum. Et apostolus ad Hebræos
dicit. quod oportet accedentem ad deum
credere quia est. 7 tamen non negat deum
esse demonstrabile. ergo pari ratione ne-
gandum non est posse demonstrari deum
esse vnum. licet acceptum sit a lege. **I**lla
etiam que possunt demonstrari utile est
comunitati tradere per viam auctoritatis.
7 propter negligentiam communitatis
in inquirendo veritatem. 7 propter im-
potentiam intellectus. 7 propter errores
inquirentium per demonstrationem.
quia veritatibus suis multa falsa permis-
ceant. ut dicit Augustinus decimo octa-
uo de civitate dei. 7 ideo quia simplices
sequentes tales demonstrationes bene
possent dubitare cui esset assistendum.

Dei non idcirco quod se habet per se
Dei non idcirco quod se habet per se

Dei non idcirco quod se habet per se
Dei non idcirco quod se habet per se

Dei non idcirco quod se habet per se
Dei non idcirco quod se habet per se

Ideo tuta est via et facilis et communis. au-
toritas certa que non potest fallere nec falli.
Ad 2^{am} rationem de singulari dico. quod
aliud est singularitas esse conceptam ut ob-
iectum vel ut partem obiecti. aliud est sin-
gularitatem esse precise modum concipiendi
siue sub quo concipitur obiectum. Ex^m cum
dico plurale. obiectum conceptum est plura-
litas. sed modus concipiendi. id est. modus
sub quo concipitur est singularitas. ita
in intentionibus logicis. cum dico singu-
lare: quod concipitur est singularitas. sed
modus concipiendi sub quo concipitur
est universalitas. quia quod concipitur
ut concipitur habet indifferentiam ad plu-
ra. Ita dico in proposito quod essentia di-
uina potest recipi ut singularis ita quod sin-
gularitas sit concepta: vel ut obiectum vel
ut pars obiecti. nec tamen sequitur quod con-
cepta possit cognosci ut singularis ita quod sin-
gularitas sit modus concepti. cognoscen-
tiam sic aliquid ut singulare est cognoscere
illud ut hoc. sicut album videtur ut hoc.
et hoc modo ut predictum est non cogno-
scitur essentia diuina sub ratione singu-
laris. et ideo in argumento est fallacia fi-
gure dictionis commutatio rem in mo-
dum.

*Ad rationes singulares
cognoscitur singularitas
et non cognoscitur
singularitas*

Ad rationes princi-

pales. ad primam dico quod apostolus loquitur
de ydolis. et ideo de dijs nuncupatiue.
et subdit ibi. Nobis autem vnus est deus
quia omnes dii gentium demonia. Ad
2^{am} dico. quod consequentia non valet. quia
numerus non est talis modus significan-
di grammaticaliter quales alij modi gram-
maticales qui precise dicunt modum con-
cipiendi rem absque aliquo reali corre-
spondenti tali modo concipiendi. sed nu-
merus vere includit rem substratam. vnde
sequitur homines currunt. sed plures ho-
mines currunt. sed non est sic de alijs con-
significatis nominis vel verbi. quia non
sequitur. deus est generis masculini. er-
go deus est masculus. quia ad masculin-

nitatem sufficit aliquid in re a quo iste
modus concipiendi possit accipi. puta
actiuitas. dico igitur quod illud subiectum di-
conceptum sub modo plurali includit con-
tradictionem. quia modus concipiendi re-
pugnat ei quod concipitur sub modo. cum
igitur probatur consequentia. quia idem
includit singulare et plurale. dico quod sin-
gulare includit illud sub modo concipi-
endi conuenienti ipsi concepto. sed plu-
rale includit illud sub modo incompos-
sibili illi concepto. et ideo illud singulare
includit rationem quasi in se veram. per
ut includit conceptum et modum concipi-
endi. plurale autem potest includit illa in-
cludit rationem quasi in se falsam. et ideo
non sequitur quod plurale sit verum de plu-
rali: sicut singulare de singulari. quia de
eo cuius ratio est in se falsa nihil est ve-
rum. Per idem patet ad aliam propo-
sitionem quo maius cogitari non potest
quia non sunt dii cogitabiles sine contra-
dictione. quia modus repugnat rei con-
cepte. et ideo maior est glorianda sic prius
in questione precedenti. Ad veritatem au-
tem propositionis requiritur quod subiectum
non includit contradictionem sicut dictum
est in questione 2^a huius distinctionis. Ad 3^{am} dico quod maior propositio non est
prima sed reducitur ad istam. omne imperfectum
reducitur ad perfectum. et quia omne ens per
participationem est imperfectum et tantum illud
ens est perfectum quod est ens per essentiam. ideo
sequitur propositio illa maior de participa-
tione. hec autem maior de imperfecto sic
habet intelligi. aliquid est imperfectum secundum
imperfectiorem simpliciter. que non necessa-
rio habet imperfectiorem concomitantem
quia non includit in se limitationem. ut hoc
bonum. hoc verum. hoc ens. et hoc imperfectum
reducitur ad perfectum eiusdem rationis. scilicet bonum. ens. verum. que important
perfectiorem simpliciter. aliquid autem est im-
perfectum secundum perfectiorem non simpliciter sed
secundum perfectiorem que de ratione sui includit
limitationem. et ideo nescio huius imperfectiorem

ad hunc modum ad hunc modum
bonitate unius per bonitatem alius

Q.

III

an annexam. ut h. homo et h. asinus. quod
igitur imperfectum est primo modo reduci
tur ad perfectum simpliciter secundum perfectionem
illius rationis quia aliquid secundum illam rationem
potest esse simpliciter perfectum. Quod autem
est imperfectum 2° modo non reducit ad
aliquid perfectum secundum perfectionem eiusdem
rationis. quia. n. ista imperfectionem includit
ideo secundum illam non potest esse aliquid perfec
tum simpliciter per limitationem. sed redu
citur ad aliquid perfectum simpliciter et
uocum eminenter includens illam perfe
ctionem. et ideo bonum imperfectum redu
citur ad perfectum bonum. sed lapis qui est
imperfectus non reducit ad lapidem perfec
tum simpliciter sed ad summum ens et ad
summum bonum que includunt virtualiter il
lam perfectionem. Ad ultimum of.
quod plura bona finita sunt meliora pauci
oribus bonis finitis. non autem plura bona
infinita. Sed hoc non videtur respondere
ad argumentum. quia quaecumque si essent
essent meliora videntur ponenda in enti
bus esse. et maxime in ente supremo quod
est necesse esse. quia ibi quicquid posset esse
bonum est: et necesse est ibi esse. sed plura
bona infinita si essent essent meliora. vi
deretur igitur quod plura bona infinita sunt
ponenda in natura summi boni. Ad
illud respondeo. quod cum dicit in maiori
illa que si essent essent meliora sunt po
nenda ibi: dico quod aut per se si implicat
positio possibilium. aut positio incom
possibilium. si primo modo: dico quod maior
est vera et minor falsa. quia implicatio illa
in minori non est possibilium sed incopossi
bilium. si autem per se si implicet positionem in
copossibilium. minor est vera et maior fal
sa. quia. n. non essent meliora nisi ex positio
ne incopossibilium non essent meliora. nec etiam
sunt bona sic illud quod non est nisi ex positi
one incopossibilium omnino non est. sic nec illud
est a quo illud dependet.

circa secundam
partem huius di. queritur

primo. utrum possibile sit cum unitate entis
diuine stare pluralitatem personarum.

Quod non. quia quaecumque vni et eadem sim
pliciter sunt simpliciter eadem inter se sunt
eadem simpliciter. et additur simpliciter
ad excludendum ideitatem secundum quid.
quia si sunt eadem eidem non simpliciter
sed secundum quid: vel si eidem simpliciter sunt ea
dem solum secundum quid: non oportet illa esse
simpliciter eadem sed persone diuine sunt
simpliciter et omnino eidem entis diuine. quod
in se et omnino est simpliciter eadem. cr
go 2°. maior 3°. tum quia per eam tener
omnis forma syllogismi perfecti. que for
ma de se est euidens. quia in primis no
tantur extrema in medio coniungi. et ex hoc
solum concluditur ideitas extremorum
inter se in conclusione. tum quia oppositum
predicatum destruit subiectum. quia si non
sunt eadem omnino inter se non sunt simplici
ter eadem alicui eidem simpliciter. minor
probat. quia essentia diuina propter suam
simplicitatem est quicquid habet habet
magis. di. 8°. et secundum Augustinum. x. de ciui.
ca. xi^o. Similiter alia per minoris patet
quia ipsa est in se omnino simplex et indiui
sibilis. ergo 2°. 2° sic. essentialiter et acci
dentale diuidunt totum ens. quicquid er
go est in aliquo aut est idem sibi essentiali
ter aut accidentaliter. sed quod distiguit
personas non est accidentale entis. quia
nihil sibi accidit. ergo est sibi idem essenti
aliter. sed quod essentialiter est idem essen
tie multiplicato illo multiplicatur essen
tia. ergo si sunt plures persone sunt plures
essentie. 3° sic. nihil est ponendum in
entibus et maxime in summo bono quo
non posito nihil perfectionis deficit in vni
uerso. sed aliquid persona diuina non existit in
diuina essentia nihil perfectionis deesset in
vniuerso. si pluralitas talium non est ponenda
in deo. probatio minoris. si 2^a persona
non esset quicquid perfectionis esset in ea esset in p
sona alia. et ita nihil perfectionis deesset in
vniuerso si ipsa non esset. quia quicquid perfectio
nis simplicitate est in vna est in alia. et abstracta

Ubi dicitur quod motus solis fit 30 diu et a parte ^{quartus et}
de generatione. ergo potentia infinita ^{totius}

vna ⁊ manente alia nihil pfectionis tol-
litur ab vniuerso. ¶ Dices qd nō sub oī
modo qdqd perfectionis ē in vna est in
alia. ¶ Rō tra iste modus habēdi vñ ef-
fendi aut est pfectio aut non .si fuerit
deo. ⁊ p psequēs psona pma nō erit sim-
plicitē pfecta que nō habebit illū modū
si nō ē stat argumentū : qd nō manēte 2^a
psona manet tota eius pfectio in psona
pma. ē nihil pfectionis deperdit ab vni-
uerso amittota psona 2^a. ¶ Itē 4.
si sūt plura pfecte esse qro qd formalitē
distinguant sūt. a. ⁊ b. sed qd plura sūt
nece esse includit pditionem. quia aut ille
ratōēs qbus distingunt sūt necesse esse
⁊ nēcessitates eēdi ⁊ tūc erunt duo necesse
se eē que etiā pueniūt in necesse eē. ⁊ per
psequens p necesse eē non distinguūtur.
si autē ille rationes sūt possibiles : illa
que istis distingunt nō sūt necesse esse.
¶ Ad oppositum. illud est possibile qd
nō includit pditionem. sed nō includit
pditionem qd sit vna eētia in tribus p-
sonis. quia pdictio est fm idem. hic aut
non est ptradictio fm idem. quia hic est
vniitas essentie ⁊ trinitatis personarum
relatiuarū ergo rē.

Drta boč

quero vtz sint tantuz tres
psone in cētia diuina. Et
arguo qd nō. Primo sic. Relatōes op
polite sūt equalis dignitatis. ergo si rela
tio pmi. pducentis tm̄ pstituit vnā p
sonam correspōdebit sibi alia relatio tā
tum pstituens psonam vnā pductam ⁊
ita tantum erit vna psona pduca. **P**reterea
duabus relationibus pducto
rum correspondēt due pducentiū. ⁊ e
que distinguunt ista extrema inter se sic
illa inter se. ergo si iste due relationes cō
stituūt duas personas. ⁊ alie due pstitu
ent alias duas. ⁊ ita crūt quatuor psōe
diuine. **P**reterea. potentia finita dū
rans in infinitū posset habere effectus i
finitos. sicut pz de sole fm viam pbi. 2°.

de generatione. ergo potētia infinita pō-
test habere infinita pducta simul. pñā p-
batur. quia q̄ potentia finita simul non
potest in tot in quot successive h̄ est pp
finitatem ppter quā pñā adequat sibi
iste effectus. ergo potentia infinita in q̄
potest successive in tot potest simul.

Oppositum videt Math. ult. In noie
patris ⁊ filij ⁊ spūſſacti. ⁊ Joh. 5.º Tres
ſūt qui testimonium rē. Auguſtinus de
fide ad Petz. ca. 2.º ⁊ ponit in lra.

E quia plu

ralitas diuinarum psonaz
 declarat ex pductione. ideo
 quero de pductōe in nā diuina. ¶ pmo
 in cōi vtz essentia diuina possit stare in
 aliquo ꝛ ipsum ēē pductum. arguo qꝫ
 nō. pmo siquillū pductū est ex se neces
 sarium. sed quicqd subsistit in cētia di
 uina est ex se necārium ergo ꝛ. pbatio
 maioris per quicqꝫ vias. ¶ Prima qꝫ nī
 hil simul est ex se uccessarium ꝛ ab alio.
 sed quod est pductū si est necessarium ē
 necessariū ab alio ergo nō a se. maiorēz
 huiꝫ sylogismi pbo. quia si ē necessariū
 ex se. ergo est necārium circūscꝛpto omi
 alio. si autē est necessariū ab alio non est
 necāriū illo circūscꝛipto. ¶ 2°. pbatur
 maior. quia omē pductū possibile fuit
 pꝛuci aliquoꝫ possibile pꝛuci esset p
 ductum. g^o omē pductum aliquam pos
 sibilitatem includit. ꝛ omis possibilitas
 repugnat necessario ex se g^o ꝛ. ¶ 3°. sic.
 terminus pductus est aliquo mō poste
 rior pductio. quia nō potest intelligi p
 ductio sine aliquo ordine priori ꝛ poste
 riori in illo pozi in quo pducens intelli
 gitur nō intelligitur pductum. quia tūc
 nō esset pus. ergo intelligitur in illo pri
 ori pductum non esse. ꝛ in signo poste
 riori intelligitur esse. ergo mutatio.
 ¶ 4°. pbatur. quia essentia diuina circūscꝛ
 pta pductione nō habet illud pductum.
 habet. n. illud pductum per pductionē
 ergo per illam sit cētia diuina de nō ha

Di

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.7.18

Exemplum huius patet. quia si in intellectu nostro esset cōcreata vel consubstantialis noticiā sui sicut quidā intelligū Augustinū de noticiā cōdita. 14. de trinitate licet intellectus non possit habere noticiā genitā quā cognoscat se formaliter. tamen si potest habē aliqđ obiectum actu intelligibile sibi p̄sens. pōt aliquā noticiā gignere in passio ap̄proximato si quod tale sit. aut per se sciatem si haberet virtutē gignendi aliqd per se scians. & ab intellectu diuino circūscripta ratione receptiui noticiē si remaneat ratio productiui noticiē ⁊ hoc per

ne stantis poterit talis noticia gigni licet non recipiatur in intellectu qui est principium gignendi. Ex hoc patet qd glossa illius minoris nulla est. Ad confirmationem illius glossae per frustra dico qd in omni ordine agentium precipue ubi principius actuum de se non est imperfectus est status ad aliquod principium actuum simpliciter perfectum. quod. s. agēs agit ex plenitudine perfectionis. et dicit agēs ex liberalitate sūm Auiē. 6. metha. c. vltimo. Nullum autem agens agit liberaliter propter hoc qd ex actione sua expectat perfici. sicut enim in actibus humanis liberalis est ille qui agit nō expectās redditionē. ita simpliciter agens dicitur liberale eo qd nullo modo perficitur a productione vel producto. Ex hoc arguitur sic. in omni genere principij productiui non includentis imperfectionēz possibile est stare ad aliquod p̄mum simpliciter perfectum. sed intellectus est tale principium et volūtas similiter. ergo in isto genere potest stare ad aliquod simpliciter perfectum. sed nihil est simpliciter perfectū agens quod non agit liberaliter sūm predictum modum. ergo hoc est aliqd agens liberaliter modo predicto. igitur in genē principij productiui est aliquod principium tale quod nullo modo perficitur per suam productionem. talis ē intellectus habens obiectum sic sibi p̄sens. et nullus alius est nisi ille qui nō recipit nec perficitur per intellēctiōē quā gignit siue que in virtute eius gignitur. ergo non oportet intellectū omnē pducere noticiāz vt ea perficiatur. sed oportet esse aliquem priorem producentem non perfectibilem per productū. Et cū dicitur tunc erit frustra nō sequitur. nā erit summū bonū. sed non est productū a producente ut producens per ip̄m perficiatur: sed ex plenitudine perfectionis productū. Cum autem arguitur post de impossibilitate duco ad oppositum quia et si aliquod obiectum p̄sens me

[Faint handwritten text from folio 6v]

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

Diphtheria

2^a R. o. p. h. s.

1780-1781

*Immo si moltiplica
la qual cosa per la
tra moltiplicazione
realtà q' n' è di 7396
q' è l'altezza del*

[illegible]

potest simpliciter fundare relationes op-
positas magis repugnantes. quales sunt
relationes producentis et producti. plus
enim excedit infinitas diuine essentie illimi-
tatione qualicumque cuiuscumque creati quod
repugnantia quarumcumque relationum secundi
modi excedat repugnantia quarumcumque
altari eiusmodi. **Confirmat etiam ratio.**
quod omnia relatione opposita equaliter inclu-
dunt contradictionem. sed alique secundi modi
non includunt contradictionem igitur nec alia
Arguit aliter quidam doctor sic. prima
persona constituitur per relationem ad secundam
et non nisi per relationem originis. et oportet
ponere in diuinis diuersa supposita quod
vnum sit ab alio. prima propositio probatur.
quod prima persona est relatiua ad secundam. et si non
constitueret per illam relationem. et accideret
sibi relatio illa quod adueniret illi persone
positiue quod est inconueniens. **Arguit**
sic. virtus summe actiua summe se diffundit
sed non diffunderet se summe nisi producere
aliquid summum. et ratio. **Arguit alique per**
relationem boni. quia bonum est de se comuni-
catiuum. et summe bonum summe communicati-
uum. non nisi ad intra. quia nihil aliud
potest esse summum bonum nisi arguitur de
ratione perfecti. quod perfectum est quod potest producere
sibi simile. ex. 9. metha. et. 4. methau.
et primum agens quod est perfectissimum potest
producere sibi simile. et perfectius est quod po-
test producere sibi simile vniuocum quod equi-
uocum. quia productio equiuoca est imper-
fecta. ergo ratio. **Iste rationes non declarant**
propositum per manifestius neque fideliter
quod infideli. prima quoniam accipit quod prima perso-
na constituitur per relationem si vult persua-
dere infideli accipit minus notum principa-
li propositum. minus enim notum esset tali. scilicet
infideli per se subsistens constitui per rela-
tionem quod productionem in diuinis esset et etiam
vult persuadere fideli adhuc preedit ex mi-
nus noto. quod quod productio sit in diuinis est
euidens quod sit articulus fidei. non autem est
ita euidens hoc esse articulum fidei quod pri-
ma persona constituitur per relationem. **Et**

cum probat: quia aliter illa relatio ad-
ueniret persone constitute. et ita illa rela-
tio esset accidens. probatio non videtur
valere. quia simili modo posset argui de
spiratione actiua de qua omnes tenent
quod non constituit personam. nec tamen
est accidens. quia perfecte est eadem fun-
damento quod est essentia in persona.
Et cum arguitur ultra quod distinctio non
est ibi nisi per relationes originis. hec non
est ita manifesta sicut conclusio quam
intendit ostendere. nec etiam est necessa-
ria ad propositum in communi. quia et
si aliter esset ibi distinctio posset tamen
saluari origo. **Et cum secundo argui-**
tur quod summe actiuum est summe diffu-
siuum sui. **Respondetur.** quod verum est quod
tunc possibile est aliquid diffundi. Sed
oportet probare quod possibile esset ali-
quid diffundi sue communicari in vni-
tate nature. **Per idem ad tertium de**
ratione boni. quia oportet probare quod
communicatio eiusdem rei vel nature
esset possibilis. quia ad impossibile in-
cludens contradictionem non est poten-
tia nec communicatio bonitatis. **Si**
militer ad quartum. perfectum est natu-
ra producere summum sibi simile. verum
est ita summum sibi simile sicut potest pro-
duci. oportet igitur probare quod summe
sive vniuocum id est in vnitatem nature esset
productibile.

Teneo igitur qua

tuor rationes primas et precipue duas pri-
mas pro conclusione affirmatiua. quod re-
spondeo ad argumenta in oppositum.
Ad primum negando maiorem. cuius
probatur primo per necessarium ex se:
et ex alio. dico quod si idem genus cause im-
porteretur per hec duo ex se et ex alio: ve-
rum est quod nihil sic est necessarium ex se
et ex alio. si autem aliud genus cause im-
porteretur puta per illud ex se causa for-
malis. et per illud ab alio causa effectiua
vel productiua non est inconueniens idem

amplius hoc ad pacem
et ad pacem facere
quod hic dicitur quod
propter quod illa ratio est
eodem

iste per ad hanc
iste per hanc

ad 227

ad 227 140e

ad 227

ad 227 140e

Natur modis de
quor modis de

De ordinis et
res se de quod
formalis natura
naturae hanc quod
natura et hanc
et hanc et hanc
et hanc et hanc
et hanc et hanc

...esse necessarium ex se vno modo. et ab alio modo. cum probatur maior pro-
syllogismi: dico quod necessarium ex se for-
maliter non potest non esse circumscrip-
tione quocumque alio cuius circumscriptione non
includit compossibilitatem ponendo illud
esse. sed ex se necessarium formaliter sequi-
tur posse non esse circumscrip-
tione alio per impossibile. sicut ex vno in com-
possibili posito sequitur aliud incompos-
sibile ita de filio hoc declarat per exemplum.
philosophi ponentes creaturas necessa-
rio produci habent dicere quod ipse habet entita-
tem qua formaliter essent necessa-
rie licet in illa entitate dependant a causa
necessario producente filius autem habet en-
titatem formaliter necessariam. et candem
cum producente. creatura igitur si esset ex se
necessaria non posset non esse circumscrip-
tione omni alio cuius circumscriptione non impli-
cat contradictionem. tamen circumscrip-
tione causa alia a se per impossibile: posset
non esse filius autem non posset non esse
circumscrip-
tione quocumque alio sine entitate
a producente. quia non potest non esse nisi
circumscrip-
tione persona producente et produci
non est aliud sine entitatem a producente.
unde si pater creaturam naturaliter pro-
duceret et necessario produceret eam forma-
liter necessariam. tamen non esset tunc ne-
cessaria tanta necessitate quanta est nunc
filius necessarius. stat ergo de filio quod sit
a se formaliter necessarius et tamen ab alio
producente cum quo habet eandem en-
titatem necessariam. Ad secundam.
probationem maioris dico: quod possibile
logicum differt a possibili reali. sicut pa-
tet per philosophum. 5. methaphisic.
c. de potentia possibile logicum est mo-
dus compositionis formate ab intellec-
tu illius quod cuius termini non inclu-
dunt contradictionem. et ita hoc modo
possibilis est hec propositio deum posse pro-
duci. et deum esse deum. sed possibile re-
ale est quod accipitur ab aliqua poten-

in re sicut a potentia inherente alicui. vel
terminata ad illud sicut ad terminum.
filius autem non est possibilis possibiliter
reali neque possibilitate inherente: nec
terminata ad ipsum. quia possibilitas si-
ue actiua siue passiva est ad aliud in na-
tura sicut patet per diffinitionem pote-
rie actiue et passiuę. 5. 7. 9. methaphisic.
c. quod est principium transmutandi aliud
vel ab alio in quantum aliud. tamen filius
est terminus potentie productiue que ab-
strahit a ratione potentie effectiue. et si il-
la potentia dicatur simpliciter potentia
terminus illius potentie potest dici sim-
pliciter possibile. sed possibilitas illa non
repugnat formaliter necessario. licet pos-
sibilitas de qua philosophi loquuntur
potentia actiua et passiva proprie repug-
nat necessitati ex se. Ad tertiam pro-
bationem cum dicitur ibi est ordo. ergo in-
telligitur prima persona non intellecta se-
cunda. Respondeo: quod non necessario
prima intellectione intelligitur secunda
persona cum prima persona si illa prima
persona est absoluta. sed non sequitur: quod
cum prima persona intelligitur esse secun-
da persona intelligatur non esse. sic non
sequitur illud animal quod est in homi-
ne intelligitur non intellecto rationali.
igitur intelligitur non esse rationale.
Cum autem infero mutationem ex ter-
minis oppositis. accipio actiua intelligere
productum non esse quando produciens
est. abstractionem igitur sine mendacio
que est non considerando illud a quo fit
abstraccio commutat in abstractionem
mendacem que est considerando illud non
esse a quo fit abstraccio. Ad quartam
probationem dico: quod illa persona non
esset in essentia sine productione. habet
enim illam per productionem. non sequi-
tur ergo essentia de se non habet personam
ergo essentia de non habente sit habens.
sed sequitur essentia de ratione sua non habet illam
vel non includit illam personam quod personam est.

...esse necessarium ex se vno modo. et ab alio modo. cum probatur maior pro-
syllogismi: dico quod necessarium ex se for-
maliter non potest non esse circumscrip-
tione quocumque alio cuius circumscriptione non
includit compossibilitatem ponendo illud
esse. sed ex se necessarium formaliter sequi-
tur posse non esse circumscrip-
tione alio per impossibile. sicut ex vno in com-
possibili posito sequitur aliud incompos-
sibile ita de filio hoc declarat per exemplum.
philosophi ponentes creaturas necessa-
rio produci habent dicere quod ipse habet entita-
tem qua formaliter essent necessa-
rie licet in illa entitate dependant a causa
necessario producente filius autem habet en-
titatem formaliter necessariam. et candem
cum producente. creatura igitur si esset ex se
necessaria non posset non esse circumscrip-
tione omni alio cuius circumscriptione non impli-
cat contradictionem. tamen circumscrip-
tione causa alia a se per impossibile: posset
non esse filius autem non posset non esse
circumscrip-
tione quocumque alio sine entitate
a producente. quia non potest non esse nisi
circumscrip-
tione persona producente et produci
non est aliud sine entitatem a producente.
unde si pater creaturam naturaliter pro-
duceret et necessario produceret eam forma-
liter necessariam. tamen non esset tunc ne-
cessaria tanta necessitate quanta est nunc
filius necessarius. stat ergo de filio quod sit
a se formaliter necessarius et tamen ab alio
producente cum quo habet eandem en-
titatem necessariam. Ad secundam.
probationem maioris dico: quod possibile
logicum differt a possibili reali. sicut pa-
tet per philosophum. 5. methaphisic.
c. de potentia possibile logicum est mo-
dus compositionis formate ab intellec-
tu illius quod cuius termini non inclu-
dunt contradictionem. et ita hoc modo
possibilis est hec propositio deum posse pro-
duci. et deum esse deum. sed possibile re-
ale est quod accipitur ab aliqua poten-

relatiua probatio quia tunc est aliquid
excepto relatiuo. fm Aug^m. 7. de trini.
c. i. vel. 6. quia relatio nō est de ratōe ab
soluti. ip̄a in quā mōs cēntia habet illā p
ductionē: siue per pductionē habet per
sonā in qua subsistit. que tamē persona
vel pductio nō est de rōne essentie. non
autē sequit mutatio ex hoc q̄ aliqd in
est alicui quod nō est de ratōne eius. sed
mutatio requirit q̄ aliquid insit alicui
cui p̄us insuit oppositū qd nō habet in
pposito. ¶ Ad quintā pbationē dico
q̄ in generatōne in creaturis cōcurrunt
due rōnes. s. q̄ ip̄a ē mutatio ⁊ est produ
ctio. vt est mutatio ē forma subiecti mu
tati. vt est productio est termini pducti
vt via. Iste rōnes nō includūt se essent
ialiter etiā in creaturis. diuersa enī resp
ciunt pmo. ḡ sine cōtradictōne potest in
telligi rō pductōnis sine rōne mutatiōis
⁊ ita generatiō transferat ad diuina sub
rōne pductōnis licet nō sub rōne muta
tionis. ¶ Ad 2^m pncipale dico. q̄ nō se
quitur est ab alio. ḡ dependens. cū p̄ba
tur. ꝑcedo q̄ eq̄ independētē est nā i p
ducētē ⁊ pducto. cū arguit ex indepen
dentia q̄ nō est p̄exigentia nego p̄nam.
q̄ dependētia sequit entitatē formalem
dependentis ab illo a quo dependet. qñ
igit̄ habet eandē entitatē nō est ibi depē
dentia. pōt tñ ibi esse p̄exigentia si vnū
suppositū habeat illud ab altero. ¶ Ad
vltimū dico q̄ mutatiōes aliē a genera
tione ex rōne sua formali sunt imp̄fecti
p̄es generatiōne. quia ex rōne termino
rum inductoꝝ imp̄fectoꝝ habēt maio
res imp̄fectiones q̄ termini generatiōis. tñ
aliē mutatiōes quantū ad illud qd p̄e
supponūt nō requirūt tantā imp̄fectio
nē in subiecto quantā requirit generatō
⁊ hoc vt est mutatio. quia generatiō re
quirit in subiecto entitatē in potentia. ⁊
hoc ad esse simplr. aliē mutatiōes non
¶ Ad ppositū applicando dico q̄ gene
ratio nō transferat ad diuina fm illō qd
p̄supponit generatiō puta subiectū mu

tabile quod est imperfectiōis. quia vt ē
mutatio nō est in diuinis. sed transfert
ad diuina inquantū generatio est pduc-
tio sub ratione qua est pductio termi-
nū quia terminus eius est pfectio terminū
aliarū mutationū. ⁊ sic bene potest p ge-
nerationē accipi essentia tanq̃ terminū
pfectissimus in diuinis. licet nō possit p
aliquā aliā mutationē accipi aliq̃ ali
terminus aliarū mutationū. qz hoc con-
cluderet compositionē ⁊ imperfectionem
qz terminus cuiuslibet alteri mutatiōis
ēēt accēs cōponibile cum subiecto.

Ad questionē quāz

tam de numero productionū patet ve-
ritas. qz sunt tm̄ due pductōnes (h^o de-
claratur ab aliquibus sic. actus notōna-
les fundant sup actus effectuales. s3 tan-
tum sūt duo actus effectuales manētes
intra qui sunt intelligere ⁊ velle. g^o tantū
sūt duo actus notōnales qui sūt produ-
ctiui intra. ¶ Confirmat ratio. qz act^{us}
notionales fundati sup actus effectuales
equant eis. ⁊ ideo nō possunt plurifica-
ri actus notionales fundati sup cundez
effectuales. Et modus ponit iste ⁊ colligi-
tur ex multis dictis sparsim i pluribus
locis qz tā intellectus q̄ voluntas i quo-
cunqz habent esse ppter separationem
illius a m̄a postq̄ habuerit esse in actu
suo pmo simplicis intelligentie aut vo-
litionis sūt supra se cōuersiue ⁊ sup act^{us}
eoz simplices ⁊ super obiecta eoz p ac-
tus cōuersiuos intelligēdi ⁊ volēdi. In-
tellectus enī nō solū intelligit verū sim-
plici intelligentia sed etiā intelligentia cō-
uersiua intelligendo se intelligere ⁊ con-
uertendo se sup obiectū intellectū ⁊ sup
actū simplicē intelligēdi ⁊ super se itel-
ligentē per actū suū cōuersiuū qz notitia
secunda que est in verbo non solū scit ⁊
intelligit rem. sed sic scit ⁊ intelligit eam
vt sciat se scire ⁊ se intelligere eā sūt volū-
tas nō solum vult bonū simplici voliti-
one. s3 etiā volitōe cōuersiua volēdo se

Di.

II

velle conuertendo se super obiectum vo-
litum et super actum volendi simpliciter
et super se volentem per actum suum conuersi-
uum. Sed ista conuersio partim vno et eo-
dem modo conuenit intellectui et volunta-
ti et partim alio et alio modo. quod enim ambe
se conuertunt: ut sunt nude pure et sole po-
tentie. hoc vno et eodem modo puenit eis
quantum est ex parte ipsarum se conuertentium.
ambe enim se solas conuertunt sua vi acti-
ua que equaliter eis puenit. sed alio et alio
modo quantum est ex parte obiectorum ad que
se puerunt. intellectus enim postquam est con-
uersus ad illa ad que conuersus est se ha-
bet ut potentiale quoddam et purus po-
tentiale. hoc quia intellectus nudus et
purus natus est recipere ab illis. sicut pro-
prium passiuum a suo proprio actiuo natu-
rali quod est idem intellectus informatus no-
ticia simpliciter. informationem noticie geni-
te. Voluntas autem postquam est conuersa ad
illa ad que conuersa est se habet ut actiuum
quoddam. et hoc ut voluntas nuda et pura
nata exprimere de illis. sicut proprium actiuum
de proprio passiuo cuiusmodi est eadem
voluntas informata amore simpliciter. amo-
rem quandam incentiuum qui est spiritus sanctus
in diuinis. qui habet esse a producentibus
ipsum non per informationem eius de quo est
quasi subiectiue. nec per aliam impressionem
factam eidem. sed modum quo verbum siue fili-
us pcedit a patre per quandam quasi in-
formationem siue impressionem factam intel-
lectui paterno conuerso ut sit sicut noti-
cia declaratiua de noticia simplici. sed
quandam quasi excussionem vel expulsionem
aut pgressum: aut magis proprie loquen-
do per quandam expressionem producti de eo-
dem quo subiectiue productur. Ex parte ergo
intellectus causat actus dicendi a noti-
cia simplici in intellectu nudo conuerso
supra se et supra noticiam suam simplicem:
ita quod intellectus informatus noticia sim-
plici est principium actiuum et elicitiuum actus
notionalis intellectus. ipse autem nudus in
tellectus conuersus non est nisi quasi principium

passiuum de quo quasi de materiali pro-
ducit verbum quasi per impressionem. Et po-
te autem voluntatis causat actus notionalis
ab ipsa voluntate nuda conuersa supra se
et super amorem suum simplicem et super ipsam
voluntatem informatam amore simpliciter. Ita
quod voluntas nuda conuersa est principium
actiuum et elicitiuum actus notionalis volun-
tatis. ipsa vero voluntas informata amo-
re simplici est principium quasi passiuum. de
quo quasi de materiali producit spiritus sanctus
filius quandam expressionem. Et hinc appa-
ret differentia intellectus ut intellectus.
et intellectus ut natura. quia intellectus
ut in patre existens in actu intelligendi
sua essentia que actus ipsa essentia operat
in ipso intellectu suo ut est quasi in po-
tentia ad noticiam essentialem. sed rationem in-
telligendi secundus est secunditate natu-
rali ad producentem de seipso sibi simile. ad
quod est quasi in potentia. per hoc quod est
actu sub illa noticia essentia. intellectus
enim ut est quedam noticia essentialis. sed ac-
tum est natura et principium actiuum quo
pater de eodem intellectu ut est intellectus
purus et tamen intellectus ut de puro passi-
uo informat noticiam que est verbum. quod
filius est eadem noticia cum illa de qua for-
matur differens solum ab ea in quantum
pcedit ab ea ut manifestatiua et declara-
tiua ipsius. Et per omnem eundem modum
debemus intelligere verbum formari in
nobis. cognitum enim primo sui simplicem no-
ticiam impmit intellectui nostro represen-
tando se illi ut pure passiuo: et sub illa ra-
tione qua est intellectus. Intellectus au-
tem sic perfectus simplici noticia per obie-
ctum cognitum quod in se continet expressiue:
factus est secundus et principium actiuum
ut natura in seipsum ut intellectus. tamen et prin-
cipium passiuum ad formandum in se noti-
ciam declaratiua de noticia simplici. Et
hoc quod dicitur verbum formari per intel-
lectum. et quod intellectus sit in formatione
eius actiuus. hoc intelligit de intellectu
actu informato simplici noticia. per hanc

tionem q̄ tñ sunt ibi due pductiones
distincte fm ratōnes formales pductio
num. ⁊ hoc quia sūt tantū duo pñcipia
pductiua habentia formales ratōnes p
ducendi distinctas. Quod pbo sic. om̄s
pluralitas reducitur ad vnitates vl ad pau
citatē tantā ad quantā reduci potest.
ergo pluralitas pñcipioꝝ actiuoꝝum vl
pductiuoꝝum reduceretur ad vnitates vl
ad tantam paucitatem ad quantam po
test reduci. sed nō potest reduci ad aliq̄
pñcipium vnum productiuūꝝ pbatio.
quia pñcipia pductiua que sunt natura
⁊ voluntas habēt oppositos modos pñ
cipiandi. quia alteꝝ inclinatur ex se ad
agendum naturaliter. alteꝝ libere ⁊ i po
testate sua habet pducere. ita q̄ ad hoc
ex se naturaliter nō inclinatur. si autem
reduceret ad aliquod vnū pñcipiū pdu
ctiuū. illud haberet determinare alterum
modū pñcipiandi. vel. n. esset pductiuū

ex se determinato p modum nature vel non ex se determinate sed libere. et ita p modum voluntatis ergo nō possūt reduci ad paucitatem minorem q̄ ad dualitatem pncipiū. s. pductiui p modum nature et pncipiū pductiui per modū voluntatis hec aut duo pncipia fm ratōes suas pncipiādī debēt poni in pmo. qz in ipso est ois rō pncipiū quod nō reducitur ad aliud pncipium prius. igit sūt tñ duo pncipia pductiua alterius rōis in pmo. pductio hec aut sunt pductiua ad intra. pbo. in intellectus pfectus sicut inquantū est potentia opatiua natus est intelligere obiectū quantū est ipm noscibile. ita inquantū est potentia pductiua noticie genite natus est esse pncipiū tante noticie q̄ta potest esse obiecti. Intellectus autē i pmo etiam vt est pncipiū pductiui est simpliciter perfectus. qd patet qz nō reducitur ad aliud pncipium pus et oē impfectus reducitur ad perfectū pus se. hoc etiam obiectū pimum intellectus est infinitum intelligibile. ergo intellectus vt ē pncipiū pductiui natus est esse pncipiū pductiui di noticiam infinitā sicut arguit de voluntate respectu amoris obiecti infiniti. nēhil aut infinitum est formaliter nisi de ex. q. illa virū deus sit. g ista pncipia sūt pductiua aliquoz in natūā diuina.

Alterius sequit si nō sūt ibi nisi duo pncipia pductiua alterius rōis. ergo tantū sūt due pductōes nūcro. pbo. qz virū qz pncipiū pductiui habet pductionez sibi adequatā et coeternam. ergo stante illa nō potest habere aliam.

Obicitur contra

istam deductionem sic. nā ex se est pncipiū determinatū ad agendū. in diuinis aut intellectus. vnde intellectus nō tñ vt esse pncipiū determinatū ad agendū sed etiā nā vt ē quodāmo prioz intellectu q̄i radix et fundamentū sic essentia q̄libet vt esse fundamentū potentie. g nō tñ i intellectus sed etiā ipa essentia debet poni

habere rationē pncipiū illius qd ē natūā vt distinguitur p voluntatē. 2°. out iū est de istis actibus productiuis quō sūt istoz pncipioz pductiuoz quoz sūt actus essentialēs. cur. n. actus distinguant potentias. 2° de aia. videt qz istis potentis qbus pueniūt actus essentialēs nō competant actus notionales siue pductiui. 3° probō. illa nō videt valere q adducitur ad ostendendum dualitatem in pncipijs pductiuis nō posse reduci ad vnitatem. nam pncipiare necessario et pncipiare ptingenter sūt oppositi modi pncipiandi et diuersi. et tamē hec dualitas reducitur ad vnitatem et pcedo qz illud vnū habet determinate alterz istoz duoz modoz. illū. s. qui est perfectior et prioz ita diceret in pposito qz ad pncipiū qd est nā. quia illud ē pus in ratōne pncipiandi reducitur voluntas licet habeat oppositū modū pncipiandi. 4° vñ pbatur illa ppositio que dicit qz stante vno actu adequato potentie ipa nō potest simul habere aliū si intelligat adequatū fm extensionem petis pncipiu et si fm intentionem videt falsū nā licet vltio verbi adequatē potentie intellectie aie xpi tamē pōt noscere etiā actu elicito aliud intelligibile a se. patz etiā qz deus nouit se noticia adequata intellectu suo fm intentionem. et tñ nouit alia se. si igitur ita est de actu adequato potentie opatie qz compatit aliū. multo magis videt o potentia pductiua. qz eius pductū vel pductio nō est in potentia pductiua sic opatio est in potentia operatiua. 5°. sic pncipiū nō est pncipium inquantū pncipiatum tam intelligit positū inesse sed inquantū ē pus pncipiato. vt autē est prius pncipiato nō aliter se habet hoc qz pncipiatū ponit in esse. g si isto nposito posset esse pncipiū alterius pari rōne videt qz isto posito simul pōt esse pncipiū alterius. qz isto posito pncipiū inquantū pncipiū hoc est inquantū pus pncipiato nullo modo aliter se habet.

b

Illud quod produciuntur operans. n. 7. pducens per idem principium p? est ope
rans q? pducens. Exemplū si lucē pone
retur aliqua operatio in luminoso 7 il
luminare ponetur pductio luminis a
luminoso. lux in luminoso esset pncipiū
quo 7 respectu operationis que est lucer
e 7 respectu productionis que est illūsi
re. nec tamen lucere quod est operatio
esset ratio formalis illuminatōis que est
productio. sed esset ibi ordo quasi effec
tum ordinatoꝝ ad eandem causam cō
munem amboꝝ a qua immediatius p
cedit vnus effectus q? alius. Ita in ppo
sito ad eundem actum p?mum qui ē me
moriam patris ordinē quendam intelligū
tur habere intelligere quod est operatio
patris 7 dicere quod est producere p?is.
respectu noticie genite. non talem tamē
ordinem q? intelligere patris sit causa vl
pncipium elicitiuum dicere verbi. sed q?
immediatius intelligere sit quasi produ
ctum a memoria patris q? dicere vel q?
verbum sit productum ab eodem. non
igitur est ibi talis ordo qualē ponit opi
nionem. p?ior in ratione obiecti p?sup
positi vel ratione pncipiū formalis agen
di. sed tantum ordo p?ior quasi produ
cti ad productum respectu eiusdem p
ncipiū communis ad quasi productum 7
vere pductum. ¶ Et tūc ad illud secun
di de anima de distinctione potentiarū
per actus pōt dici q? quasi producere 7
pducere sunt actus eiusdem ratōis. si
enim illud quod non produciuntur sed q?
produciuntur esset realiter distinctum a p
ducente esset vere productū. igit q? mo
do sine pductōne insit tamē virtute p
ncipiū quod esset productiuium eius si pos
set distingui 7 pro tanto dicatur quasi
productum nō variat formaliter actus
ad illo quo pduceretur si esset produci
bile. ¶ Alia responsio esset d? intellectu
agente 7 possibili. sed modo transco. qz
non dixi adhuc cui intellectui conuenit
pducere noticiam vt pncipio partiali.

Метод

[illegible][illegible]

Et arguitur potius quod Remane p[ro]phetarum arguet
ex quo dicitur in e[ss]e et e[ss]e p[ro]phetarum h[ab]et n[on] n[on]
s. p[ro]phetarum q[uod] arguitur rationales fundit[ur] q[uod] Tarnib[us] e[ss]e

деанъ и
епископъ.

[illegible]

hoc dicitur infra. sed nunc de intellectu indistincte locutus sum. Ad tertium dico: q̄ quando duo p̄ncipia habet mo- dos oppositos p̄ncipiandi quorum neu- ter importat aliquam imperfectionem. neuter reducitur ad alterum vt ad p̄- us natura. licet posset ibi esse aliqua prior- tas quasi originis. nunc autem neutru- istorum principioꝝ includit aliquam i- perfectionem non magis inquantu pro- ductiuum q̄ inq̄tum operatiuum. nec ergo vnum ad alteru reducitur vt ad p̄- us natura. nec ambo ad tertium ppter idem. quia neutrum est imperfectum. ⁊ etiam quia illud tertium esset p̄ncipiuz fm rationem alterius istorum. quia in- ter ista non est medium in p̄ncipiado. ⁊ ita si ambo reducerentur ad tertium: vnum reduceretur ad aliud ⁊ idem ad seipsum. Contra ista instatur. ⁊ p̄- mo sic intelligentia est in patre sub pro- pria ratione intelligentie. ⁊ propria per- fectio intelligentie vt intelligentia ē ver- bum. ergo verbum est intelligentia pa- tris vt patris est quod est negatum.

Preterea. Augustinus. 15. de trini. ca. 13. vel. 37. verbum est visio de visione. ergo actualis noticia est ratio gignendi verbum. Preterea non videtur dis- ferentia inter memoriam ⁊ intelligentia in patre. ergo non videtur aliud esse im- probare patrem vt intelligentiam esse principium verbi. ⁊ patrem vt memo- riam. idem igitur approbas ⁊ improbas.

Quarta instatia est quare pater isto actu producit noticiam genitam ⁊ non illo non videtur ratio. cum vterq̄ sit ac- tus secundus. ⁊ p̄ncipietur v̄tute ei- usdem actus primi. Ad primum di- co q̄ pater formaliter est memoria intel- ligentia ⁊ voluntas. Augustinus. 12. de trini. ca. 7. siue. 15. de parib. in illa tri- nitate quis audeat dicere patrem nec se- ipsum nec filium: nec spiritum sanctum intelligere nisi per filium vel diligere ni- si per spiritum sanctum. per se autem me-

minisse tantu mo vt filiu vt. s. s. sed q̄s in illa trinitate vt opari vt affirmare p- sumat. si. n. solus ibi fili- intelligat vt intelli- gentia sit ⁊ sibi ⁊ patri ⁊ spiritui sancti. ad illam absurditatem reditur q̄ p̄r nō sit sapiens de se sed de filio hec ille. In- telligit igitur q̄ pater formaliter est me- moria sibi intelligentia sibi ⁊ voluntas sibi. ⁊ in hoc est dissimilitudo inter per- sonas ⁊ partes imaginis i nobis fm ip- sum. Cum igitur dicitur p̄p̄ius actus i- telligentie est verbum. nego: immo d̄ ra- tione verbi est q̄ sit noticia genita cum ois. sufficit q̄ sit noticia declaratiua. nego intelligendo per declaratiua rela- tionem rationis vt est intelligibilis ad i- ntellectum. talis enim relatio est noticie d- claratiue actualis patris: qua pater for- maliter intelligit ad noticiam habitua- lem patris vt est memoria. ita q̄ obie- tum p̄is intellectui patris declaratur eq̄ perfecte per noticiam actualem patris. sicut per noticiam actualem que est fili- ⁊ tamen noticia actualis patris non est verbum. quia nihil potest esse formalit̄ in patre nisi non genitum. Cum vero dicitur scdo q̄ est noticia de noticia. R- q̄ ipsemet Augusti. exponit se. 15. de tri- ni. c. 2. vl. 28. simillia ē visio cogitatiois visioni scie. ⁊ eodē. c. 12. siue. 32. de puis. tūc. n. ē vbū simillimū rei note d̄ q̄ gigni- tur ⁊ imago eius q̄n de visione scie visio cogitatiois exoriz. iste p̄structōes sūt itra- situe. nā sic visio cogitatiois nihil aliū ē q̄ cogitatio. ita visio scientie nihil aliū ē q̄ scia. Idez est igf dicere de visione scie nasci visionē cogitatiois qd de scia nasci cogitatiois. scia aut est forma habitualis p- ficiēs memoriā fm eundē. 15. de tri. c. 15 siue. 38. vbi dīc. si pōt esse in aia scia sē- pitna. sempiterna nō pōt ēē eiusdem scie cogitatio. illud sempitnū fm cū p̄iēt ad memoriā nō sempiternū ad intelligentiā nihil igf aliud vlt dīcē visionē d̄ visione noticiam de noticia nisi actum 2^m q̄ est visio vt cogitatio in intelligentia nasci de

diff. de inq̄tibus et p̄mā el

ad p̄mā el
diff. de inq̄tibus et p̄mā el
diff. de inq̄tibus et p̄mā el

diff. de inq̄tibus et p̄mā el
diff. de inq̄tibus et p̄mā el
diff. de inq̄tibus et p̄mā el

ad p̄mā el

actu primo qui est in memoria que est vi-
sio habitualis vel scia fin est. Ad 3^{am}
instantia cum dicit de differentia memorie
et intelligentie. dico quod illi aduersarij non
ponunt differentia reale inter intellectus
et voluntate prius. et tamen habent concedere
tantam differentia quod alterius potest esse prius elici-
tium alicuius productiois cuius alterius non
potest esse prius elicitum formale. filius enim
producit formale per modum voluntatis. igitur
licet non differant realiter memoria et in-
telligentia prius. est tamen tanta differentia in-
ter illa quod alterius posset poni prius elicitum
alicuius productionis cuius reliquum non po-
nat prius elicitum formale. talis differen-
tia patet fin Aug^m. 15. de tri. c. 8. et ubi
dicitur. talis est enim quod si pater esset memoria
liter nesciens non autem intelligens non esset pater
etiam fin p^m. 12. me^o. non obstante illa
identitate memorie ad intelligentiam siue
recordationis ad intellectionem. Ad 4^{am}
instantia dico quod hoc est immediata contingens
calor calefacit. et ista immediata necessaria ca-
lor est calefactus. quia inter extrema neu-
trius istorum inuenit aliquod medium. ita di-
co quod ista est per se operatio in quantum op-
ratio est non productiva. quia operationes sunt fi-
nes et perfectiones operantis. productio autem
ut productio est non est perfectio productantis
sed habetis esse productum extra essentiam pro-
ducentis vel saltem non includit formale in
persona productantis. Quare igitur actus 2us qui
pater intelligit vel operatur formaliter non
producit. 3° quod illud intelligit ex ratione sua
est operari patris et non est producere. productio
ne autem siue dictione producit. sic aliqd ca-
lefactione calefacit formaliter cuius non est alia
causa per. Quod autem dicitur idem esse prius istorum
duorum actuum. non altercandum modo de intelle-
ctu agente et possibili potest credi quod ex pleni-
tudine perfectionis potest competere alicuius
operetur et producat aliqd aliud a se magis
in hoc patebit quoniam dicitur quod dicere non est
aliquis actus intelligendi formaliter. est tamen
aliquis actus intellectus. nullus autem actus
intelligendi formaliter est productivus. sed

aliquis alius actus formaliter naturaliter prece-
dens vel subsequens potest esse productivus
qualis est actus dicendi.

Ad primum argumē

tum principale dico quod Auerrois in 2° me-
to. 4. 6. 8. phy. cuius textus incipit. vixit
autem unumquodque non loquitur expressse nisi
de homine. et quo ad hoc tradidit Auerro.
sicut ipse dicit ibidem. imposuit autem Auerro.
quod posuerit quod homo potuerit generari equi-
uoce. et tunc conclusio Auerro. vera est. ni-
hil enim generabile uniuoce potest gene-
rari equiuoce nisi sit ita imperfectum quod
ca equuoca siue uniuoca sufficiat ad genera-
tionem eius. et ideo imperfecta entia possunt ge-
nerari equiuoce et uniuoce. perfecta au-
tem non. tamen rationes Auerro. videntur
concludere non tantum de homine sed de quocumque
specie naturaliter generabili. et si hoc
intendat conclusio eius est falsa et rationes
non concludunt. Conclusio sua sit fal-
sa. patet per Aug^m. 3. de tri. c. 7. vel. 10.
et ratio Aug^m. ibidem est. quia generatur per pu-
trificationem propagata alia. propagata autem
sunt uniuoca generata a se. igitur propagata
et generata per putrefactionem sunt uniuoca
ca. quod si negat Auerro. assumptum de
apibus et animalibus. non potest negare de
plantis. quia equiuoce generantur hoc est non
ex semine postea producantur uniuoce semine
ex quo generantur plante alie eiusdem speciei.
Contradicit etiam si Aug^m. in epla ad
deum gratias. et Ambro. de incarnatione verbi
in filium. Sed et ipse met^o dicit sibi in
alijs locis de hac conclusione. nam de gene-
ratione accidentium equiuoca patet per
sum de ce. et mun. 2° me^o. 42. ubi dicitur
quod in accidentibus non semper est generatio
ab uniuoco. et ponit exemplum de calore.
patet enim quod calor generatur equiuoce ex
motu et concursu radiorum. et etiam a calo-
re uniuoce. In substantijs etiam patet. quia
ignis generat equiuoce et uniuoce. quod ex
uoco patet. 3° de ce. et mun. et Auerro. co-
mento. 56. exitus ignis a lapide non est

de ca. translationis sed de ca. alteratio-
nis. hoc est nō generat per lationem sed
per alterationē generatur etia p motū
localem. ex. i2. metha. pmento. i8. 7 p^o
methauro p de generatione impūionū
ignitarum. Item patet de aialibus q
multa generatur equiuoce. i2. metha.
pmento. i8. vespē videntur fieri de cor-
pibus equoz mortuozum 7 apes de cor-
poribus vaccarum. Q aut omia pre-
dicta generata equiuoce sūt eiusde spe-
ciei cum generatis vniuoce. pbatur. qz
habent opationes easdem 7 circa eadez
objecta. 7 ab eisde pseruantur 7 ab eis-
dem corumpuntur. eosdem habēt mo-
tus siue quantū ad sursum siue quantū
ad deorsum siue quantū ad motum p-
gressiuum. 7 eadem organa motus pro-
gressiui. ex vnitare autē motus cōcludit
Aristo. pmo d celo 7 mundo vnitatem
nature. 7 pmetatoz ibidem pmento. 8.
motus vnus nō puenit nisi ex vnitare
nature. habēt etiam hec 7 illa membra
eiusdem speciei. 7 mēbra leonis nō diffe-
runt a mēbris cerui nisi quia anima ab
aia. pmo de anima. 7 generaliter quecū
q media possunt concludere vnitatem
specificam siue sumptam ex actibus siue
sumptā ex operibus pcludit ppositum
de vniuocatione generatorum sic 7 sic.
Contradicit etiam sibi mag^r suus. 7.
metha. vbi vult: q sicut aliqua eadem
fiūt ab arte 7 a casu quando pncipium
est simile in materia illi quod esset prin-
cipium motus factōis si idem fieret ab
arte. ita vult q quedam naturalia fiunt
a natura 7 a casu 7 quedam non. 7 ibid
Auerro. 7 incipit tex. ergo sicut dictum
est. vult ibi. q illa possūt generari sine se-
mine equiuoce in quoz materia potest
induci virtute celesti aliqua virtus filis
virtuti seminis in ppagatis. patz igitur
multipliciter oppositū pclusionis Auer-
ro. si generalit 7 vniuersaliter intelliga-
tur. Rationes etiam sue nō concludūt.
Ad primum Rndeo. q materia fin

phm pmo phy. 7. 5. metha. est ex qua
fit res cum insit. additur cuz insit ad dif-
ferentiam oppositi ex quo transmutato
7 corrupto fit res non autē inest rei fa-
cte. si ergo accipit q forma eiusdem ra-
tionis est materie eiusdem ratōis. pprie
loquendo de materia que est pars rei in
existens. pcedo. sed si accipiat materiam
p opposito ex quo corrupto generatur
oppositum. nego. ignis. n. eiusdem spēi
generatur siue ex terra corrupta siue ex
aere corrupto. in ppagatis autem 7 pu-
trefactis est materia eiusdem ratōis p-
mo modo sed non scdo modo. Ad
2^m dico: q non dicitur aliquid fieri raro
vel vt in pluribus quia ipsum in se con-
tingat frequenter vel raro. frequentius
enim lapis cadēs frangit caput q luna
eclipsetur. sed ista differentia debet intel-
ligi per compationem alicuius ad suam
causam. 7 dicitur ille effectus eueniens
in maiore parte que habet causam de-
minatam ad suum euentū que vt i pluri-
bus pducit effectum. Raro dicitur eue-
nire quando non habet certam causam
determinatam ad suum euentum sz tan-
tum puenit ex aliqua causa ordinata ad
aliū effectum. impedita tamen ab illo
effectu ad quem ordinatur. 7 tamen ex
tali impeditōe puenit istud raro acci-
pitur etiam raro vel vt in pluribus. put
distinguit inter opposita contradictorie.
non put inter disperata distūgit. Cum
igitur arguitur generabile hoc si genera-
tur equiuoce vel non ex semine aut igit
ex necessitate aut vt in pluribus vl raro
ex necessitate. concedo q nō. aut in ma-
iori parte vel raro. pcedo q in maiori p-
te compando ad causam determinatā
7 etiam vt est distūctio inter ptradicto-
ria compando scz effectum equiuocum
ad causam equiuocam sb distūctōe ad
contradictoria. licet rarius eueniat h q
generet non ex semine q q generet ex se-
mine vt v3 compantur inuicem duo dis-
perata. Q autē pmo modo eueniat

ut in pluribus pbatur. ita enim per se ē
sol causa ordinata ad generandum non
ex semine sicut ppagans est causa ordi-
nata ad generandum illud ex semine.
Si instatur hic qd si 2° modo raro cucit
ergo a casu non sequitur. et tamen ita ar-
guit vterius de casualitate put casualia
illa que cucunt tñ ex causa alterius ef-
fectus impedita. et ideo ut dicit casualia
sūt monstrosa et nō perfecta in aliqua
specie. quia pprie loquendo casualia nō
cucunt ab aliqua causa ordinata. sed
causa ordinata ad productionē alterius
impedita producit casuale. Cum ar-
guitur 3° de motu et termino. Rñdeo.
qd ista ppositio motuum differentium
specie sūt termini specie differentes non
est immediate sed dependet ex alijs duab⁹
pma est motuū differentium specie sunt
fluxus differentes specie vel forme s3 qd
sūt fluxus differūt specie. scda est forma
fluens vel forma fin quā est fluxus est ei-
dem ratōnis cum forma termināte. vbi
autem altera istaz duarum est falsa pro-
positio assumpta est falsa. ita est in ppo-
sito qd forma inducta p productionem
cuiusmodi est essentia nō est eiusdem ra-
tionis cū forma que est fluens vel fin qd
est fluxus cuiusmodi est productio. Quia
autem sit falsa quando aliez illorum ē
falsum. patet. quia idem vbi potest acq-
ri per motū circularem et rectū qui etiaz
motus sūt alterius speciei et incompara-
biles fin pñm 7°. phycor. hoc autem
est. quia forma que est terminus fluxus
nō habet distinctiōē pccificam sic illa
forma que est fluens vel fin quā est flux-
us. Qualitercunqz sit de exemplo forsā
oportet ibi exponere phum et tenere: qd
vbi fluens fin circulum et lineam rectaz
sint eiusdem rationis inquantū vbi flu-
ens. licet rectum et circulare que accidunt
linee seu magnitudinī super quam mo-
uentur non sint eiusdem ratōnis. et ideo
quo ad illa sit incompatibilitas. non autē
quo ad vbi et vbi fluens p se. et ideo nec

quo ad motus per se saltem illud ad qd
hoc exemplum adducitur: verum est qd
forma fluente existente alterius ratōnis
a forma terminante non oportet ex di-
stinctione motuum distinctionem pclu-
dere terminorum. in pposito. productio ē
alterius ratōnis ab essentia terminante
ut a termino formali accepto per eam.
quia productio est relatio essentia autem
ad se. et ideo pluralitas productionū non
concludit distinctionem formales termi-
narum. Sed adhuc videtur rema-
nere difficultas istorum argumentor. :
Auer. licet enim eadez natura possit cō-
municare vniuoce et equiuoce nō tamē
ab aliquo eiusdem speciei: sed ab indiui-
duo vnius speciei tantum vniuoce com-
municatur. equiuoce autē a causa supio-
re. natura autē diuina non cōmunicatur
ab aliqua causa superiore. sed tantū ab
aliquo in eadem natura ergo videtur qd
natura illa non habeat cōmunicationē
nisi vnius rationis. Rñ. natura crea-
ta nō potest se cōmunicare nisi commu-
nicatōne vnius rationis a supposito il-
lius nature. et ratio est: quia effectus nō
excedit causam. effectus autē communi-
catus tali supposito ē natura ergo opor-
tet qd principiū p̄municandi sit natura.
quia nihil perfectius ipsa natura est in
tali supposito p̄municante: nec aliquid
eque perfectum nature. natura autem ē
p̄ncipiū comunicatiuū vnius ratōnis
ergo supposito agenti virtute nature cō-
petit cōmunicatio tñ vnius rationis.
Oppositum est in pposito. quia suppo-
situm istius nature potest habere p̄nci-
pia alterius rationis in pducendo quo-
rum vtrunqz sit eque perfectum cū na-
tura. et ideo vtrunqz potest esse p̄ncipiū
cōmunicandi naturam. et ita hic potest
esse duplex cōmunicatio ab illis suppo-
sitis que sunt huius nature. Ultio-
ratio eius quod supponitur hic de du-
plici p̄ncipio cōmunicandi naturam in
diuinis. non autem in creaturā potest ēē

talís. licet in nobis sit duplex pñcipium operatm voluntas et intellectus et ambo sint perfecta et possint habē pfectas opationes sibi adequatas in ratōne operatōnis. non tamē habent opationes adequatas sibi inesse. hoc est licet per intellectū nostrum possumus habere intellectōnē ita perfectam sicut aliqua potest nature nostre competere. non tamen intellectō ista erit perfectum ens vt natura. quia intellectō adequata intellectui vt potētie vel obiecto in ratōne opationis non est adequata intellectui vl obiecto inesse. Intellectus igitur et volūtas in creatura et si sint pñcipia pducendi opationes ad equatas sibi in ratōne opationis nō tamen inesse. et per psequens multo magis nec realiter adequatas nature cuius sūt intellectus et volūtas. ita potest argui d quibuscūqz pñcipijs pductiuis in creaturis quoz distinctio stat in eodem supposito alicuius nature. in diuinis autē quia pñcipium operatm nō tantū equatur nature in ratōne pñcipij operatiui: sed etiam in essendo. opatio etiā equatur pñcipio operatiuo et hoc in essendo. et p psequens equat nature. similiter pñm pductiuū equatur nature in essendo. et iō p ipsū pōt cōicari termi formalis pductōis adeqz sibi et nāe in cēdo.

Ad argumenta q pbat q n sūt tm i deo duo pñ pductia. Cū p arguit de nā et intellectu q sūt duo pñ pductia distincta p phz 2. phy. R. q phs paz lo cut ē de volūtatē vt distiguit itellēm s3 cōiter i rōe pñcipij acti pūxit itellēm ad voluntatē. et ideo in 2. phycor. vbi distiguit ista pñcipia actiua in naturā et intellectum nō debet intelligi vt intellectus distiguitur cōtra volūtatē vt patebit statim. sic enī cōcurrit cū volūtatē pstitūdo idem pñcipiū respectu artificialiū. hoc patebit respondendo ad instantiam phī de. 9. metha. ad quā dico q intellectus comparatur ad suam na-

turam et ad suam pñcipiam operatōnem cuius est pñcipium elicitiuum et productiuum aliquo modo. et comparatur ad opationes aliarum potentiaz respectu quaz est potentia directiua vl regulatiua. si pmo modo accipiatur dico: q est mere natura et in eliciendo et in pducendo. quēcūqz. n. actum intelligendi pducit cum obiecto presente: et memoria mere naturaliter producit. et quancūqz opationem operatur mere naturalit opatur. volūtas autem respectu operatōis pñcipie vt productiua habet oppositum modū pducendi. et hoc satis apparet p phm. 9. metha. c. 4. vbi tractat quomodo potētia rationalis et irrationalis reducuntur ad actum. et arguit q potētia rationalis que ex se est ad opposita: non potest ex se exire in actum. tūc. n. simul exiret in opposita. quia simul est oppositorum. et ex hoc cōcludit q preter illaz potentiam rationalem: oportet ponere aliam potentiam rationalem determinatiuā per quā determinet et illa determinata pōt exire in actū. et ex h. sequit q inte si ē oppositorum sic ē oppositorum p mod nāe q qtu est d se necario ē oppositorum: nec pōt se determinare ad alterzilloz. s3 requirit alterz determinas qd libe pōt exire i alterz oppositorum. h. ē appetit. s3 eundē vl p. here sis. Ex sol h3 virtutē pducēdi opposita s. liqfactionē et coagulatōez. vñ si essent duo passa appropiata qz alterz eēt liqfactibile et alterz coagulabile sol d necitate nāe hret elice illos duos act in ill. et si idē eēt appropiatū qd sil natū eēt recipe opposita ista. sol d necitate sil pduceret opposita vl neu. ē q pō solis mere nālis lz oppositorum qz ē illoz mere ex se ita q n pōt determinare se ad alterz tm. tūc potē ē inte vt inte ē pñcipie respctū oppositorum intellcor. et n ē ibi aliq determinatō ad alterz tm illoz nō ad reliquū nisi quaten vo lūtas concurrat. phs aut cōit loquit de itellēu s3 q cū volūtatē pstituit vnū pñm respectu artificialiū. et non vt est nāliter

elicitiu? sue operationis. et ideo est q? ali-
quando contra naturam distinguit in-
tellectum: aliquando artem: aliquando
propositum idem intelligens per omnia.

Cum ultimo dicitur de voluntate. q?
est principium respectu creaturarum di-
co q? per prius naturaliter voluntas dei
est principium productiuu? alicuius pro-
ducti sibi adequati q? sit productiuus nō
adequati. adequatum infito est infinitu?
et ita creatura est secundarium volitum
et productum a voluntate dei.

Ad secundā questi-

onem: cum queritur de trinitate perso-
narum in diuinis. R? q? sunt tantu? tres
p?one in essentia diuina. Qd? proba-
tur sic. sunt tantu? due p?ducte. et tantu?
vna improducta. g? tantu? tres sūt perso-
ne. Circa pma? pbo pmo q? sint due p-
ducte. 2o q? non plures. Ad pbandum
q? sunt due persone p?ducte. pmo pbo
q? est aliqua p?sona p?ducta actu intel-
lectus. et hoc sic. intellectus vt est perfecta
memoria. i. habens obiectum actu intel-
ligibile sibi p?sens per aliquē actū sui ē
productiuus termini adequati. i. infini-
ti ex p?cedenti questione. nihil autem se-
ipsum p?ducit pmo de tri. g? p?ducitur
actu intellectus aliquo modo distingui-
tur a p?ducente. essentialiter non distin-
gitur. quia essentia diuina et quocunq;
essentialis perfectio intrinseca sibi est in-
distinguibilis. ex q. de vnitae dei. igit
distinguit personaliter p?ductum a pro-
ducente. ergo est aliqua p?sona produ-
cta actu intellectus. Consimilit? arguit d?
p?ducto actu voluntatis. Q? aut per-
sona producta actu isto et illo sit alia et
alia. pbo. quia non potest eadē p?sona
p?duci duabus productionibus totalib?
sufficientibus. hec autē productio alia ē
ab illa. ex qōne p?cedenti. g? hac et illa nō
producit eadē p?sona sed due. pbo
maioris. si idē produceret duab? produ-
ctionibus totalibus: vtraq; acciperet esse

sufficienter. sed si sufficienter acciperet esse
a producere hac productione. habet suū
esse perfecte nulla alia productione posi-
ta. igitur non potest accipere esse p? alia
productionē. quia tunc nō esset sine illa.

Uterius q? nō possunt esse plures p-
sone p?ducte q? iste due. pbo sic. nō pnt
esse plures productiones intra quod ali-
qualiter suadebatur in qōne p?cedenti
sed differatur vsq; ad distinctionē. 7^{am}
finaliter declarandū) hoc igitur sit certū
nunc q? tantu? sunt due p?ductiones itra:
nulla autem istarū potest terminari nisi
ad vnam p?sonā. quia p?sona produ-
cta est terminus adequatus illi p?ducti-
onē. g? rē. Nunc restat probare q? vna
tantu? sit nō p?ducta. vbi dicit vnus do-
ctor q? illud ostenditur sicut ostenditur
vnitas dei. hoc etiā pbat per thylla^m. c.
de synodo. vbi vult q? qui dicit duos in-
nascibiles confitetur duos deos. P.
arguit sic. plura supposita absoluta nō
possunt esse in hac natura. quia natura
non est in pluribus suppositis absoluti
sine diuisione nature. erunt igit p?la sup-
posita relatiua. aut igitur relatione mu-
tua inter se. aut ad alia. sed si plura cōne
supposita nō producta nō distinguere-
tur relatiue ad alia supposita. quia non
relatione ad alia supposita p?ducentia.
quia nulla sunt ex hypothesi. nec ad p-
ducta. quia ad illa haberent relationem
eandē. sicut modo pater et filius habēt
eandem relationem spiratōis actiue ad
spiritum sanctum. ergo relatione iter se
distinguerentur. et hoc relatiōe originis
quod est propositum. Contra. iste p-
bariones nō videntur sufficientes. pma
non. quia vnitas dei probatur ex hoc q?
diuina infinitas nō diuiditur in plures
essentias. non autem ita manifestum est
q? ratio ingēni vel innascibilis non sit
in plibus suppositis. q? rō inascibilis
nō dicit aliq? perfectionē simplr ex qua
perfectione simpliciter possit pcludi vni-
tas innascibilis. sicut ex perfectione infi-

Ha? i p?o sit tōn due p?sona
p?ducte nō sit exclusiua
t?r duab? ex p?cedenti q? nō
pnt esse t?r p?ducte p?one
q? p?one p?ducte tō ex

et t?r p?o de
q? nō pnt esse t?r

D. q? nō pnt esse t?r

et t?r p?o de
q? nō pnt esse t?r
Hen.

nita concluditur vnitas diuine essentie. **S**imiliter auctoritas hyllarij quaz ad-
ducit dicit q̄ ita est . non tamen probat
esse itaq̄ cu accipit in ratione sua q̄ plu-
res persone absolute non possunt eē in
eadem natura . qualiter est hoc notū cō-
clusionē . qui enim poneret plures perso-
nas ingenitas non diceret eas formalit̄
constitui aliquibus relationibus . q̄ acci-
pere cōtra eum q̄ non possunt esse plu-
res persone absolute videtur non acci-
pere manifestius conclusionē . **U**z vltra
dicitur q̄ non distinguuntur relationi-
bus inter se . quia hoc non esset nisi p re-
lationes originis . hanc consequentiam
oportet probare . concessio enim illo q̄ n̄
sit distinctio nisi per relationes originis
cito haberetur propositum . **A**lter p
suadeo conclusionem intentam sic . quic-
quid potest esse in pluribus suppositis
n̄ determinat ad certū nūm suppositō-
rū p aliud a se q̄tū est de sept̄ eē in in-
finitis . et si est necesse esse est in infinitis . qz
quicquid potest ibi esse est . sed ingenitū
si potest esse in pluribus suppositis non
determinatur ab aliquo in quot suppo-
sitis sit . quia determinari ab alio ad eē
in supposito vel in suppositis est contra
rationem ingeniti . igitur de ratione sua
potest esse in infinitis . et si potest esse est .
quia esse ingenitum est ex se necesse esse .
consequens est impossibile . ergo illō ex
quo sequitur . **2**o sic . nunquā plurali-
tas ponēda est sine necessitate . nulla au-
tem necessitas nec ad se nec ad extra co-
git plures esse innascibiles . ergo est tan-
tum vnus . **3**o quia essentia vna actu
existens nō videtur ex se immediate ha-
bere plures modos essendi . oppositum
sequitur si plura essent supposita inge-
nita . non autem sequitur modo . qz eē-
ntia diuina non habet plures modos es-
sendi immediate sine productione . sed
tantum vnum modum essendi sine pro-
ductione . et alios duos mediantibus p-
ductionibus .

Ad argūmenta p̄i

cipalia . **A**d primū cum arguitur eque
nobiles sunt . ergo tot . fallacia est figure
dictionis commutando quale in quot .
Et ratio defectus consequentie est ista .
non enim est propter nobilitatem vel ig-
nobilitatem relationis vel rationis p̄i-
cipij vel principiati q̄ multiplicetur vel
non multiplicetur . sed de ratione p̄i-
cipij est vnitas licet in principiatis possit
esse pluralitas . quia semper est reductio
pluralitatis ad vnitatem . et ideo stante
equali nobilitate potest esse multiplica-
tio vel distinctio in relationibus produ-
ctorum licet non in relationibus produ-
centium a se . **A**lia est responsio quia
licet ibi quelibet relatio vnus rationis
sit de se . hec tamen a pluribus relatiōi-
bus productiui pōt forsan abstrahi vnū
commune puta productiū . et ita a plu-
ribus relationibus producti potest abs-
trahi vnum commune . puta productū
et si igitur est vna relatio in comuni si
est cōmune abstrahibile que dicit̄ in cō-
muni relatio persone producentis . sunt
tamen due relationes producentis sic et
sic . sicut due correspondentes eis produ-
cti sic et sic . **A**d 2am rationem cōcedo
q̄ relationibus ex parte producentium
vel productiui correspondēt relationes
ex parte productorum et tot . sed non se-
quit̄ si relationes producti distinguunt
ergo et relationes producentis . cuius ra-
tio assignatur . quia relatiōes producti
possunt distinguī propter distinctas ra-
tiones producendū que sunt in producē-
te . licet sit idem suppositum . pducens . si-
cut productio artificialis et naturalis di-
stinguūt̄ per principia productiua p
artem et naturam . licet ista concurrant
in eodem supposito . relationes autē p-
ducti non possunt ita concurrere in eo-
dem supposito et vna persona . sed sunt
distincte personaliter . quia productum
est per se subsistēs et suppositū . **A**lia

Ad p̄i

Alia responsio

Ad 2am

ratio patet ex superiori questione. quia non potest idem produci duabus productionibus totalibus. licet idem possit produci duabus relationibus totalibus. et ideo relationes producti non pluriscantur in eodem licet rationes productis possint plurificari. ¶ Ad 3^m potentia finita non potest habere simul duos terminos adequatos in produci. h3 possit habere vnum in produci. et alium in producto esse. potentia autem infinita habet terminum suum intra se semper in produci. et iste est adequatus. et ideo non potest habere plures terminos.

Ad primam questionem

nem dico qd simul stant unitas essentie: et pluralitas personarum. quod appar3 ex solutione questionis precedentis. quia simul est ibi pluralitas cum ista unitate

¶ Ad hoc autem aliquantulum declarandum notandum est. qd sicut repugnantia repugnant ex suis proprijs rationibus: ita non repugnantia siue compossibilitas est ex proprijs rationibus compossibilitatis. Ad videndum autem istam compossibilitatem videnda est ratio extremorum. scilicet nature et suppositi ubi notandum qd natura non se habet ad suppositum sicut vniuersale ad singulare quia in accidentibus inuenit singularitatem sine ratione suppositi. in substantia etiam natura non a thoma assumpta est a verbo secundum Damascenum. non tamen suppositum nostre nature. neque se habet natura ad suppositum sic quo ad quod nam cuiusque quo consideret proprium quod vel quis. et ita sic natura est quod ita habet proprium quod vel quis. quod non habet ad suppositum. et sicut suppositum est quod vel quis ita habet suum quo proprium quod subsistit. et tamen suppositum concomitantem de necessitate est singulare. et etiam non potest esse quo respectu alterius. quia est subsistens non potest esse actus alicuius subsistentis. existit ergo ratio suppositi in duplici incommunicabilitate ubi sciendum qd communicabile dicitur aliqd vel per idempritate ita qd illud cui communicat sit

ipsum. vel per informationem ita qd illud cui communicat sit ipso non ipsum. primo modo vel communicat singulari. et 2°. forma nature. natura igitur quocumque et quantum est ex se et de ratione nature est communicabilis utroque modo. v3 pluribus suppositis quorum quodlibet sit ipsum et etiam ut quo tanquam forma singulari vel suppositum sit ens quoddam tantum vel habens naturam. Suppositum autem est incommunicabile duplici incommunicabilitate sibi opposita. ¶ Ex his declarat suppositum. et primo sic. nam quocumque est communicabilis pluribus vel per idempritatem. igitur natura diuina est communicabilis. hoc etiam patet ex questione preposita. non est autem diuisibilis ex ratione de unitate dei. igitur communicabilis sine diuisione. Hoc etiam arguitur sic. natura diuina et quod inest nature ut natura est est perfectio simpliciter. omnis perfectio simpliciter est communicabilis pluribus. igitur ratio maior per se. perfectio simpliciter est que melius est ipsum esse quam non ipsum. Anselmus. mono. c. 15. quod sic intelligitur. qd perfectio simpliciter est melius quam quod sibi incommpossibili in quolibet supposito absolute considerato. hoc est non determinando in qua natura sit illud subsistens. Sed si natura diuina determinaret se ad subsistentiam incommunicabilem ipsa in nullo esset melior quocumque sibi incommpossibili nisi in illa subsistentia ad quam se determinaret. quia cuiuslibet alij subsistentie esset incommpossibilis. igitur non esset perfectio simpliciter. ¶ Hoc etiam arguitur ex parte rationis suppositi. quia enim suppositum de ratione sui est incommunicabile simpliciter. et ideo ratio suppositi non est perfectio simpliciter modo predicto non oportet illam rationem includere quantumlibet rationem entis per idempritatem: et ita potest stare alia ratio distincta suppositi. Si autem possunt stare due rationes distincte suppositi. igitur et duo supposita distincta. etiam sine diuisione nature. igitur ratio. ¶ Hoc quarto declarat ex infinitate que est conditio nature. et hoc sic. forma que est aliquo modo illimitata in p

Natura
Suppositum patet

Comuni
ipso et in
foknes

ficiendo materiā sine sui distinctōne et ex
tensioe qualicūq; pōt p̄ficē plures ptes
materie. exemplū ania intellectiua q̄ nō
est limitata ad perficiendū hanc partē
corporis organici sine sui diuisione et ex
tensione qualicūq; vel per se vel p acciōs
pōt p̄ficere aliā partē corporis organici
ista enī p̄prietatē v3 q̄ forma nō disting
uatur. et tamē p̄ficiat plures ptes corpōis
vel materie nō cōpetit anie rōne impfec
tōnis. q̄ ip̄a ponitur forma p̄fectissima
inter omēs formas nāles. omēs autē aliē
imp̄fectiores carēt isto gradu in p̄ficien
do. om̄geni limitant ad p̄ficiendū nec p
ficiūt plures ptes m̄ie sine extēsiōne p
acciōis. ex h° arguo sic. si talis vnitas sit
cū pl̄alitate et nō ex imp̄fectōe illi? qd̄ ē
vnū. igit̄ subtracto omi eo qd̄ est imp̄fec
tōis ex vtraq; pte pōt stare p̄fecta vni
tas cū pluralitate. sed q̄ aia p̄ficiat m̄az
hoc est imp̄fectōis in ea. q̄ etiā illa pl̄a
p̄fecta sint ptes eiūsdē totius hoc etiā est
imp̄fectōis. Si igit̄ tollat ab ania hoc
qd̄ est p̄ficere materiā. et a pluribus illis
distinctis hoc qd̄ est esse ptes vni? totū?
remanebit forma h̄ns p̄fectā vnitatem.
sed nō informās m̄az sed dās totale eē
et hoc pluribus distinctis q̄ nō erūt ptes
vnius totius sed erūt p se subsistentes. et
tūc erit vna nā dās totale esse pluribus
suppositis distinctis. q̄ eēntia diuina que
est penit̄ illimitata a qua aufert̄ qd̄d̄ ē
imp̄fectionis potest dare totale esse plu
ribus suppositis distinctis.

Sed hic restat ulte

rior difficultas. non enī videt̄ intelligibi
le q̄ eēntia nō plurificet et supposita sint
plura: nisi aliqua distinctio ponat̄ inter
rōnem eēntie et rōnez suppositi. et iō ad
saluandū istā compossibilitatē p̄dictaz
oportet videre de illa distinctōne. Et
dico sine assertōe et p̄iudicio sine melio
ris q̄ rō q̄ formalr suppositū ē incōmu
nicabile. et rō eēntie vt essentia. h̄nt aliq̄
distinctiōnē p̄cedentē oēs actū intellect̄

creati et increati. Et probō sic. p̄mūz
suppositū h3 realit̄ entitatē cōicabilem.
aliōqn nō posset eā cōmunicare. h3 etiā
realit̄ entitatē incōicabile. aliōqn non
eēt positue et in entitate reali suppositū.
Et intelligo sic realit̄ q̄ nullo mō p ac
tū intellectus p̄siderātis. imo q̄ talis en
titas eēt ibi si nullus intellectus p̄sidera
ret. et sic esse ibi si null? intellect? p̄sidera
ret dico eē ante oēm actū intellect̄. Et
autē aliqua entitas an oēm actū intellect̄
ita q̄ nō p actū intellect̄ cōicabilis. et ali
q̄ entitas sic de se incōicabilis ita q̄ sibi
p̄dicat cōicari nisi an actū intellect̄ hoc ē
q̄ nō p̄cise p̄ intelligē sit aliq̄ distinctio inē
hāc entitatē et illā. q̄ rē. Si dicas q̄ an
omne actū intellect̄ p̄is nō est aliqua di
stinctio. sed est entitas oio vni? et eiūsdē
rōnis. Contra. igit̄ entitatē istā vnus ra
tōis totā cōicat pater. et ita nullā entita
tem positiuā in se h3 pater quā non cō
municat filio. ergo cōmunicat ei pater
nitatē sicut essentia. Et arguit̄ sic. distin
ctio vna in intellectu est penes diuersuz
modū concipiendū idem obiectum for
male. et hoc siue concipiendo grām̄atice
vt hō et hois: siue logice vt hō et huma
nitas. Alia maior distinctio ē in intellectu
concupiendo diuersus actibus duo obie
cta formalia. et hoc siue illis cōr̄ndeant
diuerse res vt intelligēdo hominē et asi
num et siue sit vna res extra vt intelligē
do colorē et disgregationē. Ex h° arguo
sic. pater intelligens se in illo p̄mo sig
originis aut intelligit eēntiam et a. p̄prie
tatez vt diuersa obiecta formalia aut p̄
cise vt idem obiectū sub alio et alio mō
cōcupiendū. 2° non. q̄ tūc nō eēt maior
differentia inter deū et relationē q̄ cōci
piendo deū et deitatē. et ita non concipēt
a. p̄prietatē magis incōmunicabilem q̄
deitatē incōmunicabile. nam homo nō
est incōicabilis si hūanitas est cōicabilis
nec econuerso. ita in p̄positis similiter
tunc nō magis esset intellectus patris in
essentia diuina beatus q̄ in .a. que dicit̄

p°

Nō expōt̄ sua

Fuga

En?

2°

ase

p̄prietatē

pprietas patris. nec magis in. a. q̄ in p
prietate filij. et ita in duobus obiectis vt
in proprietatibus patris et filij pmo esset
beatus. Et si detur p̄mus modus q̄ pa-
trius intellectus habeat essentiam et a. t̄a
quā duo obiecta formalia tunc arguo
sic. intellectus ille nihil intelligit nisi in-
tuitiue. quia vt patebit di. 3^a. q. 3^a. om̄s
intellectio abstractiua et non intuitiua ē
aliquo modo imperfecta. cognitio autē
intuitiua est obiecti vt obiectum est p̄ns
in existentia actuali et hoc in se vel in
alio eminenter p̄tinente totam entitatez
ipsius. ergo que cognoscunt intuitiue vt
obiecta formalia distincta: vel vnum
eminenter p̄tinetur in alio vel vtrunq̄
fm p̄p̄iam existentiam terminat actu
vt est eius. nihil autē intrinsecū persone
diuine p̄p̄ie continetur in aliquo emine-
ter. quia tūc esset ens per participatōnez
illius continentis. igitur quecunq̄ intri-
seca sunt diuersa obiecta formalia intui-
tibia fm p̄p̄iam existiam actualem ter-
minant intuitōnem vt obiecta. et ita ha-
bent aliquā distinctionem ante actum i-
telligendi. ¶ Si dicas q̄ cētia de se fa-
cit vnum p̄ceptum de intellectu patris:
sed circa illam potest intellectus paternus
facere diuersas rationes et precise 2° mō
distinguunt essentia et a. in intellectu pa-
terno et non pmo modo. ¶ Contra. q̄
quid intellectus causat sine actōne obie-
cti circa obiectum precise hoc est virtu-
te p̄p̄ia intellectus et hoc loquendo de
obiecto vt habet esse cognitum in intel-
lectu precise et de intellectu vt p̄siderans
est illud est precise relatio ratiōis: nunc
autem illa ratio quā facit essentia de se.
patet q̄ est absoluta aliter nō beatificat
intellectum patris. ergo p̄ter istam ratiō-
nem absolutam nulla est alia in re ante
actum intellectus. alias haberetur ppo-
situm. nulla etiam est alia per te in intel-
lectu patris nisi per actum intellectus ne-
gociantis et non per impressionem factā
ab obiecto. quia non imprimit p̄ te nisi

vnum conceptum. ergo quelibet rō alia
a ratiōe absolute essentie erit precise re-
latio ratiōis. ergo p̄p̄ietas patris que
est incōmunicabilis erit relatio ratiōis:
quod est inconueniens. ¶ 2° oportet vi-
dere qualis sit ista differentia que ponit
p̄cedere omnem actum intellectus. ¶ Di-
co q̄ tam in rebus q̄ in intellectu diffe-
rentia maior manifesta est. et ex illa fre-
quenter p̄cluditur differentia minor q̄ ē
imaneſta. sicut ex differentia creatura-
rum p̄cluditur differentia ydearum in i-
tellectu diuino sicut patet p̄ Aug. 83. q̄
stionum. q. 46. in re autem manifesta ē
distinctio rerum. et hoc duplex. suppo-
sitōrum. s. et naturarum. in intellectu ma-
nifesta est differentia duplex modorum
scz concipiendi et obiectoz formalium.
¶ Ex his concluditur differentia hic in-
tenta que est manifesta. quia minima in
suo ordine. i. inter om̄es que p̄cedūt in-
tellectionem: p̄cluditur autē ex differentia
reali sic. distinctio diuinorū suppositoz
est realis. cum igitur nō possit idem co-
dem formaliter conuenire realiter et dif-
ferre realiter concluditur aliqua differē-
tia essentie in qua supposita conueniūt
ab illis rationibus quibus supposita di-
stinguuntur. Similiter ex differentia ob-
iectozum formalium quozum neutrum
continetur in aliquo emineſter. et hoc i
intellectu intuitiue considerante conclu-
ditur aliqua differentia ante actum in-
tellectus eozum que cognoscuntur intu-
itiue. ¶ Sed nunquid hec distinctio di-
cetur realis. ¶ R̄ndeō non est p̄p̄ie real
actualis intelligendo sicut cōmuniter di-
cit real actual illa q̄ est dīa rez et i actu
q̄ i vna p̄sōa nō ē aliq̄ dīa rez pp̄ sim-
plicitatē dīnā. et sic nō ē real actual ita n̄
est real potētiā. q̄ n̄ est ibi i p̄o qd nō ē
i actu p̄t aut vocari dīa rōis sic dicit
doctor qdā nō q̄ rō accipiat p̄ dīa for-
mata ab intellectu. s. vt rō accipit p̄ qddi-
tate rei s. q̄ qdditas ē obm̄ inte^o vl alio
mō p̄t vocari dīa virtualis. quia illd

2^a 2^a 1^a 1^a
diffinitio

2^a
soto

quod habet talem distinctionem in se si habet rem et rem. sed est una res habens virtualiter siue eminenter quasi duas realitates. quia utriusque realitati ut est in illa re competit illud proprium quod in est tali realitati ac si ipsa esset res distincta. ita enim hec realitas distinguit et illa non distinguit: sicut si ista esset una res et illa alia. ¶ Uel ut propius dicat sicut possumus inuenire multos gradus in unitate. in primo minima unitas est unitas aggregationis. in 2º gradu est unitas ordinis que aliquid addit supra unitatem aggregationis. in 3º est unitas per accidens. ubi ultra ordinem est informatio licet accidentalis vnus ab altero eorum que sunt sic vnum. in 4º est unitas per se compositi ex principijs essentialibus per se actu et per se potentia. in 5º est unitas simplicitatis: que est vere idempnitatis. quicquid enim est ibi est realiter idem cuilibet et non tantum est vnum illi unitate vnionis. sicut in alijs modis. ita adhuc ultra omnes est idempnitatis formalis. uoco autem idempnitatem formalem ubi illud quod dicitur sic idem includit illud cui sic est idem in ratione sua formalis. et per consequens per se primo modo. in proposito autem essentia non includit in ratione sua formali proprietatem suppositi nec e converso. et ideo potest concedi quod ante omnem actum intellectus est realitas eentis que est communicabilis. et realitas suppositi quia suppositum est incommunicabile. et ante actum intellectus hec realitas formaliter non est illa vel non est eadem formaliter illi. sicut prius expositum est quid est formaliter eadem idem. nunquam igitur debet concedi aliqua distinctio. sed melius est uti ista negatio hoc non est formaliter idem. quod hoc est sic et sic distinctum. Sed nonne sequitur. a. et b. non sunt idem formaliter. sed sunt formaliter distincta. ¶ Respondeo quod non oportet sequi. quia formalitas in antecedente negatur. et in consequente affirmatur.

Breuitur igitur dico omittendo illa verba de distinctione rationis et de distinctione virtuali non quia sunt male dicta. sed quia non oportet eis uti. dico quod in essentia diuina ante actum intellectus est entitas a. et entitas b. et hec formaliter non est illa. ita quod intellectus paternus considerans a. et considerans b. habet ex natura rei. unde ista compositio sit vera. a. non est formaliter b. non autem precise ex aliquo actu intellectus circa a. et b.

Ista differentia manifestatur per exempla. primo si ponatur albedo species simplex non habens in se duas naturas. est tamen in albedine aliquid realiter. unde habet rationem coloris et aliquid vni habet rationem differentie. et hec realitas formaliter non est illa realitas. nec e converso formaliter. imo una est extra realitatem alterius formaliter loquendo sicut si essent due res licet modo per idempnitatem iste due realitates sint una res. Hoc exemplum licet aliquantulum sit simile ad propositum quantum ad hoc. scilicet quod idempnitatis realis non necessario concludit idempnitatem formalem cuiuslibet quod est in subiecto eodem ad quodlibet quod est in ipso. non tamen est omnino simile. quia aliqua compositio est in albedine licet non rei et rei. tamen talis qualis non conceditur in deo propter non idempnitatem formalem. ubi autem non idempnitatis formalis aliquorum in eodem requirat aliquam compositionem et potentialitatem et ubi non. dicitur di. 8º. q. 5. attributis. et in questione illa. an deus sit in genere. ¶ Posset etiam poni exemplum de toto quantitativo subtrahendo illa que sunt imperfectionis et ponendo illa que sunt perfectionis. sed in pluribus esset dissimile quam simile. ideo omittatur. ¶ Ista autem distinctio siue non formalis idempnitatis que probata est prius per duas vel tres rationes potest etiam probari per duas vel tres auctores Aug. 7º. d. tri. c. i. vel. 6. ois essentia que relatiue dicitur est aliquid excepto

relatiuo. 7. c. 3. si pater nō est aliquid ad
ad se nō est oīno q̄ relatiue dīcat ad ali-
quid. Et igit̄ eēntia in re ad se 7 non ad
aliqd. 7 in re p̄ inquantū p̄ relatiue dī-
citur. nō est aut̄ formal. eadē entitas ad
se 7 nō ad se. igit̄ 7c. ¶ Itē in eodē. c. 5.
vel. 12. nō eo verbū q̄ sapia. q̄ verbū nō
ad se dīcīt sed tm̄ relatiue ad cū cur̄ ver-
bum dīcīt. sicut filius ad p̄fem. sapia ve-
ro eo q̄ eēntia. Intelligit̄ ḡ Aug. q̄ sicut
p̄ nō eo q̄ est p̄ est sapia 7 eēntia. ita nō
eodē ē p̄ 7 oīus. Et ex hoc p̄cludit̄. ca. 14.
de minoribus quapropter nō. q̄ p̄
nō est filius. 7 filius nō est p̄ aut ille in-
genitus. ille aut̄ genitus iō n̄ est vna eēn-
tia. q̄ hīs noībus relatiue eoz̄ oīdunt̄.
vterq̄ aut̄ simul vna sapia 7 vna essen-
tia. est igit̄ fm̄ ip̄m talis nō idēmp̄t̄as
reōnis ad absolutū in diuinis q̄ si vnū
erit quo respectu alicui. aliter nō erit q̄
respectu eiusdē. esse aut̄ quo cōuenit ali-
cui fm̄ eius rōnem formalē. ḡ vnū eoz̄
nō est de rōne formalī alterius: s̄ extra
eam. 7 per p̄ns nō est idē formalr̄ alte-
ri. q̄ sic supra exposita est rō eius q̄ est
nō eē formalr̄ idē. 7 tm̄ ex hoc nō seq̄tur
simp̄r diuersitas vel nō idēmp̄t̄as rea-
lis essentie 7 reōnis. nō enim illud q̄ p̄
est p̄ est. aliud ab essentia sed idē fm̄
Aug. 2. li. de ci. oī. c. 10. ideo simplex dī
deus qm̄ q̄d habet hoc est. excepto q̄ re-
latiue quēcūq̄ p̄sona ad alterā dī nec ē
īp̄a. sicut p̄ h̄z filiū 7 nō est filius. s̄ q̄
quid h̄z pater in se ad quod p̄ cōsequēs
nō dīcīt relatiue illud est īp̄e vera idēmp̄-
t̄itate licet non formalī.

Ad primum argu.

principale dico q̄ maior sic est intelligē-
da quēcūq̄ aliqua idēmp̄t̄ate sūt eadē
alicui illa tali idēmp̄t̄ate iter se sic sūt
eadē. q̄ nō potest cōcludi aliqua idēmp̄-
t̄as extremoz̄ inter se nisi fm̄ illā idēmp̄-
t̄atē. sūt eadē mediū 7 mediū in se sic
sit idē. 7 per hāc p̄positionē sic intel-
lectā tenet oīs forma syllogistica. omī-

sa enī altera cōditiōne vel vnītatīs me-
diū in se vel extremoz̄ ad mediū nō est
syllogismus sed palogismus accētis. Et
accipit in minori q̄ quicqd̄ est in eēntia
diuina est idē illi eēntiā nō est v̄z̄ intelli-
gendo de idēmp̄t̄ate formalī. 7 iō non
pōt̄ p̄cludi formalis idēmp̄t̄as extremo-
rū inter se. q̄ diu aut̄ stat formalis distin-
ctio relationū suppositi stat formal dī-
stinctio suppositi. ¶ Et si dīcas q̄ sal-
tem ex idēmp̄t̄ate reali eoz̄ ad essentia:
concludā idēmp̄t̄atē realē eoz̄ inter se

dico q̄ eēntia nō habz idēmp̄t̄atē talē
vnīcā. s̄. subsistentie. put̄ p̄sone vel perso-
nalīa vt̄ extrema vnīunt̄ in eēntia. et iō
nō pōt̄ p̄cludi idēmp̄t̄as subsistentis v̄l
subsistentie per rōnem idēmp̄t̄atis eo-
rum in eēntia vt̄ in medio. ¶ Per hoc
patet ad talia sophismata. hic deus est
pater. filius est hic deus. ḡ filius est p̄. q̄d
p̄firmat. q̄ medio exīte hoc aliqd̄ necē
est extrema cōiungi. ¶ R̄ q̄ sic in crea-
turis cōe se habet vt̄ quale quid. singu-
lare vt̄ hoc aliqd̄. ita hic. eēntia cōis per-
sonis habet rōnem qualis quid. 7 perso-
na h̄z rōnem huius alicuius. medium ḡ
hoc est quale quid 7 nō hoc aliqd̄. p̄clu-
dit aut̄ idēmp̄t̄as extremoz̄ in p̄done
ac si mediū fuisset hoc aliqd̄. Sicut ibi
videt̄ esse fallacia accidentis 7 p̄ntis. q̄
li deus accipit in p̄missis pro alio 7 alio
supposito. 7 sicut fallacia est figure dicti-
onis cōmutando quale quid in hoc ali-
quid. ¶ Q̄ si arguas. deitas est pater. fi-
lius est deitas. ḡ r̄ R̄ licet deitas n̄ sup-
ponat p̄ alio supposito in maiori 7 i mi-
nori. tm̄ est ibi fallacia figure dictiōis cōm-
mutando quale quid in hoc aliqd̄. ni-
hil autē aliud est sic cōmutare q̄ ex vi il-
latōnis interpretari illud habē rōnez̄ bu-
lus alicuius q̄d habet rōnem qual̄ cur̄
ita sic inferēs suppositū de supposito in-
terpretat̄ mediū. cōe eē idē fm̄ rōnem
existētie vel subsistentie. quod falsū est.
¶ Q̄ si saltez arguas extrema reali eē
idē inter se. q̄ etiā in medio sūt idē

Ad p̄m le

extrema
A

p̄odo
Vnitas
metaph

Quarta eadē
ut̄ in p̄m p̄m

Vnitas
metaph

2 q̄dō

Quarta eadē
ut̄ in p̄m p̄m

Quarta eadē
ut̄ in p̄m p̄m

Ad 2^m aⁿs potest distingui fm ppositi-
onem et diuisionem. et in sensu ppositio-
nis neutrum dandum est. sicut n. non
est dandum qd sit per se essentia vel per
se non essentia. ita nec alteruz membrū
illius disiunctiue cum accipit in sensu cō-
positionis. nec ex hoc negant ambo cō-
tradictoria. qz si accipias de incomplexis
habetur qd neutrum illorum dicitur per se
de subiecto hoc pcedo. Si vis hic con-
tradictoria complexa dico qd erunt ista
aut ppositas ē per se res que ē essentia.
aut non est per se res que est essentia et
h negatiua est vera. sed nō infer. ergo ē
per se res que nō est essentia: sicut nō se
quitur homo nō est per se albus. igitur
per se est nō albus. In sensu diuisionis
danda est affirmatiua pars disiunctiue
s. ppositas est per se res que ē essentia
sed non sequitur ultra: ergo est per se es-
sentia. quia ex identitate reali inferitur
identitas formalis. nam aⁿs in sensu di-
uisionis tantum notat identitatem realem
per se est nō albus. *Aliter potest distingui*
aⁿs predictum ut per implicatōem illā
que est per se intelligatur inherētia for-
malis vel tñ idētica. primo modo neu-
tra pars est dauda. quia neutruz oppo-
sitorum per se inest illi rei que per se di-
citur de ppositate. 2° est danda pars affir-
matiua: sed nō sequitur ulterius ppo-
situm ppter pōnem pñtis. Dec 2^a
distinctio nō habetur ex vi sermonis.
quia illa compositio implicata non de-
terminatur per aliquid quod notat eā
dicere formalem inherētia s3 tñ idē-
tica3. Prima distinctio habetur ex vi
sermonis. et l3 ly que est. non notet i sen-
su compōnis formale inherētia. tñ
ex unitate extremi ubi est quasi specifi-
catiua et determinatiua cōstructio hēt
essentiam denotari per se inesse subiec-
to. Ad 3^m p3. Ad 2^m principale
dico qd accētale aut accipitur p extra-
neo aut accipitur p eo quod quasi pfi-
at aliquid accētaliter quod pcepit i

se perfectum. si 2° dico qd nō omne ens
omni enti i quo ē ē essentiale vel accidē-
tale. est enī mediū iter essentiale et ac-
cidētale. ut cōtrahēs sicut differētia cō-
trahit genus que nec est cēntiale nec ac-
cidētale accipiendo hoc modo. et sic in
diuinis nihil est accētale. sed ppter cēn-
tiam est aliquid nō essentiale. Si autē
accipitur accētale pmo modo quicqd
nō est de rōne eius formalis: sed extrane-
um. licet nō ppter sic dicat accētale sic
differētia esset accētaliter respectu gene-
ris et hoc modo accipit pphs accētale p
extraneo in fallacia accētis. sic pōt dici
accētale alicui quicquid est ei extraneū
ut illud compati ad aliquod 3^m. et isto^o
nō est incoūueniens distinctiua psonaz
accidere essentia. quia sunt extra rōem
eius. Ad 3^m dico qd si in maiori per il-
lud si intelligatur ppositio possibilis ma-
ior est vera et minor falsa. nulla n. possi-
tione possibili posita potest deesse scōa
psona in diuinis qn summum et sūma
perfectio deesset si ipa deesset. Et si pro-
bes qd si illa deesset sūma perfectio esset
i patre dico qd si illa deesset summa p-
fectio deesset. et si illa deesset et pater nō
non deesset summa perfectio adesset. et
ita ipam deesse includit cōtradictōem
Si aut in maiori p li si ponatur positiō
impossibilis. dico qd maior ē falsa. il-
lud n. ponendum est in summo bono
quod nō potest poni nō esse sine pōne i
compossibilis. Ad ultimū dico qd il-
la ratō de necesse esse debz sic intelligi quic-
quid est per se necesse esse h3 ex se ēē actua-
lissimum: ita qd per nihil qualecūq3 ali-
ud a se expectat ali. uam actualitatem
ēēdi. et ideo ex se est indiuisibile. quia
si posset diuidi tunc ab illis per que di-
uideretur expectaret aliquam actuali-
tatem ēēdi quam haberet in illis di-
uisis. et oporteret illa distinguētia ne-
cesse ēē qd cēnt formaliter n. citates ēēdi.
qz cēnt vltime actualitates et necitates i
illis diuersis necesse ēē. sine quibus illa nō

di. q̄ro. p̄o de cōgscibilitate
dei Et q̄ro p̄o. Uix de' sit nālī cōgsci
bil ab intellectu viatoris. ¶ Arguo q̄
non. p̄is 3° de aia. fantasmata le hnt
ad intellectum sicut sensibilia ad sensū

In p^o q^one n̄ ē distiguēd^o q^o deus possit
p^osci negatiō n̄ affirmatiō. q^o negatiō n̄ p^o
sci nisi p^o affirmatiōē 2° p^oper^o. in fine 7
4. methaph^o 3° c^o q^o n̄llas negatiōes p^osci
m^o d^o deo nisi p^o affirmatiōes p^o q^o remou
uem^o scōposib^o aliq^o ali affirmatiōē
b^o sic n̄ remouem^o p^odes: nisi q^o attri
buim^o simplicitatē aliq^o aliq^o negatiō
neō ē t^o n̄ sūme amam^o. Silr^o ēt ag^o

[illegible]

1850

negat pcepti pcepti. aut dicitur d aliquid si pcepti pcepti negat ut n lapis e q pcepti nibi si cut do qz pura negat dicitur de ente et n ente igit in hoc non intelligit deus magis q nihil uel chymera. Si intelligit non la pis de aliquo tunc quero ille conceptus substractus d q intelligit ista negatio esse va. aut e pceptus affirmatiuus aut negatiuus Si est affirmatiuus habet ppositi tu. Si negatiuus qro ut prius. aut negatio pcepti pcepti aut dicta de aliquo. Si pmo hoc eque conuenit nihilo sic deo. Si ut dicta de aliquo tunc sicut prius. Et qntuqz pcederet i negatiu b ul no intelligeret de magi q n nihil. ul stabit in aliq pceptu affirmatiuo q e pcepti. Nec e distinguendu d pgnitoe si e et qz e. qz in pposito qro pceptu simpliciter d q pgnoscat ee p actu intellectus pponet et diuidet nuq. n. cognosco d aliquid si e nisi habeaz aliquem pceptu illi extremi d q pgnosco ee et de i qrit b. Nec opz distigue d si e ut e qd d vitate ppositis l. ut e qd d ee dei qz si pot ee qd d vitate ppositiois i qua esse tanq predicatum querit d subiecto ad concipiendu veritatem illi? questio nis oporet preconcepere terminos illi? questionis. et de conceptu simplici illius subiecti si est possibilis naturaliter nuc est questio Nec valet distinguere de coceptu naturali et supernaturali. quia q ritur de naturali Nec valet distinguere de naturali loquendo de natura abso lute vel de natura p statu isto. quia q ritur precise d cognitoe pro statu isto. Nec v3 distigue d pgnitoe dei i creatura l i se qz si cognitio heatur p creatura ita q cognitio discursiua incipiat a creatu ra. quero in quo termino sistitur ista p gnitio. Si in deo in se habeo ppositu quia illum conceptum dei in se quero Si non sistitur in deo in se sed in crea tura: tunc idem erit terminus et prin discursus. et ita nulla noticia habetur de deo Est igit mēs qōnis ista. Utrū ali quē pceptū simpliciter possit intellectus via

tori nāli hie in q pceptu simplici concipiatur deus. Ad hoc dicit quidaz doc to: sic. q loquendo de cognitione ali cuius distingui potest ex parte obiecti per se uel per accidens. In particulari vel in vniuersali realiter per accidens non cognoscitur. quia quicqd de ipso p gnoscitur est ipse deus. tñ cognoscendo aliquid attributum eius cognoscimus quasi p accēs qd est. vnde de attributi dicit Dama. li. p. c. 5. q non nām oi cunt dei. sed que circa naturaz In uli: puta in generali attributo cognoscitur non quidem in vli fm predicationem qd dicat de ipso in quo nullū ē vlt. quia qdditas illa ē de se singularis Sed in vli qd sibi anoloyce cōe ē et creature. tñ quasi vnum a nobis concipit ppter p ximitatē conceptuū l3 sint diuersi con ceptus In particulari non cognoscitur ex creaturis. quia creatura est peregrina similitudo eius quia tantum ei conformis est q ad aliqua attributa q n sunt illa natura in particulari. igitur cum nihil ducat in cognitionē alterius nisi sibi rōe silis. sequitur q deus nō cognoscit in p ticulari ex creaturis. Itē i vniuersali tri plicit pgnoscit. generalissime. generali generaliter. Generalissime habet tres gradus. cognoscendo. n. qdēqz ens ut hoc ens est. indistinctissime concipitur deus quia concipit ens quasi pars pcep tus. et est primus gradus. Amato hoc et concipiendo ens est secundus gradus Jam. n. ens ut cōceptum nō vt pars cō ceptus concipit cōe anologu: deo et cre ature. Qd si distinguat conceptus entis qui deo conuenit. pura concipiēdo ens indeterminatum negatiue. i. non deter minabile a conceptu entis qui conuenit creature anoloyce qd est ens determi natu: p uatiue. iam est 3° gradus. pmo mō idēiatu abstrahit ut forma ab oi mā ut i se sūstēs et ipncipabil. 2° in dēmiatuz est vlt abstractū a particulari b quod est actu participatum in illis.

p^m Arthurum fideo
 Post istos tres grad^{us} p^{ri}ncipiendi g^{en}eraliss^{im}e
 p^{ri}ncipi^{us} de^{us} g^{en}eralius. p^{ri}ncipiendo q^{uo}d cu^mq^{ue} at
 tributū nō simplr sic p^{ri}ncipi^{us}: s^{ed} cū p^{ri}ncipine
 tia sūma. G^{en}eralit^{er} aut^{em} p^{ri}ncipi^{us}. p^{ri}ncipiendo
 q^{uo}d cu^mq^{ue} attributū eē idē suo p^{ri}mo attri
 buto. s. c^{on} eē p^{ri}ncipi^{us} simplicitatē. nec p^{ri}ncipi^{us}
 p^{ri}ncipiā cōg^{no}scit. q^{ui}z nihil ē eo simplici^{us}: s^{ed}
 admodū estiatie. sic. n. estiatia i b^{ea}t^um s^{ub}
 itētib^{us} s^{ub}stantiā s^{ub}stantiā cōg^{no}scit itētib^{us}
 nō s^{ub}stantas vt nocui^{us} z p^{ri}ncipi^{us}. sic itē^{us} s^{ub} sp^{iritu}
 create q^{ui} nō rep^{re}ntat nūll^um creaturaz: ex suo
 acumie s^{ub}stantiā ad cōg^{no}scēdū ea q^{ui} s^{un}t z o^{mn}i
 cū^m de deo p^{ri}ncipi^{us} alienā ex creaturis. z
 hoc oib^{us} tribus modis p^{ri}ncipi^{us}.

Quo ad secundaz.

q^{uo}d est. s^{ed} istā op^{er}e. distiguēdū ē de mō^{do} p^{ri}
 piēdi nālū z rōalr p^{ri}ncipi^{us} de^{us} ē p^{ri}ncipi^{us} o^{mn}iū itel
 ligibile a nobis ex creatur^{is}. q^{ui}z nāl cogni
 tio p^{re}cedit ab ide^{nti}miatio ad de^{nti}miatuz.
 Inde^{nti}miatū negatīe ē mag^{is} ide^{nti}miatū q^{ui}
 p^{ri}ncipi^{us} negatīe. idetermiatuz q^{ui} p^{ri}ncipi^{us} illi.
 z illud idetermiatū p^{ri}ncipi^{us} fm
 cōgnitionem nostram p^{ri}ncipi^{us} de
 terminato. q^{ui}z ens z res p^{ri}ncipi^{us} in p^{ri}ncipi^{us}
 imp^{re}ssuntur in anima nostra s^{ed} Aui
 cen. i. metha. c. 5. s^{ed} idetermiatuz ne
 gatīe omnino p^{ri}ncipi^{us} est obiectū n^{ost}ro
 intellectui. Rōnaliter aut^{em} est de^{us} po
 sterior creatura obiectum cognitum se
 cundum tres gradus. p^{ri}ncipi^{us} generaliss^{im}e.
 deinde generalius. z ultimo generaliter
 q^{ui}z p^{ri}ncipi^{us} concipitur hoc bonum. deinde
 de bonū v^{er}o abstractum 2° abstractōe.
 puta q^{uo}d est idetermiatū p^{ri}ncipi^{us} negatīe
 deinde bonum p^{ri}ncipi^{us} abstractōe ab
 stractum q^{uo}d. s. est idetermiatū ne
 gatīe. q^{ui}z via ratiōcinatiue deductionis
 p^{ri}ncipi^{us} oportet cognoscere illud a quo fit
 abstractio quā abstractuz. Exponitur
 p^{ri}ncipi^{us} membrum. s. naturaliter quō
 est sic cognitum p^{ri}ncipi^{us}. q^{ui}z deus vt ē sic
 p^{ri}ncipi^{us} cognituz non distinguitur ab
 alijs propter simplicitatem. Et quia nō
 est p^{ri}ncipi^{us} cognituz nisi tū quo ad du
 os p^{ri}ncipi^{us} modos gradus generaliss^{im}e

concupiendi. quoz neuter pertingit ad
 aliq^{ui} rōem determinantē illud attribu
 tum deo. qualiter autem posset esse p^{ri}ncipi^{us}
 cognitum z nō distingui ab alijs p^{ri}ncipi^{us} itel
 lectū p^{ri}ncipi^{us} exēplificat sic ocul^{us} p^{ri}ncipi^{us} vi
 det lucem. s^{ed} non distincte discernat de
 ipsa propter subtilitatem. sicut discer
 nit de colore per lucem.

Respondeo aliter

ad p^{ri}ncipi^{us} q^{on}em. Et in quibusdam
 contradicam positioni p^{ri}ncipi^{us}. rōnes
 n. mee positionis ostendūt oppositum
 illius positionis. Dico p^{ri}ncipi^{us} q^{ui} nō
 tū h^{ab}et p^{ri}ncipi^{us} nāliter in quo qua
 si p^{ri}ncipi^{us} acc^{us} concipitur deus. puta in aliq^{ui}
 attributo. sed etiam aliquis conceptus
 in quo p^{ri}ncipi^{us} se z q^{ui}ddatiue concipitur de^{us}.
 p^{ri}ncipi^{us}. q^{ui}z concipiendo sapientem cōcipi
 tur p^{ri}ncipi^{us} fm eū. vel quasi p^{ri}ncipi^{us}
 in actu 2° perficiens naturā. s^{ed} intelligen
 do sapientem oportet p^{ri}ncipi^{us} intelligi e ali
 quid quasi subiectum cui intelligo illō
 quasi proprietatem inesse. z ita ante cō
 ceptus omnium passionū v^{er}o quasi pas
 sionum o^{mn}iū inquirere conceptuz aliquē
 quidditatē cui intelligatur ista a^{nti}
 bui. z ille conceptus alius erit q^{ui}ddati
 uus de deo. quia in nullo alio pōt esse
 status. 2° dico q^{ui} non tū in cōceptu
 analogo conceptui creature concipitur
 deus. qui. s. sit omnino alius ab illo. q^{ui}
 de creatura d^{icitur} sed in conceptu aliquo
 vniuoco sibi z creature. Et ne fiat
 cōtentio de nomine vniuocationis cō
 ceptum vniuocū dico. q^{ui} ita est v^{er}o q^{ui}
 eius vnitas sufficit ad contradicōnem
 affirmando z negando ipsum de codē
 Sufficit etiam p^{ri}ncipi^{us} medio sylogistico vt
 extrema vnita in medio sic vno. sūn fal
 latia equiuocationis cōcludatur in se
 vnu. Et vniuocationem sic intellectaz
 p^{ri}ncipi^{us} tripliciter. P^{ri}ncipi^{us} sic omnis intel
 lectus certus de vno conceptu z dubi^{us}
 de diuers^{is} h^{ab}et cōceptum de quo est cert^{us}
 alium a cōceptibus de quibus ē dubi^{us}

Subiectū includit p̄dicatū. s̄ intellectus
viatoris. p̄t eē cert⁹ de aliquo q̄ sit ens
dubitando de ente finito vel infinito.
creato vel increato. q̄ cōceptus ētis de
aliquo est aliū a conceptu isto vel illo
et ita neuter ex se. sed in vtroq; illoꝝ in
cluditur. ergo vniuocus. probatio ma
ioris. quia nullus idem conceptus est
certus et dubius. scitur vel aliū. quod
est p̄positum: vel nullus. et tunc n̄ erit
certitudo de aliquo conceptu. p̄bo mi
norē. quilibet p̄bus fuit certus illud
q̄ posuit eē p̄mū p̄mū esse ens puta
vnius de igne aliū de aqua. certus erat
q̄ erat ens. non autem fuit certus q̄ es
set ens creatum vel increatum. p̄mū
vel non p̄mū. Non. n. erat certus q̄
erat ens p̄mū: quia tunc fuisset cer
tus de falso. et falsum non est scibile.
Nec q̄ erat ens non p̄mū. quia tūc
non posuisset oppositum. Confirmat
etiam ratio. nam aliquis videns p̄bos
discordare p̄t eē cert⁹ de quocūq; eoz
q̄ d̄libet posuit p̄mū p̄mū eē ens. et tū
p̄p̄rietate opinionū eoz potuerit sibi
dubitare: vtz sit hoc ens illud. et tali du
bitati si fieret demonstratio p̄cludēs vel
destruēs aliquē p̄ceptū iseriorē. puta q̄
ignis nō erat ens p̄mū s̄ aliq̄ ens poste
rius p̄mo ente. n̄ destrueret ille cōcept⁹
p̄mū sibi cert⁹ quē hūit de ente: s̄ sal
uaret in illo conceptu p̄ticulari. p̄bato
de igne. Et per hoc p̄batur illa p̄posi
tio sumpta in vltia p̄na rōis q̄ fuit q̄ il
le cōcept⁹ cert⁹ qui ē ex se neut dubioꝝ
in vtroq; illoꝝ saluat. Qd si nō cu
res de aucte ista accepta ex diuersitate
opinionū philosophatū. s̄ dicas q̄ d̄
libet h̄z duos cōcept⁹ in intellectu suo. p̄pin
q̄s q̄ p̄p̄p̄ndatez anoloye vidēt esse
vn⁹ cōcept⁹. Contra. hoc videt eē. q̄ ex
ista euasiōe vidētur destructa oīs via p̄
bādī vnitate alie cōcept⁹ vniuocā. Si
n. dicis hōiem h̄c vnū cōceptū ad so
rē et plato. negabī et dicet q̄ si duo. s̄ vi
dētur vn⁹ p̄p̄ magnā similitudinē. 2° p̄mū

cipalr arguo sic. Null⁹ cōcept⁹ real⁹ cāf
in intellectu viatoris nālī nīst ab hīs q̄ sūt
naturalit motiua inte⁹ nostri: sed illa sūt
fantasma vel obm relucēs in fantasma
te et intellectu agēs. q̄ null⁹ cōcept⁹ sim
plex sit mō naturalit in intellectu nostro
nisi q̄ p̄t fieri vtute istoꝝ. s̄ cōceptus
qui non eēt vniuoc⁹ alicui obiecto i elu
centi in fantasmate s̄ oīo aliū et p̄ior
ad quē iste h̄eret analogiā: nō poss̄z fie
ri vtute intellect⁹ agent⁹ et fantasmatis: ut
p̄babo: q̄ tal cōcept⁹ aliū analogus q̄
ponit naturalit in intellectu viatoris nūq̄
erit. et ita nō poterit nālī haberi aliq̄s
p̄cept⁹ de deo. q̄ est falsus. p̄batio assū
pti. obm quocūq; siue relucēs in fantas
mate siue in sp̄e intelligibili cū intellectu
agēte vlt possibili cooperāte s̄ vltimū
sue virtut⁹ facit in intellectu sic effem sibi
adeq̄tum p̄ceptū suū. p̄p̄mū et p̄ceptum
oīuz eēntialit l virtualr inclusoz in eo. *in vlt p̄mū ob.*
s̄ ille aliū cōceptus q̄ p̄bitur analog⁹
nō ē essentialit l virtualr inclusus in isto
nec ē iste. q̄ iste non fiet ab aliq̄ tali mo
uētē. Et p̄firmat rō. q̄ p̄ter p̄ceptū suū
p̄p̄mū adeq̄tū et inclusus in ipso altero
p̄dcōꝝ duoz modoz nihil p̄t cogsci
ex isto obiecto nisi p̄ discursū: s̄ discursus
supponit cognitiōez istī simplicis
ad q̄ discursit. s̄ oīmet q̄ rō sic v̄z. Nul
lū obm facit p̄ceptū simplicē et p̄p̄mū sui
in aliq̄ intellectu et p̄ceptū simplicē et pro
p̄mū alteri obiecti: nisi p̄tineat illud aliū
obm essentialit l virtualr. obm aut crea
tū nō p̄tinet increatū essentialit l virtualr
q̄ r̄c. 1° p̄s minoris s̄ q̄ obm creatū
nō p̄tineat virtualr increatū: et hoc s̄ ea
rōne sub q̄ sibi attribuit vt poster⁹ eēn
tialr attribuit p̄iori eēntialr. p̄bat. q̄
ē p̄ rōem poster⁹ essentialr includē
virtuali suū prius. et ē p̄ q̄ nō continet
essentialit increatū fm aliquid oīo sibi
p̄p̄mū et nō cōe. q̄ nō facit cōceptum
simplicem et p̄p̄mū enti icreato. 3°
sic. Oīs inq̄sitio metaphy. de deo p̄ce
dit sic. s̄ cōsiderādo formālē rōem alie

et auferendo ab illa ratione formali imperfectiōem quā habet in creaturis: et referuando illam rationem formalem et attribuendo sibi oīo summam perfectiōem et sic attribuendo illud deo. Exemplū de formali ratione sapie vel intellectus vel voluntatis consideratur primo in se et secundum se. et ex hoc quod ratio istorum non includit formaliter imperfectiōem aliquam nec limitatiōem remoueat ab ipsa imperfectiōes que cōcomitatur eam in creaturis et reueruata eadē ratione sapie et voluntatis attribuatur ista deo perfectissime. Et oīs inquisitio de deo supponit intellectus habere cōceptus eundem vniuocū quē accipit ex creaturis. Quod si dicas nō. sed alia est formalis ratio eorum quā cōueniunt deo. Ex hoc sequitur incōueniens. scilicet quod ex nulla ratione propria eorum put sunt in creaturā potest concludi aliquid de deo. quia oīo alia et alia ratio est istorum et illoꝝ. imo nō magis concluderet quod deus ē sapiens formaliter ex ratione sapie quam appropinquamus ex creaturis quod deus ē formaliter lapis. potest. n. conceptus aliquis alius a conceptu lapidis creati formari ad quē conceptus lapidis ut ē ydea in deo huius lapis iste attributionē. et ita formaliter dicitur deus ē lapis secundum istū conceptum analogicū: sic sapiens secundum illū conceptum analogicū. Qualis autem sit vniuocatio entis et ad quā et ad que dicitur magis inferius in questione de primo obiecto intellectus. 3° dico quod nō cognoscitur deus naturaliter a viatore in particulari et proprie. hoc est secundum rationē huius essentie ut huius in se. sed ratio illa posita ad hoc in precedenti opinione nō concludit. Quia. n. arguitur quod nō cognoscitur aliquid nisi per similitudinem aut intelligit de similitudine vniuocationis aut imitationis. Si primo modo igitur nihil cognoscit de deo. quia secundum opinionē illam in nullo habet deus similitudinem vniuocationis cū creatura per quam deberet a nobis cognosci. Si 2° etiam creature non tamen imitant illam essentia secundum rationē

generalis attributi. Et etiam hanc essentiam: ut est hec essentia siue ut nuda et ut in se est existens. ergo secundum eum propter talē similitudinem posset creatura esse principium cognoscendi essentiam diuinā in se et in particulari. Est igitur alia ratio huius conclusionis quod deus ut hec essentia in non cognoscitur naturaliter a nobis. quia sub ratione talis cognoscibilis est obiectum voluntarium et non naturale nisi respectu sui intellectus tamen. et ideo a nullo intellectu creato potest sub ratione huius essentie ut hec naturaliter cognosci. nec aliquid essentie naturaliter cognoscibilis a nobis ostendit sufficienter hanc essentiam ut hec. nec per similitudinem vniuocationis nec imitationis. Vniuocatio. n. non est nisi in generalibus rationibus. imitatio etiam deficit. quia imperfecta est. quia creature imperfecte eum imitatur. Ut autem sit alia ratio huius impossibilitatis. scilicet propter rationem primi obiecti ut alij ponunt illud esse quidditatem rei materialis. de hoc in. q. de primo obiecto inter.

4° dico quod ad multos conceptus proprios de deo possumus peruenire qui non perueniunt creaturis cuiusmodi sunt conceptus oīum perfectionū simpliciter in summo. et perfectissimus conceptus in quo quasi in quidam descriptione perfectissime cognoscimus deum et percipiendo oēs perfectiones simpliciter et in summo. tamen conceptus perfectior et simplicior nobis possibilis est conceptus entis simpliciter infiniti. Iste. n. est simplicior quod conceptus entis boni vel entis veri vel aliquorum similium. quia infinitum nō est quasi tributum vel passio entis siue eius de quo dicitur: sed dicitur modum intrinsecū illius entitatis: ita quod cum dico ens infinitum non habeo conceptum quasi per actum ex subiecto et passione sed conceptum per se subiecti in certo gradu perfectionis. scilicet in finitatis: sicut albedo intensa: non dicitur conceptum per actum sicut albedo visibilis imo intensio dicitur gradum intrinsecum albedinis in se. et ita patet simplicitas huius conceptus. scilicet ens infinitum. Per

sectio autem istius conceptus multipli-
citer probatur. tum quia iste conceptus
inter omnes a nobis percipibiles virtua-
liter plura includit. sicut. n. ens includit
virtualiter bonum et verum in se. ita ens
infinite includit verum infinite et omnes
perfectionem simplicitatis sub ratione infini-
ti. tum quia demonstratione quia vlti-
mo concluditur esse de ente infinito vel
esse infinite de aliquo ente sicut appa-
ret ex questione prima 2^a distin. illa autem
sunt perfectiora que vltimo cognoscun-
tur demonstratione: quia ex creaturis
quia propter eorum remotionem a crea-
turis difficilimum est ea ex creaturis co-
gnoscere. Si autem dicis de summo bo-
no vel de summo ente quod illud dicit mo-
dum intrinsecus entis et includit virtua-
liter aliquos conceptus. Rpondeo quod si sum-
mum intelligatur comparative sic dicit
respectum ad extra. sed infinitum dicit
conceptum ad se. si autem intelligatur ab-
solute summum hoc est quod ex natura rei
non possit excedi perfectio illa expressi-
us concipitur in ratione infiniti entis. non
enim summum bonum indicat in se utrum
sit finitum vel infinitum. Ex hoc appa-
ret improbatio illius quod dicitur in pre-
cedenti opinione. quod perfectissimum quod possu-
mus cognoscere de deo est cognoscere
attributa reducendo illa in esse diuinum
propter simplicitatem diuinam. cognitio
enim esse diuini sub ratione infiniti est per-
fectior: cognitione eius sub ratione simpli-
citatatis. quia simplicitas conuenit crea-
turis. infinitas autem non finem modum
quo conuenit deo. 5° dico quod ista que
cognoscuntur de deo cognoscuntur per
speciem creaturarum. quia siue vniuersa-
lius et minus vniuersale cognoscantur
per eandem speciem minus vniuersalis si-
ue utrumque habeat speciem intelligibilem
sibi propriam saltem illud quod potest in-
primere vel causare speciem vnius vniuer-
salis in intellectu potest etiam causare
speciem cuiuscunque vniuersalioris. et ita cre-

are que imprimunt proprias species in in-
tellectu possunt etiam imprimere speci-
es transcendentium que conueniunt
cis et deo. Et tunc intellectus pro-
pria virtute potest uti multis speciebus
simul ad concipiendum illa simul quo-
rum sunt iste species. puta specie boni:
specie summi: specie actus ad concipien-
dum summum bonum et actualissimum
quod apparet sic per locum a minori.
Imaginatio enim potest uti speciebus
diuersorum sensibilium ad imaginan-
dum compositum ex illis diuersis. sicut
apparet imaginando montem aureum.

Ex hoc apparet improbatio illius
quod dicitur in precedenti opinione. quod
illa suffossione quia suffodiendo nunquam
illud quod non subest suffossioni inue-
nitur per suffossionem. non autem sub-
est conceptui creature aliquis conceptus
vel species representans aliquid proprium
deo quod sit omnino alterius rationis
ab eo quod conuenit creature ut proba-
tum est per secundam rationem in secundo articulo
ergo per suffossionem nullus talis con-
ceptus inuenitur. Et quod adducitur sile
de extimatiua. dico quod videtur adduci
falsum ad confirmationem alterius fal-
si. quia si maneat ouis idem propria natura et
in eodem affectu naturali ad agnum muta-
retur tamen ouis ut esset similis lupo per mi-
raculum in omnibus accidentibus sensibi-
libus. puta colore. figura. sono. motu.
et huiusmodi. agnus fugeret ouem sic mutatam
sic fugeret lupum. et tamen in oue sic muta-
ta non esset intentio nocui. sed periculum
et conuenientis. et ita extimatiua agni non
suffoderet ad inueniendum intentionem
conuenientis sub speciebus sensibilibus.
sed precise ita moueretur finem appetitum
sensitivum: sicut accidentia sensibilia moueretur.
Si dicas quod intentio ibi conuenientem non
multiplicat se. quia non sunt talia accidentia
conuenientia tali intentioni. et intentio con-
uenientis non multiplicat sine accidentibus
sibi conuenientibus. Hoc nihil est quia si

agnus h fugeret ppter pceptōē nociui
pceptū ab extimatiua ⁊ illa non multi
plicat cū accētib⁹ istis sensibilibus. qz n̄
est cū eis intentio stante isto casu. q̄ aut
h est suffocatio agni ad intentionē no
cui q̄ nulla est. aut si h nō fugeret p sus
fossionem. ergo nec alius.

Ad argumenta ^{princi} palia
illius questionis. Ad p̄mum dico q̄ illa
cōparatio phi debet intelligi q̄tum ad
p̄mā motionē intellectu ab obiecto. ibi
n. fantasimata cum intellectu agēte hnt
vicem p̄mi obiecti mouētis. s. nō d̄z itel
ligi q̄tū ad oēm actū sequētem motōez
p̄mā. p̄o. n. itellect⁹ abstrahere obiectū
includit in aliq̄ p̄mo mouente ⁊ consi
derat illud abstractū nō p̄siderādo illō
a quo abstrahit. ⁊ considerando illud
sic abstractū cōsiderat cōe sensibili ⁊ in
sensibili. ⁊ in illo p̄siderat insensibile in
vli sicut ⁊ sensibile. Et potest p̄siderare
istud abstractū ⁊ aliud abstractū cum
quo sit p̄p̄iū alteri. s. in sensibili. s. sen
sus non ē abstractū. ⁊ iō in oī actu tā
p̄ q̄ 2° requirit aliq̄ obiectū p̄mum
mouēs. quō nō se hz fantasma ad intel
lectū. Ad 2^m dico q̄ cōmentator ex
poit illō sile phi d̄ difficili ⁊ n̄ d̄ ipossi
bili. ⁊ rō sua est qz tūc nā fecisset ociose
illas s̄bas abstractas intelligibiles ⁊ nō
possibiles itelligi ab aliq̄ intellectu. Sed
ista rō et̄ nō v̄z. tū qz nō ē finis illarum
s̄bas iqtū intelligibiles si ut intelligat
ab intellectu n̄ro. ⁊ iō si h̄ n̄ pueniret eis
nō p̄p̄i h̄ cēt frustra intelligibiles. tum
qz nō seq̄t nō s̄ intelligibiles ab intellectu
n̄ro. q̄ a n̄llo p̄nt. n. itelligi a seip̄is. ⁊ iō
ē fallacia p̄ntis. Un̄ l̄z mltiplicat posset
exponi auctas phi. dico tū q̄ ocul⁹ noc
tue nō hz p̄gnitōez nisi intuitiua ⁊ nā
lem. ⁊ q̄tū ad istas duas p̄ditiones p̄t
expoi auctas phi d̄ ipossibili. qz sic ipos
si ē illi oculo intuitiue p̄siderat obiectū
illud. sic intellectu n̄ro ē ipossibile nāli
⁊ intuitiue cognoscere deum. Ad 3^m

dico q̄ infinitū potētiale ē ignotū. quia
vnūquodqz ē p̄gnosibile iqtū ē i actu.
nō tū ita ē ignotū q̄ repūgnat sibi intel
ligi ab intellectu infinito. sed nō p̄t in
finitū cognosci ab aliq̄ intellectu cognos
cente ip̄um secūdū modum sue infiniti
tatis. Modus. n. sue infinitatis est acci
piendo altez post altez. ⁊ itellectus q̄
cognosceret h̄ modo alterū post alterū
cognosceret semper aliq̄ finitū ⁊ nū
q̄ infinitū. itellectus tamen infinit⁹
p̄t cognoscere totū illō siml nō par
tem post partem. Et cum arguitur
de 2° metha. d̄ infinitis ⁊ infinita. Dico
q̄ non est simile. quia cognitio obiecto
rum infinitozum numeraliter concluder
et infinitatē potentie cognoscentis. sic
patuit in. q. p̄ma 2° ois. ar. 2°. ad infini
tatem videlicet. quia ibi pluralitas ex
parte obiecti concludit maioritatem v̄
tutis in intellectu. sed intellectio alicui⁹
infinite intensiue nō concludit infinita
tem actus. quia non oportet actum ha
bere talem modum qualem habet ob
iectū. qz act⁹ sub rōne finiti potest esse
ad obiectū s̄b rōe infiniti nisi cēt act⁹ p̄p̄
hēsiu⁹. ⁊ p̄cedēdo q̄ talē actū circa ob
iectū infinitū n̄ habem⁹ nec ē possibile
Ad Gregi. dico q̄ nō d̄z itelligi q̄ cōtē
platio sistat s̄b deo i aliq̄ creatura. qz h̄
cēt frui utēdis. qd̄ cēt sūma puerfio fin
Aug. 83. q. q. 30. s. p̄cept⁹ illi⁹ cētētie s̄b
rōe enī ē ip̄fectior p̄ceptu illi⁹ met cēt
rie ut h̄ cētētia ē. ⁊ qz ip̄fectior ē iō ē i se
rior i intelligibilitate. p̄tēplatio aut̄ d̄ le
ge cōi stat i tali p̄ceptu cōi. ⁊ iō stat i ali
q̄ p̄ceptu q̄ ē mioris intelligibilitatis q̄
de⁹ in se ut h̄ cētētia. ⁊ iō d̄z itelligi ad
aliqd̄ s̄b rōe intelligibils. cui⁹ itelligi
bilis ē inferior intelligibilitate dei in
se ut hec essentia singularis.

Ad argumenta ^{p̄o p̄} ma o
p̄niōe cū arguit. q̄ de⁹ n̄ p̄t itelligi i
aliq̄ p̄ceptu vli cōi vnūuoco sibi ⁊ crea
turis. qz ē singularitas qd̄a. Rūdo p̄na

D secundá

Loquendo igitur

$\text{Simp}^2 \text{simp}^x$ Conceptu
ut ult. Aue

Nun der zweite experiment
experiment ga litz qd konnte
tyschels et q. et et id rill
et m exp litz r antus.

15de de 10de 10de 10de 10^{de}
 15de de 10de 10de 10de 10^{de}
 15de de 10de 10de 10de 10^{de}
 15de de 10de 10de 10de 10^{de}
 15de de 10de 10de 10de 10^{de}

πρωτ. 1. πρωτ. 2. πρωτ. 3. πρωτ. 4.

1) Conito

h'ec q' q' de m' f'io
 ubi dicitur et nunc est nobis
 exp'it' p' p'at' m'at' et
 hoc est et h'at m'at' au
 p' d'ist' p'it' l'ine' recte m'
 intell' ex m' p' p' d'ist' p'it'
 p'at' p'it' p'at' p' d'ist' p'it'
 l'ine' p'it' p'at' q' p'it'
 m'at' q' u'ere' intell'at'
 et q' u'ere' m' d'ist' p'it'
 m'at' p'it' p'it' p'it' p'it'
 p'it' p'it' p'it' p'it' p'it'
 d'ist' q' u'ere' p'it' h'
 q' u'ere' d'ist' p'it'
 et h'et d'ist' p'it'
 p'it' et p'it' p'it'
 p'it' p'it' p'it' p'it' p'it'
 p'it' p'it' p'it' p'it' p'it'

1725

*p[ar]allèle ab un-d'un
négatif n[on] z.
p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar]
p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar]
p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar] p[ar]*

2^a Ho

$\sin^2 \sin^x$ Consequenz
ut ult. Axi.

simp $\frac{1}{2}$ simp² Corey's differential

trine vltim^a et p^rima in sciendo distincte.
quia sicut patuit ex questione illa dⁱc^t
positio p se nota. principia aliaz sci
entiarum sunt p se nota ex conceptu con
fuso terminorum. sed ex methaphysica
scita postea est possibilitas inquirendi
quidditatem terminorum distincte. et
hoc modo termini scientiarum specialium
non concipiunt nec principia earum in
telligunt ante methaphysicam. sic. n. mul
ta pnt patere methaphysico geometre
que non erant nota prius geometre ex
conceptu confuso. Exemplum geo
meter in quatum geometer non utitur
p principijs per se notis nisi illis que
statim sunt evidientia ex confuso cōcep
tu terminorum. qualis occurrit primo
ex sensibilibus. puta linea ē longitudo
et non curans ad quod genus ptinet
linea. puta utrum sit substantia vel q̄
titas. sed modo cognita geometria et
alij scientijs specialibus sequit meth
dⁱc^tceptib⁹ comunibus ex quibus pot
fieri reditio per viam diuisionis ad in
quirendum quidditates terminorum
in scientijs specialibus. et tunc ex illis
quiditatibus sic cognitjs distinctius
cognoscuntur principia specialium sci
entiarum q̄ prius cognoscebatur. Cog
noscentur etiam multa principia que
non erant prius nota ex terminis con
fuse cognitis. et hoc modo patet quo
methaphysica est prima et quo non p^a.
Sed quando totū ordinē pfuse accipi
endi ad totū ordinē distincte accipiedi
q̄s por ē. dico q̄ tot⁹ ordo pfuse accipi
di prior ē. et hoc primū i^o ordie ē simplici
et p^rimo. et h^o pbat ex autē pdicta fluid
de ordine meth^a ad alias scias spēales.

i. s. dicitur de ordinem

Contra istud obui
cis. p^o phy. dī q̄ pfusa. i. magi vltia sūt
p^rio nobis. qd⁹ pbat. qz pueri. p^o ap
pellāt oēs hoīs p^res. et scias mfe). p^o ea
discernūt vnūqdq̄ qz. qz p^rio pgnoscut⁹ pa
trē sū rōē hoīs q̄ sū rōē hui⁹ hoīs. hoc

actualit' recipi cōcept' potes siue cōiores.

h' pbat alic. de eo qd videt a f'monif.
qz pri' cognofcit aliqd sub rōe corpis
q' aialis. ⁊ prius f' ratōe animalis q'
hominis ⁊ prius hois q' huius homi-
nis. Hoc etiam videtur. qz in arguēdo
via cōpōitua ē ante refolutiua. q' ita ē
in intelligibilibus fimilitudinib'. Ad
primū dico q' ficut est dupl'r confufuz
f. totum vte ⁊ totum cēntiale. ita vtru'
qz in fuo ordine est primum. fed fim-
pliciter primum est. illud qd est primū
in ordine pfufe cognofcēdi. qz pceffus
nālis ab imperfecto ad perfectum est p
medium. Confufe aut cognofcere est q'
mediū inter ignorare ⁊ diftincte cogno-
fcere. ⁊ iō cōfufe cognofcef est ante qd
cūq' diftincte itelligere. Et quod dicit
d' puero cōcedo q' f'pēs p'intelligitur an-
te fingulare. qz dixi qd f'pēs est primuz
intelligibile. fed rō nō concludit d' ge-
nere ⁊ fpecie. prius. n. nāliter actualiter
cōcipitur albedo q' color in ordie cog-
nitionis confufe. quia color sub rōe co-
loris nō cognofcitur nifi sub maioriz
abftractione q' fit abftracto albedinis
ab hac albedine ⁊ illa. abftracto autēz
maior est difficilior. quia ē a minus fi-
milibus. ¶ Ad alic. dico q' qn obf
nō est debite appoximatu nō mouz
ad cognofcēdu fe sub pfectiffima rōe
fed sub alia imperfecta. ⁊ tunc intel-
lectus fequēs fenfum talis obf o3 q' fit tal'
obi v'lis cuius fenfus erat f' rōe lingū-
laris. fed qn obf ē in debita ppo: o-
ne vt poffit mouere fenfuz sub rōe fua
ppia ⁊ perfecta tunc intellect' fequēs
fenfum talem h3 notitiā tal' nature pri-
us sub rōne fpecifica cōfufe q' sub ratō-
ne generis cōfufe. Ad 3° dico q' vtro-
biqz pceditur ab includēte ad includū.
ita in fimplicibus ficut in complexis. f3
in fimplicibus includens est inferius in
cōplexis vō ē prin^m refpectu cōclufiōis

Quantz ad notici

am hitualē siue v̄tualē: primo expono

qđ intelligo per iminos habituale no
ticiam voco qñ obiectum sic est pñs in
intellectui in ratōe intelligibilis actu. vt i
tellectus statim possit hie actu elictu
circa illud obiectum. Toco virtuale
qñ aliquid intelligitur in aliquo vt pñ
intellecti primi. nō aut vt primū in
tellectū siue ut totale iminas in tellectōe
sicut cū intelligitur hō intelligitur aīal.
in homine vt pñ intellecti nō vt in
tellectum primū. siue totale iminas in
tellectōez. hoc satis pprie vocat intellectu
virtualiter. quia ē satis primū intellecto
in actu. nō. n. possz ēē actualius in
tellectū nisi ēēt ppria intellectōe intellectu
q ēēt ipsius primi vt termini totalis.

Quatu ad istā notitiā huiusle ē vīua
lem oīco q̄ cōioza sūt p̄ nota via ori
ginis vī generationis qđ pbatur. qz sī
cū oīueze forme pficientes idē p̄fici
bile ordine quodā nate sūt mediatus.
7 immediatus informaze illud vī pficer
ita sī eadē forma contineat in se vīualē
ter p̄fectiōz illaz formaz ordinatū
qđ confisi ordine nātū pficiet illud per
fectibile. sicut sī forma corpori 7 substā
tie 7c. eēt alie forme 7 p p̄ informā
ret forma substātie 7 deinde forma cor
pis 7c. ita sī vna forma includat vīua
lit oēs illas ip̄a qđ prius pficiet māz sō
ratione substātie qđ sō ratione corpis 7
sp in i^a via gnātionis ip̄fecti erit prius
qz pceditur a p̄o ad actū. 8 sicut con
ceptus plures cōiozes 7 min^{us} omunes
huiusle vīuales nati sūt pficere intelle
ctū via gnātionis vel originis ita qđ ip̄se
ctioz sp p̄ ita sī vñ concept^{us} vīualit
icladat oēs istos p̄ pficiet sub rōe cōce
p̄ p̄riori 7 vīiori q̄ sub rōe cōcept^{us} p̄ri
culari sō de ordine origis siue gnātiois.

Nunc de ordine

perfectionis distinguo q̄ perfectius a nobis p̄t intelligi dupl̄r aut simpl̄r aut f̄z p̄portionē. Exēⁿ visio aq̄le d̄ sole est simpliciter perfectior respectu solis q̄ visio nostra videlicet respectu cande-
le

7 in visio nostra perfectior est pportio
 naliter. hoc est. plus h3 ipsa de rōne vi
 sionis fm pportōez ad visibilitatē can
 dele q̄ visio aquile hēat de ratione visi
 onis respectu visibilitatū solis. *ista di-*
 stinctio habetur a pho. x. de animalibus
 ubi vult q̄ l3 de animalibus habeam? mi
 nimaz cognitionē. quod est intelligēdū
 pportionaliter. tamen illa est desidera
 bilior cognitione magna que potest ha
 beri de materialibus. que est magna in
 comparatiōe ad illa cognoscibilia. Lo
 quendo ergo de ordine pfectionis sim
 pliciter dico q̄ perfectissimū cognoscibi
 le a nobis etiam naturalr est deus. vñd
 in hoc etiam ponit phs felicitatē natu
 ralem. io. Et h. 7 post ipm spēs spālissi
 perfectior in vniuerso. 7 deinde spēs p
 xima illi. 7 sic vsq3 ad vltimaz spēm. 7
 post oēs spēs spālissimas genus primū
 abstrahibile a spē pfectissima. 7 sic sem
 p resoluēdo. 7 ratio oīum istozum ē qz
 attingere actualius obm est intellectio
 pfectior simplr. qz h3 equalem pfectio
 nem ex parte intellectus cū quacunq3
 alia intellectuone vel non minorez. 7 h3
 pfectionez multo maiorē ex pre obiecti
 que duo. s. pfectio potentie 7 pfectō ob
 iecti sī cā pfectissime cognitōis siue itel
 lectionis. Si loquamur de noticia pfe
 ctioze h3 pportionē ad cognoscibile. di
 co q̄ perfectiora sensibilia 7 sensus effi
 caciū mouentia sunt pfectius cognosci
 bilia fm pportionē. qz intellectus no
 ster plus attingit ad illa fm gradus co
 gnoscibilitatis eoz. 7 que sūt remotiora
 ab illis sunt minus cognoscibilia h3
 pportionem sue cognoscibilitatis. 7 ter
 tia primitate. s. adequationis dicitur i
 sequenti. q.

Ad argumēta

huius q̄
 stionis.
 Ad primum dico q̄ psequentia nō va
 let. s. est primum ens. ergo est primū co
 gnitum a nobis. licet sequatur igitur ē
 primum cognoscibile quantum est de

se. 7 ita debet intelligi veritas. de qua lo
 quitur philosophus 2° metha. sicut res
 se habent ad entitatem ita ad veritatez
 p euidētia rei in se. siue p intelligibili
 tate rei ex parte sui. non oportet autem
 q̄ res sicut se habet ad entitatem sic se
 habeat ad cognosci nisi intelligat cogno
 sci ab illo intellectu qui respicit intelli
 gibilia omnia fm gradum. pprium cog
 scibilitatis eoz. qualis non est noster
 intellectus. sed maxime cognoscit sensi
 bilia. Ad 2° dico q̄ pñā non valz. nī
 si in causis pccis quod pz in exemplo
 si eclipsis est cognoscibilis ex duplici cā
 per duas potentias. s. per sensus 7 intel
 lectum habentem demonstrationē. nū
 q̄ cognoscitur pfectissime nisi cognito
 principio demonstrationis pfectissime
 non tñ sequitur. q̄ nunq̄ cognoscitur nī
 si cognito pccipio demonstratiōis. h3
 enim aliam causam qua cognosci pōt
 quia ista non est pccisa causa. tamen p
 aliā non potest ita perfecte cognosci. si
 cur per istam. quia ista causa. s. demon
 stratio qua potest cognosci ab intellec
 tu est perfectior causa cognitionis sue
 q̄ alia qua potest cognosci per sensum.
 ita est in pposito quelibet creatura pre
 ter causam cognitionis sue que est cōn
 tia diuina habet aliam causam illi co
 gnitionis scilicet essentiam ppriam que
 nata est gignere noticiam sui. nunquaz
 tamen per motionem suaz ita perfecte
 cognoscitur res sicut per essentiaz diui
 nam. non igitur sequitur ab effectu ad
 causam arguendo. si perfectissime per
 fectissime. ergo si simpliciter simpliciter
 quia illō quod perfectissime sumptum
 potest esse causa pccisa perfectissimē in
 genere sumptum siue simpliciter non
 est causa pccisa effectus in genere.

Ad 3° dico q̄ maior est vera loquē
 do de primitate perfectionis: sed non
 de primitate adequationis. Exem
 plum. nunquam est visio circa ali
 quid sub ratione coloris pccise: ita

q̄ nō sub rōe hui⁹ ul' illi⁹ coloris puta
albi ul' nigrī nisi illd videat a remotis
ul' ipsece. visio aut' alicui⁹ sub rōe colo
ris p̄cise nō ē p̄fectissima s̄z ip̄fectissima
p̄fectissima igit' opatio potētie est circa
p̄mū obiectū ei⁹. uerū ē n̄ p̄mū adeq̄tōe.
s̄z p̄mū p̄cō q̄ v̄z ē p̄fectissimū p̄tētoz s̄b p̄
obiecto adequato. 7 ideo dicit p̄h. io.
ethic. q̄ delectatio p̄fectissima ē in opa
tōe circa optimū oīm eoz q̄ si s̄b potē
tia. h̄ ē circa optimū p̄tētū s̄b obiecto
adequato illi⁹ potētie. p̄bat igit' ista rō
q̄ de⁹ ē p̄mū p̄gnitū h̄ ē p̄fectissimum
q̄d p̄cedo s̄z n̄ p̄mū adeq̄tū d̄ q̄ i se. q.

Quod autez dicit

ista op. recitata 7 h̄ q̄tū ad 2^{am}. q. de i
determinatio negatiue 7 p̄uatiue. si itelligat
d̄ p̄mitate originis p̄dixi i p̄mo mēbro
2° q̄onis. 7 cū arguit q̄ idēmiatū nega
tiue ē magis idēmiatū q̄ idēmiatū p̄
uatiue. nego d̄ idēmiatōe ad p̄positū
loquēdo. qualis. s. ē i p̄mo intellectū q̄ i
dēmiatū negatiue ē singulare 7 tale n̄
ē magis idēmiatū q̄ idēmiatū p̄uatiue
Indeterminatio aut' negatiua. s. repug
nātia ad determinari 7 si sit aliq̄ mō ma
ior. q̄ idēmiatio p̄uatiua nō tñ tale idē
miatū p̄r' occurrit intellectui. q̄ tale nō
est p̄sum obiectū s̄z distinctū p̄gnos
cibile sic p̄r' dictū ē. Qd arguit etiā
in 2° mēbro q̄ noticia rōnali de⁹ sit ulti
mū p̄gnitū. q̄ p̄r' p̄gnoscat illd a q̄ sit
abstractū q̄ abstractū. hoc nō ē uerū nī
si ponēdo abstractionē quēdā discursū
a notiozi ad aliud ita q̄ illud a quo sit
abstractū ē p̄rio p̄gnitū 7 aliud p̄gnitū
per ipsum. 7 si ita itelligat abstractio
nem talis cognitio per abstractionem
nō est prima cognitio abstracti si. n. ita
cognoscatur deus per creaturam opoz
tet aliquem conceptum prehabere de
deo ad quē discursus. quia discursus
presupponit aliquem conceptum d̄ ter
mino ad quē est. l. igitur p̄positio quaz
accipit est falsa. uel si sit uera concludit

deum esse prius cognitum antequam
cognoscatur ratiōbiliter. q̄d forte con
cederetur. Quod etiam addit q̄ deus
ut est primum cognitum a nobis natu
raliter non distinguitur ab alijs quia
non concipitur in aliquo in quo distig
uatur a creatura. In hoc videtur con
tradicare sibi ipsi. p̄dixit. n. q̄ est pri
mum cognitum ab intellectu naturali
ter ut est indeterminatū negatiue. 7 di
cit q̄ in hoc conceptu distinguitur a cre
atura quia iste non conuenit creature.

¶ Iuxta illud

quod tactum est in tertio
articulo secunde questionis
de obiecto adequato intellectus 7 p̄
cilo queritur. utrum deus sit obiectū
naturale primum hoc est adequatum
respectu intellectus viatoris. Argu
tur q̄ sic. quia ex precedenti questione
deus est primum hoc est perfectissimū
inter omnia cognoscibilia. primum aut'
in quocūq̄ generē est causa essendi alijs
in illo genere ex secundo metha. sicut p̄
mum calidum est causa caloris in om
nibus alijs. ergo deus est causa cogno
scendi omnium aliorum. igitur est p̄m
obiectum intellectus. Secdo sic. Unū
quodq̄ sicut se habet ad esse se habet
ad cognitionē sed nihil est ens per par
ticipationem nisi ab ente imparticipa
to. igitur nō cognoscitur nisi prius cog
nito ente imparticipato. Hoc cōfir
matur per August. 8. de trini. c. 3°. de
magnis. ul. 8. d̄ paruis. Non dicerem⁹
aliquid esse melius alio cum vere iudi
camus nisi esset impressa nobis noticia
boni. Videtur autem ibidem loqui de
bono indeterminato negatiue. de quo
in eodem. c. dicit. vide ipsum bonum si
potes 7 deum utiq̄ videbis. quod nō
videtur verum nisi de bono indetermi
nato negatiue. quod scilz non est deter
minabile. quale est primum bonum.
Contra. primum obiectum p̄mitate

adequationis recipit predicationē oīuz
p̄entoz sub eo. deus aut nō. ergo rē.

In ista questione

est vna op̄i. que dicit q̄ primū obiectū
intellect̄ n̄rī est quidditas rei mālis. rō
ponitur ad hoc. quia potentia p̄portō
natur obiecto. triplex autem ē potentia
cognitiua. Quedā oīo sepata a ma-
teria 7 in essendo 7 in operādo vt itelle-
ctus separatus. Alia cōiuncta māe
7 in essendo 7 in operando vt potentia
organica q̄ perficit mām 7 non operat̄
nūi mediante organo a quo in opando
nō separat̄ sicut nec in essendo. Alia est
cōiuncta māe in essendo sed nō vtrif or-
gano nālī in operando vt int̄ n̄rī. Isti
cōiuncti obiecta p̄portionata. nā po-
tentie oīo sepate vt p̄me cōiūdere debz
q̄dditas oīo separata a māscōe singla-
re oīno māle. ergo cōiūdet q̄dditas
rei mālis que 7 si sit in mā tñ cognosce-
tur nō vt in mā singulari. Contra.
istud nō pōt subīstīrī a theolo. q̄ ite
exis eadē potentia cognosceat q̄dditatē
sbe imālis. sic p̄ fm fidē de aīa beata.
potētia aut manens eadez nō pōt habē
actū circa aliquid qd nō p̄tinet s̄ suo
p̄rio obiecto. Qd si dicas cleuabz p
lumen glorie ad hoc q̄ cognoscat illas
s̄bas imāles. Contra. obiectū primū
habitus cōiūnetur s̄ p̄rio obiecto potē-
tie vel saltē non excedit. q̄ si habet res
picit aliqd obm̄ quod nō cōtinet s̄ p̄ri-
mo obiecto potentie s̄ excedit. tunc ille
habēt nō esset habit̄ illius potētie sed
faceret eā non esse illam potentia s̄ ali-
am. Confirmat rō. q̄ cum potentia
in p̄mo signo nāe in q̄ est potentia hēat
tale obiectum p̄imum. per nihil poste-
rius natura p̄supponens rōnez potētie
potest fieri aliud p̄imum obiectum ei.
ois autem habitus naturaliter p̄suppo-
nit potentiam. Si dicas q̄ hec etiāz
op̄i. poneret a p̄ho. puta si poneret q̄ i-
tellectus noster p̄pter sui infinitatem

inter intellectus 7 p̄pter p̄iunctionem
eius cum virtute fantastica in suppositō
cognoscente h̄z ordinē immediatū ad
fantasiam sicut fantasia habet ordinēz
immediatū ad sensum cōem. 7 iō sic fan-
tastica non mouet ab aliquo nisi qd est
obm̄ sensus cōis. s̄ alio mō idem obm̄
cognoscat. ita diceret q̄ int̄ noster nō
tm̄ p̄pter statum aliquem sed ex nā po-
tentie nō posset aliquid intelligere nisi
abstrahibile a fantasmate. Contra. h̄o
arguitur triplr. p̄rio sic. q̄ desiderium
nāle est in intellectu cognoscente effectū
ad cognoscendū cām. 7 in cognoscente
cām in vli est desideriu nāle ad cogno-
scendū illam in p̄ticulari 7 distincte. de-
sideriū aut nāle non est ad impossibile ex
nā desiderantis. q̄ tunc esset frustra. 3
non est impossibile intellectui ex p̄te intelle-
ctus cognosce s̄bam imālem in p̄ticulari.
ex quo cognosceat māle qd est effectus
eius. 7 ita primū obm̄ intellect̄ non ex-
cludit illd imateriale. 2° sic. Nulla po-
tētia pōt cognoscere obm̄ aliquod sub
rōe coīori q̄ sit rō sui primū obiecti. qd
p̄z. primo p̄ rōem. q̄ tunc illa rō primū
obiecti non esset adequata. Etia p̄z per
exemplū. Visus non cognosceat aliqd s̄
rōe coīori q̄ sit rō coloris vel lucis. nec
imaginatio aliquid s̄ rōe coīori q̄ sit
rō imaginabilis. quod ē primū obiectū.
s̄z int̄ cognosceat aliqd sub rōe coīori q̄
sit rō entis mālis. q̄ cognosceat aliqd s̄
rōe entis in cōi. alioqn metaphysica n̄-
la essz scia intellectui n̄ro. Preterea
3° 7 redit in idē q̄si cum 2°. Quicqd per
se cognosceat a potentia cognitiua vel ē
ei obm̄ primū. vel p̄tinet sub illo obō.
ens aut vt est cōius sensibili per se itelli-
gitur ab intellectu n̄ro. als metaphysi-
ca non esset magis scia trāscēdēs q̄ phy-
sica. 3 nō pōt aliquid esse p̄imum obie-
ctum intellect̄ n̄rī qd sit p̄ticulari
us ente. quia tunc ens in se nullo modo
intelligeret a nobis. videtur igitur q̄ fal-
sum supponitur in dicta op̄. de obiecto

Cor. primo. et hoc loquendo de potentia ex natura potentie. Ex hoc apparet quod si per viam istius operi. solvatur prima questio dicendo quod quidditas sensibilis est primum obiectum intellectus: et ideo non intelligitur deus vel ens immateriale. Solutio innititur falso fundamento.

Congruentia etiam

illa que adducit per illa operi. nulla est. Potentia. n. et omnino non oportet assimilari in modo essendi. se habet. n. ut motuum et mobile. et ita se habet ut dissimilia. quod ut actus et potentia. sunt tamen proportionata. quod ista proportionatio requirit dissimilitudinem proportionatorum. sicut contra dicitur in omni proportionatione. sic per de maiorem et fortius. parte et toto. causa et effectus et ceteris proportionalibus. igitur ex modo essendi talis potentie non potest concludi similis modus essendi in obiecto.

Contra hoc obijciunt. quod licet agens factiuum possit esse dissimile obiecto quod est ibi passivum. tamen operans in cognitiua operatione oportet assimilari obiecto. circa quod operatur quod non est passivum: sed magis agens et assimilans. omnes. n. antiqui concordant in hoc quod cognitio sit per assimilationem. nec Aristoteles in hoc eis contradixit. igitur hoc requiritur: non tantum proportionatio sed similitudo. Rursus. aliud est loqui de modo essendi ipsius potentie in se. et aliud est loqui de ipsa in quantum est sub actu 2. vel dispositione prima ad actum secundum que sit aliud a natura potentie. Nunc autem quod potentia cognoscens assimilatur cognito verum est per actum suum cognoscendi qui est quedam obiecti similitudo vel per seipsum disponentem de proximo ad cognoscendum. sed ex hoc concludere ipsum intellectum in se habere naturaliter modum essendi similem modo essendi obiecto vel econverso est facere fallaciam accidentis et figure dictionis sicut non sequitur. es assimilatur Cesari. quia per figuram inductionem. igitur es in se habet similem modum

essendi modo essendi cesaris vel magis ad propositum. oculus videns per speciem obiecti assimilatur obiecto. ergo visus habet similem modum essendi obiecti. et ita ulterius sicut quedam visibilia habent materiam que est causa corruptionis et contradictionis. ut mixta. quedam carent tali materia ut corpora celestia. ita erit quidam visus in materia tali. quidam sine materia tali. vel quodam organum tale et quoddam tale vel adhuc magis ad propositum. ydea in mente divina que est similitudo obiecti est immaterialis. igitur et lapis cuius est ydea est immaterialis. igitur propter illam congruentiam non videtur congruum artare intellectum ex natura potentie ad obiectum sensibile ut non excedat sensum nisi tantum in modo cognoscendi.

Alia est opinio

quod potest dici esse primum obiectum intellectus cuius rationes fundamentales sunt ille que adducte sunt ad primam partem questionis arguendo ad principalem. propter easdem ponit deum esse primum omnium voluntatis. quod habet rationem volendi omnia alia. sicut adduxit auctorem Aug. 8. de tri. c. 6. de magnis. vel. 17. d. puis. cur ergo alium diligimus etc. et sequitur nisi formam: ubi videmus quod sit iustus animus diligere nullo cum diligere quem ex ista diligimus.

Contra istam opinionem arguitur sic. Primum obiectum naturale alicuius potentie habet naturalem ordinem ad illam potentiam. deus non habet naturalem ordinem ad intellectum nostrum sed ratione mortui nisi forte sub ratione alieque generalis attributi. sic ponit illa opinio. quod non est omnium primum nisi sub ratione illius attributi. vel secundum illam opinionem. quam prius tenui quod deus intelligit sub ratione entis non habebit naturalem ordinem nisi sub tali conceptu universali. sed particulare quod non intelligit nisi in aliquo eodem non est primum omnium intellectus. sed magis illud. c. 6. et c.

Præterea, certum est quod deus non habet primatem adequationis propter cōitatem ita quod dicatur de omni obiecto per se intelligit ille a nobis. si si aliquam habet primatem adequationis hoc erit propter virtualitatem. quod scilicet virtualiter cōtinet omnia in se per se intelligibilia. scilicet propter hoc non erit obiectum primum adequatum intellectui nostro. quod alia entia mouent intellectum nostrum. propria uirtute: ita quod entia diuina non mouent intellectum nostrum. primo ad se et ad omnia alia cognoscibilia cognoscenda. sicut autem prædictum est in questione de subiecto theologie entia diuina: id est primum obiectum intellectus diuini. quod ipsa sola mouet intellectum diuinum et ad cognoscendum se et omnia alia cognoscibilia ab ipso intellectu. Per easdem rationes probatur quod non potest poni primum obiectum intellectus nostri substantia in cōi. propter attributionem omnium accidentium ad substantiam quod accidentia habet propriam uirtutem mouendi uel intellectus. si substantia non mouet ad se et ad omnia alia cognoscibilia.

Ad questionem igitur.

R^o quod nullum potest poni primum obiectum intellectus nostri naturale propter adequationem tale virtuale. propter rationem tactam contra primatem obiecti virtualis in deo uel in substantia. uel igitur nullum ponitur primum obiectum uel oportet ponere primum adequatum propter cōitatem in ipso: quod si ens ponatur equocum creato et increato subiecte et accidenti cum omnia ista sint per se intelligibilia a nobis nullum uidetur posse poni primum obiectum intellectus nostri nec propter uirtutes nec propter cōitatem. scilicet ponendo illam rationem quam posui in prima questione huius dist. de uniuocatione entis potest aliquo modo saluari aliquod esse primum obiectum intellectus nostri. ad quod intelligendum primo de claro qualis sit uniuocatio entis: et ad que est. et 2° ex hoc ad propositum. Quatum ad primum dico quod ens non est uniuocum dictum in quod de omnibus per se

intelligibilibus. quod non est de differentiis ultimis nec propriis passionibus entis. primo. uel de differentiis ultimis dupliciter. primo sic. Si orie includant ens uniuoce dictum de eis et non sunt omnia idem. ergo sunt diuersa aliquid idem entia. talia sunt proprie oria ex. 5°. et 10. metha. si orie ille ultime proprie erunt differentes. si alius differentis different. quod si ille alie includant ens quidditatie arguitur de eis sic de prioribus: et ita erit processus in infinitum in differentiis uel stabit ad aliquas orio non includentes ens quidditatie: quod est propositum. 2° sic. sicut ens compositum in re componit ex actu et potentia in re. ita conceptus compositus per se unum componitur ex conceptu potenciali et actu ali sine ex conceptu determinabili et determinate. sicut igitur resolutio entium compositorum stat ultimo ad simplicia. scilicet ad actum ultimum et potentiam ultimam que sunt primo diuersa. ita quod nihil unius includit aliquid alterius alioquin hoc non esset primo actus nec illud prior esset potentia. quod. n. includit aliquid potentialitatem non primo est actus. ita oportet in conceptibus omnem conceptum non simpliciter simplicem. et tunc per se unum resolutum in conceptum determinabilem et determinatam: ita quod ista resolutio stat ad conceptus simpliciter simplices. scilicet ad conceptum determinabilem tunc. ita quod nihil determinans includat. et ad conceptus determinatam tunc. qui. scilicet non includit aliquem conceptum determinabilem. ille conceptus tantum determinabilis est conceptus entis et determinans tunc est conceptus ultime orie. si isti erunt primo diuersi: ita quod unum nihil includit alterum. 2^m. scilicet propositum de passionibus entis primo dupliciter. primo sic. passio per se 2° predicat de subiecto. primo posteriori. si subiectum ponitur in diffinitione passionis: sicut additum. ex eodem prior et ex 7° metha. ens igitur in ratione sue passionis addit ut additum. habet n. passionem propriam. ut patet per primum 4° metha. c. 3. ubi

vult qd sicut linea inq̄tūm linea habz p
prias passiones 7 numerus inq̄tūm
numerus ita sunt alique passiones ent
inq̄tūm ens. sz si ens cadit in rōne eaz
vt additūm. qd non est p se pmo mō in
rōne quidditatiua eaz. Hoc ēt confir
mas per phm pmo poste. c. de statu p̄n
cipioz: vbi vult qd p̄dicationes p se nō
puertunt: ita qd si p̄dicatū dīcatur de
subō per se nō econuerso dīcet subīn d
p̄dicato per se sed per acc̄ns. qd si ista ē
p se: ens est vnum. hoc vñ est ens n̄
est p se p̄io: sz quasi per acc̄ns: sic ista
p̄positio est per acc̄ns risibile est hō.

2° sic ens sufficiens diuiditur tanq̄ in
illa que icludunt qdditatiue ipm i ens
increatū 7 in. io. ge. 7 in p̄es essentielles
io. genez. saltem nō videt h̄e plura dī
uidentia qdditatiue q̄cquid sit de istis
igitur si vnum 7 v̄ez icludant quiddi
tatiue ens continebit sub aliquo istozū
sed nō est aliquid. io. genez. patz. nec ex
se est ens increatum. qz cōuenit entibus
creatis. igitur esset sp̄es in aliquo genē
vel p̄ncipiūm essentialē alicui generis
sed hoc est falsum. qz oīs ps eēntialis i
quocunqz genere 7 oīs p̄es cuiuscūqz
generis icludit limitatōem. 7 ita qd cū
qz transcendens esset de se finitum. 7 p
p̄ns repugnaret enti infinito nec posset
dīci de ipso formalr. quod ē falsum. qz
oīa transcendētia dicunt perfectōes sim
pliciter 7 conueniunt deo in sūmo.

3° argui pōt 7 in hoc etiā cōfirmat
p̄ma rō ad p̄clusionem istam. qz si vñ
icludit ens qdditatiue nō icludit p̄ci
se ens. qz illud tūc esset passio suiipius.
q̄ icludit ens 7 aliud. sit illud. a. aut igit
tur illud. a. icludit ens aut non. si sic
vñ bis icluderet ens. 7 esset p̄cessus i
infinitū vel vbiqz stabit illud vltimū
quod ē de rōe vni? 7 nō icludit ens vo
cet. a. vnum rōne entis inclusi nō ē pas
sio. 7 per p̄ns illud aliud icludum qd ē
.a. est p̄mo passio. 7 est tale qd non in
cludit ens qdditatiue. 7 ita quicqd est

p̄io passio entis ex hoc nō icludit ens
quidditatiue.

Quantum ad secun

dum articulū p̄icipalē dico qd ex istis
quatuor rōnibz sequit cum nihil possit
ēē cōius ente 7 ens non possit esse p̄mu
ne vniucum dīctū in quid de oībus p
se itelligibilibz. qz nō de differentijs vl
timis nec de passionibz suis sequit qd nī
hil ē p̄imum obīn intē nostri. qz in ipō cō
tatem in qd ipsius ad omne p se intelli
gibile. 7 tñ hoc nō obstante dico qd ens
est p̄imū obīn intē nostri. qz in ipō cō
currit duplex p̄mitas. s. cōitatis 7 v̄tua
litis. Nā omne per se itelligibile aut i
cludit essentialr rōem entis vel cōtinef
v̄tualiter vel essentialit̄ in icludente cēn
rialr rōem entis. Oīa. n. genera 7 sp̄es 7
idiuidua 7 oēs p̄es essentielles genez. 7
ens increatum icludit ens qdditatiue.
oēs differentie vltimē icludunt in aliq
bus istozum essentialr vel qdditatiue.
oēs passiones entis icludunt in ente 7
in suis inferioribus v̄tualit̄. igit illa qui
bus ens nō est vniucū in qd icludū
tur in illis quibus ens ē sic vniucū et
ita p̄z qd ens habet p̄mitatem cōitad ad
p̄ma itelligibilia hoc est ad conceptus
qdditatiuos genez sp̄um idiuiduoz
7 p̄tūm essentialiuz oīum istoz 7 entis
icreati. 7 h̄z p̄mitatem v̄tualitatis ad
itelligibilia iclusa in p̄mis itelligibili
bus. hoc est ad cōceptus q̄litatiuos dif
ferentiaz vltimaz 7 passionū p̄piaz.

Qd aut supposui cōitatem entis in
quid ad oēs p̄ceptus quidditatiuos p̄
dictos. hoc p̄batur de omnibz illis dua
bus rōnibus positis in p̄ima. q. huius
di. ad p̄bandū cōitātē entis ad ens cre
atū 7 ens increatū qd ut pateat p̄trac
to eas aliquidit̄. P̄ima sic de quocūqz
n. p̄dictozū p̄ceptū qdditatiuozū con
tigit intellectū certū ēē ipm ēē ens ou
bitado de differentijs cōtrahentibz ens
ad talē conceptum v̄trū sit tale ens v̄l

k

non. et ita pceptus entis ut cōuenit illi pceptui ē ali' ab ill' pceptib' inferioribus de quibus intellectus est dubius. et iclusus in utroq; inferiori pceptu. nam orie ille cōtrahentes p̄supponunt eundē cōceptū entis cōm quem cōtrahunt.

2^{am} rationez pertracto sic. sic est argumentum q' dicitur nō est a nobis cognoscibil' nāliter nisi ens sit vniuoctū creato et increato ita pōt argui de sba et accēte. cū .n. sba nō imutet imediate intellectū nō strum ad aliquā intellectōem sui s; tñ accēns sensibile: sequit' q' nullū pceptum qdditatiū hīe poterimus de ea nisi sit aliquis talis q' possit abstrahi a cōceptu accētis. sed nullus tal' quidditatiuus abstrahibil' est a cōceptu accētis nisi cōceptus entis. g. et c. Hoc autē qd suppositum ē in rōne ista de sba q' non imutat intellectum nostrū imediate ad actū circa se. pbat sic. qz quicqd pntia sua imutat intellectum: abntia illius pōt nālī cognosci ab intellectu qñ non imutat. sic apparet 2° de aia. q' vilus est tenebre pceptu'. qñ. s. lux nō ē pns. et iō tē vilus non imutat. igitur si intellect' nālīter imutat a sba imediate ad actum circa ipam sequeret' q' qñ sba non esset pns poss; nālīter cognosci nō esse pns. et ita nālīter poss; cognosci i hostia altari cōsecrata nō esse sbam panis: quod ē manifeste falsū. nullus igit' cōceptus quidditatiuus habet nālīter de sba imediate causat' a sba. sed tñ causat' vt abstractus pmo ab accēte. et illud non est nisi pceptus entis. Per idē cōcludit' etiā. ppositū de ptribus essentialib' ipius se ē si .n. mā nō imutat intellectū ad actū circa ipam. nec forma sbalis. quē o d's cōceptus simplex i intellectu habet de mā vel forma. si dicās q' aliquis cōceptus relatiu' puta pns vel cōceptus p accēns puta alicui' ppietatis māe vel forme. quē o d's est pceptus qdditatiu' cui iste p accēns vel relatiu' attribuit'. et si nullus qdditatiu' habet nihil erit cui attribue

tur iste cōceptus p accēns. nullus autē qd ditiu' pōt haberi nisi imp̄ssus vt abstractus ab illo qd mouet intellectū. puta ab accēte et ille erit cōceptus entis. et ita nihil cognoscere de ptribus essentialibus sbe nisi ens sit cōe vniuoctū eis et accētib'.

Iste ratōnes nō pcludunt vniuoctiōnē entis in qd ad orias vltimas et passiōes. de pma ostendit: qz licz intellect' sit certus de aliq' tali q' sit ens dubitando vtz sit hoc vel illud. tñ nō est certus q' sit ens qdditatiue: sed qsi p dicatione p accēns. Vel alr et melius. q' libet talis conceptus est simpliciter. et ideo non pōt fm aliqd concipi et s; ali quid ignorari. sic p; p p̄m. 9°. metha. in si. de conceptib' simplr simplicib': q' nō ē circa eos dceptio sic ē circa quidditātē cōplexorum. qd non ē intelligendū qsi intellectus simplex formalr decipiat'ur circa ite. lectōem quidditātis: qz in i tellectione simplici nō est vtz vel falsū s; circa qdditātē cōpositam pōt intellect' simplex vtiualiter decipi. si .n. ista rō est in se falsa tunc includeret vtiualr ppositiōez falsas. qd autē est simplicit' simplex nō includit vtiualiter nec formalr ppositiōez falsas. et iō circa ipam non ē dceptio. Vel .n. totaliter attingit vel nō attingit: et tunc totalr ignorat. de nullo igit' simplr simplici conceptu pōt esse certitudo fm aliquid eius. et dubitatio fm aliud: per hoc ē p; ad scōdam rōem supra pōitā: qz tale simplr simplr ignotum est oio nisi fm se totū concipiatur

3° etiā mō potest rñderi ad pma rationez q' ille cōceptus de quo est certitudo est alius ab illis de quib' est dubi' et si ille concept' certus saluat' in altero illoz dubioz vere est vniuoctus vt cum alterutro illoz concipitur. sed nō o; q' insit vtriq; illoz in quid. sed l' sic vel est vniuoctus eis vt determinabilis ad determinantes vel vt denoiabilis ad denominantes. vñ breuiter ens est vniuoctum omnibus. sed conceptibus non

simpliciter simplicibus est uniuocum in quod dictum de eis: sed simpliciter simplicibus est uniuocus ut determinabilis vel ut denominabilis non autem ut dictum est de eis in quid: quia hoc includit contradictionem. Ex his apparet quomodo in ente concurrat duplex primitas. scilicet primitas comitatis in quid ad omnes conceptus non simpliciter simplices. et primitas virtualitatis in se vel in suis inferioribus ad omnes conceptus in se simpliciter simplices. et quia ista duplex primitas concurrens sufficit ad hoc quod ipsum sit primum obiectum intellectus licet neutram habeat precise ad omnia per se intelligibilia hoc declaro per exemplum. quia si visus esset per se cognoscitiuus omnis coloris et omniuius passionum et differentiarum coloris in comiti et omnium spirituum et indiuiduorum: et tamen color non includeretur quidditatiue in differentis et passionibus coloris adhuc visus haberet idem obiectum primum quomodo modo habet. quia discurrendo per omnia nihil aliud esset sibi adequatum. igitur tunc non includeretur primum obiectum in omnibus per se obiectis quidditatiue: sed quodlibet per se obiectum vel includeret ipsum essentialiter vel includeret in aliquo essentialiter vel virtualiter includente ipsum. et ita in ipso concurreret duplex primitas. scilicet comitatis ex parte sui. et primitas virtutis in se vel in suis inferioribus. et ista duplex primitas sufficeret.

Contra istam uniuo-

cationem entis arguitur multipliciter. Primo per philosophum 3° methaphysice. quia secundum ipsum ibi ens non est genus. quia tunc et ipsum ibidem differentia non esset per se ens. si autem esset comite dictum in quid de pluribus specie differentibus videretur esse genus. Idem etiam in 4° methaphysice. in principio ubi vult quod ens dicitur de entibus sicut sanum de sanis. et quia methaphysica est una scientia: non quia omnia illa de quibus

methaphysice est dicant secundum unum: sed ad unum. scilicet non uniuoce sed analogice. ergo subiectum methaphysice non est uniuocum sed analogum. Idem 7° methaphysice. dicit quod accidentia non sunt entia nisi quia entis sicut logici dicunt non ens esse non ens: et non scibile esse scibile. et sicut vas dicitur salubre. in omnibus istis exemplis non est uniuocatio eius quod dicitur de pluribus. Item Porphyrius. si quis omnia entia vocet equiuoce in quid nuncupabit. Item primo philosophorum: principium est 3° Permenide et Melissum quod ens multipliciter dicitur. et arguit quod si omnia sint unum ens. et omnia sunt vel hoc unum ens vel illud quod non sequeretur si ens esset uniuocum. sicut non sequitur si ens esset vnus homo. ergo ille vnus homo vel ille vnus homo. Item per rationem si ens esset uniuocum ad idem genera. ergo descenderet in ista per aliquas differentias. sint igitur due tales differentie a. et b. aut igitur iste includunt ens quidditatiue et tunc in conceptu cuiuslibet generis generalissimi includitur nugatio. aut ista non sunt entia. et tunc non ens erit de conceptu entis. Ad primum argumentum tertij methaphysice. quauis non oportet dicere quod argumenta illa concludantur: quia philosophus intendit ibi arguere ad oppositas partes questionum quas disputat sicut ipsemet premitte in perhemio. duo autem opposita non possunt concludi nisi alterum argumentum sit sophisticum. unde Commentator eius dicit in primo argumento ad primam questionem ibi disputatam esse fallaciam consequentis si contraria pertinent ad eandem scientiam. ergo non contraria non pertinent ad eandem scientiam. quous etiam istud argumentum spiritualiter non oportet tenere quod concludat. infert. n. ibidem quare si unum est genus aut ens nulla differentia neque unum neque ens erit. Quod o aut intendit inferre quod non per se primo modo erit omnia ens vel

vnū. 7 sic conclusio non est incōueniēs
de uno aut intendit inferre negatiuam
absolute. 7 tūc nō valet p̄na. Non. n. si
rōnale est dīa respectu aīalis seq̄t q̄ rō
nale nō est aīal s̄z q̄ nō est p se p̄^o aīal.
Tñ tenendo q̄ argumentū valeat con
cludit oppositū magis q̄ ppositū. Re
mouet. n. ab ente rōnez generis nō p̄p̄
equiuocationē imo si esset equiuocum
ad. 10. gīa esset. 10. gīa. quia idem con
ceptus quocunq̄ noīe significet habet
eandē rōnē generis. s̄z remouet rōnez ge
neris ab ente p̄pter nimiam cōitatem
q̄ videlz p̄dicat per se p̄mo mō d̄ dīa
aliqua 7 p hoc possit cōcludi q̄ ens nō
sit genus. Ad videndū aut̄. quō h° sit
verū cū tñ predictū sit q̄ ens nō p̄dicat
p se p̄mo mō de differentijs vltimis di
stinguo de differentijs. q̄ aliqua potest
sumi a pte essentiali vltima que est res
7 nā alia ab illo a quo sumit cōceptus
generi. sicut si ponat formaz pluralitas
7 genus dicat sumi a pte essentiali p̄ori
7 dīa specifica a forma vltima. tūc sic
ens dicit̄ in quid de illa parte essentiali
a qua sumit dīa tali specifica. ita dicit̄
in quid de tali dīa in abstracto. ita q̄
sicut hoc ē in quid aīa intellectiua ē ens
accipiēdo eundē conceptū entis s̄z quē
dī de hoīe uel de albedine. ita hoc est i
quid rōnalitas ē ens si rōnalitas sit tal
differentia. sed nulla talis dīa ē vltima
q̄ in tali continent plures realitates ali
quo mō distincte tali distinctōe uel nō
idēp̄ritate qualem dixi in. q. p̄^o 2^a dif.
esse inter essentiaz 7 p̄p̄rietatē p̄sonalē
uel maiori. sic alio explanabī. 7 tūc tal
natura pōt concipi fm aliquid hoc est
fm aliquam realitatē 7 p̄fectionē 7 fm
aliquā ignorari. 7 ideo talis nature cō
ceptus non ē simpliciter simplex. sed vlti
ma realitas seu p̄fectio realitatis natu
ra qua sumit vltima dīa ē oīno simpli
citer simplex. ista realitas non includit
ens quidditatiue sed habet conceptuz
simpliciter simpliciter. vnde si talis realitas

sit a. hoc nō ē in quid. a. est ens. sed ē q̄si
per accēs. 7 hoc siue. a. dicat illam rea
litate seu dīam in abstracto sūptā a ta
li realitate. Dixi igit̄ prius q̄ nulla dīa
simpliciter vltima includit ens quiddi
tatiue. quia est simpliciter simplex. sed
aliqua dīa sumpta a parte essentiali q̄
pars est vna in re alia a natura a qua
sumit genus. illa dīa non est simpliciter
simplex 7 includit ens in quid. 7 ex hoc
q̄ talis differentia est ens in quid sequi
tur q̄ ens non est genus. p̄pter nimiam
cōmunitatē entis. Nullum. n. genus di
citur de aliqua differentia inferiori in
quid nec de illa que sumit a forma nec
de illa que sumitur ab vltima realitate
forme. sicut patebit dif. 8 q̄ semp̄ illud
a q̄ sumit p̄cept̄ generi s̄z se est pōle ad
illā realitatē a qua sumit p̄cept̄ dīe si
ue ad illā formā si dīa sumat a forma

Et si arguas contra istud q̄ si rōna
le includit ens quidditatiue 7 q̄libz dīa
p̄siliis q̄. i. sumit a pte essentiali nō ab vl
tima realitate eius q̄ addendo talē dif
ferētiā generi erit nugatio eo q̄ ens bis
dicit̄. Dico q̄ q̄n duo inferiora ad 3^m
sic se habent q̄ vnum denominat alterz
illud cōc p̄ticulariter denominat se ip̄z
sine nugatiōe. sicut albedo que ē inferi
or ad ens denominat aīal q̄ ē inferius
etiā ad ens sine nugatione 7 ideo sicut ē
denominatiua ista aīal est albu ita ens
q̄ est superius ad album pōt denomi
nari aīal siue ens particulariter sūptuz
pro aīali. puta si illō ens denominatiuū
esset entale hec esset vera. aliquid ens
est entale. sicut. n. ibi concedo denomi
nationē accidentalem sine nugatiōe nec
tamen idem oīno denominat se ip̄sum
eodem mō conceptum. ita hoc. aīal rō
nale est sine nugatione. nam in aīali in
cluditur ens quidditatiue 7 in rōnali o
nominatiui. 7 sicut rationalitas est ens
quidditatiue ita rōnale denominatur
ab ente. igit̄ hec esset nugatio aīal rōna
litas. non autē hec aīal rōnale. sicut essz

hec aial albedo. nō aut est nūgatio hec aial album. Ad aliud qđ dicit d 4° metha. dico qđ phus. io. metha. cōcedit ordinē essentialē inter spēs eiusdē generis. qđ ibi vult qđ in quolz genere est vnū p̄mū qđ est mensura alioz. mensurata at hnt cēntialē ordinē ad mēsurā. 7 tū nō obstante attributione q̄libz cōcederet vnū cē cōceptū generis. als genus nō predicaret in qđ de plibus differenti bus spēs. i. in. genus nō haberet cōceptū aliū a pceptibus spēs nullus cōceptus diceret de plibus in qđ sed tū q̄libz de seipō. 7 tūc nihil p̄dicaret ut genus de spēs. sed ut idē d eodē. Cōsiliiter phs dicit in 7°. phycōz qđ in genere latent equocationes. ppter quas nō pōt fieri cōparatio fm genus. Non. n. est equo- catio q̄tum ad logicū qui ponit diuer- sos conceptus. sed q̄tū ad realem phz est equiuocatio: quia non est ibi vnitas nature. ita igitur omnes auctates que sunt in metha. 7 phi^a que essent de hac materia possent exponi ppter diuersi- tatem realem illoz in quibus est attri- butio cum qua tamen stat vnitas con- ceptus abstrahibilis ab eis. sicut patuit in exemplo. concedo tunc qđ totum illd qđ accidens est attributionem essentia- lem habet ad substantiam. 7 tamen ab hoc 7 ab illo potest conceptus vnus 7 munis abstrahi. Ad illa que dicunt de 7°. metha. dico qđ littera ultimi pa- ragraphi de illa materia soluit omnes auctates phi^a phabitas que incipit Pa- laz aut illud 7c. ibi. n. dicit phs qđ pmo 7 simpliciter diffinitio 7 qđ quid erat esse substantiarum est. 7 non solum sed aliorum simpliciter est. non tamē pmo 7 pbatur hoc ibi. quia ratio significās idem nomi est diffinitio si illud cuius ē ratio est per se vnum. vnum vō dicitur sicut 7 ens. 7 intellige per se ens. ens aut hoc quidem hoc aliquid aliud q̄tū aliud qualitatem significat. qđ verum est de ente per se. quia ens per se in 5° li^o

diuisit in. io. genera. igit qđ liber illoz est vnus per se. 7 ita rō istozum est diffi- nitio. 7 hoc cōcludit ibi. qua ppter erit hominis albi ratio 7 diffinitio. alio vō modo albi 7 substantie. quia substantie per se 7 primo. albi simpliciter 7 per se sed non primo. albi hominis fm quid 7 per accidēs. vñd 7 i illo caplo tractat principaliter de tali ēte p accidēs cuius modi est homo albus qđ eius non sit dif- finitio. Ens igitur vel quid vel diffinitio- nem habere quodcūqz istoz simpliciter dicitur sicut de substantia de accide- te. sed non eque primo. 7 non obstante ordine potest bene esse vniuocatio.

Ad Porphyrium ipse allegat Arist. dicendo equiuoce inquit. i. Arist. de qđ ibi loquit. non inuenitur autem ubi h^o dixerit in logica. in methaphysica autē dicit hoc sicut iam allegatur est 7 expo- situm. si quis autem vellet pertractare auctoritatem Porphyrii. quō ratio ei⁹ ex auctoritate Ari. valet ad propositū suum posset exponi sed nullo imorari

Ad illud qđ arguitur d primo phy. dico qđ ad op. illā Permenidis 7 Mel- lissi destruendaz principium est accipe- re qđ ens dicitur multipliciter. non equi- uoce. sed multipliciter hoc est de multis ad inquirendum de quo illozū intel- ligant. sicut si diceretur omnia esse vnū animal contra eos esset distinguere ani- mal 7 querere de quo aiali intelligunt aut omnia esse vnū hominem. aut vnū equum. Cum dicitur qđ argumētūz phi nō v3 7 eos si ens ēēt vniuocū. Rñ- deo qđ p̄na ista descendēdo sub p̄dicato stāte pfuse tū nō t3 formaliter sed est fal- la^a figure dictiōis. 7 falla^a p̄ntis. tū si ip- si intellexerūt sic phs iponit eis qđ oia sūt vnū n loquēdo d vno pfuse. sed d aliq vno deimato. bñ seqt ad añs sic intel- lectum qđ oia sūt hoc vnū vel illud vnū.

Is uisis d en

de restat vltior dubi^o Utrū

k 3

posset poni aliqd aliud trāscendens pri-
mū obiectū intellectus nri qđ videtur
habere equalē cōitatē cū ēte. 7 videt qđ
sic 7 hoc qđ vez sit obiectū adequatū
7 primū intellect' nstri hic 7 non ens.
qđ triplicit' pbat. Primo sic. distincte
potētie hnt distincta obiecta formalia.
ex 2° de aia. sz intellect' 7 volūtas sunt
distincte potētie. g hnt distincta obiecta
formalia. qđ nō videt posse substineri si
ens ponat p^m obm itellect'. sz si vez po-
nat bñ pnt assignari distincta obiecta
formalia. 2° sic. ens ē cōe de se ad sensibi-
le 7 intelligibile. obiectū aut' pziū ali-
cui' potētie est obiectū ei' nō aliq' ppa-
rōe. g ad hoc qđ ens sit pziū obiectum
intellectus oportet qđ deimiet 7 contra-
hat ad ens intelligibili per aliqd qđ ex-
cludat ens sensibile. sz tale ptabēs vide-
tur eē vez qđ dicit d se rōem manifesta-
tū uel intelligibil'. Itē 3° sic. obiectū n
est pziū alicui' potētie nri fm qđ n ē p-
ziū motiū illi' potētie nō mouet aut
aliqd potētiā nisi fm qđ hz aliq' habitu-
dinē ad eā. ens aut' fm qđ absolutū 7 nō
hns aliqūē bitudinē ad intellectū n ē p-
mū 7 immediatū obiectū illud. aut fm
ens formalit' hz bitudinē ad intellectū
est ueritas. qz fm Anst. de ueritate. ve-
ritas est rectitudo sola mēte pceptibilis.

Sed contra istam

pelusionē de ueritate arguo sic. Primū
obiectū hoc est adequatū l' adequat' sz
cōitatē ul' fm vritē ul' fm istam dupli-
cē pmitatē pcurrētē. vez at nullo isto
modo adequat' itellectui. ens aut' ade-
quat' ut patuit. g 7c. pbatō prime pti-
minoris. vez nō dī in qđ de oibus per
se intelligibilib' qz n dī in qđ de ente nec
de aliq' per se inferiori ad ens. 2ª pars mi-
noris pbat cū 3^a. qz inferiora ad vez l3
includant ipsum cēntialē n tñ inclu dūt
oia alia itell'gibilia vritatē l' cēntialit' qz
hoc vez qđ est in lapide nō includit cēn-
tialit' ul' vritatē lapidē. sed ecōuerso ens

qđ est i lapidē includit ueritates. 7 ita de
quibuscūqz alijs entibus 7 eorum veri-
tatibus. Itē verum est passio entis 7 c^o
libet inferioris ad ens. ergo intelligēdo
ens 7 quodcūqz inferius ad ens precise
sub ratione veri non intelligitur nisi p
accidens 7 non fm rationē quidditati-
uā. sed cognitio cuiuscūqz secūdū ratio-
nem quidditatiū est prima 7 pfectior
cognitio de eo ex septimo metha. c. i. g
nulla cognitio de aliq' pscise sub ratione
veri est prima cognitio obiecti. 7 ita nec
ueritas est prima ratio precise cognoscē-
di obiectum. Confirmatur ratio ex
secundo priorum cum scientia mule ut
mula stat ignorantia cuius mule ut h. si
cut ergo cōpando obiectum ad habitū
inferius extraneatur a suo superiori de
quo superiori est primo ille habitus ita
multo magis extraneabitur subiectum
sue passioni cōparando siue ad habitū
siue ad potentiam. Item obiectum ha-
bitus naturaliter non precedit obiectū
potētie. sed primum obiectum metha-
physice que est habitus intellectus est
ens quod est prius naturaliter vero. 7
n vez qđ ē passio ei' ē sūle^m meth. g. 7c

Ad rationes in op

positum respondeo ducendo illas ad
oppositum primam sic. quia sicut volū-
tas non habere actum circa ignotum
ita nō pōt habere actum circa obiectū
sub ratione formalī. aliqua obiecti que
ratio est penitus ignota g ois rō fm qđ
aliqd obijcit volūtatē ē pgnoscibilis ab
intellectu. 7 ita nō pōt esse prima ratio
obiecti intellectus illa que distinguitur
cōtra rationē volibilis. si q sit talis. Itē
intellectus ponit dñam inter bonū 7
vez 7 etiā puenientiā. g. 7c. Hoc etiam
pbat qz de quibuscūqz passiōib' ent' ha-
bet eā distincta notū ita d bono nō rōe
boni sic d vō nō rōe vī. qz sz Auid. 6°.
metp. c. ult. si aliq' scia eēt de oib' causis
eēt nobilissima q eēt d cā finali cui' rō

fm multos est bonitas. n̄ g̃ oia obijciūt
intellectui s̄b rōe veri. Ad illō qđ accipit
in argumēto d̄ distinctōe obōz. Rñ°. qđ
potentie disperate tripliciter se habent
ad inuicem aut sunt omnino disperate
vel subordinate. 7 tunc vel in eodez ge-
nere sicut cognitiua supior vel inferior
vl̄ in alio genere potentiarum sicut p̄g-
nitiua ad suā appetitiuā. p̄mo mō po-
tētie disperate habēt oīno obiecta disp-
ata. qz nulla eaz ex quo sunt disperate
est per se operatiua circa obiectum cir-
ca qđ alia. tales sunt sensus exteriores
inter se. vt visus auditus 7c. 2° modo
potentie disperate habent obiecta p̄i-
ma subordinata ita quod sicut potētia
superior potest h̄re per se actū circa qđ
cunqz circa qđ pōt potētia inferior. ita
obiectum p̄mū potētie supioris p̄tinet
sub se p̄mū obiectum potētie inferi-
oris alioquin non eēt illud obiectū ade-
quatū potētie supioris. vnde p̄mū
obiectum visus fm suam cōitatem cō-
tinetur. ut inferius sub p̄mo obiecto
sensus cōis. 3° mō potētie sic se habēt
qđ si appetitiua adequaretur p̄gnitiue i
operādo circa quecunqz obiecta idēz ef-
fet obiectum p̄mum vtriusqz 7 sub ea-
dem ratione formali ex pte obiecti. si
autem appetitiua habeat actum circa
aliqua cognoscibilia. 7 circa aliqua nō
tūc obiectū appetitiue erit inferius ad
obiectum cognitiue. Ad p̄positum
intellectus 7 volūtas cadūt sub 3° mem-
bro 7 si volūtas ponat habere actū cir-
ca omne intelligibile ponet idēz eē ob̄i-
cū volūtas qđ intellectus 7 s̄b rōe eadē for-
mali si non: sed volūtas tñ hēat actūz
circa intelligibilia que enī sunt finis
vel entis ad finē 7 non circa mere specu-
labilia. tū ponet obiectum volūtat ali-
quo mō p̄ticulare respectu obiecti intel-
lectus. s̄z semper stabit qđ ens ē obiectū
intellectus. Secūda ratiōe etiā duco
ad oppositū. qz obiectū p̄portionatūz.
potētie supioris ē cōe ad obiectū p̄porti-

onātū potētie inferiori ex p̄dicta distinc-
tione. 7 ita ens secūdu qđ abstrahens a
sensibili 7 insensibili ē vere p̄p̄iū obiec-
tū intellectus. qz itellcus itaqz potētia su-
pior pōt habere actū tā circa sensibile
qđ circa insensibile. vnde ista abstractio
qđ videt eē nō appropriatio est iufficien-
ter appropriatō respectu potētie supio-
ris. Per hoc rñdo ad rōnē qđ cōitas) en-
tis ad sensibile 7 insensibile est rō appro-
pandi ipsū potētie opatiue circa vtrū-
qz obiectum per se. Tertiā deduco ad
oppositum. qz ratiōe obiecti dico esse
illam formam secūdu quā obiectū est
motiū potētie sicut rō actiui vl̄ agēdi
d̄ eē illa forma fm quā agēs agit. talis
autem rō obiecti nō pōt esse respectus
ad potētiā. 7 ito modo loquitur phis
2° de anima vbi assignās p̄mum obiec-
tum visus dicit qđ illud cuius est visus
vt obiecti est visibile nō p se p̄mo mō
sed 2° mō. ita qđ ipm ponit in rōne visi-
bilis si aut formalis rō obiecti potētie
eēt respectus ad talem potētiā tūc ob-
iectū p̄mū visus eēt visibile p se p̄mo
qz tūc ipa visibilitas eēt rō formalis ob-
iecti: 7 tūc facile eēt assignare p̄ma obā
qz obiectū p̄mū cuiuscunqz potētie esset
correlatiū ad talē potētiā. puta visus
visibile. auditus audibile. quō phs n̄ assi-
gnauit p̄ma obiecta potētiarū. s̄z sic ali-
qua absoluta. puta visus color: ē. audi-
tus sonū 7c. vñ si vez dicat formalē re-
spectū obiecti ad intellectūz de qđ als se-
q̄t oppositū. p̄positū. ex h°. n. seq̄tur qđ
rō illa nō sit rō formalis ob̄i s̄z aliqđ alia
ab ea. p̄z igit ex dictis qđ nihil pōt poni
ita pueniet p̄mū obiectū intellectus sic ens
neqz aliqđ viuale p̄mū neqz aliqđ aliū
trāscēdēs. qz d̄ q̄libz alio trāscēdēte p-
bat p eadē mō p qđ p̄batum est de vero

Sed restat unum
um si ens s̄z rōes suā p̄ssimā sit p̄mū ob-
iectū itellcus q̄re n̄ p̄t q̄dēcūqz p̄tētū sub
ēre nālī mouē itellēm sic sunt argutū i
k 4

prima ratione ad primam. q. in plogo. et tunc videtur quod deus naturaliter posset cognoscere a nobis et substantie omnes immateriales. quod negatum est. imo negatum est de omnibus substantiis et de omnibus partibus essentialibus. quia dictum est quod non concipiuntur in aliquo conceptu quidditatio nisi in conceptu entis. Rursus. obiectum primum potentie assignatur illud quod adequatur potentie in ratione potentie. non autem quod adequatur potentie ut in aliquo statu. quemadmodum primum obiectum visus non ponitur illud quod adequatur visui existenti in medio illuminato lumine candelee precise. sed quod natum est adequari visui ex se quantum est ex natura sui. nunc autem ut probatum est prius contra primam opinionem. ad. q. de primo obiecto intellectus hoc est adequatum quod ponit quidditatem rei materialis esse primum obiectum nihil potest adequari intellectui nostro ex natura potentie in ratione primi obiecti nisi communissimum: tamen per statum isto ei adequatur in ratione motui quidditas rei sensibilis. et ideo per statum isto non naturaliter intelligit alia quam non continentur sub illo primo motivo.

Si queritur que est ratio istius status. Rursus statum non videtur esse nisi stabilitas permanentia legibus sapientie firmata stabilitum est autem illis legibus sapientie quod intellectus noster non intelligat per statum isto nisi illa quorum species refulcent in fantasmate. et hoc siue propter penam originalis peccati. siue propter naturalem concordiam potentiarum anime in operando secundum quod videmus quod potentia superior operatur circa idem circa quod inferior: si utraque habeat operationem perfectam. et de facto ita est in nobis quod quodcumque vult intelligimus eius singulare actu fantasiamur. ista tamen concordia que est de facto per statum isto non est ex natura nostri intellectus unde intellectus est nec etiam unde in corpore est. tunc enim in corpore glorioso necessario haberet

similem concordiam. quod falsum est. vnde cumque igitur sit iste status siue ex mera voluntate dei siue ex mera iusticia. quam cum Augustinus innuit. 15. de tri. c. vlti. que causa inquit cur ipsam lucem acie fixa videre non possis. nisi utique infirmitas et quis eam tibi fecit nisi utique iniquitas siue inquam hec sit tota causa siue aliqua alia saltem non est primum obiectum intellectus. unde potentia est quidditas rei materialis. sed est aliquid commune ad omnia intelligibilia. id est primum obiectum adequatum sibi in mouendo per statum isto sit quidditas rei sensibilis.

Et si dicatur dato quod ens commune sit ei obiectum adequatum per statum isto. non tamen mouerent se separare per statum illo. nisi in maiori lumine quam sit lumen naturale intellectus agens. Ista ratio nulla videtur. tum quia si tale lumen requiritur non est ratio ex parte intellectus nostri. unde talis potentia quare modo non possit habere tale lumen. est enim de se receptiva talis luminis alioquin manens idem nunquam posset illud idem recipere. tum quia quando aliqua duo agentia concurrunt ad aliquem effectum quantum vnum illorum plus potest supplere vice alterius tanto minor perfectio requiritur in alio quicquam autem nulla. si illud supplet totam vicem eius. id est ad imitandam inter se possibilem concurrat obiectum et lux quam quato obiectum est perfectius et magis potest supplere vicem luminis tanto sufficientius minus lumen. saltem non requiritur maius. sed primus intelligibile est maxime lux. quam maxime potest supplere vice luminis obiecti intelligibilis. quam quantum est ex parte illa si contingatur sub primo obiecto adequato intellectui nostro per statum isto non est defectus ex parte luminis quin possit mouere intellectum nostrum.

Ad argumenta principalia istius questionis dico ad primum quod non semper perfectissimum est cum respectu imperfectorum comparando imperfecta ad quod

cunq; 3^m. sicut perfectum album non ē
cā visibilitatis oibus visibilibus. aut si
ē cā non tamen precisa & adequata. & si
maxime motiū non tñ precisū & ade-
quatum. primum autē oīm intellectus
de quo loquimur in ista. q. debet esse p-
mum & adequatum potentie. Ad se-
cundā rōnem dico q; si recte arguit o;3
inferri q; nullum ens picipatum pōt
cognosci nisi sit ens ab ente impicipa-
to. & non debet inferri q; non potest co-
gnosci nisi per rōnem entis impicipati
cogniti. tunc. n. sunt quatuor termini.
q; ponitur in cōclusionē esse cognitum
per ens impicipatum qui termin' nō
fuit in ppositione scōa. & rō realis ista
defectus assignati in forma dicta ē pri-
m' in respōdendo ad primum argumētū
scōe. q. hui' dī. q; & si cognoscibilitas se-
quatur pportionalit' entitatem. non tamē
ita est de cognosci nisi cōparando ad il-
lum intellectum q; cognoscit quodlibz
fm gradum sue cognoscibilitatis. ita dī
co h' q; si entitas participata concludat
ō necessitate cognoscibilitatē participa-
tam & ita participatum habeat cogno-
scibilitatē per cognoscibile imparticipa-
tum. non tamē habet cognosci per co-
gnoscibile impicipatum vt cognitum
sed vt cām dantem sibi esse. & h' tactus
est in argumento quodam de frui. q. 4.
pme dī. Ad illud. 8. de tri. dico q; lo-
quitur ibi d' noticia boni in cōi. que nā
liter ipressa est. hoc est de facili impmif
i intellectu a singularibz. q; in quolibz
intentiones vles facilius occurrunt pri-
mo. hoc pbo p ipm qui eodem li°. c. 4.
de magnis. vel. 18. de puis dī. habem'
.n. regularit' infixā humane nature no-
ticiam fm quam statim quicquid tale
aspicimus hoīem esse cognoscimus vel
hoīs formam. & sicut fm istam noticiā
hominis quam dicit infixam nobis re-
gularit' hoc est facili' a sensibilibus ab-
stractum iudicamus de quocunq; vtz
sit homo vel non. ita etiam per idē pos-

semus iudicare eminentiam in humāi-
tate si illa esset in occurrentibz sicut iu-
dicamus de occurrentibus hoc ē meli-
us alio. qd apparet de noticia impressa
albedinis per quā non tñ iudicam' oc-
currens esse album: sed hoc esse albius
altero. ita dico hic q; illud bonuz de q;
loquitur. c. 3. cui' noticia impressa ē nā
liter intellectui est bonuz in cōi. & per il-
lud iudicamus de occurrentibus hoc il-
lo esse melius. Et q; loquatur de bono
indeterminato puate & nō de bono
ideterminato negatiue. in quo bono in-
determinato itelligitur deus. videtur p
hoc q; ibi enumerat multi' particulari-
bus bonis dicit. bonum hoc. bonum il-
lud. tolle hoc & tolle illud. & vide ipuz
bonum si potes. hoc ē tolle illa ptrahe-
tia rōnem boni ad creaturas. & vide ra-
tionē boni in cōi. & in hoc videbis deū
sicut i pceptu cōi in quo potest natura
liter a nobis videri & in pticulari nō vt
hec eēntia. Consilr itelligendum ē
illud quod premittit. c. 2. vel. 3. vbi dīc
deus est veritas noli querere quid ē ve-
ritas statiz obijciunt se fantasmata. h'
intelligo sic. qñ. pceptus vlis abstrahit
a singulari qto est vlior tanto difficil-
ius potest intellect' diu sistere in tali cō-
ceptu. q; vt predictum est qñcūq; intel-
ligimus vle fantasmamur eius singulare
& illud vle diutius & facilius possumus
intelligere. quod est silius singulari re-
lucenti in fantasmate. & q; vliūma sūt
remotiora ab ipso singulari. ideo diffi-
cilius est stare in conceptu illoz vliū-
moz. Concipiendo g deuz in pceptu
vliūmo noli querere qd. hoc ē. noli de-
scendere in aliquem cōceptum pticula-
rem in quo ille vlior saluatur. qui par-
ticularior ppinquior est fantasmati. de-
scendendo. n. ad talem qui magis relu-
cet in fantasmate occurrenti statim amittit
illa serenitas veritatis. vel sinceri-
tas veritatis in qua itelligebatur de'.
quia statim itelligitur veritas ptracta

que non cōuenit deo cui cōueniebat veritas in cōi pcepta nō ptracta. Per idē ēt dico ad illud. 8. de tri. c. 3. de bono et voluntate pudeat cum alia non amens nisi quia bona sunt eis inherendo non amare bonum ipsum unde bona sunt. unde rō bene pbat qd ipm summū bonum magis est amandus qd bona pccipata. non tamē pbat qd sit pimum amatum pmitate adequatōis. quia et si ipz sit rō bonitatis in alijs. et iō ratio amabilitatis eoz non tamen ipsum ut amatum est rō aliorum amatoz. potest eiz aliquid aliud amari non ipso amato si cut in fruendo vtendis pz et vtendo fruendis. Et ista intentio Augu. colligitur ex. c. 6. vel. 16. vbi tractans de dilectiōe alicuius qui creditur esse iustus si post inueniat non esse iustus. statim inq̄t amor ille quo in eum ferebar offensus et quia si percussus atq; ab indigno homine ablati in ea forma pmanet ex qua eū talem credens amaueram. hoc est. si dilexi iusticiam et ipsum quia credidi i ipso esse iusticiam si inuentam eum iniustum resiliit voluntas ab eo. sed adhuc stat dilectio ipsius iusticie vt obiecti. Istud intelligendum nō est de iusticia aliqua particulari sed de cōi rōe iusticie que amat ppter se et quodcūq; in quo est ista propter illam. Ita etiam pz expositio illius auctōis. 8. c. 6. vel. 27. cur ergo alium diligimus etc. In illa auctōe forma vbi videmus quid sit iustus animus debet intelligi iusticia ipsa in cōi. sicut forma hominis in cōi est illa vbi siue p quā videmus quid requiritur ad esse hoīs vel ad esse hoīem. et ppter quā formam iudicamus illud quod occurrit esse vel non esse hoīem fm ipm in eodē. c. 4. vel. 18. nisi g hanc formam iusticie in cōi diligemus non diligerem⁹ illum quē credimus esse iustum quē ex ista forma diligimus. sicut si non diligas formam hominis in cōi nunq̄ occurrēs ppter formam hominis dilectam diliges. Est igitur

hec iusticia indeterminata priuatiue fm quā de mente iusta iudicamus et ppter quam dilectam diligimus mentes quā credimus iustam esse. et dum nō sumus iusti minus diligimus iusticiam i cōi qd oportet. qz diligimus qdam volitione siue pplacencia simplici que nō sufficit ad esse iustum s; oportet eā diligere volitōne et amore efficaci qua v; volēs eam eligit in se eam obseruans tanq̄ vite sue regulam.

Ultimo quan

tum ad mām istam de cōgscibilitate. quero vtrū aliquā veritas certa et sincera possit nāliter cognosci ab intellectu viatoris absq; iudicreate spālī illustratiōe. Et arguo qd nō Aug. 9. d. tri. c. 6. et 15. s; inuenimur inq̄t inuolabilem veritatem ex qua perfectū possumus diffiniamus non qualis sit vniuscuiusq; mens hoīs sed qualis esse sempiternis rōibus debeat et ibi dem. c. 6. vel. 16. alijs oīo regulis supramentem nostram incommutabiliter manentibus vel approbare apud nosmetipsos vel improbare puincimur cum aliquid recte approbam⁹ vel improbam⁹. et ibi dē. c. 6. artēq; ineffabilis pulchritudinis talium figurarū super aciem mētis simplici intelligētia capientes. et ibidem. c. 7. vel. 18. in illa igitur eterna veritate ex quā tpalia scā sunt oīa formam fm quā sumus etc. aspiciamus atq; inde pceptam rez ueracē noticiā tanq̄ verbum apud nos habem⁹. Item li. 12. c. 2. vel. 3. s; inferioris rōis est iudicare de istis corporalib⁹ fm rationes incorporeales et sempiternas. Itē eodem li. c. 14. vel. 32. nō autē rerum sensibilium. in locis positā sine spacijs localibus manent intelligibiles incorpalesq; rōnes etc. Et qd intelligat ibi de rōnibus eternis vere in deo et in pmissis principijs videt per hoc qd ibi dē dixit qd paucorū ē ad illas peruenire

si autem intelligeret de primis principijs non est paucorum ad illa peruenire sed multorum: quia omnibus sunt nota.

Item li. i4. c. 15. vel. 34. loquens de iusto quo recte multa laudat et vituperat in moribus hominum ait quibus ea tandem regulis iudicantur et in fine subdit ubi scripte sunt nisi in libro illo lucis illius que veritas dicitur. liber ille lucis est intellectus diuinus. igitur vult quod in illa luce iniustus videat que sunt iuste agenda. Et quod per aliquid impressus ab illa videtur. quia ibidem dicit. vbi omnis lex iusta describitur et in cor hominis operatur iusticiam non migrando sed tanquam imprimendo transfertur. sic imago ex anulo in ceram transit et anulum non relinquit. igitur in illa luce videmus a qua imprimitur in cor hominis iusticia. illa autem est lux increata. Item in confessionum si ambo videmus verum nec tu in me nec ego in te sed ambo in ea que supra mentes est incommutabilis veritate. multe autem alie sunt auctoritates Aug. in multis locis ad probandum hanc conclusionem. In oppositum ad Roma. 1. Inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. sed iste rationes sunt inuisibilia dei. ergo cognoscuntur ex creaturis. et ante visionem istarum habet certa cognitio creaturarum.

In ista questione

est opus. vna talis quod inter intentiones generales est per se ordo naturalis. de duabus que sunt ad propositum loquamur. scilicet de intentione entis et veri. intentio prima est entis. quod probatur per illud de causis propositione 4. prima rerum creaturarum est esse et in commento prime propositionis. esse est vehementioris adherentie. Etiam probatur ratione: quia entitas est absoluta. veritas dicitur respectus ad exemplar. ex hoc sequitur quod ens possit

cognosci sub ratione entitatis licet non sub ratione veritatis. Nec etiam conclusio probatur ex parte intellectus. quod ens potest concipi simplici intelligentia et tunc concipitur illud quod verum est: sed ratio veritatis non concipitur nisi intelligentia componente vel diuidente.

Compositionem autem et diuisionem precedit simplex intelligentia. Si igitur in questione proposita queratur de noticia entis siue eius quod est verum. dicimus quod intellectus ex puris naturalibus potest sic cognoscere verum. quod probatur. quod inconueniens est naturam esse expertem proprie operationis secundum Damas. et hoc magis est inconueniens in natura perfectiori et superiori secundum philosophum in 2. de celo. et mundi. de stellis. quia magnum inconueniens esset stellas habere virtutem progressiuam et non habere instrumenta naturalia ad progrediendum. igitur cum propria operatio intellectus sit intelligere verum videtur inconueniens quod natura non concessit intellectui illa que sufficiunt ad hanc operationem. Sed si loquamur de cognitione veritatis: respondetur quod sicut est duplex exemplar creatum et increatum secundum Platonem in thymeo. exemplar creatum est species vniuersalis causata a re. Exemplar increatum est ydea in mente diuina. ita est duplex conformitas ad exemplar et duplex veritas. vna est conformitas ad exemplar creatum. et isto modo posuit Aristoteles veritates rerum cognosci per conformitatem earum ad speciem intelligibilem. et ita videtur Aug. ponere 9. de trinitate. c. 6. vel. 16. ubi vult quod rerum noticiam specialem et generalem ex sensibilibus collectam habemus secundum quam de quocunque occurrente veritatem iudicamus quod ipsum sit tale vel tale. Sed quod per tale exemplar acquisitum in nobis habeat omnino certa et infallibilis noticia veritatis de re. hoc dicitur esse omnino impossibile. et probatur

triplici ratione fm illos. prima ratio sumitur ex parte rei de qua exemplar est extractum. 2^a ex parte subiecti in quo est. tertia ex parte exemplaris in se. Prima ratio est talis. obiectum illud a quo abstrahitur exemplar est mutabile. ergo non potest esse causa alicuius immutabilis sed certa notitia alicuius veritatis de aliquo habetur de eo sub ratione immutabilis. ergo non habetur per tale exemplar. Nec dicitur ratio esse Augusti. 83. q. 9. ubi vult quod a sensibilibus non est expectanda sincera veritas. quia sensibilia sine intermissione mutantur secunda ratio talis est. anima de se est mutabilis et passiva erroris. ergo per nihil mutabilius ea potest rectificari ne erraret sed tale exemplar in ea est mutabilius quam sit ipsa anima. ergo illud exemplar non perfecte regulat animam ne erret. Nec dicitur esse ratio Augusti. de vera religione lex omnium artificum etc. 3^a ratio. noticiam veritatis certam et infallibilem nullus habet nisi habeat unde possit discerni verum a verisimili. quia si non potest discernere verum a falso vel verisimile potest dubitare se falli. Sed per exemplar predictum creatum non potest discernere verum a verisimili. ergo etc. probatio minoris. talis species potest representare se tanquam se. vel alio modo se tanquam obiectum sicut est in somnis si representat se tanquam obiectum falsitas est. si se tanquam se veritas est igitur per talem speciem non habetur sufficientius distinctivum quam repñat se ut se et quam se ut obiectum. et ita nec sufficiens distinctivum verum a falso. Ex istis concluditur quod certam scientiam et infallibilem veritatem si coniugat hominem cognoscere hoc non contingit ei aspiciendo ad exemplar a re per sensum acceptum quantumcumque sit depuratum et universale factum. sed requiritur quod aspiciat ad exemplar increatum. Et tunc modus ponitur iste deus non ut cognitus habet rationem exemplaris ad quod

aspiciendo sincera veritas est. est. n. 28. nitum in generali attributo. sed est ratio cognoscendi ut nudum exemplar et propria ratio essentie create. qualiter autem possit esse ratio cognoscendi et cognitum ponitur exemplum. quia sic radius solis derivatur quicquid obliquo aspectu a suo fonte quandoque directo. et eius quod videtur in radio primo modo derivato. licet sol sit ratio videndi non tamen ut in se est visus. eius autem quod videtur secundo modo in radio sol est. ita ratio cognoscendi quod etiam est cognitum. Ita igitur lux increata angelicum intellectum quasi directo aspectu illustrat et tunc ut visa est ratio videndi alia in ipsa intellectum autem nostrum per statum visus quasi obliquo aspectu illustrat. ideo est intellectui nostro ratio videndi. et non visa. Ponitur autem qualiter habet triplicem rationem respectu actus videndi. lucis acuentis et speciei immutabilis. et characteris siue exemplaris. per figuram rationis. et ex hoc concluditur ultimo quod requiritur specialis influentia. quia sicut illa essentia non videtur a nobis naturaliter in se ita etiam ut illa essentia est exemplar respectu alicuius creature non videtur naturaliter fm Augusti. de videndo deum in eius. n. potestate est videri si vult videtur. si non vult non videtur. Ultimo additur quod perfecta notitia veritatis est quam due species exemplares concurrunt in mente una inherens. scilicet causata. alia elapsa. scilicet non causata in mente lucendo. de istis autem duabus speciebus rei perfecta una ratione ad intelligendum rem cuius est: mens concipit verbum dum res est est mens percipit verbum per se veritatis

Contra istam op.

ostendo primo quod iste rationes non sunt rationes fundamentales alicuius operis. vere nec secundum intentionem Augusti. sed per op. achademicoz. 2° ostendo quod illa op. achademicoz quod videtur concludi per istas rationes falsa sit.

3° Rñdeo ad illas rationes quatenus minus concludunt. 4to arguo contra conclusionem istius opinionis. 5°. soluo questionem. 6°. ostendo quomodo iste rationes quatenus sunt Augustini concludunt illas intentione Augustini. non autem illam ad quam hic inducuntur.

Primo iteratio

videntur concludere impossibilitatem certe cognitionis naturalis. quia si obiectum continue mutatur non potest haberi aliqua certitudo de ipsa sub ratione immutabilis immo nec in quocunque lumine posset certitudo haberi. quia certitudo non est quando obiectum alio modo cognoscitur quam se habet. ergo non est certitudo cognoscendo mutabile ut immutabile. per 3^{am} etiam quod anima huius rationis. scilicet quod sensibilia continue mutantur falsum est. Hec. n. est opinio que imponitur Heraclito. 4. metha. Similiter si propriam mutabilitatem exemplaris quod est in anima nostra non posset esse certitudo cum quicquid ponatur in anima subiective sit mutabile etiam ipse actus intelligendi. erit mutabilis. et ita sequitur quod per nihil in anima rectificatur anima ne erret se queretur etiam quod ipse actus intelligendi cum sit mutabilior ipsa anima in qua est nunquam erit verus nec veritatem continebit. quod est falsum. Similiter secundum op. istam species causata inherens concurret cum specie illa illabente. sed quando aliquid concurret quod repugnat certitudini. non potest certitudo haberi. sicut. n. ex altero de necessario et altera de contingenti non sequitur conclusio nisi de contingenti. ita ex certo et incerto concurrentibus ad aliquam conclusionem non sequitur conclusio certa. Idem etiam per de tertia ratione quia si species illa abstracta a re concurrat ad omnes conclusionem et non potest iudicare quando iterum repñtat se tanquam se et quando se tanquam

obiectum quod tuncque aliud percurrat non potest haberi certitudo per quam discernatur verum a verisimili. Iste igitur rationes videntur concludere omnem incertitudinem et ita oppositum alchademicorum. Quod autem ista conclusio non sit finem mentem Augustini. per 2. soloquiorum spectamina disciplinarum quodque verissima est nulla dubitatione conceditur. et Boetius. de hebdomadibus. Cognitionis animi conceptio est quam quisque probat auditam. et philosophia. 2. metha. Præcipua sunt omnibus nota sicut ianua in domo. quia ianua neminem latet. interiora domus lateant. Ex his tribus auctoritatibus arguitur sic. Quod concurrens omnibus alicuius speciei sequitur naturam specificam. igitur cum quisque habeat certitudinem infallibilem de principibus primis. et ulterius cuilibet est naturaliter evidens forma syllogismi perfecti. sic per ex diffinitione syllogismi perfecti per priores. scientia autem conclusionis non dependet nisi ex evidentia principiorum et ex evidentia syllogistice illationis. igitur cuilibet naturaliter scita potest esse quaecunque conclusio demonstrabilis ex primis missis per se notis. 2° apparet quod Augustinus etiam concedit certitudinem eorum que cognoscuntur per experientiam sensuum. unde dicit. 15. de tri. c. 12. vel. 32. absit a nobis ut ea que didicimus per sensus corporis vera esse dubitemus per eos quippe didicimus celum terram et ea que eis nota sunt nobis quantum ille qui nos et ipsa condidit innotescere nobis voluit. si igitur non dubitamus de veritate eorum et non fallimur ut patet. ergo certus sumus de cognitione per viam sensus. nam certitudo habetur quando excluditur dubitatio et deceptio. 3° etiam patet quod Augustinus concedit ibidem certitudinem de actibus nostris. 15. lib. c. eodem. vel. 31. siue dormiat siue vigilet vivit. quia etiam dormire et in somnis videtur vivere est. Quod si dicas vivere non esse actum secundum sed primum. sequitur ibidem

si aliquis dicat scio me vivere falli nō
pōt. etiā quocienscūq; reflectēdo supra
p̄mū scitū. 7 ibidē. si quispiāz dicat vo
lo eē beatus. quomō nō ipudēt rñdet
forte falleris. 7 si dicat scio me hoc vel
le 7 hoc me scire scio. iam his duobus
7 3^m pōt addere. q̄ hec duo sciat. 7 4^m
q̄ hec duo se scire sciat. 7 simili in infi
nitū numerū pergere. Et ibidē. si q̄spīā
dicat errare nolo. nōne sit e erret siue n̄
erret eum errare nolle verum erit. Et
aliā inquit requirunt que cōtra acha
demicos valent qui nihil sciri ab hoīe
posse contendunt. Et sequit̄ ibidem. si
inde libri tres nostri p̄mo nostre cōuer
sionis tempore scripti. quos qui poterit
7 voluerit legere lectosq; intellexerit n̄
hīl eum perfecto que ab eis contra per
ceptionem veritatis argumenta multa
inuenta sūt permouebunt. Itē 4°.
c. 38°. illa que sciuntur ut nūq̄ excider
possunt 7 ad naturam ipsius anime
p̄tinent cuiusmodi est illud quod nos
vivere scimus. Et sic patet p̄i
mum.

Quātum ad secū

dum articulum ut in nullis cognoscibi
libus locum habeat error achademico
rum videndum est qualiter de tribus
cognoscibilibus predictis. s. de p̄cipijs
per se notis. 7 de conclusionibus. 2°
de cognitis per experientiam. tertio de
actibus nostris possit naturaliter habe
ri certitudo infallibilis. Quantum
ad certitudinem de p̄cipijs dico sic.
q̄ termini p̄cipiorum per se notorū
talem habent idētitatem ut alter cui
denter necessario alterum includat. 7
ideo intellectus p̄ponēs illos terminos
ex quo apprehendit eos habet apud se
necessariam causam cōformitatis illius
actus ad ipsos terminos quorum est p̄
positio. 7 etiam causam euidētez illi⁹

cōformitatis. igitur non potest esse in
intellectu apprehensio terminorum 7
compositio eorum quin stet cōformi
tas illius compositionis ad terminos.
sicut non potest stare albedo 7 albedo
quin stet similitudo. hec autem cōfor
mitas cōpositionis ad terminos est ve
ritas compositioni. ergo non potest
stare compositio talium terminorum
quin sit vera. 7 ita non potest stare per
ceptio illius cōpositionis 7 perceptio
terminorum quin stet perceptio cōfor
mitatis cōpositionis ad terminos. 7 ita
perceptio veritatis. quia p̄ima p̄cepta
euidenter includunt perceptionem illi⁹
veritatis. Confirmatur ratio ista p
simile p̄ p̄his quarto metha. ubi vult
q̄ oppositus p̄imi p̄incipij. s. hoc im
possibile est idem esse 7 non esse: non
potest venire in intellectu alicuius. quia
tunc essent op̄iones contrarie simul
in mente. quod utiq; verum est de opi
nionibus contrarijs. i. repugnantibus
formaliter. quia op̄inans esse de aliquo
7 op̄inio opinans non esset de eodem
sunt formaliter repugnantes. ita argu
am in proposito repugnantiam aliquā
intelleccionem in mente licet non for
malem. si. n. stat in intellectu notitia to
tius 7 partis 7 cōpositio eorum cum
ista includant sicut causa necessaria cō
formitatem cōpositionis ad terminos
si stat in intellectu hec op̄i. q̄ ista cōpo
sicio sit falsa stabunt noticie repugnan
tes non foemaliter. sed noticia vna sta
bit cum alia 7 tamen vna erit causa ne
cessarie opposite noticie ad illam. qd ē
impossibile. sicut. n. impossibile est al
bum 7 nigrum stare simul. quia sunt
contraria formaliter. ita impossibile ē
simul stare album 7 illud qd est per se
causa nigredinis ita necessaria q̄ non
potest esse sine ea absq; contradictione
habita euidētia uel certitudine d
p̄incipijs p̄imis. patet quōd habetur d

conclusionibus illatis ex eis propter
evidentiam forme syllogismi perfecti
cum certitudo conclusionis tantummodo
dependeat ex certitudine principiorum
et ex evidentia illationis. Sed nunc
in ista noticia principiorum et conclusio-
nis non errabit intellectus si sensus deci-
piatur omnes circa terminos. Respon-
deo quod quantum ad istam noticiam intelli-
ctus non habet sensus per se sed tamen pro
occasione quia intellectus non potest habere
noticiam simpliciter nisi acceptam a sen-
sibus illa tamen accepta potest simpliciter virtu-
te sua componere et si ex ratione talium
simpliciter sit complexio evidenter via in
intellectus virtute propria et terminorum assen-
tiet illi complexioni non virtute sensus
a quo accipit terminos exterius. exemplum
si ratio totius et ratio maioritatis acci-
piantur a sensu et intellectus componit istam.
Omne totum est maius sua par-
te. intellectus virtute sui et istorum ter-
minorum assentiet indubitanter isti
complexioni et non tantum quia videt
terminos coniunctos in re sicut assentiet
isti. Sortes est albus quia videt terminos in
re uniri imo dico quod si omnes sensus essent falsi
si a quibus accipiuntur tales termini vel quod
plus est ad deceptionem aliqui sensus es-
sent falsi et alii sensus veri. intellectus
circa talia principia non decipretur quia sem-
per habet apud se terminos qui essent causa ve-
ritatis ut pote. si alicui ceco nato essent in
posse miraculose in somnis species albedinis
et nigredinis et si remaneret per vigiliam intelle-
ctus abstractus ab eis componeret ista. albus
non est niger et circa ista non decipiet intellec-
tus. Immo accipiat a sensu errante quia
ratio formalis terminorum ad quam devenit est
est necessaria causa veritatis huius ne-
gatiue.

De secundis cog

noscibilibus, scilicet de cognitio per ex-

perientiam. dico quod licet experientia
non habeatur de omnibus singulari-
bus sed de pluribus nec quod semper
sed quod pluries tamen expertus infallibi-
liter novit quod ista est et semper et in omni-
bus et hoc per istam propositionem quiescentem in
anima quicquid evenit ut in pluribus
ab aliqua causa non libera est effectus
naturalis illius cause que propositio
nota est intellectui licet accepisset im-
mortalis a sensu errante quia causa non libera non
potest producere ut in pluribus effectum
ad cuius oppositum ordinatur vel ad
quem ex forma sua non ordinatur sed cau-
sa casualis ordinatur ad producendum
oppositum effectus casualis vel non ad
istum producendum ergo nihil est cau-
sa casualis respectu effectus frequenter
produci ab eo et ita si non est libera est
naturalis quod autem iste effectus evenit
a tali causa producente ut in pluribus
hoc acceptum est per experientiam quia
inveniendū nunc talem naturam cum
tali accidente nunc cum tali inventum
est quod quantumcumque esset diversitas acci-
dentium talium semper istam materiam
sequebatur talis effectus non per ali-
quod accidens per accidens illius na-
ture sed per naturam ipsam in se conse-
quitur talis effectus. Sed ulterius
notandum quod quandoque accipitur
experientia de conclusione puta quod lu-
na frequenter eclipsatur et tunc suppo-
sita conclusione quod ita est inquiritur causa
talis conclusionis per viam divisionis
et quandoque devenitur ex conclusionem
experta ad principia nota ex terminis
et tunc ex tali principio noto ex termi-
nis potest conclusio prius tantum per
experientiam nota certius cognosci.
primo genere cognitionis quia ut de-
ducta ex principio per se noto sicut
illud est per se notum quod opacum
interpositum inter luminosum videlicet
et etiam inter speculum impedit lu-

minis multiplicationez ad tale perspi-
cium. et si inuentum fuerit p diuisione
q terra est tale corpus interpositum in
solē et lunam scietur certissime demon-
stratōe ppter quid et non tñ per expe-
rientiā sicut sciebat illa conclusio an intē-
tionē principij. Quāq aut est experie-
tia de principio ita q nō ptingit ampli-
us p viam diuisionis ulterius inuenire
principiū notum ex terminis. sed stat in
aliquo vero vt in pluribus cui extrēa
experimentatū est frequenter vniri. pu-
ta q herba talis spēi est calida: nec inue-
nit aliquod mediū aliud prius per qd
demonstret passio d subiecto ppter qd
sed stat in isto sicut in primo noto p-
pter experiētiā. tunc licet incertitudo et
fallibilitas remou eant per illā pponē-
effectū vt in plibus alicuius cause non libe-
est nālis effectus eius. tñ iste est vltimus
gradus cognitionis sciētificē. et forte ibi
nō habetur nēcia cognitio actual vni-
onis extremorū sed aptitudinalis. si eni
passio est res alia absoluta a sbo. possz
sine contradictione separi a subiecto. et ex-
pertus non haberet cognitionem. quia
ita est: sed quia aptum natum est ita ē.

De tertiis cogno-

scibilibus. s. de actibus nostris. Dico q
est certitudo de multis eorum sicut de
primis et per se notis. vt patet 4^a meta.
vbi dicit phs de rōnibus dicentiu oia
apparentia esse vera. q iste rationes q
runt vtrum nunc dormiamus an vigi-
lemus. possunt autem idem omnes du-
bitationes tales omnium. n. rōnem hī
dignificant esse. et subdit rationem que
runt quorum non est ratio. demonstra-
tionis enim principij non est demonstra-
tio. igitur per ipsum ibidez nos vigila-
re est per se notum sicut principium de-
monstrationis. Nec obstat q est ptingens.
quia sicut dictum fuit alio ordo ē
in contingentibus. q aliqua est prima

et imediata. alioquin vel esset pcessus
in infinitum in contingentibus. vel ali-
quod ptingens sequeretur ex causa ne-
cessaria quorum vtrūq est impossibi-
le. Et sicut est certitudo de vigilare: sic
de per se noto ita etiam de multis alijs
actibus qui sunt in potestate nostra. vt
de me intelligere. de me audire. et sic de
alijs qui sunt actus perfecti. licet. n. nō
sit certitudo q videam album extra po-
situm. vel in tali subiecto vel in tali ob-
stantia: quia potest fieri illusio in medio
vel in organo. et multis alijs vjs. tamē
certitudo est q video etiā si illusio fiat
in organo que illusio in organo maxia
illusio videtur esse. puta qñ actus sit in
organō ipso non ab obiecto presente q
lis natus est fieri ab obiecto presente. et
ita potentia haberet actum suum posi-
ta tali illusione vel passione. et vere eēt
illud ibi quod visio dicitur sū sit actō
siue passio siue vtrunq. Si autem illu-
sio fieret non in organo ppro sed i ali-
quo ppro quod videtur organum si-
cut si non fieret illusio in concursu ner-
uorum sed in ipso oculo fieret impres-
sio speciei qualis nata est fieri ab obie-
cto. adhuc visus videret. quia talis spe-
cies vel quod natum est videri in ea vi-
deretur. quia haberet sufficientem ob-
stantiam respectu organi visus: quod
est in concursum istorum nervorum.
sicut patet per Augusti. ii. de trini. q re-
liquie visorum remanentes in oculo
oculis clausis videntur. et per philo-
sophum de sensu et sensato q ignis qui
generatur ex eleuatione oculi violenta
et multiplicatur vsq ad palpebras clau-
sam videtur. iste sunt vere visiones licet
non perfectissime. quia hec sunt suffici-
entes distantie spēz ad organum pnci-
pale visus. Sed quomodo habe-
tur certitudo eorum que subsunt acti-
bus sensus. puta q aliquod extra est
album vel calidum quale apparet.

Rndeo. aut circa tale cognitū opposita
 apparent diuersis sensibus aut non. sed
 omnes sensus cognoscētes illud habent
 idē iudiciū de eo. Si secūdo mō tūc cer-
 titudo habet de veritate talis cogniti p
 sensus. et p illā ppositionē pcedentē qd
 euenit ut in plurib' ab aliquo est effect'
 nālis eius si non sit causa libera. qd ab
 isto presente euenit ut in pluribus talis
 imutatio sensus sequit' q' imutatio' uel
 species genita sit effectus nālis talis cāe.
 et ita tale extra erit albū uel calidū. uel
 tale quale natū est representari p speciem
 genitā ab ipso ut in pluribus. Si autē di-
 uersi sensus habent diuersa iudicia d' ali-
 quo viso extra. puta visus dicit baculū
 esse fractū cuius pars est in aqua et pars
 in aere et tactus pōt experiri contrariū
 visus etiā semp dicit solē esse quantitatē
 minoris q' est. et omne visus a remotis eē
 minus q' sit. in talibus est certitudo qd
 verū sit et quis sensus erret p ppositōz
 qd euenit in aia certiorē omi iudicio sen-
 sus et p actus pluriū sensuū cōcurrētes.
 ita q' semp aliqua ppositō rectificat in-
 tellectū de actibus sensus qd sit verus et
 qd fallat. in qua ppositōe intellectus nō
 depēdet a sensu sicut a cā sed sicut ab oc-
 casione. Exemplū intellectus habz hāc
 ppositionē quiescentē nullū durius frā-
 gitur ad actū alicui' mollis sibi cedentē
 hec est ita p se nota ex terminis q' etiā si
 essent accepti a sensibus errantib' nō pōt
 intellectus dubitare d' illa ppositōe imo
 oppositūz includit pditionē. sed q' ba-
 cul' sit durior aqua et q' aqua sibi cedit
 hoc dicit uterq' sensus tā visus q' tactus
 sequit' tgit' q' baculus nō est fractus sicut
 sensus visus iudicat ipsū fractū. et ita qd
 sensus errat et qd nō circa fracturā bacu-
 li intellectus iudicat p certius omi actu
 sensus. Simili' ex alia parte q' quantū
 applicatū quāto oīo est equale sibi. hoc
 est notū intellectui quantūcūq' notitia
 terminorū accipiat a sensu errate. sed q'
 idē quantū possit applicari viso propin-

quo et remoto hoc dicit tam visus q' ta-
 ctus. q' quantū visum siue ppe siue a re-
 motis est equale. igit' visus dicens h' esse
 minus errat. Hec pclusio cōcludit ex p-
 cipijs p se notis et ex actibus duorū sen-
 suū cognoscentiū ut in plurib' ita esse.
 et ita ubicunq' ratio iudicat sensum er-
 rare hoc facit nō per aliquā notitiā pre-
 cise acquisitam a sensibus ut a causa sed
 per aliquā notitiā occasionatā a sensu
 in qua non fallit etiā si omnes sensus
 fallant. et per aliquā aliāz notitiā acqui-
 sitam a sensu uel a sensibus ut in pluri-
 bus que sciunt esse vera p ppositionem
 sepe allegatā. s. q' euenit in pluribus et.

Quātūz ad tertiu

articulum ex istis respondendū est ad
 illas tres rationes. Ad primā. ad illō
 de mutatione obiecti antecedens est fal-
 sum. nec est op. Aug. sed Heracliti et di-
 scipuli sui. Trachili qui nolebant loqui
 sed mouere digitum. ut dicit. 4. metha.
 Et etiā psequētia nō valet. dato q' an-
 tecedens eēt verū. quia adhuc fm Ari-
 sto. possit haberi certa cognitio de h' q'
 omnia cōtinue mouent. Nō sequit' etiā
 si obiectum est mutabile. q' qd gignit ab
 eo non est representatiū alicuius s' rō-
 ne imutabilis. quia mutabilitas in obie-
 cto nō est ratio gignendi. sed natura ip-
 sius obiecti qd est mutabile. genitū igitur
 ab ipso representat naturā per se. igitur si
 natura vnde natura habeat aliquā im-
 mutabilem habitudinē ad aliud illud ali-
 ud p suū exemplar et illa natura per suū
 exemplar representant ut imutabiliter
 vnita. et ita per duo exemplaria genita
 a duobus mutabilibus nō inquantum
 mutabilia sed inquantū nature pōt ha-
 beri notitia imutabilis vnionis eorum.
 Patet etiā q' p representatiū in se mu-
 tabile pōt representari aliquid sub ratō-
 ne imutabilis. quia essentia dei sub ratō-
 ne imutabilis representat intellectui per
 aliquid omnino mutabile. siue illud sit

species siue actus. Hoc patet per simile. quia finitū potest representare aliqd sub ratione infiniti. Ad secundā dico qd in anima pōt intelligi duplex mutabilitas. vna ab affirmatione in negationē et eōuerso. puta ab ignorantia ad sciāz vel a nō intellectuē ad intellectionē. alia quasi a cōtrario in cōtrarium. puta a rectitudine ad deceptionē et eōuerso. aia aut quo ad quēcūq; obiecta est mutabilis pīma mutabilitate. et p nihil formaliter in ea existēs tollit ab ea talis mutabilitas. sed nō est mutabilis secūda mutabilitate. nisi circa illa cōplexa que nō habēt euidentiā ex terminis. Circa illa vero que sunt ex terminis euidentiā mutari nō pōt secūda mutabilitate. qz ipsi termini apprehēsi sunt causa necessaria cōsōmitatis cōpositionis ad ipsos terminos. igit si aia est mutabilis a rectitudine i errore absolute nō sequit qd p nihil aliud a se pōt rectificari. quia saltē rectificari pōt circa illa obiecta circa que nō pōt intellectus errare apprehēsis terminis

Ad tertiā si aliquā apparentiā haberet magis cōcluderet cōtra op. illā q neget speciē intelligibilē. quia illa species q pōt representare se tanq obiectū in somnis est fantasma non spēs intelligibilis. igit si intellectus solo fantasmate utat p qd obiectū est sibi pīens et nō alia sp intelligibili nō videt qd p aliqd in q obiectum sibi relucet posset discernere verū a verisimili. sed ponēdo spēm intelligibilē in intellectu non ualet ratio. quia intellectus nō pōt uti illa ut per se obiecto. quia nō cōtingit uti illa in dormiendo. Si obijcias qd fantasma pōt representare se uel obiectū. igit intellectus ppter illum errorem virtutis fantastice pōt errare. uel saltem ligari ne possit operari. ut patet in somnis et freneticis. Pōt dici qd si liget qn est talis error in virtute fantastica non tamē errat intellectus. qz tunc nō habz aliqū actū. Sed quomō sciet intellectus uel erit intellectus cert?

quādo nō errat virtus fantastica. quāz tamē nō errare requirit ad hoc ut intellectus non erret. Rñdeo. ista veritas quiescit in intellectu q potētia nō errat circa obiectū pportionatū nisi indisposita sit. et notū est intellectui virtutē fantastica nō esse indispositā in vigilia tali indispositione que facit fantasma representare se tanq obiectū. quia per se notum est intellectui q intelligens vigilat. et ita q virtus fantastica nō est ligata in vigilia sicut in somnīs. Sed adhuc instatur contra istā certitudinē dictam de actibus hoc modo videt mibi q videā uel audiā. ubi tamē nō video uel audio ergo de hoc non est certitudo. Rñdeo q aliud est cōtra negantē aliquā propositionem ostēdere eā esse verā. Aliud est alicui admittenti eam ostendere quō sit vera. Exemplū. 4. metaphi. vbi contra negātes pīmū pīncipiū nō inducit phs illud incōueniens q opiniones contrarie simul essent in anima. hoc ipsi concederēt sicut pmissam. sed inducit eis alia incōuenientia manifesta eis. licet nō i se. sed recipientibus pīmū pīncipiū ostendit quō sit notū pīmū pīncipiū. qz ita q oppositū eius nō possit euenire in mēte. qd probat. quia tunc possent op. contrarie simul inesse. talis cōclusio est magis ibi incōueniens q ppothesis. ita h si cōtendis mecū nullā ppositionē esse p se notā nolo disputare tecū. Constat enī q tu es proteruus. quia nō es persuasus sicut patet in actib' tuis quomō obijcis phs. 4. metaphi. somnias enī de aliq quasi de pīmo obrinēdo. et postea euigilans nō prosequit illō sicut psequeret si ita esset proximus vigilando ad illud consequendū. si aut admittas aliquā ppositionē esse per se notā oportet q possit cognosci. et circa qd cūq; pōt potentia indisposita errare. sicut patet in somnīs. igit ad hoc q aliqua cognoscatur esse p se nota oportet q possit cognosci quādo potētia est disposita et quādo nō

et per consequens potest haberi noticia de actibus nostris quod potentia est ita disposita quod illa sunt per se nota que apparet sibi per se nota. Dico tunc ad forma illius cavillationis quod sicut apparet somnianti se videre ita posset sibi apparere oppositum unius principii per se noti speculabilis. et tamen non sequitur quin illud principium sit per se notum. ita non sequitur quin illud sit per se notum audienti quod audiat. quia circa utrumque potest potentia indisposita errare. non autem potentia disposita. et quando sit disposita et quando non. hoc est per se notum. aliter non posset cognosci aliqua alia esse per se nota. quia non posset cognosci que esset per se nota. Vtrum illa cui intellectus sic dispositus vel sic assentiret.

Circa quartum articulo contra conclusionem operis arguo sic. Quero quid intelligit per veritatem certam et sinceram. aut veritatem infallibilem absque. scilicet dubitatione et deceptione et est probatum prius et declaratum in 2. et 3. articulo. quod illa potest haberi ex puris naturalibus. aut intelligit de veritate que est passio entis. et tunc cum ens posset naturaliter cognosci. et verum cum sit passio eius. et si verum. et si veritas per abstractionem. quia quaecumque forma potest intelligi ut in subiecto potest etiam intelligi ut in abstracto in se et in abstracto a subiecto. Aut 3. intelligit per veritatem conformitatem ad exemplar. et si ad creatum per proportionem. si autem ad exemplar increatum conformitas ad illud non potest intelligi nisi illo exemplari cognito quia relatio non est cognoscibilis nisi cognito extremo. et falsum est quod ponit in opere. scilicet exemplar eternum esse rationem cognoscendi non cognitum. Preterea secundo sic. Intellectus simplex quod intelligit confuse potest cognoscere diffinitive inquirendo diffinitionem illius cogniti per viam divisionis. hec cognitio diffinitiva videtur perfectissima pertinet ad intellectum simplicem ex tali cognitione perfectissima terminorum potest intellectus perfectissime cognoscere principium

et ex principio conclusionem. et in hoc completri videtur noticia intellectualis. ita quod non videtur cognitio veritatis necessaria haberi ultra veritates predictas. Item. 3. aut lux eterna causat aliquid prius naturaliter actu aut non. si sic. aut ergo in obiecto aut in intellectu. non in obiecto. quod omnino in quantum habet esse in intellectu non habet esse reale sed intentionale. igitur non est capax alicuius accidentis realis. Si in intellectu. igitur lux in creata non imutat ad cognoscendum sinceram veritatem nisi mediante affectu suo. et ita eque perfecte videtur operi. compositis ponere notitiam in lumine increato sicut ista operis. quia ponit eam videri in intellectu agente qui est effectus lucis increate et perfectior quod esset illud lumen accidentale causatum. Si autem nihil causat ante actum. aut ergo sola lux causat actum aut lux cum intellectu et obiecto. si sola lux. ergo intellectus agens nullam habet operationem in cognitione sincere veritatis. quod videtur inconueniens. quia ista operatio est nobilissima intellectus nostri. ergo intellectus agens qui est nobilissimus in anima concurret aliquo modo ad istam actionem. similiter etiam secundum philosophum. 3. de anima. intellectus agens concurrendet in ratione actui possibilis in ratione passivi. ergo quicquid recipit possibilis ad illud aliquo modo se habet active intellectus agens. Hoc etiam inconueniens quod illatum est concluditur ex opere. predicta per aliam viam. quia secundum sic operantem agens utens instrumentum non potest habere actionem excedentem actionem instrumenti. igitur cum virtus intellectus agentis non possit in cognitionem sincere veritatis lux eterna utens intellectu agente non poterit in cognitionem vel in actionem istius cognitionis sincere veritatis. ita quod intellectus agens habeat ibi rationem instrumenti. Si dicas quod lux increata cum intellectu et obiecto causet istam veritatem sinceram hec est compositis operis. quod ponit lucem eternam sicut causam remotam. causare omnem certam cognitionem vel veritatem. vel igitur erit ista operis. inconueniens vel non discordat a compositis operis.

Ad quæstionē ^{igitur dico quod} ^{propter ver-}
 ba Aug. oportet pcedere quod veritates in
 fallibiles vident in regulis eternis. ubi p
 mo nota quod pōt ly in accipi obiectiue. et
 hoc quadrupliciter. uel sicut in obiecto
 proximo. uel sicut in continente obiectu
 proximū. uel sicut in eo virtute cui ob
 iectū proximū mouet. uel sicut in obie
 cto remoto. Ad intellectū pīmi dico
 quod omnia intelligibilia actu intellectus di
 uini habent esse intelligibile. et in eis oēs
 veritates de se relucet. ita quod intellectus
 intelligens ea et virtute eorū intelligens
 necessarias veritates de eis videt in eis
 sicut in obiectis istas veritates necessari
 as. illa aut inquantū sunt obiecta secu
 daria intellectus diuini sunt veritates.
 quia pformes suo exemplari intellectui
 .s. diuino. et sunt lux quia manifestatiue
 et sunt imutabiles ibi et necessarie. s. eter
 ne sunt fm quid. quia eternitas est cōdi
 tio existentis. et illa nō habet existentiaz
 nisi fm quid. sic ergo pīmo possumus di
 ci videre in luce eterna hoc est i obiecto
 secundo intellectus diuini quod est veri
 tas uel lux eterna modo exposito. secu
 dus modus patet similiter. quia intelle
 ctus diuinus cōtinet istas veritates qua
 si liber. sicut dicit illa auctoritas Augu.
 de tri. i. 4. c. 15. uel. 34. quod iste regule scri
 pte sunt in libro lucis eterne. i. in intelle
 ctu diuino inquantū continet veritates
 istas. et licet ille liber nō videat. vident
 tamē ille quoditates uel veritates quod sunt
 scripte in illo libro. et eatenus posset dici
 intellectus noster videre veritates i luce
 eterna. hoc est in illo libro sicut in pīnē
 te obiecti. et hoc fm secundū modū. vlt
 etiā in illis veritatibus que sūt lux eter
 na fm quid sicut in obiectis videmus. et
 hoc fm pīmū modū. et alter istorū mo
 dōrū videt esse de intellectu Aug. 12. de
 tri. c. 14. quod ratio quadrati corporis ma
 net incorruptibilis et imutabilis et nō
 aut manet talis nisi ut est obiectū secun

dariū intellectus diuini. Contra tñ pī
 mū modū est dubiū. si enim nō videm
 istas veritates ut in intellectu diuino. quod
 non videmus intellectū diuini quod di
 cemur videre in luce increata ex hoc quod
 videmus in tali luce eterna fm quid quod
 habet esse in luce increata sicut in intel
 lectu cognoscēte. Huic rīdet tertiū mē
 brum quod illa ut sunt obiectū secundariū
 intellectus diuini nō habet esse nisi fm
 quid. operatio autē vere realis nō cōpe
 tit pīse alicui enti scdm quid virtute
 sui. sed si aliquo mō cōpetit sibi h opor
 tet esse virtute alicuius cui cōpetit esse
 simpliciter. igit istis obiectis secundariis
 nō cōpetit mouere intellectū pīse nisi
 in virtute esse intellectus diuini quod est eē
 simpliciter. et p quod ista habet esse fm quod
 sic igit in luce eterna fm quid sicut i ob
 iecto pīmo videmus. sed in luce increa
 ta videmus fm tertiū modū. sicut. s. in
 causa proxima cuius virtute obiectum
 propriū mouet. Juxta hoc etiā posset
 dici quod quantū ad tertiū modū videm
 in luce eterna sicut in causa pīma obie
 cti in se. nā intellectus diuinus pduct
 ista actu suo iesse intelligibili. et actu suo
 dat huic obiecto esse tale et illi tale. et p
 cōsequens dat eis talē rationē obiecti p
 quā rōnez pīmo mouet intellectū ad co
 gnitionē talē certā. Et quod pīse posset di
 ci intellectū nostrū videre in luce eterna
 quia lux est causa obiecti apparet per si
 mile. quia pīse dicimur intelligere in
 lumine intellectus agentis. cū tamē illū
 lumē nō sit nisi causa actiua. s. uel faciēs
 obiectū in actu uel vīute cuius obiectu
 mouet uel utrūq. ista igit duplex causa
 litas intellectus diuini qui est vera lux
 increata. videlicet quod pduct obiecta se
 cundaria inesse intelligibili. et quod est illū
 virtute cuius obiecta secundaria etiam
 producta mouet actualiter intellectus.
 pōt quasi integrare vnū tertiū memb
 de causa propter quā dicamur vere vi
 dere in luce eterna. Et si obīctas pīra

istos duos modos integrātes tertiū mē-
brum de cā. quia tunc magis videt q̄ di-
ceremur videre in deo volēte uel in deo
ut volūtas est q̄ in deo ut lux est. q̄ vo-
luntas diuina est principiū imēdiarum
cuiuslibet actus ad extra. Rñdeo intel-
lectus diuinus inquantū aliq̄ mō prioz
est actu volūtatis diuine. pducit ista ob-
iecta inesse intelligibili. ⁊ ita respectu isto-
rum videt esse cā mere nālis. q̄ de⁹ non
est causa libera respectu alicuius nisi q̄
psupponit aī se aliq̄ mō volentes scdm
actu volūtatis ⁊ sicut intellectus ut pōz
actu volūtatis pducit obiecta in esse in-
telligibili. ita ut pōz causa videt coopari
illis intelligibilibus ad eozū affectū nā-
lem. ut. s. apprehensa ⁊ cōposita causent
apprehensionis cōformitatē ad se. videt
igit q̄ cōtradictionē includat aliq̄ in-
tellectū talē cōpositionē formare ⁊ com-
positionē non esse cōformē terminis. l̄z
possibile sit illos terminos nō cōcipere.
quia licet deus voluntarie coagat ad h̄
q̄ intellectus terminos cōponat uel nō.
tamē cum cōposuerit ut illa cōpositio
sit cōformis terminis hoc videt necessa-
rio sequi rōnem terminozū quā habet
ex intellectu dei causante illos terminos
in esse intelligibili. Et ex isto apparet
qualiter non est necessaria specialis illu-
stratio ad videndū in regulis eternis. q̄
Aug. non ponit in eis videri nisi vera q̄
sunt necessaria ex vi terminozū. ⁊ in talī
bus ē maxima necessitas tā cause remo-
te q̄ p̄xime respectu effectus. puta tam
intellectus diuini ad obiecta mouentia
q̄ illozū obiectozū ad veritatē cōplexio-
nis de eis. ⁊ licet etiā nō sit tanta necessi-
tas ad pceptionē illius veritatē q̄ oppo-
situm includat cōtradictionē. tamē ne-
cessitas est ex parte cause p̄xime coassi-
stēte sibi causa remota. quia termini ap-
prehensi ⁊ cōpositi nati sunt nāliter cau-
sare euidentiā cōformitatis cōpositiois
ad terminos. ⁊ si ponat q̄ deus coagat
terminis ad istū effectū influentiā gene-

rali. non tamē necessitate naturali. sed si
ue sit influentiā generalis siue q̄ plus est
necitas nālis influendi terminis ad hūc
effectum. patet q̄ nō requirit illustratio
specialis. Assumptū de intentōne Aug.
patz per ipm. 4°. de tri. c. 35°. vbi loquit
de phis infidelibus nōnulli eozū potue-
runt aciem mentis ultra omnē creaturā
transmittere ⁊ lucē incōmutabilis veri-
tatis quantulacūq̄ ex parte attinger q̄
xpianos multos ex fide interim soli vi-
uentes nōdū potuisse deridēt. igit vult
q̄ xpiani. credita nō vident in regul' eter-
nis. l̄z phī vidēt in illis necia multa. idē
9°. de tri. 6°. c. uel. 15°. nō qual' sit vniū
cuiusq̄ hominis mēs ⁊ c. quasi dicat cō-
tingentia nō vident ibi sed necessaria. ⁊
in eodē. 4°. li. c. 16°. uel. 36°. arguit p̄tra
istos phos. nunquid quia verissime di-
sputant ⁊ documētis certissimis persua-
dent eternis rōnibus omia tēporalia fie-
ri. propterea potuerūt in ip̄is rōnibus
pspicere uel ex ip̄is colligere quos sunt
aialium gñā. que semina singuloz in ex-
ordijs ⁊ c. nōne ista omia nō per illā in-
cōmutabilē sapientiā sed p̄ locozū ac tē-
porū historā quēserūt ⁊ ab alijs exper-
ta atq̄ cōscripta crediderūt. q̄ intelligit
q̄ p̄ regulas eternas nō cognoscunt illa
cōtingentia que tñ per sensus cognoscū-
tur uel per historias credunt. ⁊ tamē spe-
cialis illustratio magis requirit in credē-
dis cōtingentibus q̄ in cognitiois necessa-
rijs. imo. ibi maxime remouet illustratō
specialis ⁊ sufficit sola generalis. Cōtra
quid igit dicit Aug. 12°. de tri. c. 14°. uel
32°. q̄ paucorū est puenire mentis acie
ad rōnes intelligibiles. 7. 83. q. q. 46. nō
nisi pure anime ad illas ptingūt. R°.
ista puritas non debet intelligi a vitijs.
quia. 14°. de trini. c. 15°. uel. 34°. vult q̄
iniustus videt in regulis eternis quid in
his sentiendū sit. ⁊ 4°. li. c. p̄allegato.
vult q̄ phī viderunt veritatē in regulis
eternis sine fide. ⁊ quēstione eadem vult
q̄ nullus potest esse sapiēs sine cognitōe

ydearum. eo mō quo Platonem forsan cōcederet esse sapientē. Sed ista puritas debet intelligi elcquando intellectū ad cōsiderandū veritatē ue relucēt in se non tm̄ ut relucēt in fantasmate. vbi cōsiderandū q̄ res sensibilis extra causat fantasma cōfūsum. ⁊ vnū p̄ accēs in virtute fantastica representas. s. rem fm̄ quātitatem figurā colorē ⁊ alia accētia sensibilia. ⁊ sicut fantasma representat tm̄ cōfūse ⁊ p̄ accēs. ita multi percipiūt tm̄ ens per accidens. veritates aut̄ pure pre cise sunt tales ex p̄pria rōne terminorū inquantū illi termini abstrahunt ab oībus per accidēs cōiunctis cū eis. Nō enī hec p̄positio. Omē totū est maius sua parte. p̄mo vera est: ut totū est in lapide uel ligno. sed ut totū abstrahit ab oībus quibus cōiungit per accēs. ⁊ ideo intellectus qui nunq̄ intelligit totalitatem nisi in cōceptu p̄ accidēs. puta in totalitate lapidis uel ligni nunq̄ intelligit sincerā veritatē hui⁹ p̄ncipiū. quia nūq̄ intelligit p̄cisam rōnem termini per quā est veritas. paucorū ligē est pertinere ad rationes eternas. quia paucorū est habere intellectiones per se. ⁊ multo rum est habere cōceptus tales per accidens. sed isti nō dicunt distinguī ab alijs p̄ speciale illustrationē sed p̄ meliora nālia. quia habēt intellectū magis abstractē ⁊ p̄spicaciore uel propter maiore inquisitionē p̄ quā eque ingeniosus peruenit ad cognoscendū illas q̄dditates quas alius nō inquirēs nō cognouit. Et isto mō intelligit illud Aug. de vidente in monte ⁊ vidente inferius aere ⁊ nebulosum ⁊ superius aerē sincerū. 9. de tri. c. 6. uel. 4. 6. qui enī tm̄ intelligit semper cōceptus per accēs ipse est quasi in valle positus circūdatus aere nebuloso. sed qui separat quidditates intelligēdo p̄cise eas conceptu p̄ se que tm̄ relucēt i fantasmate cū multis alijs accētib⁹ adiunctis ipse h̄z fantasma inferius. s. aerē nebulosū. ⁊ ipse est in monte inquantū

cognoscit illā veritatē ⁊ videt verum suū. ut istā veritatē supiorē in virtute intellectus increati que est lux eterna. Et isto ultimo mō pōt cōcedi q̄ cognoscitur veritates sincere in luce eterna sicut in obiecto remoto cognito. q̄ lux icreatā est primū p̄ncipiū entū speculabiliū. ⁊ ultimus finis rerū practicarū. ⁊ ideo ab ipsa sumunt p̄ncipia tā speculabilia q̄ practica. ⁊ ideo cognitio omniū tam speculabiliū q̄ practicabiliū p̄ncipia sūpta a luce eterna ut cognita ē p̄fectior ⁊ purior cognitōe sūpta p̄ p̄ncipia i genere p̄prio sicut dictū est i q̄one de theologie s̄bo. ⁊ est eminētiore alia quacūq̄. Et hoc mō cognitio omniū pertinet ad theologū. Cognoscere. n. triangulū h̄re tres ut est quedā participatio dei ⁊ h̄re talē ordinē in vniuerso q̄ quasi exp̄mit p̄fectionē dei. hoc est nobilioz modo cognoscere triangulū h̄re tres q̄ p̄ rōnem trianguli. ⁊ ita cognoscere q̄ tēpate viuendum sit p̄pter b̄itudinē ultimā cōsequendā q̄ est attingendo dei cētiaz in se est p̄fectius cognoscere istud cognoscibile practiciū q̄ p̄ p̄ncipiū aliq̄d in ḡne moris. puta p̄ hoc q̄ honeste viuendū sit. ⁊ isto mō loquit̄ Augu. de luce icreatā ut cognita. 15. de tri. ca. 27. uel. 82. vbi seipsum alloquens ait. Nepe ergo multa vā vidisti eaq̄ discreuisti ab illa luce qua tibi lucente vidisti. attolle oculos ad ipsam lucem ⁊ eos in eam fige si potes. Sic enī videbis quid distet natiuitas verbi dei a processione doni dei ⁊ paulopost. Nec ⁊ alia similiter certis oculis tuis interioribus lux ista mōstrauit. que igit̄ est causa cur acie fixa ipsam videre nō possis. nisi utiq̄ infirmitas ⁊c.

Ex dictis patet ad omnes auctoritates Augustini. in oppositum ⁊ scdm̄ alīquem dictorū modorū videndi exponi possunt auctoritates Augu. que occurrunt de ista materia.

De sexto articulo

videndum est quomodo ille tres rationes facte pro prima op. aliquid veri concludunt inquantum accipiunt ab Augu. licet non concludant illam conclusionem falsam ad quam inducunt. Ubi sciendum est quod a sensibilibus sicut a causa per se et principali non est expectanda sincera veritas quia notitia sensus est vere aliquid per accidens. ut dictum fuit. licet actus sensuum aliqui sint certi et veri. sed virtute intellectus agentis qui est participatio lucis increate illustrantis super fantasmatum cognoscit quidditatem rei. et ex hoc habet sinceritatem veram. et per hoc soluit primum argumentum Henrici. et secundum intentionem Augusti. non plus concludit. Ad secundam rationem Henrici dico quod anima mutabilis est ab uno actu desperato ad alium secundum diversitatem obiectorum et suam illimitationem et imaterialitatem. quia est respectu cuiuslibet entis finaliter ab actu in non actum. quia non semper est in actu. sed respectu primorum principiorum quorum veritas nota est ex terminis et conclusionum evidenter deductarum ex terminis non est mutabilis a contrario in contrarium. a vero in falsum. Regule enim in lumine intellectus agentis intellectum rectificat et ipsa species intelligibilis terminorum. licet in essendo sit mutabilis. in representando tamen in lumine intellectus agentis immutabiliter representat. et per duas species intelligibiles cognoscuntur termini primi principum. et ita illa unio est vera et certa evidenter. Ad tertium dicendum quod concludit contra eum. quia non ponit nisi speciem intelligibilem vel fantasmatum. non autem concludit de specie intelligibili representate quidditatem. Dicendum autem quod si potentie sensitive non sunt impeditae species sensibiles veraciter representant rem. sed in somno potentie sensuum exteriorum sunt ligatae ideo virtus imaginativa conservans species sensibiles secundum diversitatem fluxus humorum capitis apprehendit eas tanquam

res quarum sunt similitudines. quia vim rerum habent secundum philosophum de motibus animalium. non plus concludit tertia ratio.

Investigatio

Quero utrum in omni creatura sit vestigium trinitatis.

Quod non. quia per vestigium potest investigari naturaliter illud cuius est vestigium. ergo per creaturam posset naturaliter investigari trinitas. quod est falsum. quia hoc excedit naturalem rationem. Item si in natura intellectuali est imago trinitatis. igitur non vestigium consequentia patet. quia ista habet oppositas et distinctas rationes representandi. igitur non conveniunt eidem. Item natura intellectualis. quia nobilior est. habet aliam rationem representandi quam alie nature inferiores. ut rationem imaginis. sed citra naturam intellectualem sunt nature multe habentes ordinem in perfectione. sicut sunt animata supra inanimata. et mixta supra simplicia. ergo in eis erit alia ratio representandi. ita quod ratio vestigii non erit communis omnibus. Contra. 6. de trinitate. ca. ultimo. vel. 28. oportet igitur ut et creatores per ea que facta sunt intellecta conspicientes intelligamus trinitatem: cuius in creatura quod dignum est apparet vestigium.

In ista questione

tria sunt videnda. primo quia secundum philosophum omnes transferentes secundum aliquam similitudinem transferunt. Videndum primo est de ratione vestigii in corporalibus unde translatum est nomen eius ad propositum. Secundo videndum est que sit ratio vestigii secundum quam transfert ad propositum. et in quo consistat. et respectu cuius in deo sit ratio vestigii in creatura. Tercio videndum est in quibus fundatur respectus vestigii siue creature ad deum siue econverso cuius dicitur vestigium.

Quantum ad pri-

mum dicitur quod vestigiū est impressio de-
relicta ex transitu alicuius super vacuū
vel plenum ipsū imperfecte representans
et ideo imperfecte. quia vestigiū repre-
sentat aliquid cōfuse et sub ratione speci-
ei imago perfecte. quia sub ratione indi-
uidui. sicut per vestigiū distinguitur equus
a boue et cognoscitur quod transiens est equus
non bos. non autē distinguitur hic equus
ab illo. sed imago distinguit sub ratione
indiuīdū. quia imago iouis non repre-
sentat cesarem. Quantum ad secundū
articulū dicitur quod creatura habet ad deū
triplicē relationē sicut ad triplicē causā.
et hoc secundum tres modos relatiuorum quos
ponit philosophus. 5. metaph. Quā-
tum ad primū modū refertur ad deū
relatione fundata super vnū. scilicet relatione
similitudinis. et hoc inquantū creatura
est exemplata. et refertur ad deū inquan-
tū est causa exemplaris. Quantum
ad secundū modū. scilicet potētie refertur crea-
tura ad deū ut productū ad producentē
Quantū ad tertiū modū. scilicet modū mē-
sure refertur ad deū ut ordinata ad ipsum
sicut ad causā finalem. Isti igitur tres re-
spectus integrant rationē vestigiū. quia
vnus non sufficit sine alijs. ut colligitur
ab Aug. 83. q. q. 74. d. duobus ouis etc.
habetur hic. igitur in quo cōsistit ratio
vestigiū in creatura. Sed respectu cuius
est ex parte dei. Rōdeo respectu appro-
priatorū tribus personis diuinis. nam
creatura per primū respectū. scilicet similitu-
dinis representat artē exemplantez que
appropriat filio. per secundū representat
potentiā producentis que appropriat
patri. per tertiū representat bonitatem
sentientis que appropriat spiritui sancto.
Contra illud quod dicitur in primo mē-
bro. si tantū esset vnū animal. ita quod nō
esset aliud possibile in vniuerso adhuc
eius vestigiū non esset eius imago. quia
adhuc non esset eius vestigiū similitu-

tudo totius sed partis. Imago autē est
totius similitudo. et tamē tūc non repre-
sentaret ipsū cōfuse. id est secundum aliquā ratio-
nem cōmunem sibi et alijs.

Quantum ad hoc

igitur dico quod vestigiū est similitudo illius
partis animalis a qua imprimitur in ali-
quid sibi cedens. sed similitudo expressa
partis nō est similitudo totius. quia neque
secundum rationē totius in se nec etiam qua
totum imediate cognoscitur sed arguitiue
tamen. ex hoc quod cognoscitur illud representa-
tum esse aliqd illius. et ideo si illud sup-
positū sit falsū. puta quod illud imprimens
est separatū a toto. ut si pes amputatus
a corpore imprimeret vestigiū. erraret
quis circa totū cuius nata est esse talis
pars impressiua vestigiū. patet etiā quod si
totum corpus esset ita impressū pulueri
sicut modo pes est impressus illa impressio
derelicta vere esset imago et similitu-
do totius sicut modo vestigiū est simili-
tudo partis. Hoc etiā ad propositū ap-
plicando non videtur quod prima differentia
posita inter vestigiū et imaginē sit vera
quia nulla creatura representat deū nisi
secundum cōceptus cōmunes et nō fin conce-
ptus speciales. scilicet specialesissime. quod non
est differentia creature ad creaturā in re-
presentando deū in ratione cōmuni et nō
cōmuni. Quod etiā dicitur in secundo mē-
bro quod vestigiū cōsistit in illis tribus re-
lationibus nō videtur verū. quia licet rō
vestigiū dicat respectū quēadmodū simi-
litudo. realiter tamē nō est respectus tamen
sicut nō dicitur similitudo esse in respectu
precise. sed in aliquo absoluto in quo fū-
detur relatio similitudinis. ita videtur eti-
am ratio vestigiū non esse in respectu p-
cise. sed in aliquo in quo fundat ille re-
spectus. et hoc probat sic. quia vestigiū
est similitudo vestigiati. ex quo cognito
cognoscitur illud. ergo vestigiū potest esse pre-
cognosci naturaliter illi cuius est vestigiū
sed relatio non potest precognosci termino

naturaliter. Item q̄ dicit q̄ illi tres respectus pertinent ad illos tres modos relatiuorū. hoc videt̄ falsum. quia p̄s 5°. metaphi. ponens differentia duorū modorū. ad tertiu vult q̄ in duob' primis modis sit mutua relatio. in tertio autē non. sed tantū vnū dicit ad aliud. quia aliquid est eius. omnis aut relatio creature ad deum est non mutua. sed tātū dicit deus ad creaturā. quia creatura ad ipsum. ergo omnis respectus creature ad deum est scōm tertiu modum.

Quod aut adducit de primo modo de similitudine non valet. quia illa similitudo que est exemplati ad exemplar nō est de primo modo. quia nō est similitudo vniuationis sed imitationis. imo pertinet ad tertiu modū sicut manifeste patet per p̄m qui in tertio modo ponit relationē sciencie ad scibile. et vniuersaliter mensurati ad mensurā. Exemplar autē habet rationē mēsure respectu mēsurati uel exemplati. §. 7c.

Quantum ergo ad

secundū articulū cōcedo q̄ omnis respectus creature ad deū pertinet ad illum tertiu modū relatiuorū nec in solis respectibus consistit vestigiū sed in aliquibus absolutis. et forte in aliquo respectu sicut in tertia sui parte. scōm q̄ assignat Augu. partem vestigiū. 6°. de trini. ca°. 9°. uel. 28°. vbi dicit de creaturis. Nec igit omnia que arte diuina facta sunt et vnitatem quandā in se ostendunt et speciem et ordinē. vnitatem autē est perfectio absoluta sicut patet per exempla sua ibi vnū aliquid est sicut natura corporū 7c. species etiam seu forma absolutū aliqd est. sicut patet per exempla sua ibidem. sicut sunt qualitates corporū et doctrina animarū. Ordo autē aliquē respectū dicit sed non ad finē ultimū sed ad operationem. vnde dicit aliquem ordinem tenet sicut sunt pondera et collationes corporū et amores aut delectationes ani-

marum. quare 7c. Hec tria sic sumpta representant sub ratione similitudinis tria correspondentia eis in deo. quia vnitatem respicit summā vnitatem p̄mi p̄ncipiū a quo est origo. et quo ad hoc ait. In illa trinitate summa origo est rerū omnium. Species in creatura representat summā pulchritudinem in deo. vnde et subdit. et summa pulchritudo. Ordo siue operatio in creatura representat operationem perfectissimā in deo. et quo ad hoc subdit. et beatissima delectatio. Pos sunt et alia multa in creaturis assignari que velut similia representant in diuinis aliqua appropriata personis. puta vnū verum bonū. Vnū in creatura representat vnitatem appropriatā patri. Vtrum veritatem appropriatā filio. Bonū bonitatem appropriatā spiritui sancto. Et iste omnes p̄fectiones substantie sunt absolute et representant absolutas dei p̄fectiones personis appropriatas. Aliter multipliciter assignat vestigiū siue i illis que per rationē similitudinis representant aliqua appropriata personis siue per rationē p̄portionalitatis. Dico aut p̄portionaliter representare quando ratio illius representantis nō est formaliter in deo sed aliquid p̄portionale illi rationi sicut de illa assignatione. Modus: Species et Ordo: cum qua videt̄ esse eadem illa assignatio. Sapiencie. ij°. In numero pondere et mensura. Modus accipit pro limitatione et pro eodē accipit mensura in illa assignatione. Sapiencie. ij°. Ponderus autē accipit ibi pro ordine. et numerus pro specie. Numerus siue species et ponderus siue ordo exponantur sicut in prima assignatione. Sed mensura q̄ est idem q̄ modus nō representat aliqd sub ratione similitudinis. sed sub ratione p̄portionalitatis. quia limitatio p̄ducti representat potentiā illimitatā producētis. et sic patet quibus in creatura consistit vestigiū et respectu quorū in diuinis. quia respectu appropriatorū

personis diuinis. Sed quomodo accipitur ratio vestigiū in diuinis cum sit similitudo partis cum in diuinis non sit pars.

Respondeo ut trinitas est quasi quoddam totum numerale saltem in conceptu intellectus nostri. persona est ibi quasi pars huius totius. ita etiam appropriatum persone in quantum appropriatum est ibi quasi pars eiusdem. quia accipitur pro illo cui appropriatur. nec tantum hoc sed etiam appropriabile. licet non acceptum ut appropriatum adhuc est ibi quasi pars eiusdem. quia eius ratio ut est: et ut concipitur complete saluatur in una persona. et per consequens ratio eius non ponit trinitatem: sed ponit comitantes unitatem alicuius persone in qua sit. licet igitur creatura communiter non representet nec personam ut persona que est in intellectu nostro quasi pars trinitatis. nec appropriatum ut appropriatum. Non enim sic cognoscitur appropriatum nisi cognoscatur illud cui appropriatur. representat tamen appropriabile in quo saluat quasi ratio partis modo predicto respectu trinitatis.

Quantum ad tertium

um articulum dicitur secundum Boetium de ebdomadibus. quod diuersum est esse. et id quod est. quia illud quo aliquid est dicitur ratio eius. Quo autem ipsius est quod est. uel aliquid. dicitur aliquitas eius. Hoc intellecto dicitur quod respectus vestigialis in creatura non fundatur in ratione rei. sed in aliquitate tantum. et est formaliter ratio eius.

Modus ponitur iste secundum Auicennam. quinto metaphisicorum. Humanitas est tantum humanitas. ergo ratio humanitatis non est res rata. ergo oportet quod aliquo alio extra rationem formalem humanitatis sit ens ratum. Arguitur etiam quod illud quo formaliter est ratio eius sit respectus vestigialis. et hoc primo sic.

Quicquid includitur in per se intelle-

ctu alicuius in quantum tale. est illud quo ipsum formaliter est tale. sed respectus vestigialis includitur in ratione cuiuslibet entis rationis. ergo et cetera. probatio minoris. quia quoddam ens est. quod est ipsum esse. sicut deus. quoddam quod non est ipsum esse. sed cui contingit esse. sicut omne aliud extra a deo. quod non est de se esse. sed tantum est ens cui contingit esse. ex hoc arguitur sic. Quodcumque ens quod non est de se esse sed tantum cui contingit esse non est ens ratum nisi participando ipsum esse uel in quantum participat ipsum esse. sed omne aliud a deo est cui contingit esse et non est ipsum esse. ergo non est ratum nisi in quantum participat esse. ergo illa participatione formaliter est ratum. Secundo sic. nihil aliud a deo potest perfecte cognosci sine cognitione omnium causarum intrinsecarum et extrinsecarum primo philosophorum. Tunc unumquodque sed si essentia alicuius talis esset absoluta et non includeret essentialiter respectum ad causam extrinsecam posset perfecte cognosci sine cognitione cause extrinsecæ. ergo oportet quod includat talem respectum. Adducit ad hoc Augustinus. 8. de trinitate. cap. 3. uel 8. Videbis bonum omnis boni rationem. Item Boetius de ebdomadibus. Si paulisper per intellectum amoueamus ipsum primum bonum. tunc licet sint bona non tamen in eo quod sunt erunt bona. ergo aufertur ratio boni ab eis ablato per intellectum primo bono. et per consequens bonitas formaliter in eis dicit respectum. quia participationem sui boni. Si arguitur contra istam operationem per Auerrroem. 11. metaphisicorum. quod relatio habet debilissimum esse. ergo non est nec potest esse formaliter ratio entis formaliter rationis. Dicitur quod duplex est relatio. quedam accidentaliter. et quedam substantialiter. et accipitur ista distinctio relationis a Simplicio super predicamenta ubi vult quod aliqua in non constituent predicamenta sicut alia. pro eo quod aliqui respectus sunt

essentiales siue substantiales aliqui nō. Dicunt igit q̄ dictum cōmentatoris verum est de relatione accidētali nō de substantiali. Si autē obijcīt q̄ omnia relatio presupponit fundamentū inesse ratio. igitur non est ipsa ratio fundamēti. Dicitur q̄ verū est de relatione ad ueniente fundamento. non autē de constituyente fundamentum. et huiusmodi est ista rē.

Contra ista ut intel-

ligantur verba illa distinguo tria scōm opīonē illius doctoris in cuius dictis videtur fundari ista op. Quia fm ipsū res dicit vno modo a reor reris qd est opinari. et sic est cōmunis scōm ipsum figmentis et nō figmētis. Secundo mō res dicit a ratiudine. loco istorū verborum accipio verba planiora. pro re dicta a reor reris accipio realitatez opīabilem que cōmunis est scōm ipsū figmētis. et non figmento. pro re autem dicta a ratiudine accipio scōm intentionem suam realitatē quidditatiuā. quia ponit rem quidditatiuā esse ratam per hoc q̄ est exemplata qd non conuenit figmentis. vltra ista non restat nisi realitas existētie actualis. Habemus ergo tria per ordiūem. realitatē opīabilez. quidditatiuā et existētie. Quero tunc quid intelligit per aliquitatem. Si realitatez opīabilem cum illa sit cōmunis alicui et nihilo. illa de se nihil est. igitur si ratiudo fundat in aliquitate sic sūpra sicut quidditas uel essentia in supposito fundatur in nihilo. et qd fundat in nihilo. nihil est. quia quod nihil est ad se. nihil est ad aliud. 7°. de trini. ca. 3°. ergo ratiudo nihil est. igitur tota res composita ex ratiudine et aliquitate erunt duo nihila. Si aliquitas dicat realitas quidditatiua. Quero quid intelligit per ratiudinem aut realitatem quidditatiuā. aut realitatem existētie. Si quiddita-

tiuam. igitur dicere ratiudinem fundari in aliquitate est dicere realitatez quidditatiuam fundari in realitate quidditatiua. quod nihil est. Si realitatem existētie. Contra. igitur illi realitati existētie presupponitur ratiudo. quia res scōm istam opīonem habet vere esse ratum ante esse existētie. et ita non potest prima ratiudo eius esse existētie.

Si dicas q̄ aliquitas que est realitas opīabilis est quid cōmune alicui et nihilo. Sed alia est aliquitas que est propria figmentis. et alia que est propria rei possibili esse. que non competit figmentis. ex qua componitur res habens aliquitatem et ex ipso esse sicut ex ratiudine sua. Contra. hoc est dicere q̄ duplex est aliquitas. alia alicuius et nihili. alia alicuius tantū. sicut si diceretur duplex est albedo. alia albi et nigri. et alia albi tantū. Et preterea de illa aliquitate propria entitati possibili quero. aut illa est respectus tantū et fundatur in aliquitate cōmuni. quia illa sola precedit eam. et tunc fundabitur in nihilo. ut dictum est. et tunc erit nihil aut illa aliquitas propria est absolutum et per eam distinguitur res habens eam a figmentis per te. igitur ista est prima ratiudo rei et absoluta. et ita respectus non erit prima ratiudo rei. Preterea secūdo sic humanitas aut habet de se conceptuz cui non repugnat aliquid subesse in effectu aut cui repugnat de se aliquid subesse in effectu. aut cui de se aliquid subesse in effectu. non tertio modo scōm omnem opīonem. quia hoc est propriuz soli deo. Si detur q̄ de se repugnet sibi aliquid subesse illi conceptui. igitur per illum respectum aduenientem non potest ei competere q̄ aliquid possit sibi subesse. quia qd repugnat alicui ex parte sui nō potest ei non repugnare stante natura eius. et ita non fit sibi non repugnans per aliquē respectuz aduenientē. ergo cōceptus humanitatis est talis cui

De se non repugnat aliqd subesse in effectu. sed talis conceptus entis rati scdm op. istius magistri. quia cōceptui figmēti repugnat aliqd subesse in effectu.
 Preterea phs. 4°. metaphi. ex opinioe dicentiu omia apparētia esse vera, infert istud impossibile qd oia erunt ad aliqd. qd nō intelligit tm̄ denominatiue. quia sic omnia esse ad aliqd verū est. saltez omnia alia a deo. ergo intendit inferre pro maximo incōuenienti omia esse eēntialit̄ ad aliqd. hec autē op. ponit oia esse essentialiter ad aliqd. ḡ hec cōclusio omnia esse ad aliqd apud phm ē magis incōueniens q̄ ista omnia apparentia sunt vera. Respondet philosoph⁹ dicit qd omia erūt ad aliqd scilicet ad opinioē et sensum. Contra. in argumento ducēte ad impossibile. conclusio debet eque uel magis esse impossibilis q̄ premissa. ista conclusio illata quaten⁹ sic illata non differt a premissa que ponit omnia esse vera propter apparentiā eorum sensui uel opinioni nisi in hoc qd infert omnia esse ad aliqd. ergo si in aliquo habet maiore impossibilitatē q̄ premissa est illa impossibilitas omnia sunt ad aliqd simpliciter. Quarto sic. Humanitas inquantū humanitas aut habet tantū quid nominis. aut habet quid rei qd repugnat figmentis. si primo mō igit de humanitate inquantū humanitas non plus est scientia q̄ de chimera. et per consequens metaphysica que est de quidditatibus nō magis est scientia q̄ si esset de figmentis nō intelligibilibus. propter cōtradictionē inclusaz in eis. Si vero humanitas inquātū humanitas habet quid rei qd repugnat figmētis. ergo humanitas vnde humanitas ē quid ratum. Respondet qd humanitas vnde humanitas habet aliquā diffinitionē. sed illa non indicat ens ratum. quia figmēta possunt habere genus et differentias. et ita diffinitionē. sed ad habendū rationem completā entis rati. oportet addere

respectum ad ens imparticipatū. Istud non respondet ad argumentū quin metaphysica nulla sit scientia. Similiter qd dicit de figmētis: qd figmenta habent genus et differentia. falsum est. quia omne tale habet rationem in se falsam et includentē contradictionē. quia vna pars repugnat alteri. sed tales partes nunq̄ sunt genus et differentia. quia differentia est per se determinatiua generis. et per consequens non repugnat ei.

Secundo contra

opinionem arguit ex dictis eius. primo sic. Quodlibz ens est formaliter actiuū sua ratiudine. quod probat. quia ratiudine est formaliter in actu. Sed nihil scdm ipsum est formaliter actiuū relatione. quia relatio non est principiu agēdi. ergo raritudo nō est relatio. Itē fm̄ ipsum nulla creatura inquantū rata differt sp̄e ab illo esse qd est deus. sed ipsuz esse qd est deus scdm omnē opinionem est absolutū. quomō igit illud qd est formaliter relatio non differt specie ab eo. quod est absolutū. Item scdm ipsuz ens rationis participat ens ratum. non tamē formaliter est res rata. ergo participatio talis non est formaliter ipsa ratiudo. quare etc.

Quantum ad istuz

articuluz dico qd nullus respectus est ratiudo siue quo aliquid est firmum ens vel verum ens uel certū ens in quacūqz entitate. quia omnis respectus aliquid habet in quo fundat quod scdm se non est ad aliud. et in illo priori in quo ē. est essentialiter ens ad se si non est essentialiter ens certum aut ens firmum nō erit capax alicuius respectus per quem fiat ens ratum. quia ens non ratum si fiat ratū aut fiet ratū ex se. qd includit cōtradictionē. qd quicqd est ex se aliqd est necesse tale. aut ab aliquo causante fiet ratum.

et si hoc prius naturaliter absolutum aliquod potest terminare illam causationem quam respectus. quia formalis ratio cuiuslibet termini primi producti non est necessario respectus.

Ad rationes pro

opposita quantum ad istum tertium articulum. Ad illud Auid. de humanitate dico quod per hoc quod dicitur quod equitas est in equitas. id est in non excludit illa que sunt de per se ratione equitatis. cuiusmodi est entitas rata. sed excludit illa que sunt per se passionis entis. ut unus actus ratio. sicut patet ibi per litteram suam. Ad 2^m tam maior est falsa quam minor. maior. quia aliter est per se homini et essentialiter in quantum homo. non tamen animalitas est qua formaliter homo est homo. Si addat in maiori quicquid per se includit in intellectu alii cuius tanquam ultimum in eo vera est. et sic minor est falsa. cum probat per alium per syllogismum. creatura est cui conuenit esse ratio. dico quod maior illius prosyllogismi falsa est si per id in quantum intelligat reduplicari aliquid per se primo modo. vel si accipiat in maiore participando gerundium et prout exponit per quia si per id quod intelligat causalitas pertinet ad primum modum per se. maior est falsa eodem modo. quia per se primo modo participatio ipsa non est quo ens est formaliter ratio. si autem intelligat per id in quantum causalitas pertinet a secundum modum per se. qualitas est in subiecto respectu proprie passionis sic concedo quod tale ens in quantum tale ens puta lapis in quantum lapis participat esse non tamen est proprie vera e converso. id est quod in quantum participat est ens. Exemplum. hec falsa proprie loquendo homo in quantum risibilis est homo. etiam intelligendo per se secundo modo. et multo magis per se primo modo. tamen hec est vera homo in quantum risibilis est homo. sic in proposito. ista non est concedenda: lapis in quantum participat esse est ens sumendo in quantum ut. scilicet deum est 2°. tamen potest concedi aliquid.

modo illa prima. quod lapis in quantum lapis participat ipsum esse ita quod lapis positus in entitate rata de necessitate et per se 2° habet respectum participationis sine qua ipsum esse includit predicationem. sicut subiectum esse sine propria passione vel fundamentum necius relationis esse sine relatione posito in modo illius relationis. Tunc intelligo sic. quod in primo instanti nature est ens quod est ipsum esse. id est deus. in 2°. lapis est ens ratio absolute quod nec intelligit tunc ut participans nec non participans. in 3° est ipsa participatio et respectus quidam prius ad ipsum lapidem.

Ad argumentum 8° primo philosophorum de causis dico quod aliud est relationem esse prioris cognitione causati cognitioni per causam. et aliud ipsam includi in cognitione causati. licet enim prius lapis habeat respectum ad deum quam lapis cognoscat. et ideo non cognoscit perfecte nisi cognitio deo. tamen lapis cognoscit non cognitio respectu ad deum. et ex hoc sequitur quod ille respectus non est de essentia lapidis. quia nihil perfecte cognoscit. nisi cognitio eo quod est de essentia sua. Ad Aug. dico et concedo quod quocumque aliud bonum est per participationem bonum. sed non vult auctas quod participatio sit de essentia illius boni. Ad Boetium dicendum est quod auctas concludit oppositum. quia ibi ponit subtractionem primi boni per intellectum. et hoc posito loquendo de creaturis. dicit quod loquendo de esse earum licet sint et bona sint. non tamen in quantum sunt bona sunt. sic igitur ipse subtrahens finem intellectum primum bonum loquitur de creaturis finem esse creaturarum. sed si esse creaturarum esset respectus ad summum bonum non solum esset contradictio subtrahere primum bonum et loqui de esse creaturarum sed etiam non esset intelligibile. quia non est intelligibile ponere respectum subtrahendo terminum respectus. igitur intelligit quod esse creaturarum sit absolutum. sed bonitas apud eum dicitur quendam fluxum a primo bono. et verum est quod iste terminus fluxus dicitur respectum. et ideo non potest competere rei absolute. si ergo res

fm esse suū non essent a pmo bono: nō essent bone inquantū sunt. quia inquantū sunt nō fluēt a pmo bono. cēt tamē bone per accidens si fm esse aliud fluēt a pmo bono. sicut lapis si non esset fm se a voluntate pmi boni. sed tñ fm duriciē inquantū durus esset bonus. quia a volūtate pmi boni esset inquantū durus. licet non inquantū lapis uel inquantū ens. patet igit q accipit bonum pro respectu fluxus a primo bono et hoc etiā mō bonitas in alijs entibus a deo nō est nisi quia sūt a volūtate pmi boni. sed ista nō est pfectio absoluta et intrinseca creature. et ideo bonitas fm aliam rōnem absolutā nō dicit respectū ad creatorē. licet bonitas ut accipit ibi dicat.

Ad primum argu-
mentū principale dico q per vestigiū distincte inuestigat illud cuius est imago. s. pars totius. sed totū nō inuestigatur nisi indistincte. sicut totū cognoscit ex parte. ita in proposito p creaturā inuestigatur appropriatū. nō tñ inquantū appropriatū sed ipm qd est appropriabile cuiusq persone. sed nō ppta psonarū. et ideo trinitas cuius conceptus est in intellectu quasi totalis inuestigat quasi p similitudinē partis. Ad secundū dico q quelibet essentia creata inquantū talis essentia creata est fm determinatū exemplar. et ideo quelibet representat deū s ratione vestigiū. natura aut intellectual inquantū habz in se essentia vna et operationes multas inter quas est ordo originis representat trinitatē rōne omnium istorum pcurrentiū in tali natura. ita q natura intellectualis nō eodē est vestigiū et imago. sicut patebit magis in qōne de imagine. Ad ultimū dico q non est in essentia creaturarū ppter ordinē ipar alia ratio repitandi q ratio vestigiū. sed quia in aliqua nā cōcurrūt multa representatiā vnitatē et trinitatē. ideo illa nā

talis habet rōnem imaginis sicut nā intellectualis. talis aut cōsursus nō est in aliqua natura inferiori nā intellectuali. et ideo omnes nature aliē inferiores habent p se rationē vestigiū et.

Intra tertiam

partē distinctionis. s. d imagine. Quero primo de memoria.

utrum in parte intellectualia proprie sumpta sit memoria proprie. i. habens speciem intelligibilem priorē nāliter actu intelligendi. Et videt q nō. quia ois spēs impressa ab obiecto representat illud s illa rōne qua imprimat ab eo. et si imprimat ab alio adhuc representat sub eadē rōne: sub qua representaret si impmeret ab obiecto. alioqn nō esset vera species eius. sed spēs qn imprimat ab obiecto imprimatur ab eo ut singulare est. quia actio est singularis. q species impressa a quocunq nō pōt representare vlc. sed tñ vlc reprtat intellectui. q nulla spēs impressa reprtat intelligibile sub rōne intelligibilis uel vlc. secūdo sic. pntia obiecti ē cā pntie speciei et nō ecōtra. nō enim quia spēs est in oculo. ideo obiectū est pntis. sed ecōuerso. q pma representatio obiecti nō est p spēm. q supflue ponit spēs ppter pntiam obiecti. tertio sic. quelibet spēs si esset in intellectu eēt forma nālī agēs ad intellectionē. sed multe possunt esse in intellectu simul si vna ponit. q omnes ille naturaliter agerēt ad intellectiones sibi correspondētes. q simul cēt plures intellectiones in intellectu correspondētes illis pluribz speciebus. si enim aliqua illarū ageret nālīter. et tñ nō esset intellectio fm eā sequerēt q nunq possit esse intellectio fm eā. quia causa nālīter agens quādo agit: agit fm ultimū potētie sue. sed si tūc nō potest habere effectū: nūq habebit. pluralitas aut ista spērū q sequit ex ypothesi improbat per illā rationem Algazel. 4. metaphi. qz sicut vnus

corpus non pōt simul figurari diuersis figuris. ita non videt idē intellectus posse figurari simul diuersis obiectis. qđ tñ sequeretur ponendo simul plures spēs intelligibiles. quarto sic. quia tunc videt sequi qđ intellectus nō patietur ab intelligibili inquantū intelligibile. sed tñ patietur passione reali recipiēdo quandā formā que erit sicut pfectio eius realis. recipit enim species illā ut subiectū recipit accidens reale. et ita non patitur intellectus inquantū intellectus ab intelligibili inquantū intelligibile. et ex hoc sequitur qđ intelligere nō erit motus rei ad animā. imo omnis intellectio erit actio eius absoluta sicut forma stans nō habens aliquē terminū extra. Ad oppositū sic. Intellectus quadoq; est in potētia ppinqua et accidentali ad intelligendū qui prius fuit in potētia essentiali et remota. istud autē nō est in intellectu nisi p aliquā mutationem nō obiecti. p. quia in obiecto tñ ē relatio rōnis. g. ipsius intellectus. igitur ista mutatio que fit ad talē potētiam ppinquā videt esse ad aliquā formā per quā obiectū intelligibile est pns intellectui. que forma erit prior nāliter actu intelligendi. quia prior est natura potētia ppinqua qua quis est potēs intelligere qđ sit actus intelligendi. illa autē forma p quā obiectum est sic pns vocatur ergo in intellectu est ponere speciem intelligibilem.

In ista questione

negat omis species intelligibilis pcedēs naturalitē actū intelligēdi ppter ratiōes positās ad pīmā partē qōnis. Modus autē ponendi est iste. habita impressione speciei sensibilis in organuz sensus. et toto illo pcessu usq; ad virtutē fantastica intellectus agens abstrahit ab ipso obiecto in fantasmate et imutat intellectum possibile ad simplicē apprehensionē cēntic. ita tñ qđ intellectus possibilis nullā

speciē impressā recipit a fantasmate. nec est obiectū pns intellectui: nisi quia prius in imaginatione. et hoc probat ex ista deductione. sensus enī recipit spēm aliam ab actu. uel quia organuz est eiusdem rationis cū medio. uel quia species illa recepta est dispositio propinqua ad actum sentiendi recipiendū. neutrum istorum cōcurrit in intellectu. est enim intellectus virtus nō organica. et de se sūme disposita ad actū intelligēdi. igitur intellectus nullā speciē recipit priorē actu.

Hec dicit esse intentio Aristot. 3. de anima. vbi cōmendat antiquos dicētes animā esse locum specierū non totā sed intellectiua. hec autē distinctio Aristote. non videt esse bona intelligēdo qđ alie partes nō habent species. sunt enim species in parte sensitua. sed qđ alie partes non habēt species ut loca. sed ut subiecta habent accidentia. intellectus autē habet eas ut locus. quia ut formā expressā non impressā. Dic etā accipit qđ dicit. 3. de anima. qđ speculamur qđ quid est in fantasmatib. et qđ fantasmata se hnt ad intellectū sicut sensibilia ad sensuz. et qđ nihil intelligimus sine fantasmate. et plura similia dicit. Ex his cōcludit qđ nullam ponit spēm intelligibilē. quia si ipa poneret intellectus nō specularē qđ qđ est in fantasmatibus sed in spē intelligibili. similiter nō oporteret intellectū cōuerti ad fantasmata sed sufficeret spēs intelligibilis in qua haberet obiectū pns ad qđ conuerteretur. Si arguit cōtra hoc. quia per philosophū ibidem qđ necesse est qđ aut res sint in anima aut species earum: et res non sunt. ergo species.

Dicit qđ ex parte intellectus est species impressa que est habitus uel actus. uel species expressa que est species in fantasmate uel quidditas. que quidditas relucens in fantasmate est species respectu singularis. Non enim hic lapis est in anima. sed quidditas que est species respectu huius lapidis.

hec etiam ponit intentio Aristo. qui vult qd verbum significat non ex specie sed ex habitu. dicit enim. 1^a. de trini. c. 10. uel. 24. qd ex ipsa scientia quam memoria tenemus nascitur verbum. et ex eodem. 9°. uel. 28°. significat verbum de scientia que manet in animo. Idem ponit doctor quidam negando speciem intelligibilem. et tractat illam rationem de organo que tacta est in positione ista. Ponit etiam aliam rationem tale. quia quecumque potentia est in potentia primo ordinata ad aliquem actum primo perficitur secundum tales actum ab agente proportionato parti. sed potentia apprehensiva est potentia primo ordinata ad hunc actum. scilicet apprehensionem. ergo ab agente proportionato primo potentia perficitur secundum actum istum qui est apprehendere.

Contra istam opinionem

arguo sic. siue intelligat singulare siue non: non est cura ad propositum. certum est enim quod vltima potest ab intellectu intelligi. et magis ponit a philosophis quod intellectus est potentia distincta a potentia sensitiva. propter intellectionem vltima et propter compositionem et diuisionem et propter syllogisationem et propter cognitionem singularem si posset intelligere singulare. Ex hoc igitur manifestum quod intellectus potest intelligere vltima accipio hanc propositionem. Intellectus potest habere obiectum actu vltima perfecte sibi prius in ratione obiecti prius naturaliter quam actu intelligat. ex hoc sequitur propositum quod in illo priori habet obiectum sibi prius in specie intelligibile. et ita huius specie intelligibile prior est actu. Ans assumptum videtur satis manifestum quia obiectum in ratione obiecti est prius naturaliter actu. igitur vltimitas que est propria compositio obiecti in quantum obiectum precedit actum intelligendi et si illa ratione oportet obiectum esse presens. quia presentia obiecti precedit naturaliter actum intelligendi.

Consequenter probabo. primo ex parte vltimitatis obiecti. secundo ex parte partitice. ex parte vltimitatis obiecti arguo sex vijs. quarum due prime sumuntur ex parte fantasmatis repre-

sentantis. et due ex parte intellectus agentis. et due ex parte coloris et minus coloris.

Primo arguo sic. species ex hoc quod talis species habet tale rationem representandi. et hoc respectu obiecti sub tali ratione representabilis. ergo eadem species manens non habet duas rationes representatiuas. nec est respectu duarum rationum representabilium. sed representare obiectum sub ratione vltima et singularis requirit duplicem rationem representatiuam et est respectu duplicis rationis representabilis formalis. igitur idem manens idem non representat sic et sic. ergo fantasma quod de se representat obiectum sub ratione singularis non potest ipsum representare sub ratione vltima. Respondet quod species eadem sub alio et alio lumine representat obiectum sub alia et alia ratione. sicut nocte lucentia in lumine diei representant se sub ratione coloratorum. in lumine autem noctis sub ratione lucentium. sic in proposito per lumen intellectus et fantasie eadem species potest representare opposita in obiecto. Contra representatiuum prius naturaliter est aliquid in se quam in tali lumine vel tali representet. quia enim est talis species. ideo compositum sibi lumen in quo representet vnum et non aliud. alioquin posset poni quod eadem species representaret colorem et sonum. quia species illa ut in aere tremulo representaret sonum ut in aere illuminato representaret colorem. et ita non posset ostendi aliquam distinctionem representatiuorum. in illo igitur priori oportet intelligere unitatem speciei in se quam consequitur unitas representationis et obiecti representabilis per ipsam in quantum per ipsam representat. et ita aliquid quod est idem in isto priori non potest habere diuersam rationem representandi nec potest representare idem sub alia et alia ratione representabilis. Nec exemplum ualet ad propositum. imo est ad oppositum. vel quia due qualitates sunt in tali corpore ut lux et color quarum altera multiplicat se in lumine maiori presente alia in minori quando nihil aliud efficacius mouens mouet

in luce maiori sed efficacius mouens tñ
pripitur. 7 minus efficaciter mouens nō
percipitur sicut stelle de die multiplicat ra-
dios suos sed non vident. quia aliud lu-
minosius efficacius mouet visum. vel si
vna est qualitas sensibilis in tali corpore
re ipsa virtualitē cōtinet 2° representatiua.
color enim quodāmodo cōtinet lucē cum sit
lux in corpore terminato. 7 ideo in alio
7 alio lumine causat diuersa representati-
ua. aliud. s. in maiore 7 aliud in minore
7 ita semp stat qd nō sit idē representati-
uum obiecti sub diuersa rōne representa-
bilis quantūcūqz aliud lumē 7 aliud cō-
currat. Si rñdeat qd idē scōm eandem
qualitatē pōt esse simile diuersis. sic vnū
albū scōm eandē albedinē est simile di-
uersis albis. hoc nihil est ad ppositū. qz
in relationibz ordinis eēntialis non pōt
esse alia 7 alia dependētia in aliquo ad
duo in eodē ordine. vtrūque eiusdē mēsu-
rati ad duas mēsuras in eodē ordine nec
eiusdē picipantis ad duo picipata. nec
eiusdē effectus ad duas causas totales
in eodē ordine. sicut probatū est in que-
stione de vnitāte dei. qz in ista relatione
vbi non est tantūmodo similitudo sed imi-
tatio 7 exēplatio passīua impossibile est
idē absolutū referri ad diuersa. 7 ita nō
pōt esse eadem species in rōne representa-
tiua diuersorū sub ratione diuersorum.

Secūdo ad istud primū mēbrū arguo
sic. quia representatiū scōm totā virtutē
suā representans obiectū aliqd sub vna
rōne nō potest simul representare idē vel
aliud sub alia ratione obiecti. sed fantas-
ma in eodē instanti in quo intelligit vni-
uersale scōm totā virtutē suāz represen-
tat obiectū ut singulare virtuti fantasti-
ce. quia tunc est actualis imaginatio illi-
us obiecti in singulari. 7 p qz scōm to-
tam virtutē fantasmatis. quia alē virt^{us}
fantastica nō posset habere p fantasma
ita pfectū actū circa obiectū sicut obie-
ctum nātū est representari p illud fantas-
ma. igit sic nō pōt representare obiectū

sub alia ratione representabilis. Ex alio
mēbro arguit sic. Intellectus agens est
potentia mere actiua scōm phos. quia
est illud quo est omnia facere. sicut pos-
sibilis est quo est omnia fieri. 7 scōm phi-
losophū est sicut ars ad materiā. i. ita cō-
paratur ad intellectū possibilem sicut ars
ad materiā. omnis autē actio realis ha-
bet aliquē terminū reālē 7 vnū. ille autē
terminus realis nō est in fantasmate. qz
intellectus agens nihil causat in fantas-
matibus. quia illud receptū esset exten-
sum. 7 ita intellectus agens nō transfe-
ret ab ordine in ordinē. nec illud eēt ma-
gis pportionatum intellectui possibili qz
fantasma. qz est in intellectu possibili. qz
nihil recipit in intellectu agere. illud autē
primū causatū nō pōt poni actus intelli-
gendi. quia pmius terminus actionis in-
tellectus agentis est vniuersale in actu.
vniuersale autē in actu pcedit actū intel-
ligendi sicut predictū est in antecedente.
quia obiectū sub rōne obiecti pcedit ac-
tum. Et confirmat ratio. quia intelle-
ctus agentis est facere de non vniuersali
vniuersale. vel de intellectu in potentia
intellectū in actu. sicut dicunt auctori-
tates phi 7 cōmentatoris. vnde cōmenta-
tor. 3°. de anima dicit. qd si essentie rerūz
essent vniuersales sicut posuit Plato nō
indigeremus scōm ipsū intellectu agēte.
cum autē vniuersale inquantū vniuersa-
le nihil sit in existentia. sed tñ sit in alē
quo ut representante ipsū obiectū sō ta-
li rōne. Ista verba nullū intellectum ha-
bent nisi quia intellectus agens facit alē
quid representatiūz vniuersalis de eo qz
fuit representatiū singularis. quocūqz
illud de intelligat. materialit^{er} vel virtua-
liter. hoc realit^{er} est facere representatiū
sub ratione vniuersal. quia actio realis
nō terminat nisi ad representatiū obiecti
sub ratione vniuersalis. ergo talis actio
intellectus agentis terminat ad formāz
aliquā realem in existentia que formalit^{er}
ter representat vniuersale inquantūz vni-
m

uerfale. quia aliter nō possit terminari actio eius ad vñ sub rōne vñs. Itē 2°. fm istā viā sic. Intellectus agens in rōne actui nō excedit possibīlē in rōne passi ui. q̄ quicqd causat ab intellectu agente recipit in possibīli. q̄ primus terminus actōis intellectus agēis recipit in possibīli. 7 ita cū prima actio intellectus agēis sit ad vñ in actu. illud vñ uel illud q̄ ipsum habet esse tale recipiet in intellectu possibīli. Scdm tertiā viā arguit pmo sic. habitus minus vñs 7 magis vñs sunt distincti habitus. ppriū. alioquin metha^{ca}. ut methaphysica nō esset habitus distinctus intellectus. q̄ esset de vñs siuo obiecto ad oia alia obiecta. habitus aut vñs cōtingit vñ nō urēdo aliq̄ alio habitu minus vñ. q̄ cōtingit habere actū circa vñs eo mō quo respicit ab habitu illo vñs nō habēdo actū circa minus vñ. sed nō habet actus intelligendi circa vñs nisi ipm sub tali rōne sit p̄sens intellectui sub rōne p̄ntis. sed nō habetur actus intelligendi circa ipm in rōne p̄sentis nisi sub rōne vñs. q̄ vñs potest esse p̄sens intellectui absq̄ p̄ntia alicuius minus vñs sed si p̄cise intelligeret obm i fantasmate nunq̄ esset vniuersale p̄sens nisi in minus vñ. quia nunq̄ nisi in singulari fantasabili. q̄ est p̄sens in specie intelligibili exñte in intellectu. Itē ultimo q̄ ad hanc viā arguo sic. vñs nūq̄ apprehendit quantū ad suā indifferētiā totam qñ apprehendit in suo inferiori. tota eni indifferētia vñs est scdm qd ipm ut conceptū est idē cuilibet inferiori. nunq̄ aut cōmuni? ut cōceptū tm in inferiori aliquo est idē cuilibet inferiori suo. sed p̄cise illi in quo p̄cipit. q̄ qdūq̄ vñ conceptū in singulari uel cōmuni in minus cōi nō cōcipit scdm totā suā indifferētiā. potest aut intellectus concipere illud fm totā suā indifferētiā. q̄ nō p̄cipit p̄cise cōmuni in minus cōi. uel vñ in singulari. 7 ita nō p̄cise cōcipit vniuersale in fantasmate. fantasma eni

nō est proprie nisi ipsius singularia. 7 h inquantū est singulare sp̄s spālissime. 7 hoc si fantasma sit sibi impressū ab aliq̄ debite p̄pinquato. De secūdo mēbro. f. p̄sentia obiecti. probat illa p̄sequētia pma. pmo sic. aut intellectus pōt habere obiectū sibi p̄sens in rōne obiecti intelligibilis absq̄ hoc q̄ sit p̄sens alicui potētie inferiori aut nō. si nō igit nō pōt h̄re aliquā operationē sibi p̄p̄iam sine potētis inferioribus. quia si nō pōt habere obiectū suū sibi p̄sens sine eis nō pōt habere operationē sine eis. igit nec esse sine eis. scdm argumētū p̄h in p̄hemio libri de anima. vnde nō cōtingeret intellectus separari a corpore sicut perpetuū a corruptibili nisi posset habere op̄atōem p̄p̄iam nō depēdentē a parte sensitua si aut pōt habere obiectū p̄ns absq̄ ei? p̄sentia potētie inferioris. q̄ habet. h̄ p̄sequētia pbat. quia agentia talis p̄sentie obiecti. f. fantasma 7 intellectus agens sūt sufficienti app̄opinquata intellectui possibīli 7 agunt p̄ modū nature. 7 ita causant necessario in illo p̄ntiam cuius ē receptiuus. mō obiectū nō est p̄ns intellectui possibīli in cognitione abstractiua ante actū elicitū nisi per aliqd̄ rep̄ntatiū qd̄ voco specie. 7 sic habeo p̄positū

Secūdo sic. alie potētie cognitiue habent obiectū p̄sens eis nō solū p̄ntialitate secūdaria. f. quia illa sūt p̄ntia alijs potētis inferioribus sed p̄p̄ia p̄ntialitate. sicut sensus cōmunis habet colorē sibi p̄sentē nō tm inquantū est p̄sens vñ sui sed quia habet sp̄m eius p̄ntem i organo sensus cōis. q̄ cū hoc sit p̄fectionis in potētia cognitiua. f. posse habere obm sibi p̄sens sub rōne qua est obiectū talis potētie sequit̄ q̄ intellectus non tm pōt habere obiectū sibi p̄ns. quia p̄ns ē virtuti fantastice. sed p̄p̄ia p̄ntialitate inquantū. f. relucet intellectui p̄ aliqd̄ qd̄ est in intellectu. Itē potētia nō potēs habere actū nisi circa obiectū sibi p̄sens si nō potest habere illud p̄ns nisi p̄ aliquā

aliā potentiā cui cōiungit cōtingenter dependet in opatione sua a tali potētia sibi cōtingēt pūcta 7 ita est imperfecta. intellectus certū est q nō pōt habē ope rationem nisi circa obiectū sibi pns. 7 p te nō potest habere obiectū pns sibi nisi in virtute fantastica. virtus aut fantastica cōtingēt cōiūgit intellectui inquantū potentia est. igit intellectus in opatione sua dependet ab illa potētia cui cōtingēter pūgit. 7 ita hec positiō ponit in ea imperfectionē potētie cognitiue. nulla aut imperfectio ē ponēda in aliqua natura nisi necessitas appareat in tali natura. igit imperfectio talis nō est ponēda in intellectu. Si obijcias. pluralitas nō ē ponēda nisi ubi est necessitas. h aut nō est necessitas. cū ita bene possit poni intellectum habere actū sine specie sicut cū specie. ergo nō est ponēda talis species. Respondeo. necessitas est quādo perfectio nature hoc requirit. licet aut hoc suppositū qd est homo posset habere obiectū sibi pns in fantasmate. quia homo est tamē natura intellectualis hominis ut intellectus est nō habet obiectū sufficiēter sibi pns si nō habet ipm nisi in presentia mendicata a virtute fantastica. h igit multū vtilificat naturā intellectuāz ut intellectuā est. qz remouet ab ea illō qd est perfectōis in potētia cognitiua. 7 inuenit in potētia sensitua ut in virtute fantastica. ponit igit hec pluralitas ppter necessitatem. quia ppter perfectionem nature perfectioris saluandaz maiorem q sit nature imperfectioris uel saltem equalem.

Ad questionē ergo

dico q est necesse ponere in intellectu speciem intelligibilem priorem naturaliter actu intelligēdi propter rationes iam positas ex parte obiecti inquantūz vniuersale. 7 inquantū presens intellectui. que due cōditiones vniuersalitas. s. 7 presentia precedūt naturaliter intellectionem

Hec etiam videt intentio Aristo. qui. 3.º de anima volens q anima sit quodam mō omnia quasi probando exponit se. q est per sensus sensibilia 7 per intellectum uel scientiam scibilia qd aliqui exponunt q nō loquit vniiformiter h 7 ibi quia de sensu loquit quantū ad speciem impressam. de intellectu autē quantum ad habitū scientie. Sed hec expositio nō videt esse ad intētionem philosophi quia sicut antiqui posuerūt animā esse omnia realiter ut omnia cognosceret. sic philosophus ponit eā cō omnia nō realiter sed per quandā similitudinē. Si aut per sensus esset sensibilia ppter similitudines impressas 7 per intellectū cēt intelligibilia. aut hoc esset ppter sciētia que est in intellectu. 7 ita nō esset scibilia ppter similitudinē. quia sciētia de se nō est similitudo intelligibilis circūscripta omni alia specie obiectū representāte. aut ppter aliqd fantasma representās obiectum intelligibile. 7 tūc non esset intellectus intelligibilia omnia per speciem. sed anima per fantasma. nihil enim esset ibi representans intelligibile nisi fantasma tantū scdm positionē istā. Expressius tamē est ad istud intētio Augusti. qd de duco sic. Nihil enim sufficienter natum est gignere notitiā actualē nisi ipsum habeat obiectū prius naturalit q actū presens sibi in se uel in aliquo representante ipm. Sed negādo speciem intelligibilem tota pars intellectuā nō habet ante actū intelligēdi obiectū sibi presens in se nec in aliquo representante. igit negādo speciem intelligibilem nihil in intellectuā parte erit sufficienter natū gignere actū intelligēdi. Et ita nihil in parte intellectūa erit sufficienter memoria respectu talium intellectionum uel gignitionū. qd negat Augu. 12.º de trini. c. 14.º. 7. 17.º. c. 18.º. Si respondeas q memoria est in parte intellectuā proprie supra per hoc q intellectus factus ē in actu pmo intelligēdi. 7 sic est actiuus respectu secundū

actus intelligendi. ita q̄ habēs notitiā
primā cōfusam actiūs est respectu notī
tie secūde distincte. Cōtra. hoc est con
tra op. istam ⁊ cōtra Augu. Cōtra opi
nionē. quia ponit q̄ vniuersale ut i fan
tasmate est ibi quasi in memoria. ut autē
mouens ad actū intelligendi est ibi p̄ns
quasi in intelligētia. ḡ per istā opinionē
nullus actus intelligendi est memorie s̄
intelligētie. Est etiā hoc cōtra Augu.
ut apparet de tri. Intelligētie tribuentes
cogitationis formationē. ⁊ libro .i. s̄. c.
.i. s̄. uel. 7°. Nihil intelligimus nisi p̄ in
telligentiam. Similiter autē rōne. quia
actus ille q̄ memoria est in actu primo.
aut est idē cū illo actu intelligētie. ⁊ tūc
idē erit ratio gignēdi se. aut erit aliū. ⁊
tūc uel erit simul cū actu intelligētie.
⁊ tūc duo actus erūt simul aut nō. ⁊ tūc
memoria formalit̄ gignet q̄ nō erit. est
enim memoria formalit̄ p̄ te p̄ illud qd̄
nō est quādo gignit actus secūdu. Si
etiā dicas q̄ memoria est memoria p̄ ha
bitum scientiālē hoc nō stat cū op. quia
dicit q̄ habit⁹ nō est obiectū p̄ns nisi in
fantasmate. ⁊ ideo habētē habitū opor
tet recurrere ad fantasma ad h̄ ut actu
intelligat. ḡ nō est obiectū p̄ns p̄ habitū
scientiālē p̄cise sed per fantasma. qd̄ nō
est in parte intellectiua. ⁊ hoc magis pa
tebit rōdendo ad auctoritates Augu.
ponentis scientiā in memoria. ⁊ nō spe
ciem imp̄ssam in intellectu sicut arguit
ex verbis eius.

Ad primū argumē

tum principale. In oppositū primo ap
paret q̄ illud argumentū nō cogit. quia
si valeret. cōcluderet cōtra omnē op. q̄
nullo mō possit intelligi vniuersale. q̄c
quid enim sit illud p̄ qd̄ vniuersale rep
sentat similis representabit sicut si esset im
pressus ab obiecto. sed si imprimeret ab
obiecto imprimeret a singulari. q̄ actus
est singularis s̄c argumentū dicit. Ideo
rōdeo q̄ alia pōt esse ratio agēdi. ⁊ alia

ratio agentis. singularitas ē cōditio agē
tis nō ratio agēdi. sed ratio agēdi ē ipsa
forma existēs in singulari scōm quā sin
gulare agit. Lū ergo accipit q̄ quēcunq̄
species gignit ab aliquo representat ipsū
scōm illā rōnem scōm quā gignit ab eo
si intelligat de rōne gignētis: falsa est. si
de ratione gignēdi cōcedi pōt. ⁊ tūc non
sequit q̄ representat euz sub rōne singu
laris. sed sub rōne nature. quia ratio na
ture est ratio gignēdi. Sed ista rōtio
nō videt sufficere. quia ita videret q̄ spe
cies in sensu representaret v̄le ⁊ nō singu
lare. quia ratio gignēdi specie in sensu
nō est singularitas: sed rō nature. Ideo
generaliter rōdeo q̄ q̄n species gignit ab
aliquo sicut a totali cā representat ipsum
sub illa rōne sub qua gignit. loquendo
de rōne gignēdi. ⁊ etiā representat ipm cō
comitant sub rōne gignētis. aut saltē nō
sub rōne opposita rōni gignētis. ⁊ ideo
species in sensu nō representat obiectū s̄
ratione v̄lis que est cōditio opposita rō
ni gignētis singularis. sed in pposito ob
iectū nō est causa totalis gignēs respectu
speciei intelligibilis. quia cū ipso agit in
tellectus agens sicut partialis cā. ⁊ ideo
genitū ab istis duab⁹ causis pōt represen
tare obiectū sub opposita rōne singula
ritatis que est rō gignētis. Ad 2^m de p̄
sentia ista. dico q̄ obiectū respectu potē
tie habet pmo p̄sentia realē. s̄. approxia
tionem talē ut possit gignere specie talē
in intellectu. que est ratio formalis intel
lectionis. Secūdo p̄ istā specie genitaz
que est imago gignētis est obiectū p̄sens
sub ratione cognoscibilis siue representa
ti. prima p̄sentia p̄cedit nāliter secundā.
quia p̄cedit naturalit̄ imp̄ssionē speciei
per quā est formaliter secunda p̄sentia.
quādo igit accipit q̄ species in intellectu
nō est causa p̄sentie obiecti. dico q̄ falsū
est de p̄sentia sub rōne cognoscibilis sal
tem i cognitione abstractiua de qua mō
loquimur. ⁊ cū phat quia prius ē obm̄
p̄sens q̄ species ibi. hoc ē verū de p̄ntia

reali qua agens est p[re]sens passio. et intelli-
go sic q[uod] in p[ri]mo signo nature est ob[er]n in
se uel in fantasmate p[re]s[ent]is intellectui ag[er]i
in secundo signo nature in quo illa s[un]t p[re]s[ent]ia
sentia intellectui possibili ut ag[er]ia pas-
so gignit species in intellectu possibili. et
tunc in tertio p[er] sp[eci]em est obiectu[m] p[re]s[ent]is s[ecundu]m
r[ati]one cognoscibilis. Ad tertiu[m] Augu-
stini. 9. ponit memori[am] esse multo[r]u[m]
simul cognito[r]u[m] habitualit[er]. sicut p[er] ibi
de p[er]ito multar[um] disciplinar[um] r[ati]o. ergo
oportet s[ecundu]m omne op[er]e. ponere multa co-
gnita i[n] memori[am] habitualit[er]. et illa ut s[un]t
ibi aliquo m[od]o causa notitie genite. s[ecundu]m
Aug[ustinu]m. et no[n] nisi ca[usa] n[atu]ralit[er] quatenus p[re]ce-
dunt actu[m] volu[n]tatis. Igit[ur] si argumentu[m]
valet s[ecundu]m omne op[er]e. co[n]cluderet actuali[m]
cognitione[m] simul pluriu[m]. Ideo R[ati]o sic
dictu[m] est de p[ri]mo cognito 2. q. hu[ic] ter-
tie dis[putati]o. quia cuiuscunq[ue] sp[eci]ei singulare for-
tius p[ri]mo mouet sensu[m] eius fantasma ef-
ficacius imprimi[tur] et p[ri]mo mouet intelle-
ctum. et q[uod] ad istu[m] p[ri]mu[m] actu[m] no[n] est i[n] po-
testate n[atu]ra quin intelligamus s[ecundu]m Aug[ustinu]m.
3. de libero arbi. no[n] est i[n] potestate n[atu]ra
quin visis tagamur. Sed isto actu posito
i[n] potestate n[atu]ra est cognitio actualis
cuiuslib[et] habitualit[er] notu[m]. de hoc di. vi.
dices. Cum igit[ur] dicit aut p[otes]t mouere ista
species ad intellectione[m] aut non. dico q[uod]
p[otes]t. sed si alia species fortius mouet ista
impedit ne m[od]o moueat. potest aut[em] po-
t[er]ia p[er] imperiu[m] volu[n]tatis impantis mo-
uere ad cognitione[m] istius et cuiuslib[et] al-
terius obiecti habitualit[er] cogniti. Ad
Algazlem dico q[uod] similitudo nihil va-
let. quia h[ec] tollit illud q[uod] est ibi ratio im-
possibilitatis. q[uod] p[ro]bat p[er] Aristo. et co-
mentato[r]e. 7. metha. vbi volunt q[uod] r[ati]o-
nes opposit[ae] et no[n] sunt opposit[ae] i[n] intel-
lectu. Ad quartu[m] dico q[uod] no[n] n[on] intelle-
ctus patit[ur] ab obiecto reali imp[er]mente ta-
lem sp[eci]e[m] reale[m]. sed ab illo obiecto ut i[n]
sp[eci]e intelligibili patit[ur] passione int[er]io-
nali. et illa passio est receptio intellectio-
nis que est ab intelligibili inquantu[m] in-

telligibile est relucens i[n] sp[eci]e intelligibi-
li. et istud pati e[st] intelligere. sicut patebit
i[n] q[uest]ione p[ri]ma. Cu[m] ultra deducis q[uod] tunc
intellectio no[n] est motus rei ad animam
no[n] sequit[ur]. quia impressio sp[eci]ei est qui-
dam motus rei ad animam quatenus res
habet esse i[n] illa sp[eci]e. intellectio etia[m] se-
quens sp[eci]e[m] impressa[m] est motus rei ad
animam quatenus p[er] intellectione[m] obiectu[m]
habet esse i[n] anima actualit[er] cognitu[m] q[uod]
p[ri]us tantu[m] habuit esse habitualit[er] co-
gnitum r[ati]o.

Ad rationes alteri

us opinionis. Cu[m] p[ri]mo arguit i[n] p[ri]ma
op[er]e q[uod] recipere sp[eci]e[m] co[n]uenit sensui p[re]se[n]se
quia pot[er]tia organica. dico q[uod] hoc e[st] fal-
sum. quia illud no[n] est p[re]cisa causa. sed
p[re]cisa causa cuiuscunq[ue] pot[er]tie habende
sp[eci]e[m] p[re]sente[m] representant[em] obiectu[m] suu[m]
est. quia ipsa est cognitio. et natura de-
dit sibi ut possit habere obiectu[m] p[re]s[ent]e[m] na-
turalit[er] sibi p[re]sens q[uod] cognoscat. S[ed] po-
tentie organice dedit ut obiectu[m] sit p[re]s[ent]e
no[n] i[n] pot[er]tia ipsa sed i[n] organo. hoc est
i[n] parte corporis qua[m] p[ro]ficit pot[er]tia or-
ganica et illa p[re]sencia sufficit. quia totu[m]
p[ro]positu[m] ex parte corporis sic mixta et ex
potentia erit organu[m]. et huic toti sufficie[n]ter
obiectum est p[re]sens q[uon]iam sp[eci]es est i[n] illa
parte corporis. cu[m] igit[ur] intellectui nihil p[er]
fectionis auferat i[n]quatu[m] pot[er]tia cogni-
tiua est ex hoc q[uod] no[n] est organica. imo
magis addit sibi perfectio. sequit[ur] q[uod] sibi
possit esse obiectu[m] p[re]sens ante actu[m] sicut
alijs pot[er]tijs. sed illa pot[er]tia no[n] erit p[er]
aliquid impressu[m] organo. quia no[n] habet
organu[m]. ergo erit p[er] aliquid impressu[m]
illi pot[er]tie. tale aut[em] impressu[m] representat
p[re]cedens i[n] pot[er]tia intellectiua actu[m] in-
telligendi voco sp[eci]e[m] intelligibile[m]. Bre-
uiter igit[ur] dico q[uod] sensus habet obiectu[m] p[re]s[ent]e[m]
i[n] illa parte corporis que dicit[ur] orga-
num illius sensus. sed intellectus ta[m] illa p[re]sencia[m]
p[ri]ore actu q[uam] ip[s]u[m] actu[m] habet
ratione eiusde[m] receptiuu[m]. et ideo falsum

accipit q species talis nō est nisi precise
propter organū. Natura enī causat talē
partē talis corporis sic mixtā ut sit pfe-
ctibilis a tali potētia aīe 7 cōgruat opa-
tioni eius. quia mā est ppter formā. 7 nō
ecōuerso. ex 2. phis. 7 cōmentator pmo
de aīa. Mēbra leonis nō differūt a mē-
bris cerui nisi quia aīa differt ab aīa. nō
igī forma est ppter mām. sed ecōuerso.
7 ideo talis pars facta est talis speciei re-
ceptiua ut p talē spēm sit obm p̄sens to-
ti cōposito qd est totū organū. vnde pri-
ma cā pntie obiecti in spē nō est talis di-
spōitio corporis. sed prior cā est ut po-
tentia apprehēsiua habeat obiectū actu
cognoscibile sibi p̄sens. uel in seipsa uel i
aliquo qd est pars ipsius organi in tali
opatione. Ad aliud de pho 3. de aīa
q intellectus est locus sp̄rū: pōt exponi
q intellectus dicitur locus sp̄rū. qz sal-
uans. sicut dicit q ipsius loci est seruare
locatū. 7 organa sensitiue potētie nō sūt
loca. quia nō ita saluant spēs receptas i
eis. species quippe intelligibiles nō vidē-
tur deleri sicut species sensibiles. qz spēs
sensibilis ita est in organo q pōt corrū-
pi p contrariū formalit̄ uel p dispositio-
nem in susceptiuo discōuenientē tali po-
teutie. sicut p̄z p phm de memoria 7 re-
miniscētia. Senes 7 iuuenes. i. pueri sūt
male reminiscitui ppter habundantiā
humorū nimīa 7 etiā ppter indisposi-
tionem 7 lesionē organi. isto utroqz mō
nō est spēs intelligibilis i intellectu ut p
se debeat per aliqd cōtrariū ad ipam seu
p indispositionē receptiui. alie multe cō-
gruētie possent assignari circa illud vo-
cabulū locus circa qd nō oportz multū
imozari. Qd addit de pho q specula-
mur qd qd est in fantasmatibus 7c. pro
oibus talibus auctoritatib. dico q talis
est cōnexio istarū potentiariū. s. fantas-
te 7 intellectus p statu isto q nihil intellē-
gimus in vniuersali nisi cuius singulare
fantasiamur. nec est alia cōuersio ad fan-
tasmatā nisi q intelligēs vniuersale ima-

ginatur singulare eius. nec intellectus vi-
det qd quid est in fantasmatib. sicut in
rōne videndi. sed intelligēs qd quid est
relucens in specie intelligibili videt illd
in suo singulari viso p virtutez fantasi-
cam i fantasmate. Qd adducit de Au-
gu. q nō ponit speciē intelligibilē in me-
morā sed sciētiā Rūdeo. dico q vbi po-
nit sciētiā statim ponit aliqd qd inclu-
dit speciē intelligibilē. licet nō vtaf isto
vocabulo. quia. i. 5. de trini. ca. x. cum
p̄misisset ex ipsa sciētiā quā memoria te-
nemus gignit verbū. subdit q formata
cogitatio ab ea re quā scimus verbū est
7 idē de trini. i. 5. c. ii. Cū p̄misisset simi-
lima est visio cogitatiois visioni sciētie.
subdit. qn qd est in notitia 7 est in ver-
bo. tūc est verū verbū. 7 eodē. c. ii. uel
32. tūc enī est verbū similitū rei note
de qua gignit 7 imago eius qn de visioe
sciētie visio cogitatiois exoritur. subdit nec
interest qn id didicerit qui qd scit loq̄.
similit. ca. 22. uel. 65. qn ad memoriā
meā aciem cogitationis mee aduerto ac-
si in corde meo dico q scio 7c. Ex istis
oibus apparet q illud qd Aug. tribuit
memorie rōne sciētie ut gignēt. exponit
se semp de obiecto p̄sente in memoria.
nō est autē obiectū p̄sens in memoria ut
memoria intellectiua est p sciētiā ut est
habitus distinctus a spē. ergo oportz q
illā p̄sentia esse intelligat p speciē intel-
ligibilem 7 sub illa rōne sub qua distin-
guīt ab habitu sciētie p̄prie sumpte. 7 h
mō etiā debet accipi illud verbū phi. 3.
de anima. qui cū p̄misisset q aīa est quo-
dā mō omīa. subdit q per sensus est sen-
sibilia 7 per sciētiā scibilia. sciētiā quip-
pe ibi tam apud phum q apud Augu.
in locis p̄dictis accipit pro ipsa p̄sentia
habituali obiecti in memoria intellecti-
ua que sciētiā habitualis est virtualiter
sciētiā. quia in obiecto sic p̄sente cōcipit
virtualiter tota p̄sentia de tali obiecto.

Hec species est illa sciētiā que reducit
intellectū de potētia essentiali ad accidē-

talem scdm Aristo. 8°. phisicor. 7 2°. d anima. Nō aut illa que proprie dicit sci entia que est habilitas quedaz derelicta ab actibus. nā ante istā ad primū actuz cōsiderandi requirit q sit iam reductus intellectus de potētia essentiali ad acci dentalē. alioquin nō oparet tūc magis q prius vnde in cognitione spēs in qua relucet quidditas dicit sciētia nō tūc vī tualiter. quia totā cōtinet. sed formalit pōt dici habitus cognitīuus. quia est qli tas mansua in intellectu disponēs ipsū ad actū. 7 ex hoc habet argumentū pro specie intelligibili. quia nō videt quō ali qua sciētia tota dici possit vna rōne pri mi obiecti nisi quatenus illa sciētia con tinetur virtualiter in illo pmo obiecto intelligibili. nō enī tota illa sciētia dicit vna ab obiecto qtenus relucet in fantas mate. quia illa nō esset vnitas alicuius habitus intellectualis sed alicui' imagi nabilis. Qd arguit post in 2°. op. q po tentia que est ad aliquē actum ordinata actuat pmo p illū actū. Dico q quelibet potētia apprehēsiua ut apprehēsiua est. est in potētia ad apphēdere pmo pmita te pfectōis. licet nō pmo pmitate via ge neratōis. 7 qñq pmo pmitate gñatōis qñ. s. obiectū in se est pns tali potētie ut actu cognoscibile ab ea. tūc enī nō opoz ter ante actū in potētia aliqd aliud fieri in q ipm obm sit pns. s. p^m qd sit ab eo ē actus. qñ aut obiectū nō est natū in se esse presens sō ratione actū cognoscibil a tali potētia. tūc quelibet potētia app hēsiua est in potētia ad apprehensionem 7 ad illud i quo cognoscibile erit pns 7 prius ordine originis est in potētia ad habendū istā pntiam q ad habenduz actū. 7 ita est in proposito. sensibilia enī nō sunt nata in se esse pntia intellectui sō ratione actu intelligibiliuz. sed tūc in specie intelligibili possūt sic esse pntia 7 hoc quantū ad intellectionē abstracti uam de qua ē sermo in pposito. 7 ideo potētia apprehēsiua respectu talium est

in potētia ad duplicē actū 7 ab agēte ap proximato prius ordine originis recipi et priorē actū q posteriorē. nec tū intelli go ita istos actus esse ordinatos q prior sit rō recipiēdi respectu posteriori. sic. s. superficies ē rō recipiēdi albedinē. tūc enī intellectus respectu nulli' intelligibil re cipe posset actū 2^m q est intellectio nisi p^o hret actū p^m ut spēm eiusdē obi. s. in telligo q intellect' de se est rō imediata recipiēdi utrūq actū. ipsi actuz tū in se sūt ordinati qñ obm nō est natū eē pns in se. qz tūc opozt pns nālic eē illū actū q obm est pns ut intelligibile q illū qui elicet circa obm intelligibile ut pns. Si instet 3 istā solonē. qz nunq plalitas est ponēda nisi ppter necessitatē pmo phi sicoz. h aut nō videt necessitas. quia ob iectū videt sufficiēti pns in fantasmate. g nō est ponēda ista species in intellectu.

Rūdeo q necessitas est semp dignifica re naturā nobile qñ nō apparet aliquid manifeste repugnās. sed magna villifica tio nāe intellectue ut intellectiua est. vi det eē q nō possit habere obm suū sibi pns in se absq medicata pntia a poten tijs inferiorib' cū quibus cōtingent con iungit in rōne potētie. 7 tamē q potētie alie inferiores possint habere obm sibi pns ut in se. 7 si intellectus possit habē obm sibi pns in potētia inferiori. nō tū sūma pntialitate possibili pcedere actū intelligēdi. 7 sicut alijs potētjs cogniti uis. ita multo magis isti potētie debz cō cedi obm esse sūme pns quantuz pōt esse presens ante actuz cognoscendū. 7 h nō saluat nisi in specie intelligibili. non etiam ponit pfectio sūma possibilis po tentie cognitiue nisi ponat eā posse con seruare speciē intelligibilē ppter actum 7 ita habere obiectū suū pns cōseruatū sine actu. quia hoc cōcedit sensitiue. 7 p sectionis est in cognitiua q nō depēdeat ab aliquo in cognitiōe sua. sed q possit habere obiectuz pns sine depēdētia ad aliā potentiam.

Secundo quero

de notitia genita que sit causa
gignens uel ratio gignendi eaz.

Et quero utrum pars intellectiva proprie
sumpta uel aliquid eius sit causa totalis
gignens notitiam actualē uel ratio gignendi.

Et arguitur quod non. quia. 2°. de anima probat
per sensum esse passivum: non actiui. per
hoc quod si esset actiuius semper ageret. sicut
si combustibile esset combustum semper combu-
reret. ita arguitur in proposito. si pars intel-
lectiva esset actiua respectu intellectus
semper intelligeret. et ita sine obiecto: quod est
falsum. Secundo sic. 3°. de anima. Intel-
lectus possibilis est quo est omnia fieri. sic
intellectus agens est quo est omnia facere
igitur intellectus possibilis saltem non erit cau-
sa actiua respectu cognitionis. sicut poten-
tia passiva non est actiua respectu actus.

Tertio sic. Actiones distinguuntur penes
distinctionem principiorum actiuorum. si igitur
intellectus qui est indistinctus sit princi-
pius actiui omnis intellectionis: tunc omnes
intellectiones essent eiusdem speciei. et si
omnes intellectiones. igitur et omnes habitus. et
ita consequenter omnes scientie essent eiusdem speciei.

Ad oppositum Avicenna. 9°. methaphisica. Im-
mortalitas est ratio intellectiui sicut intelli-
gibilis. igitur intellectus siue pars intelle-
ctiua ex immortalitate sua se sola est actiua re-
spectu intellectus sicut receptiua. Item
si obiectum uel aliquid eius esset ratio for-
malis agendi. igitur intellectiones obiectorum di-
uersorum specie essent diuersae speciei. quod est
falsum. consequenter probatur. quia actus disse-
runt specie qui sunt a causis diuersis specie.
falsitas consequenter probatur. quia tunc de quali-
bet specie spiritualissima esset propria scientia. et ita
de pluribus speciebus spiritualissimis non pos-
set esse una scientia.

In ista questione est

una opus. que attribuit totam actiuitatem re-
spectu intellectus ipsi anime. Et imponit
Augustinus. qui dicit. 12°. super Genesim. c. 28°. quod quia

imago corporis est in spiritu qui est pre-
stantior corpore. ideo est prestantior ima-
go corporis in spiritu quam ipsum corpus in sua
substantia. et sequitur nec sane putandum est
facere aliquid corpus in spiritu tanquam spiritus cor-
poris facienti materie vice subdat. omni. n. n.
modo prestantior est res que facit illa re de
qua facit. nec ullo prestantius est corpus
spiritui. imo spiritus corpore. quis igitur incipiat
imago corporis esse in spiritu. tamen eandem ima-
ginem non corpus in spiritu. sed spiritus in seipso
facit celeritate mirabili. et sequitur. Cuius
imago mox ut oculis visum fuerit in spiritu
videtur sine interpositione formarum. Item
1°. de tri. ca. 5°. uel. 15°. Anima conuoluit et
rapit imagines corporum factas in semet
ipsa et de semetipsa. dat enim eis forma-
dis quiddam sibi sue. seruat autem aliquid quod li-
bere de tali specie iudicat. hec est mens. i.
rationalis intelligentia que seruat ut iudicet
nam illas anime partes que informant cor-
porum similitudinibus etiam cum bestis concos-
nos habere sentimus. igitur ipsa anima in se
format imagines ipsorum cognitorum ut di-
cit ista auctoritas. et expressius pallegara.

Pro ista opus. arguitur per rationes sic. effectus
non excedit causam in perfectione. melius est
autem omne viuum non viuere secundum Augustinum. de ci-
ui. igitur operatio vitalis non potest esse nisi a prin-
cipio agendi vitali uel uiuo. iste operatio-
nes cognoscendi sunt operationes vitales. ergo
sunt ab ipsa anima sicut a ratione gignendi. 2°. sic.
Quanto forma est perfectior tanto est
actualior. et per consequens actiuior. quia ac-
tiuius esse conuenit alicui inquantum est in
actu. sed anima intellectiua inter omnes for-
mas est actualissima. igitur maxime actiua.
igitur se habet in ratione actiui. et se sola seipsum
mouet in operatione sua. cum etiam habet pos-
sint forme imperfectiores. sicut per de for-
mis elementorum. et quorundam mixtorum.

3°. sic. philosophus. 2°. physicorum. et. 6°. ethicorum
et. 9°. methaphisica. distinguit inter actiones et
factiones. et vult quod actio proprie dicta ma-
net in agere. sicut exemplificat ibi de specu-
latione. intellectio igitur proprie est operatio.

manens in agere. manet autē in parte intellectiva. ut dicit phis. 9. metha. ergo erit ab ea ut ab agente. 4. et est quasi idem. Actio pprie dicta ut distinguit cōtra factionē denominat agens. intelligē autē denominat hominē fm partē intellectivā. g est actiue a parte intellectivā. uel ab homine fm partē intellectivā.

Contra istā op. q nō sit intētio Aug. Apparet. 9. de tri. c. ul. 7. 30. de par. uis. liquido tenendū est q ois res quaz cognoscimus p generat in nobis notitiā sui. ab utroqz eni partē notitiā a cognoscēte. s. 7. cognito. Idē. 7. de tri. c. 2. ul. 5. ex visibili 7. vidente gignit visio. Itē. 15. de tri. c. x. uel. 24. ut p dictū est for. mata quippe cogitatio ab ipsa re quaz scimus verbū est g intēdit attribuere ali quā cālitatem obiecto. Hoc etiā arguitur rōne sic. quia tñ sunt quatuor genera causarū p se. sicut apparet ex secūdo phisicoz. 7. 5. metha. g illis exētibz i se pfectis 7. nō impeditis 7. sufficientē proximatis sequet effectus ex illis si sint cause nāles. uel poterit sakez esse si sint cause libere agētes. 7. quia forma habet esse aliquo mō p pductionē. 7. finis seqtur pductionē rei inesse. aut si pcedit h est inquantū mouet efficiens ad agendū ideo qñ due cause pores ipa re. s. efficiēs 7. mā sunt in se pfecte 7. approximate 7. nō impedit sequit effectus uel saltē pōt sequi. g si aia est totalis causa actiua notitiē genitē 7. ipa ē mā disposita siue subiectuz receptiū uel susceptiū respectu eiusdē. 7. ipsa est semp actu pñs. cū sit cā naturalis: semper erit actualis itellectio in ea cuius ipsa est causa 7. cuius ipsa est causa de se. non enim potest poni imperfectio alicuius cause in se retenta prima ypothesi. necnon approximatō. nec impeditio. quia nihil videt tunc impediēs fugere tunc ad causam sine qua nō. que requiritur ad hoc ut notitiā gignat. hoc est dicere q omnes per se cause nō sunt sufficientes cause. sed requiritur aliquid

aliud a quo res causanda depēdet essentialiter. ergo non erunt tñ quatuor cause siue quatuor genera causarū sed plura uel aliquid depēdebit essentialit ab aliq qd non est causa eius. Per hoc etiā improbant diuersi modi ponēdi tenentium istā opinionē. siue enim ponat obiectum necessariū in ratione cause sine qua nō. uel in ratione termini. uel in ratione excitantis. si nō detur sibi aliqua per se causalitas cū ipse per se cause sint perfecte in se 7. approximate 7. omne impedimentū remotuz nullo modo saluabitur q ipsuz necessario requiratur nisi ponendo quinqz genera causarū.

Alia est opinio que

totaliter est in alio extremo que dicit. si cur colligit ex diuersis locis sic opinatis q anima intellectiua ut intellectiua est: nihil habet actiuitatis uel causalitatis respectu itellectionis. Nō enim habet talem causalitatē intellectus possibilis siue informatus specie intelligibili quā ipsi negant siue nudus. quia scdm eos nihil idem potest agere in scipsum. quod probat. quia cum agens sit tale in actu quale passum est in potētia ut apparet tertio phisicoz. 7. pmo de generatione sequitur tūc q idem esset in potētia 7. in actu. qd primo videt esse oppositum primi principij methaphisici notū p rationem actus 7. potētie. 7. tunc etiā idē esset efficiens 7. materia. qd videt esse cōtra philosophū. 2. phisicoz. materia 7. efficiens nō coincidunt. tūc etiam idem referretur ad se relatione reali. qd videt impossibile. 5. methaphi. propter opinionem talium relationū. tandem ad h deducunt q poneret quodlibet in se agere 7. mouere se. utpote q aer ad presentiam solis illuminaret se 7. nō sol. 7. lignū ad presentiam ignis calefaceret se. 7. non ignis. nec esset ratio quare non esset aliquid naturalit sic causatiū cuiuscunqz noui in se. quia nō esset ynde phiberet

quoniam quolibet esset causatiuum cuiuscunque noui in se. Ex istis propositionibus dicuntur quod agens et patiens distincta sunt subiecto. et dicuntur quod quecunque difficultates accidunt in aliqua materia non sunt propter eas neganda ista principia. quia tunc tollitur omnis inquisitio veritatis per talia principia negata. quia enim ratione negatur in una materia et in alia. Propter idem dicuntur quod intellectus agens non potest aliquid causare effectiue in intellectu possibili. quia non distinguitur ab eo subiecto. sed quasi formaliter ipsum lumine suo perfundendo uel perficiendo. huiusmodi illustrationem facit sicut cum producat aliquod corpus luminosum in quo sunt iste due perfectiones. scilicet diaphanitas et ipsa lux. dicitur quod lux hoc corpus perspicuum facit luminosum non transmutando ipsam a potentia precedente actum ad talem actum. sed totum simul factum est secundum rationem cause efficientis ab agente extrinseco producente corpus tale ad esse tale. sed ideo dicitur lux facere illud corpus luminosum. quia est formaliter perficiens illud corpus ita est in proposito. intellectus agens in ratione cause efficientis nihil agit in intellectu possibile. sed qui creauit animam per modum cause efficientis ipse in ea hanc illustrationem fecit istas potentias simul in eadem substantia produciendo. Similiter ponitur quod intellectus agens nullam operationem habet respectu intellectus non nisi quatenus habet actionem circa obiectum intelligibile. quatenus. scilicet agit ad hoc ut illud habeat rationem mouentis et obiecti in actu. sed ad ipsam intellectionem propter ista duo intellectus agens nullam actionem immediate habebit. Quid igitur causabit effectiue intellectionem. Respondent quod obiectum idez finem efficit intellectionem et volitionem. et hoc in quantum relucet in fantasmate illustrato ab intellectu agente non effectiue sed quasi formaliter concurrente respectu intelligibilis. Qualiter autem sit possibile fantasia mouere intellectum possibile. cum tamen virtus fantastica et intellectus possibilis

sint in eadem substantia anime. et fantasma non distinguitur subiecto ab intellectu possibili. Dicuntur quod anima potest considerari dupliciter. vel secundum essentiam uel secundum potentias. Primo modo est totum in qualibet parte corporis. nec est principium alicuius operationis. Secundo modo aliqua potentia determinat aliquam partem corpori ut organica aliqua non ut intellectiua. quia ipsa secundum rationem talis potentie non est in ista parte corporis nec in illa. quia in nulla est. quod per se nec in toto nec in aliqua parte. sicut nec operationes que per eas exercent. sicut nec potentia que esset in alia parte corpori quod est fantasia posset immutari ab eo quod est in fantasia. ita potentia que non est determinata ad partem in qua est fantasia. sed est extra illam. sic quod non est ibi plus quam in pede poterit immutari ab eo quod est in fantasia ita est in proposito. quia ille potentie non sunt alligate et immerse materie sicut alie. etc.

Contra istam opinionem

Intellectus agens secundum eam nihil causat quod sit formaliter in fantasmate. sed solum sit remotio prohibentium per quam contractum spiritualez huius lucis ad fantasmata. qua remotio facta virtute intellectus agens sit informatio in intellectus possibilis. Et ex hoc sequitur quod nihil quod est in intellectiua ut intellectiua comprehendit agentem et possibilem habebit aliquam rationem actiui siue ut agentis siue ut rationis agendi respectu cuiuscunque intellectionis. et ita tantum fantasma effectiue se habet ad intellectionem. vel si sit ibi efficientia aliqua per quam effectiue fiat irradiatio uel illustratio super fantasmata illa efficientia erit precise ipsius dei qui creauit tale lumen in intellectu possibili. vel ergo deus agit immediate ad intellectionem quamcunque uel tantum fantasma erit causa omnium actionum intellectiue partis tam intellectionum quam volitionum. Item secundo

ex ista opinione sequitur q̄ angelus in quo non potest poni talis distinctio in subiecto nullam intellectionem posset habere nouaz quantūcūq; habeat obiecta multa presentia habitualiter. immo nullam potest habere effectiue nisi a deo. quia opposito posito intellectus mouebitur a se uel agens et patiens erūt indistincta subiecto. hoc videtur ipse concedere. quia ponit q̄ angelum posse habere nouam intellectionem est mere creditum. Tercio si fantasma causat omnem intellectionem effectiue. et causa naturalis non agit nisi scdm naturā illam qua est actu. fantasma nunq̄ causabit aliquam intellectionem in intellectu nisi conformem fantasmati. et ita nunq̄ causabit compositionem falsam repugnantem rationi terminorū quorum fantasmata sunt in virtute fantastica. aut si q̄ dāmodo potest sicut respondent q̄ per vnum oppositum cognitū potest suum oppositū cognosci. hoc nō est nisi quia per vnam compositionē veram potest cognoscere oppositam esse falsam. Sed nunq̄ idem fantasma causabit aliquaz intellectionē falsam tanq̄ veraz uel eod uerso. Et si dicas q̄ fantasma false representat obiectū. ideo causat intellectionē falsam in intellectu. sequitur q̄ ideo fantasma manēs idem nunq̄ potest causare assensum oppositū. et ita non poterit intellectus eandem complexionē apprehendere nūc ut veram: nunc ut falsam.

Item quādo dicit q̄ intellectio scdm philosophum est actio manens intra.

Respondent q̄ intelligere scdm modum significandi grāmaticalez significat actiue. et intelligi passiue. tamē scdm rē intelligere est passio. et quod intelligitur est agens. Intelligere enim nō significat aliquid ut habet esse in subiecto in se et absolute. sed quasi tendens in alterum: ut in obiectū siue ut in terminum. et q̄ actionis est procedere ab agente et tendere in passū. ideo tales perfectiones que

in re sunt passionēs. hoc est manentes in eo quod denominatur ab eis per modū actionis dicuntur esse actiones immanentes. Contra. philosophus distinguens actionem a factione. secūdo phisicorum et sexto ethicoz et 9. metaphi. assignat diuersa principia propria actioni et factioni. quod non oporteret si intelligeret q̄ illud qd assignat esse actionem esset passio. quia tunc non oporteret assignare sibi principium actiū. p. prium. non enim oporteret prudentiaz esse actiū. sicut ars est habitus factiū. si actio nihil esset nisi quedam forma recepta in alio ut in eo quod dicitur agens. Item habitus non ponitur precise ad patiendū: et maxime in passiuo summe disposito ad formam. nō enim oportet illud facilitari ad recipiendum quod in se est summe dispositū ad recipiendum. sed intellectus est summe dispositus ad quacūq; intellectōnē. quia nihil habet contrariū. ergo non oporteret ponere aliquem habitum in intellectu si precise esset passiuus respectu intellectionis. probat prima ppositio. q̄ habitus est quo utimur cum volumus et habitus habentem perficit et opus ei⁹ bonum reddit ex secundo ethicoz. omnia ista attribuunt aliquam actiuitatez habitui. Item quomodo intellectus discurret syllogizando uel argumentando si fantasma causat omnem intellectionem. Non enim videt intelligibile quomodo fantasmata occurrentia causant omnem discursum. Item quomodo causabuntur intentiones logice uel relationes rationis. si enī fantasma causat omnem intellectionem quēcūq; causa ab eo erit realis. quia illa dicitur esse realis intentio que causat immediate a re uel a specie representante rem in se. ḡ nulla intellectio causabit intētiōes logicas uel relationes rationis. quia intellectus nullo actu suo poterit cōferre obiectū ad aliud: que collatio causat relationē

rationis vel intentōz secundā in obiecto.

Item quomō reflectet intellectus supra actū suū. et hoc quō erit in potestate potētie reflectētis. si. n. fantasma causās aliquā intellectionē habet nālīter causare reflexionē sup istā actionē pari ratione et reflexionē reflexionis. et sic in infinitum. ut dicit Aug. 15. de trini. Si autē nō habet causare reflexionē sed tm actū absolutū. et postea occurrat aliud fāta ma nō videt posse assignari quō posset esse aliqua reflexio sup aliqū actū. Itē quō illud nō vilificat animā q omnem actionē suā naturalē que est pfectio naturalis tam pfecti entis effectiue esset fāta smati. nullā enim pfectionē videt posse causare fantasma in intellectu que excedat nobilitatē eius. quia effectus equi uocus nō potest excedere causā equiuocam: sed deficit. igit nihil p̄cise causatū a fantasmate sicut a tota cā actiua pōt esse pfectius fantasmate. sed imperfectius eo. et ita nulla pfectō erit in homine maior ipso fantasmate. quod est absurdissimum. 22.

Tertia opi. ponit

q intelligibile ut simpliciter p̄sens intellectui non p specie intelligibilē sed p fantasma ut illustrat ab intellectu agēte est in intellectu possibili ut in memoria. ut aut imutat ad actū intelligendū est in eo ut in intelligētia cuius notitia terminat in ipsum obiectū. Et quātū ad ista duo intellectus est passiuus. videlicet inquantū est memoria hōis obiectū simpliciter p̄ns. et inquantū intelligētia est ab obiecto sic p̄ntē mota ad p̄mū actū itelligēdi

Sed intellectus factus in actu p̄mo naturalī acumiē suo pōt suffodere et discutere in vno qz qd sit cōponēdo: diuidēdo et ratiocinando. et sic inquirere qd respectu intellectus simplicis. et ppter qd respectu cōplexi: ut respectu p̄clusionis scibilis. Et in isto discursu intellectus inquantū discurrit est actiuus. inquantū tm

cōcipit ē passiuus. Iste idē. istā positōem de passione respectu notitiē p̄me simplicis et cōfuse. et actōne respectu notitiē distincte inuestigat: videt retractare et corrigere alibi: vbi inq̄rens de p̄ncipio acti uo actionū vitaliū. s. sensationis et intellectionis. ponit q illud p̄ncipiū est aliqd in ipso aiato et nō obiectū extra. sicut et in sensu ponit q spēs imp̄ssa in organo tm inclināt et inclinādo excitat potētiā et quasi euocat ad p̄riam opationē. Ita fantasma in virtute fantastica inclināt intellectū ita q intellectus inclinatus sit in vltima dispositōe ad eliciendū intellectionem tanq suā propriā opationem. Et pro ista opinione adducit ibi vnā rōnem pro istis actionib⁹ quia sint vitales et nulla actio transcendit pfectionē agentis

Et aliam de actione manēte in agente. et iste sunt proprie actiones et denominant proprie ipsum agens. sicut lucere se habet ad ipsū lucens. non illuminare

Ad hoc concordat ratio Augusti. q anima format in se imagines cognitorū que tres rationes adducte fuerūt. prius pro prima opinione.

Contra neutra ista

rum opinionū nec retractata nec retractans videt esse vera. Nō retractata. qz aut intellectus factus in actu scdm notitiam primā confusam est actiuus virtute sui respectu intellectionis secūde. aut virtute illius notitiē prime confuse. Si virtute sui non videt rōnabile q aliqua causa possit esse actiua respectu pfectionis in aliqua specie et nullo modo possit esse causa actiua respectu imperfectioris eiusdē rationis. Intellectio aut cōfusa et distincta alibi videt esse intellectionis eiusdem rationis. quia eiusdē obiecti. q videtur inconueniens q intellectus de se possit esse causatiuus respectu secūde intellectionis que est perfectior: et non respectu prime. Si autē dicas q respectu secunde est actiuus virtute actus p̄mi.

Contra. actus inspectior nō potest esse ratio formalis causandi actū pfectio rem. quia tūc nō esset vnde posset pbari deū esse pfectissimū ens si effectus posset excedere causā suā totalē in pfectione cognitio autē distincta est nobilior cognitione cōfusa. ḡ illa cōfusa nō est formalis ratio eliciēdi uel causandi illā distinctā.

Opinio etiā retractās nō videt esse vera. quia quero qd intelligit p inclinationes. aut aliqua forma que sit in intellectu p quā inclinēt: aut nihil. Si nihil nō magis inclināt nūc q̄ prius inclinabatur. Si aliqua aut act⁹ intelligēdi. et tūc oppositū op. eorū. quia obiectū causa bit actū. aut aliqd prius actu intelligēdi ut species quā ipsi negāt. Itē in causis ordinatis inferior nō inclināt supiorē. sed ecōuerso. respectu autē intellectionis pars intellectiua est causa supior q̄ species alicuius obiecti ut patebit in sequēti questione. ergo obiectū nō inclināt in intellectum.

Quinta opi. ponit

q̄ species obiecti in intellectu uel ipsum obiectū in se p̄sens est gignens uel est ratio gignēdi notitiā actualē in intellectu. Et ipse intellectus tñmō se habet tanq̄ materiale uel informatus illa specie uel p obiectū supplens vicē speciei. Ad hoc arguit sic. Lōmentator. 3°. de anima cōmento. 5°. Intellect⁹ se h̄z ad formas vniuersales sicut materia prima ad formas indiuiduales. Et alibi aia nostra ē infimū in genere intelligibiliū sicut materia in gñe entiu. Et. 3°. de aia. 7. 8°. phisicorū. Intellectus ante habitū est in potentia essentiali sicut materia an formā Et. 3°. de aia. Intellectus nihil est eorū que sūt ante intelligere. Ex oibus istis cōcludit. potētia intellectus respectu intelligibilis esse pure potētiā. sed qd est pure potētiā nō pōt esse p̄ncipiū acti uū alicuius actus nisi informatū aliqua forma. et tunc p̄ncipiū formale erit for

ma. Arguit ulterius q̄ ipsa forma q̄ est p̄ncipiū agēdi sit similitudo obiecti quia sicut factio est formaliter p formā qua faciēs assimilāt facto. ita actio videtur esse formalit p illā formā qua agens assimilatur obiecto et ita illa similitudo erit formalis ratio agēdi. Ad h° etiā adducit q̄ agens indeterminatū nō pōt in actionē determinatā ul circa obiectū determinatū nisi determinet. intellectus de se est indeterminatus ad omne intelligibile et ad omnē intellectionē. ḡ ad h° q̄ intelligat aliqd requirit determinatio aliqua. illa nō est nisi per speciem intelligibilem. ḡ illa species intelligibilis requirit ut p̄ncipiū determinatiū.

Sexta op. que redit

in idē quantū ad conclusionē hui⁹ quinte op. est q̄ ipsa notitiā actualis genita siue in sensu siue in intellectu est species. Et tunc sicut ratio formalis gignēdi speciem actualē que dicit notitiā actualis est ratio obiecti uel spēs obiecti i memoria. ita sequit q̄ ad ppositū q̄ rō formalis gignēdi notitiā actualē est ipm obiectū uel aliqua spēs in v̄tute obiecti. Et hoc ita p qñ obiectū est in se p̄sens ab eo egredit uel generat spēs que ē intellectio. cū aut nō est in se p̄s sed per speciem in memoria tūc per illā speciem uel virtute illius speciei gignēt alia species que ē intellectio. Pro ista opinione quatenus dicit speciem intelligibile esse notitiā actualē adducit Augu. ij°. de trini. c. 2°. uel. 4°. ubi inquit. illa tamē informatō sensus que visio dicitur a solo imprimit corpore qd videt. qd autē imprimit uel gignit a solo corpore est spēs. ḡ illa spēs est visio scdm Aug. Hoc idē secūdo probat p phm. 2°. de anima. qui vult q̄ idē sit sonatio et auditio. qz idē est act⁹ actiui et passiui. p phm. 3°. phicorū. sed sonatio in actu causat spēm soni i aure. ḡ illa spēs causata ē idē cū auditōe. et ita spēs sensibilis et sonatio idē.

Conclusio istarum

duarū opī. ultimarū improbat per que
dam argumēta facta cōtra opī secundā
Nā effectus equiuocus nō pōt excedere
In pfectione causā equiuocā. sed deficit
necio ab ea. Intellecto esset effectus eq̄
uocus speciei intelligibilis si ab ea sola
causaret. et ita simplici esset imperfectio
sp̄s intelligibili qd nō est verū. Similit̄
habitus nō videt̄ necessarius sicut argu
tum est ibi quinta rōne. Similit̄ quō fie
ret discursus. quō reflexio quō causaret̄
relatōes rōnis siue int̄dēs logice. Quō
cōplexio falsa cui assentiret tanq̄ vere.
si sola sp̄s intelligibilis genita a fantas
mate esset rō formalis ois intellectionis.
Similit̄ tūc sp̄s eēt magis potētia intel
lectiua q̄ intellectus. et ita ipsa sepata ha
beret eundē actū. sicut calor sepatus ca
lesceret. Similit̄ tūc intelligē nō videret̄
ppria pfectio ipsius intellectus. qz nihil
videt̄ essentialit̄ ordinari ad illā opatio
nē ad cuius pncipiū se hz in potētia p̄di
ctionis sicut ad accidēs p accēs. sicut ca
lescit nō videt̄ ppria pfectio ligni. ex q̄
lignū se habet ad calozē sicut ad accidēs
p accidēs. sed ita se haberet intellectus
scdm istā opī. ad speciem intelligibilem que
esset pncipiū intellectionis. igitur rē.
Similiter tā in sensu q̄ in intellectu po
sito eodē representante maior attentio
uel conatus facit actū perfectiorē. Idem
enim habēs eandē speciem intelligibilem
uel fantasma: pfectius intelligit illud ad
cuius intellectionē magis conat̄ et min⁹
q̄ minus. Ita etiā in sensu eodē obiecto
pnte et in eodē lumine et in eadē distātia
pfectius videt̄ aliqd p maiorē attentōez
in vidēdo. Paret etiā ex h q̄ magi q̄nqz
ledit̄ visus ppter maiorē attentōē. imo
ceteris paribus vnus oculus magis attē
tus posset multū offēdi in visione alicu
ius in qua minus alius offēdit. sicut p3
p experientiā. Paret etiā fm Aug. .ij. d.
trini. ca. 2. q̄ in attēto multū remanēt

species post visionē: que nō remanēt in
oculo nō attendenti. Sed cōtra 2^{am}
op. arguit̄ specialiter q̄ ipsa sit falsa tam
in sensu q̄ in intellectu. In sensu. quia si
species ista que est visio sit eiusdē rōnis
cum illa que est in medio. illa in medio
erit formaliter visio. ergo mediū forma
liter habens eā erit formaliter videns.
Si aut̄ pter hanc speciem in visu que po
nitur visio sit alia alterius rōnis ab ea.
et alia et eiusdē rōnis cum illa que est in
medio. habet̄ propositus. s. q̄ li et illud
qd est visio dicat̄ species. tamē est aliqd
aliud prius eo in oculo. et alterius rōnis
et illud ut cōmuniter dicat̄ est sp̄s. Et ita
species proprie dicta differret ab actiōe.
Si dicas q̄ sp̄s i medio differt a sp̄e in
oculo ppter diuersa recipientia. hoc nihil
est. quia sicut albedo est eiusdē rōnis in
lapide et equo. et ideo utrūqz est formal
iter albū scdm eandem rōnem albi. ita si
illa qualitas que dicat̄ sp̄s sit eiusdē rō
nis in oculo et in medio si illa de se sit vi
sio formalit̄. visio formalit̄ erit i uroqz
et in quocūqz est formalit̄ visio illud for
maliter est videns. Principale etiā ppo
situm p3. qz in oculo ceco manēte tñ sic
mixto ut prius causat̄ sp̄s. Similiter in
oculo dormientis. als nō excitaret ab ex
cellenti sensibili pnte. Non etiā aliter ali
quis excitaret a sono excellēti nisi species
esset in aure. tamē in istis non est visio.
Ita etiā in oculo bene disposito recipit̄
aliqua sp̄s eiusdē rōnis cū illa que ē in
medio. ex hoc q̄ ipm organū est similis
dispositiōis cū medio ppter pspicuitatē
vtriusqz et dyaphanitatē. ex. 2. de aia.
et ista nō erit formaliter visio sed pōz vi
sione. Quia etiā hoc de intellectu sit fal
sum. patet. cōiungendo aliqua dicta sic
opinantis. posuit enim nullā esse aliam
spēm ab essentia diuina in visione bea
ta. et beatitudinē essentialit̄ cōsistere in
sola visione. Cōiūge istud dictū q̄ visio
formaliter est species. et sequit̄ q̄ beatitu
do nostra erit formaliter essentia diuina.

probatio. beatitudo formaliter est visio scdm eos. visio formaliter est species fm eos species est formaliter essentia diuina. ergo essentia diuina est formaliter beatitudo nostra. Sed. hec conclusio ē in cōueniens aut negent istā pmissam q̄ visio est species. aut ponāt q̄ essentia diuina habet aliā speciem a se. aut beatitudinem essentialiter in alio q̄ in actu visionis.

Questionem

Respondeo et dico q̄ intellectio actualis est aliqd in nobis nō perpetuū. sed habens esse post non esse. sicut experimur. Istius ergo oportet ponere aliquā causā actiua. et aliquo mō in nobis. alioquin nō esset in potestate nostra intelligere cū volumus qd est cōtra phm. 3. de anima. Apparet etiā hic q̄ oportet cōcurrere aiam et obiectū p̄sens et hoc in specie intelligibili. sicut dictum est in pcedenti q̄ne. quia alio mō nō est p̄sens ut actu intelligibile. loquendo de sensibili obiecto et materiali. Dico ergo tunc q̄ istius intellectōis nō est totalis cā actiua obiectū nec in se nec in sua specie. sicut apparet p̄ rōnes cōtra secundā quintā et sextā opiniones. Et etiā quia tūc nō posset saluari imago in mente ut mens ē. quia nihil ipsius mētis haberet rōnē parētis. Nec tota causa intellectōis est anima intellectiua uel aliqd eius formaliter ppter rōnes factas cōtra primam op. Et etiā quia tūc actus nō esset similitudo obiecti. nec distingueret essentialiter ppter distinctionē obiecti. quia essentialis distinctio nō est ab eo qd nō est causa nec esset simpliciter pfectior intellectio pfectioris intelligibilis posito equali conatu hincinde ex parte intellectus. probatio. quia posita causa totali efficacius operāte sequit̄ pfectior actō et ita si anima esset causa totalis vbicūq̄ ipsa ex parte sui pfectius ageret ex maiori conatu pfectiorem intellectiōem produceret. et ita intellectio dei non esset

perfectior intellectiōe mulce. qd est cōtra phm. x. ethicoz. ponentē felicitatē in speculatione obiecti pfectissimi. videt̄ etiā q̄ tūc esset infinita actiuitas in intellectu inquantū est actiuis respectu omniū intellectiōnū. quia ad vnā intellectiōnem requirit̄ aliqua pfectio in causa illius intellectiōis et ad aliaz intellectiōnem alterius rōnis requirit̄ tanta pfectio uel maior. ergo habēs hanc et illā est perfectius q̄ habens illam tantuz. et ita habens infinitas tales ut totalis causa est infinitū in perfectione. Similiter non videret̄ quomō aliqua tota sciētia continet̄ virtualiter in obiecto si sola anima intellectiua haberet causalitatem respectu actus et habitus. Si ergo nec aia sola nec obiectū solū sit causa totalis intellectiōis actualis. et ista sola videtur requiri ad intellectiōem sequitur q̄ ista duo sunt vna causa integra respectu noticie genite. Et ista est sentētia Augus. 9. de trini. capi. ult. Sicut allegatur fuit arguendo cōtra primā opinionem. liquido tenendū est et. Qualiter autem hoc sit distingo de pluribus causis cōcurrentibus ad eundē effectū. Quedā enī ex equo cōcurrunt sicut aliqui duo trahentes aliqd idem corpus. Quedam vero non ex equo: sed habētes ordinem essentialē. et hoc dupliciter. uel sic q̄ superior moueat inferiorem ita q̄ inferior non agat. nisi quia mouet a superiore. et tunc inferior habet a superiore virtutem illam qua mouet. Quādoq̄ aut̄ superior nō mouet inferiorem: nec dat ei virtutē qua mouet. sed supior de se habet virtutem pfectiorem agendi. et inferior habet imperfectiorem virtutem agendi. nec tamē recipit virtutē istā imperfectiorem a superiori que est pfectioris virtutis. Exemplū pmi mēbri huius secūde diuisionis. de potētia moriua q̄ ē in manu et baculo et pila. Exemplū secūdi mēbri. si m̄ ponat virtutē actiua habere in generatione proles. illa et potētia

actiua patrio concurrunt ut due cause
 partiales ordinare quidem. quia altera
 perfectior reliqua. non tamē imperfectior
 recipit suā causalitatem a causa pfectiore.
 nec tota illa causalitas est eminēti in cā
 pfectiori. sed aliquid addit causa impfe-
 ctior intantū q̄ effectus potest esse perfe-
 ctior a causa pfectiori et imperfectiori si
 mul: q̄ a causa sola pfectiore. Ad p̄-
 positū. obiectū intelligibile p̄sens in se.
 uel in specie intelligibili et pars intellecti-
 ua nō pcurrit ut cause ex equo ad intel-
 lectionē. quia tūc alterū haberet causa-
 litatem talē impfectā et reliquū supple-
 ret eam. et si alterū esset pfectū posset ha-
 bere in se vno existēte totā causalitatem
 ambozū. sicut si virtus motiua vni eēt
 pfecta suppleret virtutē alterius. et tunc
 species esset quasi quidā gradus intelle-
 ctualitatis suppleto gradū intellectuāli
 tatis deficientē intellectui. et tūc si fieret
 pfectior intellectus fin gradū talē posset
 sine specie et sine obiecto habere actū in-
 telligendū: qd̄ est falsū. Locurrūt ergo
 ista duo ut habētia ordinē essentialē nō
 tamē pmo mō. quia nec intellectus dat
 obiecto uel speciei rōnem sue causalita-
 tis. Nō enī obiectuz natū est in se uel in
 specie sui facere intellectionez per aliqd̄
 qd̄ recipit ab intellectu: sed ex natura sua
 nec intellectus recipit suā causalitatem ab
 obiecto uel specie obiecti. sicut pbatū ē
 cōtra quintā et sextā opinionē in ista q̄-
 stione. Sūt igit̄ cause essentialit̄ ordi-
 nate ultimo mō. s. q̄ vna est simpliciter
 pfectior altera. ita tamē q̄ utraqz in sua
 partiali causalitate ē pfecta nō depēdēs
 ab alia. Si arguit̄ cōtra istud q̄ in cau-
 sis talibz essentialit̄ ordinat̄ neutra est p-
 fectio alterius. q̄ species intelligibilis nō
 erit forma ipsius intellectus. Similit̄ ad
 idem si sit pfectio intellectus. et totū hoc
 sit ratio agēdi. q̄ vna opatio utpote itel-
 lectio non habebit vnā formalē rōnem
 agēdi. sed ab ente p accūs. quale est hec
 totū intellectus habens speciem qd̄ est in-

cōueniens. quia quicqd̄ nō est p se ens.
 non per se est ratio formalis agēdi.

Respondeo ad primā. accidit species
 inquantum est causa partialis respectu
 actus intelligēdi cum intellectu ut cum
 alia causa partiali q̄ ipsa pficiat intelle-
 ctum. quia et si pficiat eū non dat tamē
 intellectui aliquā actualitatem p̄tinentem
 ad causalitatem intellectus. Exemplum
 potētia motiua in manu pōt uti cul-
 lo inquantū acutū est ad diuidendū ali-
 quod corpus. ista acuties si esset in ma-
 nu ut in subiecto. posset manū uti ea ad
 eandē operationē. et tamē accideret ma-
 nu inquantū in ea est potētia motiua:
 q̄ in ea acuties eēt et cōuerso. quia acu-
 ties nullā perfectionē daret manui p̄tī-
 nentem ad potētiam motiua. qd̄ appa-
 ret. quia eque pfecta est potētia motiua
 sine tali acutie. et ita eodē modo utit̄ ea
 quādo est in alio p̄iuncto manui ut cul-
 tello sicut uterēt ea si esset in manu. Ita
 in proposito. si species posset esse inextri-
 stens intellectui absqz inherētia per mo-
 dum forme. si isto mō inexistens eēt suf-
 ficienter cōiuncta intellectui. possent iste
 due cause partiales intellectus et species
 cōiuncte sibi inuicē in eandē opationez
 in quā modo possūt quādo spēs infor-
 mat intellectū. qd̄ etiā apparet ponēdo
 aliqd̄ intelligibile p̄sens sine specie. illud
 enim obiectū est causa partialis et nō in-
 format intellectū qui ē altera causa par-
 tialis. sed iste due cause p̄iales approxi-
 mate absqz informatione alterius ab al-
 tera p solā approximationē debitā cau-
 sant vnū effectū cōmunē. Per idē patz
 ad secundū. quia in vnoquoqz ordine
 cause oportet ponere respectu vni effectus
 vnā per se causā. et vnā per se ratio-
 nem causandi. ita intellectus in suo or-
 dine causalitatis est vnus. et habet vnā
 formalē rōnem causandi. et spēs uel ob-
 iectū in suo ordine causandi est vna cau-
 sa et habet vnā rationē causandi. sed
 non oportet talē causā p̄t cōplectur

omnes causas partiales habere vnā rationem cauſandi niſi vnitate ordinis. quia ſi cuſ vnitate ordinis pcurrat vnitas p accidēs hoc accidit. ſed vnitas ordinis eſt p ſe. Exemplū ſol in ſuo ordine cauſandi habet vnā rōnem cādi reſpectu proliſ. ⁊ pater in ſuo ordine cauſandi eſt vnā cā vnus rōnis. ſed cā totalis que pplectit pſem ⁊ ſolem nō habet aliquam vnā rationē formālē cauſandi. ſicut nō eſt vnā cā niſi vnitate ordinis. ⁊ ſi contingat cauſas ſic ordinatas pter vnitatē ordinis habere vnitatem per accidens inquantū. ſ. vnā accidet alteri. hoc nō cōuenit eis p ſe inquantum cauſe.

Ad argumenta opiniōnū p ordinem. pmo ad auctoritates Aug. dico q̄ imago q̄ ponit ab eo eſſe in ſpīritu oꝝ q̄ intelligat eſſe in aīa vel in aliquo aīe vt in ſubiecto. ⁊ nō p̄ciſe in corpore ſic mixto. aliter nō cōcluderet illā imaginem eſſe nobilioꝝ omni corpore ſicut dicit ipſe. i. ſup. Scē. quod autē ē in anima vel in aliquo aīe vt in ſubiecto nō eſt illa ſpecies que cōiter dicitur ſpecies. ſed illa recipit in parte organi q̄ eſt corpus ſic mixtum. ſed illud q̄ recipitur in aīa vlt̄ potentia aīe eſt actus cōgnoscendi. q̄ per imaginē intelligit ipſe talem actū. Iſta glo. arguit ex dicto ei⁹ ii. de trini. c. 2. vlt̄. 5. vbi vult q̄ informatio ſenſus que fit a ſolo corpore viſio dicitur. illa autē informatio eſt p̄pria ſpecies que recipit in parte organi. ſ. in corpore ſic mixto. hoc patet ex hoc q̄ dicit q̄ gignit a ſolo corpore q̄ videtur. Sic q̄ illud quod ē p̄pria imago dicit viſio. ita econuerſo viſio pōt dici imago ⁊ multo verius. q̄ viſio fm veritatem eſt quedā qualitas ⁊ talis qualitas eſt quedā ſimilitudo obiecti. ⁊ forte p̄fectioꝝ q̄ illa ſimilitudo p̄ior que dicit vſitate ſpecies. Hoc intellecto facili parz ad auctoritates eius. concedo. n. q̄

iſtam imaginē que eſt ſenſatio nō cauſat corpus in ſpīritu vt totalis cā. ſed anima cauſat in ſe mira celeritate. non tñ vt tota cā ſed ipſa ⁊ obiectū vnde dicit ibidē. i. 2. q̄ mox vt viſum fuerit ⁊c. Innuens q̄ p̄ntia obiecti requirit in rōne viſibilis vt anima faciat in ſe viſionem ⁊ non requirit niſi vt aliquo mō cauſa partial ſicut ipſemet exp̄mit. ii. de trini. c. 2. vel. 5. q̄ a vidēte ⁊ viſibili gignit viſio. Iſta conſuſionē ſic intellectū pbat rō ſua in auctoritate p̄allegata. q̄ eſt ppoſitio. ſ. q̄ agens eſt preſtanti⁹ patiente nō eſt imediata ſed dependet ex iſtis tribus. ſ. agens eſt p̄ſtanti⁹ effectū. ⁊ effectus agentis eſt actus ⁊ forma patienti. ⁊ actus ē nobilioꝝ potentia. q̄ agens inducens huiusmodi formam eſt nobili⁹ patiente. Vbi igit iſte ppoſitiones ſunt vere ibi p̄pō Aug. quam accipit eſt vera. Iſta autē q̄ agens eſt preſtanti⁹ effectū nō eſt vera niſi de cauſa totali. Poſſe. n. aliqua eē cauſa partialiter agens ad aliquē effectū nobilioꝝ ſe ſicut elementū in virtute corporum celeſtiū pōt agere ad generatiōnem mixti q̄ eſt nobili⁹ ipſo elementō agente vt partiali cā. Per iſtud patet ad ſecundā auctem Aug. i. o. d. trini. c. 5. vel. 15. format. n. aīa in ſe imaginē. hoc eſt ſenſationē. ⁊ de ſe. hoc eſt ipſa ē in potentia naturali ad ſenſationē ⁊ nō in potentia neutra. ſicut ſup̄ficies ad albedinem eſt in potentia neutra ⁊ nō naturali. ⁊ iſtam naturalitatē oſtēdit cuſ dicit de ſe. Et loquit ibi tñ de ſenſationibus vt apparet. quia dicit ibidem q̄ illas partes aīe que corporū ſimilitudinibus informant habemus cōes cū beſtijs. hoc verum eſt d. illis que informantur imaginibus. hoc eſt ſenſationibus. extendēdo nomen imaginis ad ſenſationem. Ad rationē p̄mam p illa opiniōne dico q̄ pcludit pro me. q̄ cognitio cum ſit operatio vitalis nō ē a nō viuo ſicut a totali cauſa. pōt tamen nō viuū

esse causa partialis alicuius viui vel effectus vitalis. sicut sol non viuus est causa partialis cum patre ad generandum filium viuum. et multo magis in proposito est possibile. quod hic causa principalior est viuus. si cur patebit in sequenti questione. Cum arguitur per de forma perfecta hoc concluditur quod aliquas actiuitate habeat respectu proprie operationis. Sed quod videtur concludere totalem calitatem in ea respectu sue proprie operationis. Rpondeo quod ista forma ex perfectione sua ordinatur ad habendum aliquam operationem circa totum ens. ut dicitur. 3^a. questione huius di. quod vero non est simpliciter perfecta quod non est infinita ideo non potest in se habere totum ens. ex eiusque perfectione cum sua imperfectione concluditur quod aliquam actiuitate habeat non tamen sufficientem. quod non posset habere totalem causalitatem cognitionis respectu totius entis nisi haberet in se totum ens. et ideo dico quod forme imperfectiores bene possunt esse cause totales respectu suarum operationum. quia operationes earum sunt limitate ad res respectu quarum habent totalem actiuitatem non concluditur aliquam perfectionem actiuam nisi limitatam. Sed in ista forma perfecta que ordinatur ad totum ens non potest poni totalis calitas respectu cognitionis totius entis. tunc enim poneretur in ea virtus actiua illimitata. Sed tamen potest poni calitas partialis in ea et partialis in obiecto. ut sic ipsa possit cooperari perfectioni sue circa quodcumque obiectum. et obiectum etiam quodcumque cooperari sibi magnum obiectum ad magnam perfectionem eius et paruum ad parvam. Alia duo argumenta de actione ut distinguatur contra factionem et quod actio denominatur agens. concedo. pono enim actum intelligendi vere manere in agente non tamen in supposito agente. ita quod non transeat extra suppositum. sed nec transit extra partem intellectiuam in sensitiuam. nec extra intellectiuam in appetitiuam. nec extra principium eius actiuum in alias potentias. sed

manet in parte intellectiva que est causa partialis eius. Non autem oportet actionem proprie dictam manere in sua causa totali. sed sufficit quod maneat in sua causa partiali.

Ad argumenta pro

secunda opinione quauis posset ibi ratiocinari ista calitas que attribuitur parti intellectiue pueniat proprie intellectui agenti vel possibili. tamen illam difficultatem dimitto usque ad aliam. Cum probatur quod possibile non potest habere illam causalitatem. quia nihil idem agit in se. Respondetur quod illa propositio non est vera nisi de aliquo agente viuuo. nec ista probatur eius quod tunc idem esset in actu et in potentia concluditur. nisi quando agens agit viuuo. hoc enim inducit in passum formam eiusdem rationis cum illa per quam agit. Si enim aliquid sic ageret in se sequeretur quod simul haberet formam eiusdem rationis ad quam mouet. et dum moueret ad illam causaret illa. igitur simul haberet illam et non haberet. saltem hoc sequitur de duabus formis eiusdem speciei vel de eadem. In agentibus autem equiuoce. id est in illis agentibus que non agunt per formam eiusdem rationis cum illa ad quam agunt. propositio illa quod nihil mouet se non habet necessitatem nec probationem et quod aliquid sit in potentia et in actu respectu eiusdem aliquid concluditur. tamen enim ibi agens est tale formaliter in actu quale passum est formaliter in potentia. sed agens virtualiter est tale in actu qualiter formaliter est in potentia patiens. et quod idem sit virtualiter tale in actu et formaliter tale in potentia nulla est contradictio. Ista ergo de agentibus viuuis et equiuocis necessaria est. quod philosophus posuit motum non tamen in genere qualitatis sed quantitatis et ubi. In quantitate autem et ubi nullum est agens viuuum. quod in genere quantitatis et ubi nulla est forma que sit principium inducendi similem formam. imo ut generaliter dicitur carum quicumque motus est ad formam non

actiua. non est ab agente vniuoco. qz ex quo forma tal' imitatio nō ē actiua nulla eiusdē rōnis est pncipiū agēdi. Sunt igit' apud plūm multi motus ab agente nō vniuoco sed equoco. 7 ibi agens est vīrtualit' tale in actu quale patiens formaliter in potētia. Si arguas q' in oībus posset idē esse in actu vīrtuali. 7 in potētia ad actū formale. 7 sic qdlibet pōt mouere se. Rndeo q' in ista illatio ne est nō causa vt cā. nam ex gnālī rōne actus vīrtualis 7 potētie ad actum formale nulla est repugnantia. qz si ex ista rōne esset repugnantia tunc 7 in qdlibet esset repugnantia. tñ in aliq' cum actu vīrtuali cōcurrit aliqd aliud ppter qd repugnat sibi qñqz esse in potētia vl' actu formalit' tale. Exemplū ē calidū vīrtualiter in actu 7 formalit' in potētia de se non includit cōtradictionē vel repugnantia 7 ideo in nullo sōo includit repugnantia q' ppter hoc nō possint esse simul. nec alterū esse ibi qz alterū. Tñ sol' qui ē calidus vīrtualit' nō pōt ēē calidus formalit'. tñ hoc nō est ppter repugnantia istaz. pbo. qz saturnus ē frigidus vīrtualit' 7 tñ non pōt esse calidus formalit'. q' actus vīrtualis nō erat i eo cā repugnatie sed aliqd aliud qd est cōe Soli 7 Saturno. puta q' ista sunt corpora incorruptibilia. 7 caliditas est q'libet corporis corruptibil'. Sed si obijcias q' talia pncipia metha^a ex quo sūt generalia nō debent negari ppter aliq's difficultates speciales. Rndeo q' nulla sunt pncipia methaphisica que multa habēt singularia falsa. intellectio autē q' nihil est in actu vīrtualit' 7 in potētia ad actū formale 7 q' ista repugnantia accipiat ex parte vel ratioe actus 7 potētie nō ē pncipiū methaphisicū. qz multa singularia patent sunt falsa. ex quo patz q' illud nō est pncipiū methaphisicum. sed q' nihil est in actu formali 7 in potētia respectu eiusdē actus formalis. verum est q' sic nihil est in actu 7 in

potentia. Et si omnino prenas q' etiam loquēdo de actu vīrtuali 7 potētia ad formale actum sit pncipiū methaphisicum. Quomodo aliq' erāt ita ceci 7 iste solus videns vt rationē cōmuniū terminoz methaphisicorū non posset cōcipere 7 ex eis apphendere veritates talis cōplexi quod ipse ponit pncipiū methaphisicū qd non tñ ab alijs non ponit pncipiū imo in multis falsuz 7 nunq' necessariū in ratione terminoz. Cum arguit 2° phycoz de causa materiali 7 efficiēte q' nō cōincidunt vērē est de materia que est in potētia pura. sed nō ē materia fm quid qualis ē subiectum respectu accidenti. Necesse est enim aliquid idem quādoqz esse materiam 7 efficiēs respectu eiusdē. quod apparet. quia alias passio non predicaret per se 2° modo de subiecto. quia si p'di caretur p se 2° modo de eo est eius causa materialis sicut materia est in accidentibus. quia ponit in diffinitione eius vt additum. si etiam est p'dicatio per se. igitur 7 necessaria. sz qd est sola causa materialis respectu alicuius non habet necessitatem respectu eius. q' oportet pter causalitatem materie ponere in subiecto causalitatem efficiētie ad saluandū necessitatem. Qd arguitur postea de relationibus realibus opposit'. Dico q' alie que relationes opposite sunt incōpossibiles in eadem natura. alieque in eodez supposito. alieque nec i eadē natura nec in eodez supposito. vnde ex ratione relationū realiū in cōmuni nō potest cōcludi repugnantia earum in eodē. Exempla predictoz causa 7 causatū in eadē natura siue supposito repugnat. quia si non tunc idē dependeret a se. pducens 7 pductū nō repugnat in eadē natura quia nā pōt cōmunicari sine diuisione sui qualis est nā diuina. repugnat tñ in eodem supposito. mouēs autem 7 motum nec in eadē natura nec i eodē supposito repugnat. quia hic nō ponit de

pendentia essentialis qualē ponūt relationes cause 7 causari. nec per idē ponit q̄ idē sit anteq̄ sit qd̄ ponere videtur ratio pducti 7 pducētis. sed tñ ponitur h̄ q̄ idē dependet a se quantū ad actum accidentalē. sicut motū a mouēte dependet quantū ad actū accidentalē quē recipit ab eo. In cōpossibilitatē igit aliquaz relationū oportet reducere ad aliquā incōpossibilitatē potrem 7 vbi ista prior nō inuenit ibi nec illa incōpossibilitas relationū oppositarum cōcludet. Hoc etiam amplius declarat. q̄ sicut iste relationes pducētis 7 pducti que sunt repugnātes in eodem supposito possunt fūdari in eadē natura illimitata sicut in essentia diuina. ita iste relationes mouentis 7 moti que multo minore habent repugnantiam fundari pnt in eadē natura aliquāliter illimitata. Quicquid autē est in potentia ad aliquē actum formalit. 7 cuz hoc habet eandē actualitatē virtualit sicut cum idē mouet se est aliquāliter illimitatum. ponit. n. non tñ capax illius pfectionis sed vt causans eaz. ibi igitur ppter illimitationē aliquāle bene cōpatiuntur se iste relationes opposite

Ad achillē eoz q̄ quodlibz moueret se. Dico q̄ sicut argutū est cōtra primā opinionē in excludendo cām sine qua non. q̄ nihil est cā totalis 7 pfecta 7 naturalis effectiua alicuius quin ipsuz approximatū totali receptiuo 7 nō impeditum causet illud. lignū autē semp est approximatū sibiipsi. 7 sufficienter 7 nō potest poni aliquod ppetuum impeditum qñ ignis nō est p̄sens sibi. q̄ si ponatur hoc impediens amoueat illud 7 non erit impeditū. si aliud amoueat illud. 7 sic discurrēdo per singula habetur sibi p̄s lignū 7 nullo modo impeditum. igit si ipsuz esset causa actiua totalis respectu caloris 7 ipsum est etiā totalis cā receptiua. igit semper esset calidum. nō aut semper est calidū q̄ cum

nō posset poni nō cālitās totalis ppter impeditū. nec ppter approximatōnem. nec ppter receptiuū cōcludetur q̄ in ligno nō est causalitās actiua totalis qd̄ est ppositum. sic igit nō oīa mouebūt se vt cause totales. quia nulle tales nature que nō habent semp actum sunt cause naturales totales illius acti.

Sed dices saltē dicam lignū esse cām partialē vt p̄sente igne coagat ad calefactionem sui in rōne effectiui v̄l actiui partialis. Nec ista cauillatio valet. q̄ cause due partiales non ponunt resp̄cū eiusdem effectus quādo altera p̄sē habet totum effectū in virtute sua vniuoce vel equiuoce. pbo. si. n. altera haberet in virtute sua totum effectū sequit q̄ totū potest pducere. igit alia causa partialis nihil pōt pducere. vel idē bis produceret. ignis aut qui ex p̄cedēti argumento cōclusus fuit habere actiuitatem respectu calefacere in ligno habet i se virtua'iter totū calozē ligni. q̄ lignū hīc nullā habet causalitatē partialem.

Ad ppositū igit. quia aia non semp est in actu respectu cuiuscūq̄ intellectōnis. cuz tñ ipsa sit receptiua respectu cuiuscūq̄ intellectōis. 7 ipsa sit sibiipsi approximatā 7 nō semp impedit. pcluditur ipsam nō esse cām actiua totales sed aliqd̄ aliud requiritur. illud aut aliud concludit esse obiectū. quia eo p̄sente sequit effectus. eo nō p̄sente nō pōt haberi effectus. Cōcludit q̄ pmo causalitās aliquālis in obiecto nec totalis. q̄ obiectū ppter sui impfectionē non pōt habere in v̄tute sua totaliter intellectiōnem ppter suam pfectionē. 7 ideo pcluditur q̄ cum obiecto requirit aliq̄ alia causa actiua partialis. nō aut alia ab intellectiua. q̄ ipsa cōcurrente cum obiecto sequit intellectiō. sic q̄ concludit hīc duas esse cās partiales actiuas 7 i alijs multis. nō quia nihil mouet se nec totaliter nec partialit. Istud etiam qd̄ habetur p Achillē n̄ videt multū efficac

argumentum. hoc. n. videt esse cautela quedā diuertendo a parte opponentis ad partē respōdentis. quia ppter defectum argumētōz induit tales formas respondentū vt respondētes faciāt argumenta ad pbandū vnum necessariū s. q. lignū non calefaciat se.

¶ **Quero tertia** et quarta opī nione n̄ sunt argumēta adducta ad que oportet rīdere. qui vult credere d̄ actu pmo simplici. et de 2° dīstincte cognoscēdi. vel illud dictū 2° opī. q. spēs inclināt credat nō credenti tñ nō sit articulus fidei nisi p rōnem ostendat. Iste tñ due opī. s. 3^a et 4ª que vident inter se oppositē concordant adinuicē et cōfirmant. et h^o sic. ad agendū requirit rō formālis agēdi et rō agentī. agens est suppositū. rō agēdi est forma elicitīua actionis. In pma igit actione in intellectu possibīle agens est fantasma. sed qd quid ē splēdēs in fantasmate est rō agēdi in ipsum. et h^o in quantū illud qd quid est stat in lumine intellectus agentis et penetratur ab ipso lumine et ambī ab ipso agente. et hac rōne agēdi pīmū impssūz in intellectum possibīle est inchoatio hīus scīentialis. que inchoatio nō est spēs intelligibīlis nec forma mouens ad actū intelligēdi. qz obiectū ē in se p̄sens quatenus relucet in fantasmate. qz fantasma p̄sens est intellectui qui videlicet ē in corpore. igit nō requirit aliq̄ alia spēs per quāz obiectū sic sit p̄sens. nec aliqd aliud tenēs vicē obiecti vel representans ipsum cum ipsa impssio pma habeat rationē et quo et qd respectu intellectōis. quo: qz per ipsam est intellectus in pōpīnqua et accidētali ad actū intelligēdi sicut p gravitatē est corpus in potentia ad vbi. et etiāz est quo quantū ad h^o qz manet in intellectu impedito ab actu ali intellectōne. est etiā qd: quia sibi pīmo occurrit sicut fm Auid. pīmū sensatum est spēs. nō vt obiectū terminās

sed vt qd quasi deducēs nō p collatōez sed p continuationē ducit in obiectūz. Sic igit pcorat pma opī. et 2^a quo ad h^o aut q. p^a negat spēm et 2^a cōcedit inclinationē pcedentēz actum. Quo ad hoc q. pma opī. ponit intellectūz esse passiū respectu pmi actus. et actiū respectu secūdi actus. et 2^a opī. videt ponere q. aīa seipsa eliciat actū. hoc cōcordatur sic. quia facta tali impssione pīma in intellectu possibīle ipse intellectus occurrit tali passionē. qz omne passūz occurrit agentī inquantū passū nititur saluare suū esse. hoc etiā vult Aug. 6. musicē. vbi loquit de illis numeris occurforis et d̄ alijs. i isto occurfu intellectus imbibit illam intellectiōne cōfusā et trāsmittit ad intīma sua. et tunc recipit eam a se intīmius qz possit eam recipere ab obiecto. illi etiā impssio sic intīmate occurrit intellectus 2°. et in illo 2° occurfu imergit se illi penetrando illam. et in hoc est dīstincta et perfecta cognitio intellectus.

Quicqd sit de opī

nionibus illis quas iste medius nitit exponere arguit cōtra multa hec dicta. q. pmo ponit. s. qd quid est relucēs in fantasmate esse rōne agēdi formālē fantasmati. Cōtra quō aliquid est rō agēdi alicui in quo nō est formaliter. aut si quoquo modo qd quid est ponat i fantasmate cum istud sit esse eius fm quid quia fm esse representati et nō fm aliqd esse existētiē. quō ipsum qd quid ē fm istud esse erit ratio formālis agēdi aliāquam actiōez realē. et ita cum istud fantasma per qd puenit sibi istud eē nō sit pīncipalis causa agēdi fm eos nec qd quid est fm q. existit in eo est pīncipalis ratio agēdi. qd est cōtra eos. Preterea pter hoc quero quid est qd quid ē stare in lumine intellectus agentis si nihil aliud est nisi intellectū agentem esse in aīa et in fantasia eiusde anime esse fan

tasma. ergo ppetuo qñ fantasma est in v
tute fantastica sit ista penetratio et am
bitio. et ita erit in frenetico et dormiente
qd negat ille cuius oppo. exponit. si ali
quid aliud est q illa duo ee simul et sit
aliqua actio noua: datur igit ei? termi
nus nouus. no erit in fantasmate igit
erit in intellectu possibili. qd quid est
non agit per aliqua penetratione que
penetratio pcedit actione qd quid est.
sed tantu? qd quid est cu intellectu age
te coagit causando aliqua impssionez
noua in intellectu possibili. h? dic? opi.
alia. Si dices alia opi. ponit spem in
telligibile impssam. ista no ponit speci
em talem sed inchoatione hitus scien
tialis. Contra. ista opi. ponit istaz im
pressionem esse primu quo intellectus
est in potetia accituali cum tn pus esset
in potetia essentiali. sed si p ista impssi
onem no est obiectu intelligibile psens
nunc magis q prius: no magis est nuc
in potetia accituali q prius si est pns
aliquo mo nunc quo mo non fuit pus
presens. illud quo nunc est psens est spe
cies intelligibilis. hoc etia magis appa
ret ex hoc qd p? ei occurrit tanq? osten
denti obiectu ppter naturale cotinua
tionem ad ipsum. hoc no posset ee nisi
obiectū reluceret in eo et ita haberet ra
tionez speciei. Similiter hoc qd dicit
inchoatione habitus scientialis pcede
re actum no est verum. quia habitus p
prie loquedo vt phs loquit 2? ethicorū.
generat ex aliquo actu elicito. et sicut vl
timus gradus habitus generat ex vlti
mo actu ita primus ex primo. ita q qui
cunq gradus habitus est posterior ali
quo actu. q illud qd est simplicit? primu
in intellectu possibili no est aliquid ip
sius habitus. Hoc confirmat fin opi.
illius doctoris qui exponit. quia ponit
istam inchoatione esse essentiam habi
tus tota. Qd vltius dicit de occur
su illo. ratio occurfus no bene assignat
nec ad intentione Aug. patiens eni oc

currens agenti nitit saluare se et contra
agere agenti corrupeti se. hic istud agēs
agit ad perfectioez et salute passi. q non
occurrit ei ppter illaz rōnem vt saluet
se. nec ista est intentio Aug. vult. n. q
anima occurrez passioni facte in aere i
aure vehementius agitat illum aerem
et causat magis auditione q solus son?
causaret. hoc igit occurrere est ei coage
re. Et tunc Rñdeo breuiter ad Aug.
de impssione speciei sensibilis facta i or
gano vel speciei intelligibilis facta i in
tellectu. anima p potetia talem occur
rit. i. cu? illa specie impssa coagit ad ac
tum aliquez perfectioez q posset illa
species de se sola causare. Et cu? vltra
additur de illo duplici occurfu pmo oc
currit passioni quasi tangenti. post pas
sioni imbibite. quero qd significant ista
verba methaphorica. si significant q p
secundu occurfus causat aliquid perfe
ctius q per primu: et illud intimius pfi
cit. sicut dicit materia intimius pfici a
forma pfectiori que magis actuat eam
q in secundo occurfu no transmittit pas
sio illa ad intima magi q prius. sed aia
coagens illi passioni causat aliquid per
fectius qd est intimius in aia q illa pas
sio prius causata.

Ad auctoritatem

phi. 3. de aia q intelligere est pati. que
adducit pro. 5. opi. hic tn no determi
nando dico q phs locutus ē comuniē
de potetia aie inquantu sunt qbus for
maliter sumus in actu 2. puta de sensu
inquantu est quo formalit? sentimus. d
intellectu inquantu est quo formalit? in
telligimus. formalit? aut intelligim? in
tellectu inquantu recipit intellectione
q? si caret eam actiue: no tn dico? intel
ligere intellectu inquantu causat sed in
quantu habet intellectione vt formaz.
habere eni qualitate est esse quale. et ita
intellectu habere intellectione siue reci
pere qd idem est. est ipsum esse intellige

tem. nos igitur intelligimus intellectum in quantum recipit intellectum. ideo philosophus loquens sic de intellectu necesse habuit dicere cum esse passivum. et quod intelligere est quoddam pati. hoc est quod intellectio in quantum est quoddam quo formaliter intelligimus est forma quedam recepta in intellectu. non autem intelligimus ea in quantum est quid causatum ab intellectu si causat ab eo. nam si deus eam causaret et eam in intellectu nostro imprimeret non minus ea intelligeremus. sicut dixi de intelligentia actualiter. ita dico de scire habitua liter. quod intellectus est quo scimus habitualiter in quantum recipit habitum: non in quantum ipsum causat si illud causat. dico igitur quod omnes auctoritates que sonant passibiliter intellectus possibilis potest exponi de eo in quantum cognoscimus habitualiter vel in quantum cognoscimus actualiter et isto modo concedo quod est passivus. et si sit actīvus non tamen secundum istam rationem. sed accidit ei quod sit actīvus secundum istam rationem. affirmantque iste auctoritates de intellectu quod verum est. quod sit passivus. non loquentes de intellectu sub ratione activi sed asserentes ipsum habere rationem receptivam. licet ipsum non dicant non esse actīvum. locus autem ab auctoritate non tenet negativum. Et per idem videtur ad illud de potentia accidentali et essentiali. non enim intellectus est in potentia essentiali quia deficiat sibi aliqua ratio causalitatis quantum est ex parte sui. sed intellectus est in potentia essentiali quoniam alia causa partialis non est sibi presentis quam oportet esse presentem ad hoc quod sequatur actio. et quoniam illa causa partialis est approximata: est in potentia accidentali siue propinqua ad agendum. Sed illa auctoritas que dicit quod intellectus possibilis nihil est eorum que sunt ante intelligere requirit aliam expositionem. quam in nunc tractat aliqui ut dicant intellectum possibilem esse in pura potentia in genere intelligibilium sic materiam primam in genere corporalium que non est intentio philosophi. quia potentia ad

actum nunquam fundat nisi in substantia in actu. intellectio autem siue species intelligibilis non est forma substantialis sed accidentalis. igitur quod est immediatum receptivum illius est aliquid in actu substantiali. aut saltem quod est mediate receptivum. et tunc quod immediate recipit erit aliquis actus accidentalis. sicut se habet superficies ad albedinem. intellectus igitur possibilis secundum quod est illud in quo recipit species intelligibilis vel intellectio vel illud secundum quod species recipitur in anima non erit purum potentiale. sed erit aliquid in actu primo. licet iste respectus potentie non sit aliquid in actu. cum enim loquor de potentia receptiva albedinis non loquor de potentia que dicit respectum ad albedinem. ille enim respectus non est aliquid in actu. sicut nec albedo ad quam est: est aliquid in actu. sed illud in quo est ista potentia est aliquid in actu ut superficies que est receptiva albedinis. ita hic licet ante intellectum potentia ante actum que est respectus ad intelligentiam non sit aliquid in actu sicut nec intellectio ad quam est. tamen illud in quo est ista potentia quod est fundamentum istius respectus est aliquid in actu. et illud est intellectus possibilis. non est igitur apud philosophum intellectus possibilis nihil in actu sicut isti accipiunt. sed oportet exponere illam auctoritatem. hoc modo naturaliter intelligimus. primo illa que primo occurrunt ex fantasmatibus. sicut dictum est in. q. 2^a huius oris. nihil igitur possumus potentia propinqua intelligere ante intelligentiam alicuius imaginabilis. ideo non possumus intelligere intellectum ante intelligere alterius intelligibilis. quod nec intellectus potest intelligi a nobis ante intelligere alterius intelligibilis. ergo non est intelligibilis ante intelligentiam alicuius alterius. sicut primum antecedens est verum sic et prius. ideo sic intelligendum est ipsum non esse aliquid eorum que sunt ante intelligere. scilicet intelligibilium. non

qz anteq̃ intelligat nihil sit in actu. sed qz nō est aliqd qd possit po^a ppinq̃ intelligi a nobis ante intelligē alteri^o ppter intellectiōē nra nālē incipientē a fantasmatib^o. Et cū post arguit de illa si similitudine qz sit rō tam faciēdi qz agēdi. Dico qz in faciēte bñ forma est rō faciēdi in qua forma faciēs assimilāt sibi factū sed in agēte nihil ē pductū nisi ipsa actio. actio. n. est vltimus i^o nec hz aliuz terminū. 7 iō non o3 qz in agēte rō agēdi sit aliqd in quo asileat agens alicui alteri pducto. Sed dices saltē illa ē rō agēdi in qua agēs assimilāt sibi pductum. i. actionē ipsam bñ pcedo qz spēs illa que est similitudo obiecti 7 p quaz intellectus assimilāt cognitioni pducte ē aliqua rō agēdi. sed nō totalis rō. nec etiā rō principalis. sic patebit in sequētri. q. sed quādo due cause pcurrunt sufficit in ppiquiore similitudo formalis 7 in remotiore vītualis siue similitudo edvoca. 7 ita intellectus quasi cā superior equivoce 7 vītualit̃ assimilāt cognitioi vel intellectiōi. spēs aut̃ q̃si cā ppiquior q̃si vniuoce 7 formalit̃ assimilāt ei. Luz arguit post d̃ inderiatiōe intellecti^o ad diuersos actus 7 obiecta. R^o qz alia ē inderiatio mālīs ppter defectum act^o. alia est inderiatio agentis ppter illimitatiōē vītutis actiue sic sol est inderiatus ad multa gnāndū. p^o inderiatū nō agit nisi determinet p aliquē actum. qz alio non est in actu sufficiente sed in po^a. 2° mō inderiatū nulla for^a alia a se deriatur. sed ex se determinat ad pducendū quēcunqz effectū ad quē ex se est inderminatū 7 hoc pñte passo receptiuo sic sol pñte passo gnāt qdlibz gnābile ex q̃ ipsum natū est gnārī. ita in pposito inderiatio intellectus nō est inderiatio potentialit̃ passiue in ordine cālitat̃. s3 est inderiatio actualit̃at̃ q̃si illimitate. 7 ideo nō deriat p formā que sibi sit rō deriate agēdi. s3 tñmō p pñtiā obiecti circa qd deriatū nata est esse deriata in

tellectio. Vel alii posset dici qz sicut cā superior deriat ad agendū pcurrēte ali qua piculari cā inferiori sic sol ad generandū hoīem pcurrēte hoīe agēte. 7 bouē pcurrēte boue. nō aut̃ p aliquaz formā in se receptā. ita intellect^o qui est cā supior 7 cā illimitata deriat ad hoc obiectū pcurrēte cā piculari deriata. puta ad agendū circa h^o obiectū cōcurrente hac spē. nō. n. istud derians derimnat effectiue cām inderminatā supiorē neqz formalit̃ sicut rō agēdi. sed sic determinat h^o est vītus actiua supior inderminata pōt inderiatū effectū tali vītute inferiori determinata pcurrēte.

Ad argumēta prin

cipalia. Ad p^o dico qz ar^m pñi 2° de aia bene pcludit qz sensus nō est cā total̃ respectu sensatiōis: qd cōcedo. 7 ita argutum est. s. p primā opi. qz aia nō est cā totalis actiua ad intellectiōē. 7 h^o cōcedo. sed nō pcludit qn sit pñtis cā. s3 nō sequit̃ ex h^o qz sp sit in actu. nisi qñ reliq̃ cā pñtis pcurrit. Ad 2° nō tractando illā difficultatē. vtz actiuitas illa cōpetat intellectui agēti vel possibili dico qz intellect^o possibil̃ fm qz pñs loq̃tur de eo ē illud qz formalit̃ sumus intelligentes. 7 eo mō pñse est q̃ est oia fieri. qz vt dicebat prius sum^o eo formalit̃ intelligentes inq̃tū recipit nō inq̃tū agit l3 agar. qz b^o accidit sibi inq̃tū est q̃ intelligimus. Ad 3° licz pñtia nō sit necessaria. qz sol pōt esse cā multoz differentiū spē ppter distinctas vītutes in ipso que sufficiūt in rōe cāe effectiue ad distinguēdū effectū. tñ ad ppositū pōt cōcedi pñtia. pcludit. n. qz aia nō est cā totalis oīuz intellectiōnū. qd pcessum ē.

Ad primum in op

positū pcedo qz aia qz imālīs ē: est receptiua cuiuslibet intellectiōis. ipsa etiā ē actiua cuiusqz intellectiōis obiecti alteri^o a se vt cā pñtis. 7 actiua intellectio

nls de se vt totalis cā. qz vt cognoscens
r vt cognita. fm Aug. 9. de tri. c. vlt. sz
talē intellectioez n hēmus p statu isto.
sed ex imālitatē ei nō seqt q ipsa sit to
talis cā cuiuscūqz obi alterius ab ipsa.

Ad 2^m pcedo pclusionē qz cognitioes
diuersaz spēz ppe. s. vtrūte ipsaz hite
dnt spē. qd pbo. qz ad indiuidua eius
dē spēi n reqrit total cā dīsa spē. vl ali
quid i totali cā dīsum spē ab eo qd ē in
totali cā alteri indiuidui. nūc at ad in
tellectoēz albi r nigri nēcio reqrunt alt
qua dīsa spē puta albi r nigri l aliq i
cludētia ipsa. g ista duo magis dnt q
indiuidua vni spēi. g dnt spē. Lū ar
guis vltra q tūc oēs hūis talis differ
rent spē. pcedo de hitib q hnt vtrūte p
pīa talis obiectoz. Et cū dīcis quō tē
eēt vna scia de plib spēbus spālissimis

R^o q vna spēs spālī pī includē mul
tas alias spēs virtualit siue passioes ea
rum siue p modū cāe siue p aliū ordinē
cēntialē. r tūc hit ille qui ē forālī illi
obiecti pīmi includend alia est virtualit
alioz obiectoz l3 nō formalit r p^o. est
igit ille hit v^o ab vnitatē pīmi obi vir
tualit pīnend oia que pīnend in illo. n
est at ppus cuiuscūqz virtualit pīnto in p
mo obiecto. sed qui cēnt pīq illis cēnt
distincti sicut illa sunt distincta.

¶ Hero de cōpa

ratione istaz duaz cāz partia
lūm que cānt noticiā genitā. Utrū pī
cipalioz cā notī genitē sit obm in se vl
in spē pīs vel ipsa ps intellecti aie. Q
obm. pba. qz illud ē pīcipali mouens
qd mouet nō motū qz qd mouet motū
sic appet in oibus cāis cēntialit ordina
tis. obm aut mouet non motū sic hī a
pho. 3. d aia. intellect^o aut nō mouet nī
si mor. g rē. Itē agens affilat sibi effe
ctum q^m pōt. g illud est pīcipali agēs
qd magis affilat l cui magis affilat effe
ctus. actus aut magis affilat obiecto q
intellectui. g. Itē vnitās scie assignat

penes vnitatē obiecti virtualit pīnend
eā. nō at attribuit intellectui tal pīnē
virtualis respectu hit pīnē aut virtuali
ter puenit cāe actiue. g pīcipalioz cā il
lius hit erit obm q intellect^o. r si cā hi
tus. igr r act^o. Ad op^m arguit sic. qto
aliqd est actuali^o tanto forālīus r tato
actiuius. g aia q ē for^o actualioz mul
alīs cāis pcurrētib^o erit actiuior. r ita
qn pcurrit cū eis in agēdo erit pīcipali
us agēs. sz i intellectuē pcurrit cū obō
tanq cā pīal igr i intellectuē erit cā pī
cipalioz q obiectū. Itē enti fm qd nō
puenit act^o simplr. sed qn h3 ē tale fm
qd p aliud simplr ens tē pīcipali^o pue
nit illi enti simplr si illud aliq sit actm
respū eiusde. obm at a nobis nālī mō
intellectū h3 ē fm qd tm i intellectu no
stro ppe ē simplr ipsi pīs intellectie.
qz obm in ea ē sic pgnitū in pgnoscēte.
g illi actōis ad quā ista duo pcurrūt n
erit obm hīs tale ēē pīcipalis cā sz ps
intellecti ppe quā obm h3 tale esse.

¶ Respondeo

q ps intelle
ctua h3 pī
cipalioz cālitatē respū cognitio^m mō
nobis nālī puenientū. pbo p^o. qz qn
cāz ordinataz alia est indeiata ad mī
tos effect^o r qī illūmitata: altera aut qī
fm vlti^m virtut sue deiata ad certū ef
fectū: illa q ē illūmitatior r vltior vī esse
pīcipalioz r pfectior. Exēplū de sole r
de pīcularib^o gnātib^o intellectus aut
h3 vtrūte qī illūmitatā r indeiata respe
ctu oīuz intellectiois. obā aut a nobis
nālī cognita hnt vtrūte deiataz respū
deiataz intellectiois q sunt ab ipsīs.
r h^o fm vlti^m sue virtut. sic qōlibet ad i
tellectionē sui. g intellect^o est cā vltior r
pīcipalioz intellectiois q obm pro
statu isto. 2° qz illa est pīcipalioz cā q
agēte alia cā coagit r nō e^o. intellectu
aut nro agēte ad intellectionē obm i se
vel in sua spē coagit. est. n. in pīate no
stra intelligē. qz intelligim^o cū volum^o.
2° de aia. hoc aut nō est ppe spēm pīci

pactet que ē forma nālis sed ppter intel-
lectū q̄ vti possum⁹ cū volum⁹ pncipa-
lem aut actiōez intellect⁹ sedt actiō sp̄i
que nata ē eē sp̄ uniformis ex pte sp̄i.
Tñ aliqd obm excedēs multū faculta-
tē p̄is intellectiue puta obm brificū vt
clare visū posset poni hīe totā cālitate
respectu visionis aut pncipaliorē q̄ ps
intellecti⁹. ⁊ h⁹ ppter excellentiā tal obī:
⁊ ppter defectū p̄is intellecti⁹. Sz de h⁹
in. 4. li. De obiecti at q̄ mō nālī cogno-
scim⁹ p̄ ps solonis vī eē vā. vī. n. intel-
ligibiliū nālī a nobis intellectoz sp̄s i
intellectu eē q̄si instm ipsi⁹ intellect⁹ n̄
motuz ab intellectu vt agat q̄si. s. aliqd
recipiat ab intellectu. sed q̄ intellect⁹ vti
ad suā actiōez. vtpote qñ intellect⁹ agit
species illa tanq̄ min⁹ pncipal agēs co-
agit ad idē vt ad effectū cōem.

Ad primum argu

mētū dico q̄ duplex ē act⁹ intellect⁹ re-
sp̄u obōz q̄ nō sunt p̄tia in se q̄lia sē
illa q̄ mō nālī intelligim⁹. p̄ act⁹ ē sp̄s
q̄ obiectum est p̄is vt obm actu intelli-
gibile ē actus ē ipsa intellectiō actual⁹ ⁊
ad vtrūq̄ agit intellect⁹ nō mor⁹ ab eo
q̄d est cā p̄ialis secū pcurrēs ad illā ac-
tionē. lz vnū actū intellect⁹ pcedat mo-
tio ē ad aliū actū. ad p̄m aut actū agit
intellect⁹ agēs cū fantasmate. ⁊ ibi intel-
lectus agēs ē pncipalior cā q̄ fantasma
⁊ ambo integrāt vnā totalē cām respe-
ctu sp̄i intelligibilī. ad 2^m aut actū agit
ps intellecti⁹ siue intellect⁹ agēs siue pos-
sibil non curo mō ⁊ sp̄s intelligibil sic
due p̄iales cāe. ⁊ ibi agit ps intellecti⁹ n̄
mota a sp̄ sed prius mouēs. s. agēs vt
sp̄s sibi coagat. Cū igit dī obm mouet
nō motū. Dico q̄ in vtrāq̄ motiōe ob-
iectū est mouēs 2^m lz nō sit motū. i. ali-
qd recipiēs in se a pncipali siue p̄ori mo-
uente. Cū dicis q̄ intellect⁹ nō mouet nī
si mor⁹. Dico q̄ nō mouet 2^m motiōe
nisi mor⁹ p̄ori motiōe. h̄ igit ē pparatō
quaz motiōnū intellect⁹. nō aut duaz.

cāz p̄tialiū pcurrentiū i vna motiōe
Si at p̄pares cās p̄tiales i vtrāq̄ moti-
ōe. dico q̄ intellect⁹ vtrōbiq̄ mouet n̄
motus a cā p̄tiali pcurrēte i eadē moti-
ōe. Ad 2^m ar^m dico q̄ effectus forālī
magis assilat cāe p̄ime inferiori q̄ re-
mote ⁊ pncipali ⁊ pfectiori. sic apparet
de filio resp̄u p̄is ⁊ solis. vñ illud ar^m
est ad op^m. qz pbat q̄ actus intelligēdi
sit ab obō vt a cā p̄ima. qz magis sibi
assilat forālī ita etiā sp̄s intelligibilī ma-
gis forālī assilat fantasmati q̄ intellec-
tus agenti ⁊ tñ min⁹ pncipalī ē a fantas-
mate q̄ ab intellectu agente. Lōtra cū
agēs intēdat assilare sibi passū. quō p̄n-
cipale agēs nō magis assilat sibi forālī.
R^o. pncipalī agēs cōit ē equocū ⁊ emi-
nenti h̄ in se pfectiōez effectū q̄ cā vni-
uoca. ⁊ iō nō magis assilat sibi forālī. qz
h⁹ eē ipfectiōis in cā sic assilari effectus
sed assilat magis h⁹ ē dat magis formā
effectui p quā sibi assilat equoce q̄ det
agēs p̄ticulare. ⁊ ista assilatio ē ex p̄fec-
tione cāe. lz nō sit magis assilatio forālī
sili cā pfectior magis assilat effectuz cū
cui ē assilabilis q̄ inferior magis. n. cāt
effectū q̄lia ē cābilis ⁊ assilabil. assilabi-
lis at est effectus forālī cāe p̄pinque. iō
ipsa cā remotior magis assilat effectiue
ipsū effectū cāe. p̄rie q̄ ipamet cā. p̄ria
sibi. Qz. n. forālī fili⁹ ē filis p̄i h⁹: magis
est a cā remota assilante filii p̄i effecti-
ue q̄ ab ista cā p̄pinq. qz q̄ plus dat for-
mā q̄ assilat plus dat effectiue assilatiōez

Ad 3^m dico q̄ vnitas scie assignat pe-
nes obiectū. qz illud ē penes q̄d scie dī-
stinguunt nō penes intellectū. qz intelle-
ctus vn⁹ est resp̄u oīum sciāz. ⁊ h⁹ oī
stinguēdo scias illa ē vna q̄ ē vni⁹ sibi p̄
mī q̄tenus obiectū p̄mū h̄ p̄tinē sciam
illā v̄tualiē. sed h⁹ nō ē nisi vt cā p̄tialis
pter. n. h̄ intellect⁹ ē alia cā p̄tialis p̄tinē
illā. nō ē igit aliud reducē sciāz ad obie-
ctum p̄mū: q̄ i alia cā p̄tiali h̄ntē i suo
genere ordinē cēntialē reducē ad p̄m ibi
simplr ⁊ ab ipso assignare vnitatē effe-

ctus inq^m effect⁹ ē ab eo. s3 cū h^o stat q^d
multo pfecti⁹ p^rineat in reliq⁹ cā p^riali.

Actio circa istā

p^rte dīf. q^ro vtz in mente sit dī
stincte imago trinitatī. Q^d nō arguo. q^r
imago rep^rntat illud dīstincte cui⁹ ē ima
go. igit mēs dīstincte rep^rntat trinitatez
h^o est falsū. pba⁹. Tū q^r tūc nāli cogni
tione posset pcludi trinitas ex mēte nā
liter nota. tū q^r nulla creatura in rep^rn
tando excedit pfectōez sue ydee. ydea at
mentī nō rep^rntat deū inq^rtū trinus. q^r
ydea ē dei inq^rtū ē cā 7 ē cā inq^rtū vnus

Itē nūhil i mēte plus rep^rntat vnā pso
nā q^d aliā psonā. g^r nec tota mens rep^rn
tat totā trinitatē. pba⁹ aⁿtis. i5. de tri.
c. 5. vl. 14. p^r est memo⁹ intelligē⁹ 7 vo
luntas 7c. g^r p^r ita forāl^r est intelligē⁹ 7
volūtas sicut memo⁹ 7 filiū sicut. igit
tur memo⁹ nō magis dīstincte rep^rntat
p^rem q^d filiū. Itē 3° in trinitate due p
sone sunt pducte in imagine aut nūhil
est pductū vt p^rbabo. g^r nō est rep^rntatū
ua pductōis. pba⁹ assūpti. in aia nō sī
originati a se inuicē. q^r sunt p^rcreati ipsi
aie. nec act⁹ secūdi sunt originati. pba⁹
q^r actōis nō est actio nec vt sibi nec vt
termini. 5. phyf. q^r tūc esset pcessus in
infinitū. isto 7 igit actū vt rōz nō est
actio. q^r sunt forāl^r actōes. p^o. sunt. n.
actus secūdi 7 nō p^rmi. s3 si nō eēt acti
ones eēt act⁹ p^rmi. Itē ex ipsis gnāt hī
tus. actio q^d gnāt aliq⁹ for⁹ est actio dⁱ ge
nere actōis. igit isti act⁹ secūdi sī actio
nes de gnē actōis. Ad op^m Aug⁹. i4.
de tri. c. 8. ibi q^rrenda ē imago 7 est inue
nienda q^d etiā nā nra nūhil h3 melius.

Hic primo uiden

dum est q^d sit rō imaginis in corpora
libus. vñ translātū est vocabulū ad p^r
positū. 2° respectu cuius i trinitate sit
imago. 3° in quo in nobis est imago.
Quantū ad p^rmū sicut dictū est in. q.
de vestigio. dico q^d imago est rep^rntatū

uum totius. 7 in hoc differt a vestigio
q^d est rep^rntatiū partis. si enī totū cor
pus esset imp^rstū pulueri sicut pes ē im
pressus. illud derelictū esset imago toti
us sicut istud est imago ptis 7 vestigiū
totius. sed ista p^rformitas exp^rssīua toti
us non sufficit sed requirit imitatio. q^r
fin Aug⁹. 83. q. q. 74. Quantūcūq⁹
duo oua sunt familia vnū nō est imago
alterius. q^r nō est natū imitari ipsū. 7
ideo requirit q^d imago nata sit imitari
ipsum cuius ē imago 7 exp^rme illud.

De secundo scien

dum q^d cū pcept⁹ vnus psonē i intelle
ctu nro sit p^rial^r resp^ru pcept⁹ trinitatis.
illa creatura q^d ducet nos in cognitionē
trinitatī p modū imaginis rep^rntabit tri
nitatē q^m ad illū pceptū quē intellect⁹
n^r pōt hīe de ea. rep^rntabit igit dīstincti
onē triū psonaz. vñitatē eēn⁹. 7 ordinē
origis. q^r illa dīstinctio real^r in dīnis est
p originē. hēbit etiā imitationē eēntia
lem ad ipsam trinitatē quā rep^rntat.

De tertio. primo

videndū est de illis que sunt manifesta
esse in mēte. 2° in quib⁹ nō p^rsistit ima
go. 3° in q^dbus p^rsistit. Quantū ad p^r
mum experimur in nobis esse actū in
tellectōis 7 actū volūtionis. 7 istos act⁹
aliquo mō esse in potestate nra qⁿ oble
ctum est p^rsens. g^r oportet in nobis pone
re aliquo mō p^r actiua ad istas actus
7 potētias q^dbus sumus potētes resp^ru
isto 7 actū. Non pōt aut idē sub eadē
rōne formali esse p^r istoz duoz actu
um secūdoz. q^r isti act⁹ secūdi req^runt
oppositā rōnē pncipiādi i suis pncipijs
g^r o3 hīe aliq⁹ dīstinctōez actū p^rmo
rum. 7 hoc p^rportional^r cor^rndentē dī
stinctioni actuum secūdoz. De 2° in
isto articulo dico q^d nec in actib⁹ p^rmis
solū. nec i actib⁹ secūdis solū est imago
q^d apparet dupl^r. p^o q^r 7 hī sunt duo
tm. 7 illi duo tm. g^r tm esset imago dua

litas nō trinitatis. 2° qz in p̄mis acti-
bus lz sit ibi p̄balitas non tñ est ibi di-
stinctio realis rei ⁊ rei. nec ordo origis.
In actibus secūdis etiā lz sit distinctio
⁊ origo aliquo mō nō tñ p̄balitas. Ex
his sequit̄ 3^m. qz imago p̄sistit in actib⁹
p̄mis ⁊ secūdis simul. ⁊ hoc intelligo
sic. aia hz in se aliquā p̄fectōez fm quā
formaliter est actus p̄mus respectu no-
ticie genite. ⁊ hz in se aliā p̄fectionē fm
quā recipit formaliter noticiā genitam
⁊ hz in se aliā p̄fectionē fm quā recipit
formaliter volitionē. Iste tres p̄fectiōes
dicunt memoria. intelligen^a ⁊ volūtas
vel aia inquātū hz ipsas. aia igit inq^m
hīs actum p̄mūz totalē respectu intel-
lectionis. s. aia vel aliqd anime ⁊ obie-
ctum sibi p̄ns in rōne intelligibilis dici-
tur memo^a. ⁊ h^o memoria p̄fecto inclu-
dendo tam intellectū q̄ illud quo obm̄
est sibi p̄ns ipsa eadez aia inq^m recipit
noticiā genitā dī intelligen^a. ⁊ intelligē-
tia perfecta vt est sub illa noticiā genī-
ta. voluntas etiā dī p̄fecta inquantū ē
sub illo actu p̄fecto volēdi. Accipiēdo
igit ista tria ex pte aie vt sunt sub trib⁹
actib⁹ suis in istis inquā tribus ē p̄bal-
litas rōne illaz triū realitatū que sunt
ex parte anime. sed est distinctio ⁊ ori-
go ratione istarū actualitatū receptaz
in aia fm istas realitates in aia.

Sed hic occurrunt

duo dubia. Pri^m. qz tunc vī esse q̄ter-
nitas in imagine. nā act⁹ p̄mus resp̄cū
volitiōis nō p̄currit cuz aliquo triū in
immagine. nō cū 3^a pte p3. qz idē nō ē p̄n-
cipiū sui. nec cū 2^a manifestū ē. qz actu-
alis noticiā nō ē volūtas. nō etiā cū p^a
qz memo^a dicit p̄pe p̄m^m p̄ductiū no-
ticie genite nō volitiōis. q̄ volūtas erit
4^m cū istis. 2^m dubiū. qz nō vī h sal-
uari ordo origis sicut ē in dīnis. ibi. n.
p^a p̄sona originat secūda ⁊ due tertiā.
hic p^a ps imago nostre ē cā 2^a. sed nec
p^a nec 2^a est cā 3^a. g. Ad p̄mū dico qz

imago pōt duplī assignari fm qz cā du-
pliciter assignat. Aug. vno^o. 9. de tri. c. 4.
⁊ deinceps mēs. notū ⁊ amor. Alio^o si
cut eam assignat io. de tri. c. 8. ⁊ deinceps
memoria intelligen^a ⁊ volūtas. ⁊
de ista duplici assignatiōe imaginis lo-
quens Aug. 15. de tri. c. 2. dicit qz illa q̄
posita ē in. x^o. est euidentior. Dico igit
p^o p̄tractādo primā assignatiōez qz per
mentē possumus intelligē actū p^m p̄se-
ctum resp̄cū vtriūsqz act⁹ secūdi s. secū-
ditatē ad gignendū ⁊ ad spirandū. ⁊ h^o
mō mens hz rōnē p̄fecte parenti. qz in-
cludit p̄fecte vtrāqz secunditatē. ⁊ tūc il-
la alia duo. s. amor ⁊ notitia sunt duo
p̄ducta ab aia lz ordine quodā. ⁊ tūc n̄
erit q̄ternitas qz in parēte hñte p̄fectaz
rōnē parenti p̄currit act⁹ p̄mus duplex
⁊ isto^o est in dīnis. qz in p̄e nō solū ē se-
cunditas ad gnandū sed ad spirandū. ⁊
h^o a se. qz si p̄ nō hñt secunditatē a se:
ad spirandū sed hz et eā derelictā sibi ex
p̄ductiōe filij sicut quidā dicūt. sequit̄
vt videt hoc ip̄sibile qz p̄ nunq̄ hñt
illā secunditatē. nullā. n. realitatē siue ab-
solutā siue relatiuā hz p̄ aliq^o p̄ p̄du-
ctionē quā aī nō habuit. ⁊ iō quāctūqz
realitatē nō hz in p^o signo origis inq̄rū
s. p̄intelligit ordine origis filio: illā nūq̄
hēbit. igit si illā secunditatē duplicē nō
hz in se in isto p^o signo origis nūq̄ ha-
bebit illā. si aut mens accipiat p̄cise vt
act⁹ p̄mus hñs solū secunditatē respe-
ctu noticie genite. h^o imp̄fecte assigna-
tur imago. qz h^o mens nō hz rōnē pa-
rentis p̄fecte. ita dico de alia assignatiō-
ne qz si memoria accipiat p̄cise p̄ parē-
te resp̄cū noticie genite ē ip̄fecte parēs.
parēs aut p̄fecte nō tñ hz rōez vñ gnē
sed vñ spiret. qz nō p̄t illud hñe ab alio
⁊ o3 illud hñe in toto. ⁊ iō o3 vt habea-
tur in parēte a se. si at accipiat memo^a
p̄ tota aia vt hz hitualit̄ i actu p^o secū-
ditatē istā duplicē: h^o hz p̄fecte rōnem
parenti. Sz lz mēoria sit euidentior parēs
sic o3 cōcedē p̄p̄ vba Aug. 15. de i. c. 3.

quatenus. s. magis exprimit habitudinem gignerem ad genitum quam mens. tamen mens nostra videtur perfectius importare rationem parentis si accipiat ut includit utramque fecunditatem. Vnde cum ergo quodcumque assimilatur trinitati in imagine vel sic vel sic non est quaternitas. quia duplex concurrat habitudo secunditatis in parente si est perfecte parens. Ad 2^m dico quod in nobis in hoc non potest esse similitudo imaginis ad per thotipom. notitia. n. genita in imagine creata accens quoddam est cui non coicatur fecunditas illa ad producendum amorem qui formaliter est aliquid productivum dilectionis. accens. n. tale non est natum esse formaliter intelligens vel volens. et ideo memoria gignens notitiam actuali accipiendo memoriam ut est perfecte gignens non potest coiccare genito illam perfectam fecunditatem quam pater habuit. quia non coiccat sibi eandem naturam sed producit eam equivoce in alia natura. per autem generans filium coiccat ei eandem naturam et eandem fecunditatem spiritali amorem que non intelligit in generatione filii hunc terminum adequatum. et ideo filius eandem fecunditatem habens potest producere sicut pater. patet igitur ratio quare non potest ista productio saluari in personis imaginis sicut in personis trinitatis quia non potest esse eadem fecunditas in duabus primis personis imaginis. potest esse autem et est in duabus personis respectu tertiæ. Similiter si notitia genita esset alicuius productiva aliquid modo hoc non esset nisi per modum nature et non libere. Est tamen hic aliquis ordo inter secundam partem imaginis et tertiam. quia tertia presupponit secundam naturaliter sed non sit ab ea. etiam illud exprimit Aug. 15. de tri. c. 27. velut parentem et prolem 3^a voluntate siue dilectione iungente quam quidem voluntatem de cognitione procedere. et subdit statim et exponit quomodo intelligat. nemo. n. vult quod omnia quod vel quale sit nesciat non tamen esse. per igitur quod istum ordinem originis precise ponit propter naturalem ordinem volitionis ad intellectum nem. non autem quod intellectio sit causa respectu

volitionis. per igitur secundum intentionem Aug. quod voluntatem secundum quod est 3^a personae imaginis accipit ibi per actum volendi sicut hic accipit cum subdit quam voluntatem procedere. et. quod non est verum de voluntate ut est potentia. sed si verum sit hoc est de actu volendi.

Uterius in speciali cum omnia ista predicta reperiant in intellectu vel in mente respectu cuiuscumque obiecti notandum est quod perfectissima et ultima ratio in magis est quam ista concurrunt in mente respectu dei ut obiecti quia tunc anima non habet tamen similitudinem expressivam quantum ad predicta ex ratione eorum in se. sed ea etiam ratione qua actus ipsi conformantur obiecto. est. n. actus vere si similitudo obiecti. sicut dictum est in precedenti questione. et ideo quam isti actus sic sunt in mente quod non habent substantialitatem et similitudinem distinctionem et originem. sed etiam habent ulteriores assimilationem ad deum ex ratione obiecti circa quod sunt est perfectior similitudo. minus autem perfecta quam anima habet se per obiecto. quia igitur tunc habeat similitudo ab ipso deo immediate tamquam ab ipso obiecto primo habet tamen aliqualem inquantum in mente ut in imagine cognoscitur deus. Et ista duplicem trinitatem assignat Aug. illam que est respectu dei. 12. de tri. c. 4°. dicens. In eo solo quod ad contemplationem pertinet eterno non solum trinitas sed etiam imago dei. in hoc autem quod derivatum est in actione temporalium: etiam si trinitas possit non tamen imago dei inveniri potest hoc intelligendum est de expressiva quantum ad summam expressionem siue similitudinem. De eadem etiam. 15. de i. 20. vel. 62. unde potest sempiterna atque immutabilis natura recolli conspici percipisci. et. perfecto recipit summam trinitatis imaginem: ad quam reminiscenda videnda diligenda totum debet referri quod vivit. De alia imagine loquitur. 14. de tri. c. 8. vel. 16. Ecce inquit mens meminit sui: intelligit se: diligit se. hoc si cernimus: cernimus trinitatem. nondum quidem deum. sed iam imaginem dei. Ista autem 2^a autoritas videtur dici per me nisi intelligat

mō p̄dicto. 7 tūc p̄z quō resp̄cū oīuz obīe
croz īferioz a mēte n̄ pōit imaginē i mē
te. qz nullū aliō obīe ē imago dei resp̄cū
c̄ potissīe 7 resp̄cū imāgis ei⁹ sc̄bario ē i
mago i mēte q̄m ad illā silitudinē q̄ h̄i ab
obō. Ex istis appet̄ cor̄ q̄re i pte sensitīa
n̄ ē imago. p̄ qz ibi n̄ ē p̄balitās opantiū
siue totoz illoz sūproz cū suis opatōib⁹
qz p̄n̄m sentiēdi n̄ t̄m ē aliqd aīe sed totū
ppo⁹ ex aīa 7 pte cor̄p̄is sic mīxta qd ē to
tū oīga⁹. sīl̄r p̄n̄m appetēdi appetit⁹ sensi
tiui n̄ ē aliqd aīe t̄m s̄z sīl̄r ē ppo⁹. Ista āt
duo q̄z s̄z iste opatōis nō s̄z p̄balia. qz l̄z
iste po⁹ aīe sint in eadē cēn̄ 7 fortasse idē
cēn̄ aīe. n̄ t̄m tōles cāe opatōis puta tota
ipsa oīga⁹. qz ptes cor̄p̄is nō s̄z p̄bales
nec īn̄ se nec potēt̄s aīe. Sīl̄r i pte sensi
tiua nō est duplex mod⁹ originādī. qz sic
sensūs nāl̄r sentit. ita appetit⁹ sensitīuus
nāl̄r appetit. vñ fm̄ Jo. dān̄. li. 2. bruta
in suis actiōibus nō agūt sed agunt.

Ad p̄m ar̄m p̄ncipale p̄cedo q̄ q̄l̄z cēn
tia creata inq̄m h̄ cēn̄ pducta s̄z
talē ydea: n̄ rep̄ntat deū s̄b rōe t̄m s̄z sub
rōe vni⁹. qz n̄ cāt nec ideat a deo. s̄b rōne
t̄m s̄z s̄b rōe vni⁹. s̄z t̄m aliq̄ nā rōe cēn̄ sue
7 mltōz p̄currētū i ea tāq̄ vñ totū ag
gregatū pōt eē rep̄ntatū t̄m t̄m 7 eoz q̄
app̄hēdūt i t̄m t̄m. tale qd ē mēs accep
ta i se 7 cū opib⁹ suis. qz ibi ē vñtas 7 dī
stīnc̄ 7 ordo origis. tale āt ē q̄m ad talē
p̄cursū nīhīl ē qd s̄z īferī mēte. sic patuit
i pte sensitīa. S̄z cū ar̄. q̄sī cēt imago pos
set t̄m t̄m coḡsci p̄ coḡnē mēt̄. R̄. ista cō
currē i mēte valēt credēti trinitatē ad p̄
scrutādū 7 p̄suadēdū quō possit eē. n̄ aut̄
n̄ credēti p̄cludūt eā eē. qz tota ista aggre
ga⁹ pluriū i mēte i q̄b⁹ p̄sistit imago pos
set eē 7 ē ab vna p̄. 7 iō ex ipsa nō p̄r de
mōstratīe p̄cludi ipsā eē imaginē t̄m t̄m.
de h̄ aug. 15. de t̄. c. 24. l. 70. q̄ vidēt suā
mētē 7 i ea t̄m t̄m ista nec t̄m credūt eā eē
imaginē dei speculū. qdē vidēt: s̄z n̄ vidēt
p̄ speculū cū nec īp̄z qd vidēt scīat eē spe
culū. q̄l̄t āt valeat deductio ad oīdēdū
tres p̄sonas ex rōe īnt̄ 7 volūtāt i dīnīs
dictū sūt dī. 2. q. d. duabus pductōib⁹.
Ad 2m̄ dico q̄ illd ar̄m vidēt. effīcax sī po

nēt p̄z gignē inq̄m itelli⁹: sic ponit vna
opi. sup̄ ip̄robata 2. dī. q. p̄dca q̄ ponit
actualē noticiā p̄is h̄fē aliq̄ rōnē p̄du
cēt resp̄cū gignitōis filij. 7 rōnē formalē
p̄ncipij pducti. s̄z fm̄ aliā vīaz quā ibi re
nui q̄ p̄ inq̄m h̄z cēntīaz sibi p̄ntē s̄b rōe
actu itelligibīl qd p̄uēit p̄i it̄m ē memo
ria. h̄. p̄ gignit n̄ q̄m itelligēs sic ibi sūt
declaratū. t̄. falsū ē aīe. qz memo⁹ maḡ
rep̄ntat p̄iem q̄ filiū n̄ q̄ ad h̄. q̄ sola me
morīa sūt i p̄ie. 7 sola itelligē sūt i filio. s̄z
q̄ ad h̄. q̄ p̄ gignit filiū inq̄m p̄i h̄z rōnē
memo⁹. n̄ āt vt p̄i h̄z rōc̄ itelligen⁹ volū
tat̄. **Ad** 3m̄. d. q̄ act⁹ sc̄bī s̄z pducti. cūz
p̄bas p̄ p̄m. s̄. p̄h̄. ar̄m ē p̄ me. cū. n. ac
tio n̄ sūt i actōis 7 ista v̄tīat actōnē. sic
Aug. dīc. 9. de t̄. c. vlt. q̄ notīa gignit v̄t
7 volūtō p̄cedit. vt dīc. 15. d. t̄. c. 27. q̄ ista
nō sūt actōes de gnē actiōis. s̄z sunt for̄ ab
solute d̄ gnē q̄lītāt̄. Lū p̄bas q̄ sūt actiōes
p̄p̄ie qz sūt act⁹ sc̄bī. Dico q̄ qdā for̄ h̄nt
esse fixū n̄ depēdēs p̄tī a sua cā q̄sī i fieri
sic calor i ligno. qdā h̄nt q̄sī p̄tinuā depē
dētīa ad suā cāz. sic lumē i medio ad solē
7 h̄. dīc Aug. 8. sup̄ sc̄bī. ad l̄rām oīcēs
q̄ aer nō ē fact⁹ lucid⁹ s̄z sūt lucid⁹ p̄ for̄:
p̄p̄i suā indepēdētīa i cē nō h̄nt rōnē acti
ōis nec mor̄. 2. p̄p̄i p̄tinuā suā depēdē
tīa maḡ vidēt h̄rē eē i fieri q̄ i facto eē. s̄z
fm̄ vītātē n̄ sūt i eis actio 7 passio. qz sūt to
te sūt i eē 7 nō ps p̄ p̄tē acq̄rīt. actio āt. p̄
p̄rie n̄ ē ad aliq̄ formā nisi c̄ ps p̄ p̄tē ac
quirīt. h̄. 2. se h̄z itellectio. qz ipsa ē i p̄ri
nua depēden⁹ ad p̄ntīa sue cāe. qz alr nō
h̄et eē sic p̄z p̄ Aug. 11. de t̄. c. 3. cū āt co
gitātis acies auersa inde fuerit nīhīl for̄
q̄ īmp̄ssa erat i eadē acie remanebit. n̄. n̄
manet act⁹ itelli⁹ absq̄z talī p̄ntīa cāe q̄sī
p̄tī i fluenti. S̄z istud solū n̄ p̄cludit īp̄az
eē actū 2m̄. ita. n. ponēt lumē i medio cē
act⁹ 2. 7 tō cū ista ē alia p̄ditio vltior v̄z
q̄ iste for̄ de rōe sui trāscāt in aliqd vt i
it̄m. 7 h̄. siue illd aliud sūt ītra operās si
ue extra n̄ curo. nō ē. n. itelligibīl q̄ sūt i
tellectio 7 volūtio. 7 q̄ nō sūt aliē i h̄. āt
p̄uenit actiōi p̄p̄e dē vt trāscāt in aliqd
vt in it̄m p̄p̄i īgīt istas duas p̄ditōes p̄cur
rētēs i istis for̄is dīcūt iste for̄ eē act⁹ sc̄bī

cū ye sint for' manētes. Ad aliā pbōnē
cū dī q' act' tal' ē gnātiu' hīc'. R' ar' est
i op'. q' actio d' gnē actiōis nō p't eē eiuf
dē rōis nisi iī sint eiufdē rōis. sic calefactō
nō ē d' dē rōis nisi calor iīas sit ei' dē rōis
g' si act' gnāret hitū vt actio de gnē actio
nis iminata ad hitū vt ad iī n' posset eē
actio ei' dē rōis cū alia nisi illa eēt p se ge
neratia hīc'. imo d' dictio vidēt q' eēt act'
eiufdē rōis 7 nō alie' iī q' n' pōt eē actio d'
gnē actiōis nisi sit alie' iī. nē aut aliq's act'
intellectiōis l' volitiōis p't eē eiufdē rōis.
Iz nō sit alie' iī p'ducti. g' actus iste n' ē gnā
tiu' vt actio: s' vt for' q' forāl' gnāt iste
hīc'. Tūc d' breuit q' act' ē gnātiu' hitus
sic for' aliq' ē cā l' rō cāndi aliā formā. sic
lūmē sol' i medio ē rō gignēdi ibi calorē.
n' ē at tal' act' gtiū' vt actio. s' tali actiōe
gignit tā act' q' pp' hīc' vt ei' tal' actiōis.
7 ad signāndū genitiōnē talē q' ē actio de
gnē actiōis dicit' po^{am} elicē actū intelligēdi.

Irca

4. dīf. q'ro vtz ista sit
va de' gnāuit aliū deū
vī q' sic. de' gnāuit deū. aut g' se de
um aut aliū deū. n' se. p' de i. g' aliū. 2° sic
gnāns distiguit a gnāto. s' de' genuit deū
g' de' genit' distiguit a deo gānte. 7 p' p'ns
de' genuit aliū deū. 3° sic. de' gnāt aliū.
aut igit deū 7 sic hīc' ppo^m. aut n' deū. qd
falsū ē. q' sic genit' nō eēt de'. 4° sic de'
gnāt aliū hīc' deitate. q' aliā psonā s' s' s'
stentē i deitate. g' genuit aliū deū. p' n' p'z
p' Dām. 5. c. a. deus ē dinā hīs nām. hō
hūanā. p' n' ē alie' de'. g' n' genuit aliū deū
aīns p'z Deū. 7. Audi iīrl dñs de. t. vii' ē
R' q' l'z entitati forālī corrīdet adeq'te
aliq'd ens l' aliq'd ens entitate talī. ista at
deitas forāl' q' se tota ē for' 7 n' h'z sic sibi
adeq'te corrīdēs nisi deū q' ipsū icludit.
deitas at ē de se h. g' de' ē de se h. illi at qd
ē de se h' repugāt n' idēptitas. g' 7 alietas
q' icludit n' idēptitatē. g' n' p't eē alie' de'. g'
de' n' genuit aliū deū. q' n' genuit qd n' p't
eē. 7 h' q' ad rē q' ad logicā d' q' h' tria
dñt for. ē alius ab hoīe. for. est alie' hūa
nitate. for. ē alius in hūanitate. in prima
cū dī. for. ē alie' ab hoīe negat' vniuersali

for. hīc' idēptatē cū rō p' negatōez ipōta
tā i ly alie'. q' aliud icludit n' idēptatē. igit
iī ibi p'dicat' negat' p' q' l'z sui. iō iī' alietas
tis p'fudit p'fute 7 distributie. iō seqt' for. ē
alie' ab isto hoīe 7 ab isto. 7 sic de oib'. sic
ēt seqt'. a. ē alie' a deo. igit ē alie' a qlibet p'
dīna. In 2° cū dī. for. ē alie' hūai'. hūaitas
sigāt eē forāl' rō dīe. sic nō ē i p'. q' in ip
sa hō sigāt eē iī' dīe. in hac at 2° nōt esse
forāl' rō dīe vlt' q' i nullo idiuiduo illi'
nāe puenit q' ē aliud idiuiduū aliū' nāe
p illā forāz p quā h' dīe ab illo. vñ nō. q'
Iz rō forāl' alietat' stet vlt' q' ad negatio
nē iclusa. vñ seqt' for. ē hūanitate alie' ab
brunello igit i nullo idiuiduo s' idē: nec p
ueniūt i hūani'. tñ illa rō forālis dīe nō
stat vlt' q' ad illā affōnē ibi iclusa. vñ
n' seqt' for. dīe a brunello hūai'. g' dīe ab
illo hac hūani'. s. pla. q' aīns ē vez 7 p'ns
flm. q' i p'nte seqt' q' hūaitas pla. sit forāl'
rō dīe q' for. dīe. In 3° cū dī. for. ē alius
i hūai'. alietas ibi ponit suū detiabile eē
cōe vlt' extremo 7 distigui siue diuidi i
ipsis extremis. 7 iō h' n' ē va. for. i hūai' ē
alie' a bru. q' n' didit hūanitas i eis nec ē
cōe eis. sed h' ē va for. in aialitate ē alie' a
bru. q' aial cōe ē eis 7 didit i hac 3° ppo
ne alietas pnotat aliq' pueniētā extremo
rū in suo detiabili 7 tñ negat aliq' idēpta
tē eoz i eoz detiabili. Ad ppo^m igit quā
istaz triuz significat hec locutio. fili' est
alie' de'. Dico q' nec p'mā nec 2^{am}. n' p'mā
q' nō seqt' for. ē alie' hō. g' est alie' ab hoīe.
aīns ē vez 7 p'ns flm. nec 2^{am}. q' 7 si for. ē
alie' hō a pla. nō tñ seqt'. g' ē alie' hūani' a
pla. q' hūaitas n' ē rō forāl' dīe for. a pla.
s' sigāt 3^{am}. vñ bñ seqt' for. ē alie' hō a pla.
g' for. ē alie' a pla. i hūai'. 7 eoz. 7 idē est cū
dī fili' ē alie' de' a p're. q' fili' genit' ē alius
de' a p're gnāte. ita q' ly alie' ponit suū p
se sigātū circa p se sigātū ext'reoz 7 sui d'
etiābilis denotas ipsa iī se eē disticta. 7 il
lud cōe eē vtriq' ext'reo alietat'. 7 tñ disti
gui i eis qd nō puenit deo. 7 h' etiā sigāt
in 3° ppo^m p'dca p't qd idē s' ex q' seqt'
cuz h' sit s'la fili' ē alie' de' genit' vt nūc de
claratū ē: erit h' falsa de' genuit' aliū deū

Ad primum argu

mentum dico qd hoc antecedens est verum deus genuit deum. qz termini in concreto possunt supponere p suppositis respectu pdicatorum quorum non extraneant suppositaliter. 7 ideo sicut hec est vera deus pater genuit deum filium. ita hec deus genuit deum. sed pntia non valet. unde non sequitur qd deus genuit se deum aut alium deum. primum non sequitur qz non est intelligibile qd idem producat se. nec 2^m sequitur quia sicut dictum est cum dicitur deus genuit alium deum. alietas notat suum determinabile distinguere in extremis quod non significat in antecedente. unde sicut propositio est falsa ubi alietas addit determinabile quod non est commune suis extremis. sicut hec est falsa sol est alius mus si igitur sol generat alium murum. igitur se murem: aut alium murem. sed alium qui est mus. ita in proposito propositio est falsa in qua alietas addit determinabile quod non distinguit in extremis. sic hec est falsa pater in deitate est alius a filio. 7 ideo non sequitur deus pater genuit deum. aut igitur se deum. aut alium deum. s3 sequitur qd genuit alium qui est deus. sicut exponit magister in littera. qd si probetur illa pntia sic. si generat deum. aut igitur eundem deum aut diuersum deum. quia idem 7 diuersum immediate diuidunt quod libet ens. ex. lo. meth. igitur si eundem vel diuersum. igitur se deum vel alium deum.

Rnde potest pcedi qd genuit eundem deum. qz sicut alietas ponit suum significatum circa suum determinabile denotans ipsum distinguere in extremis. ita p oppositum idem ponit suum significatum circa suum determinabile denotans ipsum non distinguere nec diuidere in eis. 7 ideo hec est vera deus pater genuit eundem deum. qz filium qui est idem deus sed non sequitur qd genuit se deum. quia non reciprocum denotat actum terminari ad idem suppositum a quo pcedit ille

actus. antecedens non est reciprocum. unde non solum refert eundem in essentia deitatis. sed eundem in ratione suppositi. 7 ideo est fallacia psequetis 7 figure dictionis.

Ad 2^m dicendum qd ista deductio reducenda est ad duos syllogismos quorum primus est iste generas distinguit a genito. deus est generas qd deus distinguitur a genito. Alius est iste. genitum est deus. deus distinguit a genito. qd deus distinguit a deo. in utroque syllogismo est fallacia accntis. nam in primo syllogismo maior est vera ppter formale oppositum extremorum. sic aut extraneat medium utriusque extremo in quo extrema sunt unum siue idem. unde fallacia accntis nisi maior extremitas dicat de medio secundum illam rationem secundum quam medium dicat de extremis. ut patet si sic arguit album distinguit a dulci. lac est album. qd lac distinguitur a dulci. 7 eodem modo peccat alius paralogismus. unde in utroque syllogismo ex distinctioe formali qd est inter ista relatiue opposita generas 7 genitum concludit distinctio essentialis 7 ideo non sequitur conclusio. Ad 3^m cum dicitur deus genuit alium. igitur alium deum vel alium non deum. Dicendum qd contradictio ista est tam in pplexis qd in incoplexis. 7 loquendo de contradictoriis complexis semper verum est qd altera est vera 7 altera falsa. s3 sic est in proposito. hec est falsa deus genuit alium deum. 7 hec vera deus non genuit alium deum. que est sua contradictoria. 7 non ista deus genuit alium non deum.

Et si arguat deus non genuit alium deum qd genuit alium non deum. quia ex negatiua de pdicato finito sequitur affirmatiua de pdicato infinito. sicut sequitur homo non est iustus. qd est non iustus. Rnde dicendum qd quicquid illa regula sit vera sicut potest probari p naturam contradictionis nunquam tenet in pdicatis compositis. non enim sequitur lapis non est lignum album. qd lapis est lignum non album. qz affirmat lignum in secunda quod non affirmabatur in

prima. Et si arguitur in contradictionis incomplexis. dico qd l3 de quolibet dicat alterum illorum: non tamen de quolibet quodcumque predicatum determinatum per alterum illorum: quia nec ipsum determinabile de de quolibet et ideo licet deus uel non deus dicat de quolibet non tamen aliud siue aliud sic determinatum per deum uel per non deum. et ideo quis deus genuit alium: non tamen alium deum: nec alius non deum. nec est hic contradictio. Concedo igitur qd sequitur genuit alium. sed deum uel non deum. sed non sequitur genuit alium et deum sed genuit alium deum propter variationem arietatis. Ad 4^m dicendum qd non sequitur genuit alium hanc nam diuinam sed genuit alium deum: quia in ante subiunctis ut substantiam huius adiectiuum habes quod substantiam idem significat quod persona. et circa illud si aliud ponit suum significatum. in parte ponit si aliud suum significatum circa significatum dei. et sic commutatur hoc aliquid in quale. et arguitur ab inferiori ad suum superius cum negatione quam importat alius. Ad probationem per Damasum. dico qd descriptio sua est quedam explicatio nominis. non autem expressio per se significati: quia nomen preteriti de per se significatio non importat hoc: quod est habens siue habere: sed tamen de modo significandi: in quo distinguitur ab abstracto. solum enim preteritum importat ipsam formam: quia album sola qualitatem significat. unde importat hoc quod est habens: quia concernit suppositum habens suum significatum tamen idem significat concretum et abstractum licet modus significandi sit alius. et in huius etymologia et descriptionibus non oportet qd quicquid potest vere coniungi cum descriptionibus et descriptis.

Intra secundam

prem. 4. di. quero de veritate huius. deus est pater filius et spiritus sanctus. unde qd non sit vera: quia eius contradictio videtur esse vera. nullus deus est pater filius et spiritus sanctus. quia quilibet singularis est uera

quia nec pater nec filius nec spiritus sanctus. cuiuslibet propositio vere indefinite aliqua singulari est vera: sed nulla est dare veram singularem re huius indefinite. igitur ipsa non est vera.

Contra. hec. pater. filius. et spiritus sanctus sunt unus deus est vera. sed et eius pater ens. ante per Augustinum de tri. multis in locis. Rationem quod propositio est vera: quia terminus subiectus quod primo significat hoc primo ponit in oratione. et si illi aliud extremum quod predicat sit idem propositio affirmatiua denotans talem identitatem: vera est. deus autem significat nam diuinam ut est nata predicari de supposito. et illud significatum est idem tribus personis. igitur propositio hoc significans est vera. Verum est tamen quod in eius puerla est magis predicatio formalis: quia ibi intelligit quasi superius vel quasi commune predicat de per se suis suppositis. predicatio autem formalior est quando eodem predicat de unitatibus que contra.

Sed nunquid eadem est veritas illius et huius. deitas est pater filius et spiritus sanctus. Rationem. sic predicatio in diuinis distinguit in veram formalem et veram per identitatem. hoc est quod illa sit formalis quando predicatum conuenit formaliter subiecto. per identitatem vero quando propter simplicitatem diuinam predicatum est idem subiecto l3 non formaliter. ita hec. pater. filius. et spiritus sanctus sunt deus: vera est formaliter. et hoc per identitatem. pater. filius. et spiritus sanctus sunt deitas: non autem formaliter. sed et ista deus est pater. h3 aliqua3 veritate3 loquendo de predicatione formalis qua non h3 ista deitas est pater. Sed per quibus supponit deus intelligendo istam esse veram quasi predicatione formalis. Rationem. unicuique quod considerat proprium quod uel quod: et ideo deitati ut deitas est considerat quod uel quod: quod illud quod uel quod est primo deitate ens ut deitas est. et sicut deitas est de se hoc: ita deus quod deus est deitate est de se hic. et in isto eodem punctu non includit incorrumpibilitas nec ratio personarum: quia deitas incorrumpibilis est: et ideo deus ut deitate est deus non includit aliquid incorrumpibile formaliter. Ita sic intelligo absque conceptu personarum seu personalium proprietatum uere potest competere aliqua

predicata realia q̄ videlicet non compe-
tunt nature vt existēti in rōe suppositi.
sed existenti in hac natura inq̄tū exi-
stēti in ea. hoc modo forte est ista vera deus
creat. ⁊ filius, intelligēdo subiectū p h^o
deo exi- i natura diuina nō intelligēdo
aliq̄d suppositū vel aliq̄d incōicabile in
illa natura: qz incōicabilitas non est rō
taliū actū: ⁊ ita pōt poni q̄ ista deus
est p̄r ⁊ fili⁹ ⁊. s. f. est vera q̄tenus deus
stat p hoc deo inq̄tū est p se ens deita-
te. nō aut p aliquo supposito p̄r: ei
cto in quo est nā diuina. qz qñ est veritas
p primis significatis terminoz nō
oportet querere veritatē in aliis in quib⁹
bus includunt ista significata. sicut qñ
p̄r habet p̄rā veritatē nō oportet q̄
rere veritatē eius p̄r: p aliquo ante.
Exemplū hui⁹: color hic singularis exi-
stēns nō determinat sibi rōem suppositi
qz rō suppositi p̄r: nō reperit in acci-
dentibus. ⁊ licet sit in supposito substan-
tie inq̄tū intelligit absqz vlla substan-
tia in supposito: vt hic color exi- pōt
esse principii operatiōis realis. sicut si
eadē albedo esset existēs in trib⁹ suppo-
sitis vel superficiebus haberet actū realē
scz vnā rōem disgregādī. ⁊ si queras a
me de veritate huius p̄positionis hic
color disgregat pro quo suppoit ibi ly
color. dico q̄ supponit p p̄mo significa-
to suo puta p hoc colore existēte. non
aut p aliquo colore inferiori ad hūc co-
lorē: puta p hoc colore in hac superficie
vel in illa. qz ista cōtrahētia colorē nō
causa veritatis huius p̄positiōis. sed ē
vera p̄pter primā extremā. multo ma-
gis esset hoc ver⁹ si hic color vt hic esset
per se existēs. deitatis aut est per se ens
⁊ ideo deus inq̄tū est deus deitate est
p se ens. qz. 7. de trini. Aug. dicit pater
eodē est quo de⁹ est licet non eodē sit et
p̄r sit. ⁊ ideo huic deo nō intelligēdo ali-
quā rōem suppositi siue p̄sone imo rōi
huius dei potest attribui. p. ⁊. f. ⁊. f. f.

Ad primū argumentū in oppositū

dico q̄ illa nō est eius contradictoria si
precise fiat distributio p p̄sonis: qz tūc
nō negat qd p̄mo affirmat in affirmati-
ua. si aut illa neget p̄dicatū a p̄mo si-
gnificato dei scz ab hoc deo. falsa ē illa
⁊ hoc est qd v̄sitate dī q̄ talis v̄s ne-
gatiua nō cōtradicit termino habenti
suppositionē simplicē licet contradicat
termino h̄nti suppositionē p̄sonalē. hoc
āt videt p̄babile si illa maxia sophista
rū est vera qñ in aliqua dictōe officiali
vel sinonica includunt duo: ad nihil re-
fert vnū ad qd nō altez. in hoc autē si
gno nullus includunt duo scz negatio
⁊ distributio: ergo cū distributio p̄r: se
respiciat supposita talis nature negatio
p̄r: erit p eisdē. ⁊ tūc illa negatio v̄s
est vera. sed nō est cōtradictoria prime
sed ista deus nō est p̄r filius ⁊ sp̄s sc̄us
vbi idem negat qd prius affirmabat. et
ista est falsa pro eodē s̄bo p quo affir-
mativa est vera. Ad euidentia secū-
di argumētū est sciendū q̄ sicut dictū ē
i qdē p̄cedētī v̄libet vnice nature ade-
quate correspondet vnū singulare qd sin-
gulare vel est incōicabile sicut in crea-
turis. vel cōicabile sicut in deo. nā autē
diuina vnica ē omnino plurificabilis ⁊
innumerabilis: ergo ei adēq̄te correspo-
det vnū singulare qd exprimit noie dei
qd naturali intelligētia itelligit an quā
cūqz p̄rietatē p̄sonalē: ⁊ si cōsideretur
illud singulare vt qdā ens ad se cui cō-
ueniūt oēs p̄rietates essentielles ⁊ p̄se-
ctiones ante oēm p̄rietatez p̄sonaz.
qd quidē est ad se ens ⁊ p se nullo mō
plurificabile vel nūerabile lz cōicabile
sit i suppositis plurib⁹ q̄ cōicatio itelli-
git p p̄rietates notionales. ⁊ sic ē illa v̄s
de⁹ ē p̄r fili⁹ ⁊. s. f. ita ista h̄ de⁹ ē. p. f. ⁊
s. f. Exēplū itaqz tacitū est: qz si esset vnus
color in trib⁹ superficiebus ille color: pu-
ta albedo disgregaret ⁊ haberet oēs p̄-
sectiones albedini cōpetēs. sed nō vt p̄-
mo est in illa vel in illa superficie sed fin-
se licet illas haberet existēs in illis supfi-

dicbus nō nī primo. sic aut est hic.

Ircu quinta

dis. quero utrū essentia di
uina generet vel generetur

Q sic. Aug. 7. de trini. ca. 2. vel. 12. Idē dici accipiamus cū dicat verbū ac si dicat nata sapiētia. vt in vno eorū eo q̄ nata est et verbū et filius accipiat. et i his omnibus nobis nō ostēdat essentia que ad se dī. ac in altero q̄ est sapiētia demonstret essentia. ac p hoc ad se dī ergo expresse vult q̄ sapiētia vt est sapiētia et ad se dī dicat nata vt nata ē. p̄ priū filij. Scdo sic. Ric. 6. de trini. c. 22. videt expresse loqui cōtra magist̄r finiaz. Multi inquit t̄pibus n̄ris surrexere qui nō audēt dicere substantiā genitā q̄n potius q̄ est periculosius et p̄tra sanctorū auctoritates audent negare et modis omnibus conant̄ refellere q̄ substantia gignat substantiā. p̄uaciter negātes q̄d omēs sancti affirmāt. ad illud q̄d ip̄i dicūt auctoritatē inuenire non p̄nt. ad hoc q̄d dicim̄ auctoritates multas etiā ip̄i adducūt in morē Solie 2c. Et q̄ magister exponit illas auctoritates quas adducūt p̄tra se. ideo Ric. subdit idē de eo. Bñ dicūt p̄res q̄ substantia substantiā gignit v̄ra autē expositio ad hoc p̄tendit q̄ credam̄ q̄ substantia substantiā nō gignat. fidelis expositio et omni acceptiōe digna. q̄ hoc q̄ sancti p̄res clamāt contendit falsum esse. et q̄d nemo sanctorū asserit contēdit verē esse hec ille. Videt deridere magistrū q̄ contra intentionē patrū exponit auctoritates quas adducit contra se. et videt asserere oppositū illius q̄d tenet magister esse de intētiōe sanctorū. Itē p̄ rōz essētia cōicat ergo. pducit. añs p̄z p̄ Aug. 15. de trini. ca. 26. Essentia p̄stat filio sine initio generatio. p̄batio p̄ne. tum q̄ cōicare et cōicari sunt relatiue opposita et nō dicunt nisi relationē originis. nō enim dicūt relationes cōmunes. pa

ter igitur dicūt relatiōes originis oppositas igitur idē quod pducere et pducituz quia si sint aliqua duo correlatiua si vnū extremū vnus sit idem vni extremo alterius: et reliquū reliquo. Exēplum si a. et b. essent duo correlatiua: et c. et d. correlatiua. si a. et c. sunt idem b. et d. erant idem. p̄batio: quia alioquin diceretur idem ad plura correlatiua si cut a. quod idem est quod ip̄m c. diceretur correlatiue ad b. et d. que per te sunt diuersa. hec est vna cōbinatio relatiuum producens et productū: et hec alia cōmunicās et cōmunicatū. sed cōmunicans et producēs idem sunt. ergo et extrema eis correlatōdēta sunt eadem.

Item per argumēta logica: quando predicatū predicat per se d̄ subiecto potest supponere pro eo. patet de superioribus et inferioribus sed essentia predicatur per se de patre: quia pater est essentia: ergo potest supponere pro eo. igitur sicut illa est vera: pater generat. ita ista videtur esse vera. essentia generat prout supponit pro patre. probatio minoris: quia non per accidens: quia nec vnūz accidit reliquo. nec ambo tertio. et isti sunt duo modi vnitatis per accidens qui ponūtur. 5. methaphi. c. de vno. Item essentia est pater: ergo essentia generat. antecedens patet p̄ cōuersionē simplicem. probatio cōsequētie. de quocūq̄z predicatur subiectū et p̄pria passio. et hoc probatur quia subiectum est mediū ad demonstrādū p̄p̄riam passionem suam de eo cui non primo conuenit illa passio. generatio autem videtur p̄pria opatio vel passio patris: ergo consequentia est bona.

Itē essētia est p̄r filij: ḡ essētia generat p̄batio añtis. p̄ uersionē. p̄r filij ē essētia. igit essentia est pater filij. probatio p̄ne: essētia est p̄r filij: ḡ illius est filius essētie. p̄batio istius p̄ne: q̄ in relatiōe est p̄na mutua. si a. est p̄r b. ergo b. ē filius a. ḡ si essentia est p̄r alicuius ille cris

filiius essentie. Item ultimo genitum inquantum genitum est aliquid quia generatio non terminatur ad nihil. et in nihil et aliquid quid non est medium: sed nihil in diuina est aliquid nisi sit essentia. et filius in quantum genitus est essentia. et essentia generatur. Contra est magister in lra.

In ista questione er

rauit abbas ioachim: ut hic extra de sa. tri. et si. ca. c. damnatur. Dixit. n. magister petrus esse hereticum: quia dixit rem esse in diuinis que nec producit nec producit. ex hoc n. intulit ioachim quod petrus poneret quater unitatem in diuinis. posuit. n. tres res. rem generantem: rem genitam: rem spiratam: et posuit rem nec generantem nec genitam nec spiratam. et quattuor res. hoc igitur inconueniens quod sequi videbatur vitando posuit. Ioachim quod nulla res una est pater filii. et filii. sed tamen dixit personas illas esse unam rem sicut multi fideles dicunt una ecclesia. propter unam fidem et charitatem. et istud probauit per illud saluatoris in Jo. orantis patrem pro suis fidelibus ut sint unum inquit sic et nos. intulit igitur Ioachim cum fideles non sint unum unitate nature. et nec filius est una res cum patre. Istud secundum opinionem ioachim est hereticum. scilicet quod pater et filii. et filii. non sint aliqua una res: quia sicut arguitur ca. allegato: pater generando dedit essentiam suam filio. nulla enim aliam potuit dare quam filius esset deus. et filii ratione ambo eam de derunt suam spiritui sancto. non autem erat ista communicatio patris essentie: quia essentia est simplex et indiuisibilis. et totius essentie. et tota eadem essentia que est in patre est in filio et spiritui sancto: et propter simplicitatem diuinam que libet persona est illa res: et tres persone sunt illa res. Quod autem arguit de euangelio soluit ibi. Nam saluator intelligit in oratione sua quod filii fideles sint unum unitate sibi proportionabili sicut pater et filius sunt unum unitate sibi proportionabili. hoc est quod sic pater et filius sunt unum unitate charitatis que est natura eorum ita fideles sint unum chari-

ritate participata. Et ista expostio probat ibi per se deum saluatoris Mat. 5. dicentis discipulis suis: Estote perfecti sicut et pater vester celestis perfectus est. ubi non monuit quod sumus perfecti naturaliter ex nobis: sicut pater ex se naturaliter est beatus uel perfectus. sed ut et semus perfecti perfectione nobis prepetere. scilicet gratia et virtutum.

Quantum autem ad

primum articulum in quo ioachim dixit magistrum petrum esse hereticum peradiat sibi papa. Nos autem sacro approbante consilio credimus et confitemur cum petro. scilicet quod una summa res est essentia uel natura diuina: que nec generatur nec generatur et tamen non sequitur quod sit eternitas: quia ille tres res pater filius et spiritus sanctus sunt illa una res. eternitas autem esse non posset nisi esset eternum realiter a tribus distinctum. Pro ista igitur opinione magistri sic solenniter approbata adducit talis ratio. Res generans generatur aliam rem et realiter distinctam: quia nulla res seipsum generat ut sit primum de trinitate. essentia autem in diuinis est penitus indistincta. et nec generans nec genita: quia quia ratione generans et genita. Ad hoc adducunt rationes magistrum in lra: quia essentia referret ad se distinctam a se. Tertia ratio est: quia pater est formalis eo quod generatur: quia pater est formalis ipsa essentia que est in filio propter indistinctam ipsius essentie. et si ipsam generaret non esset formalis ipsa essentia: quia illa esset distincta realiter ab eo ut posteriori origine. Adducitur etiam alia ratio quia in creaturis forma non generatur nec generatur: sed propositum. deitas autem se habet quasi forma in persona. et ipsa non generatur nec generatur. ista ratio minorem habet euidenciam hic quam in creaturis: quia ibi forma non est aliquid per se existens ut possit esse operans. hic autem deitas non intelligendo proprietates personales est de se ens in actu. Tamen confirmatur ratio sic: quia operatio que est necessario distincta operantis non potest esse eius

quod h est ut forma: qz ipsa est per se in
distincta in tribus. talis aut operatio e
personalis que est generare.

Hec q̄tum ad rea

litate hui' q̄onis dicta sint: sed loquē
do de logica causa quare nō pōt hec eē
vera eēntia generat ut eēntia supponit
ibi p persona sicut ista est vera deus ge
nerat: quia deus supponit p patre: 7 tñ
deus nō distinguitur a se: nec deus ē for
maliter is qui generatur l3 de' generet
deum. Rñdeo: qñcunqz est subiectuz
abstractū vltimata abstractōe 7 p̄dica
tum ex ratōe sua nō potest p̄dicari nisi
formaliter: nō potest p̄positio esse vera
nisi sit per se pmo modo. subiectū hīc ē
abstractū vltimata abstractōe: 7 p̄di
catum hoc de rōne sua nō est natū p̄e
dicari nisi formalit. ergo p̄positio non
posset esse vera nisi p se pmo modo. sic
aut nō est vera hec: quia p̄dicatum nō
est de per se intellectu subiecti. omē enīz
quod dicit ad aliqūd ē aliqūd p̄ter re
lationem. 7 de tri. 2. c. ita qz relatio nō
est intra cōceptum absoluti. huius sylo
gismi maiore declaro sic. in substantijs
quīs in eadem re simplici possint esse p
fectiones multe substantiales formaliter
distincte: 7 ibi vna ratō formalis possit
abstrahi ab alia remanēte adhuc p̄ce
tione vtriusqz formalitatis ad sua pro
pria supposita. vbi gratia: l3 hec sit vā:
substantia intellectiva est volūtiua: vbi ē
predicatio cōcretiua vnius perfectiōis
de altera: tñ hec negatur: intellectus est
volūtiua: quia illa significat perfectiōes
illas ut abstractas a se inuicem: 7 fm p
prias formalitates: tñ adhuc sic abstra
cta p̄cernunt p̄pria supposita: ut hīc in
tellectus ē intellectus: 7 hec volūtiua est
volūtiua. accipiēdo tñ substantiā siue
simplicem siue cōpositam p̄cise fm rati
onem suā formale quidditatiuā tñ est
abstractio a supposito p̄prie nature: qz
cōmuniter nō sunt nate p̄cernere aliqd

alterius nature: ideo ibi ista abstractio
est maxima. abstrahendo. n. naturā hu
manam a suppositis que sunt illi' nata
re sicut abstrahit cum cōcipit humani
tas nō remanet vlti' abstractio alia.
7 ideo illud ut sic conceptū p̄cise ē ipm
met p̄cise quia cuilibet alij extraneū: sic
dicit Auic. 5. metaph. qz cōnitas est tñ
equinitas 7 nihil aliud. Sed in accidē
tibus quanto plura p̄nt cōcernere: tāto
plures p̄nt fieri abstractiōes. cōcernunt
quidem accidētia supposita alteri' nāe
7 l3 ab his abstrahant cōcernunt tñ in
diuidua p̄prie nature: sicut albū cōcer
nit lignū: 7 l3 ab hoc abstrahat albedo
tñ adhuc cōcernit albedinem hanc 7 il
lam que sunt indiuidua sua. sed vlti'
ē abstractio q̄dditatis a supposito qua
lis dicta est fieri in substantijs: 7 illā cū
cumloquimur p hoc qz dicimus quid
ditas albedinis: 7 illa nō concernit ali
quod suppositū nec 7 eiusdē nature nec
alterius. In relatiōibus etiam que plu
ra p̄cernunt adhuc plures possunt esse
abstractiōes. cōcernit enī relatio su
um propriū indiuiduū. fundamentū 7
subiectū: 7 l3 abstrahatur a posteriori:
nō tñ a priori. Exemplū: hoc concretū
quod est causa dicit de igne qui causat
calorem in ligno ut de subiecto: sed abs
trahēdo a subiecto remanet adhuc cō
cretio ad fundamentū: puta si dicatur
potētia causandi. calor enīz est potētia
causandi calorem: nō tñ ignis est poten
tia causandi illū. adhuc pōt fieri vlti'
or abstractio ad propriū genus: ut pu
ta si dicatur causalitas: et tūc nec ignis
nec calor recipit predicationem istius:
tamē hec causalitas est causalitas. vlti
ma abstractio qualis ē in substantijs est
per hoc qz dicimus quidditas causalita
tis: 7 hec d nullo predicat alio. Ex istis
narratis apparet que sit vltima abstra
ctio: qz quidditatis absolutissime sum
pte ab omī eo quod est quocūqz modo
extra rōem quidditatis. Circa aliū

terminū maioris. s. q. p̄dicatur de quo
cūq. dicit de necessitate formalit̄ p̄di-
catur: notādū est q. substantiua possunt
dupl̄icī p̄dicari in diuis. qñq. forma-
liter: qñq. per identitatem. sed adiectiua
si p̄dicant de necessitate formalit̄ p̄-
dicantur: et hoc q. sunt adiectiua. nam
ex hoc q. sunt adiectiua significant for-
mam p̄ modum informātis. et ideo de
nullo dicunt vere nisi ad quod se h̄nt
per modū informantis de quo videlicet
formaliter dicunt. talia sunt nō tñ no-
mina adiectiua: sed om̄ia participia et
verba. His intellectis patet illa maiō
assumpta: qñ aliquid est abstractū ul-
timata abstractiōe ita q. est abstractū ab
om̄i eo quod ē extra ratiōem eius: et p̄-
dicatum eius nō p̄dicat de aliquo nisi
si formaliter nō est unio vera talius ex-
tremorū nisi sit formalis et per se p̄mo
modo: q. istud p̄dicatū precise natū
est p̄dicari formalit̄: ideo non potest sal-
uari unitas p̄ identitatem tñ: et q. sub-
iectum ē summa abstractiōe abstractū
nō pōt stare pro aliquo qualitercūq.
alio a se sed precise. p̄ se formaliter: et tō
oportet q. sua ratio p̄cisa formalit̄ cēt
idem illi p̄dicato: quod nō posset ēē nisi
si ista ratio p̄cisa includeret illud p̄di-
catum. patet igit̄ illa maiō. Patz eti-
am illa minō q. talia sunt ista extrema
cēntia generat uel deitas generat: q. de-
itas est abstractū vltimata abstractiōe
generat aut̄ est verū: ideo nō potest p̄-
dicari nisi formalit̄: nō sic aut̄ n̄ abstra-
bitur vltimata abstractiōe hoc nomen
deus: et ideo pōt supponere p̄ persona
ut cum dī deus creat: deus generat.

Ad argumenta in

oppositū. Ad primā auctoritatē Aug.
rñdeo: sapientia lz abstrahatur a sapiē-
te quod est operās: tñ adhuc significat
potentiā operatiuā v̄l principiū opera-
tiuum: et ideo nō abstrahit summa ab-
tractiōe: quia potētia opatiua aliquo

modo cōcernit aliquid: et p̄pter talē cō-
cretionem aliquale aliquale cōceditur
q. sapiētia est nata: nullo aut̄ mō q. cēn-
tia sit nata. Qu aut̄ Aug. dicit aliquñ fili-
um esse essentiā de essentiā hoc expone-
tur in se. qñe. q. hoc nō pbat essentiā
esse genitā uel generantē sed esse illud d̄
quo filius generet. Ad dictū Ric. si in-
tendit rēphendere magistrū ibi sicut ex
verbis ei⁹ apparet cū doctrina magrī et
p̄cipue ista auctentice per cōciliū gene-
rale in ca. p̄allegato nego Ric. tenendo
magistrū. et q. dicit magistrū adducere
multas auctoritates cōtra se: magr̄ bñ
exponit eas sicut patebit in se. q. nullaz
aut̄ habet p̄ se auctoritatē: sed hēt illaz
v̄lis ecclesie ca. p̄allegato: que maxima
est q. dicit Aug. in libello cōtra eplam
fundamenti: Euāgelio nō crederem nisi
si eccleie catholice crederem: que eccleia si-
cut determinauit qui libri habēdi sunt
in canōe bible: ita etiā determinat qui
libri habēdi sunt auctentici in libris do-
ctorum: sicut patz in canone: et post istā
auctoritatē canō. nō inuenitur in corpe
iuris scriptū aliquod ita auctenticū sic
scriptū magistrī p̄allegato ca. Ad rō-
nem illā de cōmunicare dico q. pductō
habet productū pro termino suo p̄mo
et dico h̄ primū terminū: terminū adeq̄
tum: et hoc mō dicit phs. 7. meta. q. cō-
positū p̄mo generat: quia est qd̄ primo
habet esse per pductionem hoc est ade-
quate. in cōposito tñ forma est formalit̄
terminus generatiōis: nō aut̄ terminus
per accidēs: sicut apparet p̄ phm. 2. phy-
sicoz: vbi pbat formā esse naturā per
hoc q. generatio est naturalis: quia est
via in naturā. est aut̄ via i formā. ergo
rē. que rō nulla cēt si forma esset tñ ter-
minus per accidēs generatiōis. et in co-
dem etiā vult q. for⁹ et finis coincidunt
in idem: quod nō est verū de fine genit̄
sed generatiōis. q. terminus formalis
generatiōis vere est ip̄a forma. ip̄m igit̄
generans vnā habet habitudinē ad p̄m

terminū qui dī productus siue genitus
 ⁊ aliam habitudinē habet ad formale
 finitū: ⁊ in creaturis vtraq; habitudo
 est realis: quia vtraq; habitudo habet
 finitū realit̄ distinctos: ⁊ realis depen
 dentia est vtriusq; producti ad ipm pro
 ducens. in pposito aut̄ pducens ad pri
 mum productum habet relationē realē
 quia distinctiōem reale ⁊ reale origi
 nem. ad terminū aut̄ formalem in pro
 ducto nō habet relationē reale: quia
 nō distinctiōem reale sine qua nō est
 relatio realis. producere igit̄ in diuinis
 dicit̄ relationē reale: cōmunicare aut̄
 dicit̄ relationē originis ⁊ quasi ratiois
 cōmunicantem illā reale. cum igit̄ di
 citur q̄ iste sunt relationes oppositae. s. cō
 municare ⁊ cōicari: dico q̄ sunt relatio
 nes rōnis oppositae fm. pprias rationes
 suas: l3 necessario pcomitentur aliquas
 relationes reales oppositas. s. pducere et
 produci. sed iste relationes ⁊ ille non sunt
 eorundē relatio:ū formaliter. Per idē
 ad secūdū dico q̄ nullum extremū vni
 us correlationis est idem formaliter cū
 extremo alterius correlationis. cōicans
 enim ⁊ pducens l3 cōcurrant in eodem
 supposito: quia natura non dicit̄ pprie
 cōicans se sicut dicit̄ cōicata: tñ cōicans
 nō dicit̄ formalit̄ eandē relationē quā
 dicit̄ pducens ut pducens. cōicari aut̄
 ⁊ produci nec eandem dicit̄ relationē
 nec idem pmo denominant.

Ad argumēta logi

ca. cum pmo arguit̄ de predicatōe p se:
 dico q̄ essentia nō predicat̄ per se pmo
 mō de patre neq; formalit̄. Cum pbas
 quia nō per accidens: dico q̄ sicut in cre
 aturis nō om̄is predicatio est p se uel p
 accidens accipiēdo acc̄is pprie: ut qñ
 accidens p̄dicatur de subiecto. nō enim
 genus per se p̄dicatur de differētia. nec
 sic p accidens: quia neutrū neutri acci
 dit nec ambo tertio. sed ē ibi mediū ex
 traneum siue inferius cōtrahens aliud

qđ inferius pōt dici accidens supiori. i.
 extraneū sed nō pprie accidens. in diui
 nis aut̄ nō om̄ia sunt p se eadem. i. for
 maliter. nec tñ est aliquid alicui per ac
 cidens pprie sed aliqd ē idem alicui ab
 soluta identitate absq; formali identita
 te: ⁊ ita est in pposito. Ad aliud dico
 q̄ ista eēntia est pater pōt distingui: qā
 pater pōt sumi adiectiue ⁊ substantiue.
 2° modo significat personā cuius ē pa
 ternitas: ⁊ cōcedo eam esse verā p iden
 titatem: quia substantiūū potest p̄dica
 ri de aliquo p identitatem. pmo mō si
 gnificat ipam proprietatē denominati
 ue. ⁊ hoc mō exponit magister dis. 27.
 quia idem est patrē esse ⁊ genuisse. hoc
 mō ista est falsa: essentia est pater: quia
 significat patrem formalit̄ predicari de
 essentia. qñ igitur arguit̄ de subiecto ⁊
 passione: dico q̄ qñ passio potest p̄dica
 ri p̄dicatione eiusdem rōnis cum illa q̄
 predicatur subiectū uel qñ habet silem
 modū predicandi pōt ex subiecto infer
 ri passio. qñ nō: nō hic subiectū si sit s̄
 substantiūū potest p̄dicari p identitatem:
 passio si est passio nō potest: sed tñ for
 maliter quia est adiectiūū. Ad aliud:
 essentia ē pater filij: quidaz doctor repe
 tit opinionēs aliorū: primā magr̄i Ale
 xandri qui distinguit istā: essentia ē pa
 ter filij sicut iam distincta ē illa p̄cedēs
 .s. essentia est p̄: q̄ pater pōt sumi adie
 ctive ul substantiue. pmo mō dicit̄ ipam
 eē falsam ⁊ p̄ntiam nō valere: 2° mō ve
 ram. Aliā magr̄i prepositiūū: qui dicit̄
 eam simplicit̄ esse verā. ad qđ habz ou
 as ratioes. vnam p cōuersionem: quia
 si couertens est vera cōuersa erit simili
 ter vera. sed hec est vā: pater filij ē essen
 tia: q̄ essentia est pater filij. Aliam habz
 ratioem: q̄ hec ē simpliciter vera: essen
 tia est pater: aut igit̄ alicuius: aut nulli
 us. si nullius. ergo om̄ino nō est pater.
 si alicuius ⁊ nō nisi filij: ergo essentia ē
 pater filij. Cōtra magistrum Alexan
 drum arguit̄ sic: ⁊ probat q̄ li pater tñ

tenetur adiective. qm̄ noia que impo-
nūtur a potētia actiua ⁊ possiua vt sūt
magister ⁊ discipulus. p̄r ⁊ filius edifi-
cator ⁊ c. sumūtur tñ in significatōe ad-
iectiua ⁊ h' in respectu quē hñt ad aliud
qđ respicit potētia a qua imponūtur.
sed qñcunq; aliquid habet rōem adia-
cētis vel adiectiui ex respectu ad aliud
qđ magis est determinat' eius respect'
tāto magis habet rōem adiacētis vl' ad-
iectiui: ⁊ tāto minus qđto magis est inde
terminatus. sicut patet de respectu mo-
di infinitiui quē grāmatici dicūt posse
supponere magis q̄ alios. qz illi dicunt
finitā inclinationē ad suppositū ille vō
infinitā inclinationē ad suppositū. infi-
nitius aut' ⁊ adiectiui in neutro gene-
re potius substantiuant q̄ in gnē mascu-
lino vl' femio. ergo cū ly p̄r filij habeat
finitam ⁊ expressā habitudinē. nō sic at-
cum p se ponitur li p̄r: iō licet posset te-
neri substantiue dicēdo essentia est pater
nō tñ nisi adiectiue dicēdo essentia est
p̄r filij. ⁊ sic simplr ista ē falsa: cēn' ē pa-
ter filij. Et si obijciatur essētia est pater
⁊ nō est pater nisi filij ergo est pater filij
aut non est pater. Rñ q' est fallacia si-
gure dictōnis: quia in p̄ma p̄positione
pater per se supponit pro tota persona
in secunda autem cum dicitur q' est pa-
ter filij copulat proprietatem tñ circa
subiectum. Patet etiam q' nō ualet
argumentum p̄mi p̄positiui: pater filij
est essentia. ergo essentia est pater filij. p
conuersiōem: quia debet sic conuertere
ergo aliquid quod est essentia est pater
filij. sicut ista indiuiduum est homo. nō
sic cōuertitur. ergo homo est indiuidu-
um. sed sequitur. ergo aliquid quod est
homo est indiuiduum. Similr secun-
da ratio nō ualet cum arguit: essen' est
pater. aut igitur alicuius: aut nullius.
Dicendū q' nō sequit' ppter fallaciaz si-
gure dictōis: quia statim cuz addit ali-
cuius uel nullius aliter copulat q̄ prius
supponebat. Et dicendū est q' nulli' est

pater. i. nō alicuius est pater. ⁊ nō sequi-
tur ex hoc q' nō sit pater ppter figuraz
dictōis: sed sequitur tñ. ergo nō puenit
ei p̄prietas paternitatis. Contra mo-
dū eius dicendi arguo sic: quod includi-
tur essentialiter in conceptu alicuius sic
ps pceptus nō pōt ab eo excludi sub q'
cunq; mō concipiatur. si. n. sub aliquo
modo p̄cipiat ⁊ illud excludat tunc ille
modus repugnat rōni pceptus q' p̄cipit
cum ergo in pceptu relatiui ex hoc q' cō-
ceptus relatiuus nō ut hoc mō pceptus
uel illo necessario includat relatiuū ut
terminus eius: qz nō potest esse nec intel-
ligi sine eo sicut nec sine termino: hoc ē
enim esse oīus. ergo quocunq; mō conci-
piatur siue adiectiue siue substantiue sp
includeretur correlatiuū ut terminus. ⁊
ita nullo mō pōt intelligi ut absolutum
Item tunc ista esset incōgrua: p̄r filij ē
essen': qz adiectiui nō substantiuantur n̄ sup-
pōit p̄grue p subō ibi q̄ppe i s̄bō deimi-
nat' pater per filium ad quem hz deimi-
natū respectum. Ideo teneo opi. ale-
xandri distinguendo sicut ipse distinguit
q' substantiue est vera: adiectiue falsa.
Ad rōnes p̄positiui dico q' p̄uersa ē vā
substantiue: adiectiue incōgrua: qā ma-
sculinū nō potest substantiuari. Ad se-
cundā eius rōem dico q' essentia est pater
igz alicuius: ⁊ pcedo q' est filij. sed cū ar-
guis in rōne p̄ncipali si essentia est pater
filij. ergo filius est filius essentie. nego cō-
sequentia: cū pbatur p illam p̄nam mu-
tuam in relatiuis. dico q' illa p̄na mu-
tua tenet in illis relatiuis que sunt prio-
relatiua. tenet etiam in his que referunt
per relationes. si tñ dicant' formalit' rela-
tiōes de eis. sicut si formalit' sōz. est pater
pla. ecōuerso formalit' pla. est filius sōz.
in his tñ que nō referuntur p̄mo nec eti-
am denominant' formalit' ab ip̄is rela-
tiōibus. sed relatio p̄dicatur ab alio eoz
per identitatē non ualet p̄na: quia ibi i
p̄nte plus significat q̄ in añte. in añte. n.
notat identitatem relatiōis ad aliquid de q'

dicitur: sed in hunc significat illud aliud referri ad illud formaliter. cum enim dicitur filius est filius eentie ex vi constructi-
onis significat eentia esse proprium correla-
tiuum eius quod est filius. et ita filius esse
formaliter filium eentie. ans aut non
significat relationem pinitatis formaliter
peruenire eentie sed tamen per identitatem. Ad
ultimum dico cum accipis genitum in qua-
ntum genitum est aliquid. nego. et cum dicis
non est nihil. dico ut sepe predictum est quod
inter contradictoria est medium cum licet in qua-
ntum ita quod neutrum inest cum inquantum. sic
nec homo inquantum homo est albus ne-
que inquantum homo est non albus. tamen
non sunt duo predicata complexa simul falsa. ista
enim contradictoria est vera: homo non
inquantum homo est albus. ita hic geni-
tum non inquantum genitum est aliquid: quia
ratio significationis non est formalis ratio inheren-
tie predicati. ita. scilicet quod licet inquantum dicat ra-
tionem formalem geniti. licet genitum in se for-
maliter sumptum sit per identitatem essentia

Quid igitur dicatur de genito inquantum
genitum. potest cederi quod genitum inquan-
tum genitum est persona uel subsistens
sed non sequitur ulterius. quod inquantum ge-
nitum est aliquid accipiendo aliquid per
eentiam: propter non identitatem formalem rationis
personalis cum essentia:

Secundo quero

de secunda parte dist. utrum filius ge-
neret de substantia patris. quod non. quod. 7. d.
tr. c. 5. uel. 40. personas ex eadem eentia
non dicimus. substantia autem videtur univo-
citer se habere ad quolibet personam.
ergo nulla persona est de alterius substan-
tia. Item constructio alicuius cum suo
genituo non notat maiorem distinctionem
constructibili quam propositio cum suo casua-
li quam additur eidem constructibili. ergo non
maior distinctio notatur hic: filius essen-
tia patris: quam filius de essentia patris. sed non
cedetur quod sit filius eentie patris: quia
tunc essentia generet filium. ergo. Item

cum dicitur filius est de substantia patris
aut licet de: notat distinctionem: aut non.
si sic: propositio falsa est: quia essentia non
distinguitur realiter a filio. si non. igitur
hec est vera pater est de essentia filii uel
de essentia patris: quod non conceditur

Oppositum. 15. de trinitate. c. 19. uel. 57
augustinus tractans illud ad Collo. translu-
cit nos in regnum filii charitatis sue: quod
dicitur est: ait filii charitatis sue nihil aliud
est quam filii substantie sue. ergo est de sub-
stantia patris. Preterea. ad hoc est au-
toritas augustinus. contra maximum et po-
nitur in littera. nullo modo verum filium
dei cognoscitis si hunc de substantia pa-
tris esse negatis. Item filius in creatu-
ris non est nisi signatur de substan-
tia patris: ideo in inanimatis non est paterni-
tas nec filiatio: quia generatum est de ma-
teria aliena: sicut ignis generat ignem de
materia aeris. ergo non est vera filiatio
nisi ubi uera substantia patris: uel aliquid
de substantia patris est materia respectu
filii. sed filius in diuinis est vere filius pa-
tris. ergo de substantia patris est tanquam
materia.

In ista questione di-

citur quod sicut in substantia creata genera-
bili aliquid est potentiale quod supponi-
tur generationi: ut materia. et aliquid in-
ductum per generationem: ut forma. et ex
eis non productum quod est genitum. ita
correspondent proportionaliter quasi tria
in diuinis consimilia. persona quippe est
quasi compositum et relatio quasi forma
et essentia quasi materia. est igitur filius genitus
de substantia patris sicut quasi de materia.
Istud probatur per rationem augustinus. contra ma-
ximum que ponit in littera. filius. n. nul-
lo modo est de nihilo. neque negatiue ut
aliquis deus loqui de nihilo: quando non lo-
quitur. neque affirmando licet de nihilo ut licet de
sit nota materialiter uel quasi materialiter quod nihil non
potest esse materia alicuius. neque affirmando licet
de originaliter siue ordinaliter. id est post ni-

hñ. quos tres modos intelligendi aliqd esse de nihilo ponit Anf. 9. c. 8. si nullo modo filius ē de nihilo. ergo de aliquo ergo cum nō de alio q̄ de substantia patris: patet q̄ est de substantia patris.

Et si respondeatur sicut videt magr respondere in lra q̄ est de substantia patris. i. de patre qui est substantia. Arguitur q̄ ista expositio non sit sufficiens: q̄a tñ exponit de: ut notet rōnem principij originantis vel efficientis. 7 posito q̄ hō mō sit de pfe adhuc restat questio: vtrū de aliquo uel de nihilo sicut de materia uel de quasi materia. 7 cum nō sit de nihilo sic: quia hoc modo creatura est de nihilo. ergo de aliquo. 7 stat argumentum. Ad hoc etiam adducit auctori tas aug. 7. de tri. c. 3. uel. i8. q̄ filius est sapientia genita uel nata. Si arguitur contra istam positōnem q̄ actus purus non potest esse quasi mā respectu generatōis: quia nullo modo est i potentia.

Preterea per rōnem magistri cuz sit vna essentia triū psonarū generaret filius de essentia triū. Respondet ad p̄mū dicēdo q̄ aliquid est i potētia ad aliqd qd est absolutū 7 differt ab ipso re vel intētiōe: 7 vadit de potētia ad actū per motū 7 p transmutationē rei vel rōis. Alio mō aliquid est i potētia ad aliqd quod est rōis tñ: 7 differt ab ipso sola rōe nunq̄ vadēs p trāsmutationē quā cūq̄ de potētia ad actū sed semp naturaliter est cōiūctū actui. Primo modo in creaturis materia ē in potētia ad formā tanq̄ ad differēs re ab ipa 7 trāsiēs de potētia in actū p realē trāsmutationē. 7 similiter forma generis est in potētia ad formā differētiē tanq̄ ad aliqd differēs rōe uel intētiōe ab ipa 7 trāsiēs de potētia ad actū p trāsmutationē rationis. nullo tali modo diuina essentia est in potentia ad aliqd: 7 de ista potētia habet veritatē mediū in argumentō quia illa repugnat actui puro. nō sic est de potētia secūdo modo. quia

de natura forme diuine inq̄tū est actus purus est etiā q̄ sit secūdo mō in potentia ad plures respectus. Breuiter igitur pductio diuina summe differt a productione naturali quia in ista itur p transmutationē ad pfectionē. 7 ibi distat potentia ab actu: in ista aut nequaq̄. Differt etiā ista specialiter a pductione naturali que est generatio: quia illa est de imperfecto substātialiter. ista vero est de pfecta substātia in quo plus cōuenit cū pductione que est alteratio quia in illa subiectū quod est in potētia fm quid ē aliquid existēs in actu. sed differt i hoc quia subiectū in alteratione est in potētia ad aliqd reale absolutū realit̄ differēs ab ipso. in pductione autē diuina nequaq̄. 7 in hoc diuina pductio cōuenit plus cū pductione speciei ex genere sed differt q̄ in hac pductione gen^{us} est sicut subiectū 7 materia: 7 est in potentia ad aliqd absolutum vt ad differētiā que tñ sola intētiōe differt ab ipso hic aut subiectū est in potētia ad aliqd respectiui qd differt ab ipso sola rōne.

Et ita licet ista pductio ip̄i ex genere sit magis similis diuine q̄ alia: in multis tñ differt. q̄ pductio speciei ex genere pcedit ab esse incōpleto ad esse cōpletū assumēdo cōplemētū determinatiōne per differētiā: vt fm aliud 7 aliud reale descendat i aliā 7 aliā spēm: 7 erit tñ vnū cōmune fm rōem. in pductōe aut diuina subiectū nō est aliqd incōpletū determinatū p assumptā pprietatez sed vnū et idē re singulare totaliter habet esse p pductionē in diuersis pprietatibus relatiuis quod est cōmune nō fm rōem sed fm cōicatōz. Ad secūda dicit q̄ nō est de substātia inq̄tū ē triū: sed vt est patris substātia. Huic opinionī addit ab alijs: q̄ essentia diuina dicit generari subiectiue. qd eni subiectiue generationi potest dici subiectiue generari p p̄m. 5. phisicorū. vbi arguit q̄ generatio nō est motus. per hoc argu-

mētū quod mouet est: qđ generatur nō est: ergo qđ generat non mouet. accipit aut qđ mouet p subiecto mot: nō pro termino. si enī acciperet qđ generat pro termino generationis nō p subiecto argumentū nō valeret: qđ dū motus ē terminus motus nō est: ergo oportet qđ accipiat ibi generationē p eo quod subiectur generationi. Idē pbatur p cōmētatozē ibidem cōmēto. 8°. 7. 9°. Pro ista opi. adducūtur rōes tales illud vēr generari subiectiue siue esse subiectū generatōis quod manet idē sub vtroqz termino generatōis. essentia aut diuina manet eadē i patre 7 filio: ergo ipa erit vere subiectū ipsius. Cōfirmat ratio qđ in eodē est termin⁹ et trāsmutatio: si cut dispositio 7 forma ad quā disponit ergo cū in essentia sit relatio que est qđsi termin⁹ generatōis in ipa etiā erit ipa generatio. Preterea: omī potētie actiue correspōdet aliqua potētia passiua. ergo secunditati p̄is qđsi actiue correspōdet aliq potētia qđsi passiue de qua pōt pducere. Ultimo arguit sic. si ignis generaret ignē de substantia sua adhuc substantia ignis generatōis ita esset in potētia ad formā ignis generadi sicut mō est materia aliena de q generat. sic igit i pposito: essentia p̄is de q p̄ generat erit qđsi materia respectu generatōis.

Contra istam opi.

arguo pmo sic. essentia est formalis terminus pductionis. igit nō qđsi materia pbatio antis. Jo. x°. P̄ qđ dedit mihī maius est omnibus. maius aut omnibus nō est nisi aliquid infinitū hoc nō ē nisi essentia: ergo illā dedit. hoc etiam vult Aug⁹. 15°. de trini. ca. 26°. vel. 78°. sic filio iquit prestat essentia sine initio tēporis sine vlla mutabilitate nature de patre generatio: ita spūi sancto prestat essentia sine vllō initio tēporis sine vlla mutabilitate nature de vtroqz pcessio nō aut cōcedit formā aliquā dari pro-

ducto siue cōicari vel p̄stari p generati onem nisi illa forma cōicata sit formal terminus talis pductionis. Probat etiā illud antecedēs per rationē. Primo qđ nulla entitas formaliter vnica simpliciter pfectioz termino formali pductionis habet per pductionē. essentia est formaliter infinita. relatio aut nō. ergo si relatio esset formalis termin⁹ pductionis psona nō h̄ret essentia p pductionē. Secūdo qđ in creaturis nā ē imin⁹ formal generatōis nō aut p̄prietas indiuidual vel ypostatica. sicut p3. 2°. phisī. vbi d̄r qđ generatio est nālis siue qđ est via i naturā scz in formā. nā igit siue essentia ē p se termin⁹ generatōis 7 nō nisi termin⁹ formalis. Tercio qđ alias ista generatio nō essz vniuoca. qđ ratio formalis termini eius nō esset ratio conuenientie generantis cum genito. consequens est incōueniēs sicut tangetur dis. 7. Similiter alias nō esset ista productio generatio. sed magis esset mutatio ad relationem: quia productio ponitur in genere vel in specie ex suo termino formali. sicut patet ex. 5°. phisicoz. sicut alteratio ponitur i genere qualitatē: quia ibi est forma accidentalē que est formalis terminus alterationis: ergo si formalis terminus huius productionis esset relatio ista productio poneretur in genere relationis et non esset generatio. Probo consequentiā p̄mi entimematis. p̄mo quia illud quod est materia in generatione est in potentia ad terminū formale. 7 quod est quasi materia est quasi in potētia. essentia nec vere nec quasi est in potētia ad seipam: ergo rē. Silr pbatur eadē p̄na: quia vna persona tantū vno modo habēdi habet essentiam. saltem istis duobus modis non habet eaz scz vt terminū formale pductionis: 7 cū hoc vt quasi materiam et subiectum generationis. probatio ista quia si haberet eam ex vi pductionis vt terminum formalem haberet eam

circumscripso omni alio modo. si non habet
eam ut quasi materia subiecta genera-
tioni. non enim habet deitatem aliquam modo
quo circumscripso haberet eam perfecte et
esset verus deus. videtur etiam sequi quod ha-
beret bis essentiam: et per primum quod sit bis de-
us: quia habet essentiam esse deum: et quod
habeat prius eam naturaliter quam habeat ea-
si ratio quasi materie precedit aliquo modo
rationem formalem termini generationis.

Item secundo: essentie ut de ea generatur
filius necesse est assignare aliquod esse: quia
principiare aliquid verum ens in quocumque
genere principij non convenit alicui nisi re-
aliter enti. quero quod esse convenit essentie
ut ipsa est de quo per impressionem genera-
tur filius: aut precise esse ad se esse. scilicet quod est
essentie ut essentia: et tunc filius est de essen-
tia ut essentia. et hoc modo est trium per-
sonarum. aut ut convenit sibi esse in aliquo
subsistentia: et tunc quero in qua: aut in
ingenita: et sic cum in intellectu eius quod
est esse de quo aliquid producit in clu-
datur hoc quod est esse illud in quo for-
ma inducitur: et in intellectu eius quod est
esse in quo includatur habere illud quod
est in eo: et per consequens esse formaliter
per ipsum. ergo si essentia ut est in patre sit
de qua filius generatur et per impressionem
filius sequitur quod ipsa ut in patre erit il-
lud in quo noticia genita imprimatur: et ita
essentia ut in patre erit formaliter verbis
siue noscens noticia genita quod est in-
conveniens. Si autem essentia ut in alia sub-
sistentia a patre est de qua generatur filius
et in quantum est de qua: precedit aliquo mo-
do terminum generationis. ergo ante ter-
minum generationis sunt due subsistentie
quod est inconveniens. Si autem dicas ut
est de qua generatur filius nullam habet ex-
istentiam in persona: sicut et materia in quo-
tum est de qua generatur genitum non ha-
bet esse in aliquo supposito: sed tamen ha-
bet esse in potentia in supposito genera-
do. hoc nihil est: quia ut dictum est principi-
anti realiter aliquid ens in quocumque ge-

nere principij oportet tribuere aliquid
reale esse: et ideo materie ut principiat co-
positum licet sibi non competat esse compo-
siti quod est eius participative tamen con-
venit sibi esse suum proprium quod esse est
prius naturaliter quam sit per compositum. ita igitur
hic oportet essentie in quantum est de qua
generatur filius dare esse vel in supposito
vel esse essentie secundum se: et sic stat argumē-
tum. Si dicatur aliter quod in quantum est pa-
tris est illud de quo generatur filius: et tamen
per generationem in quantum quasi actu in
formatur noticia genita est actu alterius
suppositi. hoc improbatum est in argumē-
to: quia in intellectu eius quod est esse de
quo per impressionem includitur esse in
quo: et ita esse formaliter tale secundum impressionem
illud. Similiter tunc communicatio essentie
alteri supposito prederet secundum intellectum
productionem: ita quod communicatio non fie-
ret per productionem sed fieret quasi ante
terminum productionis sicut illud quod
est quasi materia generationis preintelli-
gitur aliquo modo ipsi termino. Simi-
liter licet aliquid quod non est de se alicui
suppositi in actu per generationem fiat
actu alicuius suppositi: sicut materia que
non est alicuius suppositi sit per generatio-
nem aliquid suppositi: tamen quod illud quod
est unius suppositi fiat alterius supposi-
ti precise per hoc quod est materia videtur
impossibile absque actione que sit ad ipsum.
Præterea tertio: quando ad productionem
effectus concurrunt actum et passivum
prior est naturaliter respectus actui ad
passivum quam utriusque ad productum. pro-
batio huius: quia oportet causas diver-
sas eiusdem prius naturaliter appropinqua-
ri ad invicem quam producant effectum. et pa-
tet per exemplum de igne calefactivo et li-
gno calefactibili de calore genito. Item
isti respectus actui ad passivum et eiusdem
ad productum non omnino ex equo pue-
niunt activo: nec ille respectus ad produ-
ctum est prior. sed est posterior. antecedens
huius entitatis quantum ad utrumque

partem simul pbatur: quia actiū agit in passiū se solo in rōne cause: nec producit pductū nisi alio cōcurrente in ratione cōcausantis. Et si omīno neges positatem respectus ad respectū nō potes negare quin necessario sit respectus actiui ad passiū: nō posterior respectu vtriusq; ad pductum igitur si in patre est secūditas actiua et aliquid quasi mā cōcurrente ad pductū p̄ior est respectu patris vt pductiui ad illud quasi mān q̄ sit vtriusq; eorū ad filiū: aut saltez erit necessario cōcomitans. Et ex hoc vltra: cū res nō p̄exigat naturalit̄ nec necessario simul requirat illud quod ē precise ens rōnis: sequit̄ q̄ ista relatio q̄ naturalit̄ p̄exigit quasi actiui ad passiū sit realit̄: et ita in p̄e erit relatio realis p̄ior relatiōe eius ad filiū vlt̄ saltē alia ab illa q̄ videt̄ incōueniens. Itē quarto ad p̄ncipale: potentia p̄ma causatiua effectiua se sola effectiue causat excludendo omnē aliā causaz eiusdē generis et alterius generis in rōne cause materialis. et rō est: q̄a causalitas cause materialis nō dicit perfectiōem simpliciter et s̄ l̄z reductio fiat ad aliquod primū in illo genere: illud tñ nō est simpliciter primū: sed totūz illud genus reduct̄ ad aliquod primū in alio genere quod nō includit imperfectionez: puta ad aliqd in genere efficientis. pater etiā hoc aīo p̄ hoc q̄ potentia creatiua p̄ se sine alio p̄ncipio materiali pducit productū. ex hoc infert̄ a simili q̄ pductiua potētia p̄ma seip̄a sola pducit et sine alio p̄ncipio pductiua cōcurrente. et ita sine alio quasi materia. similis. n. ratio videt̄ de p̄ncipio pductiua et creatiua: q̄ si pone retur aliquod p̄ncipium quasi materia le: nō esset inquantū tale est summe pfectionis: et ita videret̄ reducendū in ratione p̄ncipij ad p̄ncipiū pductiui actiue. Item fm aug⁹. cōtra Maximū lī. 3. ca. 15. spūs. s. nō est de nihilo sed inde est vnde p̄cedit. ita igit̄ p̄cedit

spiritū. s. nō esse de nihilo sed de substantia patris et filij sicut cōcedit filium esse de substantia patris: et simili mō relatio spiritus. s. est in deitate sicut relatio filij sed essentia nō se habet respectu relationis spūsan: tñ quasi materia receptiua eius vt videt̄ fm istam opi. quia ponis verbū generari per imp̄ssiones in illud de q̄ gignitur. spiritū. s. aut̄ quasi per exp̄ssionem vel ex sufflatiōe sui de volū tate formata de qua pducitur. q̄d enīz pducitur p̄ expulsiōem de aliquo nō habet illud de quo p̄ materia in pductione sui: q̄ omīs materia cuiuscunq; productiōis et pducti est in qua recipit̄ forma pducti: quod nō est in expulsiōe de illo. igitur spūsanctus nō est d̄ nihilo: nec tñ de aliquo sicut de quasi materia sue pductionis. igitur ppter hoc quod est filium nō esse de nihilo vel relationem eius fundari in essentia: non oportet essentia vt est d̄ qua filius generatur esse quasi materia respectu generationis filij.

Ita tenēdo cūz do

ctoribus antiquis qui omēs a tempore augustini vsq; ad istum nō sunt ausi in diuinis nomiare materia nec quasi materiam: cum tñ omēs cōcorditer dicant cum augusti. q̄ filius generatur de substantia patris: dico p̄mo q̄ filius nō generetur de essentia patris sicut de materia vel quasi materia. Secūdo q̄ sine glosa vere et p̄prie filius est de substantia patris. Primū declarari potest sic: Generatio in creaturis duo dicit̄: pductiōem et mutatōem. et istorū rationes formales alie sunt et sine p̄tradictione separabiles abinuicem. pductiō aut̄ formaliter est ip̄ius pducti quod est cōpositū et metaph. et accidit sibi q̄ fiat cū mutatione alicuius partis cōpositi. mutatio formalit̄ est actus mutabilis q̄d quidez de priuatiōe transit ad formā. cōcomitatur aut̄ mutatio pductiōem in crea

turis, ppter imperfectōem potentie, pdu
ctiue que nō pōt dare esse totale imino
pductionis: sed aliquid eius presuppo
situm transmutat ad aliā partem ipsi:
et sic pducit ppositum. si enim generās
creatum esset pfectum agens et nō exige
ret materiā de qua vlt in quā ageret sed
posset pducere effectum p se et ex se tūc
esset pductio sine mutatiōe. igitur sine
cōtradictione pnt separi et realiter sepa
rantur cōparando ad potentia pducti
uam pfectam. hoc apparet etiā in crea
tione vbi ppter pfectionem potentie p
ductiue ponentis pmo totum in esse ve
re est rō productionis inquantū p eam
terminus pductus accipit esse: sed nō ē
ibi rō mutatiōis inquantū mutatio di
cit aliquid substratū aliter nūc se hēe q
prius ex. 6 phisicoz. in creatiōe autez
nō est aliquid substratū. Ad ppositū:
cum in diuinis nihil imperfectiōis sit po
nendum sed totū perfectionis: et muta
tio de ratōe sui dicat imperfectiōem: qā
potentialitatē et hoc in mutabili et pco
mitanter etiā dicit imperfectiōem potē
tie actiue in mutante: qz talis necessario
requirit causam cōcausantem ad hō ut
producat. cum igit nō sit ibi aliqua im
perfectiō nec qualis ē potentie passiue:
nec etiā aliqua imperfectiō potētie acti
ue sed summa pfectiō: nullo modo po
netur ibi generatiō sub ratōe mutatio
nis nec quasi mutatiōis: sed tūc genera
tio vt est pductiō inquantū. s. aliquid
per eam capit esse ponetur in diuinis: et
ideo generatiōi vt ē in diuinis nō assi
gnabitur materia nec quasi materia: s3
tūc terminus: et hoc vel totalis siue pri
mus. i. adequat⁹ qui pmo pducitur in
esse: uel terminus formalis fm quez ter
minus pmo formaliter accipit esse.
Secūdo dico q negata omni materiali
tate et quasi materialitate: uere tūc filius
est de substantia patris sicut dicūt aucto
ritates adducte in littera: vbi ply de nō
tūc mutatur efficiētia ul origo. Si. n.

tūc efficiētia: tūc creature essent de sub
stantia dei. nec notat per illud de tūc cō
substantialitas: quia tūc pater cēt de sub
stantia filij: sed notat simul originatio
et cōsubstantialitas: ut. s. in casuali hui⁹
prepositiōis de denotet consubstantiali
tas sic q filius habet eandem substanti
am et quasi formā cum patre d quo est
originaliter: et per illud quod pstruit in
genitio cum isto casuali notet principi
um originās: ita q totalis intellect⁹ hu
ius sermonis: filius est de substantia patris
est iste: filius ē originatus a patre vt con
substantialis ei. Et isto mō exponit ma
gister auctoritates in lra adductas non
precise per cōsubstantialitatem nec per
originē precise sed per vtrūq: sicut cōte
ter apparet d patris substantia: hoc ē de
patre qui est eadē substantia. per p^m origi
natio: per 2^m consubstantialitas habet.
Et q ista sit intentio augst. in auctori
tatibus eius cōtra Maximinū: que po
nuntur in lra apparet ex fine auctori
tatum. nā in vna auctoritate ponit Aug.
Si aliam nō inuenis patris agnosce sub
stantiam et filiū cū patre omonsiōem cō
fiteri. hoc igit intelligit p filiū esse de
substantia patris filiū sic esse de substantia
patris: ut sit omonsiō cum patre.

Itē in alia auctoritate dicit: Si vō de
patris substantia tūc est eadem substantia
patris et filij. Ad intellectū huius affir
matiue qua dicit: filius est de substantia
patris fm intellectū predictū. dico q in
tellectus iste vere saluat q filius non sit
de nihilo: vere etiā saluat q filius ē de
substantia patris sicut requirit ad filia
tionem. Primū declaro: qā creatura
genita nō est de nihilo: quia aliquid ei⁹
preexistit ut materia. igitur cuz forma
sit aliquid cōpositū et aliquid eius pfecti
us q sit materia si forma alicuius pexi
stet et materia de nouo aduenit et et in
formaretur illa forma pexistente: ipsuz
productū nō esset de nihilo: qz aliquid
eius preexistisset: immo aliquid ei⁹ per

fectius q̄ materia que p̄existit cōmunit
 igitur si filius nō diceretur esse de nihilo
 quia essentia eius fin ordinem origi
 nis p̄fuit in patre: et hoc si illa cōtia
 esset quasi materia generatōis filij: mul
 to magis nec filius esset de nihilo si illa
 essentia prius origine existēs in patre sit
 quasi forma cōicata filio. Secūdum
 declaro. s. q̄ istud de sufficiat ad rōnem
 filiatiois: quia in animatis vbi est pa
 ternitas et filiatio: videamus quis sit il
 le actus p̄ quem generans dicit formaliter
 pater. ille vtiq̄ ē actus decidendi se
 men. et si esset perfectū agens ita q̄ tunc
 quando decidit semen possit immedia
 te decidere plem: vere eēt pater et mul
 to perfectius q̄ modo sit vbi requirun
 tur tot mutationes intermediæ: sed nūc
 in isto actu decidēdi semen illud quod
 erat substantia eius vel aliquo modo ali
 quid eius: nō est materia sed ē quasi ter
 minus formalis pductus siue cōmuni
 catus per istum actū sicut esset proles si
 immediate decidere a patre. igit q̄ ali
 quid substantie generantis sit terminus
 actionis sue qua est pater hoc vere sal
 uat pductū simile in natura esse de sub
 stantia eius: sic q̄ ipm de vere sufficit ad
 ratiōem patris et filij: et q̄ illud decisum
 ut terminus sit materia sequentiū trās
 mutationum hoc accidit ipi de ut con
 uenit patri et filio. igitur pater eternus
 nō decidendo aliquid sui sed totā essen
 tiam suam cōmunicando et hoc ut for
 malem terminū illius productionis ve
 rissime pductū filium de se: eo mō quo
 esse de pertinet ad patrem et filium. et lz
 esset ibi essentia de q̄ sicut de quasi ma
 teria illud de nō faceret ad ratiōem pa
 tris: sicut nec in creaturis si generas ha
 beret suū semen pro termino formali et
 pro materia sue actionis nō esset pater
 inquantū suū semen esset materia sub
 iecta sue generatōi vel actioni. sed inq̄n
 tum esset terminus illius actionis: quē
 admodū et cū si pater creatus immedi

ate decideret a se filiū vere eēt pater: q̄a
 illud quod esset de se vere esset terminus
 actionis: nullo aut modo materia.

Tertio principali

ter ad solutiōem difficultatis huius que
 stionis videndū est quomodo relatiō et
 essentia possunt esse in eadem persona:
 quin essentia sit materiale respectu rela
 tionis: cum nullo mō relatio sit materi
 ale respectu eius. Et sunt hic quatuor
 difficultates. Prima difficultas quali
 ter p̄sona diuina erit vna nisi hoc sit a
 ctus: illud vō potentia. Ad quod dico
 sic q̄ sicut quidditas creata est quo ali
 quid est ens quidditatiue: et hoc nō est
 imperfectōis. p̄perit enim quidditati ex
 ratiōe quidditatis. Secūdo ip̄a quiddi
 tas pura humanitas quia est imperfecta
 actualitatis: ideo diuisibilis est p̄ illud
 quod cōtrahit ip̄am ad indiuiduū: pu
 ta per p̄prietatem indiuiduale quēcūq̄
 sit dicatur. a. et recipit ab a. aliqua actu
 alitatem sicut et unitatē siue indiuisibi
 litatem quam habet in indiuiduo et nō
 habet ex se: ita q̄ illud cōtrahens vt. a.
 nō tñ est formaliter in soz. quo soz. for
 maliter est soz. sed est aliquo modo soz
 male resp̄u nature: et natura est aliquo
 modo potētiāle respectu ei⁹ vnde natu
 ra cōtrahitur et determinat p̄ ipm. a.

Tertio: humanitas in soz. est aliquis
 actus: et p̄cipue accipiēdo humanita
 tem et a. distinguendo contra se: huma
 nitas est perfectior actus q̄ sit ip̄sum a.
 lz. a. sit magis proprius actus et aliquo
 modo act⁹ nature inquantū determinat
 nām. Applicādo hec tria ad diuina: re
 linquat illud qd est imperfectiōis. Quo
 ad primū deitas de se est qua deus ē de
 us et qua subsistens siue p̄sona cui⁹ pro
 prium est. a. est formaliter deus: quia esse
 quo hoc mō nō est imperfectiōis i cre
 atura sed cōperit quidditati vñ quiddi
 tas est. Quo ad 2^m est dissimile: qz dei
 tas ip̄a per p̄prietatem p̄sonale nō de

terminat nec contrahitur nec aliquo modo
actuatur: quia hoc erat imperfectio et
potentialitatis in natura creata. similiter
deitas de se est hec et ita sicut habet ulti-
mam unitatem de se ita et actualitatem. est
igitur proprietas personalis ita proprius actus
persone quod tamen non est actus ipsius nature
diuine aliquo modo perficiens vel informans
eam. Quo ad tertium est aliquo modo si-
mile: quod ratio ens sit proprius actus perso-
ne et essentia non sit proprius actus persone
sed aliquis actus: tamen essentia est formalis
ter actus infinitus. ratio autem non est actus
infinitus ex ratione sua formali. ergo re-
latio hoc sit proprius actus persone: non tamen
actuatur essentia: cuius contrarium est in cre-
aturis: ubi. a. quod est in se. actus actuatur
aliquo modo naturam que est actus perfectus.
or. Sed quod prout isti duo actus concu-
rere ad constitutionem vnius si neutrum
sit actus alterius. Rndeo: unitas compo-
siti necessario est ex ratione actus et poten-
tie: sicut assignat philosophus. 7. 1. 8. meta. ca.
vlti. sed persona in diuinis non est composita
nec quasi composita sed est simpliciter sim-
plex et ita vere simplex sicut est essentia ipsa
sem se considerata nullam habens compositionem
nec quasi compositionem in se: et tamen
formalis ratio essentie diuine non est formalis
ratio relationis nec conuerso: sicut dictum
est supra dis. 2. q. prima de tri. in solutione
questionis. Qualiter autem stat quod ratio re-
lationis in re non sit formalis eadem ratio-
ni essentie et tamen in eodem concurrentes non
constituunt compositum vel compositionem
hoc est quia ista ratio est eadem perfecte illi
propter enim infinitatem vnius rationis que
quid potest esse cum ea est idem perfecte sibi.
perfectio enim identitatis excludit omnem
compositionem et quasi compositionem que
identitas est propter infinitatem et tamen infi-
nitas non tollit formalis rationes quin hec
formalis non sit illa. non est igitur ex istis
quasi compositum: et ideo nihil est ex eis
quasi compositum ex actu et potentia: sed
est vnum simplicissimum ex istis: quod vna ra-

tio est perfecte immo perfectissime eadem al-
teri: et tamen non est formaliter eadem. non enim
sequitur: sunt perfecte eadem etiam identita-
te simplicitatis: ergo sunt formaliter eadem
sicut tactum est di. 2. in questione pallegata: et
tangetur inferius dis. 8. et eadem perfecta
identitas excludit omnem aggregationem
quia idem non aggregatur cum seipso.

Secunda difficultas est quod relatio posset
esse distinguens personam et essentiam non
distinguens quin relatio habeat rationem
actus: quod actus est distinguere. 7. meta.

Rndeo: concedo relationem esse actum per-
sonalem non actum quidditativum: quia
personaliter distinguit et non quidditative
essentia autem est actus quidditativus et quid-
ditative distinguens. actus autem quiddi-
tativus est simpliciter perfectus quod infi-
nitus: non sic autem est actus personalis de
se formaliter infinitus. Et si dicitur quod actus
distinguens est actus eius quod non distin-
guat: falsum est nisi illud quod non distin-
guat distinguat per actum distinguentem
sicut in creaturis humanitas distinguit
in se. et per. a. et b. et ideo ibi actus
distinguens etiam individualiter est actus
eius quod non distinguit: quod actus ille di-
stinguens distinguit ille naturam que non
distinguit: non ita est hic: quia proprietas
personalis non distinguit essentiam nec con-
trahit nec determinat. Tertia difficul-
tas est quod potest esse relatio nisi requirat
propterea rationem fundamenti-fundamen-
tum. n. videtur esse prius relatione et quasi per-
fectibile per eam: non conuerso. relatio. n.
non videtur perfici a suo fundamento: quia
tunc presupponeret suo fundamento. ergo
cum essentia sit fundamentum istarum rela-
tionum videtur esse quasi materia illarum. Rndeo
quod in creaturis ordo generationis et
ordo perfectionis sunt contrarii: sicut patet
9. metaph. quod illa que sunt priora generati-
one sunt posteriora perfectione. et ratio est
quod creature precedunt de potentia ad actum
et ideo de imperfecto ad perfectum: et ideo pri-
us puenit via generationis ad imperfectum

q̄ ad perfectū: sed eūdo ad simpliciter
 primū oportet q̄ idē sit simpliciter pri
 mū ⁊ origine ⁊ perfectōe. etiā fm p̄m
 ibidē: qz totus ordo originis reducitur
 ad aliquid primū p̄fectiōis sicut ad pri
 mū originis totalis. In diuinis igit̄ siml
 debēt intelligi ordo generatōis ⁊ ordo
 p̄fectiōis. sicut igit̄ in creaturis si con
 currerēt isti duo ordines semp vnifor
 miter: nō quereremus primo materiā
 que substatet forme. ⁊ secūdo formā s̄
 quererem⁹ primo fo:mā que nata esset
 dare actū materie. ⁊ secūdo quererem⁹
 materiā que nata esset recipere esse per
 illā fo:mā. vel supposito q̄ natū esset
 subsistere p̄ illā fo:mā. Ita in diuinis inci
 piendo a p̄mo signo nature: omīno pri
 mo occurrit essentia diuina: vt est esse
 p̄ se ⁊ de se quod nō cōpetit alicui natu
 re create: qz nulla natura creata habet
 esse prius naturaliter q̄ in supposito.
 ista aut̄ essentia fm Aug⁹. 7°. de trinit.
 est qua pater est ⁊ q̄ filius est. licet nō sit
 q̄ pater est p̄r: ⁊ qua filius est fil⁹. Isti
 igit̄ essentie abstractissime cōsiderate
 vt p̄ior omnibus p̄sonalibus conuenit
 esse per se: ⁊ in isto p̄iori occurrit non
 vt aliquid receptiuū alicuius p̄fectiōis
 sed vt infinita p̄fectiō potēs in secūdo
 signo nature cōicari alicui nō vt forma
 informās materiā sed vt quidditas cōi
 camr supposito tanq̄ forma existenti p̄
 eam: ⁊ ita pullulāt vt quidā dicūt rela
 tiones ex ea ⁊ persone in ea ⁊ ex ea. non
 quasi quedā forme dātes eē sibi vel q̄si
 quedā supposita in quibus recipiat eē
 quod sit simpliciter ens. sed quib⁹ sup
 positis dat esse: vt quo formaliter illa
 supposita sunt ⁊ quo sunt oēs: ⁊ ita re
 latio illa pullulās cum sit per se substi
 tens ipsa pullulat nō vt forma essētie
 sed vt nata esse deus ipa deitate forma
 liter. licet nō vt informāte ipam sed vt
 existēte eadē sibi p̄fectissima idēp̄tate
 nullo aut̄ modo ecōuerso relatio ē esse
 tie: vt quo formaliter essentia est deter

minata vel cōtracta vel aliquo modo
 actuata per ipam: quia hec omnia re
 pugnat infinitati essētie: vt p̄mo occur
 rit sub ratione actus infiniti. Concedo
 tūc q̄ essentia est fundamētū istaz rela
 tionū: sed nō fundamētū quasi poten
 tiale recipiēs istas: sed fundamētū qua
 si per modū forme i qua iste forme na
 te sūt subsistere. nō quidē per informa
 tiōē sicut similitudo est in albedine. s̄
 sicut subsistēs dī esse i natura: sicut for.
 dī. subsistere in hūanitate: qz for. hūa
 nitate est homo. nō enī ex rōe fundamē
 ti habebit rōem potētie vel quasi potē
 tialitatis essentia diuina. sed p̄cise habe
 bit rōem forme vt qua relatio fundata
 in eo simpliciter est deus. Exēplū hui⁹
 potest accipi in creaturis ponēdo ibi q̄
 dam p̄ impossibile. augmētatio modo
 fit per hoc q̄ alimentū adueniēs corpo
 ri corūp̄itur ⁊ materia eius recipit for
 mā carnis: ⁊ sic informatur ab anima
 ponat⁹ q̄ eadē materia manens nata sit
 recipere aliā partē forme sicut ponitur
 in rarefactiōe. tūc materia r̄manet vna
 que prius fuit formata ⁊ nūc noua for
 ma informat. ipa tūc formaliter est vere
 mutata: qz de priuatōe trāsīt ad formā
 ponamus ex aliā pte q̄ aia eadē primo
 pficeret vnā partē corporis vt cor. post
 ea adueniret aliā pars corporis organi
 ci p̄fectibilis ab aia: ipa perficeret istaz
 partes adueniēte de nouo ⁊ tūc nō mu
 taretur: qz nō esset in ea p̄mo priuatio
 ⁊ postmodū forma. priuatio enī est ca
 rentia in apto nato recipere. aia cui p̄
 mo nō informās ⁊ postea informās nō
 ē nata aliqd recipere sed dare. i vtroqz
 igit̄ istoz exēploz vere esset p̄ductio
 alicuius p̄ducti sed in p̄mo mutatio: in
 secūdo nō. Ap̄ius exēplū videtur si
 ponam⁹ materiā cordis aiati posse ean
 dē cōicari diuersis formis: puta manus
 ⁊ pedis ⁊ hoc virtute actiua cordis aia
 ti p̄ducētis cōposita ista ex materia sua
 cōicata ⁊ ex formis istis. hic vere esset

productio totorum habentium eandem materiam
 et esset cum mutatione illius materie. Sed
 si ex alia parte ponamus animam propter
 sui illimitationem in ratione actus et forme
 posse communicari multis et virtute anime
 in corde ipsam communicari manui et pe-
 di produci a corde animato: hic esset produ-
 ctio multorum co-substantialium in forma
 absque mutatione illius forme. In utroque
 exemplo ponatur producta esse per se
 substantia et non partes eiusdem: quia par-
 tem esse est imperfectionis hoc posito
 secundus modus in utroque exemplo qui
 est de communicatione forme ipsi producto per-
 fecte representat productionem in deo. non
 primus modus in utroque exemplo qui
 est de communicatione materie: et adhuc hoc
 addendo in positione quod anima in corde
 et manu et pede non sit forma informans
 quia coponibilitas includit imperfectionem
 sed sit forma totalis qua ista substantia
 sint et animata sint. Ita intelligitur deitas
 non communicari quasi materia. sed relatio ibi
 substantiis si persone ponatur relati-
 ue communicatur deitas per modum forme non
 informantis sed qua relatio vel relatiuum
 subsistens est deus: nec igitur essentia in-
 format relationem nec e converso. sed est per-
 fecta ideitas. sed essentia habet modum
 forme respectu relationis. sicut natura
 respectu suppositi in quantum ipsa est qua
 relatio subsistens est deus. e converso autem
 nullo modo relatio est actus essentie quia
 sicut dicit Damascenus relatio non determinat
 naturam sed ypostasim: ita non est actus na-
 ture: sed ypostasis. Similiter quando relatio
 informat fundamentum suppositum dicitur
 relatum per se secundo modo secundum illud
 fundamentum. sicut solus est filius secundum albedinem
 vel albedinem. pater autem non est pater dei
 tate. secundum Augustinum. 7. de trinitate. c. 4. igitur hic
 non est talis modus relationis ad funda-
 mentum qualis est in alijs. quia hic funda-
 mentum non actuatur per relationem. sed
 illa est tantum actus suppositi vel est sup-
 positum. Dico igitur breviter quod relatio

et essentia ita sunt in persona quod neutra
 est forma informans alteram. sed sunt per-
 fecte idem licet non formaliter ut tamen
 non sunt formaliter eadem relatio nullo
 modo perficit essentiam nec est terminus
 formalis receptus in essentia: sed essen-
 tia hoc modo est forma relationis: quia
 est qua relatio est et similiter qua est deus.
 essentia etiam est formalis terminus ge-
 nerationis. sicut in creaturis natura est
 formalis terminus generationis. non autem
 actus individualis. Contra istud obij-
 citur quia terminus formalis generationis
 communicatur. igitur presupponit illud
 cui communicatur. essentia autem non presup-
 ponit relationem: sed e converso: ergo esse-
 tia non communicatur relationi. Et potest esse
 quarta difficultas: quia aliquid ibi com-
 munitur et illud erit ibi formalis terminus
 et illud presupponit illud cui communi-
 catur. essentia autem non potest presupponere
 relationem cui communicatur: ergo e con-
 versum. et ita relatio communicatur essen-
 tie: et tunc relatio erit terminus formalis
 productionis et essentia quasi materia.
 Respondetur productio quia est alicuius ter-
 mini primi id est adequati includentis
 aliquid in ratione formalis termini ipsius
 productionis et aliquid in ratione subsi-
 stentie in tali termino: ideo contradictio
 est respectu productionis hoc separari. scilicet
 terminum formalem et rationem subsiste-
 tie in quantum scilicet productione habent esse
 licet absolute prioritas esset unius ad
 alterum etiam quantum ad separari sine
 contradictione considerando ipsa absolute
 non in quantum per productionem habet esse
 licet etiam esset ibi prioritas perfectio-
 nis qua alterum esset altero perfectius
 quia natura perfectior est ratione subsi-
 stentie etiam in creaturis. et ex hoc sequi-
 tur quod natura est terminus formalis pro-
 ductionis. quia nulla entitas simpliciter
 perfectior formalis terminus productionis
 potest esse per productionem. Tunc
 ad formam argumenti dico quod communica-

tum inquantū pductione comunicat
nō presupponit illud cui comunicetur
nec ecōuerso: quia ista comunicatio nō
est alicui iam existenti sicut est in altera
tione: sed est alicui vt sit: ideo nec natu
ra comunicatur ante pductionē suppo
siti: quia tunc comunicaret non produ
cto: nec etiā ecōuerso suppositū est an
teq̃ natura comunicet. licet absolute co
municatū sit prius ratione p̃p̃ia sup
positi prioritāte perfectionis: et etiā pri
oritate essendi. prius prioritāte in crea
turis correspondet h̃ q̃ in deo essentia est
formaliter infinita. relatio autē nō.

Ad argumēta pro

opi. ad primū de Aug. contra Maxi
minū. patet quomodo filius nullo mō
est de nihilo: sed est vere de substantia
patris. Sed si q̃ras posita originatio
ne et consubstantialitate adhuc queritur
sicut de materia: vel de quasi materia
de quo est filius. Respondeo q̃ nō est ibi
materia: et ideo nō est ibi de aliquo sic:
et ultra: igitur de nihilo non sequit̃. sed
sequitur ergo de nulla materia. Sed di
ces tunc est creatura. dico q̃ falsum est:
quia creatura ē post nihil idest post nō
esse sui et cuiuscūq̃ in ea: nō ita filius.
nō tantū quia suum esse est eternū: sed
etiā quia sicut est secūda p̃sona sic p̃i
origine est iuum esse formale in prima
persona. Ad aliud Aug. de tri. 7 c.
4. hoc nihil valet ad ppositū. sicut in
q̃oe p̃cedēte expositū est. Qd̃ aliq̃ ar
guūt essētiā subiectie generari: ex falso
iferūt falsū. Ad argumēta cor. ad p̃mū
dico q̃ h̃ nō sunt imini aliq̃ corrūdētes
generatōi vt mutatio ē: q̃z nihil ē hic q̃
si aliq̃ mō p̃i sub p̃uatōe et postea sub
forma. Generatōis vō imini sūt p̃uatō
et forma ut gñatio ē mutatio. gñatio at̃
vt ē p̃ductio t̃m h̃z ip̃m p̃ductū. nō at̃
gñatio sic h̃z imini a q̃ nisi loquēdo
de p̃nō p̃ductio et sic imini gñatōis sūt
p̃ducēs et p̃ductū. et ex h̃ nō seq̃t q̃ ali

qd̃ sit q̃si subm̃. s̃z seq̃t ex hoc si gñatio
ē vniūoca q̃ aliqd̃ sit cōe gignēti et gen
to: et h̃ p̃cedo: s̃z nō cōe vt mā s̃z vt for
ma ṽl act̃ i ṽtroq̃. Cū arguit p̃ d̃ gña
tōe et imio. p̃z r̃sio q̃ relatio nō ē in es
sentia sic forma i mā: s̃z si p̃sona ē ibi re
latiua tūc relatio ē in essētia sic p̃p̃ietas
suppositi ē i nā. esse at̃ i aliq̃ vt supposi
tū ṽl rō suppositi i nā nihil ifert de esse
in: vt forma i mā. s̃z q̃n nā ē imp̃fecta. p̃
p̃ietas idiūdual̃ aliq̃ mō iformet nām
sic dictū fuit i. 3. arti. solonis i p̃ma dif
ficultate. Cū itio arguit q̃ oī potētie
actiue corrūdet potētia passiua t̃c. R. 7.
p̃me potētie actiue nō corrūdet aliq̃ po
passiua. sic p̃z d̃ po^a creādū: et h̃ loquē
do. p̃p̃ie d̃ po^a passiua vt inq̃: ṽl de q̃
aliqd̃ p̃p̃e p̃ducit po^a t̃m actiue corrūdet
aliq̃ passiua quā ip̃i vocāt potētiā obie
ctiua q̃ ē po^a p̃ducibil̃: et h̃ mō p̃cedo
si p̃r est secūda actiue q̃ fili⁹ ē p̃ducibilis
sed ex hoc nō seq̃t aliq̃ po^a q̃si m̃ae. sic
nec sequit̃ i creatōe. Cū vltio arguit
de igne. dico q̃ si ignis generaret de se et
cōicaret genito suā formā: vt formalez
terminū generationis nō aut̃ esset sub
stātia sua in potētia ad formā ignis ge
nerādū sed ip̃e ignis esset p̃fecte p̃ducti
uū. tūc enī nō req̃reret aliquā causā cōi
cātē: ita ē in p̃posito. p̃mū p̃ncipiū nec
aliud p̃ncipiū i codē genē p̃ncipij nec in
alio req̃rit cōicans secū ad p̃ncipiandū
Cū arguit ad principale per Aug. 7.
de trini. c. 40. R. q̃ p̃ Aug. subdit
ibidē q̃si aliud sit ibi essētia et aliud p̃so
na. Similiter cōcedo q̃ nō p̃p̃ie dicit̃
aliquā p̃sonā esse de essētia absolute. s̃z
addēdo cū substātia aliquā p̃sonā ori
ginātē b̃n dicit̃ q̃ aliqua p̃sona origi
ta est de substātia illius p̃sone ita q̃ hec
fili⁹ est de essētia diuina nō est ita conce
dēda sicut hec. filius est de substātia pa
tris: quia per secūda exprimit̃ cōsubstā
tialitas et originatio p̃pter genitiuū cō
structū cū casuali p̃positionis. per p̃i
mā aut̃ nō notatur aliquid originans

Ad aliud dicendū. q̄ licet Aug⁹. dicat filiū esse filiū substantie patris. i. de tri. c. 19. vel. 40. et doctor quidaz dicat illam esse p̄p̄iam. tñ videtur p̄babil⁹ q̄ quādocūq; relatiū cōstruit cū aliq̄ in tali habitudine casuali in qua aliqd natū est terminare illam relationē: vt correlatiū: tūc cōstruit cum illo p̄cise vt cum correlatiuo. Exēplū p̄ p̄struit cū suo correlatiuo in habitudine genitiui. sile in bitudine datiui. maius in habitudine ablatiui fm cōem sermonē: et ideo videt q̄ cū quocūq; construit tale relatiū exp̄so in tali habitudine casuali illud notat esse correlatiū hui⁹ relatiui. nō enī dicimus iste canis est fili⁹ hominis: q̄ est filius et est hominis: vt dñt. ita q̄ ly hominis cōstruat cū cū ly canis ex vi possessoris vel possessionis. sed videt significare q̄ p̄struat cū ly canis rōe relatiui vt patris. ita igit ista filius essentie videt accipi essentia vt correlatiū eius relatiui cū quo cōstruit: et tūc auctoritas Aug⁹. de trini. i. 5. c. 19. debz exponi sicut ip̄e exponit filij charitatis sue. i. filij sui dilecti. Et tūc ad argumē tū ibidē cū arguit q̄ ad illā est de essentia sequit ista q̄ est essentie. nego p̄nam. q̄ p̄ns notat relationē esse inter filiū et essentia sicut suū correlatiū: q̄ nō notat antecedēs: sed tñ cōsubstantialitatez in essentia euz origine notata in illo q̄ cōstruit cū essentia. Ad vltimū dico q̄ de. nō tñ notat idēp̄ritatē: sed notat idēp̄ritatē sui casualis et hoc in rōe forme cū distinctiōe illius q̄ addit suo casuali vt p̄ncipiū originatis: sicut dictū est prius. Ad argumēta in oppositū ad illud de. i. 5. de trini. respōsum ē. ad illud p̄tra Maximinū patet etiā ex dictis. Ad vltimū de filio in creaturis q̄ est de substantia p̄ris patet responsio ex dictis in solutōe q̄ōis. q̄ illud de. q̄ pertinet ad rōem filiationis nō dicit cū cūstantiā cause materialis: sed magis sufficit si illud de quo est filius sit vt for

ma cōis p̄ri et filio et sit nō subiectū generatōis sed termin⁹ formalis eiusdem

Arca distincti

onem sextā quero. vtrū de⁹ p̄r genuit deū filiū volūta te. Q sic. Ricl. 6. de tri. c. 17. post alia tractata de p̄ductōe p̄sonaz dicit vlti mo. vultis super his que superius iam diximus audire verbū abbreviatū in genituz velle habere de se sibi cōformē atq; condignum. idem mihi videtur q̄ gignere filiū: et tam genituz q̄ ingenerū velle habere condilectū sedm videt q̄ p̄ducere sp̄ritū sanctū. Sed si patrem velle habere conformē est gignere: ergo sicut volūta te vult habere conformez: ita volūta te genuit. Ex eadem auctoritate arguit aliter sic. Eodē modo concedit q̄ velle patris se habet ad gignere sicut velle vt est patris et filij se habz ad spirare. nūc autem sp̄ritus sanctus spiratur volūta te formaliter vt est patris et filij: ergo et. Item Aug⁹. contra Maximinū. li. 3. c. 1. et ponitur dis. 20. pater si nō genuit sibi filium equalē. aut nō voluit. aut nō potuit. si non voluit igitur inuidus fuit ex hoc sic inuidia nō pertinet nisi ad illa que voluntate subtrahuntur et volūta te possunt cōcari sicut nō sum inuidus si nō facio te sapientem: q̄ nō possum facere sapientiam in anima tua. igitur pater voluntate generat filium sibi equalē. q̄ fm auctoritate predictā esset inuidus si nō generaret filium equalē. Item. 5. metha. c. de necessario: omne inuolūtariū est triste. sed nihil est triste in diuinis: ergo nihil inuolūtariū: ergo filius voluntate generatur. Item verbū est amor patet et est p̄ductus: q̄ nihil nisi natū fm hylariū habet filius. p̄ncipiū autem amoris p̄ducti est volūtas: igitur et. Si dicatur q̄ cōcomitāter est amor q̄a primo est notitia p̄ducta. Contra q̄a idem est p̄ncipiū respectu primi termi

ni formalis et cuiuscunque comitatus illi
lum terminū. Contra. Dam. li. i. c. 8.
Generatio est opus nature. et magister
in litera. et Aug. ad Dorosium preire sci
entia voluntas non potest: ergo cum filius
sit scientia vel sapientia patris non genera
tur voluntate.

In ista questione

videtur esse due difficultates. una qua
liter pater generat filium volens. Alia
quod saluetur quod pater non generat filium
voluntate ut principio productivo. Quā
tum ad primum dicit quod non generat vo
lens: sed tamen necessitate naturali. sicut ignis
calefacit licet actu generandi quasi iam po
sito voluntas patris quasi complacit in
illo. Hoc arguit sic. Intellectio patris pre
cedit aliquo modo volitionem patris. sed
intellectio patris ut patris videtur esse gi
gnitio verbi vel filii: ergo gignitio filii
ut filii precedit quācumque volitionem patris
prima propositio est evidens ex. 15. de tri.
c. 27. probo secundā. quia eiusdem potentie
non sunt duo actus quod potestie distinguū
tur per actus. 2. de anima. gignere autem
filium siue dicere verbum quod idem est in
deo est potentie intellectus et intelligere
similiter ergo dicitur est formaliter aliquid
intelligere: et non nisi patris ut patris. er
go intellectio patris ut patris est gignitio

Ista ratio innititur minori false. scilicet de iden
titate intelligere et gignere vel dicere: et ex
ipsa sequitur prolo falsa. scilicet quod patris non prope vo
lens dicit. primo quod ostendo falsitatem minoris
2. quod illud patris falsum sequatur. 3. respondebo ad
probationem minoris false. 4. quod debeat
vitari illud patris falsum et oppositum teneri
quod est principale in isto articulo. De
primo 3. illam op. de identitate intelligere
et dicere arguo sic: Intelligere est perfectio
simpliciter dicere non. quod non sunt idem forma
liter. probatio prima: patris quantum ad intelle
ctum est formaliter beatus intellectione. et
quantum ad voluntatem volitione. non est au
tem beatus nisi perfectione simpliciter. ergo in

telligere est perfectio simpliciter. probatio secunda
quia si dicere esset perfectio simpliciter tunc fili
us et spiritus. scilicet non essent simpliciter perfecti: quod non
dicunt accipiendo hoc modo dicere quod
est exprimere verbum. 2. sic: quia sicut in
creaturis ratio actus et ratio factus formaliter
distinguuntur: quia actus est ultimus imminens.
factus autem est alius imminens productus per
ipsam factorem. ita in divinis operatio: quod
formaliter patris operatur videtur distinguere a pro
ductione quod formaliter producit. et hoc vi
detur quia operatio habet obiectum quasi per
suppositum. productio autem habet imminens
productum per ipsam. ergo intelligere: quod
est operatio patris non est formaliter dicere quod
est productio filii a patre. De secundo quod est
confirmatio primi. scilicet quod illud patris falsum sequatur
ex illa falsa minori. arguo sic: sicut in in
tellectu nostro habere naturaliter primam
intellectionem: que non est in parte nostra
potest postea voluntas nostra complacere
in illa intellectioe iam posita. sed prope
loquendo non dicimus illam actionem
volentes sed eam elicitam volumus esse.
ita sequeretur si formaliter dicere esset intel
ligere quod patris non gigneret formaliter volens.
licet patri ipsa gignitio quasi aliquid mo
do posterius complaceret. De 3. ad ar
gumentum illud de distinctione potentiarum
per actus dici posset quod illud verum est de ac
tibus adequatis et aliis non: quod poten^a illi
limitata eadem manens potest habere plu
res actus. Aliter dicit quidam doctor:
quod intellectus ut intellectus habet illum
actum qui est intelligere. 2. autem habet istum
actum qui est dicere secundum quod iam factus est
in actu per intelligere. sed illud est impro
batum de 2. ubi arguitur est quod ille actus in
telligendi primus non est ratio formalis gignendi
verbum. Aliter respondeo sic: quod actio
in creaturis uno modo accipitur per actionem
de genere actus. Alio modo per actum 2.
quod est qualitas absoluta sicut expositum
est prius dist. 3. q. ultima. in responsione ad ter
tium arg^m principale. unius quod potestie tria
est unus actus: loquendo de hoc actu tamen

vel illo tñ. vnus tñ potentie potest be-
ne esse duplex actus quoruz vnus sit de
genere actionis alius de genere qualita-
tis sicut intellectus noster p actione d ge-
nere actōis habet gignere verbū. habz
tamen aliū actum de genere qualita-
tis. s. illam noticiā genitam. ita in ppo-
sito intellectus diuinus habet vnum a-
ctum correspondentem intellectiōni no-
stre que ē qualitas quo. s. actu intellcū
patris formaliter intelligit. habet etia
actum correspondentem actui de generē
actiōis quo. s. expmit verbuz. De 4°
dico q pater hoc modo gignit filiū vo-
lens: quia pater in pmo signo originis i-
telligit formaliter. 7 tunc etiam pōt ha-
bere actum volendi formaliter. In se-
cundo signo originis gignit filiū. nec tñ
vult illam genitiōem volitione sequēte
illam genitiōem: sed volitiōne habita in
pimo signo originis qua volitione pater
formaliter vult p supposita aliquo mo-
do intellectiōne qua pater intelligit nō
āt genitiōe vbi. sic gō dico q pater volēs gnāt
nō tñ voluntate pñte s. voluntate ante.

Quātū ad secūdu

articulum videtur: q pater non producat
filium voluntate tanq pncipio pducti-
uo: quia pncipium pductiuū vnus ra-
tōis in diuinis non potest habere duas
pductiones vnus ratōis. nulla enim
pductio ibi est vnus rōnis nisi vnica:
quia adequata. ergo cum spiritus. s. p-
ducatur per modū voluntatis ut prin-
cipij pductiuū filius non sic pducetur.

Sed in isto articulo videtur esse dif-
ficultas ppter verba aug. qui videtur
attribuere genitiōem voluntati in nobis
ut pncipio productiuo. 9° de trinit. c. 7.
uel. 19°. Verbum amore concipitur. et
e. li. c. ii. uel. 27. noticiā placita digneq a
mala verbū est. 7. ii. de tri. c. 3. uel. 9. vo-
luntasq ipsa quomodo foris corpi ob-
iecto formandum sensum admouebat:
formatiūq iungebat sic actiōem recordan-

tis animi ad memoriā conuertit. 7 in
eodem li. c. 4. uel. ii. voluntas vero illa
que hac atqz illac fert atqz refert aciem
formandā coniungitqz formatam. 7 di-
cit multa consimilia. ergo vult q volū-
tas habeat ratōnem puerientis acie an-
te genitiōnem 7 retinentis eam in actu.
Ita igitur videtur i trinitate cuius ima-
go est in anima q voluntas habeat ibi
aliquam ratōnem pncipij respectu pdu-
ctiōis uel genitiōis. uel ratōnem alicu-
ius superioris applicatiōis pncipium p-
ximum ad actum suum sicut in nobis.
Hoc etiam arguitur in nobis: qz si geni-
tio nostra esset mere naturalis nullo mo-
do esset in potestate voluntatis. 7 ita sē-
per haberemus idem verbum de eodez
obiecto fortius mouēte intellectum.

Quantū ad istum articulū: 7 si aliq
distinguant q li voluntate potest teneri
adverbialiter: ut sit sensus voluntate ge-
nuit. i. volūtate genuit. 7 tunc est vera
aut potest teneri ablatiue. 7 tunc notat
causam 7 principij eliciti respectu ge-
nitiōis. 7 tunc est falsa. Quicquid
sit de ista distinctiōe nō videtur dicendū
q pater filiū genuit voluntate. ita q
volūtas sit pncipium pxiūm uel rēo-
tum. q nō pxiūm pbatum est: qz pnci-
pium vnus ratōis nō est nisi pnci-
pium vnus pductiōis. Qd etiam non
remotum: p. quia sicut volūtas ut est
pncipij operatiū aliquo modo poste-
rius operat q intellectus: ita ut ē pncipi-
um pductiuū aliquo modo posterius p-
ducit q intellectus. 7 ita nō erit causa su-
prior neqz pōr in pductiōe que est pprē
intellectus. Propter istas tñ auctes
aug. intelligendū est q in nobis non est
tñ vnū actū intelligēdi: accipiēdo actū
de genere qualitatis. neqz vnū actū q
gnēdi: accipiēdo actū p actione de genē
actiōis: qz si esset tñ vnū actus iste: et
tñ vnū ille. 7 ille 7 iste esset idem: tunc
volūtas nostra nullā cālitatē hēet in rō-
ne actus intelligēdi qui est de genē qua

litas. neq; in rōne act⁹ gignēdi qui ē de
genē actōis. in diuis iḡ cum nō sit i pa
tre nisi vnicus act⁹ intelligēdi respēū illi
us actus volūtas patris nō habebit ali
quā rōnem pncipiū uel cause. cū etiā nō
sit nisi vnicus actus dicēdi respectu illi⁹
volūtas nō habebit rōnem pncipiū: qā
voluntas sicut operādo ita 7 pducēdo
uel pncipiādo sequit aliquo modo intel
lectū. actus iḡ dicēdi pcedit oēm pnci
piatōem voluntatis. potest tñ voluntas
ut pplacens: nō ut pncipians hīc actū
respēū illius genitōis ex b^o q voluntas
ut operans in patre non pssupponit gēi
tōem: sed tñmodo volūtōem illā q par
formalit intelligit. in nobis aut vere sūt
auctes aug⁹. q volūtas mouet actū ad
actum cognoscēdi: 7 tenet eam in cogni
tōe: q; posito pmo actu nro siue de gnē
qualitatis siue de genē actōis possum⁹
hīc alios actus posteriores ex imperio
volūtatis. in patre aut volūtas non ad
mouet intelligētiā pns ut formādas
a memoria patris: q; in patre non est ni
si vnica intellectio formalr: que pcedit
aliquo mō pductōem uerbi. neq; admo
uet memoriā ipsi obiecto ut gignatur
verbū. Cōtra istud ar. q; aug. nō tñ
intelligit in nobis sed etiā in deo: q; au
gus. nunq; videt assignare actū volēdi
voluntati ut est tertia ps imaginis: nisi
illum qui est pungere pentē cū ple. 7 h
mō habz causalitatē aliquā respectu ge
nitōis. plis. ḡ ista ps ut est ps imāgis ni
hil repñtabit in ptoripo: nisi uoluntas
diuina hēat aliq mō sic pūngē. Rñ^o. et
si frequē assignet uolūtati actū illum
ut est ps imaginis. tñ aliqñ sibi assignat
aliū videlz dilectōem eiusdē obiecti: qd
est obiectū memoriē 7 intelligētiē sic ap
paret. iḡ. de tri. c. 20. uel. 62. vñ pōt in qd
sempiterna imutabilisq; nā recolli cōspici
pcupisci que auctas posita est supra di.
3. q. ult. ibi. n. expōse ponit trinitatē in
memoria intelligētiā 7 volūtate: ut hūc
actuz circa obiectū idē. s. vītātē in creatā

sifr. li. 14. c. 8. ponit trinitatē in mente i
quantū meminit sui intelligit se 7 diligit
se. vtrunq; etiā actū tangit simul. iḡ. de
trini. c. 3. mens 7 noticia qua se nouit 7
amor quo se noticiāq; suaz diligit. 7 bñ
pcurrunt isti duo actus in volūtate nra
q; ipsa amans obiectum amat etiā no
ticiā obiecti eiusdem. 7 ex amore obie
cti mouet intelligētiā ad intelligēdū
illud copulās ipsam memoriē de qua ip
sa formetur. 7 tenēs eam in tali pūnci
one. 7 per hoc in actuali intellectōe vni⁹
obiecti. Istoz autem duorum actuum
voluntatis in nobis pncipalior est ille q
est dilectio obiecti: q; ille est cā quando
q; dilectōis actus. tñ alius. s. dilectio a
ctus est vltior: quia respectu obiecti ma
li diligitur actum cognoscēdi: licet nō
obiectū. sicut dicit Augus. 9. de tri. diffi
nio intēperantiā: 7 hoc est uerbū ei⁹ pla
cet mihi diffinire licet nō placeat mihi i
cōtinentia. uoluntas igitur in nobis ut
est pars imaginis repñtat uoluntatem
in deo non quantū ad istum actum co
pulandi qui est voluntatis nostre. s; qñ
tum ad alium actū inquantuz. s. volun
tas nra est pncipiū pducēdi actuz ci⁹
idem obiectum qd fuit memoriē 7 intel
ligētiē nostre: quia voluntas in diuis ē
pncipiū pducēdi amorem adequatuz
essētiē diuine que est obiectū pmi me
moriē diuine intelligētiē 7 voluntatis
7 ille amor pducit est spūs. s. cui correspo
det in nobis dilectio pducta: q dilectio
frequē ab aug uocat volūtas. s; uolū
tas pprie in nobis q est pō nō correspon
det spūi. s. sed vi spiratiue q ē in pte 7 fi.
7 h fm illū actū q uolūtas i nobis ē pñ
ciū pducēdi amorem obi intellecti. nō at
pō in qñtū h; pducē amorem noticiē gēite
nillo at mō in qñtū ē cā supior not⁹ gēite
sic quidē vis spiratiua est pncipiū p
ducēdi spūituz: scilicet in diuinis qui
est amor essētiē diuine: 7 etiā amor
noticiē genitū. licet forte fm aliquē or
dinē. sed nō est vis illa spiratiua aliq mō

principiū pductuum noticie genite: qz
 et si pī in pmo signo originis sit volens
 et in secūdo gignat: tamen volūtas pīs
 nō habet ratiōem principiū respectu illi
 us gignitionis verbi. sic igit patet quo
 modo pater volens generat filiū: et tam
 nō voluntate ut pncipio formali elicitū
 uo generatōis. Tamen q̄ritur ad intē
 tionem Augus. de dilectiōe copulante
 parētem cum prole: dicit quidā doctor
 q̄ illa dilectio copulans loquēdo respe
 ctu actus sentiēdi est inclinatio facta in
 potentia per speciē sensibilem. vnde ista
 quinqz preponit ille doctor: videlicet ob
 iectum sensibile: speciē: inclinatioem
 factam: potentiam sentiēdi: et actū sen
 tiēdi. Probat p̄ vnam auctoritatē au
 gustini. xi. de trini. ca. ij. uel. iij. cū enu
 merat aug. quedam ad suū propositū
 facientia in fine sic sensum inquitens de
 tinet oculoū animi intensio: ecce ait il
 le tertium. quod enim determinet sen
 sum nō est nisi illa excitatio per dictaz
 inclinationem. vocat aut eam augusti.
 fm cum intentiōem animi causantis: qz
 per ipam sit sensus animi intent⁹ ad per
 ciendum obiectū. Sed istud nō ē ibi
 ad intentiōem Augus. quia ibidem di
 stinguens ea ab inuicē de intentione di
 cit q̄ tertiu solius anime est. igit fm euz
 illa intentio que erat tertiu non est illa
 inclinatio vel excitatio p̄ speciē. simi
 liter illud tertiu attribuitur volūtatī il
 li de qua dicit inferius q̄ voluntas hac
 atqz illac refert acie mentis rē. qd non
 videtur verū de inclinatione sed tantū
 modo de volūtatē et potētia anime.

Ad argumēta prin

cipalia. Ad primū cum dicit Ricar.
 hoc mihi videtur rē. nō hoc videt Au
 gus. q̄ velle patris sit formalit⁹ gignere.
 quia dicit. v. de trini. ca. xij. uel. xxxij.
 q̄ spiritus sanctus pcedit quomō datus
 nō quomō natus. i. per modū volunta
 tis libere: nō p̄ modū nature: et iō opoz

tet exponere Ricar. q̄ ipse intelligat con
 comitanter. Ad aliud dico q̄ inuidia
 nō solum est in subtrahendo illa bona
 que possunt cōmunicari actu volunta
 tis immediate. sed quēcūqz volens pōt
 cōmunicare et nō cōmunicat. pater autē
 volens lz nō sicut principio elicitū uel
 productiuo generat ut dictū est: et ideo
 tenet argumentū Augus. de inuidia.
 Ad tertiu dico q̄ nihil est ibi inuolūta
 rium et ideo generatio filiū nō est inuo
 luntaria. cōcedo: sed tñ non sequitur vl
 tra: ergo est volūtatē ut principio elicit
 tiuo. multa. n. facimus siue voluntate
 precedente siue cōcomitante quoqz prin
 cipium immediatū nō est voluntas.

Irca distincti

onem septimā quero vtrum
 potentia generandi in pte sit
 aliquid absolutū uel p̄prietas patris. q̄
 p̄prietas patris p̄bo. Aug. 5. de trini.
 ca. 6. eo pater est quo ē ei filius. ergo eo
 est pater quo generat. p̄batio p̄ntie. q̄a
 generatiōe est ei filius: sed paternitate ē
 pater. ergo paternitate generat. uel si de
 itate generat: ergo deitate est p̄. Item
 per ratiōem: actus proprius est a p̄pria
 forma agentis. sed generare est p̄prie
 actus patris. ergo rē. p̄batio maioris:
 tum qz p̄pria forma dat esse: igit et age
 re. tum qz si forma cōis et effectus cōis
 quia causa et effectus cōrident sibi in
 uicem: vltis vlti: particularis particulari. et
 physicoz et 5. meta. c. de causa. Item
 mediū est eiusdem generis cū extremis.
 sed supposita que sunt extrema sunt re
 latia. igit illud quo suppositū agit qd
 est mediū inter ea est relatiū. Item po
 tentia ē eiusdē generis cum actu: immo
 in diuinis sunt idem. sed actus generādū
 est relatio uel relatiū. ḡ et principiū erit
 relatio uel relatiū. Cōtra Dam. gene
 ratio est opus nature. sed nō est op⁹ na
 ture ut generātis: qz natura nō generat
 ergo ē opus nāe ut principiū generandū.

Item Boecius de trini. c. 5. Ex virtute nature in eandem naturā natiuitate subsistit filius. Item magis in lra: Pat nō est potens nisi nā. 7 loquit de po^o generandi. ergo 7c.

Hic ē opinio talis

q̄ illud q̄ pater generat est eētia propriā hanc ratioem: quia generās assimilat sibi genitum in forma qua agit: filius autem assimilat patri in eētia nō in proprietate: ergo 7c. 7 declarat ratio: quia sicut in creaturis pprietas individualis nō est ratio agendi sed natura in q̄ individualia cōueniūt: ita in diuinis pprietas personalis que cōrūdet pprietati individuali in creaturis nō erit ratio agendi uel gignendi. Cōtra istud arguit mlti pliciter: pmo sic: omnis forma sufficēter elicitua alicuius actōis si per se est p se agit illa actōe. Exemplū: si calor ē sufficiens causa calefactiua calor sepatus calefaceret. ergo si deitas sit potētia generatiua 7 cōstat q̄ sufficiens sequit q̄ si p se sit deitas q̄ p se generabit. deitas aut prius est in se aliquo modo q̄ intelligatur esse in psona: q̄ deitas ut deitas est p se esse: ita q̄ tres persone ip̄a deitate p se sunt nō ecōuerso. 7. de trini. ca. 8. oīs creatura ad se subsistit quāto magis deus. Et infra: hoc ē deo esse qd̄ subsistere ergo in isto pmo signo nāe in quo intelligitur deitas in se anteq̄ intelligat in psona generabit: 7 ita deitas sicut cōsiderata distinguet a genito. Si dicat q̄ deitas nō habz p se esse in persona: 7 ideo nō per se agit sed psona p se agit. Contra: argumentū probat oppositū: quia si calor habens esse participatū 7 p miraculum eēt per se: posset opari per se illa opatione cuius est principiu quo elicituum in supposito. q̄ ip̄a diuina eētia que est p se esse ex se nō aut p se participat esse poterit per se esse agens illa opatione cuius est principiu quo elicituum in supposito: 7 ita stat argumētū.

Item 2° sic: producētis 7 forme qua pducens producit eadem est relatio ad pductum. hoc accipitur a pho. 2. physie. 7. 5. meta. vbi vult q̄ ad idem gen^o cause 7 principij p̄tinent ars 7 edificator. q̄ ad idē gen^o principij p̄tinet pducens 7 illud quo pducens pducit. 7 ita si eētia sit qua pater generat habebit eētia relationem realē ad genitū. hoc falsum ē ergo 7c. Item tertio: forma inquantū est in qua assimilant generās 7 genitū: nō habet vnitatem nisi ratiois: sicut accipitur a Dañ. li. pmo ca. viij. ergo nec entitatem nisi ratiois. ergo fm hoc nō est principiu elicituum actionis realis.

Item q̄rto: forma nō est principiu agendi nisi inquantū agens est in actu p eā. nō est aut in actu per ip̄am nisi inq̄tūz est in ip̄o. nō est aut in ip̄o nisi ut ē hoc ergo ut est hoc est principiu. Itē quinto: productio p prius est distinctiua q̄ assimilatiua. quod pater: quia omnis pductio est distinctiua: nō autē omnis est assimilatiua. ergo forma que est principium pductionis prius est principiu cuius inquantū forma est distinctiua q̄ inquantū est assimilatiua. ip̄a aut est distinctiua inquantū hec assimilatiua inquantū forma. ergo prius est principiu pductiuū inquantū hec q̄ inquantū forma. Item instatur cōtra p̄bationem argumenti positōis: tum quia brutum generans brutū assimilatur ei in specie 7 tñ forma specifica bruti nō est principium generadi sed potētia vegetatiua. igit maior videt esse falsa. tum q̄ in augmentatione carnis calor est principiu actiuū fm phum. 2. de anima: 7 tñ illo generatur caro animata similis generati in forma vegetatiue.

Aliter dicitur q̄ ge

nerationis in diuinis oportet dare aliquid quod principiu positiuū: quia actio est positiuā. nō sunt aut positiua i diuinis personis nisi essentia 7 relatio. relo aut

nō potest esse principium illius pductionis quia relatio nō est principium nec terminus motus ex. 5. physicoz. ergo eētia sed essentia sū se cōsiderata est indeterminata ad plures personas et ad actiones plurium personarū. ergo oportet qd ad hoc qd ipa sit principium determinate actionis qd determinet. determinat aut per relationem: et ideo relatio ponit principium nō elicitium sed determinatiuum.

Ad hoc etiam adducit cōfirmatio ex creaturis vbi eadem forma dat actū primum et secundū: sed determinat ad hūc et illum ex diuersis respectibus: quia ad primum determinatur ex respectu ad subiectum: et ad secundū ex respectu ad obiectum. Cōtra: indeterminatio est duplex. Quedā est potentie passive: ut in determinatio materie: et quedā potētie actiue illimitate ad plures effectus. Exemplū: sicut sol ē indeterminatus ad pducendū multa animalia: nō qd aliquā formā recipiat ut agat: sed quia habet virtutem productiua illimitatā. quod aut est indeterminatū indeterminatiōe materie oportet qd recipiat aliquam formam ad hoc ut agat: quia nō ē in actu sufficiente ad agendū: sed quod est indeterminatū indeterminatiōe potentie actiue est ex se sufficienter determinatū ad producendū quencūqz istorū effectuum: et hoc si passus dispositū sit ap proximatum vbi requirit passus: uel ex se ipso vbi nō requirit passum. pbatio: si tale actiū esset de se determinatū ad vnū effectum posset de se sufficienter pducere illum. sed si est indeterminatum ad hoc et ad illud ex tali illimitatiōe nulla tollitur pfectio causalitatis eius respectu talis effectus: sed tū causalitas additur respectu alterius. igit ita potest producere istud sicut si esset tū istius: et ita nō requiritur aliquod determinās. ad propositū: essentia diuina nō est principium indeterminatū indeterminatiōe materie. igitur sine determinatiōe alte

rius quasi pncipiū actiui erit simpliciter determinatū determinatiōe que requiritur ad agendū: ita qd nō requiritur ali quid aliud. Cōfirmatur: quia talis indeterminatio principij actiui licet sit ad disparata: nō tamen est ad cōtradictoria: sed determinate ad alterā partē cōtradictionis respectu cuiuslibet istorū disparatorū. nulla aut indeterminatio prohibet ex se determinate agere nisi q aliquo modo eēt ad ptradictoria ut ad agere et nō agere. ergo rē. Item scō: quando aliquod principij actiui est indeterminatū ad aliquos duos effectus: nō ex equo sed sū ordinem naturālē ex se sufficienter determinatū est ad primū illoz et posito pmo ad secundū. eētia aut diuina nō est indeterminata ut ad duas pductiones ex equo. sed per prius se habet ad generatiōem. igitur est ex se sufficienter determinata ad vtrūqz: qd ex se pmo ordine originis ad primā: et illa posita est determinata ad secundā: et ita in nullo signo originis est indeterminata ad vtrūqz quasi tūc eliciendam.

Item tertio: relatio ē ratio suppositi agentis. igitur si est determinatiua principij quo: habebit duplicem ratōem pncipij respectu generatiōis. vnā inquantū est ratio agētis: et aliam inquantū est ratio determinatiua pncipij agendi et sic ipa medietur inter seipam et actionem. Item qarto sic: natura ut natura ponitur principij elicitium istius actiōnis. ipa aut ut natura nō est determinabilis: sū Dān. li. iij. ca. vi. proprietates detē. mināt hypostasēs nō naturam ut natura. igitur nullū est determinatiuum principij quo ut ē principij quo sed tū principij agentis. Item quinto: relatiō sū istum magistrū tū ratiōe differt a fundamento. ergo nō potest esse principium determinatiuum ad actū realez ali quo modo distinctū ab eētia: qd nihil cōcurrit ad ratiōem alicuius principij respectu actiōis realis: nisi reale. Item

sexto: quod dicit de relatione determinatiua in creaturis videtur esse falsum: quia calor ex se non per aliquem respectum medium est fundamentum huius respectus potentie calefactivae. non oportet etiam quod de terminatio ad actum primum et secundum fiat per respectus: quia eadem forma absoluta dat actum primum absolutum et non respectivum: et principium agendi est absolutum et non respectivum.

Ad quod ^{igitur respondeo} ^{quod de potentia}
 Uno modo dicitur potentia logica que dicitur modum propositionis factae ab intellectu: et ista notat non repugnantiam extremorum de qua dicit philosophus. v. metaph. c. de potentia: Illud est possibile cuius contrarium non est de necessitate verum. et si hoc modo queratur de potentia generandi in divinis: dico quod ipsa est possibilis comparando generationem ad quencumque actum non repugnantem generationi: et tunc possibilitas est patris vel dei ad hoc predicatum quod est generare: quia isti termini non repugnant. impossibilitas autem est quod filius vel spiritus sanctus generetur: quia isti termini repugnant. Et si queritur quid est potentia generandi in divinis isto modo: non oportet dare aliquod principium quo aliquis sit potens generare. sufficit enim sola non repugnantia terminorum: sicut si ante mundi creationem mundus non solum non fuisset: sed per impossibile deus non fuisset et incepisset a se esse et tunc fuisset potens creare mundum si fuisset intellectus aliquis ante mundi creationem componens hanc: mundus erit: hec fuisset possibilis quia termini non repugnant. non tamen propter aliquod principium in re possibile vel actuum sibi correspondens: nec etiam modo illa mundus erit fuit possibilis formaliter loquendo de potentia dei. sed potentia que erat non repugnantia isto: ut terminorum: quia isti termini non repugnant: nec taretur potentia activa respectu huius

possibilis. Alio modo dicitur potentia divisa contra actum. ista non est in deo. Relinquitur igitur potentia realis que dicitur principium agendi vel patendi ut primum fundamentum relationum: quia hoc nomen potentia non est abstractum ultimatam abstractionem: sed est concretum concretione ad fundamentum: hoc non pertinet ad subiectum. de qua multiplici abstractione in relativis dictum est supra distinctio. v. questione prima articulo 2º. Hic autem tantummodo queritur de potentia agendi: et tunc distinguitur quod hoc nomen potentia potest sumi vel pro eo quod per se significat: vel pro eo quod connotat quod est primum fundamentum talis relationis. Primo modo accipiendo dico quod potentia significat relationem sicut potentia alitas vel principiatio: et hoc modo questio non habet difficultatem: quia potentia generandi in divinis dicitur eternaliter relationem. Secundo modo est difficultas questionis querendo quid sit illud absolutum quod est fundamentum proximum istius relationis et tunc loquendo semper precise de potentia activa sive productiva de qua est modo sermo: distinguo ulterius de potentia de nominative sumpta: quod aliquando sumitur pro suo fundamento precise: aliquando autem pro ipso cum omnibus alijs que concurrunt ad hoc ut possit elicere actum que scilicet requirunt ad rationem potentie propinque: cuiusmodi sunt in creaturis approximatio passiva et impedimentum remotio. Ista distinctio ultima potentie accepte pro fundamento precise vel pro ipso cum alijs omnibus concurrentibus accipitur a philosopho. ix. metaph. distinctio autem potentie active quam ponit. v. et ix. metaph. est potentie active primo modo sumpte. potentiam autem secundo modo sumptam exprimit ipse manifeste. 9. metaph. ca. 4. Quoniam inquit aliquid possibile et quando et quod et quocumque alia necesse est adesse in definitione: et subdit: Tales potentias. scilicet irracionales necesse

est ut possint quando passiuus et actiuus appropinqua ut hoc quidem facit illud vero pati. Et si obiectat contra eum quod iste irrationales possint impediri. hoc excludendo dicit: nullo namque exteriorum prohibente adiungere nihil ad hoc oportet. potentiam enim habet ut est potentia facienda. est autem non omnino: sed habentium aliquo modo: in quibus excluduntur que exterius prohibent. remouent. n. hec eorum que in determinatione apponuntur quedam. vult dicere quod quedam presentia ad diffinitionem potentie actie et possibilis excludunt impedimentum ergo potentia actiua ibi finem eum accipitur cum omnibus concurrentibus ad possibilitatem propinquam agendi.

Loquendo tunc de potentia. i. de proximo fundamento istius relationis precise sumpto. dico quod potentia generandi patris non est relatio: sed aliquid absolutum. Partem negatiuam probabo. primo: quia omnis relatio videtur eque naturaliter respicere suum proprium correlatiuum ergo relatio spirantis suum proprium correlatiuum sicut relatio generantis suum. non distinguuntur autem in diuisis productiones per modum nature et voluntatis: nisi quia principium a quo produciens producit aliter et aliter se habet ad productionem et productum: quia hec naturaliter hec liber. ergo non essent tunc due productiones formaliter distincte per modum nature et voluntatis. Secundo: quia tunc eadem relatio esset finis in se ipsum: quia in patre non est nisi unica relatio ad filium. et illa est per se quo respectu generationis: que. scilicet. generatio est eadem relatio licet aliter nominata. ergo etc. 3° quia tunc paternitas esset simpliciter perfectior filiatione. probatio consequente duplici. Primo quia illud quod produciens producit si non est eiusdem rationis cum producti forma: continet eam virtualiter: et est perfectior ea. ergo si pa-

ternitas est quo pater agit: et non est eiusdem rationis cum filiatione continet filiationem virtualiter et est perfectior ea.

2°: quia filiatione non dat filio quod agit nihil enim nec ad intra nec ad extra producit filius filiatione. ergo si pater paternitate agit formaliter paternitas erit aliquid perfectius filiatione. Partem affirmatiuam solutionis probabo. primo sic. quod est perfectionis in principio productiuo non tollit ab illo rationem principij productiui. sed communicare se in identitate numerali et adequata communicatione sibi: ponit perfectionem in principio productiuo ergo hoc non tollit ab aliquo rationem principij productiui. sed si deus per ipso sibi generaret alium deum et ille alius 3us deitas poneretur principium productiuum alterius et non relatio. et tunc deitas non communicaret se identitate numerali. nec communicaret se communicatione adequata sibi in ratione principij productiui: quia deitas posset esse principium alterius communicationis: puta facit impossibile a secundo deo. ergo cum modo deitas communicetur in identitate numerali et communicatione adequata sibi: ita quod deitate non potest esse alia communicatio numero eiusdem rationis cum ista. sequitur quod multo magis modo ponetur absolutum esse principium productiuum quod tunc poneretur. Exemplum istius est si calor in igne communicaret se eundem numero ligno et communicatione adequata. ita quod iste calor non posset esse principium alterius calefactionis non negaretur calorem ignis esse principium productiuum caloris in ligno cum modo de facto ponatur calor esse principium illius. et hoc cum duplici imperfectione opposita duplici perfectioni hic sumpte: quia nunc est ibi diuersitas caloris communicati: et communicatio non est adequata hic autem esset identitas caloris: et communicatio adequata: et tunc illa hypostasi posita lignum calore non

posset calefacere. non enim se: quia accipit calorem calefactione que est ab hoc calore: et tunc prius haberet calorem quam haberet calorem. nec aliud: quia ista calefactio ligni ponitur adequata illi calori in ratione principij actiui. Ita intelligendum est in proposito quod illud quod poneretur esse principium alterius communicationis: si communicatio fieret in diuersitate numerali et non adequata illud idem debet modo poni principium quando sit communicatio eiusdem et adequata principio productiuo.

Secundo proba idem sic: aliquid absolutum est terminus formalis generationis ergo aliquid absolutum est ratio formalis qua agens agit. antecedens probatum est distinctione. 5. qone. 2. prima ratio pertra prima opinionem. proba consequentiam: quia impossibile est agens communicare terminum formalem productionis nisi agat forma eque perfecta si agit vniuocae uel perfectiori si equiuocae. in diuinis autem nihil est perfectius absoluto: quia absolutum est formaliter infinitum: relatio autem non ergo etc. Huic rationi instatur quod consequentia tamen valet in generatione vniuocae. hec autem probatur esse equiuoca. tum ex parte personarum. tum ex productionibus: tum ex ratione differentie specificae.

Prima via sic: penitus et filiaris differentiae sunt specie. ergo persone constitute per eas antecedens probatur: quia differentiae sunt finis quidditates: et talis est differentia specifica. tum quia sunt puri actus: differentia autem actus et forme est specifica. consequentia probatur primo: quia non maior distinctio est in principijs quam in principatis. Secundo: quia eadem est differentia formalium constituentium et constitutorum. Tercio: quia eadem est differentia eorum finis que per se aliqua differentiae et ipsorum differentium. Quarto: quia sunt idem essentie diuine sicut persone. igitur propter istud non negabitur differentia specifica personarum sicut nec relationum. Secunda

via de productionibus arguitur sic: si productiones differunt specie: ergo et producta. antecedens patet: quia in diuinis non est productio vniuoca nisi vnius rationis. consequentia probatur: tum quia aliter non esset proportio productionum ad producta. tum secundo: quia productiones sunt eiusdem rationis cum productis. tum tertio: quia potentie alterius rationis requirunt obiecta alterius rationis. ergo si producerent sua obiecta producerent ea alterius rationis. ergo sicut intellectus et voluntas presupponunt bonum et verum formaliter distincta: ita producerent terminos formaliter distinctos vel erunt quibus termini sic distincti producantur.

Tertia via de differentia specifica arguitur sic: differentia specifica videtur esse perfectior quam differentia numeralis quod probatur: quia distinctio specierum est de perfectione vniuersi: non autem distinctio individuum. ergo differentia specifica sicut perfectior videtur esse ponenda in diuinis. Ad ista: siue generatio ponatur equiuoca siue vniuoca: ratio non infringitur: quia in equiuoca generatione oportet principium productiuum esse perfectius forma terminante. nihil autem in deo est perfectius absoluto: et specialiter nulla relatio perfectior. absurdissimum enim videtur dicere quod relatio contineat virtualiter essentiam diuinam: conclusio tamen ad quam inducitur iste relationes scilicet de generatione equiuoca videtur esse falsa: quia cum in primo termino generationis scilicet in ipso producto concurrant duo scilicet natura et relatio propria ipsius producti qua est hec. aut generatio dicitur equiuoca uel vniuoca a termino formalis generationis: aut a formalis proprio ipsi supposito producto. Si primo modo cum natura que est terminus formalis huius productionis sit eadem in producente et producto: sequitur vniuocatio: quia perfectissima similitudo. Si secundo modo: ergo nulla generatio est vniuoca quia

nullum genitū in sua forma indiuidua
li assimilaf gignenti. Hoc etiam argui
tur alio modo ⁊ est idem quasi: quia ge
neratio ⁊ est distinctiua ⁊ est assimilati
ua. perfectio: aut ratio in ea ē q̄ sit assi
milatiua q̄ distinctiua. quod apparet:
quia sic est a forma sub ratione forme:
non sub ratione qua hec: ⁊ ratio forme
est perfectio: in supposito ista differen
tia indiuiduali. si enim perfectius est in
generatiōe ipam esse assimilatiuam. er
go fm̄ hec generatio dicitur esse vniu
ca uel equiuoca. Si enim diceret talis
uel talis inquantū est distinctiua quel
bet esset equiuoca: quia quelibet distin
guir: ⁊ hec est imperfectio ratio in gene
ratione: quia puenit imperfectissime ge
nerationi. ergo per hanc non distingui
tur vniuoca ab equiuoca. ergo ad pro
positum cuz generatio sit assimilatiua
quatenus eadem natura comunicatur
distinctiua quatenus est geniti distincti
a generante distincto sequitur q̄ penes
naturam gignentis ⁊ geniti sit vniuoca
tio ⁊ nō penes distinctiōem eorum scili
cet gignentis ⁊ geniti. Tercio applica
tur ad propositum: quia si ille due diffe
rentie indiuiduales que sunt primo di
uerse constituūt producta nō primo di
uerse sed inter que est generatio vniu
ca prop̄ similitudinem in natura si iste
differētie indiuiduales essent species al
terius generis adhuc nō constituerēt di
stincta tanta distinctiōe quanta esset ea
rum in suo genere: quia tūc differētie
indiuiduales cōstituerent primo diuer
sa. Quācūq̄ constituta modo nō sunt pri
mo diuerse: hoc est ppter naturam in
qua natura indiuidua pueniunt. ita eri
am tunc cōuenirent in eadem natura li
cet differētie constituentes essent species
alterius generis. igitur tunc constituta
essent eiusdem species sicut modo.

Ad argumenta igitur

tur in oppositū. Ad primū dicendum:
q̄ nō est ibi pprie genus nec species nec
differentia specifica. sed bene cōcedo q̄
paternitas ⁊ filiatio sunt relatiōes alteri
us speciei ⁊ alterius rationis: quia sunt
opposite ⁊ nō fundate supra vnitatem
immediate sicut similitudo uel equali
tas. magis etiā distinguitur paternitas
a filiatione q̄ paternitas a paternitate.
Sed cum infero: ergo cōstituta sunt al
terius rationis quasi specificē. nego con
sequentia. Et propter probatiōem cō
sequentie notandū est q̄ aliqua dicunt
aliquando magis distingui propter eo
rum minorem cōuenientiam in aliquo
genere: aliqua prop̄ maiorem repugnā
tiam vel incōpossibilitatem eorū: sicut
contraria magis dīcuntur distingui: ut
album ⁊ nigrum: q̄ disparata: ut hō ⁊
album. sed hoc modo nō est pprie di
ctum aliqua magis distingui. plus enī
pprie distinguunt que minus cōueni
unt in aliquo genere: ⁊ ita distincta ge
nere generalissimo plus distinguuntur
q̄ contraria que sunt eiusdem generis:
ly contraria maḡ repugnent. vnde vni
uersaliter quanta est distinctio. i. repug
nantia constituentū uel formaliter di
stinguentium tanta est ⁊ constitutorū:
quia si albū ⁊ nigrum sunt incōpossi
bilia: ⁊ pstituta per ea sunt incōpossi
bilia: ⁊ ita est in proposito. quanta enī
est incōpossibilitas paternitatis ⁊ filia
tionis propter quaz paternitas nō est fi
liatio: tanta est ⁊ patris ⁊ filij ita q̄ pa
ter nō est filius. Sed pmo modo accipi
endo nunq̄ distinguētia cōueniunt tā
tum quantum cōueniūt que per illa di
stinguuntur: sicut pater per omia distin
guentia discurrendo. differētie enī spe
cifice nō includunt genus in quo conue
niant. species aut distincte per eas in
cludunt genus in quo cōueniunt. ⁊ ra
tio est: quia distinguētia aliquid pre
supponunt in ipis distinctis quod ipsa
distinguētia nō includunt in suo intel

lectu distincta tñ per ea includūt illud. ideo distincta conueniunt in illo: distincta autē ea non conueniunt in illo. Et per hoc patet ad argumenta et ad probationes cum dicat de principiis et principiatibus. Dico q̄ maior distinctio. i. maior nō conuenientia hoc est in paucioribus conuenientia potest esse principiorū q̄ principiatorū: sicut differentie specifice que sunt principia specierū nō conueniunt in genere in quo conueniunt ipse species. et ita etiā est de differentiis individualibus et indiuiduis respectu nature specificę. Per idēz apparet ad illud de formalibus constitutiuis et de precise distinctiuis. in omnibus enim est falsum q̄ quanta est distinctio uel differentia formalium constitutiuū tanta sit differentia constitutorū. Sed adhuc pondero argumentū: quia iste relationes in proposito sunt subsistentes. igitur tantam differentia habent inquantū subsistentes quantā habent in rationibus. proprijs subsistentes autē sunt persone. igitur tantam differentia habet persone quantā habent relationes. Et preterea aliqua differentia formalis differūt persone et nō nisi differentia illa que est relationum: quia nullam aliā habent q̄ istam que ē relationum. ista autē que est relationum ē specifica. ergo ista erit specifica uel nulla. Ad ista respondeo ad primā q̄ licet relationes sint subsistentes: tamē persone nō tñ includunt relationes sed ipam naturam in qua subsistūt. relationes autē nō includunt formaliter ipam naturā. in aliquo igitur formaliter conueniunt persone in quo nō conueniūt relationes formaliter: et ideo hic nō est tāta distinctio sicut ibi. Ad secundā dico q̄ non sequitur istis precise persone distinguunt et ista distinguunt specie. ergo persone distinguuntur specie. sicut nec de differentiis individualibus respectu indiuiduorum. Et cum dicis: tunc nulla erit differentia distinctiorū cum nō sit illorum il-

la que est distinctior nec aliqua alia per illa. Dico q̄ per ista potest ēē distinctio distinctior et aliqua alia q̄ sit illa distinctiorum uel distinguentiū et minor: sicut per differentias indiuiduales est aliqua distinctio ipsorum indiuiduorum alia q̄ ipsarum differentiarū: quia differentie sunt pmo diuerse: sed distincta non sunt pmo diuersa sed tñ sunt distincta numero in eadem specie. ita hic in proposito per relationes distinctas in specie uel quasi genere quibus tamen inquantum sunt distincte accidit distinguere specie possunt alia distinguere personaliter tñ in eadem specie siue in eadem natura.

Ad secundā viam de productionibus nego consequentiā: quia hic ex perfectione istius nature possunt esse aliqua principia propria alterius rationis communis tamen ipsius essentie: quod non cōtingit in aliqua natura imperfecta: et propter distinctionem istorum principiorum formalium possunt esse productiones alterius rationis: et tamen producta vnius rationis propriam unitatem termini formalis: scilicet nature que comunicatur. Cum probatur illa cōsequentiā prima per proportionem. Dico q̄ proportio illa productionis ad terminū formalem est q̄ per ipam comunicatur terminus formalis: sed nō requiritur talis proportio q̄ productio sit vnius rationis si terminus formalis sit vnius rationis: quia productiones possunt distinguere per rationes suas formales aliter q̄ ex terminis formalibus: sicut h̄ ex principiis formalibus. Exemplum huius est: quia quādoq̄ forma eadem potest acquiri mutationibus alterius rationis: sicut idem vbi per motū localem super magnitudinem rectā et circularem: qui motus ita sunt alterius rationis q̄ nō sunt comparabiles sibi p̄sum. et physicoz. ita esset si eadem sanitas posset induci immediate ab arte et immediate a natura. Cū probatur illa cōsequentiā 2° per hoc q̄

productiones sunt eiusdem rationis cum productis. Dico qd qd ad hoc sunt eiusdem rationis: quia sicut productiones sunt relationes: ita producta sunt relatiua. sed producta sunt subsistentia in aliqua vna natura: et productiones formaliter non sunt supposita subsistentia in illa natura: id producta possunt habere unitatem aliquam in natura formaliter communicata eis per productiones quam non habent formaliter productiones. Cum arguitur tertio de potentialium distinctio et obiectorum distinctio rum qd similis est distinctio obiectorum ad potentias: patuit responsio distinctio 2^a. questione 4^a. Utrum in diuinis sint tamen due productiones etc. De tertia via. scilicet de perfectione differentie specificae: dico qd differentia specifica non est perfectior identitate specifica in diuinis: sed in creaturis est perfectionis. posita enim limitatio creaturarum non potest esse tota perfectio in creaturis absque distinctione specifica. sed si in aliqua vna natura est perfectio infinita ibi distinctio specifica non requiritur ad perfectionem simpliciter. in creaturis igitur differentia specifica est perfectio supplens imperfectiorem. in diuinis autem vni vna natura est simpliciter perfecta non oportet ponere talem perfectionem suppletentem imperfectiorem: quia nulla est ibi imperfectio que suppleat. Exemplum generatio in creaturis est perfectio supplens imperfectiorem in corruptibilibus que sine generatione non possent conservari nec idem numeraliter nec idem specie. in diuinis autem non oportet ponere talem perfectionem suppletentem imperfectiorem aliquam que sit ibi nec in aliquo etno.

Ad formam autem

questionis qua queritur de potentia generandi an sit aliquid absolutum respondeo gerundiuum constructum cum potentia notat actum ut egredientem ab eodem supposito cui attribuitur potentia. similiter est de scientia et voluntate quando constru-

untur cum gerundiuo notant actum ut egredientem uel potentem egredi ab illo supposito cui attribuitur scientia uel voluntas: propter quod non ita concederetur ista: filius habet scientiam uel voluntatem generandi: quomodo concederet illa: filius scit generationem patris uel vult eam: immo videtur ille negare sicut iste: filius scit generare et vult generare: quia idem videtur vel le agere et habere voluntatem agendi. sed non idem istis videtur esse velle actionem: quia hec non includit eam velle ut actionem voluntatis quod alia videntur significare.

Ad argumenta primo

mo ad principalia. Primo ad augustinum dico qd intelligit eo formaliter non eo fundamentaliter seu causaliter. Exemplum: dicimus qd sortis est similis siluudine formaliter: sed dicitur similis albedine fundamentaliter seu causaliter. ita in proposito pater generat generationem formaliter. sed hoc modo non querimus hic quo generatur sed querimus hic quo generatio elicitur ut principio formali elicitivo quod scilicet sit fundamentum proximum istius relationis. intendit igitur Augustinus qd eo est pater quo est et filius. id est illa notio hoc est qd pater non dicitur ad se pater sed ad filium. non autem intelligit ibi quo pater sit pater siue generet ut principio elicitivo generationis: sicut pater ibi ex se sua. Ad secundum dico qd duplex potest intelligi communibilitas forme: Una que est vniuersalis que est per identitatem ad multa inferiora quorum quodlibet est ipsius: sicut vniuersale communicatur singularibus. Alia que est ad multa quorum quodlibet est ipso: sicut forma communicatur materie sed non est ipsum: sicut dictum est de duplici communicatione forme distinctio 2^a questione 4^a. tunc dico qd a forma communis primo modo est operatio communis: quia si formam aliquam in vniuersali acceptam conuequatur aliqua operatio in vniuersali: quodlibet

formam singularem sibi illa consequitur operatio singularis eiusdem rationis nisi alia forma singularis sit imperfecta. si autem loquamur de 2^a communitate que est forme respectu participantium ipsam dico quod non oportet quod forma communis sit principium operationis communis. et maxime quoniam habetur a pluribus suppositis secundum ordinem. ita quod unus communicat ab alio et hoc communicatione adequata. sicut fuit declaratum in exemplo adducto in prima ratione ad partem affirmatiua questionis. Ad propositum dico quod maior est falsa. operatio propria est a forma propria loquendo de appropriacione secundo modo qualis est appropriacio ista vel saltem non alia potest intelligi in proposito. Et cum probatur prima propositio primo. quia propria forma dat esse. ergo dat agere. nego partem. multe. non sunt forme dantes esse que non sunt actiue. et ita nullo modo dant actum 2^m. et talis est pars nitas sicut et filiatio. Que autem sit ratio quare quedam forme sunt actiue et quedam non difficile est assignare rationes communes. quia aliquae forme substantiales sunt actiue et aliquae qualitates sunt actiue. aliquae autem forme substantiales non sunt actiue. et aliquae qualitates non sunt actiue. et tamen plures conueniunt qualitates et qualitates in aliquo conceptu communi quod qualitates et substantie. Similiter aliquae forme substantiales imperfectiores sunt actiue sicut elementares et perfectiores non sunt actiue sicut mixtoe sicut forma lapidis et alioe inanimatoe. aliquae etiam mixtorum perfectiores sunt communicatiue sicut animatoe. aliquae tamen perfectiores non sunt communicatiue sui sicut forme corporum celestium et forme angelice. non igitur videtur ratio quare aliquae forme in communi sunt actiue et aliquae non. sicut in speciali non videtur aliqua ratio quare calor est calefactiuus nisi quia calor est calor. et ita videtur quod hec sit immediata calor est caloris effectiuus. ita etiam videtur quod omnes forme de genere quantitatis et omnes re-

lationes de quibus est modo sermo non sunt actiue et de omnibus talibus non valz si dant actum primum ergo et 2^m. Luz probatur 2° partem per primum 2° philosophorum et 5°. methaphisicorum. dico quod loquitur de vniuersali et particulari loquendo primo modo de communi. non autem accipiendo 2° modo. scilicet. pro ut eadem forma numero est communis participantibus eam. ista. non. communitas non est in creaturis nec communitas vniuersalis ad participantia sine communitate vniuersalis primo modo dicta. Ad 3^m cum arguitur de medio et extremis: dico quod quedam est medium per participationem vtriusque extremi sicut fuscus. quod est medium inter albu et nigru quod est medium ex natura rei. et de tali verum est quod est in eodem genere cum extremis. sicut probatur philosophia 1°. methaphisicorum. aliud est medium aliquo alio modo accidentaliter sumptum sicut operatio inter opans et terminum. istud non oportet esse eiusdem generis cum extremis. quia quando anima intelligit se in intellectu eius est qualitas et tamen opans et obiectu sunt substantie. tale autem medium accipitur in proposito vbi ipsum quo inter suppositu generans et generatu. Vel potest dici quod ipsum quo non est medium proprie. sed tenet se ex parte alterius extremi. scilicet. generantis. proprium autem medium si quod datur potest dici generatio et de illa verum est quod est eiusdem rationis cum extremis quod ipsa est relatio sicut extrema sunt relata.

Ad 4^m de potentia et actu dico quod equi vocatur de potentia. vera est. non. maior vel potentia est differentia entis diuidens ens contra actu. quia sic ens in communi non tantum diuiditur per actu et potentia. sed etiam quocumque genus entis et quocumque species et indiuiduum quia sic eadem albedo per se est in potentia et postea in actu: et hoc modo ad idem genus pertinent actus et potentia. hoc modo proprie loquendo non est potestas generandi in diuinis. proprie. scilicet. que opponatur actui. quia illa generatio est simpliciter in actu et necessaria. et ideo non est in potestate vel potestate repugnat actui. sed hic est

sermo d' potentia vt e' p^m et hoc modo ista p^o est falsa q' dicit q' p^o e' eiusde' generis cu' actu. pot. n. forma s'balis e' p^m actiois de genere actiois. et actiois de genere qualitat'. sicut tactu' e' s. di. 3^a q. de noticia genita. q' subiectu' est per se causa p^oie passionis.

Quia antez aliqua

argumenta p^o p^maz opinionē sūt p^o me. R' ad illa. Ad p^mū dico q' illa p^o sitio maior h'z hic maiorē p^oabilitatez q' in creaturis. qz ista forma sic per se e'. q' illi corrunder p^orium qd potens agere puta h' deus. qui quoddāmodo p^ocedit relationes. et sic agit. p^o quia sic p^mo intelligit et vult igitur videt q' posset i' oēz actionē cuius suum quo est p^o iū p^micipium formale et ita h' deus generat p^mmo. et ideo illa maior de p^m elicitiuo falsa est quādo p^micipiū elicitiuum si per se existat nō pōt esse p^opinqua ratio ad opandum. Exemplū species si ponat p^micipium elicitiuum opationis videndi in oculo si per se existeret nō posset esse p^micipium illius opationis et ratio esset. qz nō posset esse in p^o p^opinqua ad agendum. qz nō posset h'ie passū appoximatum. qz appoximatio vt dictū est prius requiritur ad rationē potentie p^opinque sicut autē appoximatio in creatur' vel amorio impedimentoz ita dictū e' q' in p^oposito requirit supposito pueniēs ad agendū. ergo forma que esset p^m actiois in supposito distincto si cēt p se exis nō eēt suppositū nec p^m distinctū nec i' supposito distincto puenienti generatōni. et exq' illud suppositū requirit ad p^otētiāz p^opinquā agendi nō poterit talis forma p se agere. eēn' aut si p se existat in aliq' instanti nāe añq' intelligatur eē in supposito vel psona in illo pōri nō e' suppositū agēs in p^o p^opinqua ad agendū ista n. actio distinctōem requirit aliqz i' ista nā que nō pōt eē nisi supposito. q' suppositū pueniēs huic actioni e' suppositū

distinctū existens in ista nā. in nullo tali est natura inq^otu' intelligit p se eē si p se sit aliq' añq' in psona. et ideo nō poterit p se agere ista actōe. Ad aliud d' qd et quo: dico q' illud dictū p^obi e' vey in cā et cāto. qz ibi est distinctio realis cāe et p^micipij q' causat ab ipso cāto. dependentia etiā eēntialis e' causati ad p^m causatiuū sic et ad cāz. et rō est ibi. qz p^m causati nō est nisi vnicū in vno supposito. In p^oposito autem e' oppositū. quia suppositum pducēs e' distinctum. quo aut p^oducit e' indistinctum. et iō pductum nō realiter refert ad p^m q' sic refert ad p^m quod pduc. Et ideo in p^oposito nō est relo realis p^micipij pductiui ad pductu' sed pducētis e' relo realis. p^micipij autē pductiui est relo rōis: sic p^o dictum e'. de nā cōmunicāre et cōcata di. 5^a. q. p^o

Ad 3^m dico: q' forma fm quod est illud in quo assimilaf generās generato nō e' tñ ens ratiois sed h'z aliqū vnitatem p^ocedentem oēm actū intellectus. qz nullo actu intellectus exite ignis gnāre ignem et corruperet aquā. et hoc ppter sui similitudinē nālem h': et p^orietatem ibi. hoc aut magi patebit in. q. de indiuiduatione. Ad Dam. dico q' intelligit d' cōicabilitate alicuius vnius fm nām: et fm numez sicut essen' diuina est cōmunis trib' psonis sed mō nulla e' cōitas realis in creaturis: est tñ vnitaf alicui' vni' vnitafate minoz q' sit vnitaf numeralis

Ad aliud cum dicit forma e' p^micipiū agendi inquantū e' in hoc concludit p^ome: quia illō absolutū quod e' patri potentia generandi nō est potentia generandi filio. Cum arguitur q' generatō p^ous est distinctiua q' assimilatiua. et q' ex hoc forma sit p^ous elicitiua vt hec: q' vt forma. Respondeo. q' prius fm consequentiam nō semper e' prius secunduz causalitatem. Exemplū sequitur. ignis igitur calidus et non econuerso. igitur calidum est prius fm consequentiam. et tamen ignis est prius fm causalitatem ip^o

so calore. et ita concedo: quod distinguere est prius in generatione quam assimilare. id est communius. quia multa distinguunt que non assimilant sed distinguere non est perfectius in generatione quam assimilare. quia conuenit generationi etiam imperfectissime in quantum est a forma ut hec.

Assimilare conuenit sibi in quantum est a forma absolute. et perfectior est ratio forme quam ratio singularitatis. Concedo tamen argumentum contra opinionem ponentem tantum distinctionem rationis: et non concludit contra me sicut patebit in sequenti distinctio. Instantia prima de calore et vegetatiua non valet. quia ibi communicatur utraque forma: et forma principalis actiua et immediata. Est enim caro genita animata et habens calorem generatum aliqualem naturalem. utraque etiam forma est principium generationis licet unum mediatum aliud immediatum. Sed illa alia instantia: de generatione bruti difficilior videtur si sensitiua non habeat ibi aliquam operationem: sed vegetatiua tantum. et de hoc in secundo libro. quando fiet sermo de rationibus minimalibus quomodo potest esse generatio uniuoca in animalibus.

Irca distinc

tionem octauam quero.

Utrum deus sit summe simplex et perfecte talis. Q.

non. quia simplicitas non est simpliciter perfectionis. ergo non est ponenda in deo ut essentialis. proba antecedens. quia si esset simpliciter perfectionis. ergo quelibet habens eam esset simpliciter perfectior non habente. et ita materia prima esset perfectior homine. immo generaliter in corruptibilibus et generabilibus compositiones sunt perfectiores. Item perfectio nis est forme posse dare esse licet imperfectionis sit dependere a materia. ergo si prima ratio separatur a secunda: quia non videtur esse contradictio in tali separa-

tionem potest esse deitas forma dans esse: licet ipsa non dependeat ab ipso cui dat esse: et ita potest ibi poni sine imperfectione compositio materie et forme. vel saltem componibilitas dei ut forme.

Item quod unum est non substantia nulli est substantia ex primo physicozum. sed sapientia in nobis est accidens. ergo in nullo est substantia vel non accidens. sed in deo est sapientia secundum eandem rationem secundum quam est in nobis. igitur est ibi accidens. et ita compositio subiecti et accidentis. Contra. 6. de tri. ca. 7. vlt. 22. deus vere et summe simplex est.

Ad questionem re

spondeo. et primo. pro simplicitate diuinam per media quedam particularia.

2. ex medijs communibus scilicet ex infinitate et necessitate essendi. Primo modo. procedendo ostendo primo simplicitatem oppositam compositioni ex partibus essentialibus. 2. oppositam compositioni ex partibus quantitatis. 3. oppositam compositioni ex subiecto et accidente. Primus sic. causalitas materie et forme non est simpliciter prima necessario enim presupponit causalitatem efficientis prioris. ergo si primum esset compositum ex materia et forma presupponeret causalitatem cause efficientis. non autem huiusmodi. quia istud non efficit se coniungendo materiam suam cum forma. ergo alicuius efficientis prioris. ergo deus non esset primum efficiens cuius oppositum probatum est dist. 2. q. i. probatio prime propositionis. causalitas materie et forme includit imperfectionem. quia rationem partis. causalitas efficientis et finis nullam imperfectionem includit sed perfectiorem. omne autem imperfectum reducit ad perfectum sic ad prius se essentialiter: ergo causalitas materie et forme non est simpliciter prima. Idem. probo sic. materia dicitur se esse in potentia ad formam et habet passiva et determinata quod est de se. ergo non est ex se substantia sed sit substantia forma per aliquam aliam causam reducetes

ipsam materiam ad actum forme. ista autem causa reducens non potest tantum dici forma in quantum forma, quia sic non reducit materiam nisi actuando formam liter ipsam materiam. 1° oportet ponere aliquid reducens effectiue ipsam materiam ad istam actualitatem. 2° si primum est compositum ex materia et forma esset aliquod efficiens per cuius efficientiam esset materia eius sub forma. et ita ipsum non esset primum efficiens ut prius. 3° sic. omnis entitas una causata habet aliquam unam causam a qua est eius unitas. quia non potest poni unitas in causato sine unitate in causa. unitas igitur compositi cum sit causata requirit aliquam unam causam a qua sit illa entitas causata. illa causa non est entitas materie nec forme. quia utraqque est entitas diminuta respectu entitatis compositi. igitur propter illas. scilicet materie et forme oportet ponere aliquam aliam. illa erit efficiens. et ita redit idem quod prius. quia omni composito ex materia et forma erit aliquid prius. 2^{am} videlicet carentiam compositionis quantitativam videtur philosophus probare 8. physicorum. 2. 12. me^o. quia primum est potentie infinite. potentia autem infinita non est in magnitudine. et hoc probat. quod maior potentia est in maiori magnitudine. et ita infinita potentia non potest esse in magnitudine finita. nulla est autem magnitudo infinita. 3° nec aliqua infinita potentia in magnitudine. Sed istud argumentum videtur deficere. quia quod poneret potentiam infinitam esse in magnitudine diceret ipsam esse eiusdem rationis in qualibet parte magnitudinis et in tota magnitudine. et ita in maiori et in minori. sicut anima intellectiva est tota in toto et tota in qualibet parte corporis. nec maior in maiori. et minor in minori corpore. nec maior in toto corpore quam in parte. et si animam istam consideretur infinita potentia intelligendi ipsa potentia esset in magnitudine finita et ita in parte sicut in toto et in parva parte sicut in magna. Ita diceretur in propo-

to quod potentia infinita in magnitudine finita esset eiusdem rationis in toto et in parte

Declarando ergo rationem Aristoteli. dico quod conclusio sua est ista quod potentia infinita non est in magnitudine finita extensa per accidens ad extensionem magnitudinis. et hoc probat ratio sua habens modum quocumque potentia est extensa per accidens ceteris paribus maior est et efficacior in maiori magnitudine licet non sit maior formaliter intensior. quia parvus ignis potest plus habere intensiue de calore quam magnus si sit multum rarus et alius densus. ideo additur in maiori ceteris paribus. Exemplum de calore in igne qui licet sit equalis intensioris in parte et in toto. tamen maior ignis maioris est potentie. scilicet efficacioris est potentie in toto quam in parte. et ex hoc sequitur quod omnis talis potentia extensa per accidens quoadiu est in magnitudine finita potest intelligi crescere in efficacia per augmentum magnitudinis. sed quoadiu intelligitur posse crescere in efficacia non est infinita secundum efficaciam. et ex hoc sequitur quod omnis talis potentia extensa per accidens quoadiu est in magnitudine finita est intensiue finita et non infinita. quia infinitas intensiue non potest esse sine infinitate in efficacia. et ex hoc sequitur quod potentia infinita in efficacia non est in magnitudine finita. nec etiam potentia infinita intensiue. Et tunc ultra cum non sit aliqua magnitudo infinita. patet quod non est aliqua talis potentia infinita in magnitudine. Sed quid hoc ad propositum quod omnino talis potentia non sit in magnitudine. Respondeo. coniungendo hanc illam conclusionem quam prius probavit philosophus quod scilicet tale potens est sine materia sequitur propositum. quia omni extensione aliquid extenditur vel si extensio erit aliquid per se existens aliquid esse formaliter informans extensionem extensa per accidens. ergo si potentia ista infinita ponatur in magnitudine quero quid

quod est extensū ip̄a magnitudine v̄l ip̄a
sa extensione magnitudinis. nō ip̄a potē
tia infinita sicut p̄batum est. nec ip̄a per
ficit ip̄am sicut forma materiā. quia nō
est in materia ex p̄clusionione p̄stensa. er
go oportet ponere materiā extensā ista
magnitudine: que materiā pficeret potē
tia infinita sicut materiā nostra v̄l cor
pus n̄m extēditur magnitudine per se
extensa: et pficitur p̄ animā intellectuāz
nō extensam. sed nulla materiā ē i habē
te talem potentiā ex p̄stensa cōclusionione
a p̄ho. ex illa igitur immaterialitate p̄e
ostensa per p̄m et modo oñsa in ista cō
clusionione habet ista ratio efficaciam.

3ª cōclusio specialis p̄batur ex istis. q̄.
n. deus nō ē materialis nec quātus. idō
nō est capax accidentis alicuius material
p̄ueniētis rei materiali. sicut ē qualitas
rei materialis. ergo t̄m est capax illorūz
que cōueniūt spiritualibus puta intelle
ctionis et volitionis et habitūz; illis cor
respondentiū. sed talia nō possūt esse ac
cidentia illi nature. sicut p̄batum est di.
2^a. q̄ intelligere eius et velle sūt substan
tia eius et habitus et potētia.

Secundo probō

generaliter p̄positum. Primo ex rōe
necesse est. quia si p̄mū sit compositum
sint componētia. a. et b. quero de. a. si sit
formalit̄ ex se necesse esse aut nō. sed pos
sibile esse. Altep̄. n. hōz oportet dar̄ in
quacūq; re siue nā ex quo aliquid com
ponitur. si ē ex se possibile esse. ḡ necesse
esse ex se componit̄ ex possibili esse. et ita
nō erit necesse esse ex se. si aut̄. a. est ex se
necesse esse igitur est ex se in vltima actu
alitate. et ita cum nullo facit p̄ se vnum
similiter si. a. est ex se necesse esse compo
sitū erit necesse esse per. a. et pari ratōne
erit necesse esse per. b. et ita erit bis neces
se esse. erit etiam compositū necesse esse
p̄ aliquid quo s̄blato nihil minus erit ne
cesse esse qd̄ ē impossibile. 2° ostendo
generaliter p̄positum p̄ ratōez infinita

tis. et p̄mo q̄ deus nō sit cōponibilis per
hoc q̄ om̄e p̄ponibile pōt esse p̄s alicu
tus totius compositi qd̄ est ex ip̄o et alio
componibili. om̄is aut̄ pars pōt excedi
contra ratōnem aut̄ infiniti est posse ex
cedi. ergo infinitum nō est componibile
sed deus ē infinitus. ergo nō est cōponi
bilis. Et p̄firmatur ratio et quasi idem
est. quia om̄e cōponibile caret p̄fectione
illius cū quo componit̄ ita q̄ illud aliō
componibile nō habet in se om̄ez p̄fe
ctionem et omnimodam idemp̄itatē cū
illo. quia tūc nō posset cum illo compo
ni. nullum aut̄ infinitū caret eo cūz quo
pōt aliquo modo esse idem. immo om̄e
tale habet in se s̄m perfectam idemp̄ita
tem. quia alias posset intelligi p̄fectius:
puta si haberet illud in se sicut compo
situm habet et istud infinitum nō habet.
contra ratōem aut̄ infiniti est simplicit̄
q̄ ip̄m possit intelligi p̄fectius vel ali
quid p̄fectius eo. Et ex hoc sequit̄ vltē
rius q̄ sit omnino incompositus. quia
si sit compositus aut ex finitis aut ex in
finitis. si ex infinitis nullum tale est com
ponibile ex p̄batis. si ex finitis ip̄m nō
erit infinitum. quia finita nō reddūt ali
quid infinitum in p̄fectione sicut mo
do loquimur.

Ad primū argumē

tum dico q̄ simplicitas ē simpliciter p̄
fectionis s̄m q̄ excludit componibilita
tem vel cōpositionem ex actu et potētia
vel ex p̄fectione et imperfectōne. sicut di
cetur in sequenti questōe. nō tamē sequi
tur q̄ om̄is creatura simplex sit p̄fectio
creatura nō simplici. quia aliquid qd̄ ē
simpliciter p̄fectiois pōt repugnare ali
cui nature limitate. et ita illa nō ēēt sim
pliciter et perfecte talis natura si haberz
illud qd̄ repugnat sibi. ita canis nō esset
simpliciter canis p̄fectus si esset sapiens
quia repugnat sibi sapientia. Similiter
alicui nature limitate pōt repugnare ali
qua p̄fectio simplicit̄ et aliqua nō. et tūc

nō sequitur illam naturā esse pfectiorē
cui competit talis perfectio q̄ cui repug
nat maxime quando illi cui ista repug
nat cōuenit alia perfectio simplicit̄ que
forte est simpliciter perfectior illa alia re
pugnante. Exemplum. actualitas est pfe
ctio simpliciter et simplicitas est perfectio
simpliciter. composito autem conuenit
maior actualitas licet nō maior simpli
citas. materie autem licet conueniat sim
plicitas non tamē tanta actualitas quā
ta competit composito. simpliciter au
tem actualitas est perfectior simplicita
te. et ita simpliciter perfectior pōt esse il
lud cui cōuenit actualitas sine simplici
tate q̄ illud cui conuenit simplicitas si
ne actualitate. Sed hic videntur duo
dubia. Unum quomodo perfectio sim
plicit̄ erit que non erit perfectio vbiū
q̄ eum de ratione simpliciter pfectōis sit
q̄ ipm sit simpliciter melius q̄ nō ipsuz
in vnoquoq̄ fm Ans. mono. i. 5.
Scdm dubium ē quomodo vna perfe
ctio simpliciter ē perfectior alia absolu
te. Ad p̄mum dico: q̄ illa descriptio
debet sic intelligi q̄ perfectio simpliciter
est melius non tantum suo contradicto
rio. ita enim quodcunq̄ posituum est:
melius et simpliciter perfectius sua nega
tione: immo nulla negatio est perfectio
aliqua formaliter. s̄ intelligitur sic. esse
melius ipm q̄ non ipm. i. quolibet suo
impossibili. et tunc debet intelligi h̄
quod dicitur in quolibet est melius con
siderando quodlibet p̄cise in quantum
suppositum non cōsiderando in qua na
tura illud suppositum subsistat. conside
rando enim aliquod inquantū subsistit
in aliqua natura pōt aliqua perfectio nō
simpliciter esse melior sibi. quia incōpos
sibilis vt est in tali natura. quia repug
nat tali nature tamen ei in quantum p̄
cise subsistens non repugnat. sed si hoc
modo consideretur illā habere erit sim
plicit̄ perfectius ens q̄ si haberet quod
cunq̄ sibi impossibile. Ad scdm

dubium dico: q̄ requirit declarationes
quis sit ordo perfectionum simpliciter.
et modo breuiter supponatur q̄ aliquis
ordo perfectionis sit inter eas: ita q̄ vna
ex ratione sui est perfectior alia p̄cise sū
pra licet quando quelibet est in summo
sint tunc omnes eque perfecte quia infi
nite: et quelibet tunc est infinita. de hoc
alias dicitur. Ad scdm p̄ncipale di
co q̄ dare alicui esse formaliter. necessa
rio ponit limitationem. quia sic dāns es
se nō includit per idempritatē illud cui
dat esse. nec potest separari a sic dare es
se imperfecto quia nec limitatio nec etiā
dependentia omnimoda. licet enim sep
aretur ab eo dependentia ad materiā
semper tamen manet dependentia ad ef
ficiens vtute cuius forma informat ma
teriam. Et instet de verbo quod dat
esse nature humane. dico q̄ hoc non est
dare esse formaliter: sicut patebit libro
3. dist. p̄ma. Ad tertium dico. q̄ sa
pientia fm illam rationem fm quam est
species qualitatis et accidens in nobis n̄
est eiusdem rationis in deo: sicut melius
patebit in questione illa. vtz deus sit in
genere. distin. ista. 8.

Iuxta hoc

quero. Utrum aliqua crea
tura sit simplex. Et arguit
q̄ sic. compositū componi
tur ex partibus et ille nō ex alijs. igitur
partes ille in se sunt simplices. Oppo
situm huius est. 6. de tri. ca. 5. vel. i. 8.
et. i. 9. vbi dicit Augusti. q̄ nulla creatu
ra est in se simplex. Hic dicitur q̄ q̄li
bet creatura est composita ex actu et po
tentia quia nulla est pura potentia quia
tunc nō esset nec purus actus. quia tunc
esset deus. ergo quelibet creatura est cō
posita ex actu et potentia. P̄terea.
quelibet creatura est ens p̄ participatio
nem ergo est composita ex participatē
participato. Contra istam cōclusio

nem arguo sic. quia si in quolibet sit cōpositio ex re et re: accipio illam rem cōponentem. et quero si ē simplex aut cōposita. si simplex habetur ppositum. si cōposita erit pcessus in infinitum in rebus. Cōcedo igitur q̄ aliqua creatura est simplex hoc est non cōposita ex rebus: tamē nulla creatura est pfecte simplex quin aliquomodo sit cōposita et cōponibilis. Et quomodo cōposita ē claro sic. quia habet entitatem cum puatione alicuius gradus entitatis. nulla enim creatura habet entitatem fm totā perfectionem que nata est esse entitatis in se. et ideo causaret aliqua perfectione q̄ est nata competere entitati in se. et ideo pūatur. sicut talpa dicitur esse ceca quia nata est habere vīsum fm ratōnem animalis non fm ratōnem talpe. fm p̄m. 5°. metha^o. ca. de puatione. componitur igitur nō ex re et re ppositiuis sed ex re ppositiua et puatione. i. ex entitate aliqua quā habet. et ex carentia alicuius gradus perfectionis entitatis cuius ip̄um nō est capax. tamen ip̄m ens ē capax sicut talpa fm se nō ē nata videre sed fm quod animal nata est videre. nec tamē ista cōpositio ex ppositiua et puatione est in essentia rei. quia pūatio non est de essentia alicuius ppositiui. Ad istam etiam sequit. cōpositio actus et potentie obiectiue. quicquid enim ē ens et caret aliqua perfectione entis ē simpliciter possibile et terminus potentie. simpliciter cui⁹ terminus non pōt esse ens infinitū quod est necesse esse. Est etiam quelibet creatura cōponibilis quod patet de accidente quod ē cōponibile cum subiecto. in substantia etiam patet tam de forma q̄ de materia de substantia etiā per se generabili et corruptibili patet q̄ est receptiua accidentis non igitur esset nō receptiua nisi ppter perfectionem sui. sed perfectissima intelligentia est receptiua accidentis. quia capax est sue intellectōnis et volitōnis que

nō est substantia sua. Probatio. quia tūc esset formaliter beata se ip̄a. cuius op̄positum probatū est distinc. p̄ma. Tum quia quelibet intelligentia pōt intelligere infinita. quia omne intelligibile. ergo si intellectio sua esset sua essentia posset habere essentiam infinitam. quia haberet vnam intellectionem infinitoꝝ. tum quia intellectio sua nō depēderet ab alio quo obiecto nisi a quo dependet suū esse. et ita nihil inferius se nec etiam se posset intelligere in genere proprio. sed tantum in obiecto superiore mouēte immo nihil posset aliqua intelligentia intelligere nisi in deo. Ad argumentum p̄ncipale Augusti. concedo q̄ nulla creatura est vere simplex. quia cōposita modo predicto ex ppositione et puatione: actu et potentia obiectiua. et componit illis aliq̄ creature. Et per idem patet ad argumenta pro opi. p̄ma. non enī est actus purus qui caret aliquo gradu actualitatis: sicut non est lux pura que caret aliq̄ gradu lucis: licet cum illa luce impura non misceatur aliqua alia entitas ppositiua: sed tantum carētia perfectioris gradus lucis. Ad secundū de participare: dico q̄ participare est idem q̄ partes capere. ita q̄ duplicem relationē importat. et partis ad totum et capientis ad caput: p̄ma est realis: nec tamē sumitur ibi pars proprie pro eo quod est aliquid rei: sed intensiue prout omne minus dicitur pars maioris. omne autem finitū tale est simpliciter minus tale: si aliquod tale est simpliciter natum esse infinitū quelibet autem perfectio simpliciter nata est esse infinita simpliciter. ergo vbiq̄ q̄ est finita ip̄a est minor: alia perfectio ne simili: et ita pars extensiue. Secūda vero relatio scilicet capientis ad caput est relatio ratōnis sicut inter danū et datum. Tripliciter tamen pars capitur. aut pars capitur sic q̄ totum caput est pars capientis: sicut species

participat genus quantum ad ptes eēn-
tiales generis non subiectiuas. Aut sic
q pars capti est pars capientis. Aut 3°
modo sic q pars capti sit ipsū totū capi-
ens. Primis duobus modis relatio ca-
piens et capti potest concedi esse realis
3° modo non. Iste autem tertius modus
est in pposito. quia omnis perfectio li-
mitata que tamen non determinatur ex
se ad limitationē que est pars capta: est
ipsa tota limitata. bñ autē ibi distingui
potest suppositum capiens et natura ca-
pta. sed non est sic distinctio realis.

Secundo que

ro. s. vtrum cuius simplicita-
te diuina stet q deus vñ ali-
quid formaliter dictum de

deo sit in genē. Q sic. quia deus forma-
liter est ens. ens autē dicit pceptū dictuz
de deo in quid. et iste conceptus non est
pprius deo sed cōmunis sibi et creatur
sicut dictū fuit distinctōne 3^a. ergo opor-
tet ad hoc q fiat pprius q determinet p
aliquē conceptum determinantē. ille de-
terminans se habet ad conceptum entis
sicut conceptus qualis ad conceptum qd
et per consequens vt conceptus differē-
tie ad conceptum generis. Preterea.
Auiē. 2° metha^a. c. p^o. ens in subiecto: et
ens non in subiecto non habent mediū
et videtur loqui fm q ens non in subie-
cto est ratio substantie: et ens in subiecto
est ratio accidentis. deus igitur cum sit
ens formaliter et non ens in subiecto. er-
go est ens formaliter non in subiecto. q
substantia. substantia autem ut substan-
tia est gen^o. Preterea. vbi est species
ibi est genus. fm Porphy. quia sūt cor-
relatiua. sed natura diuina est species re-
spectu diuinarū personarū. fm Dam.
ca^o. 50. ergo deus est in genere. Item
scientia formaliter dicitur de deo. et h^o
fm eandem rationem fm quaz dicitur
de nobis. quia ille ratioēs que dicte sūt
distinctione 3^a. questione prima. de vni-

uocatione entis concludūt de vniuoca-
tione sapientie. igitur fm illam rationē
fm quam sapientia dicitur de deo ē spe-
cies generis. et hoc probatur p dictum
antiquorum doctoꝝ qui dicunt q spe-
cies transfertur ad diuina. quia dicit p
sectionem licet non genus. quia dicit im-
perfectionem vt scientia transfertur ad
diuina licet non qualitas. Contra est
magister in lra et adducit Aug. et osten-
dit per eum q remouentur a deo illa p
damenta artis dyalectice.

Hic sunt due opi.

extreme. vna negatiua que dicit q cum
simplicitate diuina nō stat q aliquis sit
conceptus communis vniuocus deo et
creature. de qua dictum est supra distin-
ctione. 3^a. questione pma. Ad h^o po-
nuntur quedam rationes prius non ta-
cte. Prima est ista. illis que sunt tota-
liter immediate sub extremis contradic-
tionis nihil est commune vniuocum.
deus et creatura sunt totaliter et imme-
diate sub extremis cōtradictionis. s. de-
pendere non dependere. causatum et nō
causatum. esse ab alio et non ab alio. er-
go nihil est eis commune vniuocum.

Item secundo sic. et est cōfirmatio al-
terius rationis. Omnis conceptus com-
munis est neuter respectu illorum quib-
us est communis. sed nullus est conce-
ptus neuter respectu contradictoriōꝝ
quia est alter eorum. ergo rē. Item 3°.
sic. quia primo diuersa in nullo conue-
niunt. sed deus est pmo diuersus a qua-
cunq creatura: alioquin haberet q con-
ueniret et q differret. et ita non esset sim-
plicitē simplex. ergo deus in nullo con-
uenit cum creatura. et ita nec in aliquo
concepto communis. Item 4° sic. vbi
tantum est vnitās attributionis non po-
test esse vnitās attributionis. sed opor-
et ponere vnitatem attributionis crea-
ture ad deū in ratione entis. ergo in h^o
non est vniuocatio. Ad hoc adducit

intentio Diony. de diuinis nominibus qui ponit tres gradus cognoscendi deū s. per eminentiam. per causalitatem. et per abnegationē. et ponit illaz cognitionem per abnegationē esse vltimā quando remouentur a deo omnia illa que sunt communia creaturis. ergo non intelligit ipe qd aliquis conceptus qui est abstractus a creaturis remaneat i deo s. qd fuit communis creature. Ad hoc etiā ē Aug. 8. de tri. c. 2. vel. 10. Cum itaqz inquit audis bonū hoc et bonū illud qd possūt alii dici etiā non bona si potueris sine illis que participatōne boni bona sunt p. spicere ipm bonū cuius participatōne bona sunt. simul enim et ipm intelligis cuz audis hoc aut illud bonū: si ergo poteris illis detractis per seipm perspicere bonum perspexeris deū. et si amore adheferis continuo beatificaberis. hec ille igitur vult dicere qd intelligēdo hoc bonum et illud bonū intelligendo illud bonum cuius participatōne illa sunt bona hoc autē est bonū infinitū. ergo non habeo tantum ibi conceptuz boni in communi sed etiā boni per essentia. Contra istam positionem sunt due ratōnes que tacte sunt superius distinctione. 3. questione prima. vna quia tunc nō posset conceptus ille p. prius deo causari in intellectu nostro. quicquid enim est naturaliter mouens intellectuz nostrū pro statu isto siue intellectus agens siue fantasma siue species rei intelligibilis habz pro effectu adeqto causare in nobis conceptum illius quidditatis et eorum que continentur in tali quidditate essentialiter vel virtualiter. conceptus autem ille p. prius deo neutro modo cōtinetur in ista quidditate nec essentialiter nec virtualiter. Qd non essentialiter patet quia negas vniuocationem. Qd non virtualiter probō. quia pfectius nunq. continet in minus perfecto. q. nunq. habet in via conceptus proprius deo. quod falsuz est ergo conceptus vniuocus deo et creatu

re potest haberi. Respōsio aliquorū ad hanc rōnem est qd ens ratuz facit noticiam de se inquantum ens ratum est. hoc est inquantum est relatum ad p. mū ens. et ita concipere illud sub ratōne illa non est concipere illud sub ratione absoluta. sed sub ratione relata ad primum ens. relatio autem habet causare in intellectu conceptum correlatiuū siue relatiōnis correspondētis. et cum non concipitur atur vt in se subsistens relatio correspondens concipitur aliquo modo virtute istius fundamenti illius relatiōnis. Contra istud argumentum videtur stare. qz si est dare aliquod adequatum obiecto a nobis naturaliter cognoscibili et intelligibili qualitercūqz sit p. sens intellectui nostro potest facere conceptū de se et de his que includit essentialiter vel virtualiter. et s. iam dicta nullo modo includitur illud absolutum quod est fundamentum relationis in deo. vt probō. ergo sequitur qd nullo modo fiat in nobis conceptus illius absoluti. et ita nullum conceptum alicuius absoluti poterim de deo habere naturaliter. probatio assumpti. quia licet dicta responsi qd relatio in creaturis pus naturaliter concipitur qd relatio sibi correspondens v. l. fundamentum relationis correspondētis. quod credo esse falsum. quia terminus relationis naturaliter p. intelligitur relationi sicut et fundamentum. licet etiā supponat qd res creata rata non intelligitur a nobis nisi inquantuz relata. qd improbatum est distinctione. 3. questione de vestigio. et videtur esse s. Aug. 7. de tri. c. 4. vel. 32. omnis res ad se subsistit quāto magis deus. loquit autē ibi d. subsistentia vt qua naturalr est res creata et naturaliter in se subsistit. aliquo nō esset argumentū. si omis res ad se subsistit quāto magis deus si idē accipiat in p. missa et in cōclusionē. His inquam obmissis que forte ab aduersario negant. arguo sic. Relatio in creatura licet

habeat in virtute sua causare conceptū
relatōis sibi cōiūdentis. tñ illa relatō
correspōdēs sibi nō includit in se aliqūē
pceptū absolutū in quo fundet. qz rela-
tio dei ad creaturā que est tñ rōis nō
includit in se essentia diuinā vel aliqūā
pfectionē absolutā in deo. q pfectio rea-
liter est ipa essentia. quā tñ essentia vlt p-
fectionē absolutā oportet ponē esse fun-
damentū relatōis dei ad creaturā. 7 ita
nō posset per relatōes istas causari in
nobis aliqz pceptus de pfectionib' ab-
solutis nisi relo altera haberet in se vir-
tualiter illud absolutū: qd est ppria per-
fectio dei. qd est impossibile. Istud etiāz
probat. qz fm eos eēntia diuina non est
nata facere de se nisi conceptū vnicū in
intellectu. q nō est natus habere de ea ni-
si vnicus pceptus realis. hec pna proba-
tur. qz oēm pceptū realē natū haberi de
ea qtu3 ad intelligentiā simplicē ipa na-
ta est facē in intellectu. h' enī cōpetit ob-
iectis impfectionib'. Alterius infero. er-
go quodcūqz obiectū natū est facē de il-
la essentia aliqūē pceptū realē natū ē fa-
cere illū vnicū q natus est haberi de ea.
qz si nō illū tñc nullū de ea. sed nulla cre-
atura potest illū vnicū causare. qz tunc
ex creatura posset cognosci sub rōe qua
est hec essentia singularis. ergo per nul-
lam creaturā fm illam opinionē potest
haberi aliqz pceptus singularis de eēn-
tia diuina. Scda ratio tacta in qōne
pdicta erat de pceptu vno certo 7 duo-
bus dubijs qui certus est cōmunis illis
Rūdet ibi triplici. Primo q aliqz cō-
ceptus idē est certus 7 dubius. vt cōcep-
tus Socris 7 Plato. dubius est. concep-
tus alicui' hominis certus: 7 tñ iste 7 ille
est idem. Hoc nihil est. quia licet pcep-
tus idē possz diuersificari penes modos
grāmaticales 7 logicales. grāmaticales
vt penes quoscūqz modos significandi
logicales vt penes quoscūqz modos cō-
siderandi diuersos. sicut spēs vniuersa-
le 7 pticulare. vlt penes explicite 7 impli-

cite. explicite sicut diffinitio expmit. im-
plicitē sicut diffinitū expmit. 7 per istas
differētiās pnt poni nō tantū certitudo
7 incertitudo. sed etiā veritas 7 falsitas
cōgruitas 7 incōgruitas. tñ q idem con-
ceptus eodē mō cōceptus qtu3 ad istos
modos sit certus 7 dubius hoc est idēz
oīno affirmare 7 negare. q si cōceptus d-
ente est certus. 7 cōceptus de ente creato
7 increato est dubius: nō est hoc. ppter
modos significandi diuersos grāmatica-
les. nec penes diuersos modos cōcipien-
di logicales. vel igit erit simplr alius cō-
ceptus 7 alius qd est. ppositū. vel cōcep-
tus diuersificat penes modū cōcipiendi
pticularis 7 cōmunis. qd est etiā pposi-
tum. Aliter dicat q sūt duo pcept'. sūt
ppinqui tamē 7 ppter istā ppinquitā-
tem vident esse vnus. 7 est certus d vno
hoc est de illis duobus p fute pceptis vlt
certus est d illis sub vnitatē pceptis. du-
bius est autē d illis duobus distincte con-
ceptis. Contra quando nō pnt aliq
pceptus pcepti sub vnitatē nisi simul vel
pus naturalit cōcipiant sub distinctōne
ppria sibi que supponit illi vnitati non
potest intellectus esse certus de eis inqū-
tum habēt illā vnitatē. 7 dubius de eis
inquantū sūt distincti. sed intellect' cōci-
piens eis dictū de deo 7 creatura si sint
duo cōceptus nō pnt hīc pcept' istos fm
aliqūā vnitatē nisi pus naturalit ha-
beat eos vel simul sub rōne distincto3.
ergo nō posset esse certus de eis sub rōe
vnius dubitādo de eis sub rōne multo-
ru3. pbatio maioris. qz si certitudo eēt
de aliquo cōceptu vel de aliqbus cōcep-
tibus dubitādo de a. 7 b. vel cum du-
bitatōne de a. 7 b. ille vnus vel illi duo
cōceptus cōciperent pus naturalit sō ea
rōne sub qua eēt certitudo de illo vlt de
illis q cōcipiant. a. 7 b. ergo per oppo-
sitū si nō potest cōcipi aliquid de a. 7 b.
nisi sub distinctōne sibi ppria concipiā-
tur nō pnt intellectus esse certus de eis
sub rōne alicuius vni. 7 dubius sub rō

ne distinctionis. probatio minoris. ens in deo et ens in creatura si sunt duo precepti habentes attributionem non possunt concipi inquantum habent unitatem attributionis nisi prout natura vel saltem simul accipiat iste et ille inquantum distincti. puta iste sub propria ratione et ille sub propria ratione. quia isti sunt propriis rationibus sunt fundamenta unitatis ordinis et attributionis. Confirmat istud per argumentum philosophi. 2. de anima. de sensu communi quem concludit esse commune per cognitionem differentie albi et dulcis ex cuius differentie cognitione concludit quod cognoscit extrema. Si enim posset cognoscere ista sub ratione huius respectu quod est differentia absque hoc quod ea cognosceret sub propria ratione tunc argumentum suum valeret. ergo similiter in proposito non potest simul cognosci. a. et b. sub ratione illius unitatis ordinis nisi cognoscatur a. sub propria ratione. et b. sub propria ratione cum per se nihil sit eis commune. et ita quicumque intellectus concipit istos duos sub unitate ordinis concipit eos distincte ut distinctos in se. 3. modo respondet quod non est certitudo de conceptu aliquo uno et dubitatio de duobus. sed est certitudo de duobus disiunctis et dubitatio de alterutro illo. ut puta certum quod hoc ens est substantia vel accidens dubitatio tamen determinare utrum sit hoc ens ut substantia: vel illud ens quod est accidens. Contra ista certitudo prececit omnem apprehensionem quorumcumque diuidentium ipsum ens. ergo prececit certitudinem de toto disiuncto. ante cedens probatur. quia non oportet in prima apprehensione qua scit hoc esse aliquid: vel ens apprehendere a se vel ab alio per se vel in alio. et sic de alijs disiunctis.

Contra illud etiam est tertium argumentum superius dictum. quod erat de inquisitione intellectus quam habemus de deo per naturalem investigationem in qua illas rationes creature que dicunt perfectionem de se separamus ab imper

fectione cum qua sunt in creaturis. et eas finem se acceptas consideramus ut indifferentes. et eis attribuimus perfectionem summam. et sic acceptas in summo attribuimus eas creatori ut proprias sibi. et ita arguit Augustinus. 15. de trinitate. c. 4. vel. 6. ac per hoc: quoniam rebus creatis creatorem suum sine dubitatione prenouimus oportet cum et summe vivere et cuncta sentire atque intelligere. hoc probat ipse ex hoc quod dixit ante ca. 5. quod viuencia non viucentibus sensu predata non sentientibus. intelligentia non intelligentibus: immortalia mortalibus bona malis: incorruptibilia corruptibilibus: immutabilia mutabilibus: inuisibilia visibilibus: incorporea corporalibus: beata miseris preferenda videamus? Quod argumentum non videtur valere si talia ut preferuntur in creaturis non essent eiusdem rationis cum illis que talia in summo attribuuntur deo. Contra similia argumenta frequenter habetur a doctoribus et a sanctis. ita enim formaliter ponitur in deo intellectus et voluntas et non tantum absolute sed cum infinitate. ita et potentia: sapientia: et liberum arbitrium ponitur in deo. et Anselmus de libero arbitrio ca. primo reprehendit illam diffinitionem de libero arbitrio quod est potestas peccandi. quia finem cum tunc finem hoc non esset in deo liberum arbitrium quod est falsum. que improbatio nulla esset si finem aliam rationem omnino diceretur liberum arbitrium de deo et creatura. Nec est etiam via Dionysii. quia quando in tertio gradu peruenit ad istam cognitionem per remotiorem quero an precise cognoscatur ibi illa negatio: et tunc non plus cognoscitur deus quam chimera quia illa negatio est communis enti et non enti. aut etiam ibi cognoscitur aliquid positum cui attribuitur illa negatio. et tunc de illo positum quero quomodo conceptus eius habetur in intellectu. si enim non

habetur in intellectu per viā causalitatis
et eminentie aliquis conceptus prius cau-
satus in intellectu nihil omnino positum
cognoscetur cui attribuatur ista negatio

Confirmatur etiā ista ratio. quia nō
dicimus deum formaliter lapidem sed
formaliter sapientē et tamē si precise con-
sideretur attributio conceptus ad conceptū
ista potest formaliter lapidis attribui ad ali-
quid in deo ut ad ydeam suam sicut sa-
pientia. Et si dicas quod de deo concludi-
mus aliquid per rationem effectus: ubi
sufficit tamen proportio et nō similitudo.

Hoc nō respondet sed confirmat argu-
mentum. quia considerando deum sub ra-
tione cause ex creaturis bene cognoscitur
proportionaliter. sed hoc modo non cog-
noscitur aliqua perfectio de deo que est
in creatura formaliter sed causaliter scilicet
quod deus sit causa talis perfectionis. attri-
buita autem sunt perfectiones simpliciter
dicte de deo formaliter. ergo talia cog-
noscuntur de deo nō solum per viam pro-
portionis sed etiam per viam similitudi-
nis: ita quod oportet ponere aliquē concep-
tum communē in talibus deo et creatu-
re qualis non est communis in prima via
cognoscendo deum per viam causalita-
tis. Ad istud ē auctoritas philosophi. 2°. me-
thaphisicorum. qui arguit principia sempiternorum
esse verissima. et probat hoc per istā maio-
rem. quia unūquodque ē maxime tale per
quod alijs inest univocatio et exemplificat
de igne. et ex hoc concludit quod sempiterno-
rum principia necesse est esse verissima. ista
prosequētia nō valet nisi virtute istius mi-
noris. quod principia illa sempiterna sunt causa
univocaveritatis in alijs. si. n. accipitur
in minori quod illa principia sunt principia equi-
voca vel analogia erunt quatuor termini
in syllogismo philosophi. quod non est
verissimile.

Ad argumenta.

oppositae. Ad primum autem intelli-
git in minori quod illa sunt sub extremitate con-

tradictionis totaliter: hoc est quod precise sunt
illa extrema contradictionis. et sic minor
est falsa. deus. n. nō est precise hoc sed nō
ab alio. quia ista negatio dicit de chimē-
ra nec creatura est precise ista negatio. scilicet.
nō necesse esse. quia hoc etiam convenit
chimere. sed tam deus quam creatura est ali-
quid cui convenit alteri extremum con-
tradictionis. accipe tunc maiorem quod que-
cumque sunt talia quibus conveniunt extre-
ma contradictionis ipsa nō univocantur
in aliquo. ista maior est falsa. nam omnia
per se dividentia aliquid commune sunt
taliam quod de ipsis dicuntur extrema contra-
dictionis et tamen univocantur in ipso
diviso. ita in proposito possunt ista finem se
tota recipere predicationem contradic-
tionis: et tamen possunt habere aliquid
substratum illis extremis illius contra-
dictionis quod est commune ambobus.

Ad confirmationem de neutro dico
quod conceptus communis duobus est neu-
ter formaliter. et ita concedo conclusionem
quod conceptus entis non est formaliter con-
ceptus creati nec increati. si autem intel-
ligatur quod iste conceptus est ita neuter quod
neutrum contradictoriorum dicitur de
eo falsum est. ita est in rationali et irrati-
onali quod conceptus animalis neuter ē for-
maliter et tamen illud quod concipitur
non est neutrum sed vere est alterum istorū.
alterum enim contradictoriorum
dicitur de quolibet. et tamen non oportet
quemlibet conceptum esse formaliter
alterum conceptum contradictoriorum.

Ad secundum patebit in secundo articulo
quod deus et creatura non sunt primo diver-
sa in conceptibus tamen sunt primo diver-
sa in realitate. quia in nulla realitate co-
veniunt et quod esse possit conceptus communis
sine convenientia in re vel in realitate si
sequentia dicitur. Ad aliud de attri-
butione dico quod attributio sola non po-
nit unitatem univocationis. quia unitas
attributionis minor est unitate univo-
cationis: et minor unitas non concludit

maiozem. tamē minor vnitas potest stare cum maiore vnitate. sic que sunt vnū genē sūt vnū specie. lz vnitas generis sit minor q̄ vnitas sp̄i. ita hic concedo q̄ vnitas attributōis nō ponit vnitatem vniuocatōis. pōt tñ stare cū ea lz hec for maliter nō sit illa. Exemplū. sp̄s eiusdē generi hñt essentialē ordinē siue attributōis: ad primū illius generi ex. to. me^{cc}. et tamē cum hoc stat vnitas vniuocatōis rōnis generis in ip̄is speciebus. ita et multo magis oportet esse in pposito q̄ in rōne entis in qua est vnitas attributōis attributa hēant vnitatem vniuocatōis. qz nūq̄ aliqua comparant vt mēsurata ad mēsurā. vel excessa ad excedēs nisi in aliquo vno cōueniant. sic enī cōparatō simplr est in simplr vniuoco. 7° phy. ita omis cōparatō est in aliquali vniuoco. qñ enī dicit. hoc est pfectius illo. si querat quid pfectius oportet ibi assignare aliqd cōe vtriqz. ita q̄ omis pparatui determinabile. cōmune est vtriqz extremo cōparatōis. nō enī homo ē pfectior homo q̄ asinus: sed pfectius aīal et ita si aliqua comparant in entitate in qua est attributō vni^r ad alterz hoc pfectius est illo quid pfectius ens pfecti^r. ḡ oportet entitatē esse aliquo mō cōem vtriqz extremo: ita etiā posset argui de numero vel de distinctione. qz omia numerata vel discreta hñt aliqd cōmune. sicut vult Aug⁹. 7. de tri. c. 4. vel 26. si tres psone cōmune est eis illud qd est psona. ita q̄ determinabile termini nūeralis semp est cōe omibus numeratis fm Aug⁹. Et cum arguit de Diony. patz pus in 3° articulo q̄ intentio Diony. est ad oppositū. qz in tercio gradu nō stat in sola negatōe: sed in aliquo positiuo cōceptu a creatura accepto cui attribuitur illa negatio. Ad Aug⁹. rñdeo q̄ illud bonū cuius picipatōne alia bona sunt qd intelligit intelligēdo hoc bonū vel illud. vel pōt poni vlc ad oīa bona. et tñ eius picipatōne sūt alia bona sic

species picipant genus: vel aliquod inferius picipat suplus: vel pōt intelligi bonū per essentia cuius vt cause picipatōne alia bona sunt. et tñc verū est q̄ intelligendo illud bonū intelligo bonū per essentia in vli sicut intelligendo hoc ens: intelligo ens vt partē cōceptus. et in ente intelligo qd cūqz ens in vli. Et cūqz subdit. si potes illd per se nosse. dico q̄ ly perse si referit nō ad actū cognoscendū lz ad obiectū. puta q̄ cognoscat illd bonū qd cognosco in vli cum ista determinatōne per se. s. q̄ concipere bonū cū tali determinatōne q̄ sit bonū nō depēdens: et bonū per essentia intelligo deū: nō tantū in cōceptu cōmuni sed in cōceptu pprio. Et tñc per hoc q̄ dicit per se ptrahit bonū qd erat cōe et sit ppriū deo. et isti inherendo per fruitionē est beatitudo loquēdo de beatitudine vie. qz iste pceptus est pfectissim⁹ quē possum⁹ habere in via concipiēdo deū nāl^r. Et ista apparet cē intentio Aug⁹. 8°. de tri. c. 2°. vel. 7°. vbi dicit. Noli querere quid sit veritas. statim enī se opponit caligines imaginū corpaliū et nubila fantasmātū et perturbat serenitatē que primo ictu diluxit tibi cū diceret veritas. qd nō esset verū si oīno esset aliū cōceptus entis vel boni in deo a pceptu illoz in creatura. tñc enī bene esset querendū quid veritas. qz tñc esset veritas querenda q̄ est ppria deo nec obgeret se illi fantasmata perturbantia cōceptū veritatis vt est ppria deo. quia iste cōceptus nō habet fantasmata sibi cōrespōdentia. perturbant enī cōceptū veritatis vt puenit deo loquēdo de veritate in cōmuni. sic alias expositū est. Si autē aliqui pteruiāt vnū esse cōceptū entis et tamen nullum esse vniuocū isti et illi. Istud nō est ad intentionē istius qōnis. qz q̄tuncqz illud quod cōcipit sit fm attributionē vel ordinē in diuersis. si tamen de se conceptus vnus est ita q̄ nō hz aliam rōnem fm quā dicitur de hoc et de illo

ille conceptus est uniuocus. Si etiā alio modo proteruiat aliquis q̄ conceptus denominatiuus non est uniuocus. quia ratio subiecti non est ratio predicatī. Hec videtur instantia puerilis. q̄ vno modo predicatum denominatiui est medium inter predicatum uniuocū et equiuocum. Alio modo uniuocū et equiuocum sunt immediata apud logicum. Primum verum est: accipiendo predicatum uniuocum et quod uniuoce predicatur. hoc est. s. q̄ ratio eius sit ratio subiecti. et isto modo denominatiuus non est uniuocus. 2^m etiā verum est: intelligendo de unitate rationis eius q̄ predicatur. sic uniuocum est cuius ratio est in se vna: siue illa ratio sit ratio subiecti: siue denominet subiectum siue per accidens dicatur de subiecto. equiuocū autem cuius ratio est alia quomodocūq̄ illa ratio se habeat ad subiectū. Exemplum. animal est uniuocum nō tantum vt dicitur de speciebus suis: sed vt determinetur per differentias. quia habet vnum conceptum determinabilem per eas. et tamen non dicitur de differentijs uniuoce hoc est in quid. ita q̄ ratio eius sit ratio differentiarum quomodo uniuoce dicitur de speciebus. Ista etiā altercatio nihil est ad propositum. quia si ens dicatur fm vnum conceptum sui de deo et creatura: oportet dicere q̄ ratio entis sit ratio subiecti. dicitur enim de vtroq̄ in quid: et ita erit uniuocum vtroq̄ modo.

Alia ē opinio affir-

mativa in alio extremo que ponit deū in genere. et habent per se auctoritatem Dam. in elemētario. c. io. supra. et Itē Boetij in libello suo de trī. vbi videtur dicere q̄ duo genera manent in diuinis hoc non potest intelligi tantum fm modum aliquem similem predicandī. quia

is. de trinitate. c. 4°. dicit Aug^o. sic. si deū cam eternus immortalis incorruptibilis: immutabilis: viuus: sapiens: potens: speciosus: iustus: bonus: beatus: spūs. horum omnium nouissimum quod posui quasi tantū videtur significare substantiam. cetera vero huius substantie qualitates. Item idem. 5°. de trinitate. c. 8°. vel. 22°. videtur dicere q̄ actō propriissime conueniat deo. ergo non tantum manent modi predicandi similes duob^{us} istis generibus. et ita videtur q̄ oporteat intelligere Boetium de illis duobus generibus in se q̄ maneant. 3°. ad hoc videtur auctoritas Auerroy. r^o. me^o. commento. 7°. et incipit textus vbi philosophus dicit aliquam esse vnam primam substantiam que sit mensura aliarum. commentator vult q̄ ille sit primus motor. ergo sicut in alijs generibus primum est aliquid illius generis. ita primus motor est aliquid de genere substantie. Ad hoc ratio prima ponitur talis. quia potest concipi substantia creata et substantia increata. et neuter conceptus ē simpliciter simplex. ergo resoluedo remanebit ratio substantie indifferens ad vtrūq̄ contrahens. et sic indifferenter accepta videtur esse ratio generis.

Secunda ratio est. quia multa entia simplicia ponuntur in genere sicut angelī fm ponentes eos ēē immateriales. accidentia etiā fm ponentes ea esse simplicia. ergo simplicitas dei nō excludit ab eo rationē generis.

Teneo opinionem

meam mediam. q̄ cum simplicitate dei stat q̄ aliquis sit conceptus communis sibi et creature. non tamen communis vt generis. Prima pars probata est arguendo contra primam opinionem.

Secundam partē probō p̄ Aug^m. 7°. de trinitate. c. 5°. vel. 32°. Manifestū

est deum abusive substantiam vocari. ratio sua ibi est. quia substantia dicitur quod substat accidentibus. absurdum vero est quod deus alicui accidenti substat. hec ratio sic tenet. Non enim intelligit quod ratio substantie sit substat accidentibus ut substantia est genus. quia premi sit ibi quod absurdum est quod substantia relatione dicatur. Sed substantia ut est genus est limitata sicut statim postea probabitur. omnis autem substantia limitata capax est accidentis. ergo substantia quocumque que est in genere potest substat alicui accidenti. deus non. ergo etc. Itē arguit Avic. 8. metha. c. 4. quod deus non est in genere. quia genus est pars. deus autem simplex est non habens partem et partem. ergo deus non est in genere. Iste due probationes sunt simul per auctoritatem et per rationem. Nunc ostēdo propositum duobus modis. Et declarantur ex his que sunt propria deo. Primo ex ratione infinitatis. Secundo ex ratione necesse esse. Ex primo arguo dupliciter. Primo sic. conceptus habēs indifferentiam ad aliqua ad que non potest conceptus generis esse indifferens: non potest esse conceptus generis. Sed quicquid dicitur communiter de deo et creatura est indifferens ad finitum et in finitum loquendo de essentialibus: vel saltem ad finitum et non finitum loquendo de quibuscumque. quia relatio divina nec est finita nec infinita. nullum autem genus potest esse indifferens ad finitum et infinitum. ergo etc. Prima pars minoris patet. quia quicquid est in deo perfectio essentialis est formaliter infinitum in creatura vero finitum. Secundam partem minoris probō. quia genus sumitur ab aliqua realitate que fin se est potentialis ad realitatem a qua accipit differentia. sed nullum infinitum est potentialis ad aliquid: ut patet ex dictis in questione precedenti. Assumptum hoc

patet auctoritate Aristo. 8. metha. c. 5. oportet terminum. i. definitionem esse orationem longam. quia significat aliquid de aliquo. ita quod oportet illud esse materiam: et illud formam. Apparet etiam per rationem. quia si illa realitas a qua accipitur genus esset vere tota quidditas rei. solum genus complete diffiniret. genus etiam et differentia non diffinirent. quia ratio ex eis non indicaret primo idez diffinitio. vnaqueque enim res est semel ipsa. Et ideo illa ratio que bis exprimeret eam non indicaret primo idem diffinito vel quidditati illius rei. Hanc rationem aliquantulum pertractando intelligo sic. quod in aliquibus creaturis genus et differentia accipiuntur ab alia et alia re. sicut ponendo plures formas in homine animal accipitur a sensitiva. et rationale ab intellectiva. Et tunc illa res a qua accipitur genus vere est potentialis et perfectibilis ab illa re a qua accipitur differentia. Aliter quando ibi non sunt res et res sicut in accidentibus. saltem in una re est aliqua prima realitas a qua sumitur genus. et alia realitas a qua sumitur differentia dicatur prima. a. secunda. b. a. fin se est potentialis ad b. ita quod precise intelligendo. a. et precise intelligendo. b. a. ut intelligitur in primo instanti nature in quo precise est ipsum est perfectibile per b. si cut si esset res alia. Sed quod non perficitur realiter per b. hoc est propter identitatem. a. et b. ad aliquod totum cui realiter primo sunt eadem. quod quidem totum primo producit. et in ipso toto ambe iste realitates producantur. si tamen altera istarum sine altera produceretur vere esset potentialis ad eam et vere esset imperfecta sine alia. Ista autem compositio realitatum potentialis et actualis minima est que sufficit ad rationem generis et differentie. Et ista non stat cum hoc quod quilibet realitas in aliquo sit infinita. Realitas enim

si esset de se infinita quantūcūq; p̄se
sumpta non esset in potentia ad aliquā
realitatem. igit̄ cum in deo quēcūq; re
alitas essentialis sit formaliter infinita:
nulla ē a qua formaliter possit accipi ra
tio generis. 2°. ex eodem sic. Concep
tus speciei non est tantum conceptus re
alitatis 7 modi intrinseci eiusdem reali
tatis. quia tūc albedo posset esse genus
7 gradus intrinseci albedinis possent eē
differentie specificę. illa autem per q̄ cō
mune aliquod p̄trahitur ad deū 7 crea
turam sunt finitum 7 infinitum que di
cunt gradus intrinsecos ipsius. ergo ista
p̄trahentia nō possunt esse vere differen
tie nec cum contracto constituūt. ita cō
positum conceptum sicut oportet cōcep
tum speciei esse compositum. imo conce
ptus ex tali contractu 7 contrahente est
simplicior q̄ possit esse conceptus speciei

Ex istis medijs de infinitate habz cui
dentiam ratio Augusti. superius tacta:
de subsistere accidenti. Habet etiā eui
dentiam ratio Auid. 8°. metha. de p̄tia
litate generis. supra tacta. quia nunquā
est genus sine aliqua partiali realitate i
specie que non pōt esse in vere simplici.

Arguo ergo 3° ex 2° medio. h̄c rati
one necesse ēē. Et est argumentū Auid.
8°. metha. ca. 4°. Si necesse esse habz
genus. ergo intentio generis vel erit ex
se necesse esse vel non. Si primo mō tūc
non cessabit quousq; sit ibi differentia.
Hoc intelligo sic: q̄ genus tunc include
ret differentiam. quia sine illa non est
in actu ultimo. 7 necesse esse ex se est i ac
tu ultimo. Si autem genus includat
totam differentiam tunc non est genus.
Si detur scdm membrum sequit̄ q̄ ne
cesse esset constitutum ex eo quod non ē
necesse esse.

Quo ad illud qd̄

additur in questione de quocūq; for
maliter dicto de deo. dico q̄ nihil tale ē
in genere p̄pter idem. quia nihil dicitur

de deo formaliter quod est limitatum.
quicquid autem ē alicuius generis quō
cūq; sit illius generis ē necessario limi
tatum. Sed tunc ē dubiū qualia sūt
illa predicata que dicunt de deo forma
liter vt sapiens bonus. 7c. Rudeo. q̄
ens p̄us diuiditur in infinitum 7 finitū
q̄ in decem genera. quia aliter istorum.
scz ens finitum est p̄mune ad decem ge
nera: ergo quēcūq; conueniunt enti vt
indifferens ad finitum 7 infinitum vl vt
est p̄prium enti infinito conueniunt si
bi non vt determinatur ad genus sed vt
p̄ius. 7 per consequens vt est transcen
dens 7 extra omne genus. quēcūq; sūt
cōmunia deo: 7 creature sunt talia que
conueniunt enti vt est indifferens ad fi
nitum 7 infinitum. vt enim conueniunt
deo sunt infinita. vt creature sūt finita.
ergo illa per p̄ius conueniūt enti q̄ ens
diuidatur in decem genera. 7 per conse
quens quodcūq; tale est transcendens.

Sed tunc est aliud dubium quomo
do ponitur sapientia transcendens: cū nō
sit p̄mune omnibus entibus 7 transcen
dentia videntur p̄munia omnibus.

R°. sic de ratioe generi gnālissimi nō ē in
se h̄c p̄les s̄b se spēs sed nō h̄c aliō sup
ueniēs gen°. sic h̄c p̄dicamentū qn. qz nō
h̄z supueniēs gen° ē gnālissi. l̄z paucas
h̄eat spēs aut nullas. ita transcendēs qd̄
cūq; nullū h̄z gen° s̄b q̄ p̄tineat. Sz q̄ ip
sū sit cōe ad mltā inferiora h̄c accidit. h̄c
p̄z ex alio: qz ens n̄ tñ h̄z passiōes p̄ueri
biles simplices sic vnū v̄z bonū 7c. Sz
h̄z aliq̄s passiōes vbi oppoita distinguūt
p̄ se sic necē ēē vl possit act° vl pō 7 h̄c.
Sic aut̄ passiōes p̄ueribiles sūt transcen
dētes qz p̄sequūt n̄ ens in q̄m dēmiat ad
aliq̄d gen°. ita 7 passiōes distiūcte sūt tra
scēdētes. 7 vtrūq; mēbz illi distiūcti est
transcēdēs. qz neutz dēfiat suū dēfiabile
ad certū gen° 7 tñ vnū mēbz illi disti
iūcti ē spēale formalit̄ n̄ pueniēs nisi vni
enti. sic necē ē i ista diuisiōe necē l̄ possi
7 insuū i ista diuisiōe sitū l̄ infinitū 7c.

Ita etiam potest sapientia esse transcendens et quodcumque aliud quod est esse et deo et creature. licet aliquod tale dicatur de solo deo et de nulla creatura. aliquod autem de deo et creatura aliqua. Non oportet autem transcendens ut transcendens dici de quocumque ente: nisi sit pueribile cum primo transcendente. scilicet cum ente.

Alii probant quod

to modo deus non esse in genere. quia continet in se perfectiones omnium generum. Sed istud argumentum non valet. quia continens aliquid continet illud per modum sui. Substantia. n. que modo est genus generalissimum ut accipitur per omnibus speciebus inferioribus continet virtualiter omnia accidentia. ita quod si deus sola individua (suarum) causarum illa haberent in se virtutes unius causarum oia accidentia. Et tamen non propter hoc negantur substantie create esse in genere. quia continet virtualiter accidentia per modum sui non per modum accidentium. igitur ex hoc solo quod deus continet perfectiones omnium generum non sequitur ipsum non esse in genere. Sed ex absoluta infinitate dei hoc sequitur sicut prius dictum est. Sed contra hoc instat quod infinitas simpliciter non concludit propositum. quia philosophus 6° topicorum increpat diffinitionem linee recte. hanc. scilicet. Linea recta est cuius medium non exit extrema. per hoc quod si infinita linea esset: recta esse posset. non autem haberet tunc medium nec extrema. non est autem aliqua diffinitio increpanda. quia non convenit illi quod impossibile est esse in genere. ergo non est impossibile lineam infinitam esse in genere. Et per primum infinitas non necessario excluditur a genere. Rursus primo ad intentionem auctoris quod linea recta est quoddam totum per accidens. Et si hoc totum diffiniatur assignabitur una

diffinitio correspondens linee. et alia correspondens recte. illud quod correspondet recto loco diffinitionis non contradicet formaliter infinito. quia rectum non contradicit formaliter infinito. et quicumque repugnat formaliter diffinitio eadem repugnat et diffinitum. Quod autem in diffinitione illa quam increpat philosophus assignatur tanquam diffinitio recti est hoc habere medium inter extrema. istud formaliter repugnat infinito. ergo oportet quod si diffinitio ista esset bona quod rectum formaliter repugnet infinito. Sed hoc est falsum: virtualiter repugnet infinito quatenus secundum suum. scilicet. linea formaliter repugnat infinito. non ergo intendit dicere philosophus quod linea infinita potest esse in genere. sed quod rationi recti non repugnat formaliter infinitas. Et ideo illa diffinitio cui repugnat formaliter infinitas non est recti in quantum rectum. Non. n. increpasset istam. Linea recta est longitudo sine latitudine cuius extrema sunt duo puncta eque pensata. quia hoc esset aliquid repugnans infinitati. sed illud assignaretur tanquam ratio linee non tanquam ratio recti. et tunc bene assignaret. quia cum ipsi linee repugnet infinitas bene assignaretur diffinitio sibi correspondens: cui repugnat infinitas. Sed alia est difficultas ad rem. utrum linea infinita possit esse in genere quantitatibus. et si sic. non videtur videre due rationes sumpte ex infinitate. Rursus. nunquam ad summum in inferiori sequitur summum in superiori nisi illud inferius sit nobilissimum contentum sub illo superiori. Sicut non sequitur perfectissimus asinus ergo perfectissimum animal: sed gratia materie sequitur perfectissimus homo ergo perfectissimum animal. quia homo est perfectissimum animalium igitur non sequitur optimum siue perfectissimum ens ad perfectissimum aliquid eorum que continentur sub ente nisi illud sit simpliciter perfectissimum sub ente. quantitas autem

non est tale nec aliquid alicuius generis. quodlibet est limitatum. immo nihil est tale nisi quod est perfectio simpliciter quod ex se potest esse infinitum. et ideo non sequitur perfectissima quantitas. et perfectissimum ens nec etiam sequitur de aliqua re alicuius generis sed tamen sequitur perfectissima ueritas vel bonitas ergo perfectissimum ens. Ita cum infinito quod non tamen dicitur perfectiorem summam. sed etiam non possibile excedi. non sequitur infinitum ens nisi precise ad infinitum tale: quod est perfectissimum in quo est ratio entis. quod scilicet perfectiorem simpliciter. Et ideo licet esse quantitas infinita in ratione quantitas: cum tamen quantitas non sit perfectio simpliciter: non sequitur quod sit infinitum ens. quia non sequitur quod sit ens quod non potest excedi in perfectione esset igitur infinita linea in genere quantitatis. quia esset limitatum ens simpliciter et excessum simpliciter a perfectione rei entis. sed infinitum ens simpliciter non potest esse in genere. Et ratio est. quia prima infinitas non tollit omnem potenti alitatem quam requirit ratio generis. sed tamen ponit infinitatem secundum quod alicuius imperfecte entitatis in qua ut illa est bene potest esse compositio in quo cumque gradu illa ponatur. sed secunda necessario tollit omnem potentialitatem sicut prius declaratum est. Contra ista obijciuntur. quia tunc ponuntur contradictoria concedendo conceptum communem dictum in quid de deo et creatura: et negando deum esse in genere. Omnis enim conceptus dictus in quid si est conceptus communis. uel est conceptus generis. uel diffinitionis. alioquin erunt plura predicata quam docuit Aristoteles in primo thopicozum. Ad istud dico quod non sunt contradictoria quod patet auctoritatibus Augustini. 7° de trinitate. capitulo ubi prius. ubi negat eum esse substantiam. et tamen concedit quod proprie et vere

est essentia. sed si esset conceptus aliquis equiuocus essentie ut conuenit deo et creature. ita posset esse conceptus equiuocus substantie et posset dici substantia sicut essentia. Similiter Fluid. 8°. metaphysice. capitulo quarto ubi negat deum esse in genere concedit ipsum ibi esse substantiam. id est ens non in alio. Et quod accipiat ens non equiuoce ab illo conceptu secundum quem dicitur de creatura videtur per ipsum primo metaphysice. ubi dicit quod ens in se non habet principium quapropter scientia non inquireret principia entis absolute. sed alicuius entis. Si autem ens haberet alium conceptum in deo et creatura bene entis esset principium secundum se quia entis secundum unum conceptum esset ipsum ens principium secundum alium conceptum. Cum autem arguis si est dictum in quid. igitur est genus vel diffinitio. Respondeo Aristoteles octauo metaphysice docet quale predicatum dictum in quid sit diffinitio. inducit enim ibi contra ydeas Platonis dicta antisthenicorum. quos in hoc opprobat dicentes terminum esse rationem longam. Et post subdit quare substantie est cuius contingit esse terminum et rationem puta compositam. siue sensibilis fuerit siue intellectualis. primorum autem ex quibus hoc non est supplet diffinitio. Et subdit rationem. Si quidem aliquid de aliquo significat ratio diffinitiva. hoc debet intelligi virtualiter non formaliter sicut alias dictum est. Et subdit oportet hoc quidem esse ut materiam. illud uero ut formam. Ex quo videtur ibi arguere quod ydea si ponere: ut non esset diffinibilis et si ratio sua aliquid modo ualere propter simplicitatem ydeae. multo magis negaret ipse diffinitionem a deo cuius est summa simplicitas. sequitur igitur ex auctoritate eius quod nihil est dictum in quid de deo ut diffinitio. Ex eodem sequitur quod

nihil omnino de deo in quid ut gen^o quicquid enim h³ genus potest habere differentiam et diffinitionem q². 7. meta. c. 13. aut genus nihil est preter species. aut si est. est quidem ut materia. et tunc cuius est genus o³ ipsū ponere posse habere differentiam tāq³ formā. si igit^r ali^o quid ē dictū de deo in quid. arguēdo ex auctoritate Arist. cōstructiue nō destructiue. seq³tur q³ illud nō sit genus nec diffinitio. sed cum infer^r est genus v^l diffinitio. quia Arist. nō dixit eē aliqua p^odicata in quid dicta. q² nō sunt alia. arguis ab auctoritate destructiue. et ē fallacia p^ontis. Sed dices tunc Arist. nō tradidit sufficienter omnia predicata in quid dicta. R^on^o. p^ob^ous in primo top^oh^oicorū. distinguit predicata p^opter distinctionem p^oblematū. q² diuersa p^oblemata habent diuersum modū terminādi ex diuersitate predicatorū. non ergo enumerat ibi omnia predicata. quia nō differentiam specificam. l³ differentiam generalem collocauerit sub genere. et tū differentia specifica habet propriam rationem predicandi. Spēs etiā h³ p^op^oriam rationem predicatū aliam a diffinitione aliōq²n male poneret porphy. quiq³ vniuersalia. Non igit^r insufficient^r distinguit ibi Arist. predicata. q² distinguit oīa de quib³ p^oblemata querēda requirūt specialem artem terminādi: quā ibi intendebat tradere. transcendentia autē non sūt talia predicata. quia non sunt de eis specialia p^oblemata. p^obleuma. n. presupponit aliquid certū et querit dubium ex. 7. metha. c. ul. Ens autem res imprimuntur in anima p^oma ipressione. fin. Alu^o. p^omo metha. c. 5. et ideo de cōceptibus illis cōmissimis non sūt p^oblemata p^o se terminabilia. Nō enim igit^r oportuit ea videlicet numerari inter predicata p^oblemata. Sz nūqd² Arist. ista predicata generalia nusquā docuit. Respondeo ex octauo meta

phy. docuit nihil dici de deo ut genus ex auctoritate preallegata. Et tamē docuit vniuoce dici de deo et creatura veritatem secūdo metha. sicut supra allegatum est. p^oincipia sempiternorum eē verissima et in hoc docuit entitatem vniuoce dici de deo et creatura. quia subdit ibi secūdo methaphysice quod sicut vniūquodq³ se habet ad esse sic ad veritatem. patet etiam secundum cum q³ si ens dicatur de deo q³ hoc erit secundum quid. ergo in istis docuit implicite aliquid predicatum transcendēs dici in quid. et non esse genus nec diffinitionem. et aliqua predicata transcendentia dici in quale ut verum. et non esse propria. nec tamen accidentia secundum quod ista vniuersalia competunt speciebus aliquorum generum. quia nihil quod est alicuius generis conuenit deo aliquomodo. Docuit etiā idem aliquomodo quarto thopico^o. in fine si sequitur aliquid semper et non conuertitur. difficile est separare quod non sit genus. et subdit potest vti eo ut genere quod semper est consequens cui non conuertatur quasi dicat hoc expedit opponenti. et subdit deinde. alio autem protendente non in omnibus obedire. quasi dicat hoc expedit respōdenti non concedere omne consequens non conuertibile esse predicatū ut genus. Et si non loqueretur de predicato dicto in quid non haberet apparentiam illud quod ipse docet opponentem vti tali ut genere. ergo innuit ibi quod aliquid est commune predicatum dictum in quid. quod non est genus. Et q² loquitur de predicatione in quid. videtur per exempla sua. tranquillitas est quies. predicatione enim in abstractis non est predicatione in quale. vel denominatiua. ergo etc.

Ad argumenta.

pro 2° opi. Ad Dam. Rūdeo. l3 mlt
ta uerba dicat in diuersis locis q̄ vidēt
dicere deū eē in genere: vnū tñ vbu3 qđ
dicit in elementario ca^o 4°. soluit oīa.
ibi enī dicit sic. Substantia q̄ continet
supsubstantialit̄ increatam deitatē 2g
noscibilis aut̄ 7 contentiue omnem cre
aturam generū est genus. non igitur di
cit substantiam que est generum conti
nere contentiue deitatem sicut continet
creaturam sed supersubstantialiter. h^o
est accipiēdo illud qđ est perfectionis
in substantia fm q̄ est genus 7 reliquē
do illud quod est imperfectionis. quo
mō dicit Auic. 9° metha. deū esse ens
per se. Ad Boetium dico q̄ nūq̄ i
uenitur dicere in libello illo q̄ duo ge
nera manent in diuinis nec bicuius ge
nera nec differentia generum. nec etiā
modi eorum. nec rationes eorum ma
nent ibi. quia sicut genera 7 ea que in
eis sunt limitata sunt. ita 7 modi 7 rati
ones eorum loquendo de rationibus
prime intentionis que fundantur i istis
quia in limitato non potest aliquid fū
dari nisi limitatu3. dicit tamen Boeti^o
in libello suo de trini. ca^o primo. q̄ enu
meratis p̄dicatis hec si quis in diuinaz
p̄dicationē cōuerterit oīa mutāt q̄ mu
tari possunt. ad aliqd̄ vero oīno n̄ mu
tat ibi. Et. j. cōtia cōtinet vnitatē rela
tio multiplicat trinitatē. Et ex istis ac
cipit q̄ inuat sbaz 7 relatōem manere i
diuinis. Sed exp̄sse dicit ibi. q̄ nec sbā
que ē genus nec aliqd̄ eius manere ibi
dicit enī cum dicim^o deus. sbaz signifi
care videmur. l3 eā q̄ sūt ultra sbaz. q̄
mō Dam. sbam dicit substantia. Intē
dit ergo q̄ duo modi p̄dicandi sunt in
diuinis. s. p̄dicati relatiui 7 essentialis.
quos modos Aug. magis exp̄mit 5° d̄
trini. co^o 6° ul. io. ad se 7 ad aliud 7 oīa
p̄dicata formaliter dicta de deo sub al
tero istoꝝ membrorum cōtinent. Sed

sub primo membro continentur mlt̄a
p̄dicata que habent similem modū
p̄dicandi qualitati 7 q̄rati non autē
sola illa que habent similem modū p̄
dicandi illis que sunt d̄ p̄dicamēto sb̄
stantie. sub secundo autem membro cō
tinentur omnia que habent similem mo
dum p̄dicandi quibuscūq̄ relatiuis
siue sint relatiua proprie siue non.
Sed quare omnia essentialia dicantur
precise p̄dicari secundū substantiam
7 contra ea distinguantur p̄dicata di
cta ad aliquid cum tamen illa p̄dicata
dicta ad aliquid transeant per idem
ptitatem in substantiam sicut 7 alia.
Ratio assignabitur in sequenti questio
ne de attributis. dubitatione secūda cō
tra solutionē principalē. Ad Auer^o
dico q̄ non videtur habere intentionē
magistri sui Aristl. quia Aristl. in ca^o
4° illius decimi querit an i substantijs
sit aliquid vnum quod sit mensura ali
orum. an hoc ipsum vnum. Et pro
bat ex intentione contra Platonem q̄
non sit ipsum vnum. sed aliquid cui
cōuenit ipsum vnū sicut est de omni
bus alijs generibus loquendo de vno
7 de oib^o alijs mēsuratis i illis gencrib^o
Et concludit in fine. quare si quidem
in passionibus 7 qualitativis 7 quan
titativis ipsum vnum aliquid vnum
sed non hoc ip̄sus substantie. sed in sb̄
stantijs necesse est similiter se habere: si
militer enim se habet i omnibus. Sup
quam litteraz ponit cōmetatoꝝ verba
p̄allegata. Sed si primus motor
poneretur mensura ip̄sius generis sub
stantie hoc ipsum vnum poneretur mē
sura. quia primus motor p̄pter sim
plicitatem suam multo verius esset h^o
ipsum vnum q̄ ydea Platonis. Quid
igitur est mensura prima ip̄sius generis
Rūdeo aliqua substantia illius gene
ris prima cui conuenit vnitas. non est
autem primus motor mensura it̄riseca
illius generis sicut nec aliorum. quate^r

nus tamen etiam est mensura extrinseca omnium. aliquo modo et immediatius mensura substantiarum que sunt perfectiora entia quam accidentium. que sunt remotiora ab ipsa. nullius tamen generis est mensura intrinseca. Ad primam rationem dico quod si substantiaz abstrahas a creatura et increata non accipitur substantia ut est conceptus generis generalissimi. quia increata repugnat substantie hoc modo. quia substantia hoc modo includit limitationem. Sed accipitur ibi substantia per se in se et non in alio. cuius conceptus prior est et communior conceptui substantie ut est genus sicut patuit per Avicennam. ubi. s. Ad aliam rationem concedo quod compositio rei et rei non requiritur in ente in genere. sed requiritur compositio realitatis et realitatis. quare altera precise super pra in primo signo nature est in potentia ad alteram et perfectibilis per alteram. talis autem compositio non potest esse realitatem infinite ad realitatem infinitam omnis autem realitas in deo est infinita forma liter. sicut supra declaratum est. g. 12.

Ad primum argu

mentum principale concedo quod iste conceptus dictus de deo et de creatura in quod contrahitur per aliquos conceptus dicentes quale contrahentes. Sed ipse conceptus dictus in quid non est conceptus generis. nec illi conceptus dicentes quale sunt conceptus differentiarum. quia iste conceptus quod dicitur est compositus ad finitum et infinitum que contrahunt non potest esse in conceptu generis. Isti etiam conceptus contrahentes dicunt modum intrinsecum ipsius contracti et non aliquam realitatem perficientem illam. differentie autem non dicunt modum intrinsecum realitatis alicuius generis quod in quocumque gradu intelligatur aialitas non propter hoc inveniuntur rationalitas vel irrationalitas esse modus intrinsecus aialitatis. sed adhuc intelligit aialitas

in tali gradu ut perfectibilis a rationalitate et irrationalitate. Sed hic est unum dubium. quomodo potest conceptus communis deo et creature realiter accipi nisi ab aliqua realitate eiusdem generis. et tunc videtur quod sit potentialis ad illam realitatem a qua accipitur conceptus distinguens vel differentie. sicut prius argutum est de conceptu generis et differentie. et tunc stat argumentum superius factum per prima operi. quod si esset alia qua realitas. distinguens in re et alia distincta videtur quod res sit composita quod habet aliquid quod conveniat et quo differat. Rationem. quod quando intelligitur aliqua realitas cum modo intrinseco suo. ille conceptus non est ita simpliciter simplex quando possit concipi illa realitas absque modo illo. sed tunc est conceptus imperfectus illius rei potest esse concipi sub illo et tunc est conceptus perfectus illius rei. Exem. si esset albedo sub. io. gradu intentionis quod tunc esset simplex. o. in re posset tamen concipi sub ratione albedinis tate et tunc perfecte conciperet conceptum adequatum illi rei potest concipi precise sub ratione albedinis. et tunc conciperetur conceptum imperfectum et deficiente a perfectione rei. conceptus autem imperfectus posset esse communis illi albedini et alij. et conceptus perfectus proprius esset. re quiritur igitur distinctio inter illud a quo accipitur conceptus communis et illud a quo accipitur conceptus proprius non ut distinctio realitatis et realitatis. sed ut distinctio realitatis et modi. proprii et intrinseci eiusdem. que distinctio sufficit ad habendum perfectum conceptum vel imperfectum de eo de quorum imperfectus sit compositus et perfectus sit proprius. sed conceptus generis et differentie requirunt distinctionem realitatum non tamen eiusdem realitatis perfecte et imperfecte concepte. Istud potest sic declarari. si ponamus aliquem intellectum perfecte moveri a colore ad intelligendum. realitatem coloris et realitatem differentie quancumque habeat perfectum conceptum adequatum prime realitati non tamen habet in hoc conceptum

realitatis a quo accipitur differentia. nec econuerso. sed habet ibi duo obie-
ta formalia qua nata sunt terminare co-
ceptus proprios distinctos. Si autem
tamen esset distinctio in re sicut realitatis
sui modi intrinseci rei. non posset intel-
lectus habere proprium conceptum illius
realitatis et non habere conceptum illius
modi intrinseci rei saltem ut modi.
sub quo conciperetur. licet ille modus
non conciperetur sicut in deo: et singularita-
te concepta et modo sub quo dicitur co-
cipi ut patet alibi. Sed in illo perfe-
cto conceptu haberet unum obiectum
adequatum illi. scilicet rem sub modo. Et
si dicas saltem conceptus communis est
indeterminatus et potentialis ad spe-
cialem conceptum. et realitas ad realita-
tem vel saltem non erit infinitus. quia
nullum infinitum potentiale ad aliquid
Concedo quod conceptus ille communis
deo et creature est finitus. hoc est non est
se infinitus positue. ita quod de se inclu-
dat infinitatem. quia si esset infinitus non
esset communis de se finito et infinito. nec
est de se finitus positue. ita quod de se inclu-
dat finitatem. quia tunc non competere-
t infinitum. sed est de se indifferens ad fini-
tum et infinitum et ideo est finitus negati-
ue. id est non ponens infinitatem. et tali fini-
tate est determinabilis per aliquem concep-
tum. Sed si arguas quod realitas a qua
accipitur est finita non sequitur. non enim
accipitur ab aliqua realitate ut concep-
tus adequatus realitati. siue ut perfectus
conceptus illi realitati adequatus. sed di-
minutus vel imperfectus in tantum etiam quod si
illa realitas a qua accipitur videtur per-
fecte et intuitue. intuens ibi non habet
distincta obiecta formalia. scilicet rea-
litatem et modum. sed idem obiectum
formale. tamen intelligens intellectio-
ne abstractiua propter intellectionis il-
lius imperfectionem potest unum ha-
bere pro obiecto formali licet non ha-
beat alterum. Idem etiam potest vl-

terius declarari si cuiuslibet vniversal
ponitur esse proprium indiuiduum pu-
ta in re proprium indiuiduum anima-
lis proprium indiuiduum hominis et
cetera. tunc non tantum conceptus ge-
neris est potentialis ad conceptum dif-
ferentie: sed proprium indiuiduum ge-
neris est potentiale ad proprium indi-
uiduum differentie: si autem accipiamus
proprium indiuiduum huius concep-
tus ens: quod indiuiduum est in deo: et
proprium indiuiduum huius quod est
infinitum: idem indiuiduum est nec est
potentiale ad se ipsum. Sed saltem
querere quare entitas non habet prop-
rium indiuiduum in re quod sit in pote-
tia ad indiuiduum determinantis. ut
primo intelligatur hoc ens quam infi-
nitum. Respondeo quod quando ali-
quid de se esse et non tantum capax il-
lius esse: tunc etiam est de se habens quod
libet conditionem necessario requisi-
tam ad esse. ens autem ut conuenit deo
scilicet ens per essentiam est ipsum esse infini-
tum et non aliquid cui tamen conuenit ip-
sum esse. et ideo ex se est hoc et ex se infi-
nitum. ut quasi per prius intelligatur ali-
quo modo infinitas esse modus entita-
tis per essentiam quod ipsum intelligat hoc
esse. et ideo non oportet querere quod hoc
ens sit infinitum quasi prius conuenit
at sibi singularitas quod infinitas. et ita est
vniversaliter in his. que possunt esse en-
tia per essentiam non per participatio-
nem tale primo determinatur ex se ut
sit tale per essentiam. et ut sit infinitum
tale et ut sit hoc de se. Et si arguis in-
diuiduum includit indiuiduum quod com-
mune includit commune. si hoc ens includit
infinitatem hanc. et ens in commune includit
infinitatem in commune. Rursus con-
sequencia non valet. quia indiuiduum in-
cludit perfectionem aliquam quare non
includit continue et per illam perfectio-
nem potest formaliter includere infini-
tum. et tamen commune ex ratione co-

ceptus communis non includit illum
ut conceptum inclusum: sed est aliquo
modo determinabile per ipsum.

Ad autē. secundo metha. patet per ip-
sum quarto metha. ut dictum est. Ad
D. m. quinto patet per magistrum di-
stinctione. 19. quia ponit ibi speciem p
aliqua similitudine speciei ad indiui-
dua. ē tamen maior dissimilitudo se-
cundum Augustinum. et ideo Augusti-
nus de trini. negat ibi speciem sicut et
genus. Unde illa distinctio Porphi-
rii. species dicitur que predicatur d plu-
ribus in quid. debet intelligi q in illis
pluribus plurificatur species secundum
naturam. in personis autem diuinis n
plurificatur natura diuina. Spēs
etiam secundum se habet realitatem
correspondentem sibi potentialem ad
propriam realitatem indiuidui. essen-
tia diuina nullomodo est potentialis ad
relationem sicut dictum fuit supra di-
stinctione quinta questione secunda.

Ad vltimū de sapientia. dico q non ē
spēs generis vt transfertur ad diuina.
nec fm illam rationem transfertur. s3 f3
rōez sapientie vt ē trāscēdēs quō autē de
pōt eē trāscēdēs dictū ē supius in so. pī
cipali articulo. 3. Dubiū tñ ē de hac
sapia q ē in nobis. vtz sit indiuiduū sa-
pie trāscēdētis et qualitatis an alteri
us tñ. q nō vtriusqz videt. qz nīhīl idē
pīnet sub diuersis pīcatīs dictīs in qd
de eo non sub alternis. sapia autē trāscē-
dēs et qualitas nō sub alterna sūt g
7c. Itē sapientia trāscēdēs ē passio en-
tis. g ens non dī: de ea in qd nec ecōuer-
so. ex dī. 3. igitur nec aliqd in q includi-
tur sapientia trāscēdēs includit ens i qd
qz tūc illud eēt ens p accidēs. includēt
n. eēntialit rōnem subiecti et passionis
q nō faciūt aliqd vnū p se s3 tñ p acci-
dēs. Si hec argumēta valēt vnum
vī dandū. s. q sapientia in nobis l sit tñ
indiuiduū sapientie trāscēdētis vī tñ ge-
neris qualitatis. nō videtur dādū scōz

qz tunc nō eēt in nobis pfectō simplici-
ter qd vī cōtra augu. 15. de trī. c. 3. oīs
circa nos creatura clamat. 7c. Si pī-
det g nō oīs habitus formaliter ē in ge-
nere qualitatis. sed omnes sunt trāscē-
dentes qui important perfectionez sim-
pliciter.

¶ Iero utrūz

cuz simplicitate dei possit
stare aliquo mō distinctō p
fectionū eēntialū. pcedens aliquo mō
omnem actū intellectus. Arguo q nō.
augu. 15. de trī. c. 5. Non sicut in creatu-
ra sapientia et iusticia sūt due qualitates
ita in deo. s3 que iusticia ipsa est et boni-
tas. Ex hoc arguo pīcatio in abstrac-
tis non ē vera nisi sit per se pīmo mō.
g ista. sapientia est veritas ē per se pīmo
mō. Et ita nullo mō ē distinctio int sub-
iectū et pīcatū. sed subiectum per se i-
cludit pīcatū. qz hoc pertīnz ad per
se pīmo mō g. 7c. Contra dām. li. p. c. 4.
si iustū si bonū si qd tale dixeris nō na-
turā dicis dei. s3 que circa nāz. dicis at
aliqd qd pcedit oēm actū intellectus.
g ante opus et actum intellectus est alī
quid in deo quod nō est formaliter na-
tura.

¶ In ista questione

sunt multe opi. quas non oīs intēdo
recitare. sed due sunt tenentes conclusi-
onem negatiuā que tamen inter se dīf-
ferunt vel contradicūt. quozuz vtraqz
ponit q simplicitate dei non stat dīsti-
ctio attributorum aliqua nisi tantum
rationis. Sed pīma ponit q nec il-
la potest haberi nisi per respectum ad
extra. Secunda ponit istam dīstictōez
rōis posse haberi absqz respectu ad ex-
tra. Pīma innititur istī rōni. qñcūqz
in vno extremo ē differentia rationis
cui cōrīndet in alio extremo oīa real
dīstinctio vī oīa rationis sumitur per
comparationem ad distincta realiter.

Exemplum de distinctione scdm rōem dextri et sinistri in colūna que sumitur p respectum ad distinctionē reālē eorū in aīali. sīr de distinctione rōis in puncto ut est pīcipiū et finis. que distinctio sumit per respectum ad lineas reālē diuersas. Sed attributa diuina habent i creaturis aliqua re distincta sibi corrdēdētia. ut bonitas bonitatē. sapientia sapientia. et alia que vere dicunt attributa p que excluduntur quedaz pīrietates diuine. ut sempiternitas et eternitas que pīrie nō sunt attributa. q̄ rē. Adherētes huic rōi tenent q̄ sic distinguuntur attributa p respectum ad intellectū nostrū: in tñ q̄ illis corrdēdētibz i creaturis circūscriptis nō nisi vnicus pceptus et simplex posset formari de essentia diuina. que unico noīe exprimeret. naz alia nomina si imponerētur aut essent nomina synonyma. quia idem re et rōe eēt eis corrdēdens. aut vana q̄z nihil eis corrdēderet. Modus eorū ponendi est talis. oībz rōnibz attributorū que. s. dicunt pfectionē in deo et in creaturis. corrdēdet in deo vnitas eētēle nō fm esse qd absolute habz ut dictū est. sed scdm respectū quē hz ad creaturaz nō in genere cāe efficientis. sic. n. nulluz sumit attributum ut sapia q̄ sapiaz facit. nec etiā ad remouēdū aliquid a deo quos duos modos videtur dicere Aui cen. et Rabi. Sed inq̄tum essentia diuina pparatur ad creaturas fm ratōnem cāe formalis integritatem omnis perfectionis in se continens que disperse et ī perfecte est in creaturis. et per hoc ē eētētia illa ab omnibz diuersimode imitabilis. Ultra ista opī. dicit q̄ pluralitas perfectionum attributalium ut ē in essentia diuina est quasi in potentia. ut aut est in cōceptu intē est quasi in actu

Exemplum de vniuersali in re et in intellectu: sed diuersimode habent esse ista plura in diuersis intellectibus. In diuino quidem et beato creato ex plenitudi

ne perfectionis illius essentie simplicis ipsa consipitur scdm diuersas rōnes. et ex hoc prouenit multitudo conceptū scdm actum in intelligentia. sed ab intellectu lumine naturali intelligente concipiūtur a posteriori inq̄tum ex perfectionibus realiter diuersis in creaturā format conceptōnes et perfectiones corrdēdētes in deo pporzionales. nullus tamen intellectus sine respectu ad illa pporzionalia eas actu intelligit. siue ab illis pporzionalibus intelligat eas. ut 3° intellectus. siue non. sed ex essentia ut primus intellectus et secundus. limitate autem perfectiones inquantum actu in intelligentia sunt dicuntur rationes. et dicitur hic ratio conceptio perfectionis determinate ex respectu ad determinatam sibi in creatura corrdēdentem.

Alij declarant istam positionem sic. q̄ sicut intellectus diuinus apprehēdēs suam essentiam scdm rem vnam et simplicem. virtualiter tamen oīz perfectiōnes quātuncunqz limitatas et deimnatas absqz limitatione et defectu continent: ppter quod est imitabilis a quibuscunqz rebus quascunqz perfectiōes limitatas importantibus: intelligendo illam essentiam ut vnam fm rem. intelligit tamen illam aliquo modo multiplicem ratōnem. vel intelligit in vna re multa fm rōnem inq̄atuz apprehēdit eam sibi alia ratione imitabilis a leone et sub alia rōne ab asino: et hoc inq̄tum asinus et leo scdm diuersas perfectiones diuersorum graduum ipsam pfectionem diuinam sunt participantes et imitantes vel apti imitari. Ita intellectus diuinus suam essentiam scdm rez simplicem: virtute tamen oīum entīuz perfectiones simplices et absolutas absqz limitatione et defectu pinentem apprehendens ut ppter eminentiam sue pfectionis eisdem perfectionibus eminentius est perfecta. intelligit illam essentiaz ut vnam scdm rem et multiplici perfectiō

ne scdm rationem dñte perfectam. Et si non apprehenderet q creatura diuersis perfectionibus realiter differentib⁹ perficeretur inq̃tum est bona et sapiens siue q iste diuerse perfectiones importatur in creatura non apprehenderet se sub alia ratione perfectum sapientia. et sub alia rōne perfectum bonitate. Nec app^rprehenderet differentiam rationis inter suam sapientia et suam bonitatem nisi apprehenderet differentiam scdm rem sapientie et bonitatis in creatura. alioquin ab vno eodem modo se habente scdm rem et scdm conceptum sumeret vnitas et pluralitas. Cum igitur essentia diuina ut in se consideratur non sit nisi aliquid indistinctum omnino simplex et rōne non potest dici q absq³ comparatione eius ad aliqua in quibus inuenit diuersitas rei vel rationis q talis distinctio esse possit. quia cum apprehendit illud quod est om̃io simplex et vnicum sub rōne qua sibi competit fm se et absq³ habitudine ad aliquid in quo sit aliqua distinctio. sicut apprehensus non est nisi vnum fm rem. ita non pot^{est} apprehendi nisi scdm vnā simplicem rōnem. Nec etiam illa. scilicet intelligibile et itelligens potest circa essentiam suam apprehendere vt differentia quedā ex comparatione eorū ad inuicem. vel vt mutuo se respiciētia; nisi iam in sua differentia existere supponant siue quandā differentia importata. Que. n. apprehenduntur vt quedā differentia mutuo se respiciētia; et que etiā operatione intellectus vt differentia ad inuicem comparant. iam in sua differentia existere supponuntur. Que autem ex operatione rōnis vel intellectus habent q sint quedam entia scdm rōnem et ad inuicem ratione differentia. non pnt dici constitui in tali suo esse et habere oriam hanc s³ rōnem ex comparatione eorū in se p operationem rōnis vel inte^l. imo ista 2^a operatio p̃mam necessario p̃supponit. ita

q p̃mo per operationem vnā rōnis in tali esse distinctio constituitur. et 2^a p̃ alia operationem intellectus sic distincta ad inuicem comparatur. sicut. n. cum res vere absolute comparatur ad inuicem supponitur habere esse distinctum fm rem. sic etiam cum res rōnis ad inuicem comparantur p̃supponitur habere distinctum eē scdm rōnem. igitur si intellectus diuinus apprehendit essentiam suā vt differentē scdm rōnem ab attributis. et et app̃hendat ipsa attributa vt oria fm rōnem. et sub hac differentia ista ad inuicem comparat. in ipsa fm se actualiter se illa vt sic oria. et sub sua actuali distinctione quā sic habent scdm se. mouent intellectum diuinū vt ipsa sic distincta concipiat et ad inuicem compet hoc autem non videtur conueniens. Ratio ista confirmatur quecumq³ enī differunt aut habent oriaz s³ se vel ex seipsis formaliter p̃ illud quod sunt fm seipsa absq³ p̃paratione ad aliqua realiter differentia. et ista differunt fm rem. alia autem sunt que habent pluralitatem siue differentiam ex comparatione ad aliqua realiter differentia. et ista differunt rōne. et hoc patet in creaturis. Nam supposita vnitatem forme specificę scdm rem in illa distinguit intellectus rōnem generis et orie que dicunt non diuerse res s³ diuerse rōnes. Sed hec diuersitas non posset accipi in illa re vna et simplici nisi per intellectū pparet ad aliqua realiter differentia et scdm quedam ordinem illi vnice rei conuenientia. vñ et idem et nō haberet diuersas rōnes veri et boni nisi itelligere et velle illud vnum et idem sbo eēnt alibi actus realiter diuersi et ad inuicem ordinati. Hoc etiam p̃ in deo: qz circūscripta comparatione omnimoda ad diuersas essentias creaturarum reales diuersitatem importatū. essentie diuina non apprehenderet ab intellectu diuino sub rōne diuersarum ydearū vel formarum sola rōne differentium. sed sub vna

rōne simplici oīo indistincta. Et hec est intentō pmetatoris. 12. metha. pme. 39. ubi loquens de mā hac dicit q vita sapientia 7c. dicunt pprie de deo. quia deus dē pprie de vere viuens 7 sapiens 7c. talia aut 7 pilia que significant per modū dīpositionis 7 dīpositi in reb⁹ imāl. bus reducūtur ad vnum in esse 7 ad duo in pīderatiōe. intellect⁹. n. nat⁹ est diuidere adunata in esse. sed in reb⁹ ppositis cum disponit pposituz per for mam: aut cuz disponit habentē formā per formam: intelligit vtraq⁹ adunata aliquo modo 7 differentia aliquo mō. cum autem fuerit pīderata dīpositio 7 dīpositum in rebus imāl. bus tūc re ducunt ad vnam intentionē oibus mo dis 7 nullus modus erit quo pīdicatuz dīstinguatur a subiecto extra intellectū .s. in esse rei: sed nullaz oīam intelligit intellectus int⁹ ea in essendo nisi fm acce ptionez. s. qz idem accepit dīposituz et dīpositionem vt duo quoz pportio ē ad inuicem sic pportio pīdicati ad sūm intellectus. n. potest intelligere idem hīs duobus modis fm similitudinez ad p positionē categoricā in rebus compo sit⁹. sicut intelligit multa p silitudinē.

Contra istam posi

tionē pmo arguit sic. Quicquid est per fectionis simplr in creaturis pncipalius est in deo ex se 7 nō ex respectu aliquo attributuz est simplr perfectionis i crea tura. ita q simpliciter est melius ipum q non ipm. 8 7c. pbatio maioris. pferm semp est independens ab imperfecto si cut imperfectum dependens a perfecto attributalis aut perfectio in deo est per fecte. in creatura imperfecte. Similiter non esset infinite perfectionis simplici nisi esset continens omnē perfectionem simplr sine respectu ad extra. Minor declarat sic. qz enī quodlibet creatū in esse quidditatio est limitatū 7 quelz p fectio eius sibi essentialis. tō a nulla ta

li sumit attributuz. pari enī ratione a q liber essentia creata assumeret attribu tum: sed ab illo qd est perfectio accūta lis creature: siue in bene esse eius sumit attributuz quod dicit perfectionez sim pliciter in subiecta sba. qz licet vt natu ra quedam habeat graduz limitatum: tamē vt perficiens aliud in bene eē eius nullam limitationē importat 7 sic ē at tributū. sic etiam in deo non notat per fectionem pnam sed quasi accūtalem in bene eē. Aug. 15. de trini. c. 5. si dici mus sapiens speciosus potens spiritus horum qd nouissimuz posui videtur si gnificare sbam: cetera vere huius sbe q litates. Item 2. sic. illa non distingu tur p respectum ad extra quozum qd libet continet essentia diuinaz fm oēm rōnem ydealez: s. quodlibet attributū pīnet essentiam diuinā fm oēm ratio nez perfectionis idealis. 8 7c. minor ppo batur: qz ratio idealis corrdz perfectō ni creature inq̄tum ea perficitur in esse quidditatio. 7 per pīeqns sō ratioē il la qua essentia illa est limitata. vnde et s. diuerfos grad⁹ limitatiōis distingu tur. non autē inq̄tum ista essentia est perfecta simpliciter. qz sic correspondet omnibus vnuz attributuz in deo vt bo nitas aut perfectio simpliciter. Et ex h⁹ apparet pbatio minoris. qz enī quodli bet attributum est perfectio simpliciter ex declaratione minoris. pbatōis pī me sequit q quodlibz ē imitabile ab oī gradu limitato. pbatio maioris. ruz qz cōtinens oēm ideam equalr videtur res picere oē ideatum. 7 ita per respectum ad nullū potest distinguī ab alio: qz si militer respicit quodlibet. vnde sapien tia attributū non magis respicit sapiāz ydeatam q colorē ydeatuz. qz vtrunqz eque est limitatum nec ab vno magi su mitur attributuz q ab alio. Item 3. sic. dīstinctio attributoruz fundamētū est respectu dīstinctōis emanatiōū per sonaliū: qz filius pcedit nālter nascen

do tanq̃ verbum conceptum in intelle-
ctu spiritus sc̃us p̃cedit liberaliter spirā
do tanq̃ amor p̃ceptus in voluntate. ⁊
non vt verbuz quod non potest esse ni-
si esset aliqua distinctio intellect⁹ ⁊ vo-
luntatis ad intra. sicut p̃ductio persona-
ruꝫ ad nihil extra necessario compara-
tur. § 7c. Item 4° sic. deus intelligit
essentiā suā inq̃tum vera non inq̃tum
bona. ⁊ vult eam inq̃tum bona non in
quantū vera. ab eterno etiāz intellexit
se intelligere essentiā ⁊ uelle eāz. sicut sine
respectu ad eāz: qz iste actus cōsequitur
imālitatēz nālez. ergo sine tali respectu i-
cludit essentiā suā rōem veri ⁊ boni. et
sicut rōnem intelligentis ⁊ intellecti volē-
tis ⁊ voliti formalit̃ distinctas. § 7c.

Item 5° sic beatitudo diuina p̃stitit in
eius actibus p̃fectis intellect⁹ ⁊ volūta-
tis. s; oia attributa diuina sese mutuo
respicunt in p̃ficiendo actus illos: ut pa-
tebit. beatitudo autē dei a nullo resp̃cū
dependet ad extra. § 7c. Cōtra rōez
eius maior est falsa. rū qz ita distinguit
essentiā diuinā rōne ab attributo: sicut
vnū attributū ab alio. nunqd sequitur
q̃ essentiā vt essentiā nō est ibi nisi ex res-
pectu ad extra. Tum qz bonū ⁊ vep̃ in
creatura distinguūtur distinctione ra-
tionis. a quib⁹ igr̃ re distinctis sumitur
hec distinctio a nullis. sed a vō ⁊ bono
in deo q̃ rōne differūt. Tū 3°. qz vbi est
mera distinctio rōnis nō requiritur res-
pectus ad aliqd extra. sicut est in diffinitō-
ne ⁊ diffinito. ⁊ talis est distinctio in at-
tributis qualia sūt obiecta intelligentie di-
uine oia rōe s; sint vnus actus intelli-
gēdi in deo. Qñ enī requirit respectus
ad extra tunc distinctio p̃t̃is est ab intel-
lectu p̃t̃is aliūde. ⁊ hoc vlt̃ a diuersis cir-
cūstantib⁹ extra diuersimode. vt p̃z i ex-
emplis adducti de colūna ⁊ p̃ucto. vel
ab eodē diuersimode circūstante vt i 2°
instātia p̃z p̃tra maiorē. Itē p̃tra mi-
norē illius rōnis arguit sic. cū oia attri-
buta p̃t̃incant ad intellectum ⁊ volunta-

tē que sūt p̃ncipia emanationū: ad per-
sonas distinctas realiter pōt reduci di-
stinctio attributorū. ita qz illa que p̃t̃i-
nent ad intellectum habent respectū ad
gignitionem verbi. que autem ad volū-
tatē habēt respectum ad spirationem.
vt sicut intellectus creature natural̃ nō
distinguit hec ⁊ illa nisi ex respectu ad
aliqua in creaturā ad quas reflectit oēs
suum intellectum sic intellectus diuin⁹
⁊ beatus ex respectu ad personas ad q̃s
dirigit oēm suū intellectū.

Alia est positō que di-
cit q̃
cēntia diuina absolute cōsiderata inq̃-
tum nā aliqua vel essentiā nullā hz di-
stinctionem rōnis nisi quā i in potētia
p̃mēta. i. z. metha. multiplicitas rōnum
in deo non est nisi in intellectu tñ non
in re. p̃siderata autē non in se sed inq̃tū
veritas. put. s. habz esse in intelligentia
potest dupl̃r accipi. aut inq̃tūz mouet
intellectū quasi simpliciter intelligentia. ⁊
sic adhuc concipitur per rōem sue sim-
plicitatis nec habz aliquā pluralitatēz
nisi quasi in potentia. aut inq̃tum intel-
lectus post istā apprehensionē negotiat̃
circa ipam pluralitatē attributorū qua-
si reducenda ipa de potentia ad actum
p̃mo^o intellect⁹ nālis ad ipaz nō p̃tingit
s; p̃cipit ipaz p̃t̃iculati in attributis p̃cep-
tis ex creaturā s; istā op̃i. 2° int̃e bea-
tas q̃i p̃ actōe intelligēdi capir eā. 3°
q̃i int̃e idē p̃ponēs ⁊ diuidēs ⁊ int̃e di-
uinus vnico ⁊ simplici intuitu distinguit
rōes p̃t̃etas in essentiā q̃ ex sua p̃fectiōe
sūma oēs p̃fectōes simpl̃r sola rōne vel
operatione intellectus distinctas conti-
net. Iste rationes attributorum q̃a
intellectus de simplici essentiā diuersos
conceptus format non sunt nisi respecū
fundati in cēntia. qz cōceptū pluriū ab-
solutoz intra eā impedit simplicitas. ⁊
sunt conceptus plures ne concept⁹ sint
ynonimi. ⁊ in essentiā ne sint vani. sed

nō sūt respect' ad extra ut pbatū ē. sed ad intra. sic attributa dina prīnēt ad intellectum uel voluntatem. que ad intellectūz mutuo ad intra se recipiūt. similiter que ad volūtatem mutuo se respiciunt. in quātū hec 7 illa cadunt sub apprehensione intellectus qui intellectus p' simplici intelligentia concipit essentiam ut essentia est. deinde negociando circa eam concipit videlicet eam ut intellecta ē. 7 ut intelligēs. 7 ut ratio intelligēdi. Ita q' essentia in quātū essentia respicit alia ut in qua enim sunt fundata. ut vero est concepta 7 mouens intellectūz ad intelligendum. dicitur veritas cuius propria ratio est ut respiciat essentiam ut essentia est. sicut illud cuius est declaratiua. 7 intellectum ut cui habet declarare. 7 actum intelligēdi ut quo habet declarare. 7 sapientiam ut habitum q' intellectus habilis est ut sibi declaratio fiat. Ipsa vero essentia ut per actum intelligēdi est conceptiua sui ipsius est intellectus. 7 respicit verum ut per quod manifestatur essentia que concipitur si militer de actu 7c. 7 sic etiam de pertinentibus ad volūtatem. A summa unitate eēntie ordinate secundum modūz concipiendi primo concipiuntur diuerse rationes attributorum. 7 inter illa adhuc est ordo secundum quem mediāctius uel immediatius ordinatur ad emanationes. deinde concipiuntur emanationes 7 ibi est status ad intra. deinde sequuntur omnes respectus ad extra qui sunt per accidens. sicut autem distinctio relationum realium ad sua corradētia sic relationum rationalium ad sua corradētia 7 totum ad intra. secundum illud argumentum qd fuit p hac pte.

Contra istam opi

Arguitur p rationes illas quas adduxi contra primam opi. Primo per 3^{am} quia s3 eos distic' perfectionū attributaliūz est fundamētū respectu distinctiōis

emanationū s3 distinctio emanationū ē realis p3. nulla aut distinctio real' pexigit nccio distinctiōis q' tū ē ratiōis. sicut nec aliquid qd ē pure reale pexigit aliqd qd est incre ens rōis. q' distinctio attributorum non est tātū rationis sed aliquo mō ex natura rei. Assumptum probat quia ens reale quod distinguitur cōtra ens rōis est illud qd ex se habet esse circumscripto oī ope intellect' ut intellect' est. quicquid autem dēndet ab ente rationis uel necessario pexigit illud non potest habere suum esse circumscripto oī opere intellectus ut intellectus ē. q' nihil qd pexigit ens rationis ē vere ens reale. Confirmatur ista ratio: quia quod est posterius naturaliter non potest esse pfectius ens ente priori naturaliter. sed ens reale ē pfect' ens q' ens quod ē tū rationis. 7 distinctio emanationū ē real' 7 posterior. q' n fūdat nisi i ente reali 7 distinctio. Nec rō s3 sufficiat q' opponētē tū op3 eā pfirmare ppi clusionē i se. Dicit ad eam q' attributa nō sūt fundamēta emanationū distinctiōis imo eēntia sola cu3 relatiōibus picipiat diuerfas emanatiōes. tū intellectus postea pōt pderare ipaz eēntiā ut cū relatiōib' picipiat hāc 7 illā 7 tūc pōt pderare rōnē nature 7 volūtatis 7 tū n pcedūt ex nā rei. Cōtra i illo i stāti originis i q' generat fil' q'ro an picipiū pductiū ei' alio mō se h3 ad ip3 q' picipiū pductiū uū spūs. s. se h3 ad ip3. aut alio mō. si n alio mō. q' n mag' ē fil'. fil' nec imago p'is ex vi pductiōis sue q' spūs scūs. si sic igit i illis signis originis an oēs actū intellect' hēt aliq' distinctio 7 n idēptitas fōr.

Nec v3 attribuet istā distinctiōē relationib'. qz oīs relatio eā nālī respicit suū correlatiū. q' eēntia ut s3 rōe spiratiū eā nālī respicit suū spiratū sic s3 rōe generati respicit gnātū l genitū. n igit posset ibi saluari ali' 7 ali' mod' pducēdi nālī. s. 7 libet ppi relatiōes. s3 tū si illō absolutū q' pducēs pducit alit' rōis

Hoc etiam arguitur ꝑ istam positō
nē ⁊ ex alia ratione eorum de obis ve
ri ⁊ boni. quasi ab eterno deus ex sui i
materialitate intelligit ⁊ vult se. ⁊ h' b'
rōne boni ⁊ veri. ḡ ibi est distinctio veri
⁊ boni rationum formalium in obie
ctis ante omnem actum circa talia obie
cta. Hoc etiam confirmatur ꝑ arg^m
eorū de b'itudine q' cōuenit deo ex nā
rei ante omnem actū intellectus nego
tiatiui. q' actus negotiandi nō est forma
liter b'ificus. illa autem b'itudo vt dō
requirit propriam rationem obiecti et
potentie ⁊ operationis ḡ rē.

Ista tamen positō

exponitur sic. qđ possumus loqui d' ra
tione quā obiectū facit in intellectu de
se vel de illa quā intellect' pōt facere cir
ca obiectum negotiādo. si loquamur d'
p'ma illa ē vnica sicut ⁊ vnica est in re.
⁊ h' dicit in se opī. q' vt est intellecta per
actū intelligentie simplicis h'z oīno rō
nē indistinctū. si secūdo mō sic intellect'
pōt formare circa illā vnā rōnem obie
cti mltas rōes distinctas ꝑferendo hoc
ad illū. ⁊ hoc s'c'iter dixit illa opī. q' ob
iectū vt est in intellectu negotiāte h'z dī
stinctas rōes quasi formatas circa ipsū
Addit tñ ista expō q' opinio in se non
videt dicere q' illa vna ratio in se ē for
maliter bonitas ⁊ veritas ⁊ quelibz ꝑfe
ctio simplr. ⁊ q' illa vna rō que sit itelle
ctu v'tute obi est etiam rō formalit' boi
tatis ⁊ veritatis rē. op. tñ in se videtur
dicere q' ista dicunt diuersos respectus
fundatos in essentia.

Quia igitur diuer

simode pōt intelligi dicta op. ꝑter argu
menta iam facta appono alias rōes spe
ciales. ⁊ p'mo ostendo q' formaliter ve
ritas ⁊ bonitas sint in re ⁊ quelibet ꝑ
fectio simpliciter ante omne opus intel
lectus. Quia quelibz ꝑfectio simplicit'
ē formaliter in ente perfecto ex nā rei.

veritas formaliter est perfectō simplicit'
⁊ bonitas similif. ḡ rē. maior patet. tūz
quia aliter non eēt deus simpliciter ꝑ
fectum. q' non esset quo malus excogi
tari non posset cogitaretur mal' si esset
sic ⁊ sic ꝑf' ctuz. Tum quia aliter ꝑ
fectō simpliciter in nullo eēt perfecte rē
enim est aliqua perfectio in creatura ꝑ
fecte. quia ibi est finite nec in dō est ꝑ
fecte si non sit in ipso vt existens sed tā
tum vt quid cognitum quia esse cogni
tum est esse diminutū vt distinguitur
contra existens. Tum tertio. quia tunc
ꝑfectio simpliciter in aliquo est forma
liter per participationem ⁊ non forma
liter in eo a quo participaret eam: im
mo perfectio talis in participante non
esset per participationem illius ꝑfec
tionis in causa. quia nihil est a quo sit
participatio existentis nisi existens. q'
omnia videntur absurda. Minor ap
paret. q' alr Ansel. nō ponēt talia eē in
deo. q' s'm cum monolo. is. nihil tale
pōnēs ē in deo qđ nō est mēl' ipm q' n'
ipm ac per hoc perfectio simplicit'
ꝑz etiam eadem minor. q' quodlibz tale
ꝑt eē formalit' infinitū. infinitas repug
nat cūcunqz qđ non est perfectio sim
plicit' ḡ rē. Alterius ꝑbo q' tales ꝑ
fectōes ex nā rei ante opus intellectus n'
hnt ideinptatem formalem. quia intel
lectus actu suo non potest causare nisi
rōnem rōnis. Ex hoc. s. q' est virt' col
latiua potens conferre hoc vt cognitūz
ad illud. Quero igitur vtrūz veritas
dicat ꝑcise illam ꝑfectōnem que est i
re formaliter. aut ꝑcise illam relatio
nem factam ab intellectu. aut vtrūqz
si ꝑcise relationem rationis. ergo non
est ꝑfectio simplr. q' nulla relatio rōis
potest esse infinita. si eniz relatio realis
vt paternitas non est formaliter infini
ta q'to magis illa relatiō rōnis. Si
ambo cum illa non sint vnum nisi ꝑ
accidens q' relatio ratiōis cum ente re
ali nūq' facit vnum per se. qđ patet. qz

multo minus facit vnum ente reali ens
rationis q̄ passio cum subiecto. passio
enim consequitur subiectu ex ratione
subiecti. nullum autem ens rationis cō
sequitur ens reale ex ratione sui. separa
igitur ista duo que concurrunt in isto
ente per accidens. 7 sequitur tunc q̄ ve
ritas semper dicat precise illaz perfectō
nem in re 7 bonitas similiter. 7 tunc vl
tra cum nulla sit distinctio in re siue fz
opinio. siue secundum expositionē opi
nio. sequitur q̄ bonitas 7 veritas sint
formaliter synonyma quod ipsi negant

Preterea. intellectus intuitiuus nul
lam habet distinctionem in obiecto ni
si secundu q̄ existens est. quia sicut nō
cognoscit aliquod obiectum nisi scdm
q̄ existens ita non cognoscit aliqua di
stincta formaliter in obiecto nisi vt exi
stens. Cum igitur intellectus diuinus nō
cognoscat essentiaz suam nisi intuitiua
intellectione: quecunq̄ distinctio pona
tur ibi in obiecto siue sit distinctio ob
iectorum formalium siue vt rationum
causatarum per actus intellectus sequi
tur q̄ ista distinctio erit in obō vt actu
exis est. 7 ita si ista est obiectorum for
malium distinctio: in obō erunt ista
formaliter distincta. 7 habet tunc ppo
situz q̄ distinctio talis obiectoz forma
lium precedit actum intellectus. si autē
sit ratioz catarum per actum intelli
gendi. igit intellectus diuinus cābit ali
quam intentionem in essentia vt rationem
rationis vt existens. quod est absurdū.

Item arguit̄ tra illam expōnem. qz
si de aliquo obiecto rāum natus ē ha
beri vnus cōceptus realis: nihil fac ali
quem conceptum realem illius obiecti
nisi faciat illum vnum. de essentia autē
diuina scd̄ eos tñ natus ē haberi vn
conceptus realis. quia illa tñ nata ē fa
cere vnum conceptum realem. nata est
autem facere omnez reales qui de ipsa
haberi potest. alioqui esset imperfecti
intelligibile q̄ sit aliquod intelligibile cre

atum quod quidem est causatiuum oīs
conceptus realis possibilis haberi d̄ eo
igitur nihil faciet in intellectu aliquez cō
ceptum de deo nisi faciat illum vniciuz
7 ita cum creatura non possit causare i
intellectu illum conceptum. quia ille cō
ceptus est essentie vt est. hec in se sub p
pria ratione. sequitur q̄ per nullaz acti
onem creature possit haberi aliquis cō
ceptus naturalis de deo in ista vita.

Preterea. contra conclusionem in se.
quia si ista qualitercunq̄ distinguant
ratione non distinguant ex natura rei
sine actu intellectus vel voluntat. Ex
hoc arguo distinctio precedens rationē
primi distinctiui non est per tale distin
ctiuuz. sed distinctio nature 7 intellect
vel volitionis 7 intellectionis precedit in
tellectionem 7 volitionem que est pmi
distinctiuuz eozū que distinguuntur fz
rōem. ergo illa distinctio nature 7 intel
lectionis vel volitionis 7 intellectionis
non erit per intellectum. assumptuz p3
si enim nulla distinctio eorum precede
ret non magis ista distingueretur ista i
tellectione q̄ natura vl volitione. quic
quid aut distinguatur intellectione vt ē
oio indistincta a natura etiam distigui
tur natura. Et si dicitur q̄si cōtemnen
do istud argumentū forte ad cautelam
ppter defectum respōsionis q̄ si p im
possibile esset sola intellectio per seipsa
distingueret. non autem natura vel vo
luntas. Hec respōsio non sufficit. qz
q̄tuncunq̄ aliqua per impossibile sepa
rent si eis separatis aliquid cōpetat vni
7 non alteri hoc non potest esse nisi per
aliquā distinctionem formalem rōis
istius a rōne illius. si igitur istis separatis
cōpetet distinctio intellectui 7 nō nāe ali
qua ē distinctio hui 7 illi etia qñ non
sunt separata. Separa. n. per impossibile
albū ab albo nō poteris habē q̄ albu
sit cā alciui quin albū sit cā eiusdē. qz
nulla est distinctio inter album 7 albu
vñ nunq̄ esset h fallacia accitris. ista in

tellectōe distinguunt ista intellectio est natura. ergo natura distinguuntur nisi ratio intellectiōis extranearet rationi nature inq̄tuz compantur ad 3^m. ergo illa extraneatio puenit aliquam distinctionem rōnis ab illa inq̄tum compantur ad tertium. et ita puenit distinctionem rationum inter se.

Ad questionem

Rūdeo et dico q̄ inter perfectiones cēntiales nō est tñ differentia rationis h^o est diuersorum modorum p̄cipiēdi idē obiectū formale. talis eim distinctio est inter sapiens et sapiētiaz. et vtiq̄ maior inter sapientiam et veritatem. nec ē ibi tātum distinctio obiectorum formalium in intellectu. quia vt argutum est prius illa nunquam est in cognitione intuitiva nisi sit in obiecto intuitiue cognito.

Ista etiam duo membra pbantur per rationes factas contra precedentē op̄i. Est ergo ibi distinctio tertia precedens intellectuz omni m q̄. Et est ista q̄ sapientia est in re ex natura rei. et bonitas ē in re ex natura rei. sapientia autem i re formaliter non est bonitas in re. quod probatur. quia si infinita sapientia effz formaliter infinita bonitas et sapientia in cōmuni esset formaliter bonitas in cōmuni. infinitas eim non destruit formaliter rationē illius cui additur. quia in quocunq̄ gradu intelligatur esse aliqua perfectio: qui tamen gradus ē gradus illius perfectionis nō tollitur ratio formalis istius perfectionis. ppter istū gradum. et ita si non includit formalit̄ vt in cōmuni nec vt infinituz in finitū Qd autem non includat formaliter vt in cōmuni: hoc declaro. quia includere formaliter est icludere aliquid in ratōe sua essentiali. ita q̄ si diffinitio includētis assignaretur iclusum esse diffinitio vel pars diffinitionis. Sicut aut diffinitio bonitatis i cōmuni nō habet sapientiam in se ita nec infinita i finitam. Est

igitur aliqua nō idētitas formalis sapiētie et bonitatis inquātuz earum cēnt distincte diffinitiones si essent diffinibiles. diffinitio autem nō tātum indicat ratōem causatam ab intellectu: sed qd dītatē rei. ergo non est idētitas formalis ex parte rei. Et itelligo sic. q̄ intellectus componens istam. sapientia non ē bonitas formaliter non causat actu suo collatiuo veritatē istius compōnis. sed in obō inuenit extrema ex quoz ppositōe sit act^o verus. Et istud arg^m de non formali idētitate dixerūt atiqui docto. ponētes in diuinis aliquā cē predicatiōnē verā p idētitate q̄ tñ nō ēēt formalis ita pcedo p idētitate veritatē cē bonitatē i re nō tñ formalr veritatē cē bōitatē

Ista ē op̄. pfirmat aucte Dam. 4. c. p̄allegato. et c. 9. vbi ip̄e vlt q̄ inter oīa noīa d̄ deo dca p̄p̄iū^m est q̄ ē. qz cē dīcūt qddā pelag^o iūnite sbe. cetera aut vt dīxit. c. 4. si illa q̄ circūstāt nāz. Istō n̄ videt nisi cēt aliq̄ distinctiō ex pte rei. n. n. ē pelag^o iūnite sbe p̄p̄ h^o q̄ mltē rloēs rōnis pnt circa ip̄z cari. ita. n. pnt p actuz itē circa qd̄z cari. Cōfirmat p Aug. 8. de tri. c. 2. vbi pbat q̄ n̄ ē aliqd mat^o oue p̄sone q̄ vna. qz nō aliqd veri^o que p̄na cēt ista. si tñ cēt distinctiō rōnis inē sapiāz vitatē et magnitudinēz. nō videt aliō arg^m q̄ si pbaret sapiā ḡ sapiēs. vlt ep^o. Ad qd̄ et doc. q̄ tenēt oppositaz op̄i. iplent tot q̄ninos ostēdēdo vnū attributū ex aliō. si nō ē in ea nisi oīa relationū rōnis tñmō. ita. n. p̄scē videt de^o cognosci q̄tū ad oēz cognitionē realē vlt pceptū realē vt cognoscat s̄b attributo vno. sic si cognoscat tub rōe oīuz attributoz. qz cognitio pluriū relationū rōnis nō fac ad p̄fectiōē cognitōēz realē habēdā de aliq̄. Sili iuxta auctoritatē Dam. p̄dcām ad qd̄ assignāt ip̄i ordinē attributoz q̄ si cēntia sit fundamētū et qdā s̄ p̄p̄inōza cēntie qdā p̄p̄inōza emanatōib^o. si tñ s̄ rloēs rōis qd̄ ē et ordo p p̄p̄atōēz ad emanationes.

Similiter Aug. extra maximū si potes deū patrem concedere simplices et tñ eē sapientem bonū et numerat ibi multas tales perfectiones: quāto magis vnus deus potest esse simplex et tñ trinitas. ita q tres persone non sunt partes vnus dei. arguit. n. ibi q si in eodem sine ppositione et partialitate possunt eē multe pfectiones simplr. g mltro magis possunt esse tres persone in deitate sine compositōe et pialitate. Quod argu^m eēt istud si attributa tñ different p relationes rationis et persone distinguere tur realiter. non. n. sequit si relationes rōnis non faciunt ppositionē in aliquo g nec relatōes reales. Idem etiā Aug. i. 5. de tri. c. 3. dicit oia ista eē equalia nihil. n. est proprie sibi pī equale. nihil aut est dicere q aliquid ibi vna rōe rationis sit sibi equale sibi alia relatione rationis. Dyl. et i. 2. de tri. c. 5. alloquens deū patrem ait sic. perfecti dei qui et vbum iuu et sapientia et veritas absoluta generatio est q in his eternaz. pprie tati noibus nat^{us} est. dicit igit q iste proprietates sūt eterne et in his natus est filius de patre qñ pater phabens ista cōmunicet eam filio. si aut eēt tñ distincta rōne non viderent prius esse in pze origine q pducere filius. quicquid est. n. ibi. pductum l esse rōnis p actum intellectus videtur eē productū a tota trinitate. et ita non eē in patre vt precedēs origine filium qñ nōio precedēs origine

Ista aut non idēitas formalis stat cū simplicitate dei: q hanc oriam necesse ē ponere inter eēntiam et pprietates. sic supra. dñ. 2 q. vlti. ostensum ē. et tñ propter hoc nō ponit ppositio in psona. si milit ista distinctio formalis ponitur inter duas pprietates in patre in nascibilitatē. s. et paternitatem. que fm Aug. i. 5. de tri. c. 6. non sūt eadē proprietates: qz nō ē eo pater quo ingēitus. ergo si in vna persona pnt eē due pprietates sine ppositione mltro magis vel saltē equali pnt

eē plures perfectiones eēntiales in deo non formaliter eedem sine compositōe qz ille pprietates in patre nō sūt formaliter infinite. eēntiales aut perfectiōes sūt infinite formalr. g quelz eadē cuilibz.

Contra istam solu

tionez sunt tria dubia. pmo. n. videtur q non saluet simplicitas diuina: qz ex quo ponit essentia qñ fundamentum et ista qñi circumstantia eēntiaz videtur q ista se hñt vt actus et forme respectu essentie diuine. 2^m dubiū. qz Aug. 7°. de tri. c. 5. vbi negat idēitatez deitatis et pñitatis. nō eo inquiens pater q deus sicut nec eo verbū q sapia: ita concedit idēitatem magnitudinis et bonitatis et perfectionū essentialiū: quia dicit q eo magnus q deus et c. g sicut ibi idēitate negat ita cōcedit hic. non aut negat ibi nisi idēitate formalem. g illaz concedit hic. 3^m. qz sic non esset bonitas realr infinita nisi eēt realiter eadez sapientie ita videt q rō bonitatis nō sit infinita formaliter nisi sit formalr eadē rōni sapientie. g ppter eandem rōnem ppter quā ponis veram idēitatem inter ista deberes ponere idēitatem formale rationis ad rōem. Ad ista ad primam Rñdeo q forma in creatur hz aliquid imperfectionis. s. qz est forma informāz aliquid et pars compositi. aliquid ē hz qd nō est imperfectionis. s. consequit eaz fm suā rōem essentialē siue formalez. s. q ipa sit quo aliquid est tale. Exemplū sapientia in nobis est accēs hoc est imperfectionis. sed q ipa sit quo aliqd est sapiens hoc nō est imperfectionis: s. essentialis rōnis sapie. In dñis autē nihil est forma s. illā duplicem rōem imperfectionis. quia nec informāz nec ps est tñ ibi sapia inq̄ru: est q illud in quo ipa est ē sapiens. et h^o non per aliquam ppositionē sapie ad aliquid qñ subiectū nec qñ sapia illa sit pars alicui^{us} compositi: sed per verā idēitate qua sapia illa

sit pars alicuius compositi. sed per veram idempritate[m] q[ue] sapientia p[ro]p[ter] sui infinitatem perfectam p[er]fecte est idē cui libet cum quo nata est esse. Sed ob i[n]c[on]s[ist]ent[em] quod est aliquid formaliter sapiēs sapientia . si sapientia non est forma ei? Rñ. corpus est animatum quasi denominatiue. quia anima est forma eius. hō d[icitu]r animatus non denominatiue. s[ed] e[ss]entialit[er]. quia anima est pars ei? et aliqd eius. non igitur requirit aliquid eē formā informantem aliqd ut ipm sit tale per ipsum. quia forma non est forma i[n] formas totū qd tñ d[icitu]r formalit[er] tale per ipsam. si igitur veriori idēpritate esset aliqua forma idem alicui q[ue] sit idēpritas eius ad informatum vel ad totum cuius ē pars sufficeret illa idēpritas ad h[oc] q[uo]d illud tali forma eēt tale. ita ē in p[ro]posito. Et tūc si queres vtr[um] a p[ri]mo actu posset eē aliqua abstractio forme.

Dico q[uo]d non ē ibi abstractio forme vt i[n] formantis vel ut partis ab informato l[oc]o a toto. s[ed] ē ibi abstractio forme inq[ui]tū per eā aliquid ē tale p[re]cise accepte non cōsiderando idēpritate[m] eius ad illud quod ē tale per ipsam. Ad scōm dubium q[uo]d videt[ur] habere difficultatem ex verbis Aug[ustini]. dico q[uo]d dupliciter vel tripliciter eodem deus est sapiēs et magnus et tamen non sic eodem est deus et p[er]f[ect]us. vno mō q[uo]d sapientia et magnitudo sunt perfectiones eiusdē rationis hoc ē q[uo]d d[icitu]r additatiue. quia quicquid perficitur i[n] his perfectionibus perficit. nō vt rationibus suppositi. sed ut rationibus q[uo]d d[icitu]r additatiuis. non sic autē paternitas et deitas sunt eiusdē rōnis. Sunt etiā alio mō eiusdem rationis sapientia et bonitas. q[uo]d perfectiones simpliciter. nō sic autē paternitas et deitas scōm mō q[uo]d magnitudo ē eadem deitati in quolibet. p[ri]nit[as] non sed tñ in vno supposito.

Tertio modo q[uo]d bonitas et magnitudo r[ati]ōis huiusmodi sunt eadē quasi idēpritate mutua. quia vtrunq[ue] est formalit[er]

infinitum p[ro]pter quam infinitatē vtrūq[ue] q[uo]d ē idem alteri sed paternitas et deitas non sunt eadem sic mutuo. q[uo]d vnu eorum nō est formalit[er] infinitū. s[ed] tñ deitas ē formalit[er]. et p[ro]pter istā infinitatē p[ri]nit[as] ē sibi idē nō ep[iscop]o sic. Ad formā q[uo]d p[re]cedo q[uo]d eo mō est bon[us] et sapiēs quod nō eodē est deus et p[er]f[ect]us. q[uo]d eodē est bon[us] et sapiēs. eodem. s[ed] in quolibet supposito. et eodē quasi idēpritate mutua. non sūt aut[em] sic eadē in q[uo]d p[ri]nit[as] et deitas eodē sūt. i. p[er]fectione eiusdē rōis ē bon[us] et sapiēs. q[uo]d q[uo]d d[icitu]r additatiue est bon[us] et sapiēs nō sic eodē est deus et p[er]f[ect]us. q[uo]d non est vtrūq[ue] q[uo]d q[uo]d ibi e[ss]entialis p[er]fectio illius cuius est quia l[oc]o q[uo]d d[icitu]r additatis paternitas maneat ibi tamē illa q[uo]d d[icitu]r additatis nō ē rō q[uo]d d[icitu]r additatis simpliciter suppositi alie[re] sed rō p[er]sonal[is] eiusdem. Ad 3^m p[re]cedo q[uo]d rō sapiēs infinita et rō bonitatis et iō hec rō est illa p[er] idēpritate[m]. q[uo]d oppositū nō stat cū infinitate alteri[us] extremi. tñ hec rō non ē formalit[er] illa. n. on. n. sequit[ur] est veret[er]dē alteri. q[uo]d formalit[er] idem eidem. est enim vā idempritas. a. et b. absq[ue] hoc q[uo]d a. icludat formalit[er] rationem ipsius. b.

Ad argumentum

p[ri]ncipale q[uo]d sumit de auct[orit]ate aug[ustini]. i. s. de tri. Rñ. q[uo]d in creatura nō est aliqua vā p[er]dica[ti]o in abstracto per idēpritate[m] q[uo]d nō sit formal[is]. et iō nūq[uam] fuit tradita logica in creaturis de p[re]dicatōe alia formalit[er] ter per idēpritate[m]. In diuis aut[em] ē vā p[er]dica[ti]o per idēpritate[m] in abstracto et tñ nō ē formal[is]. Ratiō h[uius] differētie ē ista vt puto. q[uo]d p[re]cipiēdo abstractū vltia abstractōe p[re]cipit q[uo]d d[icitu]r additatis absq[ue] h[uius]modi ad q[uo]d cūq[ue] q[uo]d ē extra propriā rōez quidditatis sic igit[ur] p[re]cipiēdo extrema nulla erit veritas vniēdo ea nisi p[re]cise quidditatis vni[us] extremi sit eadē quidditati alteri[us] extremi h[uius] aut[em] nō p[ro]p[ri]e in creaturis q[uo]d ibi abstrahēdo illas realitates que sūt i[n] eodē puta realitatē generi[is] et differētie

7 considerando eas precisissime vtraque
est finita 7 neutra perfecta eadem alteri non
enim sunt modo eadem in se nisi propter
3^m cui sunt eadem. 7 ideo si abstrahatur
non a 3° remanet causa ideitatis eorum. 7 ideo
nec causa veritatis proponis vniuersis extrema
illa. hec igitur est falsa aialitas et rationalitas
7 eoducto 7 hoc quacumque predicatione
quod non tamen extrema sunt formaliter eadez
sed nec vere eadez. quidditas. n. hec precise est
posita ad quidditatem illam 7 non est eadem illi nisi
si propter ideitatem ad tertium a quo ab
strahitur. igitur abstractio illa tollit causam vi
tatis affirmatiue vniuersis ea. Oppositum
est in deo. quod abstrahendo sapientiam a quantum
quod est extra rationem sapientie 7 bonitatem
similiter abstrahendo a quocumque quod est
extra causam rationem formaliter remanet vtraque
quidditas precise superius formaliter in
finite 7 ex hoc infinitas est ratio ideitatis
eorum facta tali abstractione precisissima
remanet ratio ideitatis extremorum. non. n.
hec erat eadem precise propter ideitatem
eorum ad 3^m a quo abstrahuntur sed pro
pter infinitatem formalem vtriusque. Et quod
ista sit ratio predicationis per ideitatem signum
est ex hoc quod non concedit ista punitas in
diuinis est spiratio actiua neque ut vera
formaliter neque ut vera per ideitatem
neque punitas est innascibilitas 7 eorum. sicut
ista conceditur punitas est deitas 7 eorum 7
ratio vnde quod abstrahendo punitatem 7 innasci
bilitatem ab eentia siue a supposito neu
trum est formaliter infinitum. 7 ideo neutrum
in sua ratione sic abstractum includit rationem
ideitatis eius ad alterum. 7 ideo neutrum
sic abstractum de altero vere predicatur. sed
sic abstrahendo deitatem 7 punitatem quantum
cumque remanet adhuc alterum extremum
formaliter infinitum. que infinitas est ratio
sufficienter ideitatis extremorum. 7 ideo
remanet ratio ideitatis eorum. 7 per punitatem
ratio veritatis compositionis affirmatiue
In ista autem deitas est bonitas remanet in
finitas non tamen in vno extremo sed in vtro
que. ideo est hic veritas propter ideitatem

tatem inclusam virtualiter in utroque
extremo. Ex isto 7 ratione ad dictum
August. pus adductum in secunda du
bitatione per illud quod supponebatur pus
in questione de genere in responsione ad
argumenta scilicet opt. quod. s. maneat tamen
duo modi predicandi in diuinis. quod 7 si
per ideitatem relationes transcant in
eentiam siue substantiam tamen non ita si
cut predicata essentialia. quia omnia es
sentialia magis dicuntur perfectiones sim
pliciter quidditatuas. ratio autem persona
lis non dicit perfectionem quidditatuam
7 ideo omnia eentia magis reducunt
ad vnum modum predicandi inter se.
quod personalia reducuntur ad vnum mo
dum predicandi cum eis. Et finem huius
sunt dicti duo modi predicandi manent
in diuinis non tamen propter modos con
cipiendi ipsa predicata. sed aliquo modo
propter realitatem eorum que predi
cantur.

De immutabili

litate dei de qua tractat
magister in secunda parte di. q.
tamen videtur posse concludi ex simplicitate
dei de qua questum est supra. Quero
utrum solus deus sit immutabilis quod non
quod si est immutabilis. igitur immutabiliter
se habet ad illud ad quod immediate se habet. igitur
illud aliud est imutabile probatio per consequentiam
se habet ad effectum suum. quod si quicquam agat quicquam
quod non. videtur esse ex mutatione sui. non
enim hoc potest poni propter nouam appro
ximationem passivam vel amotionem im
pedimento. quod actio primi agentis non
requirit ista. pro. scilicet punitie. ad quodcumque
necessarium necessario se habet illud est ne
cessarium. Oppositum. Aug. 7. de tri. c. 6.
ois creatura mutabilis solus deus immuta
bilis. 7 ad Thym. vi. solus deus habet immorta
litate. quod aug. exponens de tri. li. p. c. p.
dicit quod vera immortalitas immutabilitas est

Huius exclusie de

qua queritur pars affirmatiua probat a pho. 7. phy. per hoc quod omne qd mouetur mouetur ab alio. quod probatur. quia quiescente parte quiescit totum 7 non est procedere in infinitum in motis ab alio. qz tunc posset fieri ex eis vnum infinitum mobile qd mouetur tempore finito. qd est improbatiu. 6. phi. 7. prius dis. 2. q. pma in responsione ad vltimum argumentum. oportet igitur stare ad aliquod mouens qd non mouetur ab alio. 7. pns omnino non mouetur. Probatur etiam ab eo 8. phi. illa conclusio per diuisionem. mouentiu 7. motoz naliu vel violenti 7. qd ultimo oz stare ad aliqd mouens qd n mouet ex se p se 7. p. 7. vlti. et oz stare ad aliqd simplici immobile. Sz pcesus isti qui snt principales in duobus li. 1. 7. 7. 8. phy. indigent maiori expone ad hoc vt rones ille ondat valere. 7. si forte valeat tn diminute cōcludit. sic alias ondetur. forte nō plus cōcludit nisi qz pma nō mouet vt corpus vel ut vtu in corpe sic aia mouet p accns i corpe moto. Itō nō insistēdo mō circa dclaratōne illaz rōnū ondo bī istā pte eē verā ex simplicitate dei. qz si de e pfecte simplex ut pbatū ē ex infinitate. iō nō pōt mutari ad aliq formā q in ipso recipiat. qz ē necesse eē vt pbatū ē ex pmitate effectiue. di. 2. q. p. iō nō pōt mutari ab eē in nō eē vl a nō eē in eē q mutatio dō versio a Dam. Si igitur imutatione siue substantiali siue accidentali dō deus simpliciter immutabilis.

Sed pars negatiua

illius exclusiue. s. qz nihil aliud a deo habeat immutabilitatem habeat maiore difficultatem. Circa istam partem phy. a theologis discordat 7. eōuerso. Ad quod considerandum primo oportet videre que fuerit intentio philoso-

pho. 7. que motiua p eis 7. que sunt rationes contra eos. Quantum ad primu specialiter de intentione Arl. 7. A uicē. dicitur qz. x. modis p aliquid se habere ad eē. sed ad propositum sufficiant tres modi. potest enī aliquid aliud a deo puta intelligētia alia a prima tripliciter poni esse. vno modo qz ex se formaliter sit necesse esse. sed ab alio cāliter. Secundo modo qz ex se formaliter sit necesse. sed ab alio dependenter. sic qz propter ordinem essentialē contradictio esset secundum esse sine primo. 7. nō eōuerso. 7. snt tertium sine secundo sed nō eōuērso. 7. est ordo inter perfectius 7. minus pfectum non inter caz 7. causatum. tertio mō aliquid hz eē ex se formaliter possibile necessario autē ab alio est. quia illud aliud necessario causat. Istorum triū modorum primus modus includit contradicōnem vt dō. 7. illū non posuit phus. qz nō videtur verisimile contradictoria posuisse. qz includat dīctōne pz. qz qd est cālit ab alio ē ex se nō ens. 7. de se ē possibile aliū impossibile cāref. Sz qd est necesse eē nullo modo est possibile. g incōueniēs est dicere Arl. hūc modū posuisse de substantiis separatis ppter dīctōnem i inclusā. qz etiā negauerit triū modū pbat qz etiā includit dīctōnez. Confirmat etiā hoc. qz cōmentator. i. 2. meta. in qōne Johānis grāmatici vult quod motus cū sit de se possibilis pōt ab alio perpetuari quia habet eē ab alio. substantia aut possibilis non potest ppetuari. g substantia perpetua non est necessaria ab alio. Item ut dicit pme. p. ce. 7. mundi super illud impossibile est vt non generabile cadat sub corruptione exponens illud dicit qz si inueniret aliud quod generabile eternum. possibile eēt vt natura possibilis transmutaretur in necessariam. Uterius imponitur phi. qz voluit ibi p. celi 7. mūdi qz que libet substantia habet suū eē ex nā sua

hec semper hec qñq: ita q̄ hec necessa-
semp est. hec necessario qñq: nō est. nec
aliter posset esse nisi vna natura muta-
retur in aliaz. vel q̄ due nature p̄trarie
sunt simul in eodem. vt in eodē lib. p̄o
ce. 7 mun. 12. metha. deducit Aristo. 7
p̄men. Item ex istis. s. p̄mo celi 7 mū.
7: 12. metha. ostendit q̄ negauit p̄mu-
m^o supra. q̄ esse s̄be separate vl neces-
sarie attribuit nature eius intrinsece. 7
ita nihil perpetuum ponit causatū. nisi
motū in celo 7 mediāte illo indiuidua
generabilia 7 corruptibilia fieri que nō
sunt necessaria licet spēs eorum sint ne-
cessarie. Ex quo poluit aliquē ordinem
reꝝ concluditur q̄ hoc est scōm 2^m mē-
bꝝum vel s̄m m^o 2^m. sed in icorrupti-
bilibus dixit species necessario eē in vno
idiuiduo. s̄ in corruptibilibus spēs di-
xit necessario esse in pluribus indiuidu-
is 7 diuersis. q̄ spēs de se sunt nēcio in-
corruptibiles. tamē per acc̄is corrup-
tibilis: sicut elementa s̄m se tota ponit in
corruptibilia tota sed scōm ptes corru-
ptibilia.

Contra istam opi.

que imponit ista Aristo. arguit p̄mo q̄
nō negauerit p̄mū motū hoc videtur
ex intentōe eius 2° metha. sempiternoꝝ
principia verissima eē necesse ē q̄ alijs
sunt cā veritatis. vnūquodq̄ aut sic se
h̄z ad esse sicut ad veritatē. p̄ etiā scōm
ip̄m q̄ oē sempiternū est necessa^m ex p̄o
ce. 7 mun. 7. 9. metha. c. penult. Item 5°
metha. nihil ph̄bet quozūdam nēcio
rū esse alteras cās. c. de nēcio. si tamē de
rōe causati esset possibilitas repugnan-
s necessitati sicut arguit dicta opi. cōtra-
dictio esset alicui^o necessarij esse aliquā
cām. Item 12. metha. concludit vni-
tatē vniuersi ex vnitāte finis. q̄ oē aliud
ab isto fine est ad ip̄m vt ad finē. s̄ cui^o
cunq̄ est cā finalis eius est causa suffici-
ens. q̄ 7c. p̄batio vltime pp̄n̄is. finis
non est causa nisi inq̄tūm mouet effici

ens ad dandum esse. mouet inq̄az vt
amatum 7 desideratū. hoc p̄z ex rōne
finis 5° metha. c. 2. p̄pter quē finē agēs
agit p̄pter quem. i. finem amatur agēs
dat esse aliq̄ ad ip̄m ordinando. Item
p̄men 12. metha. p̄cedit q̄ est ibi cā 7 ca-
tum sicut intellectū est causa intellectio-
nis. 7 Aristo. dicit q̄ mouet sicut ama-
tū 7 desideratum. balneū vt in mente
mouet s̄m p̄mentatorem effectiue. Item
saltem obiectū q̄tū ad intelligere mo-
uet effectiue. q̄ 7 ad esse. q̄ ip̄onitur phi-
losopho q̄ posuit vnāquāq̄ s̄barum
istarum esse suū intelligere. Item Aui-
cen. exp̄esse ponit necessarium ab alio
causaliter. q̄ si nō in hoc vidit contradi-
ctionem quare debet negari ab Aristo.
p̄pter cōtradictionem quam tu ponis

Item p̄men. de s̄bā orbis. c. 3. corp^o
celeste non indiget virtute mouente i lo-
co t̄m. sed etiam virtute largiente in se
7 in sua substātia p̄manentia eternā 7c
7 sequitur post de opi. Arist. dixerunt
quidam ip̄m non dicere cām agentem
totum. s̄ cām mouentem t̄m. 7 illud fu-
it valde absurdum eis. R̄ndetur ab
eis. q̄ qui ponunt fundamenta falsa ex
rōnibus v̄silibus p̄tingit q̄ postmodū
contradicant eisde ex rōnibus veris.

Contra. ostendisti Aristo. negare p̄mu-
m^o q̄ videtur includere cōtradictio-
nē. 7 nunc concedis ip̄m sibi ip̄i contra-
dicere. sed rōnabilius videtur sibi non
imponere contradictoria s̄ q̄ dicat p̄se
quēter ad aīis falsum concedendo cōse-
quens falsum. Item q̄ non posuerit
2^m m^o quē ip̄onis ei. videtur pp̄ ratio-
nabilitatem illius mōi probō. nihil de-
pendet ab alio in essendo a quo nō h̄t
eē 7 ita nec in p̄manēdo ab alio a quo
non habet p̄manentiam: quia ab eo-
dem habet esse 7 p̄manentiam. Nec est
simile de figuris 7 numeris. q̄ ibi p̄ior
licet non sit causa effectiua posterioris ē
tamen causa materialis sicut pars que
est potentia in toto. in p̄posito aut nō

potest poni causalitas nisi efficientie et finis sicut Aristoteles. Quod etiam imponitur Aristoteles de necessitate spirituum in corruptibilibus in diuersis indiuiduis non est verum. quia intellexit necessitatem motus celi esse et ita productionem indiuiduorum quando esset talis vel talis approximatio agentis ad passum necessitas. non est conditio existentie non igitur conuenit spiritui nisi in indiuiduis. nec est simile de elemento sicut totum et finem partem. nam elementum totum est singulare per se existens et principalis per vniuersum. Quod etiam imponitur sibi quod nulla substantia est ab alio effectiue videtur manifeste falsum de generabilibus generatio. non est ad substantiam. sed ipsa generatione substantia accipit esse quod prius non fuit. et ita eius quod producit est causa efficiens. nihil enim se ipsum producit ad esse. Item si corruptibile ex causa intrinseca quoniam necessario non sit ut si sibi imponitur. sed a se corrumpetur sine corrumpente exteriori. Imponitur etiam auiacen. tertius modus et probatur ex 6. methaphisicorum. ubi dicitur quod causum quantum ex se inest ei ut non sit. quantum vero ad suam causam est ei ut sit. quod autem est ei ex se apud intellectum prius est non duratiue eo quod est ei ex alio. Et hoc apud sapientes vocatur creatio dare scilicet esse rei post non esse absolute. Contra ipsum arguitur. quia iste modus includit contradictionem. quia si per impossibile posset non esse sequitur non tantum falsum. sed etiam impossibile secundum ipsum. scilicet causam necessariam non necessario causare et dare esse.

De intentione isto

rum philosophorum Aristoteles et auiacen. nescio. sed nolo eis imponere absurdiora quam ipsi dicant. vel quod ex dictis eorum necessario sequitur. et ex dictis eorum volo rationabiliorum intellectum accipere quem possumus. Respondendo igitur quod Aristoteles simul. et auiacen. posuerunt deum necessario se habere ad alia extra

se. et ex hoc sequitur quod quolibet aliud necessario se habet ad illud ipsum quod quasi immediate comparatur ad ipsum vel non mediante motu qui ex vniuersitate in toto ponit diffinitionem in partibus mobilis. et mediante motu generabilia et corruptibilia diffinitionem comparantur ad ipsum. Tenendo illud falsum fundamentum. scilicet Aristoteles. ponendo ipsum esse causam necessariam non videtur contradicere sibi ponendo causam necessarium ut vult. 5. methaphisicorum. c. de necessitate. quod quorumdam necessitatem est alia causa 7. 8. philosophi. 7. 2. metaphisicorum. sempiternorum principia spiritus esse verissima necesse est ut argutum est. et ita non ponit nisi tamen 2. modum sed etiam primum modum Auiacen. autem videtur statim contradicere sibi ipsum si ponendo illud esse possibile. quia tunc necessarium non necessario comparatur ad illud. Sed arguitur per Auiacen. si est ab alio. sed in conceptu quidditatiue eius non cadit esse. sed est de se possibile esse et non existens. sicut humanitas non est de se una nec plures. Conceditur de isto modo possibilitatis que. scilicet possibilitas non est nisi quod ordine nature hoc est causa hoc est capax huius et non est illud quidditatiue. Et ex hoc patet Respondens. ad argumentum factum contra auiacen. quasi contradicat sibi quia non sequitur posse non esse. nec potest poni esse. sicut nec ens non esse vniu. Et sic Aristoteles. concederet possibile quod est necessarium ab alio. sed possibile potest ante actum improbat per se. et minus. Itaque concordat Aristoteles. et auiacen. in sequentibus ex vno principio falso in quo concordat quod deus necessario se habet ad quodlibet quod est extra se ad quod immediate vel mediante immutabili comparatur. Ad illa que adducebantur prius ad probandum quod Aristoteles. negaret primum modum. ad primum quod nititur probare contradictionem forte diceret Aristoteles. possibile obiectiue non repugnare necessario si producat necessario. producit non enim requiritur quod re aliter posset esse non tale. sed quod ordine nature per intelligendo non tale. Hoc probatur per confirmationem argumenti quod ad-

ducebatur ab henrico q̄ est q̄ de essen-
tia diuina quasi de potentia subiectie
fm̄ ipsum generatur filius. certum est
enim q̄ ista potentialitas quasi subiec-
tiua non prohibet necessitatem nec q̄si
potentia obiectiua filij. quia generans
necessario generat. Ad illud quod ad-
ducebatur de primo celi et mundi. qd̄
vna natura mutaretur in aliam potest
dici q̄ substantia habet esse permanēs
et ideo non datur sibi semper nouum
et nouus eē. ergo a causa necessario cān-
te fm̄ cum datur sibi natura necessaria
formaliter. et si posset nō eē mutaretur
eius natura. Per idem patet ad illud
iz. metha. de motu. quia cum sit de se
possibilis nō solum pōt ppter hoc ab
alio perpetuari quia ab alio est. sed qz
cum hoc semper habet esse nouum. et
ita nunq̄ formam que est necessitas lz
necessario semper sit quia mobile to-
necessario vniformiter se habet ad dās
esse vniformit̄ necessario fm̄ istos.

Et hec habitudo necessario vniformis
mobilis ad mouēs ē cā motū. necessa-
rio fieri. lz mot' nūq̄ habeat eē forma-
liter necessariū. Est etiā hic nēctas ine-
uitabilitatis sine necessitate imutabi-
latis in motu sed ex necessitate imuta-
bilitatis in causā ipsius motus. Ita q̄
vtraqz auctas p hoc soluit. Sz pmanēs
si ē nēctū sil hz eē q̄ ē formalit̄ nēctum.
et ita si sit corruptibile p̄dictō erit n̄ sic
motus. Vel argu^m Arj. p̄ platonem
p̄ celi et mundi. pcedit ex sup̄pōne nēctij
agētis. et tunc sic deduco. si celū pōt p-
petuari et ab agente nēctio. ḡ nēctio ppe-
tuabitur. huic aut nēctio repugnat act'
iste corrūpetur. ḡ et pō ad illū actū. qz
cuiusqz nēctio repugnat actus eidē ne-
cessario repugnat potētia ad illū actuz
lz nō cuiusqz contingentij. ḡ nō stat po-
tētia ad corrūptōnē nisi stet potētia ad
obā simul. et p hoc lz illa p̄na de possi-
bili posito in esse. nā expōne possibilis
in eē non sequitur impossibilitas. nec

noua impossibilitas alicui necessario.

Quātuz ad secundū

pncipale p ista conclusiōe q̄ dca ē eē
intentio amboz Arj. et Auicē. arguo
sic. in omni differentia entis necessitas
est perfectiō contingentia. pbatio. qz ne-
cessitas est perfectiō in ente in se. ḡ i oi
differentia entis. ḡ in illa differentia en-
tis que est cā necessitas est perfectior cō-
tingentia. perfectissima igitur causa
nēctio cāt. Respōdetur q̄ nēctitas est pfe-
ctior conditio vbi est possibilis. ē aut i
cōpossibilis rōni cāe vt cā. quia sic loq̄-
mur et non de eo qd̄ est cā. Contra hō
in multis diuisionibus entis altez diui-
dens ē perfectum altez imperfectum. et
extrema illa q̄ sunt perfecta in diuersis
diuisionibus aut necessario concomi-
tātur aut cōpatiūtur se. Exēplū si diui-
datur ens per finitū et infinitū. per neces-
sariū et possibile. per potentiam et actū
actus nēctitas infinitas aut necessario se
cōcomitatur aut cōpatiūtur se. ḡ cū
in diuisione entis per cāz et causatuz cā
sit perfectius extremū. cōcomitabitur
cum eo qd̄cunqz perfectius diuidēs ens
aut poterit stare cum eo. et per cōseqns
necessitas. P̄terea si primū cāns nālī-
ter cāret. causaret necessario et tunc da-
ret necessitatē suo causato. sed nulla p-
fectio tollitur a causato propter modū
causandi ipsius causantis eque pfectuz
cāre autē volūtariē non est modus cān-
di minus perfectus q̄ causare naturali-
ter. ḡ ppter hoc quod est causare volū-
tariē nō tollitur necessario aliqua pfe-
ctio effectiui. ergo cā causans volūtariē
potest dare necessitatem effectui. Con-
firmat rō. qz si cāret nālīē posset pducē
plures diuās entis. s. possibile et necessa-
riū si ergo causas volūtariē nō posset
cāre nisi tñ ens contingens videretur
eē causa imperfecta quia tñ causalitas
ei' n̄ se extēderet ad tot effect' ad q̄t se
extēderet si nālīē cāret. Itē aliq̄ cāt ne

cessario causat. ergo prima causa necessario causat suum effectum. ante videtur manifestum. propter multas causas naturales que necessario causant suos effectus. consequentiam probat. quia in essentialiter ordinatis posterius non potest habere necessitatem nisi prius habeat esse necessarium. connectiones autem causarum ad suas causas sunt essentialiter ordinate. ergo nulla talis connectio est necessaria nisi illa que est primi causati ad suam causam sit necessaria.

Contra istam conclusionem

in qua communiter concordant philosophi quod prima causa necessario et naturaliter causat primum causatum. arguitur sic. Primum enim a se. agens naturale aliquo modo perficitur sua productione vel producto. ergo et minor ostenditur. quia agens naturale agit propter finem ex secundo philosophi. sed nihil videtur agere propter finem quo nullo modo perficiatur.

Sed ad istud primo respondetur secundum intentionem Auid. 6. methaphis. c. vlt. quod agens perfectum agit ex liberalitate. hoc est non expectans perfectionem a producto sicut exposita est intentio liberalitatis. dif. 2. questione de productionibus. Negandum igitur videtur quod assumitur. scilicet quod agens naturale perficitur eo quod producit quia hoc non est nisi in agentibus naturalibus imperfectis. et cum adducitur quod agens naturale agit propter finem non oportet quod agens primum naturale agere propter aliud quam propter se. sed propter se ipsum ut propter finem nec oportet ipsum perfici illo fine sed esse naturaliter illi finem. Alia etiam ratio habetur ab Auid. quod sicut aqua ex se ipsa est frigida persequitur autem eam quod infrigidet alio a se ita primum agens si ponatur naturale agens secundum eos ex se ipso erit perfectum sed perfectionem eius persequetur producere perfectionem in alio. ita tamen quod illa productio perfectionis in alio non sit finis et sic nec finis a quo est infrigidat. Ratio ratio

onis reducitur contra istas responsiones quod si a quo non posset stare in frigiditate sua absque hoc quod aliquid frigeret non esset summe perfecta in frigiditate quia aliquo modo dependeret ab alio in frigiditate sua. ita igitur hic de prima causa intentione sua respectu entitatis primi causati.

Sed ista reductio non multum cogit quia si aliqua posset producere frigiditatem per se statim diceretur autem. quod quicquid non possit esse in se frigida absque hoc quod frigeret non esset propter hoc dependentia in frigiditate sua sed perfectio completiva frigiditatis ex qua necio produceret vel frigus in alio vel frigus per se stans et ita ponetur de primo ente respectu productionis in alijs. Ultimo vero quod ista ratio posset sic declarari omne agens naturale aut actione sua perficitur in se. aut in suo simili aut in toto aut per suam productionem nam eius accipit esse in alio. hoc. n. apparet inductiue in omnibus. intellectus enim agens naturaliter perficitur sua actione. ignis naturaliter agens perficitur in simili et natura sua habet esse in alio in quo posset illa natura esse etiam igne generate corrupto. et ita videtur necesse est agens naturaliter in corruptibilibus secundum illud secundum de anima generatio est perpetua ut saluetur esse solui uis. sol generat vermem. sed non perficitur in se nec natura sua accipiat esse in alio. tamen perficitur in suo toto in quantum est pars vniuersi. cuius vniuersi aliqua pars producit. et perfectio totius videtur esse aliquo modo perfectio partis. deus patet naturaliter producendo filium licet non perficiatur in se nec in toto cum non sit pars quod nullum est pars in sua natura accipit esse in alio supposito. vel alio supposito accipit esse nature. Patet igitur inductiue ista maior diuisim sed difficile sit assignare propter quod ista maior. Sed si deus naturaliter produceret creaturam nullum istorum pertingeret. nec. n. perficeretur in se ex tali productione. nec in simili nec in toto. nec natura sua accipiet esse in producto. sed nec creatura naturaliter producit.

2^a ratio opponit^r p^rtra p^rhos. q^z potē
tia respiciens aliquod ob^r per se 7 eēn
tialiter non necessario respicit illa que
non h^{nt} ordinem essentialē s^z accētalē
ad illud p^rmu^z. voluntas diuina respic
p^rmo bonitatē diuinā ad quā creature
h^{nt} ordinē p^rtingentem nō necessariū.
q^z non sūt necessarie ad p^rsequendū istā
bonitatē nec augēt eam. g^o volūtas diui
na istas creaturas nō necessario respicit

Sed ista rō licet sit in se aliquāl^r ap
parens tñ videt^r p^rradicere aliquib^z di
cti argumēt. q^z ponit q^z voluntas diui
na vt respicit res in esse quidditatio ne
cessario vult q^zquid vult. 7 tñ res in eē
quidditatio nō magis h^{nt} necessariū
ordinē ad bonitatē diuinā q^z res in esse
ex^{nt}ie. Videtur ēt rō h^{ic} aliaz instātiā
q^z sicut voluntas diuina h^z essentialē su
a^z p^r p^rmo obiecto: ita 7 intellectus di
uinus. g^o 7 intē^r diuinus accētalit^r respit
ceret q^zquid aliud ab eēntia diuina res
piceret p^r obō. 7 ita videretur sequi q^z
deus non necessario sciret aliud in illi
gibile a se sicut non necessario vult aliō
volibile a se. Primam instātiā: q^a
non est p^r veritatem s^z p^rtra opināte^z cō
cedo. Secūdam excludendo confir
mo rōnem q^z voluntas que determinat
ad finem nō determinat ad aliquid co
ruz que sunt ad finē nisi quaten^r per sy
logismū p^racticū cōcluditur ex fine ne
cessitas illius entis ad finē. s. vel necessi
tas eius in esse vel haberi ad hoc q^z si
nis sit vel habeatur vel acquiratur.
vel necessitas eius in diligi ad hoc vt si
nis diligatur vel habeat. hoc videmus
in omnibus voluntatib^z que sunt ipi^r
finis: quia non opor^z p^rpter finem eas
determinatas esse alicuius entis ad fi
nem si tale ens non pcludatur p^r sylogis
mū p^racticū esse necessariū aliquo isto
rū modorum ad finē. g^o cum intellect^r
diuinus non cognoscat aliud a se eē ne
cessariū ad finē vltimū quocunq^z. vo
luntas illa ex hoc q^z est necessariū finis

non o^z q^z sit necessario alterius a fine.

Q^z instatur de intellectu nō est sile
quia intellectū esse necessario respectu
alicuius obiecti non ponit illud esse ali
quid in entitate reali aliud a p^rmo obō
q^z eē cognitū ab intellectu diuino non
ponit illud eē in se. sed in intellectu p^re
sential^r non sic eē volitum. imo ponit
tunc vel p^rter illud habere aliud esse a
voluntate. 7 hoc loquendo de volitiōe
efficaci. q^z q^z sic volitū est a deo aliqñ
est in effectu. non est igitur intellect^r di
uinus ita se h^{ns} ad intelligibilia alia a
se: sicut volūtas ad alia volibilia. q^z il
le intellectus potest eē necessario oīum
intelligibilū quatenus sunt sibi p^rntia:
nec per hoc ponitur aliquid aliō a deo
formaliter necessarium in eē reali. volū
tas aut non posset eē necessario aliquo
rum aliorū volibilū nisi illa alia eēnt
aliqñ necessaria in aliquo eē reali alio
ab esse diuino.

Insus rationibus

cuiusdam doctoris aliquāl^r sic fortifi
catis Addo rōes alias. Et arguo p^r
sic. quod est ex se necessariū perfecte q^z
tum pōt cogitari aliquid eē necessariū
non potest nō eē quocunq^z alio a se nō
ex^{nt}ie. deus est sūme necessariū scōm il
lum intellectum p^racceptum. g^o quocū
q^z alio a se non ex^{nt}ie non p^rpter hoc se
quit^r ipm non eē. S^z si necessariā habe
ret habitudinē ad primū causatū: illo
causato non ex^{nt}ie non eēt. g^o non hab^z
ad illud necessariā habitudinē. Ma
iorem p^rbo. q^z ex minus ipossibili non
sequitur ipossibilis. sicut nec ex min^r
falso sequit^r falsū. Et hoc p^rbo. q^z si fal
sius habeat duplicem rōnem falsitatis
7 min^r falsum tñ vnicam circūscriba
mus a falsiori illam rōnem falsitatis in
qua excedit min^r falsum stante alia: 7 a
minus falso illā quā h^z. tūc falsius erit
falsū 7 minus falsū non erit falsū. quia
circūscripta est rō falsitatis minus falsi

g^o b^o posito falsi^o erit falsū 7 min^o falsū
erit vez. 7 tunc ex vero sequit^r falsum.
Ex hoc et p^o tunc q^o ex minus impossibi
li nō sequit^r impossibilis. Sed tale ne
cessarium quale descriptū est: est magis
necessariū q^o q^odcunq^z aliud necessariū
ab eo etiā fm oēm opl. phoz. g^o ex non
ēē cuiuslibet alterius q^o est minus im
possibile: non sequit^r nō ēē istius quod
est impossibilis. Probo aliud assūp
tum. i. q^o si necessariū haberet habitu
dinē 7c. q^o habens necessariā habitu
dinē ad aliquid nō est illa habitudine nō
existente. non existente aut^r extremo nō
existit illa habitudine non existente. igit^r
extremo habitudinis non existit funda
mentū. Contra istam rōem instat. q^o
p^oncipiū d^ostruitur destructa p^oclusio
ne. ex p^omo p^oorum. 7 tñ p^oncipiū ex se
videtur ēē formal^r necessariū. p^oclusio
aut^r nō est necessaria nisi ex p^oin^o. g^o 7c.

Hec instātia nulla ē. q^o stat p^obatio
maioris q^o ex min^o impossibili nō sequi
tur impossibilis. sed nec est sile ad p^opo
sitū. q^o cōclusio nō ē nisi quedā veritas
partial^r p^oncipiū q^o h^oz q^osi totalē verita
tē. sicut singulare ē quedā veritas p^oial^r
respectu v^olis. In entibus aut^r ens causa
tū non est quedā entitas q^osi partial^r cāe
sed est oīo alia entitas depēdens ab en
titate cāe. 7 si ergo aliqua cōclusiōe de
structa destruat^r p^oncipiū non tñ ita
erit de entitate in causa 7 causato.

Ad hoc aut^r vt istud de p^oncipio 7 con
clusionē intelligat^r melius p^ont poni exē
pla. p^oma p^oclusio geometrie q^o ille linee
trianguli sic cōstituti sunt equales non
videtur esse nisi quoddā p^oticulare isti^o
v^olis oēs linee ducte a centro vsq^z ad cir
cūferentiam sunt equales. 7 ita in mul
tis alijs p^oclusio non videtur ēē nisi par
ticulare vel vnius v^olis vel multoz ex q^o
bus simul inferitur. sicut si iungam^o isti
istam v^olem. quecunq^z eidem sunt equa
lia inter se sunt equalia. 7 l^oz p^odicatur
p^omo conueniat subō ip^ous v^olis. i. ade

quate non tamē conuenit p^omo tali p^o
mitate subiecto minus v^olis nec pp istā
p^omitatem in p^oncipio 7 nō p^omitatē
in conclusionē est talis causalitas in p^o
ncipio respectu cōclusiōis qualis est in
entitatibus vnius entis respectu alteri^o
ita q^o illa causalitas in p^oncipio ponat^r
veritatē aliam formaliter a veritate cō
clusionis. sicut in entibus entitas cause
est formaliter alia ab entitate causati. p^o
mitas aut^r p^odicatiōis ē propter p^omi
tatē terminoz. 7 termini spāles l^oz non
sunt adequati illis p^odicati. tamē attri
butio p^odicati illis terminis spālibus p^o
ticulari^o sumpt^r includit^r in attributiōe
eiusdē p^odicati terminis cōibus v^oliter
sumptis. includit^r inquā sicut aliquid il
lius veritatis. 2° arguo sic. aliquid
fit contingent^r in entibus. g^o p^oma causa
p^otingenter causat. antecedens cōcedūt
p^ohi. p^ontiam. p^obo sic. si p^oma cā necessa^o
se habet ad cām p^oximam sit illa. b. b.
igitur necessario mouetur a p^oma cau
sa. b. aut^r eodem modo quo mouetur a
p^oma causa mouet^r p^oximam sibi. igitur
b necessario causat mouēdo. c. 7 c. mo
uendo. d. 7 sic in omnibus causis proce
dendo nihil contingent^r erit. si p^oma cau
sa necessario causat. Ista ratio pertrac
tata est dis. 2°. q^one p^oma de in itate
dei. p^obando deum esse formaliter infi
nitum. 7 ideo non oportet hic amplius
imozari. Preterea 7 redit in idē. ali^o
quod malum sit in vnūerso: ergo deus
non necessario causat. antecedens cōce
dunt p^ohi. p^obo p^ontiam. q^o agens neces
sario p^oducit effectum suum in suscepti
uo quantum potest. p^oducit in eo effect^o
p^oimi est bonitas 7 perfectio. g^o si neces
sario agit. p^oducit bonitatem in quolibz
q^orum ip^om susceptiuum pōt recipere. l^oz
habens bonitatem tantam q^ote ipsum
est capax nullam habet malitiam. ergo
7c. Et si istud argumētūz possit euadi
de malo in natura. sicut tactum ē dis.
2°. q. p^ocallegata. tamen de malo conti

gēter facto. quod. s. est vituperabile nō videtur possibilis euasio quin si aliqđ tale malum eueniat quod. s. sit vituperabile. ac ex hoc sequat qđ contingenter eueniat. causa p̄ima nō necessario causat sicut ostendit ista deductio. Itēz oīs causa necessario agens agit fm vltimum potentie sue. qz sicut non est i potestate sua agere et non agere: ita nec intente et remisse agere. ergo si p̄ima causa necessario causat: causat quicqđ pōt causare. potest autē causare ex se omne causabile. vt pbabo. ergo causat omne causabile. ergo nulla causa scđa aliqđ causat. istam scđam p̄ntiam pbō. quia causa p̄ior p̄ius naturalit̄ respicit causatum qđ causa posterior. ex p̄ima productione de causis. qđ in illo p̄iori si totaliter causat totum illud quod in scđo signo deberet causari a causa scđa in 2° signo in quo debet causa scđa causare nulla est possibilis actō cause scđe. quia fm̄ preintelligitur totus effectus causatus a causa p̄ima. Assumptuz in argumento qđ possit causare omne causabile pbō. qz h̄z potentiaz cuiuscunqz cāe scđe. totaz ēt que est in causa scđa. quantum a quodlibet p̄fectionis quod ē in quacūqz causa scđa: sicut deductum est in qōne p̄ius allegata de infinitate via p̄ma sumpta de efficientia. non requiritur autē cū causa efficiente aliqua imperfectio. s̄z tm̄ perfectio. quia causare effectiue est p̄fectionis simplr. ergo p̄mū habēs in se causalitatē omnem cause secunde q̄tum ad quodlibet qđ est p̄fectionis potest immediate causare ex se omne causabile. sicut et cum cā scđa. Et si cōse quēs vltimum. q. s. cāe scđe p̄ueniuntur actōibus suis nō habeatur p̄ incōuenienti. duco ad maius inconueniens qđ causabit et oīa et vnum soluz. ita qđ oīa erunt tm̄ vnuz. qz sicut causabit oīa cābilia p̄pter h̄ qđ causat omnia que potest causare. ita etiam in quacūqz causatione causabit q̄tum potest causare.

et ita perfectissimum. et ita oīa illa erūt illud vnum cātum. et tunc omnia erūt vnum. Per idem mediū ex necessitate causandi et vltimata causatione seqđ qđ mouebit in non tempore. aut saltem mutabit celuz in non tempore. ita qđ celum non p̄prie mouebitur. Nec valet illa responsio tacta supra. q. p̄alle gata d̄ infinitate. quia ista virtus infinita habet oēm p̄fectionem cause efficiētis in se quam ip̄a habet cum causa secūda p̄ima. et ideo sequitur qđ immediate potest causare omnē illum efficiētē in celo per se quem potest causare cum intelligentia. ergo et causat si necessario agit quicquid potest. et ultra si causat illud immediate. ergo mutat et in non tempore: quia potentia infinita agens secūdum vltimum potentie sue non potest agere in tempore. si autem aliquis motus celi potest esse in nō tempore ab isto mouente igitur est et si hoc ergo nulla ē generatio et corruptio in inferioribus q̄ sunt p̄tra philosophos. igitur illa ex q̄bus sequitur ista sunt falsa secundum philosophos.

Ad questionem ^{quantum} ad exponentem negatiuam istius excludiue. Respondeo p̄cedēdo p̄clusiones istarum rationum quaruz licz forte aliqui non p̄uincerent philosophos quin possent respondere. sunt tamen pbabiliores illis que adducuntur pro philosophis et forte alique necessarie. Dico tamē quantum ad istam partē qđ nihil aliud a deo est inmutabile loquendo de mutatione qđ est versio. quia nihil aliud est formalr necessarium. quodlibet etiam aliud est mutabile subiectiue. nisi p̄pter imperfectionem negatiuam. puta vltimum accidens quod nullius p̄fectionis est capax p̄pter sui imperfectionē. v̄puta si sit aliqua relatio nō est mutabile subiectiue. quia non potest esse subiectuz alius. hoc est qz est imperfectum nega-

tiue. i. non capax alicuius perfectiōis. s3
nihil aliud a deo ppter perfectiōē sui
est imutabile. quia si aliquid est tale:
hoc maxime esset pima intelligentia.
sed illa est mutabilis ab intellectu ad
intellectiōem. probatio. potest enim ha
bere intellectuē cuiuscūq3 intelligibi
lis. quia hoc potest intellectus noster ha
bere. nō autem vnicam oīum quia tūc
illa esset infinita ex distīn. 2. qōe pima
nec infinitas simul oīum intelligibiliū
quia tunc intellectus habens in actu i
mul distincte videtur esse infini^{us}. ergo
potest intellectuē vnius intelligibilis
habere post alterius intelligibilis intel
lectiōem. q̄ est mutabilis.

Ad argumenta

Pro opio. philosopho. posita. Ad illū
quod arguunt de mutatione pmi. si nō
necessario se habet ad pimum sibi.

Respōdeo q̄ voluntate antiqua po
test fieri nouus effectus sine mutatiōe
voluntatis. sicut ergo volitione mea ea
dem continuata qua volo aliquid iam
fieri faciam illud tunc pro quando vo
lo illud facere. ita deus in eternitate vo
luit aliquid aliud a se esse pro aliquo tē
pore: 7 tunc illud creauit pro quando
vult illud esse. Et si obijcias secun
dum Auerro. 8. physico. q̄ saltez expe
ctabit tempus si non statim ponat esse
ctum in esse qñ vult illud esse. Et preter
hoc secundum eundem alibi indetermin
atum contingētia ad vtrūlibet: talem
indeterminatiōem ponit q̄ sic indetmi
natum non potest ex se exire in actum
vt videtur. ergo si in deo erit talis con
tingētia ad causandū nō videtur posse
ex se determinari ad causandū. Ad
pimum. Respōdeo existens i tempore 7
volens. aut vult efficacissima volitione
non respiciendo tempus p quo vult il
lud esse. aut vult illū esse pro aliquo tē
pore certo. si pimo modo statim pone
ret volūm in esse si voluntas sua sit p

fecte potens. si 2° posito q̄ volūtas ei^{us}
esset simplici potens non statim pone
ret rem in esse sed protunc qñ vult illū
esse expectaret igitur tempus quia ē ens
in tempore s3 applicando ad deum au
ferende sunt iperfectiones. si. n. volun
tas eius potens est tamē voluntas eius
nō habet esse in tempore vt expectet tē
pus pro quo producat volūm qd vtrū
q3 nō vult necessario tunc esse qñ vult
sed vult esse pro tempore determinato
qd tamē nō expectat qz operatio volū
tatis eius non est in tempore. Et cū
dictis 2° de indeterminatione cāe cōtin
genter cāntis. dictum est alias de dupli
ci indeterminatione. s. potentie passive et
potentie active illimitate. deus nō est i
determinatus pma indeterminatione
ad cāndum. s3 scda. 7 hoc nō tñ ad plu
ra disperata ad quoz quodlibz eēt na
turaliter determinatus sicut sol se hēt
ad multos effectus suos in quos potest
s3 indeterminat^{us} ad p̄dictoria ad q̄z
vtrūlibz poterat ex liberalitate sua de
terminari. 7 voluntas nra est indetmina
ta hoc mō indeterminatiōe virtutis acti
ue ad vtrūlibz p̄dictoriorū 7 ex se pōt
determinari ad hoc vel ad illud. Et si
queras q̄re igit volūtas diuina magis
determinat^{ur} ad vnū p̄dictoriorū q̄ ad al
terū. Rñdeo idisciplinati ē querere
oīum cās 7 demonstratiōē fm phz. 4°.
metha. principij. n. demonstratiōis nō ē
demonstratio. immediatū aut pñ^{us} est volū
tatē velle hoc. ita q̄ nō ē aliq̄ cā media i
ter ista. sic immediatū ē calozē esse calefa
ctiuū: l3 h sit nālitas ibi aut liberalitas
7 iō h^{us} quare volūtas voluit h^{us}. nlla ē
cā nisi qz volūtas sic h^{us} cā ē q̄re caloz ē
calefactiu^{us} nlla ē cā nisi qz caloz ē caloz
qz nlla est prior cā. Et si dicas quō h
potest esse immediatio cum sit contin
gentia ad vtrūlibet. dictum est als in q̄
stione de sbo theo. q̄ in contingentibus
est aliquid pimum quod est immediatū
7 tamen contingens quia non stat^{im} ad

necessarium . non enim ex necessario se quitur contingens. ⁊ ideo hic oportet stare ad istam voluntas dei vult hoc. que est contingens ⁊ tamen immediata quia nlla alia causa prior ratione volu- tati quare ipsa sit huius ⁊ non alterius

Per hoc apparz ad illud qd Auid. adducit q actio sua est in eo per essenti- am ⁊ non est in eo accidentalis. verum est quia suum velle est sua essentia. tam contingenter transit supra hoc obiectu vel illud sicut infra de futuris contin- gentibus dicitur. Per idem apparz ad argumentum principale qz cu neces- sitate dei stat q illud ad quod immedi- ate se habet sit mutabile quia immedi- ate ab immutabili e mutabile sine mu- tatione immutabilis. quia contingens habitudo est immutabilis ad proximu sibi. ⁊ io extremu illi hitudis e coriges ⁊ mutabile lz sudame fit imutabile.

Ad argumenta

posita pro phis ad primum de illis di- uidentibus ens. dico q necessarium est conditio perfectioz in omni entitate q possibile cui conditio necessitatis est co- possibis. non est autem perfectio in illa entitate cui est compossibilis. quia con- tradictio non ponit aliquam perfectio- nem. ⁊ hoc non est ex ratione sui. sed ex- positione illius entis cui repugnat. ⁊ ita dico q necessitas repugnat omni respec- tui ad posterius. quia ex quo omne po- sterius est non necessarium primum n pot est habere necessariam habitudinē ad aliquod eorum. Et cum dicit q om- nia diuidentia perfectiora concomitan- tur se. dico q hoc est verum de diuide- tibus que dicunt perfectionem simplici- ter ⁊ ad se. vt actus ⁊ infinitas ⁊ huius modi. Non autem de illis que dicunt respectum ad aliquid posterius. quia habere necessariam habitudinem ad aliquid tale non est perfectionis. quia n stat cuz perfecta necessitate illius quod dicitur habere talem habitudinem.

Hoc confirmatur quia talis habitudo non est formaliter infinita cum tamen infinitas sit nobilius extremum in diui- sione entis. Ad aliud cum dicitur si naturaliter causaret necessario causarz ⁊ tunc daret necessitatez productio ⁊c. dico q tunc sequitur q necessario cau- saret sicut ex antecedente includente in copossibilia sequitur consequens inclu- dens in compossibilia. in antecedente re- pugnat eiz quod est causare modus ille qui est naturaliter. quia causare dicit productionez diuersi in esse. ⁊ ita cotin- genti naturaliter dicit modum causan- di necm ⁊ ita respcu necessarij. ⁊ io se- quitur consequens includens simul duo opposita ratioe causatiois ⁊ modi can- di. hoc modo primo ppo est vera. et cum addis nulla perfectio tollitur a ca- to ppter modum perfectionem causan- di ipsius cause. concedo nec modus cau- sandi voluntarie tollit aliquam perfec- tionem a causabili. sed tollit a causabili necessitatem que est in se perfectio. sed i compossibilis causabili. ⁊ dat perfectio- nem causato copossibilem sibi. sicut xpo- luntarie in causatione dicit modum co- possibilem causatioi. Per hoc appa- ret ad confirmationem de pluribus dif- ferentijs entis producibilibus. dico q ens cabile n pt hic dras istas necessarij ⁊ possibile est. sed omne ens cabile est ta- tum possibile. ⁊ ideo non est imperfecti- onis in causa no posse causare istas dif- ferentias. quia ad impossibile nulla est potetia. Similiter si per impossibile na- turaliter causaret. ⁊ ideo necessario no- produceret plures differentias entis. qz tantum produceret necessaria non con- tingentia. Ad vltimum dico q nul- la est connectio causati ⁊ cause simplici- ter necessaria. nec aliqua causa secunda causat necessario simpliciter sed tm fm qd. p. p. apparz qz qlz opedz ab hitudi- ne p. cae ad catu. sicut nlla ca. r. cat nisi prima causa coeausante causatum eius ⁊ hoc pri naturalit q ipa ca. p. xia cat

prima autem non causat nisi contingenter. secundum simpliciter contingenter causat. quod de-
pendet ad ipsam causationem primi quod sim-
pliciter contingens est. 2^a pars. scilicet de necessitate
secundum quid per quod multe causas naturales quantum est
ex parte earum non possunt non causare effectum. et ideo
necessitas est secundum quid quantum est. scilicet ex
parte earum et non simpliciter. sicut ignis quantum est
ex parte sui non potest non calefacere. tamen
potest absolute non calefacere deo non coope-
rante: sicut perfecte apparuit de tribus
pueris in camino.

Intra distinctio

nem non a quo. utrum ge-
neratio filii sit eterna in di-

uinitis. Quod non. quod ubi idem est esse et dura-
tio si aliquid est principium esse et durati-
onis: sed patet est principium esse filii quod prin-
cipium diuinitatis secundum Augustinum. 4. de tri. ca.
17. vel. 54. est principium duratiouis filii

Preterea Augustinus. 15. de tri. c. 15. vel. 40
Imperfectio est in verbo nostro quod est formabile
antequam formetur. ergo imperfectio videtur in verbo quod est
formari. hoc igitur non preterit verbo diuinitatis

Preterea. si generatio filii est eterna.
ergo filius semper generatur. ergo filius nunquam ge-
tus est. et ita nunquam est filius. hec due prene-
gant per Augustinum. 83. q. q. 37. qui semper
nascitur nunquam natus est. ergo si filius semper
nascitur nunquam natus est ultra quod nunquam na-
tus est nunquam est filius. **Oppositum** Am-
bro. 1. de tri. c. 6. et ponit in littera. si pater
prius erat deus et postea genuit genitum. de-
nis accessione mutatus est. auertat de
hanc amentiam. semper igitur habuit filium

Sicut auctas Hilarius. in littera. iter gigne-
re et gigni nullum est medium. scilicet durationis
si igitur proprium est patri semper genuisse
proprium est filio quod semper genitus est.

Ad questionem di-

co quod sic. quod generatio non est ibi sub ratione
mutationis. sicut omnem est di. 5. q. 2. ideo
non habet terminos coincidentes terminis
generatiouis mutatiouis. scilicet esse post non esse

propter quos terminos repugnat genera-
tois mutationi eternitas. quod non possunt simul
esse sed alter ante alterum. ergo non eternitas. sed
tamen est ibi generatio. productio in esse sibi
per modum nature. **Ex hoc ostendo quod sit**
eterna. quod agens omnino sufficiens hoc est in
nullo dependens et producat per modum
nature. habet productionem sibi coeternam et pro-
ductum perfectum si non agit per motum. sed per
generans. producat per modum nature et est agens
omnino sufficiens in nullo dependens igitur habet
generationem sibi coeternam. igitur et genitum: quod
non producat per motum. maior appetit. quod quod
producat precederet suam productionem
hoc non posset esse ut videtur nisi quod vel in
parte eius esset agere et non agere vel quod si
ex se determinaret ad agendum tamen posset
set impediri. propter defectum alicuius a quo de-
pendet in agendo hec omnia excludunt ea
quod posita sunt in maiore. scilicet esse agens suffi-
ciens et producat naturaliter. si et istis pointis
precederet productum hoc esset quod producat
produceret per motum. igitur utrisque amotis
et motu non tamen productio est sibi coeterna. pro-
ducentis: sed etiam productum. minor appetit
quantum ad omnes conditiones. quod generans natu-
ter generat. et est producat omnino primus.
igitur a nullo alio dependet in producatendo
et naturam suam nullo modo coiccat per mo-
tum: quod non potest esse motus in natura illa.

Per istam rationem tenet illud exem-
plum Augustini. 6. de tri. c. j. de magnis. vel 2^a
de paruis de igne et splendore quod si ignis
esset eternus haberet splendorem sibi coe-
tenuum et coeternum. Istud exemplum decla-
ro sic. quicunque concurrunt in aliquo ratio-
coioris et minus coioris. quicquid in illo se-
quitur per se rationem coioris sequitur et
eam ubi inuenit absque ratione minus coioris
hoc apparet in omnibus coibus habet
tibus proprias passiones et eorum inferiori-
bus. igitur si in creatura concurrat ratio
cantis naturaliter et ratio producat natu-
raliter quicquid sequitur creaturam ratione
huius coioris quod est producat naturaliter
sequitur etiam eam ubi inuenit sine cau-

satione naturalr: s; q ignis habeat splē
dozem sibi coeui; hoc nō sequit ipum
precise p hoc quod est causans. nāliter:
s; ex hoc q est pducens naturalr. quia
si p impossibile nō causaret illū sed p
duceret ita q splendor esset eiusdē nāe
cum igne. adhuc non min⁹ sequeret coe
uitas. igitur vbi ē vere rō producentis
naturaliter sine ratioe causantis natu
ralr sicut est in diuinis ibi vere sequit p
ducens habere pductum naturalr sibi
coeui. **I**sta solutio etiā cōfirmatur
accipiendo illud qd reperit perfectiōis
sparsim in generatōibus diuersaz crea
turaz ⁊ relinquendo ea que sūt imper
fectionis. in generatōibus. n. successiuo
ruz hoc est perfectionis in eis q duz sūt
unt sūt imperfectionis est in eis q non
manēt s; habent esse tm̄ in fluxu partis
post ptem. In generatione pmanētuz
hoc est perfectiōis q manent ⁊ imper
fectionis q nō sunt dum fiunt. quia h⁹
ponit imperfectionem in faciente. quia
nō est perfectum faciens. sūt in facto q
necessario h; esse post nō esse in indiui
sibilibus successiuoz. hoc est pfectionis
q dum fiunt sunt ⁊ tota simul sunt. s;
imperfectionis q raptum transeunt. Ag
gregando igitur perfectiōes habebitur
genitū quod simul generabit ⁊ erit ⁊ p
manent erit. hoc est genitū generari et
pfecte esse in nunc perfecte stāte quod ē
nūc eternitatis. hoc est propositum.

Ad primum argm dico q principium
dicit multipl. sicut apparet 5° metha.
c. i. ⁊ si accipiat eodē modo bñ potest
pcedi q si sit principū alicui⁹ q sit pñ
cipium illius quod est idem ipsi. sed pñ
cipium nō cōsuevit cōstrui cum hoc qd
est durationis pro principio originis. s;
tm̄ p principio quod sit quasi termin⁹
illius durationis a quo. sicut instās dicit
pncipiu; tps. ⁊ siue hoc sit ex vsu fmo
nis vel ex virtute sermonis nō cōcedere
tur ista pater est principium durationis

filij sine determinatione. s; bñ concede
retur ista pater est pncipium originati
uū eternitatis filij. Qñ igitur arguis p
idēitatez eē ⁊ durationis: quia quicqd
est principium vnius ⁊ alterius. cōcedo
si principium vniformiter accipitur res
pectu esse ⁊ durationis. s; ly principiu;
non construitur cum li durationis i ra
tione qualis principij li principiu; con
struitur cuz li esse. q; respectu esse est pñ
cipiū originatiuū. Et ideo nō sequitur
s; est fallacia equiuocatiōis vel amphy
s; ad hoc vt pñtia teneat oporteat det
minare principiu; in pñte per hoc qd ē
originans vel originale. sic. pater est pñ
cipium originale durationis filij. quod
concedo vt dictuz est. **A**d 2^m dico q

verbum nostrū est dupliciter in fieri.
Uno mō est in fieri quod est propria gi
gnitio ipsius verbi. Alio mō est in fieri
quod est propria inquisitio precedēs il
lam gignitionem. quaz inquisitionem
Aug. vocat cogitatōnem volubilez. q
verbum nostrū sit in fieri hoc scōo mo
do hoc est imperfectionis ⁊ ex parte v
bi quia ponit nouitatez ⁊ ex pre intelle
ctus nostri quia ponit imperfectaz cau
salitatem. ⁊ hoc modo verbuz diuinū
non est in fieri. ⁊ ideo concedit Aug. v
bum nostrū cogitatione formari. ita q
pus sit formabile q formatuz in illa in
quisitiōe pma: s; q verbuz nostrū sit in
fieri q̄tum ad gignitionē non est ipse
ctionis: imo est necessariū ad per se rō
nem verbi. ⁊ erit etiā in pria. ⁊ ita
nō est imperfectionis in verbo eterno
semper esse in fieri. i. gigni absq; omni i
quisitione pua. **A**d 3^m dico q Aug.
videtur negare filium semper nasci
in questione preallegata. cum tamē ori
genes dicat oppositum licet allegat ma
gister in littera super illud Jere. io. iue
ta est. ⁊ Gregorius moralium. 29. super
illud Job. 38. sciebas quando nascitur
Nunquid igitur illa sibi pducunt.

Respondeo. Augu. in illa questione videtur dicere aliqua quibus possunt ista dicta concordari. non possumus inquit dicere semper nascitur ne imperfectum aliquid videatur nequid aliquid videatur imperfectum. non dicitur imperfectio est si dicatur semper nasci. sed videtur significari imperfectio. hoc est iste sermo semper nascitur non significat generationem esse ita perfectam: sicut sermo iste significat eandem esse perfectam semper est natus. ista enim semper est natus. magis exprimit veritatem quod ista semper nascitur licet utraq; sit vera.

Ad cuius intellectum sciendum est quod verba cuiuscumque temporis dicuntur de deo vere siue significant actus personales siue essentielles: sicut patet per Aug. super Joannem Omel. 99. super illud Joan. 16. non enim loquetur a semetipso sed quemcumque audiet loquetur. audiet inquit Augusti. de spiritu quod utique auditur et audit. quia spiritum. scilicet audire est a patre filioque procedere. et per consequens quod audiet: auditur. et audit: sicut quod scit sciunt et sciet. igitur vult ipse dicere quod verba omnium temporum vere dicuntur de deo. et illud apparet per illud quod adducit magister in littera. disti. 8. c. 2.

Sed quid significant ista verba diversorum temporum cum dicuntur de deo. Respondeo magis proprie possunt dici consignificare nunc eternitatis quod differentias temporis. non tamen illud nunc absolute quia non esset variatio tunc diversorum modorum temporis significandi. sed inquantum coexistit partibus temporis ut cum dicitur. deus genuit consignificatur nunc eternitatis vel sit sensus deus habet actum generationis in nunc eternitatis inquantum illud nunc existebat preterito. deus generat hoc est habet actum in nunc eternitatis inquantum nunc eternitatis coexistit presenti. et ex hoc patet quod cum illud nunc vere coexistat cuilibet differentie

temporis vere dicimus de deo differentias omnium temporum. Expressius tamen secundum beatum Gregorium significatur divine generationis veritas per hunc sermonem semper natus est quod per istum sermonem semper nascitur. quia per li natus significatur natiuitas ut perfecta. sed cum li semper significatur ut perfecta cum omni parte temporis coexistere: et ita non tantum significatur omni parti temporis coexistere licet significatur per istam semper significatur. sed significatur etiam omni parti temporis coexistere sub ratione perfecta et in hoc videtur expressius significari veritas huius processionis.

Intra distinctio

nem decimam quero: utrum spiritus sanctus producat per modum voluntatis. quod non. quia natura est vis insita rebus ex similibus similia procreans secundum illam communem descriptionem nature. spiritus sanctus est similis producenti. igitur producit per naturam et non per voluntatem. Item Averro. 8. physicozum commento. 46. vult quod unius nature est tantum unus modus communicandi. igitur si divina natura communicatur per modum nature non communicabitur per actum vel modum voluntatis. Preterea. voluntas est potentia activa in creaturis. non igitur factiva. et ita a simili in deo voluntas si est potentia operativa non videtur esse potentia productiva. probatur. quia sicut in creaturis se habent activa et factiva ita in deo productiva et operativa. sicut enim in creaturis activa habet actum immanentem et obiectum presuppositum. factiva habet obiectum productum et actum transcendentem. ita in divinis actus operative immanet actus productivus non immanet. operativa et presupponit omnem. productiva autem non presupponit immanens

Item nihil producit acta voluntati nisi precognitum ex. 5. de trini. c. scdo. si spiritus sanctus sic pducatur erit precognitus anteq pducatur. et tunc a patre cognosceretur et filio cognitione non intuitiva. quia cognitio que est eius inqum cognoscitur anteq pducatur non videtur esse intuitiva. quia cognitio intuitiva non est rei. nisi ut est in se presens et existens. 3. 7c. inconueniens at est spiritum sanctum a patre et filio cognosci non intuitiue. Con. Aug. 5. de tri. c. 14. vl. 32 spiritus sanctus exit a patre et filio non quod natus sed quomodo datus. exire per modum dati vel doni conuenit produci per modum voluntatis cuius est ex liberalitate sua dare. vel donare

Ad questionem di

to q sic. quia in deo est voluntas sicut apparuit di. scda. et etiam ex questione de attributis di. octaua. patet etiam ex hoc q deus ex natura sua est beatus. beatitudo non est sine voluntate vel actu voluntatis. est etiam in eo voluntas sub ratione principij productiui. qz principia productiua ex quo de se non dicunt imperfectionem reducuntur ad aliquid vnum perfectum vel ad aliquam perfectam in tanta paucitate ad quantam reduci possunt. non possunt autem omnia reduci ad vnicum principium productiuium vel actiuium. quia illud vnicum haberet modum determinatum agendi alterius istoz. s. nature vel voluntatis qz inter modos istos pducendi est non alius quis modus medius. igitur non possunt hic reduci ad minorem paucitatem q ad dualitatem. s. principij productiui per modum nature et per modum voluntatis. et cum illa ad que tamq ad perfectam stat tota reductio principiorum sint simpliciter perfecta abo ista principia sub ratione propria sua ponuntur in deo ut est primu pducens.

Et ex his ultra proba conclusionem principales. in quocumq est principiu aliquod quod ex ratione sua est principiu productiuium illud erit in eo principium produciendi si est in eo sine imperfectione. et non intelligatur prehabet aliquod productum simpliciter adequatum. in deo autem ut probatum est. est formaliter voluntas ex natura rei et hoc sub ratione principij productiui liberi respectu amoris. et patet q est ibi sine imperfectione. igitur erit in deo principium produciendi amorem. et hoc secundum proportionem perfectionis sue in comparatione ad obiectum presentatum. ita q sicut voluntas creata est principium produciendi amorem creatum tantum quanto amore ipsa potest amare obiectum qui dicitur amor adequatus. ita illa voluntas est principiu produciendi tantum amorem quanto ipsa nata est amare obiectum infinitum. nata est autem amare obiectum infinitum in finito amore. ergo nata est esse principium produciendi amorem infinitum. nihil est autem infinitum nisi sit ipsa essentia diuina. ergo ille amor est essentia diuina ille autem amor productus non est natus esse formaliter inherens quia nihil est tale in diuinis. igitur est per se subsistens. et non idez subsistens cum producente. quia nihil producit se primo de trini. c. i. igitur est personaliter distinctum. hanc personam dico spiritum sanctum quia filius non sic producit ut patet disti. 6. sed per actum nature siue intellectus.

Hic tamen sunt tria

dubia. primum quomodo voluntas potest esse principium comunicandi naturam cum ita non sit in creaturis. secundo quomodo voluntas possit esse principium necris pducendi. et quomodo necessitas requirit in ista productione. 3o si productio sit necris quomodo non est per modum nec s3 distincta a illa et libera.

Quantum ad pri

mū dubiū dicitur q̄ natura dicitur in diuinis quadrupliciter. vno modo appellatur natura ipsa essētia diuina in q̄ tres persone diuine p̄sūt et dicitur natura sic pure eēntialiter. scōdo modo dicitur natura p̄cipium actiū naturale et natura sic dicta est vis productiua similis ex simili. et sic potētia generādi actiua in patre est natura. et sic est essētiāle cōtractum ad notiale: q̄ est ipsa natura diuina dicta. primo modo. natura enīz que est ipsa essētia diuina vt est sub proprietate paterna determinata ad actum generādi ē potētia generādi actiue i solo patre existens. Et istos duos modos nature tāgit Hill. 5. de trini. c. 17. dicēs de filio q̄ ex virtute nature in eadē natura natiuitate subsistit. Tercio modo dicitur natura quelibet vis naturaliter existēs in natura primo modo dicta. q̄ scilicet vis et si sit libera tam hoc modo potest dici natura. et sic volūtas in deo dicitur natura. quia. s. est naturalis potētia existēs in natura diuina naturaliter. Quarto modo dicitur natura incōmutabilis necessitas circa aliquē actūz vt natura isto quarto modo dicta non sit nisi cōditio et modus circa actum elicitū. Ex his ad propositū dicitur q̄ nec intellectus nec voluntas ratiōe qua simpliciter intellectus et volūtas sunt p̄cipia elicitiua actuum notioāliū per q̄s producitur simile in forma naturali ipi producēti. quia tunc in quocūq̄ essent. essēt p̄cipia productiua v̄ elicitiua actūz similitum quibus produceretur simile in forma. q̄ falsum est in creaturis. sūt enim solūmodo ibi p̄cipia elicitiua actūz naturalium notioāliū vt sunt in natura diuina. et vt sic per illam habēt in se naturalitatē quādam ad productiōes notioāles. scōm hoc enim dixim⁹ in questioe quadāz de emanatiōibus in generali q̄ intellectus et volūtas vt sūt

simpliciter intellectus et volūtas. modo. s. intellectuali et volūtario agētes. tantum sūt p̄cipia elicitiua actuum essētiāliū. qui sūt intelligere et velle. l3 hoc sit passiue ex parte intellectus et actiue ex parte volūtatis. vt autem sūt natura et p̄cipia actiua naturaliter elicitiua actus. sunt p̄cipia actiua elicitiua actūz notioāliū qui sūt generare et spirare. et hoc necessitate naturalitatis. quia iposibile est deum per p̄cipia que sunt natura in ipso huiusmodi actus nō elicere

Ald cuius declaratiōem sciēduz q̄ huiusmodi naturalitatem habēt a natura diuina in qua sūt intellectus et volūtas sed aliter et aliter quoniā intellectus diuinus habet ipsam coincidēdo i ratiōez nature que est ratiō p̄cipialis elicitiua actus notioālis et hoc iuxta modū nature predictum vt omnio naturalitas ista sit p̄cuiā et ratio intellectus sit cōcomitās vel quasi cōcomitās. prop̄ q̄d nō nisi modo nature et naturali imperiū actum suum notioālem eliciat. vt magis proprie dicatur pater generare natura i intellectuali q̄ naturali intellectu. vt intellectus potius intelligatur quasi deimīare naturā q̄ ecōuerso. et fm hoc rō qua productū natura elicente dicitur filius est prima. et ratio qua dicitur verbū est respectu illius quasi scōa. Volūtas autem habet natura ipsam non vt coincidēdo i ratiōem nature scōdo modo dicte. sed habēdo ānexā sibi quādam vis nature primo modo dicte. ex hoc q̄ fundatur in illa. vt naturalitas ista in volūtate nullo modo sit p̄ueniēs eius libertatē nec elicitiua actus eius notioālis penes scōm modū nature. hoc enim esset omnio cōtra ipsam libertatem. sed potius vt sit cōsecutiua et ānexa libertati. et hoc nō vt aliquid quo volūtas suū actum notioālem eliciat p̄cipiatuē. sed vt aliquid quo assistere volūtati voluntas ipsa ex vi quā h3 ex eo q̄ est volūtas et libera. pōt elicere actū suū notioālem

quæ sine i^a assistente oio elicere nō possz

Quātum ad scōm

dubiū dicitur qz triplex est actio voluntatis. primo que est elicitā a volūtate vt est volūtas simpliciter absqz oī naturalitate z necessitate. vt est illa que procedit a libertatis arbitrio. siue in deo siue in creatura intellectuali. z in nobis tendit solūmodo in bonū amatū qd est circa summū bonū. Secunda que est elicitā a volūtate vt est simpliciter volūtas z hoc cū sola naturalitate necessitatis i mutabilis annexa illi actioni. vt est illa que procedit a libertatis arbitrio z tendit in summū bonū amatū z aperte visum. Tertia que est elicitā a volūtate nō vt est voluntas simpliciter sed vt est natura naturalitate sibi annexa oīo modo: vt est illa que procedit a voluntate libertate in solo deo z tendit nō soluz in bonū summū amatū z visum. sed etiā in ipsum amorē procedētem quo incentiue amatur. licet diuersimode tendat in vtrūqz. z hoc scōm aliā z aliam necessitatē imutabilitatis annexā ipsi actioni. inquantū enim actio ordinatur in amatū summū ab ipsa sola voluntate rōe qua est libera procedit necessitas imutabilitatis in actōe ei^a z in actōe eius 3^a inquantū vero actio ordinatur in amorē productū rēdentē in amatū terminū voluntatis. sic ab illa naturalitate annexa volūtati procedit necessitas imutabilitatis. circa solū actū non naturalem elicitum a voluntate vel potius ab ipsa libertate voluntatis vt ei talis naturalitas est annexa.

Contra dicta pri

mo quātum ad hoc qz ponit de illa assistentia nature ipsi voluntati vt volūtas vi illius assistētie possit cōicare naturā. Quero quid est ista assistentia videtur qz nō sit necessaria ad istā cōicationem. qz habito supposito perfecto agente z

cōueniente actioni z principio quo agēdi perfecto nō videtur eē aliquid aliud necessariū ad agendū. sed per se sola voluntas est principū quo respectu actus notionalis. z cōstat qz suppositū agens est perfectū z cōueniens actioni. igit nō videt illa coassistētia esse necessaria ad talē actionē. Preterea quādo aliqua sic se habet qz fin prius z posterius concurrunt ad aliquā actionē illud qd est prius principalius cōcurrit ad illam actionē. sed eētia que est natura prout accipiunt naturaz primo modo in q tres persone diuine cōsistunt est prior volūtate. igit si natura isto mō cōcurrat ad actionē vt assistens volūtati necessario erit principalis vt in ista productione: igitur cōtradictionē includit qz pcurrat vt assistens cōcomitans voluntatē z nō preueniens vt ipsi dicunt. Preterea qz ponitur vnita necessitas in volūtōne. s. libertatis z duplex in spiratione. s. libertatis z naturalitatis videtur eē pira ipz z cōtra veritatē qz ipse ponit actus notionales fundari super eēntiales vel in essentialibus. z omnes cōcedunt cōmuni qz actus essentialis al' quo modo precedunt actus notionales. nō videtur autē qz in fundato possit eē aliqua necessitas formaliter maior qz in eo in quo fundatur. vel qz duplex necessitas sit in fundato z vnica in fundamento. probo. quia tunc per impossibile vel incōpossibile separata vna necessitate ab altera adhuc remanebit illud fundatū necessariū. nō autē remanebit illud in quo fundat necessariū. qz nō habuit nisi illā vnicā necessitatē que circūscribitur a fundamento. igitur posset illa pōne posita necessitas eē in fundato z nō in illo in quo fundatur. Ex hoc ad propositū qz si actus spiradi habet necessitatē ex libertate voluntatis z preter hoc ex illa naturalitate annexa voluntati ē actus dilectionis simplicis nō habet nisi tantū primaz necessitatē. ergo circūscripta tātum pma

necessitate circūscriberetur tota illa necessitas que erat in fundamēto: et adhuc tamē remanebit alia necessitas in pductione illa. scilicet illa que est ex naturalitate.

Preterea videtur quod tota naturalitas non cōsequatur actum voluntatis. quia ista cōpetit voluntati p ipsū ex hoc quod fū datur in essentia diuina. igitur cū prius sit ratio eēntie diuine ratione voluntatis quicquid cōsequitur rationē essentie diuine vel voluntatem ratione essentie cōsequitur eam per prius quod illud quod sequitur voluntatē ut voluntas est. et ita videtur quod naturalitas illa pcedat aliquo modo ipsarū libertates. et per prius impedit ipsam libertatē. Preterea cōtra opīnātem quod arguitur illud quod ipse facit si intel lectus et voluntas essent principiū cōicā di naturā vnde tales potētie. igitur i creaturis essent tales potētie principia cōicā di naturā si omnino eēt alia rō formalis intellectus et voluntatis in deo et in creaturis. Et similiter que est necessitas distinguendi inter voluntatē quaz ponit principium eliciendi actum et naturā quā ponit coassistere voluntati elicienti si tantum est inter ista distinctio rationis. sicut videtur alibi sentire dō distinctione attributorum in diuinis.

Aliter dico quod voluntas potest esse principium cōicā di naturā et non volūtas ut cōiter sumpta ad creatā et increatā. sed voluntas vnde infinita est. est enī infinitas p prius modus voluntatis diuine sicut et cuiuscūqz alterius perfectionis eēntialis hoc patet ex rōe posita prius ad solutēz quōnis. quia voluntas est principium amoris sibi adequari hoc est tanti amoris quāto ipsa nata est amare obiectū. nata est autē amare obiectū infinitū infinito amore. igitur et est productiua infiniti amoris. quicquid est infinitū formaliter est eēntia diuina et ipsa voluntas est principium cōicā di essentia diuinā amorī producto. Et si queras a me de coassisten

tia nature aliquo modo dico quod non oportet voluntati ut est principium cōicā di naturā aliquo modo speciali assistendi ponere nam coassistere si natura possit eē principium cōicā di naturā et non voluntas nisi poneretur aliqua perfectio minor volūtas quod nature. nulla est aut talis imperfectio quia simpliciter ita est perfecta volūtas infinita sicut natura infinita. Ad 2^m dubium de necessitate patet per idēz quod principium productiui perfectū potest dare producto omnē perfectionem que sibi non repugnat. voluntas infinita est principium producēdi perfectū. igitur potest dare producto suo perfectiōem sibi cōpetētem. non autē repugnat sibi necessitas. imo cōuenit necio sibi quia nullum infinitum potest esse se possibile non necessarium. igitur istud principium quod est volūtas infinita erit sufficiens principium dandi necessitatē huic producto. si autē est principium quo potest dari necessitas producto: igitur datur. quia nulli quod non est necessarium potest dari necessitas ex se: et ultra se est principium quo datur necessitas producto igitur et producto. productum enī capit eē productione: non potest autē aliquid capere eē necessarium per productionē non necessariā. Istud argumētum quasi a posteriori videtur cōcludere necessitatez productionis ex necessitate producti. scilicet queritur ratio a priori siue causa quid sit per quod volūtas ista dat necessitatē isti pductioni. Rñdeo quod nec voluntas infinita ex se sola dat necessitatez amorī producto. pando ipsam ad quocūqz obiectū nec solū obiectū amatum quod est finis cōpatum ad quacūqz voluntatē dat necessitatem actui volendi vel productioni amoris. primū probō. quia voluntas non est principium necessarium producēdi aliqz amorē alicui obiecti nisi sit necessarium principium amādī illud obiectū. volūtas autē infinita non est necium principium amari obiectū finitū. quia tunc de necio amaret quāz creaturā imo et oē amabile

ergo nec ē necessariū pncipiū pducendi
amozē suū: pando illud ad qdēcūq;
obiectū. 2^m pbatū est de frui. di. i. q;
volūtas ex rōne voluntatis in cōi non
necessario tendit in finē. Et si rñdeas
q; volūtas potest cōsiderari vt volūtas
vel vt natura pparando ad finē vel ad
ea que sūt ad finē vt cōpatur ad ea que
sūt ad finē est volūtas. vt autē cōparat
ad finem ē natura: 7 sic est mere necessi
tas. istud improbat 7 auctoritate 7 rati
one. rōne q; non sūt eiūsdē potētie acti
ue oppositi modi agendi: 7 maxime isti
nāliter 7 libere qui predistinguit poten
tiam actiuam: quia si voluntas pparat
ad finem p modum nature: 7 ad entia
ad finem p modum libertatis ipsa non
erit potētia actiua vna respectu istorū
7 tē nulla potētia erit que eligat ens ad
finem ppter finē. nulla enim potētia eli
git hoc ppter illud nisi velit vtrūq; extre
mum: sicut nulla potentia cognitiua co
gnoscat cōclusionem ppter pncipiū
nisi eadem cognoscat pncipia 7 conclu
siones sicut arguit. ph. 2°. de aia de sēsu
cōi. Auctoritas est augustini in ench. c.
73. 7 ponitur a magistro libro scō di.
25. c. 5. neq; ei clpāda ē volūtas aut vo
lūtas non est: aut libera dicenda nō est
qua bti sic eē volumus vt eē miseri non
solum velim? s; nequaq; velle possimus
vult igit dicē q; volūtas illa q; volum?
beatitudinem ē libera s; nullū sinez ma
gis necessario respicit volūtas q; beati
tudinem in cōi. igitur nullū sinez neces
sario respicit. Itēz ista rñsio ponet spm
sanctū spirari non libere: s; p modū na
ture q; ei? pncipiū eēt volūtas nō vt li
bera s; vt nā. itaq; dico q; necessitas hu
ius pductōis amozis adeq̄ti sicut 7 ne
cessitas dilectōis q; formalitē hñs volun
tatem diligit ē ex infinitate volūtatis: 7
ex infinitate bonitatis obiecti q; neutz
sine altero sufficit ad necessitatem. Ita
aut duo sufficiūt hoc modo quia volū
tas infinita nō pōt nō eē recta nec p̄t nō

eē in actu: q; tūc eēt potētiā. igit nēcō
est in actu recto. nō autē omne velle est
p̄cise rectum: q; ē ab illa volūate recta
solū q̄si nihil sit volendū ex se: s; tñ q;
est volūtuz ab illa volūate recte. eēntia
enim diuina q; est primū obiectum illi?
volūtatis est ex se volenda. igit volūtas
illa de necessitate est in actu recto volen
di illud obiectum: quod ē ex se recte vo
lendū: 7 sicut ex necessitate ē pncipiū
volendi ita ex necessitate est pncipiū p
ducendi amozē illius. 7 tūc dico q; nec
sola voluntas infinita p̄cise nō determi
nādo obm cuius sit nec soluz bonū infi
nitum nō determinando quam volūtatē
respiciat vt est obm est totalis causa ne
cessario diligendi: nec etiā nēcō pducē
di amozem adeq̄tum. s; infinita volun
tas hñs tale obm qd est ex se recte amā
dum pfecte p̄s: ē ratio nēcō tā volēdi
illud bonū q; spiradi amozē illi? boni: 7
talis volūtas hñs tale obm p̄s est pnci
piū cōicandi naturā diuinā: q; p̄m p
ducēdi amozē infinitū pductū. talis ei
amoz pductus pportionatur tam potē
tie q; obiecto. nō est aut ita qñ volūtas
infinita respicit bonū amabile finitum
q; licet ibi actus sit infinit? quātū est ex
pte volūtatis diuine: nō tamen ē infini
tus quātū est ex parte obiecti. S; vtz
voluntas infinita sit prin^m infinitū: nō
tñ amādi bonū infinitū s; finitū 7 pro
ducēdi amozē talis boni: 7 hoc vel ea
dē pductōe fm rem q; pducitur spūssā
ctus. alia tñ fm ratōez vel omnino alia
vel nulla de hoc alias: q; similē habet
difficultatem cū pductōe verbī vtz in
tellectus diuinus sit pncipiū pducēdi
verbū essentie diuine: vel vbum alicui?
alterius intelligibil? 7 tūc vel pductōne
eadē fm rē cui? pductōe vbi diuini. alia
tñ fm rōem: vl alia tam fm rem q; fm
rōnem.

Ad teritum dubiū
di? q; nā agit p ipressione sicut intellect?

non voluntas.

Ad argumenta pri-

cipalia. Ad primū dico q̄ illa diffinitō nature probat q̄ spiritus sanctus n̄ producitur vt similis ex vi productiōis sue ⁊ verum est q̄ nō est imago patris sicut filius. qui ex vi productiōis sue procedit vt similis patri. Ad scōm respōsum est alias diffuse distīc. 2. q. 4. in illa q̄stione qua querebatur vtrum possent plures esse productiōes in diuinis. Ad terciū dicendū est sicut dictum est distī. 2. q. 9. de productiōibus q̄ differētie accidentales potentie. s. actiūm ⁊ factiūm nō sunt differentie productiue potentie generaliter enim tali principio produci tur illud cuius est tale principiū productiūm vel in eo in quo est si natum est illud recipere vel in alio: vel in nullo si in nullo quia nihil natum est recipere illud tunc produci tur per se subsistens si potentia productiua sit perfecta respēu subsistentis ita est in proposito. voluntas qua produciens produci nec agit in supposito producendo in quo est: nec facit producendo in alio. sed produci terminum per se stātem: vt personam que in nullo recipitur subiectiue. Aliter est respōsum distīcti. sexta: vbi dictum est qd̄ productio nō est intellectio formaliter. ⁊ quomodo tūc intellectus potest esse principium nō sātum intelligendi sed etiam dicendi. Ad vltimū dicendū est q̄ necesse est ad actum amandi. siue ad actum amoris amari esse precognitū hoc dicit beatus Augustinus. 15. de trī. c. 27. sed nō oportet ipsam dilectionem esse precognitam. puta si offertur mihi aliqd̄ bonum honestum nō oportet q̄ antequā possem habere illud actū amandi circa illud qd̄ precognoscam illū actum. Ita in proposito oportet esse essentiam diuinam cuius amor spiratur eē precognitam patri ⁊ filio ad hoc vt spirēt.

sed nō opz in isto instanti originis cōcedere spiritum sanctū. qui est amor spiratus esse precognitum patri ⁊ filio. licz in instāti eternitatis sit tota trinitas nota cuilibet persone in trinitate. quia distinguendo inter instantia originis non distinguitur inter durationē ⁊ duratricem. sed tantum a quo quis sit. Aliter possz dici q̄ in illo priori signo originis antequā intelligatur spiritus sanctus spirari pater ⁊ filius cognoscunt spiritum sanctum vt intuitiue licet nō vt existentem in se quia cognoscunt essentiam diuinam que est ratio cognoscendi intuitiue quodcuqz obiectum intelligibile. sicut trinitas cognouit creaturam etiam intuitiue antequā producat. quia essentia sua quaz intuetur est ratio perfectissime cognoscendi omnia alia. ⁊ per cōsequens est ratio cognoscendi intuitiue quodlibet cognoscibile licet nullum existeret in se.

Irea distincti

onē vndecimaz. Quero virū spiritus sanctus procedat a patre ⁊ filio. Q. non Dam. libro primo capitulo octauo a patre procedentem ⁊ in filio quiescentem spiritum sanctū dicimus. Item capitulo vndecio spiritus sanctum dicimus ex patre ex filio non dicimus. Item idem in epistola de trinitate ad iordāez archimeditaz in fine pater ⁊ verbum ⁊ spiritus sanctus. ⁊ sūdit ex patre quidem filij autē ⁊ nō ex filio. sed spiritus oris dei. Item per rationē grecorū nihil tenendū est vt articulus fidei nisi quod cōtinetur in euāgelio qd̄ complete cōtinet fidem aut saltem i scriptura noui testamenti. sed non videtur expressum in nouo testamento q̄ spiritus sanctus procedat a filio. ergo ⁊c.

Item dilectio in nobis nō procedit a verbo quia notitia nō habet causalitatem respectu volitionis. igitur similiter

nec in prothotipo. Item spiratio passiva est propria vni persone in diuinis. igitur et actiua. probatio consequentie. vtraque enim videtur eque perfecta et eque incommunicabilis. Contra in simbolo niceo ex patre filioque procedit. et athanasius etiam in simbolo spiritus. scilicet a patre et filio.

In ista questione

dicuntur greci discordare a latinis. ut videntur auctoritates Damiani. sonare. sed de ista discordia dicit Lincol. in notula quadam super finem epistole de trisagio quod sententia grecorum est quod spiritus sanctus est spiritus filii sed non procedens a filio sed a solo patre per filium tamen. et videtur hec sententia contraria nostre quia dicimus spiritum sanctum a patre et filio procedentem. Sed forte si duo sapientes unus grecus et alter latinus vterque verus amator veritatis et non proprie dictionis unde propria est. de hac visa contrarietate disquirerent pateret utique tandem ipsa contrarietatem non esse veraciter realem: sicut est vocalis. alioquin vel ipsi greci vel nos latini sumus vere heretici. Sed quis audet hunc auctorem Iohannem. scilicet Damianum. et beatos. scilicet basilium. gratianum. theologum gratianum. nicenum. Cirillum et similes patres grecos arguere hereseos. Quis iterum argueret hereseos beatum Hieronymum. Augustinum. et Ambrosium. et similes latinos. verisimile igitur est quod non substantie dictis verbis contrariis contrariorum sanctorum sententia. multipliciter enim dicitur sicut hoc huius. sic hoc ex illo vel ab illo qua multipliciter forte intellecta et distincta. pateret contrariorum verborum non discordis sententia. Quicquid sit de eis ex quo ecclesia catholica declarauit hoc esse tenendum sicut de substantia fidei sicut patet extra de summa trinitate et fide catholica. c. firmiter. tenendum est quod spiritus sanctus procedat ab utroque.

Ad hoc est ratio talis habens princi-

plum perfectum productuum prius quam intelligatur habere propositum. potest illo principio producere. quando. scilicet. principium est ita perfectum quod non dependet a passiuo nec potest per aliquid impediri sed filius habet voluntatem que est principium productuum amoris adequati et habet eam ut preintelligitur productio actus voluntatis. ergo potest ea producere. igitur et ea producit. probatur minores generatio et spiratio habent aliquem ordinem inter se ita quod aliquo modo generatio est prius spiratione. in illo priori communicatur genito omnis perfectio diuina que sibi non repugnat. et ita voluntas ergo habet tunc voluntatem ut prioris productio per actum voluntatis: quia ad huc non intelligitur productio aliqua facta per modum vel actum voluntatis.

Assumptum etiam de ordine istarum productionum licet videatur esse manifestum ex ordine potentiarum. probatur tamen per hoc quod quando actus primi habent ordinem in aliquo si vterque sit perfecte actiuus. habebunt etiam similem ordinem in eliciendo suos actus. addidi autem perfecte actiuus ad excludendam formam substantialem et qualitatem in corporibus ubi licet forma substantialis sit actiua et qualitas similiter et forma substantialis sit prior qualitate tamen qualitas habet actum suum prius. sed hoc est ex imperfectione actiuitatis forme substantiali. in patre autem intellectus et voluntas sunt perfecte principia actiua et habent ordinem quemdam quia secunditas intellectus constituit ipsum patrem non autem secunditas voluntatis. ergo ista secunditas intellectus aliquo modo prius habebit actum suum quam secunditas voluntatis actum suum. Probant alij iustum ordinem productionis ad productionem per hoc quod sicut intelligere ad velle ita dicere ad spirare. Sed ista probatio videtur deficere. velle enim presupponit intelligere. quod

per illud intelligere obiectum illud circa quod dicitur esse dilectio est sufficienter presens et absque illa intellectione non esset sufficienter presens voluntati ut possit vel le. sed per actum dicendi non est presens voluntati precise obiectum cuius amor spiratur. quia si pater voluntate spirat in eo tamen non habetur obiectum presens for maliter per notitiam genitam quia nihil nouit notitia genita: ut dicit Augustinus. 13. de trinitate. sed intellectio sibi ingenerata habet obiectum sibi presens et ista est notitia que presupponitur actui spirandi. ergo non est similis necessitas quod generatio presupponatur spirationi sicut quod intellectio presupponatur volitioni. Concedo quod instantia bene probat quod non est si milis necessitas. sed inter intellectionem et volitionem est ordo propter duo vnum est propter presentiam tam dictam. aliud est propter istarum potentiarum ordinem in operando quia iste potentie tales sunt quod vna est naturaliter ordinata prior operatione quam alia. prima ratio non est ratio prioritatis generationis ad spirationem sed 2^a. sicut enim in quantum sunt potentie apertive est aliquis ordo inter operationes earum ita in quantum sunt potentie productiue est aliquis ordo productionis earum licet non sit ordo necessitatis propter presentiam obiecti tales habenda. Exemplum huius est. si in igne calor et siccitas sunt cause vel potentie actiue nate tamen ordinatae elicere actus suos ita quod siccitas non possit desiccare nisi calor prius calefaciat ista necessitas ordinis non est quia per calefactionem fit obiectum desiccabile presens sicco ut desiccet. sed propter naturam istarum potentiarum actiuarum et si in illo priori in quo calidum calore calefacit concitaret calefactio vel produceret in calefacto non tantum calorem sed et siccitatem quam habuit. calefactum eadem siccitate desiccaret cum calefaciente. quia in illo instanti nature in quo est desiccatio. vna siccitas est in calefaciente. et calefacto

Ita intelligendum est huius quod in illo signo originis in quo prius producit actum voluntatis. prius productum idem est in patre et filio. et ideo filius eadem productione producit spiritum sanctum cum patre.

Ad auctoritates

dam. vnde posse videri per notulam illam lincol. de qua dicitur est. prius tamen auctoritas eius posset exponi. si loquatur de voluntate et non de spiritu sancto. quia tunc posset dici quod voluntas que est prius spirandi ipsa est a patre in filium quia prius concitatur eam filio et deficit in filio. huius est non vltimus concitatur sub ratione principij secundi 13. eadem voluntas concitatur spiritui. s. i. se. 13. lra dam. ibidem vnde loquitur de prius. s. f. et non de voluntate que spirat. Ad rationem illam de euangelio dico quod christum descendisse ad inferna non docet in euangelio. et tunc tenendum est sicut articulus fidei quod ponitur in simbolo apostolorum. ita multa auctoritas de sacris ecclesie non sit expressa in euangelio et tamen ecclesia tenet istam esse traditam certitudinaliter ab apostolis et periculosum est errare circa istam quod non tamen ab apostolis descendunt per scripta. sed est quod per consuetudinem vltis ecclesie tenenda sunt. nec christus in euangelio docuit omnia pertinentia ad dispensationem sacrorum. dixit. n. discipulis suis in Iohanne. adhuc habeo multa vobis dicere sed non potestis portare modo. cum autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnes veritates multa igitur docuit eos. s. f. quod non sit scripta in euangelio et ista multa quando per scripturam quando per consuetudinem tradiderunt. sicut diuersa simbola diuersis temporibus si edita sunt diuersas hereses de nouo oriens quia quando insurgebat noua heresis necessarius erat declarare veritates que erant in heresi. que veritas et si prius erat ob fidei non tamen erat prius declarata sic tunc per errorem illorum quod eam negabant. Ad aliud de verbo nostro dico quod illud imperfectionis est in imagine creata. quia verbo non concitatur eadem natura cum mente. et ideo nec libertas formaliter verbo aut diuino concitatur natura prius et eadem voluntas cum patre. et ideo habet eam ut secundam respectu productionis. s. f. quia intelligitur ordine originis prehabere istam antequam. s. f. spiritus.

Ad vltimum dico q̄ non sequitur quia non potest natura diuina plurib⁹ productionibus haberi in vna persona sicut patebit in sequenti questione: quia vtraq; productione haberet naturam ⁊ neutra haberet: tamen vna persona potest pluribus productionibus cōmunicare naturam: ⁊ plures persone possunt vna productione producere personam ⁊ iō si passiuā sit tñ in vno nō seq̄tur q̄ etiam actiuā sit tñ in vno.

Secundo utrūq;

si spiritus sanctus non procederet a filio posset stare distinctio realis ipsius a filio. q̄ non: quia s̄m boetium de trini. essentia cōtinet vnitatem relatio multiplicat trinitatem: ergo nulla persona distinguitur ab alia nisi que refertur relatiue ad illam: sed si spūs sanctus non procederet a filio non posset stare distinctio realis ad ipsum: quia non refertur ad ipsum: igitur rē. Preterea augustin⁹. ij. de ci. c. io. sed ideo simplex dicitur supple deus: qm̄ quod habet hoc est excepto q̄ relatiue queq; personam ad alteram dicitur sicut pater habet filium ⁊ non est filius spiritus sanctus: igitur si non procederet a filio esset filius quia tunc non relatiue diceretur ad eū.

Contra. 5. de tri. c. i4. vel. 32. apparet q̄ spiritus sanctus non est filius ⁊ si exeat a patre quia exit non quomodo natus: sed quō datus.

Hic dicitur q̄ que

stio nulla est: quia potētia includens in cōpossibilia nō potest poni nec sustineri: quia in ea statim includitur redargutio: qd̄ est incōueniens vltimū ad qd̄ p̄t rñdens deduci: tali enī pōne posita nulla regula disputatōis pōt saluari. s. concedendo sequēs ⁊ negando repugnans: q̄ statim oportet concedere repugnātia que includuntur in posito. Qd̄ autē istō

positum quod ponitur sit tale: pbatur quia summo necessario repugnat summum impossibile: quicqd̄ est in deo ad intra est sūme necessarium q̄ repugnās sibi est sūme impossibile: q̄ positio supponēs spūs sanctū non p̄cedere a filio est summe impossibile: q̄ oppositū est sūme necessarium. s. ip̄m p̄cedere a filio: ⁊ impossibile includens incōpossibilia videt esse magis impossibile q̄ impossibīle talia non includens: q̄ rē. Contra istā positōem est hoc q̄ ista positio vī cēfusa questionis. mouetur enim questio vt inquiratur quid sit p̄mum distinctiū reale filij a spiritus sancto: virum filiatio an sola spiratio actiuā q̄ si filiatio igit p̄ quodcunq; incompossibile circūscripta spiratione actiuā adhuc remanebit ratio distinguēdi. Preterea licet positio que statim ex intellectu suo includit contradictoria nō possit admitti. tamē illa que ex intellectu suo nū vnum contradictorium includit ⁊ aliud non nisi per consequētiā accidentalem vel per locos extrinsecos bene videt posse admitti: quia tali positōne posita possunt s̄b stincri regule disputatōis. potest enim concedi sequens consequentia essentiali ⁊ negari repugnans. si autem inferat aliud repugnans sequens per locum extrinsecum vel consequentia accidentalī negandum est illud sequi: quia propositio illa p̄ quam talis consequētiā tenet destrueretur ex positōne. nunc autē spiratio actiuā non est de p̄ se intellecta filij vt persona est: sed quasi passio cōis patri ⁊ filio: igitur circūscripta illa ponendo filium in esse filij non ponuntur contradictoria ex p̄mo intellectu positi: sed tñ alterum. s. q̄ filius sit filius: ⁊ reliquum non nisi ex cōsequētiā accidentali ⁊ per locum extrinsecum ex remotiōne quasi passionis remouendo. q̄ subiectum: igitur ista positio non sic includit opposita quin possit admitti. Itē si aliquid essentialiter inclusum in aliq̄

ponatur remoueri ab eo quod tamen non sit ratio inherencie predicati bene potest queri an isto vel illo circūscripto i sit tale predicatum vñ non: etiam quantumcūq; positūz includat contradictoria: non tamen repugnat huic pposito quin altera pars huius quesiti sit oeterminante danda: puta si circūscribatur ab homine aialitas quod tamen includit impossibilia: et queratur vtrūz hoc circūscripto possit homo distinguī ab asino videtur determinate posse rñderi q; sic: quia non per animalitatez conueniebat homini sic distinguī: sed p rationalitatem. igitur licet spiratio actiua esset de ratōne filiū. adhuc tamen ipsa circūscripta queri potest vtrum filiū distinguatur a spiritu sancto vel non: qz non queritur nisi vtrum predicatūz circūscriptum fuit pccesse causa distinctiōis vel aliud predicatum non circūscriptum. Preterea aliud est ponere aliquid et illo posito vñ querere de aliquo proposito. aliud est querere de veritate alicuius conditionalis: quia q; rere de aliqua conditōnali ad nihil obligat: et si igitur aliquam probabilitatē haberet opinio dicendo posito q; spūs sanctus non procederet a filio et. nullā tamen probabilitatem habet quando questio sic est pposita sicut eam proposui: vtrum si spiritus sanctus non procederet a filio posset stare distinctio realis ipsius a filio. ibi enim quero de conditōnali quadam scilicet si spiritus sanctus scilicet non procederet a filio sequatur essentialiter ipsum non distinguī ab eo ita q; oppositum consequentis non possit stare cum antecedente loquendo de formali intellectu eorum. Contra istā opinionem etiam sunt multe auctoritates vna aug. 5. de tri. c. 6. vel. 13. si pater non esset innascibilis: nihil prohiberet eum genuisse filium: et tamen ista positio concomitanter includit impossibilia. scilicet q; pater non sit innascibilis:

et ricardus. 3. de trini. ca. 16. si sola vna persona in diuinitate esset nihil prohiberet eam habere plenitudinem sapientie vel intellectus: cum tamen concomitanter ad plenitudinem sapientie vel intellectus sequatur pluralitas personarū. Item etiam phis. 4. phisicorum arguit posito q; esset aliquod spacium et non haberet corpus sed sonum vel colorem querit vtrum esset vacuum: et respondet q; si natum esset recipere corp; esset vacuum. si non: non. q; tali posita positione que tamen per ipsum ponit i impossibilia quia accidens vt sonum et colorem esse sine subiecto potest queri de aliquo an sequatur. s. intelligendo de naturali consequentia: quia et si possum includat impossibilia: non tamen omnia impossibilia naturali consequentia: sed ad ipsum potest sequi aliquid quod contradictorium naturali consequentia et aliquod aliud nullo modo nisi sicut ad impossibile quodlibet.

Ideo admittendo

questionem est vna opinio que dicit q; si non pcederet ab eo nullo modo distinguatur ab eo: et habet pro se duas rationes: vna ratio est ista. relatio in diuinitis aut distinguī fm quidditatem aut fm esse. nō fm esse quia sic transit in essentiam: igitur fm quidditatem sed fm quidditatem tñ respicit oppositum: igitur tñ distinguī ab opposito: sed posita illa ypothesi non essent in filio et spiritu sancto relationes opposite. Secunda ratio ē talis: si relationes disperate possent sufficienter distinguere personas ergo cum tales due sint in patre vt generatio actiua et spiratio actiua pater esset due persone. Confirmatur ratio quia tantam distinctionem videtur habere iste relationes spiratio actiua et generatio actiua quantam habent eorum relationes vel correlatiua: igitur ita possunt hec distinguere sic illa. Auctoritas adducit

ansel. li.º suo de possessione spiritus sci. Sed quia ipsum adducunt vterq; pro se et fit altercatio magna de intentione eius que fuerit ideo hic nolo multum circa intentionem eius inozari.

Contra istaz opinio

nem sunt rationes que sumuntur ex duobus medijs. primuz medium est ex ratione formali constitutiui. 2º medium est ex distinctione emanationum. Ex pmo horuz arguitur sic: quocunq; formaliter aliquid constituitur in esse eode distinguitur: quia eodez est aliquid ens et vnum unitate conuenienti tali entitati: et si vnum igitur in se est indistinctuz et ab alijs distinctum: sed filius constituitur in esse personali filiatione: ergo et ea formaliter distinguitur ab omni alia persona: igitur per impossibile vel impossibile circumscripito quocunq; alio et maxime posteriori filiatione remanebit filius filiatione distinctus personaliter a quacunq; persona. assumptuz patet: quia filius non constituitur in esse personali spiratione actiua quia illa est communis patri et filio: et non sunt in eo proprietates positue alie q; generatio passio et spiratio actio: ergo etc. Respondez q; formali constitutiuo non distinguit aliquid a quocunq; sed tm ab illis cum quibus maxime conuenit et a quib; non distinguitur aliquo modo nisi illo formali constitutiuo. Exemplum. homo rationalitate non distinguitur a lapide sed a speciebus animalis cum quib; conuenit maxime: et a quibus in paucissimis videtur distingui. a lapide enim distinguitur animalitate que non est formale constitutiui eius q; lapis est inanimatus: ita dicitur in pposito q; filius cum patre conuenit in spiratione actiua et in hac distinguitur a spiritu sancto. ppo autem suo formali. s. filiatione distinguitur a patre cum quo maxime conuenit: qre etc. Contra istud: et pmo q; quodlibet hñs

aliquid esse distinguitur distinctione conueniente illi esse a quocunq; alio p aliquod quod est de ratione eius inquantum hñ tale est. filius igitur personaliter distinguitur per aliquod quod est de ratione eius inquantum est persona. spiratio actiua non est de ratione eius inquantum persona: sed filio iam posito est quasi proprietates aduenticia. Ex hoc patet q; exemplum adductum non est ad ppositum: quia et si homo distinguitur a lapide non per rationale pmo. distinguitur tm per aliquod quod est de essentia sua ita q; inconueniens esset ipsum per nihil quod est de essentia sua a lapide distingui: sed tm per risibilitatem ita est q; in pposito. Ex hoc etiam patet q; exemplum concludit ppositum: homo enim non distinguitur essentialiter a lapide inquantum animal si animal non esset de essentia eius: quod tamen est licet non vltimum constitutiuum eius: sic autem arguitur in pposito: quodcunq; distinguitur ab alio per se: inquantum tale distinguitur p aliquod quod est p se de ratione eius inquantum tale filius per se distinguitur a non filio. igitur p aliquod quod est de essentia eius: sed hoc non est vis spiratiua. consequitur enim proprietatem constitutiuiam eius q; etc. 2º sic formale constitutiuum distinguitur constitutum ab omni alio etiam si per impossibile quodcunq; aliud ab illo circumscribat: quia p illud distinguitur primo. i. adequate ab omni non tali: sed quodcunq; non habens illam formam constitutiuiam est non tale igitur p illam distinguitur ab omni alio non habente illam. Ista ratio declarat quia licet homo non tm per rationale distinguatur a lapide: sed etiam per animalitatem. non etiam primo distinguitur per rationalitatem. i. non adequate: quia tunc quodlibet distinctum a lapide esset rationale: sed adequate in genere corporis primo distinguitur a lapide per animatum tamen circumscribendo per intellectum ab homine quodcunq; aliud a rationali p

illud solum distingueretur eēntialiter a quocunq; non rōnali et ita a lapide qui non ē rationalis. non igitur tñ illud dīstinguit realiter quod dīstinguit adequatē: sed etiam illud quod solum si poneretur esset impossibile illi a quo dīstinguit. Cōfirmat ista ratio pncipalis sumpta ex proprio constitutiuo: quia si pater per impossibile non spiraret sed filius. adhuc tñ pater paitate dīstingueretur a filio et spūs sancto: sicut paitate constituitur i esse personalī. Ex secundo medio. s. ex dīstictōe emanatōnū arguitur sic: generatio dīstinguitur a spiratōe et hoc p impossibile circūscripto omni alio a ratione gnātionis et spiratōis aut saltem circūscripto hoc: q; spiratō actiua esset a filio: dum tamen starz dēstinctō pncipio: rum generandi et spirandi: g et quolibet talī circūscripto: statet dīstinctio filiū et spiritus sancti. pbatō pntic: quia impossibile est vnaz psonam duabus pductōibus totalib; accipere eē. nulla enim pductione aliqd accipit esse. p impossibile circūscripta n̄ minus accipit esse: sed si pductōne hac et illa acciperet aliqd esse et vtraz cōplete: quia vtraz esset perfecta: igitur vtraz circūscripta haberet esse per alteram complete: et ita neutra et vtraz acciperet esse. Ad istam rōnem ponunt aliquę responsiones ad añcedens: et q̄a de hoc tractabitur dī. i. z. modo non insisto. p̄clones istarum rōnum concedo: et magis patebit ppositum declarata illa dīstinctōe emanatōnum. Ad auctōritatem boetij cōcedo q; relatio multiplicat trinitatē: et tñ non tñ dīstinguit a relatiōe opposita: sed a q̄libet relatiōe dīspata: cui formalit̄ non est idem q; sicut in genere qualitatis albedo nō tñ dīstinguit ab altera qualitate contraria sed etiaz ab omni alia dīspata: quia nō est albedo dulcedo formaliter nec odor et si aliqua dīspata eēt impossibilis alteri dīspate in eodem supposito non

tñ dīstingueret nā a nā: sed etiā req̄reret dīstinctio supposito: ita aliq; relatiō dīspata ab alia r̄loc dīspata dīstinguit ab aliq; aliqua alia incōpossibilitate. aliq; autē non tñ hñt dīstinctōem s; etiaz incōpossibilitatem siue incōpossibilē rōnez i eodē supposito q̄les sunt r̄lones dīspate accipiendi naturā: quia persona que dīspatis modis accipet naturaz nō vni cō modo haberet naturam. ad augst. de ciui. dei. dico q; quelibet psona h̄ est q; habet nisi q; relatiō h; cor̄relatiō et nō est illud. posita autē illa ypotaſi spūssanctus non haberet filiū vt cor̄relatiū et spirantē: et iō non sequitur q; spūssanctus est filius q; non haberet filiū. nec sicut intrinsece: nec sicut cor̄relatiū or̄iginans. excipit autē augst. q; illud qd̄ habetur non est habēs qñ habetur vt cor̄relatiū. nō igitur accipit aug. nisi qd̄ habet vel eo modo quo dī filiū h̄e diuinitatem: vel quo mō dī h̄e patres. vñ modus est habendo formaliter vel eēntialiter. ali? mod? est habēdo cor̄relatiōe vel originaliter.

Ad rōes pro pma

opinione ad pma; dico q; tā fm qdditatē q; fm eē manet ibi relatiō. q̄cūq; eī mō manet fm qdditatē manet fm eē qd̄ ē eē ad aliud: q; qdditas r̄lonis n̄ p̄t eē sine eē ad aliud: q; intelligēdo r̄lone; sine eē ad aliud nō intelligit relatiō: sed absolutū q; fm aug. 7°. de trini. c. j. vel 6. siue ad aliud non ē s̄ba: et si ē s̄ba siue ad se iā non est relatiō. q̄cūq; etiā modo trāsit eē trāsit et qdditas: q; sic esse ad aliud qd̄ est eē r̄lonis. v̄e est idem eēntie ita et qdditas relatiōis ē idē eēntie. nihil enim ē ibi qd̄ nō est idem. manet igit et qdditas et eē: q; relatiō non est formaliter eēntia diuina: q; sicut dicit aug. 7°. de tri. c. 2. vel. i. z. nō est vbi quo sapiētia. trāsit aut vtrunq; quia cum hoc q; non est formaliter idem: ē v̄e idē sicut sepe dictum est. Cum igitur dicitur aut

distinguitur scdm esse aut fz quidditate dico qd secundum quidditatem et scdm esse ad aliud. Et cum dicis sic transit. ergo non sic distinguit consequentia non valet. quia transit secundum ideitatem et manet secundum formalitatem. et quia non oportet veraz ideitatez esse formalem. quia formalis ratio huius transuentis non est formaliter ratio illius essentie. inquam transit. Ideo huic rationi formali competit qd est huic proprium. est autem ei proprium distingui realiter ab omni relatione tam opposita qd dispersata ei impossibile. et ideo cum hoc quod vere transit vere manet quantum sufficit ad distinctionem realem taz ab opposita relatione qd etiam a relatione dispersata sibi impossibile. Ad secundam cum dicitur de duabus proprietatibus in patre responsum est distin. secundum parte secunda. q. secunda. non enim oportet tantam esse distinctionem vel impossibilem productionum actuarum. quanta est productionum passuarum. quia impossibile est idem duabus productionibus oppositis produci et accipere esse. non autem est impossibile idem duabus productionibus actiuis communicare esse distinctis personis.

Irea distincti

onem duodecimam. Quero utrum pater et filius spirent spiritum sanctum inquantum omnino vnum vel inquantum aliquo modo distincti. Quod inquantum distincti. Augusti. sexto de trinitate. c. quinto vel. 16. spiritus sanctus est communis unio patris et filii. ex hoc accipitur communiter qd est nexus ambozum nexus autem non est aliquorum. nisi inquantum sunt distincti. est autem nexus eorum inquantum procedit ab eis inquantum sunt distincti. Item actio est suppositi. igitur duorum suppositorum non est

vna actio. spiritus sanctus autem producit actione patris et filii ut agentium igitur inquantum distincti. Item si produciunt inquantum omnino vnum aut inquantum vnum in essentia aut inquantum vnum in persona aut inquantum vnum in vi inspiratiua. non inquantum vnum in essentia. quia tunc spiritus sanctus produceret se quia est vnum in essentia cum patre et filio. nec secundo modo inquantum vnum in persona quia sic non sunt vnum. nec tertio modo inquantum sunt vnum in vi inspiratiua: quia tunc sequitur qd pater esset duo principia respectu filii et spiritus sancti proprias vires productiuas in ipso respectu eorum. Contra quinto de trinitate. c. 14. vel. 34. pater et filius sunt vnus principium ad spiritum sanctum sicut pater filius et spiritus sanctus sunt vnum principium ad creaturam. creatura autem est a tribus inquantum vnus non inquantum distincti. ergo etc.

In ista questione

planum est qd pater et filius sunt vnum principium spiritus sancti hoc declaratum est in concilio lugdunensi sub genere. sicut patet extra de summa trinitate et fide catho. et est hodie in sexto libro decretalium. Ratio autem huius veritatis est ista quia ut dictum est disti. 2. pater prius origine habet actum secunditatis intellectus qd voluntatis. in illo priori communicatur filio secunditas eadez que est in patri. quia in illo signo originis in quo filius producit per secunditatem intellectus communicatur sibi a patre quicquid ei non repugnat. et ita secunditas voluntatis. igitur in alio signo originis quando producit per sona per actum secunditatis secunde scilicet voluntatis producit a patre et filio omnino ut ab vno principio propter vniam secunditatem principij productiui in eis.

Sed est difficultas alia. cum enim voluntas ista sit vna in duobus suppositis que supposita concordant voluntas ista volutate et concordia pnoter aliquam distinctio nem suppositoꝝ concordantiu vtz pat et filius p se magis spirat hac voluntate i quatu vna: vel in quatu pcoꝝ. Hic dicitur sic q supposita pducetia sunt distincta et ppter illa distinctioez nullo mo pcederent spirare in quatu plures. hent eni vna vim spiratiuam. Sed vterq illa vna vis spiratiua no oino sb roe vnitatis sue e. pxiu pncipiū secundum ad spirandum sz sb rone pcoꝝis voluntati vbi pnotat aliq distinctio: et ppi ista di. pnotata ex pre pncipiū q pot pcedi q spirat in quatu sunt distincti. Ista opt. confirmat p ricar. 3. de tri. qm intellectus pfectam fecunditate hie potest ad pducti onē vbi vt existit in vna sola psona. voluntas aut ad pductiōem spūs sancti pfectam fecunditate hie no potest nisi sit in gemina psona: et hoc q fecunditas intellectus pssistit in plenitudine pfecte sapientie q pot esse in vnico dicere ricar. de tri. li. 3. c. 16. nihil diffinitū pxiū nē si plenitudo sapientie dicatur posse pssiste in singularitate psonae. nā quantū vi etia si vna sola psona in deitate esset: nihilo min⁹ plenitudinē sapientie hie possz. fecunditas aut voluntatis pssistit in plenitudine veri amoris: qui no potest eē nisi in duobus ad minus: dicere in eodez ricar. c. 3. no pot amor eē iocund⁹ si no sit et mutus qre cū in amore eēntiali fecunditas voluntatis no possit eē nisi summe perfect⁹ et iocund⁹ sit amor oportet q voluntas si sit fecunda q sit amor mutu⁹: vt sit fm eū ibidem q amorē impendat et sit qui amorem repēdat. Quia vt dicit. c. 7. summe diligēti no sufficit si sūme dilectus sūmā dilectionem no repēdit: et fm hoc vt supra dictū est ad hoc cōmunis voluntas patris et filij sit fecunda ad spirandum spūs sanctum no sufficit q sit vna voluntas cōmunis ambo

rum et amor eēntialis in ipa cōmunis qua ambo simul amant et volunt: sed oportet q sit voluntas cōcoꝝ et mutua duoz qua vn⁹ sūmum amorem alteri impendat et ille viceversa eundem repēdat. quo existente. secunda ē voluntas vt ex ipa necesse sit emanare amorez q est spiritus sanctus dicere ricar. vbi pus c. 11. q in amore mutuo multūq seruēte nihil preclarius q ab eo quem sūme diligis et a quo sūme diligis aliū eque diligere velis. In ill itaq vt dicit sic mutuo dilecti vtriusq pfectio vt psumata sit exhibite dilectiois consortē equa rōe redrit et hoc p vim spiratiuā q est pcoꝝ voluntas in mutuo amore pducēdo spiritum sanctum non solum vt sunt vnū in voluntate illa siue amore: sed vt sunt plures inter se distincti q distinctio pnotat p h⁹ q voluntas dī eē pcoꝝ et amor mutu⁹ qui non pot eē nisi sit pluriū fm q plures sūt inseparabiles. nā hec ppositio con associatiōem iporat q non ē nisi plurium distinctio: et ppter hoc bñ dicitur q pater filius et spūs sanctus sunt tres coeterni: cū tamē ista neget pī fili⁹ et spūs sanctus sunt tres eterni: p h⁹ etiā q voluntas pcoꝝ ē amor mutuus duorum licet sit vnus et idē: tñ non est eadē ratio et vt ē a pīe i filium ipensus et eco uerso vt ē a filio ad pīem repensus qm fm ricar. li. 3. c. 19. qn duo mutuo se diligunt et summi desiderij affectus inuicē impendunt et istius in illū: et illi i istuz affectus discurrerit et qsi in diuersa tendit et per hoc q qsi in diuersa tendit qdammodo rōne diuersus est: sed ista diuersitas est in amore vel voluntate essentiali qua non obstante fecunditas ē penitus vna et eadem in voluntate illa cōcordi et amore mutuo in qua fecunditate pater et filius sunt penitus vnus: et vniformiter spirant spiritum sanctum qui a duobus concorditer diligitur: et duoz effectus tertij amoris incendio in vnum conflatur: vt dicit ibidē ricar.

7 fm hoc in spiratōne spūs. f. dupl'r est
p'sideranda p'is 7 filij d'istictio vno mō
vt exp'mūtur sicut elicientes actū. alio°
vt intelligūtur esse p'cordes i amore mu-
tuo 7 i voluntate circa rōnem eliciendi
actum: 7 ex d'istictōne eius p'mo mō: cō-
siderate nullo mō dicēdi sūt spirare vt
plures. licet enim sint plures qui spirāt
nō tamē p'pter p'alitatem q' p'ncipaliū
est in illis spirāt: sed solum ex d'istinctō-
ne eorum cōnotata: 7 sic pater 7 fili° nō
spirāt sp'ritum sanctum inquantū sūt
plures in eliciendo actōnem licet cōcur-
rāt in vnam rōem fm quam elicit actō
sed vt sunt plures in voluntate q' est ra-
tō eliciendi actum concordando 7 amo-
rē suū in illa mutuatōne.

Contra istam opini-

onē arguit sic: si p' 7 fili° p'ducāt sp'm
sanctum voluntate inquantū concordit
amantes se ea: igitur est alius spūs scilicet
p'us productus: p'ns est incōueniens
p'batio p'ntie: p'mo q' in q'cunq' signo
nature vel originis est p'ncipium produ-
ctiuum p'fectum in se 7 in supposito cō-
ueniente actōni in illo signo pōt esse ta-
li supposito rō p'ducendi: sed voluntas
infinita vt volūtas infinita intellecta añ
omne velle habens infinitū obm sibi p'
sens est sufficiens p'ncipium p'ductiuū
spirati amoris infiniti: 7 pater 7 filius
sunt p'sone p'uenientes actōni vel p'duc-
tōni q' volūtas vt i p'ie 7 filio non intel-
lecta vt qua formalit' volūt sed vt volū-
tas infinita hñs eēntiam diuinā p'ntē
sibi per actum intelligentie. ē patri 7 fi-
lio p'ncipium p'ductiuum spūs sancti: 7
ita si spūs factus p'ducatur p' voluntatē
inquantum volens siue inquantum ea
pater 7 fili° diligunt se actu sequeretur
q' ante spūs sanctum p'ductum volūta-
re volente erit spūs sanctus p'ductus vo-
luntate vt est actus primus quod est in-
cōueniens. Ista rō de voluntate q' sit
p'ncipium spirandi vt voluntas est. non

aūt vt est actu volens confirmatur du-
pliciter: p'mo per formalem rōnem vo-
luntatis in p'ncipiādo que est libertas q'
non ita conuenit ipsi velle. 2° p' simile d'
Intellectu. De p'mo arguitur sic: volū-
tas vt in nobis ē actus primus libera ē
ad habendum actum volendi. nō autē
ipse actus volendi liber ē siue p'ncipiū
liberū producendi aliquid: quia act' vo-
lendi est quedam qualitas naturalis: 7
si ē p'ncipiū allicuius videt' esse p'ncipi-
um naturale eius non liberū sicut si ex
tali actu generaretur habit' appetitiu'
naturaliter generaretur: ita q' non est i
potestate actus gnatio talis habitus vt
videtur: q' magis videt' q' saluatur sp'ri-
tum sanctum produci libere si produca-
tur voluntate vt est actus p'us q' si pro-
ducatur voluntate vt actu volens vt. f.
intelligitur s'b actu 2°. Ex secundo ar-
guitur sic: filius non producit' intelle-
ctu paterno vt actu intelligens est: ita
q' actualis intellectio sit formalis ratio
qua pater generat filium sicut ostensū
est supra di. 2°. q' a simili volūtas vt a-
ctu volēs non erit p'ncipium producē-
di sp'ritum sanctum: s'z volūtas vt act'
primus. 2° probō p'sequētiā p'ncipa-
lem sic: accipiēdo eandem maiorem si-
cut prius. f. in q'cunq' signo nature vel
originis rē addendo hanc minorem q'
diuina voluntas habens obiectum pri-
mum sibi p'ensens est ratio producendi
amorem adequatum illi p'fecti' q' ha-
bens obiectum secundarium sibi p'fēs
vel saltem non minus p'fecte: ergo cū
essētia diuina sit primum obiectū vo-
luntatis diuine non pater vt pater: nec
filius vt filius: quia tunc pater esset for-
maliter beatus in pluribus obiectis d'is-
tinctis: ergo voluntas habens essētiā
diuinā p'fēntem sibi siue vt amab'
lem siue vt amatam non curo in ista p'
batione secunda magis est p'ncipium
producendi amorem adequatum illi q'
vt habet patrem vt pater: vel filium vt

filius pro obiecto vel saltem non min⁹
 et ita cum voluntas prius habeat essen-
 tiam pro obiecto q̄ patrem ut pater est
 prius spirabitur spiritus sanctus volun-
 tate ut est essetie diuine tanq̄ primi ob-
 iecti q̄ voluntate ut est patris vel filij
 tanq̄ obiecti secundi. Confirmat ista
 ratio quia essentia diuina est formaliter
 infinita paternitas ut paternitas nō est
 formaliter infinita: ergo spiritus sanct⁹
 qui est amor infinitus et hoc non tantū
 ratione voluntatis infinite: sed etiaz ra-
 tione obiecti infiniti ut dictum est dist.
 10. magis spirabitur voluntate ut est ef-
 sentie diuine que est obiectum infinitū
 q̄ ut est patris ut patris vel filij ut filij
 ut obiecti. Si dicatur essentiam non
 esse primum obiectum voluntatis diui-
 ne: sed rationem formalem in primo ob-
 iecto quod est persona. Hoc falsum
 est: tum quia vnum est primum obiectū
 voluntatis: tum quia ratio formalis ob-
 iecti amari prius amatur: et concedit p
 positum quia tunc erit ratio formalis
 spirandi eo modo quo primum obiectū
 concurrit ad spirare. Ex istis dua-
 b⁹ probationibus concluditur q̄ pater
 non spirat spiritum sanctum inquantū
 diligit filium: primo nec filius inquan-
 tum diligit patrem: sed pater et filius in
 quantum habent essentiam diuinam p
 sentem ut obiectum primum volunta-
 tis sue: et hoc per secundam probationē
 consequentie principalis: similiter spi-
 rant in quantum habent essentiam pre-
 sentem et non in quantum amataz actu
 sed in quantum amabilem presentataz
 actu intelligentie eorum per primam p
 probationem consequentie. Et si obijciat
 contra primam probationē consequē-
 tie nonne prius pater et filius sunt amā-
 tes essentiam in se q̄ spirant spiritum
 sanctum. Responderi potest sicut pri-
 us dictum est dist. 6. de productione fi-
 lij quomodo pater aliquo modo prius
 origine intelligit q̄ filius sit generatus

et tamen nō sic q̄ intellectio actualis pa-
 tris sit ratio gignēdi filiū sed memoria
 in patre: ita potest dici de dilectōe qua
 pater et filius diligunt se conformiter et
 formaliter et de actu spirandi. Secun-
 do sic: principium eque perfectum i vno
 supposito sicut in duobus: eque est pri-
 cipium agendi in vno sicut in duobus:
 quia ad actionem non videtur requiri
 nisi principium perfectum quo et quod
 suppositum agens perfectum: sed volū-
 tas eque perfecta est in vno supposito si-
 cut in duobus et vnum suppositum eq̄
 perfectum est perfectione requisita ad
 suppositum agens sicut duo: ergo volū-
 tas eque potest principium pducendi
 eē in vno sicut in duobus: ita q̄ illa mu-
 tuitas non sit aliqua ratio pducendi ex
 parte pncipij pductiui. pma pars mīno-
 ris probatur: quia principium q̄ nō ac-
 cipit perfectionem sibi ppetetē a sup-
 posito s; dat suppositio: q; eo suppositū
 est perfectum ut possit agere: ergo non
 est tale pncipium perfectius in pluribus
 q̄ in vno quando est idem principium
 in pluribus et in vno. Et si dicas q̄ il-
 lud principium non ē in vno ut pncipi-
 um pductiuum est: sed tñ sic est i duo-
 bus. et tñ derelinquitur in patre genito
 filio. Hoc videtur absurdū q; omne
 realitatem tam absolutam q̄ relatiuā
 quam pater habere potest a se habet in
 pmo signo originis. nullam ergo habet
 filio genito quam non intelligatur ha-
 bere prius origine q̄ filios generetur: q; re-
 et illam fecunditatem siue illa fecunditas
 ponatur relatio siue aliq̄ absolutum.
 Item si in patre est perfecta voluntas
 prius origine q̄ in filio: nō tñ est pncipi-
 um spirandi pfectū per te: q;ro qd intelli-
 gitur addi ut sit pncipium spirandi pfectū
 nō aliud suppositū q; illud nihil addit
 pncipio quo: s; tñ illo h; q; possit a-
 gere. si dilectio mutua p te hui⁹ i illuz et
 econuerso: q; relatio duplex rationis erit
 ultimata actualitas pncipij spirandi.

hoc est impossibile propter duo. p^{ri}mo q^{ia} nulla relatio ratiois preexigitur productioni diuine: vt probabitur dis. 13. p^{er}tra opinionem ponentem intellectum et voluntatem in deo distingui tantum ratione. 2° quia tunc esset duo principia formalia proxima spirandi. et ita duo supposita non spiraret precise in quantum unum. quod est contra Aug. 5. de tri. c. 14. sicut allegatum est in opponendo. Item si haberet duas voluntates posset concordare esse in tali mutuitate ergo in quantum concordare spirare non est vt vnus principium spirare. q^{ia} nec vt vnus suppositum nec vt vnus quo in quantum concordare.

Item aut pater voluntate et voluntate vt in ipso cum ista relatione ad filium dilectum est totale principium spirandi. aut non. si sic sequetur q^{ia} filius non spiraret. q^{ia} non habet idem quo in quantum habet relationem conuerso. non enim spiraret in quantum diligens quo diligere circumscripto nihil minus spiraret spiritus sanctus. sed circumscripta relatione conuerso nihil minus spiraret a patre spiritus sanctus vt totum talis principium per suum velle vt tendit in filium. Si detur in prima diuisione q^{ia} non sequitur q^{ia} vterque in quantum amans alterum est diuini principium et ambo sunt vnus principium quasi per aggregationem vt duo trahentes nauim non autem vnus principium per ideitatem principij perfecti. hoc confirmatur per aug. 4. de tri. c. 20. vel. 54. pater est principium totius deitatis. et per ipsum in auctoritate preallegata 5. de tri. c. 14. vel. 34. patet q^{ia} sunt vnus principium spiritus sancti omni vnus et vniformiter sicut tres persone sunt vnus principium creature. non autem omni vniformiter spiraret si filius statim in suo signo originis haberet secunditatem spirandi et pater non haberet in primo signo suo omni omnem secunditatem sed haberet solum in secundo signo filio genito. Et si instetur de potentia creandi q^{ia} illa non sit in patre ante productionem filij et spiritus sancti patebit responsio partim hic exponendo intentionem Ricar. et amplius in questione de ordine pro-

ductionum intrinsecarum ad extrinsecas.

Preterea contra illas rationes quas inuenit Ricar. pro se. scilicet q^{ia} amor mutuuus sit incommensurabilissimus. ex hoc sequitur q^{ia} pater esset formaliter tali amore beatus. q^{ia} amor quo est beatus est incommensurabilissimus. et tunc pater non esset formaliter beatus in se sed in filio obiectiue quod est hereticum. Item 2° contra illam rationem arguo sic. in nobis amor mutuuus est incommensurabilior. q^{ia} per talem mutuitatem habet in dilecto amplior ratio diligibilitatis. quicunque enim dilectus potest diligere si rediligat amabilior est. q^{ia} non tantum bonitas quicunque sit in eo est ratio diligibilitatis sed redamatio est aliqua ratio diligibilitatis. et propter hoc ipse habens illam bonitatem que est prima ratio diligibilitatis. et similiter redamatio nem est amabilior. igitur oppositum erit in diuinis vbi ista ratio maioris amabilitatis nullo modo poterit inueniri nec poni. non enim filius est amabilior patri quia redamas patrem q^{ia} propter essentiam diuinam propter quam primo amatur nec ista redamatio est alia ratio amabilitatis in filio. Preterea amor mutuuus in nobis non est incommensurabilior nisi sciatur sic non amatur bonitas nisi cognita sic nec amatur redamas in quantum redamas nisi cognoscatur eius redamatio: sed si hoc modo deberet poni in diuinis amor mutuuus incommensurabilior. et propter hanc tali amore spirari spiritum sanctum. tunc pater et filius non tantum in quantum redamantes. sed in quantum amantes se et sciētes se redamari spirarent spiritum sanctum. ita q^{ia} cognitio redamatiois videtur tunc esse formalis et immediatus principium spirandi spiritum sanctum q^{ia} amor. et ita formalis q^{ia} immediatus erit spiritus sanctus productus per intellectum q^{ia} per voluntatem. Preterea contra opinionem q^{ia} tenet q^{ia} spiritus sanctus posset distinguere a filio et si non procederet ab eo propter eius distinctum modum procedendi a patre. si autem secunditas voluntatis ad spirandum spiritum sanctum non est

nisi ut formaliter voluntas est in duobus non posset spiritui sancto competere suus modus procedendi alius a modo procedendi filij nisi esset a filio. ergo videtur sibi ipsi contradicere.

Quantum ad istuz

articulū cōcedo q̄ pater et filius spirāt spiritū sanctū voluntate inquantū omnino vna quia ad rationē principij. precipi se ut principij non requirit nisi perfectio eius in se: et q̄ habeat in persona anteq̄ intelligatur habere terminū adequatū voluntas autē omnino vna est in patre et filio et ante ordinē originis intelligit in eis q̄ intelligat habere terminū adequatū. q̄ ambo sunt spiritali. et ideo voluntas ut in eis est idem principij productivum respectu spiritus sancti. Sed propter verba Ric. intelligēda distinguo q̄ multipliciter potest intelligi voluntas concors aut cōcordans in aliquo actu secūdo elicto puta amādo idem. et tūc vel essentia vel amando se et redamando. puta q̄ pater diligit eque filium et econverso. vel potest intelligi concors quasi habitualiter inquantū actus primus natus est habere quasi actū secundum. duobus primis modis non videtur q̄ pater et filius spirēt spiritum voluntate concordi ut probatum est in prima ratione per duas probationes. nec enim dilectione eēntie ut probatū est in prima probatione. nec sui iuvicē ut tactū est in secunda probatione formaliter spirāt. q̄ oportet q̄ intelligat tertio modo voluntate cōcordi. i. voluntate inquantū est actus primus in quo nati sunt concordare in actu secūdo concorditer producendo amorem. tali inquā voluntate spirāt. et magis vna q̄ cōcordi quia ut intelligitur actus primus intelligit vna voluntas in eis et non habere cōcordiā nisi isto modo loquēdo. quia iste persone intelligit posse cōcordari in actu quasi secūdo concorditer spirādo. Salvando tamē aliqua

liter verba Ric. dico q̄ quādo in aliquo eodem sunt duo principia ordinate activa illud non est in potentia prima ad agendum principio secūdo nisi intelligatur in actu primi principij. igitur pater non est omnino secūdos potentia propinqua ad spirandū quod est actus voluntatis et principij quo. nisi intelligat in actu principij prioris quod est intellectus. et per cōsequens voluntas non est principij proximum nisi ut est in duobus. Hoc sequitur quia per illam productivē priorē sine qua non est ista potentia propinqua. voluntas est in duobus. quia per actū primū secunditatis cōmunicat persone producte secūda secunditas. i. secunditas voluntatis respectu spirantis spiritus sancti. non tamē est alia secunditas in duobus q̄ in vno. sed eadē et in producente et in producto. Exemplū istius est aliquāliter in nobis. anima enim non est secūda potentia propinqua ad habendū actum volendi nisi sit in actuali intellectu. licet actuali intellectu non formaliter producat actum amandi sed voluntate ut est actus primus qui perexistit in anima ante intellectionē. licet non in potentia propinqua omnino ad agendū. si tunc anima producat intellectionē communicaret sibi secunditatem voluntatis non esset voluntas in potentia propinqua ad producendū amorem nisi prius esset productus verbum et ita cōcicata sibi voluntate secūda. et ita nūquā esset voluntas prime secūda nisi in duobus. non tamen ita q̄ illa secunditas requirit de ratione sua esse in duobus quasi ipsa non posset eē in vno. imo ipsa eadē iam existit in ipsa mente. sed propter ordinē secunditatum i. producendo necessario ordinem secunditatem quā est in potentia prima esse in duobus. Potest igitur procedi q̄ pater et filius voluntate vna que est in eis spirant que est perfecte secūda in duobus superpositis ex his. quia prius intelligit cōcicari genito et ita esse in duobus q̄ q̄ spiritus. i. ea producat. Sed quod dilectio mutua

spirat spiritus sanctus. R^o dilectioe. l. voluntate qua p^r et filius vt actu p^rmo nati sunt se mutuo diligē. Hac inquā volūtatē vt exīte in eis vt ē nata talis esse q^d diligunt se mutuo spirat. s. f. non aut aliq^d actu 2° q^dsi dilectiois actual^{is} impenſe et repēse. Si istud n̄ sufficiat ad intentioē Ric. exponat eum qui poterit. q^d non v^t q^d eius definitio bñ possit stare cum dicti Aug. qui attribuit p^r et filio pfectā rōnē vni^{us} pncipij respēu spūs. s. sicut trinitati respēu creature si p^rdicat p^rdicti. Qualit^{er} aut Aug. dicat q^d p^r et filius diligūt se spū. s. q^dsi sit mutua dilectio p^ris et filij. sic videt loqui d^e tri. l^o. 6. c. 5. exponet dī. 32. vbi mag^{is} tractat de illa qōe vtrum pater et filius diligunt se spiritu sancto.

Juxta qōem istaz

est vna difficultas q^dsi grāmatical. vtrū p^r et filius possent dici vn^{us} spirator v^t duo spiratores. Vbi multipl^{es} dī. s. 3 q^d vis est de sigāto nois nō multū imozor v^t n. q^d nullū tale nomen v^tbale significet p^r agendū nisi vt illud natū est de noiare suppositū actiū. sicut. n. lectio sigāt q^dddatīue actū p modū hūus et quietis. ita lector sigāt p^r hui^{us} actus p modū hūus et quiet^{is} vt est denoiatū suppositū actiū. spirator igit sigāt vim sp^ratū vt p^rernit suppositū. et q^d vna est vis in p^re et filio et imin^{us} nūeral^{is} appositus alicui deficiabili ponit suū significatum circa illud. iō nō videt pcedendum de v^t fmonis q^d sint duo spiratores. q^d tunc vis spiratiua videret numerari in eis. Et si obijciat. sunt duo spirantes. q^d duo spiratores. p^ria pbat. q^d sicut singulare infert singulare sic plurale infert plurale. R^o dico q^d p^ria nō valet. q^d p^ricipiū sigāt actū vt in fieri. consignificat. n. tps sic v^tbū. et ita sic pceditur p^r et filius creant ita pcedit q^d sint creantes. nō aut pcedit q^d sint duo creatores sed vnus creator. q^d nomē v^tbale

non significat actū p modū actus et in fieri sed p modū habit^{us} et quietis. S^{ed} que rō quare termin^{us} numeralis conceditur posse apponi terminis adiectiuis et nō substantiuis. ponit ista rō. q^d adiectiua adiacent suppositū et significāt formam in adiacetiā ad supposita. et ideo p^rnt numerari ad numerationē suppositoz. sed substantiua non significāt formam in adiacetiā ad supposita s^{ed} significant aliquo mō absoluto a suppositū. et iō nō p^rnt sic numerari q^d sic significatur ibi numeratio forme. et ideo non cōcedit^{ur} duo dī. sicut pcedit^{ur} duo hñtes deitatē. Sed ista rō nō videt sufficere q^d terminus numeralis ponit significatum suū circa significatū determinabilis. significatū aut substantiui et adiectiui idem ē. nō differūt aut nisi in modo significādī. ideo videt q^d termin^{us} numeralis p^rmo ponat significatū suū circa idē. et iō si significet numerā^{us} forme det^{er}minabilis ex vna pte et ex alia nec p^rp^{ter} illaz adiacentiā ad suppositū que cōuenit vni et nō alij non rōne significati sed rōne modi significādī poterit esse veritas in vna et falsitas in alia. Assigno aliā rationē talē. omne depēdens depēdet ad aliq^d oīno et simpl^{iter} indepēdens nunq^{uam}. n. depēdētia alicuius sufficiēt^{er} terminat nisi ad aliq^d oīno indepēdens. et ideo q^d duo eque depēdent neutrum est natū iminare alterū sed vtrūq^{ue} depēdet ad 3um indepēdens. adiectiū est depēdens ad substantiū q^d igit adiectiuum addit substantiū saltē inuenit in depēdens ad quod terminat eius depēdētia. q^d aut duo adiectiua addunt sibi mutuo neutrum ad alterū depēdet. q^d neutrum terminat ad alterū sicut neutrum terminat depēdētiā alterius. sed depēdet ad aliq^d 3um q^d terminat sufficiēt^{er} depēdētiā eozz amboz. igit q^d terminus numeralis addit substantiū sicut si dicat duo spiratores statim termin^{us} numeralis adiectiuis h^{ab}z substantiū ter

minans. 7 qz adiectiuū determinat illud qd eius dependentiā terminat. id denotat significatū sui substantiū numerari. qñ aut addit adiectiuo vt cum dñ duo spirātes. vtrunqz est depēdens 7 iō neutrum determinat alterū sicut neutruz terminat depēdentiā alteri? sed ambo depēdent ad 3^m qd terminat eoz depēdentiā 7 determinat p ipsa. Et h' in pposito est aliqui vel psonē. quasi dicat tres aliqui vel tres psonē creatas. qz l3 vltimate adiectiuū masculinū nō sit substantiuū sed tñ neutru sit substantiuū. tñ in diuinis qñ adiectiuū masculinuz ponit p se tunc intelligit ibi esse substantiuū vt quis vel psona. vt cum dicit p' 7 filius nō sunt vn' sicut dicunt auctes licz sint vnus dē. qz vnus absolute positus significat adiectiue 7 intelligit hie suum substantiuū. i. quis. vñ significat qz pater 7 filius sint vn' quis vel vnus aliqz vel vna psona. qd est falsū. Tūc ad illā pñtiā sunt duo spirātes. g duo spiratores nego eam. 7 tu probas qz sic singulare infert singulare ita plurale plurale. dico qz non o3 qz si ad aliqd añs se quāt aliqd pñs qz ad distinctionē añtis sequat distinctio pñtis nisi qñ pñs illd distinguit in añtibz sicut genus distinguitur in spēbz. In pposito autē supposita spirātia distinguūt. 7 ad suppositū spirans seqt spirator. sed illud pñs non distinguit nec numerat numerato añte. 7 iō arguēdo spirans g spirator. duo spirantes g duo spiratores. est fallacia pñtis. arguēdo a distinctionē añtis ad distinctionē pñtis. 7 si aliqui inuenit a doctoribz qz p' 7 filius sunt duo spiratores. debent exponi eoz auctes 7 sane intelligi. multe. n. auctes scōz q non sunt vere de virtute sermonis exponē de sunt fin magf'm. di. i. 2.

Ad argumenta Rñde tur.

Ad primū cum arguit de nexu. dico qz pater 7 filius nectunt in spū sancto sic

in cōi producto. 7 que sic nectunt in cōi pducto licz sint distincta. alioquin nō cōnecterent. tñ non habēt cōe pductuz inquantū distincta sed inquantū vnuz vnde pductū vnū est ab eis inqñtū sunt vnum pducens. 7 ita auctoritas illa ē in oppositū. Ad 2^m dico qz actio ē singularis per se existens. nō oportet autē esse alicuius singulari incōicabilis p se existentis. sicut dictū est di. 4. sicut hec est vera deus creat vel deus est p' filius 7 spiritus sanctus. ita ponit hic qz ē alī quis spirator singularis cui pmo cōuenit. i. adquare spirat qui p'intelligitur aliquo mō patre 7 in filio quibz cōuenit actus spiradi. qz vterqz est hic spirator. 7 tunc diceret qz illius per se exñtis qd est quasi cōe quoddā in re ad pñem 7 filiū est vna actio licz illud nō sit vnū suppositū. i. incōicabile. sicut nec trinitas est vnum suppositū vna tñ creatio ne creat. Istud non videt hic. pbabile sicut ibi deus creat. qz nō videt hic alī quis per se existens cōmunis p' 7 filio 7 nō spiritui sancto. qz tunc illud singulare p se exñtis licz nō incōicabilis realitē tñ referret ad spiritū sanctū 7 esset alī quid realiter relatū ad intra pñus aliq mō qz intelligeret esse psona. ita qz non ois relatio realis ad intra eēt psonē qd nō videt pbabile. Alii potest dici qz actio nō denominat vltima denominatione nisi suppositū v' habentē modū suppositi. dico modū suppositi p anīma separata 7 p accidentibus separat per miraculū que denoiant ab actione vltima denoiatione qz p se existunt licz non incōicabilis qz nata sunt coicare se suppositū dum tamē nihil coicant illis nihil denominatur ab actione eorum: nisi ipsa vltima denominatione. sed omnis forma existēs in alio vt forma sicut dat esse illi ita dat illi aliquo modo denoiari a sua actiōe. 7 licz forma in supposito denominatur ab actione sua nō tamen vltima denoiatiōe sed vltius

denoiaret suppositū ab eadē actione si
tñ aliqua forma p se exñs nata esset ha
bere aliquā actionē ppiā si ipsa daret
idē esse plurib⁹ ex quo supposita nō de
nominant actione forme nisi qz hñt eē
per formā denoiarent ab eadē actione
sicut hñent idēz esse illius forme actiue.
Exemplū si vna albedo esset in duab⁹
supficiebus vna imutatioē imutarent.
igīt cum volūtas secūda sit vnū pncipi
um spirādī quicqd denoiat ab ista acti
one per hoc qz hz esse ista forma deno
minat eadē actōne. Qñ igit dicit actio
est suppositi. qz plurū suppositoꝝ plu
res actiones. nego pñtiam nisi qñ pluri
ficatur in eis illud qd est ratio agendi:
per qd ista dicuntur denoiatiue agere.

Et si obijcias. ab vna aia homis sunt
multe opationes sensitiuaz partiū. vt
videre audire ⁊ talia multa. ⁊ si ptes il
le essent supposita essent eoz agentiuꝝ
plures actiones. Dico qz nō semper si
vnica res est. est eius vnica ratio agēdi
imo vnica res pōt includere i se plures.
rōnes agēdi. sicut dicit de aia respectu
suarum potentiaz si de hoc fiat qd. di
ctum aut est in ista rōne iam habita de
vna rōne simplici agēdi. qualis vna
rō est in patre ⁊ filio ad pducendū spi
ritum sanctū. Ad 3^m dico qz pater ⁊
filius spirāt spiritū sanctum inquantū
sunt oīno vnum ⁊ nō inq̄tū sunt vnū
in essentia nec inquantū vnū in psona:
sed inquantū sunt vnū in vi spiratiua.

Et cum infert qz pater esset duo princi
pia pductiua ppter duplicē secundita
tem in eo. nego pñtiam. quia ad hoc qz
dicatur plura pductiua requirit nūme
ratio suppositoꝝ. non enim dicit ali
quis plures scientes licz habeat plures
scientias. sed oportet eē plura suppo
sita ad hoc qz sequeretur. de hoc in 3.
lī. vbi queretur vtrum si plures natu
re assument a verbo esset vnus homo
vel plures.

Ecūdo quero

vtum pater ⁊ filius spirēt vni
formiter spiritū sanctū. Qñ Aug. 15
de tri. c. 16. spiritus sanctus pncipaliter
pcedit a pte. non igit pncipalit a filio
qñ nō vniformiter oīno. Item Hiero.
epistola. 88^a. spiritus sanctus pprie a
patre per filium. qñ nō pcedit pprie a fi
lio. Item Hyllarius de tri. 22. spiritū
sanctū qui a te per vnigenitū est pme
rear. igitur est a pte per filium. qñ non vni
formiter ab vtroqz. Item Richar. 6.
de tri. spiritus sanctus pcedit a pte me
diatē ⁊ imediatē. a filio autēz imediatē
tñ. qñ ⁊ c. Itē omnis cā pma plus agit
qz 2^a. ex prima ppositione de causis. ⁊
patet ex dicto phi 1° posterior. ⁊ 2. me
thaphy. necessarioꝝ pncipia esse veri
sima semp oportet qz sunt alijs cā veri
tatis. qñ omne prius pducēs plus pdu
cit qz 2^m pducens. pater videt plus pro
ducere cuz det filio pducere. qñ ⁊ c. Cō
tra. vno pncipio inquantū oīno vnūz
in eis spirant spiritū sanctū ex qōne p
cedente. qñ oīno vniformiter.

Respondeo actus potest
considerari
tripliciter. vel in se vel inquantū est ter
mini vel inquantū cōparat ad supposi
ta agentia. pñtis duobus modis est oī
no vniformitas vlt potius vnitas. qz ve
rissime vna actio et vnus terminus p
ductus. 3° mō loquendo sic ipsa vis spi
ratiua coicat filio a patre ita etiā filius
spirat hoc habet a patre. ⁊ ita pater spi
rat a se. filius autē nō a se. Cōtra. igit
pater prius spirat spiritū sanctū qz fili
us spirat spiritū sanctum. quia in illo
primo signo originis in quo pater habet
a se esse habet spirare in se. ⁊ tūc filius
nō spiraret. quia si spiritus sanctus pre
intelligit habere prius esse a patre qz a
filio. tunc filius pduceret spiritum san
ctum iam pexistētem. Confirmat. qz
quodcunqz pncipium pductiuū in sup

posito priori intelligit habere terminū adequatū non pōt esse pncipiū pducē di in posteriori supposito. sic est in proposito. § 7c. R^o o istis ordinibus siue originis siue nature et de multis ordinibus prioritatis et posterioritatis alio dicetur. sed quantum ad ppositū dicendū: q^o nō est p^osimilis ordo inter p^otem generantē et spirantē sicut est inter p^otem spirantem et filiū spirantē. unde nō est intelligendū q^o pater spirat anteq^o filius spiret. sicut prius origine pater generat q^o spiret ppter ordinē principior^o in pducēdo. q^o tunc filius nō spiraret vt argumentū deducit. quēadmodū spiritus sanctus nō pōt generare filiū iam p intellectū generari. Sed est iste ordo q^o in patre est p^omo vtraq^o secunditas a se. 2° est in p^ote actus p^ome secunditatis. et tunc in filio est 2° secunditas. 3° est actus secunde secunditatis simul a p^ote et filio habentibus tunc simul illā secunditatem ad huc tñ cum aliquo ordine. q^o ille actus est patris a se. filij autē nō a se sed ad patre. sicut nec in secundo signo ē illa secunditas filij a se. sed patris est a se. non est ergo ordo originis inter spirationē patris et filij q^o si spiret p^o in aliquo signo originis in quo nō spiret filius sed i eodem signo originis simul spirant. est tñ ibi ordo spirantiū in spirādo q^o pater in 2° signo originis spirat a se filius autē nō a se. Ad cōfirmationē dico q^o maior nō est vera si illud pncipiū nō habeat p^o terminū adequatū anteq^o aliud suppositū producat cui coicāt illud pncipiū fm totaz eius secunditatem. et sic est in pposito de v^o spiratiua quam pater coicāt filio anteq^o habeat terminū adequatū. s. spiritū sanctum.

¶ Per idē patet ad

omnes auctoritates adductas. q^o p^o hoc dicit Aug. p^otem pncipaliter spirare. exponit. n. se. ideo pncipaliter dicit q^o filius spirat hoc habet a p^ote. Dicit

tñ quidā doctor q^o p^o spirat pncipaliter et pncipaliter. filius autē tñ pncipaliter spirat. q^o respectu. s. f. habet filiū auctoritatē licz pater habeat auctēz respectu filij et respē. s. f. inq^o spirat. Alius autē doctor contradicit sibi q^o nō est ibi aliqua pparatio p^ote dicta in aliqua forma vna sed tñ est ibi cōpatio in voce sicut michael dicit sanctior demone vbi est tñ pparatio fm voces et nō fm aliquā formā cōm in vtroq^o extremo sed illa forma est tñ in vno extremo et nō in altero. ita pncipalitas est in p^ote vt idem sit p^otem pncipaliter spirare et pncipaliter spirare. Ad aliud de Hiero. dico q^o p^orietari^o tñ d^o ille qui hñdo rem nullo modo depēdet ab alio. vsu rarius autē qui in vtendo re depēdet ab alio non est p^ote p^orietarius. p^o igit qui vim spiratiua habet a se recte dicitur p^ote spirare. filius nō sic p^ote. s. a se spirat licz p^ote. i. nō improprie vt impfecte spiret. Per idem p^o ad hylarium qñ dicit q^o spūs. s. est a p^ote p filiū distinguit tñ q^o aliquid determinatū p hanc ppositionē p cum suo casuali cōparat ad verbū transitiuū vel intransitiuū. si ad transitiuū tunc notatur in casuali huius ppositionis subauctas vt pater creat p filiū. si ad absolutū vel intransitiuū tunc notat in casuali huius ppositionis auctoritas et hoc vel efficitur sicut homo viuit p deū vel cause formalis vt homo sapit per sapientiam. Et p idem patz ad Richar. pat enim eadez secunditate imediate spirat spiritū sanctum. sed inquantū dat filio illam virtutē spirādī qua filius spirat: potest dici imediate spirare. nec est hic difformitas aliqua pfectionis et impfectionis siue aliquid quod ponat diuersitatem in actu. sed tñ aliū modū habendi eandē virtutē. quia pater a se filiū nō a se sed a patre. Ad vltimū dico q^o illa ppositio est vera de causa et causato. ppter hoc q^o in causis ordinat

est alia virtus causandi et principalior in priore non autem in principio quod non est causa. quia ibi non est alia virtus principandi. ita est in proposito. et ideo non plus principiat primum principias quam secundum sicut. nec causa superior plus causaret quam causa secunda si eadem virtute causatiua causaret cum causa 2°.

Inca. 13. disti.

quero utrum spiritus sanctus sit genitus. siue utrum productio spiritus. scilicet sit generatio vel distinguatur ab ea. Quis generatio probo. quia generatio in creaturis per hoc distinguitur ab alijs mutationibus quod est ad substantiam vel per hoc quod ea producit aliquid in esse substantie. spiratio producit. scilicet in esse diuino sicut generatione producit filium. ergo productio. scilicet est generatio. Confirmatur ratio. quia mutationes et motus distinguuntur per terminos formales eorum. secundum philosophum. 5. phys. sed formalis terminus spirationis. scilicet est idem cum formali termino generationis. quia essentia communicatur utraque. ergo spiratio est generatio. Preterea. quocumque vni et eidem sunt eadem inter se sunt eadem. igitur que eadem sunt vniuoca inter se sunt vniuoca. generatio et spiratio sunt vniuoce productiones comparando ad idem tertium ut ad patrem. quia sicut dictum est supra. di. 7. utraque productio est vniuoca in se. igitur iste due erunt vniuoce productiones inter se. et ita vniuoc rationis. Preterea differentia realis non dependet a differentia rationis quia est per se. Sed differentia principiorum istarum productionum sunt natura et voluntas que differunt tantum secundum rationem. quia differentia realis absoluto non videtur posse stare cum simplicitate diuina. ergo distinctio istarum productionum que perigit istam tamen erit rationis. probatur etiam minor aliter dupliciter. primo quia alias inter intelligere et intellectum in deo erit relatio realis. et ita distinctio realis

sequentia probatur quia ubicumque intellectus ex natura rei distinguitur ab intelligere intellectus recipit intelligere vel est ratio recipiendi ipsum. et ita ibi erit relatio realis recipientis ad receptum. Et confirmatur. quia si intellectus in deo non sit ratio recipiendi intelligere non magis proprie dicitur deus intelligere intellectum quam voluntate. ita etiam potest argui de relatione potius. quia principius est prius illo cuius est principius. 2° probatur minor. quia absolute intellectus est principium quo respectu intellectionis et in eliciendo et recipiendo. igitur eodem addito utrobique intellectus infinitus erit sic principius respectu intelligere infiniti. et ita erit ibi relatio realis. Contra Aug. 5°. de trini. c. 14. vl. 32. spiritus sanctus procedit a patre et filio. non quomodo natus sed quomodo datus.

Hic sunt multe nie

ponendi et multi modi quibus distinguuntur iste productiones. Uno modo ponit istas productiones distinguere per formales terminos qui sunt persone producte. Et confirmat ista positio per illud philosophi. 5. phys. ubi dicitur quod motus distinguuntur per terminos ut videtur quia alius terminus est alterius motus. et licet iste productiones non sunt motus nec mutationes sunt tamen quasi vix quedam ad personas. igitur per istas distinguuntur.

Contra. emanationes non habent esse per terminos. igitur nec distinctionem. antecedens patet. quia habent ex se esse formaliter. consequentia probo. quia ab eodem habet esse et distinctio. Item illud de 5. phys. est ad oppositum. non enim motus distinguuntur penes terminos nisi quia forme fluentes sunt eiusdem rationis cum formis terminantibus. sed hic non est fluxus eiusdem rationis cum termino nec etiam via quasi fluxus est eiusdem rationis cum terminis formalibus. quia terminus formalis est essentia. illa autem productio

que est quasi via est relatio. Alio modo ponitur istas productiones distinguere per hoc quod una productio est ab una persona alia a duobus personis. Contra hoc. quod si idem sit principium formale produci aliquid propter esse eius in hoc supposito vel in illo non erit principium alterius rationis. quod albedo in lapide et in equo est principium mutationis visus eiusdem rationis ita etiam si eadem albedo esset in duobus et in uno esset principium mutationis unius rationis. iste autem productio nes ita distinguuntur quod non sunt eiusdem rationis. ergo oportet istius distinctionis assignare alias rationes quod unitatem vel dualitatem suppositorum agentium. Item finem istam viam possunt poni infinite persone in diuinis. posset enim poni quarta persona a tribus. et quinta a quatuor personis. nec esset aliqua ratio trinitatis in personis diuinis si tantum esset distinctio per unitatem suppositi agentis et pluralitatem. et non esset distinctio per rationes produciendi. Item omnis distinctio reducit ad aliquam primo diuersam que esset distincta si per impossibile essent ab omnibus alijs separata. ergo illa distinctio est per aliqua talia que essent distincta omnibus alijs per impossibile premissis ergo etiam seipsis sunt primo diuersa. talia non sunt unitas vel pluralitas suppositorum agentium si non sit aliqua alia distinctio in principijs agendi. ergo etc. circumscripto. non omni alio ab unitate vel dualitate suppositorum non videtur quod ista unitas vel pluralitas sit prima ratio distinguendi productiones. Aliter ponitur istas productiones distinguere quia una est cum alia et cum opposito eius. ita quod ratio distinctionis relationum disparatarum est distinctio oppositarum relationum. quatenus scilicet una relatio disparata secum comparatur duas alias relationes oppositas sic vis spiritalis stat cum generatione actiua et passiva. et ideo distinguitur ab utraque illarum. Contra istud potest sic argui sicut contra opinionem. precedentem. non enim assignatur ista positio quare non

possunt esse infinite persone. quod semper posterior relatio possit stare cum opposita relationibus prioribus. Preterea non esset primo diuersitas in hanc productionem et illam nisi per hoc quod ista productio esset cum una et sua opposita et alia non stat cum sua opposita. et ita ista non esset prima ratio distinctio. quod prima ratio distinctio est aliqua ratio primo distinctio. Contra istam viam et aliam precedentem simul arguo sic. quero quare spiratio actiua prestat cum generatione actiua et cum generatione passiva. et generatio actiua non potest stare cum generatione passiva. nulla est ratio nisi propter distinctionem spirationis actiue a generatione actiua. ideo enim aliquid est impossibile vel inconpossibile alicui. quod ipsum est tale in se et non ex. quod veritas negatiue firmatur et fundatur super veritatem affirmatiue. ideo enim homo non est asinus. quod homo est homo. et per in se. et 4. meth. pus igitur est aliquid distinctio generationis actiue et spirationis actiue propter quam est inconpossibile generatio passiva siue generatio actiua et non spiratio actiua quod sit ista impossibilitas vel inconpossibilitas ergo ista impossibilitas et non impossibilitas non est prima ratio distinctionis productionum. Preterea. iste productiones distinguuntur quod altera est per modum non altera per modum voluntatis hec autem distinctio productionum non tamen est a supposito producentibus nec quod una stat cum alia et altera non stat cum illa. sed sumitur ex distinctione principiorum productionum quod habent oppositos modos principiatum. ergo etc. Rndet sic opinio quod productio ibi est una per modum non. et altera per modum voluntatis. non quod una persona producat naturaliter et alia non. sed quod productio una est filius productioni naturali. et alia est filius productioni voluntarie. naturale enim agens producit non presupponens aliam productionem et hoc in eo loquendo licet per actionem unum naturale agens presupponat aliquid produciens prius ipso. ita tamen productio filius est per modum nature quod non presupponit aliam productionem. productio voluntatis presupponit aliam productionem illam videlicet que est per modum

nature et intellectus. et ita pductio spiritus sancti est per modum voluntatis. quod. s. s. pducit simili modo illi pductioi que proprie dicitur esse pductio voluntatis. s. presupponendo aliam pductionem. Ista expositio non videtur secundum intentionem sanctorum attribuentium istas pductiones proprie intellectui et voluntati. quod si tamen debeant intelligi distinguere per hoc quod una presupponat aliam pductionem et alia pductio nullam presupponit. non videtur ratio ex pductionibus quare filius sit magis filius vel verbum ex vi pductionis sue quam. s. s. nec quod. s. s. ex vi pductionis sue magis sit amor quam filius. quod videtur absurdum. Item multe alie pductiones possunt esse vel presupponentes vel non presupponentes aliquam pductionem. sic pductio per modum artis videtur aliam pductionem presupponere. s. pductionem verbi interiori in mente artificis. s. s. s. posset dici produci per modum artis. quod est falsum. Et propter hec sicut est argutum dist. 2. et 10. ex quo in deo proprie est intellectus et voluntas. et utrumque est sufficiens pductivum cum obiecto sibi pntere vere pducet per actum intellectus vel principium pductivum et alia per actum voluntatis vel principium pductivum et non tamen metaphorice propter talem similitudinem extraneam. s. pducit alia presupposita vel non presupposita. Alii dicuntur quod iste emanationes distinguunt per relationes oppositas. s. prioris et posterioris quod una est prior alia. Contra ista distinctio non est prima. 03. n. dare aliquam aliam causam quare una est naturaliter prior alia. nec est alia ratio nisi vel quod ista est pductio talis et illa talis vel ex parte principiorum pductivorum vel ex parte supposito agentium. S. relatio non distinguit per se precise a relatione per relationem. quod relatio non refert per se. s. cum iste emanationes sint relationes non distinguunt per se ab invicem per alias relationes. s. per relationes prioris et posterioris. et per quod iste relationes sunt alie a relationibus originis quod sunt inter alia extrema. nam ratio originis est inter pducens et pductum. ratio

prioris et posterioris est inter originem et originem. Alii dicuntur quod emanationes distinguuntur penes primum formalia elicitiva que ponuntur esse relationes personarum agentium puta vis generativa et spirativa. Sed istud est improbatum dist. 7. siue intelligatur de primo elicitivo siue de primo de minimis. Et propter hoc quod distinguant ille relationes vel per eas distinguantur relationes opposite. ille enim videntur minus distincte quam opposite. quod ille possunt concurrere in eadem per puta in pietate iste non possunt. quod nulla eadem per duobus modis pducit. manifestum est igitur istas emanationes distinguere per relationes oppositas ex parte pducti. igitur assignare istarum distinctionem per illas est assignare distinctionem manifestam per distinctionem minus manifestam. et etiam non per intrinsecam quod relatiua non sunt intrinseca suis correlatis. Alii ponunt quod distinguunt penes primum distincta secundum rationem puta penes naturam et voluntatem que habent principiare distinctas emanationes et tamen ipsa in essentia non distinguunt nisi sola ratione. sic probatur in. q. de attributis. dist. 8.

Contra istud distinctio realis non perigitur necio distinctionem rationis. sed distinctio illarum emanationum necio perigitur distinctionem principiorum elicitivorum. igitur illa si est realis non est tamen per illam que est ratio tamen. maior ista ratio ab aliis negatur et ponitur instantia de ydeis que dunt tamen ratione et creature realis dunt. et tamen distinctio creaturarum realis necio presupponit distinctionem ydearum rationis. Contra istud arguitur. et per probatur maior. 2. excludit ista instantia. maior probatur secundum istum intentum quod omnia rationis in causa non erit propria ratio distinctio realis in effectu. Quia si sic sit. a. causa et diverse rationes sub quibus causa sunt. b. c. causa sunt. d. e. tunc sic si. b. c. sunt rationes proprie ipsi. a. in quantum causa d. e. g. a. in quantum est sub. b. est propria causa ipsi. us. d. nam si non. non est magis illa omnia ratio candi distincta quam si ipsa omnia non inesset quod neutra ratio est propria appropriata causam ad hunc effectum. qui igitur procedit quod. a. in quantum est sub. b. et c. causa. d. et e. h3 concedere quod

utraq; nō sit ppaia rō cāe respectu sui effectus. s; illud pns ē falsum q; a. inq^m est sub. b. est cā ipsi. d. q; a. inq^m ē sub b. qd ē tñ ens rōnis. tñ h; ēē in intellectu q; ens rōis nō cāf ab obō nisi inq^m cognitur. 7 vt sic nō h; ēē nisi in intellectu qd est ens diminutū. ex. 6. meth. nī hīl aut fm qd ens diminutū ē: est ppa rō entis veri. 7 ppaia cā entis pfecti. Et istud pbat q; oē cāns vez ens o; q; habeat aliqd eē exn^m inq^m est cā: ens at diminutū. qd. f. est ens cogni^m nō h; esse real^m exn^m. g nec inq^m tale pōt eē cā ppaia alic^m realis entis. Et si dicas q; l; nō habeat eē exn^m sui tñ h; ēē exntie in intellectu in q est. q; eē intellect^m picipat i qrtū h; ēē in ipso intellectu. Cōtra. ex hoc sequit^r q; nulla cātio ppetit entī cognito inq^m tale nisi vūte exntie actualis ipsi intellect^m in q h; ēē exn^m actual^m fm qd. 7 tūc vltra volūtas nō erit pñ^m spirādī nisi inq^m picipat rōez intē. 7 tūc intē^m oīnus erit magis rō spirādī q; volūtas. 7 ita sequit^r vltra q; intellectus respēcū gnatiōis vbi erit duplex pñ^m. f. i. mediātū inq^m est pñ^m pductiū. 7 mediātū inq^m ipso est pñ^m opatiū p cur^m opationē ipsum h; ēē inq^m pductiū sic cogni^m inq^m cognitū h; ēē picipatum ipsi cognoscētis. Q; si nō attribuas talē actionē realē ipsi intellectui exnti sed obō hñti eē diminutū in intellectu sequit^r q; actō real^m erit ipsi qd nihil minus ē tale si illud nō cēt oīno. naz nō repugnat alicui q; sit ens cognitū l; nullū verū eē reale habeat. Si dicat h; q; intellectus oīnus nihil cogīcat nisi intuitiue 7 ita illud qd h; ēē cognitū in h^o intellectu inq^m tale h; vere eē exntie. nō aut t. le eē qd h; est cognitū intellectōe 7 cognitione abstractiua q̄lis ē intellect^m mea de rosa nō exntē mō q nō est intuitiua. Cōtra. illa rō q; ponit^r ppa pñ^m. f. deo inq^m pncipiat ponit^r cāri p actuz intē in obō cognito. intellect^m aut diuin^m nī hīl causat in eēntia diuina vt exns est:

sicut pcedūt illi de opī. opposita. q; nūla est ibi oīa rōnū in eēntia vt est exns sed tñ vt cognita ē. 7 p se p; q; quicqd est in eēntia vt exns est cēt in ea si p impossibile nō esset intellect^m negocias circa ipsaz. Preterea 2° eēntia diuina vt in filio 7. f. f. h; nālīter positatē aliquā ad intellectiōē simplicē istius eēntie. sicut. n. ipsa vt est in pte nata est mouere intē^m pns ad simplicē sui intellectiōē ita etiā vt in filio nata est mouere quēcunq; intellectū ad sui intellectiōez simplicē. q; fm Aug. 15. de tri. oīa videt p in filio sic in semetipso. sed si eēntia vt i filio talē h; prioritatē circa talē intellectiōē simplicē sui igit ipsa vt i filio naturaliter pcedit oēm rōnez quā pōt in intellectus negocias fabricare circa ipsaz igit nulla rō fabricabilis circa eam nālīter pcedit eaz vt in filio. alioquin esset circulus in positatē nālī q; 7 rō cāra p intē^m nālīter pcederet esse ei^m in filio 7 eo^o. Si aut dicas q; eēntia in pte pcedit nālīter oēm rōnē pducibile circa ipsam. sed vt in filio sequit^r rōnē iam productā p actū intellectus pni. 7 tunc nō est circulus eiusdē ad idē fm eadē extrema siue fm exntiā in codē. q; eēntia fm exntiā in vno supposito pcedit. 7 i alio sequit^r. Cōtra istaz rñsiōē arguitur sic p^o. vnus cē in vno ordine cāndi est vna p se rō cāndi. g multo magis in diuinis vbi ē primitas pncipiādī o; ponere vnam rationē per se pncipiādī. ergo ratio pncipiandi generationem verbi erit aliqua vna reali^m rō p se. res aut 7 ratio nō faciūt vnū p se. q; nec passio aliqua psequens rem ex nā rei pōt facere vnū p se cum sbo cui^m est effect^m. g nec multo magis rō. q; nō sequit^r rez ex nā rei sed tñ psequit^r eam p actū intellect^m g alterum istoz erit p se pñ^m quo ipsi pti pducunt. nō ratio sola q; ipsa non est formaliter infinita. pbatio. q; nulla relatio realis est formalit^m pfectio infinita. pbatio. q; tunc psona aliqua in

diuinis nō haberet oēm pfectionē infi-
nitam formalit. & nec multo magis en-
s rationis pōt esse formalit in finitū. 7 p
pns nec est pñ^m pducendi quo supposi-
tum infinitū. & sola res cui attribuit il-
la ratio est principiū pducendi suppo-
situm infinitū. sed in quocūq; est pñci-
piū quo respectu alicuius pductionis
ei est principiū producendi si illud sup-
positum pueniat talī pductioni. cōue-
niens aut suppositū in diuinis ad pro-
ducendū psonā in diuinis est q; nō ha-
beat talē naturā pductione ista nec ali-
qua pductione pōre ista. talis aut ē pa-
ter. & sola res erit sibi principiū quo p-
ducit 7 nullo modo rō ista. Preterea
4.º in diuinis qd non ē formalit idem
alicui nō est vere idē sibi nisi vñ vtrūq;
sit formaliter infinita vel alterū vñ sal-
tem vtrūq; sit vere idē alicui formalit
infinito. sed iste rōnes que ponunt qua-
si appropriates principiū pductiūm
duarū personarū non sunt formaliter
eodem. quia tunc nō essent distincte ra-
tiones nec sunt vere eedē alicui forma-
liter infinito. quia tunc eēnt in isto infi-
nito ex nā rei. sicut sapiētia ē in diuini-
tate dei forālī ex nā rei. nec alia istarū
est formalit infinita. sicut pbatū ē in p-
cedenti rōne. ergo nulla istarū est vere
eadem alteri aliquo modo. & eo modo
quo ambo sunt ibi ita sunt vere distin-
cte q; vident obuiare summe simplicita-
ti qualitercūq; ponat entitas earū. qz
nihil pōt poni ibi esse fm quācūq; en-
titatem qd sit nō simpliciter idem alte-
ri ppter simplicitatē illius eēntie. Illā
instantiā excludo. pmo quia videt esse
ad oppositū. si enī distinctio creatura-
rum necessario psupponeret distinctio-
nem ydearū ac p hoc deus sub ratione
vnius ydee esset causa 7 ppta ratio re-
spectu vnius ydealis hoc ideo eēt quia
esse diminutū dei. s. esse cognitum esset
simpliciter pfectius 7 prius naturaliter
esse pfecto ydeati. qz ydeata sunt reipe-

ctu dei artificialia. 7 esse cognitū artist-
cis vel exemplaris in quo artificiatum
habet esse est simplicit prius ipso eē exi-
stentie ipsius ydeati. sed illa ratō omni-
no deficit in psonis diuinis. quia eē co-
gnitum essentie nō potest eē prius natu-
raliter pfecto esse eēntie in se. 7 ideo licz
illa pma maior falsa eēt ad cuius pba-
tionem apposite sunt quatuor ratioēs
in agente artificiali nō tamē esset falsa
in pductione naturali vbi esset pmoni-
catio eiusdē nature sicut est in pposito
quia ibi nō videt q; aliquod esse cogni-
tum posset naturalit pcedere naturale
esse ipsius nature. Preterea. instan-
tia illa sumit falsum de ydeis. quia illa
distinctio ratiois in deo nō necessario
presupponit ipsis ydeatis distinctis. nec
deus sub rationibus ydearū est pro-
pria causa diuersorū ydeatorū. sicut pa-
tebit inferius. di. 35. de ydeis. 7. 45. de
volūtate. Alia est opt. ad qdōnez q po-
nit q; eēntia sub rōe vna oīno indistin-
cta ē pñ^m istarū pductionū. qz sicut duo
limitata pñt esse pñcipia duorū actūz
ita idem illimitatū cōtinens in se virtu-
aliter ipsa plura potest esse pñcipiū p-
priū eorūndē actūm. etiam sub ra-
tione vna nulla distinctiōe in eo sed ex
sola illimitatione suis ipsius vt indistin-
ctum est. sicut patet de sole respēu mul-
torū generabiliū in istis inferioribus

Et confirmat ista positio. quia opor-
tet ponere essentiaz diuinam imediate
habere sapientiā 7 bonitatē 7 esse quo-
dammodo quasi radicez 7 pñcipium
illarū pfectionū attributaliū 7 si-
ne omni distinctiōe in ipsa essentia. alio-
quin pcederetur in infinitū. igitur ita
videtur posse poni imediatūz pñcipi-
um duarū pductionū. Contra hoc
quia actio volendi in nobis non est for-
maliter libera. sed ipsa voluntas. quia
actio illa est quedā qualitas 7 quedam
forma naturalis in se. 7 non aliquid in-
tellectuale habēs inclinationē ad oppo-

fit. ita igitur in diuinis ipsa pductio spiritus sancti vt ipsa iam posita est in esse non videt formaliter esse libera. sed precise libertas videt esse in principio huius pductionis inquantum est huiusmodi. sed si nulla distinctio pcedat productionem filij et spiritus sancti prima distinctio que est huius pductionis et illius est vt sunt posita in esse ab illo principio ergo non est vna pductio in diuinis per modum intellectus siue nature et alia per modum libertatis. quia nullum principium pcedit quod ex se aliter se habeat ad hanc pductionem quam ad illam. et ille productiones in quibus est distinctio primo omnino in se vniuersales sunt in naturalitate vt iam posite sunt in esse. Assumptum de volitione licet posset multis vijs probari patere tamen potest per hoc. quia quicquid generat ipsa volitio generat naturaliter. vnde habitus appetitiui virtute actuum appetitus ita generantur naturaliter ex eis sicut habitus intellectui generant naturaliter ex intellectionibus. Ex alio etiam apparet. quia tunc formaliter posset aliquis gaudere et tristari libere in quantum. scilicet gaudium et tristitia sunt passionis consequentes velle et nolle. quia illa que sunt immediate cause istarum passionum ponere formaliter libere. consequens tamen de passionibus videt satis manifestum inueniens. quia non videtur esse in potestate voluntas gaudere nisi quia in potestate eius est velle illud ad quod sequitur gaudium. et ita nec tristari nisi quia in potestate eius est nolle illud ad quod sequitur tristari. et ideo tristitia de aduentu alicuius rei noticie siue displicibilis si vult amouere tristitia oportet quod desinat nolle illud quod noluit. non autem expedit ad hoc deliberare vt stante nolitione et euentu noliti non sequatur tristitia. Preterea 2° si essentia vt omnino indistincta esset principium duplicis pductionis. quod cum intellectus sub ratione infiniti sit sufficiens

principium pductiuum et sufficiens ratio principiandi verbum infinitum et voluntas sub ratione infiniti sit principium pductiuum amoris infiniti et antequam intelligat intellectus infinitus et voluntas diuina infinita formaliter distincta pntelligit essentia vt essentia infinita. per ipsam vt pntelligit erit duplex pductio intrinseca. iterum etiam quando posterius intelligitur ibi intellectus formaliter infinitus et voluntas formaliter infinita erunt due persone infinite pducte virtute illorum duorum principiorum. quod erunt quatuor persone pducte infinite. Quod si dicat nunc ibi esse infinitum intellectum nec infinitam voluntatem ex parte rei sed tamen esse ibi illam vnam naturam omnino indistinctam ex natura rei. et ex eius ratione esse tres personas. et intellectum et voluntatem esse ibi precise per considerationem intellectus. et ita non esse ibi principia pductiua personarum realium ex natura rei distincta. Contra si aliqua sit ibi distincta p actum intellectus sint. a. et b. tunc quero aut illa ex natura rei sunt distincta aut non. et si sic. ptradictio tribuipsum. si non sed p intellectum. quod intellectus sub ratione intellectus et non sub ratione nature distinguit. aut igitur ante distinctionem istorum est ibi intellectus sub ratione intellectus et habet ppositum. quod est ibi ex natura rei aut non sed ipse intellectus sub ratione intellectus est ibi pductus p actum intellectus negociantis et distinguentis. et tunc erit querere de illo intellectu quo actu pducitur aut est ex natura rei. aut ex intellectu vt intellectus est. et pcederet in infinitum vel vbicumque stabit ibi erit intellectus in quantum intellectus et ex natura rei. vel ppa distinctio que ponet ibi erit ex natura rei cuius oppositum ponis. Preterea. deus est ex natura rei formaliter beatus. et non formaliter in relationibus rationis. beatitudo autem eius est formaliter in electione et volitione. ergo intellectus et voluntas que sunt principia istorum ibi ex natura rei. Confirmatur ista ratio:

per p^hm. 12°. methys. qui probat q^d si deus nō sit actu intelligēs nihil oncrabile inerit ei. se habebit. n. vt dormiēs. q^d fm ipsum nō est pfectus ex natura rei nisi ibi esset formalit^r intellect^r ex natura rei. 7 per psequēs est ibi intellect^r distincte ex natura rei. quia nō potest intelligi actualis intellectio formalit^r sine intellectu formalit^r. Preterea si intellectus nō est ibi formalit^r ex natura rei s^z fundamentalit^r. q^d intellectus formalit^r non est pfectio simplicit^r. quia nō est ibi melius habere ipsuz formalit^r q^d nō habere ipsuz. imo p te in essentia illa que optima est nō habet formalit^r s^z t^m op^oposito mō habendi. q^d non pōt cōcludi ibi esse intellectū quia est pfectio simplicit^r sed magis videtur sequi oppositū.

Quid igit dicit Ansel. monologion. 15°. q^d quicqd est in deo melius est ipsuz q^d nō ipsum sicut est de sapiēte. 7 Aug. 15. de trini. c. 4. vel. 5. neq^z. n. diuinorū librorū auctoritas tantū^o esse deuz p^dicat sed omnis que nos circūstat natura p^dclamat habere se pstantissimū conditorem qui nobis mentē rationēq^z naturalem dedit qua viuētia nō viuētibus p^dedita sensu insentientib^z. intelligentia intelligētib^z. imortalia mortalibus. impotentibus potētia. iniustus iusta. bona malis. incorruptibilia corruptibilibus. imutabilia mutabilib^z. inuisibilia visibilibus. incorporea corporalib^z. beata miseris pferenda videamus. Ac per hoc quoniā rebus creatis creatorē sine dubitatione pponimus. oportet cum 7 summe viuere 7 cuncta sentire atq^z intelligere. 7 paruz post. iustissimū speciosissimū optimum 7 beatissimum fateamur 7c. quere ibi Aug. que pⁿtia esset illa si rō naturalis dicit beatuz esse meliorem misero. q^d deus ē beatus. si ipsuz q^d in creaturis meli^o est suo opposito: hoc est ppter eius realitatē 7 in deo ex natura rei nō est aliq^z mō realitas illa. sed t^m fundamentū cum opposito mō

formalitat^r huius. Q^z aut intellectus qui probat ibi esse ex natura rei sit infinitus p^obo. intellectus. n. vt intellectus essentia diuinā cōphendit vt obiectum formalit^r infinitū. nihil aut cōphendit obiectū formalit^r infinitū nisi ipsum cōprehēdens sit formalit^r infinitū. q^d 7c.

Preterea intellect^r diuinus intelligit simul infinita intelligibilia. fm Aug. 12 de ci. dei. c. 18. ita nec numeros ppter iⁿ finitatē nescit omnipotens de^z 7 si vsq^z ad quandā summā numeroz scientia dei puenit 7 ceteros ignorat quis hoc vel demētissim^o dixerit. 7 subdit parū post. infinitas itaq^z numeri quib^z infinitorum numeroz nō sit numerus. non t^m est incōprehēbilis ei cuius sapiētie nō est numerus. Et si dicas intellect^r nō est formalit^r infinitus inquantū intellectus sed inquantū est idē essentia diuine infinite. 7 ideo nō habet inquantū intellectus q^d sit pⁿciipiū pductiuum alicuius pⁿone infinite. 7 ita non erunt secunde pⁿone diuine. Contra hoc arguo. quia hoc mō posset dici q^d paternitas est formalit^r infinita q^z est idē cēntie infinite. 7 tunc nō esset magis inconueniens finitū nō esse formalit^r intelligentē q^d ipsum nō esse forāl^r pⁿem. q^d est manifeste absurdū. Probat etiā ex alio. quia illa que nō sunt formalit^r infinita in diuinis si accipiant in abstracto non p^ddicant de se inuicem etiam per ydemptitatē sicut nec formalit^r. bec. n. non concedit paternitas est innascibilitas. cuius ratio dicta est di. 8. q. 5. attributis. quia illa abstractio tollit illud quod fuit causa veritatis. s. ydemptitatem extremorū. q^z vt pⁿcise sumunt neutrum ē formalit^r infinitū. 7 ideo neutrum vt pⁿcise abstractiue sumptum includit q^d sit idem alteri. sed ista est vera intellectus est pⁿitas 7 intellectus est filiatio. licz nō sit formalis p^dicatio q^d intellectus habet infinitatez formalē qualem nō h^z filiatio vel pⁿitas vl^z innā

scibilitas. Et si queras est ne intellectus omnino infinitus formaliter ex se sicut essentia. Rñdeo potest dici q̄ sicut distinguendo res ab inuicē aliqua res ē infinita a se et in se. sicut pater et prima persona in diuinis aliqua res est in se infinita. sed nō a se sicut filius et spiritus sanctus. aliqua autē res est ex se finita et in se simpliciter finita. sicut creatura. Ita cōsiderando aliqua que nō sunt formaliter eadē potest aliquid accipi tanq̄ infinitum in se et omnino a se. sicut essentia diuina que est radix et fundamentū que infinitatē a nullo habet. vnde Jo. Dam. c. 12. esse dei ē velut pelagus substantie infinitū et indeterminatū. aliqd aut est infinitū per se et in se sed nō omnino a se tanq̄ prima radix et fundamentum omnis infinitatis. sicut attributa diuina. que fm eundē Dam. c. 5. debēt aliquid quali circa essentia. et bene possunt esse talia formalitē infinita et in se et per se. sed radicaliter in essentia sicut in fundamento cui sunt eadem. vltērius aliquid est qd nec in se formaliter est infinitum nec idem formaliter infinito sicut personales proprietates. Sed que ratio quare ista non habent formale infinitatem aliam ab eēntia sicut intellectus habet hoc alias poterit patere.

Ad argumenta p opinatione ista nunc vltimo improbata cum dicat infinitū ex se omnino indistinctum pōt esse principiū distinctoz. veruz est vbi illa distincta nō requirūt ex ratioe sui distinctionē priorem in principijs. tales autē requirūt pductio libera et naturalis. quia ad illa nō potest esse prima distinctio. sed p̄xigitur aliqua distinctio in principijs que aliquo modo habent principiari naturalit et libere personas diuinas. Et per hoc patet ad cōfirmationem illaz que adducit ibi q̄ essentia habet sapientiā bonitatē et omēs alias perfectiones attributales ante omnem

considerationē intellectus et hoc absq̄ omni distinctione p̄supposita in eēntia verum est quia ille p̄fectiones attributales non requirūt oppositum moduz principiandi nec distinctionē in principijs. ita enim essentia naturaliter est in intellectus sicut est voluntas. similiter illa attributa nō sunt p̄prie principiata ab essentia diuina licz eēntia diuina cōcedatur aliquo modo habere rationes perfectionis radicalis et fundamēntalis respectu eorum.

Ad questionem ^{respō} ^{deo q̄} productiones seipsis formaliter distinguuntur. generatio enim formaliter se ipsa est generatio. Et spiratio seipsa est formaliter spiratio. Et ex rationib⁹ formalibus eorum impossibile est generationem esse spirationē circūscripto per impossibile quocunq̄ alio. Ita q̄ non oportet querere quibus distinguunt. qz tota ratio formalis vnius est non eadē toti ratioi formali alterius. Hoc apparet per Aug. i. 5. de trini. c. 27. vbi dicit. Sic enim videbis quid distet natiuitas verbi a p̄cessionē doni. Et paulo post voluntates de cognitione p̄cedere nō tamen esse cognitionis imaginē et c. quere totum vbi vult ex p̄cessionū distinctione cōcludere distinctionē personarum p̄cedentium. Similiter. 5. de trini. c. 9. vl. 32. cur spiritus sanctus nō sit filius cuz tamē a patre exeat. Et soluit dicens. exit enim nō quomodo natus sed quomodo dat⁹. soluit ergo ibi questionē de distinctione personarum p̄ distinctas earum emanationes. Et si obicitur q̄ emanationes nō sunt a se. ergo nō distinguunt a se. p̄sequentia p̄batur. quia a quo aliquid habet entitatem ab illo habet vnitatē. 4. meth. quia dicunt ad cōuertentiā ens et vñū.

Respōdeo differētie specificē nō sunt a se effectiue et tamē sunt seipsis primo distincte formaliter. ab eo tamen sunt

distincte effectiue a quo habet esse effectiue. Distingui autem primo formaliter non est distingui per aliquod inclusum in vno aliquo. et in aliquo conuenire. sed se toto formaliter distingui. etiam si per impossibile omne aliud a ratione sua circumscribatur. Ita dico quod si differetie ultime opposite essent. se totis distinguerentur et se totis essent primo diuerse formaliter. Ita dico in proposito quod si per impossibile iste persone distincte vel productiones possent esse imprincipiate se totis essent formaliter distincte. ita quod nihil formaliter inclusum in vna esset formaliter inclusum in altera. Et tamen sicut principiate sunt ita principiatue seu originatiue distinguunt a suis principijs in intellectu. scilicet et voluntate. que non tantum distinguunt ratione sicut argutum est contra penultimam opinionem. sed intellectus formaliter non est voluntas ex natura rei. Et cum infinitas addita alicui non variat rationem eius formalem. intellectus infinitus non est formaliter voluntas infinita. Et licet non necesse sit distinctioem illam formalem reducere ad aliam in quantum est formalis. tamen quod est formale in principiatu reducitur ad istam distinctionem principiorum.

Ad argumenta principalia. Ad primum dico quod videtur concludere contra eos qui ponunt quasi subiectum generationis esse essentiam diuinam. Nam cum in creatura generatio sit naturalis ex inclinatione principij passiuum non autem ex ratione principij actiui quia si voluntas mea generaret ignem de materia illa. generatio passiuum esset naturalis propter inclinationem potentie passiuam ad formam licet principium actiuum esset liberum. Ita videtur si diuina essentia esset quali subiectum in diuinis respectu proprietatum personalium. eque naturaliter inclinaret essentia ad proprietatem spiritus sancti sicut et filij. et per conse-

quens productio spiritus sancti. scilicet passiuum esset eque naturalis sicut et filij. licet ab alio principio actiuum esset hec productio et illa. Sed contra me non concludit quia nego ibi generationem sub ratione mutationis. et omnino quodcumque passiuum respectu actus sicut patuit. di. 5. Sed precise pono ibi generationem sub ratione productionis cuius termini sunt producens et productus. precise igitur dicitur illa generatio naturalis. quia illa habitudo inter producens et productum est naturalis et naturalitas huiusmodi non est ex parte naturalitatis ipsius producentis. quia producit primo naturaliter inclinatio ad agendum. et hoc modo non spirat pater. Alio modo dicitur quod generatio sumitur vno modo per generationem substantie. vel alio modo specialiter per productionem viuam ex viuo. et hoc modo dicitur animal generari et non ignis. Et ibi communiter occurrit ex parte agentis inclinatio naturalis siue forma naturalis que est principium generandi. et hoc modo ultimo videtur esse generatio in diuinis. Prima ratio forte est melior. Ad 2um dico quod quando comparant duo ad 3um illimitatum secundum illud 3um non sequitur ex vnione eorum in 3o vnio eorum inter se. Ex. si ego sum cum deo hic. et papa sit cum deo rome. ergo ego sum simul cum papa. non sequitur. quia deus est illimitatus secundum presentiam. quia est presentis omnibus locis. Ita etiam non sequitur ego sum cum eternitate. et Abraham fuit cum eternitate. ergo ego sum vel fui simul cum Abraham. quia deus eiusus et eternitas eius sunt illimitata. Ita dico in proposito quod pater habet in se duplicem secunditatem perfecte. vtraque autem productio confidet vni secunditati. et ideo pater respectu duarum productionum est illimitatus vel quasi indefinitus comparatus ad determinatam. et ideo non sequitur quod si vtraque productio sit vni uoce. in 3o tali. quod ille productiones sint vni uoce inter se. Contra istud arguitur sic. Si productiones non sunt vni uoce sed sunt

alterius rōnis. q̄ 7 termini pductionū
erunt alterius rōnis. ex. 5. phys. igit cū
in terminis pductis requirāt talem di
stinctionē formale termini nō erūt vni
uoci alicui tertio. q̄ ex opposito si termi
ni sunt vniuoci alicui 3° 7 pductiones
erunt vniuoe inter se. Preterea intel
lectus 7 voluntas put sunt po^o opera
tiue requirunt distinctionē formale in
obiectis. 7 si respectu obiectoz eēnt po
tentie pductiue talē pduceret distincti
onem in obiectis. q̄ cū termini pducti
requirant talē distinctionē formale termi
ni nō erunt vniuoci. Preterea pductū
per intellectū ex vi pductionis sue ē no
ticia genita. pductū autē p modū volū
tatis est amor: pcedens. sed notū vt no
ticia 7 amor vt amor videt alteri^o rō
nis formalis. q̄ 7c. Ad p^{mo} dico q̄ illa
ppositio de moribus 7 tminis que ad
ducitur ad ppositū nō est vera nisi qñ
alie due sunt v. s. q̄ fo^o fluēs fm quā
est motus est eiusdē rōnis cum fo^o ter
minante. 7 motus ē eiusdē rōnis cū fo
ma fluente. Ad ppositū igit applican
do. pductio ista nō est fluxus aliq̄s neq̄
forma fluens. neq̄ est eiusdē rōnis cum
forma que ē termin^o formalis. pductio
nis. q̄ formalis terminus pductiōis ē
aliq̄d essentialē. pductio autē est relatio
formalis. 7 ideo nō oportet ex distincti
one pductionū cōcludere distinctionē
formale terminoz. Exemplū huius q̄d
dictū est de moribus patet ex. 5. phys. q̄
idem vbi pōt acquiri p motū rectuz
7 per motū circularē qui sunt oīno alte
rius speciei. sicut pbat ex. 7° phys. q̄
nō sunt cōparabiles. sed hīc forma fm
quam est fluxus in motu si est eiusdē ra
tionis cū termino nō est ex hoc distin
ctiua rationis motuū. Ista rōnis tacta
est. s. di. 2. q. de pductionib^o pro argu
mento pmentatori. Et si obīcias sal
tem pmi termini. s. termini formales
erunt nō vniuoci ex quo pductiōes nō
sunt vniuoe. 7 ita plone que sunt pmi

termini erunt nō vniuoe inter se. 7 ita
neq̄ erunt vniuoe in tertio. Rñdeo
productio nō includit formaliter essen
tiam diuinā. persona autē includit for
maliter eam. q̄ persona nō est tm pro
prietates siue relatio. sed ypostasis subsi
stens in natura diuina. sicut fo^o. nō tm
includit pprietates indiuiduale. sed eti
am natura humanā. licz enim pmi ter
mini sint eiusdem rōnis cū pductiōi
bus quantū ad hoc q̄ pmi tmini inclu
dunt relationes 7 pductiōes sint rela
tiones nō tm sunt eiusdē rōnis q̄si ade
quate. q̄ pmi termini nō tm includunt
relationes sed etiā absolutū. 7 tunc nō
oportet eas tm distingui sic productio
nes distinguunt. q̄ que includunt aliq̄
distinctiua nō oportet tm distingui sic
illa. vt dictū est. s. di. 8. q. illa. vtz deus
sit in gnē. q̄ oīe sunt pmo diuerse. nō
tm includētia eas sunt p^o diuerse. Ad
aliud de potentia dico q̄ vt sunt potē
tie opatiue non requirunt distinctū obī
formale. imo illud idē q̄d est pmi obī
formale intellect^o diuini est etiā pmi
obiectū 7 foale volūtat^o diuine. ita q̄
vtraq̄ potētia beatificat in eodez obie
cto primo fm eandē rationē formale p
mi obiecti. nulla. n. pfectio quasi radi
cata in ipsa essentia diuina est pmo bea
tificatiua intellectus vel voluntatis di
uine. sed ipsa essentia diuina sub oīmo
da prima ratione. vt. s. est fundamentū
ois pfectionis in diuinis. ita q̄ arg^o est
ad oppositū. quia sicut non requirit^o di
stinctio formalis in obiect^o vt sunt po^o
operatiue. ita nec in potētijs vt sunt p^o
ductiue. Ad 3° dico q̄ nō est ad ppo
situm. q̄ tenētes in diuinis generatiōez
esse equiuocā in se haberēt dicere eam
in se equiuocā esse propter equiuocatō
nem termini pducti a producente. Si
militer habēt dicere spirationē in se eē
equiuocā propter differentia spirantis
a spirato. nō igit sufficeret eis ad istam
conclusionē q̄ genitum 7 spiratū essent

equiuoca. Argumentū autē in se si quid probet non pbat nisi distinctionē geniti et spirati. vel formalium terminorum generationis et spirationis. et ita non possumus eorum. Sed contra arguo sic. non tamen noticia ut noticia et amor ut amor sunt alterius rationis. sed etiam noticia ut noticia actualis est alterius rationis a memoria. Et amor ut amor est alterius rationis a voluntate ut est actus primus. ergo si concedat distinctio formalis in terminis productionum. scilicet noticia et amoris et quod producant isti termini. scilicet noticia et amor virtute memorie et voluntatis oportet concedere distinctionē formalem principij productiui a termino formali producto. et ita equiuocationē in vna productione. Rnde potest dici quod illud assumptū. scilicet quod genitū ex vi productionis sue. scilicet generationis sue sit noticia actualis. potest distingui de primitate originis et primitate adaequationis. Si intelligatur de primitate originis potest negari quia tunc non essent tres persone vniiformiter deus. essentia enim in patre intelligitur esse in eo quasi principium et fundamentum cuiuslibet perfectionis. Et tunc si in filio intelligitur noticia ante essentiam. filius tunc non haberet essentiam ante quodcumque aliud in se. sicut non ante noticiā et ita non esset vniiformiter deus cum patre. Quantum igitur ad istam primitatē licet non sit originis correspondet tamen primitati originis plurium perfectionum in vna creatura. potest dici quod primum in quacumque persona est essentia. quia quando aliquid continet in se plures perfectiones comunicabiles. comunicans illud vnum comunicat omnes perfectiones in eo. eo ordine quo nate sunt esse in illo vno. Exemplū tam in distinctione rerum quod non rerum. tamen ex parte rei. primum quidem. si ignis generaret totum ignem et produceret tam materiā quam formam prius origine comunicaret materiam quam formā eo ordine. scilicet quo illa sunt

in generante. Exemplū secundū. ignis est substantia corporea inanimata et elementum. sicut tunc sunt ista per ordinem in igne generantesita comunicant simili ordine igni genito. et tamen primus terminus secundum adaequationē est ignis ut ignis quia hoc est quod principaliter intendit ignis generans. et in quo perfectissime sibi assimilatur ignis genitus. scilicet ignis ut ignis. Ita potest dici in proposito quod licet essentia diuina in qualibet persona sit omnino primum quasi fundamentum cuiuslibet perfectionis essentialis. prima tamen persona appropriate habet memoriā et virtutē illius principij productiui producit prima productione adaequate secundam personam. et secunda persona quasi adaequate principio productiuo producit ut noticia actualis. et spiritus sanctus quasi adaequatus suo principio productiuo producit ut amor actualis. Sed adhuc videtur stare argumentū. quia vniuocatio vel equiuocatio magis videtur concludi ex primitate adaequationis quam ex primitate originis. licet enim sol sit substantia et vermis sit substantia. non propter hoc dicitur generatio vniuoca vermis a sole. quia non assimilatur sibi terminū in forma specifica. Ita igitur hic videtur equiuocatio ex quo primus terminus productus adaequatur non est omnino vniuoce eiusdem rationis cum principio productiuo. Rnde et dico quod non est equiuoca productio si principium productiuum non est eiusdem rationis cum termino formali producto loquendo de termino formali primo producto et de principio primo productio. sed requiritur quod illud quod est principium productiuum non coincidet eiusdem rationis genito et quod illud quod est terminus formalis in producto non sit eiusdem rationis in producente. opposita autem istorum sunt in proposito. quia memoria est formaliter in noticia genita actuali. et noticia est formaliter in persona genante licet neutrum istorum sit prima ratio producendi et prima ratio terminandi productionē.

Reterea dili

genter rē. Circa istam. i. 4. di. 7 duas sequētes. f. i. 5. 7. i. 6. vbi magister agit de p cessione tēporali spiritus sancti querit vnum. **U**trum quelibet persona diuina mittat quālibet psonā 7 mittatur. **V**idet q sic. qz quicquid est eēntiale in diuinis conuenit tribus. **M**issio tam actiua q passiuā est quid essentialē. quia dicit respectū ad creaturas. respectus autē ad creaturaz cōmunis ē tribus. **Q** aut tam mittē q mitti dicat respectū ad creaturā probat quia dicit de deo ex tempore. nihil autē dicit de deo ex tpe nisi qd dicit respectū ad creaturā. **I**tem in Jo. d pater dicit saluator 7 de seipso. ad eum veniem' rē. q pater etiam venit tēporaliter ad aliquē. hōc venire dicit aliquē effectum trinitatis. q videtur q pater possit mitti a tribus psonis sic filiū 7 spiritus sanctus. **I**tem fm Aug. ad dardanū quelibet persona dat 7 dat. q pari ratiōe mittit 7 mittit. **C**ōtra. Aug. 4. de trini. c. 20. Sed pater cum ex tēpore a quoq co gnoscitur nō dicit missus. nō. n. habet de quo sit aut ex quo pcedat. **A**d hoc etiam adducit magr auctoritatē Aug. in littera.

In ista questione

videt esse opinio magistrī q mitti non conueniat tribus sed tñ duabus personis procedētibz. qz fm Aug. nulla persona mittit nisi que habet aliaz de qua sit. fm hoc mitti dicit respectū ad creaturā tamē pnotando respectū p cessionis eterne. sed mittere ē eōe tribus fm magr m. quod probat p auctoritatē Aug. 2. de tri. c. 6. vel. 2. vbi dicit Aug. de filio proinde mitti a pte sine spiritu sancto nō potuit. Et pbat. qz pater intelligitur misisse eum fm q fecit eū ex femina. quod nō fecit pater sine spiritu sancto. q spiritus sanctus misit filiū. Et

constat q seipsūmet misit: sicut habet ab Aug. in eodē. c. q mittere puenit cui cūqz psona. **E**t hoc probat magr per rōnem. qz alias aliqd efficeret vna persona trinitatē quod nō alia. cum mittere resit effectū aliquē creare. **C**ōtra istā opi. potest argui. Si mitti iporat alī quo modo duplicē respectū eternū 7 tēporalē cū nō dicat respectū nisi ad eum cui mittit vel ad mittentē. patz q primus est cōis tribus. qz est respectus rationis ad extra. secūdu aut est realis aut rōnis. si rōnis q potest esse in patre. respectu sui sicut pater pōt dari 7 dare. **N**on. n. repugnat patri mitti ppter respectū ratiōis tñ. Si mitti dicat respectum realem tñ ad mittentē puta p cessione a mittente igit mittere non est essentialē. qz tunc spiritus sanctus non mitteret filiū cum nō pducatur eū. **P**reterea. mittere 7 mitti vident idē significare licz diuersimode quātū ad modos grāmaticales. igit si vñ pnotat aliquē respectū ad intra reliquū pnotabit. Si igit mitti cōnotat produci. igit mittere cōnotat pducere. Et ita neutrum est mere essentialē. vel si vñ nō pnotat respectū ad intra. nec reliquū sed tñ respectum ad aliqd extra. Et ita vtrūqz erit cōmune tribus. **E**t hoc ē q sic breuiter potest argui. Si mitti includit pducere. q mittere includit producere. ergo spiritus sanctus nō mittit filiū. quia nō pducit eū. **P**reterea mittere 7 mitti videntur dicere relationes oppositas. q si mittere nō includit pducere nullo mō correlatiū includit correlatiū.

Videtur aliter pos

se dicit ad questionē. **M**anifestū est. n. fm intentionē Aug. 4. de trini. c. 20. q pater nō dicit missus. q oportet q mitti cum hoc q dicit respectū ad extra cōnotet productionē ad intra. Et tunc rationabile videt psumilliter dicere de mittere q licz dicat pncipaliter respectū

Co Magr

Co Magr

p

20

for 200

et igitur in magr

et igitur

f

actiōis actiue ad extra. tñ pñorat respec-
tum pductionis actiue ad intra. 7 sic
neutrū est mere cēntiale s; mitti tñ cō-
uenit psonē producte 7 mittere tñ pso-
nē pducēti. Et ita sunt due psonē mīt-
tentes. s. pater 7 fili⁹. 7 due tñ misse. s.
filius 7 spir⁹ scis. Nec aliqua psona
seipsam mittit nec pducta pducētes.
Huius sile pōt haberi in alio. nam pā-
dicat p verbū creare. Et posset pcedi fi-
lium creare per. s. f. non aut sic ep⁹. vbi
creare p filiū nō dicit absolute actionē
ad extra. sed actionē cum aucte. 7 in h⁹
pñorat pductionē actiua in operāte re-
spectu illius psonē p quā quasi subau-
toritate operat. Ita posset dici q; mit-
tere psonā est opari p eam. 7 ita opari
effectū cum illa psona p modū auctori-
tantis illi psonē actionē. qd tñ puenit
pducēti respectu persone pducte. Et
mitti diceret idem qd sub auctoritatē
operari virtute psonē mittentis. qd nō
est nisi qñ psona opans accipit ab alia
virtutē agendi. Et ad illud qd magr
adducit p se de Aug⁹. q. f. f. mittit fili-
um. Et q; filius mittit se posset exponi
p⁹ primū de filio incarnato nō de filio
vt incarnādo. quō Amb⁹. in. 3. li. de. f. f.
c. 2. vel. 3. dicit q; spūs dñi misit filiū si-
cut legē Isa. 61. Spiritus dñi sup me.
7c. bene dicit Amb⁹. spūs dñi misit me
ad pñdicandū q; quasi filius hois ē mis-
sus 7 vnctus. nam fm deitātē non sup
xpm est spūs. sed in xpo. q; illa auctas
ysa. que dicit xpm missum a. f. f. intelli-
gitur de xpo hoie. nō autē de missione
verbi eterni incarnādi. Sili posset ex-
poni illa auctas q; filius misit se. Ad
argumētū etiā magr posset dici q; pñtia
nō valet. q; pmutat qualiter in quid.
nō. n. sequit filius nō operat p filiū sic
pater p filiū. q; pater aliquid operat qd
non filius. sed sequit q; aliquo mō alio
operat pater quō nō operatur filius. q; aucto-
ritatiue est: 7 hoc est verū. Ita etiā
si pater mittat filium 7 nō filius se

o; inferri q; auctas agēdi effectū in crea-
tura est in pie 7 nō in filio. 7 h⁹ est vez.

Licet aut hec uia

videat pbabilis. tñ quia auctes Aug⁹.
vident lonare nō tñ de xpo hoie mis-
so sed de verbo eo misso. quia incarnā-
do sicut ipse dicit. intelligit missio ipsa
incarnatio. ideo pōt teneri opinio ma-
gistrī. hoc modo fm Aug⁹. 4. de tri. c.
20. vel 50. cum ex tēpore cuiusq; perfe-
ctus mente concipit mitti quidē dicit.
Et planius hoc idē paulo post. mitti ē
filio cognosci q; a pie sit. Ita spūs san-
cti mitti est cognosci q; ab illo pcedat.
mitti q; est manifestari pcedere. nec con-
uenit oibus psonis. q; non oēs pcedūt
7 mittere est manifestare psonā pcedes
hoc manifestat est mere cōe. q; tota tri-
nitas manifestat psonā pcedentē proce-
dere. sed manifestari psonā pcedere cō-
notat psonā pcedentē. Et si ista sunt
significata istoz vocabuloz. q; signifi-
cata accipiendā sunt ex vsu auctoz: se-
quitur q; mittere sit mere cēntiale. nec
cōnotat respectū realem eternū in mīt-
tente. Sed mitti pñorat respectū in per-
sona missa quatenus manifestat et p-
cessio eterna. Et possz quidē aliud ver-
bum imponi qd significaret manifesta-
re psonā pducere 7 eius passiuū qd si
gnificaret manifestari psonā pducti. 7
illud actiuū esset cōe tribus psonis. pas-
siuum tñ ppereret duabus psonis que
producunt. Scdm hoc ad argumēta
que sunt ptra opi. magistrī. Ad pñm
dico q; mitti dicit respectū rationis ad
mittentem formaliter sed pñorat respec-
tum eternū. non quidē ad mittentem
quia mittēs. sed ad aliquem indistincte
vnde hec ppositio ē neganda q; mitti
nullū respectū dicit nisi ad eūz cui mīt-
titur vl ad mittentē si intelligat inquā-
tum mittens 7 hoc tamē de pñcipali si-
gnificato q; de pñnotato. dicit enim cō-
notando respectū pcedentis 7 hoc ad

Ad 2ta magr

Ad 2ta

Ad 2ta

producens nō inquantū mittens. quia etia aliqua psona mittēs pōt esse nō pducens. licz semp pducens sit mittens.

Ad 2^m cōcedo q actiū & passiū si gnificant idē sub alio & alio mō grāmaticali. sed aliquid idē pōt esse cōnotatum in vtroq; qd nō diuersificat penes istos modos. Manifestare quidē & manifestari que principalit̄ important̄ diuersificant penes illos diuersos modos sed nō ita hoc qd est psona pcedere. illud enim est qd pnotat vniūm tam per actiū q̄ per passiū. Exemplū huius in alijs. scio ignē calefacere & scitur ignem calefacere. I3 hec sit variatio grāmaticalis quantū ad scire & sciri nō tñ quantū ad illud quod notat esse terminus ipsius scire. illud enim vniūm ita se habet vtrobiq; Et si imponeret vniū actiū ad significandū hoc totum scire ignē calefacere. suum passiū nō pnotaret sciri ignē calefacere. sed tñ ipsum sciri per modū passiū & illud aliud pnotaret per modū actiū. Et p hoc patz ad illam cōfirmationē mittere & mitti sunt correlatiua quantū. s. ad formalia significata. & vtrūq; dicit p se respectū rationis. tamen vniū istoz pōt includere vt pnotatum aliqd extremū relationis & reliquū non includere correlatiuum illius sicut i exēplo posito appareret q illud verbū sic impositū includeret calefacere & tñ verbū passiū cōrīdens sibi nō includeret hoc quod est calefacere.

Ad argumenta pñci palia.

Ad primū dico q non oē dictū de deo ex tpe est cōe tribus qñ importat nō tñ respectū ad creaturā sed cum hoc cōnotat respectū intrinsecū sicut est de mīr

Ad 2^m cōcedo q pat venit inuisibiliter & inhabitat. sed tñ nō dicit mitti. qz non habet de quo sit. non. n. manifestatur pcedere nisi procedat. tñ manifestari pōt absolute vel manifestari q p

ducatur. sed manifestari sic nō notat per mitti. **Ad 3^m** concedo q quilibet psona dat quālibet. quia dare est liberalit̄ cōmunicare. quilibet aut̄ seipsam cōt̄cat liberalit̄ voluntate vt sui est. Nec sequitur ex hoc q quilibet mittat quālibet: quod iam patet quia dare nō includit talem respectum intrinsecū qualem includit mitti.

Intra distīnc.

17. quero. Utrūz necesse sit ponere charitatē creatā formalit̄ inherētē nature beatificabili.

Q. nō. Aug. 8. de tri. c. 7. vel. 31. Qui diligit p̄ximū p̄ns est vt ipsam p̄cipue dilectionē diligit. dilectio aut̄ est deus p̄ns igit̄ est vt diligit deum. Quero quomodo accipit dilectionē in minore si formaliter: habeo ppositū. si effectie tunc erunt quatuor termini. qz maior nō est vera nisi de dilectione formalit̄. q diligit p̄ximus. Si etia dīcas q p̄ter istam dilectionē que est sp̄ritus sanctus est alia dilectio formalit̄. ergo fallacia cōsequētis est in argumēto. arguendo sic. diligit dilectionē formalit̄. q̄ hanc quia antecedens potest verificari pro alia. si ergo argumentūz debeat tenere oportet q deus sit formaliter dilectio: que est formalit̄ in diligēte respectu p̄ximi. Item de trini. 15. c. 18. vel. 49. nullum est isto dei dono excellentius. supple quod est charitas. sed nullū donum dei est excellentius sp̄ritu sancto. ergo sp̄ritus sanctus est charitas. Istud argumentūz similiter non valeret nisi esset de charitate formalit̄. & q sp̄ritus sanctus precise erit illa. Si dicatur ad istas auctoritates q sp̄ritus sanctus dicatur charitas causaliter. Obulat in hac littera maḡ adducens augmentū q ipse intelligat formalit̄. dicit. n. in. 15. de trini. c. 17. vel. 43. neq; n. dicturi sumus non p̄pterea deū dictū esse charitatem q ipsa charitas sit vlla sba que

dei digna sit nomine. s; q' donū sit dei sicut dictū ē deo. quoniā tu es paciētia mea. nō vūq; ppter ea dictum est quia dei substantia est nostra paciētia. sed q' ab ipso nobis est. sicut alibi legi. quoniā ab ipso ē paciētia mea. hūc quip' pe sensum facile refellit scripturaz ip'a locutio. tale enī est tu es paciētia mea: quale est domine spes mea et de' meus misericordia mea. et multa similia. non est aut dictū domine charitas mea. aut tu es charitas mea. sed ita dictū est de' charitas est. sicut dictū est deus spiritus est. Preterea per rationē. omnis creatura potest intelligi nō bona. quia ē bona per participationē charitas non potest intelligi nō bona. videt enim bona per essentia. s; rē. Contra. Aug. de moribus ecclesie. 4. c. tractans illud ad romanos 8. Quis nos separet a charitate xpi rē. Charitas inquit dei hīc dicta est virtus q' animi nostri rectissima est affectio.

Iuxta istā que

stionez aliā in generali ppono de habitu. Utrum sit necesse in habitu ponere rationē principij actui respectu actus. Q' sic. habitus est quo hīs vritur cum voluerit. s'm cōmentatores 3. de aia. sed vti ppetit agentī. nam patiēns pncipio passiuo nō vritur. Preterea. quatuor cōditiones attribuimus habenti habitū. pmo q' operat' delectabiliter. faciliter. expedite. et pmpre. ex qualibet potest argui ppositū. Ex pma quia actus qui fuit prius discōueniens agentī nō fit sibi pueniens nisi ipm inquantū agens aliter se habeat. igit p istum habitū per quem cōuenit sibi sic operari fit cōueniens sibi. et ita delectabile ipsum aliter se habet habitu agēs inquantū agens. Ex secūda via arguit. quicquid est ex se summe dispositū ad paciendū nō indiget facilitari vt patiat'ur. sed potētia habitualis sicut volun-

tas et intellect' est ex se summe disposita ad recipiendū actus. qz nō habet cōtrarium. et ppter hoc nō indiget motu ad hoc vt agat. s; habitus p quē facilitatur disponit ipsam ad agendū nō ad patiendū. Ex 3. p dītōe arguit. Quia cui ppetit impediri ei cōpetit expeditio sed impediri conuenit agēti quādo virtus eius actiua deficit et ab alia superatur. igit habitus p quē puenit alicui expedit operari est ipsius vt actiuus est.

Ex 4. via arguit. qz cuius est tarde et nō pmpre opari eius est etiā pmp'itudo. sed nō pmpre opari puenit agēti inquantū actiuū nō passiuū. s; et pmp'itudo quā tribuit habitus ptenet ad agens inquantū agens. Preterea. ad principale habit' inclināt potētiā ad actū. duplex aut est inclinatio. s. potētie passiue ad formam. et potētie actiue ad agere. habitus nō inclināt pmo modo. nam habitus recipit in potētia im'mediate alioquin actus pfectus et im'perfectus nō haberēt idem susceptiūm. s; inclināt 2. modo vt pncipiū actiuū ad agere. qd est ppositū. Preterea s'm p'm. 8. phis. et 2. de aia. anima aī sciētiā est in potētia essentiali. habēs aut sciētiā est in potētia accēntali. qd autē reducitur de potētia eēntiali ad accēntale respectu operationis videt esse principium actiuū respectu eius. quia ē quo habens operatur. vnde phs vult 2. de aia q' sicut sciētiā est qua scimus ita aia est qua viuimus et sentimus rē. Et per p'se quens sicut anima est quo agim' actus vitales. ita sciētiā est quo actiue speculamur. Preterea aliquis habitus est practicus et talis est actiuus vt prudētia aliquis factiuus vt ars. ratio practici i cōmuni et specialiter factiui videtur cōcludere in tali habitu rationē principij actiui. Contra. relatio nō est principium actiuū nec aliquid essentialit' includens relationē. habitus autē est ad aliqd. s'm p'm. 7. phis. s; rē. Cōfirmat

Confirmat. quia nō minus requiritur entitas realis absoluta in pñ^o motus q̄ in termino motus. Si ḡ habitus caret entitate absoluta que sufficiat ad terminandum motū fm pñm ibi. multo magis caret ea que requiritur i pñcipio acti-
uo. Preterea vnius actionis videt eē vna potentia actiua. s. phis. pñment. pñmento 7°. sed nō solum habit^{us} est potentia actiua respectu operationis. quia tunc ipse habitus esset potētia. qz potētia est qua simpliciter possumus. 7 nō esset illud quo simpliciter pficitur potentia ḡ solū illud qd̄ perficit per hitū est pñcipium actiui actiōis. Confirmatur ista ratio. qz vna actio requirit pñcipiū formale quo eliciat p se vñ. aggrega^m aut ex po^a 7 hitū est vñ per accñs. nō per se. igit totū nō pōt eē quo respectu operationis p se vñus. Preterea accñs nō est pñ^m agendi in sōm. ppriū. s. ope ratio ad qua ponit habitus recipit frequenter in po^a cuius est ille hitus. ḡ respectu istius nō est hitus pñ^m actiuium.
Preterea aliqui habitus sunt in potētis sensitivis appetitivis 7 ille appetit^{us} non est actiuius. qz fm Dam. sensus nō ducit se sed ducit. ḡ nec forma. i. habit^{us} eius pōt esse pñ^m actiui. qz si esset oportet qz pcurreret cū potētis in agēdo.

D ista secun-

dam qñez dicit qz aliter est de habitu acq̄sito 7 aliū de habitu infuso. nam ab alio est actus hois naturalis: 7 expeditio actus ppter indeterminatōem quā habet natura respectu istius actus. Et ideo virtus acq̄sita est pfectio nature p̄supposita in rōne pñcipij act^{us} sed si virtus supnaturalis esset pfectio nature p̄supposita in isto esse cui correspondet talis actio tunc ipsa tñm facilitaret naturā sicut virtus acquisita. sed hoc est falsum. imo ab eodē est esse gratuitum 7 simpliciter elicit actio gratuitā fm illum gradū. Ita qz virtus acqui-

sita est virtus fm illam rationē virtutis que ponit 2° ethi. virtus est que habentem pficit 7 opus eius bonū reddit. sed virtus theologica nō sic. sed fm illā rationem virtutis que ponit p^o de celo. qz s. virtus est vltimū de potentia. Contra istam opi. si sic intelligat qz habitus supnaturalis est simpliciter pñcipiū respectu actus. Arguo sic. quo quis pōt simpliciter operari illud est potentia. sed habitus supnaturalis p te est h^o. igitur habitus supnaturalis erit potētia. añs patz. quia potentia est qua simpliciter 7 primo possumus. Preterea. ex hoc sequit^{ur} vlt^{erius} qz nō plus erit voluntas bona si operet p habitū charitatis qz lignum pficitur in agendo si agit p calorem sibi accidentaliter inherente. nam sicut ex hoc nulla puenit actio ligno p formā ligni sed tñm illi accidēt qd̄ recipitur in ipso. ita etiam videt qz actio illa qua ppetet charitati vt pñcipali pñcipio nullo modo ppetet voluntati vt voluntas. Ex h^o sequit^{ur} vlt^{erius} qz si cut calor si esset separatus eque calefaceret: ita charitas si esset separata eque ageret. nam ois forma que est pñcipium totale agendi vt est in sōo si per se est pōt per se operari. Et ita sequit^{ur} eundem ppositū qz habitus est potentia
Preterea. operatio nō elicit libere cuius pñcipiū actiui est mere naturale 7 agens p modū nature. Sed habitus cum nō sit formaliter voluntas nec p cōsequens formaliter liber si est pñcipiū actiui erit mere nāle. ḡ operatio eius nō erit libera. 7 ita nullū velle erit liberū: si eliciat ab habitu vt a totali pñcipio actiui. Preterea. tunc homo habens semel charitatē nūq̄ possz peccare mortaliter. qd̄ est incōueniens. pbatio pñie quia habens formā aliquā actiua sibi predominantē nunq̄ potest moueri cōtra inclinationē illius forme pdominantis. sicut nunq̄ corpus mixtū graue potest ascendere contra inclinationē terre

prednantis. sed charitas si est principium actuum totale prednatur ipsi voluntati que non potest in actu illum. si voluntas semper sequitur inclinationem charitatis in agendo et ita nunquam peccabit. Preterea. actus non est meus qui non est in potestate mea. sed actio ipsius habitus non est in potestate mea. quia ipse si est actiuus non erit liber sed principium naturale. si illud diligere non erit meum. nec potero dici agere ista operatione. et ita actiones meritorie non sunt voluntati nec suppositi volentis quod est inconueniens.

Alia uia possz dici

quod virtutes acquisite et infuse non differunt modo predicto. sed eodem modo comparantur ambe ad ipsam actus. Et tunc est unus modus dicendi. quod actus habet substantiam a potentia. sed intensio talem vel talem habet ab habitu. ita quod quasi duobus in actu. scilicet substantie et intensioi concurrant duo in ratione principij vel cause. Contra istud arguo sic. intensio actus non est aliquid extrinsecum accidens actui. sed gradus intrinsecus actui. ita quod actus intensus est quoddam per se unum. sicut hoc individuum in specie. non ergo potest esse aliud principium substantie huius actus et intensiois sue. quia a quo est hoc individuum ab eodem est gradus intrinsecus proprius huic individuo. non enim potest recipere naturam ab aliquo et hanc signatam quando recipiat eam in certo gradu. Juxta hoc quasi ex eodem medio posset argui sicut prius argutum est ad principale. quia cum actus intensus sit per se unum et aggregatum ex potentia et habitu sit unum per actus. non potest totum hoc esse principium illius. Sed ista forma arguendi non cogit unde postea soluet. sed primum cogit. quia unde est hoc inde habet certum gradum intrinsecum huic. Preterea. secundo quandoque principium actuum naturaliter concurrat cum causa libera agente. causa illa libera agente oportet

quod illud principium naturaliter coagat quantum potest. Exemplum de voluntate et potentia inferiore naturaliter agente quantum est de se. tale enim licet impediat ab agendo quando liberum non agit. tamen libero agente ipsum. quia per modum nature quantum est de se agit contra illi libero quantum potest. ergo si habitus determinatus in voluntate det intensioem determinatam actui. tunc voluntate operante ad substantiam actus necessario dat habitus illam intensioem sibi correspondentem. Et ita quantumcumque ex modico conatu voluntas operetur. semper esset actus eius eque intensus. quia ipsa causante substantiam actus habitus quia agit per modum nature causaret quod suum est necessario. Preterea. si habitus det intensioem actui hoc erit in aliquo gradu finito. signetur iste gradus et sit. a. voluntas igitur cum habitu illo potest habere actum intensum in hoc gradu fiat aliqua alia voluntas perfectior ista voluntate secundum proportionem. a. gradus ad actum in uno gradu. puta si a. est gradus. 8° in actu fiat voluntas excedens primam voluntatem in. 9. gradibus. ista igitur voluntas sine habitu posset habere actum eque intensum sicut illa voluntas cum habitu. ergo non precise est substantia actus a potentia ita quod non intensio. Preterea. sola voluntas infinita circumscripta omni ratione habitus potest habere actum infinitum. ergo voluntas in quocumque gradu naturale potest in actum determinati gradus antecedens partem. quia voluntas infinita non est receptiva alicuius habitus. quia non deficit sibi aliqua perfectio possibilis voluntati. consequentia probatur. quia sicut summum ad summum ita simpliciter ad simpliciter et quilibet gradu ad gradum sibi correspondentem.

Tertio modo at

tribuendo habitui aliquo modo ratio

nem principij actiui respectu actus potest dici quod habitus est causa partialis actiua cum quo ipsa potentia etiam est causa partialis respectu actus perfecti: procedentis a potentia et habitu. licet ipsa posset esse totalis causa respectu actus imperfecti precedentis generationis habitus. Et tunc de distinctione illarum causarum partialium. Et etiam quomodo faciant unam per se causam totalem. dicendum esset sicut dictum est supra di. 3^a. questione de causa noticie genite. Sed tunc est dubitatio cum illa duo non sint causa eiusdem ordinis vel rationis: sic duo trahentes nauim quod eorum habet rationem cause prioris. videtur quod habitus. quia cause prioris est determinare secundam non e converso. habitus autem determinat potentiam ad agendum et non e converso et inclinatur eam. Inclinare autem est superioris respectu inferioris: non e converso. Sed oppositum huius videtur primo. quia potentia videtur habitu non e converso. et quod videtur alio est principaliter in agendo et illud quo videtur quasi instrumentum vel causa secundum. Similiter secundo. potentia est illimitatio in agendo quod habitus eo quod ad plura se extendit. sed superior causa videtur esse illimitatio extensiuè ergo etc.

Preterea 3° sic. habitus est causa naturalis. igitur si ipsa est causa principalis mouens potentiam. moueret eam per modum nature. et per consequens cum potentia agat eo modo quo mouetur ageret per modum nature. Nam agens quod agit inquantum mouetur si mouetur per modum nature agit etiam ultra per modum nature. et ita omnis actio potentie habitualis esset naturalis: et nulla libera. quod inconueniens est.

Item quarto habitus esset potentia. quia esset illud quo primo habens potest operari. Preterea quinto. quando sunt due cause ordinate quarum una est causa alterius illa que est causa alte

rius est superior causa. sed potentia est causa habitus saltem mediantibus actibus. et nullo modo e converso. Concedo igitur propter istas rationes quod tenendo habitum esse causam partialem respectu actus erit causa secunda et non prima. sed ipsa potentia erit causa prima. et absolute non indiget habitu ad operandum. Minus tamen perfecte operabitur sine habitu quam cum habitu et opposito equali conatu ex parte potentie. Quia quando due cause concurrunt ad aliquem effectum una sola non potest ex se in ita perfectum effectum sicut ambe simul. Et hoc modo saluat quia actus est intensior a potentia et habitu quam a potentia sola. non quidem quod potentia sit causa substantie actus. et habitus sit causa intentionis. quasi duobus causatis correspondant due cause. sed quod ambe cause concurrentes possunt producere effectum perfectiorem quam altera sola. qui tamen effectus finit totum et ut per se unus est a duabus causis. sed in diuerso ordine causarum. Contra istam opinionem arguo sic. nulla distincta species sunt equivoce cause sibi inuicem agentes. habitus et actus distinguunt species. ergo non sunt sibi inuicem cause equivoce agentes. sed actus necessario est causa equiuoca in generatione habitus acquisiti saltem. et non e converso. probatio maioris. quia causa equiuoca eminenter continet in se perfectionem effectus. non autem possunt duo distincte specie se inuicem eminenter continere.

Preterea. comparando ad eandem causam primam duos effectus videtur quod alter istorum habeat determinatum ordinem mediatum vel immediatum. priorem vel posteriorem. et hoc loquendo de tota specie alterius istorum duorum effectuum. hoc apparet inductiue in passionibus consequentibus idem subiectum in quo est necessario determinatus ordo. quod una immediatus sequitur subiectum quam altera. et hoc finit totam speciem. ita quod ille ordo non variatur in

quibuscūq; indiuiduis. igit̃ respectu po-
tentie que est cā cōmunis actus ⁊ habi-
tus. habebunt isti duo effectus ordineꝝ
determinatū. qz vñ necessario actus fm̃
totam spēm p̃cedit habitū vñ ecōuerso.
Et cum aliq̃s actus d̃ necessitate p̃cedat
habitū vt causa eius. habitus oīno nō
p̃cedet aliq̃e actuz vt eius cā per se.

P̃terea si habitus sit cā partialis re-
spectu actus ⁊ equiuoca. igit̃ causa hu-
ius cause erit p̃fectior causa equiuoca
eiusdē actus. p̃ntia patz. quia in causis
equiuocis causa cause p̃fectior cā est q̃
causa p̃ximior cāto. sed actus est cā ge-
nerationis habitus. igit̃ si po^a cum ha-
bitu pōt in actum p̃fectū multo magis
fuisse sub actu generatiuo habitus pos-
set in eundē actum p̃fectum quod vide-
tur incōueniens. qz duo actus p̃fecti nō
possunt esse in eadē po^a aut saltē si p̃nt
non videt̃ q̃ vnum istorū possit eē ali-
quo mō actiū respectu alterius. P̃re-
terea. si h̃bitus est quasi cā 2^a supple-
do aliq̃e gradū cālitatis qui deest po^a
posset igit̃ fieri habitus ita perfectus q̃
suppleret vicē totius potentie. ⁊ ita ali-
quis habitus solus sine po^a posset esse
causa sufficiens ⁊ in rōne habitus ⁊ in
rōne potētie. Et vniuersalit̃ in agētibz
eiusdē rationis videt̃ q̃ ita possit inten-
di virtus vnius qd̃ equabit̃ duobus.

P̃terea si teneret̃ q̃ in motu intēsiō-
nis ⁊ remissionis indiuiduū p̃extēs cor-
rumpat̃ necesse esset ponere habitū nō
esse cām actus. qz corrumpit̃ illo actu
quo intendit̃. cā autē non est cā qñ cor-
rumpit̃. qz qd̃ non ē nullius est cā.

Qui uellet tenere

cōclusionē istaz rōnū posset negare ab
habitu oēm rōnē p̃ncipiū actiui. Et di-
cere q̃ habitus tm̃ inclināt ad operatō-
nem quasi actus p̃or pueniēs cum actu
2° ⁊ determinans ad actū illū. sicut gra-
uitas est actus p̃ior determinās ⁊ incli-
nans ad determinatū vbi. licz fm̃ anti-

quos grauitas nō sit p̃ncipiū respe-
ctu esse in illo vbi. ⁊ illud videt̃ proba-
bile. quia nulli debz attribui causalitas
respectu alicuius nisi tal̃ causalitas sit
euidens ex natura rei vel cause vel cāti
nulli etiam cause negāda est p̃fecta cau-
salitas nisi manifeste appareat imperfe-
ctio causalitat̃ in ea. quia nullā naturā
negandū est p̃fectione habere qua non
est euidens eam carere. nulla autē vide-
tur necessitas ponere aliquaz causalita-
tem actiū in habitu respectu actus. qz
sine hoc saluabunt̃ omnes conditiones
que cōmuniter attribuunt̃ habitui. nul-
la est etiā necessitas auferēdi a potētia
p̃fectā ratiōēz causalitat̃. vt attribua-
tur partialis causalitas potētie. q̃ nō est
aliqua habitui attribuenda. assumptū
patet quia ille quatuor cōditiones que
habitui attribuunt̃ videt̃ q̃ ē quo ha-
bens facit̃ operat̃. delectabiliter. p̃m-
pte. ⁊ expedite. saluant̃ p̃pter solā incli-
nationē habitus quam tribuit potētie
vt receptiua est operationis. delectatio
quidē est p̃pter conditionē recipientis
cui conuenit opatio recepta ⁊ obiectū
circa quod est operatio. nūq̃. n. delecta-
tio est in factiōne que p̃cise est factio. sz
quia actio est in agēte pōt esse actio de-
lectabilis p̃pter conuenientiā agēis ad
obiectum. hanc aut̃ puenientiā pōt tri-
buere hitus ex hoc q̃ inclināt ad actio-
nem ⁊ obiectū. q̃ ⁊ delectabilitas nō in-
cludit ratiōē p̃ncipiū actiui. sed tm̃ cō-
uenientiā p̃ncipiū passiui ad potētiā
⁊ obiectū. ⁊ hoc ad actionē q̃ est de gnē
qualitat̃ nō que ē de gnē actionis. de q̃
differētia actionū dictum est. s. di. 3. q̃
quedā est actio que est q̃litas. ⁊ illa pue-
nit po^a habituare q̃ per hitū inclinatur
ad talē actū ⁊ ad obiectū terminans ta-
lem opatiōēz. non habituare aut̃ nō sic
puenit nec talis forma nec tale obiectū.
Silit̃ quo ad p̃ditiōēz 2^{am} difficultas
in operatione accidit ex h^o q̃ receptiū
operationis nō est dispositū ad recipiē.

dum et non solum ex defectu virtutis actiue. si receptiuum sit dispositum erit facilitas in agendo inquantum agens agit circa tale passivum. Sicut de expeditioe et promptitudine. nam impedio et tardatio agens in agendo potest esse propter indispositionem ipsius passivi potissime quando idem est agens et patiens vel recipiens. ita quod ipsius non operabitur prompte quod est indispositum ad operandum. hec etiam indispositio non est ad agendum actione de genere actionis. sed ad habendum actionem de genere qualitatibus. Nihil enim dicitur formaliter operari inquantum elicit operationem sed inquantum recipit eam in se. Qualiter autem omnia alia habitus attributa saluant attribuendo totam actionem potentie et nullam habitui patebit soluendo argumenta ad principalem. Sic igitur patet qualiter duabus primis vijs de habitu tanquam inconuenientibus derelictis due ultime tanquam probabiles possunt sustineri. scilicet 3^a et 4^a attribuendo secundum tertiam aliquam calitatem habitui non solum rationem principij passivi. Uel secundum quartam negando ab habitu rationem actiui et quod sit tanquam forma inclinans ad aliquam formam ulteriozem recipiendam licet non sit ratio recipiendi respectu eius. sicut grauitas inclinatur deorsum licet non sit ratio receptiua eius quod est deorsum. sed corpus inquantum est receptiuum omnis obiecti. Argumenta que sunt contra istas duas vias ultimas quod vtraque potest probabiliter sustineri postea soluentur secundum alterutram istam.

De tenendo de

actu quo ad ipsam actus siue quo ad gradum intrinsecum. Restat inquirere ulterius de bonitate accidentaliter actus qualis est bonitas moralis et de habitu moralis. Utrum habitus moralis inquantum virtus sit aliquo principio actiui respectu bonitatis in actu. Quod sic videtur quia per Aristotem 2° ethicorum. virtus est que habens perficit et opus eius bonum reddit. Et non reddit bonum illud in ratione principij passivi. quod non est ratio

recipiendi. sed in ratione principij actiui. Preterea virtus est dispositio perfecti ad optimum. ex 7° physicorum. non est autem dispositio passiva quod ut prius non est ratio recipiendi sed actiua. Confirmatur ratio. quod sic se habet optimum ad optimum. sic bonum ad bonum. sed cum optima ratio sit principij actiui. sed secundum istam rationem virtus perficit potentiam. et ita ad agendum. Preterea. virtus est moderatrix passionum. non moderatur autem per rationem principij passivi. quod obiectum ex quo est causa naturalis causat actum secundum ultimum potentie sue. sed quantum potest si non impediatur per aliquid contraagentis. igitur agens impediendo obiectum sic siue sic agere in reprimendo passionem moderatur eam per rationem principij actiui. Preterea. 4° sic dicit philosophus 2° ethicorum. quod non habens iusticiam et si possit operari iuste non tamen iuste. et ita de alijs actibus. bonitas autem moralis requirit operari iuste vel fortiter. et sic de alijs. sed virtus est tale principium actus inquantum bonus. quia sine ea non posset esse actus bonus.

Sed oppositum hu

ius arguitur per hoc quod bonitas moralis in actu non dicitur nisi relationem. quod actus esse circumstantionatum debitis circumstantijs non est aliquid absolutum in actu sed tamen comparatio debita actus ad illa quibus debet puenire. sed illud non habet aliquod principium actiui proprium: sicut nec aliquis respectus. Preterea si habitus inquantum virtus esset principium actiui bonitatis moralis in actu cum habitus non sit virtus nisi ex respectu. scilicet ex consuetudine et ad prudentiam. est enim habitus electiuus medij ut determinat a recta ratione. sed aliqua ratio relatiua in habitu esset ratio principij actiui. quod est impossibile.

Quantum ad istum

articulum dici potest quod sicut pulchritudo non est aliqua qualitas absoluta in corpore pulchro. sed est aggregatio omnium

conuenientiū tali corpori puta magnitudinis figure 7 color. 7 aggregatō omnium respectuū qui sunt istoz ad corpus 7 ad se inuicē. Ita bonitas moralis actus est quasi quidē decor illius actus includens aggregationē debite pportōnis ad oīa ad que debet actus pportio nari. puta ad potentiaz. ad obiectū. ad tempus ad finē. ad locū. ad modū. 7 h^o specialit^r ut ista dictant a recta rōne debere cōuenire actui. Ita q^d p oibus possumus dicere q^d puenientia actus ad rationem rectā est qua posita act^{us} est bonus. qua nō posita qbuscūq^{ue} alijs cōueniat nō est bon^{us}. q^z quantūcūq^{ue} actus sit circa obm̄ qualecūq^{ue} si nō sit fm̄ rōnem rectā in opando puta si ille nō hēat rectā rōnē in opando. nō ē bon^{us} actus. principalit^r igr^o pformitas actus ad rōnez rectā plene dictantē d^{icitur} circūstātis oib^{us} debet illius act^{us} est bonitas moral^{is} act^{us} hec aut^{em} bonitas nullū h^{ab}z p^{ri}m^o actiū si cut nec aliq^{ui}s respectus. maxime cū ille respectus psequat^{ur} extrema posita ex nā extremoz. impossibile. n. ē actū aliq^{ui} ponit in esse 7 rōnē rectā in esse quin ex nā extremoz psequat^{ur} in actu talis conformitas ad rōnē rectam. reso aut^{em} p^{ri}us extrema nēcio non h^{ab}z cām p^{ri}ia aliaz ab extremis. Quantū igr^o ad istā p^{ri}iti onem act^{us} accitālē que est bonitas moralis nō o^{mn}z aliq^{ui} hitū hēat aliq^{ui}ā rōnez p^{ri}ipij p^{ri}ncipij actiui nisi inq^{ui}tū h^{ab}z rōnem p^{ri}ncipij actiui respectu sbe actus qui act^{us} natus est puenire p^{le}to dicta mini prudentie. Et ad illū actū in se inclināt hitus aliq^{ui}s ex natura hitus. Et ex hoc ex p^{ri}nti inclināt ad actuz qui sit pformis recte rōni. si recta rō in sit ope ranti. Sicut dictū est de bonitate moral^{is} act^{us}. Ita pporcionabil^{is} dicendū ē de hitu q^{ui} v^{ir}tus moralis nō addit superflū hitus ut est forma de genere qualitat^{is} nisi pformitatē habitūalē ad rationē rectam. Idem. n. habitus in natura qui generaret ex actibus abstinentie

elicientis cum rōne erronea in eliciēte. manens post cum rōne recta esset post virtus abstinentie. 7 p^{ri}us nō fuit habitus virtut^{is} q^{ui} diu nō fuit ratio recta abstinenti. nec t^{em} aliquid mutatum est circa istum habitū in se sed t^{em} nunc coniungit^{ur} prudētie p^{ri}us nō. Coniungi igr^o prudentie attribuit habitui ut ē forma de genere qualitat^{is} esse virtutez. q^{ui} iste habitus ex natura sua natus est cōformis prudētie. Et ita nihil aliud in entitate absoluta dicit^{ur} habitus qui ē virtus moralis ab illo qui est talis in nā 7 non v^{ir}tus si sit sine prudētia. 7 per p^{ri}us nullā aliā causalitatem pōt hēe ut est v^{ir}tus q^{ui} ut est talis q^{ui}litas nāl^{is}. nisi q^{ui} ut coniungit^{ur} prudentie natus est cōcausa 2^a quasi directā a prudentia respectu effectus cōmunis amboz. ut autē est sine prudētia nō pōt esse cā 2^a respectu eius sicut v^{ir}tus in frenetico non pōt esse potentia libera per p^{ri}icipatiōez. q^z ille nō pōt habere v^{ir}tutem voluntatis que est libera per eēntiam. In sano aut^{em} v^{ir}tus v^{ir}tutem potentie libere p^{ri}icipatiōez 7 est cā quasi 2^a respectu voluntatis. Sz adhuc q^{ui} est causa 2^a respectu prudentie causalitatem p^{ri}iam puenientem sibi in suo ordine cāndi habet p^{ri}se ex hoc q^{ui} est talis forma vel q^{ui}litas in nā. nō autē per respectū pformitat^{is} vel p^{ri}unctionis ad prudentiā. sed nec ut cā 2^a pōt aliq^{ui} causalitatem habere respectu act^{us} nisi ratione nature absolute i ipso. 7 nō ex tali p^{ri}unctione prudentie. q^z licz causa 2^a cōiuncta p^{ri}me aliter agat q^{ui} sine ea. nō tamen habet virtutē p^{ri}ipia actiuam ex p^{ri}unctione tali. sed ex natura sua absoluta. ergo nec ex parte actus inquantum est bonus moral^{is}. nec ex parte habitus inquantū est virtus moralis. potest inueniri ratio specialis fm̄ quā virtus ut virtus sit p^{ri}ncipij actus ut bonus moraliter nisi ista que est ex parte habitus 7 actus quantū ad naturā eorum. Itaz ergo quintā viā de actiōe

virtutis moralis respectu actus ut ē bonus moraliter nō oportet tractare q̄si aliam ab illis que tangunt de substantia habitus et substantia actus. Et ita breuiter quantū ad totā questionē istam oportet tenere vel tertiā vel quartā viam de omni habitu.

Tenendo tertiam

viā que videt plus attribui habitui pot̄ dici sic. q̄ sicut si esset in lapide grauitas aliqua que nō esset sufficiens p̄n^m actuum respectu descensus deorsum, esset tñ partiale principium actuum sicut dicitur in 2° li. de grauitate sufficiente q̄ est totale principium actuum respectu de scensus. Ista inquam grauitas diminuta cum alia potētia motiua principaliter mouente ad descensum posset diminute agere. ita q̄ potētia alia motiua ex equali conatu agente descensus eēt velocior qui causaret ab ista po^a motiua et grauitate diminuta intrinseca mouente q̄ ille qui causaret a sola po^a motiua extrinseca euz equali conatu mouēte. potentia tamen motiua extrinseca posset cum tanto conatu mouere corpus neutrum cui⁹ nulla esset grauitas nec leuitas sicut illud corpus moueret et a grauitate intrinseca et a potētia motiua extrinseca remisse agente. Ita in pposito habitus mouet potētiā quasi quoddam pondus qui tamē ex se nō sufficit ad eliciendū actiue ipsam operationē. Sufficit autē sola virtus potētie actiue sine tali pondere. sed qñ ambo pcurunt itē tñ q̄ nō maior sit cōnatus ex parte potētie nunc q̄ prius pfectior operatio elicitur q̄ posset elici ab ipsa potētia sola. Et videt p ista viā esse experientia cōmunis quā quis potest experiri se habituātū ex equali conatu posse habere pfectionē operationē q̄ posset habere non habituāt⁹ que perfectio actus nō possz attribui habitui si esset tantū principium passiuū inclinans quia saltez

ut videtur in priori instanti nature in quo elicit⁹ prius q̄ recipiat in po^a esset equalis rō principij actiui in eliciendo. et ita eque pfecta operatio eliceret equali conatu a potētia habituata sic a nō habituata.

Hanc viā tenendo

ad argumenta principalia rñdeo. Ad primum q̄uis dicat habitū nō esse formā absolutā ppter illa verba phi. et phy. tñ tenendo omnē qualitates esse formā absolutā. et cum qualitas pme speciei nō est minus qualitas q̄ alteri⁹ speciei. potest dici q̄ aliquid cui relatio est eadem pot̄ esse principium actuum licz relatio non sit principium actuum. nec etiam illud idem cui relatio est eadē p rationem relationis est principium actuum. sed p rationē absoluti cui relatio est eadem. distinctio istoz. s. relationis et cōntie pot̄ patere ex multē etiā alijs vjs dicitis supra. vbi cum idēptitate pfecta re ali ponit non idēptitas formalis. Et h^o magis patebit in 2° dis. i. vbi dicitur q̄ creature ad deum relatio est eadē essentia absolute rei create et tñ non formaliter eadē. pro tanto igit̄ potest exponi phs qui dicit habitū esse ad aliquid. qz per idēptitatem includit respectuz. et tñ nō est tñ respectus sed est quoddā absolutū. et ideo potest sibi cōp̄tere actio tanq̄ principio agendi. Ad cōfirmationem rationis posset dici q̄ maior absolutio requirit in termino mot⁹ q̄ in principio agendi qz nihil pot̄ terminare motum qd̄ habet relationē eandē sibi. nō sic de p̄n^o actiui. Vel q̄ magis est ad rem pot̄ dici q̄ illa ratio phi non pcludit ppositū nisi diminute. et ad hūduz pclusionē suā quā intendit hīc oportet eam alio^o tractare q̄ vba p̄mō sonant. circa qd̄ nolo mō imozari. vel oportet alias rōnes ipsi⁹ declarare ad dictā pclusionē probandā. de hac q̄cō. vtrum. s. habitus sit aliquod absolutū

dicetur alias. Ad 2^m arg^m dico q^d vni
us actionis est vnu principiu p se. 7 h^o
in vno ordine principiandi. tn pnt esse
multa pncipia in diuerso ordine princi
piandi quoz nō sit vnitas nisi vnitas
ordinis. licz qñq^z cum vnitate ordinis
cōcurrat vnitas accētis 7 sibi inter hec
ordinata. sed hoc accidit. Ita etiā in p^o
posito habitus 7 potētia sunt duo pnci
pia alterius ordinis. 7 vtrūq^z in suo
ordine est vnu p se. 7 cū ista vnitate or
dinis cōcurrat vnitas accētis 7 sibi inter
hec ordinata. sed h^o accidit. qz si ita pos
set cōiungi cā pma cum 2ª siue forma
tione tali vnus ab altera sicut p iungū
tur qñ informat vna ab altera. eodem
modo possent habere vnitatē sufficien
tem ad causandū vnum effectum. Qñ
igit^r dicit^r q^d vnus actionis p se est vna
causa actiua. pcedo in vno ordine. sed i
alio ordine principiādi bene pōt eē alia
7 alia causa. 7 hoc siue hec 7 illa consti
tuant vnum p accidens siue nō. sed tm
vnu vnitate ordinis. Et licz sit ibi vni
tas p accēs adhuc tm semp saluat vni
tas ordinis pncipiū ad principiu. Per
hoc apparet ad illam cōfirmationē de
vnitate pncipiū formalis. pcedo talē vni
tatem in illo quod est pnc^m quo in vno
ordine principiandi. Ad aliud dico q^d
accēs bene pōt esse principiu alicui⁹ ef
fectus receptibilis in suo sbo. sicut spe
cies intelligibilis est principiu intellecti
onis recepte in intellectu possibili. 7 ita
forma pōt esse principiu quo respectu
transmutationis sui sibi. Ad aliud de
appetitu sensitivo dico q^d iste hz rōem
pncipiū actiui aliquo mō lz nō actiui
libere. 7 h^o est quod Dam. intelligit q^d
non ducit sed ducit. i. non dñat actioni
sue qd est ducere. sed respēu actōis sue
determinat ab agente ad certā operatō
nem. 7 h^o est duci q^d aut appetitus sen
sitivus licet non sit liber sit aliquo mō
actiuis. 7 etiā sensus dicit^r alias.

Ad argumenta que fa
cta sūt
contra 2^m viā ponentē habitū esse pnci
pium actiui in actu intellectiōis vi
dent esse 7 istā viā p tato qz ista po
nit actū elicītū ab hitu 7 po^a agente cū
equali conatu eē intensioz q^d elicītū a
potentia sola discurredo p illa oñdo q^d
nō repugnat huic viē. De p^o patz. qz
nō pono duo distincta in actu habētia
duo pnc^a distincta. sz idē actus p se vn^o
habet duo pnc^a in diuerso ordine princi
piandi. Ad 2^m pcedo qd insert. i. q^d po
tentia opante ex equali conatu semp ac
tus sit intensioz hitu coagēte q^d nō coa
gente. sed ex hoc nō sequit^r illud incōue
niens qd sequit^r 7 aliaz viā v3 q^d po^a ex
quocūq^z conatu agēte actus sit eque in
tensus semp. hoc ibi sequit^r qz tota intē
sio attribuit^r habitui sed nō hic. qz intē
sio attribuit^r duabus cāis. 7 potētie qui
dem ex maiori vel minori conatu. ha
bitui aut semp equalit^r quantū est de se
Ad 3^m pcedo q^d posset fieri volūtas i
puris nālibus que actū intensioz elice
ret q^d alia volūtas cū hitu. h^o nō ē incō
ueniēs ponēdo ista duo esse pnci^a ordi
nata sic eēt incōueniēs attribuēdo totā
intensionē hitui 7 nō po^a pilludat 4^m.

Ad argumenta que fa
cta sūt
cōtra 3^m opi. que ē 4^a in ordine. Ad
primū oz negare maiore. quia oz dicere
q^d duo distinctaz specierū pnt esse sibi
inuiće cause equiuoce partiales lz nō to
tales. Ad pbatōez eius que est p emi
nentia cause equiuoce. R^o ista pbatō
tenet de cā totali. 7 nō pono circulū in
causis equocis totalibus. Ad aliam
pbatōnē dico q^d duo effectus pparati
ad vnā cām cōem eoz pnt hīc ordinēz
mutuū ad se inuiće in rōne cāe ptialis.
sicut spēs intelligibilis 7 intelligere ppa
rando ad intellectū agentē 7 possibilē.
qz respectu intellectiōis ptialis cā ē spēs
7 possz poni intēsis eē aliqua cā spēs p

quanto intēdit eam. Ad aliud pōt oī ei q nō oportet oēm actū generatiuūz habitus ēē rationē agendi quo. sicut hī tus genitus pōt esse rō quo. quēadmo- dum vīr solis nō pōt esse pñ^m quo re- spectu oīs actus respectu cuius forma genita a sole pōt esse pñcipiū quo. Luz vero dicit q quicqd est cā cause rē. ve- rum est sicut remotū quo. sed nō sicut immediatū quo. Ad 3^m olco q in quan- tocūqz gradu habitus nō posset supple- re totā vicem potētie. qz si cālitās ei⁹ sit diuinuta et cālitās potētie diuinuta tñ alterius rōnis est cālitās habitus q cālitās potētie. qz ex ratione sui habit⁹ est cā⁹. qua. s. potētia pōt vti. et ita si i infinitū augeret nunq posset fieri pñci- pium vtens sicut virtus gnātiua patri quantūcūqz augeret nō posset fieri vir- tus solis. Non igit eiūsdē rōnis est cāli- tas habitus cum causalitate potētie vt illa intensa possit ascendere ad istā sed semp alterius rōnis. et tamen cum ista causans actū pfectiorē. Ad vltimū il- lud suppositū negabit i materia sequē- ti de augmēto charitatis rē.

Qui vult tenere

am que est 5^a in ordine pōt mītere ad rationes pñcipales adductas p prima parte. Ad p^m poten^a vel potens vlt⁹ habitu. qz ipse est quedā inclinatio ad operationē nō quidē vt po^a actiua ad agere sed vt forma pōr inclinat ad for- mam posteriorē. sicut grauitas ad deor- sum. Ad illas pñtiones quatuor olcet q electio est ex pueniētia opationis ad potētiā et obiecti circa qd est operatō que puenientia est obiecti ad potētiāz inquantū recipit actionē et nō inquan- tū elicit eam. qz factio sola vt factio nūq est delectabilis. Et ideo ppter delecta- tionem nunq oportet ponere rōnē pñ- cipij actiui. Similit⁹ facilitatio expedi- tio et pmitudo ponunt rōne passi. qz passum pōt difficulter recipere qñ nō est

dispositum. et impedire et tarde vel nō pmppte. Et ratione indispositiōis passi est ibi difficultas tarditas et indispositō ē agens pōt expedire pmppte et facili- ter agere ppter dispositiōnē passi. et habi- tus est talis dispositio in passo. Qñ igit dicit q nō est difficultas ad pacien- dum qz passum est summe dispositūz.

Rñdeo q p abnegationē cōtrarij ē di- spositū. sed nō per rōnē dispositiōis cō- uenientis. Exemplū de ligno secco et neutro. lignum quidē neutrū esset sum- me dispositū ad calozē priuatiue. s. per carentiā cuiuscūqz dispositiōis opposi- te. non aut summe dispositū positiue per positionē dispositiōis cōuenientis. qual est siccitas. Et si ista cōueniētia esset euz sensu lignū siccum delectabiliter calefie- ret. nō sic lignū neutrū. qz nō sic ibi cō- uenit for^a recepta. Ad aliud de incli- natione posset dici q inclinat sicut for- ma pñor ad susceptionē forme posteri- oris. sicut grauitas inclinat ad eē deor- sum. etiam fm eos qui dicūt grauitatē respectu descensus nō esse pñcipiū ac- tiuum. nec oportet sic passiue inclinās esse rōnem recipiendi formā ad quā in- clinat. sicut nec grauitas est pñcipium receptiuum vbi. Ad aliud de scientia olco q scientia per quam aīa reducīt de potētia cēntiali ad accēntalē est species intelligibilis ipsius obiecti. et de illa cō- cedo q ipsa est pñcipiūz actiui respe- ctu considerationis. sed illa spēs nō est habitus de quo loqmur qui est quali- tas derelicta ex actibus frequenter elici- tis. ista enim spēs pcedit naturalit⁹ pñ- mum actū elicitum circa obiectū circa qd est. Et licz ista spēs possit ēē radica- ta in intellectu. et cū fuerit radicata pos- set dici habitus. non tñ est iste habitus qui generat ex actib⁹ frequētib⁹ sicut dictū est. ideo oīa vba que loquunt de spē tanq de hitu nō pcedunt ad inte- huius pñonis. nec enīz illa que accipi- unt scīaz p ista spē. dīstīn⁹ istoz hitū

scilicet habitus qui est spēs intelligibīlis et habitus intellectui ppij dicti patebit in 2° li. di. 3°. Per h^o apparet ad illud qd adducit de esse quo dico q sciētia stricte accipiēdo p habitu acquisito ex speculatiōibus nō est ppiē quo speculamur sed quedā inclinatio ad facilius et delectabilius speculandū. illud autē quo ut principio actiuo ex parte obiecti speculamur est spēs intelligibīlis. Ad aliud dicit q habitus intellectus practice dici pōt qz inclināt ad praxim. nō q illa praxis sit eius ut pncipiū actiuū. sed quasi terminans inclinatio nem eius sic aut vel ipsius potētie habituate vel alterius potētie ut pncipiū actiuū. sicut electio recta practice actiue elicit a voluntate et nō a prudentia que tamen est habit^{us} practicus respectu istius electionis. qz inclināt ad eaz; licz nō sit pncipiū actiuū eius.

Ad argumenta Alia adducta pro 5° opi. que est 6^a in ordine que vident ostendere q habitus moralis inquantū est virtus est pncipiū actiuū; actus inquantū est moralis. R^o q bonitas moralis ut pdictū ē est integritas omnium conditiōnū in actu et circūstanciis. et hoc pēse ut ille pditiones dicitant a recta ratione debere inē actui. simpliciter ergo ē necessariū ad bonitatem actus moralis q eam pcedat dictamen ppletū rationis cui certo dictamini cōformet tanq mensuratū mensure sed nō oportet istud dicamē esse ab habitu intellectū aliquo^o puta prudentia. nec istū actū pformē dictamini elici alī quo mō ab habitu morali appetitiuo.

Simpliciter. n. dicamē rectū pcedit prudentia. qz p ipsum generat prius gradus prudentie. et ita simpliciter recta electio pcedit habitū moralez. qz p ipsam electionē generat virtus moralis in p^o gradu. tūc igit in p^o actu recte dicitur si ne prudentia generata et recte moralit^{er} eli

git sine virtute morali generata. tñ prudentia ex p^o actu vel ex alijs plurib^{us} rectis dictamib^{us} gnāta magis inclināt ad pñlia dictamina eliciēda. i. ad recte cōcludendū pclusiones syllogismoꝝ practicoꝝ de oibus circūstantijs q debent esse in actu eliciēdo. Sicut virtus moralis gnāta post p^m actū magis inclināt ad actus eliciēdos siles illis ex qbus ē generata. Intelligendū aut q illud qd generat de virtute morali est quedā qūlitas de cuius rōne ut est absolute talis qualitas nō est pformitas eius ad prudentiā posset. n. eadē qūlitas gnāri ex actib^{us} siliib^{us} in eadē specie elicitis sine prudentia imo cuz rōne erronea si inesset. sed ista qualitas q generat ex istis actib^{us} fm speciem nature non est virtus ex hoc q est quedā qūlitas sed ad hoc necessario requiritur pformitas eius ad prudentiā. vel qd est expñsius ipsius coexistētiā cuz prudentia i eodē operāte. semp quidez siue prudentia insit siue nō semp hitus iste est natus eē pformis prudentie si inesset. sicut hitus abstinenti gnātus ex actibus factis ex rōne erronea semp qūlitas est ex se natus ē esse pformis prudentie licz prudentia nō insit quēadmodū alius hit^{us} gnātus ex actib^{us} excessiuis nō est natus esse pformis. qñ igit qūlitas que nata est esse pformis prudentie coexistit cuz ea tunc nō solū hz pformitatem aptitudinalem sed actualē ad prudentiā. qz ad pñlia inclināt uterqz hitus. et act^{us} elicitus fm inclinationē istoz duoz habitūū ē bonus moralit^{er} qui si eēt elicit^{us} fm inclinationē illius solius qūlitas que est māliti^{er} virt^{us} moralis prudentia nō coexistē in eodem operāte nec inclināte ad actū illuz nō esset act^{us} ille bonus moralit^{er}. Sic igitur p^o q ista qūlitas que est māliti^{er} virtus moralis que p hoc hz ppletive rōnem virtutis moralis qz coexistit prudentie se habet ad prudentiā qñ inest sicut cā 2^a ad pñmā. et h^o respēu eiusdē effectus cōis eliciēdi ab eis. tunc. n. prudentia est qñ

causa p^oz 7 habitus moralis est quasi
cā posterior. Iste autē due cause sūt con-
currentes ad actū eliciendū p^ont ei tribue-
re bonitatē morālē quā nō posset solus
habitus secundus tribuere si eēt sine pru-
dentia vel sine rōne recta tribuere quī-
dem morālē bonitatē est tribuere p^ofor-
mitatē ad rōnē rectā. 7 hoc tribuit q^uli-
tas illa non ex hoc q^u q^ulitas solū. sed q^u
in cādo coex^ons prudentie sūt inclinanti.
p^oz igit q^u ista q^ulitas que est v^ous ex hoc
q^u est v^ous nō h^oz cālitatē specialē respec-
tu bonitat^{is} moralis in actu. sed t^um ex
hoc q^u est v^ous habet coex^ontia^m cū qua-
dam alia cā eiusdē actus: que cā sūt con-
currentes ad eliciendū actū tribuit illi ac-
tū bonitatē morālē. quia p^oformitatem
morālē sibi ipsi. sed adhuc t^um habitus
iste nullā cālitatē h^oz respec^u actus ex ista
rōne que est coex^ontia eius cū prudentia:
sed t^um ex rōne nature sue vnde est hec
qualitas. Et iō nullo mō est p^ocedenda
cālitatē aliq^u specialis hitus vnde mora-
lis vltra illā que p^ocedit sibi vnde est iste
habitus. Et est aduertendū q^u ista boni-
tas vt attribuit prudentie sic inclināri si-
cut dictū est in p^o nō necessario puenit
habitu prudentie nec soli sed actui illi
qui natus est eē actus prudentie qui ē di-
ctamen rectū. si enī illud inlit 7 fm cū
tanq^u fm mensurā appetit^{is} appetat re-
ctus est actus moralis. Et si illud dicta-
men rectū nō inesset t^um prudentia inesset
fm quā intellectus posset recte dictare:
adhuc actus elicitus sine dictamine re-
cto nō esset p^ofecte bon^{us}. Itaq^u prudentia
q^un nō inest sufficit ad actum morālē di-
ctamē rectū. q^un autē prudē^{ia} inest ipa nō
sufficit sine actu suo elicto. 7 ita istā re-
ctitudinē quā tribuit prudē^{ia} actui mo-
rali tribuit mediante actu p^opo prudē^{ia}
Ad illas igitur auctes addu-
cras p^o 5^a via que vident sonare q^u vir-
tus v^o v^ous effectiue cāt bonitatez mo-
ralem actus. p^o ad illā de 2° ethi. opus

eius bonum reddit. dico q^u vel reddit
inclinādo. 7 hoc sibi competit in eo q^u
hec q^ulitas in spē nature. vel si h^o nō suf-
ficat. sic. n. inclinaret sine prudentia redit
igit v^o v^ous est. i. v^o coex^ons prudentie.
redit quidē in suo gnē cāe. q^u vt cā 2^a. 7
hoc v^oute cāt supioris q^u est prudentia.
Si igit teneat 3^a via puta de actiuitate
hitus tunc redit actiue sed vt cā p^oialis
2^a. Si autē teneat 4^a via tunc reddit p^o
modū inclinatiois. 7 hoc nō ex h^o solo
q^u ipsa inclināt sed ex h^o q^u ipsa v^ous cū
prudentia v^oute inclināt. Ad aliud de
moderari dico q^u v^ous moralis nō mo-
derat actiue passionē q^usi eam factaz ab
obieto faciat eē minozē obiectū. n. de-
lectabile p^ous nālir mouet fm vltimū sui
sed hitus pōt facē obiectū min^{us} pueniēs
potentie hituate q^u p^o non hituate. sic
gravi discōueniēs est fursum magis q^u
corpore neutro h^oz grauitas non cēt p^o n^o
actiuiū descensus. Ita p^o fm se pueni-
ens cēt aliq^u delectabile excessiuiū porē-
tie aut hituate p habitū inclināntē ad
actus moderatos est discōueniēs v^o nō
ita pueniens illud delectabile excessiuiū
7 pro tanto quasi p repugnātiā forma-
lem vel virtualez ad habitum habitus
discōueniēs vel excedens moderat ne
delectabile imoderate delectet. Et ex
hoc non sequit aliqua actiuitas habit^{us}
sicut nec humiditas in ligno h^oz ipsa mo-
deretur ne ignis ita vehemeni calefaci-
at sicut corpus siccū. Aliter potest di-
ci q^u virtus moderatur passionem nen-
iam factam sed sciendaz p quanto incli-
nat potentia. 7 hoc cum prudentia co-
existente. vt fugiat imoderata delecta-
bilis que nata sunt inferre delectatioēs
imoderatas 7 nō admittat nisi delecta-
bilis que nate sunt moderate delectare
7 in h^o moderat nō quidē delectationē
inexistētem minuendo. sed imoderatam
que inesset p^ocauendo. Ad aliud q^u si-
ne iustitia nō pōt quis operari iuste. di-
co q^u in p^omo actu q^un est dictamē rectū

generantium prudentie et cōformat illi electio alicuius iusti ibi non tñ operat istum. sed iuste operat eligēs. sed debet intelligi qd n̄ iuste sine iusticia operatur fm oēm pfectionē fm quam posset alius iuste operari. quaruz vna est delectabilitas et facilitas in opando quod nō comperit potentie nō habituare sic habituare.

D primā que

stionem dicitur eē opi. magri qd solus spiritus sanctus inextis sine alio quo habitu medio informate voluntatem mouet ipsam ad actū meritorium aliter qd moueat aiam ad credere et sperare. qz ad credere et sperare mouet mediantibus habitibz fidei et spei. et ita dicitur negasse omnem charitatē creatā.

Pro hac p̄clusionē pōt argui duabus vijs. p̄ma accipitur ex inspectione forme vel habitus vel nō necessitate ad mouendum. Ubi arguo p̄mo sic. sicut se habet actus naturalis ad naturā habitum siue acquisitū ita videtur se hēre actus habitus infusus ad habitū infusū sed habitus acquisitū tñ facilitat et tribuit delectabiliter operari. nō aut dat ipsam s̄bam actus: sicut patz in. q. p̄cedēti. qd similiter infusus tñ tribueret delectabiliter opari aut salteqz illud tribueret si inesset. sed peccator iam iustificatus p̄mo nō delectabiliter elicit actū diligendi deū. ita enī videt ei difficilis resistētia vitij et p̄tinuatio bonoz operum sicut quādo erat in peccatis. vlt nō multo facilior quousqz per pugnā et victoriam passionū acquisierit habitū. et tunc delectabiliter operat. igit non est alius habitus infusus illi iustificato. qz illo delectabiliter operaretur si inesset.

P̄terea si ostenderet bonū sup̄naturale voluntati in puris naturalibz voluntas illud sufficiens amabit qz sufficiens habet obiectū p̄portionatū et approximatū. qd non requirit aliqd habitus in

fusus ad diligendū bonū sup̄naturale Assumptū probat. qz si minus bonum ostensum voluntati nude pōt diligi. qd et maius bonū. ergo si ex puris naturalibus voluntas pōt aliquid diligere pōt diligere summū bonū si sibi ostendat.

P̄terea actus ille diligendi qui esset illius habitus sup̄naturalis esset etiaqz sup̄naturalis. et ita crearet immediate. supernalia enim nō produciunt inesse per aliquā mutationē de aliquo. sed tñ p̄ creationē. si creat actus igit nō p̄supponit aliquid sue creationi. P̄terea. habitu cōtingit vti cum habens voluerit. p̄menta. 3. de aia. sed nō experitur quis se posse illo habitu vti cuqz voluerit. nō enim cum voluerit pōt facili et delectabiliter elicere actus seruētes amādī. sic patet de cōtemplatiuis qui qñqz experiantur se magnā deuotiōē habere quādoqz etiam cum equali conatu minēte vel nullā. 2ª via accipit ex hoc qd spiritus sanctus sufficiat mouere sine hitu vbi arguit p̄ sic. p̄ima cā pōt p̄ se illud qd pōt cum 2ª que 2ª est tantū cā agēs sed hitus si inesset nō haberet cālitates necessarias respectu acti nisi aliquo modo cause agentis. saltē patz qd nō formal nec mālīs de qua igit cālitās eius erit extrinseca. igit quicqd pōt. s. s. cum hitu cāre in actu. hoc pōt sine hitu. pluralitas sine necessitate nō videt ponēda quia superfluit. P̄terea. voluntati hūit hitū ad hoc qd agat fm illū o. s. s. cooperari alioqn nō esset cā p̄ in oī actione creature. nō aut cooperat quia voluntas habet istum hitū. qz tunc. s. s. non esset causa p̄ma sed quasi cā secūda respectu voluntatis habēis hitū quia determinaretur per hitū voluntati ad coagendum voluntati. ergo cōuerso. qz cooperat voluntati. ideo voluntas fm illum hitum operatur. sed eque potest cooperari et in p̄mo instanti nature voluntati non habenti charitatē. qd et.

P̄terea. filius dei sic ē vnū nostrē

nature q̄ operabatur opera illius nature. ita q̄ illi actus vere dicebantur esse filij dei vt supposito agentis. Et tamen nihil per hoc derogatur assūpre nature quin ipsa cēt principij suarū operationum. ergo a simili spiritus sanctus pōt aliquo mō vniri voluntati vt ipse agat opera voluntatis nec per hoc derogatur nature voluntatis in aliquo vt p̄cipij operatiui. Præterea intellectus est magis passiuus q̄ volūtas ⁊ minus actiu⁹ igitur magis indiget aliquo actuāte ad hoc q̄ possit in actū suū: s̄ ponitur posse in vīsiōne beatā absq̄ oī forma informante ex hoc solo q̄ essentia dei est sibi p̄sens quasi per modū forme. ergo m̄l to magis volūtas potest in oēm actū suū sine forma informante p̄ hoc q̄ spiritus sanctus sit sibi quasi forma ad diligendum.

Contra istam con

clusionem siue sit s̄ intentionē magistri siue nō. arguitur duabus vijs. Prima accipitur ex iustificatione peccatoris sine acceptatione diuina. ⁊ hoc absq̄ actu elicitō. Scda ex ratōe actus meritorij

Ex prima via arguitur sic: peccator ante penitētiā est iniustus post penitētiā est iustus. sicut scriptura cōiter vocat peccatōrē iniustū ⁊ liberatū a pctō iustum. Ex hoc arguitur iniusticia cuz sit formaliter priuatio nō potest auferri ab aliquo nisi ei detur habitus oppositus. q̄ priuare priuationē est habitum ponere. q̄ sunt immediate opposita circa aptum natum. iō. mēta. anima est apta nata recipere iusticiā. ergo ille iustificatus qui factus est de iniusto iustus recipit habitum oppositū illi priuationi. si enim nihil inesset sibi formaliter nūc q̄ prius nō magis careret priuatione nūc q̄ prius caruit. Præterea: peccator ante penitētiā est indignus vitā eterna post penitētiā est dignus. nō est autē dignus nisi per aliquid formaliter sibi

inherens cui fm regulas diuine iusticie iudicatur vitā eterna reddenda ⁊ nil tale prius habuit. igitur aliquid positiuū est formaliter in isto per qd̄ est dignus vitā eterna. Præterea: deus nō acceptz peccatōrē ad vitā eternam: iustum tam acceptat. Quero quid est acceptare ad vitā eternā? hoc nō est velle voluntate beneplaciti beatificare pro tunc. q̄ tunc beatificaret statiz. ergo hoc est velle istū fm dispositionē fm quam nunc habet esse dignum tali p̄mio quez prius nō voluit esse dignus. Ista diuersitas nō potest poni vt videtur in voluntate diuina. quia nihil est ibi nouū quia imutabilis. nō igitur hoc erit nisi propter diuersitatē a parte illius. quia illo eodē modo se habet: te voluntas diuina eodē modo vult ipsum se habere. Confirmatur ista ratio. quia volitio diuina q̄ est omnino vnus actus in se non habet ratioem oppositorum actuum siue distinctorum absq̄ omni distinctiōe obiectorum. hoc enim velle diuinum nō ē vel le quorūdam beneplaciti vel nolle. nisi illa obiecta distinguantur alioquin contradictiones erunt vera absq̄ omni distinctiōe causante istam veritatē. ergo cū deus velit istum iustificatum ad aliqd̄ ad qd̄ nō vult peccatōrē. propter quam diuersitatē dicitur diligere iustos ⁊ odire peccatores in scriptura. Sequitur: q̄ ista distinctio scdm ratioem ex parte volitionis diuine necessario requirat distinctiōem actualē ex parte ipsorū obiectorum. aliter igitur se habet iste in se quando dicitur dilectus a deo vel acceptus ad vitā eternam aliter quādo oditus. Ultimo fm istam viā arguitur sic: quia si nihil aliud est in anima illius post penitētiā q̄ ante. nō videtur q̄ alio quo alio modo se habeat ad deum nec deus ad ipsum. quia nō videtur ibi esse aliteras propter mutationem aliquā ex parte dei factā. ergo si concedatur sicut videtur necessarium q̄ aliquo mō aliē

se habet ad deū et cōuerso h^o ē p^o mutacionem ipsius. et ita aliquid insiet sibi formaliter de nouo. nō autē insiunt ei de nouo fides et spes. quia manent ista in peccatore. ergo charitas. Posset argui s^o istam viam. quia deus offensus peccatori prius postea penitenti remittit offensā. hoc nō est per mutatiōem aliq^o voluntatis diuine sicut in me potest ēē quando remitto offensam. igitur hoc ē propter hoc q^o ille cui remittitur offensa aliter se habet in se. Sed istud argumentum nō cōcludit sicut patebit in. 4° dis. 7. vbi dicitur q^o prius natura deus remittit offensam peccatori q^o deo ei gratiam. Unde argumenta si qua valent s^o istā viā accipienda sunt ex iusta acceptatiōe passiuā et ordine siue dignitate ad vitā eternam que conueniunt iustificato et nō peccatori. sicut argutū est prius. nō autē ex sola remissione offēse q^o scōm se est minus q^o iustū esse. Ex secūda viā arguitur sic. nihil dicit formaliter agere aliqua actione nisi principium illius actionis sit forma agentis. h^o accipitur ex scō de anima vbi ex h^o q^o anima est quo viuimus et sentim^o concluditur q^o anima est actus et forma sic agentis. igitur cū operatio meritoria sit volūtatis vel hominis per volūtatem operantis sequitur q^o illud quo meritorie agit sit forma eius. hoc autem quo meritorie agit nō potest esse pura natura. quia tunc ex solis naturalibus possz meritorie agere. q^o videtur error pellagij. igitur requiritur aliquid supernaturalē. non fides vel spes patet quia manēt in peccatore. ergo charitas. Preterea nulla actio est in potestate agentis nisi ipsam habeat formā scōm quā possit agere. Si enim per aliquid tātum extrinsecū coassistens sibi q^o nō est in potestate eius possit agere talis actio non est in potestate eius sicut nec coassistens illius extrinsecū est in potestate eius. sed spiritum sanctum coassistere voluntati

nō est in potestate volūtatis sic nec vnū uersaliter actio cause superioris est in potestate cause inferioris. igitur si ex sola tali coassistētia possit agere. et nō habet at in se formā qua sufficienter possit exire in actum meritorij. sequitur q^o actus meritorius nō erit in potestate eius. q^o videtur incōueniens. Preterea si spiritus sanctus moueat specialiter volūtatem in actōem meritoria sequitur q^o illa motio est creatio alicuius in ipsa voluntate et respectu illius voluntas non habebit aliquā causalitatem. sed tātum receptiōem passiuā. igitur vel illud est actus diligendi et ita sequitur q^o actus diligendi nullo modo est a volūtate v^o istud est aliquid naturaliter precedens actum diligendi et illud voco habitum quia perfectiō prior actui que accipitur in potētia habituali videtur esse habitus

Preterea. 4° nō minor idēptitas est patris ad filium q^o posset esse quēcūq^o vnio. s. s. ad voluntatē quia in eadē natura. sed propter illā idēptitatem nō op^o pater operari aliquid filio. sicut p^o scōz Augu 7. de trīni. c. j. vel. 4. q^o pater nō sapit sapiētia genita. ergo nec multo magis volūtas dicit aliquid operari propē vnionem spiritus sancti cooperātis ad ipsam.

Solutiōem

huius qōnis tria sunt vidēda
p^o si debeat poni aliquis habitus
supernaturalis gratificās nām beatificabilē. 2° si simplr sit necessarium talem habitū poni ad hoc q^o talis nā beatificetur. 3° quid circa hoc senserit mag^o. Quātū ad primū articulū potest dici q^o ex nullo actu quē experimur. nec ex sba actus. nec ex intensiōe actus nec ex delectatione siue facilitatiōe in opando neq^o ex bonitate siue rectitudine morali actus possumus cōcludere aliquē tale habitū supernālez inesse: q^o quocūq^o istoz dato posset aliquis habens chari

ta tē cognoscere certitudinaliter se esse in
charitate. ex hoc. s. q. actū illū sibi expe
riri inesse. vel actū sic intēsum sibi inesse.
vel sic delectabiliter vel faciliter inesse
vel recte rationi cōsonū ēē. Rō at quare
nō pōt cōcludi ex actu vel aliqua cōdi
tione ipsius actus talis hitus inesse est:
qz vel actus pōt ex sola pō habere oīa
predicta pcurrēte rōe recta sicut tenen
quartā viā in precedenti solutōe posita
vel si cōcurreret habitus aliquis propi
aliquā cōditionē predictarū posset iste
ēē aliquis hitus acquisitus. posset enīz
amicitia acquisita tantā intensiōe ac
tui stare sicut cā 2^a cū pō vt prima pos
set etiā tantā facilitatē et delectationē tri
buere. posset et habitus ita cōsonus ēē
rōi recte q. actus elicitus nullā cōditioz
evidenter apparentē haberet ex qua ne
cessario cōcluderet ipsū elici fm habitū
supernālez. Q. si dicās subito mutatur
volūtas vt intēse et faciliter et delectabi
liter operet. et hoc modo cōsono super
nālī ratiōi. hoc est ad dictamē fidei. et nō
potest ita subito acquirere habitū ami
citie ordinate cōsonū fidei. igitur habet
habitū aliquē nō acquisitū quo ad sibi
to agendū inclinatur. Rñdeo volūtas
potest satis subito mouere quantūz ad
actus naturales qui sūnt totaliter po
testari eius. qz sicut dicit Aug. p^o retra
ctationū. c. 22. nihil tam est in-potestate
volūtatē q. ipso volūtas. igitur ex tali
subititōe nō potest cōcludi propositū.

Dico igitur q. vltra oēs cōditioēs pre
dictas v3 vltra intēsiōem actus delecta
tione facilitatiōem in agēdo rectitudiez
sive bonitatē et cōformitatē ratiōi recte
sive recte fm dictamē prudētie sive fm
dictamē fidei: vltra in quā hec oīa credi
tur esse vna cōditio in actu. videlicet q.
est acceptabilis deo nō quadā cōmuni
acceptatiōe soluz modo quatenus acce
ptat oēm creaturā. vel quo etiā modo
vult actū subtrahere peccato alioquin
nō esset ab ipso. sed acceptatiōe speciali

que est in volūate diuina ordinatō hu
ius actus ad vitā eternam tanq. meriti
nō p dīgni ad pmiū hoc modo credim⁹
etiā naturā nostram beatificabilem iu
stā esse habitualiter acceptā hoc ē quā
do nō actualiter operatur adhuc tamē
volūtas diuina eā ordinat ad vitā eter
nam tanq. dignaz tanto bono scōm di
spōsitōem quā habet habitualiter in se
propter hanc acceptationem nature be
atificabilis habitualement etiā quādo nō
operatur. et propter acceptatiōem actu
alē actus elicitū a tali natura. oportet po
nere vnū habitū supernaturalem quo
habens formaliter acceptetur a deo et q.
actus elicitus eius acceptetur tanq. me
ritozius. sic enim non videtur acceptari
natura vel actus sine aliquo habitu in
formate. quia sicut argutū est nō videt
deus aliā volutiōem fm rōem habere d
obiecto. nullo modo diuersificato: nec
etiā actus vt acceptabilis deo videretur
ēē in potestate agēis nisi illud quo for
maliter ageret sic esset forma eius. Sz
dubium est qualiter habitus iste sit ra
tio acceptadi naturam et actū. Ratio
quidem acceptadi naturam videtur ēē
sicut quidam decor nature complacēs
volūtatē diuine. Ita q. siue ponatur ha
bit⁹ iste actū siue nō actū ex h^o solo q. ē
tal⁹ fōr decorās et ornans animaz potest
esse ratio acceptadi naturā. sed ad actus
acceptatiōem plus requiritur q. q. agēs
habeat hunc decorē spiriūalē. alioquin
habēs talem habitū nō posset habere
actum indifferentē aliūque nec peccare
venialiter qd est inconueniens. cōsequē
tia patet quid neutruz istoz tollit istū
decorē operantis. et ita vtrūq. ēēt ac
ceptum si actus acceptaretur ex solo de
core operantis. Oportet igitur dicere q.
iste habitus preter hoc q. est decor spiri
tualis etiā est inclinās ad determinatos
actus et hoc siue nō actūe scōm quartā
viā posita in solutione precedentis qd
siue qd magis videt actūe f3 3^{am} viam

Di. XVII

Quod probatur pmo: quia alioqui videretur qd sine isto posset huius actus intensissimus diligendi deum: et hoc tam in via quam in patria: et ita beatitudo: quia in illo ista nature in qua elicitur actus a principio actus si sola voluntas esset principium actuum ipsa esset principium in quantum actum eque perfectum sine isto habitu sicut cum isto: et ipsa potentia posset equali conatu agere ut patet: quod perfectissimum actus diligendi sine habitu tali haberi posset. Secundo probatur idem quia alioqui non videretur verum esse quod dicit aug. de libero arbitrio: quod gratia se habet ad liberum arbitrium sicut sessor ad equum: quia sessor actus regit et mouet equum qualiter vult: nec etiam illud quod dicitur in epistola ad sextum voluntate inquit concomitante non precunte. pedissequa non domina. non autem esset voluntas pedissequa quia gratia si ipsa gratia nullam causalitatem haberet. Sed tunc est vltimus dubium de isto habitu comparato ad potentiam operantem quam videlicet ista debet dici prima causa et que secunda. Videtur enim ex dictis quod gratia est causa prima. Sed oppositum ostenditur. pmo quia potentia videtur habitu et non e converso. Et secundo quia actio non esset libera si gratia esset prima causa. voluntas enim naturaliter moueret: quia gratia naturaliter moueret: et sicut voluntas non libere moueretur ita nec libere ageret cum non ageret nisi quia mota.

Tertio: quia ut videtur voluntas semel habens gratiam nunquam posset peccare: quia causa secunda semper sequitur motionem cause prime nec potest moueri ad oppositum illius ad quod prima causa mouet.

Quarto. voluntas est illimitatio ad actus quam ipse habitus. illimitatio autem ad plures effectus videtur competere cause superiori. Hic potest dici quod in actu meritorio de quo est sermo duo considerare oportet: videlicet illud quod precedit rationem meritorum: et in hoc gradu includitur et intentio actus et substantia actus et rectitudo moralis. vltra hoc con-

sidero et ipsam rationem meritorum quod est sic esse acceptum a diuina voluntate in ordine ad primum vel acceptabile esse siue dignum acceptari. Hoc 2^m membrum videtur esse si actus esset complete meritorum per aliquid quod esset in merente. acceptare enim non est in ipso: sed est actio diuina. actio autem diuina non videtur per se requiri ad meritum: quod etiam probatur quia respectu huius acceptari videtur esse meritum. nam aliquis actus dignus est. aliquis alius non: igitur antequam intelligatur acceptatus est aliquid in actu quo dignus sit acceptari: ergo tunc est in ipso ratio meriti saltem respectu acceptationis. Contra ratio meriti non habetur complete nisi habeat ratio digni vel oligne ordinabilis ad premium quod est beatitudo et hoc digne secundum iusticiam commutariarum siue retributiuam: sed quicumque actus ex solis intrinsicis agentis non habet hunc ordinem tunc enim deus non posset ei qui sic operatus est non retribuire beatitudinem nam iniuste eas sibi subtraheret. hoc autem est falsum: ergo talis ordo secundum iusticiam est ex sola voluntate diuina gratuite ordinatus: et ita ratio meriti complete erit ex ordinatione voluntatis diuine illius actus ad premium. Et quod adducitur pro secundo membro quod actio diuina non est de ratione meriti. Responsio. relatio in actu merentis ad actionem diuinam nam est de ratione meriti: que relatio non est sine actione diuina. Si dicas quod tunc non est in potestate merentis mereri: sicut nec in potestate eius est illa actio diuina. Similiter principalius erit dei mereri quam mei: quia principalius in merito est ex actione diuina. Ad primum dico quod actus qui est meritum est in potestate mea supposita influentia generali si habeo usum liberi arbitrii et gratiam sed completio in ratione meriti non est in potestate mea nisi dispositiue: tamen sic dispositiue quod ex dispositione diuina

semper sequitur istud cōpletiū ad age
re meū. sicut semper sequitur animatio
ad organizatiōem factā a causa natura
li. Per idē dico ad 2^m. q² licet princi
palis. i. vltimū 7 cōpletiū in merito
sit a deo nō sequitur tamē ergo deus me
retur q² meritu⁹ est actus libere 7 scōm
inclinariōem gratie elicitus accept⁹ deo
vt premiabilis beatitudine 7 ita mereri
est sic agere: deus autē nō sic agit. Cō
tra: saltē principalis in merito est a deo
Rōdeo: si principalis dicatur vltimū
cōpletiū concedatur. si dicatur prima
realitas vel perfectio realitas negetur.
q² actus est absolutū quid 7 prius natu
ra ista acceptatione passiva 7 mag⁹ ens
ea. Ad illud q² scōo adducitur pro
scōo mēbro q² actus meretur acceptari
Rōdeo in hoc est ratio meriti fm quid
q² nō est ordinatio actus ad beatitudi
nem vt ad premiū iuste reddendū p ta
li actu. 7 cōceditur q² acceptatio i^a passi
ua diuina nō includitur in ratiōe meri
ti fm quid. sicut nō requiritur in ratiōe
meriti de cōgruo. quomodo attrit⁹ me
retur iustificari. Et q² predictū est: ē in
telligendū de acceptatiōe eterna qua de
us ab eterno preuidens hunc actū ex ta
libus principiis eliciendū voluit ipsum
esse ordinatū ad premiū 7 ita actu volū
tatis sue ordinādo ipsum ad premiū
voluit ipsū esse meritū. qui scōm se con
sideratus absq³ tali acceptatione diuina
fm strictā iusticiā nō fuisset dignus tali
premio ex intrinseca bonitate quā habe
ret ex suis principiis. q² patet q² semp
premiū est maius bonū merito. 7 iusti
stricta nō reddit melius pro minus bo
no. ideo bene dicitur q² semper deus p
miat vltra meritū cōdignū. vniuersalr
quidē vltra dignitatē actus qui est me
ritū. quia q² ille actus sit cōdignū meri
tū hoc est vltra naturā 7 bonitatē act⁹
intrinsecā ex mera gratuita acceptatiōe
diuina. Et forte adhuc vltra illō ad q²
de cōmuni lege esset act⁹ acceptandus

quādoq³ deus premiat ex mera libera
litate. Vltcrius sicut in actu meritorio
sūt duo predicta. s. substantia actus cū
rectitudine 7 ratio meriti sic habit⁹ gra
tie est quedā qualitas 7 preter ratiōez
illā quā habet ad ratiōem rectam inq³
tum est habitus bon⁹ formaliter habet
specialē ratiōem ad voluntatē diuinā
acceptantē ipsum vel subiectū habens
ipsum habitus ille fm substantiā incli
nat actiue ad actū fm substantiam. Et
hoc actiue vt causa partialis tenēdo ter
tiā viam in precedenti solutiōe. 7 i hac
causalitate habitus est causa scōa. 7 po
tentia causa prima. sicut dicitur est in so
lutione precedenti d⁹ habitu cōiter 7 po
tentia. ponēdo habitū actiū. 7 hoc p
bant ratiōes nūc adducte. Sed accipien
do actū scōm ratiōem meritorij potest
dici q² principaliter illa cōditio cōuenit
actui ab habitu 7 minus principaliter
a voluntate. magis enim acceptatur act⁹
vt dignus premio. quia ē elicitus a cha
ritate q² quia est a voluntate libere elici
tus quāuis vtrūq³ necessario requirat
Exemplū huius potest poni de diuissio
ne alicuius corporis mediante cultello.
ipsa quidem diuissio absolute magis est
a potentia diuidēte q² a cultello. 7 ideo
potentia motiua fortior velocius diui
dit. sed tamē inquantū hec diuissio com
paratur ad vsum sub ratione accepta
bilis vt cui placeat. magis attribuit cul
tello. quia leuitas partium diuersarum
que placet visui mag⁹ est ex acutie istru
menti q² ex efficacia virtutis principaliter
diuidētis. Similiter sonus magis
est ex percussione corporis sonantis. q²
ex percussione ordine. 7 tamen vt acce
ptabilis auditui magis est ex ordine per
cussionis q² ex efficacia potentie percuti
entis: imo posset esse efficacior vis per
cutientis. 7 tamen omnino nō accepta
retur auditui quia nō esset sonus armo
nicus. Aliud exemplū: si enim pater est
causa principalis respectu filij. 7 mater

minus principalis. tamē ipsa potest esse causa principalior filij inquantū dilecti vel diligibilis alicui. hoc est q̄ filius magis diligat. q̄ ē m̄s ut gignēt q̄ q̄ ē p̄s ut gignēt. Ita de^o p̄t ordinasse aliq̄e actū acceptare tanquā dignū tali premio vel acceptabilem vel acceptandū esse. quia ad illū actum inclināt habitus aliquis ut principiū actiū eius partiale et q̄ principalius per hoc acceptetur v̄l acceptabilis sit q̄ quia est a reliqua causa partiali sc̄m igitur hoc potest exponi illud Augus. charitas est sicut sessor ad equū. Et illud etiam q̄ voluntas respectu gratie pedissequa est et non preuia. hoc quidem verū est respectu actus inquantū meritorius est. sed nō inquantū est iste actus in substantia. Et primū exemplū esset omnino idem vel simile si equus esset liber et sessor per modū nature esset dirigens equum ad certū terminū magis placere posset et hoc alicui ordinate volūtati cursus equi ex hoc q̄ est sc̄m inclinatioem naturalez ipsius sessoris ad certū terminū q̄ ex hoc q̄ equus vi sua motiua velociter curreret tunc etiam posset equus ex sua libertate sessorē deijcere vel p̄ter eius directionem in terminū aliū se mouere. et in primo quidem fieret equus omnino nō acceptabilis q̄ nō haberet sessorē propter quem acceptaretur a tali volūtate. In sc̄do licet equus talis esset acceptabilis nō tamen cursus eius acceptaretur. quia nō esset sc̄m directionem sessoris.

Hoc modo in proposito: volūtas enim est quasi equus liber. et gratia quasi sessor per modū nature inclinans ad obiectū per modū determinatū. sc̄m hui⁹ inclinationem cursus volūtatis placere aliter nō placeret sicut quādo est peccatū veniale vel actus indifferens. quādo autem sessor abijcitur. q̄ sit per peccatū mortale omnino ipsa volūtas sit displicens. hoc etiam modo volūtas est pedissequa. quia nō ex se ita determina-

te inclināt ad terminū propter quā in inclinatione actus acceptatur sicut gratia incliat et volūtas potest illud participare a gratia q̄ competit gratie magis p̄eentiam q̄ sibi. et in hoc ipsa erit cā sc̄a tū in eliciendo actū volūtas habet prius rationē motiui. ita q̄ in cādo ali quid intrinsecū actui nō sit volūtas 2^a cā. sed in essendo propter q̄ actus accipitur. q̄ dicit respectū eius ad extrinsecū. satis quippe possibile est propter cām principaliorē effectus competere illi effectui aliquā relationē ad extra minus principaliter q̄ propter cāz eius minus principalē. sicut patet i exemplis supra positis. habet autē et habitus ille sic et quilibet alius habitus moralis incliare determinate ad obiectū siue ad finē ex virtute obiecti quā aliquo modo participat. nā sicut habit⁹ intellectualis habet aliquo modo in se obiectū presens tanq̄ s̄b ratione obiecti intelligibilis. Ita habit⁹ moralis h̄z quodāmodo obiectū in se s̄b rōe boni diligibilis. et ita sicut ille h̄z virtute obiecti quodāmodo agere ad p̄ntiam obiecti. ita iste virtute obiecti suo modo cōtenti h̄z inclinare i obiectū. Et ex hoc apparet quō habit⁹ magis determinate inclināt ad obiectum q̄ po^o q̄ determinatiū includit obiectum.

Et s̄m hoc ēe posset dici q̄ illa cālitas partialis que attribuit hui⁹ cōuenit sibi ex ea parte qua obm̄ dē actiū respectu actionis et nō ex ea parte qua po^o dē actiua q̄ magis habit⁹ vim suā h̄z ex obiecto q̄ determinate includit q̄ ex ipsa po^o. Et si tūc arguat sicut argutū fuit i precedenti solutione q̄ habit⁹ determinat et inclināt potentiam. ḡ est cā prior. Rñ^o queratur alibi.

De secundo articulo

lo dico q̄ de^o de po^o absoluta bñ potuisset acceptare nāz beatificabile acceptatione sp̄ali p̄dicta ex̄tem in puris nālīb⁹ Et s̄lī actū ei⁹ ad quē cēt inclinatio eius

mere nālis potuisset acceptare ut meri-
torius. Sed nō credidit ita disposuisse q̄
nām purā vel act⁹ ē sic acceptet: q̄ act⁹
ex puris nālib⁹ ē meritorius appropin-
quat errori pellagij. iō verisilius credit⁹
q̄ acceptet nāz act⁹ ē tanq̄ meritorius
per habitū supernālē. Sed est duplex
dubitatio. vna q̄uo aliquid in nā crea-
ta possit esse rō quare acceptat a volun-
tate diuina vel absolute vel tali mō cū nī-
hil in creatura sit rō actus diuini nec in se
nec vt tēdit super tale obm̄. Alia quia
circūscripto oī dono supernālī est disti-
guere inter amicū et inimicū vt inimic⁹
dicat in quo est peccatū nō deletū. et iō
manet offensa nō inimicus dī in quo nō
est offensa. sed an collationez oīs boni
supernālis possit alicui inimico dimit-
ti offensa. sicut dicit in 4° dī. 3. Ad ista
rīdeo quere ibi. Quantū igit ad illuz
articulū nō est neciū ponere habitū
supernālē gratificantē loquēdo de neces-
sitate respiciēte potētiam dei absolutā
precipue cū possit dare beatitudinē sine
oī merito precedēte lz sit neciū loquē-
do de necessitate que respic potētā dei
ordinatā. quā ordinationē colligim⁹ ex
scriptura et ex dictis sanctorū vbi hēm⁹
q̄ pctōz ē idign⁹ vita cēna. et iust⁹ dign⁹.

Quātūz ad tertiu

articulū posset dici q̄ magis non negat
oēm habitū supernālē. ipse quippe dīf.
27. c. j. illud quoq̄ mirabile adducit Au-
gust. ad dardanū dicentē: q̄ ad tēplū dei
pertinēt pueri sanctificati quo nō valēt
cognoscere deū. ergo deus inhabitat p̄-
uulū qui tam nō potest hīe actū elicitū
circa deū. Ista inhabitatio que cōpetit
paruulo regenerato et nō alij nō potest
esse sine oī habitū supernālī in ipso par-
uulo: nec enī pōt poni propter actū q̄
talē actū nō habet nec habere pōt nec p̄-
pter naturā solā q̄ nō inhabitat alium
paruulū nō regeneratū. cū in eo sit eadē
nā. similr 2° distī. libz. 2. videt ponere

grām creatā in aīa. Itaq̄ potest dici q̄
magis posuit vnū habitū quo informa-
te aīa spūs sanctus inhabitat. et vt in-
habitans quasi perficit potētias habitū
b^o supernālīb⁹. duas quid intellectum et
volūtātē fidei et spei ad credendū et sperā-
dū. lz volūtātē nullo a^o habitu ad amā-
dū q̄ isto per quē dī inhabitare. q̄ act⁹
iste amādi est ita perfect⁹ q̄ pōt attribui
immediate illi habitū quo formalr inhe-
rente spūs scūs inhabitat tanq̄ perfect⁹
simo habitū nō sic pōt act⁹ credendi et
sperādi attribui immediate illi habitū p̄
quē spūs scūs inhabitat p̄ perfectiōez
istoz actū et perfectionē illi habitū q̄
spūs scūs inhabitat mētē. iste. n. dī ē
ita perfect⁹ q̄ nec in p̄ia euacuet qñ aīa
erit tēplū dei. tūc. n. nō manebūt credē
et sperare. Et hoc mō auctoritates aug.
faciūt p̄ magis nō q̄ nullus sit habitū
supernālis formalr gratificās aīam. sed
q̄ nō al^o ab isto per quē spūs scūs inha-
bitat aīam eo q̄ habit⁹ credēdi et sperā-
di al^o est ab habitu quo inhabitat. et h^o
patebit solūdo rōnes q̄ adducuntur p̄
p^a parte q. 2° hoc igitur nō videt ma-
gis discordare ab alijs nisi q̄ vel po-
net gratiā aliū habitū ēē a charitate vl^o
saltē dicat istū habitū qui realr est grā-
tia formaliter esse in volūtate et nō in ef-
sentia anime. quia tunc nō inhabitaret
s. f. per habitū vnū quasi radicalē respe-
ctu fidei et spei nisi pri⁹ insuerit. sed in-
habitarer per habitū formaliter infor-
mantē volūtatez qui quodā ordine na-
ture ēē posterior fidei et spei. Sz tenēdo
eundē habitū ēē realr charitatē et grām
vix illa hitus informat cētā aīe p̄. et sic
a. f. f. inhabitatē cētā aīe fluat vtutes
informātes potētias vel sit in voluntate
formalr iā p̄suppositis fidei et spei i potē-
tijs. de h^o in 2° li^o dī. 26. saltē charitas nō
vz alius hitus realr ab isto per quē. s. f.
inhabitat aīam. et ita nō sic. s. f. p̄ hitū
mediū a^o ab i^o q̄ inhabitat mouet ad di-
ligere sic mouet ad credere et sperare.

Ad argumenta pri-

cipalia. Ad primum dico qd argumentum aug. sic tenet omnis diligens proximum diligit dilectionem suam formaliter si puerit se sup illam. ois aut diligit dilectionem suā formaliter diligit spūm sanctū qd est dilectio p eēntiā: qd diligit frēm diligit spūm sanctū. 2° ppositō in ordine qd tñ erit maior in syllogismo disponēdo: pbatur sic: qz ordinate diligit min^o bonū magis dēt diligit aliud maius bonū: p̄cipue qñ in minori nō ē ratio diligibilitatis nisi a maiori bono dilectio aut mea formalit^r est min^o bona q̄ dilectio illa bona p eēntiā qd est spiritus sanctus: 7 precise ab ista dilectione illa hz rōem diligibilitatis. Istud ergo argumētū pbat deū esse diligendū 7 non tñ qd sit dilectio mea formalit^r nec qd non sit in me alia dilectio formaliter p̄nt quippe intelligi duo syllogismi in argumēto Aug. quoz vnus est iste diligēs frēm diligit dilectōem qua formalit^r diligit. ista aut est dilectio p̄cipata: qd diligit dilectōem p̄cipatam. Alterius ali^o syllogism^o: diligit dilectōem p̄cipatā 7 diligit dilectōem p eēntiā: de^o est dilectio p eēntiā qd rē. De 2° argu^r et^r v3 de dono excellētissimo dici pōt qd argumētū sic tenet: nullū donū creatū est excellēt^r charitate creatū: qd charitas est pfectio simpliciter: 7 nō ex rōne sui includēs limitatōem: p̄ntia ista pbatur: qz ois dono qd non ē pfectio simpliciter eminentius est aliqd in creaturis qd formalit^r ē pfectio simpliciter. vlt^r ois pfectio simpliciter formalit^r p̄cipit spūm sancto ex h^o qd ipsum ē donum simpliciter excellētissimū ac per hoc deus qz deus pōt dare se ipsum: 7 ita excellētissimū donū et^r ē deus: igitur spūm sanctus ex hoc qd ē donū excellētissimū simpliciter: ē ois pfectio simpliciter. s3 cū hoc stat qd ista pfectio simpliciter in nobis sit p̄cipata: 7 alia eēntialit^r ab ipsa p̄sona diuina qd est pfecte

hac pfectōne simpliciter. Absolute qd argumenta aug. p̄supponunt vnū v3 qd de^o sit formalit^r dilectio 7 formalit^r charitas 7 non tñ effectiue. sicut dī species vel potētia mea qz efficit patientiā tanq̄ non pfectōem simpliciter: 7 ideo nō cōueniētem sibi formalit^r s3 charitatez efficit in aia 7 dilectōem tanq̄ pfectionem simpliciter: 7 ideo sibi formalit^r pueniētem quēadmodum alio modo facit bonitatem alio modo humanitatē ex hoc qd p̄p̄e qd facit humanitatem non sequit^r qd sit formalit^r homo s3 tñ causa effectiua hōis: sed ex hoc qd efficit bonitatē sequitur qd sit formalit^r bonitas: 7 rō est quia ois pfectio simpliciter qd est in causato reducit^r ad cām formalit^r hntem istam pfectionem: non sic de pfectōe limitata s3 qd faciunt iste auctoritates sic intellecte ad ppositū magistrī. Rñō qz ille habitus quo inclināt aia ad diligendū meritorie ē pfectio simpliciter in tñ vt ista pfectio simpliciter pueniat formaliter spiritui sancto: sequit^r qd iste habitus possit esse immediatus habitus respectu dilectōis que est pfectio simpliciter: 7 p hoc spūm sanctus vt inhabitans p istū habitū immediatius causat illū actum qd credere vel sperare respectu quorum non pōt eē aliqua causa p̄xima que sic pfectio simpliciter. s3 p̄tra istā rñsionē arguo sic: v3 p̄mo qd ppositio sit falsa cui inicit^r v3 qd ois pfectione non simpliciter in creaturis eminētior sit siue pfectior aliqua pfectio simpliciter. v3 enī hīc instantiam de eēntia sup̄mi angeli qd nō est pfectio simpliciter: 7 tñ nulla res nobilit^r or illa v3 eē in tota creatura. P̄terea male v3 ratio 7 intētio aug. adduci ad iētionez mgrī: qz ex p̄ma rōne hī qd spiritus sanctus ē formalit^r dilectio p eēntiā 7 ex 2ª habetur si qd v3 qd spiritus sanctus est formalit^r charitas p eēntiā: quod ex h^o infertur qd non est in nobis aliqua dilectio habitual^r siue charitas alia ab isto habitu p quez spūm sanctus ois inhabitare

Iste quippe habitus quo spūssantur in-
habitat vel non ē pfectio simplici: sed
aliq̄ limitata vel si est non sequitur quin
alius habitus ab isto posset poni pxi-
mū pncipiū eliciēdi actū meū diligēdi me-
ritoze. nā iste actus ē limitat⁹ ⁊ pfectio
limitata. Alii potest dici de rōne aug.
ad ppositū mgi. Ad aliū p3 q̄modo
charitas ē bona p participatōem ex di.
8. q. 2. vbi exposuitur est quō forma sim-
plex picipat causam suā.

Ad agrumēta pro

opinione q̄ iponit mgiō q̄ v3 negat ha-
bitum supnālem gratificantē. Ad p3
mū dico q̄ iste habitus simplr dat acce-
ptabilit̄ operari: ⁊ etiā dat aliquaz acti-
uitatem respectu actus sicut aliq̄ causa
2ª respectu eius. s3 non dat delectabilit̄
neq3 faciliē q̄ pueniūt habitui acquisi-
to in quantum distinguitur ab infuso p
hoc q̄ acq̄rit ex frequē agē. Ad 2^m
quis aliq̄ dicat volūtātē in puris nāli-
bus nullū actū posse habere circa obie-
ctū supnāle vīsum: tñ hoc improbatu3
est di. j. q. 4. Cōcedo igit q̄ posset habē
actū circa tale obiectū ostensu3 siue nu-
de siue p actum fidei: s3 iste actus circa
obiectū oñsum a fide non esset merito-
rius q̄ non eēt fm inclinātōem illi⁹ ha-
bitus fm quem solus de⁹ disponit acce-
ptare actū. nec etiā in p3ia est b3itudo
q̄ non eēt ita perfectus sicut posset h3i
a tali potentia si esset pfecta pportiona-
liter habitui supnāli. Et si obijcias q̄
ille actus circa oñsum cēntiam vīsam
posset eē ita perfectus q̄ totalit̄ quie-
ret volūtatem: q̄ eliceret fm totum co-
natum ei⁹ ⁊ p oñs eēt b3itū. Qd etiā
v3 q̄ talis volūtās habet q̄quid veller
⁊ nihil veller male. h^o aut est eē b3i fm
aug. 13. de tri. c. 5. vel 15. Rñ q̄ nō so-
lum illa volūtās nō eēt beata q̄ nō ha-
beret q̄quid veller eo modo q̄ deberet
velle. debet enī velle acceptabilit̄ diligē-
⁊ hoc nō habet: sed etiā nō eēt beata q̄

nō habet actū ita pfectū sicut ppetet si-
bi in gradu nē sue. nulla enī potētia ha-
bitualis pōi h3e actū ita perfectu3 sine
habitu sicut cū habitu: imo quāto po-
tētia ē pfectior tāto min⁹ pōt h3e actuz
pportionalit̄ sue pfectōni si careat oī
habitu: q̄ ex quo ē s3is ppor^o geome-
trica duaz psonaz ineq̄liū ad habitus
pportionalit̄ pfectos erit aliq̄ pportio
arithmetica: ⁊ ita simplr magis defici-
et potētia pfectior si nō pficiatur p ha-
bitū q̄ potētia impfectior. Qd etiā
addit q̄ h3 q̄quid vult. R^o non tanta
volūtōne quāta pōt ordinate appetē il-
lud oīm. pōt enī ordinate appetē habē
illud tanto actu quantus ppetet sibi ex
nā potētie ⁊ habitus pportionalis sibi
⁊ nō tñ ita pfecto actu sicut ppetit sibi
ex puris nālibus. nō aut haberet pmo-
mō: s3 tñ 2°. Cōtra illud v3 q̄ tñ nul-
la volūtās eēt b3i q̄ nō habet charita-
tē maximam cui⁹ eēt capax. Preterea
sicut argutū fuit in pcedēti solutōne: ex
rōe qua potētia ē pfecta i sūmo gradu
potētie pōt in sūmū gradu seu i supre-
mū actū: ita q̄ nihil deficit sibi ex dese-
ctu habitus: q̄ volūtati in quocūq3 gra-
du nihil deficit in isto gradu ppr dese-
ctū habit⁹. Ad p3mū rñdeo q̄ nō pōt
ordinate velle h3e oīm b3ificū maiori
actu q̄ corrdente meritis suis. tal nō ē
maxim⁹ cui⁹ ē capax. sp tñ ē maior illo
quē posset h3e ex nō in puris nālibus.

Ad 2^m dico q̄ volūtās infinitas conti-
net in se emineni p idēptitatē totaz pfe-
ctōem habit⁹: ⁊ iō nullā pfectōez mino-
rē dat actui q̄ non intelligit informari
habitu: s3 potētia finita non includit p
idēptitatē habitū pportionalē sibi ⁊ iō
pōt deficē a pfectōe sibi pueniente i agē-
do si nō pficiat habitū. Ad 3^m dico q̄
act⁹ iste nō creat loquēdo ppe de creati-
one. tñ q̄ respectu ei⁹ pcurrit aliq̄ cā 2^a
actiua. creatio aut ē soli agētis pmi sine
cā 2^a. tñ q̄ h^o psupponit aliq̄ receptū
ipī act⁹: puta volūtās. in creatōe autē

nihil susceptum presupponit. quoniam igitur dicitur quod
omne supernale creat si procedat de omni actu pri-
mo supernali. non oportet procedere de supernali qui
est actus secundus: quia ad ipsum procedit potentia
creata et in ratione actus aliquid motus: et in ratione
receptivi. tamen potest dici supernaturalis ratione for-
me siue habitus procedentis ad eum. productio
neque hoc non immediate creetur. Alii potest dici quod
actus non est proprie supernaturalis: quia tamen habitus
presuppositus sit a causa supernali immediate: tamen
iste posuit in eo est causa naturalis respectu sui a-
ctus: et ideo actus qui producit per tale habitum
non est proprie supernaturalis. ita enim naturalis potest se
habere ad actum suum forma quod supernaturalis. produ-
citur sic se habet ad actum suum forma quod est me-
re naturalis: ita quod deus in productione formae maris
non causat nec precludit distinctionem earum
in preparatione ad suos effectus. Ad 4^m
dicitur quod est in parte voluntatis non impedire
viti istum habitum et quoniam cum equali conatu operatur
voluntas: habitus equalis sibi cooperatur: quia
habitus ex parte sui agit per modum nec: nec tamen
seperit equalis delectatio consequens actum eli-
citur. delectatio quippe est ab obiecto quod atti-
gitur per actum et non tamen ab ipsa potentia a-
gere circa obiectum. nunc autem quoniam obiectum non est
primum in se sed in enigmate potest ab obiecto de-
lectatio diversimode carere: nunc plus: nunc
minus. licet actus circa ipsum et equalis intensus
seper eliciat ex equali conatu. Quod igitur dicitur de
preparationis verum est de devotione hoc est de
delectatione consequente actum. non autem de ipso
actu amandi elicitur quod quoniam est intensior
et magis meritorius: hoc ipsum sequitur minor
delectatio vel quasi nulla. et quoniam minores
actum et in se et in acceptatione divina con-
comitat maior delectatio ad alliciedum per
vultus ut auidetur sequantur illud cuius dulce
dine gustarunt.

Ad primum de se

cum da via procedo quod spiritus sanctus possit actus
causare immediate in voluntate et tanquam a se
creatum acceptare tanquam dignum vita eter-
na. sed nec tunc iste actus esset voluntatis ut in
parte eius: nec credimus ipsum tale actum acce-

ptare: quia disposuit actum liberi arbitrii et
quod esset in parte eius acceptare. Ad 2^m
dico quod spiritus sanctus cooperari igni ad cale-
faciendum non est miraculum. cooperari autem
aque frigide ad calefaciendum. si tamen sine
productione possit sibi competere aliquid causalitatis
respectu calefactionis hoc esset miraculum
Ita dico in proposito quod spiritus sanctus coop-
ari voluntati habituatae ad actum eliciendum
sine illius habitu hoc est de communi lege quod de-
assistit cause 2^a ad suum actum. hoc ipsum coo-
perari voluntati non habituatae esset mira-
culum. si tamen voluntas ipsa posset operari.
Dico ergo quod spiritus sanctus cooperatur voluntati
habituatae charitati: non quidem quia hoc charita-
tem ita quod charitas eius sit causa prior mo-
uens spiritum sanctum ad cooperandum: sed quia
spiritus sanctus omni cause secunde generaliter coo-
peratur ad alium actum ad quem sine forma su-
am ordinatur. quod est diligere in voluntate
habituata. Cum igitur dicitur quod prius opera-
tur spiritus sanctus quam voluntas habeat chari-
tatem. falsum est nisi intelligatur de positate
eminentie sicut causa superior. si quippe coope-
ratur spiritus sanctus voluntati habituatae charita-
tem et ipsa operatur. aut si procedat quod prius
cooperetur spiritus sanctus quam habeat charitatem
non sequitur quod eque possit cooperari volun-
tati non habenti charitatem quia non ita coo-
peratur non habenti formam ad agendum
sicut habenti. Ad 3^m dico quod si per conicatos
idiomatum operationes humane vere dicantur
de verbo: tamen actus proprius ubi in non de
vina non erant in parte illius hominis: ut ipse
inquatu homo posset mereri actibus illis
non enim Christus in hoc nobis meruit si filius
dei quod erat in carne creavit aias cum patre et
spiritu sancto. Et ita ad propositum non mere-
bitur voluntas mea si. si. quodcumque profectus
ei causet in ea actum diligendi. Ad ultimum
dico quod licet illud faciat difficultatem tenere
tibi spiritum esse actum primum respectu intel-
lectus per quem intellectus potest in actum secundum si-
cut lignum calidum calefacit calore quia si
hoc esset verum esset difficile salutare quod in-
tellectus non informatus aliquid forma pos-

set in opatōes. tñ fm illā viāz quā dixi
di. 3. huius pmi q' obm siue in se siue i
spē est sicut causa pēialis pcurrēs cū itel
lectu ad causandū intellectōem nō facit
aliquā difficultatē q' obiectū in se pns
quō erit i pēia sufficit absq' oī informa
tōe ad causandū vīsiōnez vel ex se solo
cū intellectu. Etsi arguit q' sine habitu
informate pōt eē vīsiō pfecta: g' z fruitō
pfectissima. R'. nullus negat cōiter in
gloria habitu lūmis glorie i intellectu.
Et iste ex pte intellect' pōt pōi cōrūde
charitati ex pte volūtatis.

Irca augmen

tū charitatis. Supposito q'
charitas possit augeri: fm illud aug. ad
bonifaciū. Charitas meret augeri vt
aucta mereat z pfect. Et fm illud aug.
7°. de tri. c. 7°. vel. 8°. In reb' incorpo
reis idē meli' eē qd' mai' eē. aliq' aut cha
ritas ē melior altera: q' ei cōrūdet ma
ius pmiū cēntiale: g' aliq' charitas ē ma
ior alia. Quero de mō augmēti chari
tatis: z pmo vix tota charitas pēexnis
cōrūparur ita q' nulla realitas eadē nu
mero maneat in charitate maiore z mi
nore. Q' sic arguo: q' alias ipa forma
augeret sibiectiue: q' ipa eadez manens
trāsmutaret de minori ad mai': hoc est
falsū: q' forma simplex sibi trāsmutati
ōis cē nō pōt: fm auctē. 6. pncipioz: g'
nō pōt charitas sic augeri. Cōtra. pri
mo de gnātōe auctū oz manē: g' z in au
gmēto quocunq' non est corruptio pre
existentis.

Hic dicitur q' nihil

charitatis pēxnis manet idē numero i
charitate aucta: s'z totū qd' p'fuit cōrū
p'it z aliud indiuiduū pfecti illo gnātur
Ad h' ponit rō: q' termini mot' sunt
icōpossibiles ex. 7. phisicoz. igit h' mo
t' vel mutatōis q' charitas augerur ter
mini erūt icōpossibiles: g' illd qd' est ter
min' ad quē simplr ē icōpossibile inio

a q' g' nō includit idē numero. Confir
tur ista rō: q' sic in spēb' ponit magis z
min' p'p' ordinē cēntiale spēz ita v' po
nēdū suo mō in indiuiduis eiusdē spēi: s'z
spēs pfectior q' dī maior. est simplr alia
nā ab ipfectione q' nihil idē numero nē
iferioris manet i supiore: g' i indiuiduis
eiusdē spēi nihil ipfectionis idē numero
manet i pfectione. Cōtra istā positōez
arguit. 6. vñ: quaz pma sumit ex p'sup
positōe forme in augmēto illi' forme: z
fm istā viā arguo pmo sic: licet nō nccē
sit deū augē charitatez in illo istāti in q'
elicit act' meritor' q' meret charitas au
geri: tñ pōt tunc augere charitatē ita q'
augmentū qd' q's meret simul tēpe def
qñ actus elicit. Ex hoc arguo: iste actus
qui meretur augmentū charitatis ē me
ritorius: igitur presupponit charitatez
in isto instanti in quo elicit: quero quā
non istam nouam partem que acquiri
tur: q' ista sequit actum sicut pmiū me
ritū. g' p'supponit istā q' p'existebat: z p
pns nō cōrūpit illa i illo instanti: q' a se
sic tūc in illo instanti non posset act' me
ritorius elici in quo tñ quis meret au
gmentū charitatis. Si autē pterulat
quis q' deus nunq' auget charitatē in i
stanti in quo habetur actus meritorius
respectu augmenti: s'z sp' posteri' durati
one pro eo q' non auget p'p' actum in
quantum elicitur: s'z inquāuz ē in acce
pratōne diuina: z h' modo manet post
instās in q' elicit: z tūc post ipm p'fertur
augmentū. Licet ista rñsio oīno sit im
probabil' p eo q' nō euadit difficultatez
in alijs. pmo qdem q' in vtutibus mo
ralibus z intellectualibus vrus augetur
p actū elicitum z nō quādo act' ille nō
ē. q' qd' non ē nīhil cāt: g' qñ actus ille
inest tūc est ratio augendi habitū: ergo
si tūc generetur nouū indiuiduū z cor
rumpitur indiuiduū qd' p'fuit sequit
q' actus augmētatiuus habit' nō eliciet
ab habitu: sed a sola potētia: qd' videt i
cōueniēs: q' tunc fm dicta in pcedenti

Di. XVII

q. act' augmentatiu' habit' esset imperfe-
ctior q' alius nō augmentatiu' habit' eli-
cit' ab habitu. Et si etiā concedat cōclu-
sionē q' act' augmentatiu' habit' acquisi-
ti elicitur a sola potentia quāvis hoc vidē-
atur incōueniens nō tamen euadet hāc
difficultatē speciale si ponatur species in-
telligibilis augeri per actus intelligendi
qz nō potest ille act' elici a sola potentia
circūscripta specie. qz sicut patuit disti.
3^h p^{ri}mi nō sufficit intellect' sine spe-
cie ad actū intelligendi eliciendū. ergo nō
potest aliqua int' augere speciem: que
elicitur a sola potentia. illa igitur intel-
lectio augmentatiua speciei presupponit
speciem et non illud indiuiduū qd gene-
rat. ergo indiuiduū preexistens nō cor-
rūpit. Qz si neget intellectiōem augere
speciē intelligibilē. Ultima instantia ad
propositū est ista. volūtas per actū suū
potest remittere actū intelligēdi qd pro-
bat qz potest totaliter corrūpere intel-
lectiōem et amouere intellectū ab hoc ac-
tu et tam volūto illa remissiua intellecti-
onis presupponit nēcio intellectiōem. nō
aliq' nouā q' sequat ipsā volitiōem: p³
igī aliq' precedentē ipsā volitiōem. et p³
p^{ri}s int' preexistens nō corrūpit per eā. 2^a
via est ex pfectione illi' forme q' inducit
per augmentū. vbi arguo p^o sic. In acti-
bus augmentatiuis habit'. act' decim'
potest esse imperfectior p^o. et tamē per
istū actū decimū augeat habit' ad aliquē
gradu ad quē nō potuit p^o augeri per p^o
mū vel 2^m actū. qd nō posset esse si totū
preexistens corrūpat. qz perfectio p^{ri}mi
vel secūdi actus in se erat maior. et per
cōsequens indiuiduū in e' generatiōem
potuit p^{ri}m' act' potuit esse perfect' illo
indiduo in qd potuit decim' act'. q' q' p^o
fect' sit illud qd seqt decimū q' p^{ri}mū
nō erit qz nouū indiuidū generat virtū-
te decimi. sed qz preexisti generatio per
act' precedentes aliqd addit. et ita mane-
bit preexistens. Si dicat q' precedentes
act' elicit' a charitate maneat in acce-

ptatione dīna licet nō in se nec in alio i-
presso a se vel ab eis. nō soluit arg^m i ac-
q'sitione habitūū naturalū et moraliū.
p^o rō nō soluit in agentib' naturalibus.
pono enim q' alicui calido in nouē gra-
dibus adueniat aliquod calidū in gra-
du minori illud potest aliquo modo in-
tendere calidū illud nouem graduū. et
per cōsequens illud qd est in termino ac-
tionis est perfect' in caliditate q' sit ipm
agens adueniens et augmentās. hoc eēt
impossibile si esset indiuidū nouū gene-
ratū per actū illi' calidi tam p'sentis.

Nec potest euadi hoc per ordinē gra-
duum puta q' agens potest reducere ad
gradu perfectiorem illō passum qd fuit
ib' aliquo gradu qd nō potuit in p^{ri}nci-
pio reducere sicut agēs potest animare
passū qd p^o fuit organicū et tñ organicū
nō p^o reducere ad perfectiōem tantam et
hoc propter ordinem formarū vel gra-
duū in forma propter quem ordinē exi-
stens sub imperfectiōi potest statim du-
ci ad perfect' nō sic si non esset sub illo
gradu. Non valet in quā hec respōsio
quia si calidū. 8. graduū intendat calī-
dū nouem graduū et ista intensio fiat p
caloris corrūptiōem preexistentis et ge-
neratiōem noui indiuidi igī in illo instā-
ti in quo generat calidū. id. graduū ge-
nitū excedit i pfectionē ipz gnāns. qd est i
possibile. igī nō fit sic augmentatio. 3^a via
sūt et accipit i nālīb' et in actiōe p^{ri}mi p
p^{ri}mi. calidū. n. agēs i frigidū aliq' corū-
pat totalr frigidū remittit ipz. si in ista
remissiōe gnatur indiuidū. qro a q' gene-
rāte si nō fugiat ad agēs vlt q' fuga ē h' ir-
rōabil nō pōt assignari aliq' p^{ri}culare
gnāns h' indiuidi. qz calī remittēs frigi-
dū nō pōt per se gnare aliq' indiuiduum
frigidū. igī nec nouū remissū. 4^a via su-
mit ex h' q' p^{ri}s pcedit eo^o motū i accētib'
b' q' negat in sūijs. et p^o p^{ri}s magis et mi-
n' in accētib' sicut requirunt ad motū
nō sic in sūijs. si at nō eēt augmentū in
accētib' nisi per corrūptiōem preexistē et

gnationem noui et tali modo potest inueniri magis et minus in substantijs: igitur non saluatur magis motus hic quam ibi.

Secundo arguitur per hoc quod natura sub determinato gradu magis vel minus esset species ad indiuidua: et hoc species inferior potentia sub specie nature: et ita nulla species nature interseibilis vel remiscibilis erit indiuidua seu specialissima. potentia prima probatur: quod quicquid dicitur per se in quod de indiuiduis et per se unum est species eorum: nam in determinato gradu talis vel talis dicitur in quod de indiuiduis et est per se unum quod tunc non habet gradum essentialiter est eorum quod habet naturam in tali gradu et gradus nihil addit quod accidat nec per se quod natura in tali gradu est species. per se etiam quod natura in tali gradu est minus eorum species nec in se: igitur erit species inferior in ordine. 6º et ultio arguitur quod si ratio ad ducta per positionem valeret concluderet eodem modo de quanto molis sic de quanto virtutis: et ita quod quantum molis augeret nihil propter maiorem idem: sed in argumentatione propter dicta quantitas molis aucta non remanet sed quantitas per se item quod virtus in conueniens. Responderetur secundum istam positionem concedendo conclusionem quod ita est nouum indiuiduum quantum molis quod aliquid est maius sic aliquid intensius est aliud indiuiduum qualitatis vel quantitatis virtualis.

Secundo per hoc arguitur: quod duo videntur sequi inconuenientia: primo quod si rarefiant species vini erit quantitas molis maior quam prius quia rarefactionem proportionat maior quantitas sed ista quantitas quod fuit vini non manet post rarefactionem: igitur nec manet ibi sanguis quod non tenet contra ibi sanguis manet nisi quod diu manet accidentia quod affecerunt vinum conuersum. Aliud inconueniens quod tunc videtur quod talis rarefactio non posset esse virtute agentis naturalis: vel quod ageret agens naturale non presupposita materia aliquid vel substantia. per se quod ibi non presupponit materiam substantialem quod ibi non est substantia alterabilis. nec etiam presupponit ibi quantitas eadem numero manens per se et tamen agens naturale potest ut videtur sic rarefacere vel conservare istas species: igitur agens naturale potest arguere non presupponendo aliquid in sua actione. Ad

ista inconuenientia respondeat ad primum quod quod diu manet accidentia substantia illa que affecerunt vinum manet sanguis. licet autem non maneat eadem manet tamen substantia post rarefactionem.

Ad aliud concedit quod virtus naturalis potest agere nullo manente contra substantia terminis. non tamen creat quod habet posteriorem naturam ordine sequitur per se ita non est in creatore. Contra istas rationes arguitur: quod cum quantitas illa noua numero differat a persistentente: et non alio modo. differat quantitas aque a quantitate vini nisi numero terminis. quod non species per se sequitur quod propter talem permanentiam accidentium species non numero non plus manet sanguis sub quantitate ista noua quam manet sub quantitate aque si ibi esset: precipue cum ista quantitas noua non magis inclinaret ad afficiendum vinum cuius quantitas fuit prior quam ad afficiendum aqua. Contra aliam rationem nec videtur esse inconueniens quod virtus naturalis actio non supponat in actione sua subiectum.

Preterea quero quod unum istorum sequitur ad reliquum: aut sine actione naturalis agentis et hoc est manifestum inconueniens quod tunc agens naturale frustra ageret quod sine eo illud prius adesset: sed non sequitur nisi per actionem naturalis agentis sed tale agens non potest ponere effectum in esse sine causa materiali nisi posset creare quod repugnat naturali agenti. Preterea secundum hoc posset dici quod agens naturale effectiue inducit animam intellectuam quia ipsa naturali ordine consequitur ad organizationem corporis: prius habet contra per inconuenienti.

Ad questionem igitur

per rationes improbatas istam opinionem et precipue duas vel tres primas teneo conclusionem oppositam quod realitas illa positiua que erat in charitate minore manet eadem realiter in charitate maiore. qualiter autem hoc sit patebit in solutionibus sequentium questionum.

Ad argumentum in oppositum dico quod non sequitur manet forma eadem in indiuiduo perfecto et imperfecto: sed ipsa

mutatur subiective: qz nō manet sic mā
 sū forma: sed sic nā in indiuiduo supra
 quā quodlibet indiuiduū aliqd addit.
 Et rō defectus pñtie est: qz illud quod ē
 sūm vnius indiuidui nē. est etiā sūm al
 terius indiuidui: 7 illud etiā est possibi
 le 7 mutabile ab indiuiduo i indiuiduū
 ipsa aut forma sicut vni indiuidui nō
 est sūm ita nec alterius: 7 p pñs nec mu
 tabilis de vno ad aliud.

Secūdo quero

vrūm illud positū charitatē
 preexistentis qd manet in augmento sit
 tota essētia charitatis intēse: ita q si po
 neretur charitas intēsa sine sūo: nullaz
 realitatem haberet positū in se cēntia
 liter aliā ab ista q pñtuit i charitate re
 missa. Et q hoc modo realitas charita
 tis preexistentis sit tota cēntia 7 realitas
 charitatis aucte. pbatur p qz. 8. meta.
 forme sunt sicut numeri quo ad hō q si
 cut numer⁹ quilibz additus numero nu
 merum variat: ita quilibet gradus i for
 ma additus variat specē q in cēntia hō
 forme nō potest addi aliqd manente ea
 dem specie. Supponit q intēsa est eius
 dem spēi cū remissa: q non addit ibi ali
 quis gradus vltra realitatē ipsi forme.

Preterea. io. metaphy. c. penul. dicit
 phus. q differētie formales mutant spe
 ciē. oīa graduum in cēntia forme si cēt
 eēt differētia formalis. qz. 7c. Preterea
 porphyrius dicit q differētia formalis
 non recipit maius nec minus: cē inquit
 vniuscuiusqz vnum 7 idem ē neqz intē
 sionem recipiens neqz remissionem.

Preterea auctor. 6. pñcipioz. forma
 ē simplici 7 inuariabili pñstens cēntia.

Preterea si realitas aliq aduenit pre
 exnti: q charitas aucta non erit in spē:
 quia includet aliqd accñtale nē speci
 ficē: vel si ipsa sit i spē p se nihil includit
 nisi pñtens ad nām speciei: 7 ita cha
 ritas minor que non includit illum gra
 dum non erit in specie. Cōtra si cha

ritas maior nō plus realitatis habet q
 charitas minor tūc charitas cuiuslibet
 beati cēt eq̄lis in natura charitatis cha
 ritati christi. 7 fm hoc aug. 6. de tri. ca.
 7°. In rebus incorporeis idē sit maius
 eē qd melius esse. charitas cuiuslibz be
 ati esset eque bona 7 meritoria cūz cha
 ritate anime christi: 7 ita foret quilibet
 eque cēntialiter beatus cum christo: qz
 pñmū essēntiale corresponsdet quan
 titati charitatis: quod est impossibile.

Opinio inuens ar

gumentis factis: ad pñmā partem vide
 tur dicere q pñcindendo formam a sub
 iecto non ē magis 7 minus in forma fz
 se p realitatem additam. 7 qz fm aucto
 ritates sanctorū oportet ibi saluare aliq
 modo magis 7 minus. oportet ibi ponē
 magis 7 minus fm inesse ipsius accñtis
 ipsi subiecto: qd quidem inesse est sibi eē.
 7 ita maioritas accñtis quantum ad in
 esse attribuitur vel maiori dispositioni
 subiecti: vel maiori amorōni oppositi in
 disponentis. Cōtra istā opinionem
 arguo pñmo sic: pñraria in summo sunt
 impossibilia in eodem. in gradibus
 vero remissis non: hō non est nisi aliqd
 est in pñrario intenso quod non est in re
 misso. si enim tota realitas ē in remisso
 que ē in intenso non est repugnantia in
 tensi ad remissum: sicut nec remissi ad
 remissum: sed illa impossibilitas nō
 est habitudo ad subiectum: nec ex habi
 tudine aliqua ad subiectū. pñr enim est
 impossibilitas formaz in se: q sit
 formaz in subiecto recipiente. quia enīz
 sunt impossibiles in se: iō nō pñt re
 cipi in eodem. non ecōuerso. q istud qd
 est ratio impossibilitatis in formis
 intensis oppositis est aliqd positiuū
 in eis fm se: non tñ in ordie ad subiectū

Preterea idem nō pōt bis pducī 7
 p pñs nō pōt aliqua realitas habita p
 aliquam mutatōnem acquiri: q ista rea
 litas que acqrit p motū vel mutatōem

intensionis non est eadem positioe cum ista
quod praesuit: quia tunc illud quod praexistit realiter ac
quod est. Preterea. si forma est indiuisi-
bilis dat subiecto esse indiuisibile et indiuisibi-
liter. non ei subiectum est tale finem formam nisi quia
forma est talis: ergo si forma est talis quia
finem se non est aliquid maius: ita perfectio nec
subiectum finem eam dicitur magis tale.

Preterea. pro istis modis quibus
ponitur magis et minus in forma primo
pro istum modum de dispositione ad maius
et minus. si enim est eadem dispositio. id est finem ratio-
nem unius dispositionis ad magis et minus:
et ista est forma. sequitur quod in alia forma est
magis et minus. Si autem ad aliquam formam
est dispositio non finem rationem unius dispositi-
onis ad magis et minus sicut volunt alii
dicere quod in aere humiditas est. dispositio
ad minorem caliditatem et siccitas in igne est
dispositio ad maiorem caliditatem. Contra hoc
arguo. una species finem se totam videtur habere in su-
ceptivo rationem unius dispositionis sic sub-
iectum susceptum speciei est unus ratio-
nis unius dispositionis: unde omnia indiuisa unius
dispositionis accipiunt habere dispositiones unius
rationis sicut et forma eiusdem rationis. ergo tunc.
circumspecto omni alio quod non est dispositio
propter potest esse magis et minus in indiuisis
eiusdem speciei et ita intensio et remissio secundum for-
mam illius speciei absque hoc quod praecedat tales
dispositiones praerarie et oppositae in subiectis: et
tunc queritur ut prius quare est aliquid nunc
magis dispositum quam prius ut prius arguimus est.

Preterea. si praecedant tales dispositi-
ones ad magis et minus: tunc non erit mo-
tus unus ab intenso ad remissum nec e-
contra. nihil enim mouetur ad remissum nisi
si quatenus habet dispositionem istam con-
uenientem receptioni eius. intensum au-
tem non habet dispositionem istam con-
uenientem remisso: ergo oportet ad hoc
quod possit moueri ad remissum quod mo-
ueatur ad dispositionem conuenientem
gradui remisso. Et ita oportet ad hoc
ut ex remisso fiat intensum quod prius fiat
motus a dispositione que est ab intenso

ad dispositionem que est ad remissum
et ita nunquam unus motus immediate erit
ab intenso ad remissum: quia non habent
idem susceptivum immediatum dispo-
situm. Alia via quod dicit de indispositioe
sive de amotione praerarij indisponentis
videtur improbari per hoc quod in ange-
lis in statu innocentie non erat aliqua
indispositio maior vel minor ad chari-
tatem: ergo omnes recepissent charita-
tem equalem quod non tenetur. Ter-
tia etiam via que tenetur a quibusdam
de radicatione forme in subiecto videtur
improbari quia illa radicatio aut est ali-
qua forma absoluta: et habetur propositum
quia in tali est magis et minus. aut
non: si non sed tamen respectus videtur tunc
quod non posset habere magis et minus nisi
si per magis et minus in fundamento: si
aut absoluta non conueniunt in respec-
tu nisi per fundamentum. Tunc etiam
non proprie saluatur forma intensior quia
aliquando forma minus radicata in sub-
iecto potest esse in se intensior: sicut ru-
bor qui est ex verecundia est intensior ru-
bore qui est quantitas passibilis in alio.

Ad istam questionem

concedo precipue propter tres primas
rationes contra istam opinionem ad-
ductas quod realitas posita que praexistit
in charitate minore non est tota reali-
tas positiua que est in charitate maiore: im-
mo si esset charitas maior et minor
separate a subiecto maior haberet in se
realitatem positiuam minoris: et aliam
additam si per impossibile tolleretur:
omnis habitudo ad subiectum: sicut
quantitas molis si poneretur separata
a subiecto etiam si per impossibile non
haberet inclinationem ad subiectum.
una tamen esset maior alia: et ista ha-
beret in se totam realitatem positi-
uam minoris et aliquid additum.

Ad argumenta in oppositum.

Confessio ysaie
in visione
ad. 3. p. 1. 7. 4. d. 3.
2. lib. 4.

Ad primū de numeris dico q̄ pcedit
ex defectu intellectus phi. cōpar quidez
ibi quidditates ad nūeros inquātū sūt
diffinibiles eo mō q̄ p̄lo loquebat̄ ō qd̄
ditatib⁹ ponendo quidditates sepatas.
sbe quib⁹ hoc mō accepte. i. quidditates
rerū p̄pantur numeris s⁹ istas q̄tuor p
p̄tates. quarū vna est ista q̄ q̄l3 ad
ditū variat spēm. 7 intelligo sic q̄ de v^a
spē faciat aliā. vel de nō spē faciat spēm
quel3. n. oīa addita diffinītiōi vt idicat
quidditatē aut spēm aliā a p̄existente
p̄stituit. aut si p̄existēs fuerit rō generis
determinat ad rō3 spēi que nō hēbatur
an additionē oīe. dico igit q̄ additum
quidditati accepte fm rō3 quidditatis
alterat spēm altero dictoz modoꝝ. sed
q̄ addit nō quidditati vt quidditas est
nō mutat. gradus aut̄ individualis quī
cūq̄ sicut r oīa individualis p̄bens ad
eē hoc siue vnitas vel pluralitas indiui
dualis 7 b̄f quecūq̄ cōditio indiuidual
addita. nature specificē nō addit sibi q̄
tum ad rō3 quidditatiuā. ita q̄ fm istas
rō3 determinat eā 7 pp hoc non mutat
spēm quidditatis cui additur. n̄bil enī
pōt neq̄ aliqūā spē3 p̄existentē muta
re in aliā spēm neq̄ de nō spē in aliquaz
spēm nisi ipm additū sit rō spēi 7 tale n̄
est aliqua cōditio indiuidualis. Ad
formā tūc auctoritati dico q̄ si adderet
aliquid q̄ est pars quidditatis quiddi
tati p̄existēti mutaret spēm sicut si ad
datur aliqd q̄ est pars numeri nume
ro p̄existenti mutatur spēs numeri. si
aut̄ addatur aliquid q̄ nō est natū esse
pars numeri puta aliqd accēs parti si i
telligeret vna vnitas remari intēsiōi si
eri q̄ prius in se nō mutaret spēs. ita in
proposito. quecūq̄ differētia indiuidu
alis vel gradus additus quidditati nō
est nata eē pars quidditatis. Per idē
p3 ad porphyriū qui simili modo loq̄t
de differētia inquantū est per se pars
diffinītiōis. 7 hoc modo cōsistit in in
diffinibili. hoc est accipiēdo illā indiffe

rentia fm quā abstrahit ab indiuiduis
que indifferētia totalis est gradus eius
vt differētia specifica sic nō recipit ma
gis ⁊ minus. qz quēcūqz magis ⁊ min
pōt competere indiuiduis hoc modo ⁊
sunt oīa intra istam indiām differētie
specificę ⁊ nō addunt differētie fm hāc
indifferētiam. Ad illud de. io. meta.
potest respōderi per idem vocādo diffe
rentiā formālē oīām quidditatiuam.
potest etiā dici ad formā qz nō oīs diffe
rentiā formarū est formalis loquendo
pōprie de formali pꝛout v3 differētia
formalis est oīa fm formas. sicut non
oīs differētia hoīum est differētia in
humanitate. cuius ratio assignatur rea
liter ⁊ logice. Realiter sic: possūt hoīes
habere humanitatē ⁊ differre licet non
per humanitatē ⁊ ita in humanitate nō
differunt. ita possunt pure forme dis
ferre. ⁊ tamen nō per formalitatē diffe
runt. ⁊ ita neqz formaliter. qz idem est
differre formaliter pꝛoprie loquēdo qz
differre in forma vel per formā: logice
sic. qz terminus differētie intelligēdus
per negatiōem inclusam in differētia
respectu illius negationis potest accipi
pꝛuse ⁊ distributiue. ita etiā illud quod
denotatur esse ratio formalis differētie
quale est illud qd cōstruitur cū differē
vt in quo vel sz qd denotatur qz posset
cōfundi a negatione. nūc autē ad negati
onē inferioris sequitur negatio superio
ris. sed est destructio aīcedentis. Ad
aliud de. 6. pīncipijs dico qz sicut pꝛo
bat simplicitatē forme ita cōcedēda est
sibi. 9.º pꝛobatur autē simplicitatē opposi
tam quantitati molis. qz ipsa addita nō
facit maius fm molē. forma enim possi
ta in subiecto nō est aliquid mai⁹ q̄ p
fuit. cōcedatur igitur simplicitas forme
opposita quantitati molis. sed hº nihil
cōtra intensionē que pertinet ad quāti
tatē perfectionis ⁊ virtutis. Ad rati
onē aliaz dico qz hoc qz dicitur aliquid
accidere nature speciei potest intelligi

duobus modis. vno modo sic qd sit extra rōem quidditatiā speciei quomodo dicitur differētia accideri generi. et sic accipitur accidens in fallacia accidentis p extraneo qd est extra rōem alterius. a modo dicitur accidens qd nō facit per se vnu cū eo cui accidit. sicut albedo in corpore. primo modo dico qd albedo in tensa aliquid habet qd accidit nature speciei. ita etiā habet albedo remissa i mo omne indiuiduū aliquid habet qd accidit nature speciei alias nō cōtrahetur natura speciei. 2° modo dico qd albedo intēsa nō habz aliquid qd accidit nature speciei. qz iste gradus qui intelligitur addi fm se nature facit vnu per se cū natura sicut quēcūqz differētia indiuidualis addita nature facit vnu per se cū natura. Quādo igitur dicis si intensum includit aliquid qd accidit nature speciei. igitur remissum qd nō includit istud nō est in specie. psequētia nō valet loquēdo de accidere p° sumpto. quo nō alio aūs est verum.

Irea distincti

tionē. 19. quero primo vtruz persone sint equales fz magnitudine. Q nō: qz in predicamētis dicitur qd qritati propriū est fm eam qd aliquid equale vel inaequale dicatur. quāritas nō est in deo fm aug. de tri. c. 5. de est magnus sine quāritate et bonus sine qualitate. ergo 7c. Itē nihil est ponēdū in deo qd dicit imperfectiōez. equalitas est huiusmodi. probatio. qz repugnat pfectioni in creaturis qd patet per aug. 83. q. q. 41. Si omnia inquit esset equalia nō essent oia. igitur perfectio vniuersi nō posset stare cuz equalitate. equalitas igitur nō est in oibus melior suo proposito. igitur nō erit perfectio simplici igitur non erit in deo tanqz essētiāle vel cōe tribus. 3° sic perfecta equalitas ē mutua. hic nō est mutua fm aug. 6. de tri. c. vltimo vel. 27. imago si perfecta est

equatur ei cuius est imago nō illud sue imaginī. Oppositū in simbolo arithmetici per coeterne sibi sunt et coequales Et magister in littera probat hoc speciatim per aug. de fide ad pe. c. 2.

Hic primo viden

dū est de equalitate proprie sumpta. 2° ipsa generaliter sumpta. Et 3° qualis est equalitas in pposito. Et 4° ostēdendū est qd hoc modo in diuinis personis sit vere et perfecte equalitas. De primo phis. 5. meta. c. de relatione distinguit tres relationes fundatas super vnu. s. idem simile et equale. et loquēdo de istis stricte et proprie appropriantur diuersis generibus. vt idēptitas substantie equalis qritati et similitudo qualitati. et ita forte possent alie relationes proprie fundari super res alioz generū sicut pportionalitas super relatiōem siue similitudinē duarum proportionū. Et hoc videtur auic. dicere saltē de his tribus relationibus cōibus quas expresse ponit phis. dico tamē qd fundamētum remotionis istarum relationū est res illius generis. puta equalitatis fundamētum est res dō genere quāritatis. similitudis est res dō gnē qritati idēptitatis est res de gnē sbe. pxi^m trī fundamētum vel ratio proxima fundandū est vnitas talis rei. quia super rē talie generis vt diuersa est fundantur relationes disperate et nō cōmunes. De scōdo dico qd qd cūqz ens est in se quid. et habet in se aliquē gradū determinatū in entibus et est forma vel habens formā. Et fm hoc sicut potest tripliciter cōsiderari quodcūqz ens ita etiā super ipsum pē fundari triplex relatio cōiter sumpta qz idēptitas super quodcūqz ens inquātū est. quid et equalitas vel inaequalitas super quodcūqz ens inquātū habet magnitudinē aliquā perfectionis que dicitur quāritas virtutis de qua dicit aug. 6. de tri. c. 7. qd in his que nō magna mole sunt idem est melius esse qd maius ēē

Similitudo aut vel dissimilitudo potest fundari super quodcumque ens inquatum est quale et qualitas quedam. de hoc modo qualitat loquitur philosophus 5. meta. c. de qualitate. quod unus modus qualitatis est differentia substantie. id est differentia essentialis. et hoc modo indiuidua eiusdem speciei sunt essentialiter similia inquantum habent eandem differentiam specificam. que est ut qualitas essentialis ipsorum. Et hoc modo contra et non stricte accipiendo istas relationes contra dicit philosophus. 10. meta. quod omne ens omni enti comparatum est idem vel diuersum. ita quod omne ens omni enti comparatum est equaliter vel inequaliter. sicut igitur fundamentum ideitatis equalitatis et similitudinis hoc modo contra sumptum est ens in communi comparatum ad quodcumque ens in communi. ita et ille relationes sunt transcendentes. licet non conuertibiles cum distinctione diuidentes ens sicut diuiditur in necessarium et possibile. De tertio dico quod sicut nullum genus nec aliquid alicuius generis dicitur de deo formaliter. ita nec passio alicuius generis. et per primum nec aliqua relationum communium sed quod stricte sumuntur. scilicet sunt passionibus generis determinatorum. sed quod ens dicitur formaliter de deo et quodcumque passio conuertibilis cum ente et passionum non conuertibilium sed diuisa rum semper extremum nobilius. Ideo hoc modo illud extremum dicitur de deo quod vel dicit nobilitate vel non repugnat nobilitati. sed reliquum repugnat. De 4o dimittendo nunc de ideitate et similitudine de quibus nunc non est questio. dico de equalitate quod ipsa est perfecte in personis diuinis. Et licet equalitas aliquorum entium causatorum posset sumi sed quantitate continuam siue discretam. et secundum continuationem vel permanentem vel successiuam ac per hoc posset queri utrum in personis diuinis esset equalitas secundum numerum. si ibi esset perfectus numerus. et an ibi esset perfecta equalitas secundum durationem vel

secundum eternitatem que correspondet quantitati successiue in creaturis primum tamen non pertinet ad distinctionem istam: sed ad distinctionem. 24. nec de hoc tangit hic aliquid magister. quod non ponit ibi numerum positium. sed forte in illa distinctione tangitur. de secundo aliquantulum tangit magister. et adducit aug. de fide ad pe. et probatum est di. 9. De tertio est questio. scilicet de equalitate secundum magnitudinem. et quod ista sit perfecta in diuinis. probatur. tum ex fundamentum remoto. scilicet magnitudine. tum ex ratione proxima fundamenti. scilicet unitate. primum patet ex hoc quod magnitudo virtutis non est perfecta nisi sit infinita. quod non repugnat sibi infinitas. et nihil est perfectum cui non repugnat infinitas nisi sit infinitum. ois autem alia magnitudo virtutis finita est. sola ista est infinita sicut patuit di. 2. De 2o probatur propositum. quia in oibus alijs equalibus est diminuta unitas magnitudinis sed quam equaliter dicuntur quod illa magnitudo numeratur in ipsis equalibus. hic autem est perfecta unitas magnitudinis. et tamen cum hoc distinctio sufficiens relatiuorum que requirit ad relationem realem. Sed hic est unum dubium quod cum magnitudo transcat in eternitatem non videtur quod relatio fundata super magnitudinem sit alta a relatione fundata super eternitatem ut est quid. et ita non videtur differre equalitas ab ideitate. Aut si equalitas et similitudo possent attendi in illis que videtur quasi passionibus eternis non attenditur in eis nisi inquantum habent magnitudinem virtutis. ista autem magnitudo non est aliud attributum a perfectione tali. quod dicitur modo intrinsecum illis sicut sepe. sed dicitur est. si similitudo sit secundum tale proprietatem. equalitas sed magnitudinem illius proprietatis non differret a similitudine secundum istam proprietatem. et ita videtur quod equalitas secundum quod equalitas non sit hic ponenda quod neque ut distinctum ab ideitate loquendo de equalitate infinite eternis. neque ut distinctum a similitudine loquendo de

equalitate que est in magnitudine perfectionū attributaliū. Est etiam aliud dubiū qz videntur ponēde equalitates personarū infinite si possent eē infinite perfectiones attributales. quolibz enim habet magnitudinē suā tanq̃ mo^m intri secū sui scōm suā rationē propriā. ergo quot sunt perfectiones attributales tot magnitudines erunt et equalitates. Ad ista quere responsiones di. 31.

Ad argumenta p^{ri}

cipalia. Ad primū dico q nō est ibi q̃titas molis sed virtutis. Et si nomē q̃titaris appropriatur ad magnitudinē molis. magnitudo aut nō appropriatur ad magnitudinē molis. tūc potest proprie cōcedi q est magnitudo ibi sine quātitate. et ita magnitudo vere est fundamentum equalitatis transcendētis. quia h^o omne ens est magnū vel parū equale vel inequale. licet magnitudo ista nō sit fundamentū equalitatis prout est passio quātitaris que est genus. Sed contra istud arguitur. qz nō videtur verum q aliquid possit dici de deo nisi illud qd ē de intellectu illius dicatur de eo. ergo cū de intellectu magnitudinis sit quātitas magnitudo nō potest cōcedi in deo et negari ibi quātitas. Itē querēti quātus est deus bñ responderetur q est imensus. si autem non esset ibi quātitas questio nulla esset. Itē passio cōis totī generi nō cōuenit alicui per oīam specificā. eq̃litas est passio cōis totī generi quātitaris ergo nō cōuenit alicui per aliquā differētiā specificā de genere quātitaris. et ita nō posset poni in deo aliqua differētia de genere quātitaris negādo ibi genus quātitaris et q per talē differētiā sit ibi equalitas. Ad primū rñ^o q magnitudo est equiuocū fin q est spēs q̃titaris distincta cōtra multitudinē. s. meta. et fin q opponitur paruitati. et eius cōcretū qd est magnū opponitur puo. Ista dis. satis habetur a pho. s. metha.

et. io. in simili de longo et breui. multo et pauco. multo et vno p^o modo nō trāsfertur magnitudo ad deū nec differētia eius vt aliquid eius. sicut p3 ex dis. 8. qz nunc trāfferet genus qd includit in eo. Nec etiā scōo modo vt magnū proprie sumitur et dicitur passionē quātitaris. qz etiā propria passio nō est sine suo pprio subiecto. Sed alio modo magnitudo ē passio entis diuisa cōtra parū. et sic in omni ente est alterū extremū. hoc paret per phm. s. meta. c. de quāto. Sūt autē et magnū et parū et maius et minus et fin se et ad inuicē dicta quātī passionēs fin se transferunt etiā et ad alia hec nomina. q. d. proprie sumpta dicūt passiones proprias quātitaris cōiter sumpta dicūt passiones cōes entis. Ad aliud q̃tus est deus. negāda est questio esse rationabilis si negetur in deo quātitas: si autē cōcedatur questio erit rationabilis. sed tūc cōcedēda est eē quātitas virtutis nō molis. 3^a ratio nō cōcludit nisi q equalitas vt est passio generis q̃titaris nō cōuenit deo per aliquā differētiā generis q̃titaris nec trāsfert ad diuina. et cōcedo q nulla oīa de gnē q̃titaris cōuenit deo nec aliq̃ passio illius generis cōuenit deo. sed passio transcendēs. Ad 2^m p^{ri}ncipale dico q perfectiōz simplicitē. i. q formaliter posset eē infinita nō dicit nisi aliqd qd p̃t eē essētiāle in diuinis et ad se et tale aliq̃ modo preintelligit relationib^o originis cuiusmodi sūt sapia bonitas et c. eq̃litas at n̄ p̃intelligit relationib^o originis. nec pōt eē ad se. p̃. n. nō est eq̃lis sibi s; filio. et iō eq̃litas h^o n̄ dicit perfectionē simplr. dicit tñ perfectionē q est i oī nā ppando ad aliqd eiusd nature. et sic melior est suo opposito. qz oppo^m ei^o ad necessitatē dicit imperfectionē. nō ei ē ineq̃litas in eadē nā nisi altez indidūū imperfecte hēat illā nām. ex quo igit relatio potest eē inter supposita in ista natura imperfectiōis eēt ineq̃litas in eis qz in altero poneret perfectionē diminutā

equalitas aut non est ibi imperfectio: im-
mo magis pergit perfectio simpliciter pre-
exigit nam perfectio et perfecte in utroque re-
lato: et hoc est quod dicit aug. li. de quanti-
tate anime loquens ad discipulum equalitatem in-
quit in equalitati iuri proportionis: nec quicquam ex-
tremo humano sensu perditum cui non illud
videatur. Hoc utique verum est proparado ali-
qua in eadem natura: et simpliciter quibus
compossibilis est equalitas magis potest esse perfe-
cte quam illa quibus equalitas non est compossi-
bilis: quia illorum aliquid necessario est imper-
fectum. Tunc cum perbas de perfectione crea-
ture. Respondeo quod aliquid sunt necessaria ad perfectionem
creaturarum quod tamen non dicitur perfectionem sim-
pliciter: et hoc est quia creature de se im-
perfecte sunt et sine illis non possunt habere perfectam per-
fectionem quanta et qualis est eis possibilis
et ideo illa aliquiditer supplet imperfectio-
naturarum: sicut dictum est supra di. 7.
ubi negatum est quod differentia specifica ali-
cuius sit perfectio simpliciter. Ita dico quod per-
fectio limitata non potest esse tanta in una na-
tura sicut potest esse in pluribus naturis ordi-
natis: et ideo ibi ordo non habet perfectionem in
equalis necessarius est ad maximam perfectionem eis
possibilem. non autem est simpliciter necessa-
rius ad perfectionem maximam: quia illa potest
esse in natura perfectissima illimitata sine ordi-
ne perfectionis in equalis. Et si arguas quod or-
do est perfectionis: et ordo videtur requirere in-
equalitatem. Respondeo dico quod ordo originis
stat cum perfectione. ordo autem in equalitatis
non stat cum perfectione. non igitur ordo est per-
fectionis. sed aliquid stat cum perfectione in eadem
natura: et aliquid non. Ad 3^m dico quod ali-
quid super aliquam relationem eodem fundantem
relationes opposites disproporcionis: sicut si
dicatur assimilans et assimilatum. ista di-
cunt relationem actiui ad passiuum fundatam
super hanc relationem eodem que est similitudo.
assimilans enim est causans similitudinem
sicut dealbans est causans albedinem: et
assimilatum est causatum secundum similitudinem
sicut dealbatum est causatum secundum
albedinem, est igitur hic relatio actiui

et passiuum in assimilante et assimilato sic
videtur in dealbante et dealbato. sed in
dealbante illud in quo fundatur relatio a-
ctiui est absolutum. in hoc autem. scilicet in assimi-
lante illud in quo fundatur relatio actiui est
relatio equiparantie. Et tale nomen quod
importat duas relationes tales unam com-
munem: et aliam disproporcionis. quatuor ad
illam eodem relationem mutuitatem habet
ad correlativum illius relationis. non autem
mutuitatem habet ad correlativum secundum
relationem disproporcionis. Ita etiam hoc coe-
quari importat relationem coequi ad coe-
quans: et illa equalitas mutua est. filii enim
qui coequantur patri est equalis patri et eco-
uerso. sed alia relatio per modum passiuum.
scilicet accipere equalitatem ab alio illa non
est mutua sed petitur per se filio: et relatio
opposita disproporcionis. scilicet coequere conue-
nit patri. id est dare equalitatem filio. est igitur
imago equalis et ecouerso: sed sola ima-
go coequatur intelligendo duas relatio-
nes predictas.

Secundo quero

de circumscriptione personarum
divinarum. Utrum quilibet persona divina
sit in alia: Et arguitur quod non: quia si quodlibet
esset in quolibet secundum opinionem anaxagore. esset
maxima confusio: si persone divine essent
in se invicem confuse essent. contra illud
athanasii nec confundentes personas: nec
separantes. Et confirmatur ratio: quia
indivisibile non distinguitur ab indivisi-
bili nisi sit extra illud quod probatur per
philosophum. 6. physicorum: quod duo indivisibilia si
posita non faciunt maius: quod essent unum
indivisibile: igitur cum persone divine sint
indivisibiles si sunt simul non sunt disti-
cte. Preterea. si cum persona esse in perso-
na esset distinctio aliqua: et proposito. per
batio consequeretur: si aliquid esset in deita-
te quod non esset ipsa tunc deitas esset
componibile vel composita: quod pa-
teret per augustinum. de civitate dei. 2. et ponitur di.
8. Ideo simplex est deus: quia est illud

qđ h3 excepto qđ persona dicitur relati-
ue ad aliā 7 nō est ipsa. ergo si persona
habet aliquid in se qđ nō est ipsa. ipsa ē
composita vel componibilis. qđ est sūm
7 prius improbatū. Itē in eodē in quo
est filius est filiatio in patre est filius p
positā circūcessionē. ergo in patre est fili-
atio. Et vltē illud in quo est filia-
tio est filius. ergo pater est filius. Pre-
terea: si pater est in filio 7 filius est i pte
ergo pater est in se. psequētia probatur
per philosophū. 4. phi. Si aer in igne
7 ignis in celo. ergo aer est in celo. igit a
simili hic. Et pfirmatur per illud phi
in predicamētis quicquid sequitur ad
predicātū sequit ad subiectū. Et p istas
maximas quicquid sequitur ad psequē
sequitur ad aīe. 7 quicquid aīcedit ad
aīe aīcedit ad psequē. 7 qđ est p pmo
re est prius posteriore. 7 quicquid est cau-
sa cause est causa causati. Itē si pater
est in filio ergo deus est in deo 7 vltē
ergo deus distinguitur a deo. Itē qđ
exit ab alio non est in eo. sed filius exit
a patre: vt dicitur Jo. Exiui a patre.

Contra Jo. io. c. Ego in patre 7 pater i
me est. Et magister adducit auctoritatē
in littera amb. aug. 7 byllarij.

Istius questionis

veritas est plana 7 certa ex auctoritate
saluatoris in Jo. 7 alibi in multis locis
7 etiā sanctorū exponētium. Sed vt ali-
qualiter possit intelligi tria sunt viden-
da. Primo de modo quo persona ē
in persona. Secō que sit ratio istius
inexistentie. Tercio si iste modus ef-
fendi in. posset reduci ad modū aliqū
effendi in. repetū in creaturis loquendo
de illis modis quos ponit philosoph⁹
4. phi. vel vtrū posset declarari per ali-
quē modū qui possit in creaturis iuiri

De primo dicitur

sic qđ duobus modis potest intelligi ali-
quid ē in alio. primo. i. scđm totum si

ent vinū est in amphora vel fm partē.
7 hoc dupliciter vel ita qđ pars sit in a^o
7 nihil eius sit: vt pes aīe in laqueo 7
nihil eius est. 7 per hoc aīe tota dicit
esse in laqueo vel qđ pars eius sit in alio
7 sit aliquid eius. 7 per hoc illud cuius
est pars dicitur ē in illo in quo pars il-
lius dicitur esse. sicut si aliqđ monstrū
habens duo capita 7 duo corpora habz
tantū duos pedes tunc vnū diceretur es-
se in alio per pedē eius qui est alterius.

Ad ppositū dicitur qđ pater nō est i
filio primo qđ probatur dupliciter. pri-
mo qđ illud qđ est in alio pmo quelibz
pars eius est in eo eque pmo. sicut si ter-
ra primo est in centro quelibet pars ter-
re est eque primo in centro quantū ē ex
se. igitur si pater primo est in filio quelz
pars patris pmo erit in filio. 7 ita pat-
nitas est eque primo sicut deitas in fi^o
Et ex hoc vltia sicut deitate filius ē de^o
ita paternitate filius erit pater. qđ ē fal-
sum. 2° quia illud in quo pmo est ali-
quid videtur quasi ambire illud 7 pe-
netrare 7 continere. idē autē respēu eius
dē cōtinere 7 cōtineri. ambire 7 ambiri
nō est intelligibile. ergo rē. Oportz igit
qđ sicut in creaturis dicitur aliquid fm
partē in alio 7 nō primo. ita vna perso-
na dicatur ē in alia fm aliquid sui nō
est aut fm aliquid sui qđ nihil sit eius i
quo est. qđ illud ē relatio personalis p
sone existentis. 7 istud non est ratō qua
persona ē in persona sicut patebit in 2°
articulo. ergo illud est essentia que ita ē
aliquid existentis qđ est aliquid eius in
quo coexistit. Et qđ propter istā essentia
filij inexistētē patri filius sit in patre.
probatur. qđ vbiqz est fundamentum
relationis alicuius ibi est relatio funda-
ta in eo. ergo vbiqz est essentia in qua
fundatur filiatio ibi est filiatio. Distin-
guitur tamen de persona que est in alia
7 in qua est alia. qđ licet persona que est
in alia ponatur in ea nō primo sed per
aliquid sui. i. per essentia. tam persona

in qua est alia. est in qua primo est alia
 .i. se tota. quia se tota habet aliquo mo
 do ratione ambientis et pertinentis deita
 tem que licet non sit pars per^{se} inexisten
 tis est tamen aliquid persone. Contra
 illud. prius est in. non dicit aliquid ad se.
 secundum omnem opinionem. igitur relatione per
 sone ad personam. non relatione origi
 nis. quia illa non est eiusdem rationis in
 extremis. persone autem vniuersimode sunt
 in se inuicem secundum istos. ergo dicit rela
 tionem communem. sed relatio communis secundum eandem
 rationem fundamenti est in supposito quod
 refertur et in supposito ad quod refertur.
 sicut similitudo requirit eandem rationem
 albedinis in simili quod refertur et in simi
 li ad quod refertur. igitur si illud aliud ad
 quod refertur persona inexistens sit tale prius
 quod in ipso sit persona illa. sequitur quod per
 sona inexistens primo erit relata illa re
 latione et non per aliquid sui precise. 2.
 sic. quando aliquid dicitur esse in alio
 secundum partem. eodem modo est in isto secundum
 partem quomodo ista pars est in isto prius
 Exemplum. si homo sit in terra per pedem
 sicut pes est in terra localiter ita homo
 est in terra localiter per partem. non autem
 si pes est ibi quasi in loco homo erit ibi
 sicut forma in materia. ita etiam si albe
 do est in homine secundum partem quia secundum faciem
 eo modo essendi in genere quo est
 in facie primo puta ut accidens in subie
 cto. eo in qua modo est in homine per par
 tem quia sicut in subiecto. ergo si filius est
 in patre per essentiam que formaliter est in
 patre sequitur quod filius erit in patre qua
 si formaliter. licet secundum aliquid sui. quod
 non est esse in. secundum circumincessionem
 Respondetur quod maior est vera loque
 do de illo quod est ratio proxima alicuius
 essendi in. non autem de ratione remota
 essentia autem ut est formaliter in patre
 non est ratio proxima filii essendi in parte
 sed remota. proxima autem est ut est sub
 proprietate persone inexistens. Con
 tra: hoc concedit propositum. quia illud di

citur convenire alicui primo. quod non conve
 nit ei secundum aliquam partem sui. sed secundum quod
 est ex omnibus partibus suis intrinsicis
 igitur ita hic cum non sit in persona secundum
 istos nisi relatio et essentia. quicquid con
 venit persone non precise ratione alterius
 istorum sed ratione essentie cum relatione simili
 vel e converso hoc convenit sibi primo. quia
 hoc dicit personam finem se totam. Preterea
 proprietas persone ut est incorporealis non
 convenit formaliter essentie sicut essentia non
 generat nec generatur non distinguit nec
 refertur. nec etiam quod proprietas que est
 entie ut incorporealis convenit persone. quia
 iste est proprius modus essentie ut distin
 guitur a persona. quia essentia est una in tri
 bus. persona autem nullo modo nec primo
 nec finem aliquid sui est una in tribus. igitur
 iste modus essendi in. quo essentia est in
 patre ut quasi forma puta ut qua prius est
 deus nullo modo convenit persone. quia
 iste est proprius modus essentie finem quod
 distinguitur a persona.

Quantum ergo ad istum articulum
 dico quod predicatum convenit alicui toti prius
 ut primo distinguitur contra illud quod est
 finem partem ut dicitur. 5. phil. in principio
 quod non convenit ei precise quia parti illi con
 venit. et per oppositum nihil dicitur pue
 nire alicui toti finem partem nisi quod convenit
 parti et per partem dicitur de toto. sic per
 per phil. 5. phil. in eius exemplo. Sana
 tur homo quia torax eius formaliter sana
 ri dicitur de torace et primo et per prius
 per hoc de toto cuius totius torax est per
 tale predicatum primo inherens alicui to
 ti aliquando nulli parti ipsius totius igitur
 aliquando autem cuius parti inest. Exem
 plum primi. triangulus primo habet tres
 angulos etc. et tamen nulla pars trianguli
 loquendo de partibus integralibus ha
 bet hoc predicatum. scilicet habere tres. Similiter
 homo primo est risibilis. et tamen nulli
 parti eius primo inest hec passio. et con
 positum generatur primo licet nulla pars

eius generetur primo. loquendo de isto modo eius qd est generari. et ita vniuersaliter in oibus sibi etherogenijs et passionibus eorum. et ratio est ista qz natura talis subiecti adequata est tali predicato qua adequatione notat talis primitas. sicut patet ex diffinitione vniuersalis p^o poste. et natura illius totius adequati in nulla parte saluatur. et ideo eius passio nulli parti couenit. Exemplum scdi est si ignis sit p^o calidus quely pars ignis est primo calida. Ita eni p^oba. et phi. arguit qz nullu corpus potest a se moueri primo. qz tunc quiesceret ad quiete partis. no enim primo mouetur nisi mot^o inesset cuilibet parti eius. si eni alicui p^oti eius no inesset motus tunc toti p^omo no inesset. et ita est vniuersaliter in sibi homogenijs et passionibus eorum. qz natura ista cui primo. i. adequate couenit talis passio ipsa est eiusde rationis in parte et in toto. igitur predicatu adequatu tali nature couenit cuilibet in quo est ipsa natura. et ita couenit parti. no igitur p^opter roem primitatis oportet predicatu qd couenit toti nature couenire parti. imo nunq^o propter hoc oportet qz coueniat parti. sed precise quando natura totius est eade in toto tali et in parte eius. Ad propositu dico qz iste modus esse di in. no est per illuz modu quo natura est in supposito. vel forma in materia. s. sicut subsistens est in subsistente. s. hyl^a. 7. de tri. c. 6. vbi dicit sic. inesse no vt aliud in alio vt corpus in corpore. s. sic in ee ac subsistere vt i subsistere vt sit ita inesse vt ipse subsistat. Subsistere autem. i. incoicabiliter per se esse couenit per se primo. no enim de persona dicitur qz de essetia vel de relatione dicitur. sicut etia agere in creaturis vel produci p^o couenit supposito toti. i. no sibi qz parti ergo et subsistere in. primo conuenit per se. licet enim natura primo insit patri vt natura in supposito. illa tamen n est subsistentia vel inexistencia subsisten

tis in subsistente sed precise illa inexistencia qua totus filius inexistit presentia ter et intime in toto patre cui alludit illud Ambrosij in hymno. In patre totus filius et totus in verbo pater. Et tunc ad argumenta dicte opi. contra istud mebrum. Ad primu dico qz illa maior est dupliciter falsa. primo qz no oportet illud predicatu qd primo conuenit toti couenire alicui parti vt ex determinatis satis patet et qz si alicui parti couenit vt toti ratione alicuius partis no oportet alteri parti competere ratione cuiuscunqz partis. et maxime quando ille partes n sunt eiusdem rationis in integrando totum. sicut homo est primo rationalis qz differentia specifica sicut rationale p^omo dicitur de specie. primo etia homo habet actu illu qui couenit animali rationali inquantum rationale. s. intelliget vt ratiocinari. et tamen no equaliter couenit istud predicatum vtrique parti hominis. s. anime et corpori. forte enim formaliter potest dici q anima et nullo modo de corpore. no tamen dicitur de homine qz q anima. quia tunc competeret homini fm parte. sicut esse longu copetit homini fm parte qz fm corpus. Et si etia intelligere neutri parti ppteret ita qz n posset dici de ea no tam equaliter se habet vtraqz pars ad inherencia predicati totius. no enim est ita corpus ratio inherencie huius predicati sicut anima et h^o qz ille ptes. s. corp^o et aia no si ptes eiusd^o rois in integrando totu. sed alia ma alia for^a. ma. n. no e ro operadi sic for^a ipsi toti p^oopanti. Ita igit in pposito pp patre p^oee in filio no o3 concedere diuinitate esse in filio vel paternitate illo modo essendi in. si tn concederetur no o3 adhuc concedere ex eq. quia no sunt eiusde rationis in persona que includit eas. Et vlt^o cu arguit si eq cent in pre q si vnum formaliter et reliquu no v3. sed est falsa equiuocatiois. qz in antecedente accipiendo i^o ee in pre accipitur ee in subsistente

ut pñcialiter: 7 in pñte infert alius mo-
 dus eēndi in. qui non est ille modus for-
 malit licet pñponat illi mō eēndi in.
 vñ ex mō eēndi in pñtia pñcludit mo-
 dus eēndi in. pñfo:matōez. Ad 2^m di-
 co q illud nō ē tñ pñtra mēbz istud de
 eē in pñmo: sed etiā pñtra pñclusionē pñci-
 palē. Ita etiā videt eē impossibile i crea-
 turis q idē respectu eiūsdē pñtineat 7 pñti-
 neat vel rōne pñtis pñtineat 7 rōe totū cō-
 tineat sic q idē pñmo pñtineat 7 pñtineat.
 Et tō rñdeo ad argu^m 7 dico q iste mo-
 d^o eēndi in. nō dicit pñtineat: sed pñtia
 sbsistētis in sbsistente. 7 ita est vñ^o rōis
 in vñroq: quia sicut hoc sbsistens ē pñs
 illi: sic illud isti.

Quantum ad secun-

dum articulū dico q nec eēntia sola est
 rō huius inexistētie nec relatio sola.

Primū pñbo qz tunc pñ eēt in se qd est
 falsū eo mō quo intelligit saluator pa-
 tres eē in filio: 7 filiū in pñre: qz sic inesse
 reqñt distinctōem realē. 2^m pñbo: tñ qz
 relatiōes originis nō sunt eiūsdem rōis
 in pñsonis relatis: 7 ita si ille eēt forma-
 les rōnes eēndi pñsonarū in se inuicē nō
 eēt pñsone in se inuicē vniformiter qd est
 pñtra pñdicta. Tum 1°: qz si pñ impossibile
 ipse deus pñducet aliū deum nō eēt iste
 de^o in illo: qz fm dama. c. 5. si eēt duo
 dñ nō possent esse simul: 7 ita neui eēt
 imēsus: 7 ita nec deus: tñ vere eēt re-
 latio producentis ad pñductum. Tum
 3° qz si pñ impossibile due pñsone essent
 sine origine sñ tñ haberēt eandem essen-
 tiam cum distinctōne reali eēt in se in-
 uicem: qz non posset eēntia vñ^o pñsone
 eē in alia nisi ipa que oīno eadez est illi
 eēntie esset in ea licet alio modo eēndi i.
 Tum 4°: qz in creaturis sūt vere rela-
 tiōes originis 7 pñncipiantis 7 pñncipia-
 ti: 7 tamē ibi pñpñ diuersitatē nē in ipñis
 relatiuis neutz ē in alio. Et ex his seq-
 tur cuz nō sit in pñsona nisi eēntia 7 rela-
 tio fm cōem opi. qz ambo erūt totalis

rō inexistētie: Et ad intelligendū quōd
 hoc sit pñt accipi exemplū in creaturis
 de similitudine. nihil enim est sibi simi-
 le sñ alteri. similitudo tñ sñdat sup vñtate
 in qualitate fm pñm. 5. metaphy. c. de
 ad aliquid. nec igit sola diuersitas rela-
 tiuorū nec sola vñitas fundamēti suffi-
 cit ad similitudinē: sed ambo requirun-
 tur pñ se sicut vñca causa total: ita h: nec
 distinctio pñsone inexistētis 7 in qua ē alia:
 nec vñitas eēntie pñquam sūt in se inui-
 cem ē tota rō inexistētie sed ambo simul.
 Sicut tñ in similitudine ē pñncipalior rō
 vñitas fundamēti qz distinctio ibi sñda-
 mentorū 7 similis immediatio: ita hic
 potest poni immediatio 7 pñncipali-
 or rō inexistētie istius vñitas eēntie qz di-
 stinctio pñsonaz.

Quantum ad terti-

um articulū dico q iste modus eēndi
 in. nō ē aliqd istoz modoz formaliter
 qz ponit pñus 4° pñsicoz. formaliter
 dico qz oēs illi modi sūt: pñ hoc qz pñtū
 est aliqd pñtinentis quōd non econuerso:
 vel pñ hoc qz cōtinens aliqd cōtēti quōd
 nō econuerso. neutra illarum rōnum ē
 in pñposito: quia diuersitas est ibi maior
 rō eēndi in. qz vñitas. pñtariū est in pñ-
 posito: iō bñ dicit hylla. 3°. de tri. 7 po-
 nitur in lñra. nam intelligētia humana
 rōnem hui^o dicti nō capit: nec exemplū
 aliqd rebus diuinis pñparatio humana
 prestabit. Colligēdo tñ ea que sūt perfe-
 ctōnis in creatura tollendo ea que sunt
 imperfectionis pñt poni aliqua exēpla
 huiusmodi eēndi in. sñ haberi pñfecte nō
 possint tñ impfecta exēpla impfecte re-
 pñtandi illū modū eēndi in. pñt addu-
 ci. Primo quidem de illapsu eēntie
 diuine respectu creaturaz ad quez illa-
 pñsum concurrunt simul imēstas natu-
 re diuine: 7 eius manutenētia. circūscri-
 batur: qz ab illapsu rō manutenētie: ita
 qz referret ratio pñtice pñpñ imēsticem
 absqz rōne pñseruatōis sine rōne poten-

tie actiue p̄tinetia ad manutenētia. hoc
circūscripto sicut de^o qz imensus p̄ns ē
omni creature ita tūc intelligeret p̄ns a
licui absqz h^o qz illō manuteneat: 7 tūc
si ponat vna natura in p̄nte: 7 i illo cui
est p̄ns propi quā naturā vnā oportet
at ipm eē p̄ns. erit exemplum ad p̄posi
tum de illo modo eēndi in. Aliud exē
plum ē de aia nō informante corpus. p̄
sente tñ corpore sicut in instanti mortis
aut de angelo nō formāte corpus ipi tñ
p̄nte. aut de corpore glorioſo p̄nte corpo
re nō glorioſo. vel meli^{us} exemplū si pos
set corpus glorioſum inexistere aliqz cor
pori non glorioſo eque s̄btili. In his oi
bus eē in. est s̄bsistentis 7 p̄ntis nō per i
formatōnem: nec p̄ modum partis. Et
si in istis addatur vnitas nature q̄ de ne
cessitate nature exigit talē p̄ntiam est p̄
fecti^{us} simile. Aliud etiam est exemplū
de potētis aie que si ponant differre ex
parte rei: 7 cum hoc tñ eē idē eēntie aie
de necessitate vna erit in alia: qz in alia est
eēntia aie cui illa potētia est eadē: igit di
stincta aliquo mō reali erūt indistincta
Sed si duo corpora intelligant eē in eo
dem loco in se inuicē si vtrunqz istorū
esset per se s̄bsistens. distinctū erit in s̄
sistente p̄sentiali^{ter}: 7 erit exemplū eēn
di in. p̄c omnibus istis exemplis. Et
ad declaratiōem duorum articuloz
precedentium potest addi qz in isto mo
do essendi in. vtrunqz extremū fm ean
dem ratiōem est in alio: quia hic nota
tur p̄sentia mutua non continētia ex
tremi ab extremo: quia si intelligatur
corpus esse in loco hoc est sicut conten
tum in continente. non enī est hoc mō.
Sed si intelligat duo corpora esse i eo
dem loco in se inuicem hoc est fm eādē
rōnez qz sunt simul: 7 simultas dicit re
lationem communem vnus ratiōis i
extremis: 7 si per impossibile circūscri
batur locus 7 ponatur simul p̄ntia cor
porum erit relatiō vnus ratiōis in ex
tremis 7 vtrunqz in altero sine continē

tia vel vnus ab altero: vel ambolūm
a tertio.

Ad argumēta prin

cipalia. Ad p̄mum dico qz confusio es
set si quodlibet eēt in filio s̄z opi. anax.
qz sic quodlibet eēt in alio sicut pars ei^{us}
sicut videt p̄hus iponere sibi: sed perso
na nō est in p̄sona sicut ps ei^{us}: 7 iō nō se
quit p̄fusio. Tum confirmatur ratio
per illud. 6. physicoz de indiuisibili
bus. 3° qz aut illud est falsum qz indi
uisibilia quātitatis nō sunt distincta nī
si differant situ: de quo alias. aut si ē ve
rum nihil est ad propositum: qz rō ista
que esset ibi non esset in personis diui
nis quibus nō conuenit situs. Ad 2^m
dico qz deitas est cōis omni s̄bsistenti in
natura diuina 7 est aliquid s̄bsistentis
in natura diuina: 7 ideo non posset rea
liter distigui ab aliquo nisi esset aliquo
modo componibile cum isto: quia non
est intelligibile qz in aliquo s̄bsistente
sint plura nisi vnus sit componibile cū
altero. persona autem non est aliquid
cuiuscunqz s̄bsistentis in natura ista. 7
ideo licz p̄sona sit in persona: non tamē
oportet qz sit ipsa vel componibilis ipi
sicut oportet dicere de deitate. Ad
3^m dico qz qñ abstractum dicitur esse
in aliquo aut de v̄tute sermonis deno
tatur eē in. sicut forma in informato: sic
cuz dicitur color est in lapide non signi
ficatur esse in sicut pars in toto: sed sic
forma in informato: 7 tūc ista p̄positio
est neganda filiatio est in patre: 7 tunc
prima consequentia non valet. Aut h^o
nō habet de v̄tute sermonis s̄z ex vsu
sicut dicimus colorem esse in luce non
sicut in s̄biecto: 7 tūc p̄cedi potest ista fi
liatio est in patre accipiēdo esse in pro
inexētia intima: sicut iam dictum est:
nec sequitur vltra igit pat̄ est filius: sed
est fallacia equiuocatiōis inferendo ex
āncedēte q̄si in. accipet ibi p̄ modū for
me. Ad 4^m dico qz iste mod^{us} arguēdi

tenet ubi vera est talis propositio per quam tenet talis modus arguendi. tenet autem generaliter per tale propositum: quicquid habet aliquam habitudinem ad aliquid habet similitudinem ad illud ad quod illud aliud habet habitudinem tale: ista propositio frequenter vera est in rebus suppositis et superpositis: non tamen est ubi vera. Sed de isto non dico modo quod argumentum hoc procedit de esse in: quod ut sumit in proposito notat relationem communem. Quantum igitur ad rationes communes dico quod ista propositio est ubi falsa: puta quicquid est simile forti est simile omni simili forti. hoc enim includit quod aliquid sit simile sibi ipsi: quod illud cadit sub ista distributione omni simili: sed ad hoc quod sit vera oportet addere specificationem ista omni alij a se. et tunc virtute talis propositionis specificationis tenet talis modus arguendi procedendo non puerendo puta non sequitur: fortes est similis platonis: plato est filius fortis: igitur fortes est similis fortis: quod propositio ista est falsa: quicquid est simile forti est simile omni simili forti nisi addatur omni simili forti alij a se: et tunc non includit forte. sub ista distributione nec potest argui puerendo ad forte. sed tamen procedendo. Sed adhuc talis additio non sufficit ad veritatem talis propositionis nec ad efficaciam talis argumentationis. Sed oportet addere quod medium ad quod comparatur extrema sit limitatum secundum talem rationem quod non sequitur quicquid est simul cum a est simul cum omni eo cum quo a est simul omni inquam alio a se si ipsum a sit illimitatum: quia tunc existens pariter esset simul cum existente ratione quod sunt simul cum veritate imensa et illimitata ad illos: nec etiam omnia ista sufficiunt nisi addatur quod medium non varietur ut comparatur ad extrema. Ad propositum ergo dico quod argumentum non valet quod arguitur conuertendo non procedendo: et propositio affirmans talem modum arguendi falsa est. argumentum tamen philosophi. 4. philosophi. tenet quod arguit tantum procedendo et accipiendo medium limitatum et non varietur

autem: sed argumentum est in rebus suppositis et superpositis. unde non multum est ad propositum de esse in. in proposito ut dicit relationem communem. Ut tamen de rebus latius discurrantibus bene dicatur. dico quod talis modus arguendi generaliter non tenet nisi per rationem prioris et posterioris: quod fere est commune omnibus talibus rebus. quicquid enim est prius prioris est prius posteriore. Et ut generali dicitur quicquid habet ordinem ad aliquid habet simile ordinem ad quodlibet aliud ad quod illud habet ordinem talem. ista propositio est vera in ordine essentiali non intelligendo conditionem specialem ordinis puta medietatem vel immediationem propinquitatem vel remotiorem. Quia igitur esse in. ipsi aeris in igne dicit ordinem essentiali et similem modum dicit esse in. ignis in celo. tenet illa propositio procedendo: et hoc quia proceditur secundum rationem generalem ordinis non specificando ordinem mediatum vel immediatum propinquum vel remotum. unde non sequitur a. est pater b. b. est pater c. ergo a. est pater c. ut pater denotat immediatum ordinem ad c. ut ad filium: sed bene sequitur ut notat principiantem in eo. puta pater extendit ad avum vel proavum etc. Ad aliud procedo quod deus est in deo et hoc procedit hylla. 7. de tri. Sed cum inferatur quod deus distinguitur a deo. nego propositum propter fallaciam propositi. hoc enim propositum in. non notat virtutem perscrutandi suum casuale nec hoc habet: et ideo potest casuale eius stare pro supposito aliquo deum in indeterminata. Distingui autem distribuit terminum huius relationis per se et distribuitur propter negationem inclusam: et ideo casuale huius propositionis non infert terminum huius relationis. sicut non sequitur deus generat deum: quod deus distinguitur a deo propter similem rationem. Ad ultimum dico quod exitus filij a patre est processus producti a producente. nunc autem talis exitus nihil prohibet qui exitus maneat in eo a quo exitus: quod recipit eandem naturam cum eo a quo procedit.

Irea distincti

onē 20. quero vtrū tres pſone
ſint cōles in potētia. Arguo
q̄ non: q̄ tūc ſicut p̄ pōt gnāre ita fili⁹
poſſz gnāre. pbatio hu⁹ p̄ntie: tū q̄ au
guſt. p̄tra maxi^m li. 3°. ſi p̄ nō pōt gnāre
ſibi filiū eālem ē impotēs q̄ ecōuerſo: ſi
nō eſt ipotēs ſz oipotēs pōt gnāre filiūz
7 p̄ p̄n poſſe gnāre p̄tinet ad oipotētā
7 ita ſi fili⁹ nō pōt gnāre nō ē eā potens
vel eālis potētē cū p̄c. tū q̄ fili⁹ nō erit
oiſciēs ſi nō ſciret gnātōem p̄is. nec igi
tur oipotēs ſi nō poſſet i iſtā gnātōnem
P̄terea ricar. p̄mo de tri. c. vltio. p
bat q̄ non p̄nt eē p̄les oipotentes: quia
tūc vnus poſſet facē aliū nullipotētē
ḡ a fili⁹ videt argui in p̄poſito ſi ponant
plures pſone diuie eā potētes: 7 ſic iſta
p̄ntia ricar. fuit declarata di. 2. p̄ duas
vias p̄ſumitib⁹ vīs etiāz deſco in p̄poſi
to de duabus pſonis. p̄mo q̄ vna pſo
na poſſz ſuo velle p̄ducē oia poſſibilia
7 ei⁹ p̄ductis in eſſe pſona alia nō poſſz
ea p̄ducē. eadē enī nō p̄nt bis rōlir p̄du
ci. Et p̄firmat iſta p̄batio q̄ p̄ p̄us or
dine originis hz velle creaturarum q̄ ſi
lius 7 fili⁹ fm hylā. ē potēs p̄ ſe licet nō
a ſe. igi⁹ p̄us origine q̄ fili⁹ p̄ducit itelli
git p̄ p̄ducē: 7 ita in iſto ſigno in q̄ fili⁹
intelligit debē p̄ducē nulla ſūt ibi poſſi
bilia. 2° q̄ oipotēs pōt ſuo velle ipedi
re oia poſſibilia alteri oipotētis ſi eēt
q̄ non ē necē volūtates eoz p̄cordare i
alijs a ſe: quia iſta oia p̄tingent volūt
ita h non videt neciū eē q̄ voluntas
vnus pſone concordet in actu volēdi
alterius pſone: q̄ ſi dicat eandem eē vo
lūtātē eoz 7 iō p̄cordare in alijs volen
do eandē. Cōtra. forma q̄ eſt p̄ncipiū
agendi ſi eſt in p̄lib⁹ eodē mō ē p̄ncipiū
agēdi vnicuiq̄ eoz ſic ſi eēt in vno t̄m
ſicut ſi albedo eſſet in duab⁹ ſupficiēb⁹
eſſet eis p̄ncipiū diſgregādi eodem
modo ſicut ſi eēt in vno t̄m. ſed ſi volū
tas eſſet in ſolo filio eſſet p̄ncipiūz vo

lendi cōtingent lapidē eē: ita q̄ illa vo
lūtate poſſet filius velle eque lapidēz
eſſe v̄l non eſſe: igitur poſito q̄ ſit in pa
tre erit p̄ncipiūz in filio cōtingentē
volēdi vel non volēdi lapidē: 7 ita
quicquid ponatur in patre filius poſſet
eque velle lapidē eſſe vel non eſſe: et
ita ſi pater vellet lapidē eſſe 7 filius
non. vnus omnipotens faciet aliūz nul
lipotentem impediendo omnia poſſibi
lia volūta ab eo. Item prima cā plus
cauſat q̄ ſecunda propoſitione de cau
ſis. 7 2°. metaphyſice. 7 primo poſterio
rum: ſed pater dat filio virtutem crean
di 7 non ecōuerſo: ergo pater plus pōt
Contra magiſter diſt. 19. iſtius in lit
tera. Et adducit auguſt. de fide ad pe.
c. 2°. Item auguſt. contra maxi^m. 3°. ca.
probat iſtam concluſionem tripliciter
p̄mo auctoritate ſaluatoris in euan
gel. Joh. Omnia que habet pater mea
ſunt. 2° per ratōnem: quia ſi non potuit
dare potentiam equalem fuit impo
tens. ſi noluit fuit inuidus. tertio per ſi
mille q̄ pater corporalis generaret ſibi
filiū eālem ſi poſſet vel maiorē ḡ multo
magis in p̄poſito.

Reſpōdeo omittē

do potentiam logicam que dicit modū
p̄poſitiōis ab intellectu facte. 7 potentia
metaphyſice dictaz qualis eſt in geome
tricis fm q̄ ipſi geometre imaginantur
punctum eſſe in potentia ad lineaz 7 li
neam ad ſupficiem. hic potentia ſumit
pprie. vno mō ſicut dictū eſt. di. 7. pro
ut eſt oīa entis oppoſita actui. Alio
fm q̄ ſignificat idē qd p̄ncipiū ſicut lo
quitur de ea p̄ha. 5°. metaphy. c. 9°. Et
potentia iſto 2° modo ſumpta diuidi
tur in potentiam actiuam 7 paſſiuam:
7 vtrolibet modo ſumatur poſſet intel
ligi: aut pro ipſa relatōne p̄ncipiū quā
ſignificat aut pro fundamēto proximo
iſtius relationis. Ad propoſitū pla
num eſt q̄ in oco oportet ponē potētā

actiua cū sit p̄cipiū efficiēs ex distinctōe
2° 7 de ista loquit̄ maḡ ol. ista. Et hī
equalitas potest intelligi dupl̄r. aut fm
extensioz obiectoz possibilium ad que se
extēdit po^a. aut fm intēsiōē illius po
tētiē in se. Exemplū: po^a calefactiua dici
tur equalis extēsiue si ad equalia calefa
ctibilia se extēdat. sic oīs charitas ē eq̄lis
qz extēdit se ad oīa diligibilia ex chari
tate fm intēsiōē si eque perfecta sit po
tētia 7 in eque perfectis actū possit licet
nō tot possibilia sibi s̄bessent sicut s̄bessent
aliq potētiē. vt p3 posito isto casu q
ponitur ol. 7. q calor productione sibi
adequata produceret aliquē calorem 7
iste due equalitates frequēter cōcomitā
tur se. potest tamē intelligi vtrālibet sū
altera. Loquēdo aut̄ de equalitate extē
sionis nō est difficultas nisi de actibus
notiōalibus 7 de terminis istarum acti
onū. quia illi duo termini nō sunt pro
ducibiles ab oībus personis. sed filius a
solo patre. spūs s̄ctus autē a patre 7 fi^o

Unde quo ad hoc dī sic q potētia ge
nerādi pertinet ad oipotētiā in patre n̄
in filio. Qd̄ declaratur dupliciter. pmo
qz oipotētia est ad oē qd̄ nō includit cō
tradictiōem. sed patrem generare nō in
cludit cōtradictiōē. filiū autē generare
includit cōtradictiōē. q̄ 7ē. Preica
2° aliter est q̄ actiōibus transeūtibz ad
extra. 7 aliter de actiōibus imanētibus
intra. possibilitas actiōis transeūtis iū
dicatur ex ratōe actionis in se in termi
no eius. possibilitas autē actiōis imanē
tis nō iudicatur ex his p̄cise. sed cū h^o
in p̄patione ad agens in quo manet tal
actio. cū igitur generatio sit actio ima
nēs possibilitas eius iudicāda est. nō tm̄
ex seipsa in se 7 cū hoc ex termino eius.
sed qz cōpossibilia illi supposito agenti
in quo debet manere. est autē cōpossibi
lis generatio patri 7 nō filio. igitur idez
qd̄ prius. 3° declaratio additur quia
dicitur qd̄ potest i oē illud ad qd̄ habet
formā. sicut ignis nō dicitur impotēs;

quia nō potest frigefacere. quia non ha
bet potētiā ad frigefaciēduz. pater au
tem habet formā cōueniētem generatio
ni 7 filius nō. igitur pater nō est om̄ipo
tens si nō potest generare. nō autē filius
est impotēs si non potest generare. 7 ita
posse generare pertinet ad oipotētiā
patris 7 nō ad oipotētiā filij. Con
tra istud. nō p̄pando generare ad aliq
suppositūz quero aut illud vt est genit̄
tanq̄ terminū est aliquid ad qd̄ nata est
eē aliqua po^a actiua aut n̄. si sic ergo in
quocūqz nō est po^a ad illud nō est. 7 eo
oipotētia. hoc est nō potētia ad omē il
lud ad quod nata est esse potētia. si non
ergo in nullo est potētia ad illud. 7 ita
nō pertinet ad om̄ipotētiā patris.

Confirmatiōes etiam nō valent. p̄ima
nō quia oipotēs potest in omne illō qd̄
est terminus potētiē simpliciter. 7 hoc
producēdo illud in eo in quo natūz est
produci si natum est produci in aliquo
vel producēdo ipsum in se subsistens si
nō est natum produci in aliquo. nō aut̄
oportet q possz producere omē tale for
maliter in se. sicut potest producere cur
sum aialis in animali vt in homine vel
asino in quo natus est esse cursus. s3 h^o
nō potest producere in se. nec potest for
maliter currere. quia tūc per illud ver
bum neutrum significaretur q talis for
ma esset in ipso formaliter. licz igitur fi
lius nō possit formaliter generare vt ge
neratio sit in ipso nec possit p̄cipiare
generatiōem in seipso tm̄ si istud sit imi
nus oipotētiē o3 dicē q fili^o possit p̄ci
piare generatiōz in eo in q nata est eē. si
cut nō esset oipotēs si nō posset causare
intellectionē in intellectu potētiē recipere
eā. generare aut̄ nō potest aliquo mō. ef
se a filio nec vt in filio nec in alio. igitur
si generare est termin^o oipotētiē simplr
filius nō erit oipotēs. 2° nō v3 qz qd̄
habet formā limitatam ad agendūz nō
est omnipotens ad agendum l3 ei ignis
sit potens ignire 7 calefacē si non possit

friges facere non eēt simpliciter omnipo-
tens: quia forma eius limitata ad vñū
actum concludit ipsum non esse simpli-
citer potentem: ergo filium non habe-
re formam conuenientem omni actōni
quam actionem nata sit potentia sim-
pliciter respicere. concluderet filiū non
esse simpliciter omnipotētem. Item
ista vta non saluat quomodo pater et fi-
lius sint eque potentes: quia pater potest
in actum generatōis quā per te est ter-
minus potētie simpliciter: in quem actus
non potest filius: et ita non erit eque po-
tes quātū ad extensionem.

Quantus ergo ad

istū articulū dico aliter: quod potētie actiue
p̄mum correlatiuum est possibile: non
cōter sumptum vt opponitur ipossibi-
li: quia hoc modo possibile est deum eē
et tñ illud possibile non est terminus ali-
cuius potētie actiue: q̄ o3 q̄ possibile vt
est potētie actiue correlatiuum sumat de
terminatiuus: h̄o autē non videt nisi fm
q̄. Autē accipit possibile. 6. metaphy. et
alibi frequenter put opponitur ei qd ē
necium ex se: et tunc cum quodlibet in-
trīsecum deo sit in se formalit̄ necessa-
rium vel p̄ idēptitatem cū essentia que
est formaliter ex se necessaria nihil intrī-
secum deo erit terminus potētie p̄prie
dicte: et hoc ē cū ad omnia alia ab eēn-
tia diuina eandem rōnem p̄ncipiū habe-
ant tres p̄sonē quia prius intelligit p̄in-
cipium illud pducendi creaturas cōica-
tum tribus q̄ possit h̄ie actus pducēdi
ista alia sequitur q̄ eēlis erit potētia tri-
um p̄sonaz quātū ad numez possibile-
liū. Assūptū at declarat in. q. illa de or-
dine pductōnū extrīsecas ad intrīsecas
2. li. q. j. Et breuiter p3 ex hoc q̄ si sit p̄n-
cipium necessariū respectu vnius pduc-
tōis et ptingēs respectu alteri pductōis
pus est p̄n^m pducēdi necium q̄ ptingēs
q̄qd aut sit p̄n^m pducēdi p̄sonas necio
se h3 ad pductōes illaz. ptingēt at se h3

p̄n^m pducēdi creaturas ad ipas creatu-
ras. pus igit cōicat tribus p̄sonis q̄ possit
h̄ie actū respectū possibiliū extra. Ex h̄o
appet q̄ potētia ē eēlis i p̄sonis diuinis
nō tñ quātū ad extēsiōnē: s3 etiā quātū
ad intēsiōnē. siue enī potētia accipiat p̄
absoluto qd est sūdamētū relatōis p̄nci-
piū p3 q̄ illud fm eādē magnitudinē ē i
tribus nō tñ fm eandē magnitudinē fm
qd s3 simplr sicut dictū ē in. q. pcedēte
de q̄litate magnitudinū. siue accipiat p̄
relatōe sūdata sup illud absolutū eādē
relatō ē triū et si quā h3 magnitudinē ea-
dem ē magnitudo illi relatōis i tribus: et
ita oī modo ē eēlitas potētie et fm extē-
siōnē et fm intēsiōnē. Quod autē di-
ctū est de p̄mo correlatiuo potētie acti-
ue q̄ sit possibile itelligēdū est de possi-
bili obiectiue. s. q̄ ē terminus potētie non
de possibili s̄biue: q̄ illud nō est correla-
tiuum p̄uenibile respectu potētie actiue.
Nō enī oīs potētia actiua h̄et aliqd sic
possibile sibi cōrīdens s3 soluz illa po-
tētia actiua q̄ est trāsmutatiua. Equur
igit possibile obiectiue vt correlatiū po-
tētie actiue. nō aut possibile s̄biue: et ta-
le est illud possibile de quo adductū est
Aui. qd opponitur ex se necessario for-
malit̄. Quātū istud differat a necio ex se
formalit̄ siue a pducēte possit p̄firmari
p̄ p̄m. 5. metaphy. vbi vult q̄ p̄ncipiū
et causa p̄uertitur realit̄. oē at causatū
est aliud a cā: q̄ et possibile hoc ē p̄ncipa-
tū est aliud fm eū a p̄n^o. Cōfirmat etiā
am p̄ rōnem potētie actiue positā in. 5.
metaphy. q̄ ipa ē p̄ncipiū trāsmutandi
aliud in quātū aliud: q̄ multo magis est
p̄n^m pducēdi aliud: quia non pōt causa
tū ita esse idem cause sicut actiuius pōt
esse idē passiuo i creaturis. S3 tunc re-
stat dubitatio quō pō gnādi dicat po-
tētia: cū nō sit respectu alicuius possibilis
fm p̄dicta. Rō possibile p̄t sumi ad
huc magis extēdendo nomē q̄ vt oppo-
nit necio ex se: dicēdo illud eē possibile
qd opponit necio eē a se: et hoc mō oē

originatū eēt possibile. Sed nec sic vident sancti cōiter loq: nec etiā pbi: 7 h' mō posset pcedi filiū eē possibile q: originatū: 7 ita potētiā corrūdentē actiua huic termino eē potētiā. Verius tñ pceditur filiū esse pncipiātū 7 nō possibile: in pte tamē conceditur potētiā actiua gnāndi: q: potētiā actiua in creaturā aliquā dicit pfectōem. possibilitas autē sibi corrūdens q̄ repugnat nccitati ex se dicit pfectionē. trāsfert igit nomē vniū qd significat pfectōem. nomē autē aliū correlatiū qd dicit impfectōem nō trāsfertur in se: s: in aliq̄ p̄muniore se: vt sic ex pte pducētis dicat eē potētiā: 7 tñ ex pte pducti nō dicat eē possibilitas: sed tñ rō pncipiātū. Ex h' apparet irrōnabilitas illi' dicit qd sibi oipotētiā de v̄tute sermonis p̄tineat potētiā gnāndi. non autē fm vsū sāctorū: q: rsi aliqñ sācti v̄l doctores dicāt potētiā gnāndi eē potētiā: 7 gnāri eē terminū potētiē: tñ de v̄tute f̄monis neutra ē vera simplicit̄ loquēdo de potētiā. put respicit terminū possibile. sed ampliādo rōnem potētiē ad rōnem pncipiū. put in cōi respicit pncipiabile. h' mō loquēdo ad quēstionē de eq̄litate potētiē i diuinis psonis. R' 7 dico qd etiā si sunt eq̄les: q: fm m̄grm di. 7. hui' li. Eadē est potētiā q̄ pat pōt gnāre: 7 fili' pōt gnāri. Sz tūc ista eq̄litas potētiē nō est ad idē sicut si ponētur eq̄litas potētiē in colore ad imutandum visū 7 in sapore ad imutandum gustum. effēt quidē ista duo eq̄lis potētiē: nō tñ habēt eandē potētiā: nec ad idē: ita in pposito loquendo de potētiā hoc modo extēsiue ad actū notōnalem eq̄les sūt pater 7 filiū in potētiā extēsiue 7 intēsiue: q: potētiā q̄ est in pte ad actū gnāndi est eq̄ pfecta sicut in filio 7 ad eq̄lā obiecta: nō tñ est hoc modo oī no eadē potētiā sicut potētiā est eadē q̄ est respectu eiusdē possibilis: 7 hoc modo pcedēduz est qd in filio nō est oīs potētiā: vel nō est in eo potētiā ad om

ne accipiēdo sicut potētiā extēsiue licet in ipso sit oipotētiā que dicit potētiam ad oīa possibilīa. Est q̄ras si idē ab solutū est in pte 7 filio sup qd fundatur potētiā eq̄lis fm extēsiōne 7 intēsiōne: etiā illa que est ad intra q̄re non ē potētiā oīs eadē in vtroq: R' nō. dico qd rsi idē absolutū qd est potētiā sit in pte 7 filio. nō tñ sibi rōne potētiē quantū ad actū notōnālē est in vtroq: q: nō est sibi rōne pōis ad illū actum: 7 potētiā siue p̄ncipiū requirit ordinem p̄rioritatis ad terminū.

Ad argumenta p̄ncipalia. Ad p̄mū dico negādo illā p̄se quētiā p̄mā: 7 quantū ē ex forma p̄ntie. Cū probatur p̄ aug. cōtra max̄mū r̄ndeo qd illud argumētū aug. non tenet p locum intrinsecum quasi p locū a toto in quantitate ad partē totū in quantitate q̄si posse gnāre sit aliq̄d posse. sed tenet p multas p̄positōnes sibi intellectas: 7 h: illud argumētū reduci ad multos sylogismos. h' modo cōces' sit maximū p̄trē filiū generare s: non equalem. Cōtra aug. arguit: si genuit 7 non potuit gnāre filiū equalem sibi q̄ fuit impotens. p̄batio huius consequentiē ex quo dedit filio deitātē etiā fm maximū: quia aliter nō esset generatio: s: deitatem minōrē fm eum deitate patris: q̄ deitas nō ē infinita ex se q: infinito non potest esse aliq̄d maius nec infinitū pōt minui: rsi deitas non est infinita q̄ habēs eam non est oipotens. nihil enī est oipotēs cū oipotētiā requirit potētiā infinitā nisi habeat infinitam essentiam. Non igit tenet p̄ntia h' quasi sibi ista vniuersali p̄tineatur istud singulare: sed q: istud v̄le quod est oipotens p̄comitatur infinitas eēntie: 7 ita cōica bilitas i eq̄litate. Et similī sequit si pater non pōt intelligē pater non est oipotens: sed non sequit p̄ lodūz intrinsecum q̄si intelligē p̄is sit termin' oipotētiē: sed p

istas ppositōes sibi intellectas qđ nō pōt
intelligē nō hz oēm pfectōem simplici
7 tunc non est infinite cētie ac per hoc
nec oipotens. Cum arguitur postea de
oisciēte dico qđ scia non requirit ordinē
determinatū ad scibilia nec ordinēz poris
nec ordinēz posterioris: qđ potest esse si
ue respectu poris ut obiecti siue posteri
oris. potētia autē requirit determinatam
ordinem ad terminūz ut prioris ad po
sterius. 7 ideo scientia de necessitate ex
tendit se ad omne ens: quia omne ens ē
scibile. potentia autem non extēdit se ut
ad obiectum ad omne ens: sed tantum
ad ens possibile qđ quocūqz sumendo
possibile natum est esse posterius. Et iō
non est ad illud quod non est natum es
se posterius: 7 ideo non ad illud quod
est natum esse in persona infinita idem
illi persone. Cum postea arguitur p
ricar. dico qđ argumentum valet si po
nerentur duo oī per impossibile sicut
declaratum est di. 2. non autem de du
abus personis eque potentibus. Cum
probatur pmo qđ vna psona possz facē
aliā nullipotentem volendo omnia
possibilia 7 ponendo ea in esse. dico qđ
non potest velle ista alia psona non vo
lente. 7 ita nō ponerent in esse ab vna p
sona. alia psona nō volēte 7 ea in cē po
nente. Sz sicut i eodē instanti nature i
telligūt tres psonē hīc principū suffi
ciens ponendi ea inesse ita in eodem in
stanti intelliguntur habere actum qđ po
nuntur ista inesse. Sed si ponerentur
duo oī vnus ppa actōe posset omnia
ponere in esse: 7 alius non posset produ
cere ista eadem productione: ergo vel
ista eadem non posset producere 7 ideo
non esset omnipotens: vel posset produ
cere illa alia actione: 7 ita idem posset
bis accipere esse quod est impossibile.
Ad secundam pbatōnē qđ vnus om
nipotēs posset impedire alia volūta ab
alio. dico qđ illa probatio bona ē de du
abus voluntatibus: quia per impossi

bile habens suam voluntatē posset uti
ea contingenter ad quodlibet aliud obie
ctum a se. non sic autem est de duobus
habentibus eandem voluntatem: quia
ppter eandem necessitatem est vn' vsus
voluntatis ppi quam volūtas est vna
Et ideo non pōt vna psona ista volūta
te velle 7 alia non velle: sicut non potest
vna psona habere istam voluntatem 7
alia non habere illā. Cū obijciē ptra
istam rūtionem de forma que est in du
obus qđ sit pncipium operandi eodem
modo utiqz sicut si estz in vno solo: cō
cedo qđ filius non quasi naturaliter vel
coacte vult voluntate ista: quasi pater
volens pdeiminatū filiū ad volendūz
idem 7 non sit in potestate filij ideoz vel
le sicut erat in potestate patris. Sed in
eodem instanti nature pater et filius in
telliguntur habere voluntatem 7 eque
libere quemlibet actum volendū habē
re ut est illius obiecti sicut si alius non
haberet istam voluntatem. Est igitur
illa forma cuiuslibet habenti principium
vniformiter operandi sicut est si ille so
lus haberet eam. sed non ē alius habē
ti principium operandi: 7 alij princi
pium non operandi operatione que est
eadem illi voluntati sicut ista non ē ea
dem voluntas 7 non voluntas. vnde
necessitas illius consequentie. si pater
vlt hoc filius vult hoc. non ē contra li
bertatem volitionis filij. sicut nec ptra
libertatem volitionis mee ē ista cōsequē
tia si volo volo. ita nec ibi si pater vlt
a. filius vult a. quia idem velle ē patris
7 filij. Ad aliud de causa prima 7 se
cunda responsum est di. duodecima. qđ
ista ppositio veritatem habet propē
aliā virtutem siue vim causandi in
causa priorī 7 posteriori 7 illa que est
prior ē principalior. 7 hoc fallit in pri
cipio priorī fm originem 7 posteriori
in quibus est eadem vis vl' virtus cau
sandi respectu tertij cui' vis est in pro
posito. 7 iō in proposito nō v3.

Irea distincti

onē. 2i. quero. Utrū hec sit vera. solus pater est deus. Q. sic solus deus qui est pater est deus. g. solus pater est deus. a. n. p. 3. q. 2. solus deus qui est pater est trinitas. 2. a. p. b. a. f. per sile q. 2. sequit solū aial qd est hō currit g. solus hō currit. Itē solus deus est pater g. solus pater est deus. a. n. p. 3. per exponētes. 2. n. a. p. b. a. f. per cōuersionē exclusiue. Itē solus deus ē deus. g. solus pater est deus. 2. n. t. i. a. probat. q. 2. a. n. s. infert vtrāq. exponētē psequētiā. 7. q. 2. inferat exponētē affirmatiuā probō q. 2. sequit solus deus est deus. g. ois deus est deus. 7. ita pater est deus. g. sequitur affirmatiua exponēs cōsequēs Sequitur etiā solus deus est deus. ergo nō alius a deo est deus. ergo nō alius a patre est deus. probatio huius p. n. t. i. e. hic videtur fallacia cōsequētis alius a deo. ergo alius a patre. ergo arguēdo negatiue eodē ordine erit bonū arg. probō assumpti q. 2. si alius a deo inferret aliū a patre hoc eēt propter distributionem termini relationis diuersitatis: sed non distribuitur. probatio. q. 2. tunc eēt ois. p. positio falsa vbi predicaret relatiū diuersitatis de aliquo. puta quēcūq. talis homo est diuersus vel aliud. datur enī hic intelligi correlatiū primū huius relatiui. 7. per psequēs sequētur q. 2. homo esset alius ab alio. Et si terminus relationis distribuatur sequitur q. 2. sit alius a quocūq. alio. igitur alius a se. Oppo^m p. 3. per Aug. 6. de tri. 8. c.

Ad questionē potest fieri distinctio sicut distinguitur cōiter 7. bene q. 2. solus potest teneri cathegorematicē 7. syncategorematicē. solus quippe significat idē qd nō cū alio. sicut p. 3. per p. h. m. p. 2. i. o. elēcor. Ista autē negatio associationis potest intelligi determinare aliquid i se siue in natura rei. vel determinare aliquid ut est extremū cōpositionis in ha-

bitudine ad aliud extremū. puta negando associationē alterius ab isto in recipiēdo predicationē talis predicati. 2. i. o. modo nō admittitur in diuinis h. o. n. o. m. solus. q. 2. nihil est ibi solitariū. 2. o. modo cōceditur quādoquēq. nō associat sibi cō aliquid de quo dicatur idē predicatū. ita nō est predicando eēntiale de personalī q. 2. eēntiale cōuenit alij ab isto in cluso: 7. iō talis propositio negatur.

Declaratio istoꝝ. s. qualiter syncategorema disponit extre^m intellect^u componētis 7. diuidētis respectu alterius extremi. Et quō differat syncategorema ab intēsiōne 2. o. 7. quomodo diuerse determinationes syncategorematicę in se differunt. longū tractatū requireret. sed nō oportet hic inozari propter a. n. magis necessaria. Probatur etiā falsitas dispositionis propositę per illā cōeꝝ regulā i sophismatibus affirmatiua exclusiua infert vniuersalē affirmatiuam de terminis transpositis. igitur ista. solus pater est deus. infert istā. ois deus ē pater. vel omnis persona diuina est pater. Regula ista probatur ex rōe exclusiōnis quę videlicet notat precisōnē in illo cui additur respectu alterius extremi siue precisam cōmensurationē. s. q. alterū extremū nō excedat illud. 7. hoc notat ista vltis affirmatiua de terminis transpositis. 7. maxime in terminis cōiunctis. vbi potest vtrūq. extremū accipi vlt. Probatur ēt logice per vnā propōnētem quę exprimit totū intellectū exclusiue. Ista enī tū homo est risibilis l. 3. ponat cōiter habē duas exponentes. sufficiēter tamē exprimitur per istā. nullus nō homo est risibilis. ex qua sequit nullū risibile est n. hō per. cōuersionē. Et vlt. tra igitur nullū risibile nō est homo. p. illud scōi pyzmenias ex negatiua de p. dicato infinito sequitur affirmatiua de p. dicato finito 7. negatiua d. p. dicato negato. Qd probatur per primū principiū vni de quol. affirmato vel nega^o 2. c. 7.

hoc in predicatis simplicibus. q. negan-
do istam pñaz negatur vtraq. opposi-
ta ab eodem. et ultra q. omne risibile est
homo per equipollentiam a primo tē.
¶ Hic aliqui instant quasi vno correlati-
uo incluso aliud non excludit. q. vnus
ē de intellectu alterius. q. posita se po-
nunt tē. et sunt simul natura. ¶ Sed h.
est p. intentōem philosophi pmo phy.
arguentem ibi si tñ principium est pñci-
piatum non est. q. correlatiuum nō ē de
intellectu correlatiui sicut aliqd eius.
puta pars eēntialis vel integralis. s. sic
aliquid ad quod terminat intellect. et.
et tale est sufficienter diuersum ab iclu-
so quanta diuersitas requirit ad hoc q.
ipsū excludat.

Ad primum argu-

mentū añs distinguit fm cōpositionem
et diuisionem. sicut ista ois hō q. est albus
currit sensus cōpositōis falsus est. q. ibi
dē determinat ad standū p. patre p. istā
implicatōem q. est pat. sicut determinatur
homo ad standū p. homine albo in sen-
su cōpositōis ibi homo qui est albus. et
tunc pñia tenet. Sensus tñ diuisionis
vūus est. q. tūc enunciant duo pñdicata d.
eodez s. i. de quo ambo sūt vera. s.
de deo esse patrem et esse deū. quasi enū-
ciarent ista duo in duabus ppositioni-
bus cathegoricis copulatis sibi inuicem
quarum neutra specificaret alterā. et tē
pñia non valet ab inferiori ad suum su-
perius cū exclusionē. Et si obijcit q. si
milis pñia tenet in creaturis in sensu di-
uisionis. Respondeo si cōe idem innume-
ratum possit cōpetere pluribus inferto-
ribus non teneret illa pñia in sensu diui-
sionis. tenet. n. precise q. illud animal qd
est rōnale diuidendo nō est aliud ab ani-
mali quod est ratiōale in cōponendo.
¶ In pposito aut ratio illa non tenet. q.
iste idem deus qui ē pat. in sensu cōpositōis
nō est filius qui distinguit a patre.
Et ita deus q. est pat. in sensu diuisionis

potest dici vere de aliquo de quo nō of-
fendit in sensu cōpositōis. nō sic autē de aia
li quod est homo. q. illud in sensu diui-
sionis de nullo vere predicat de quo ve-
re nō predicat idē i. s. cōpositōis v. ex.
¶ Et ideo predicatur ibi indifferenti non
sic hic cum nō sit idē antecedēs scdm cō-
positōem et diuisionē. Aliqui etiam
distingunt principales ppositionē qua
si ista solus pater est deus possit habere
sensum cōpositionis falsum et sensum
diuisionis verum adducētes illud pñcla-
ni 2. cōstructionū iter exigens et exactū
cadit aliquid medium. Sed istud non
est logice dictū nec grāmattice. logice nō
q. tūc nō posset aliqd cōtrahi vel deter-
minari per aliquā contractōem vel deter-
minatōem. quantuncūq. n. immediate
adderet alicui determinatio cathegori-
ca vel syncathegori. ut homo alb. cur-
rit vel ois homo albus currit adhuc
restaret distinguere sicut hic in sensu cō-
positōis et diuisionis. et in vtroq. sensu re-
staret vterius distinguere. et sic in infini-
tū. nec posset aliquis sensus determina-
te exprimi. nec docuit philosoph. in ta-
libus multiplicatatem fm cōpositionē
et diuisionē. sed tantū in illis vbi eadez
materialia cōposita et diuisa diuersum
sensū faciūt. ista autē materialia ois hō
currit vel ois hō albus currit cōposita
et diuisa nullum alium sensum faciunt
secus est hic iste videt nūc me currere.
cōponendo nūc aduerbiū cum verbo p-
cedente vel sequēte. Nec etiam est dic-
tū grāmattice quia exigens et exactum
dicitur constructibilia quorum alterū
dicitur a pueris regere alterū ex vi aliq.
non est autē syncathegorematicū pstru-
ctibile respectu cathegorematici qua-
si vnū regat aliud ex aliqua vi. Et ideo
licet hic cadat medium vel implicatio
media cappa sor. i. cappa que est sor. nō
tamen hic homo albus et omnis hō al-
bus. Ad scdm dico q. illa non est sua
conuersa nec illa pñia tenet sed est fallā

pntis. qz sic pbatū ē i solone qōis exclu
siua ē pueribil cū vli affirmā de teris
trāspōsitis. g. i ferre exclusiua ex exclusi
de tris transpōsitis equalet illatōi vli
affirma ex vli affirmā de teris trāspo
sitis. In tali at illatōe vli ex vli ē falla
pntis. ois hō ē al. g. oē aial ē hō. a supio
ri ad suū inferi affirmando. Ita est i p
posito. Et pbat qz sp ex vi fmonis pce
dit ab inferiori ad supi cū distributōe.
Predicatu. n. vli affirmā nō notat cē
puertible sed stat qz sit supi ad sbz ex di
tributōe sibi vli nō seqt distributio p
dicati respectu eiusde. nec pte seq distri
butio pdicati respectu inferioris ad ali
qd si nō seqt distributio pdicati respectu
superiori ad illud. arguēdo g sic. oē b. ē a
g oē a. ē b. est falla pntis. qz ex distributi
one qd notat cē inferi nō seqt distribu
tio superioris. et hoc respectu pdicati qd
notat cē inferi ad p dīca supi s3 ē falla
pntis. sic arguēt ois hō est aial g oē aial
ē for. S3 cū pbat i p p puerfionē ppō
nis exclusi. R nō ois illatio in iis trāspo
sitis notat tāta vnionē extrēoz qta hōi
pt vltute p. vñ vli nega nō pueritē
i pticularē negatiua i iis trāspōsitis. l3 i
ferat eā. Ad ppositū dico q i de imis
trāspōsitis q tm capit de intellectu exclu
siue affirmā qtu aliq pt cape de iis trā
spōsitis est vli affirmā sic pbatū est i
2ª rōe ad solutōem pncipalē. g tal exclu
siua affirmā puerit in vlem affirmā
et pari rōe ex vli affirmā in exclusiua
affirmā. Et si obijcias A. l. male docu
it et insufficiēt puerfiones nō docēdo vlez
affirmati puerendā in exclusiua affir
matiua. R q puerfiones docuit pp
ficiendā ipfectōem ipfectozū sylloz. nō
aut exclusi alium locū tenēt i pficēdo
syllm ipfectū q aliq idiffinit i n exclusi
qz nō aliā clusiōnē i ferret q ptius i fere
bat in syllo ipfecto. Et iō bñ et sufficient
docuit puerfiones qtu nccūz sibi fuit
ad ppositū. Ad 3^m dico q ex negatiua
exponente aīe nō seqt neg^a exponēs pns
Lū pbat qz nō seqt ali^a a deo. g ali^a a pte

ne. qz i^a p^a ē bōa. Et cū vltet^r pbat q
innū^r h^r alletatis nō distribuit. qz tē cēt
ipossibilitas enūciādi tale rlm de aliq
R q in oibus relatiuis eqpātie cōe s3
se acceptū vt cōe est nō refertur. qz ex q
vt cōe est abstrahit ab omnibus relatis
siue termis relationū. qz rlo realis nō est
nisi distincti ad distinctum. sed si vt sic
referretur oportet ibi dare terminum
sibi relatum distinctū. Et ideo nō refer
tur ad aliquid eiusdem rōnis cū relato
sed refert ad aliqd alterius rōnis refert.
igz tale relatiuum tm p suo inferiori si
cur sile nō refert p sili in cōi ad sile s3 p
aliquo inferiori quod pōt distingui a si
mili ad quod refert. ita ē de differēti.
nō. n. refert ad differēs in cōi quasi ad p
mū correlatiuum quasi essent duo extre
ma pma relationis. et vtrūqz cōllimuz
ad omne differēs. s3 differēs est differēs
ab hoc differenti. Et si obijcias q relati
uū debeat pmo intelligere suū correla
tiuum cōe. R nō est tale correlatiuum
eius vt cōe nisi ipsum vt sumptū p ali
quo inferiori p quo distingui potest a
correlatiuo. Exemplum huius est in re
bus. quia si tota natura ignis esset i v^o
indiuīduo illud indiuīduum nō posset
generare. quia si sic tūc generaret alium
ignē i quo esset tota natura ignis et cēt
quasi due spēs ignis quod est impossibi
le. Et tamē nūc in vno indiuīduo na
tura ignis est ratio generandi. qz habet
vnitatem sufficientē p principio actiuo
et distinctōem sufficientē. Ita hīc siliu
do bene est ratio alicui referendi vel ter
minādi relatiōem. sed nec refert nec imi
nat nisi accipiatur p distincto in quo sit
ita q nec vnitas nec distinctio est per ac
cidēs sed vtrūqz per se respectu talis re
latiōis. sicut dicitur est i. q. de circumfess
ione. Nō. n. sequit nō alius a deo. ergo nō
alius a patre. sed in affirmatiua est bōa
pna ratione distributionis termini hu
ius relationis ppter negationem inclu
sam in ratione alicuius. Ad aliaz p
bationem cū dicitur solus deus. g solus

pr vel sol' fili. Rñdet q' s'bm exclu' p't
pari l' ad exclonem vel ad predicatū. p'°
habet supponem simplicem q' exclusio
fit ab eo ratione significati. 2° mō habz
suppositionem p'sonālē q' predicatum
attribuitur sibi p' supposito. Contra
istud. vnum extremum in vno actu cō/
ponendi 7 diuidendi h'et rationem vnā
fm quam accipitur respectu alterius ex/
tremi. quia diuerse rationes accipiendi
idem extremum respectu cuiusde'z termi/
nō videt stare cum vnitare actus cōpo/
nendi. Et si dicatur q' respectu exclusi/
onis supponit sibi vna ratione 7 vt ac/
cipit sub exclusione respectu p'dicati sup/
ponit sub alia ratione. Cōtra subiectū
nō d'pōnit respectu sue dispositionis
sed respectu predicati. 7 ita p'cise habz
illam suppositionem quam intelligitur
habere respectu predicati vt accipitur
sub vna dispositione. Ideo dico ali/
ter q' subiectum affirmatiue exclusiue
supponit confuse tantum sicut 7 predi/
catum vniuersalis affirmatiue. quod p'
bat ex p'utabilitate eaz. 7 s'v itō sic itā
re p'se tñ n' l'z descēdere. Posset tñ di/
ci i' p'posito alr q' i' creaturis. v'z q' deus
s'v exclonē stat p' hoc deo q' cōis est tri/
b' p'sonis. q' n'isio tacta est di. 4. p' q' stet
ibi s'bm d's ē p' 7 fili' 7. f. f. 7 posset etiā
valē di. 12. qd ē illud s'bm cui p' p'ueit a
gē respēu creaturaz. q' h' d's vt ē hac di/
tate d's n' intello aliquā p'sōalē p'petatē
l'z oē p'di' qd vez ē de h' p'dicato p' ve/
p' sit d' p're p' se s'z n' d' lo' p're s'z d' si. 7. f. f.

Ireca

di. 22. qro vtrū d's
sit notabilis a no/
bis viatorib' aliq' noie signifi/
cāte entia d'ina vt h' C. Hic d' q' sic d's i/
tellr a nobis ita pōt 7 a nobis noiari s'z
i'z q' diuersimo' aliq' asserūt de cogniti/
one dei ab intellectu viatorū ita pñt dñt
diuersimode de possibilitate ēt noiandi
deū: 7 q' negat pceptū vniuo' deo 7 cre/
ature 7 pōit duos pcept' analogos q'rū
.f. ali q' ē creatu' attribuit alteri illi. f. q'
ē dei d'ic s'z hoc pñt q' de' ē noiabil' a vi

atore noie expmēte i' pceptū analogū.
S'z ista pōem spāl'r arg'. Quia ois cō/
cept' real' possibil' h'et de cēn' oia nat' ē
fieri in intellectu vtute i' cēn' pbat q' qd
cūq'z obm itellibile m' natū ē facē i' itel/
lectu pceptū oēm realē possibilē h'et de
eo s'z s'z istos tñ vniū' pcept' real' nat' ē
h'et de cēn' oia vtute ē l'z itellēs negoci/
ās possit ples pcept' cāre 7 fabricare cir/
ca idē obm. g' qd cūq'z obm p't facē pce/
ptū realē in intellectu de deo p't facē illuz
vniū' quē pceptū i' cēn' ēē nata d' se fa/
cē: s'z i' vniū' ē h' cēn' vt ē hec. g' qd cūq'z
obm faciat aliquā noticiā de deo i' intel/
lectu nō faciet fm opi. ista pceptū ē vt
ē hec cēn': 7 ita noiabil' ē a viatore nō
significāte hāc cēntiā vt hec.

Sot

dici breuē ad qonē q' ista
ppō cōis multis opi. q'.
sic intellr ita 7 noiāt s'ia est si itelligatur
p'cise. q' distincti' p't aliqd significari q'
intelligi. qd v' p'suaderi ex hoc. q' cū s'ba
n' sit intelligibil' a viatore nisi in pceptu
cōi entis sic pbatū ē di. 3. si nō posset di/
sticti' significari q' itelligi nllm nomen
ipositū a viatore significaret aliquā rez
de gnē s'be. s'z sic p'cise p'cipit ab intellectu
viatoris aliq' p'petas a q' iponit nomen
q' p'petas cōi expmīt p' ethimolo' nois
ita p'cise tal' p'petas significaret p' nomē
puta p' hoc nomē lapis n' significaretur
aliqd de gnē s'be s'z tñ aliqd d' gnē actōis
puta lesio pedit quā expmīt ethimo' h'
nois 7 s'uit rō a q' iponebat nomē. ita p't
argui de oib' aliq' nois' ipositis reb' d'
gnē s'be q' nllm eoz significat aliqd nisi
p'petatē accitālē aliquā q' itelligebat
ab iponēre. vel o'z d'icē q' ipse distinctius
noiabat s'bam quā itellēxit. Qualr aut
hoc sit possi' p't itelligi sic fm viā aug.
6. de tri. c. 5 q' pbat p'pōem i' oī cre' ma/
p'cipiūt ab aliq' multa accitā p'currē i'
eod. puta tal' q'ltas 7 tal' q'rtas. 7 pbat
neur' illoz ēē alitēz. q' vtrūz illoz ma/
net s'ñ alio. pbat ēt 2' v'qz illoz aliqd
aliō ēē s'bm cōe. q' vtrunqz illoz pōt
destrui n' destructo ali. g' aliqd 7 2

concludit esse sibi vtriusque ut quantitati et qualitati. illud autem quod subest non concipitur in conceptu quidditativo nisi entis vel huius entis. Et tamen frequenter accidit quod talis qualitas et talis quantitas coniunguntur in aliquo et alibi non coniunguntur. et hoc non est ex natura qualitatis et quantitatis ut preostensum est supra concluditur. igitur quod hoc est ex natura illius tertii in quo fundantur ambo ista. non autem coniunguntur talia in isto tertio qualia in illo. Ex quo etiam diuersimode coniunguntur in diuersis concluditur substratum istis esse diuersum a substrato illis. et ex hoc concluditur tertium illud esse aliud ab alio tertio. ergo cognoscit aliud tertium esse substratum. et similiter quod sit aliud a subiecto alterius. Neque enim cognosco distincte quod sit in se nisi quod sit ens vel res affecta talibus accidentibus. vnde ulterius conceptio quas possint in illo habere quod sit est res aliqua habens talia accidentia et relationes. Ad propositum ergo non accidentibus sed isti alij sic distincto quicquid sit quod est cum istis prius dictis que intelliguntur imponitur nomen aliquod. illud videtur esse proprium signum huius sub ratione qua hoc. ita quod imponens nomen intendat illam entiam de genere substantie significare. et sicut intendit significare ita nomen quod imponit est signum et tamen ipse non intelligit illud distincte quod distincte intendit significare per hoc nomen vel per hoc signum. Exemplum est etiam si quis imponere characteres hebreos nesciens voces hebreas in particulari sciens tamen quod aliqua vox est prima aliqua secundum et aliqua tertia imponeret sic aliqua est prima et quicquid sit illa. volo quod significet tali nomine vel tali characteri. illi characteres essent signa illarum vocum hebrearum quas aliquis hebreus distincte cognosceret obiectis sibi talibus signis. non hebreus autem et si cognosceret quod significaret per istas figuras. non tamen illud quod significat distincte cognosceret. sed tamen in

ratione propria vocis vel secundum. Breuius igitur dici potest quod ad minus nomina multa imponuntur que significant deum in communi. quod sic nomen potest concipi a simplici viatore ut patet di. 3. l. si verum est quod distinctius potest significari quod concipi potest deus nominari a viatore nomine significante hanc entiam. Quicquid sit de istis verisimile est deum nominari tali nomine. et hoc siue illud nomen sit impositum ab ipso deo vel ab angelo cognoscere ipsum deum vel a viatore. verisimile est. n. quod multa nomina sint in sacra scriptura distincte illam entiam significantia. sicut iudei dicunt de nomine dei quod vocatur tetragrammaton. Et videtur deus dicere exo. 3. hec dices filiis israel qui est misit me ad vos. hoc nomen mihi est in eternum. Et ca. 6. Ego dominus qui apparui abraha etc. nomen meum adonai non indicaui eis. Est ergo deus nominabilis a viatore nomine significante propriam entiam ut est hanc entiam. quod viator potest vti illo signo et intendere exprimere significatum illius signi siue ipse imposuerit illud signum siue alij quicquid cognouit significatum. et tali etiam signo potest viator vti tanquam nomine licet non potuerit illud imponere tanquam signum. Si autem ista propositio esset vera quod nullum nomen potest alicui imponi distinctius quam intelligatur. hec tamen est falsa quod nullus potest vti nomine distinctius si significante rem quam ipse possit intelligere. Et ideo simpliciter concedendum est quod multis nominibus vti potest viator exprimere entiam diuinam sub ratione entie diuine.

De distinctis.

23. quero vtrum persona sanctus quod dicitur aliud esse patri filio et spiritui sancto dicat precise aliquid se de intentionis. Non probo. quod persona est terminus productionis realis. et adoratur. secundum cuncta intentio non terminat productionem realem. nec adoratur. ergo etc. Preterea trinitas in diuinitate non est tamen conceptuum sed

Et sic forte p[ro]p[ri]e
iposte sunt vnde ad
significandum

rerum contra errorem sabelli. Contra.
omne commune pluribus vniuocum et
distinctum et plurificatum in eis dicitur de
eis secundum aliquam rationem vniuersalis. perso-
na est compositio vniuocum patri et filio et s. f. et
plurificatum in eis etiam secundum Augustinum. 7. d.
trini. c. 4. vel. 26. g. dicitur de eis secundum aliquam
rationem vniuersalis. Et si dicat aliquam
intentionem secundam vere esse in diuinis ali-
ratio vniuersalis quod non videtur inconueni-
ens. si vero dicat intentionem primam erit in di-
uinis vniuersale reale compositio. et ita ali-
quiditas potentialis quod videtur inconueniens.

Hic dicitur quod persona tamen dicitur intentionem se-
cundam. quia sicut indiuiduum in oī natura ita
suppositum in natura substantia et persona in natura intel-
lectuali. sed indiuiduum et suppositum di-
cuntur tamen rem secundam intentionis. et persona di-
citur tamen rem secundam intentionis. Confirmat
ratio. quia natura in qua sunt ista. ut eētia non
est de se ratione istorum. ponit enim in
diffinitione istorum ut additum. igitur non va-
riat rationes formales istorum. Item de compositio
dicitur de pluribus dicitur de eis. secundum rationem ali-
cuius vniuersalis. si persona significet rez
prime intentionis compositio tribus. illa dicitur de
eis sub ratione generis generalissimi. aut aliter i
termedij. aut secundum rationem spiritus spiritualissime.
quorum opposita sunt manifesta. quod non sit
spiritus spiritualissima manifestum est. quia tunc sequi
retur quod due erunt quasi species spiritualissime respe-
ctu earundem personarum. deitas. n. f. 3. Da-
masce. c. 5. notat quasi species circumplec-
tiua hypostaseos. et persona et notabit species
spiritualissima respectu earundem. g. 7c. Addit
huic opinioni quod persona dicat aliquid
2^a intentionis non tamen dicit illud in abstrac-
to sed in concreto. et ideo potest predicari de re
prime intentionis et supponere per ea. Exe-
plum species est intentio. ibi accipit species per
ipsa intentione in se. et species predicatur de
pluribus differētib⁹ numero. ibi accipit
species per re quam denominat. non. n. pre-
dicat hanc intentionem species de pluribus ut
videtur sed homo vel asinus de quibus dicitur hoc
intentio. Contra istud. et primo contra opinā

tem. quādoquē a formalibus constitutis
aliquorum potest abstrahi aliquod compositio
prime intentionis pari ratione vel maiori po-
test abstrahi aliquid compositio a constitutis per il-
la. persone autem diuine sed istos constitu-
untur per relationes formaliter. ab illis
autem constitutis potest abstrahi aliquid compositio rea-
le prime intentionis. paternitas est. n. ratio
filiatio est relatio et hoc vniuocum sumē⁹
relationem. quia potest esse certitudo de co-
ceptu relationis ad intra dubitando de quod
libet conceptu spāli. et talis sic certus non
tamen habet certitudinem de voce sed de
conceptu aliquo. ergo conceptus ille de re-
latione in cōi alius est a conceptu illi⁹ i spe-
ciali. g. multo magis a constitutis per istas
relationes poterit abstrahi aliquid res pri-
me intentionis. assumptum autem de vniuoca-
tione relationis magis patebit inferius i
ista. q. Contra opi. in se. quia oīs intentio
2^a est relatio rationis non quicquid sed pertinens
ad extremum vel actum intellectus compo-
nentis vel diuidentis vel saltem pferen-
tis vniuocum ad alterum. hoc patet. quia intentio secundam
secundum oēs catur per actum intellectus negoci-
antis circa rem prime intentionis qui non
potest carere circa obiectum nisi tamen relatione
rationis persona autem non dicit relationem ra-
tionis et precipue non dicit relationem per-
tinentem ad actum. intellectus componē-
tis. Quia autem non dicat aliquam relationem
rationis videtur. quia tunc saltē necessario coe-
rigeret correlatiuum ad quod referretur. quia
impossibile est intelligere relationem et non
esse ad aliquem terminum et correlatiuum. si
cut oīs intentio secundam requirit correlatiuum
ad quod refert. ut species respicit genus per suo
correlatiuum et particulare vltimum per suo corre-
latiuo. et sic de alijs. persona autem non dicitur
aliquius persona vel saltem non dicitur
extremum intellectus pferentis. Item
duco rationem eorum ad oppositum.
quia vnitas est passio entis sicut patet
4. meth. et per prius consequitur rem ex natura
rei. et maxime est verum de illa vnitate
que est vera vnitas cuiusmodi est vnitas

indivisiui. q̄ talis vnitas n̄ dicit̄ int̄rōez
scōam. 7 sicut non vnitas in cōi ita nec
vnitas in natura intellectuāli. si iḡ per-
sona dicat vnitatē in nā intellectuāli sic
indivisiui in cōi sequit̄ oppositūz cō-
clusionis eoz. Preterea p̄tra rōem se-
cūdam Aug. de doctrina christia^a 7 pōit
in lra di. i. 7 di. 25. pmi li. dicit q̄ res q̄
bus fruēdum est sunt pater filius 7 .f. f.
vnde fm̄ ipm̄ tres persone sūt tres res.
res autem n̄ videtur dicere secūda int̄-
tione 7 tamē est cōe tribus personis 7
numerat̄ in eis. ergo n̄ oportet dicere p̄-
sonam significare secūda int̄tionez. qz
est cōe numeratum in multis. magister
etiam di. 25. c. 8. exponit tres psonas p̄
tres substantias vel tres subsistētes. s̄b
sistētia aut̄ n̄ videtur significare rē secū-
de int̄tioneis. 7 tñ est cōe tribus 7 nume-
ratur i eis. Dicūt. n. tres subsistētie tres
subsistētes tres res tria entia. Itē predi-
cta opi. querit quomō psona possit vni-
uocē p̄dicari de pluribus idivisiuis nī-
si sit vlē. sed eāde difficultatē petit d̄ re-
latione 7 eodem mō sequit̄. magis. n. vī-
det q̄ a cōstitutis possit abstrahi cōe q̄
a p̄stitutis. sed quō potest abstrahi
aliq̄d cōe p̄me it̄tioneis 7 tñ non vlē re-
ale dicit̄ di. 25. Preterea p̄tra additūz
arguo sic. adiectiuum non determinat
aliquid nisi illud ad q̄d terminat̄ et̄ de
pendētia. sed adiectiuū non potest imi-
nare dependētiaz alterius adiectiui. qz
equaliter depēdent 7 ambo sūt eque de-
pendētia. q̄ neutriū determinat alterūz
q̄ si hoc nomē psona sit tale cōcretum n̄
potest terminare depēdētiaz alterius
cuiusmodi est ille terminus numeralis
tres. iḡ non bñ diceret q̄ sunt tres p̄sōe
nisi intelligendo aliquod substantiū q̄d
determinetur per vtrūqz adiectiuū. s̄z
non est dare aliquod substantiū tale s̄b
intellectum. ergo 7c.

Ad questionem respō
deo
q̄ accipiendo diffinitionē p̄sone quam

ponit Ricā. 4. de tri. c. 22. q̄ est intellectus
aliis nature incōicabilis existentia p̄ quā
diffinitionem exponitur vel corrigitur
diffinitio Boetij dicētis q̄ p̄sone est rō-
nalis nature indivisiua substantia. qz sic
sequeret̄ aiam esse personā quod est in-
cōueniens. Dico q̄ nihil p̄prie est i hac
diffinitione Ric. quod significet int̄tione-
nem secūda. qz ex natura rei sine oī ope-
ratione intellect^{us} est i patre natura itel-
lectualis 7 entitas incōicabilis. Ista aut̄
incōicabilitas duplex est. q̄d potest intelli-
gi ex dictis in di. 2. qz cōicabile plurib^{us} dī-
citur dupl̄r. vno mō dicit̄ cōicabile plu-
ribus quod est idem cuilibet eoz. ita q̄
quodlibet sit ipsū. sicut vlē dicit̄ cōicari
suis inferioribus. Alio mō cōicaf aliq̄d
vt forma qua aliquid est sed nō est ipsū
vt aia cōicatur cor̄pori 7 vtroqz mō dī-
tas est cōicabilis. 7 neutro mō p̄sone est
cōicabilis. Et ita dupl̄r ē incōicabilitas
p̄tinentis ad rōnem p̄sone. p̄pter q̄d aia
sepata l̄z habeat p̄mā incōicabilitatem
non tñ est persona qz n̄ habet secūdam
7 vtraqz incōicabilitas requirit̄ ad rōez
p̄sone 7 est in re ex nā rei. 7 ita nihil de
rōne p̄sone dicit̄ int̄tione 7 secūda.

Cōtra. istud potest obijci qz fm̄ istō vī-
det q̄ p̄sone tñ significet duplicēz nega-
tionem duplicis cōicabilitatis. Et si h̄
sit vez tunc videt̄ dubiūz quō negatio
possit ēē cōis tribus p̄sonis nisi affirma-
tio aliqua sit eis cōis p̄pter quam insit
eis talis negatio. qz negatio nō videtur
tribus puenire nisi psequatur affirmati-
onē. non est aut̄ deitas ista affirmatio.
qz ipsa nō numeratur i tribus. q̄ n̄ opor-
tet dare aliq̄d cōe positiū p̄us ab eis ab-
stractum q̄ sit negatio talis. 7 tñc habe-
tur ppositum. Si etiā dicat p̄sone talē
negationem precise n̄ videtur dicere to-
ta 7 rationē p̄sone quia p̄sone dicit̄ rē
ad dignitatem vel ad p̄fectionē p̄tinentē
negatio autem nullam dignitatem vel
p̄fectionem ponit. Videtur etiā qz dī-
cat relationem rationis per hoc qz suūz

oppositum. s. cōicabile tñ dicit relatio-
nem rationis in cētra diuina. est. n. esse
cōicabile filio 7 tñ essentia nō refertur
realiter ad filium. 8 incōicabile dicit re-
lationem rationis. Ad primum istoz
dico q ab vltimis distinctiuis 7 pōitu-
tiuis psonarū nihil potest abstrahi cōe
dictū de eis in quid. quia illa sūt pmo
diuersa. i. nihil idem realiter includētia
tunc. n. esset querere de eis p quid distin-
gueretur. 7 ideo oē cōe abstrahit ab eis
vel est pceptus oīno negatiuus vel salte
n est quidditatiuus pceptus vnius rati-
onis: certum est autē q aliqua negatio
cōis potest abstrahi ab illis vltimis. 7
hic vnius rationis. quia negatio est vni-
us ratiōis per hoc q repugnat affirma-
tioni vnius rōis. quibus cūqz igitur re-
pugnat affirmatio vnius ratiōis: conue-
nit negatio vnius rationis. 7 ita tribus
personis 7 etiam distinctiuis illarum
vltimis potest cōpetere negatio aliqua
cōis. si illa dicatur esse incōicabilitas. 7
si ponatur icommunicabilitatem solaz
esse de perse rōne pōitutiui psonē ita q
personalitas sit icōicabilitas subsistētis
i natura intellectuali 7 ita oīa alia pter
pīmū sint addita in ratione persone tē
psona pprie n diceret aliquem pceptuz
pprie pōitiuum. Sed tñ non dicit ali-
quē pceptum 2° intētionis. Ois. n. pcep-
tus est intētionis pme qui natus est fieri
imediate a re sine ope vel actu intellect^o
negociātis. qualis est pceptus n tñ pōi-
tiuus sed negatiuus. Tām dubitatur
quō potest negatio esse cōis sine pōitio-
cui insit. Rñdeo q tuncqz diuersis
si nihil etiam cōe haberet potest esse ne-
gatio cōis. sicut n for. est cōe vniocum
ad oīa alia a sorte entia 7 nō entia. Et lz
illa quibus negatio est cōis habeāt ali-
qō pōitiuū cōe. n tamē oportz q per il-
lud cōe insit eis negatio cōis. n rationa-
litas eim pūit vltime differentie asini
7 equi 7 n per aliquid cōe in illis quib^o

conuenit ista negatio. qz vel nihil est cō-
mune differentijs vltimis vel si entitas
ei^o cōe est n ppter entitatem puenit eis
talis negatio. sicut nec ppter entitatez re-
pugnat eis talis affirmatio. Et sic dicen-
dū q maior est falsa qz negatio est vni^o
rationis qz opponitur affirmatiōi vni^o
rationis 7 n qz consequit affirmationez
vnius rōis. n homo. n. est vnius rōis.
qz homo cui opponit est vni^o rōis 7 nō
qz psequit affirmatiōem vni^o rōis. n hō
. n. cōe est enti 7 nō enti qbus nihil affir-
matiuū siue pōitiuum est cōe. Luz se-
cūdo obijcitur q negatio n dicit aliqd
ad dignitatem pertinens. 7 ad hoc etiā
possūt adduci rationes ad picipale. qz
negatio n adoratur nec etiam est termi-
nus actionis realis. Possit dici q ne-
gatio i genere differt a negatione extra
genus 7 a puatione. pūatio quippe re-
quirat subiectum aptum vel fm se si est
pūatio scdm se. vel scdm gen^o si est pū-
uatio f3 genus. sicut talpa dicit ceca. 5°.
methaphys. c. de pūatione. Negatio
extra gen^o absolute nihil requirit. quia
equaliter dicit de ente 7 d non ente. Ne-
gatio autem in genere quasi mediat. qz
requirit subiectum de quo dicatur non
tamen aptitudinem ad formam. talem
forte negationez iporat diuersitas de q
alias. quia negat identitatem vel notat
nō identitatem talem in ente. ergo tales
potest nominare icommunicabilitas
vt importatur in persona. quia notat
negationem duplicis comunicabili-
tatis in natura intellectuali. nec tamen
dicit aptitudinem ad aliquam commu-
nicabilitatem sed negationem illam in
natura pōitiua intellectuali. 7 ita dicit
aliquid pertinens ad dignitatem nō ra-
tione significati sed ratione connotati
7 subiecti. 7 sic posset concedi personaz
generari 7 adorari sicut cecus ambu-
lat vel amatur. non q cecitas sit ratio
ambulandi. sed q illud in q est tal pua^o.

sit sibi respectu talis predicati. Cū autem arguitur de comunicabili et incommunicabili dico quod unum oppositum potest esse ratio rationis et aliter ratio realis. vel saltem negatio vel positio realis alicuius relationis. sic idem perfecta identitate dicit relationem rationis. S. meth. c. de eodem. et tamen diversum quod negat istam identitatem peruenit rei absque actu rationis et intellectus. et ratio est quod licet aliquid non conveniat rei nisi ex opere vel actu intellectus tamen potest repugnare rei ex se sine actu intellectus. sicut foris universalitas repugnat. que tamen non peruenit homini nisi per actum intellectus operantis et negociantis circa hominem. Et si igitur comunicabilitas dicat tamen relationem rationis in essentia tamen potest repugnare persone ex aliquo quod est in re: et propter idem potest sibi incommunicabilitas competere. Ista igitur via supposita sicut certa quod a personis potest abstrahi aliquis conceptus negatiuus negationis in genere. et hoc non solum a personis quasi constitutis. sed etiam a formalibus constitutivis earum. Est dubitatio ulterius utrum tale commune solummodo sit abstrahibile ab eis vel aliquod commune positivum.

Et videtur quod oporteat ponere aliquod positivum possibile abstrahi ab eis propter verbum Augustini de doctrina christiana et verbum magistri in in libro dei. 25. que adducta sunt pro opinionem. Potest dici quod ab individuis non tamen potest abstrahi species que dicit quidditatem individui duorum sed etiam aliquid quasi proprium.

Intra distinctionem

tionem. 24. quero. Utrum in divinis sit proprius numerus. Rursus autem ponitur quod numerus habeat unitatem formalem respectu et formalitatis unitates sunt materiales. et sicut materiales illius forme. Aut ponitur quod numerus est tantum unus aggregatione unitatum sicut acervus lapidum dei unus aggregatione lapidum. Quod horum verum sit alias videbitur. quando tractabitur de numeris.

Primo dico quod in divinis non est numerus. quia quilibet persona divina est infinita. et quilibet personarum pluralitas est eadem de infinitis. Sed nihil quod est ex se formaliter infinitum vel idem infinitum est potentiale vel per aliquid. quia tunc esset aliquid maius infinito. quia totum esset maius infinito si tamen personarum esset infinita. Et ideo illam personam tenendo non erit numerus in divinis. Si 2^a positio vera est. scilicet quod numerus est tamen unum aggregatione unitatum cum aggregata sint simpliciter diversa ita quod non faciunt nec sunt aliquid per se unum imo sunt minus unum quod illa quod si unum per accens. et que si in divinis si ideo alicui unitate quod est essentia sequitur quod nulla est aggregatio ibi rei ad rem. Et ita nullus est numerus secundum istam 2^{am} positionem. Si tamen numerus habeat esse in intellectu. tamen si accipere plura vel plures unitates. cum intellectu aliquis possit accipere tres unitates scilicet. vel unam solam non accipiendo tres personas et non sit conceptus ita perfectus accipiendo unam personam sicut concipiendo tres personas. unde aliqui distincti articuli fidei respiciunt distinctas personas. posset poni quod ibi est unus numerus quasi unus conceptus totalis trinitatis in intellectu. Sed obmittendo de numero. an sit in intellectu et loquendo de numero in re. dico quod numerus simpliciter non est in divinis. tenendo alteram illarum duarum opinionum primarum. preterea tamen ibi numerus secundum quod dicitur. scilicet cum hac diminutione personarum quia ibi sit abstractio illius a numero quod non dicitur imperfectione. scilicet distinctione ab eo quod notat imperfectionem aut in utroque numero aut saltem in altero. scilicet a potentia litate si numerus est unus secundum formam. vel a diversitate si numerus est unus per aggregationem unitatum plurium. bene tamen ibi preterea distinctio sine diversitate vel potentia litate vel etiam aggregatione. quia dicitur imperfectionem aliquam in unitate.

Intra distinctionem

tionem. 25. quero utrum persona in divinis dicat sibi vel

relatōem sine argumentis. R^o psona non dicit relatōem ppriam. q^z hoc nō mē psona est cōe tribus. fm Aug. 7. de tri. c. 7. si tres psonae sūt. cōe est eis hoc qd est persona: et nō communitate equo- cationis sicut hic hō est cōis forti et pla- toni: hoc quidē est equiuoce q^z pno mē hoc. qd demonstrat hoc significat. Nō ita hic. q^z equiuocu non numerat i eq- uocatis. Non. n. d^r piscis. et sydu duo canes. q^z numeratio ali^e in qbus requi- rit vniuatōem eius in eis. psona ē sic cōis q^z numerat in eis. Nec dicit relatio- nē cōem. quod pbat per Aug. 7. de tri. c. 5. vel. 34. q^z pat nō ē psona filij nec e^o. Et ista rō pōt deduci sic. ad quodcuq^z dī relatiū inferius ad idē dī relatiūz supius l^z non pmo. Exēplum. si dupluz est duplum dimidij. et hoc p^o. dupluz ē multiplex dimidij. licet non p^o. Et nō so- lū hoc. sed et vsq^z ad generalissimuz. est relatiūm dimidij. l^z nō pmo. i. adeq^zte g^z si psona diceret relationē cōem. tunc pat sicut est pater filij pmo. ita pater eēt psona filij per se. l^z non pmo qd est fal- sum. Nec persona dicit s^uam scōam. i. quidditatē q^z illa nō numeratur in tri- bus psonis. persona autē numerat. g^z fm duas opī. tactas in. q. de persona dī. 23. Quia fm vnā opī. persona dicit ne- gationē in genere cōmūem tribus. et sic nō significat s^uam nec relationem. pno- tat tū aliquid positiuū. et pmo cōnotat illud de quo pmo p^odicatur. puta patrē filium et. s. f. non quasi ex pmo intellectu suo: sed sicut cōe pnotat inferius p quo supponit. 2° pnotat relationē. qua patri pueniat talis negatio cōis et filio simlr. 3° et vltimo pnotat cēntiam que l^z sit in pmo pnotato. nō at est in eo ratio isti- us negationis. Si autem teneat alia opī. in. q. illa de persona. s. q^z persona di- cat aliquid positiuum abstractū a trib^o vt quasi p^oprium nō vt species. tunc dici potest q^z significat positiuum. sed nec s^u stantiam nec relationem et hoc extēden-

do s^uam tā ad p^olmā q^z ad scōaz. s^z ali- quod positiuū indifferens ad vtrāq^z ra- tio. n. subsistentis idifferēs est ad abso^m et relatiūm. tenēdo psonas diuinas esse relatiuas pmo. Ex p^onti tū dat itelligere sicut superius suū inferius illud p quo accipitur relatiū superius de quo dici- tur psona puta patrem filiū. s. f. Ex secū- do ipsas relatōes et 3° cēntiā. Ita q^z vtra- q^z opī. posita. 23. concordat in hoc q^z p- sōna de p^oima ratione sua nō dicit relati- onē nec s^ustātiā. et hoc nec primam nec scōam. sed fm vnā opī. dicit pceptū negationis in genere cōis tribus qui dī- stinguit i eis. fm aliam opī. dicit pceptū positiuū cōis distincti in eis. Et fm vtrā- q^z opī. tale cōe siue positiuū siue p^oua- tiuum pnotat sicut suū inferi^o illud d quo formaliter d^r puta patrē filiū et. s. f. Et quasi 2° connotat formalia distinc- tiua in eis. Et 3° cēntiā cōem in eis. Sed obijciatur q^z persona significet s^u stātiā scōam. i. q^zdditatez p hoc qd dī- cit Aug. 7. de tri. c. 4. vel. 7. per hoc q^z est tres persone. Rūdetur ad. q. illam qua queritur in diuinis quid tres. quid aut querit cēntiā. Preterea dīc Au- 7. de tri. c. 5. vel. 9. q^z non est aliud deū eē et p^osoam eē. g^z persona est mere cēn- tiāle. et per p^ons significat s^uam scōam et quidditatem. Ad primū respondeo q^z quid. quandoq^z querit diffinitionez quādoq^z querit illud de quo aliquid dī- citur. primum patet ex primo topicorū Diffinitio est oratio indicans quid est es- se rei. Secundum etiam patet per phm 4. methaphy. totaliter querendum est quid vnum. quemadmodum et quid ē tanq^z non sufficiens q^z hoc ipsum istius natura. Intēdit dicere q^z non sufficit dī- cere ipsum vnum esse p^oncipium sicut aliqui philosophi ipsum vnum esse p^oncipium dicebant sicut platonici. sed ali- quid de quo dicitur vnum. Et scōm h^o questio ista quid est elementum. dupli- cem habet responsionem vnā assignā^o

elementi diffinitionem. aliam assignando illud de quo dicitur elementū puta ignis est elementum. Nūc autem catholicis confitentibus tres. scdm canonicaz epistolam Johā. 5.º ca.º. quesierunt heretici quid tres. non interrogantes huius nominis diffinitionem. sed quid esset illud substantiuum. quod determinaret per illud adiectiuum tres. sū de quo diceretur. 7 ad hoc bene responderetur per hoc. quod est persona. Cum igitur accipitur q quid querit de essentia. non est verum generaliter nec specialiter in proposito. Ad secundum de Augustino patebit di. sequenti. q persona est ad se tam in se q in suis inferioribus. licet nō ita sit ad se. sicut essentia est ad se. Et hō si ponitur diuinas personas esse constitutas in esse personali per aliqua absoluta. Si autem hoc ponatur. difficile videtur exponere auctoritatē beati Aug. sed de hoc dicitur ibi.

Intra distincti

onem. 26. quro. Utruz persone constituuntur in esse personali per relationes originis.

Q non relationes originis sunt alterius rationis. sicut relationes specie differentes in creaturis. quod apparet. plus enim differt paternitas a filiatione q filiatōe vlt paternitas a paternitate. ergo constituta per eas formaliter differunt specie. persone igitur differūt specie 7 ita generatio est equiuoca in diuinis. que improbata sunt di. 7. Itē qua ratione relationes originis constituunt personas. eadem ratione relationes communes constituerent eas. 7 ita eadem persona constitueretur duplici formali constitutiuo. quod est inconueniens consequētia probatur per hoc q relationes communes equalem distinctionem requirunt in extremis sicut relationes originis 7 eodem modo stant cum vnitāte essentie. ergo equaliter di-

stinguunt. Preterea. relatiōes opposite de secundo modo relatiuorum possunt fundari in eodem. sicut voluntas mouet se. relatio autem mouētis 7 moti pertinent ad secundum modum relatiuorum. ergo pari ratione relatiōes producentis 7 producti que pertinet ad eundem modum possunt esse in eodē. 7 ita per eas distinguuntur supposita. Confirmatur ratio per Boetium qui in finibz sui de trini. dicit q relatio ista est quasi eiusdem ad se. ergo relationes iste non distinguunt. Contra Boetius ibidem substantia continet vnitatem relatio multiplicat trinitatem.

Respondeo opin.

quorundam est sicut prepositiuū q persone seipsis distinguuntur. Et ita non ē querere quo formaliter distinguuntur vel quibus constituuntur quia non habent constitutiuum. Confirmatur positio ista. quia persona diuina est eque simplex sicut essentia. essentia autem ppter sui simplicitatem seipsa distinguit a quocunq. igitur 7 persona. Item abstractum 7 concretum idem significant. ergo paternitas 7 pater. ergo dicere patrem distingui paternitate est dicere ipz seipso distingui.

Contra istud argu

itur sic. Quocunq. non sunt primo diuersa aliquo sui distinguuntur. quia q se totis distinguuntur sunt primo diuersa. si enim non sunt primo diuersa s aliquid idem entia tunc non eo distinguuntur quo sunt idem. sed aliquo sui quo nō sunt idem. Sed persone diuine non sūt primo diuersae. quia sunt eiusdem essentie. ergo adhuc est querere quo distinguuntur. Item plures proprietates sunt in eadem persona sicut in patre innascibilis. 7 generatio actio. 7 distinguuntur hec scdm Aug. 5. de tri. ca. 6. vel. 13 vbi vult q si pater non esset ingenuus

posset tamē esse pater et cōuerso. ergo
et si per impossibile vna non distinguēt
patrem ab aliquo. posset alia distingue
re et cōuerso. ergo semper est aliquid q̄
distinguitur pater a filio. ita q̄ non pri
mo se toto. Item in patre est generatō
actiua. et spiratio actiua. et spiratione ac
tiua non distinguitur a filio. quia illa ē
in filio. ergo pater non seipso toto eque
primo distinguitur. sed aliquo quod est
in eo. Item in prefatio. de trinit. dicit
in personis proprietates. non autem per
sona est in seipsa hoc modo sicut propi
etas intelligitur esse in persona. ergo ali
quo modo persona dici potest distigui
proprietate formaliter quomodo nō di
stinguitur seipsa primo.

Arguitur etia3 ab

alijs aliter contra ipsum. quia si pater
se toto distinguitur a filio. pari ratione
et a spiritu sancto. et si eodem distingui
tur ab utroq3. ergo eandem habitudinē
habet ad utrumq3. igitur et cōuerso.
utroq3 habet ad ipsum eandem habitu
dinem eiusdem rationis. sicut si Paulus
est similis Petro et lino. ergo petrus li
nus habent similitudinē eandem et re
lationem eiusdem rationis ad paulum
Et tunc filius videtur distingui a patre
relatione eiusdem rationis cum ea. qua
distinguitur spiritus sanctus a patre.

Sed forte istud argumentum non cō
cludit. quia quocunq3 pater constituit
in esse personali. eo distinguitur primo
personaliter a filio et spiritu sancto non
tamē sequitur cōuerso. q̄ filius et spi
ritus sanctus distinguerēt aliquo ei
dem rationis a patre.

Alia est opinio cō

munis que dicit personas constitui per
relationes. Pro hac opinio. allegatur
auctoritas christi in euangelio Mathei
vlti. sicut postea tangetur infra cōtra ter
tiam opinionem. Adducitur ad hoc

Boetius de trinitate qui multa videtur
tāgere de hoc. Et Aug. similiter. 5. de
trinit. c. 8. vel. 19. qua ppter illud preci
pue teneamus. quicquid ad se dicitur p
stantissima illa et diuina sublimitas sub
stantialiter dici. Et paulo post. Quic
quid ad seipsos de singulis dicitur non
pluraliter in summa sed singulariter ac
cipiatur. Et ibidem. 23. d. paruis. Quic
quid ergo ad seipsum dicitur deus d. sin
gulis personis similiter dicitur. i. patre
filio spiritu sancto. Et ibidem ca. p. vel
27. q̄ autem proprie singula in eadem
trinitate dicuntur nullo modo ad seip
sa sed ad inuicem. aut ad creaturam di
cuntur. et ideo relatiue. non substantiali
ter ea dici manifestum est. In his expres
se videtur haberi: p̄ omne dictuz ad se
conuenit tribus: et est commune tribus
et quicquid non est commune tribus est
relatiuum vel relatio. constitutiuz au
tem et distinctiuz persone nō ē cōmu
ne tribus. ergo est relatiuum vel relatio
Item Aug. xi. de ciuita. d. i. c. io. deus
est. quicquid habet excepto q̄ vna per
sona dicitur ad aliam et non est ipsa. nā
habet pater filium nec tamen est ipse fi
lius. et filius habet patrem nec tamē ip
se pater. Item Boetius de trinitate in
fine. ita igitur substantia continet vnita
tem relatio multiplicat unitates. Et mlt
ta alia verba ibidem ad hoc. Item da
masce. ca. i. Et quoniam pater et filius
et. s. s. fm oia v^m sunt ppter ingnātiōem et
gnātiōem et pcessionē. Et ibidē. c. io. In
n. solis hypostaticis ppetarib3 ab inui
cē dñt he scie tres hypostases. Id Da
ma. 3. de tri. c. 5. oia at inq̄t hypostase
on. i. psonaz i solis trib3 ppetarib3. ane
tio. i. incābili. et pñali et etiā. i. cābili et
filiali et cābili et pcessibili recognoscim3

Itē vñ Ric. dicit de tri. 3. Q. p. n̄ disti
guunt in diuis nisi p aliuz et aliū modū
hñdi eādē nām. g. Id Ansel. d. pcessi
o. s. s. dicit q̄ i diuis oia se vnū vbi nō ob
uiat relatiōis oppositio.

Item per rationes

qz si per absolutum pstituitur persona i diuinis: g absolutum addit absolutum. sed absolutum additum absolutum necessario facit compositionem. Sed si in absoluto aliquo pueniunt persone diuine. pstat q non eode absoluto quo pueniunt distinguunt personaliter. g absoluto alio. g est ibi absolutum et absolutum. g compositio. hoc non sequitur de relatione. qz relatio nihil addit supra suum fundamentum nec facit compositionem cum eo. Aliiter confirmatur ista positio. et ista ratio. qz relatio vno potest transire in substantiam et per hoc non facere compositionem cum absoluto alio modo potest manere per comparationem ad oppositum. et ita distinguit realiter. Iste due rationes non videntur competere absoluto. quia absolutum vel omnino manet vel omnimode transit. Si omnimode transit non distinguit. sicut nec essentia in qua transit. Si omnimode manet g compositio. Item eadem natura non potest esse in diuersis suppositis absolutis nisi distinguatur in eis. licet enim possit esse in diuersis suppositis relatis quia idem illimitatum potest esse fundamentum plurium relationum in diuersis suppositis. non tamen in diuersis suppositis videtur posse esse nisi distinguatur et numeratur in eis. Si enim sunt duo supposita absoluta videtur quod quicquid est in vno sit aliud a quocumque quod est in alio. g essentia diuina numeraretur in deo si persone diuine pstituerent inesse personali per absoluta. Item secundum omnes relationes sunt in personis diuinis. g si non pstituitur personae videntur sequi duo inconuenientia. primo quod erunt ibi quasi accidentales et aduenticie personis pstitutis. quod videtur esse simpliciter dinari personarum. et quod tales relationes que sunt persone personis erunt rationes rationis. qz relatio dei ad creaturam. id non est realis qz presupponit diuinam personam inesse perfectam. et non dependere ad creaturam. nec

nali vel necio coexigente eam ad suum esse personale. igitur a simili idem videtur in proposito. si persona per se sit absoluta non dependebit ad substantiam. per quod et intelligitur perfecta in sua habitudine personali ante secundam personam. et per personam non necio coexistit personam substantiam ad suum esse personale. g habitudo eius ad substantiam personam erit tantum relatio vel habitudo rationis

Preterea. si proprietates absolute aliquid pstitueret non esset tamen virtualiter in deo quia tunc non esset magis tali proprietate hec persona quam alius. Includit enim deus virtualiter perfectionem a se in se. ergo oportet quod sit ibi actualiter. g est ibi ut actus g datus esse. g in diuinis essent tria esse.

Preterea. proprietates illa absoluta si faciat vnum cum essentia. alterum est actus alterum vero potentia et alterum perfectio alterius. essentia non perficit illud personale quod non presupponit illud sed magis e contrario. g absolutum personale erit perfectio essentie. Et sequitur duo inconuenientia. Primum quod essentia secundum se non sit perfecta omnia. Aliud quod vna persona non sit omnia perfecta. quia non habet absolutum alterius persone: quod est perfectio ex personis. Et confirmatur quod secundum Anselmum. monacho. scilicet. per relationes omne aliud aut est simpliciter melius ipsum quam non ipsum aut non. sed in aliquid melius non ipsum quam ipsum. quod 2° se habet non est in deo sed ipsum. g omne aliud a ratione quod est in deo est simpliciter melius ipsum quam non ipsum. g erit perfectio simpliciter. Et ex hoc sequitur quod non potest erit simpliciter perfecta. quod nulla habet absolutum alterius. Sequitur et quod due sunt quid perfectius quam vna quod est contra Augustinum. de tri. c. l. vel. 3.

Preterea. tertio multiplicato aliquid absoluto multiplicatur omne aliud absolutum circumstantes illud. Exemplum multiplicata quantitate multiplicabitur albedo. et econuerso: ergo si sic sint distincte proprietates absolute que circumstant essentiam diuinam distinguere etiam essentiam diuinam. Et confirmatur maior quia plura eiusdem speciei non possunt esse in eodem. Iste si ponitur erit eiusdem

spēi. qz si nō erūt iḡ aliū spēi. ⁊ ita opō-
tebit q̄rere p quid alterum istorū sit icō-
municabile. sicut. n. ponitur patnitatez
que differt specie a filiatione non posse
ēē de se incōicabile. ita sequit̄ de a. i p̄e
si sit abso^m ⁊ b. i filio si dīant spē q̄ neu-
trū erit de se incommunicabile ⁊ opor-
tebit stare ad aliqua propria eiusdē rati-
onis. Confirmatur ista ratio saltem
quia non sunt plura eiusdem rationis i
eodem pfecto. sicut in dīnis nō sūt plu-
ra verba neq; plures patres. qz hoc vi-
det esse impsectōis. q̄ in aliqua natura
possint ēē plura oīno similia. ergo i na-
tura diuina simplici pfecta nō erūt plu-
ra absoluta eiusdē ratiōis. 4° si pprie-
tas absoluta a. exprimat v^l pullulat ab
essentia ⁊ similis b. ⁊ expressum est n co-
dem supposito cum eo a quo exprimit̄
fm istū modū exprimendi qui ponitur
g a. ⁊ b. erūt in v^a p^a ⁊ ita n^a p^a origiabi-
tur ab alia. qz ppria earū erunt in eadē
p̄sona numero. sequit̄ q̄ nō erit distinc-
tio personalis. 5° sequit̄ q̄ n̄ sit ibi ori-
go. qz persona originata per originē ca-
pit essentia. sed persona si est absoluta p-
cedit ipsam relatōem originis: igit scda
p̄sona precederet in essendo ipsam origi-
nem passiuam. ⁊ ita non haberet esse p
eam.

De mō igitur po

nendi qualiter possit relatio constituere
personas ⁊ easdem distinguere. declara-
tur p hoc q̄ pducens necessariō distin-
guis a suo opposito reali. quia idem n̄
pducit scīpm fm Augusti. pmo. de tri.
c. i. ergo erit aliqua relatio realis. ⁊ di-
stinctio realis aliquorū que sunt in eēn-
tia diuina. Non aut pnt ibi esse aliquo
modo per informatōem ppter simplici-
tatem diuinam. ergo erūt per se subsiste-
tia in illa natura. ergo erunt per se reali-
ter distincte. Qualiter autem ex hoc
non sequatur distinctio essentie in qua
desistunt declaratur. quia idem illimita-

tum potest esse fundamentū relationū
oppositarum. ⁊ tūc illa relatio dicit̄ v^o
modo manere ⁊ alio modo transire.
Et circa hoc fiūt multe altercationes fz
quam rationem relatio distinguatur.

Sed breuiter posset dici fm istaz vi-
am q̄ relatio scdm q̄ relatio non est for-
maliter eēntia. quia fm Aug. 7. de tri.
ca. i. vel. i5^o. Si essētia est ad aliud iam
nō est essētia. Et potest argui similis ecō-
uerso. Si relatio formalit̄ est entitas
ad se. igit non est relatio. Ipsa etiam ex
hoc q̄ est relatio est oppositi necessario
vt termini. ita q̄ comparare eam ad es-
sentiam nō includēdo habitudinem ad
oppositum est nō comparare relationē
ad essentiam. Et ex hoc q̄ est oppositi
necessario distinguis realit̄ ab illo. ⁊ ta-
men non oportet essentiam realit̄ distin-
gui. quia essētia non formalit̄ est relatō
distincta. Nec oportet ibi esse compo-
sitionem. quia licet relatio maneat sic q̄
nō est formalit̄ essētia. tamē relatio pp-
ter infinitatem essētie transit in eam fz
pfectā idēritatem ad eam. manet igitur
formalit̄ relatio. qz ratio eius fm quam
est formaliter relatio nō est ratio essētie
⁊ trāsīt ppter pfectam idēritatem ad es-
sentia. licet nō in idēritatem formalez. ⁊
illud manere sic sufficit ad distinctōem
formalē ⁊ realem sine aliqua distinctiōe
eēntie. Et ex hoc q̄ eēntia ista simplex ē
ista distinctio nō erit informatiū. sed
subsistētium. Et ex hoc q̄ illa essētia ē
infinita istud manē formalit̄ est sine cō-
positione. In spālī autē ponit̄ vltēri-
us q̄ nō quēcūq; relatōes etiā reales cō-
stituunt p̄sonas diuinas nec eas distin-
guūt sed relationes originis. qz i^o p^o pullu-
lant i essētia diua qz p^o i eēn^a diua ē du-
plex secūditas. Inquātū est intellect^o iſi-
nitus ⁊ volūtas infinita. Et mediātib^o
istis statim pullulant relatōes originis
ptinentes ad cōicabilitatez nature. que
natura vel essentia diuina cōicatur fm
istam duplicem secūditatem iam dictā

quibus iam preintellectis pullulant cō-
munes relationes semp presupponentes
istas. Et ideo tales relationes commū-
s si sint reales non tamen distinguunt
nec constituunt personas.

Contra istam con-

clusionem arguit quadruplici via. pmo
cōpando rōnem ad relatū. 2° cōpando
rōnē ad originem. 3° ex ppa rōne ipi
us pstitutiui. 4° p auctes.

Quantum ad

arguit sic
p relatione aliqd refert formaliter sicut
albedine aliquid albat. non autem ipsa
met relatio refertur. qz scdm beatū Au-
gu. 7. de tri. c. 2. omne relatiuum est ali-
quid excepta rōne. 7 in pñ itū capituli
si pat inquit nō est aliquid ad se nō ē qd
refert. ex hoc vī qz rō nō refert. sed illō
qd refertur est aliquid ad se. qd etiaz p-
batur qz illud qd refert relatiōe nō ē ali-
quid posterius ea. nec simul nā. g est pri-
us nāl 7 ita est ad se. Sed cēntia diuina
nō refertur reali. qz non distinguit reali
g tū suppositū refert. g prius est ibi rea-
litas suppositi naturalit qz rō. non igit
p suppositum distinctū pstituit inē sup-
positi p relatiōez. pbo istius vltime pñe
oē ppositū nēcio pceexigit ptes 7 parti-
um vnionem. Et hoc nō tū in compo-
sito per se sed i pposito per accēs vno. si
cut. n. cēntia hoīs pexigit esse corpō 7
ēē aīe 7 vnionem corpō ita esse hoīs albi
pceexigit esse hoīs 7 albedinem 7 vnio-
nem corpō. g esse aliē relati quod dī ffer-
ri pmo quasi totū qddam pexigit rela-
tōem vt formā. 7 illud qd refert rōne
qsi sūz 7 vnionē istoz. Prius igit aliqd
informaf relatiōē qz sit aliqd relatiuū qz
ppo quod dicatur refert p. Illud at
pus informatū rōne pōt dici refert. qz
oē informatum aliqua for° pōt dici tle
g nihil in diuis pōt dici fferri nisi aliqd
sit qsi totum qd denoiatiue dicatur re-
ferri. illud nō pstituet rōne formalit tā-

qz p se inclusa in ipso p qūdez ex dīa
relati p ad illud quod denoiatiue dicit
referri. Et illud non pōt esse nisi supp^m
vt p ostensum est g. Confirmat ista rō
in fili. qz sicut hō non ēē aīatus p nī
corpō ēē quasi pus informatū aīa. ita
vt vī erit in pposito qz nihil erit relatū
pmo. qd pstituat formalit inē formalit
p rōne nisi aliquid pri sit relatū qsi de
noiatiue p denoiatiōem realē a relatiōe.

Juxta hoc posset argui s3 min⁹ effica-
ci sic. Si relatiō nō refert nec cēn⁹ oīna
p3 igit qz tū p⁹ refert. Sed qd refert pri-
us est ad se. pbo fm Aug. 7. de tri. c. i.
vel. 6. q. ppter si 7 pat nō est aliquid ad
seipm. nō est oīo qui relatiue dicat. hoc
ēē pbat rōe. qz quod refert non ē sū nā
cū rōne. nihil. n. simul ē cū relatiōe nisi
relatiō. igit illud quod refert ēē relatiō
7 ita relatiō refertet. Nec poster⁹ ē rō-
ne. qz quod est qle qūitate non ē poster⁹
qūitate. Sūlr de qūitate 7 alijs formis
g a simili de rōne. g o3 dare 3^m mēbruz
.f. qz illud quod refert ē pus rōne. 7 tē
vī sequi qz sit abso^m. qz nihil vī pus re-
latiōe nisi absolutū. It 2° relatiō real
pexigit extrema realia. vel distinctiōem
realē extremoz. g nlla rō realis causat
pmo distinctiōem realē extremoz. g n3
hic. pbo aītis. pbs. 5. methaphys. c. de
eodē. pbat identitatem si ēē relatiōē re-
alem. qz non pceexigit realem distinctiō-
nem extremorum. Si dicatur qz illa
relatiō non est realis que nec pexigit nec
facit distinctiōem realē extremorum.

Cōtra. g istud arg^m extrema nō sūt dī-
stincta realiter. g non est relatiō realis nī
valeret. aut enī accipit in aīte qz extre-
ma nō sunt distincta realiter distinctiō-
ne pcedente relatiōem 7 tunc sequitur
g relatiō non est realis. quia sic poss3 ac-
cipi in pposito aut accipit in aīte qz ex-
trema non sunt distincta distinctiōe fa-
cta hac relatiōe si sic accipis ideo non
est facta distinctiō realis extremoz per
illam. qz illa non est relatiō realis. g igit

re ex ante sic sumpto relatione non ēē
realem est inferre. qz non ē realis id nō
ē realis. quod nihil est. Alii dī qz ma
ior est vera de accidentali relatione que
aduenit extremis iam distinctis. talis nō
ē ista sed ē constituens suppositum for
maliter distinctum p ipsam. Contra
istud relatonē unde relatio ē conuēt qz
sit ad aliud. qz si non ē ad aliud non est
relatio alioquin possz dici qz paternitas
posset esse relatio realis absqz filio si nō
oportet aliquo mō extrema relatiōis ēē
distincta sicut nec extrema idētitatē aut
qz hec pñitas est ad aliud distinctū sola
filiatiō. aut ad aliud distinctum disti
ctōe pñitiōi qz illa que esset a filiatiōe. Si
2° mō hētur. ppositum. si pmo: qz argu
endo paternitas nō est ad distinctum. qz nō
est realis ē arguere sic. huic relationi nō
est relatio realis opposita. qz nō ē realis
Sed hec videtur ēē māifesta petitiō pri
cipij. qz añs non vñ ēē manifestus pñte
nullum igitur ar^m habētur in multis re
lationibus ad concludēdum eas non es
se reales p hoc qz non sunt iter extrema
realr distincta. sed cēt communē petitiō
principij. Itē 3° sic. ois rlo pmo imiat
ad absolutū. pmo aut iminus rlonis
i psona ē alia psona r nō cētia. qz sicut
non refert ita non imiat relationē. Ita
n. iminus rlonis distiguitur sicut rela
tum. qz persona inquantum est distincta
ab alia terminans relationem eius ad
se est absoluta. maior declarabitur di
3°. questione de relatione dei ad creatu
ram.

Ex secunda via ar

guitur primo ex ordie quem necessario
requirit originatio qui videtur duplex
Nam principium originans videt prius
originato vñ etiam prius origine. Ex p
ma prioritate arguitur primo sic. origi
nans est prius originato. relatiuū nullo
modo est prius suo correlatiuo. qz si sim
pliciter simul qz rē. Confirmat rō quasi

ex opposito pñonis sic. si psona non sūt
absolute sed pmo relatiue. tūc non erit
aliud patrē originare filiu qz patrē ha
bere filium correlatiuum. sed patz qz pa
ter ex se eo qz pater hz filiu correlatiuu
qz in nullo instanti nec nature nec origi
nis pōt intelligi pat sine filio. vel nisi in
telligatur habē filium. igit pat ex se sine
origine habet filium. qz nō originat eum
si nihil originatur nisi suum correlatiu

Hoc manifestus sic arguitur. illud nō
originat quod posito innascibili r circū
scripta oi actione habz suam totum ēē
tale est correlatiuum innascibilis. qz ex
sola nā relationis que ē actus prim^o cir
cūscripta oi actōe siue actu 2°. corlū in
nascibilis ē innascibili exite. qz rē. Pre
terea. rlo non pōt originari nisi aliquo ab
solutu pri^o originato. r hoc aut in relato
aut in termino. sicut nec mor^o pōt ēē in
ad aliqd nisi p accñs. qz ē p se ad aliqd
absolutum in sbo vel in termino rela
tionis vt patz. 5. phys. qz psona diuina
qz pmo originat nō pōt ēē tñ rlo sbsistēs
sed oportet ponē aliquid absolutu qd
primo originetur. Confirmat ista ratio
maxime si negetur essentia ēē formalē
terminum huius pductionis. tunc eim
nec originatum erit ad se nec formalis ē
minus generatiōis vel originatiōis qd
vñ inconueniēs. Preterea 3°. oē relatiuū
eque naturalr respicit suum correlatiu
qz eque nāl r spirans respicit spiratū sic
gnāns gnātum. igit si pducitur vtrqz p
ductione tñ relatiuū vtrunqz eque nā
lir pducit. r ita non erit i diuis duplex
pductio. s. p modum nāe r voluntatis
tē. n. eque vñ pōt dici qz r. s. s. pducitur
p modū nāe sic r filius quod ē ptra oēs
Item 4°. tunc nulla pductio in diu
nis erit generatio. qz gnāto ē ad pma
Nam vt ad pductum. h aut ponit rlo
vel relatiuum pmo pductum. qz erit
pductio in genere relationis r non gnā
tio. Item ex scda via secunde vie sic
Suppositū aliquo mō pñtelligit actōl

q: prius intelligit vnūquodcūq; p se esse q̄ per se agat. in illo priori si est suppositum ad se habet ppositum. si nō ē suppositum ad se sed ad aliud vt ad filium. q̄ simul intelligit filius. 7 ita filius preintelligit generationi 7 ita filius non est terminus generatiōis. Et confirmat quia quacūq; prioritate vnus correlatiui preintelligit alicui eadez prioritate preintelligitur reliquū eidez ppter similitudinem relatiuoz. Juxta hoc posset argui de 3^a prioritate. s. relatiōis ad psonā que pbat per phm. 7°. methaphy. c. 3° forma. n. est prior cōposito fm phm ibi q̄ paternitas est prior persona prima 7 per pns relatio opposita paternitati erit prior persona pma. igit ipsa non habetur a 2^a psona p actōem pme persone. pnia de relatiōe opposita pbat per similitudinem correlatiuorum.

Quantum ad terti

az viā arguitur pmo sic. Quicquid cōstituit formalit in aliquo primo eē 7 in unitate cōsistente tali esse se toto repugnat distinctiōi oppositē illi unitati 7 esse Exemplū si rationale primo constituit hominem in entitate 7 unitate specifica se toto primo repugnat distinctiōni specificē. ita q̄ circūscribendo p iposibile vel possibile quodcūq; aliud rationali quod non est de intellectu eius stāte solo intellectu rationalis repugnat sibi diuissio in diuersas naturas específicas. Et pbatur ista ppositio. qz si nō toti constitutiui repugnat talis distinctiō. ergo per aliquid suisibi spugnat sit illud a. si ipsi a. se toto repugnat habet ppositum. si nō sed repugnat ipi a. per b. erit pcessus in infinitū. vel vbiūq; stabitur illud erit vltimum constitutū in tali unitate. 7 illi toto repugnabit distinctiō opposita tali unitati. igit si paternitas constituat pimum suppositum in esse personali sū ratione incommunicabilis. ergo o3q; paternitati p^o ex rōne sua

repugnat cōicābilitas. sed hoc vī sūz mī plr. Tū p^o qz f3 illos q̄ tenet hāc opi. nī la quidditas de se est incōicābilis. q̄ nec paternitas. Tū 2° qz paternitas nō est d se hec circūscripto omī eo quod nō ē d formalit ratione paternitatis circūscripta. n. deitate que nō est de formalit rōne paternitatis fm Aug. 7. de tri. c. i. vel 9 vel 34. qz non eo pater quo deus. paternitas nō est de se formalit infinita. 7 p pns non est de se hec. pbat hec pnia cōtinens p idēritatem aliqd quod est extra ei^o rōnem pprā vel primaz est quodāmodo illimitatū. q̄ ptenens formalit tale hoc ē simplr illimitatum vel infinitū. cōtinētia eim formalis requirit maiorem pfectionem cōtinentis. Ex hoc vltra si paternitas non est de se hic nec multo magis erit de se incommunicabilis. qz incōicābilis presupponit singularitatem. Tuz tertio. quia quelibet relatio diuina origis est eque eadem essentie diuine. ergo si ex illa cōtraheret aliquam incōicābilitatē quelibet equaliter eam cōtraheret. sed hoc est falsum quia spiratio actiua licz sit hec nō tamē incommunicabilis est. qz est in duobus patre. s. 7 filio. Ex hoc autem 4° pbatur qz cum opposita relatiua videātur vniūformiter se habere ad incommunicabilitatem 7 spiratio actiua nō sit de se sic incommunicabilis. q̄ nec spiratio passiua sibi oppōita. ergo nō pstituet. s. i. esse personali. quod est falsum. si ponatur relatiōem cōstituire. Tū 5°. qz ēt si ponerent q̄cūq; pōnes impossibiles vel incōpossibiles stāte intellectu rōnalitatis repugnaret sibi diuidi i plures naturas específicas. puta si ponatur qz rationale esset differentia specificā coloris. 7 qz ille color possit causare substantias de nihilo. vel quecūq; talia posita autem hac positione impossibilia qz prior esset productio voluntatis q̄ intellectus saluata ratione generatiōis 7 spiratiōis. spiratio actiua esset in vno supposito 7 generatio actiua

tūc esset in duobus. qz tūc spūs sancto in pmo instāi in q spiratur cōicaretur vis generatīa. ergo mō generatōi actiue i se nō repugnat in se formalit cōicābilitas

Ad istud argumentū de p^o incōicābilitate rōndetur dupl^r. vno mō q paternitas licet nō sit incōicābilis vñ paternitas tamē paternitas diuina siue vñ diuina est incōmunicābilis. Aliter dicit q paternitas subsistēs qualis est ista que est in deo est incōicābilis sed nō paternitas inherēs qualis ē creata. Contra p^{ma}m rōnōnem licet pcludant vltimē tres ratōes vlt^o pbatōes. tamē arguo aliter dupl^r. pmo sic. quādo duo cōstituūt per se aliquod tertiū neutrum illoz habet ab altero illaz pditionē que ē propria sibi in quātū pstituit s3 vtrūqz habet ex se pmo. verbi gratia. materia z forma pstituit p se cōpositū z materia nō habet a for^a potencialitatem que ē eius cōditio i causando ppositū. Nec for^a h3 a materia aliquā actualitatem que ē eius pditio i causando ppositū. ita z in diffinitōe genus nō habet a d^oia pceptum determinatū vel determinabilez nec d^oia habet a genere cōceptum specificum indiuisibilez i plura fm specię. ergo si psona pstituat ex essentia z p^orietate incōicābili neutrū habebit ab altero quod ē sibi p^oriū sed sic essentia nō habz cōmunicābilitatē a p^orietate. s3 est ex se ipa cōmunicābilis circūscribēdo per intellectū p^orietatem. ita p^orietas nō habebit ab essen^a incōicābilitatem. sed erit ex se pmo talis circūscripta p impossibile eēn^a. Preterea. essentia nō dat incōmunicābilitatem p^ori. vt mere essen^a ē. qz ipa est cōicābilis. ergo vt ipa intelligit habere v^oualit^r paternitatē in se. Et ita idē vt v^oualit^r i essentia erit ratio incōmunicābilitatis sui ipsius vt formalit tale. quod ē incōueniēs

Tū quia de illo vt ē v^oualit^r in essentia querā aut est cōicābile aut incōicābile. Si cōmunicābile nō erit ratō incōmunicābilitatis p^orietas vt formalit^r

in se. Si incōmunicābile z ab essentia s3 illam rōnōnem itez arguit q nō ab essentia vt mere essentia sic p^ous. z sic in infinitū aut cōicābile aut incōmunicābile. Tum quia nulla vnitas verius vel itensius cōuenit alicui vt ē vnuz v^oualit^r tū q vt est vnū formalit^r. z hoc loquēdo d vnitate p^oria illi z hoc patet sicut de entitate p^oria. Tum quia quod ē i aliquo est in eo per modū eius. ergo quod ē in eēntia v^oualit^r vt precise ē in ea nō ē ibi vt incōmunicābile. Contra illud qd respondetur postea de relatōe subsistēte: qz ipa est incōicābilis. quero cū p^ous oporteat intelligere aliquid esse h q subsistēs. quero per quid p^orietas sit h nō de se cū nō sit formalit infinita. ergo nec multo magis est de se subsistens. ergo nec de se ē incōmunicābilis.

Secundo principa

liter arguit sic quātū ad istam viam. ab vltimis distinctis z pstitutis aliquorum nō pōt abstrahi aliquod cōe dictuz i qd de eis. probō. quia si est aliqd cōmūe eis illo cōmuni nō distinguerēt pmo sed aliquo p^otrahēte distinguūt z ita nō sūt pmo distinctiua. Si igit sūt pmo distinctiua nihil ē eis cōe dictū in quid de eis. a paternitate aut z filiatiōe abstrahitur h^o dictū quod ē relatio que videt eis cōmūne esse z vniuoce. pōt. n. intellectus certus esse de relatōe z dubius de hac relatione vel illa. igitur z ista a quibus abstrahitur nō sūt pmo distinctiua. Respondetur negādo minōrē dīcēdo q relationes diuine sūt pmo diuerse. Contra hoc est argutū frequēt^r z pōt vnuz mediū iterari. quia tūc sciēs vnam originem i diuinis. z nesciēs vtrum illa originatio esset generatō vel spiratio nullū cōceptum haberet nisi d voce. vana igitur essent illa pbleumata que sūt de generatione siue de pductōe i cōmuni. z soluiūtur per p^oria media aīquā que ratur de pductōibus in speciali.

Tertio principali

ter sic. p^mum p^ostitutū suppositū in aliq^o natura videt^r facere p^o se vnū cū illa natura. quia nō videt^r q^o aliquod vnū p^o acc^ons possit esse p^mū simplici in aliquo genere fm p^mū. 2°. phy. p^mū aut^m de quo nā d^r p^o se est eius p^orium suppositū. ergo 2°. Sed sicut in creaturis re^o ē alterius generis ab absoluto. 7 ideo nō facit p^o se vnū cū eo. ita in diuis nō videtur p^ocept^o vnus esse per se absoluti 7 relatōis. ergo si p^osona ista duo includat essētiā. effētiā. f. 7 relonem nō videt^r esse suppositum per se 7 p^mū talis nāe. s. quasi suppositum per acc^ons. Et ita videt^r q^o possit dari aliquid p^ostitutū p^o se suppositū in illa natura. Confirmatur ratio sic. p^ma idēptitas videt^r esse p^me nāe. ad p^orium suppositū. ergo illa idēptitas nec est per acc^ons nec q^o per acc^ons. s. om^ono per se ergo suppositū nō includit aliq^oid quasi alterius generis a natura. Confirmatur sc^odo. q^o aliter magis per se esset idēptitas nature create ad suppositum suum q^o nature diuine ad suū. q^o videtur incōueniens. Confirmatur 3°. quia 2° s^oba dicit totum quod quid ē p^me s^obe. ergo in p^ma s^oba nō p^ocurrit aliq^oua quidditas distincta a q^odditate sc^ode substantie. ergo nec q^odditas relonis que ē distincta a q^odditate essētie p^oinet ad rōnem p^me s^obe. Si. n. p^ma substantia includit per se quidditatē distinctā a q^odditate s^obe 2°. ergo nō magis est per se suppositū s^obe q^o illi^o q^odditatē alteri^o 7 ita neutrius v^ol^o v^otriusq^o. Nec v^ol^o h^o. 2°. q^o h^o q^odditas ē illa per idēptitatē. 7 i^o idē p^o se vnū p^o se esse p^o se suppositū v^otriusq^o q^odditatis. h^o. n. nō saluat p^o se vnitatem suppositi quia suppositū ponit p^o se suppositum q^odditatis actuare fm formale rationem. nō aut^m p^opter idēptitatem realē 7 nō formale ip^oius ad aliā. Tūc. n. p^o se suppositum entis esset per se suppositū vnus p^opter veram idēptitatē vnus

ad ens. itaq^o suppositum per se vnū est t^om per se suppositū q^odditatis p^o se vnus formaliter. Et per p^ons nullius formalit^o distincte ab illa. Et per p^ons nullā formaliter distinctam includet p^o se p^mo. q^o nō esset ratio quare nō esset per se suppositum illius quidditatis distincte quam p^o se p^mo modo icluderet. Si instetur hic de attributis nō est simile. quia nullum attributum p^ostituit per se suppositum deitatis. sed est q^osi passio. fm Dam^o li. 4°. ca^o. 9°. Et non ē incōueniens quasi passionem cū quasi subiecto q^o per accidens esse idem 7 etiaz cū supposito subiecti. licet sit incōueniens primum suppositum p^mi subiecti esse in se ens p^o acc^ons

Ad istam tertiam ratioē que p^ocedit ex per se vnitatem suppositi nature diuine. Respondetur q^o relatio p^ostituit vt trāsit in essētiā: 7 ita nō vt est alterius generis nec p^opter hoc sequit^r q^o absolutū sit p^ostitutum. quia relatio seruat ill^o q^o est p^orium sibi. bene tamē conceditur q^o illud quod derelinquitur p^o relationem est absolutum. quia illud derelictū est essētiā diuina. Cōtra istam responsionem arguitur sic. Et quero aut relatio cōstituit vt est idem essētie formalit^o. siue quidditate aut nō. Si sic sequit^r duo incōuenientia: vnum q^o relatio nō erit relatio. quia fm Augusti. 7°. de tri. Si est ad alic^oz formaliter iam nō ē substantia. 7 pari ratōne si est formalit^o substantia iā nō est ad aliud. Similiter ali^o quicq^o p^ostituit aliquo inquātum est formaliter absolutum ē formaliter absolutum. 7 ita suppositum p^ostit^o esset formaliter absolutū. Aut p^ostituit relatōe inq^o tum transit siue est idem essētie non formaliter sed realiter. 7 cū hoc stat q^o constituitur relōne p^orie vt relatio ē: quia re^o nullo modo p^o se p^osiderari in diuis q^on sit realiter eadē essētie. Si igit^r fm aliquē modū p^osiderata constitueret suppositum nō p^ohiberetur p^ostitutū ē ens per accidēs: dato q^o sic p^ostitueret: cū fm

om̄ez modū p̄siderata ē realiter eadem
essētie licet non formaliter. sequit̄ q̄ ex
hoc q̄ ip̄a vt realiter eadē essētie consti-
tuit nō phibetur p̄stitū esse ens p̄ ac-
cidens. nō aut̄ potest p̄stituere sūt magi
idem essētie q̄ realiter nisi vt formaliter
idem sed nō ē idem formaliter. Pre-
terea. quod dicit̄ relatiōē derelinquere
esse absolutum hoc videt̄ repugnare si-
bi ip̄i. quia forma nō derelinquit aliud
esse a se sicut albedo nō derelinquit aliū
in albo quo est albū q̄ se ip̄am. ergo p̄-
prietas p̄stituēs si p̄seruat hoc quod est
sibi p̄prium derelinquit hoc quod est si-
bi p̄prium et nihil aliud. Similiter quo-
modo esse absolutum posset derelinqui
a proprietate relatiua si prederet eam
in persona.

Quarto principali

ter arguitur fm̄ istam 3^{am} viā sic p̄ma
s̄ba est maxime substantia fm̄ p̄m in p̄-
dicamētis et hoc nō ē imperfectionis. er-
go videt̄ q̄ hoc modo posset poni p̄ma
substantia in diuinis. v̄z p̄sona cui maxie
competat subsistere. i. per se esse. relatio
aut̄ nō videtur posse formaliter p̄stituere
re aliquid subsistens. nec per p̄sequēs p̄-
mam substantiam. Confirmat etia. 3.
quia cū 2^a substantia nō includat aliqd
quod nō ē formalit̄ substantia. igit̄ nec
p̄ma substantia que est maxime substā-
tia includet. quia substantia nō est ex nō
substantia. Confirmatur iterū ratio.
quia si oportet i his que sūt ad aliquid
in diuinis nō t̄m ponere q̄dditatē puta n̄
t̄m p̄nitatem. s̄z etiā hāc p̄nitatem et
vlt̄ra hāc etiā sub rōe incōicabilis et hec
omia p̄petere sibi inq̄atū est ad aliud.
et vt n̄ ē formalit̄ illū qd̄ est ad se. quare
non pōt ita in eo quod est ad se non per
illud formaliter quod est ad aliud ha-
beri hoc quod est incōmunicabile.
Et p̄firmatur illud vltimo. quia in sub-
stantia creata licet imperfectionis sit limi-
tari ad vnam subsistentiā siue ad vnum

esse perfectissimū quod nullo modo est
determinabile vel p̄trahibile nec pōt eē
aliquid alicuius. tamē q̄ natura ip̄a si-
ne alio alterius generis possit habere vl-
timū esse quod nō est natū aliquo alio
cōtrahi. hoc non ē imperfectionis. quia
hoc est cōmune s̄b̄is et p̄ceditur substan-
tijs et negatur ab accidētibus p̄pter eoz
imperfectionem. ergo videt̄ q̄ natura di-
uina vt ē ad se habebit vltimū esse ac-
tuale et vltimā vnitatē absq̄ limitatiōe
ad esse subsistētie vnius. R̄ndetur ad
hanc rationem quartā. que p̄cedit ex
ratione p̄me substantie. dicēdo q̄ relatiō
habet vim p̄prietatis incōmunicabilis
p̄me substantie. et ideo habet vi p̄stituen-
di hanc p̄mam substantiam vel suppo-
sitū scdē substantie. Quod p̄firmatur
per hoc. quia que sparsa sūt in inferiori-
bus vnita sūt in superioribus. et ideo li-
cet alio cōueniat alicui in creaturis esse
ad aliud et subsistē. vel eē quo et subsiste-
re. tamē ista possūt eodem competere
deo v̄l personis diuinis. Cōtra istud
arguitur sic. quero quam vim intelligi.
aut vim cause efficientis. aut formalis.
Si efficientis quasi causabit ibi quāda
realitatem absolutā que formaliter con-
stituet ibi p̄mam substantiā et ita conce-
ditur p̄positū. q̄ substantia constituit
aliqua realitate absoluta. et cū hoc addi-
tur vnum aliud impossibile q̄ relo pos-
set causare illam realitatem absolutam
Si scdō mō. s. formaliter cum nulla for-
ma habeat vim p̄stituēdi aliquid forma-
liter nisi t̄le quale natū ē esse tali forma
sicut albedo nō habet vi p̄stituēdi ali-
quid nisi album et que includuntur i al-
bo. sequitur q̄ relatiō que est essentialit̄
habituō ad aliud non habet vim con-
stituēdi aliquid ad se. Cōfirmatio
illa nihil videt̄ valere. n̄ enī fit talis vnio
in deo nisi p̄pter infinitatē essen-
tialit̄ diuine. q̄ in se icludit vnitatē oēz p̄fectōez simplr
et om̄ez etiā realitatem sibi composibilez
p̄prietas aut̄ non est infinita formalit̄.

ergo nō oportet in ea vniri oēm realita-
tem ⁊ maxime nō illaz que videtur sibi
formaliter repugnare aut nō posse in ea
cludi quasi maiore pfectionē diceret for-
maliter q̄ ista vl' omino nō minorem.

Ex quarta uia ar

guitur p auctoritatē Augusti. 7°. de tri-
ni. ca. 1°. vl. 2°. vl. 6°. oīe relatiō est ali-
quid excepta relatiōe. ergo sicut deduxit
pma ratio videt pcedere q̄ illud quod re-
fertur ē aliquid ad se. Item in eodez.
ca. 4°. vl. 32°. omis res ad se s̄sistit q̄
to magis deus. ⁊ loquit de s̄sistere qd
puenit s̄sistatē put greci accipiūt s̄sam
accipiūt aut ipi s̄m eum s̄sistatē sic nos
personā. ergo s̄sistere quod cōuenit p-
sone in quātū persona numerat in tribus
put. s. dicunt tres s̄sistentes illud est ad
se s̄m eum ⁊ videt dicere: q̄ incōueniēs
est psonam diuinā s̄sistere ad aliud h°
modo accipiēdo s̄sistere. Itē 3° oīa
que ponunt in diffōe p' siue a Boetio d
duabus naturis siue a Ric. 4°. de trinit.
ca. 22°. ⁊ 23°. sūt absoluta ita q̄ nulluz
illoz includit relatiōez essentialit ⁊ diffō
debet expmre intrinsecā rationē diffini-
ti. ergo ⁊c. Ad auctoritates Augusti.
tā adductas h in quarta uia rīdetur q̄
Augl. loquit d̄ formali significato huius
nois psona nō de mālī. formalit aut sig-
nificat h° nomē psona aliqd indistinctū
in se ⁊ ab alio distinctū in nā intellectua-
li. accidit aut huic significato formali p
quid sit talis distinctio. tñ in aliqua nā ne-
cesse ē illud distinctiōē esse absolutū sic
i natura creata. in aliqua aut relatiōez
sicut in pposito. Cōtra hanc respon-
sionē arguo. aut Augusti. intelligit i illo
significato formali psona indistinctū in
se ⁊ distinctum ab alio s̄m essetia. ⁊ tūc
nō magis haberet pcedere q̄ sint tres p-
sone q̄ tres eēntie siue 3° distincta s̄m eēn-
tiam. quod videt manifeste p̄ intēctionez
suam ubi vult q̄ aliter vtimur nos noie
s̄sistatē q̄ greci. ipi vtiunt p pma s̄stan-

tia. ⁊ pcedūt tres s̄stantias eo mō quo
nos tres psonas. ergo nos pprie s̄m euz
concedimus tres personas. aut intelligit
indistinctū in se s̄m s̄sam incōdicabilem
⁊ sic distinctū ab alio. ⁊ tunc si illud s̄m
formale significatum est ad se habetur
ppositum.

Tertia opinio est 1

pcedans ratioibus ⁊ auctoritatibus ad-
ductis p̄ 2^{am} opi. ponit diuinas psonas
eē absolutas qd ne videat nouū ⁊ extra-
neum adducit dictū cuiusdā antiqui do-
ctoris distinguētis aliqd dici dupl'r s̄m
s̄baz. dic. n. sic. intelligendū est q̄ sic dic.
Ric. de scō victore dici s̄m s̄baz ē dupli-
citer. vno quidē mō indicādo s̄sam s̄m
nāz cōez ⁊ sic dicat hō s̄m s̄baz. alio mō
indicādo s̄sistatē ⁊ suppositū certū. vt
quidā hō p' dicere s̄baz ē d'cē qd 2°. dī-
cere s̄baz est dicere aliqd. dicit igit q̄ hoc
nō mē s̄ba vel eēn' d' s̄m s̄baz qz idicat
nāz cōmunē. s̄z h° nomē psona dicit s̄m
s̄baz qz indicat suppositū certū ⁊ distin-
ctū. nā aut cōis nō multiplicat nec refer-
tur. ⁊ iō qd dicit s̄baz s̄m nāz cōmune:
ita dicit ad se q̄ nullo mō pōt dici s̄m re-
lationē ⁊ h° diuidit ex opposito cōtra
ad aliqd suppositū aut siue ppositas na-
tū ē plurificari ⁊ ad aliud ppari ⁊ ita re-
ferri. ⁊ qd sic d' s̄m s̄baz nihil impedit
rōne relatiōis supaddite dici s̄m relatiōez
⁊ h° vult dicere Ric. de scō victore. s̄m
h° igit poneret q̄ psona diuine distigue-
rentur p aliquas realitates incōdicabiles
absolutas nō tñ illa pstituentia ⁊ distin-
guentia esset absoluta pmo mō sed 2°.
quia vñ nō essent formaliter relatiōes
pstituta tamē per ipas essent referibilia.
Et si obiciat quomō tūc saluabit cō-
munis snia sanctorū dicentium psonas
distingui per relationes. Ad hoc po-
test accipi quoddam dictū eiusdem do-
ctoris. idem. n. doctor in questōe illa an
pprietates distinguant personas. dicit
q̄ s̄m q̄ sūt habitudines nō distinguū

personas. sed f3 q sūt origines. quod verbum : licet forte ipse nō sic intelligat pōt exponi q origines nō distinguūt psonas formaliter sed quasi pncipiatiue: sic motus in creaturis. ⁊ maxime si esset in mouente ⁊ nō in moto nō distingueret terminos talis motus formalit̃ sed effectiue. eo q pertineret ad genus cause efficiētis. quēadmodū etiā si nā humana poneretur i vno homie ⁊ ipa nō possit mltiplicari nisi per generationē posset dici q generatō multiplicat homies nō quidem formalit̃ quasi homies distinguētur formaliter generatōib⁹ vt sūt generationes s3 quasi effectiue. quia generatio reducit ad genus cāe efficiētis. ita posset dici in pposito q natura diuina nō communicat suppositis nisi p origines. ⁊ ita origine distinguūt p i natura: q pncipiatiue reducendo ad ipm pncipians: quod distiguit nō formalit̃ s3 quasi cor respondēt distinguenti effectie in creatura. Et tūc posset poni exempluz. q sic si aia i intellectu pmo pficeret vlt constitueret cor i esse suppositi. ⁊ 2º cor aiatuz posset pducere manū in esse suppositi. n̄ essent aliqua distincta in natura animati nisi p origines ⁊ tamē formaliter essent aliqua absoluta quoz vnū pducitur p altez. in ipis tamē vere essent relatōnes pducētis ⁊ pducti. nō. n. minus saluant relatōnes: sed magis vt videt si ponātur aliqua absoluta que possent referri q si nō ponantur aliqua talia absoluta. Per ista duo dicta. pmo de duplici absoluto. scdm de origine distiguite quasi correspōdenter pmo pncipio effectio i creatura nō formali. possūt multe auctoritates exponi que vident incōtrariū.

Cōtra istam opi. potest objci. q ipa nō videtur stare cū fide. pmo quia saluator expmēns. Math. vlt. totā veritate suam que de tri. tenēda est nomiāt tres psonas nomibus relatiuis. In nomie inquit patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. Si militer Joh. in canonica sua pma cā. 5º

tres sūt qui testimoniū dant in celo pat̃ verbum ⁊. f. f. Et generaliter vbicunq; scriptura canonica loquitur de psonis diuinis expmīt eas nomibus relatiuis: videtur igit q ponere eas esse absolutas p dicat scripture ⁊ ita etiam fidei. Secūdo quia ecclesia vlt quicūq; expmīt veritatem tenendam de tri. expmīt psonas nomibus relatiuis. sicut patz i simbolo aplozum. in simbolo athanasij ⁊ in simbolo niceno. ⁊ in alijs quibuscūq; auctēticis declaratōnibus fidei p ecclesiā vniuersalem. ergo oppositū repugnat fidei vt ipa est ab ecclesia declarata. Tercio. quia sancti ⁊ cōmuniter doctores catholici de isto articulo tractantes tantū ponūt ⁊ saluāt trinitatem personarum relatiuarum. quoz doctrinam saltē mltorum auctenticauit ecclesia vniuersalis: sicut patet i canone di. 15º. Sancta Roma. igit dictis istorum sanctorū pdicere est cōtradicere ecclesie auctenticatū dicta eorum. Si dicatur ad istā obiectōez: q dicta opi nō solū fidei nō repugnat: s3 q magis ē scripture sancte concordat.

Primū ostendit dupliciter. pmo sic. quia quicqd de trinitate sacra scriptura tradidit vel ecclesia declarauit. vel doctor auctēticus manifeste asseruit. hec dicta opi. pcedit. v3 q tres psonae pgrue expmunt nomibus patris ⁊ filij ⁊. f. f. quia pcedit ibi vere relatōnes originis. quia cōcedit veram originatōnem vnius psonae ab alia que ē generatio. ⁊ ita psona generās est pater ⁊ psona genita ē filius. ⁊ pcessiōnem 3º a duabus ⁊ ita pcedēs est. f. f. ⁊ spiratur volūtate casta ⁊ sancta sed non dicit scriptura nec vniuersalis ecclesia alicubi declarando: q persone solum his relationibus distinguūtur sicut nec dicit: q distinguūtur p proprietatibus absolutis.

Nunc autē licet tenēdum sit p vero. quicquid tradidit auctoritas nō tamen est negādum esse verum quicquid ipa nō tradidit mltā inqt ille christi secretarius Joh. opa. ⁊ si non hic fecit ille que non

sunt scripta in libro hoc. Jo. vlt. certe nec alicubi. quia addidit. existimo mundum non posse capere libros. Logice etiam loquendo patet: quod locus ab auctore negatiue non tenet. Scito sic. nihil est asserendum esse de veritate fidei nisi quod tradit in scriptura. vel ab vniuersali declarat ecclesia in scriptura vel ex altero istorum sic tradito vel declarato necessario: et euidenter inferat. tale non videtur esse personas nullis proprietatibus absolutis distingui igitur etc. Prima pars minoris videtur plana: quod scriptura nullo modo hec tradidit quia relationes affirmat. absolutas proprietates nullo modo negat. 2ª pars patet. quia quicunque tenenda ecclesia circa articulos de tri. declarasse inuenit. continetur in symbolo apostolorum vel athanasij vel niceni. vel extra de sum. tri. et si. ca. caplis. firmatur et dñamus. quod duo capitula edita fuerint in consilio generali sub innocencio. 3°. celebrato. vel extra de sum. tri. et si. ca. fidei. et est hodie in. 6° li. quod capitulum editum fuit in consilio lugdunensi generali sub Gregorio. celebrato. non inueniuntur plura scripta auctoritica declaratione ecclesie circa articulum de tri. pertinentia. nec in aliquo istorum declaratur personas per proprietates relationes constituui. patet inuenienti 3^a pars minoris. probatur quia rationes que fiunt ad inferendum propositum ex tradito per scripturam vel declarato per ecclesiam videntur omnes esse solubiles sicut postea respondebit ad eas. Secundum. scilicet. quod hec opinio. scripture concordat ostenditur per illud. puer. 30. ubi post multas quoniones motas de deo querit salomō quod nomen eius? et quod nomen filij eius si nosti. ex hoc arguitur sic. omnis questio aliquid certum supponit et aliquod dubium querit ex 7°. metha. ca. ultimo. hic igitur est certum filium esse. et querit quod est nomen eius. et pari ratione per naturam relationis supponitur illud cuius est filius esse scilicet patrem. et querit quod est eius nomen: igitur hoc ex parte certo. scilicet. hunc esse filium et hunc patrem. dubium est quod nomen huius et quod illius. sed si iste persone primo con-

stituatur in esse personali per paternitatem et filiationem. proprium nomen huius est pater. et proprium illius est filius. et ita esset certitudo de filio et dubitatio quod nomen esset eius. ergo salomō videtur intendere quod non primo constituatur filiatione et paternitate sicut quod nec filius sit proprium nomen eius sed scito quod sit filius adhuc restat querere secundum ipsum quod nomen eius. Hoc breuiter sic arguitur ad impossibile deducendo dato quod proprium nomen persone que est filius sit filius quod sequitur si primo constituatur relatione vel filiatione. igitur idem querit salomō et supponit. supponit enim proprium nomen persone et querit quod est nomen eius. Sed si dicto modo respondetur ad obiectionem de fide factam contra tertiam opinionem.

Contra hanc responsionem

arguitur primo sic. quare voluit saluator personas nominibus relatiuis exprimeret si sunt absolute: et absoluta si sunt non latuissent eum. et congruum videtur baptismum dare inuocando personas diuinas proprijs nominibus ipsarum. Secundo sic. articulus quando traditur a christo pueniens est illum accipere secundum illum intellectum qui maxime potest haberi a christo. talis est de personis relatiuis et nullo modo de absolutis. Tercio sic. persequentie sanctorum et doctorum supponere sunt esse necesse. sed illis videtur vel similibus concluditur ex manifesto credito quod persone non sunt absolute sicut per multis deductibus magistro.

Ad primum forsan

diceret aliquis quod propter duo saluator sic expressit personas congrue. primum: quia nos docuit sicut eramus capaces. si autem sunt proprietates absolute vidit eas nos non posse concipere vel non concipere: ita faciliter sicut relationes. quia nec per viam causalitatis et eminentie possunt cognosci a nobis cum non sint perfectiones sim-

placiter nec per aliquid simile in creatura. sicut forte possumus percipere relationes ex relationibus originis in creaturis quia illis incommunicabilibus absolutis sunt nulla sunt similia in creatura. immo nec alicui communicabili increato est aliquid simile. quia quodlibet tale primo est diuersum a quocumque alio. et hanc impossibilitatem vel difficultatem cognoscendi illas absolutas proprietates si sint posset quis concipere ex premissa questione salomois. Exemplum huius patet in communis modo loquendi ubi expressius et frequentius exprimitur personarum aliquarum nominibus relatiuis quam absolutis. quia illa nomina sunt notiora. tamen constat personarum quas intendimus illis nominibus exprimere esse in se absolutas. ubi gratia. hoc fecit papa vel episcopus vel rex. non ita sepe dicimus Petrus vel Iohannes. quia officia sunt notiora personis absolutis: ita posset esse hoc. quod originem personarum possumus concipere proprietatem absolutam si haberet vel non possumus. vel non ita facilliter. Secundo. quia sint proprietates absolute et secundum hoc personae possent nominare nominibus absolutis. sic tamen nominando eas non exprimitur illis nominibus tantum de necessitate fidei quantum istis pater filius et spiritus sanctus. quia istis non tantum exprimitur distinctio personarum. sed etiam origo que est in eis. et aliquo modo ex consequenti unitas essentie. quia in tali origine perfecta est communicatio eiusdem essentie. per tria nomina absoluta non sic exprimerentur hec omnia. Ad secundum forsitan aliquis diceret primo: quod ille intellectus quem christus expressit scilicet quod sint persone relatiue est absque dubitatione tenendus. sed de eo quod tacuit scilicet an sint absolute non est magis contra intellectum articuli una pars quam alia nisi ostendatur repugnare intellectui quem expressit.

Secundo diceret: quod articulum fidei restringere ad intellectum specialem qui tamen traditus est in generali quasi non

possit intellectus generalis esse verus nisi specialis sit verus. hoc videtur articulum reducere ad incertitudinem. videtur enim incertum quod non potest sine incerto teneri. saltem maior reuerentia videtur fieri articulo in vniuersali tradito si dicatur intellectum eius vniuersalem posse esse verum quocumque speciali posito vel negato quod non est traditum ut tenendum quod non possit esse verus nisi aliquod determinatum speciale sit verum.

Exemplum huius in alijs articulis. creator celi et terre non oportet hoc artare ad hoc quod si omnipotentia in deo aliquo distinguatur a voluntate potuit creare et ita de parte opposita. similiter verbis factum est homo non oportet artare ad multa specialia nec ad aliquod illorum cum quorum quolibet: et etiam opposito potest stare hoc verum. Aptius exemplum videtur. si iudeis erat traditus ut crederetur deum esse unum. et de trinitate nihil explicite. non solum minor reuerentia sed irreuerentia et falsitas esset asserere hunc articulum non posse esse verum nisi esset unus personaliter sicut est essentialiter. et tamen hoc videretur tunc esse magis consonum verbis articuli eis traditi quam oppositum. sicut igitur illi tunc neutram partem debuerunt asserere esse necessario tenendam sed utraque posita necessario tenendum esse illud quod in generali fuit eis traditus. ita videtur quod circa articulos nobis in vltimis traditos non debemus asserere sine declaratione ecclesie necessario hoc speciale vel illud esse tenendum cum quorum utroque possit articulus stare ut traditi sunt. non enim deus qui scit in speciali istam veritatem sine causa tamen secundum intellectum vltimum tenenda de fide tradidit et nec ad hunc modum speciale nec ad illud tanquam ex fide tenendum artauit.

Tertio quod in proposito non videtur propter reuerentiam istarum personarum dicendum: quod sint tamen relationes in essentia nisi hoc certissime traderetur et hoc propter modicam entitatem relationis respectu entis absoluti.

Ad 3^m diceret forsan aliquis q^d preci
se ppter rōnem solubile a quocūq³ fiat
nō est tenendū aliqd esse de vba fidei. n^o
forsan ppter pclonem talis rōis quate-
nus paise est per illā rōnem pclusa sic ar-
guens se exponēt mortū. nec aliqd fm re-
ctam rōnem se deberet exponē. oportet
igit habē maiore auctem ad hoc vt ali-
quid teneat eē de fide: q^d q^d scūs aliqd sic
arguat. sepe enī quis arguit qd nō oīno
asserit. lz illud qd scūs auctericus ab ec-
clesia quantū ad doctrinā asserit eē tenē-
dū sit certū. tñ alie auctes dubie pnt ex-
poni. 7 multo magis alioz min⁹ aucte-
ticoz scribentiū. Isto modo diceret ali-
quis nihil inueniri p opī. pdictam.

Ad illa que secun

do mō vident esse cōtra eā. Rñderz dis-
currendo per ordinē. Ad illas auctes
7 rōnes que ptra eā vel pro 2ª opī. super-
ius sūt inducte. Ad p^mū de euā^o vi-
det iam supra rñsuz. Ad auctes Aug.
5. de tri. Rñdet per dīstīctōnez posita^z
in pncipio opī. q^d Aug⁹. loquit^r de his q^d
sunt ad se: ita q^d nec sūt relatiua nec refe-
ribilia. sed etiā opposita relonē. sic patz
per exempla sua. videt enī ipemet dice-
re ibi q^d aliqd est ad se lz sit referibile ad
aliud. sicut expōse vult Aug⁹. 7°. de tri.
c. 4. vbi tractās quō greci dicūt tres eē
substātiās vult q^d subsistē fm q^d cōpetit
substātie illo mō sumpte sit ad se. sōdit
enī ibi si aliud est deo eē 7 aliud subsistē
sicut aliud est deū esse 7 aliud ptem esse
relatiue igit subsistit sicut relatiue gignit.
Et ex hoc infert q^d substātia iam nō erit
substātia. qz relatiuū. 7 infra. absurdū
est aut vt substātia relatio dicat. oīs enī
substātia ad se subsistit quāto mag⁹ de⁹
quid expōsius q^d substantia fm q^d greci
accipiūt eā. s. pro psona. s. substantia p^a
nō 2^a sit ad se 7 ad se subsistat illo subsi-
stere qd cōpetit substātie sic dicte. Et si
obijciat q^d ista verba Aug. de substātia
7 psona nō debent magis accipi de pso-

nali q^d de cēntiali. qz dicit q^d eodē oī de⁹
7 psona. R^o. eodē. i. aliquo dicto ad
se. dīstīguendo illud qd est ad se p illū
qd est ad aliud. eo q^d pater nō est psona
filij: sicut nec est deus filij. quēadmodū
sor. nō est sor. alicui⁹. sicut nec hō alicui⁹
s. itelligēdo vt correlatiuū. sed nō opor-
teret q^d eodē sit deus 7 psona: ita q^d psona
nullo mō oīno ad se dicat sicut deus dē
ad se v^l deitas. quia tūc sicut nō sūt tres
deitates: 7 per hoc nec tres magnitudi-
nes fm eū. qz magnitudo dicit oīno ad
se sicut deitas. sic nec esset tres psonē. qd
īpe negaret. que igit oīno sūt ad se n^o nu-
merant. que oīno ad alterū nō sūt cōia-
tribus. qui aut ad se sed nō oīno ad se lz
referibilia. quia nō repugnat eis referri
nō sūt cōmunia sed numerant. aut pnt
dici p^oia a qbus potest abstrahi aliqd
cōmune numeratū. Ad Aug xi. de
ciui. dei. c. 10. pcedo q^d pater est q^dquid
habet excepto relatiuo qd habet 7 non
est ipm. habz qdem correlatiuū sicut p^o
habet filiū. 7 ideo pcedo q^d p^oma psona
est quicqd habet ad qd non referi. non
est aut 2^a psona quā habet vt correlati-
uum licet ista relone nō p^omo constitue-
ret. Ad Boeciū quando dicit q^d rela-
tio multiplicat trinitatē 7 c. dico q^d doc-
tor ille accipit relationē pro origie. et sic
intelligēdo accipit multiplicare nō pro
formalr dīstīguere. lz q^dsi pncipiatie cor-
respondent p^o effectiuo. 7 hoc qdēz nō
est extorquere verba. multiplicare enī ē
multa facere sicut xpus vere multiplica-
uit panes euāgelicos. 7 tñ īpe nō fuit for-
ma illa qua formalr multiplicabant pa-
nes illi. 7 deus creans multiplicat aīas.
nō tñ est īpe forma qua formalr aīe īpe
dīstīguunt. Ad Jo. Dam. dico q^d vna-
rius auctas soluit aliā. qz. c. i. paise poit
ingenerationē. 7 in li. 3°. c. 5. ponit p^ona-
lez p^orietatē. iste aut due p^orietates dī-
stīguunt fm Aug. 5. de tri. c. 6. igit ex-
cludendo oīa aliā in p^ore in. c. i. p^oter inge-
nerationē intelligit p^oter per ingeneratōz

omne psonale pñs. 7 ita vbiq; exclu-
dit ab aliqua pprietate alicui supposi-
ti omne aliud. per illā pprietatē inclusā
includit omne aliud psonale. 7 ita inclu-
deret ibi realitas absoluta si qua esset. 7
maxie includeret vt videt. qz in creaturā
incluso accñte n̄ excludit subiectū. 7 ita
inclusa relone in psona diuina nō exclu-
ditur illud qđ refert ea. sicut si diceret qđ
sola pñitas est nō ppter hoc excludere
tur pater qđ pñitate eēt pater. Ad Ri-
ca. dico. qđ modus eēntie alius est 7 hoc
ptinet ad originē. sz ex hoc nō sequit qđ
originatū nō sit aliqd subsistēs ad se di-
stinctū aliqua realitate psonali absolu-
ta alia ab originate. Ad Anf. silr di-
co qđ omia sūt vnū 7 eadē vbi nō obui-
at relonis oppositio vel formalr sic rela-
tio obuiat alicui relatiuo. vl sicut natū
referrī relatiōe opposita. 7 isto mō per-
sone si essent absolute distinguent. qz in
eis sunt relones pñcipiantes.

Ad ratōnes pro se

cunda opi. rñdet. Ad pñā pōt dici qđ
si realitas absoluta aliqua pstituat pso-
nas nō tñ faciet compositionē cū essētia
diuina: sicut nec relō pstituens faciet. qđ
pfirmat per locū a maiori. qz realitas p-
prie subsistētie in creatura nō facit com-
positionē cū creatura. relō aut in creatu-
ris facit compositionē cū fundamēto ut
alias declarabī. sz si hec relō pōt non fa-
cere compositionē cū eēntia multoma-
gis nec realitas suppositi faciet compo-
sitionē cum realitate nature. Et cum
confirmat rō. quia absolutū aut manet
oīno aut trāsīt oīno. dico sicut dictū est
declarādo 2^{am} rōnem qđ relō manet ex
hoc qđ eius rō nō est formalr rō essētie
7 transit. quia fm pfectam idēpñitatē
est essētia. ita dici pōt qđ realitas abso-
luta si cōstituāt psonā trāsīt qđdem perfe-
ctam idēpñitatē ad essētiā. manet tñ
qz nō est formalr realitas eēntie. Et con-
firmat ista rñsio. quia pfectōes attribut-

tales vident esse absolute: 7 nō relatiue
sicut dictū est supra di. 8. qōne de attri-
butis. 7 tamē 7 manēt 7 transeūt ita qđ
nō faciunt compositionē. nec sunt idēz
formalr ipi essētie. 7 si aliqua illaz f3
rationē formalē hñet distinguere realit
ab altera illa distinctio eēt p eā formalit
7 nō p essētiā 7 tñ nō esset ppo. Ad
2^{am} ar^m dico qđ ponēdo psonas relatiuas
oz ponere eas vere subsistētes 7 in eis esse
eandem nāz indiuisā. hō nō pōt poni p-
pter aliquā impfectōez psonaz i subsistē-
do. qz ponunt ita vñ subsistētes sic si eēt
absolute. sz oz qđ ponat ppter infinitatem
essen^{ti} qđ est in subsistētib^{us}. sz eadē eēt infī-
nitas eēntie si psone eēt absolute. sz nō
oz tñc nāz diuidi sic nec si pprietatibus
absoluti pstituant. pñet igr ista omis nā
cōis suppositis absoluti distinguit in eis
hec qđdem vera est in creaturis. sed in p-
posito petit conclusionē pñcipalē. Ad
3^{am} instando dicit qđ patri cōstituto in eē
psonali. 7 filio ēt pstituto in esse psonali
quasi aduenticia est pprietas spiratō ac-
tiua fm aliqz 7 tñ nō est qđsi accñtalis f3
eos. nec etiā relō rōnis. qre igr nō possz
intelligi in pposito psonā pstitui in esse
psonali realitate absoluta 7 ei qđsi cōsti-
tute in esse tali realitate aduenire f3 mo-
dū intelligēdi relationē 7 nō tñ esse nec
accñtalem nec rōnis. Et cū pñat qđ sit
relatio rōnis: per sile de relatiōe ad cre-
aturā. dico qđ nō est sile. illa enī relō ad
creaturā nō est ex necessitate nature fun-
damenti sicut est hic. Quarta rō ini-
tur ppositiōi huic. f. omne absolutum
est actus 7 per pñs dans esse. hec impro-
batur multipl^r tū quia in creaturā. vbi
maxime videt habē pbabilitatē habet
instantiā de pprietate ppo^a quia illa n̄
est dans esse. quia tñc natura humana
in xpo nō habēt idē esse qđ habēt di-
mīssa. Silr actus dans esse dat opera-
tionē. pprietas hypo^a in creaturis nō
dat opationē. qđ pater per Dam. li. 3.
c. 15. b. Nāles 7 n̄ hypostaticas animus

et voluntates et operationes. Si enim hypotheticas. i. personales dabitur eas et hereticas. i. aliud volentes. et etheroucrigeas. i. aliud operantes. tres hypostasies sancte trinitatis dicere cogemur. ubi ipse ex hoc quod persone diuine non habent tres operationes concludit quod operatio non est hypostatica. et hoc in comuni siue de proprietate absoluta siue relatiua. Preterea 3° in omni eo quod aliquo modo habet esse aliud preter illud quod dat sibi esse est aliquid ratione cuius recipit esse. patet de composito ex materia et forma et omnibus alijs compositis ex actu et potentia. igitur in omni habente esse per aliquid dans esse est aliquid quod non est actus dans esse. sed ratio recipiendi esse. et ita videtur in supposito nature. quod cum superpositum habeat esse et natura det esse proprietate hypostatica erit ratio recipiendi esse.

Ad ar^m tunc potest dici quod dupliciter sit ratio entitatis quod deditur. scilicet et hypostatice. sicut quod deditur est dare esse quia ipsa est de se concipibilis. ita hypostatice est ut non sit actus dans esse. quod de se est inconcipientibilis ut quo. et licet in creaturis proprietate individualis det esse. quia est alicuius gradus entitatis positue ultra entitatem quod deditur nature. tamen ultra entitatem singularem proprietate suppositi nullam entitatem dat. imo nullum positum addit ex prima questione. 3. li. et licet illud adderet tamen non esset ratio dandi esse: quod hec natura existens in qua includitur natura et entitas singularitatis est essentialis ratio dandi esse et ita quicquid intelligatur aduenire siue positum siue priuatum siue absolutum siue respectum non dabit esse. quia per illud quod tam intelligitur datur esse. igitur in diuinis non sit proprietate personalis tantum ne. sed aliqua proprietate vel entitatis positua. tamen quod natura diuina est de se hec per se existens ipsa habebit totam rationem dandi esse. sicut et in creaturis. et licet natura existens det totaliter esse non proprietas adueniens est tantum ne imo si adueniret proprietate positua nihil

tolleretur ab hac natura existente. ita nec in diuinis tolleretur ab hac natura que est de se existens quin dabit totaliter esse persone licet in persona intelligatur proprietate personalis positua. Ad ar^m igitur cum probatur quod sit actus cum non sit ibi tamen virtualiter sed actualiter. dico quod est ibi fallacia equiuocationis. vno modo enim actus est differentia opposita potentie. et hoc modo diuidit omnem ens. Alio modo actus cum potentia constituit aliquod totum. sicut loquitur philosophus de potentia. 8. me^o. de potentia et actu quod non est verum de potentia opposita actui. quod illa non manet cum actu. ita igitur proprietate non tamen est virtualiter in essentia diuina sicut est asinus qui est in potentia ante actum. et per primum hec proprietate est actu ibi prout actus opponitur tali potentie. sed non sequitur ergo est actus dans esse. ad hoc enim requireretur quod esset actus formalis. hoc enim modo materia daret esse. quia est in composito in actu non in potentia ante actum.

2° ratio videtur deficere. quod istud non habet se ad entitatem ut perfectio ad perfectibile ut diffuse declaratum est etiam de proprietate relatiua persone di. 5. ubi dictum est quod persona non componitur ex essentia et proprietate sicut ex quasi potentia et actuali. immo entia habet magis rationem actus. si igitur ita proprietate intelligatur posterior aliquo modo entia non. tamen est perfectio eius. ibi enim est idem ordo originis et perfectionis. et ideo prout origine est prout perfectio sicut fuit tunc declaratum diffuse. 2° dato quod aliquo modo se haberet ad essentiam ut informans ipsam non tamen esset perfectio simpliciter. quod secundum Aristotelem ratio perfectionis simpliciter est quod sit in quolibet melius ipsum quam non ipsum. quod est impossibile de proprietate hypostatica. quia illa de ratione sui repugnat dictioni cuiuslibet alij ab illo cui est. et ita non potest in quolibet alio esse melius ipsum quam non ipsum. quia cuiuslibet alij repugnat. sic igitur ad rationem patet quod falsum assumitur si accipiat quod istud absolutum perficiat essentiam. nec probatio habet valere per hoc quod aliquo modo sequitur et

non precedit. quia in diuinis sicut potest poni processio actus et forma est primum.

3° dato quod haberet hoc quod informat non sequitur quod sit perfectio simpliciter nec illa quod inferunt ulterius. scilicet quod essentia diuina non sit simpliciter perfecta. vel quod una persona non sit simpliciter perfecta in se. Preterea. ista ratio melius concluderet contrarium de relatione. quia probabilius videtur quod relo possit esse perfectio quod proprietate hypostatice sit perfectio quia nulli proprietati hypostatice puenit esse perfectionem nec in creaturis nec in alijs. alicui tamen relationi secundum proprietatem rationem puenit esse perfectionem. aliqua enim est perfectio altera. ut patet de equalitate respectu inequalitatis. quia secundum Augustinum de quantitate arithmetice. c. 7. Inequalitati equalitatem iure proponis: nec quisquam omnino est ut opinor humanum sensu perditus cui non id videatur. hoc autem non est tamen a fundamento. potest enim. inaequalitas fundari in fundamentis perfectionibus quod equalitas. patet etiam quod si esset tamen ex fundamento Augustinus. faceret petitionem principij. intendit enim. concludere excellentiam puti circuli ad figuras rectilineas: et hoc facit ex equalitate et inaequalitate. quia si illa excellentia non esset nisi ex fundamentis et ex illa concluderet excellentiam fundamentorum: circumlum faceret. Si dicat quod dictum Augustinus. uerum est ratione fundamentorum. proximum non remotorum. proximum autem fundamentum equalitatis est paritas. Hoc falsum est et nihil ad. b. quero autem aut par dicit aliquid a se et tunc potest intelligi aliquid esse par absque hoc quod sit alicui par: et sicut tunc uerum perfectionem habet paritas respectu imparitatis in triangulo. uel. n. paritas diceret quantitatatem et tunc uel eadem cum illa que coniter ponit fundamentum equalitatis: et tunc non erit distinctio aliquid alia quod rationis in fundamentum proximum et remotum uel alia: et tunc in isto equali diceret esse duas quantitates uel singas aliquem modum alius quod paritas possit esse absolutum perfectum imparitate et aliud a quantitate. Si autem dicat relationem si autem manifestum. ergo relatio fundabit

per se in relatione: immo uidetur dicere eandem relationem quod equalitas. quantum enim est par quanto et eque quanto. ad illud Anselmus. mono. respondet quod loquitur tamen de quidditatibus non de proprietatibus hypostaticis quod probat primo per exempla eius de sapientia et ueritate ex una parte. auro et plumbo ex alia parte. 2° per rationem. quia solum illud est perfectio simpliciter quod potest esse in aliquo infinito. solum illud erit in aliquo melius non ipsum quod ipsum quod ex se est finitum. hec conueniunt quidditati. scilicet esse finitum uel infinitum. non autem proprietati hypostatice. quia proprietates personales diuina qualiscumque sit nec est infinita formaliter nec finita. Sicut proprietates hypostatice repugnat cuilibet proprietati uel cuius est. sed non potest esse cuilibet melior ipsa quam non ipsa. sed nec alicui. excludit autem Anselmus. ab uniuersitate quidditatum relationem secundum quidditatem. et tunc omnis quidditas absoluta uel est perfectio simpliciter uel limitata. sed non sequitur ex hoc. oppositum de proprietate hypostatice absoluta. 3° ratio habet maiorem falsam in omnibus ordinatis essentialiter ex forma habet gratia mere quicquid sit uera. et sicut in omnibus non eque limitatis. in nullo enim ordine essentiali ex propria ratione prioris et posterioris: omnia ipsa commultiplicari. sed potest stare multiplicatio posterioris sine multiplicatione prioris. sed non e contrario. sicut quicquid aliquid duo comparant ad aliquid tertium quod est illi limitatum eo modo quod illa duo non sunt illimitata non oportet conuideri in eis. Exemplum autem intellectiua comparat ad partes. quia quodammodo est illimitata eo modo quod partes non sunt illimitate non oportet aiam distinguere in distinctis partibus. illa igitur maior est falsa dupliciter ad oppositum. primo quia essentialia eo modo quo est ibi prioritas posterior est ipsis proprietatibus non e contrario secundum eos. igitur non oportet essentialia distinguere ad distinctionem istarum proprietatum. et 2° quia essentialia est formaliter infinita. iste autem proprietates non sunt formaliter infinitae. et non omnia infinitum formaliter distinguere ad distinctionem eorum quod non sunt formaliter infinita. Si etiam maior

acciperet generaliter de quibuscūq; absolutis circumstantibus idem. habet istantiam manifestam de anima et potentia que potentie multiplicans non multiplicata anima. Sed si huc euadant specificando maiorem de his que sunt eiusdem speciei sicut accipit illa prima confirmatio maioris. nec tunc propositio est vera vniuersaliter in relationibus. patebit enim di. 8^a. tertij libri. plura eiusdem speciei esse in eodem absoluto non est contradictio si aliquid illorum non sit actus alterius adequaret ei in quo est. Cum autem maior declaratur per inductionem sit fallacia consequentis. quia accipiuntur aliqua singularia non similia proposito. puta in quibus distinctio priorum constituit distinctionem posteriorum vel in quibus est consimilis limitatio utrobique. et non illius in una respectu alterius. ex his. n. non potest propositum inferri vniuersaliter quia falsa est ubi deficiunt conditiones sicut in proposito. Sed ad illud vltimum additum ad confirmationem maioris per idem: quod in eodem simpliciter perfecto non possunt esse plura eiusdem rationis: posset dici de sicut simpliciter perfectum idem numero est communicabile pluribus suppositis eiusdem rationis: ita quod non repugnat sibi ex hoc quod est perfectio simpliciter sed conuenit sibi quod ipsum sit in pluribus suppositis eiusdem rationis. ita ex perfectione eius sibi potest competere quod plura eiusdem rationis possunt esse in eo sicut supposita in natura. et per consequens sunt in eo plures proprietates hypostatice eiusdem rationis. sed non potest ita esse de alijs de quibus exemplificatur puta de patre et verbo. eo quod perfectio diuina requirit quod quilibet producatio habeat terminum adequatum. non autem ita requirit quod aliqua proprietas hypostatice sit adequata illi nature in constitutione suppositum. Per istud posset dici. ad illam primam confirmationem maioris applicando eam ad propositum quod est ibi fallacia equiuocationis. maior. n. si esset

vera debet intelligi de esse in. sic actus est in eo quod informatur. sed minor non est vera. proprietas autem non est in essentia ut informans eam sed ut constituens suppositum in ea. Posset tamen ad utranque confirmationem dici per istas proprietates non sunt eiusdem rationis formaliter. sicut in creaturis proprietates indiuiduales sunt primo diuerse et non eiusdem rationis. et si ex hoc inferatur quod sunt alterius speciei siue quod utraque earum habet rationem alterius speciei. et per hoc oportet ipsas per aliud determinari ad inconcubilitatem non sequitur sicut nec in proprietatibus indiuidualibus in creaturis licet non sint eiusdem rationis in aliquo tamen non est entitas quidditatiua et consensu sed de se hec. Quarta ratio etiam preceedit ex falsa imaginatione quod istas proprietates exprimentur ab essentia quasi per origines quod non fuit dictum. sed sicut aliqui preceidunt quod relationes pullulant in essentia si tamen hoc proprie dicatur quasi posset de eos concedi quod istas proprietates absolute si sint pullulant in essentia et licet quilibet sit in eodem supposito cum illo ex quo pullulat. quod essentia est in omnibus personis. non tamen aliqua est in eadem persona cum illa a qua habet per veram originem. nec repugnat vera originatione persone habenti unam a persona habente aliam. licet omnes iste non originentur sed aliquo pullulet in essentia. sicut aliqui habent dicere qui dicunt suppositum constitui per relationem quod filius pullulat a patre per originem et tamen filius aliquo modo pullulat in essentia siue ab eentia diuina. Quarta ratio videtur deficere. quia difficile videtur sustinere originem ponendo extrinsecam esse relationem formaliter quod ponendo ea esse absolute. nam si tamen sint relationes nihil aliud erit per originem per quam quod corripitur habet corripitur sed repositum si in actio alia vel habet corripitur si autem ponatur absoluta non videtur tanta difficultas quod unum suppositum gignatur ab alio cum in creaturis si eos sunt supposita absolute et tamen non negat originationem vniuersalem ab a. cum arguitur quod absolute preceidunt relationes et ita originem

R^o. dictum fuit q^d originatione p^{er}inet ad genus esse efficientis nō formali: et sicut in creaturis termin^{us} nō h^{ab}et originatione formali s^{ed} quasi effectiue nec ex h^{oc} q^d nō est formali illo sequit^{ur} q^d p^{re}cedat ill^{ud}. ita posset dici in p^{ro}posito. nec videt^{ur} maior difficultas de p^{ro}positate absoluti et respectiui in creaturis q^{uam} hic.

Tenēdo opinionē

secundā que est mag^{is} cōmunis p^{er} rōndē ad rōnes 3as. Ad p^{ri}ma^m p^{re}cedit q^d relatio nō refert^{ur}: sed aliqd q^{uod} nō est t^{er}m relatio refert^{ur} relōne. nō q^{uod}dem eēntia refert^{ur} sed suppositū. q^{uod} suppositū nō ē t^{er}m relō. sed t^{er}m est relatiū nō ab^{ut}. et ita p^{re}cedit tota deductio vsq^{ue} ad vltimā p^{ri}ma^m que negat. et ad e^{am} p^{ro}bationē q^{uam} accipit q^{uod} omiⁿi p^{ro}posito o^{mn}iⁿi p^{ro}us intelligit^{ur} partes et vniōne p^{ri}uū. Tenētes q^{uod} relō est in essentia quasi act^{us} in susceptio o^{mn}iⁿi q^{uod} dicat^{ur} q^{uod} in ip^sa p^{er}sona que est quasi tota nō o^{mn}iⁿi p^{ro} intelligere informationē quasi p^{ar}tes a q^{uod} si parte per denominationē anteq^{uam} intelligat^{ur} totū. s^{ed} si p^{ro}intelligat^{ur} quasi talis informatio nō t^{er}m intelligit^{ur} q^{uod}si p^{ro} modū forme denominationis. Sed meli^{us} videt^{ur} q^{uod} relō nō est quasi forma vel act^{us} respectu eēntie sicut tactū est d^{icitur}. 5°. sed mag^{is} videt^{ur} eēntia esse q^{uod}si forma et actus q^{uod} relō subsistēs est deus. et hoc videt^{ur} p^{ro}bari ex hoc. q^{uod} q^{uod}ncunq^{ue} fundamentū est potentiale ad relationē p^{ro}us nātr informat^{ur} fundamentū relōe q^{uod} suppositū. p^{re}cedit etiā ibi relatiū eē aliqd formali ip^so fūdamēto siue fm ip^sm fundamentū. sicut cōcedit^{ur} forte eē silem albedine v^{el} fm albedinē. neutriū aut^{em} videt^{ur} esse dandū in p^{ro}posito. nec q^{uod} p^{ri}ntitas p^{ro}us insit eēntie q^{uod} p^{ro}tri. nec q^{uod} pater deitate siue fm deitate sit formali pater. q^{uod} hoc videt^{ur} Aug. 7. de tri. c. 5. vel 9. vel 34. negare dicēdo quo circa vt substantia p^{ri}is ip^se pater est nō quo pater est s^{ed} quo ē. q^{uod} fm ip^sm alio est deus alio p^{ro}. sed est deus deitate formaliter. igit^{ur} nō est pater deitate formali

ter sed alio fm Aug^{ustini}. Ideo alii o^{mn}iⁿi pōt tenēdo scdā op^{er}i. q^{uod} si p^{ro}tes p^{ro}exigāt totū et vniō p^{ri}uū. et quasi p^{ro}tes et q^{uod}si vniō p^{ri}uū p^{ro}exigant quasi totū. t^{er}m vbi nō est p^{ro}trialitas nec q^{uod}si sed p^{ro}fecta idēp^{ro}itas eorum que als eēnt p^{ro}tes nisi alterū illo^{rum} est^{ur} infinitū nō o^{mn}iⁿi p^{ro}intelligi totū vniōne taliū s^{ed} p^{ro}fectā idēp^{ro}itate vni^{us} ad alterū. et ita videt^{ur} in p^{ro}posito q^{uod} p^{ro}tri qui dic^{itur} p^{ro}mo refert^{ur} p^{ro}intelligit^{ur} aliquo mō p^{ro}fecta idēp^{ro}itas relōnis ad eēntiam s^{ed} nō vniō q^{uod}si forme alicui quasi mere vel q^{uod}si potēntiali. nec t^{er}m talis p^{ro}fecta idēp^{ro}itas est rō p^{ro}pter quā eēntia formali denomⁱⁿet^{ur} a relōne. Cum confirmat^{ur} rō per hoc q^{uod} nihil est quantū p^{ro}mo et per se n^{on} si aliquid sit quantū per se et nō p^{ro}mo s^{ed} denomiatiue. dic^{itur} q^{uod} si quāntitas posset esse eadē alicui q^{uod} als esset susceptiuum eius et ita eadē q^{uod} si informaret illud. b^{on}u posset esse aliquid quantū p^{ro}mo et tamē nihil quantū per informationē. nec h^{oc} videt^{ur} mirabile: q^{uod} p^{ri}mu^m videt^{ur} posse se parari ab eo q^{uod} est per se et nō p^{ro}mu^m. igit^{ur} pōt aliqd poni p^{ro} relatiū. s^{ed} nihil sit relatiū non p^{ro}mo sed per se quasi informatū relōne. Ad illud q^{uod} arguit^{ur} iuxta h^{oc} negat illa p^{ro}positio. q^{uod} refert^{ur} p^{ro}us est ali^{quid} quid ad se ad p^{ri}ma^m p^{ro}bationē que accip^{itur} tur ab Aug. R^o. q^{uod} refert^{ur} est aliqd ex^{cepto} p^{ro}to relatiuo. hoc est includit aliqd ab^{ut} q^{uod} est fundamentū relatiōis. et iō si p^{ro}ter nihil est ad se nec includit aliqd ab^{ut} solutū nō erit pater ad aliud. sed non intelligit^{ur} Aug^{ustini}. q^{uod} omē relatiū est formaliter ad se anteq^{uam} sit ad alterū per relōez

Ad scdā p^{ro}bationē negat^{ur} p^{ro}positio quā nitit^{ur} p^{ro}bare. s. q^{uod} illud quod refert^{ur} est p^{ro}us relatiōe siue q^{uod} idem est q^{uod} omis relō p^{ro}supponit illud q^{uod} refert^{ur}. hec enī p^{ro}positio falsa est in relatiōe constituēte suppositū. et vera est in alijs. Cum p^{ro}baf^{ur} per diuisionē. dico q^{uod} si debeat dari ali^{quod} quod isto^{rum} triū membrorū diuisionis magis daret^{ur} q^{uod} relatio est p^{ro}ior sicut forma est p^{ro}ior ente per formā. nec sequit^{ur}

suppositū est quasi posterius relatione. igit ipm est relatio. sed sequit igit est relatio vel relatiū constitutū per relatiōnem. et sic fm est verū. Ad 2^m dico q sicut quelibet forma seipā est tal' forma nec est alia rō intrinseca quare est talis forma. ita etiam relatio aliqua seipā est formalr realis et aliqua seipā est formaliter est tantū relatio rōnis. tamē huius vel illius aliquādo sunt cause extrinsece effectiue vel materiales. aliquādo etiā aliqua causata vel aliqua signa posteriora sūt ex qbus pnt hec inferri demonstratione. quia dico tūc q idēptitas. qz idēptitas est relatio rōnis nec est alia rō formalis ppter quid. paternitas etiā qz paternitas est relo realis. nec etiā est alia rō formalis ppter quid. tamē qz relatio realis est nata hē cas extrinsecas causas eam cōiter loquendo in creaturis. sequitur ibi q relatio que nō habet tales causas nō est realis sicut ad destructionē cause sequit destructio causati. Similit' relatio aliqua realis si nō habet talē distinctionē causarū priorē saltē causat distinctionē. et tūc ex remotōne tam cause q causati quoz alterū cōrīdet relatio ni reali pōt pcludi aliquā relationē non esse realē. ita q sequet. hec relatio nō p' exigit extrema distincta nec facit ea esse distincta. igit nō est relatio realis. et vñ pmissē sūt vere oportet querē media p bantia. Sed pñā ē bona. sicut ex destructione cause sequit destructio causati. et ex remotōne causati sequit remotō cāe demonstrationē quia. aut saltē alterz eoz oportet pcurrere ad relationē realez ita q vbiunqz vtrūqz remouet sequit pñā per extrinseca remotio retonis realis. Lū dicē vltērius. q inferre retonem nō esse realē: qz nō est inter extrema realiū distincta est inferre nō est realis. qz nō ē realis. dico q nō. qz licet nō sequat: iō nō distinguit extrema. qz nō est relatio realis quasi arguendo a causa ad causatū. tamē sequit nō distinguit. q nō est realis

sicut a causato ad causam et hoc addito isto q nō p' exigit distincta. qz tūc cōcurrunt ibi et negatio cause retonis realis: et negatio signi ex qbus cōcurrentibus p'fecte inferri negatio retonis realis. s; qñz distinctione pcedēte retones reales qñz nō sed tantū formalr causata: et nō tm ē relo realis volūtatis ad volitionē. s; ē volūtatis vt actiua est ad seipāz vt passiua. et vniuersaliter effectus dependens a pncipio actiua et passiuo necessario requirit relationē reale: et tamē voluntas que est fundamentū istaz relationū oppositarū mouētis et moti: et tamē denominat ab vtraqz eaz. dico q oportet pcedere ad inferendū pclusionē q nec extrema sūt distincta distinctione pcedēte relationē. s. distinctione pntinente ad gen' retonis. sicut nec sequit dicunt de eodem q nō sunt reales. i. nō sunt ex natura rei sine actu intellectus. vnde bene pōt pcedi. si tamē illa sint pbata pñā est bona. sed oportet vltimo deuenire ad hoc pmissio quod est de distinctione extremorum. statim enī sequit. si relatio nō consequit ex natura rei nō est realis oportet res exponē aīs q extrema nec distinguitur distinctione pcedente retonem. Ad 3^m dici potest q bene absolutū p' terminare retonem: et semp terminat in retonibus mēsurati. et hoc pncipalr soluit. di. 30. q retones creaturaz terminantur ad deū inquantū absolutū est. vel aliter loquēdo nō oportet pcedere terminū relationis esse absolutū: nisi in retonibus diffinibilibus de qbus arguit ibi. que. s. sunt in genere qles non sūt diuine vel de termino formali. s. rōne cui' p'mus terminus terminat. nō aut de p'mo termino quē admodū enī in relato fundamētū ē absolutū: sed non semp illud qd refert fm istā opinionē. ita etiā illud qd est rō terminandi retonem semp absolutū est. et p' exigit a parte termini relatiui: sicut fundamentum ex parte relati.

Ad primū et secū

dum de scda via sū dico. qd p̄m origi-
re filiū est patrē hīc filiū pro correlatio
nō quocunqz. sed tali correlatio. et qz
talis core^o est relatio originis: iō vnum
extremū potest esse p̄us origine altero:
licet sint simul natura. hec respōsio sū-
est ad 2^m de positare suppositi ad actio-
nem: sicut declarabit di. 28. Ad 3^m di-
co qd falsa est illa ppositio qd relo nō p̄t
esse termin^o formalis generatōis v̄l ori-
ginis siue actōis vel mutatiōis. sic pa-
tebit in m̄a de incarnatiōe. et quicqd sit
de termino formalis saltē relatiū p̄t eē
termin^o pductus ita qd cētia que est ad
se in relatiū sit p se formalis termin^o et
hoc mō positū est in di. 5. in pductione
p̄sone. cum igit dicit relo nō originat nī
si absolutū originat si intelligas origina-
ri sicut p̄mus termin^o generatōis v̄l p-
ductōis possit cōcedi de relatiōe non
de relatiū. Si aut intelligas de origi-
nari sicut formalis termin^o p̄mus possit
sū cōcedi. et neutro mō est cōtra ppositi-
tum. qz nec ponit relationē p̄mo origi-
nari sed suppositū. nec ponit relationē
esse terminū formalē pductōis s̄ cēn-
tiā simplr absolutā. Ad 4^m dicif. qd
est generatō. qz ista relo h̄z v̄m p̄stituen-
di scdā psonā vel p̄mā sbam in natu-
ra diuina. saltē oportet dicē tenēdo istā
viā qd relo ista p̄t esse p̄p̄ietas psonal^{is}
subsistētis in natura diuina sic si eēt ali-
qua p̄p̄ietas personalis absoluta. et ita
eius pductio erit pductio subsistētis in
nā sbe. et iō generatō. qz generatō est ge-
neratio ex formali termino qd est nā cōi-
cata pducto. nō aut ex indiuiduali siue
incōicabili p̄p̄ietate pducti. sic v̄l ois
mor^o recipit ip̄m a formali termino mo-
tus. Ad 5^m videt̄ eis difficile r̄ndere
qd dicunt psonas esse relatiuas: et cū hoc
reloes eē p̄n^o agendi. qz tūc nec ex parte
agentis nec ex parte p̄ncipij agendi p̄t
esse libertas. sed licet teneat opi. 2^a q̄ru3

ad primum dictum. 2^m tamen negauit
distinctione. 7^a.

Ad aliud dico qd

paternitas est de se formalr incōicabilis
nō tamē iste pceptus qui sū dicta alias
potest abstrahi a p̄nitare diuina et crea-
ta. Sed ista realitas que est in diuinis q̄
nō est formalr cētia ip̄a est formalr in-
cōmunicabilis. et nō quasi per determi-
nationē extrinsecā puta quia diuina. rō-
eni incōmunicabilitatis eius est ista. qz
sicut essentia est actus vltimus. et iō non
potest per aliqd determinari respectu cu-
ius sit ip̄a quasi potēiale. ita q̄cquid ē
in ea est vltimū in vltima actualitate si-
bi possibili. ita qd in illo instanti nature
in quo sapia pullulat in cētia ip̄a pul-
lulat sū vltimā determinatiōē quā p̄t
habē. vnde et ista realitas que est sapien-
tia formalr est nō determinabilis. et simi-
liter quicqd p̄t esse incōicabile in p̄mo
instanti nature in quo pullulat in natu-
ra pullulat vt incōicabile. et nō prius ut
cōmunicabile. quia tūc esset determina-
bile per aliquod per quod fieret incom-
municabile. Et si dicas qd tūc paterni-
tas nō est incōmunicabilis nisi quia est
in essentia diuina. hec enim realitas nō
habet vt ex se sit vltimate determinata
nisi quia est in essentia diuina. Dico qd
quasi originaliter vel fundamentaliter
quicqd est intrinsecū in diuinis est ab es-
sentia. quia sū Dam. li. i. c. 12. est pelag^o
quoddā infinite substantie. sed tamē illa
alia habent formalr rōnes suas et seip̄is
sunt p̄mo talia formalr. ita qd sapientia
licet ab essentia quasi fundamentaliter
et originaliter habeat qd sit perfectō sim-
pliciter. est tamen formaliter perfectio
simpliciter et in se formaliter infinita. ita
qd in eodem instanti nature in quo sapi-
entia iam actu est in essentia si circum-
scribatur per impossibile ipsa essentia
et remaneat intellectus sapientie. erit in-
tellectus perfectōis simpliciter infinite

Ita in illo instanti nature in quo intelligitur paternitas in eentia ipsa seipsa est in comunicabilis formaliter circumscripita tunc per impossibile ipsa eentia. nec est hic contradictio quod aliquid quasi originaliter vel causaliter habeat ab aliquo hoc quod sibi conuenit formaliter. sicut calidum formaliter priatur frigidum. licet caliter sit ab igne cui ignis non priatur formaliter. ita est in alijs quod illa entitas qua constituit aliquid in eentia specifice ex se formaliter est indiuisibilis in plures species. etiam dato per impossibile quod esset incausata. hoc modo ista diuisione habeat causaliter unde est caliter. Et si obijcias quare aliqua entitas originatur in essetia comunicabilis et aliquid incommunicabilis. Respondeo quod hoc non est ratio formalis alia nisi quod hec entitas est hec. et illa entitas est illa. et hec entitas quia hec est comunicabilis. et illa quod illa est incommunicabilis. ita quod ista originari non posset nisi incommunicabilis formaliter oriretur. nec illa nisi formaliter comunicabilis oriretur. Ratio autem istius extrinseca quasi fundamentalis vel originalis est quia eentia est radicaliter infinita ex qua oriri possunt intrinsece non tantum perfectiones simpliciter et comunicabiles. sed etiam proprietates personales incommunicabiles. quolibet tamen quando originatur originatur in summa determinatione sibi possibili. Et per hoc patet ad omnes alias probationes que ostendunt paternitatem ex se non esse incommunicabilem. cum enim dicis quod non est de se hec. falsum est intelligendo formaliter de realitate illa que est paternitas. non de conceptu communi huic personitati et illi quod sicut expositum est di. 8. et di. 23. potest esse conceptus aliquis absque ordine realitatum intra. quare una sit contractiua vel determinatiua alterius. paternitas tamen habet illa realitas non est de se hec fundamentali. sed ab eentia. et ab ipsa eadem essentia est paternitas incommunicabilis quod non prius habet et postea quasi facta incommunicabilis per aliud determinans. sed sine omni ordine singularitatis ad incommunicabilitatem in ista realitate oritur realitas summe determinata

ta in primo instanti nature in quo oritur. Nec illa propositio est vera quod omnis quidditas est comunicabilis. sed tamen quidditas que est perfectio simpliciter. aut diuisibilis. prima enim conuenit in unitate nature. 2^a conuenit cum sui diuisione. hec quidditas non est perfectio simpliciter. nec diuisibilis. quia est in natura perfecta simpliciter. Nec illa propositio est vera quod reles opposites sunt eque comunicabiles ex se. imo inspiratio actiua oritur comunicabilis duobus. nec unquam potest fieri incommunicabilis per aliquid determinans. inspiratio autem passiuia ex se formaliter in eodem in instanti in quo est in diuinitis est incommunicabilis. Quod etiam dicitis ad quam tam probationem quod quacuque positio facta possibili vel impossibili stante ratione sua ipsum remanet incommunicabile. Concedo stante ratione eius et non posito aliquo repugnante rationi sue quod si ponatur rationem eius manere et aliquid repugnare tunc ex oppositis in antecedere sequuntur opposita. scilicet quod ipsum sit incommunicabile ex se formaliter possit comunicari. et ita in proposito si ponatur inspirationem precedere generationem actiuam ponitur aliquid incommunicabile paternitati patris et tamen rationem paternitatis manere. et ita sequitur paternitatem esse incommunicabilem ex primo et tamen incommunicabilem ex secundo. unde formaliter contradictio est generationem esse 2^{am} productionem in diuinitis paternitas igitur in diuinitis quia diuina est incommunicabilis ita quod ly quia sit circumstantia principij originalis siue fundametalis. non autem contrahetis siue determinantis eodem modo quo contrahit albus cum dicitur homo albus etc. vel albedo humana. hoc enim albedo intelligitur in se existens et ut sic est indeterminata et determinabilis ut sit hominis et ad hoc determinatur: cum dicitur albedo humana. non autem quod albedo oriatur ex natura hominis et in illo instanti ipsa de se sit indeterminata. ita propositum in proposito. quia sicut causa non causeret effectum nisi daret sibi esse conueniens effectui nec produceret istum effectum

nisi pduceret aliquid quod natū ēēt ha
beret talem effectū: puta nulla causa cā
ret triangulū formalr: nisi pduceret ali
quid quod nēcio hiet tres rē. 7 si posset
pducere aliquid quod nō nēcio haberet
tres nō pduceret istum effectū sed aliū.

Nec est alia rō huius nisi qz formalis
rō trianguli est ut sit triāgulus. ita dico
qz deitas nō esset rō fundamental' alicu
ius realitatis intrinsece: nisi ipsa oriret
talis ut in pmo instanti in quo est sit de
finita ultima determinatōe. si igit' pro
duceret aliquid determinabile p aliā
realitatē quasi sibi aduenientē iam pro
ductio nō esset ad intrinsecū in diuinis.
si etiam pduceret aliquid cōicabile non
pduceret pprietatē psonalē. sed aliquid
aliquo modo aliud ab illa. Ad aliud
dico qz aliquis pceptus cōis possit ha
beri qui dicat in quid in generatōe diui
na 7 spiratōe diuina. immo forte qui di
catur in quid de paternitate diuina 7 cre
ata: tñ nulla realitas pōt esse in diuinis
aliquo^o distincta ex pte rei a qua sumat
iste conceptus dictus in quid: que reali
tas sit deiminabilis per aliā realitatē
sicut pceptus cōis est deiminabilis in in
tellectu p aliū conceptū. 7 possibilitas
huius 7 rō satis tacta est. dico igit' qz pa
ternitas 7 filiatio nō sunt duo pmo di
uersa quantū ad intellectū quin possit i
tellectus abstrahere ab eis aliqū conce
ptum realem cōem. sed sunt pmo diuer
sa quantū ad realitatē 7 realitatē: ita qz
nullū vnum gradū realitatis includunt
qui sit quasi potentialis 7 deiminabilis
p pprias diuinas uel quasi p pprias. sicut
albedo 7 nigredo includūt realitatē ali
quā eiusdē rōnis deiminabile p pprias
diuinas específicas earū: siue realitates a q
bus sumunt eaz diuine specificē. 7 tūc illa
ppō maior: qz pmo distinctiua sunt pri
mo diuersa. tñ debet intelligi de ipis re
alitatibus que pmo pstituit quantū ad
nō puenientia in aliqua realitate v^o for
malī qz formalr includant ambo. Ad

aliud de supposito p accns: dicendum qz
alio modo de p accns loquit' meta. 7 ali
ter logicus. metaph. enī dicit esse ens p
accns quod includit in se res duozū ge
nez sicut p3. 5. meta. c. de ente 7 vno. lo
gicus dicit pponem ēē p accns cuius sū
iectū nō includit rōnem inherētie pdi
cati. 7 si ex duobus talibus fiat vnus cō
cept' : quoz neuter est p se deiminatiu'
alterius dicit illā pceptū esse vnum con
ceptū p accidens. Exemplū nō est in cre
aturis de pceptu vno p accidens logico
nisi cui correspondet vnū p accidens me
taphysice: qz etsi h sit p accns rōnale est
animal. tñ iungēdo vnum pceptū alteri
vnus est p se deiminatiuus alterius: et
tō totus pceptus nō est vnus p accidens
sed tñ aliquis aggregans pceptus duo
rum generū est vnus p accns. 7 ei semp
correspondet vnum per accidens apud
metaphysicū. Ad ppositū. h pōt cō
cedi p accns: pinitas est deitas. qz iubm
ut subiectū nō includit rōnem inherētie
pdicati ut pdicati: quia subiectū nō ē
formaliter pdicatū. iungēdo etiam cōce
ptum subiecti pceptui pdicati. sic de' pa
ter. vnus pceptus nō p se deiminat alte
rū. qz fm Dama. pprietates deiminant
hypostases nō nām. Iste igit' pceptus nō
est in se 7 per se vnus. 7 ita nō dicit con
ceptum p se suppositi respectu alicuius.
quod. n. nō est in se 7 per se vnum nō ē
alicuius per se suppositum. 7 sicut nec i
rebus sic nec in pceptib'. sic igit' logice lo
quēdo posset pcedi qz pater non est p se
suppositū dei. Sed cōtra hoc arguo
qz pma identitas nō potest esse p accns
7 sicut nec in rebus sic nec in pceptibus
pma aut identitas in pdicatōe vī esse p
se nature ad suum suppositū. igit' illa nō
est p accns sed per se. Rñ pma iden
titas pdicatōis est cuius cūqz ad se: ut
homo est homo. deus est deus. sed com
pando hūc deū ad suppositū 7 qrenō
ibi identitatē dico qz realit' loquēdo fm
metaphysicū cū h nō sint genera nec ali

quid alicuius generis ex ois. 8. nihil erit hic ens p accidens: nec sequit est suppositus p accidens logice. qd est suppositus p accens meta. quia esse suppositum dicitur hi tudine alicuius ut subiecti ad aliquid ut ad predicatum. et ita pot dicitur suppositum per accens ppter accidentalitatem ex pte inherencie no extremorum. Et si obijciat qd hic conceditur esse res quasi duorum generum. s. substantiue et accidentis uel rationis. Rn^o p pzia ro reru quantu ad genera uel quasi genera no facit toru e ens p accens: s. habito rei ad rem. puta n identitas simpliciter. nunc aut qd p pzia ro rationis que manet ibi no includat formaliter rationem essentie. tñ vnu in re verissime e idem aliq. ppter qua identitatem no est habitudo realitatis ad realitatem qual requirit eorum que constituunt ens p accens. Si obijciat contra pmi mebru cum in creaturis possit esse p se suppositum nã qre no h. Posset dici q absolutu ipsectu pot esse incōicabile uel aliqd p trahens p se in aliq gne pot esse incōicabile sicut aliquid cōicabile. et ita in quocunq creato qd pertinet ad gen^o aliquod pot ee aliqd illi^o generi cōstitues incōicabile. simpliciter aut pfectu no pot esse incōicabile neq aliqd eiusdem rationis quale fm ista viam est oē absolutu in diuinis: et ideo nihil quasi eiusdem generi cōstitues pot constituere suppositum ibi. sed tñ aliquid qd sit qsi alteri^o generis. Ex^m si qd de gne sbe vsq ad vltim^m inclusiue q pstituit hec sba e pfecto simpliciter. et p pns cōicabile no posset hec sba ulterius p aliquid pbi in se. qz qd est h^o no est ulterius determinabile in se. si tñ posset p aliqd de genere qntitatis ul qntitatis pstituere in hac sba aliquid incōicabile: quia quantitas uel qualitas non esset perfectio simpliciter. tunc illud constitutum ex substantia et quantitate necessario esset suppositum p accidens. et etiam esset ens per accidens. si vna illaz realitatum no esset pfecte eade alteri. ita ponitur in pposito q essentia est pfecte

atio simpliciter. et qd quid est eiusde rationis cum essentia qd quid. s. est ad se. et io qd tale est cōicabile et de se hoc et ultra illud qd est de se hoc no pot p trahi ulterius: sed tñ pot in eo qd est hoc pstitui aliqd incōicabile p aliqd quod non est pfectio simpliciter: et io nec eiusde generis cum essentia: s. quasi alterius. Per istud pot dici ad aliam pfirmatiōem qua infer^r q verior eēt identitas sbe create ad suum suppositu q nature diuine ad suum. hoc non sequit si intelligat ex pte rei: quia l3 entitas indiuidualis in creaturis p se determinat nam et faciat p se vnum cu ea. tamē illud vnum est ppositu aliqua p pōne ē reali. relo autē l3 no p se determinat nam diuinā. tñ ita vere est idem ei q nlla fiat ibi ppo. et ideo realiter siue meta. loquēdo multo est verior identitas suppositi diuini et in se et ad nam q suppositi creati in se uel ad suam naturam. logice tñ loquēdo bene potest concedi q substantia creata formaliter dicitur de suo supposito. quia per se pmo modo non sic deus de patre quia pater non habet ita per se v^m pceptum i intellectu sic soz. Si inferas igitur p dicationē hec uerior est q illa negari potest pntia. quia aliqua p dicationē no formalis: uel no p se potest esse uerior q illa formalis et p se. si tñ maior est identitas extremorum in re in quorum cōceptu est minus formalis inclusio uel inherencia. Ad vltimā pfirmatiōem pot cōcedi q logice loquēdo neutri^o q d dicationis ē per se suppositu. realiter aut est suppositu nature no relatiōis: quia relatiō ē ibi p p rietas incōicabilis nã non. s. iliter relo transit in essentiam non conuerso propter infinitatem essentie. Ad quartū pma substantia in creaturis aliquid habet perfectiōis. s. vltimam vnitatem: ideo est indiuisibilis. et hoc psequitur vltimā actualitatem. ppter quam competit sibi per se esse et duo opposita his pueniunt substantie scde que et est diuisibilis et no habet esse nisi in pma substantia. istas cō

Q **I**
ditōes p^{me} substantie habet essentia di
uina ex se et non per relatiōem formali
ter. est enim de se hec et ex se subsistit. i. p
se est. uel salte^r est totaliter ratō subsistē
di. ideo fm Augul. 7. de tri. c. 2. 7. 4. pa
ter non eo est quo est pater: sed quo ē de
us. ultra hoc p^{ma} substantia creata: q^a
limitata non habet comunicabilitatem
quia idem numero limitatum non ē cō
municabile. hec p^{rietas} p^{ime} substan
tie non conuenit essentie diuine. Per
hoc patet ad p^{imum} ibi tactū: quia cō
cedo q^d p^{ima} substantia in diuinis quo
ad hoc quod est maxime esse substantiā
et per se subsistere non constituitur for
maliter relatiōe sed deitate. Similiter
ad secundū q^d p^{ima} substantia non in
cludit nō substantiā. verum est propter
p^{ditōes} p^{fectionis} cōuenientes ei. et iō
vbicunq^{ue} saluant iste cōditōes nō erūt
p nō s^{ba}m. sed in qua natura nō potest
esse p substantiā illa conditio q^a est imp
fectiōis in p^{ma} substantia creata. s. incō
municabilitas sicut ponitur in deo. vbi
quodlibet ad se ponitur simplr p^{fectu}z
et ita cōmunicabile. ibi uerum est p^{ma}z
substantiam. quantū ad illam cōditio
nem habendā includere non substantiā

Ad tertiū ibi tactum rⁿo. q^d p^{at}ritas
h^{et} paternitas. et h^{et} paternitas incōmuni
cabilis. quicquid sit de istis in conceptu
in re omnino sunt idem. ita q^d nulla est
ibi distinctio realis nec formalis. res e
nim in illa in p^{mo} instanti in quo est sⁱ
ue pullulat in essentia est ibi sub ratōe
ultime determinatiōis sibi possibilis: a
lioquin in illo instanti esset potentialis
ad determinatiōem. quia ig^{it} relatiōi nō
repugnat determinatio ad incōcabilita
tem. ideo ipsa nō t^{ra}n est q^{dd}itas et h^{et} sed
incōmunicabilis. et ideo p^{us} non est i re
h^{et} q^d incōmunicabilis. Sed deitas est
cōmunicabilis: ita q^d repugnat sibi p
aliquid quasi sui generis fm istam opi
nionem esse incōmunicabilē. Nego
igitur consequentiā in relatiōe est quid

ditas et hec est incōmunicabilis in q^{ua}
tū est relatio. igitur hec possunt inueni
ri in eo quod est ad se: quia vltimum re
pugnat cuiuslibet ad se in deo fm istam
opi. non relationi. et ideo statim relatio
habet eam. Ad quartū ibi tactū: di
co q^d per se esse conuenit huic essentie ul
deco vnde deus. sed non posse esse quo
formaliter aliquid per se sit. hoc conue
nit nature create ex limitatiōe propter
quam est incōmunicabilis et ut quod
et ut quo: de qua duplici incōmunica
bilitate dictum est di. 23°. verum est ig^{it}
q^d substantia creata habet per se esse nō
per accidens. et hoc competit substantie
ex p^{fectione}. sed q^d nō potest illud per
se esse cōmunicare alicui in quo sit. hoc
est limitatiōis. hic igitur concedo eēn
tiam determinari ex se ad p se esse siue
ut quod siue ut quo. sed tamen cum h^{et}
esse cōmunicabilem persone relatiue
ut quo ipa persona relatiua habeat idē
per se esse.

Ad illa de quarta

via r^{ndet}. Ad p^{mu} de aug. responsū
est supra post rⁿsiōnē p^{mi} argumenti p
scdāam opi. Ad scdāam autē eū rⁿ
deo. aug. ibi in. 7. a p^{ncipio} capituli q^r
ti inquit quomodo est dictum vna es
sentia. et a g^{rec} tres substantie. a latie au
tem tres p^{son}e. et in illa l^{ra} que adduci
tur que accipit ex c. 4°. ul. 3i. q^d substā
est ad se: et q^d nō p^{pr}ie dicunt tres substā
tie: q^d s^{ba} sicut cōcedit in diuis est ad se
et iō eadez est essentia et s^{ba} et ita inq^ut nō
dicēde sunt tres s^{be} ut nō dicant tres es
sentie. Nō ig^{it} intendit ipse q^d substantia
sic accipiūt g^{reci} est idē. s. p^{ersona} sit ad
se. s. q^d ipsi nō p^{pr}ie p^{ced}ūt tres s^{bas} s. 3
t^{ra}n p^{pter} nēcitatē loquēdi. vñ. c. eodem
vz p^{ferre} modū loquēdi latinoz q^d sūt
tres persone. sed et illud p^{bat} p^{nter} non
esse p^{pr}iu o^{ndens} p^{sonā} simplici^{it} d^{ici}
ad se fm essentiam. finalē ergo p^{ctone}z
eius de hac materia accipe. c. 6. uolum^{us}

inquit vel vnum aliquod vocabulū ser-
uire huic significatōi qua intelligit trini-
tas. ne oīo taceremus interrogati quid tres
dicendo igitur siue tres personas a latinis si-
ue a grecis tres substantias diceret Au-
gustinus. improprie dicti. et tamen propter necessitatem
loquendi. non igitur ex eius intentione habet quod ali-
quid significas subsistens incoicabile in
diuinis sit ad se. sed tamen quod illa noia que
ab aliquibus accommodata sunt ad exprime-
ndum tale incoicabile sunt secundum se noia abso-
luta: immo mere absoluta: ita quod essentiali-
ter alia. oportet. non. per hanc ab ipso ad hoc quod ha-
beret propositum in ista questione per tertiam
opinionem. que ponit in re hoc subsistens incoi-
cabile esse ad se: et non tamen posse exprimi ali-
quo noie essentiali accommodato ex usu
vel necessitate loquendi. et per hoc ad omnia
que adducunt de augustinus. Ad tertium dicitur
Ricardus. et Boetius. dico quod sicut ab aliquo abso-
luto et respectivo loquendo quidditative
potest abstrahi aliquod commune quidditative
ita etiam ab incoicabili tali et tali abstra-
hitur aliquod commune quod nec est de se incoicabi-
le absolutum nec incoicabile relativum tale
quid describit Ricardus. et Boetius. hoc addito
quod illud sit in natura intellectuali. ita quod sic descri-
ptio superioris non debet includere propriam ratio-
nem alicuius inferioris. ita descriptio per
sonae que sit incoicabilis in natura intellectu
ali non debet includere aliquid proprium pertinet
ad incoicabile absolutum nec proprium ad in-
coicabile relativum: sed debet esse indifferens
ad utrumque. et ita describit utrumque personam
Concedo igitur quod nec in diffinitione personae as-
signata a Ricardus. nec a Boetius. ponit aliquod
relativum. et ita dico quod nec ponit. unde dis-
finitum exprimat esse absolutum sed est indis-
ferens ad utrumque. ita quod sicut in aliqua
natura non inuenitur ratio illa in compositum as-
signata nisi in absoluto et in ratione absolu-
ti sicut in creatura. ita in natura diuina non
inuenit nisi in relativum.

**Ad argumenta prin-
cipalia.** Ad primum per quod personae non dis-

ferunt specie. neque enim productio personae a persona
est equiva ut tactus est de hoc di. 7. Ad
2^m dicitur secundum tenentes secundam opinionem. quod reles com-
munes non per pullulat in eam: sed per pul-
lulat in ea reles originis: et ideo per se positi-
tunt et non alie: quod qui adveniunt personis com-
stitutis. Tamen non videtur hoc posse stare: sed
oppositum: quod magnitudo magis pertinet
ad essentialia ut intelligit abstracta a per-
sonis quam actus vel passio que non est nisi sup-
positi. et reles pertinet magnitudinem cu-
iusmodi est reles equalitatis magis pertinet
telligi in essentialia ut essentialia videtur abstracta a
persona quam reles originis. Considera potest ar. i.
proposito de similitudine que persequitur essentialia
am ut habet rationem forme in qua supposita as-
sistant. et non per pullulat iste qui ille. quod si re-
lationes communes eque primo vel per pullulat:
et iste per constituere ut probat ratio. et consti-
tuunt. non est. non ibi possibilitas ad aliquid
quod non est in actu. nec forte aliquid potest ibi co-
stituere personam nisi actu constituat si illa for-
ma actu est ut videtur sicut nec forma aliquid per
actu constituere aliquid in specie: quoniam ipsa si sit
et non habeat imperfectum esse: constituat aliquid in
specie. Ad istud potest dici quod sicut quod esset
tia creata sed ipsa sit quidditas et quia ita quod
in certo gradu perfectiois et qualitas essentialis
sic tanget di. 31. per tamen est quidditas quam quan-
titas vel qualitas: et ideo per est in indivi-
duo ratione identitatis ad aliud individuum
per equalitatis et similitudinis: ita etiam est per
us est supposito ratione agendi si est forma acti-
ua quam ratione equalitatis vel similitudinis. non enim
posterius persequitur ipsum ratione actui quam esse ra-
tione identitatis. In diuinis ergo cum com-
pare sit actio cuius formale per est essen-
tia ut quid: quoddammodo per in ea erunt
relationes pertinetes ad compositum quam alie equali-
tatis vel similitudinis que fundantur in ipsa
ratione quantitatatis virtualis et qualitatis essentialis.
Per hoc ad argumentum dico:
quod nec actio nec equalitas potest intelligi
in eadem natura ad intra nisi sint sup-
positorum ut relativorum. tamen erunt
nature ut fundamenti. et per est eorum

actio q̄ equalitas: sicut ipsa actio prius
prequitur fundamentū rōne cuius ē sup
positoꝝ q̄ equalitas prequitur. Co
tra. hec responsio videtur supponē cēn
tiam mere ut est quid esse rōnem cōmu
nicandi in diuinis cuius oppositum dei
minatur est di. 13. Rñ. essentia ut qd
est ratio cōmunicandi essentiam. nec so
lum hoc sed cum hoc essentia ut est in
tellectus. 7 ut est volūtas est p̄ncipiū p
ductiuum p̄sone 7 cōcātiuū essen. si
cut dictum est ibi 7 dist. 2. huius p̄mi.
Nunc autem sicut essentia intelligitur
p̄us ratio cōmunicandi se q̄ intelligatur
esse quanta uel qualis: ita etiā intelligit
esse ratio operandi p̄us q̄ q̄nta uel qualis
nō. n. postērius puenit essentie esse p̄in
cipium operatū respectu operationum
p̄p̄iarū tali nāe q̄ sibi pueniat esse p̄m
actiuū. 7 h̄ siue pductiuū r̄sp̄u pducibi
liū i illa nā siue cōcātiuū ipsi nature
essentia autem diuina est p̄ncipiū ope
rationū p̄p̄iarū tali nature inquantū
nā est intellectus 7 volūtas: q̄ intelligē
7 velle sūt p̄p̄ie operatōes illius natur
ideo p̄us est essentia nō t̄m cēntia: s̄ etiā
intellectus 7 volūtas q̄ sit q̄nta uel qua
lis. q̄uis iā pductio non conueniat soli
cēntie ut cēntia est tanq̄ p̄ncipio pducti
uo: sed etiā intellectui 7 voluntati tanq̄
p̄ncipio pductiuo cum cēntia inquātū
cēntia adhuc stat: q̄ relatio pducētis et
pducti p̄us pullulat in cēntia q̄ relatio
equalitatis uel similitudinis. Co
tra. ex ista r̄nsione videtur sequi q̄ intellectus
7 voluntas nō sunt attributa: quia at
butum quasi p̄ficiū in esse sc̄do aliquid
quasi p̄suppositū in esse p̄mo. ergo ni
hil quod pertinet ad cēntiam prius q̄ i
telligatur quanta uel qualis est attribu
tum. Similiter ex hoc videtur q̄ intel
lectus 7 voluntas non distinguantur ibi
ex natura rei. consequens est contradic
ti. 13. consequentia probatur: quia illud
quod in deo p̄cedit ratiōem quātitatē
7 qualitatē est tōtū quid. quid autem

ut quid non distinguitur in deo ex natu
ra rei: quia tunc non esset quid eius sim
plex. Ad ista. ad p̄mum dico q̄ si i
substantia creata potentia siue illud qd
est p̄ncipium p̄p̄ie operatōis conueni
enti tali nature non est aliquid pertinē
ad genus qualitatē. sed uel est mere ipsa
substantia cui competit operatio. uel est
aliqua perfectio identice contenta i sub
stantia. 7 hoc p̄tens ad ipsam substan
tiam ut substantia est. non autem quasi
quedam qualitas circūstans ipsam sub
stantiam. quomodo esset ponendū de
potentijs ponendo aliquam distinctiōem
realem inter ipsas 7 tamen ipsas nō esse
accidentia. multo magis cēntia diuina
circūscripto omni eo quod est quasi q̄li
tas habet in se ut cēntia est illa que sunt
p̄ncipia p̄p̄ie operatōis conuenientis
deo huiusmodi sunt intelligere 7 uelle.
concedo igitur q̄ p̄p̄ie uocando attri
buta illa sola que quasi qualitates p̄fici
unt in esse sc̄do rem p̄suppositā in perfe
cto esse. p̄mo. s. quantū ad omnē p̄fecti
onem que conuenit rei ut est substantia.
hoc modo intellectus 7 voluntas nō sūt
attributa. immo sunt quedam p̄fectiōes
intrinsicē in cēntia ut p̄intelligit om̄i q̄
titati 7 quasi qualitati. Istud declaraf
q̄ sicut ab aliquibz p̄cedit q̄ vita uel vi
uere nō sit attributū: q̄ dicit tale cē nō
ta'itate q̄si accēntali: s̄ q̄si p̄ se p̄trahente
rē sicut hō est aīal talis: q̄ ē rōnale. eodē
mō cū intē sit qdā vita 7 volūtas qdā
vita n̄ erūt p̄p̄e attributa. Uel alr̄ decla
raf 7 melius. q̄ hec cēntia ut h̄ cēntia p̄
cedēs oēm q̄si q̄lratem est intellectualis
7 volitiua cēntia. ita q̄ sic rōnabilitas n̄
est attributū hōi. sic nec intellectualitas
huius essentie. Istud p̄ p̄ sile de infinito
quod alias negauit esse p̄p̄iū attributū
quia dicit modū intrinsicū cuiuslibet i
deo tam substantie q̄ cuiuslibet attribu
ti. ita intellectualitas dicit modum intri
secum huius essentie. p̄p̄ie aut attributa
sunt sapientia 7 charitas. 7 alio mō

transcenduntia: puta vitas et bonitas. Ad secundum dico quod quid simplex non est punctualiter simplex quasi unica solam perfectiorem in se continens. sed hec eentia est simplex et illimitata: quia illimitata non tamen intrinsece in una ratione sed in omnibus que sunt principia propriarum operationum dei. sicut natura creata est quodammodo illimitata: quia identice est quodlibet principium tale operandi. cum hac tamen illimitatione eentie diuine que extensissima stat simplicitas. immo ex infinitate sequitur simplicitas: quia infinitum nulli est opponibile ut pars parti. sed tamen potest esse realiter idem licet non formaliter cuilibet infinito. Ad tertium responsum est dei. 3. quod quedam sunt relationes secundum modum incommpossibiles in eodem supposito: quod scilicet ordinem eentialem vel ordinem originis. quedam autem eiusdem modum non sunt incommpossibiles: que scilicet dicunt accidentalem ordinem ut mouens et motum. non enim dependet motum a mouente nisi per accens. quo scilicet ad illum actum quem recipit ab eo. scilicet mouere: et ideo licet voluntas possit mouere se. nullum tamen idem suppositum potest producere se. et ideo relationes producentis et producti sufficienter distinguunt realiter supposita. Ad Boetium respondeo: quod intelligit de relatione identitatis secundum naturam non formaliter: quasi diceret quod quedam relationes necessario exigunt diuersitatem nature in extremis. ista autem relatio: que est relatio originis non ita exigit sed patitur secum identitatem nature: et ideo est quasi eiusdem ad se propter identitatem relationum in natura: licet sit distincti ad distinctum: loquendo de distinctione suppositorum.

Ad argumenta pro
opinionem propositam. dico ad primum quod verum est quod persona est simplex sicut eentia. persona tamen includit aliqua quorum unum non est formaliter alterum. non ita includit eentia: et ideo se tota distinguitur: licet persona

non se tota distinguat propter essentiam que communis est. sufficit enim talis identitas non formalis in aliquo ad hoc ut vno distinguat filius et non altero. Ad 2^m dico quod preteritum siue significet siue connotet saltem dat intelligere subsistens in forma vel natura. abstractum autem preteritum dat intelligere formam. et si hoc sit alicui dubium de preterito adiectiuo saltem hoc verum certum de substantiuo preterito: quod vel signat vel necio connotat subsistens in natura que imputatur per abstractum eius. abstractum autem preteritum dat intelligere formas. in proposito autem subsistens habet paternitatem cuius hoc etiam habet essentiam diuinam que non est formalis paternitas: nec econuerso: putat dei. 7. de tri. c. i. et c. 4. et ideo patrem distinguimus per paternitatem accipiendo patrem non adiectiuum sed substantiuum per hypostasi sicut accipit magister non est dicere patrem se toto distinguimus primo sed aliquo quod est in eo vana tamen intelligere totum. non autem omni eodem modo per se includit pater ut substantiue accipitur: et paternitas dei tatem.

Irca distincti

onem. 27. quero de uerbo. Et primo de uerbo intellectus creati. Utrum uerbum creatum sit intellectio actualis. quod non. Aug. 7. de tri. ca. 7. uel 24. fantasia carthaginis in memoria mea. hoc est uerbum eius. fantasia illa sumitur per partem per spiritum non per actuali imaginatione. eodem modo uerbum intellectuale est species intelligibilis et non intellectio actualis.

Item aug. 15. de tri. c. xi. uel. 25. pin de uerbum quod foris sonat signum est eius uerbi quod intus lucet. uerbum autem exterius est signum rei et non intellectio. alioquin quilibet affirmatiua esset falsa: in qua non predicat idem de se. quia intellectio subiecti non est intellectio predicati sed res sit res. ergo uerbum est obiectum et non actualis intellectio. 8. aug. 9. de tri. c. vi. uerbum est ples et genitum a memoria. actio autem non gignitur: sed

est quo aliud gignit. q̄ verbum est aliquid
formatum p̄ter actum intelligendi et non
ipse actus. Cōtra ibidē vocat aug. vbum
noticiā. et is. de tri. c. is. uel. 37. ē visio o
visione: et scia de scia.

Secundo quero

de vbo diuino. An verbum in di
uinis dicat p̄prium p̄sone genite. q̄ nō. au
gus. 9. de tri. c. x. uel. 25. verbum est cu3 a
more noticia. hic aut omnia posita i dis
finitōe verbi sunt essentialia. ergo vbum
non dicit p̄prium p̄sone genite sed eēntia
le. Pre. is. de trini. c. 7. de magnis. ul
is. de p̄uis. sicut p̄sone intelligit sibi et vult
sibi et meminit sibi. ita filius et sp̄s sc̄us
actus aut p̄prie intelligentie ut intelli
gentia est ponit esse vbum. ergo sicut i pa
tre est formalit̄ intelligentia ut intelligē
tia: ita in eo est verbum ut verbum. assum
ptū p̄batur per hoc q̄ illa trinitas quā
assignat Augus. 9. de tri. c. vlt. mens no
ticia et amor. que noticia est verbum fm
eum ibidem. et illa assignata fm eum p̄
mo. de tri. memoria intelligentia et vo
luntas correspondent sibi inuicem. p̄ia
ps p̄me partī. et sc̄da sc̄de. et tertia tertiē.
ergo sicut non est perfecta voluntas si
ne amore formalit̄. nec mens perfecta
sine memoria formalit̄. ita non ē per
fecta intelligentia sine verbo formalit̄.
Item nō sunt duo p̄prie vnus p̄sone
ne quia vnus p̄stituti in esse est vnū for
male p̄stitutū filiatio est p̄prietas con
stitutua p̄sone genite. fm augus. de fide
ad petru. c. 2. nō ē verbum. nō enī videtur
ista dicere p̄prietatē eandē. q̄ nō ois fi
lius ē vbum. nec oē verbum est filius. Op
positū aug. 7. de tri. c. 4. eo vbum q̄ fi
lius et vtrumq̄ relatiue dī.

Tertio queritur

Utrum verbum diuinū dicat respe
ctū ad creaturā q̄ sic. Aug. 6. de
tri. c. ul. verbum est ars oīpotētis dei plē
oium rōnū viuētū. ars dicit respectū

ad artificiatū. ergo et vbum ad creaturas.

Oppo^m aug. 7. de tri. ca. 4. p̄ idē qd p̄
us. fili^m nō dicit respectū ad creaturas. er
go nec vbum: q̄ eo verbum quo filius.

Ad primam questi

onē dī q̄ verbum est intellectio actual^m et nō
quecūq̄ sed declaratiua. Ad qd intelli
gendū ponit sic. inte^m p̄mo recipit intelle
ctōem simplicē ab obō q̄ imp̄ssioe rece
pta intellectus ut actū^m est. p̄uertit se su
pra se: et sup̄ actū suū et obiectū intelligē
se intelligē. 2° sequit imp̄ssio noticie de
claratiue in intellectu nudū p̄uersus. et h^o
ab intellectu informato noti^a simplici.
ita q̄ intellectu informat^m tali noti^a ē rō ē
p̄medi noticia declaratiua et intellectus
nudus p̄uersus ē p̄prium receptū. et inter
has duas intellectiōes p̄ma. f. q̄ est rō ē
p̄medi. et sc̄dam q̄ ē imp̄ssa ē bitudo me
dia q̄ est actio de gnē actōis. q̄ notat p̄ h
qd est dicē. est. n. dicē illud expmē uel ip̄
mere noticia declaratiua noticie simpli
cis. et ista noticia declaratiua imp̄ssa i in
tellectū nudū p̄uersū et iminās illū actū
dicēdi est vbum nō igit̄ q̄cūq̄ intellectō a
ctualis ē verbum. s̄ illa q̄ ē declaratiua: q̄
p̄supponit intellectōez actualē simplicē
et p̄uersionē actualē sup̄ illā. et gignitur
actu dicēdi. cuius p̄ncipiū actiū ē noti
cia simplex. et receptiū ē intellectu nud^o
p̄uersus. Huic p̄formit̄ r̄ndet ad sc̄daz
questionē q̄ intellectus p̄is p̄mo infor
mat q̄si noti^a simplici essentīe ad quam
fuit quasi mere in potentia passiuā. et fa
ct^o in actu isto noti^a simplicis ut nud^o cō
uertit sup̄ se ip̄m sic informatū et i ip̄m
p̄uersū q̄ i passi^m dispo^m sic imp̄mis no
ti^a declaratiua virtute noti^a actual^m simplici
cis. q̄ noti^a declaratiua et imin^m act^o dicē
di ē verbum. et fm h̄ p̄ q̄ vbum ē imin^m gnā
tōis sic et fili^m. et ita erit p̄prium 2° p̄sone ista
op̄. sc̄itata ē s̄. d. 2. q. d. duab^o p̄ductōib^o
Contra istā op̄ini. q̄ tuz ad
p̄mā. q. ar. p^o.
q̄a irrōnabile v̄i ponere eandē p̄mā eē
2 4

actus respē vni⁹ actus sui et passiua
respē act⁹ alterius: qz ex hoc vī q nō
e t po⁹ eiusde⁹ rōis. quēcūqz. n. po⁹ vni⁹
rōis importat silem habitudinē po⁹ ad
obi⁹. vīsus. n. nō est actiuus respē vni⁹
us act⁹ videndi et passiuus respē alteri⁹
us. vñ quēcūqz act⁹ vni⁹ po⁹ hēt silem
habitudinē potētie ad obi⁹. igit si intel
lectus ē tm passiuus respē noticie sim
plicis lapidis et pfecte actiuus respē cō
uersionis que ē act⁹ secundus qui intelli
git se intelligere lapidē: nō erit ut videt
vna po⁹. Videt etiā incōueniens q nō
possit hēre aliquā actiuitatē respē act⁹
impfectoris: et tm possit eē totale actm
respē actus pfectioris. ponit aut a qui
busdam q cōuersio illa ē actus pfectior
intellectōe simplici. Qd postea addit
q intellectio actualis est rō gignēdi no
ticia⁹ declaratiua: hoc vī esse incōueni
ens in nobis: qz for⁹ imperfector nō pōt
esse rō perfecta gignēdi perfectā illa at
pma noticia in nobis pusa est et impfe
ctoris noticia distincta. g. 7c. *P*. si noti
pma est rō gignēdi secundā: aut hoc ē
qn pma nō est: et tūc nō ens erit ratio
agēdi: aut qn est: et tunc aut sunt eiusdē
rōis aut alteri⁹. si 2° mō: et p⁹ est impfe
ctoris 2°. nō igit est princ⁹ gignēdi secun
dam: qz impfectus nō est princ⁹ pdu
cendi pfectus. vñ in pductione equoca
semp cā est pfectio: effectus. si pmo mō:
tūc duo actus intelligēdi eiusde⁹ speciei
sunt simul in eodē siue in eadē potē⁹ qz
memoria et intelligētia sūt vna po⁹ et re
spectu eiusdē obiecti et in eodē instanti.

*I*te tūc nō poneret trinitas in mēte sz
q mens ē: qz mens nō hēt aliquā actui
tatem. ppriā fm q mens ē: sed pēse per
accēs eius p accēs qd est not⁹ simplex
sicut nec lignū hēt aliquā actiuitatē re
spectu calefactōis que attribuit sibi per
calorē qui ē accēs eius p accēs: et ita vī
Aug. frustra quesiuisse in mente fm q
mens ē parentē et plem: qz rō parētis n
vī cōpetere anime fm aliqd sibi cētia

le: sed fm aliqd accēs pēse qd imprimi
tur ei ab obiecto. *P*. gignere verbū nō
est act⁹ intelligentie sed mēorie fm aug.
ōmīs aut intellectio actualis ē intelligē
tie nō memorie: fm eū. xiiij. de tri. c. xvij.
g nulla actualis intellectio ē rō gignēdi
verbū. *P*. qd dicit d puerione q illa
sit necessario pūa gignitioni vbi vī eē
ptra Aug. xv. de tri. c. xvi. uel. c. xli. vbi
vī dicere q verbū pfectissimū nrm erit
in pūa respectu obiecti beatifici: et tam
ibi ille actus nō erit puerius: qz vīso
beatifica nō hz aliquid creatū p obiecto
immediato. omīs aut act⁹ puerius in
nobis hz aliqd creatū p obō immēdia
to: nec illa vīso pūponit puerionem
qz si illa vīso ē effect⁹ solius eētie diuī
ne: aut intellect⁹ coopatōis diuine essen
tie pcedit nāliter puerionē intellect⁹ su
per suū intelligere. Qd etiā dicit q vt
puertit est mere actiuus et tm ut puerius
ē mere passiuus respē noticie genite q
est verbū: vī valde irrōnale q idē sub
rōne qua ē actiuū sit tm passiuū respē
act⁹ eiusde⁹ rōis: et inqtū est mere passi
uum sit actiuū respē actus eiusdē rati
onis. intellect⁹ aut inqtū recipiens noti
ciam simplicē est tm passiuus: et inqtū
est puertens est tm actiuus. igit vī q in
cōueniens sit q inqtū cōuersus sit pas
siuus respectu gnationis vbi: et inqtū
hīs noticiā simplicem sit actiuus respe
ctu eiusdē generationis.

Cōtra etiā illud qd

dicit ad secundā. q. vī posse obijci p idē
qz intellect⁹ pūis ut puertit est mere acti
uus et ut hīs noticiā simplicē est mere
passiuus fm eū. igit vī incōueniens q ut
puertus sit illud de q gignit verbū et ut
nosces non simplici sit rō gignēdi ver
bum qsi actiue. *P*. aliqd dicit puerio
nem tūā intellect⁹ pūi esse qsi dispōem
māe: qd vī incōueniens: qz māe dispōsi
tio nō est pfectior neqz eque pfecta cum
forma actiua agētis. hec aut cōuersio ē

act' eque pfectus cū not' simpliciter v' p
fectior. g. Ista puerfio ē respectu pri
mi act' ut obiecti. igit' est not' declarā
tiua illi' actus: sicut ois not' declarat
obm cuius ē. igit' an gignitōnē vbi que
sequit istā puerfionē fm cū hī not' de
claratiua pmi actus ita verbū an ver
bum. Itē ista op. qm ad hoc q ponit
intellectionē pms cē rōnem gignēdi vbi
improbata ē. s. di. 2. q. de pductōibus.

Et qm ad hoc q pōit intellectū pa
tris esse illud de q gignit verbū impro
bata ē ibidē et etiā di. v. Et reperio vnū
ar' ibi tactū: q intellect' ut puerfio est
alicui' suppositi. puerfio. n. ista fm euz
est quedā actio intelligēdi: act' aut sunt
suppositi. g. puerfio ista ē alicuius sup
positi. Quero cui' suppositi ē ut puerfi
tur. si vbi: et ut puerfi pcedit gignitōez
vbi fm euz: igit' pcedit verbū: et ita vbi
est an verbū. si pms est ista puerfio et cu
ius ē ut puerfi eius ē vt de q generat si
lius p impressiōnē: et cui' est ut de q gnā
tur aliqd p impressiōnē eius est ut illud
impressum sit in illo: et p pms eius ē ut h3
illud impressum. g. a p' a' vltimū sequit
q intellect' pms ut pms h3 formalit' no
ticiā genitā impressāz sibi: et ita pater for
malit' intelligit not' genitā qd est ptra
Aug'. vij. de tri. c. iij. Rndetur q sicut
in gnatione i creaturis ē distinguē tria
signa nature. p' instans ē in q mā est s3
forma cōmpenda. 2^m instans ut in q est
mā sub nulla forma sed qsi nuda et in p
xima po' ad formā generandā. et tertiū
instans in q est sub forma genitā: ita corre
spondent pōt dici in diuinis q intellēs
in pmo signo ut est in pte sic puerfi sup
per se: et ista conuerfio est qsi dispo māe
ad generationē. et in 2° signo in q est qsi
nullius pfone tūc est in po'. p'ima ad
terminū gnationis. et in 3° signo in quo
est sub p'prietate pfone genitē est tūc illi
us pfone. Exemplū ponit: si vinū sit in
p'ima po' ad acetum: ita q forma vi
ni p'p'igitur ordine nālī i materia ad h'

q sit in potētia p'ima respectu acetī: et
cū hoc materia vini esset illimitata ad
istas duas formas: et per pms neutra in
ducta expelleret aliā: et si cū hoc vtrāq
esset hypostatica dans cē personale tūc
acetū generaret de materia ut fuit vini
qsi de mā disposita dispoē p'ua neda
rio pcedente formā istā. sed si quereretur
cui' est illa materia ut immediate acetū
generat de ea. Rndeo null' sed generat
de ea immediate ut mā ē sub neutra for
ma hypostatica. Per hoc ad formam
argumti: hic in pposito pceditur q est
pms sicut materia ē vini ut est disposita
ad formā acetī. et cum arguit: ut igit' est
pms recipit noticiā genitam. negat p'ia
immo p hoc q recipit noticiā genitam
est alteri' subsistentie et est de q immedi
ate generat verbū nō ut pms sed ut con
uersus. Et si hoc obijciatur q nō ma
gis generat de intellectu ut est pms q de
intellectu ut ē filij uel. s. f. negat p'ia: qz
est ibi duplex ut vnū notat rōem imme
diatī pncipij de quo: et sic generat de eo
verbū ut nullius qsi de immediato pnci
pio susceptiuo aliud ut ē: qd notat rō
nem immediatī pncipij dispositi ad for
mam illā que est termin' l3 nō sit rō im
mediatī receptiuū. absolute igit' verbum
generat de intellectu ut null' ut tñ pre
fuit pms et pus xpīs in pte: ita q neutra
reduplicatio est p'cise sine altera: et tñ p
hoc q verbū generat de eo nō est i sub
sistentia vbi neqz pms neqz vilius. Ad
ditur aut q decipiunt aliqui arguentes
p istam opi. de q quasi de mā uel quasi
mā quasi imagināres ibi esse distinctio
nem qsi potētie passiuē ab actu: qd non
est verū sicut tenet generalit' a quibsdā
de attributis. sed tñ sicut ē ibi sapiētia
formalit' et bonitas formalit' sine distin
ctiōe: ita ponit ibi q est vē impressio et ve
re imprimens: et omia q dicunt ibi cē si
ne distinctiōe. distinctiō aut istoz nō est
nisi p actū intellect' negociātis circa idē
vnū qd est in re. Cōtra ista: generatio

in creaturis vñ esse formali mutatio p
eo q materia ut nulli pñ postea intelli
gitur sub for^a geniti. p hoc. n. intelligit
transmutari a priuatōe ad formā: q trās
mutatio ē formali gnatio. igit si sū hac
rōne ponat potētia passiua in diuinis:
erit tūc in diuinis vera mutatio saltem
in intellectu negociāte: et ita necario im
perfectio: vel si tñ p actū intellectus ne
gociātis fiat ista cōuersio et gignitio ver
bi: verbū nō erit psona realis sed tñ ra
tionis et intentionalis. Cōfirmat rō in
eoz exemplo: q si vinū nō corrūperet
in generatōe acetī: vñ tñ illa generatio
erit mutatio a priuatōe ad formā. l3 nō
pcurreret ibi alia mutatio a for^a ad pri
uationem: sicut accidit modo cōiter qñ
vnū generat et aliud corrumpit. tūc eni
pcurrūt ibi cōiter due mutatiōes et qtu
or termini: due forme et due priuatōes.
sed circūscripta altera mutatiōe et termi
nus et nīhil min⁹ esset reliq mutatio. q
ita erit in pposito q illud inq̄tum ē pri
us nulli et ita sub priuatōe termini ad
quē et post sub illo termino mutat. q
si p^o est pñs: et nulli: et est filij p hoc q
recipit noticiā illā imp̄ssam. q per h^o q
est filij est qñ potētiale recipiēs formale
filij: et ē filij ut ē termin⁹ formalis cōica
tus filio p gnationem sicut oñsum ē dī.
5. q filius qñ duplici mō hñdi habebit
intellectū ita q vtrolibz istoz duozum
modozū circūscripto nīhil min⁹ habet
alio mō hñdi: sic modo in creaturis cō
positū h3 mām aliqd sui: et vñ hēt l3 nō
sit termin⁹ formalis gnationis. idē etiā
cōpositū habet formā ut aliqd sui et vñ
habet l3 nō sit sūm gnationis. pñs autē
illatū. s. q fili⁹ duplici mō habēdi hēat
essentiā siue intellectū vñ impossibile tā
in re q in p̄sideratōe intellect⁹ negociā
tis. pbat⁹ etiā p hoc qd est mālē gene
rationis est in po^a ad formālē terminū
eius. idem. n. sub eadē rōne nec in re nec
in mēte est in po^a ad se. q nec intellectus
erit sic simul potētia receptiua et termi

nus formalis eiusdē gnationis. Et qd
addit de duplici ut: ex pte mātē qñ ad
illud ut: qd est rō pñmi susceptiui neca
rio p̄exigit illud ut qd est eiusdē ut sū
for^a ordinata ad formā generandā vide
tur nō esse p se in creaturis: q si ponere
tur māl illa q est sū forma vñi absq oī
forma et agens creatū posset agere in il
lud sic a forma denudatū: ipm ēēt pñ
mum susceptiui cuiuscūq forme nate
imp̄rmi in mām purā et ab agente suffi
ciente quocūq posset talis forma indu
ci. igit 2^m ut sufficit p̄cise in creaturis ad
potentiā p̄ximā: l3 frequēti modo cō
comitet ille ordo illud ut: q nūq māl
est sine forma: et ut ē sub forma nō trās
mutat indifferēt a quacūq ad quan
cūq p agens creatū sed a determinatā in
determinatā. Istud pbat⁹: q qñ intel
ligitur ut nulli tūc nō est sub forma p̄i
ori que ponit quasi dispō ad formā ge
nerandi. tūc igit ordo et ad formā illā
p̄iori nō est nisi relo posterioris ad pri
us que forte nō est relo positiua: q imi
nus ad quē tūc nō est ex nā rei: aut si est
relo realis nō vñ esse rō p̄p̄ia in māl re
cipiendi formā inducendā. Ex his ad p
positū vñ q l3 oporteat intellectū ēē pri
us origine in p̄e q in filio: tñ si ponat
receptiuius noticie genite ponet tal nō
essentiā in p̄e: sed sūm q nulli est p̄cise:
et sūm q ipi dicūt quasi nulli. Qd autē
addit ad excludendū deceptōem vñ esse
dictū decepti: q illud dictū vñ in se ab
surdū et seipm interimere. p^m pbat⁹ per
hoc: q tūc ita vere ex nā rei intellect⁹ est
po^a passiua: et ita vñ incipit sicut de⁹ ex
nā rei vere ē actus et sapiēs et bonus qd
videt absurdū: q illud qd in creaturis
necario h3 imperfectōem annexā: vñ est
imperfectio sicut rō po^a passiue: q semp
dicit imperfectionem put diuidit ens cō
tra potentiā actiuam ponat ita veracit
in deo sicut illud qd est perfectū simpli
citer. Et si dicas imo potētia passiua

dicat pfectionem lz nō distinctā ab actu
etiā hoc videt esse fictio: qz nīhil pfecti
onis est in creaturis inferi: rōne potētie
passive inquantū passiva est. hec. n. rō
vere cōpetit materie pme que ponit in
simū entū. ergo veri? pōt dici q sit for
maliter lapis q potētia passiva si ppe
pfectionem aliquā in rōne potētie passi
ue debet ibi poni formalit potētia passi
ua. 2^m probō. s. q hoc dictū interimat
scīpm. pbo: qz nō videt intelligibile q
ibi sint relatōes oppositē: quā sicut sūt
relatōes oppositē ita sunt relatōes di
stincte: si reales reali: si rōnis ratiōe di
stinguunt. ergo si ibi ē ex natura rei im
primens z qō imprimiūz illud cui imp
mitur que nō pnt intelligi sine relatōe:
erit ibi distinctio ex nā rei: qz ponit ibi
ista ex nā rei sine omī distinctōe est ptra
dictio si sunt ex natura rei: si nō ex natu
ra rei qualis debent poni.

Ad questioēs istas

igit aliter rādeo ad primaz. qz rō verbi
pripue accipit ab Aug. li. de tri. suppo
nenda sunt quedā certa que fm ipm cō
ueniunt vbo: z ex illis inuestigandū est
quid ē in intellectu cui potissime pueni
ant illa z illud ponēdū est verbū. Ver
bum igit fm ipm est act⁹ intelligētie: ut
patz compando trinitatē quā ponit. ix.
de trini. c. vlti. trinitati. quā ponit. c. xj.
li. x. uel. xxiij. noticiā enīz cōrūdet intel
ligētie. verbū etiā nō est sine actuali co
gitatione sicut pater. xv. de tri. c. xv. uel
c. xxvij. verbū etiā genitū est de me
morā uel de sciētia in memorā: uel de
obiecto relucēte memorā siue in scia: si
cut pater p ipm. xv. de tri. c. x. ul. xxiij.
formata quippe cogitatio ab ea re quā
scim⁹ verbū est. z. c. xiiij. uel. xxxvj. ver
bum nostrū de nra sciētia nascit⁹ z ver
bum dei de patris sciētia natū est. z ista
omīa sunt eadem: qz fm ipm. ix. de tri.
ni. c. vltimo ul. xxx. a cognoscente z co
gnito pariter noticiā que duo sunt vna

causa integralis respectu noticie genite
sicut dictū est di. iij. q. vij. verbū etiā ab
eo inquiri per imaginē in mente: z po
nitur scda pars imaginis. s. ples sic pa
ter p ipm. ix. de tri. c. vltimo uel. xxxij.
est igit quedā imago trinitatis ipa mea
z noticiā ei⁹ que est ples ei⁹ ac de scīpa
verbū ei⁹ z amor tertius. Posset igit de
scribi verbū q verbum est actus intelli
gentie pductus a memorā perfecta nō
habens esse sine actuali intellectiōe rep
sentans verbum diuinū. pzo p illud. n.
Aug⁹. inquisiuit de verbo nostro. Ex
his apparet q verbū nīhil est pertinens
ad voluntatem neqz ad memorā: quia
ē secūda pars imaginis nec pma nec ter
tia: z per cōsequens nō est species intelli
gibilis nec habitus nec aliquid prinens
ad memorā. est igitur aliquid prinens
ad intelligentiā. intelligentia aut nō vi
detur esse nīsi uel actualis intellectio vl
obiectū terminans illam intellectiōem.
uel fm alios species genita in intelligen
tia de specie in memorā: que species in
intelligentiā precedit actum intelligēdi.
vl fm aliquos est aliquid per actū intel
ligēdi formatū. uel fm alios ipsamet
intellectio ut passio quasi causata a se vt
actio: z fm hec quinqz pnt esse quinqz
opiniōes de verbo. Nō est aut verbū
species in intelligentiā pzo actu intelligē
di: quia talē speciem superflūū est pone
re. ipa enim nō representat pfectus ob
iectum q species in memorā. z sufficiz
habere vnū perfecte representans obie
ctum ante actum intelligēdi. Qd aut
nō perfectius probat per Aug⁹. xv. de
trini. c. xij. uel. xxxv. Nihil plus in ple
q in parente. tunc etiā due essent speci
es eiusdem ratiōis in eadem potētia. qz
iste due species sunt eiusdem ratiōis: et
ipse intellectus ut memorā: z ut intelli
gentia est vna potētia: qz idem est actus
pmus z quo habens opatur siue q hñs
actum primū est in actu secūdo: tūc eti
am habet nō est immediatū principū

actus nec habens habitum esset in potētia accidentali ad agendū sū illū habitū: quia requireret forma pōr ipsa o- peratione alia ab habitu. nec ista spēs i intelligentia posset pōr gigni naturali- ter si nunq̄ posset esse sine actuali intel- lectione: quia actualis intellectio subest impio uoluntatis. nec etiā posset dici gi- gni libere vel eius gignitōem subesse im- pio uoluntatis: ut vī si ponatur forma pōr ipsa opatione: quia videt q̄ p̄mum ptinens ad intellectū qd̄ est in p̄tate nra ē actual intellectio. Nec ipm̄ obiectū potest pōr verbū sicut dicit alia opi. qz obiectum sū se non est aliquid pductū v̄tute memorie siue alicuius in mēte q̄le est verbū. nec ipm̄ obiectū ut in memo- ria pducit v̄tute memorie: ut p̄. ipm̄ at obiectū ut in intelligētia nō gignit. nisi quia aliquid p̄us gignitur in quo obiectum habet esse. quia sicut dictum ē dī. 3. iste actōnes et passiones intentionales nō conueniunt obiecto: nisi p̄ aliquam actionem uel passionē realem que cōue- nit ei in quo obiectū habet esse intentō- nale. Nec etiā est iminus alquis pdu- ctus p̄ intellectōem: quia intellectio nō est actō pductiua alicuius imini. tūc. n. impossibile esset eam intelligere et nō esse imini sicut incōpossibile est intelli- gere calefactionē esse et nō esse calorem ad quē sit calefactio. nō est aut̄ impossibile intelligere intellectū: en in se non intelli- gendo q̄ sit alicuius imini ut pducti p̄ ipsā. Cōfirmat etiā qz opatōes tales dicunt esse actus vltimi ex p̄mo ethi. et 9. meta. de hac materia dictum ē supra dī. 3. qualis est quedā actio de genē actō- nis. et alia que est qualitatis cuiusmodi est intellectio. Improbatur etiā hec via et sequens de intellectōe passione p̄ idēz medium: quia tunc intelligentia gigneret verbū et nō memoria qd̄ est 3. aug. inte- eni pducet illū iminū actōis intelligen- di si qd̄ esset. et intelligētia pduceret intel- lectōem passionē si qua esset. Ista et

via de intellectōe actōe et passione nō vā- rōnabilis: quia intellectō est forma vna que licet posset compari ad agens a q̄ ē et ad subiectū in quo recipit tñ ipsa ex hō nō habet talem distinctionē ut possit ēē quasi cā sui uel esse termin⁹ actōis sū hō et nō sū illud: qz si est iminus actionis: hoc est sū se. nec sū istū respectū nec sū illū: sed eam cōcomitatur isti respectū

Sequitur igit per viam diuisionis q̄ verbū est actualis intellectio. Et hoc cō- firmat p̄ aug. 15. de tri. ca. 16. uel. 40. co- gitatio q̄ppe nostra pueniens ad illud qd̄ scimus atqz inde formata uerbū nō strū est. Idem etiā hī ab eodē. 15. de tri. c. x. uel. 24. formata quippe cogita- tō. verbū est sicut supra dē est. Et p̄firma- tur istud p̄ sile de verbo vocali et imagi- nabili. format eni verbū vocale ad signi- ficandū et declarandū illud qd̄ intelligit sed q̄ vox nō statim formatur ab intelli- gente inquantū intelligens. sed per aliq̄- potentiā mediā: puta motuam: hō est imperfectōnis in intellectu. si igit sta- tim gigneretur uel formaretur ut exp̄f- suum illius quod latet in intellectu: et hoc v̄tute intellectus intelligentis nō minus est verbū. obiectū aut̄ habitua- li cognitū latet in memoria. si igit v̄tute eius statim cāret aliq̄ intellectio actuali que genita exp̄met et declararet illud obm̄ ibi latēs vere est ibi verbū: qz exp̄ssiuus latentis et genitū v̄tute eius ad exp̄men- dum ipm̄. Sed restat dubitatio ulterius vtrū quelz intellectio actualis sit vbum Ad hoc dī q̄ nō: sed o3 addere q̄si dīaz specificā que est declaratiua. Contra h̄ arguit: qz in patre est notū declaratiua formalis. nā intellectio q̄ est patri inq̄tū est intelligētia est declaratiua p̄is inq̄- tū est memoria ita p̄fecte: sicut actualis intellectio: ut in filio declarat habitualē ut in memoria filij. in patre tamen non est verbū formalis. sicut dicit in solutio- ne questionis. Silit̄ verbū declarat se sū aug. 7. de tri. ca. 3. uel. 16. si inquit

hoc verbū quod nos pferimus tpale ⁊ scipm oñdit ⁊ ipm de q loqmur: quan to magis verbū dei p qd facta sunt oia ⁊c. supple scipm oñdit. declarare igitur nō dicit retonem realem: nec p pñs rela tionem geniti. verbū aut nō est nisi itel lectio genita. alioquin posset poni i pte fo:maliter.

Aliter dicitur q̄tū

ad istuz arti. q̄ verbū est notia actualis que ē termin⁹ inquisitiōis: qd oñditur p aug. ix. de trini. c. vlti. vbi dicit q̄ verbuz est partū siue ples. est aut partū qz ē re pertum: nō est aut repertū nisi qz inq̄si tum. vñ vult q̄ partū istū mētis pcedit appetitus impellens intellectū ad inqui rendum. Idē vñ velle. xv. de tri. c. xv. ul. xxxix. Tūc fit verū verbū qñ illud qd nos dixim⁹ volubili motōe iactare ad illud qd scimus puenit atqz inde for matur ei⁹ oñimodā silitudinē capiēs vt quō res queqz scit sic etiā cogitur. ista aut volubilis cogitatio ē inquisitiō qualis nō erit in pñia: sic innuit. ca. xvj. uel. xij. fortassis etiā nō erūt ibi volubi les cōgitatiōes nre ⁊c. ponit tunc q̄ post noticiā cōfusam sequit inquisitiō p di uisione ⁊ augmentatiōē: ⁊ vltimo de uenitur ad pfectā noticiā que qñ gignit ipā inquisitiōē: ⁊ illa pfecta notia que ē terminus inquisitiōis est verbū. Cōtra istud arguit sic: si de rōe vbi sit sic gigni inquisitiue: igit deus nō habet verbū. 2⁹: igit angelus nō habet verbū de nālī sibi cognitis. 3⁹: igit brūs nō habet vbu de eētia diuina nec de aliq pfecto cog nito sine inquisitiōe. 4⁹: igit hñs pfectū scientie habitū statim opans p illuz ha bitum nō pōt habere verbū. que omnia vident absurda.

Ideo istis opi. ob

missis q̄ ad istū arti. dico q̄ nō quelibet intellectio actualis ē verbuz: sicut pbat cōtra istā viā que ponit declaratiū eē

ppriuz verbi: sed tm notia genita: iō in pte nō est verbū fo:malit. quelibet autē noticia genita quā aug. vocat plem est verbū: nō tm eo mō quo aug. ponit ver bum pfectū qd. s. repñet verbū diuinū Prīmū isto ⁊ declaro: qz q̄libet intel lectio actualis gignit de memoria. impfe cta aut de impfecta sic pfecta de pfecta. igit quelibet notia est ples ⁊ expressiua parētis ⁊ genita ad expmēdū parentē

Et istud pfirmat p aug. ix. de tri. ca. x. uel. xxiij. Oē qd notū est verbū dī anī mo impssum q̄diu de memoria diffini ri ⁊ pferri pōt. Itē. xv. de tri. c. xij. uel xxxij. igit nec interest qñ illud didicerit qui qd scit loquit. aliqñ. n. statim ut dī scit hoc dicit. ⁊ breuē quēcunqz oia in uentat in noticiāz pñā genita imperfe ctam ⁊ illā que sequit inquisitionēz nō est oia fo:malis ppi quā hec possit dī ci verbū: ⁊ ista nō vt vñ. 2⁹ declaro sic .s. q̄ intellect⁹ nñ statim hz pfectam noticiā obiecti: qz fm pñm. j. phy. inna ta ē nobis viā pcedendī a pñso ad di stinctū: ⁊ iō prius ordine origini⁹ impri mitur nobis noticia obiecti pñsa q̄ dī stincta: ⁊ iō necāria ē inquisitiō ad hoc vt intellect⁹ nñ veniat ad distinctā noti ciā: ⁊ iō necāria ē inq̄sitiō pñia vbo pfe cto: qz nō est verbū pfectū nisi sit notia actualis pfecta p viā diuisionis dīarū puenientiū illi. Sic igit intelligendū est q̄ cognito aliq obō cōfufe sequit inq̄i sitio p viā diuisionis dīarū puenienti um illi: ⁊ inuētis omib⁹ illis dīqz cog ni tio diffinitīua illi obiecti ē actualis co gnitiō pfecta ⁊ pfecte declaratiua illius habitual notia que p⁹ erat in memoria ⁊ ista distincta notia pfecte declaratiua est pfectū verbū. hoc dicit aug. ix. de t. c. x. uel. xxiij. placet mihi qd noui diffi nio qd sit itpantia ⁊ hoc ē vbu ei⁹ ⁊ ibi dem pñsit in eodē. c. aug. qd iā supius positum est q̄diu de memoria pferri ⁊ diffiniri pōt. i. distince ⁊ diffinite actua liter cognosci vtute ei⁹ qd est in memo

nō igit de rōe verbi ē gigni post inquisitionē: sed necessariū est intellectui in pfecto: qz nō pōt statiz hīc noticiā diffinitiuā obiecti. hz. n. noticiā talē post inquisitionē: 7 iō verbū pfectū nō est i nobis sine inquisitionē: 7 tñ qñ verbū pfectū sequit talē inquisitionē: illa inq̄sitiō nō est gnatio ipius vbi formalit: sed q̄si p̄ uia ad hō ut generet verbū. qd bñ innuit aug. in aucte p̄allegata li. xv. de triū. ca. xv. uel. xxxix. hac atqz illac volubili quadā motiōe iactam: cū a nobis nūc hoc nūc illud sicut inuentū fuerit ul' occurrerit cogitar: 7 tūc fit veruz vbi qñ ad illud qd scimus puenit atqz inde format verbū ei' 7c. innuēs q illa iactatio. i. inq̄sitiō nō est gignitio vbi forma: liter: sed eā sequit gignitio vbi de eo qd scim'. i. de obō in memoria habitualit cognito. Et tūc si obijciat ad qd tunc inq̄sitiō eēt necia. Possz dici ad istud q motus ē necessari' ad hoc ut inducat forma pfecta q nō posset statim in pncipio mot' induci: uel inductio multarū formarū ordinatarū ad inductiōem vltime forme 7 absqz illo ordine formaz nō posset vltima forma induci statiz: et sic fm hoc ponit iste ordo ita q p' ē habitualis noticiā cōfusa: 2° actualis intellectio p̄fusa: 3° inq̄sitiō 7 inq̄sitiōe mltā vba de multis noticijs habitualib' habitualit p̄sentis in memoria: quā inq̄sitiōe sequit distincta 7 actualis noticiā p̄mi obiecti cui' cognitio inquirē q noticiā actualis distincta imp̄mit habitualem in memoria pfecta: 7 tūc est p' memoria pfecta 7 affilatur memoriē i p̄e: vltimo ex memoriā pfecta gignit verbū pfectū sine inq̄sitiōe mediāte in ipaz 7 verbū: 7 illa gignitio affilatur gignitio vbi diuini pfecti ex memoria p̄na pfecta. nulluz igit verbū est pfecte rep̄tās verbū diuinū qd potissime inuestigat aug. nisi illud qd gignit de memoriā pfecta sine inq̄sitiōe mediā in talē memoriā 7 tale verbū: hz nec illa memoriā

possit hā in nobis p̄p̄i inq̄sitiōem intellectus n̄ri nisi p̄cedat inq̄sitiō. Altimū dubiū ist' op. est vtrū ad rōnem vbi pcurrat volūtas: puta vtrū de rōne eius sit q sit noticiā volūtatē genita ul' voluntate agēte uel copulāte eā memoriē: fm aug. in multis loc. Istā. q. mouet aug. ix. de tri. c. x. uel. xxiij. rē q inq̄sitiō querit vtrū om̄is noticiā sit verbū: an tātum amata noticiā. nouim'. n. 7 ea q odimus: sed nō pcepta nec pata dicēda sūt animo. Et r̄ndet nō om̄ia q quoqz mō tangūt p̄cipiunt: sed aliqua ut tñ nota sint nō tñ verba dicant: sic illa de quib' nūc agimus. alit. n. dicunt verba q spacia tempoz syllabis tenēt: alit oē quod notū est verbū dī qdū de memoria pferri uel diffiniri pōt quā res ipsa displiceat. 7 s̄dit postea: Veruntū cū illa q odim' recte displiceat recteqz improbat: approbat eoz improbatio 7 placet 7 verbū est noticiā nobis nō displicet ita q de rōe vbi nō est gigni amore obiecti cogniti: sed nec etiā gigni amore noticiā q est verbū: tñ pcomitat pfectū verbū duplex act' voluntatis. vn' prim' quo imperat act' ille 7 inq̄sitiō p̄ua sine q nō pueniret ad verbū pfectū: sicut pz. ix. d. tri. vli. c. 7 alius q intellect' quiescit i intellectuali noticiā iā habita sine q nō permaneret intellectus in noticiā iā habita. nō igit act' voluntatis ē de cēntia verbi: nec formalit nec ut cā: sed cōcomitat necessario ad gnationem ei' in nobis p̄p̄i inq̄sitiōe eius p̄uam 7 ad p̄tinuatiōem ei' s̄līr p̄pter hoc q si intellectus volūtatē nō p̄placeret in ista noticiā nō pmaneret in ea: 7 ita ista noticiā nō h̄ret rōnem vbi pmanētis. ista tñ pmanētis nō est de rōne pfecti vbi intensiue: qz nō minus pfecta ē albedo vn' dīci q vnus anni. volūtas aut respiciēs obm cui' est verbū nō p̄tinet ad rōnem vbi nisi stricte sumendo verbū quoqz mō aug. p̄tratat. c. pall. Nemo pōt dicere dñs iēsus nisi in spūs sancto. hoc dicere includit ac

cepiatōe obiecti dicti: et addit aliqd vltra ratiōem verbi absolute.

Ad argumenta hu

ius. q. Ad p^m p³ q³ illa auctas indiget expōne. dīc. n. ibi ipa fantasia et. s. char taginis i memoria mea verbū est. p³ at fm ipm. xv. de tri. c. xxxviij. q³ verbuz nō est formalit^r in memōia. g^o oportet q³ intelligat causalit^r nō formalit^r. Ad 3^m lz magna altercatō fiat de voce vtz sit signū rei vel pcept^r: tñ breuit^r pcedendo q³ illud qd significat p voce pprie ē res sunt tñ signa multa ordinata eiusdē significati: lz vox: et pcept^r: sic sunt multi effect^r ordinati eiusdē cāe quoz nullus est cā alter^r: ut p³ o sole illumināte plures ptes medij: vbi ē talis ordo causa torū absq³ hoc q³ vnū sit cā alter^r ibi ē immediatio cuiuslibet respēu eiusdem cause quoz nullus ē cā alter^r: excludēdo aliud in rōe cause nō aut excludēdo aliud in rōe effect^r immediatiōis: et tūc posset pcedi aliq³ mō effectū. ppinq³orez esse cām respēu effect^r remotioris nō p prie sed pp^r prioritatē illā que ē in t^res effect^r ad cām. ita pōt pcedi de multi signis eiusdē significati ordinatis q³ vnū aliq³ mō est signū alter^r: q³ dat intelligē ipm: q³ remot^r nō significaret nisi p³ aliquo mō immediat^r significaret: et tñ pp^r hoc vnū pprie nō est signū alter^r: sicut ex alia pte de cā et causalit^r. Ad 3^m pcedo q³ not^r est ples et v^e genita: sed pductio illa nō est actual intellectō: q³ ut dictū est. s. actual intellectio nō ē actio de genē actiōis: sed ē qualitas nata imināre talē actiōem q³ significat p hoc qd est dicē: vel in cōi p hoc qd est clicē. non igit^r verbū est aliqd pductū actiōe q³ est intellectio: q³ ipa intellectio nō est pductiua alicui^r sed ipa est pducta actiōe q³ est de genē actiōis: sicut dictū est supra.

Ad scd^{am} q. dico q³ idē p se significat abstractum et pcretū lz alio mō significan

di sicut fili^r et filiatio: q³ sic filiatio significat reoem de genē reionis: ita et filius p modū tñ denōtantis suppositū relatiuum: et si accipiat substantie idem significat cū tali subsistente. ita igit^r idē significat verbū et abstractū et. abstractū aut^r eius si ēēt nominatū ēēt vbatio q³ notat reionem formalit^r. idē. n. significat q³ expressio passiuā alicui^r de intellectu. sed sicut fili^r pnotat nām viuētē in q³ est talis reio ita verbū pnotat actualē noticiā cui^r est talis exp^rssio. igit^r cū in dinis intellectualit^r exp^rimi sit pprietās 2^a persone sequit^r q³ verbū sit ibi mere psonale et significet pprietatē psonalē. Patz etiā q³ rō gignēdi verbū nō ē p^r vt actu intelligens. sed p^r ut memoria pfecta. s. ut intellect^r hōis obm actu intelligibile sibi p^rns: sic declaratū est. s. di. 2. q. de pductionibus. Pz etiā q³ verbū nō pōt hēre aliqd de q³ pducatur ex ois. s. q³ si pncipiū pductiuū hēat virtutē sufficientē ad pducendū p se subsistēs pducit tale et maxime si tale nō sit natū alicui inherere. noticia autē ista exp^rssa nō est nata alicui inherere. igit^r est nata p se subsistē et pncipiū pductiuū eius ē sufficientis virtutis q³ est infinitū. igitur et.

Ad argumēta cum

p^rmo arguit fm aug. de tri. xv. Verbū ē cū amore noticia. dico q³ p hoc q³ dicit^r cū amore circum loquit^r in nobis noticiā genitā: q³ amor nō habet causalitatem respectu vbi nisi ut impat intellectu gignitionē ipius: sic dictū est. q. pcedere in diuinis aut^r verbū ē not^r nālter exp^rressa: q³ q³ volūtas in nobis hēat calitātē respēu vbi gignēdi p imperiū eius hoc ē impfectōis in intellectu: q³ nō statim hz verbū pfectū: et de hoc quō differēnt volūtas se hēat i oco et i nobis ocm est di. vi. Ad aliud de. xv. s. tri. pcedo in pte intelligētā formalit^r: sed nego istā q³ ois act^r intelligētie formalit^r ē vbi: q³ h^o nō est verū nisi de intelligētā illa q³ pōt

hīc aliquē actū genitū ul' noticiā genitā
talem actū nō pōt intelligētia hīc ut pa-
tris ē: qz pī est a se 7 nihil habz p gnati-
onem: tñ pōt pcedi q intellectio actual
pīs est qī genita vīute memorie ut i pa-
tre: s; nō vīe genita qz nō distincta. Ad
tertiū dico q nō sunt duo ppria sed idē
qz eandem relonem p se significant fili?
7 verbū lz alia pnotent: qz fili? naturaz
viuentē in cōi: 7 verbū noticiā intelle-
ctualem actualiū expīssam. ista pnotata
nō semp sunt eadē sed relatio passiuā si
gnificata semp est eadem.

Ad tertiā q. dī q sic propter
autem Aug. 83.
q. q. 63. ibi. n. loquens de pnci° euāgelij
Joh. ait qd grece logos dī latine 7 vbu
7 rōnem significat. sed hoc loco melius
verbū interpretatur ut significet nō solū
ad pīem respect? sed ad illa etiā que per
verbū facta sunt opatiua po°. Addit
etiā q verbū dīc. ppiū respectū ad cre-
aturas: qz verbū ex rōne sui ē notū de-
claratiua. q ppetit sibi ex rōne sui decla-
rare. appropriat etiā filio relō ad crea-
turas. appropriatio autē nō fit nisi ppi
puenientiā talis appropriati ad pprieta-
tem psonē cui illō appropriat. Et decla-
ratur istud p sile de dono: 7 fili mō po-
nitur sicut ibi q donuz ut pnotat relati-
onem aptitudinalē pīnet ad pprietatē
spūssancti. ita verbū ut dicit relōem ap-
titudinalē nō actualē nec habitualē pri-
net ad secundā psonā. Cōtra istud pōt
argui sicut s. argutū est de dono: qz nul-
lus respect? ad creaturā ē pprietas pso-
ne diuine: nec p se intrinsece includit in
aliqua pprietate psonē diuine sicut pba-
tur ibi: ita pōt hī improbari. qd pcedo:
tūc nō ē vis nec pīetio de re nec de aliq
intrinseco psonē diuine: sed solū dī hoc
nōie verbū. formalit. n. respect? noticie
expīssē ad exprimentē aliū ē a respectu
illi? ad creaturā declaratā: qz ad aliū
terminū: 7 nō solū hoc sed etiā respect?
vbi expīssē ad exprimentē 7 respect? eius

dem ut declaratiō ad eundē ut declara-
tum sunt duo respect?: qz pīmus realis 7
scōs rōis. isti autē duo nō faciūt aliquid
vnū p se: qz res vā 7 ens rōis nihil vnū
per se pīstituūt: s; si ambo isti respectus
vno nōie significant: nō ppi hoc faciūt
vnū p se pceptum: sed alter eoz pīse ē
pprietas 2° psonē. s. expīssio illa passiuā
q est respect? realis. alter autē. s. respect?
declaratiui est respect? rōis tñ: siue sit
ad pīem declaratū siue ad creaturā de-
claratā: qd aliqū tactū est. s. p autem
aug. vj. de tri. c. iij. uel. xvj. vbi vult q
verbū declarat se. 7 idē. xv. d. tri. c. xij.
uel. xxxv. pīnde inqt tanq seipm dīcēs
pī 7c. hoc ē seipm pīctissime declarās
7c. Ex quib? duab? auctib? pater q idē
pōt ad se referri ut declarās ad declara-
tum: 7 p pīs nō est relō realis. S; po-
sito hoc de istis respectib? in se q alī sit
pprietas 7 alter nō: quid dīcet de h? no-
mine verbū: nūquid significat vtrūqz
uel alterū. Videl quidē q verbū signi-
ficet p se respectū istū reale. 7 p°: qz eius
abstractū ut dīctū est pus significat eū-
dem: sed qz cōnotat noticiā pīctā que
noticia hz respectū rōis ad cognita p cā
iō etiā pnotat qsi adhuc remoti? rōem
declaratiui: 7 ita verbū significabit p-
prietatē 2° psonē licz pnotet aliqd abso-
lutum in illa psona qd est qsi terminus
formalis pductōis illius psonē: 7 medi-
ante illo qsi remotius cōnotat respectū
ad oē illud ad qd illud absolutū potest
hīe respectū rōis. s. ad omīa declarata.
Ad aug. vj. de tri. pcedo q filius ē ars
ita etiā dī sapientia pīs 7 vīus: 7 tñ sic
pī formalit est sapientia 7 vīus: ita etiam
formalit est ars. si autē pī formalit creat
7 hoc ut artifex: creatiua rō formalit est
in pīe: 7 ita ille respect? artis ad creatu-
ras ut ad artificiata est cōis trib? lz ap-
propriat filio: sic sibi appropriat sapien-
tia ppi puenientiā cū pductōne sua.
Ad illud p opī. de. 83. q. q. 63. pōt dīci
q meli? interpretat logos grece p illud

quod est verbum latine q̄ p illud quod ē
rō: q̄ rō nō ita significat respectū ad pa-
trem sicut verbum. nec etiā ita p̄notat re-
spectum ad declarata sicut verbum. nō
aut vult aug. dicere q̄ verbum dicat cō-
tialiter relonem ad creaturā sub ratiōe
declaratiui. quia dicit ut significet nō so-
lum ad patrē respectus. s; ad illa etiā
que p verbum facta sunt opatiua potētia
verbum aut nō dī opatiua pō patris: nisi
sicut dī sapia patris et ars patris q̄ nō sū-
eius nisi fm appropriatiōem. aut si alii:
s; intendat q̄ hoc nomē verbum vtrūq;
respectū significet. tūc nō signat p̄cise p-
prietatē scōe p̄sone. sed cū h alii respectū
appropriatiū. et tūc p̄grua est interpretatiō
logos in verbum et nō in rōnem. q̄ rō nec
respectū p̄p̄riū nec appropriatiū ita signat
vera est qdē interpretatiō in uerbum p̄pte
rea q̄ plus dicit q̄ p̄prietatē p̄sone. nec
aug. dicit interpretatiōem esse in aliquid
q̄ signat p̄prietatē p̄sone scōe. Lūz
additur postea q̄ verbum dicit respectū
ad creaturas p̄p̄riū sibi. h vī multo fal-
sius q̄ p̄cō opposita ei quā teneo: quia
nō tūc ad creaturā relatiō nō includitur
in rōe cōtiali alicuius p̄sone sed nec ali-
quo mō pōt p̄tinere ad aliquā q̄n vnifō-
mit̄ p̄tineat ad totā trinitatē: q̄ tota tri-
nitās vnifōmit̄ se h; ad oē illud a se fm
q̄d cūq; esse siue fm eē in re. siue fm eē
intelligibile. et cū pbat p declaratiuum
dico q̄ intellectio actual̄ patris est decla-
ratiua nec declaratiua est p̄p̄ria rō verbi
sed noticiā exp̄ssam p̄comitat declarati-
uū: q̄ illa exp̄ssio est noticie actual̄ ul in
noticia actuali: et iō sibi appropriat̄ de-
claratiuū h; nō sit p̄p̄riū eius. Lū addi-
tur postea q̄ appropriatiō nō sit nisi p̄p-
p̄uentiā cū p̄p̄rio. nō sequit̄ ex hoc q̄
appropriatiū sit p̄p̄riū: s; oppo^m. et p̄cedo
q̄ p̄p̄riū filiū qd est exp̄mi h; p̄uentiā
am cū sapia et declaratiuo. et cū arte p
eo q̄ ista exp̄ssio est alicuius p̄ modum
intellectus et v̄tute intellect^u: et talis exp̄s-
sio est noticie actualis cuius est declara-

re noticiā habitualē de qua exp̄mitur.

Sed tūc h est difficultas melior q̄ sic
ista de rōne declaratiui. s. vtrū verbum
exp̄mat̄ virtute intellect^u p̄ini: nō tūc
de essentia diuina q̄si obiecto p̄nte intel-
lectui patris. sed de alijs intelligibilibus
ut sic habeat respectū ad creaturas nō ut
in se sunt. sed ut habēt eē in intellectu p̄
nō p̄us origine ut vī q̄ verbū exp̄mat̄
et tūc hiet ad illa relonem exp̄ssū. eēt. n.
tūc verbum exp̄ssū nō tūc de eētia ut ob-
iecta intellectui p̄is. s; etiā de alijs intcl-
ligibilib^u. et de hac difficultate alias in q̄
stione de vnifōmit̄ habitudine trinitatē
ad alia a se.

Intra distincti

onē. 28. in qua maḡ agit de
p̄prietatib^u p̄stitutis. Primo
q̄ro vtrū ingēnitū sit p̄p̄etas ipsius p̄is
q̄ nō p̄mo sic: hoc pbat p rōnem: nulla
p̄p̄ietas dī formalit̄ de eētia: q̄ tūc
ipsa distinguere. p; etiā exēplo. sicut
essentia nō dī formalit̄ generas nec genī-
ta spirans: nec spirata. sed eētia ut vī ē
formalit̄ ingēnita. q̄ ingēnitū nō est. p̄p̄e-
tas alicuius p̄sone. spūscū etiā est igē-
tus formalit̄: ut p̄babo. q̄ esse ingēnitū
nō est p̄p̄etas p̄is. p̄bō assumpti: quia
eētia est nō genita. q̄ nō est genita. p̄na
p; p̄ p̄m. 2. p̄iermenias. q̄ negatiua de
p̄dicato finito sequit̄ ad affirmatiuā de
p̄dicato infinito: et ecōverso cū p̄stantia
subiecti. et vlt̄erius q̄ est ingēnita. hec cō-
sequētia pbat p aug. 5. de tri. c. 7. ul. 17
dicit q̄ idē ē ingēnitū et nō genitū. Cōst-
m̄l̄ argui pōt de spūscō si nō est genit^u
q̄ est nō genit^u. et ultra igē est ingēnitus.
P̄. ois p̄p̄ietas p̄sonal̄ est relatiua: q̄
qd̄ ad se dī cōe est trib^u ex. 5. de tri. in
genitū aut nō dicit relatiōem ut p̄babo
q̄ 12. p̄bō minoris. q̄ si sic igē oē ingēnit^u
tū est relatiū. hec etiā ē vā oē genitū ē re-
latū. hāc p̄uerto p̄ p̄p̄onem. q̄ oē nō rela-
tum est nō genitū. tūc arguo oē nō ge-
nitū est relatiū oē nō relatiū est nō genitū

ergo omne nō relatū est relatū. p̄cto im-
possibilis. q̄ aliqua p̄missarū. non ista q̄
sequit̄ ex vera p̄ uersione p̄ trapōem
q̄ alia. Itēz si inascibilitas ēēt p̄petas
p̄ris. q̄ inspirabilitas ēēt notō p̄ris et filiū
et ita essent sex notiones: qd̄ negat cōit̄.
Pre^a. amb. 4. de sp̄sco noluit uti h^o
noie ingenito sicut magr̄ dicit in l̄ra.

Oppositū aug. ad orōsiū. 2°. nō duos
esse ingenitos certa fides declarat.

Secundo queri

tur. utrū inascibilitas sit. p̄p-
etas p̄stitutua p̄me p̄sone i di-
uinis. q̄ sic. Damas. li. i. c. 2. Oia si vnū
p̄ter ingeneratōem et generatōem et p̄ces-
sionē. p̄stat q̄ nō excludit oēs p̄p̄etates
p̄sonales: qz tūc in patre nō esset aliq̄ p̄-
petas nisi inascibilitas. igit̄ excludit oia
alia in rōne p̄p̄ietatis p̄sonalis p̄stitut-
tiue. ergo vult oēs istas et solas esse tales
relatōes. igit̄ ingnatio est. p̄p̄ietas cōsti-
tutua p̄sone. Oppositū sicut scda p̄-
sona se hz ad filiatiōē sic p̄ma p̄sona ad
patnitatem. sz filiatiōē p̄stituit scda p̄so-
na. q̄ et paternitate p̄ma.

Ad primam questi-

onē dico q̄ duo sunt videnda. primo q̄
liter ingenitum soli patri conueniat.

Et secundo quomodo possit esse pro-
p̄ietas cum videatur tm̄ negatōnez im-
portare.

Quantū ad primū

dico q̄ ois dictio p̄posita ex aliq̄ multi-
plici et p̄tūcula p̄uatua ē dupl̄r mltiplex
tū ex multiplicitate affirmatōis opposi-
te: tū ex multiplicitate p̄uatōis: sicut pa-
ter p̄ p̄m. s. meta. c. de p̄d. ubi impōm
distinguit fm̄ multiplicitatē potētie et p̄-
ter hoc fm̄ multiplicitatē p̄uatōis q̄ po-
nit. c. de p̄uatōe eodē. s. et ita h̄ nomē in
genitū est multiplex: et multiplicitate est
qd̄ est genitū. et multiplicitate p̄tūcule p̄-
uatue. Quantū ad p̄mū. genitūz dē

p̄p̄ie. p̄ductū p̄ gnātōem ut p̄m^o terni-
nus. extendēdo aut̄ genitū dē genitū cōi-
catū p̄ gnātōem qd̄ est imin^o formal ge-
neratōis. sicut dicit Dill. q̄ nihil nisi natū
h̄z filius. 3° mō extēdit gēitū ad p̄ductū
siue ad p̄exigēs generatōez: sz ip̄m in se
nō sit iminus generatōis nec p̄m^o nec sō-
malis. P̄uatio etiā sz multipl̄r possit
distingui in p̄uatōem. p̄p̄ie dictā: pura
qn̄ aliqd̄ caret eo qd̄ natū est h̄ie. et qn̄
ut ōz rē. et in p̄uatōem cōiter dictā. s. qn̄
aliqd̄ caret illo qd̄ natū est h̄ie. nō tam
fm̄ p̄ditōes p̄dictas. et adhuc cōius qn̄
caret illo qd̄ ip̄m natū est h̄ie nō fm̄ se:
sed fm̄ gen^o. sicut talpa dē ceca: qz visio
qua p̄uat p̄ cecitatē nō repugnat aniall
fm̄ genus. sz repugnat talpe fm̄ se. et in
isto mō tāto generalius q̄nto habet^o cui^o
est p̄uatio natuo est p̄petere cōiori cōuēl
enti ipsi p̄uato: puta cōius diceret p̄uā-
tū aliqd̄ qd̄ nō h̄iet illud quod natū est
sibi competere fm̄ rōez corpis q̄ cui na-
tū esset p̄petere fm̄ rōem corpis aiati. et
adhuc cōius qd̄ natum esset h̄ie fm̄ rō-
nem substantie q̄ quod natū est h̄ie fm̄
rōem corpis. et cōissime si natū ēēt h̄ie il-
lud fm̄ rōem entis. ex^m p̄m^o: si lapis dē
esse inaiatus et p̄uari aia: qz puenit sibi
fm̄ rōem corpis cuius aiati est oia. ex
emplū scdi sicut angelus dē incorporeus
ex^m tertij sicut ois creatura dē imp̄fecta
nō qz nata sit h̄ie oēm p̄fectiōem nisi in
suo genere. sed qz h̄ie oēm p̄fectiōem nō
repugnat entis: qz vni soli entis puenit cē
simpl̄r p̄fectū. Negatio etiā distinguit
per negatōem extra gen^o q̄ p̄tradic̄ affir-
matōi simpl̄r. et ista vā est de quol̄z de q̄
falsa est affirmatio siue de ente siue de n̄
ente. alia est negatio in gnē: et ista p̄sup-
ponit nām gener^o de q̄ dicat. et ista pōt i-
telligi multipl̄r fm̄ multiplex gen^o cōius
et minus cōe. Ad p̄positū igit̄ loquēdo
de multiplicitate importata p̄ hac parti-
culā in. sz fiat altercatio utrū ip̄ortat ne-
gatōem in gnē uel p̄uatōem. tm̄ vī q̄ idē
sit in p̄posito accipiēdo negatōnem fm̄

genus cōfūfime: ſi natū eſt hīc illud: ⁊ p
uatoem fm genus cōfūfime: qz negatio
in apto nato eſt puatio fm pīm. 4. me
taph. ita qz nihil addit puatio vltra ne
gatōez nūi qz requirit nām aptā in qua
ſit. igit negatio in genere q̄cunqz mō acci
piat genus cuſ ſit in apto nato aliq̄ mō
lz nō fm ſe apto ipſa erit puatio aliquo
mō fm genus lz nō pprie in tali fm qz ta
le. Et ſi obijcias qz hoc: qz nulla eſt pu
uatio in diuinis: qz puatū eſt impfectū.
Rñō qz h̄ pcludit de puatōe fm rōem p
prie ſubiecti puati. ſi. n. ipm carēs aliq̄
natū eēt fm ſe hīc illud impfectū eēt. ſz
ſi natū ſit fm rōem generis nō aut ſz ſe
hīc n̄ illud eſt ipfectū: lz carēt ipō. Qd
aut hoc mō multe puatōes accipiunt in
creaturis p̄ nō ſolū p illō p̄bī de talpa. ſz
etiā p cōem diuiſionem cōis in hitū ⁊ p
uatoem: ſicut aīal in rōnale ⁊ in irrōale
irrōnale qdē dicit puatōem in boue nō
eius qd natū eſt hīc in boue fm ſpēm: ſz
eius qd natū eſt hīc in eo fm qd ē aīal.
gen? quidē q̄ſi cōe hitui ⁊ puatōi ē illud
cui puenit aptitudo ad vtrūqz. In ppo
ſito aut extendēdo illud qd eſt gen? ſiue
intelligim? p puatōe ſiue negatōe fm
genus p que ambo idē itelligo. poſſum?
hīc accipe quaſi gen? h̄ qz eſt cōe ad tres
pſonas: ut pſona ſiue ſubſiſtēs. ⁊ tūc di
cam? p̄cēm p̄uati aliq̄ fm genus: ul? qz
in p̄e dicat negatio aliq̄ fm gen? aliquid
qd natū eſt p̄petere: nō t̄m enī: ſz ſuppo
ſito qd eſt cōe patri ⁊ filio. ⁊ tūc h̄ nom
ingenit? poterit ad ppoſitū quadruplī
accipi. Uno mō pp̄iſſime put ſignifi
cat carentiā pp̄iā eius qd importat per
hoc nomē genitū ut. ſ. p̄mī pducti p ge
neratōem. ⁊ h̄ mō nō eſt in diuinis: qz ibi
nihil caret eo qd ſibi natū eſt in eſſe. 2°
put ſignat cōiter carentiā eius qd ſigni
ficatur pprie per genitū. ⁊ tūc conno
tat ſubſiſtens ſiue pſonā. ⁊ ſignat caren
tiā genitū. pprie ſumpti. ⁊ hoc mō vī cō
petere de v̄tute ſermonis p̄i ⁊ ſpūſcō:
quoz v̄terqz eſt ſubſiſtēs ⁊ nō eſt genit?

nō ſic puenit eſſentia: qz ipſa lz ſit ens et
nō genita. nō t̄m eſt p ſe ſubſiſtēs ⁊ p̄ſo
3° mō ut dicit carentiā fm genus ⁊ h̄ ge
niti ſcō mō ſūpti. ſ. p cōicatio p gnatio
nē: ⁊ h̄ mō eēntia nō dī ingnābilis remo
uēdo aptitudinem excoīcatōem: ſz ut ē
patre pōt dici nō cōicata. ⁊ ita ingenita
ſi hoc mō ſumat ingenitū. 4° ſignificat
carentiā fm genus genitū cōfūfime ſūpti
⁊ tūc idem eſt ingenitū qd ſubſiſtēs non
pductū. ⁊ hoc mō accipit in ſancti ita qz
idē eſt in diuinis qz ipductū pprie dictū
qd p̄z p aug. 15. de tri. c. 26. vel. 78°. pat
n. ſolus nō eſt ab alio iō ſolus appellat
ingenit?. ⁊ idē vult ad ozoſiū. 2° dico igit
qz ingenitum fm vſum ſanctorūz prout
ſ. ſignat negatōem geniti cōmuniffim: e
ſumpti. ſ. pducti connotādo ſubſiſtens
in natura diuina ſic conuenit ſoli patri:
ſicut patet per auctoritatem Auguſtini
ſam preallegatam.

De ſecundo articū

lo dicunt aliqui qz cum ingenitūz dicat
t̄m puatōem in genere. uel t̄m negati
onem. ⁊ per p̄ns ex ratione ſua formali
non dicit aliquāz dignitatē nec aliquid
ad dignitatez p̄tinent. ⁊ nihil poſſit po
nī pp̄ietas perſone diuine niſi ſit aliqd
pertinens ad dignitatem. ergo oportet qz
ingenitum connotet aliquod poſitiuum
ratione cuius connotati ſit pp̄ietas. h̄
autem poſitiuum ponitur ab eis cē ſon
talis plenitudo: que eſt in ſolo patre: in
quo eſt omnis ſecunditas tam ad intra
qz ad extra. Sed contra iſtud arguit
p̄mo: quia iſta ſontalis plenitudo nō in
telligitur ad extra: quia talis ſecunditas
eſt cōmunis tribus. ſed ad intra non eſt
in patre niſi duplex ſecunditas. ſ. ad gene
randum ⁊ ſpirandū. hec autē ſecunditas
nō eſt aliquid vnum poſitiuum in p̄e niſi
eēntia. eēntia aut nō p̄notat ut ppter h̄
dicat eē pp̄ietas patris. Qd aut iſta ſo
tal plenitudo non ſit aliq̄ poſitia relatio

una in patre patet: qz tūc in patre eēt tres relatiōes positiue. s. gnatio ac iā. spī ratio actiua. ⁊ illa relatio quā circūloq mur p hoc qd est fontalis plenitudo secūditatis: lz sit innoīata. ⁊ tunc eēt quīq notōnes: qd nō ꝓceditur cōiter. saltem non ꝓceduntur in patre tres ꝓprietates positiue. **Pre^o.** ingēnitū nō vī connotare illam fontalē plenitudinē: quia nō pma secunditātē. qz fm aug^o. 5. de tri. c. 6. ⁊ si pī filium nō genuisset nihil ꝓhiberet eum dici ingēnitū. iḡ ingēnituz ꝓt ꝓcedere generatiōem actiua. multo magis etiam ꝓnotat scōam secunditātē quia si ꝓ impossibile non posset esse ꝓductio ꝓ modū voluntatis adhuc tam esset status in gnatiōe ad aliquā ꝓsonaz ingēnitam sub ꝓpria rōne. ergo videt qd illa fontalis plenitudo que nihil dīc nī si duplicē secunditatem nō ꝓt connotari ꝓ hoc quod est ingēnitum. 3° quia rō eorū non videt valere. quia si ꝓpetas ꝓ diceret dignitatē simplr. iḡ alia ꝓsona que nō habet illam nō habēt omnem dignitatem simpliciter quod est in cōueniens.

Ideo uidetur dicē

dum qd ingēnitū sub ꝓpria rōne sua ut significat nō habere genitorē est ꝓpetas patris ⁊ sufficienter importat dignitatē. i. nō indignitatē. h. n. sufficit ad ꝓsonalem ꝓprietatē qd nō sit indignitas. sicut ⁊ ꝓsonalia in diuinis nō dicunt eē ipsectōes: nō tñ ꝓfectōes simplr. i. vlr in qbz melius ipm qd nō ipm. Et si oīo fiat altercatio qd oīo oꝝ ꝓprietatem dicet dignitatem nō absolutā sed ꝓsonalem. Potest dici qd ingēnitū inquantū negat habere genitorē dicit dignitatem ꝓsonalem ꝓme ꝓsone in diuinis. quia sic dignitatis est in scōa ꝓsona habere ꝓncipiū originās. ita est dignitatis in ꝓma ꝓsona nō hīe. ⁊ tñ ista dignitas nō oporet qd sit dignitas formaliter alicuius ꝓsitiui ꝓꝓꝓ connotari ꝓ hoc quod est in

genitum. vnde negatio ꝓt dici eē dignitatis in aliq ꝓ quanto indignitatis esset si opposita affirmatio poneret in eo.

Ad argumenta hu

ius q. Ad ꝓmū nego minōrē: cū ꝓbatur ꝓ ꝓhm. ⁊ ꝓiermenias. dico qd illa consequentia ꝓhi tenet ꝓ vītem ꝓmi ꝓncipiū huius. s. a quocunqꝝ remouet vnū contradictoriōꝝ de eodē dī reliquū: ut sic aut nō ꝓt ꝓcludi affirmatiua de ꝓdicato infinito sequi ad negatiua dī ꝓdicato finito nisi vbi illud ꝓdicatū infinitū si gnat negatōem extra genus ꝓdictoriāz affirmatōi. quia negatio in genere nō ꝓ dicit affirmatōi. ⁊ tunc nō sequit nō est ingēnitū. qd est nō ingēnitū nisi in negatōe extra genus. ⁊ hoc mō nō ingēnitū nō ꝓuertitur cum ingēnito. lz ꝓuertat in accipiēdo nō ingēnitū ꝓut dicit negatōem in genere quomodo intelligit Aug^o. Ad scōm. ꝓcedo qd nulla ꝓprietas ꝓsone fm viā cōem dicit aliqd ad se. nec tñ oꝝ oꝝ ꝓprietatē dicit relatiōem positiue: lz sufficit qd uel positiue uel negatiue. s. n. relatio sit ꝓsonal et ꝓpria alicuius ꝓsone negatio etiā relatiōis erit ꝓsonalis ꝓpria aliq ꝓsone. ⁊ ita nō ad se aut cōis tribus ⁊ hoc mō. s. negatiue ingēnitū dicit relatiōem sicut ꝓꝓ aug^o. 15. de tri. c. 8. ⁊ tūc ista est falsa: oē nō ingēnitū est relatum. et tñ nō sequit. ergo nō ingēnitū dicit aliqd ad se. sed sequit qd ul dīcat aliquid ad se uel negatōem ꝓprie relatiōis siue relatiōis negatiue. ⁊ sic ꝓcedit ꝓclusio qd oē nō relatiū sit relatiū positiue uel negatiue.

Ad 3^m dī qd inspirabile nō dīc aliqm dignitatē sicut dicit ingēnitū: ⁊ ita non est notio. Sed h vī esse falsū in se: qz eq lis dignitatis est in ꝓie ⁊ filio nō spirari sicut in ꝓie nō gnari. ⁊ etiā ad ꝓpositūz nō vī valere: qz nō vī necarium ad ꝓpetatē siue ad notōem dicē ꝓprie dignitatē. Alii ꝓt dici qd ingēnitū dicit nō ꝓductū sic expositū est i ꝓmo arti. soloniꝝ ⁊ hoc modo inspirabile qz ꝓtinet in eo

nō est alia notio ab eo. sequit. n. nō pdu-
ctū. q. nō spiratū et nō ecōuerso. q. nō est
alia notio. Cōtra Ingnatio est tū i pte
inspiratio aut est in pte et filio. q. hec no-
tio nō est illa. Si ista pntia sit pcedēda
erūt sex notioēs nisi alia rō assignet qre
inspiratio nō sit notio. Et si videat ab
surdū ponere sex notioēs: q. cōiter nō po-
nunt tot posset dici q. locus ab aucte nō
tenet negatiue. tpe aut amb. nō videtur
fuisse vltate tres notioēs in patre: q. no-
luit h. noie ingnit? vlt. tpe etiā. Ans. nō
vident fuisse vltate due notioēs posi-
tiue in pte: q. non vlt ipse vi spiratiua.
s. p. illa accipit dignitatē cōez pti et filio
et sicut antea a pncipio fuerūt note tres
pprietates notiales. s. paitas: filiatio
et spiratio. et hoc ex verbo saluatoris in
euāgelio. et Jo. in canōica sua. tū postea
p. inuestigatiōem innotuerūt alie notio-
nes et pprietates q. pus erant in se l. nō p.
us note. et ita sicut posteriores pcesserūt
plures notioēs q. pōres. nō tū pōres eas
negauerūt l. nō eas dixerūt. ita non vī
incōueniēs de posteriorib? ad illos do-
ctores. oī tū possint pcludē illa ex oīs
pōz. Ad vltm de amb. p. p. magrū
q. illud vocabulū ingnitus nō erat tpe
suo ita notūz uel ita neciūm ad expōsio-
nē fidelit? q. oporteret oēm catholicūz eo
viti. et pma psonā illa. pprietate expmef
erat occasio simplicib? fidelib? erroris
q. vī dicere aliquid ad se: q. nō ita māi-
feste importat retonem: sicut iporat ge-
nitū: et iō secūz et cautū erat simplicib?
fidelib? nō vī illo vocabulo. ppi here-
ticos malignātes: l. h. vocabulū in se. p.
prie et pmo ppetat patri.

Ad qōnez secundā

vī posse q. sic. h. intelligēdo. eētia. n.
diuina anteq. intelligat cōicata p. pdu-
ctōem vī in aliquo intelligi non cōicata
actu: ut in pma psona ppter pmitatē ei?
nō quidē nō cōicabilis: q. nō est nō cōi-
cabilis: s. nō actu cōicata: q. nō vī pos-

se cōicare alicui quasi passiue: nisi phea-
tur in aliquo nō cōicata sibi q. si passiue
et h. mō in isto pmo signo in q. tū intelli-
git eētia in aliq. et ista negatio nō cōica-
ta actu: vī hī intellect? alicuius incōica-
bilis. si. n. essentia ut nō cōicata actu nō
esset incōicabilis. igit ipsa ut nō cōicata
posset esse in plurib?. et tūc posset esse
plures ingnitū et ples pme psonē in qui-
bus eā pmo eēt eētia: et nō esset eius sta-
tus in aliquo pmo. s. si hī aliq. incōica-
bilis subsistens in nā diuina tūc hī pso-
na pma. q. an omnē intellēm pprietatis
positiue intelligēdo solā eētia et ingnitū.
hoc est nō cōicatū p. gnatiōem hī ali-
q. subsistens incōicabilis in nā diuina q.
est ingnit? accipiēdo ingnitū p. p. sic
pōt accipi in diuis. Cōfirmat ista opi-
p. Aug. 5. de tri. c. 6. vbi vult q. si p. nō
genuisset nihil eū phiberet dici ingnitū
q. pōt intelligi aliq. ingnit? nō intelligē-
do ipm gnālē. intelligēdo aut ingnitū
intelligit suppositū incōicabile subsistē-
s. vī q. pus ptiuit ibi psona p. ingnitū
q. p. aliqua pprietatē positiua. Pre. i
oī ordine eēntiali negatio ordinis ad p.
vī imediatius psequi ipm pmi q. ordo
eius ad scōm: q. illa negatio vī imedia-
te sequi ipm inquantū tale. igit sicut in or-
dine psonaz pus pueniet pme psonē ne-
gatio originis ad pōz q. ordo ad scōam
psonā. q. pus intelligit ingnitū q. gnāns
et in illo pōz intelligit psona incōicabilē
in nā diuina. Pre. si fin imaginatō-
nem phoz nō esset in diuis: nisi vnum
suppositū absolutū pstitueret p. essentia
absq. pprietate positiua. et si aliqua cō-
curreret nō esset nisi illa negatiua que es-
set non esse ab alio. ergo videt q. cū ori-
go posita in diuinis nihil auferat ipi es-
sentie. nec etiam huic pprietati negatiue
non esse ab alio. ergo ipsa poterit modo
aliqua persona constitui. Et si obici-
atur quomodo sola negatio poterit cō-
stituire personaz diuinā. Respondetur:
q. persona includit essentiam diuināz q.

est cōicabilis. 7 cū hoc aliquid quod est incōicabile p hoc q h3 nām in se habet in se oēm pfectiōem positiuā que pōt pōt in ipsa. per negatōem aut cōintelle ctam pōt h3e rōnem incōicabilis. 7 hoc maxime si incōicabilitas nō dē nisi ali quā negatōez in genere. Contra istaz viam arguit sic. nulla negatio est de se i cōicabilis: quia sicut nō est de se vna ne q3 indiuisibilis aliqua indiuisiōe. sic nō est de se h3c 7 incōicabilis. sed tñ p affir matōem cui pmo repugnat diuidi. et p hoc negatōi puenit nō diuidi. 7 iō nega tōi nō puenit pmo nō diuidi sed pñter. ita etiam v3 de incōicabili: q3 cōicari nō repugnat negatōi de se: sed tñ p aliquā affirmatōem cui pmo puenit talis incōi cabilitas. 7 negatio nō erit pma rō incōi cabilitatis. Pre. nulla negatio est p pria alicui subiecto nisi p aliquam affir matōem ppriam ei quā sequit talis ne gatio. 7 pme psonē nō est ppria ista ne gatio nō esse ab alio nisi quia eide ppa est aliqua affirmatō pōr quā psequitur ista negatio ista affirmatō pōr nō pōt ēē essentia. 7 aliqua pprietas positiua. P si pma psona sit incōicabilis formaliter negatōe. 7 scda est incōicabilis relatiōe positiua. s. filiatōe. 7 tertia silr spiratiōe passiua. 7 nō vniformit se hñt iste psonē in rōne psonalitatis neq3 sunt eque posi tiue psonē. nec eque perfecte inquan tū psonē: quia nō est eque pfecta psona litas negatio 7 pprietas aliqua positiua. Ille rōes h3 forte nō pūincerent aduersa riū qñ possent solui. tñ q3 nō v3 pbabi le psonaz pma pstitui sola negatōe for malit. vel negatōe formaliter esse perso nam: iō pōt concedi pclusio istarum ra tionum.

Ad argumētum in

oppo^m dico sicut dcm ē di. 26. q. li pter nō excludit aliq psonalia: s3 excludit effē sialia: 7 includit in pprietate in ea inclu

sa omne psonale illius psonē. vñ 7 i in gnātōe includitur tam paternitas q3 spī ratio actiua: ut est in pte. 7 omnia perso nalia que pueniunt patri. Qd etia pba tur per eum alibi ubi noiat paternitatē filiatōem 7 pcessionem. ergo non intēn debat in pmo loco solas illas tres esse p prietates psonales. nec etiam intēdebat illas tres constitutiua esse personales. per illas intendabat omnes ale: 7 q3 oia cēntialia que excludunt p li pter si vnū in tribus.

Ad argumenta pro

opi. pma qñ arguit p aug. de positare i geniti ad paternitatem. Rñ aliqñ pua non cōnotat affirmatōnem. 7 tñ nunq i est formaliter puario ut ppria nisi pua uatō insit formaliter talis positiō. Ex^m cecus nō cōnotat nisi oculum qui ē cōe subiectū cecitatis 7 visiōis. 7 tñ nunqm inest oculo p solam rōnem oculi: sed p aliquam aliā entitatē positiuā quam psequitur ista puario: puta p talem mī xtionē in oculo cum qua non possit sta re visiō. Ita pōt dici hic: q licet ingēitū nō connotet nisi aliquā personā sbsistē tem in cēntia diuina. tñ ista affirmatio non est tota rō inherētie huius negatō nis que est ingēitum: sed oportet in re aliam pprietatem positiuā aliq mo do pcedere ingēitū per quam insit: licz non connotet p ingēitū: tanq aliud p prium sōm. 7 in hoc dcm Aug^o debet intelligi q ingēitum quantū est de p se rōne ingēiti non cōnotat ptem non tñ pōt inesse pprie in re: nisi affirmatō ista uel aliqua alia absoluta uel relatiua sit quasi rō inherētie eius. Ad 2^m dici tur q ista ppositio est uera de pmo i o3 dinc quod est ad se. cuius. s. ēē nō est esse ad 2^m. ita nō est in ordine psonarū habē tium eandē nām ut in pposito. q3 hic p mā psonam esse est ordo eius ad scdam 7 iō ordo ad scdam quasi pcedit negatō nem pncipū sicut pstituti formale alicu

ius entis positivi pcedit in eo negatōem
alicuius entis sibi repugnantis. Ad
tertiū si esset ita fin imaginatōem pho-
rum gentiliū. tunc essentia diuina eēt d
terminata ex se ad hanc subsistentiā. et
pstitueret hanc nō p aliquā negatōem: s3
se ipsa fin eos: quia esset oīo determina-
ta ad hanc: sicut in creaturā hec natura
est oīo limitata ad hoc suppositū. nunc
autē ponēdo sibi esse originē oportet cēn-
tiā nō esse oīo determinatā ad vnāz per-
sonā: 7 ideo nō pstitueret per se aliquā p-
sonā. Et cum dicit ponere originē nihil
aufert eēntie: nec illi qd p se cōstituit. ve-
rū est qd nihil aufert: sed ponit oppositū
illius hypothesi ppter quam eēntia d
se pstitueret psonā. i. determinatōem ef-
sentie ad vnāz subsistentiā que hy-
pothesis auferret eēntie pfectiōem: quia
videret ponere limitatōez. sed oppositū
illius hypothesi ponēs originē non au-
fert pfectiōem. aufert tamen modū i
compossibilem pstitutiūz psonē: qd eēt
verū ex hypothesi.

Ultimo hic que

ro: vtrū pma persona pstituitur
in esse psonali aliqua relatōe positiua
ad scdā psonā. qd nō. arguit pmo: qz p-
ma psona pntelligit in esse psonali an-
teqz gignat. agere. n. suppositū est. igit pntel-
ligit esse suppositū etiā anteqz agat. si
autē pstitueretur relatōe ad scdā perso-
nam cointelligeret cū ipsa existēte scdāz
psonā esse. 7 p pns scdā psona cointelli-
geret esse anteqz pma gigneret. 7 ita secun-
da psona nō esset terminus illius gnātōis

Cōfirmat rō: quia quecunqz sunt siml
natura quocunqz vnūz est pns 7 alterū
relatiua sunt simul natura. ergo si pma
psona formaliter cōstituitur in esse pso-
nali p relatōem ad scdā. quocunqz p-
persona pōt est in esse personali: eo 7 2^a.
sed generatiōe que est actio pme psonē:
videtur pma psona esse pōt in eē perso-
nali. igit 7 scdā. 7 ut pns tūc non erit imi

nus formalis generatiōis. Pre: in oī
ordine pmi vī esse absolutissimū: sic ap-
paret. pducendo in qbuscunqz ordinibz
ergo ita erit in ordine psonarū q prima
erit absolutissima. 7 ita nō pstituitur p
relatōem ad scdā. Cōtra: pma per-
sona nō pstituitur in esse personali de-
tate: quia nō est incōicabilis. nec spirati-
one actiua: quia cōis est sibi 7 filio. nec i
nascibilitate ex. q pcedente. q p viā diu-
sitiōis aliqz relōe positiua ad secundā per-
sonam.

Hic cōmuniter cō

ceditur ps affirmatiua questiōis. sed pp
difficultatē pmi argumētū distinguit de
ipsa relatōe pstitūte pma psonā. Vno
qd ipsa pōt pviderari ut ppietas ul ut re-
latio: ut ppietas pcedit gnātōem: ut re-
latio sequit. 7 tūc fin q pstituit scdā p-
sonā nō oz ipsa sit esse cū pma: licz ut est
relo qsi pns gnātōnem oz scdā siml eē
cum ea.

Contra istud. pro

pietas ut proprietas est aliqua entitas.
alioquin nō pstitueret aliquod ens. aut
igitur entitas ad se: aut ad alterum: aut
neut. entitatē enī aliquā esse singularē
que nec sit entitas ad se nec ad aliud nō
vī esse intelligibile. q oz q ista entitas fō-
malr vel sit ad se. 7 tunc pstituit psonāz
absolutā uel ad alterū. 7 tunc ut ppie-
tas erit relatio. 7 tunc nō euadetur diffi-
cultas l3 alia rō sit pviderandi eā ut ppe-
tas 7 ut relatio. Et confirmari potest
ratio per exemplū: quia et si albedo pos-
sit pviderari ut albedo uel ut qualitas. 7
si pvideretur ut albedo hoc est fin ppi-
am rōnez ipecificā suam. si autē ut qua-
litas: h est fin rōem iūpfecti sui generis
tū qd pstituit albedine ut albedo ē nō
pstituit aliqz entitate q nō sit qalitas: qz al-
bedo etiam ut albedo includit eēntialitē
qalitas: 7 ē eēntialr qalitas. ita q albedo
nō pōt pstitueret albū uel aliqd nisi in eē

qualitatio: ita vñ in pposito de pprietate relatiua sic 7 sic pnderata. Pre: iste dicit alibi q in diuinis nō pōt eē ordo: qz nec essentie ad relatōes nec relati onum in se: quia relatiua sunt sñ natu ra. q si ppictas possit pñderari eo mo do quo nō esset relo: 7 hoc mō nō opō ter q haberet correlatiuū simul natura argumentū eoz nō valēt.

Aliter distinguitur

de relatōe ut relo est 7 ut origo est. 7 po nitur q cōstituat ut origo: nō aut ut re latio: qz rō originis aliquo mō pcedit: 7 in ea quasi fundat relo. p^a aut psona pñstituitur p primā ratōem ibi p quam distinguitur.

Contra hoc obiici

tur: qz origo ut origo nō est ppria for^a nec psona in qua est nec psona ad quaz est. sed est qñ via: 7 tūc neqz pme psona est forma sed qñ pñsupponit ea. nñhil aut pñstituit aliquid in aliq esse nisi inqñtuz est forma eius. Si tñ ista via intelligit de distinguere qñ pñcipiatue cōrñden tur cause effectiue in creaturis: sicut ex positū est dis. xxvj. 7 nō per modū pñn cipiū formalis: tūc ista positio possz ha bere veritatem: nec hoc argumentū eēt cōtra eam.

Alio modo dicitur

q sicut eadē actio pōt diuersimode itel ligi: inquantū aptitudinalis: inquantū potētiālis: inquantū futura: inquantū actu: 7 inquantū pñterita: ita reloes fun datē sup actōem pñt diuersimode acci pi vi sit relo fundata sup generatōez qñi aliquo mō pñteritā. alio mō ut qñi pre sentem: alio mō sup eam ut qñi futurā: alio mō sup eam ut qñi potētiāle: 7 vl terius ut qñi aptitudinalē. di aut q relo sub pñma rōne cōstituit primā personā. pñma aut rō est rō aptitudinalis: qz illō lequif ad aliud nō eē cōuerso. qñ gnātio ta

li mō pñstituit pñem: 7 hoc mō significatur p hoc qd est generatiuitas.

Cōtra istud pñma psona nō pñstituitur pprietate hñte minus pñfecte esse positi uum qñ habeat pprietas pñstitutiua 2^a p sone: qz tunc nō videret esse eque pñfecta in esse pñsonali. 2ª aut psona pñstitu tur fm istos: filiatiōe ut filiatio est. qñ pñma psona nō constituet relone potētiā li que minus pñfectū esse habet de rōe re lationis qñ pprietas 2ª pñsona. sed relo generatiui ad generabile quā ponit eē primā 7 constitutiua est relo potētiālis qñ nō cōstituit ita pñfectā personā actu alem sicut 2^a. pñbō assumpti: nulluz esse actuale exigit ens potētiāle: qz ens potē tiāle ē minus pñfectum qñ actuale diūmo do sint eiusdem rōnis. relo aut gnātiui requirit gnābile qd dicit relonem potē tiālem ex pñte filiū. qñ ista relo generatiui in pñe nō est relo actualis. Preterea qñ istam opi. 7 cōtra ouas pñcedentes: relo si pñstituat ibi primā personā hoc nō est nisi fm qñ est in re: alioquin non pñstue ret personā realem. nō est aut in re nisi vnica relo pñsona pñme ad secundā: nec est ibi nisi sub rōe actualissima quomo docūqz possit diuersimode accipi. qñ nñ illa rōne actualissima constituet illā pñi mam personā: 7 sub ea rōne cōrēspōn det sibi relo in secūda pñsona. nō est aut in secūda aliq nisi ut actualissima. fru stra igit querit distinctio qñi potētiālis uel aptitudinalis ibi a rōne actiui: quia ista distinctio in modis pñcipiendi nñhil facit ad pñstitutiū pñme pñsona quin pñma pñsona semp exigit secu simul secun dam: 7 tñ pñpter hanc difficultates. f. ne poneret personā pñmā hñe simul secuz secundā querit ista distinctio relatiōū aptitudinaliū: actualiū: 7 potētiāliū: ne filius ponat pñcedere generatiōem pa tris. Eo dez mō possit argui qñ pñmam opi. 7 secundā: qz illa relatio quocūqz concipiat nō est ibi nisi ut vnica. Pre

terea: p̄ om̄es tres op̄i. quia etsi p̄ gn̄at
filium p̄ hoc q̄ actione p̄is relatio filij
est in cētia diuina: et actōe sua fm̄ ista
op̄i. paternitas ut p̄nitas est in essentia
diuina: quia fm̄ eos p̄nitas ut p̄nitas
tunc p̄mo est q̄n̄ filiatio est ut filiatio: l̄z
prius p̄cēsserit aliquid ut origo uel gn̄a
tiuitas uel p̄p̄ietas. igit̄ pater ita gene
rabit se p̄cēm sicut generabit filium: aut
saltē ita erit paternitas in p̄e per gn̄ati
onem sicut filiatio in filio: q̄d videt̄ ab
surdum. Pr̄terea cōtra om̄s op̄i. alia
est difficultas quomōdō essentia determi
netur ad p̄sonam primā uel p̄p̄ietatez:
si ex se nō videt̄ col̄is alijs p̄sonis: q̄z q̄n̄
cūq̄ aliquid determinat ad aliud ex se:
vbicūq̄ est habz illud: et tūc cētia vbi
cunq̄ esset hēret p̄sonalitātē p̄ime p̄
sone. si aut̄ ab alio dēminat: hoc videt̄
esse p̄ rōnem p̄ime p̄sonē: q̄z tunc vide
tur esse originata uel aliquo mōdō posset
ab alio poni in tali subsistentia.

Aliter ponitur tenē

do p̄clusionem oppositā istis trib⁹ op̄i.
.s. q̄ p̄ima p̄sona nō constituit relatiōe
aliqua ad secundā p̄sonā: et hoc loq̄n
do de p̄mo p̄stitutio illius p̄sone in eē
personali sed aliqua realitate absoluta:
nō quidditatia: sicut tactū est in op̄i.
4. di. 26. Pro hac op̄i. arguit specialr
de p̄ima p̄sona si ingēnitū p̄intelligit̄
tur p̄nitati: et ingēnito v̄ p̄intelligi a
liqua realitas p̄p̄ia p̄me p̄sone. igit̄ cūz
illa nō possit esse relatiua erit aliq̄ abso
luta p̄p̄ia illi p̄sone. p̄batō assumpti:
tum p̄ Aug. 5. de trinit. c. 6. Si pater nō
genuisset nūb̄l. p̄hiberet eum dici ingē
nitum. tum q̄z secūditas ad aliquā p̄o
ductionem in diuinis nō intelligit̄ quā
si p̄o p̄proxima nisi ut est in nō h̄ntē illā
secunditatē per actūz illius secūditatis:
sicut volūtas nō intelligit̄ secūda ad sp̄i
randum ut in aliqua p̄sona nisi ut in q̄
sit ut nō cōicata p̄ secunditatem volun
tatis: et ideo v̄ cōlter p̄cedi q̄ v̄ sp̄irati

ua in p̄e et filio p̄intelligit̄ nō h̄ntē volū
tatem p̄ sp̄irationem. q̄ a simili huic se
cunditati generādi ut q̄si p̄o p̄pinqua
v̄ p̄intelligi innascibilitas que notat
eam nō h̄ntē per actū secunditatis intelle
ctus. .s. gn̄ationis. p̄batō secūdi sequit̄
ex improbatōe op̄i. in. q. p̄cedente. P̄
nulla relatiua p̄mo referunt ad inuicez
ita q̄ relatiū ut relatiū p̄mo terminet re
lationēz. patet in creaturis: q̄z relatiū ut
relatiū requirit illud ad quod refert̄ ad
sui esse et ad sui diffinitionēz. q̄ illud ad
quod refert̄ est aliquo mōdō prius relato
ut relatiū. si igit̄ ecōuerso ip̄m ut im̄
nans refert̄: q̄ pari ratiōe requirit illud
ad quod refert̄ p̄pter sui esse et sui diffi
nitionē. q̄ circulus esset in necessario co
exigendo: et hoc ita q̄ vtrunq̄ exigeret
alterū sicut prius essentialit̄ se ut diffini
ens se. sed circulū esse in prioritate essen
tiali est impossibile. q̄ impossibile ē rela
tiuum ut relatiuum siue fm̄ illud eē quo
dependet a correlatiuo ut ad terminūz
esse terminū dependentie alteri correla
tiui: et a fili videt̄ in p̄posito q̄ relatiuum
nō refert̄ p̄ ad relatiuum ut ad terminūz
huius relatiōis. q̄ secūda p̄sona si refera
tur ad p̄sonā primā oportet ponē ali
quod absolutū ut terminū huius rela
tionis. nō est aut̄ illud absolutū cētia:
q̄z illa sicut nō refert̄ ita nō terminat re
latiōem: q̄z nō distinguit̄. q̄ est absolutū
p̄sonale quod pōt distingui a 2^a p̄sona

Cōtra istam op̄i. arguit q̄ esset hētica
sed tacta sunt argumēta et solutiōes di.
xxvi. ideo modo transeo.

Ad questionē istaz

cui nō placz ultima op̄i. de p̄sonis abso
lutis pōt dici tenendo cōem viā: suppo
nendo. .s. p̄sonas esse relatiuas: et q̄ p̄ma
p̄sona p̄stituit relatiōe positua ad scōaz
p̄sonā: q̄z nec aliquo alio sicut argutuz
est ad oppositū p̄ viā diuisionis. nec
oportet distinguere qualiter illa relatiō con
sideretur ut est constitutiuū. quocunq̄

enim variet fm p[er]siderationem eadē tñ
est in re: 7 fm q[ue] est in re p[er]stituit p[er]sonaz
realem. Nec ē difficultas alia nisi quō
requirit secundā personā simul secū cū
tñ p[re]cedat. vbi tñ breuī dīco q[ue] simul
tas relatiuoz qua dicunt esse simul nā
est ista. s. nō posse esse sine se inuicem si
ne cōtradictione si sint relatiua mutua
nā vna relō nō pōt esse sine termino. q[ue]
si posset esse sine eo esset ens ad se. parī
rōne nec relatio alia sibi cōtrādēns pōt
esse sine isto termino. q[ue] tūc esset ad se.
igit iste due relatiōes qñ sunt mutue nō
possunt esse sine se inuicē absq[ue] cōtradi
ctione. omē aut prius nā potest esse sine
p[er]tradictione sine posteriore: ita q[ue] si po
natur hoc eē sine illo nō est cōtradictio
sicut patet p[er] p[ri]m. v. metaph. c. de prio
re. isto mō concedo personā primā et
secundā nō posse eē sine se inuicē absq[ue]
cōtradictione: 7 nō est p[er]tradictio ex ali
quo extrinseco: sed ex formali rōne ista
rum personarū: 7 tñ cum h[oc] stat prioritas
originis q[ue] vna sit ab altera. Qd de
claratur p[ri]o: q[ue] si for. sit p[ri]o platonis: for.
nō intellectus ut subiectus p[ri]nitatis sed
ut sub paternitate: 7 plato intellect[us] ut
sub filiatiōe ista sunt limi[n]i natura: q[ue] sic
intelligunt ut correlatiua: 7 tñ ut sic for
tes est p[ri]us origine q[ue] plato: q[ue] sic intelli
gitur sub paternitate q[ue] est formalit[er] p[ri]o
ritas originis. q[ue] v[er]o q[ue] eodē quo aliquid
ē prius origine in creaturis est simul na
tura cum eodē eo mō quo similtas na
ture requirit ad correlatiua. Hoc scdo
sic psuadetur: q[ue] prioritas nāe vno mo
do est p[ri]oritas fm p[er]fectionem: ita q[ue] p[ri]o
ra dicunt esse p[er]fectiora fm naturā. ix.
meta. c. vii. nūc aut cum similtate corre
latiuoz fm naturā v[er]o posse stare prio
ritas fm p[er]fectionem in vno respectu al
terius: q[ue] si genus relatiōis diuidat per
p[er]p[et]uas differētiās oppositas sicut alia
genera vna differentia diuisiua crit dig
nior 7 alia indignior: q[ue] due species nō
sunt equales. 8. metaph. 7 per p[er]sequens

species p[er]stituta minus nobili differētia
erit minus nobilis: 7 tñ due species p[er]sti
tute ex duabus differētijs oppositis p[er]nt
referri sibi inuicē: q[ue] ois relatio oisq[ue]
parantie est ad aliqd alteri[us] speciei. igit
relatiōnū sibi cōrespōdentū altera po
test esse p[ri]or. i. p[er]fectior alia: 7 tñ simul
natura q[ue]tum ad hoc qd est nō posse eē
sine se inuicem. q[ue] multo magis v[er]o etiam
prioritas originis fm quaz. s. vnū extre
mum in nā nō excedit aliud extremum
sed ē a quo aliud possit stare cum ista si
multate relatiuoz. Ad hoc etiā addu
citur autē. vi. metaph. vbi videt velle q[ue]
causa inquantū causa p[ri]or sit causato
inquantū causatū: 7 tñ causa inquantū
causa ē simul cū causato similtate req[ue]
sita ad correlatiua. ista aut prioritas na
ture que ē cause ad causatū v[er]o magis re
pugnare similtati nature correlatiuoz
q[ue] prioritas originis tñ. Tūc breuī p[ri]o
m[od]o p[er]sona constituit in esse p[er]sonali per
relatiōem positiuā ad secundā 7 cōuerso
7 impossibile ē esse sine se inuicem: 7 tñ
īp[er]a persona p[ri]ma cōstituta in tali cē est
p[ri]or origine p[er]sona 2ª ita q[ue] p[ri]ma p[er]sona
p[er]stituta in tali esse est a q[ue] originata ē 2^a
7 ita prioritas originis non repugnat si
miltati relatiuoz.

Sed tunc est aliud

dubiū qd tactū est cōtra istas tres opi.
s. quō essentia determinat ad p[ri]mā
subsistentiā. Ad hoc dico q[ue] qñ aliqd
est illimitatū in aliqua rōne cause ita q[ue]
cōtrādēns sibi plura in altero extremo
uel aliquod vnū cōtinens plura si inter
illa plura ē aliqd ordo uel absolute uel
in se habēdo ad illud illimitatū tūc nō
est idem p[ri]mū respectu talis illimitati
7 hoc loquēdo de p[ri]mitate adequatio
nis 7 p[ri]mū p[ri]mitate immediatiōis. Ex
emplū huius p[ri]mo in cā efficiēte ubi est
manifestius: si sol ut cā illuminet medi
um totū: 7 tñ est quasi agens illimitatū
cui cōrespōdent plures p[er]tes mediū illu

minate: et in istas partes est ordo aliquis
 quia pars illuminat pars propinqua: quod re
 motior. primum correndens soli ut illumi
 nantem est totum medium ut includit omnes par
 tes. primum inquam quasi adequatum: tamen
 non est primum ut immediatum: sed pars pro
 pinqua: soli immediatus illuminat quod
 pars remotior. ita etiam in forma accipi
 endo animam intellectiuam que est forma a
 liquo modo illimitata correndet sibi. per pri
 mo perfectibili corpus organicum secundum se to
 tum includens in se multas partes perfectibi
 les. primum igitur perfectibile anime intellecti
 ue. id est adequatum est totum corpus organicum.
 sed quia in partibus huiusmodi est ordo
 originis uel in se uel in habendo animam: quia
 primum est cor: deinde alie partes. xvi. de ani
 malibus: ideo ista forma non primo. id est eque
 immediate perficit totum: sed sic primo perfici
 cit cor: immediate et mediante ipso alias
 partes. si igitur anima esset tota essentia cordis
 et manus per identitates: et tamen daret eis esse
 distinctum quale modo dat eis in toto
 et cum hoc cor et manus non essent partes
 eiusdem totius: quia hoc esset imperfectio
 sed hec essent supposita distincta esset ad
 huc anima propria sui illimitationem habens
 corpus organicum pro adequato perfectibili
 siue habens omnia illa supposita que mo
 do sunt partes corporis per uno adequato: et
 tamen haberet unum illorum quod scilicet est primum
 origine per primo et immediato perfectibi
 li. ita potest dici vniuersali in omni illumi
 nato cui correndent plura inter que est ali
 quis ordo propter quod unum illorum imme
 diatius respiciat ab illo illimitato quam al
 terum. ita in proposito essentia diuina non
 habet aliquam subsistentiam vnaz primam. id est ad
 equatam sibi: quia tunc non posset esse in alia
 sed sic adequant tres subsistentie illi na
 ture: quia tamen in istis tribus est ordo in habendo
 naturam: et ideo essentia vna primitate. scilicet im
 mediationis respicit primum illorum ordina
 torum: ita quod sicut essentia ex se primo esset
 in tribus si esset in eis siue ordine: et hoc tamen
 primitate adequationis. quam primitate im

mediationis: ita nunc ex se est in tribus pri
 mitate adequationis: sed non primitate or
 dinis immediationis: sed prius in primo il
 lozum et virtute illius in aliis quibus conica
 tur ab illo primo. Cum igitur queris per
 quid est essentia in prima persona. dico quod ex
 se. et si adhuc velis dicere quod non: sed per pro
 prietatem determinantem: eadem questio esset
 per quid determinaret ad proprietatem de
 terminantem siue per quid primo pullulat in
 essentia illa proprietatem: et tunc uel oportet
 procedere in infinitum uel oportet stare quod
 essentia que de se esset primo. id est adequate in
 tribus et esset de se immediate in tribus si
 non haberet ordinem quod ipsa est de se imme
 diate in primo istorum trium habentium ordinem

Et si quidem unde determinat essentia ad
 primam personam. et si ex se determinat. er
 go non potest esse in alia. Rationes: determina
 tio duplex est opposita duplici indetermina
 tioni. vna indeterminatio est ad oppo
 sita contradictionis: sicut materia est indetermi
 nata ad formam et ad priuationem. alia est
 ad diuersa positua que tamen stat cum de
 terminatione ad alteram partem utriusque
 contradictionis. Exemplum huiusmodi: si
 cut sol est indeterminatus ad producendum
 vermem et plantam tanquam a diuersa posi
 tiua: cum tamen ex se sit determinatus ad al
 teram partem contradictionis tam huiusquam
 illius: sicut si esset agens particulare tamen na
 tum producere vnicum illorum tamen. dico tunc
 in proposito quod essentia de se determinat
 ad primam personam determinatione oppo
 sita indeterminati primum que est ad con
 tradictionem: non tamen determinatione opposita
 indeterminati: quia illa non stare cum illi
 mitatione ad plura. Et per hoc patet ad
 artem: si ex se determinat ad istam igitur non
 potest esse in alia. primum tenet loquendo de de
 terminatione 2a que opponit illimitati
 oni ad plura: et hoc modo non determinat
 essentia ad vnaz sed ad tres subsistentias:
 quia illa determinatio est ad primum adequatum:
 non tamen tenet primum loquendo de determi
 natione primo modo: quia illa est ad primum

immediatū nō adequatū: et stat cum illi
mitatōe indeterminati ad plura.

Ad primum argu-

mentū principale p3 ex dictis: q3 p3mū sup-
positū pcedit scdm origine. et tñ sunt sñ
natura sicut requirit ad relatiua. Et
cū arguis q3 p3mū suppositū pcedit gene-
ratōem. igit3 et scdm. Rñō. q3 ante pōt in-
telligi gnatio actiua et passiua. si genera-
tio actiua nego. immo p3mū suppositū
est generatio actiua subsistēs. quia quo-
modo cūq3 intelligat illa relatio nō est
dīa in re dicendo patrē subsistere ul ge-
neratōem subsistere vel generantē subsi-
stere. Si aut3 intelligat in ante de gnatioe
passiua cōcedo q3 p3ma persona sicut ori-
gine pcedit filium: ita pcedit origine ge-
neratōem passiuā. Et cum arguitur
sic: filius pcedit eandem generatōem pas-
siuam: quia est sñ cum patre. ista pñtia
nō val3: quia nō est isto modo simul cū
patre quō pater est p3r genera- tōe passi-
ua. filius. n. est simul cū patre nā. sicut p-
tinet ad correlatiua. pater aut3 pcedit ge-
neratōem passiuā nō sic sed origie. Nūc
aut3 ista. p3pō qñcūq3 aliqua sunt siml
quocūq3 est vnum pus. et reliquū falsa
est nisi intelligatur de similitudine eiusde3
rōnis cum illa p3ritate et posterioritate
sicut ista est falsa. si aliqua sunt simul tē-
pe quicq3 est pus natura vno et reliquo
Sed ista est vera: si ista sunt simul tēpe
quicq3 est pus tempore vno et altero.

Ad scdm argumentū dico q3 vera ē
illa maior in ordine eēntiarum: q3 ibi i-
telligit in pfectōibus qdditariis et stat3
est ad pfectōem qdditatiuā infinitam q
est absoluta. Sed in psonis habentibus
eandē nām distincta tñ p origine: sicut
oportet intelligere in pposito fm cōem
opi. p3pō maior est falsa: quia ibi p3mū
p3cise est illud: q3 ē formalr p3cise ad 2^m.

Intra distincti- onē. 29. quero vtrū pñ^m vno^o

dicatur d3 pñcipio sumpto psonaliter et
notionaliter et sumpto etiā essentialiter.
q3 nō. quia si pñcipiū esset vnus rōnis
hoc mō triplr sumptuz. ergo pñcipiata
essent vnus rōnis. hoc est falluz: q3 nec
filius nec spūs scūs pñcipiat vno mō. nec
creatura eodē modo cū eis. Cōtra. seq-
tur creans igit3 pñcipians. generā igit3 pñ-
cipians. et spiras igit3 pñcipias. et nō cō-
uerso. q3 pñs est cōmune ad omnia ante
cedentia.

Ad istam questionē

dico q3 pñcipium nō dicit vnioce d3 pñ-
cipio essentialiter et notionaliter et perso-
naliter sumpto. et hoc loquēdo de relati-
one que per se significat hoc noie pñci^m
et accipiēdo pñcipium pñcipiatue: nō
p eo quod pñcipiat siue p pñcipio q3:
sed quo et rō est q3 pñcipium essentialit3
sumptū nō dicit nūi relōnem rōis non
realē quia nō est realis relatio dei ad cre-
aturā: ut ex dis. sequēti patebit. ut aut3
accipit ad intra notionalit3 uel psonalit3
dicit relōnem reales. relationi aut3 reali
et rōnis non est cōe aliquid idem q3 est
in vno rei: et in alio rōis: q3 ei q3 est fm
quid tale: et ei q3 est simplr tale inqñtuz
tale non est cōe vnioce illud q3 accipi-
tur in eis fm qd et simplr. relo aut3 real
est simplr relo. et relatio rōis ē fm qd re-
latio. q3 sicut ē in rōe est ēē f3 qd. ita re-
ferri fm rōem siue ppari a rōe ē referri
vel ppari fm qd. q3 nō est pñ^m vnioce
istis. Si aut3 loqmur de pñ^m ad intra ut
est psonale et notiale v3 q3 eis possit esse
rō pñcipij cōis vnioce sicut pñtati et fi-
liatōi p3 hoc q3 est relo originis ēē cōe
vnioce sicut tactū est supra di. 23. d3 cōi
vnioce psonis inquantū psonē.

Ad argumenta pri-

mū pbat q3 nō est pñcipiū vni^o rōis ibi
notionale et psonale. Rñō q3 in creatur
aliq3 duo distincta spē dicūt ēē alteri^o i d3
nis et tñ pōt abstrahi ab eis v^m cōe vni^o

rōnis sicut genus. ita in pposito iste pductiones gnatio 7 spiratio sunt alteri. rōnis loquendo de ppijs rōibus earū tñ potest aliquod vnū cōe abstrahi ab eis: 7 eodem mō de hoc cōi qd est pñcipium. ipm pōt esse cōe vnus ratiōis: l3 illa de quibus dī sint alterius rōis loquendo de ppijs rōibus eoz. 7 si obijciatur cōtra hoc q tūc est vlē in dñis de hoc tactū est. s. di. xxiij. Al^m ad oppositū pbat cōitatem huius qd est pñcipium ad tale 7 tale pñcipiū sicut pbat vñuocationē ad pñcipiū intra et extra. ideo pōt rñderi q nō sequit creās g pñcipians. 7 generās g pñcipiās. accipiēdo pñcipiās pro aliquo cōceptu vñuoco simplicitē: qz pñcipians qd infert ad hoc quod ē creans ut dicit de deo dicit tñ relōnem rōis. pñcipians aut quod infert ex generāte dicit relatio nem realem.

Irca distincti

onem. xxx. p^o quero vtrum de deo dicat aliqua relatio ex tpe. q nō. qz quicquid de deo dī ē de us. igit est eternū: nō igit nouū: nec p cōsequens ex tpe. p: nihil eternum dī de tpali. ergo nec ecōuerso. p: factio non vī esse sine mutatōe. g de^o qui est immutabilis nō fit aliquid. sed si aliq relo noua diceret de eo posset dici fieri fm istā relationē. Oppositū patet p aug. 5. de trini. c. vlti. 7 p rōnem qz relatiua sunt simul nā. ergo relatōbus in creaturis ex tpe ad deum: correspondēt relatiōes in deo ex tempe.

Ecūdo quero

vtrum dei ad creaturā possit esse aliqua relo realis. q sic: qz deus ex natura rei absqz pñsideratione intellect^o est omīpotens 7 omīsciens. ista. n. ponūtur in deo sicut attributa dīcētia in deo pfectionem simplicitē: 7 omīe tale est ibi fm naturā rei: fm An^m. mon. c. xv. ista

aut dicunt respectū ad creaturā potētialem 7 scibilem. g 7c. p: deus ab eterno voluit omīe creandū esse p eo tpe pro q postea creauit: 7 istud velle creaturā includit relōnem 7 tñ nō rōis. pbo: quia pus potuit velle creaturā q intelligere se velle eā. nō. n. qz sciuit creaturā iō voluit eā: sed qz voluit eam iō sciuit eaz se velle. igit ista relatio eterna voluntatis dei ad creaturā est realis: qz nō est i voluntate p actum alicui^o intellectus comparantis eā ad aliqd. p: relatiōes fundate sup quantitātē sunt rōes reales ex 5. metaph. igit inequalitas dī ad creaturam fundata sup quantitātē virtutis in deo. s. sup infinitatē magnitudinis eius 7 sup magnitudinē virtutis in creaturā. s. magnitudinem finitā creature erit relatio realis. Confirmat rō: qz magnitudo in deo est fundamentū eqlitatis que est realis relo ad intra. magnitudo etiā creature est fundamentū relōnis realis in creatura. g compando hāc magnitudinem ad illā videt q habitudo fundata sup ista sit realis. Preterea: relōnes secūdi modī relatiuoz que. s. fundatur sup actiōem 7 passiōē sunt relōnes reales. sed tales sunt relōnes dei ad creaturam inquantū eā 7 effectus. igit. Si dīces nō est verū nisi in agentib^o naturaliter. Cōtra: igit volūtas creata nō hēbit habitudinē reales ad suū effectū. Preterea: sicut forma est in aliquo ita denominat illud. g si nō est aliqua relo i deo ad creaturā realis: deus nō est realis creator creature qd videt absurdū. Contra: relo realis ē ad terminū fm eē eius reale. sed termin^o necessario exigit ad relationem realem. ergo si deus referat realiter ad creaturā: creatura fm esse reale fuisset eterna.

Ad primā qōnem

dī q nulla est in deo noua relo: qz sicut actio est eadē l3 diuersimode pñsiderata: ut in apñitudine: ut in po^o: ut pñsens: ut

pterita: ut futura: ita relatio fundata super actionem sic et sic consideratam est eadem relatio. eandem igitur relationem dicit in deo ipsum esse creaturam et creatorem: sed eternaliter fuit creaturus. Et cum dicitur creatio non est in eo relatio noua sed noua appellatio relatiua. Quod confirmat per aug. 5. de trinit. vlti. c. ubi potius videtur nouam appellationem dicere quam relationem. Ad secundam quodam dicitur quod illud quod realiter est relatum est realiter ordinatum: sicut albedo quod est ratio referendi realiter ad aliam albedinem est naturaliter ordinata ad illam. pro eo quod aliquam perfectionem habet ista ab illa inquantum in eis est natura perfectior: si mul quam in altera earum. omne autem naturaliter ordinatum dependet ab illo ad quod naturaliter ordinatur. pro quanto. scilicet expectat illud ut in ipso fundetur relatio ad illud: et si dependet igitur est mutabile: quod dependens non est sine potentialitate ad actum: et si mutabile igitur imperfectum: quod carens illa perfectione ad quam mutat et si imperfectum igitur illimitatum. Et de primo ad ultimum si realiter relatum est limitatum. Et quod posset instari quod tunc non esset relatio realis in diuinis: id videtur exponenda illa positio de relatione ad aliud in natura. si. n. realiter referatur ad aliquid quod est idem realiter ei in natura: non oportet quod dependeat: quod non expectat aliquid aliud a se in natura ut in eo fundetur relatio. Tunc ad propositum: cum deus non sit imperfectum nec mutabile et dependens. ergo non est relatum ad aliquid aliud a se. igitur non relatum ad creaturam.

Contra istam opinionem

nem quantum ad illud quod dicitur ad primam quoniam: si relatio actualis et aptitudinalis sint eadem et propter hoc non sit aliqua relatio noua actualis dei ad creaturam. Et pari ratione non est aliqua relatio noua creature ad deum: quod aptitudinalis in deo correspondet aptitudinalis in creatura sicut actualis actualis: et tunc si erant eadem in deo aptitudinalis et actualis pari ratione apti-

tudinalis illa in creatura erit eadem cum actualis: et ita nulla noua in vno extremo sicut nec in alio. prout videtur absurdum secundum veritatem: quod tunc nulla essentia esset noua nec aliquid absolutum nouum. impossibile est. n. fundamentum esse nouum et relationem esse eternam secundum illud fundamentum. Et etiam sequitur impossibile secundum eam: quod tunc cum omnia sint illud quod sunt per respectum ad deum ut ad causam exemplarem vel ut ad causam efficientem: sequitur quod omnia sunt eterna et nihil nouum: quod si non respectus nec absolutum: quod nullus respectus potest esse eternus sine eternitate fundamenti: nec nouus sine nouitate fundamenti. Specialiter etiam videtur prout inconueniens secundum istos qui dicunt esse eternitatem dicere respectum ad causam efficientem ut efficiens est: et illud esse vel respectus erit nouum vel nihil erit nouum per creationem: et tamen ille respectus in creatura est in comparatione ad deum. Et non obstante relatione aptitudinali precedente ut aptitudinalis est: potest actualis esse noua tanquam alia ab illa aptitudinali. Preterea: non potest esse eadem relatio nisi sit inter eadem extrema. nunc autem intellectus diuinus non tamen ab eino intellexit animam antichristi ut possibilem pro tanto tempore antequam crearetur: sed intellexit eam ut actu existentem pro illo instanti creationis pro quo existet. istud autem intelligibile videtur esse distinctum ab isto intelligibili in ratione intelligibilis: quod videtur aliud intelligibile esse potestiale et actuale aie: quod potest esse duo actus intelligendi circa illa: quod vtriusque potest intelligi cum opposito alterius. Et respectu intellectus diuini sunt duo intelligibilia secundum duos actus secundum rationem. igitur intellectio diuina que est unica potest habere ista pro obiectis distinctis vnicui actus secundum rem distinctam secundum rationem sicut potest esse obiecta distincta duorum actuum intellectus nostri: et per prout diuinus intellectus propians se ad primum extremum ut creaturam ad creabile: et ad aliud extremum ut creatio ad creatum videtur in essentia sua quod producere duas relationes rationis ad distincta extrema: et ita

relo creatiua 7 creatio nō est vna relatio
rōnis sicut nec extrema ad q̄ compatur
sunt ibi idem. Confirmat ista rō: in q̄
cunq; gñē illud qd̄ est in po^o tale nō est
nisi fm̄ qd̄ tale. ḡ nō est simplici ci idēz
illud qd̄ est actu tale: 7 per p̄ns si intelli
gat hoc ut in po^o 7 illud ut in actu: erit
aliud extremū intelligibile simpliciter.

Præterea qd̄ dī de noua appellatione
vī irōnabile: qz in q̄cunq; eadē forma
h̄ idem esse vī eodez mō posse appella
ri ab illa. qz n. forma talis ē 7 in tali iō
tale appellat ab ip̄a 7 nō ecōuerso. ergo
si relo erat eadez 7 vniformis ad creatu
ram ex pte dei: non vī quare nō posset
deus semp vniformis ab ea appellari.

Cōtra illud qd̄ dī ad scōam. q. vī q̄ il
la que ponunt ibi cōnexa nō sunt cōne
xa. p^o quidē si ponant duo albiſſima il
la erūt perfecte sīlia. qd̄ declarat: qz mō
pfecta similitudo 7 equalitas ē in perso
nis diuinis. nō. n. tollit pfectio silitudī
nis ppter infinitatē fundamēti: sed ma
gis ponit: 7 si per impossibile essent ibi
duo fundamēta esset silitudo realis: q̄a
modo nō ponit esse rōnis nisi ppter in
tellectū compantem illā magnitudinez
vnā. igit ibi esset pfectissima silitudo: et
tñ neutrum ordinaret ad alterū ut a quo
haberet pfectionem. Si dicas q̄ natu
ra specifica ē pfectior in ambobus q̄ in
vno hoc nō est vnū ordinari ad alterū
qz vnū illoz nullam pfectionē dicit vī
habet p hoc q̄ ad alterū est siue nā sit p
fectius in ambobus simul q̄ in altero si
ue non. nec sequit: adinuicē ordinant: ḡ
dependēt ad inuicē. Præterea agēs cre
atum nāle non agit inquantū est impfe
ctum: qz agere sibi ppetit inquantū ē in
actu: 7 agere summe cōpetit deo: 7 tam
agēs tale inquantū sic agēs ponit habē
relonem realē ad creaturā. ḡ nō est necē
realit̄ om̄e relatiū inquantū tale depēde
re ad aliud. licz enim agēs creatū ad ali
quid dependeat: nō tñ vī dependere ad
aliquid qd̄ creat: nec inquantū potētia

le 7 mutabile 7 imperfectū causat illud
sed inquantū est in actu: tunc sic: agēs
agit inquantū perfectū. sed inquantū ē
agēs refert realiter. ḡ nō om̄e relatiū in
quantū realiter relatiū est imperfectū.

Præterea: si. a. inquantū refert ad. b. re
aliter depēdet ad ip̄m: pari rōne si rela
tiones mutue sint. b. depēdet ab. a. inq̄n
tum refertur ad. a. 7 ita erit depēdentia
circularis. a. ad. b. 7 ecōuerso. qd̄ videt
impossibile: quia in nullo ordine eēnti
ali est circulus.

Aliter dicitur ad primā

q. q̄ i deo
nō est aliqua relo ex tempe ad creaturā
sed in sola creatura est relatio ex tempe
ad deū: 7 sic illa relatio qua deus dicit
ad creaturā nō est in deo nisi fm̄ q̄ ē in
creatura: quod videt accipi ab Aug. c.
preall. 7 a magistro in lra. Cōfirmat:
actio est in patiēte ex. 3. phys. 7 tam nō
denominat patiēs sed agēs. sic deus de
nominat a relatiōe illa que est in creatu
ra. Ad secundā qōnem dicit q̄ nlla re
latio talis pōt esse realis: quia relo real
nō est sine ordine: deus aut nō habet or
dinem realez ad creaturā: quia ē supra
ordinem.

Cōtra primū qz tunc

relo cēt
in eo in quo nō est fundamentū. funda
mentū enim relatiōis qua deus dicit ad
creaturā si dicat ad eaz nō est in creatu
ra: q̄a potētia que fundat relonem non
est in creatura sed in deo. ergo relatio il
la nō erit in creatura. Præterea: oppo
site relatiōes cause 7 causati nō pnt esse
in eodem: quia magis repugnat q̄ rela
tio pducētis 7 pducti: que tñ nō pnt
esse in eodē supposito l3 sint in eadē na
tura. Et si dicat q̄ hic sunt relationes
opposite in eodē supposito: nō tñ deno
minant ip̄m: hoc vī om̄ino irōnabile
q̄ aliqua forma sit in aliquo ſubecto: 7
tñ ſubiectū nō posset dici tale quale na
tum est pstitū per illaz formā. Ratio

que ponit ad scdm. q. vñ petere pñc^m et
peccare fm pñs. pbatio pñc^m qz cuz de
sit prior creatura mltiplici pñitate vñ
bz ordinem ad ipam extendendo nom
ordinis nō tñ qz dicat posterius ordina
tum ad pus sed etiā prius ad posterius:
lz alio mō oportet etiā probare qz ista
positas que pōt dici ordo nō sit relatio
realis in deo. hoc qz petitur nec sequit ex
isto noto qz deus sit supra ordinē accipi
endo ordinez. put est posterioz ordina
torum ad prius. ex hoc. n. nō sequit nisi
qz nō sit posterius: et ex hoc nō sequitur
qz nō habeat ordinē generalit accipien
do ordinē. Qd aut rō peccet fm pñs p
batur: qz ordo est quedā relatio: nō aut
omnis relō ē ordo: qz nō relatio cōis fun
data super vnū ut relones equipantie:
sed sole relones disquipantie dicūt ordi
nem. arguendo igit a negatione ordinis
ad negationē relonis est arguere ac si p
negaret antecedens et postea pñs.

Respondeo igitur

ad primā. q. qz relōes creaturarū ad de
um sunt noue et ex tpe nec ppter istas:
nec inquantū sunt ad eū ut ad terminū
necesse ē ponere aliquas relones in deo
ex tempe terminātes istas. qd probo: qz
fm phm. v. meta. c. de adaliquid. tertij
modi dicunt relatiua que dicunt ad ali
quid qz alia sunt eoz. ita qz hec ē per se
oīa duoz primoz modoz a tertio: qz
in pñis duob^{us} mōis est relō mutua: in
tertio aut nō est relō mutua: sed alterū
pñse refert ad reliquū: sed reliquū non
refert sed tñ aliquid ē eius: oēs aut rela
tiones creature ad deū ptinēt ad tertij
modū relatiuoz. igit qualescūqz sint il
le que sunt in vno extremo nō oportet
alterū extremū fm aliquā relonem i eo
terminare illas relōes: sed pōt termina
re pñse sub rōne absoluti. et istud etiā p
batur ex intentione phi. 9. meta. c. 7. vbi
pbat qz act^{us} est prior po^{te} diffinitioe: qz
po^{te} diffinit per actū. si aut act^{us} refertur

ad potentia: tñc etiā ecōuerso act^{us} diffi
nitur p pōm: sic dicit^{ur} Por. c. de specie
qz in relonibus mutuis necesse est in vitro
runqz diffinitōibus virilqz vti. Tūc ar
guat sic: act^{us} diffinit pōm ut terminat re
lationē eius. aut qz terminat relonez ei^{us}:
ut ab^{us}: et hñ ppo^{te}: aut ut correlatiuuz:
et sic po^{te} diffinit actū. igit ut act^{us} est pri
or diffinitioe est etiā posterior diffinitioe
qz uel diffinit act^{us} pōm sicut ecōuerso: uel
ita diffinit act^{us} pōm qz ecōuerso nō dif
finit p ipam: et p pñs actus nō refert ad
pōm: sed ē mere absolutū et hoc sub ea
rōne sub qua diffinit pōm. diffinit autē
pōm inq̄tū pō est ad ipm ut relō ad ter
minū. qz actus fm qz mere absolutus: est
termin^{us} huius relonis qualiscūqz sit il
la relō siue simplex siue fm quid. Hoc
etiā probat generalius p omnia relatiua
qz nullū relatiuū p^{ri} refert ad correlatiuū
ut ad terminū in creaturis. pbo: relati
uum inq̄tum relatiuuz p^{ri} diffinit p ter
minū ad quez refert. qz termin^{us} ut termi
nus pō: ē diffinitioe relatiuo ut relati^{um}.
pñia pz. 7. meta. vbi ppat accñs ad sub
stantia: et p phum. 9. meta. vbi ppat po
tentia ad actū. si ecōuerso termin^{us} inq̄n
tum termin^{us} refert ad relatiū inq̄tū fuit
relatiū. qz inquantū termin^{us} hñt illud qd
fuit relatiū ad ipm p diffiniēte: et p pñs
p priorē fm diffinitionē. qz pñ esset pñō
filio fm diffinitōez et ecōuerso. impossi
bile est aut circulū esse in prioritate cōn
tiali quacūqz. qz impossibile ē pñem p re
ferri ad filiū inq̄tū filius pñō refert ad
pñem. qz refert p^{ri} ad illud ab^{us} qd est pro
ximū fundamentū relonis: et illud ab^{us}
est pus pñe ut pñ est: et ecōuerso fili^{us} ut fi
lius refert ad absolutū qd est pñimum
fundamentū pñitatis: et illud ab^{us} pus
est filiatioe et filio inquantū fili^{us}: nec fm
hoc ē circulus aliqz. f. qz pñe inq̄tum pñ
pus sit. a. qd est ab^{us} et pñmū fundamē
tum filiatiois: et qz filiatioe inq̄tum filia
tio ē prius sit. b. qd est fundamentū pñi
mum relonis pñitatis. nō enim ex hoc

sequit nisi q ista duo absoluta sūt poza
 istis duabus re. onibus. 7 hoc vez ē im
 mo ambo absoluta sūt poza vtraqz re. o
 ne. qz quelibz relatio nō tm̄ p̄exigit sū
 damentū sed etiā terminū vt terminus
 est. Sic igit qñ sūt re. lones mutue termi
 mutuo referatur: accidit q ibi terminus
 inquātū terminus ē vt econtra referat.
 possibile ē igit aliqd referri ad absolutū
 7 ita videt h^o ratōabile ponere in deo q
 maxime hz ratōnē absoluti vt creature
 sūt ad eū. P̄terea. lz intellectu possit
 negociari circa terminū aliē re. lōis ter
 tū mōi 7 in illo tertio cāre re. lōnē rōnis
 tñ illa nō ē ratio terminādi. licet n. inte
 aliquis pferat quadraturā circuli ad sci
 entia vt quoddā scibile cādo in isto ab
 soluto relatiōe ratōis q est scibilitas: tñ
 ista nō est ratō terminādi re. lōnē scie ad
 ipm. ista. n. re. lō ratōis nō ē in hoc abso
 luto nisi oū actu p̄siderat ab intellectu. sci
 entia aut̄ realit̄ referat ad scibile n̄ tm̄ vt
 p̄siderat ab intellectu. q illa re. lō ratōis
 in scibili nō fuit rō terminādi re. lōnē sci
 entie. Hoc etiā pōt declarari i p̄posi
 to de deo q cēn^o diuina licz possit p̄pari
 ad creaturā. 7 h^o tā p̄ actū inte^o creati q
 increati. 7 sic in ea cāre re. lōnē rōnis. tñ
 ista re. lō nō est rō terminādi re. lōez crea
 ture ad ipm nō qdē illa q cāt p̄ actū in
 tellectū cāt. p̄bo. qz tūc nullo intellectu
 creato p̄siderate p̄pando deū ad lapidē
 si de^o p̄duceret lapidē n̄ eēt i lapidē re. lō
 real ad ipm qd est falsū. nec etiā illa quā
 cāt inte^o diuina in cēn^o sua. p^o. qz si per
 impossibile deus nō eēt nā intellectuālis
 sicut aliq posuerūt solē esse p^m p^m 7 p
 duceret lapidē lapis referat realit̄ ad eū.
 7 tñ tūc nō eēt re. lō rōis ad ipm. Ab
 solute igit dico: q p̄pē terminatiōnez re. lō
 nū creaturaz ex pte ad deū nō o3 pone
 re aliquā re. lōnē i deo nec nouā nec anti
 quā q sit ratō terminādi re. lōnē creature
 pōt in in deo poni aliq re. lō rōnis. noua
 qdem sic illa que causat in eo p̄ actuz in
 tellectus nri p̄sideratis ipm. sed nō noua

aliqua p̄ actū intellectus sui. quod p̄bo.
 quia nūq̄ ē transit^o a p̄dictorio ad p̄di
 ctum sine mutatiōe. patet ex diffinitōe
 mutatiōis. si. n. nulla mutatiō eēt in aliq
 nō essz rō qre magi vnū p̄dictorioz pos
 set mō eē vez q reliquū. nec qre magis
 2^m falsū q p̄mū. 7 ita vl ambo siml fal
 sa vl ambo sil vā. sed si i deo posset esse
 noua re. lō p̄ actū intellect^o sui tūc alicui^o
 p̄dictionis altez extremū mō eēt veruz
 de aliq qd p̄us nō erat vez. qz mō cōsi
 deratur sū aliq rōne sū qua p̄us nō cōsi
 derabat ab intellectu diuino. igit aliq mu
 tatio in aliq ē nō in essen^o diuina vt p̄gnū
 ta. nec i obiecto p̄siderato. qz nondū est.
 nec in aliq ad quod p̄pat p̄ intellectū suū
 nisi ponat mutatiō in ipso intellectu p̄pate
 quia sic obm̄ p̄patū 7 illō ad qd p̄patur
 inquātū talia nō hnt esse nisi i intelligi
 ita nō pnt h̄re aliud esse nec aliū esse nisi
 sit aliū intelligi vl aliter intelligi eoz. sed
 aliū intelligi eoz nō pōt esse sine aliqua
 mutatiōe inte^o diuini. igit nulla relatiō no
 ua pōt esse i deo p̄ actū intellect^o sui p̄pā
 do essētiā suā ad aliqō tpale. Sz istō
 nō ē p̄pter h^o q re. lō actual 7 potētiālis
 sūt vna sic dicit p^o opī. improbata. lz p
 pter h^o q inte^o diuina ad qd cūqz cōpat
 essētiā suā in eternitate p̄pat. lz nō pro
 eternitate vñ sicut in eimi are p̄pat volū
 tatem suā vt creatiūā ad animā an̄xpī:
 vt possibile p̄ aliq ipe. ita p̄pat in eimi
 tate volūtaē suā vt creatē ad animā
 an̄xpī vt actualit̄ ex̄ntem. p̄ illo nūc. p
 q vult creare illam aīaz. 7 iste qdez sunt
 due re. lōnes rōnis sic duo extrēa. lz vtra
 qz eterna lz nō p̄ eterno. Et ex h^o ap
 paret R^o. ad istā obiectiōnē. si nulla pōt
 esse re. lō noua i deo p̄ actū inte^o sui. igit
 si inte^o nullus creat^o esset possibilis 7 de^o
 posset creare lapidē nō possz intelligere
 se creatē lapidē sicut intellectus creatus
 pōt intelligē ipm creatē lapidē qñ ipm
 creat. p̄ns videt incōueniēs. quia qdqd
 est cognoscibile a nobis multo magis 7
 ab ipso. R^o. deus posset se cognoscere
 bb

que necessario coexigat aliud a se. tale. n. necessario coexigens aliud a deo non esset illo coexacto non existente. et per primum aliquid quod perfecte esset idem deo non esset aliquo alio quod non esset necessarium ex se non existeret. relatio autem realis de necessitate coexigit ad suum esse tertium illud? respondens. quod deo non est relatio realis ad aliud a se. Contra istam rationem instat primo. quod licet creatura non sit necessaria in esse actuali. tamen videtur quod aliquid aliud a deo sit necessarium in esse possibile. quia ipsum possibile esse est necessarium quod probatur ex hoc. quia prius videtur aliquid possibile possibilitate eius in se quam sit relatio dei ad ipsum. nam non est potentia in aliquo nisi respectu possibili in se. quia ad impossibile non est potentia. ergo relatio dei ad creaturam in quantum possibile non coexigit aliquid quod non est nisi illa ratione necessarii ubi qua terminat. relatio autem in deo ad creaturam ut possibilem videtur esse eadem cum relatione eius ad creaturam ut actualem per illam deductionem positam per primam opinionem. ad primam questionem ergo aliquid relatum potest esse in deo stante necessitate eius simpliciter ad creaturam ut possibile. et eadem etiam est cum illa que est ad creaturam ut actualem. Item si creatura habet esse additativum in quantum habet esse exemplativum. secundum unam positionem istud esse creature est necessarium. igitur respectus ad istud ut sic videtur posse esse absque possibilitate cum eo in quo est talis respectus.

Item si philosophus poneret aliquid alia a deo per ducta esse formaliter necessaria sic dictum est de opinione Aristotelis. et Avicenne. dicitur. 8. tunc respectus ad illa posset esse idem deo et tamen staret necessitas entitatis diuine. quia terminus illius relationis secundum illam positionem esset necessarius. ergo tenendo positionem philosophorum quod tamen negabatur in deo relationem realem ista ratio iam posita ex simplicitate et necessitate dei non videtur sufficiens. Item. 4. tunc in nulla creatura magis necessaria debet poni respectus realis ad minus necessarium. et ita in corporibus celestibus non esset

respectus realis ad generabilia et corruptibilia. Ad ista quauis ad duo prima possit respondere quasi uno modo. Ad primum per hoc quod esse possibile non est nisi esse secundum quiddam. quia hoc esse non est simpliciter esse creature sic nec esse hominem mortuum est esse hominis. nec plus ponit ista possibilitas in re quam cecitas in oculo. et ideo ad ipsum non est aliqua relatio simplex sed secundum quiddam. Ad 2. similem modo: quod esse exemplativum non est esse nisi secundum quiddam. et ideo habitudo ad talem terminum non esset realis sicut et terminus non est realis.

Tamen potest dici una responsione generaliter ad omnes istas instantias quod necessarium ex se ut dictum est non mutabitur. secundum aliquid perfecte idem sibi quicunque positione possibili vel impossibili facta circa aliud a se. quicquid autem est imperfecte simpliciter est idem sibi perfecte quod necessarium ex se. igitur nihil in eo potest mutari quocumque posito circa aliud. nihil autem aliud a deo est ita formaliter necessarium sicut deus: secundum quacumque positionem. quia si poneret aliquid formaliter necessarium non tamen sine omni dependentia ad primum necessarium et ideo non ex se necessarium. igitur nulla realitas in primo mutabitur propter ponere quacumque circa aliquid tale quod non est ex se formaliter necessarium. fieret autem mutatio in aliquid realitate in primo propter mutationem in alio a se si aliqua realitas in ipso necessario exigeret aliquid aliud a se. Et tunc ad duas instantias de possibili et esse additatio secundum aliquos. Respondens. primo. non est illud possibile ex se necessarium in tali esse etiam necessarium possibile formaliter sicut est deus ex se actus necessarius. 2. nec ille additatus sit ex se necessarius in illo esse additatio sed per participationem sit sic necessario entes. nec 3. creature si essent necessarie secundum philosophos essent uero necessarie sicut primum sed haberent necessitatem tantum participatam. et ideo ponere ista non esse non esset ita impossibile sicut aliquam realitatem in primo non esse. quia nullum istorum est ita necessarium sicut quocumque realitas in primo est necessarius. et tunc ex hac

bb. 2

positione minus impossibilivideret sed
impossibili? nō igit ad aliqd istoz lz ali
quo mō necessariū nō tñ ex se necessari
um posset esse aliqua realitas in necessa
rio ex se necio. Ad 4^m dico q si aliqd
magis necessariū eēt etiā simplex h° est
nō compositū: nec cōponibile cū aliqua
realitate nō necia magis necessariū nō
habēt relationē ex se ad min^o necessariū
sed istud suppositū est falsuz. qz lz aliqd
corpus celeste poneret in se esse necessa
riū. n tñ est simplr simplex qñ possit re
cipe aliquā realitatē nō necessariā aliāz
a se. deus autē sicut nō pōt esse illud qd ē
in ordie ad aliqd nō ex se necessariū. ita
nō pōt habere aliquā realitatē in ordie
ad aliqd tale. qz illa realitas esset ipm.

Ad argumenta de qō
nis. Ad illa de oipotentia 7 oi scia 7 vo
luntate futuroz dicet in qōnib⁹ spālib⁹
de eis. Ad aliud de actōe 7 passione
phs nō dicit q ille relones sūt reales. sz
dicit q sūt mutue: 7 in hoc pñse disting
uunt pñ⁹ 7 2° mod⁹ relōis a 3° mō relō
nis. sz qdquid sit de dicto phi. ppō n est
vlr vera vel de se vera qñ agēs est ex se
necessariū 7 pfecte simplex. sic dictū fu
it in soluēdo. Sed qres qre igit sunt
relones reales que fundant sup actionē
7 passionē in creaturis. Quāuis ad h°
nō oppreat dicē pp solutōz argumenti
tñ dī q hoc est vez de agente nālī. quia
ipm ex forma quā hz qua est actiū nā
liter inclināt ad effectū pducendū. agēs
autē liberū non inclināt nālīter ex forma
quā habet ad effectū. 7 tūc cum deus sit
agens libere sequit vt sup actōem ei nō
fundet relō realis. Cōtra. phi pcedē
tes deū nālī necitate pducē res negaue
rūt relonem realē eius ad istas. igit ista
nō est pñse rō. sūt volūtas creata videt
hze relonem realē ad suū effectū licet sit
libera. p. effectus sua entitate abso^a
nō necio reqrit cām pximā. posset entz
eadē entitas abso^a eē a cā p^a. 7 tñ qñ p

ducit a cā pxia hz relationē realē ad eā
igit nō requirit ad relationē realē q nā
illa absoluta in qua fundant necio incli
netur ex se ad altez extremū. Itē sili
tudo est relō in duobus albis. 7 tñ vnū
albū pñse pñsideratū inquantū est sūda
mentū relonis nō videt inclinari ex entī
tate sua que est fundamentū ad altez uz
extremū. maxime sūma albedo si pona
tur ad aliā albedinē summā. sic argutū
fuit p pñū ar^m ad istā qōnem. Itē si
aū relonem realē semp opoztēt ponē in
fundamēto inclinātōz nālē ad terminū
q aū relonez realē semp est relō realis. qz
illa inclinatio ad alteruz est relō realis.

Itē breuit n videt necessariū ad relōz
realem q illō absolutū qd est fundamē
tū vnūs relōis ex se inclinēt ad reliquū
sed q ipm sit tale q posito termino ad
ipz 7 ad terminū sequat talis habitudo
ex nā extremoz. ita q quecūqz relō cō
sequit ad extrema ex nā rei sine pñsidera
tōne intellect⁹ est realis. 7 tūc dico q oē
agens creatū tale est q posito aliquo ef
fectu per ipm ad ipm vt ad fundamen
tum 7 ad pductiū vt ad terminū cōse
quit hitudo eoz rō aut quare relō real
actuali psequit nō ē nisi qz hoc est hoc
7 illud ē illud. sic ratio qre albedie 7 al
bedine poitis sequit relō real actual: vt
silitudo n est nisi hec albedo 7 illa albe
do 7 binariū 7 ternariū poita inēe qua
re seqt maioritas 7 minoritas real non ē
alia rō nisi q h ē binari⁹ 7 ille ternariū
sed tñ rō pōlītatis i sūdamēto 7 terminō
qre scz possit seq hitudo realis possit al
signari generalis. qz qz. n. pñt eē partes
alicui⁹ totū sūt possibilita ad formā illē
totū. 7 sic etiā si pñt eē ptes alie totius
vni⁹ p se pñt eē possibilita ad formā illā
q illud est p se vnū. sic pz de pñb⁹ co: pñs
organici respectu aie intellectie. 7 etiā si
pñt esse ptes alie vni⁹ vnitāte ordie pñt
esse possibilita ad formā illā q illō totū
ē vnū fm ordiez 7 gnālī pz. ppō de pō
litate pñū fm pñm. 5°. metha. vbi vult

q̄ ptes sūt sicut mā respectu totius. oīa autē creata. quia limitata nata sūt ēē par tes totū vniuersi qd est vniū vnitāte ordi nis sic p̄z. 12°. metha°. 7 iō qdlibz illoz ē pōle ad istā formā q̄ ē ordo. vt. s. hēat or dinē ad aliā prem. 7 hoc vl' fm eminen tia q̄ ē in naturis diuersis in vniuerso. vl' fm eq̄litate. qz ordo est paritū dispōi tū qz rez dispō. fm Aug. de ci. dei vl' fm actōez 7 passiōē siue fm cālitatē. 7 iō qd cūqz agēs creatum pducēs effectum: ita pōle est qd ad ipm 7 ad effectū pduc tum pōt psequi ordo inf ea. nō sic inter agēs illimitatū 7 ei' effectum. quia illud agēs nō est pōle nec ad formā absolutāz nec ad relonē p̄p̄ ei' infinitatē. Per idem pōt rñderi ad ar^m de q̄ritate. quia omne creatū q̄tū siue mole siue vtute ad aliud q̄tū creatū. 7 si ponat posse hēre re lationē realē p̄pter h' qd ordo a q̄ ē vni tas vniuersi pōt atēdi inter talia quāta tū quātū infiniti nulla pōt ēē bitudo rea lis ad q̄tū finitū. Et cū p̄firmat rō p equalitatē q̄ est respect' realis i diuis 7 i creaturis. B°. qd in diuis ē realis. qz ē hi tudo ex nā rei 7 stat cū simplicitate 7 ne cessitate relati i se. qz nō refert ad aliū qd ē minus necessariū formalit' qd ipm rela tū. in creatur' ē relō realis p̄p̄ ipam pō litatem q̄toz relatoz. p̄pando aut illā q̄ritatē infinitā ad istā finitā: vtraqz rō destruit. quia tā tollit simplicitas 7 neci tas i vno extrēo. 7 tollit pōlitas 7 limi tatio i altero. Ad aliū dico qd realitas aliqñ determinat p̄pōez. 7 tūc nihil aliud est qd illū qd vē est. sic ista p̄pō ē realiter falsa. h' est. vē ē falsa. si autē realitas acci piatur. put determinat p̄dicatū h' ē deus est oīs realit' 7 possit negari ista. tñ pōt pcedi f3 qd oīs nō notat relonē aliquā i deo. sed quia deus terminat relonē realē creature vt dictū est in. q. p̄cedēt.

Irca distin

ctionē. 3i. q̄ro. Utrū idēp̄ti tas 7 silitū 7 eq̄litas sint re

lationes reales i deo. Q. nō. Aug. 5°. de tri. ca. 6°. vl. 25°. cū q̄rit fm qd eq̄lis sit p̄ri filit'. Rñdet nō fm h' qd ad p̄ez or si lius est eq̄lis p̄ri. restat igit vt fm illū qd ad se or dicat eq̄lis 7 ifert. restat igit vt fm sbaz sit eq̄lis igit eq̄litas nō or ibi f3 relonē. P̄retea. forma eiusdē spēi nō numerat nisi p māz p̄bo. oīs for^a sepata a mā h3 totā spēz fm aliq̄s. q̄ eq̄litas i oī uinis cū sit for^a eiusdē rōnis 7 sine mā nō p̄lificat nec distinguit. q̄ nō ē alia eq̄litas in p̄e 7 filio. 7 p p̄ns nō ē realis in p̄e. qz tūc requireret relonē distinctā corrdē tem i filio. P̄retea. si in p̄e ē alia eq̄li tas ab ea q̄ est i filio parit' rōe 7 alia ab eq̄ litate q̄ est in. s. f. 7 tūc eq̄litate i filio 7 eq̄ litate in. s. f. corrdēbit alia 7 alia equali tas in p̄e qz correlatiā cōmultiplicant. igit in p̄e erūt oue eq̄litates qd vī incō uenies. P̄retea. si iste sūt relones rea les igit eq̄ realit' sūt distincte sic relones origis. 7 per p̄ns ita p̄nt p̄stituere p̄soās diuinas sic 7 ille origis. 7 si p̄nt p̄stituere. igit p̄stituūt. qz nō ē ibi pō sine actu.

Oppo^m hilk. 3°. d. tri. silitū sibiūpi n est

Ad questionem ui

detur dicēdū: qd ad relonē realē tria sus ficiūt. 1. p° qd fundamētū sit reale. 7 termi nus realis. 2° qd extrēoz sit distinctio rea lis. 3°. qd ex nā extrēoz. s. fundamētū 7 termi sequat ipa tal' relō absqz ope aliū po^a p̄pantis vniū extremū alteri.

Quantum ad p̄mā

cōditionē relonis realis negat h' ēē fūda mentū reale. qz dī qd magnitudo q̄ ē fun damētū eq̄litate trāsit in cēntiā. f3 Aug. 5°. de tri. ca. 8°. 7 alibi i multū loc. 7 ita nō manet sb rōe magnitudinis nisi fm rō nem. Sed p̄ istud. cēn° diuina vt ē p̄m obiectū ipius inte' diuī vīsa p° cognitō ne intuitia an oēz negociatōez cuiuscūz inte' ē obm beatificū ill' inte'. qz ille nō beatificat p actu negociatū igit ex se ab s3 oī negociatōe inte' ē formalit' infinita

bb 3

quia nihil beatificat nisi formaliter infinitum quod est ibi magnitudo virtutis imo infinitas magnitudinis ex natura rei. Item inter alia intelligat aliquid intelligere vel negotiari est comprehensum illi eorum ut primi obiecti. Item ista ex hoc vel negotiatio circa illud potest reducere omnes rationes in actum qui ponitur circa illam essentiam considerari. Igitur ex natura rei ille intellectus est infinitus igitur et eorum in qua fundatur. Preterea ratio illorum non videtur quod habet quantitas accidentaliter dicat aliquid additum nature obiecti. et ideo ipsa non possit manere sub ratione sua formaliter et transire in eternitatem secundum idem proportionem. tunc magnitudo virtutis in omni ente transit in illud quod est per idem proportionem etiam in creatura. primo. secundum. n. angelus habet aliquam magnitudinem virtutis. de qua dicit Augustinus. 6. de tri. ca. 7. vel. 22. in his. n. quod non mole magna sunt hoc est maius esse quam melius. si ista magnitudo perfectibilis non sit idem eorum circum scribatur ab ipso eorum: ipsa eorum remanente. quod quod gradum perfectionis in ente vel in entibus. nihil. n. est nisi aliquem gradum dei miatur perfectionis habeat in entia. sed adhuc manet in ipsa eorum magnitudo virtutis quod dicitur sic vel sic perfectum ens. ista igitur quantitas in omnibus transit per idem proportionem et cum hoc manet in omnibus secundum rationem proportionis inquantum est fundamētum equalitatis vel inequalitatis perfectionis in entibus nam per istam viam unum ens est equaliter vel inequaliter alteri secundum perfectionem. quod ratio talis quantitas est dicitur modum intrinsecum illi perfectionis est. et ex hoc quod dicitur modum manet. ex hoc autem quod dicitur intrinsecum per idem proportionem transit in eternitatem cuius est. Dico igitur quod hoc est fundamētum equalitatis reale ex natura rei non tamen remotum quod est eorum sed proprium quod est magnitudo. siue spirituale quod est infinitas.

Secundum principale. scilicet quod ista relatio requiritur extrinsece realiter distincta per se. ut dictum est et opponendo. Et per Augustinum. 6. de tri. ca. 9. quod in filio est per equalitatem quod non est verum si aliquid per se posset dici equalis ad se. tunc. n. per se posset dici equalis. sed quod equalitas non potest intelligi sine distinctioe et per distinctio est in preteritis et futuris per ductionem filio. ideo est in eo per equalitatem terminative

et qui subiective accipiendo illam equalitatem quod filius est equalis patri. Item etiam probatur per hoc. quod relationes originis ponuntur reales et tamen non periguntur distinctioe extrinsece sed qui formaliter causant eam. iste autem relationes illa distinctioe qui causant per relationes originis presupponunt. sic contra potest quod iste non ponit pullulare in eorum nisi ita per istas relationes originis etiam. igitur ista videntur magis requirere distincta extrinsece quam relationes originis vel saltem non minus. Et si obijciatur: quod iste non sunt alteri rationis sic ille originis. hoc non concluditur nisi quod non distinguuntur specie in creaturis autem non tamen relationes supponis et suppositionis sunt reales ubi extrinsece differunt specificiter. sed etiam relationes eorum sunt reales in extremis ubi extrinsece sunt numero. sed hoc sufficit distinctio realiter numeraliter in extremis ad realitatem relationum eorum sic ad distinctioe relationum originis quod qui specie differunt.

Quantum ad tertiam

additionem vel quod ista relatio preest personam ex natura rei sine omni proportionem per aliquam partem extrinsecam proportionem. quod. n. per quando coicatur filio perfecte sua eternitatem. ideo coicatur sibi eandem magnitudinem infinitam. sic dicit Augustinus. 5. maximus. li. 3. ca. 3. vel. 19. vel. 18. Si dicatur. inquantum coipso per maiorem est filio. quod per genuit. Lito respondebo imo ideo per non est maior filio. quod equaliter genuit. non vel igitur eam aliquid ratio quod equalitas patris ad filium non debet at poni relatio realis. Consideretur potest dici de similitudine sic in creatura est duplex similitudo scilicet essentialis secundum distantiam specificam et accidentaliter secundum aliquam qualitatem accidentalem. licet per se negetur in proposito. quod de non habet aliquam distantiam specificam. tamen quod si illud quod est distantia specifica in creatura esset tota eternitas individui nihil minus eorum fore respectu individui. ideo nihil minus eorum fore respectus similitudinis tunc quam modo. Ideo vel ibi proprie posset prececi similitudo secundum eternitatem non inquantum quid sed inquantum est actus et quia si fore qua persone sunt deus. et etiam similitudo secundum attributa omnia que sunt quasi proprietates huius nature. sic dicit Damascenus. ca. 5. non nam

sed q̄ circa naturā sūt dicunt. ⁊ tūc sicut
ex nā rei ē sūdamētū eqlitatis ⁊ distin-
ctio realis extrēorū. ⁊ ista relo sine ope i
tellectus ita est de silitudie. De idēpri-
tate etiā dici pōt q̄ ipa dupl̄r accipit in
diuinis. vno^o eiusdē p̄sone ad se. sicut p̄
est idē sibi. alio^o vnus p̄sone ad aliā. sic
p̄ est idē filio ⁊ ecōuerso de p̄ idēp̄rita-
te alias. de 2° pōt dici sicut de alijs q̄ est
realis. quia ibi ē vera vnitas ex nā rei. ⁊
sufficiēs distinctō extrēorū. nec v̄r neces-
saria p̄patio int̄ ad esse but^o idēp̄ritatē.
Et si idēp̄ritas eiusdē suppositi ad se in
creaturis sit relo rōnis tm̄ q̄rū ad sūda-
mētū tūc nūq̄ est vā ⁊ p̄fecta idēp̄ritas
nisi i deo tm̄. nā sortis ad se nō est p̄fecta
idēp̄ritas q̄ rōnis tm̄. ⁊ ita ois talis est
ens fm̄ qd̄. nec sortis ad platonē ē p̄fec-
ta idēp̄ritas q̄ nō fundat in p̄fecta vni-
tate. h̄ aut̄ p̄ris ad filiū idēp̄ritas ē p̄fe-
cta q̄rū ad fundamētū: q̄ p̄ris ad filiū
ē p̄fecta vnitas ⁊ p̄fecta realis idēp̄ritas
q̄ realis distinctō ⁊ sufficiēs extremorū.

Sed de eqlitate sūt duo dubia. p̄mo
eni v̄r q̄ nō ē relo distincta ab idēp̄ritate
⁊ silitudie. q̄ sic dictū ē alias īfinitas nō
ē sp̄ale attributū. s̄z dīc mod̄ intrīsecum
cuius attributū. ⁊ pari rōe magnū qd̄ q̄si
dīc idēp̄ritate qd̄ īfinitū dīc distincte. ḡ mag-
nītudo eēn^o nō dīstīguīt ab eēn^o nec ēt illa
distinctōe q̄ ē inī attributa. ⁊ p̄ p̄ns eqlitas
s̄z illā magnitudiez nō dīstīguīt ab idēp̄-
ritate q̄ ē s̄z eēntiā. silitū magnitū^o sapie nō
dīstīguīt a sapia i^o distinctōe q̄ ē inī attribu-
ta. ḡ eqlitas s̄z magnitudiez sapie nō dīsti-
guīt a silitū^o s̄z sapiāz. ois at̄ magnitū^o ē
v̄r eēn^o fm̄ quā p̄p̄e ē idēp̄ritas ī attributi
fm̄ quā alic^o ē lī lītū. ḡ n^o v̄r p̄p̄e eqlitas
ēē in diuis distincta ab idēp̄ritate ⁊ silitū^o

P̄terea. si etiā qd̄bz attributū h̄z suā ma-
gnitudiez p̄p̄a sup̄ quā v̄r sūdari eqlitas
īgr̄ tot est eqlitates p̄sonaz q̄t sūt attribu-
ta. Ad p̄m^o pōt p̄cedi q̄ sicut ī creaturis
pōt esse silitū^o sine eqlitate. sic remissum
albū ē sile ītensō albo. s̄z nō p̄fecte. nō at̄
ecōuerso pōt esse sine silitudie eqlitas. ⁊

hoc ī forma illa in q̄ aliq̄ nata sūt assila-
ri. ideo p̄pando aliq̄ in for^o fm̄ quā na-
ta est eē silitudo. eqlitas v̄r q̄i determia-
re silitudiez ⁊ sūdamētū silitudis. ita pōt
p̄cedi h̄. q̄ eqlitas nō ita dīstīguīt ab idē-
p̄ritate ⁊ silitudie sic illa inī se. s̄z q̄ ipa dī-
cat p̄p̄iū mod̄ sūdamēti vtriusq̄ illaz
duaz relonū. ⁊ q̄i etiā mod̄ p̄p̄iū vtrū-
usq̄ relonis. s̄z q̄ tā idēp̄ritas q̄ silitudo
sūt p̄fecta. q̄ si p̄ impossib^o p̄r haberz dēf-
tatē maiore ⁊ silitū^o minore ēēt aliq̄ idēm^o
p̄ritas. sed q̄ sūdamētū idēp̄ritatē nō ha-
berz eandē magnitudiez nō ēēt idēp̄ritas
p̄fecta q̄ nec cū eqlitate. silitū s̄z impossib^o
bile p̄r h̄et maiore sciaz ⁊ silitū^o minore
essent aliq̄ siles. s̄z q̄z dēfict̄ modus ille
fundamēti. s̄z magnitū^o p̄fecta. iō nō ēēt
silitū^o p̄fctā. Nūc at̄ magnitū^o q̄ ē q̄i mo-
dus sūdamēti idēp̄ritatē ⁊ silitudis sūdat
eqlitatē q̄ ē q̄si mod̄ silitudis ⁊ idēp̄rita-
tis. q̄ dīcūt vtranzq̄ illaz v̄r p̄fectā.

Ad 2° pōt p̄cedi. q̄ q̄t sūt p̄fectōes ī deo
simplr̄ tot sūt etiā magnitudies ⁊ tot eql-
itates. sic tm̄ ille oēs sūt simplr̄ vna res.
ita ⁊ eqlitates fm̄ eas sūt simplr̄ vna res
Ex h̄ p̄z quō mgr̄ bñ assignat dī. i. ḡ. eqlī-
tatem p̄fectā in trib^o fm̄ Aug. de sūo ad
Pet̄z. ca. 2°. s̄z magnitudie p̄tate ⁊ eini-
tate. p̄ magnitudiez qd̄ē intelligit sūda-
mētū ois eqlitatē ad itra fm̄ quācū-
q̄ p̄fectionē simplr̄ in oibus attributū acci-
piēdo magnitudiez nō p̄ aliq̄ attributo dī-
stincto s̄z v̄r ē cōe magnitudi cuiusq̄z at-
tributū. ⁊ p̄ p̄tate notat p̄ eē eqlas ad obā
extra. ⁊ h̄ seq̄t ad p̄m^o. q̄z eqlitatē valoris
ī for^o ī se seq̄t eqlitas vigorī ī rōe acti ad
extra. Et p̄ einitatē notat eqlitas eē ī eis
q̄i fm̄ duratōez. Eqlitas at̄ s̄z q̄titatē ī
secretā nō q̄rit ibi. q̄titarib^o at̄ p̄tinuis in-
catū q̄ sūt q̄titas p̄manēs ⁊ successiua
corrīdēt ibi magnitū^o ⁊ einitas. p̄rās at̄
siue pō nō ē 3^a q̄titas sed respect^o magni-
tudinis ad extra v̄r p̄dictū ē statim.

Ad p̄mū ar^o dico. q̄ albū ⁊ al-
bū dñf silita s̄z albedi
nē: ⁊ h̄ put l̄y s̄z nōt suū dētiā eē sūda^o
bb 4

reſonis ſimilitudinis. dicunt etiā ſimilitudine eſſe ſimilia formaliter. ita dico q̄ pater ⁊ fili⁹ ſūt equales ſim cēntiam vt ly ſim notat fundamētū p̄p̄iū eqlitatis. q̄ iſte reſonēs cōmunes fundant ſup aliqd quod eſt cōe ut eſt cōe. n̄h̄il aut cōe vnū eſt in pſonis: niſi cēntia vel cēntiale. Et ſi obijcias tūc poſſet dici p̄ ſim cēntiā. q̄ cēntia eſt fundamētū p̄nitatis. q̄d tñ nō p̄cedit. Iſtud ar^m licet alſ fecerim ad p̄bandū q̄ reſo originis nō ſit act⁹ cēntie. Tamē tenēdo cōem viā pōt assignari rō q̄re ſim cēntiā dicat p̄ eqlis filio. et nō pater fili⁹. q̄ licet cēntia ſit fundamētum vtriuſq̄ nō diſtinctū in tribus nec per iſtā nec p̄ illā. eſt tñ fundamētū p̄imū reſonis cōis inquantū vnū in trib⁹ nō aut inquantū ſic vnū eſt fundamētū reſonis originis. ſz in ſe ſit vna. cū autem dico ſim cēntiā ſūt eqlis ibi eſſentia ut cēntia nō accipit niſi p̄ut eſt vna formaliter in trib⁹. iō dicat eqlis eē ſim cēntiam p̄pter hoc q̄ cēntia vt vna eſt p̄imū fundamētū iſtus reſonis. nō autē dicat ſim deitātē eſſe pater: q̄ deitas vt vna nō eſt rō fundamētū hui⁹ ita q̄ vnitās ſit reſo fundadū. ſicut notaret ſi diceret ſim deitātē eſt p̄. Ad 2^m ar^m dico q̄ maior p̄pō eſt falſa. imo vbi forma diſtinguit in mā ⁊ cū mā: mā nō eſt rō p̄ncipalis hui⁹ diſtinctōis. q̄ in q̄cunq̄ diſtinctōe illud ē rō p̄ncipalis diſtinguēdi q̄d eſt rō p̄ncipalis cēndi in illo eē. de hoc alſ in. q. de indiuiduatōe. Ad 3^m p̄cedit q̄ in p̄e ſit alia eqlitas ad filiū et alia ad ſp̄m ſc̄m: ſic ſi p̄ genuiſſet ſp̄m ſc̄m eēt in eo alia p̄mitas ad filiū ⁊ alia ad ſp̄m ſc̄m. ⁊ de iſto dicto generaliter erit ſmo in 3°. li^o. vtrū in vno relato ad plures ſint p̄les reſonēs. Ad 4^m v̄ diſſicile ar^m illis q̄ ponūt pſonas eē relatiuas ſic fuit argutū ⁊ eos. di. 26. p̄ op̄i. 3^a. tñ tenēdo cōem viā o3 dicē q̄ p̄us pullulāt in cēntia reſoēs originis q̄ cōes. ⁊ iſte p̄o pullulātēs diſtinguūt ⁊ p̄ſtituūt pſonas nō aut ille cōes: q̄ ſūt q̄ſi aduētiue pſo-

nis. ſicut ponit q̄ ſpira^a actiua nullā perſonā p̄ſtuit. q̄ intelligit q̄ſi aduētiue p̄ſi ⁊ filio iam p̄ſtitutis in eē pſonali. p̄ma enī ibi pullulātia que p̄nt pſonaliter diſtinguere diſtinguūt pſonaliter ⁊ p̄ſtituunt.

Yrea diſtincti

onē. 32. q̄ro vtrū p̄ ⁊ fili⁹ diſtingant ſe ſp̄ū ſc̄o. q̄ nō. q̄ aut diſtinge ſumit cēntialiter aut notōnaliter. Nō cēntialiter. q̄ quodlibet cēntiale ineſt formaliter cuilibet pſone nō p̄ alterā. ſi notōnaliter. iḡ p̄ ⁊ fili⁹ ſpirat ſp̄ū ſc̄o. q̄d ē falſū. Probat idē 2°. q̄ nullus actus notōnalis eſt p̄uerſi⁹ in idē agēs a q̄ eſt vel p̄cedit p̄p diſtinctionē quā talis actus requirit iter agēs ⁊ terminū. ḡ ſi iſte actus eſt p̄uerſi⁹ n̄ ſūit notōnaliter. P̄. ſi p̄ ⁊ fili⁹ diſtingat ſe ſp̄ū ſc̄o. ḡ p̄ diſtingit ſe ſp̄ū ſc̄o. q̄ eodē videt p̄ diſtinge ſe ⁊ filiū. ſed p̄clo videt incōueniēs. q̄ p̄ diſtingit ſe in p̄mo ſigno originis in q̄ ſp̄us ſc̄us nō intelligit ſpirat^a. Preterea eodē diſtingunt ſe ⁊ creaturā. ſz ſp̄us ſc̄us nō videt eē q̄ diſtingit creaturā. q̄ tūc ſp̄us ſc̄us ex neceſſitate p̄ductōis ſue ē amor. ita ex neceſſitate eēt amor creaturaz. ⁊ ita necō deus amaret creaturas. Cōtra. Aug^o. 6. de tri. c. 5. vel. 15. Sp̄us ſc̄us ē q̄ genit⁹ a generante diſtingit genitorēq̄ ſuum diſtingit.

Secūdo queri

tur vtrū p̄ ſit ſapiēs ſapia genita. q̄ ſic. p̄ dic verbo. ſim

Aug. 7. de tri. c. 1. vel. 2. ſz ſim Anf. mō. 37. nihil aliud ē ſūmo ſp̄ū dicē q̄ quali cogitādo intueri. iḡ p̄ intuet verbo. et ita ſapit verbo. Cōtra. Aug^o. 7. de tri. c. 3. eo eſt quo ſapit. q̄ idē eſt ſape ⁊ eē. ḡ ſi ſaperet verbo eſſet etiam verbo.

Primā quēſtionē

m̄gr reputat diſſicilē ⁊ dimittit eā inſolutā. Aliq̄ negauerūt iſtā. p̄pōez. p̄ ⁊ filius diſtingit ſe ſp̄ū ſc̄o. ⁊ dixerūt eaz ab Aug^o. retractatā in ſili p̄mo retracta

tionū. c. 26. ubi retractat istā. p̄r est sapi-
ens sapia genita. cui ista videt assimila-
ri. 7 iō ita retractatā dicit in illa. Cō-
tra. nō solū diuersas mās retractandas
Aug. seorsū retractat. sed etiā eandem
māz que in diuersis libris ponit. quē tñ
est retractanda. Aug. pluries retractat
qñ. s. facit mentionē de illis libris diacr-
sis. 8 multo magis istā retractaret seor-
sum si esset retractanda. Item Aug.
nō retractat dicta alioz sanctorū qui vī-
dentur istam concedere.

Alii dixerūt q̄ pro

positio est exponēda. ita q̄ ly spū scō ac-
cipiat in rōne signi: ita q̄ p̄r 7 filius dili-
gat se spū scō ut sūz dilectōis cōis. Cō-
tra. ita p̄r dicit q̄ diligunt se creatura. qz
creatura est signū dilectōnis eoz.

Alii dicunt q̄ dili

gunt se amore appropato spū scō. et iō
dicunt se diligē spū scō p̄ appropatōez n̄
p̄ p̄prietatē. Cōtra. igit ita eēt boni
spū. s. qz bonitas appropiat spū scō.

Aliter dicitur q̄ ab

latius iste p̄struit in rōne effect⁹ cāe for-
malis. qd̄ declarat p̄mo sic. l3 nō omnis
res sit forma. tñ omē illud a quo aliqd̄
denominat q̄rum ad hoc h3 habitudi-
nē forme. vt si dicat. iste est indut⁹ indu-
mento. iste ablatiu⁹ indumēto p̄struit i
habitudine cāe formalis licet nō sit for-
ma hominis. Cōtingit aut aliqd̄ denomi-
nari p̄ illud qd̄ ab ip̄o. p̄cedit nō solum
sicut agēs ab actōe. sed etiā sicut terminus
actōnis qui est effect⁹. qñ ip̄e effectus in
intellectu actōnis includit. dicimus enī
q̄ ignis est calefaciēs calefactōne quāuis
calefactio nō sit calor q̄ est forma ignis.
sed actio q̄ ab igne p̄cedit. Et dicim⁹ q̄
arbor est florens floribus: quāuis flores
nō sint forma arboris. sed qdam effect⁹
ab ip̄a p̄cedentes. fm̄ hoc igit dicendū:
q̄ cū diligere in diuinis dupl̄r sumat. s.

essentialiter 7 notionaliter. fm̄ q̄ eētia
liter sumit sic p̄r 7 fili⁹ nō diligūt se spū
scō. sed eētia sua. Unde Aug. 15. de tri-
ni. c. 7. vel. 15. At vero inquit in illa tri-
nitate qd̄ audeat dicē patrē nec seipsum
nec filiū nec spm̄ scm̄ itelligē nisi p̄ filiū.
vel diligē nisi p̄ spm̄ scm̄. fm̄ aut q̄ noti-
onaliter sumit sic diligē n̄hīl aliud ē q̄
spirare amorē. sicut dicē est verbū p̄du-
cere. 7 florere est flores p̄ducē. sicut igit
arbor dicit florens florib⁹. ita p̄r dicitur
dicens verbo vel filio se 7 creaturā. 7 p̄r
7 fili⁹ dicūt diligētes se 7 nos spū scō vel
amore p̄cedente. Cōtra. edificare dī-
stictē ip̄ortat terminū q̄ est edificatū n̄ tñ
p̄cedit q̄ edificator edificat edificatū. 7 in
pposito etiā spirare distinctius ip̄ortat
spm̄ scm̄ q̄ diligē 7 tñ nō p̄cedit q̄ p̄r et
fili⁹ spirēt spū scō. Itē tñ talis p̄dicatō
p̄cederet nō tñ ut est p̄uersua sup̄ agens
qz nō p̄cederet de igne dicit aliqd̄ qd̄ ter-
minaret ad ip̄m ignē aliqd̄ p̄ducto a se.

P̄terea. in constructōe trāsitiua nunq̄
effectus ut effect⁹ p̄struit cū ablatio. dili-
gē aut ē v̄bū trāsitiuū vñ ex^m cui inuitē
nō est ad p̄positū: s3 ad oppositū. florē
enī est v̄bū neutru⁹ 7 nō significat forma-
liter p̄ductōz alicui⁹. Omē q̄ppe verbū
neutru⁹ vñ 7 idē significat cū noie adie-
ctio si eēt nomē ip̄ositū. nisi q̄ nomē idē
significat p̄ modū hitus 7 q̄ctis. verbuz
aut qñ significat i fieri. sic idē significat
calidū eē qñ in q̄ere 7 calē qñ i fieri. 7 sic
tale nomē denotiatiuū posset dici d̄ aliqd̄
cū ablatiuo denotare illud a q̄ sōm de-
noiat tali denomiatiōne. ita v̄bū neutru⁹
posset p̄strui cū ablatio in eadē hitudie
forme denoiantis. ita enī ignis calet ca-
lore sic est calidus calore. 7 vtrūqz est in
rōne forme a q̄ est ista denotiatio p̄ mo^m
q̄ctis in vno. 7 p̄ mo^m fieri in altero. ista
aut forma in aliqd̄ aliqn̄ ē inherēs vt qua-
litas. aliqn̄ se h3 p̄ mo^m forme ab extra
denoiantis. sic est de genē hitus vel ad
modū illi⁹. 7 vtrūqz mō p̄t fieri denoia-
tio. Et sicut aliqd̄ denomiāt nō tantū a

forma sed ab aliquo extrinseco quāq. ita
denotatiū possz dici de eo cū illo extri
seco ablatiē sūpro. 7 h° siue illd de noia
tiū significet noialit siue verbalr. Sic
eni possz dici iste ē ornat⁹ vestimēto. put
ornat⁹ significat aliqd de genē hitus. ita
possz dici iste niter vestimēto l' aliq alio
vbo neutro qd significaret idē cū isto de
noiatio. s. cē ornatū. 7 ita ē i pposito. qz
arborē florere n significat formalr arbo
rē. pducē florē. si eni ponat vbu actiū
qd sic significet puta florificare si cēt in
vlu hec cēt falsa arbor florificat florib⁹
hec aut vera arbor floret florib⁹. qz per
istd vbu neutru significat qd denotans
sbm qsi p modū hit⁹. qz lz n sit. ppe hit⁹
in maians. qz ppe hit⁹ ē tm i aiatis. pnt
tm denotari ab aliq adiacēte qd inqntū
ē aliq mō ornamētū: vl tegumētū eozū
pt reduct ad gen⁹ hitus. 7 tūc sic diceret
arbor ē florida florib⁹: 7 ablatiū pstrue
ret i rōe illi. a q sbm denotat fm talē de
noiatōne. ita ē pstruit ly florib⁹. cu3 h°
vbo florere. ex^m igit est ad oppositū lo
quēdo de verbo actiuo: 7 nihil ad ppo
sitū. vt verū est de verbo neutro.

Ad istam questōez

soluendā. qz illa q sūt i intellectu sūt ma
nifestiora. p° rñdendū ē ad 2^{am} qōnem.

Et p° videam⁹ d intellectu nro. ibi eniz
mēoria gignit noticiā actualē q ad mēo
riā h3 duplicē bitudinē vel relōez. v3 ge
niti ad gignēs. 7 hec ē de 2° mō relatiōez
7 mutua. 7 alia ē declarati ad declaratiū
7 hec tertij mōi 7 nō mutua. sic aut no
ticia geita declarat formalr ob^m latēs i
mēoria: ita illd qd pducit noticiā actu
alē 7 dat illi istā vi declaradi pt dici de
clarare ista noticiā qsi effectiē. Si. n. ali
qs pducit speculū 7 i eo imāgines relu
cētēs. h° speculū formalr declarat illa re
lucētia. 7 tm illd pducēs speculū effectiē
declarat. Et istd magi apparet si act⁹ aie
q n sūt vere factōes significarēt p verba
neutra nō actia. nūc aut significant per

verba actia pp illā bitudinē quā habēt
ad ob^a i q trāseūt qsi i terminū lz nihil
causēt i illis obiectis. tūc eni si cēt neu
tra significarēt formalr illā realitatē a q
iponunt inēē sbo. 7 tūc possēt alia vba
actia iponi ab eisdē formis q significarēt
pductōz taliū. 7 tūc noticiā geita foialr
cēt declaratiā obi. s3 pducēs diceret effe
ctiue cāre formā. sic als dictū ē q silitu
do pt cē illd i q fundat relō actiui 7 pas
siui. ita q sic assimilās est oās silitudiez
ita tūc declarās actiue sumptū cēt effici
ens ipaz declaratiōz formalē in ipō actu
aie siue i sbo illi act⁹. Ad ppositū ver
bū dñū a pze expmīt. 7 hec expssio ē re
latiō origis. huic eni expssio cōicat ex vi
pductōis sue noticiā ifinitā q ex h° ē d
claratiā ois declarabilis. h3 igit relōcm
realē ad expmētē a q gignit. s3 alia. s. de
claratis h3 n tm ad ipm. sed qz ē ifinitū
h3 respectū declaratiui ad se 7 ad ipm:
7 ad oia alia. 7 ista est tm relō rōnis: qz
nō tm ē ad creaturā sed ad seipm. Et si
nulla relō real ē ip⁹ ad creaturā ex dis
30. multo magi igit n cūsdē ad se ē relō
real. s3 istd declarare ppetit formalr ver
bo. pducēti aut ppetit pncipiatiē sic in
nobis ppetebat mēorie effectiē. 7 tūc ver
bū formalr declarat oē declarabile. pat
aut vbo declarat n formalr s3 pncipiati
ue. inq^m sibi cōicat noticiā actualē ifinitā
q vbu actualr declarat. Applicando
igit istā realitatē ad illd vocabulū qd ē
dicē. dico q dicē vno^o essentia^r accipit
ut p Anf. mon. l2. c. 7 sic nō loqēt Aug.
qz fm ipm p^r 7 fili⁹ 7 spūs scūs sūt vnū
dicēs. 7 qlibet psoa formalr dicit. 7 nul
la dic alia ablatiē. Alio^o accipit psona
liter 7 sic denorat significare illā relōez
originis q ē gignētis ad genitū. 7 h° mō
sol⁹ p^r dic. nō qdē vbo s3 vbu. 7 h° mō
loquit Ric. 6°. de tri. c. xi. q sol⁹ p^r dicit
Alio mō pt significare istā bitudinē
rōnis q ē declarare. 7 h° put declarare
puenit alicui formalr. 7 sic vbu dic oia
declarabilia 7 seipm seipo formalr. et d

hoc loquit Aug. 7. de tri. c. 3. vel. 16. Si
eni h^o vbi qd nos pferim⁹ ipale⁹ et tra-
sitoriu⁹ et seipm⁹ ont⁹ et illud o⁹ q loqmur
qto magi vbi del p qd facta snt oia re.
et sic est eentiale et appropaf vni pfoe. na
qlibet psona declarat sua itelligetia q in
ipa est. appropaf tñ filio vt patebit ex
dubitatione sequete. 4° significare p^r
ista eandē bitudine declaratis put pue-
nit alicui n formalr sz pncipiatue. et h^o
mō dī de pte q dicit vbo. et isto mō loq-
tur Aug. 7. de tri. c. i. vel. 2. q pī dīc ver-
bo. h^o et mō loquit Aug. 15. de tri. c. 14.
vel. 35. q pī seipm dīcēs genuit filiū sibi
equalē p oia. vbi accipit dīcē p pncipia-
tue declarare. lz nō addat ibi illud pnci-
piatiū q pī dīc. et sic pncipale signifi-
catū eē eentiale cōnotat tñ notōnale ut
supra dictū est de dono. In q igit ha-
bitudine pstruif. dico q si dīcē sic lūptū
eēt idē q cāre denotaret hīc rōnez pnci-
piū actiū sū auctoritatiū. sed qz nō sūt
idē. iō dico q denotaf hīc rōnez forma-
lē pncipij subauctoritatiū. et in bitudie
talīs pncipij pstruif. Sz tūc ibi ē vniū
dubiū. vtrū declarare formalr oē decla-
rabile sit ppiū vbi. Dīcūt aliq q sic.
qz ex vī pcellionis sue h^o sibi pperit. sz
de hoc dictū est supra dī. 27. q. 3^a. Et ge-
neralr cū istud vbiū declarare dīcēt relo-
nem rōnis: et nulla talis est ppiā alicui
psone. nec includit in ppiō alicui⁹ sic p-
batū est dī. 18. de dono. hoc manifestat
nō est ppiū vbo nec includit in eius p-
piō. sz tñ est ei appropiatū p eo q ver-
bū ex vī pductōis sue hz noticiā actu-
alē sibi coicātā. pī aut lz hēat eandē no-
ticiā tñ ex ea vī q pducit ē mēozia et nō
pducit inquantū actualis noticiā. No-
ticiē enī actuali vñ actualis puenit oēla-
rare. et iō declarare magis puenit cū p-
piō filij q cū ppiō aliaz psonarū. et
ita magis sibi appropiat. vere tñ est in
oi alia psona. qz qlibet hz actualē decla-
rationē inq̄tum ē actualis noticiā et cō-
declaratiūa realiter sicut est illa noticiā

actualis que est verbū. declarat igit for-
maliter per omia seipō. et spūs scūs oia
seipō declarat. declarat etiā pater et fili⁹
spū scō pncipiatue. licet isti modi acci-
piendi declarare formalr et pncipiatue
non sint ita vsitati sicut illi quibus ver-
bum dicitur declarare formaliter et pa-
ter pncipiatue verbo. et ratio maioris
vsitationis istorum verborum est pro-
pter appropriationem nomine actualis
ad verbum.

Ad secundam que

stionē pcedo negatiuā ptem questōis
ppter rōnem Aug. 7. de tri. c. 4. cuius
declaratio est ista. Actus essentialis nō
pōt esse alicuius suppositi mediāte aliq
pncipio ut quo nisi illud sit tali psone
pncipiū eēndi formale. vt pater sapit
sapia ingēnita. vel sit pncipiū sibi eēndi
pncipiatuū. qūo mgt pcedit q filius sa-
pit sapia ingēnita a qua hz q sapiat. vl
sit pncipiū subauctoritatiū respectu
talīs actus qūo pcedit q pater creat ver-
bo. sed filius siue sapia genita nō est pī
pncipiū eēndi formale nec pncipiatū
nec pncipiū actiū subauctoritatiū
respectu actus eēntialis qz nō producit
istū actum in se sed cōicaf sibi a patre et
pncipiū actiū subauctoritatem habz
rōnem producētis actus respectu cuius
dīcēt pncipiū tale. quomō concedit q
pater creat verbo. sapere autē est actus es-
sentialis. q pater nō sapit sapia genita.
concedit autē mgt et bene q pater est sa-
piens sapia ingēnita sicut formalr pnci-
pio. filius autē sapit sapia ingēnita sicut
pncipio pncipiatuū.

Ad argumētum in

oppositum dico q Ansel. accipit ibi dī-
cere mere essentialiter. s. p actualiter in-
telligere sicut expresse vult. c. codez. vbi
vult q sunt vnus dīcēs. sicut sunt vnus
intelligens. et licet quilibet dicat etiā
quēlibet. tamē sunt vnus in rōne dīcētis

et dicti sicut sunt unus intelligēs et vnus in
tellectu. et iste modus ē valde extēsiuus
huius nois quod ē dicere. qz nec signifi-
cat illā relonem origis nec pnotat eā. sic
nec intelligere vel sapere. et h^o mō nō dī-
cit Augus. qz p^r dicit vbo. Sed quō
pcedit qz spūsanctus dīc vbo. Rndeo
sicut intelligit vbo. s; nō p expmēre nec
p declarare nisi accipiat formalit. quia
spūsanct^o formaliter declarat oē decla-
rabile. nō aut p declarare pncipiatie nī-
si forte respectu creature. qz loquendo d
manifestatōe creature illā efficit te t; tri-
nitas. et qz absolute sup manifestatōnez
formalē vbi nō pando ad creaturā. spi-
rituuscū nō hz aliquā rōez pncipij. qz n
dat vbo illud q formalit vbi ē manife-
statiō. iō nō v^r aliq^o pcedēdū. nec Ans.
dīc. qz. s. dīc vbo l; videat oia i vbo. ita
etiā qz bea^r videt oia i vbo et qlibet p^a
vidz i qlibz fm Aug. i. 5. d. tri. c. 14°. s; dī-
cere vbo v^r iportare aliquā auctē dīcēt
vbo respctū vbi inq^{tū} ē declaratiō forlī

Ad aliā questione

de spūscō pcedēdū ē eodē mō q in pcedē-
ti. q. pcessū ē et p^o d volūrate nfa vbi dī-
co q amor i nobis vt pduc^r hz ad volū-
tatē vt pducētē relonē scōi mōi. et i^a fō-
te ē mutua. hz etiā aliā relonē ad obm p-
tinentē ad 3^m modū relatiōz. et illa nō ē
mutua. qz sic scia refert ad scibile et n^o e^o
ita amor ad amabile et nō e^o. et sic amō
hz formalit habitudinē aliquā ad obm
ita illud qd pducit amorē posset denoia-
ri ab illa habitudinē si esset verbū impo-
sitū hoc significās actiue. Ita dico in
diuīs q spūsanctus ex vi pductōis sue
nō quidē pprē. sed appropriatē ē amor
omīs amati necessariō. et iō habz aliquā
relationē rōis formalit ad sic amatu.
pducens aut spm pōt denomiari ab ea-
dem hitudie quasi pncipiatue. et ista hi-
tudo vt pncipiatue denomiāno impo-
ratur p hoc vbum diligere quādo dīcūt
pater et fili^o diligere se spūsancto: h^o qd p-

pe est p^rem et filiū pducere amorē qui ē
patris et filiū sicut patres dicere se verbo
est pducere verbum quod est declarans
ipm patrem.

Ad primum dico

qz nec mere cēntialiter nec mere notōna-
liter tenet sed cōnotat notōnē. s. pductō-
nem spūfci. et significat illā hitudine cō-
sequētē spūfci ad amatu nō qdē for-
maliter s; pncipiatie. et rōne ist^a habitu-
dinis pntis cēntiale ē quātū ad terminū
illius hitudinis. quia terminus ille non
tū est spūsanct^o sed etiā omīe necessariō
amabile. et quo ad illud fit cōuersio. nō
aut quo ad notōale cōnotatu. Per h
patet ad 2^m et istud posset manifestari in
exēplo de dicere. qz eo mō q pcedit p^rez
dicere vbo dicere nō ē mere cēntiale neqz
mere notōale. sed pnotat notōale. s. gū-
nitōnē et iportat i genito hitudinē de-
claratiui q est ad oē dclarabile. sile hui^o
lz nō ita pfecte pōt hri in hoc qd ē mitti
qd pnotat in diuīs pcessionē lz significz
pncipaliter effectū ipalē. et q^{tū} ad illud
qd significat tota trinitas opat effectum
illū. sed q^{tū} ad notōnē illā nō respic to-
tā trinitatē in ratōne pncipij. fil^o. n. pōt
mitti a spūscō lz nō sit a spūscō. Ad
3^m lz posset fieri vis in ista ppōe q ly se
posset cōstrui trāsitiue vl reciproce. de q
duplici pstructione habet ab illo Petro
belie sup Priscianū de cōstructione. et pa-
tet in illo sophisimate. isti pugnāt vt vin-
cant se. et videtur fm aliquos magis cō-
cedenda ppositio put se cōstruitur trā-
sitiue q reciproce. pro eo q spiritus sanc-
tus scōm eos spiratur a patre et filio vo-
luntate cōcordi. inquātum scz pater im-
pendit amorē filio et filius repēdit fm
Richardum de trini. tamē dicendo con-
sequēter his que dicta sunt. dī. 12°. d ista
materiā q pater et filius spirant forma-
liter voluntate inquātū vna est: nō au-
tē ipa relatio concordie patris ad filiū.
et cōuerso est formalis. ratio spirandi.

quia non videtur inquantū pater et filius inquantū hñt respectū originis ad spm scm habeat mutuā relonez ad inuitcem. tūc eni nō haberēt tm mutuā relonem originis pñitatis et filiatiōis. hoc inquā dicendo q licet hñtes vnā volūtate pcorde in ea formalr tm pcoridia n̄ est per se rō sed volūtas vna. et q secūditas plena sit ita in vna sicut in duab⁹ iō tm duo spirant. quia p̄intelligit illa secunditas vna esse in duobus anteq̄ habeat terminū. Pōt tamē pcedi pñā. q eadē est veritas accipiendo ly se sic vel sic. et tunc cōcedo pñs q pater se diligat spū sancto. et cum dicit diligit se in pmo signo originis pcedo. s; tūc diligit se volūtatē vt in ipō ē formalr. spirādo aut spm scm qui necessario est amor ei⁹ diligit se spū scō quasi pncipiatiue quō etiā diligit filiū spū scō. Ad vltimū dico q nō oportet pcedē pñm et filiū diligē creaturā spū scō sicut diligit se spū scō. quia iste modus diligēdi vt sumit pncipiatiue videt esse pmo illius termi dilectōis cui⁹ ipa dilectio est formalr ex h⁹ q est pncipiata. sic eni diligē obiectū est pncipiare amorē qui vt pncipiat⁹ est formaliter illi⁹ obiecti. spūs aut scūs ex vi pncipiatiōis sue neq; pmo neq; pcomitant⁹ est amor creature. q; creatura tantū ptingēt amat a deo. lz aut ex vi pductōis sue pmo sit amor eēntie. tm cōcomitant⁹ p̄t dici amor filiū q; ille psonē sūt in nā pmo amata ex necitate illi⁹ nature. et ita posset pcedi q p̄ non diligit creaturā spū scō eo mō quo filiū. q; nō pducit amorē q ex vi pductōis sue sit amor creature. imo ppleta pductōe necessaria illi⁹ amoris adhuc est ptingen⁹ ut iste amor sit creature. et h⁹ ē i p̄tate n̄ tm pducētis hūc amorē: s; ēt isti⁹ amoris pducti. q; ita ptingēt amat spūs scūs creaturā sic p̄ et filiū.

Ircā distincti

onē. 33. quēro sine argumē

tis. Primo vtrū pprietas sit idē cū persona. Et 2⁹ sine argumētis. vtrū pprietas sit idem cum eēntia.

Ircā distincti

onē. 34. sine argumētis. An persona sit idem cū eēntia.

Ircā istas tres qō

nes nō oportet immozari. q; eaz solucō pater ex dictis alibi dī. 2. q. illa. vtrum cū vnitate eēntie stet pluralitas psonarū vbi ostensū est qualr pprietas personalis nō est idēz formalr cū eēntia dī. etiā. 26. cōtra p̄positiū ostensū est q; lter pprietas nō est idem formalr cū persona. Illud etiā qō dictū est de nō idēptitate formalī pprietatis cū eēntia pcludit q; psona nō est idē pmo formalr cū eēntia. Et q; aliq; distinguunt inter oia ista q; tm differāt rōne. iprobatū est dī. 2⁹. et dī. 8. in p̄simili de attributis. et dī. 13. de dist⁹ emanationū i diuinis. et alē et tm cū hoc q; istud nō est idem formalr li stat q; vere et simplr sit idē sibi. imo h⁹ est necessariū pp pfectā simplicitatē dī uinā q; sequit⁹ ex pfecta infinitate illi⁹ eēntie pp quā simplicitatē et infinitatem nō p̄t illa eēntia in aliq; cū aliq; realitate in eodē: nisi illa realitas sit pfecte eadem sibi. et istud dictū est pfirmatū per cōe dī ctū antiq; q; pcesserūt multas p̄dicatōnes eē veras in diuinis per idēptitatē n̄ formalr. qō nō videt itelligibile nisi per hoc q; p̄dicatū erat vere idē cū subiecto et ex h⁹ erat ppō affirmatiua vera p idēptitatē. et tm p̄dicatū nō erat idē formalr cū subō. et pp h⁹ n̄ erat ibi p̄dicatio formalis. Et q; sit distin⁹ idēptitatis formal ab idēptitate simplr tactū ē dī. 8. q. d. at attributis. et alē frequent; et iō nūc trāseq.

Ircā distincti

onē. 35. qro vtrū in deo sint reles eēne ad oia scibilia ut quidditatiue cognita. Q; sic Aug⁹. 83.

questionū. q. 46. Ideo sūt forme eterne
 ⁊ incommutabiles in mēte dīna. ⁊ n̄ abso.
 ḡ respectie. ⁊ nō nisi ad alia a se vt qddi
 tatiue cognita. qre distinguunt fm disti
 ctionē istoz. Itē Auic. 8. metha. c. 7.
 pcedit in deo eē relatōz dei vt intelligen
 tis ad formas intellectas. Itē deus no
 uit distincte alia a se. ḡ p alijs distinctas
 rōnes cognoscēdi. ⁊ ille nō pnt eē abso.
 ḡ relatiue. Itē fm Aug. 5. sup Gen. c. 7
 oia in deo sūt vita. ⁊ idē videt dicē sup
 Jo. oia in ipso vita erāt. nō vita eīna cre
 ata sed creatrix. hoc nō est verū loquen
 do de ipis obiectis formalr in se. igit de
 ipis rōnibus formalib⁹ qbus cognoscū
 tur. Cōtra. igit ille relones eēnt reales
 qd est d̄ dictū i di. 30. p bō pntie. qz de
 pus intelligit alia a se q̄ intelligat se intel
 ligere illa. qz act⁹ reflex⁹ p̄suppoit actū
 rectū. ḡ ille relones q̄ eēnt in deo ad alia
 eēnt in deo ex nā rei. ⁊ nō p actū intellect⁹
 p̄sideratis illā intellectionē. sed qd ē ibi
 ex nā rei. ⁊ nō in obiecto vt cognitū est.
 est reale. Prætea. q̄ rōne eēnt relones
 eterne in deo ad oia cognita pari rōne ⁊
 ad oia volita vt volita. ⁊ tūc ille relones
 eēnt reales. qz pus vult alia eē q̄ intelli
 gat se velle illa. ⁊ ita relo volūtatis eius
 ad alia erit realis. qz n̄ in aliq̄ ut cog⁹ ē.

Supposito q̄ deus

sit intelligēs ex di. 2. ⁊ q̄ eēntia sua sit p
 mū obiectū in rōne sui ex qōne de subō
 p̄ theo. ⁊ q̄ intellect⁹ su⁹ sit oīuz intelli
 gibilitū nō qdē po⁹ s̄ actu ⁊ s̄ ex di. 2. ⁊
 hoc distincte. qz impfectionis ē in intelli
 gēte p̄fusa intelligē. Circa istā qōnez
 notandū est q̄ ad intellectōz alicui⁹ tria
 vident pcurrē. v3 obiectū cognoscibile.
 intellect⁹ ipse. ⁊ rō cognoscēdi. In intelle
 ctu aut vt po⁹ est nō o3 ponē distinctōz
 ad hoc vt distincte intelligat. qz etiā intel
 lectus n̄ vt videt oīno indistinct⁹ s̄ rō
 nem po⁹ p̄t plura intelligē. igit si est disti
 ctio. q̄rat in obiecto vel rōne cognoscen
 di obiectū vel in ipa intellectōne. ponūt

igit relones esse eternas in deo ad alia a
 se cognita simplici itelligētia. ⁊ q̄ iste re
 latōnes sint in eēntia ut est rō cognoscē
 di. pp hoc q̄ n̄hil est rō cognoscēdi pla
 nisi ut illa rō appropat aliq̄ mō illis plū
 bus obiectis cognitis. Qd ē p̄firmat
 p hoc q̄ cognitio sit p̄ sile. ḡ o3 rōnez co
 gnoscēdi h̄e aliqua rōnez p̄p̄iā s̄litu
 dinis ad ipm obiectū cognitū. pp igitur
 istā determinationē ⁊ istā assimilatoz
 rōnis cognoscēdi ad obiectū ponūt relo
 nes eterne tāq̄ rōnes determinātes eēn
 tiam ut rō intelligēdi ⁊ qbus ipa eēntia
 sit distincte s̄lis obiectis cognitis.

Aliter ponitur

latōnes
 sūt in eēntia dīna ut est ob^m cognitū. in
 telligēti enī ipa oīno p̄ intellectōe vt pe
 nitus indistincta. s̄ ad h̄ ut postea crea
 tura intelligat intellect⁹ compat ipam p
 mo cognita ad creaturā s̄ rōe imitabi
 lis. ⁊ tūc intelligēdo eēntiā ut imitabilem
 intelligit creaturā p illd obiectū p̄mū sic
 sub tali relone rōnis p̄sideratū. Et dif
 fert h̄ opi. a p̄ sic isti modi dicēdi q̄ru3
 vn⁹ ponēt spēm eandē eē rōnem cogno
 scēdi p̄mū ⁊ p̄lonez. nō tñ nisi ut sub di
 stinctis relonib⁹ rōnis corrdētib⁹ istis
 cognitis s̄ p̄p̄iis rōib⁹ ali⁹ dicēt ipsuz
 p̄mū sic cognitū eē rōez cognoscēdi p̄lo
 nē: ⁊ hoc nō vt p̄mū absolute intellectū.
 s̄ in p̄p̄atōne siue in relone ad p̄lonez.

Cōtra conclusionē

in q̄ p̄cordat iste opi. s̄ q̄ iste relones rōis
 sūt necio ponēde in deo distincte fm rō
 nem ad hoc ut intelligant creature disti
 cte in deo in rōe obōz. Arguit p̄ sic
 iste rōnes sūt cognoscibiles ad intellectu
 dīno. q̄ro q̄ rōne cognoscēdi. si alijs rōi
 bus determinātib⁹ eēntiā ut est rō vel
 determinātib⁹ essentia p̄mū obiectū re
 spectu obōz scōoz. p̄cedit in īfinitū. qz
 itez ad istas alias rōnes intelligēdi p̄ce
 dēt alie. ⁊ sic nūq̄ iste alie rōnes sūt itel
 ligibiles a deo. qz oportebit ipm an ip̄

fas intellectas itelligē alias infinites infinitas. q̄ o3 dare q̄ iste rōnes pnt itelligi a deo p eētia vnde eē est: vt nude accep tā siue vt p rōnez siue vt iste cognoscan tur p ipam ut p p^m ob^m cog^m absolute. 7 q̄ rōne ista poterūt cognosci p eētia: vñ eētia nude. parī rōne 7 ipa obiecta scōaria alia. qz vident iste rōnes habē rōnes distinctoꝝ obōꝝ sic 7 alia. Sz dices q̄ iste rōnes cognoscunt ab intelle ctu dino per ipa obiecta ad que sūt: ita q̄ eētia sub rōnibus istis est rō cogno scendi obiecta alia 7 alia. 7 illa cognita simul cū eētia sub diuersis rōnibus sūt rō cognoscendi istas rōes sicut extrema relōnis vident eē rō cognoscēdi relōnez Hoc videt vtilificare intellectū oinum qz tūc esset passiu⁹ respectu alioꝝ obōꝝ cognoꝝ per istas rōnes per q̄ actuabit ad cognitiōē istarū rationū. Prete rea 2°. cuiuscūqz obiecti ratio aliqua co gnoscendi determinate potest eē aliqd li mitatū ad illud. eiusdē potest eē aliqd il limitatū ad illud 7 ad aliud. sed si essen tia esset limitata respectu alicuius vni⁹ determinatū cognoscibilis ipa esset de terminate rō cognoscendi illud absqz oi respectu rei 7 rōnis. igit si ipa sit illimi tata rō respectu pluriū cognoscibilium pōt eē ex se ratio cognoscēdi quodcūqz illoꝝ. 7 omia illa sine omni relōne rei 7 rōnis. pbatio maioris. illimitatio n̄ au fert ab aliquo aliquā perfectionē. sz itā te pfectōne que erat ad aliquid q̄si poit similē pfectionē ad aliud. 7 ideo sic dic tum fuit dīf. 7. 7 dīf. 28. indeterminatū ex illimitatiōe. s. qd est indeterminatū ad plura positiua ex seipso ē determinatū ad quodlibet illoꝝ determinatiōe repu gnāte indeterminatiōi ad dīctiozia. pbo maioris. eētia ponit ppa rō cognoscen di seipam: 7 hoc siue ut obiectū primū: siue ut rō cognoscendi obiectū. 7 istō cō pectū eēntie mere sub rōne absoluta sine omni respectu rei. qz respectus realis n̄ est in eadē psona ad se sine oi etiā respe

ctu rōnis. pbo. qz ista intellectō non est collatiua vel pparatiua nec negociatua. igit per eaz nulla relatō rōnis cāt i aliq.

Preterea 3°. vni⁹ opatiōis op3 dare vñū pncipium q̄ per se vñū 7 obiectum per se vñū. 7 hoc maxime in simplr p^o opatione qualis est intellectio diuina: relatio aut ratōis 7 ens reale nihil vñū per se faciunt. qz nō pnt etiam habere p se vnitatē scōi modi per se q̄ mior est q̄ eēntialis vnitatis. nō. n. pōt relō ratōnis psequi rem ex nā rei. 7 ideo nō pōt esse passio eius. q̄ eēntia siue vt obiectū siue vt rō intelligendi. 7 illa relō rōis nō sūt vñū per se obiectū nec vna rō intelligēdi q̄ o3 dare alteꝝ p̄cise in rōe pmi obiecti vñ vt rōe q̄ p̄cise. nō autē illā relatōnez rōnis. qz ipa nō est p^m obiectū cognitū quo cognito cognoscatur aliquid aliud ad qd est ille respect⁹. nec est et rō q̄ inte⁹ oin⁹ hēat intellectōz h⁹ obiecti. s. lapidē qz itelligē lapidē est pfectio simplr: ita q̄ itellelect⁹ oinus nō eēt oino pfectus si nō itelligēt lapidē. nulla aut relō vñ eē rō inherētie alicui⁹ pfectōnis simplr. q̄ o3 dare p̄cise eēntiā que subest isti rela tōni tāq̄ pmi obiectū q̄ cognito cogno scat lapis. vel tanq̄ rōnez formale intel ligendi lapidē. Et ex hoc vltra osten ditur q̄ frustra ponit talis relō determi nans ipam essentia. nam ipa sub respe ctu rōnis est formalr infinita. quia intel lectus quocūqz comparet essentia. et p hoc causet in ea relationē rōnis nō com parat eā nisi ut ē formalr infinita. 7 ita ut est sub tali relatōne formalr est infini ta. 7 per p̄ns ita indeterminata ut est sub illa rōne sicut fm se. 7 ita ut est sub pri ma rōe p̄t fūdare alia pp sui finitātē sic fm se p̄t. igit p relōem rōnis n̄ determinat.

Contra opinionez

primā specialiter videtur sequi q̄ iste re lationes erunt reales. quia ratio intelli gendi vt est ratio precedit naturaliter in tellectionem. 7 per p̄ns quo ad nihil qd

est eius vt ē ratio intelligēdi causat p in
tellectionē nec sequit intellectōez. Si igr
sū relone ratiois ē ratio intelligēdi lapi-
dem illa relō nō pducit in cēn^a intellectōe
lapidis. qz pcedit nālī illā intellectōem
q̄ alia pduceret. s3 istā nō pcedit nisi illa
q̄ est cēn^a vt cēn^a. hac aut nō pducit qd
pcedit ab eis vbi minus vñ de psonis di-
uinis 7 de pncipijs pducēdi eas. igr ista
relō erit in essētia vt est rō 7 nō p aliquā
actionē intellect^u. Preterea. fm aliq̄s
istorū ad distinctōez realē in pncipatis:
suffic distinctō ratiois in pncipijs. q̄ ista
distinctō rōis vt ē rō intelligēdi. a. 7. b.
sufficiēs ē ad distinctōez realē ipsius. a. 7.
b. Preterea. res extra imediate itelli-
gent qz tota distinctō q̄ ponit intra pce-
dit intellectionē. nihil igr intra terminat
intellectionem q̄i obiectū scdanti.

Contra secundam

positiōnē spālī sic. ois relō rōis q̄ ē i ob-
iecto ex h^o qz ppat p intellectū ad aliū ē
in eo p̄cise vt ē ens diminutū hñs esse in
intellectu. vt cognitū i cōgscēte. 7 possz
esse i eo si p imposs^u illud nō hñet cē
sentie dū tñ hñet sili mō esse i intellectu
ppante. igr iste relones erūt i cēn^a diuina
p̄cise vt hz esse diminutū i intellectu ppa-
te essētia ad creaturā 7 nō vt cēn^a ē ali-
quid in se. 7 vltra essent i cēn^a si p imposs^u
bile illa essētia nō essz dū tñ ab aliq̄ in-
tellectu intelligētez paret ad eodē termi-
nos. 7 vltra si p imposs^u cēnt duo dū es-
sent i intellectu h^o dei ppante istū deum
ad creaturas 7 nō in isto deo i se Pre-
terea. de^u p̄us nālī est imitabil^{is} a creaturā
qz pparet vt imitabilis. qz. n. ē imitabilis
ideo vñ ppat vt imitabilis a creatura vt
vñ 7 nō ecōuerso. igr an istā pparationem
factā p intellectū cēn^a vt imitabilis est i
essētia imitabilitas. s3 fm aliq̄s istius
vie relō aptitudinalis est eadē cū actuali
ppter aliquā idēp̄tātē i deo dicit n̄
esse aliā relonē nouā 7 antiquā. nec etiā
aliā creatūi 7 creantio. q̄ iste relones i es-

sentia vt obiecto ppatō nō erūt p^o ad ex-
tra. s3 est aliē p̄ores 7 reales vt vñ. qz an
oēz actū inte^o ppantis. Preterea. etsi
cēntia vt cognita sit rō deueniēdi in no-
ticiā lapidis tñ vñ postea: qz inte^o diuus
possit cōgscere lapidem in se. 7 nō p̄cise
p h^o qz ppat cēntiā suā ad lapidem. quia
sic sine tali ppatōe alteri^o ad ipm possu-
mus nos itelligere lapidē. i ista intellectō
ne lapidis q̄ro in q̄ ē relō ad lapidē non
in cēn^a vt in obiecto ppatō. qz i isto ob-
iecto vt sic nō ē itelligere vt obm ppa-
tum. q̄ oz querere eā in intellectōe vñ in
ratōe intelligēdi. 7 redibit ad aliquam
illaz op̄inonum.

¶ Dōt dici ad que

stionē. qz relones ter^u modioint p se ab
alijs duoz mōz. qz in 3° mō nō ē mutu-
itas sic in alijs duob^{us} modis. 7 ex h^o scd
tur sic deductū est in di. 30. q. 1. qz termi-
nus relonis ē absolutū vt absolutū. sic
igr obiectū intellectōis n̄c terminat rela-
tionē ipsius inquātū mere absolutū. 7 sic
ipa ē mēsurata p ipm ita vñ qz cū inte^o
diuina sit simplr mēsurā oim alioz a se
intellectoz. seq̄t qz alia p̄cise referant ad
intellectionē diuinā 7 ipa terminabit re-
lationē istā sū rōe mere absoluti. h^o
p̄firmat. qz om̄ino p^o intellectō diuina q̄
beatifica ē: est cēntie vt essen^a ē sine omi
respectu rei vñ rōis 7 h^o p̄p̄ p̄fectā idēp-
tātē realē inte^o ad cēntiā obiectā. nō oz
igr ppter intellectōez aliē obiecti p̄cise
querere relonē nec i vtroqz extrēo nec i
altero. q̄ oz aliqd aliud addere p̄p̄ qd
sit relō in vtroqz extrēoz vñ in altero. il-
lud aut nō vñ ē nisi vñ mutua coexisten-
tia si ē relō mutua vñ dependētia in alte-
ro extrēo. si nō ē mutua h^o aut. qñ deus
intelligit aliqd aliū a se nō pōt poni mu-
tua coexistētia i vtroqz extrēo vt vñ. q̄ p̄
cise suffic ponere relonē in altero extrēo
vbi ē dependētia illud ē obm vt pgnitū.

Preterea. volūtas fruēs siue nō pdu-
cit aliū ab ipso in eē volūto amādo finēz

In ordine ad aliud siue pando ipm ad aliud amabile. sed magis pando aliud amabile ad istu finē. ita qd relo cāta per ppatōez volūtāt vř eē in aliq alio ama to ad finē. nulla aut ppatio p volūtatez vř esse i sine amato. qd a sili in intellectu cogscēte p^m obm: et ex illius cognitōne cogscēte obm scōariū. nulla vř relo p duci in ipso p^m obiecto ad 2^m obm sz eo^o.

Pretea. sicut argutum ē nō vř posse poni qd actu in te ista relo pducere. p^m nō ppter pfectōne absolutā illi^m act^m. si 2°. qd nō ē pncipiū illi^m actus scōi etiā in illo 2° actu pfecte pgnosct creatura. qd i nullo a ctu erit talis relo qd rō pōz creatura i rō ne obiecti. Cōcedi pōt pcelo triū rōnū factaz p dūas op. cōes supius recitatas et pcedi pnt iste rōes h iam facte. et sz h^o pōt pcedi qd sūt ibi relones i deo etne ad obz pgnita sed nō pōzes nālī ipis pgni tis in rōe obōz. Hoc pōt poni sic. de us in p^m instāti itelligit eēntiā sū rōe me re absoluta in 2° instāti pducē lapidē i eē itelligibili et itelligit lapidē. ita qd ibi ē relo in lapide intellectu ad itellectōez di uia. sz nulla adhuc i itellectōe diuia ad lapidē. sz int^m diuia terminat relonē lapi dis itellecti ad ipaz. In 3° instāti forte in tellect^m diuus pōt ppare suā itellectōez ad qdēqz itelligibile ad qd nō possum^m ppare. et tūc pando se ad lapidē int^m pōt cāre in se relonē rōis. Et in 4° instā ti pōt qd si reflecti sup istā relonē causataz i 3° instāti. et tūc illa relo rōis pgnita erit sic igr nō ē relo rōis necessaria ad intelli gēdū lapidē tāq pōz lapide vt obm. im mo ipa vt cāta ē posterior. qz i 3° instāti et adhuc posterior erit ipa vt pgnita. qz in 4° instāti. Et ista via vř tenē istā ppō nem qd vř pbabil qd relo nō nālī pgnosct nisi pgnito terminio sz nec int^m ppat ad a liqd nisi nālī pus pgnito terminio. quam ppōez nō pōt alia via tenere. qz o3 qd di cat qd illa relonē qd ppat istā itellectōem ppat eēntiā ad aliqd nō pus pgnitū nālī. Ista pō de relonib^m alioz a oco vt itelle

ctoꝝ ad ipm int^m diuū vt absolutū cō similit pfirmat et itelligit sicut illa supra di. 30. creaturaz relataz ad deū.

Contra istud argui

tur. vř. n. qd destruat intēdēz Aug. 83°. q. q. 46°. vbi dīc si qdē in ideis tāta vis pstituit vt nisi eis itellecti sapiēs eē nemo possit. fm aut istā pōnē sapia pfecta dei ad creaturas erit i 2° instāti et pcedit nā lūter tā eē ideaz qd pgnitōez eaz. Ibidez etiā dīc. qd istaz vīlione fiet aia beatissima qd nō eēt vep de vīlione p^m qd ē in crea toze nec de vīlione 2° qd ē i creaturū. qua re 2c. Pretea arguit. illa qd sūt diuisa i inferiorib^m qd sūt alteri rōis nō reducunt ad aliqd vnū i supiori sic sz pō pgnitū in nobis reducāt ad vnā pōz pgnitiaz in angelis ppter vnitatē rōis oiu pōz pgnitiaz. tū int^m et volūtas qd sūt i nobis alteri rōis nō reducunt ad vnā pōz i an gelis. erit igr in deo int^m sū tali rōe tūa pō dīctus a volūtate sū rōe talis pō et p pns int^m vt in deo ē passiu^m. qz sibi dat aliquā formā anq opet actu. et per pns ad h^o vt hēat dīctā opatōez opō tebit sibi dare dīstinctā formā nō autēz pōt h dari aliq for^m dīsticta si idee ponū tur psequi creaturaz itellectōez. Pre terea si ppter illimitatōez eēnt^m diuie poāt ipa vt oino absoluta eē rō cognoscēdi oēs creaturas cū ita sit illimitata inqū itellecta sic iquātū rō. sequit qd ipa sola cognosct sū rōe obiecti. aut si ponatur plalitas ex pte obōz nō obstatē infinita te vni^m obiecti pari rōe videt posse poni ex parte rōis itelligēdi.

Ad ista sententia

Aug. in ista. q. pōt colligi i ista descptō ne idee. idea est rō eterna in mēte diuia. fm quā aliqd ē formabile vt sz ppriam rōez eius. pbatio p^m pūcile. de oia cāz vř cāre pōt. nō irratōnabilit qd rōnabilit ter. igr h3 rōez fm quā format nō autēz eandē oiu3 qd singula ppijs rōib^m format

nō aut rōnibus extra se. qz nō eget in ef-
ficiēdo aliq alio a se. igit rōnib⁹ in mēte
sua. nihil aut in mēte sua ē nisi incōmu-
tabile. qd ē formabile p̄t formare s̄m rō-
nem ppriā sibi eternā in mēte sua. nihil
aut in mēte sua tale ponit nisi idea s̄m
istā descriptionē. igit videt qz lapis inte-
possit dici idea ipe eni hz oēs istas p̄diti-
ones. qz ipe est rō factibilis extra ppriā
sibi. sic arca in mēte p̄t dici rō respectu
arce in mā: et est ppriā rō s̄m quā arca
in mā format. et ista rō ē eina in mēte di-
vini. qd quid aut est in deo s̄m qd cūqz
ē siue rei siue rōnis p̄ actū inte-
dini. sic declaratū fuit supra di. 30. qz
nulla res p̄t ēē noua i deo p̄ actū inte-
sui. Istud videt p̄sonare cū dicto Pla-
tonis a q̄ accepit Aug. nomē idee. ipe ei
posuit ideas qdditates rez. p se qd ē ex-
tes s̄m Ari. et male. s̄m Aug. in mēte di-
na et bñ. vñ aliqñ loq̄tur de mūdo itel-
ligibili s̄m eū. sic igit poneret idee s̄z illā
impōnez Ari. qdditates rez. ita ponit
s̄m Pla. vt vñ qdditates hñtes ēē cogni-
tū in intellectu diuino. Hoc posito n̄ o-
laborare circa relos aliq̄s formāl. siue
in eēntia ut obiectū: siue in eēntia ut rō.
siue in eēntia ut intelligē diuino. q̄ relos
dicant idee. imo ipm obm̄ cognitūz est
idea s̄m istud. et tūc concedi pnt auctes
Aug. adducte. qz nisi cognitūz ideis sapi-
ens nō ēē possit: q̄ tū. s. ad oēm plenitū-
dinē sapie. licet eni deus p̄ncipāl. sit sa-
piēs sapia eēntie sue ut obi. tñ nō omni-
mō si nō sapet creaturā q̄ creatura ut in-
tellecta ab ipo ē idea. et ita n̄ intellectūz ide-
is sapiēs oīno ēē nō p̄t. ponit aut ēē sapi-
ens p̄fectissime in p̄o instāti. s̄z n̄ sapiens
oīno in p̄o instāti absqz 2°. Si aut idee po-
nerent qdam relos rōnis in deo n̄ vñ
formāl. ēē sapiēs i intellectu eaz: qz etiā
ibi eēnt vt rōnes intelligēti aq̄ ipe in-
telligerent. Sitr alia auctas Aug. ha-
rū vñsōe fit aīa bñssima. Si idee ponū-
tur ēē qdditates ut cognite tūc exponen-

da est de bñtudine q̄ p̄t hñ in creaturis
ut in obiectis. qz certū ē qz nō est p̄fectis-
sima bñtudo in creatura abso- s̄m ipm
5. p̄fectionū. Bñs est qui te et illa nouit
nec pp illa beatior. s̄z est intelligēdū bñs-
sima h̄ est totali bñtudine possibilī bñs
nō qdem in eis formāl: sed in obd cui⁹
cognitio p̄supponit istis. et q̄si p̄comitā-
tur in istis in qbus aliq̄ bñtudo est h̄z nō
p̄ma. Et si Aug. aliqñ loquat aliter de
ideis q̄si sint rōnes cognoscēdi aliqd. cū
tñ hic nō dicat ipas ēē nisi rōnes s̄m q̄s
formant q̄ formant p̄t in quā exponi il-
lud dictū eius si alibi dicat nō qz ly s̄m
notet rōnem formālē intelligēdi. sed s̄m
q̄s ut sūt obā nō p̄ma nec mouētia intel-
lectū: s̄z obā scōaria iminātia intellectū

Ad 2^m qualr inte- est passiu⁹ in se. et
qualr est passiu⁹ respectu intellectōis di-
ctū ē oīs. s̄z posito qz sit passiu⁹ i nobis
et q̄si passiu⁹ in deo: et qz deat hic affig-
nari forma vel q̄si forma vt qua opes.
p̄t dici qz illud est eēntia sub rōne q̄ eēn-
tia. q̄ sub rōne absoluta est rō cognoscē-
di nō tñ ipa met sed oē aliud sub q̄cun-
qz rōne cognoscibilis. et hoc isto mō itel-
ligendo. p hoc cū qz intellect⁹ diuinus est
in actu p eēntiā suā vt est rō intelligēdi
hz primū actū sufficientē ad pducendū
oē aliud in esse cognito. et pducendo il-
lud in eē cognito pducit ipm vt habet
dependentiā ad ipm ut ad intelligē-
tiā. et per hoc qz intellectio ipius est eius
illud dependet ad istā intellectōez ut ad
absolutū. sic etiā in alijs dicet. qz cā sub
rōne mere absoluta est actus p̄mus a q̄
pcedit effectus. et effectus pductus h̄z re-
lationē ad cām. qñqz ut ad absolutum.
qñqz aut mutuo est relo effectus ad cau-
sam et eoduerso. nunq̄ tñ ex pte cāe req̄-
ritur relo p̄o q̄ sit effect⁹ positi⁹ in esse.
Qd nūc breuit suadet. qz nihil hñs p̄fe-
ctius ēē in aliq̄ genē ad illud qd h̄z min⁹
p̄fectū ēē i genē tali depēdet. qz relo actua-
lis n̄ depēdet ad aliqd qd tñ est ens pō-
le et nō actuale. oīs igit actualis relōnis

termin' est aliqđ ens actu. in quocunqz
 igit instati nāe cā referat actu ad effectuz
 tūc ē i termino esse actuale. p̄t aut illd ab
 solutu iminās ē sine respectu ad ipm.
 igit ita ē sū cū isto respectu qđ ē pus nāl
 eo. ḡ n̄ p̄t ēē aliqđ refo in cā nāl anq̄ ab
 solutu sit ad qđ o3 ēē ista refo. Et ita in
 telligo qđ i p̄o instati ē a. sub rōe absoluti
 in 2° ē b. sub rōe absoluti hñs ēē p̄ a. i
 3° b. referat ad a. sub rōe absoluti si ē rō
 nō mutua. vñ a. 7 b. referat refo nō mu
 tuis. Ita ḡ h̄ i p̄o instati inte' est i actu p
 eēntia ut mē abso' tāq̄ i actu p̄o sufficie
 ti ad pducēdū qđlibz i actu itelligibili.
 In 2° instati pducit lapidē in eē itellecto
 ita qđ imin' iste ē 7 h3 respectū ad itelle
 ctionē dinā. null' aut ē respect' eo' in in
 tellectu dīno. qz respect' ei' n̄ est mutu'
 istud qđ dictū est refoz pus n̄ ēē i cā qđ i
 cāto h3 instatias de qđ' alio. Ad 4^m de
 obō illimitato. Rñō obm̄ inq̄m moti'
 7 inq̄m p̄o imiatuū. 7 p̄ p̄ns vt duplici
 necio req̄sitū vel coexactu ad actū ē eq̄
 illimitatū. 7 iō n̄h̄l aliud ē sic obm̄. tñ
 aliud est obm̄ scōario terminās. nec o3
 obm̄ illimitatū ēē p̄cise terminās qūo
 cūqz actū. sic p̄cise est mouēs 7 rō actus
 qz aliqđ pōt sequi terminū p̄mū et ēē
 imin' scōus. n̄h̄l aut p̄t ēē scōario mo
 uens ad actū. rō est qz om̄e mouēs aliq̄
 liter p̄cedit actū nō aut quocūqz termi
 nās p̄cedit nec coexigit ad actū. sed secū
 dario terminās sequit actū sicut mensu
 ratū 7 causatum. sicut intellectio in no
 bis sequitur obiectum.

Ad argumenta p̄i
 cipalia. Ad illud de. 83. qđnu3 p3 qūo
 loquit de idea. Ad Auiē. pcedo qđ in
 deo pōt esse refo itelligēis vel put h̄o
 qđ est itelligēs terminat relationē itelle
 ctī. sicut om̄m ēē est appellatio relatiua:
 7 significat terminare refoez suū. vel put
 itelligēs dicit refoez rōnis positiue. s3
 tūc nō est hoc in p̄mo instanti nec in 2°.
 sed in 3°. Ad aliud p3 ex dictis qđ eadē

rō itelligēdi illimitata pōt ēē p̄p̄ia rō
 itelligēdi qđcunqz eoz ad que ē illimi
 tata sic si ēē limitata ad aliō solū 7 ma
 xime respectu istius actus qui est intelli
 gere in quo n̄ semp requirit vniūdeca rō
 vel assimilatio cum cognito. alioqui n̄
 h̄l posset cognosci p̄ cām nec p̄clo p̄ p̄i
 cipiū. sed sufficit rō eminētor p̄ncipio p̄
 fecte silitudinē virtualē cogniti.

Et quod arguitur

p̄ p̄ma opi. qđ oporteat illā rōnem inde
 terminatā determinari. dico qđ ip̄a est ex
 se determinata determinatōe opposita in
 determinationi qđ est ad p̄dictoria. s3 non
 sit ex se determinata determinatōe limita
 tōnis. nec h̄o o3 ad h̄o ut p̄ ip̄az obm̄ de
 terminatē itelligat. Et si dicat qđ tūcūz
 eēptia sit excedēs mediū nō est rō itelli
 gēdi h̄o in p̄iculari nisi determinat ad il
 lud p̄ aliqđ aliō. R̄o semp ab ante ad
 p̄ns arguēdo cū distinctōe ē fallacia p̄n
 tis ex forma. tenet aut ḡra mere qñ p̄ns
 illud nō pōt ēē nisi numeret in plurib'.
 7 per h̄o tenet illa forma arguēdi Aug.
 7. de tri. Si duo homines 7 duo animalia
 sed hoc est ex inspectōe 7 limitatione
 p̄ntis ad añs. vnde nō sequit: si p̄r ḡ de
 si filius. igit deus. igit si p̄r 7 filius sunt
 duo. igit duo dñ. ita dico qđ ad itellecto
 nem hui' o3 dare rōnem qua itelligat
 7 p̄p̄ia vel formalr vel eminēter p̄ncipē
 tem qđquid est p̄fectōnis in p̄p̄ia rōne
 7 ad itelligēdū illud o3 habē p̄p̄iam
 7 determinatā rōnem. s3 inferēdo. ḡ ad
 itelligēdū aliud 7 aliud o3 h̄c aliam
 7 aliam rōnem determinatā. est fallacia
 p̄ntis. qz hoc añs. s. rōnem ēē itelligen
 di illimitatum est ad alia añtia. Qđ
 addit ibi etiā p̄ illa p̄ma opi. qđ rō intel
 ligēdi est silitudo itelligibilis. R̄o n̄ ē
 silitudo formalis: sed vel illa vel aliud si
 mile analogice. hoc est continens p̄fecte
 silitudinē formalē fm om̄e illud p̄fec
 tōnis qđ est in ea inquantū ip̄a est ratiō
 itelligēdi. 7 sic est in p̄posito.

Intra distincti

onē. 36. qro. vtz creatura in quantū ē fundamētū relōis eterne ad deū vt cognoscentē hēat vē cē cēntie ex hoc qd est sub tali respectu. Q sic. hō nō est ex se ens ratū. qz tūc cēt de? g p aliqd aliud est ratū formalr. nō nisi p respectū ad ipm p^m ratū ex se. n̄ aut p respectū ad illud ut ad efficiēs. qz cū dif finitio sit entis rati: 7 efficiēs inquantū efficiēs pducit exns in actu si hō haberet esse ratū ab efficiēte inq^m efficiēs dif initio nō cēt ei? nisi ut exns. 7 ita diffinitio terminaret qōnem an est. qd est incōueniens. g est ens ratū inquantū picipat pmiū ut exemplar. hoc est inquantū h3 relationē eternā ad deū ut scientē 7 exēplantē. g rē. Preterea: correlatiō sūt simul nā. g simul nā deus est intelligens lapidē 7 lapis intellectus ab eo. g ab eterno est lapis intellect? ab intellectu dino 7 hoc inq^m fuit aliud ab cēntia dīna 7 ista intellectio erit realis 7 metaphysica non logica. ergo illud quod terminauit istam intellectionem erat vera res.

Oppositū magr in lra. c. i. hui? dis. exponēs auctēz Aug. 5. sup Hen. ad līr tcrā istā. f. erāt in dei scia nō exntia i sui nā. oīc sic. illos. f. electos habuit ab eterno deus apō se n̄ in natura sui. i. ipsozū qui nondum crāt. sed in sua p̄sentia. qz illos ita nouit ac si essent.

Hic quidam dicūt

q sic. Pro hac opī. arguit potissime p illud qd dictū est in i^o ar^o pncipali de scia dei eterna. 7 obiecto reali eterno.

Addit ad hoc qd pportio ē passio entis. obi aut cogniti in eternitate pportio est aliq ad cognoscentē 7 h^o realis. qz im possibile cē nō est sic pportionatū. p. sic ens ad n̄ ens ita possibile ad iposibile. g pmutati. sic ens ad possibile ita non ens ad iposibile. sed oē ens est possibile g oē qd est purū n̄ ens ē iposibile. Lō

firmat rō. qz si aliqd purū n̄ ens siue n̄ h̄l cēt possibile 7 aliqd purū nō ens cēt purū iposibile. vnū nihil cēt magis n̄ h̄l alio. qd videt absurdū. g possibile n̄ est oīno nihil sed aliqd ens. Preterea. Aug. de nā boni. c. 8. si bonitas ē forma aliqua nō nullū bonū est capacitas forme. g nō nullū bonū est possibilitas ad bonitatē actualē. Itē sup Jo. omel. 18. easdē lras format cor 7 man^o. s3 aliū 7 aliter. g pus facte sūt a corde qd a māu Et Auic. 8. metha^o. c. vlti. vult idē de duplici fluxu rez a deo. Addit autē ab istis qd distinctio ista cēntie ab eē extēntie sufficit ad ppositiōez. p eo qd ipsa cēntia intellecta ut h̄ns cē cēntie adhuc est in potētia ad esse existētie qd recipit ab efficiente inquantū efficiēs est. 7 tūc est compositio ex potētia 7 actu.

Contra ista argui

tur p: qz creatio ē pductio de nihilo. s3 si lapis phabuit cē vez reale. igit qn pducit ab efficiente nō pducit de nihilo.

Silr 2° si nō pducit nisi fm respectuz tm nouū ad efficiēs nō videt cē pductio ad esse simplr. sed tm ad eē fm qd 7 minus erit creatio pductio simplr qd sit al teratio vbi est pductio saltē alicu? q^m ad eē absolutū. 3° fm eandē viā arguit qz eandē relonez ponit actualē 7 aptitudinalē ex pre dei. 7 pp hoc nō posse esse aliquā nouā actualē in deo pp aptitudinalē antiquā. g silr ex pre eius qd referē ad deū eadē est relō actualis 7 aptitudinalis. 7 nō erit actualis noua pp aptitudinalē relonez antiquā. g cū relō aptitudinalis ad eē exntie fuerit sp in ente h̄nte esse cēntie. nulla est in ea relō actualis noua inquantū existens est. Et 4° fm eandē viā. qz in fundamēto eodē et termino imutabili nō potest esse respectus nouus. sed hoc fundamētū idē est. f. cē cēntie 7 terminus imutabilis. f. deus. g nullus respectus nouus pōt esse ad talē terminū qualis respectus ponit eē ad cē

exñtie. Et. 5. fin idē mediū de creati
one. qz productio rei fm illud eē cēntie
verissime est creatio. ipsa. n. est mere de
nihilō vt de termino a quo ⁊ ad vepz ens
vt ad terminū ad quē. ⁊ productio ista
fm eos est eterna. ergo ⁊ crea^o est eterna
cuius oppositū nititur ondere ⁊ dic se
habere demōstrationes. 6. fm eandem
viā per oppo^m de ānihilatōne sequit^r q
nō possit aliquid ānihilari. sicut. n. pro
ducit^r de ente fm cēntiā ita videt^r redire
in ens fm cēntiā ⁊ nō in nihil. Pre
terea 2° principaliter ille rōes que tacte
sunt di. 8. cōtra. Aiac. qz nihil aliud a
deo sit formal^r neciūm pnt fieri contra
istā. qz ita cōcludunt de esse qdditatio
si sit verū esse sicut de esse exñtie: nō. n.
volūtas magis neciō vult aliud a se eē
in esse quidditatio qz velit aliud a se i
esse exñtie. qz eadē est rō vtrōbiqz ⁊ ita
de alijs medijs. Preterea 3° res fz esse
essentie aut est terminus rōnis ideo quā
ipsi ponūt in deo aut nō sed fm aliud
esse cognitū. si 2° fz frustra ponunt res i
isto esse essentie. nō. n. vident pp aliud
poni nisi vt sint termini rōnū idealiz
que eternaliter si in deo. si p^o qz aliqd ē
in deo per actū intellect^r diuini fz qz de
us p^t aliter se habere siue mutari. cui^o
oppo^m probatur est di. 30. probō vltie
pñtie. qz per te oē aliud eē a deo non est
formaliter neciūm. ex se ponatur igi l3
per impossibile istō ens quidditatie alr
se habere. sequit^r qz illa entitas in deo si
ue rei siue rōis que h3 istud esse p terio
aliter se hēbit. ⁊ sic ex pōne alicuius cir
ca aliud a deo. mutari poterit aliquid
qō est in deo per actū intellect^r sui. qō ē
impossibile. Preterea 4°. qñ cā est per
fecta ⁊ independens nālter in cādo ⁊
agit nālter vī posse producere imedia
tiora sibi perfectiora. qz producit fz vl
timū potētie sue. intellect^r diuinus vt itel
lect^r pñtie fm istā viā producit in deo
rōes ideales ⁊ ipsas essentias in rōe cēn
tie ⁊ quasi per prius in se rōnes ideales

qz rōes illas in isto esse. sunt. n. per h^o qz
exēplate si. g. ille ideo hnt veri^o esse cum
sit nālter agens qz ipsa ideata. nō cau
sat at ideas nisi entia rōnis ⁊ nō in aliq
eē reali. g. nec dat aliqd eē reale ipsis ide
atis que si cāta quasi remotiora. P
5° istas cēntias pducit in esse aut vt cog
scens aut nō. si sic. g. si cognūe añqz sint
in isto esse. ⁊ ita frustra ponunt iste en
titates pp cognitionē dei eternā. si non
igi pducit eas mere nālter sic ignis ca
lescit. qō vī valde absurdū de qñqz p
ducto a^o a se in nā. imo ē filiuz pducit
vt intellect^r l3 nō vt intelligēs formal^r.
sic alias expo^m ē. Preterea. 6. qz attribuit
aliū effēz cāe exēplari ⁊ aliū cāe efficiēti
nō vī pbabile. qz cā exemplaris nō ē nisi
qōdā efficiens. efficiens. n. diuidit in effi
ciens per intellectū siue proposuū ⁊ effi
ciens per nām fm phm. 2. phi. sicut igi
nālter pducens nō est alia cā ab efficiē
te ita nec exēplaris nec exēplari^r pduc
ens. ⁊ ita idē est effectū ⁊ exēplari^r p
ductū alicui^o intelligētis inq̄tum est itel
ligens ⁊ inquātū exēplans. Qd etiā
addit cōpositionē eē in creaturis p istā
potērialitatē ad actū nō vī rōabile. qā
nihil vī eē ibi qō cū alio cōponat. si. n.
tota albedo pexistat in po^o vt termin^o
potētie. ⁊ postea ipsamet sit in actu nō
est pp hoc aliq cōpositio rei ⁊ rei. igi si
pexistat res fm eē cēntie ⁊ ipsa pducit
fm eē exñtie qō nō est aliud fz istos ab
eē cēntie sicut nec gnāl^r rō est aliō a sū
damēto pp qō nō ponūt rōnē ⁊ funda^m
facere cōpositionē nō erit res cōposita
pp ista duo. Et istud posset esse 7^m fm
primā viā ad improbandū creatiōez
propter idēptitatē rōnis cū fundamēto
⁊ cēn^o cū eē. qz ead res nō p^t eē reali^r no
ua ⁊ nō noua. g. si eē dicat rōnē q ē ead
cuz essē^a n^o creatura erit simplr noua.

Concedo conclusi

onē istarum rationū. s. partē negatiuā
questionis. Ad qō videt spālter eē h^o

q̄ nō tñ eē cēntie fundat ad oēm rōnez
talē. sed ēt eē exñtie q̄ fm aug. 5. super
gen. 7. nō aliter nouit scā q̄ fienda. p̄co
gnouit iḡ eē exñtie sicut eē cēntie. 7. tñ
pp istā rōnem fundatā nō p̄cedit aliq̄s
eē exñtie fuisse vez tale eē ab cōno. ḡ pa
ri rōe nō est cōcedendum de eē cēntie.

Oīa ēt motiua que adducunt de intel
lectu dīno vident ēt posse adduci de in
tellectu n̄fo. q̄ si aliqd nō sit p̄t tñ a no
bis intelligi. 7. hoc siue cēntia ei siue exi
stētia ei. 7. tñ nō pp intellectū n̄f n̄am
ponit q̄ illud hēat verū eē exñtie vel eē
cēntie. nec ēt est oīa aliqua q̄ ad hoc 7
videt in intellectū dīuinū 7 n̄f nisi q̄
Intellect⁹ dīnū pducit illa intelligibilia
in eē intelligibili. n̄f nō producit p°. sed
si istud eē nō est ex se tale q̄ requirit eē
simplr producē illud in tali eē nō est p̄
ducē illud in aliquo eē simplr. 7. iō v̄ si
istud eē intelligibile p̄pando ad intellēz
n̄f n̄ requirit eē simplr. p̄pando ēt ad
dīuinū intellectū pducē in isto eē nō
erit eē simplr. q̄ si eē albū nō est nisi eē
qualitatiū pducē in eē albo nō est pro
ducē in eē s̄be vel simplr. sed tñ in isto
eē qualitatiū. S̄it intellect⁹ n̄f agens
producit rē in eē intelligibili l̄ sit p̄du
cta prius. 7. tñ pp illud producere intel
lectus nostri agentis nō ponitur res sic
producta habē esse simpliciter.

Contra istud obijciunt. q̄ oē fūda
mentū rōnis qñ fundat rōnē 7 fm il
lud eē fm q̄ fundat. aliter fm illud eē
nō fundaret. sed lapis fm verū eē cēntie
fundat istā rōnem eternāz ad deum vt
scientē 7 hoc in eternitate. ergo lapis est
in eternitate fm illud esse. proba^m. s̄z
illud eē fundat rōnē ad oēm vt scientē
fm q̄ esse eius vt obiectum cognoscit^r
a deo. cognoscitur autē a deo vere sub
ratione essentie. 7 nō sub ratiōe essentie
dimiute. quia p° intellect⁹ lapidis a deo
nō est reflexiua. Preterea p° productio
nō est tantū alicuius relationis. q̄ rela^o

nō est nisi in absoluto. ergo cū concessū
sit in precedenti. q. deum producere res
in esse intelligibili fm q̄ res cognita di
citur esse idea sequitur q̄ in illo instāt
2° oportet ponere aliquā entitatē abso
lutam rei producte. ita q̄ in ente abso
luto habente talem entitatēz fundetur
relatio ad producens.

Ad primum dico q̄ di
structuz respectu distrabentis nō est di
structū. sed respectu tertij ad q̄ cōpat
sub ratione distrabētis. q̄ fm phum 2°
pyarmentias predicādo de aliquo hoīe
hoc q̄ est homo mortuus est opposit^m
in adiecto ad q̄ sequitur cōtradictio. ḡ
compando precise determinabile ad de
terminationem determinabile nō est di
structū respectu determinationis. s̄z nec
includit cōtradictionē ad ip̄z. sed respe
ctu tertij de quo dicitur. mortuū est de
terminatio distrabens 7 illud q̄ deter
minatur per ipsum distrabitur. ita q̄ il
lud aliud nō dicitur nisi fm quid d̄ isto
ita dico q̄ diminutū respectu diminue
tis nō est diminutū. sed respectu tertij
ad q̄ p̄patur ipsum sub determinatiōe
diminuere. sicut cum dico iste est albus
fm dentes nō diminuitur album s̄z ac
cipitur p̄ albo simpliciter respectu hui⁹
determinationis. alioqui eēt nugatio. vt
āt accipitur sub ista determinatione d̄
de 3°. s̄. de ethiōpe tanq̄ diminutū.

Ad propositū. hec determinatio esse i
opinione est determinatio diminuens s̄z
phm ubi prius. 7. sicut eē i opinione ita
7 eē in intellectu siue eē exēplatu siue
eē cogni^m que oīa equalēt. l̄z iḡ istū q̄
p̄patur ad aliqd istoz vt comparatur ad
ip̄m nō sit diminutū. tñ vt sub aliquo
istoz p̄patur ad 3^m est diminutū. esse ei
homeri simpliciter 7 nō diminutū est
obm op̄. sed istud esse simpliciter vt in
op̄. est esse fm quid. 7. iō nō sequit ho
merus est in op̄. ḡ homerus est. nec etiā
homerus est exñs in op̄. ḡ est exñs. sed ē

fallacia fm quid 7 simplr. Ita hic ppan
do ad intellectionē diuinā lapidē i eter-
nitate. lapis quid simpliciter patur ad
intellectionē illā. 7 hoc nō tm f3 eē cēn-
lapidis sed fm esse existentie 7 qdcunq3
ppabile. tamē illud vt acceptum sū ista
ppatione ad sciam dei diminitur. nō
quidē distrabitur quasi nō possit stare
ens simpliciter cū tali respectu. sed di-
minuitur ita q talis respectus nō ponit ne-
cessario suū determinabile esse ens sim-
pliciter. Tūc ad formā argumētī fun-
damentū rlonis est fm illud eē fm qd
fundat rlonē. verū est qñ rlo illa funda-
ta nō est simplr diminuēs eē fundamē-
ti. Et rō realis istius f3 quid 7 simplr v3
eē ista. q3 p° dīstinc° entis v3 eē in ens ex-
tra aiam 7 ens in aia. 7 illud extra aiaz
p3 distingui in actū 7 potētiā essentie 7
exntie. 7 qdcūq3 istoz eē extra aiam p3
h3 eē in aia 7 illud eē in aia aliud ē ab
oi eē extra aiam. 7 iō de nullo ente nec
de aliquo eē sequit si h3 eē diminitū in
aia q pp hoc habeat eē simpliciter. qā
illud eē est fm quid absolute qd tm acci-
pitur simplr inquātum patur ad aiaz
vt fundamentū illius eē in aia. Ad
2° dico q pductio ista in eē est alterius
rōnis ab oi eē simplr. 7 nō est rlonis tm
sed etiā fundamenti absoluti. nō quidē
fm eē eēntie vel exntie qd est verum eē
sed fm eē diminitū qd eē est eē fm qd
ēt entis absoluti qd tm ens absolutū f3
istud esse diminitū cōcomitatur relatō
rōnis. Exemplū huius: si cesar esset ani-
hilatus 7 tamē esset statua cesaris cesar
esset representatus per statuam. illud eē
repntatum est alterius rationis ab omī
esse simpliciter siue essentie siue exntie.
nec est esse diminitū cesari quasi aliqd
cesaris habeat hoc esse 7 aliquid nō sic
ethiops est diminitus albus. q3 aliquid
eius est vere a3^m aliquid nō. sed totū ce-
saris 7 esse eius a causa sua est veruz eē
exntie 7 eēntie. cuius totius fm totale
esse suum est istud esse f3 quid. 7 in ipso

fm istud esse f3 quid pōt esse aliqua re-
latio ad statuā. 7 licet posset pēni calū-
nia in exemplo nō tamē ita in proposi-
to de intellectione 7 obiecto quin obm
totum fm etiā totale esse suū diminitū
esse habeat in intellectu. Et si velis que-
rere aliqd eē verum huius obiecti vt sic
nullū. est querere nisi fm quid. nisi dica-
tur q istud eē fm quid reducitur ad ali-
qd eē simpliciter qd est esse ipsius intel-
lectionis. sed istud eē simpliciter non est
eē formaliter eius qd dicitur eē f3 quid
sed est eius terminatiue vel picipiatue
ita q ad istud verū eē illud eē fm qd re-
ducitur. ita q sine isto vero eē isti nō eēt
illius eē f3 qd. ex hoc aut apper qddam
ocm superi^o di. 3. de cognitione in regul
eternis. v3 q motio intellect^o nfi a qddi
tatib^o intelligibilib^o reducitur ad ipm intel-
lectū diuinum p^o eē simplr ista obā hnt
eē f3 quid. f. eē obiectm. f3 qd eē mouēt
intellectū nfm ad cognoscendū vitates
sinceras. 7 pp. motionē earū dī intellēs
ille mouere. sicut ista habent suum esse
fm quid propter simpliciter esse illius.

Ad primum princi

pale. dico q ens ratū aut appellat illud
qd h3 ex se firmū 7 vez3 eē siue eēn^o siue
exntie. q3 vnū nō ē sine alio qlicūq3 dī
stinguunt aut ens ratū dī illd qd p° dī-
stinguit a figmētis. cui. f. nō repugnat eē
vez3 eēntie vel exntie. Si p° accipiatur
ens ratū. dico q hō nō est ex se ens ratū
sed ab efficiente a quo h3 eē vez3 7 eēn^o
7 exntie. Et cū dicis igi nunq est ens ra-
tū nisi effm. pcedo h^o. 7 qñ est effectuz
est exns. q nunq est ens ratū nisi sit exns
pcedo. q nō est a^o diffinitio nisi sit exns
nego istā pñ^{am}. q3 diffinitio est distincta
cognitio diffinitū f3 oēs ei^o ptes eēntiales
dīsticta at cognitio p3 eē alicui^o l3 ip3 n
sit ens ratū. nō. n. o3 nisi qd ens ratum
iminet cognitionē diffinitiuā. et non se-
quit ens ratū diffinitie itelligi qd ens ratū
est. Si 2° mō intelligat ens ratū dico q

homo est ex se ens ratum. qz formalr ex se nō repugnat sibi esse. sic enī cuiuscunqz repugnat aliqd pmo ei repugnat forma-
lier ex rōne eius. ita cui nō repugnat for-
malr nō ei repugnat p rōnem ipsius. z si
homi de se repugnat eē per nullū respe-
ctū aduenientē possz nō repugnare sibi
esse. Et si tunc ex hoc inferas hō est ex se
ens ratū hoc mō. g est deus. pna nō v3.
qz deus nō est tū cui nō repugnat eē. sz
est ex se ipm eē. Qz autē dī hic q hō ē
ens formalr ratū aliqz reloe q est ratū
eius. hō improbatū ē ois. 3^a. qōne de ve-
stigio. z vī valde absurdū. qz fm Aug.
7. de tri. c. i. vel 6°. si est nihil ad se nihil
est ad aliud. z hoc ipsi pcedūt q relo nō
pōt fundari in reloe sed in absoluto. qro
igit de sūdamēto talis relonis q dī rati-
tudo dicat a. si est ad se g nō icludit cēn-
tialiter in suo intellectu p se respectum.
qz nihil cēntialr includens respectū ē ad
se formalr istud a. inquantū ē ad se aut
est ratū z habeo ppositū. aut nō ē ratū
z tūc ille respect' fundabit in ente nō ra-
to. z respect' p eos ē idē fundamento. g
respect' est idē entī nō rato. z maxime ē
pns incōueniēs si accipiat nō ratū. p il-
lo cui repugnat eē. qz tunc sequit' q rati-
tudo illa fundabit in nō rato qd ē nihil
z ita ille respect' eēt nihil. z tūc ens ratū
erit ex duobus nihilis. Ad 2^m ar^m cō-
cedo q deus ab eterno itellexit lapidē z
n vī idē sibi. z illa itellectō fuit metha-
physica z realis nō aut logica. nec tū pl'
sequit' ex hoc de lapide q sit cēntia q ex
istētia. nec magis compando ad itel-
ctū oīnū q meū. sequit' quidē igitur res
semp fuit itellecta. sed arguendo. g res
fuit in aliquo esse reali. dico q est falla-
cia fm quid z simpliciter.

¶ Per idēz ad illud

qd adducit p opi. de pportōne ad intel-
lectū. dico q ista pportio est relo cogni-
ti ad cognoscentē. z hec ē dīminuēs ens
in q fundat. sic declaratū est. relo autē dī

minuēs ens nō o3 qz reqrat secuz entita-
tē simplr illius entis qd dēterminat. Et
cū dicis nō ē talis pportio impossibilis
ad intellectū dīuinū. dico q bene pōt eē
q oīno niger nō sit albus. nec tamen p p
hoc albus fm dentes est simplr alb'. ita
pōt eē q oīmōda iproporatio sit impossibi-
lis ad intē^m dīuinū. z aliqūlis pportio sit
possibilis ad intē^m ei' nō tū ad eē simplr

Ad illud de pmutata pportione. dico
q ille mod' arguēdi ortū h3 ab euclide
pcone. i. 6. 5. si inqz qtuor qnritates po-
porōnales fuerit pmutari. pporōnales
erūt. q. pbat p. i. 5. pcedentē. eadē ē ppor-
tio multipliciū z submultipliciū. et ista
pmutatōne certa z nota in qnritatibus
vtunt aliq in argumētis. plus aut vsus
est in duab' regulis p' poy. si a. z b. cō-
uertunt. z c. z d. conuertant. z a. z c. cō-
tradicat b. z d. dīcūt. z ecōuerso. pna ē
necessaria. qz altera pdictorioz dicit de
qlibet. z qz pueribile cū vni pdictorio
rū nō recipit pditionē alteri' nec econ-
uerso. iō cōuerret cū reliquo pdictorio.
z generalr vbiqz pōt hāi aliq pportō
corrēdēs illi. i. 5^m euclid p quā tenz ista
pmutatio corrēs. i. 9^m. tūc pmutatio ē
bona z qn nō nō. Ad ppositū igit dī-
co q generalr nūq tenet talis pmutatō
ppando extrema ad inferi' z sup'. imo
est fallacia pntis. qz extrema duaz pdi-
ctionū adinuicē ppata hnt pporioz. cō-
uersā in inferēdo z nō eandē. oppositiuz
enī pntis infert oppositū aūtis z nō ecō-
uerso. z iō arguere ita inferēdo sicut p^m
ad 3^m. ita 2^m ad 4^m faciūt fallaciā pntis
sz ecōuerso deberēt argui sic p^m ad 3^m in-
ferēdo ita 4^m ad 2^m. Ita i pposito si eē
ens ē possibile. g oē impossibile est nō ens.
sz n ecōuerso. g oē nō ens ē impossibile. Et
quod additur ibi. q tunc vnum nihil
magis est nihil q aliud nihil. Respo-
sio q tripliciter inest negatio alicui. qnz
non ppter repugnantiam alicuius pēsi-
tiui ad affirmationem illius negationis
sed ppter solam negationem cause non

ponētis illū effectū. sicut si aliqua supfi-
cies eēt neutra esset quid nō alba n̄ pp
repugnantia superficie ad affirmatiōz
oppositā huic negationi. sed pp negati-
onē cause nō ponētis albedinē in eē su-
perficiē. Qñqz at̄ inest negatio positi-
ui pp repugnantia eius ad affirmatiōz
z oppositū illius negationis: z hoc du-
pliciter. qñz at̄ precise ē talis repugnā-
pp aliquid vñū de intellectu vtriusqz.
sicut in pēb^o vltimis eiusdē generis pxi-
mi negationes earū mutue dicunt̄ d se
pp repugnantia earū que est pp solum
vñū inclusum in intellectu vtriusqz. s.
pp oīam vltimā cōpletinā. Qñqz aut̄
pp plura inclusa in intellectu vtriusqz
vel alteri. sicut si accipiant spēs specia-
lissime duoz generū gnālissimoz repu-
gnant quid sibi inuicē affirmatiōes pp
multa inclusa in eis tot. s. quot si pōica-
ta dicta in quid de vtroqz in suo genē.
nihil. n. dē in quid de albedine qd non
sit mediū ostendendi hanc hō nō est albe-
do. nihil ē dē de hoīe in quid qd n̄ est
mediū ostendendi eandē. z iō ista hō n̄ est
albedo vera est pp repugnantiaz extre-
moz simplr siue pp multa inclusa in i-
tellectu repugnantia qz qd l3 ex vtraqz
parte eēt sufficiens rō talis repugnantie.
z tñ in oib⁹ istis inherētijs negationuz.
l3 ex diuersis causis insint. nō tñ dē ali-
quid magis vel min⁹ negatū. sed qdlibz
simplr nō tale. ita. n. est simplr sapor nī
hū albedis sicut hō. z simplr superfici-
es nihil h3 albedinis posito i^o calu. z rō
est quare nō magis est hec negatio q̄ i^o
qz quel3 nega⁹ negat totā affirmatiōez
sibi oppositā ex quacūqz rōe sit talis si-
ue pp vnā rōz siue pp plures. Ita in p-
posito hoī in cōtinate inest nō eē aliqd
z chimere nō eē aliquid. sed hoī non re-
pugnat affirmā⁹ que est eē aliquid. sed
tñ inest negatio pp negatiōē act⁹ vel
cause nō ponētis in eē. chimere at̄ repu-
gnat qz nulla cā p̄r in ea causare eē ali-
quid. z quare hoī n̄ repugnat z chimere

re repugnat rō est. qz hoc z hoc. z illud
z illud. z hoc in quocūqz intellectu pxi-
piente. qz sicut dcm̄ est quicquid repu-
gnat alicui formalr ex se repugnat ei. z
qd nō repugnat formalr ex se nō repu-
gnat. nec est hīc fingendū q̄ hoī non re-
pugnat. qz est ens in po^a z chimē repu-
gnat qz nō est ens in po^a. imo magis p^o.
qz hoī nō repugnat iō possibile est po^a.
logica. z qz chimere repugnat iō est im-
possibile ipossibilitate opposita. z ista z
possibilitatē psequit⁹ possibilitas obie-
ctiua z hoc supposita oipotentia dei q̄
respicit oē possibile dūmō sit ali d a se
tñ illa possibilitas logica absolute rōne
sui posset stare. l3 per ipossibile n^o po^a
eā respiceret. p^o i gē oīo rō z nō reducibi-
lis ad aliā quare hoī nō repugnat eē ē
qz pō formalr est hō. z hoc siue in re re-
aliter siue in intellectu cōceptibilr. Et p̄
ma rō quare chimere repugnat esse est
chimera inquātū chimera. Alii igitur
inest ista negatio nihilitas hoī in eter-
nitate z chimere z tñ nō pp hoc ē vñū
magis nihil altero. Uel ēr posset dict⁹
q̄ ab hoīe remouet tñ illud eē z n̄ ali-
quid p̄ns ad eē qd est possibile eē a chi-
mera at̄ remouet eē z suū p̄ns. iō ppter
plura negat eē a chimera q̄ ab hoīe. nō
tñ magis est ista negatio in vno q̄ i a^o.
Sed pōz rñ vñ eē realior. Ad aug. ca-
pacitas forme f3 eū est mā q̄ h3 aliquaz
entitatē verā z nō tñ qualē h3 aīa anti-
christi anq̄ creet. de hoc in li^o 2° disti. 12.

Ad ipm sup Jo. cōcedo qz qñ si due
cause subordinate ambe causant efficiē
sed alr z aliter. qz superior plus cāt. z
ita si cor sit cā supior z man⁹ inferior re-
spectu litterarum vtrunqz causat tam
cor q̄ manus nec tam pū⁹ cor q̄ man⁹ p-
duct lras in aliq̄ vero eē z post ea mā
n^o addit eis quēdā respēz. Ad vlti^m
de Auic. loquit⁹ de fluxu formaz a deo
inquantū intellecte sī. z de fluxu oīs ei⁹
qd est. hoc est rei in vero eē. z cōcedo qz
sicut aliud eē est intellecti inquantū itel

lectū ab eē vero qđ est cēntiarum extra aīaz. ita ē flux^{us} iste et ille alius et alius. et utroq; fluxu fluit res a deo. nō sic in nobis: qz res pexistit extra aīaz vñ in se vñ in cā ad h^{oc} ut moueat intellectū nrm ad actū intelligēdi. nō autē dicit Auic istuz fluxū in esse intellecto eē fluxū in eē qđ dicitur actio. qz eē intellectū est eē distinctuz et totū eē reale tā quidditativū qđ exētie.

Intra distincti

onē. 37. qro vtz deū eē pntē vbiq; fm pōz inferat ipm eē vbiq; fm cēntia. hoc est vtz oipotētia inferat imēnsitatē. Q sic. oē agēs est pns passo fm pñm. 7. phy. 7. h^{oc} imēdiate si imēdiate possz agē i illud. vñ imēdiate si agat in illud imēdiate. oipotens autē pōt agē i qđlibet imēdiate. ergo est pñs cu ilibet imēdiate. Opp^{onit} patet. pñt enim causare aliquid extra vniuersū. 7 tñ ibi nō est fm essētia. qđ rē.

Respondeo. agēs creatuz potest agere vbi nō est. tñ cōiter o3 q sit imēdiatum cuilibz sui pñio passo in qđ agat. lz qñz nō agat in illō passū actōe eiūsdē rōnis actōni q agat in remotū. vñ piscis motifi cās manū piscatoris nō motificat rethe. Qñq; autē in pñmū passū nō agat ead pō actia qua agat in remotū lz agat alia pō actia. sic corp^{us} celeste generās mine rā in vīscerib^{us} terre vel aliqđ mixtū aīa tū vel inaiatū: hic ifert^{ur} agit sua forma sbali. qz nō sbā nō pñt generare sbaz. nec accñs aliqđ in medio pñt eē rō generādī sbaz. est igit forma corp^{us} celestis pō actia i remotū absq; h^{oc} q corp^{us} illō agat in pñmū fm eandē pōz actia fm quā agat in remotū. lz agat in pñmū fm alia pōz actia. lz hoc accidit vñ pp con iunctionē istaz pōz duaz actiaaz i eo dē quaz vtraq; ē actia 7 vna h3 pñmū p passo pportōnato: 7 alia pō actia h3 reliquū passū remotū pportōnātū: vñ accidit pp impfectōz ipi agētia in q ē defect^{us} vñutis actie pp quē defectū pus agit

fm formā impfectiōz q fm pfectiōz. sicut generās corruptibile prius alterat q generat pp illi agētia impfectionez a q pus origine est impfectius. Si igit pñmō tollam^{us} talē duaz pōz pñmū ab agēte creato. 7 2° tollam^{us} ab eo istā imp sectionē q nō oporteat cū pus pducere impfectius. nō videt aliq rō qre nō erit pñs remoto fm pōz fm q est mō pñs sibi in rōne pō^{te} actiue. 7 tñ nō agat in p pñmū nec illa pō sic nec mō nec alia. 7 hoc maxie si illa pō fm quā agat i remotū sit simplr pō actia pfecta. qto enim pfectior forma ē in creatur^e tāto vñ ratō agēdi inremotius. Ex his ad ppo^{nt}. vñ q cū oipotētia q est simplr pfecta pō actia nō reqrat actōez in vñū passū p^{ri}us q in aliud: nec pp diuersas pōs pcur rētes in agēte: nec pp pōez generationē impfectōis. q talis oipotētia sit rō agē di in qđcūq; 7 pducēd: qđcūq; possibi le licet p ipossibile ipm cui^{us} est oipoten tia nō eēt vbiq; 7 fm hoc videt tenēda negatiua ps qōnis. Confirmat si enim oipotētia est volūtas ad cui^{us} velle sequi tur rem eē. cū volūtas possit eque velle dīstans sic pñmū. vñ q si oipotēs eēt p ipossibile in aliq loco determinato 7 n vbiq; posset velle aliqđ esse in alio loco cui nō repugnaret eē. 7 per pñs suo velle illud habēt esse in illo loco. 7 per pñs illud fieret ab oipotentē absq; hoc q oipotens eēt ibi fm cēntia. Confirmat etiā. qz ante mūdi creationē nō est imā ginandū vacuū infinitū qsi ibi fuerit p^{ri}us pñs deus fm cēntiam anteq^{ue} pducēt mundū: imo nō vt alicubi pñs de^{us} f3 cēntiam fuit potēs facē mundū. sic igit ibi pō imēnsitatis nō pexigebat pñsentie pō sue ut pō est. imo pō pus habuit terminū suū q eēt pñtia fm cēntia. ita vñ mō q nō oporteat pñtelligē deū in ali qua pte vniuersi ut ibi aliqđ causet. sed magis ecōuerso pus sit ibi fm potentia vbi prius aliquid causet. 7 tñ licet per impossibile non esset ibi prius fm cēntiam posset tamen ibi causare.

*Deus mensura mea
in pñmū passū*

Ad argumentū in

oppositū dici pōt q̄ illud dictū p̄bi vez
est de agētibz nālibz q̄ agūt per qua-
litatez nāles vel formas nāles actiuas q̄
nō sūt p̄ncipia agēdi in remotū nisi sint
alie forme p̄currentes q̄ sūt p̄ncipia agē-
di in propinquū. ita autē nō est de volū-
tate qua omnipotens agit.

Intra distincti-

onē. 38. quero. vtrūz scia dei
respectu factibilitū sit practi-
ca. Q. nō. 2. metha. finis practice ē op-
nihil autē extra deū est finis eius. Lō-
tra. 6. de tri. c. vlti. Est ars q̄daz oipote-
tis atqz sapiētis dei plena oīz rōnuz vi-
uentiū incōmutabilitū. ars est habitus
practice. ergo 7c. Silr. 83. questionū
qōne. 46. ideo sunt rōnes fm quas for-
matūr omne formabile: 7 multe alie au-
ctoitates sunt ad hoc.

Supra in questōne

de theologia vtrū sit practica vel specu-
latiua multū dictū est de cognitiōne pra-
ctica 7 speculatiua. Breuī autē nūc aliq̄
applicādo ad p̄positū p̄t dici q̄ de rōe
hūitus practici sūt duo. s. cōformitas ad
praxim quā p̄formitatē h̄z ex obō circa
q̄d ē. 7 p̄ortas eius nālis ad eandē praxi
qz praxis ut ab ea dē opatio practica est
opatio q̄ distinguit a speculatiōne. nulla
autē opatio alia a speculatiōne ē in p̄tate
speculatis nisi sit vel esse possit nāl̄ po-
sterior intellectōe vel speculatiōne. cogni-
tio autē nō ponit practica in aliq̄ ut ē ei
nisi respectu praxis q̄ ē in p̄tate ei. Et
ex hoc sciendū vlti. q̄ l3 cognitio pra-
ctica actualissima 7 p̄xia praxi sit al q̄
scia de praxi eliciēda: puta iudiciū de cō-
clusionē sylli practici q̄ p̄clo finis ē mo-
tus intelligētie. sed ab ea incipit opatio.
tñ nō solū ista cognitio est practica q̄ sic
est p̄xime practica s; etiā cognitio pra-
ticoz p̄ncipioz q̄ virtual̄ includit istā

7 etiā cognitio q̄dditatiua terminoz q̄
includit p̄ncipia practica. sic ibi dictū ē
q̄cūqz igit intē nō pōt habē aliquā cog-
nitiōne dictatiuā de opando nāl̄ p̄orez
dictantē illā praxi qua respicit talis cog-
nitio. nec pōt habē cognitiōne p̄ncipio-
rū ex q̄bus iserat talē cognitiōne dictati-
uā opandoz. nec p̄t h̄ic cognitōz q̄ddi-
tatiuā terminoz in q̄bus excludit talia
p̄ncipia. talis intē n̄ v̄ posse h̄ic cog-
nitiōne practica p̄p̄issime sūptā fm illas
duas p̄ditōnes p̄dictas. s. p̄formitatē ad
obiū 7 p̄ortatē. s; intē dīnus p̄pando
cognitōz ei ad actū volūtatis ei nō pre-
h̄z cognitōz dictatiuā aliquā de aliq̄ fa-
ciēdo. nec cognitōnez alicui p̄ncipij. nec
q̄dditatiuā termi includentē p̄n^m practi-
cū. q̄ nō h̄z aliquā cognitōz p̄formē 7 p̄-
orez talī praxi. p̄bō mioris. Si an actū
volūtati dīne posset intē dīnus aliq̄ ta-
lē cognitōz h̄ic: h̄iet eā mē nāl̄ 7 necio.
qz oīs cognitio p̄cedēs ibi actū volūtati
est mere nāl̄is 7 p̄ cēntiā ut ip̄a ē rō mē
nāl̄is itelligēdi. de necitate q̄ cognosceret
hoc esse faciendū. 7 tūc volūtas cui hoc
offert nō posset nō velle istō: qz tūc pos-
set eē n̄ recta. qz volūtas potēs dīscorda-
re a rōe practica p̄t eē n̄ recta d̄ necitate.
q̄ volūtas dīna veller h̄ opandū. 7 per
p̄ns oia. qz q̄ rōe eēt d̄ vno eadē rōe 7 d̄
alio. Hic instat p̄: qz p̄ istā rōnez intē
dīnus nō h̄iet aliquā cognitōz speculati-
uā. aut enī volūtas necio veller illū intel-
lectū speculari. 7 tūc n̄ eēt libertas p̄ma
ex p̄te volūtatis. aut posset nō velle illū
intellectū speculari. 7 tūc posset eē nō re-
cta. Et p̄terea. si p̄mo offerat intelle-
ctui dīno aliq̄ lex v̄lis puta oē gloriificā-
dum esse gratificādū. 7 istā acceptat vo-
lūtas dīna. 7 ex h̄o statuit aliq̄ lex sapie.
7 2° offerat intē volūtati Petri eē b̄nifi-
candū. si volūtas istā acceptet v̄ ex hoc
intellectū cognoscē Petri esse gratificā-
dū: 7 h̄o cognitōe dictatiua n̄ accepta i se
formāl̄ a volūtate: l3 volūtas verificā-
uerit p̄missas ex q̄bus intē istāz habet.

Ad p^mū istoz. intellectus diuus ex necessitate nature est speculatiu^s. ⁊ n̄ est ad hoc formalr libertas licet nō sit sine volūrate p^placente. deus enī necio ē sci^s ens nō aut volūrate est sci^s p^prie sicut necitate nō volūrate ē de^s. qⁿ igit argu^r is si voluntas non possit nō velle intellectū speculari. q̄ nō est sūme libera. n̄ se quis. q^z libertas ei^s nō est ad intrinseca. que q̄si p^pcedūt actū eius. sed libertas ei^s est ad omia factibilia. ⁊ iō est necesse ponē p^mā determinationē in volūrate respectu factibiliū. nō sic aut eē si inte^s p^pacticus p^pdeterminaret. imo nec p^prie libertas possz saluari in volūrate respectu factibiliū. s^z nec p^ptingētia aliq^z. q^z inte^s necessario p^pdeterminaret eā mera necitate nālī. ⁊ volūtas necio p^pformaret se intellectū. q^d aut necio etiā necitate p^pntie ē p^pforme necio nō pōt eē p^ptingens. **A**d 2^m dico. q^d inte^s diu^s nō sic cognouit ali qua discurredo sicut p^pcedit ar^m. sed distinguen^do de instāti nāe in p^mo app^prehendit quodcūq^z opabile: ita v^lia p^pincipia opabiliū sicut opabilia p^pricularia. Et in 2° offert oia ista volūtati quozum oīuz aliqua acceptat tam p^pncipioz p^pacticoz q^d p^priculariū opabiliū. ⁊ tūc i 3° signo intellectus sit eque imēdiatē illa p^pricularia sic illa v^lia. ⁊ ita nō acq^prit cognitionē illoz p^priculariū ex p^pncipijs p^pdeterminatis per voluntatē. hoc magis patebit in questione de sciētia dei respectu futurozū contingentium.

Ad auctoritatem

Aug. dico q^d ars ē hitus cū vera rōe factiuius. ex 6° ethy. ⁊ put cōplete accipit diffinitio artis intelligit rō recta hoc est directiua siue rectificas potentiā aliā cuius est opari fm artē. diminute aut ars est hitus cū vera rōne qⁿ ē t^m hitus ap^pphensiuus rectitudis agendoz ⁊ nō habitus directiu^s siue rectificatiu^s in agendis. hoc 2° mō potest p^pcedi ars in deo. q^z posita determinatiōe voluntatis eius

respectu quozūcūq^z operandoz intellectu eius cognoscit istū ordinē opandum. ⁊ tūc est ibi recta rō. hoc ē cōg^pscōs rectitudinē. nō t^m recta rō. h^o ē directia ipius potētie opantis. ⁊ h^o maxie si ponat pō illa opans extra eē volūtas ⁊ nō aliq^z aliā potētia executiua. q^z si poneret aliq^z potētia executiua aliā a voluntate videt ibi posse saluari recta rō alio mō se habēs respectu illius potētie opantis fm eam quā possit mō saluari respectu voluntatis. Per idem patet ad illud Aug. quia idē sunt obiecta secundaria cognita sicut dictū est p^pus. fm que sunt aliqua extra. nō t^m ipa includūt aliquā noticiā dictatiuā de opando vel de nō opando. licet ipa resp^pntēt opabilia. s^z cognitio operabilis non est scientia p^pactica nisi virtualiter includat p^pncipium vel conclusionem p^pacticā. sic non est b^o ideis in intellectu diuino.

In secūda par

te dīl. tractat m^gr de infallibilitate scientie diuine. Et dī. 39. tractat d^o imutabilitate scie diuine. qⁿtu^s igit ad istā materiā put scia diuina resp^picat simplr ex^pntias rerū quero quīq^z. Primo vtrū deus hēat noticiā determinatā omniū quantū ad omēs p^pditiones ex^pntie. 2° vtrū hēat certā noticiā ⁊ infallibilē omniū quantū ad omēs p^pditiones ex^pntie. 3° an hēat imutabilē noticiā de oibus qⁿtu^s ad oēm p^pditionē ex^pntie. 4° an necio sci at omnē p^pditionē ex^pntie omniū. Et 5° vtrum cum determinatione ⁊ certitudine scientie sue possint stare aliqua cōtingentia ex pte rez in ex^pntia. ⁊ hec sūt qⁿ p^pnt: q^z p eadem simul soluuntur.

Ad p^mam questio

nē arguo q^d nō. q^z fm p^phm p^p phiermenias. In futuris p^ptingētib^z nō ē determinata veritas. q̄ nec scibilitas determinata. q̄ nec inte^s h^z noticiā de eis determinatā.

Cōfirmat rō p^p p^pbatōnē suā ibidem:

q: tūc nō oportet p̄siliari neq; negotiari ita videt si est aliq̄ determinata noticiā d̄ aliq̄ futuro p̄tingenti nō oꝝ negotiari n̄ p̄cōsiliari. q: siue p̄siliemur siue nō hoc eveniet. Preterea pō dei si eēt limitata ad vnā ptem eēt imperfecta. q: si deus ita posset hoc q̄ nō possit eius oppositū eēt pō limitate et n̄ oipoterē. q̄ eod̄ mō si ita sciat vnā pte q̄ n̄ allā eēt limitatus fin sciam et nō oisciens. Lōtra Heb. 4. oia nuda et apta sūt oculis ei. et glo. ibidē dicit. i. ex oī pte plene vīsa. igit h̄ certā et determinatā noticiā de oibus q̄n̄ tum ad omē cognoscibile in eis.

Ad secundam que

stionē arguo q̄ nō. q: seq̄t de nōuit me scilicet cras et nō sedēbo cras. q̄ decipit. q̄ a sili sequit deus nōuit me scilicet cras et possū nō sedē cras. q̄ deus p̄t decipi. p̄a illatio ē manifesta. q: credēs illud qd̄ non est in re decipit. p̄bo ex h̄o q̄ p̄na teneat q: sic ad duas de inē sequit p̄clo de inē esse. ita ex vna de inē et altera de possibi sequit p̄clo de possibili. Preterea. si deus scit me scilicet cras et possibile est me nō sedē cras ponat inesse. nō sedēbo cras. sequit q̄ de decipit. sed ex positōe possibilis inē non sequit impossibile. igit ista deū decipi nō erit impossibile. Ad oppositū Heb. 4. ut supra dictū est.

Itē in p̄mo oio p̄fectissimo nulla est imperfectio. sed si deus nullā talē noticiā habet esset imperfectus. q̄ rē.

Ad tertiā questio

nē arguo q̄ nō. a p̄dictorio ad p̄dictio nō p̄t eē trāsitus sine aliq̄ mutatiōe. q: si nulla sit oīno mutatiō nō videt aliq̄ mō q̄ illud qd̄ fuit p̄us verū sit mō falsum. igit si deus sciens a. p̄t nescire a. h̄o videt p̄ aliquā mutatiōē possibile nō nisi in ip̄o a. ut scitū a deo. q: nullū eē h̄z nisi i scia dei. et p̄ p̄ns eius mutatiō nō p̄t esse sine mutatiōe scie dei qd̄ est p̄positum.

Preterea. q̄cquid nō est a. et potest eē

a. potest incipere eē a. q: nō v̄t eē intelligibile q̄ affirmatiō negatiōis q̄ non inest possit inē nisi incipiat eē. q̄ si deus non scit a. et p̄t scire a. p̄t incipere scire a. q̄ p̄t mutari ad scire a. Preterea 3. si de de nō scit a. et p̄t scire a. quero q̄ est ista pō aut est passiva et tūc est ad formā et seq̄t mutatio. aut est activa. et p̄t q̄ n̄alis. q: irelect' ut intellect' nō est liber s̄z n̄alr agēs tal aut pō n̄ p̄t agē postq̄ n̄ egit nisi mutet. igit ut p̄us sequit mutatio. Oppositum p̄t. s. ex di. 8. q̄ nihil ē in eo mutabile.

Ad quartā questio

nē arguo q̄ sic. q: deus imutabilr scit a. q̄ nescio p̄ a. intelligat a n̄xpm fore. p̄bo p̄ntie p̄: q: nō ponit in deo necitas nisi imutabilitatis. q̄ q̄cquid est in eo imutabiliter: nescio est. 2. q: oē imutabile v̄t de eē necessariū formalr. sic oē possibile qd̄ repugnat nescio videt eē mutabile. omne enim tale possibile ex se nō ē et ab alio p̄t eē. ip̄m aut eē post nō eē siue ordine duratiōis siue ordine n̄e nō videt posse eē sine aliqua mutabilitate. Preterea. q̄cquid p̄t eē in deo p̄t eē tēz deo et per p̄ns deus. sed q̄cquid p̄t esse deus de necitate est deus. q: deus ē imutabilr. q̄ q̄cquid p̄t eē in deo de necitate ē deus scire aut a. p̄t eē in deo. q̄ de necitate est deus. et p̄ p̄ns simplr nescio scit a. Preterea. omis p̄fectio simplr absoluta d̄ necessitate inest deo. scire aut a. est p̄fectio simplr. q: alio q̄n nō esset deus p̄fectus si nesciret a. formalr. q: nō est imperfectus nisi p̄p carentiā p̄fectōis simplr. q̄ nescio scit a. Oppositū. si deus nescio sciret a. q̄ a. esset necessario scitum. q̄ nescio verum. p̄ns falsū. q̄ et a n̄s.

Ad quintā questio

nē arguo q̄ nō. q: sequit deus scit a. q̄ necessario crit. a n̄s est necessariū. p̄bo p̄ntie. q: actus rōnalis nō distrahit p̄p materiā sup̄ quā trāsīt. sic loqui non distrahit si trāseat sup̄ hoc qd̄ ē me nihil loq̄.

sequit̃ enī. dico me nihil dicere. ḡ aliqd dico. ḡ a fili scire nō distrabit pp̃ mām sup̃ quā transit. ḡ cū scire dei sit simplr̃ necessariū nō distrabit ab hac necitate pp̃ hoc qđ trāsīt sup̃ ptingēs. Preterea omē scitū a deo fore necio erit. a. est scitū a deo. ḡ rē. maior est vera. put ē de necio. qz p̃dicatū de necitate inest s̃bo. r̃ mior est de inēē simplr̃: qz p̃ eternitate vera. ḡ sequit̃ p̃clo de necio. Oppo^m ens diuidit in necessariū r̃ ptingēs. ḡ intellectus intelligēs ista fm̃ rōnes suas p̃ prias itelligēt hoc ut ē necessariū. r̃ illd̃ ut ptingēs. alioqñ nō itelligēt ista ut sūt alia entia. r̃ per p̃ns illa scia nō tollit cōtingentiā ab eo quod est scitū.

Circa istas questio

nes ponit̃ certitudo diue scie resp̃cū omniū quantū ad oēs p̃ditiones ex̃t̃ie. pp̃ ideas que ponunt in intellectu diuo. r̃ h̃ pp̃ p̃fectionē eaz̃ in rep̃tando. qz rep̃sentāt illa quoz̃ sūt nō solū fm̃ se totuz̃ s̃z̃ et fm̃ oēm rōez̃ r̃ bitudiez̃ extremoz̃ r̃ ita in intellectu diuo sūt rō sufficiens nō tm̃ simplr̃ apprehēdendi illa ideata s̃z̃ et apprehēdēdi oēm vnionē illoz̃ et oēm modū ipoz̃ ideatoz̃ p̃tinentez̃ ad existentiā eoz̃. Contra. rōes cognoscēdi terminos alicui cōplexionis nō sufficiēter causāt noticiā illi cōplexionis nisi illa nata sint cognosci ex terminis. p̃ple^xio at̃ ptingēs n̄ ē nata p̃fici ex imis. qz tūc nō tm̃ eēt necia s̃z̃ etiā p̃ma r̃ imedi^ata. ḡ rōnes cognoscēdi terminoz̃ q̃tū cunqz̃ p̃fecte rep̃tēt eos nō sūt sufficiētes cause p̃gnoscendi illā cōplexionē cōtingentē. Preterea. idee mere nāl̃r rep̃sentāt illd̃ qđ rep̃tāt r̃ s̃b rōe s̃b q̃ aliqd̃ rep̃tāt. qđ pbat ex hoc. qz idee sūt i intellectu diuo añ oēm actū volūtariis diue. ita qz nullo mō sūt ibi p̃ actū volūtariis diue. sed qđquid nāl̃r p̃cedit actuz̃ volūtariis est mere nāl̃e. accipio igit̃ tuas ideas extremoz̃ que rep̃sentant i eis puta hoīs r̃ albi. quero aut iste ex se rep̃sentāt cōp̃ositionē istoz̃ extremoz̃um

aut diuisionē aut vtrūqz̃. Si tm̃ cōp̃ositionē. ḡ nāl̃r cognoscit illā. r̃ ita mō necessario. r̃ per p̃ns nullo mō cognoscit diuisionē. eodē mō si tm̃ rep̃tāt diuisionē. si vtrūqz̃. igit̃ deus p̃ istas nihil nouit. qz scire p̃dictoria ē vel esse vera nihil est scire. Preterea. eodē mō sunt idee possibiliū nō futuroz̃ sicut futuroz̃. qz differētia ista possibiliū non futuroz̃ a futuris nō est nisi p̃ actū volūtariis diuine. ḡ idea futuri possibilis n̄ magis rep̃tāt ipm̃ futurū esse q̃ idea possibilis nō futuri. Preterea. nō magis representabit idea futuri ipsum ponendū esse in hoc nunc q̃ in illo.

Aliter ponitur qz certā noticiāz̃ habet deus de futuris ptingētibus. per hoc qz totus fluxus t̃pis p̃sens est eternitatis: r̃ oīa que sūt in t̃pe. qđ p̃batur per hoc: qz eternitas est imensa r̃ infinita. r̃ per p̃ns sicut imensū est simul p̃sens oī loco: ita eternuz̃ est s̃l p̃sens toti t̃pi. Et declarat per exempla. r̃ vnū qđcū ē de baculo fixo in aqua iuxta quē baculuz̃ r̃ si totus fluui^{us} fluat successiue r̃ sic s̃l p̃sens baculus successiue oībus p̃tibus fluuij. nō tamē baculus est imensus respectu fluuij. qz nō est simul p̃sens toti. ḡ eodē mō si eternitas eēt quoddā stans sicut baculus iuxta quā flucret tempus ita qz nūq̃ eēt simul sibi p̃sens nisi vnū instans t̃pis: sicut nec baculo s̃l p̃sens est nisi vna pars fluuij. eternitas nō esset imensa respectu t̃pis. Confirmat etiā istud. qz nūc eternitatis vt ē cū nūc t̃pis nō coequat sibi. igit̃ vt est cū isto nūc excedit ipm̃. nō aut̃ excedēt ipm̃ nisi ut est cum isto nunc eēt simul cum alio. Cōfirmat etiā hoc. quia si totū temp^{us} posset simul esse extra nūc eternitatis eēt s̃l p̃sens toti isti tēpori. sed licet tempori repugnat. p̃pter eius successiōē simul eē: nihil tamē p̃pter hoc p̃fectionis tollitur eternitati. ḡ ipa eternitas mō est eque p̃sens toti t̃pi r̃ cuilibet existenti in t̃pe.

Confirmat etiā istud per aliud exem

plum de centro in circulo. quia si pone-
retur tempus fluens esse circumferentia cir-
culi et nunc eternitatis esse centrum: quoniam
est fluxus in tempore: tamen totus fluxus
et quilibet pars eius esset per se presens centro
Ita in proposito omnia in quacumque parte
temporis habentia existere siue sint in hoc
nunc temporis: siue ipsa sint preterita siue
presentia vel futura. omnia presentia sunt re-
spectu nunc eternitatis. et ita quod est eter-
nitate videt ea partialiter propter tale co-
existentiam. sicut ego possum videre presen-
tialiter illud quod in isto instanti video.

Contra istud arguitur primo reducendo con-
tra eos quod ibi adducunt de imensitate.
quia posito quod locus possit crescere con-
tinue in infinitum ita quod sicut tempus est in
continuo fluxu ita deus augeat locum in-
finitum. imensitas tamen dei non esset sibi ratio coex-
istendi alicui loco in aliquo nunc nisi ex-
istenti. non enim deus per imensitatem suam co-
existit alicui in loco nisi quod est in illo. sed
posset causare locum extra universum. et
tunc per imensitatem suam coexistere illi: si
igitur imensitas non est ratio coexistendi loco
nisi actuali et non potest quod non est. pari ratione
eternitas non erit ratio coexistendi alicui nisi
existenti. quod illud quod non est nulli potest coexistere
quod coexistere dicitur rationem realem. sed reus non
est realis cuius fundamentum non est reale.

Item si effectus habet esse in seipso respectu
causae prime simpliciter est in se quod respectu nul-
lius habet verius esse. unde illud quod dicitur tale
respectu causae prime simpliciter potest dici tale. si
igitur aliquid futurum sit in actu respectu dei. igitur
simpliciter est in actu. igitur impossibile est postea
ipsum poni in actu. Item si sessio mea fur-
tura non tamen quod ad entitatem quam habet esse co-
gnoscibili. sed et quam habet in esse existentie est nunc
presens eternitati. igitur nunc est. producta in illo esse
a deo. nam nihil aliud a deo habet esse in fluxu
temporis nisi sit productum a deo secundum illud esse. sed
ista sessio deus producit vel aiaz angelus
quod idem est. igitur illud quod iam ab ipso productum est ite-
rum producit in esse. et ita bis producit in esse.
Item ista possumus non vivere ad illud per quod.

ponit. scilicet ad habendam certam noticiam futuroz
et per quod dicitur: quia ista sessio propter hoc presens est eter-
nitati secundum quod est in aliquo parte temporis ipsa tamen est
futura in se. et secundum hoc quod futura est et a deo
producenda. quoniam utrum habeat certam noticiam
eius. si sic igitur hoc non est per hoc quod iam existens est
sed per quod futura est. et ista certitudine oportet po-
nere per aliquid aliud. et illud sufficit ad omnem
cognitionem certam de existentia huius rei. si non
nouit ipsam certitudinaliter sic futura. igitur pro-
ducit ipsam non per cognoscens ipsam. cognos-
cet autem certitudinaliter ipsam cum fuerit pro-
ducta. igitur aliter nouit facta quam fienda quod est per
Augustinum super Genesim. 2. quod quod inter deum nulla
certitudine accipit ab obiecto aliquo alio ab
essentia sua. tunc enim vilescit. unde nunc etiam
de sessione mea quod est nunc in actu posita non
habet intellectus deus certitudinem causatam in
ipso ab ipsa sessione. non enim mouet sessio
intellectum eius. igitur eodem modo omnia temporalia si
sunt in existentia sua presentia eternitati sed illas
existentias eorum non faciunt certitudinem in in-
tellectu deo de eis. sed oportet per aliud de eis
habere certam noticiam de existentibus: et illud
aliud sufficit nobis. Preterea isti po-
nunt quod eum angelus est oino simplex coex-
istens toti tempore. igitur angelus quod est in eum presens
est toti fluxui temporis et omnibus eius partibus
ergo videtur secundum illam rationem eorum
quod angelus possit naturaliter cognoscere
futura contingentia.

Tertia positio dicitur quod
licet ali-
qua respectu scie diuine sint necessaria. tamen
non sequitur quin respectu causarum priorum
possint esse contingetia. Et confirmatur per
Boetium. 5. resolutionum. c. vlti. siue prolo-
ga. ubi dicit sic. Si dicas quod euentus de-
videtur illud non euenire non possit. quod autem
non potest non euenire illud necessitate con-
tingere: mecum ad hoc nomen necessitatis
astringas. Rudebo. idem futurum cum ad
diuinam noticiam refertur est necessarium. cum
vero in sua natura preponderat liberum propositum est
et a viculis necessitatis absolutum. Pro
hoc etiam arguitur. quod imperfectio potest in

esse effectui a cā p̄xima lz nō a cā remo-
ta siue p̄ori: sicut deformitas ē in actu a
volūtate cāta. nō aut̄ inq̄tū ē a volūta-
te diuina. ideo peccatū nō reducit in deū
vt in cāz sed t̄m imputat volūtate crea-
te. lz q̄tū est ex pte dei q̄ est cā remota
ēēt necessitas rez. t̄m ex cāis p̄xis earum
pōt eē p̄tingētia in eis. Cōtra ista argu-
tum ē di. 2°. vbi pbatū est deū eē intelli-
gentem 7 volētē alia existere p̄tingēt per
p̄tingētiā rez. qz nulla p̄tingētia pōt esse i
cāione alicui⁹ cause respectu sui effect⁹.
nisi p̄ma cā p̄tingēter se hēat ad cāz p̄xi-
mā sibi v̄l ad suū effectū. Qd nūc pbat
breuiter ex h^o qz causa mouēs inq̄tū mo-
ta si necessario mouet necario mouet. q̄
libet igr cā 2^a q̄ pducit inq̄tū mota a p̄-
ma si necario mouet a p̄ necario mouz
p̄ximā sibi l pduc suū effectū. tota ḡ or-
dinatō cāz v̄l qz ad vltimū effectū necario
pducit si hitudo p̄ cause ad sibi p̄ximā
sit necessaria. Preterea. cā p̄ori pus nāli-
ter simplr respic effectū suū qz cā poste-
rior. ḡ in illo p̄ori si hz necessariā hitudi-
nem ad ipm dabit sibi eē necessariū. In
2° aut̄ instātū nāe nō pōt causa p̄p̄inqua
dare sibi eē p̄tingēs. qz iā p̄intelligit h̄re
a p̄ cā esse repugnās p̄tingētie. nec pōt
dicere qz in eodē instātū iste due cāe dāt
esse cāto. qz sup illud eē nō posset funda-
ri necessaria hitudo ad illaz cām p̄fecte
dātē esse 7 p̄tingēs hitudo ad aliquam
aliā cāz. Preterea. q̄cqd pducit a causā
posteriorib⁹ pōt imediate pduc a p̄. 7
tūc h̄et eandē entitatē quā mō hz. 7 tūc
esset p̄tingēs sic 7 mō est cōtingēs. hz er-
go p̄tingentiā suā etiā mō a cā p̄ma. 7 n̄
t̄m a causa p̄xima. Preterea. de mul-
ta pduxit imediate 7 p̄pucit. sicut crea-
uit mūdū 7 nūc creat anias. 7 t̄m omnia
contingenter.

Contra solutōnem

istaz q̄onū sic pcedēdū ē. p̄ videndū est
quō p̄tingētia sit. 2° qualis cū hoc stet
certitudo 7 imutabilitas diue scie d̄ eis.

Quantum ad p̄mā

dico qz istud disūctū necessariū v̄l pos-
sibile ē passio entis circūloquēs passioez
p̄uertibile cū ente. sic sūt multa alia illi-
mitata i entib⁹. passioēs at̄ eni p̄uertibi-
les vt cōius imediate dicūt de ente qz es
h̄z p̄ce^m simplr simplicē. 7 iō nō pōt esse
mediū in ipm 7 suā passionē qz neutri-
us ē diffō q̄ possit eē mediū. si etiā sit ali-
q̄ passio entis nō p̄^a difficile ē vidē p̄ quā
roez p̄orē vt p̄ mediū possit pcludi d̄ en-
te. qz nec facile ē videre ordinē passionū
entis. nec si ille ordo cognoscet̄ viderent̄
p̄p̄os assūpre ab eis p̄missia eē mul-
tū euidentiores p̄conib⁹. In passioib⁹ at̄
disūctis lz illud totū disūctū nō possit
demonstrari de ente t̄m cōit̄ sūpto illo ex-
tremo qd ē min⁹ nobile de aliq̄ ente pōt
pcludi aliud extre^m qd ē nobil⁹ de aliq̄
ente sic seq̄t si aliq̄d ens ē finitū. ḡ aliq̄d
ens ē infinitū. 7 si aliq̄d ens ē p̄tingēs ḡ ali-
q̄d ens ē necariū. qz i talib⁹ nō possz entē
p̄ticularit̄ iesse ip̄fectius extre^m nisi ali-
cui entē iesset p̄fecti⁹ extre^m a q̄ depēderz
Sed nec isto^o v̄l posse pcludi extre^m ip̄-
fecti⁹ talis disūctōis. nō. n. si p̄fecti⁹ est i
aliq̄ ente necesse ē ip̄fecti⁹ eē in alio en-
te. 7 h^o nisi illa extrēa disūcta eēt corre-
latia sic cā 7 cārum. igr nō pōt oñdi de
ente p̄ aliq̄d pus mediū disūctū h^o neca-
rium v̄l contigēs. nec etiā ista pars disū-
cti qd est p̄tingēs posset oñdi de aliquo
supposito necessario. 7 iō v̄l ista aliq̄d
ens est p̄tingēs esse vera p̄ 7 nō demon-
strabil⁹ p̄p̄i qd. vñ p̄hs arguēs p̄ necitatē
futuroz n̄ dduc ad aliq̄d ip̄possibilē ipo-
teli. lz ad aliq̄d ip̄possi^m nobis māifesti^m. s.
qz nō o3 nec p̄siliari nec negociari 7 iō ne-
gātes illa māifesta idigēt p̄cā l̄ sensu. qz
fz Auid. p̄ mēt̄. negātes p̄^m p̄n^m sūt va-
pulādi l̄ exponēdi igni q̄us p̄cedāt qz n̄
ē idē p̄buri 7 nō p̄buri v̄l vapulare 7 n̄
vapulare. 7 ita ēt isti q̄ negāt aliq̄d ens
p̄tingēs exponēdi sūt tormentis quousqz
p̄cedant qz possibile ē eos nō torqueri.

Supposito q̄ isto tanq̄ m̄ifesto vō
q̄ aliquod ens est p̄tingens inquirendū
est quō possit saluari p̄tingentia in enti
bus. Et dico q̄ p̄pter p̄mā rōem factā
p̄tra tertiā opi. q̄ magis explicita ē dis.
2. in q̄ōne de esse dei q̄ nulla cārio aliē
cāe potest saluare continētia nisi p̄ma
cā ponat īmediate p̄tingēter cāre. 7 h̄
ponēdo in p̄ma cā p̄fectā cālitate sic ca
tholici ponūt. p̄mū aut ē cāns p̄ intel
lectū 7 volūtate. 7 si ponat tertiā potē
tia executiua aliā ab istis nō iuuat ad p̄
positū. q̄ si necessario intelligat 7 velit
necessario p̄ducit. o3 q̄ p̄tingentiā ista
rum querere in volūtate diuina vel in
intellectu diuino: non aut in intellectu h3
actū p̄mū an oēm actū volūtatis. quia
q̄cqd intellect⁹ intelligit hoc mō intelli
git mere nāliter 7 necessitate nālī. 7 ita
nulla p̄tingentia pōt ēē in sciēdo aliqd
q̄d non scit vel i intelligēdo aliqd q̄d nō
intelligit tali intellectōe p̄ma. P̄mā
q̄ p̄tingentiā o3 querere in voluntate di
uina. q̄ vt videat qualis sit ponēda p̄i
vidēdū est in volūtate n̄ra. 7 ibi tertiā.
p̄mo ad que sit libertas voluntatis n̄re
2° qualr istā libertate3 sequat possibili
tas siue cōtingētia. Et 3° de logica disti
ctione p̄ponum quō exprimis possibili
tas siue cōtingentiā ad opposita.

Quātum ad p̄mū dico q̄ volūtas i
q̄tum est act⁹ p̄mū libera ē ad opposi
tos actus libera ē est mediantib⁹ illis
actib⁹ oppositis ad opposita obā in q̄
tēdit 7 vltērī ad oppositos effect⁹ q̄s p̄
duc. p̄ma libertas h3 n̄cōio aliqūā ipse
ctōez ānexā: q̄ potētiālitatē passiua vo
lūtāt 7 mutabilitatē tertiā libertas nō
est p̄ma. q̄ 7 si p̄ ipossibile nihil efficer
extra adhuc inq̄tū volūtas posset libē
tēdere in obā. Media aut rō libertatis
ip̄a ē sine ip̄fectōe imo n̄cōia ad perfe
ctionē. q̄ ois potētia p̄fca pōt tēdere in
oē illud q̄d est natuz esse obm talis po
tētie. q̄ voluntas p̄fecta pōt tēdere in oē
illud q̄d natū est esse volibile. libertas

igit p̄ma sine ip̄fectōe inq̄tum liber
tas ē ad opposita obā in q̄ tēdit. cui vt
sic accidit vt oppositos effect⁹ producat

De 2° dico q̄ istā libertatē cōcomita
tur vna potētia ad opposita manifesta
l3. n. nō sit in ea potētia ad sū velle 7 nō
velle. q̄ hoc nihil ē. tñ in ea est potētia
ad velle post nō velle sū ad successiōez
opposito3 actū. 7 ista potētia est māi
festa i oib⁹ mutabilibus ad successiōē
opposito3 i eis. tñ est 7 alia nō ita māi
festa absq̄ oī successiōe. ponēdo. n. vo
luntatē creatā tñ h̄re esse in vno instan
ti. 7 q̄ ip̄a in illo instāti h̄eat hanc voli
tione non n̄cōio tūc h̄eret eā. p̄batio. si
enī in illo instāti h̄eret eā n̄cōio cū non
sit cā nisi in illo instāti qñ cāret eā. ergo
simplr volūtas qñ cāret eā n̄cōio cāret.
non. n. mō est p̄tingens cā q̄ p̄existebat
an istud instās in quo cāt 7 tūc vt p̄xi
stens potuit cāre vel nō cāre. q̄ sic hoc
ens qñ est ē n̄cōiuz vel p̄tingēs. ita causa
qñ cāt tūc cāt n̄cōio vl p̄tingēt. ex quo
igit in isto instāti cāt hoc velle 7 nō ne
cessario iō cōtingentē est q̄ potētia h̄
cāe ad oppositū ei⁹ q̄d cāt sine successiō
ne. 7 ista potētia real est po⁹ prioris nā
lit vt act⁹ p̄mī ad opposita q̄ sūt posteri
ora nālī vt act⁹ scōi. act⁹. n. p̄m⁹ p̄sidera
tus in illo instāti in q̄ est p̄or nālī actu
2° ita ponit illū in esse tanq̄ effectū suuz
p̄tingētē q̄ vt prior nālī posset eq̄ ponē
aliud oppo⁹ in eē. Hanc ē potētiā rea
lē actiua priorē nālīter ip̄o q̄d p̄ducit:
p̄comitat potētia logica q̄ est non repu
gnātia terminoz. volūtati. n. vt ē act⁹
p̄m⁹ etiā qñ p̄duc hoc velle n̄ repugnat
oppo⁹ velle. tū q̄ cā p̄tingēs ē respectu
sui effect⁹. 7 iō nō repugnat sibi oppo⁹.
in rōe effect⁹. tū q̄ vt sūm est p̄tingēter
se h3 ad istū actū vt iōrmat. q̄ sbo nō
repugnat oppo⁹ sui accitīs p̄ accitīs. li
bertatē igit volūtatis nostre inq̄tum ē
ad oppositos actus cōcomitat poten
tia tā ad opposita successiue q̄ ad op
posita p̄ eodē instanti. hoc ē q̄ alitruū
dd

possit inesse sine altero. et ista pō 2° ē cā
realis actus pū nāliter q̄ logica. s. 4.
potētia n̄ cōicat istā. s. ad opposita sūt.
qz illa nulla est. Ex isto 2° p33^m. s. dī
stinctio huius pōnis volūtas volens
a. pōt non velle. a. hec. n. in sensu pōis
falsa ē vt significetur possibilitas huius
pōnis voluntas volēs. a. non vult. a.
vera autē est in sensu diuisionis vt sig
nificetur possibilitas ad opposita suc
cessiue. qz voluntas volēs. p. a. pōt nō
velle. p. b. Sed si etiā accipiāmus pō
nem de possibili vniētē extrema p eo
dem instanti. puto istā voluntas n̄ vo
lens aliquid. p. a. pōt velle. p. a. adhuc
ista ē distinguenda fin pōnē et diuio
nē. et in sensu cōpōis ē falsa. s. q̄ sit pos
sibilis q̄ ipsa sit sūt volēs. p. a. et nō vo
lens. p. a. Sensus vero diuisionis ē ve
rus. s. ut significet q̄ illi volūtatī cui in
est velle. p. a. possit inesse nō velle. p. a.
sed nō sic sūt stabit. ita non velle qz tñ il
lud velle nō incēt. Et ad intelligen
dū istā scōaz distinctiōez q̄ ē obscurior dico
quod ē sensu q̄ pōis ē vna categori
ca cuius sūm est istō voluntas non vo
lēs. p. a. et p̄dicatū volēs. p. a. et tunc tñ
attribuit h^o p̄dicatū possibiliti huius sū
iecto cui repugnat et p pōis impossibilitē
sibi cōuenit qd notat possibiliti sibi cō
uenire. In sensu diuisionis sūt due pō
nes categorice enūciātes de volūtatē
duo p̄dicata in vna pōnē de inēē enū
ciat de volūtatē hoc p̄dicatū non vel
le. a. q̄ categorica intelligitur p pōez
implicitā. in alio autē cathe^o de possibi
li enūciatur possibilitē velle. a. et iste
due p̄positiones verificantur. p. a. qz si
gnificant p̄dicata sua attribuire sūo
p eodē instanti. et hoc quidem verum
est. nam volūti isti in eodem instan
ti conuenit non velle. a. cum possibili
tate ad oppositum pro. a. sicut sigāt i^a
de possibili. Exemplum huius disti
ctionis est in ista omnia homo qui ē al
bus currit. q̄ posito isto casu q̄ omnes
homines albi currant et non nigri nec

medij vera est in sensu compositionis
et falsa in sensu diuisionis. in sensu p̄po
sitionis est vna pō hñs vnum subiec
tum determinatum per hoc qui est al
bus in sensu diuisionis sunt due p̄pōes
enūciātes duo p̄dicata de eodē sū
iecto. Consimilit in ista ois hō q̄ ē alb^o
necessario ē animal. q̄ in sensu p̄pōis
est falsa. qz p̄dicatū nō necessario pue
nit toti huic sūo. In sensu vō diuiois
vera est quia de eodem subiecto notan
tur dici duo p̄dicata alterum necessa
rio alterum absolute sine necessitate. et
ambo conueniunt. et ambe ille cathego
rice vere sunt.

Sed contra istam

di. arguit t̄plicitē q̄ ipa nō sūt logica.
nec q̄ pō aliq̄ sūt p aliq̄ instanti ad op
positū eius qd inest i illo instanti. P̄io
p istā pōnē p̄ p̄yer. oē qd ē qn ē necē
est cē. 2° p illā re^{om} arti obligatorie po
sito falso contingentē de p̄nti in instanti
negādum est p̄imum cē. quā regulā p
bat ille p hoc q̄ illud positiū sustinēdū
ē tanq̄ vez. s. sustinēdum est p aliq̄ in
stanti p quo ē possibile nō autē ē verū
possibile p illo instanti pro q̄ ē positiū
qz si cē possibile pro illo instanti. ergo
possi^z cē vez. et tunc vel per motum vt
mutationem. sed neutro modo quia
morus non est in instanti. nec mutatio
est in aliquo instanti ad oppositum ei^o
quod tunc inest quia simul sunt muta
tio et terminus mutationis. Pre
terea tertio si pro aliquo instanti sit po
tentia ad aliquid cuius oppositum inē
aut ista ē potentia cum actu aut ante
actum non cum actu patet. nec ante ac
tum. quia tunc esset ad actum pro alio
instanti quam pro quo inest illa poten
tia. Ad p̄imum respondeo q̄ illa
pō Arl. pōt cē cathe^o l̄ ypoth^a. sic et
ista aial currere si hō currit ē necē. hec
quidem secundum quod conditiona
lis est. est distinguenda secundū quod
necessarium potest dicere necessitatem

prie vel consequenti. p^o mō ē vā 2° mō
est falso. secundum autem q^o est cathe^o
sensus est hoc totum currere si homo
currit predicatur de animali cu^o modo
necessitatis. 7 cathe^o est vera quia predi
catum sic determinatum necessario inē
subiecto l^o non predicatū absolute. 7 iō
tunc arguere a predicato sic determina
to ad predicatum absolute sumptum ē
falsa secundum quid 7 simpliciter. Ita
dico hoc q^o si ista p^o Ari. accipitur
vt ē ypathetica tpalis tā necessitas aut
notat necessitates cōcomitantes uel cō
comitāt. ut concomitantes vera est. ut
concomitantes falsa. Si autem acci
piatur ut est cathegorica tūc hoc quod
est. quando est non determinat compo
sitionem implicatam in hoc quod est
sed cōpositōez p^oncipalē significatā p^o h^o
q^o est eē. 7 tūc p^odicatū hoc esse q^o ē de
notatur dici de subiecto quod est cum
mō nccitatis. 7 sic ē p^opō vera. nec seq^o
g^o necesse ē eē. sed ē falsa fm q^o d^o 7 simpli
cit^o sicut i alio patet. nullus igitur sensus
ver^o hui^o p^opōnis denotat q^o ē aliqd in
instanti in q^o ē sit simpliciter necessariuz
sed tū q^o sit nccariū fm q^o d^o. f. q^o ē. 7 cū
hoc stat q^o in illo instanti in q^o ē sit sim
pliciter p^oncip. 7 p^oncis q^o in illo instanti
possz oppositū ill^o iesse. Ad 2° illa
regula est falsa 7 p^obatio eius nō v^oz. q^o
l^oz positū debeat sustineri sicut vez. p^ot
sustineri p^o illo instāti nō negādo ill^o
instans eē p^o quo est falsuz. q^o nō seq^o
est falsū p^o illo instāti. g^o ē impossibile. si
cut inuit illa p^oba^o 7 cū dicit si p^ot eē ve
rū p^o instāti p^o q^o ē falsū aut p^ot v^oficari
p^o illo instāti 7c. dico q^o n^o sic nec sic q^o
ista possibilitas ad veritatē eius non ē
possibilitas aliqua cū successione vt al
terū post alterū insit. sed est p^o ad oppo
situm huius q^o inest alicui inquantū est
p^orior naturaliter illo actu. Ad 3° di
co. q^o ē p^o ante actū non ante duratōez
sed añ ordine nature. q^o illud q^o p^ocedit
naturalit^o istū actum ut p^ocedit actuz na

turalit^o posset eē cum opposito illi^o ac
tus. 7 tunc negandum est q^o omnis p^o
est cum actu uel ante actum intelligēdo
añ p^o prioritate durationis. vera aut^o est
intelligendo ante p^o prioritate nature.

4° obijcit contra illud. quia si p^ot
velle a. p^o hoc instanti. 7 non vult. a. p^o
hoc instanti. g^o p^ot non velle. a. p^o hoc i
stanti. q^o ad illam d^o incē sequitur illa d^o
possibili 7 tūc videt^o sequi q^o possit uelle
a. 7 non velle. a. simul pro eodez instāti.

Ad istud rñ^o fin p^ohm. 9°. metha^o.
q^o habens potentiam ad opposita si fa
ciat ut faciendi habet potentiaz nō aut^o
ut potentiam habet faciendi. ita q^o mo
dus refertur ad terminū potentie nō at
ad potentiaz ipsam. quia simul habeo
potentiam ad opposita sed non ad op
posita simul. tunc dico q^o non sequitur
potest velle hoc in instantia. 7 p^ot nolle
hoc in a. g^o potest velle 7 nolle in a. q^o
potest esse p^o ad vtrūq^o oppositorū dis
iunctim p^o aliq^o instāti. 7 si nō ad ambo
illa sit. q^o sic ē possibilitas ad vnū illoz
ita est ad non esse alteri^o. 7 eo^o. sicut ad
reliquum ita ad non eē istius. non igit^o
simul ad esse huius 7 istius oppositi. q^o
possibilitas ad simultatem non esset nī
si essz ad ambo concurrentia in eodem
instanti q^o non habetur per hoc q^o ad
vtrumq^o diuisim est potentia pro isto i
stanti. Exemplum huius apparet in p^o
manentib^o hoc corp^o p^ot esse in hoc lo
co in a. instanti. 7 aliud corpus potest eē
in eodem loco in a. instanti. igitur ista
duo corpora eē p^on^o t^o l^o in a. instanti nō
sequitur. Ita. n. hoc corpus potest eē ibi
q^o potest illud corpus non esse ibi. 7 eo^o
Et ideo non sequitur si potentia est ad
vtrumq^o pro eodez siue in instanti siue
in loco ergo ad ambo siml. sed fallit q^o
cūq^o vtrumlibz illozū duozū excludit
alterum ita etiam non sequitur p^ostius
tota die portare istum lapidem sic por
tabile aliqd adiq^ote v^onti mee. 7 p^ostius
tota die portat aliū lapidē. g^o possū siml
dd. 2

portare ambos. non sequitur qz h vtz
qz ad quod est potentia diuissim exclu-
dit reliquū. similtas autem nūq possz
inferri ex sola idempnitate illius vnus
instantis vel loci. sed o3 cum hoc habe
re coniunctionē istorum duorum respe-
ctu tertij que dicūtur eē simul.

Juxta predicta de

voluntate nostra videnda sunt quedaz
de voluntate diuina. 7 pmo ad que sit
libertas eius. scdo que sit ptingentia re-
spectu volitorz tertiu. s. qtu ad distine-
tionem logicam. ppositio^m ppositio
nabiliter est ibi 7 hic. Quatum ad
pmum dico q volūtas diuina nō est in
differens ad diuersos actus nolendi 7
volendi. qz hoc in voluntate mea non
erat sine imperfectione voluntatis. vo-
luntas. n. nostra erat libera ad opposi-
tos actus ad hoc vt eēt libera ad obā
opposita 7 hoc ppter limitationē vtri-
usqz actus respectu sui obi. g. posita illi
mitatōe eiusdem volitionis ad diuersa
obā non o3 ppter libertatem ad oppo-
sita obiecta ponere libertatez ad oppo-
sitos actus. ipsa etiam volūtas diuina
libera est ad oppositos effectus. sed h n
est pma libertas sicut nec in nobis. re-
manet g libertas illa que est per se pfecti-
onis 7 sine imperfectione. s. ad obie-
cta opposita ita q sicut voluntas nostra
pōt diuersz volitōibz tendere in diuersa
volibilia ita illa volūtas pōt vnica vo-
litōe simplici illimitata tendere in que-
cūqz volibilia. ita q si volūtas illa vel
illa volitō eēt tm vnus volibil 7 non
posset eē oppositi qd tamen est de se vo-
libile. hoc eēt imperfectionis in volunta-
te sicut deductū est prius de voluntate
nrā. Et l3 in nobis possz distigui volun-
tas vt ē receptiua vt ē opatiua 7 ut p-
ductiua. ipa. n. ē pductiua actū. 7 ipa
ē qua hñs epatur formaliter volēdo.
7 ipsa est receptiua volitionis sue. tm li-
bertas v2 eē ei' inq-tū ē opatiua. inq-tū

s. hñs eā formalit' pōt ea tendere in ob-
iectū. Ita igitur poit libertas in volūta-
te diuina p se 7 p inq-tū ē pō opatiua. l3
ipa non sit receptiua nec pductiua vo-
litionis sue. 7 tm pōt saluari in eo aliq
libertas inq-tū pductiua ē. l3. n. pduc-
tō in eē existētie nō cōcomitetur neces-
sario opationē eius. qz opatio ē in eter-
nitate 7 pductō eē existētie est in tpe. tm
opationē eius necio cōcomitat pductō
in eē volito. 7 tūc non pōt pō illa volū-
tatis dīne pmo quidē eē vt pductiua.
l3 fm quid. s. in eē volito 7 ista pductō
pcomitatur eā vt operatiua. Quatu3
ad 2^m articulum dico q volūtas diui-
na nihil aliud respicit necessario ab ob-
iecto ab eēntia sua ad quodlibet. igitur
aliud contingenter se habet. ita q pos-
set eē oppositi. 7 hoc cōsiderādo ipam
ut ē prior nālīter tendentia in illud op-
positū. nec solū ipsa in volitione pōt est
nālīter suo actu sed etiā inq-tū ē volēs
qz sicut volūtas nostra vt prior natura-
lit' suo actu ita elicit actū illum q pos-
sit in eodem instāti elicere oppositū. ita
volūtas diuina inq-tū ipa sola volitio-
ne ē prior naturaliter tendentia tali ita
tendit in illud obiectū contingent' q in
eodem instāti possit tendere in oppo-
sitū obiectū 7 hoc tam de potentia lo-
gica q est nō repugnātia terminoz sic
dictū est de voluntate nrā. q de pō rea-
li q prior est naturaliter actu suo.

Adiso de contingē

tia rez qtu ad existētiā 7 hoc cōside-
rādo respectu voluntatis dīne restat vt
dere scdm pncipale qualiter cum hoc
stat certitudo scientie eius hoc pōt poī
duplr vnomo pōt hoc q intellectus
diuinus videt determinationem volū-
tatis diuine. v3 illud fore pro. a. quia
voluntas illa illud determinat fore p
eo. scit enim illam voluntatem esse im-
mutabilem 7 non impedibilem. Vel

aliter qz ista via videtur ponere quēdā
discursum in intellectu dīno quasi ex i
tuitōe determinatōis volūtatī 7 immu
tabilitatis eius pcludat hoc fore. pōt po
ni aliter q intellectū dīnū aut offert sim
plicia quoz vnū est contigēt in re aut
si offert pplexionem. offert eā sicut neu
tram. 7 volūtas eligens vnā partem
s. coniunctionē istorum p aliquo nūci
re. facit illud determinate esse verū. hoc
erit p. a. hoc aut exīte detēmate vero
cēntia ē rō intellectui dīno intelligēdi
istud verum. 7 hoc nālī q̄tum est ex p
te cēntie. ita q sicut naturaliter intelli
git omnia picipia necessaria quasi añ
actum voluntatis dīne. qz eoz veritas
nō dependet ab illo actu 7 cēnt pgnita
ab intellectu dīuino si per impossibile
nō esset volens. ita cēntia dīuina ē rō
pgnoscenti ea in illo piori instāti na
ture. quia tunc sunt vera. nō quidez q
illa vera moueant intellectum dīuinū
nec ēr termi eoz ad apprehendendū
talem veritatem. qz tunc inte dīuinus
vilescēt qz pateretur ab alio ab cēntia
sua. sed sicut cēntia dīuina est ratio p
gnoscenti simplicia ita 7 complexa tlia
tunc autem non sunt vera ptingentia.
qz nihil est tunc p qd hēant vīratem de
terminatam. posita aut detēminatione
voluntatis dīuīne iam sūt vā videlicet
pro illo secūdo instāti. 7 hoc idēz erit
rō intellectui dīuino qd erat in pmo i
telligendi ista que sunt iam vera in 2 i
stāti. 7 fuissent cognita in pmo instā
ti. si fuissent in pmo instāti. Exemplū
sicut si oculo meo potentia mea vīsiua
sit rō videndi obm: si ab aliquo pntan
te nunc sit iste color pns nunc ille ocul
meus videbit nūc hoc nūc illd 7 tñ per
eandem vīsonem tñmō erit dīa in p
oritāte 7 posterioritate vidēdi. ppi ob
iectum prius 7 posterius pntatum. Et
si vnus color fieret naturaliter pñ 7 ali
us liber e non esset differentia formalit
in vīsiōe mea quā ex parte sua ocul

videret naturaliter vtrūqz. tamen cō
tingenter posset videre vnū 7 necessa
rio aliud inq̄tum sibi vnum sit presens
ptingenter 7 aliud necessario vtrūqz i
toz modoz ponatur intellectū dīnū
pgnosce exīstentias rēz. p. s. fm vtrū
qz q ē determinatio intellectus dīni ad
illud exns ad qd determinat voluntas
dīna. 7 certitudo infallibilitatis. qd nō
pōt volūtas determinare qn intellect
detēmate apprehēdat illd qd volūtas
detēminat 7 imutabili. qz tā volūtas
q intellect si imutabiles. ex dif. 8. Et
hoc q̄tū ad tres qōnes pmas. 7 tamen
cū istis. stat contingētia obi pgniti. qz
voluntas volens hoc detēmate: cō
tingentē vult hoc ex pmo articulo

Quātū ad quartā

q. vī fortasse distinguendū de ista de
necio scit. a. fm pponem 7 diuisionem
vt in sensu pponis notet necitas scien
tie vt trāsīt sup istd obm. in sensu diu
sionis notet necitas scie absolute q tñ
trāsīt sup hoc obm. pmo mō ē. falsa. se
cundo mō vera. Tñ talis distinctio non
vī logica. qz qñ act trāsīt sup obm nō
vī distinguēd d i° actu abso^l vt trāsēū
te s obm puta si dico si dicā video fortē
q distinguatur de vīsiōe put trāsīt i so
tem. vel de vīsiōe absoluta q tamē est
fortis. 7 sic nō est ibi distinctio i ppoē de
iesse. ita nec i ppoio vī distinctio. s. tñ
vī necia si actus trāsīt in obm necio 7
ita videt ista simplr negāda deus necio
scit. a. p eo q hoc pdicatū sit detēma^m
nō necio cōuenit huic subiecto l3 p di
catū non detēminatū cōueniat. Contra
hoc obijcit qz actus rōnalis nō distrabi
tur p māz sup quā trāsīt. ita. n. ē simpli
cit dicere qd trāsīt sup me nihil dicere
sicut qd trāsīt super me aliqd dicere. 7
ideo ita sequitur dico me nihil dicere.
g dico. sicut sequitur dico me aliqd
dicere. g dico. g in deo scire nō distrabi
tur per materiā sup quā transit qn sit
dd 3

equalis necitas. Ad istud dicendum
q^d lz nō distrabatur q^d stet fm quid. ta
mē non pōt eē necitas eius ut significa
tur trāsire sup māz lz sit necitas ei⁹ i se
7 hoc maxie si sit actus potēs respice^r
diuersa obiecta. sicut si habere actū lo
quēdi eundem virtuti motiue 7 ille ac
tus possit trāsire sup diuersa obiecta
p^rtingent. lz ne^o habere actū sicut po
tētia nō tamē ne^o hērem actūz vt trā
seuntē sup tale obiectū. 7 iō sequeretur
ne^o. dico q^d ne^o dico istō imo posset
eē necitas ocōis in se cū cōtingentia re
spcū h⁹ obi. 7 tñ dictio huius obi esset
simplr dictio. ita q^d nō dictio fm q^d.

Ad argumenta ^{pncipalia p^o 2°}
dinē. Ad p^mū p^o p^o. q. dico q^d nō ē silis
veritas in illis de futuro. sicut in illis
de p^rnti 7 de p^rterito. In p^rntibus quidē
7 p^rteritis ē veritas determinata ita q^d al
terz extremū ē positū. 7 vt intelligit^r po
sitū nō ē in potestate cause vt ponatur
vel non ponatur. quia licet in potesta
te cāe vt p^oz nālter i effectu sit ponē ef
fectū vl nō ponē: nō tñ vt effect^r intelligi
tur iā positus inē. talis at nō ē defia
tō ex pte futuri. qz lz alicui intellectui sit
vna ps va deⁿata 7 etiā vna ps sit va i
se deⁿinate. lz eā null⁹ intē appiehen
deret. nō tñ ita qn in p^rate cāe ē p^o i istā
ti ponē oppoitiū. 7 ista indeterminatō sus
ficit ad cōsiliādū 7 negociādū. si at neu
tra ps eēt futura nō oporteret negotia
ri vel cōsiliari. q^d altera ps sit futu
ra dū tñ reliqua possit euenire. nō phī
bet cōsiliatōnez 7 negociatōnez. Ad 2^m
dico q^d sciaz eē vni⁹ p^ris ita q^d nō possit
eē alter⁹ poit ipscōez in ea. Silr 7 i vo
lūtate ponē eā eē vni⁹ ita q^d nō possit
eē alterius obi volibil⁹ poit i ea ipsectō
nē. tñ sciētia eē vni⁹ ita q^d nō sit alte
rius 7 volūtati silr nullā ipsectōez poit
sicut 7 pō ē vni⁹ oppoiti in actu deⁿi
nate q^d pducit 7 nō alterius. Dissile tñ
ē d^o p^o 7 scia 7 volūtate p^o h⁹ q^d p^o v^o

dici eē vni⁹ obiecti tñ. qz tñ possit i
illō. 7 scia 7 volūtate ita q^d tñ sciat l^o ve
lit illō. Sz si accipiat silimō ex vtraqz
pre equal ē deⁿinatō ex vtraqz pte. qz
qōlibz istoz ē actu vni⁹ oppoiti nō abo
rū. qōlibet ēt istoz pōt eē vtriusqz. sed
pōm eē alic⁹ hoc v^o significare pōlē hi
tudinē ei⁹ ad illō. Sciaz vl volūtate eē
ei⁹ v^o significare actualē hitudinē ad iō
nihil tñ mali seq^r si silimō accipiat hic
7 ide. qz tūc sicut ad sciaz scire. 7 ad vo
lūtate velle: ita ad potētiā pducere. nō
aut pōsse pducere. 7 sicut ad potētiā
posse pducere. ita ad sciētiam posse
scire 7 ad voluntatē posse velle.

Ad primum ^{ar^m 2°. q. dico}
qz lz ad duas
de inē seq^r cōclo de inē nō qdē sylogis
tice. qz ē o^rō nō sylo⁹ reducibil⁹ i syllos
m^otos. tñ ex vna de inē 7 alia de possi
bili nec syllo⁹ nec ne^o sequit^r p^o d^o pos
sibili. rō ē qz falli est rem op^rari aliter
eē q^d sit p. tunc p qn credit^r eē. Istō aut
iccludit in ill⁹ duab⁹ p^rmissis d^o iēē qz al
tera sigāt istū credē h⁹. 7 reliq⁹ negat h⁹
esse. 7 hoc pro eod⁹ instāti. 7 iō seq^rtur
p^o de falli. Nō sic aut ex alia pte. qz illa
de inē affirmat v^o oppo^m p illo instā
ti. illa de possibili affirmat potētiā ad
alterz oppo^m p eodē instāti. nō cōiunc
tim sed diuisim. 7 iō nō sequitur p ali
q^d instāti q^d possit eē cōiunctio oppoiti
in re ad illud q^d creditur 7 iō nō sequi
tur possibilitas deceptōis q^d iccludit i
tā p^ruictionē. Similis ē rō in mixtione
de cōtingēti 7 de inē qre illa nō teneat
nisi sit ēt mior de inē simplr. Istā etiā
ratio patet. quia si ex opposito conclu
sionis arguatur cum illa de possibili nō
infertur oppositum nisi alicuius de ne
cessario. 7 ita oporteret maiorem esse
realiter eandem cum illa de necessario
ad hoc ut inferat conclusionem. nō. n.
sequitur de⁹. nō p^r decipi. 7. a. pōt nō for
q^d de⁹ nō scit. a. fore. lz sequit^r q^d nō ne^o
sit a. fore. q^d apparet quia si intē meus

semper sequeretur mutatione in re. ita
 qd te sedente opinarer te sedere. et te sur-
 gente opinarer te surgere non posses de-
 cipi. et tñ ex istis tu sedes p. a. et n̄ possū
 decipi. n̄ sequitur nisi qd non necessario
 scio te sedere p. a. Ita in pposito licet in-
 tellectus diuinus non sequatur res sicut
 effectus cāz tē cōcomitantia est ibi qd sic
 res potest non esse ita intellectus diuinus
 potest non scire. et ideo nuq̄ sequitur
 qd intellectus diuinus cognoscat rē a lī
 qd est. Et ideo nunq̄ possunt simul stať
 illa que requiruntur ad deceptionem.
 sed sicut res scita potest esse ita deus pōt
 eam scire: et sicut res scita potest non eē
 ita deus potest eam non scire. et si non
 erit non sciet. Ad 2^{am} de illa positōe
 possibilis inesse. dico qd ex tali positōe
 in se nūq̄ sequitur aliquod impossibile
 tamen illa de inesse in qua ponitur illa
 de possibili potest repugnare alicui cui
 non repugnat illa de possibili posita in
 esse. quia antecedens potest repugnare
 alicui cui non repugnat cōsequēs. et tūc
 ex antecedente et suo repugnate pōt p̄seq̄
 aliq̄ impossibile qd nō sequit ex p̄nte si-
 pliciter et eodē. qz nō est sibi icōpossibi-
 Nec mirū ē si ex icōpassibilibus sequat
 impossibile. quia fm p̄m secundo pōtū
 in syllā ex oppositis sequit conclusio i
 possibilis. dico tunc qd posita ista inesse
 possibile est me non sedere. ex ista sola
 nihil impossibile seq̄. s3 ex ista et alia. s. de
 scit me sessurus sequitur impossibile. s.
 deum falli. et illud impossibile non seq̄
 ex impossibilitate eius qd ponitur inē
 nec etiam ex impossibilitate aliqua que
 est absolute in ea. s3 ex ipsa et qdaz alio
 simul quod est icōpossibile. nec hoc ē
 inconueniens qd illud quod est impossi-
 bile sequatur ex aliqua de inesse in qua
 ponitur alia de possibili et aliqua de in-
 esse. quia cuz ista ego sedeo stat ista pos-
 sibile est me stare. illa tamen de inesse in
 qua ponitur illa de possibili repugnat
 illi alteri de inesse. et ex illis duabus de

inē sequitur impossibile. ista. s. stās et
 sedens. nec tamen sequitur ergo illa que
 ponebatur de possibili inesse fuit falsa
 vel illa fuit falsa sed vel alia cum qua
 sua de inē accipitur est in compossi-
 lis sue de inē.

Ad primum argu

mentum tercie questionis concedo ma-
 iorem qd non est transitus sine mutati-
 one. sed in minori dico qd hic nullus est
 transitus nec esse potest. quia transitus
 nō pōt esse sine successiōe. ita qd cōposi-
 tuz succedat opposito. talis aut nō pōt
 esse in pposito. sicut. n. nō pnt siml stať
 scire et nō scire. ita non pōt simul stať qd
 aln sciat et aliquando non sciat. sine qd
 transitu ab opposito in oppositū succes-
 sine. non est mutatio. Et si tu queras
 salte si pōt nō scire b. qd scit. aliqd aliē
 se haberet. quero quid est illud. dico qd
 b. inesse incognito. non tamen aliter qd
 p̄r se habuit. sed aliter qd nunc se habz
 ita qd istud aliter esset non alicuius suc-
 cedentis oppositi ad oppositum. sed cē
 alterius oppositorum qd in eodem in-
 stāti posset inē in qd suū oppo^m inest. et
 hoc non sufficit ad mutationem. Ad
 secundum dico qd ista consequētia non
 valet. non sciens a. potest scire. a. ergo
 pōt icipe scire. a. et hoc qñ ē pō p̄cise ali-
 cui? pōtis nālī ad oppōitū posterioris
 p eodē istanti p q et in q bz b^o posteri
 p̄tingent esse. sicut ē in pposito. et tamē
 grā mē in creaturis ubi est possibilitas
 ad opposita successine. sed licet illa non
 eēt adhuc tñ eēt possibilitas ad utrūq̄
 illoz p vno istāti. Ad 3^{am} pōt pcedi
 q̄tum ad istud ar^m qd ista pō ad oppo-
 sita sit pō actia. puta qd inte^m din^m iqtū
 ē actu p eētā et p actualē itellectōez istū
 nitā sit pō actia respectu q̄rūcūq̄ obiec-
 toz qd pducit icē itellecto. Et cum dicit
 igit ipa n̄ pōt agē circa aliqd circa qd
 p̄r n̄ egit nisi p̄r mutet. dico qd p̄ntia
 n̄ v3 qñ agē f̄qrit obiectū circa qd agat

sicut in agentibus creati non o3 q agēs
si de nouo agat q mutet si d nouo ap-
propinquetur sibi passum in qd agat.
Ita in pposito voluntas diuina deter-
minās fore aliquid ostensum ab itellēu
facit cōplexionē talē esse verā 7 iō intel-
ligibilē 7 ex hoc istud ē pñs intellectui
in rōne obiecti. 7 sicut voluntas pōt fa-
cere istud volitum 7 nō facere: ita pos-
set esse verū 7 nō verū. 7 ita pōt cogno-
sci 7 nō cognosci ab isto intellectu nālī
non quidē pp aliquam cōtingentiaz q
quidē sit prius in isto agente nālī. s3 pp
ptingentiam ex parte obiecti qd cōtin-
genter est verū pp actum volūtatis ve-
rificantis. Et si obijciat q adhuc nō
pōt esse sine mutatione saltē in obō in-
tellecto. sicut nec illa approximatio pas-
si natural ad agens nāle potest esse sine
mutatione passi. 7 forte ipius agēt ap-
proximantis. Rñdeo qd obm istud
nō mutat in isto esse qz nō potest ēē suc-
cessiue s3 oppositis cōtingēter tñ est in
isto ēē. 7 hec cōtingētia ē a pte volūtati
pducētis ipm in tali esse. 7 ista cōtingē-
tia volūtatis pōt esse sine mutatiōe vo-
lūtati. sicut declaratur est in pmo artī.
solutionis.

Ad argumenta q̄rte q̄
stiois
Ad pū^m nego pñtiāz. Ad pma pba-
tionē dico q si nō sit i deo nccitas alia
q̄ imutabilitat hoc est. nō alius mod^o
necessitat illoz quos assignat phus in
5. nisi. 4. fm q̄ ē non ptingere aliter se
hē. qz alq̄ mōi nccitat requirūt iperfe-
ctōz. sic nccitas coact oīs 7 ceteri. tñ n̄ ē
ibi sola nccitas imutabilitati sic q̄ imu-
tabilitas ex se sit nccitas qz imutabili-
tas ex se n̄ puat nisi possibile successiōz
oppositi ad oppo^m. Necessitas aut sim-
plr puat absolute possibilitatem h^o op-
positi 7 nō successiōez h^o oppositi. sic
hic. 7 iō nō sequit oppo^m nō pōt succe-
dere opposito. q̄ oppo^m nō pot inēē.

Ad scōam pbatōem dico q l3 omē

ēē exñtie possibile forte sit mutable. po-
nēdo creatōem fm intellectū Auid. ēē
ab eterno esse mutatiōem. tñ in ēē intel-
lecto siue volito qd est ēē fm qd nō o3
q oīs possibilitas q̄ repugnat nccitati
ex se formāl cōcludat mutabilitatem
qz istud ēē nō est ēē reale. sed reducīt ad
ēē alicui^o reale s3 se necessarij. ppt cui^o
alterius necessitatē nō pōt ēē hec muta-
bilitas. 7 tñ illi^o alteri^o nccitas ex se nō
pvenit huic formāl. 7 iō istud nō ē ex
se formāl necessariū. qz nō h3 ēē extre-
mū qd respicit realr. nec tñ est mutable
qz scōz illud ēē dīminutū respicit extre-
mū imutabile. 7 mutatio in aliquo in-
q̄tum respicē aliud nō pōt ēē sine muta-
tione in illo. Ad 2^m arg^m dico q ali-
qd pōt iesse deo duplr. vel formāl vel
inesse subiectiue. sic logice p̄dicatū qd-
cūqz dī inesse s3o. pmo mō pcedo ma-
iorez. qz oē tale est deus. 7 idē deo neces-
sario. 2° nō. sicut appellatio relatiua po-
test inesse deo scōz q de^o dī dñs ex tpe.
7 tñ ista appellatio nō significat aliqd
idē deo ita q nccio sit idē deo vel idem
qd ipe de^o. qz tūc nō ēē ex tpe. Mōdo
dico q deū scire. b. rōe hui^o qd est scire
absolute ē scire formāl 7 est in deo for-
māl. s3 rōne scire vt est h^o termini non
inest deo nisi 2°. est. n. h^o termini qz h^o
scitū h3 i aspectū ad sciam diuinā 7 p
hoc aliqua appellatiō relatiua iest deo
sic p̄dicatū s3o. Ad 3^m dico q nlla
pfectio simplr i deo dependet a creatu-
ra nec ēē necessario simplr coexigit cre-
aturā in q̄cūqz esse. 7 iō deū scire. b. p
ut intelligit nō tñ scire absolute: sed ēē
put trāsīt sup ipz. b. nō est pfectio sim-
plr. sed pfectio simplr cū addito qd ne-
cessario concomitat pfectionē simplr.
tūc dico q maior illi^o argumenti est via
de pfectione illius scie absolute sumpta
sic aut minor est falsa. 7 pbatō eius nō
pbat nisi qd ad pfectionē simplr psequit
tur necessario q sit talis obiecti. qz con-
sequit necessario q habeat aliquē talē

respectu ad talē pfectionē simplr: cum tñ nec ex tali respectu alterius ad ipm nec ex appellatione relatiua eius est pfectio simpliciter in co.

Ad argumenta ^{quite}

Ad primū dico qd añs nō est necessa^m simplr tñ pbat qd act^o rōnalis nō dīstrahitur sup quācūq; māin tē. Res^o pōnsuz ē ad illā pōem in ar^o scō ptra solutionē hui^o qōnis. Ad 2^m dico qd illa mixtio nō valet nisi illa minor sit dīesse simplr. tñ hoc nō tñ qd sit vera. p oi tpe s3 qd sit necessario vera. tñ forte o3 qd significet sumptū sub p se pīneri sub medio. sufficit ad ppositū qd op3 eā necessario eē verā. tñ qd hoc requirat p3 in ista instātia oē quiescens de necessario nō mouet. lapis in centro terre est quiescēs. g. de nēitate nō mouet. pēlo nō sequitur. tñ tamē minor semp ē vera non tamē necessario va. ita ē in pposito l3 illa minor de ineē sit simpliciter vera nō tñ ē necessario vera potest. n. de^o nō scire. a. sicut potest nō velle. a. pp ptingentiā que pmo ē in volūtate ad obā secūdaria tñ ex hoc cōcomitant in intellectu sicut prius expositum ē.

Ad argumenta ^{p se}

opi. Ad primū pcedo qd imēsitatē est p sens oi loco s3 nō oi loco actuali tñ potē tiali. sic argutū est in pma rōe ptra istā opi. tñ ita nec eternitas pp suā infinitatē erit pñs alicui tpi nisi exñti. Per h^o p3 ad exemplū illud de baculo i fluuio. qd n. baculus nō h3 vñ posset eē pñs oi bus ptribus aque: iō nō ē immensius respectu illaz sed nūc eternitas h3 q̄tum est ex parte sua qd pñs esset omnibus ptribus tpiis si essent. Per hoc ad aliō cū dicit qd nunc eternitatis vt coexistit non equatur nunc tpiis vey est. qd nunc eternitatis ē formalit^o iūnitū. tñ iō excedit formalit^o nunc tpiis. non tñ coexistendo alteri nunc. sicut imēsitatē oēi pñs hui^o

te vniuerso non coequat hui^o vniuerso tñ iō excedit formalit^o non tñ ē alicubi nī si in hoc vniuerso. Per idē ad altēz p3 qd si totū tps esset sil eternitas cōpleteret illud. tñ ita cōcedo qd eternitas q̄ tñ est ex se h3 infinitatē sufficere ad cōplectendū totū tps si totū sil esset. Sed q̄tuncūq; ponat imēsitatē a pte vnius extremi pp quā ipm posset coexistē cū q̄tuncūq; in altero extremo. cū exñtia dicat rōne3 realem inī duo extre. na. tñ iō requirat ambo. pp immēsitatē vni^o extremi nī potest pcludi coexistētia ad altēz nisi tñ ad illud qd coexistit de alio extremo. tñ iō oia ista argumēta pcedūt ex insufficienti. v3 ex imēsitatē eternitatis ex qua nō sequit^o coexistētia qd dicit rōnem ad altēz nisi hēatur aliqd i altero extremo qd possit eē termin^o coexistētie cū isto fundamēto. tñ tale nō pōt eē nō ens qle est oīe tps pter pñs.

Ad aliud ex^m de cētro tñ circūferētia simplr est ad oppo^m. qd si imaginemur lineā rectā hñez duo puncta terminātia. a. t. b. sit. a. pūct^o imobilis. t. b. circūducatur sic ē de pede circūi vno imobilī alio mobili. b. circūductū cāt circūferētia fm imaginationē geometraz qui imaginatur pūctū fluēs cāre lineā. hoc posito si nihil remaneat de circūferētia p fluxū ipi^o. b. s3 tñ in circūferētia sit pūct^o iste ita qd quicūq; pūctus iste desinet eē alicubi tūc nihil circūferētie erit ibi. tūc nūq; circūferētia eēt pñs sil cētro. s3 tñ aliqd pūct^o in circūferētia. si tñ toto circūferētia eēt sil tota pñs esset cētro. Ita hic cū tps nō sit circūferētia stās: s3 fluens cur^o circūferētie nihil ē nī si instās actu. nihil ē t^o erit pñs eternitatis quod ē quasi centz nisi illud instās quod ē quasi pñs. tñ si p ipossibile poneretur qd totū tps esset simul stās totū esset simul pñs eternitatis vt cētro

Auctoritates omnes scōrum que videntur sonare oia esse pñtia eternitatis intelligende sunt de presentia in rōne cōg

scibilis: et non tñ cognoscibilis quasi cognitiōe abstractiua sicut rosa non exñs est pñs intellectui meo p spēm. sed de cognitione vera intuitiua. qz nō aliē cogit scit deus scā vel fienda. et ita pfecte sūt pñtialiter cognita ab intellectu diuino fienda sicut facta.

Ad primum pro

3^a. opi. Boetius exponit se ibidē. statim immediate post distinguit de necessitate cōsequētis. et necessitate pñtie. p hoc cōcedo qz pñtētia relata ad diuinā scia sunt necessaria necessitate pñtie. hoc ē ista pñtia ē necessaria si de sit illa esse futura illa erūt nō tamē sūt necessaria necessitate absoluta nec necessitate pñtis

Ad aliud pro

opiniōe dico qz pñtētia nō est tñ priuatiō vlt defectus entitatis sicut est deformitas i actu 2° qui ē peccatū. imo pñtētia ē modus positū entitatis. sic necessitas est alius modus et eēt positū qd est i effectu pñcipalius est a cā priore. et iō nō sicut deformitas ē ipius actus a cā 2ª non a cā prima ita ē pñtētia. imo cōtingentia p prius est a cā prima qz scda pp quod nullū causatū esset formalitē pñtētia nisi a causa prima contingentē causaretur sicut ostensum est.

Intra distinctio

nem. 40. qro. vtz pdestinatus possit dānari. Qd nō.

oē preteritū ē simpliciter necessariū. qz sz pñm 6° ethico. hoc solo priuat deus in genita facere q facta sūt. sz pdestinatio h^o predest nati transit in pñtū. quia deus pdestinavit istum ab eterno. qz est simplr necessariū. qz non pōt deus nō pdestinasse. et p pñs nō potest iste dānari Preterea si pdestinat^r posset dānari hoc non eēt nisi p actū suū. qz per actū voluntatis create possz ipediri actus voluntatis diuine. qd est impossibile.

Contra si non. non esset sollicitandus alicui de obseruantia preceptorum et consilioz. quia qualitercūqz operaret saluaretur si est pdestinatus. et qualitercūqz viueret si nō est pdestinatus oā naret. frustra g ponitur tota lex diuina

Ad istam qōnem

dico qz pdestinatio pprie sumpta dic actum voluntatis diuine. vtz ordinem electionis p voluntatem diuinam alic^o creature intellectualis vel rationalis ad grām et gloriā. sz posset accipi p actū intellect^o concomitante istam electionē Sicut igitur in gnāli dictū est de libertate et contingentia voluntatis diuine respectu qñcūqz obōz scdarioz spāliū ita dicendū est respectu h^o obiecti se cūdarū. i. velle huic grāz et glia. Et h^o dico qz pp illa q dicta sūt in. q. pcedente qz deus contingenter pdestinat illum quē pdestinat. et pōt nō pdestinare nō simul ambo opposita nec successiue: sz vtrūqz diuisi in instanti eternitatis.

Consilr dico ad. q. in se qz iste qui ē pdestinatus pōt dānari. nō. n. pp eius pdestinationē est voluntas eius pfirmata. et ita potest peccare. et ita pari rōe in pñto stare finalr. et ita iuste dānari. sz si cut potest dānari ita pōt non pdestinari. Quātū aut ad logicā ppositio pposita distinguēda est scdōz ppositionez et diuisione et in sensu pponis p se extre mū est hō vel psona pdestinata sz ista determinatōne pdestinatū. et iste sensus falsus ē. In sensu aut diuisionis sūt due cathegorie et enunciat de persona aliq beatificabili in vna cathegorica eē pdestinatum. et in alia posse damnari. et ista duo sunt vera de eodē sbiecto. nec ita vera q simul possunt eē oppo^a nec ē q vnum possit succedere alteri. qz in eternitate est vtrūqz. sed vera simul in quātū voluntas diuina consideratur vt prioz naturaliter transitu ipsius super illud obm qd est gloria isti. i. illo prioz

naturaliter non repugnat sibi esse oppositi obiecti. imo posset equaliter esse oppositi lz non simul amboz.

Ad primum argu

mentum dico qd argum^m pcedit ex falsa imaginatione cui⁹ imaginationis inre⁹ iuuat ad intelligendū veritatem ppositi. q. Si. n. p impossibile intelligerem⁹ deū adhuc nō determinasse volūtatē suā ad alteram pte: sed qsi deliberaret vtrū vellet istum pdestinare aut nō bñ posset intellect⁹ noster capere qd cōtingēter ipm pdestinaret vel nō pdestinaret. sicut pz in actu voluntatis nre. lz qz sp recurrimus ad actū volūtatē diuine qsi pteritū. iō qsi nō pcepim⁹ libertatē in volūtatē illa ad actū qsi tam sit positus absolute a volūtatē. Sz ista imaginatio falsa est. illud. n. nunc eternitatis in quo est iste actus semper presens est. z ita intelligendū est de voluntate diuina siue volūtatē eius vt est huius obiecti: sic si per impossibile nūc inciperet de⁹ habere velle in isto nunc. z ita libe pōt deus in nunc eternitatē velle qd vult si cut si ad nihil esset volūtas sua detēminata. Tunc dico ad formaz argumēti qd pdestinatio hui⁹ nō trāsīt in pteritū. lz. n. ista coexistētiā pteritū que trāsierunt nō tñ ipa pteritū si alia pterierunt que coexistētiā sibi. vñ sicut dictum fuit di. 9. vba diuersoz tēpoz deā de deo put verissime ppetunt sibi nō significāt ptes tps mensurand actū illuz. lz p significant nūc eternitatis. qsi mēsurās illū actū inquātū coexis illis pluribus partibus tps. Et ideo idem ē deū pdestinare z pdestinasse z pdestinaturū esse. z ita cōtingens vnū si cut aliud. quia nihil est nisi nunc eternitatis mēsurās illū actū qui nec est presens nec pteritū nec futurū. sed coexistens omnibus istis. Ad 2^m dico qd voluntas increata non potest impedire ordinatiōez voluntatis diuine. nam i

pedire esset si staret ppositum voluntatis diuine z oppositū eueniret per volūtatē aliam. hoc autē est impossibile. qz si cut voluntas creata pōt mereri damnationē ita etiam potest pcomitantē sequi qd voluntas diuina non pordinauit ipm ad gloriā. vnde dictū est dis. pcedente in solutiōe pimi argumēti ad scōam. q. qd deus non possit falli. qz nō pōt stare intellectio eius respectu actus cum opposito illius ita nō potest impediri voluntas ei⁹ qz non potest stare ordinatio sui cum opposito eius quod ordinauit.

Irea distinc

tiōē. 4i. quero. vtz sit ali qd meritum pdestinatiōis vel reprobatiōis. qd sic. quia si sola voluntate absqz aliqua alia rōne hunc pdestinaret z illuz reprobareret. igitur non videret esse summe bon⁹. qz nō sū me liberalis nec cōciliatus. posset emz bonū suum eque cōicare illi quē non pdestinauit. ex quo sine oī ratione i alio illum pdestinat ex sua liberalitate sola z ita posset istum pdestinare.

Preterea. si duo equales in nālīb⁹ apprehendūtur ab itellēu suo z solo actu volūtatē sue sine alia rōne ex parte corū illum reprobat z illum pdestinat. igitur videt acceptatoz personaz: quia equales quātūz ex pre sua z ad finē eqliter ordiābiles nō eqliter amat ad istū finē. hoc videt accipe psonā pferēdo eā alteri ad illū finē ad quē nō ē magis ex se pferēda. lz pñs ē impossibile z p petz acti. 1°. In vitate pperi. qz nō ē psonaz acceptatoz de⁹. Cōtra. Ro. 9°. Cū. n. nō dū nati fuissent aut aliqd bōi egissent: aut mali vt f3 electōez ppo^m mācret nō ex opib⁹ lz ex volūtatē gre⁹ ibi. Preterea ibide exēplificat de sigulo qd ead massa pōt formare vnū vas i honozez z aliū in pūeliā. ex qd vī arguē a fili de pdestinatiōe hui⁹ z reprobatiōe alteri⁹.

Circa istā questióz

sensit Aug. aliqñ q̄ 7 si bona opa in p̄scia dei non fuit rō predestinandi. fides tamen in p̄scia dei est ratio predestinādi sicut per eū patet sup̄ eplā illā ad Ro. ubi vult q̄ propter fidem quam p̄sciuit in Jacob qua sibi esset creditur 7 infidelitatem in esau. hunc p̄celegit 7 illum non. 7 habetur in littera. Sed illud retractat ip̄e primo retractationu 32. inuens contra se rationē. quia fides est donum dei sicut 7 alia bona opera. qđ probatur p̄ Apl. p̄ ad Corint. ubi dicit illud non dixissem si fidem inter dona spūs sci cōnumerare sciuissem.

Magister videtur

sentire q̄ oīno nullum sit meritum p̄destinationis vel reprobationis. 7 videt̄ innit̄i auctoritatē aplī predicte 7 dicto Aug. de p̄destinatione scōz. nō inq̄t quia nos futuros eē tales sciuit nos elegit. sed ut essemus tales per illam electiōez. Et magister adducit auctoritatez Augustini contra se. 83. q. q. 68. dicentē. Qui vult inquit miserē 7 quem vult indurat. sed hec voluntas dei iniusta esse non potest. venit enim de occultissimis meritis. quia 7 si ipsi peccatores p̄pter generale peccatum vnum massam fecerit. non tamen inter eos nulla est diuersitas. p̄cedit enim aliquid in peccatoribus quo quamuis nondum sunt iustificati digni. tamē efficiuntur iustificatiōe 7 iterum p̄cedit in alijs peccatoribus quo digni sunt obstinatione. Rīdet magister q̄ istam auctoritatem videtur retractasse in simili retractando illd qđ dicit super epistolam ad Ro. 7 hoc confirmat per hoc q̄ quedam que subdiderat in eadem questione retractat. sicut apparet primo retractationū. 25. 7 1. videntur consonare cum ista sententiā. ex quo videtur etiam q̄ illam sententiā retractauerit. Sed contra responsionez

magistri de retractatiōe auctoritatis ad Ro. obijcit quidem doctor per hoc q̄ Aug. librum illum super epistolam ad Ro. edidit quando fuit p̄sbyter. illuz autem de. 83. questionū non compilauit anteq̄ esset episcopus. non igit̄ videtur q̄ retractando aliqua de primo libro retractat aliqua de secundo. quia retractando dictum pri. quando miuus sciebat non est retractare dictum posterius quando magis sciebat. Sed illd argumentum non cogit. quia licet pri. scripsit vnum librum q̄ alium simul tamen fecit libroz retractationū. 7 tūc habuit illos ambos libroz editos. 7 potuit sniam dictā in vno libro retractare in alijs siue pri. editis siue poster. apparz enī q̄ oēs libroz illos de qđ fecerat mentionē ediderat añq̄ edidit illū libzū retractatō. 7 tñ sī in p̄. c. p̄mī retractationū retractasset aliquā sententiā quā dixisset i aliq̄ alio libro poster. qđ edito 7 retractato nō operiret q̄ iterū replicaret retractatiōez illi siue in aliquo. c. assignato alijs libro posterius edito. vñ dicit libro p̄. c. 3. retractationū retractas illā sententiā de quē sensus ignorat addendū inq̄t erat ut diceret mortalia corpis senti. Et subdit nec assidue repetēdū ē qđ ēt superi. iā dixi. s̄ hoc recolendū vbiq̄q̄ sententiā ista in meis libris iuenitur. 8 sententiā dicta in libro pri. retractato 7 pri. edito magis retractat eā de sententiā ut dictā in libris poster. editis q̄ ep̄. Sz aliter possz argui p̄tra expositionē m̄gri q̄ non inuenitur ubi Aug. illa verba retractet. qz sic ip̄emet confitetur 7 vez est post illa verba que adducit sequuntur alia vba que retractat de illa qōne. 68. p̄ retractationum c. 25. 7 ista vba non retractat. videtur autem q̄ si intelligeret ea esse retractanda non inciperet a verbis sequentibus ista obmittendo illa.

Aliter dicitur

operat circa creaturas solo beneplacito sui voluntatis opaf. vt sup hoc non sit aliqua alia ratio vl cā petēda. Qd confirmant p illud quod dī Ro. 9. o Jacob 7 Esau cum nōdū nati fuissent aut aliquid boni egissent aut mali ut f3 electionē ppositū dei maneret. glosa sic nō p meritis pcedentibus ita nec p futuris. q2 bona vl mala non erāt futura nisi appoita grā vl subtracta. Qd ēt apīs declarat subdens an nō h3 pātētem figulus ex eadem massa 7c. vnde sicut sola voluntas figuli est ratio quare de hac pte masse facit vas honorabile. de illa vas contumelie. nulla discrepantia existente in tota massa. quēadmodum nō est in pma mā quā tñ causa agēs vefit in vna pte forma nobiliori in alia vero minus nobili. sic sola volūtas beneplaciti dei ē ratō quare de eadez massa equalit vitiata in pmo parente: istuz eligit ad gloriā illum vero olimitur in cōdemnationē. vel etiam si nō fuisset massa vitiata 7 oēs essent equales non nisi gratuito vnum eligeret alterū vero mitte. vtrobiq3 faciendo grām illi quē eligeret. sed maiorē illi quē eligeret ex massa vitiata 7 illi iusticiāz quē ex massa damnata non eligeret. nō aut in iusticiā illi quē fm statum innocentie exntem non eligeret. Alterius dicit ista positio q3 conuenit assignare rationem eius extrinsecā quare deus de tota massa perditā voluit qsdā hoies misericorditer liberare 7 quosdam non. nullam aut quare potius hunc vel illum. Ratō primi ponitur vt. s. bonitas eius vna 7 simplex existens in se manifestetur multipliciter in rebus diuersis simul. eo q3 i nulla vna tota bonitas manifestari pōt quia dinam perfectionem non attingit vlla. vt quemadmodum ad perfectionē vnīuersi requiruntur diuersi gradus rerum in naturalibus. 7 etiam in materialibus ex eadez materia equaliter se habente ad omnes. sic etiā propter eandē

bonitatem 7 perfectionem manifestandam requiruntur diuersi gradus in moralibus. quia in hoc bonitas sua manifestatur quo ad aliquem graduz super naturalem. reprobos eni iuste puniēdo manifestatur bonitas iusticie illi. sicut in glorificationis manifestat bonitas misericordie eius sic. n. de permittit iuste mala fieri ne bona impediuntur sed ut eueniant. 7 hoc tam in moralibus vt in proposito. q3 in naturalib3 vt in ceco nato Jo. 9. in quo christus solam rationem ostēdit esse. ut gloria dei manifestaretur in illo. sed hoc nō ē ex defectu visus in ceco s3 ex eius illuminatōe miraculosa a dō facta. Et videtur hanc rationem assignare apīs Ro. 9. dicens. Volens deus ostendere iram iusticie 7c. Cui concoctat exēpluz de figulo de eodem luto faciente vas. vnum in honorem. aliud in contumeliā. de quo 2. Thimoth. 2. dicit apīs. In magna aut domo non solū vasa aurea 7 argentea sed etia3 fictilia. Unde dicitur q3 sicut in naturalibus cum prima materia tota sit vniformis quare vna pars est sub forma ignis alia est sub forma terre. alia sub forma hominis 7c. bene potest assignari ratio intrinseca. scilicet perfectio vnīuersi 7 extrinseca. manifestatio potentie 7 sapientie 7 bonitatis dei. Sed quare hec pars materie est sub hac forma 7 hec illa 7 non econuerso. nulla ratio potest assignari nisi sola volūtas artificis sic dēminantis. sicut in omnibus opibus humanis ut hic lapis figuretur sic ut situetur in altari alter ita ut in cloaca fm q3 phus 2. ph3. dicit aliquos lapides esse bñ fortunatos 7 aliquos non. h3 a mer electione artificis dependet. sic dicunt i proposito in particulari nulla est ratio quare hunc preelegit 7 illum nō. Qd confirmatur per Aug super illud Jo. Nemo venit ad me nisi pater meus 7c. vbi dicit quare hunc trahat. 7 illuz nō trahat noli velle diiudicare si non vis

errare. 7 dicunt q ex hoc q deus sic in
e qualia ex equalibus facit non est iniq
tas. qz in his que fiunt ex gratia sine de
bito pōt absqz omni iniquitate de' da
re. put vult. Juxta illō Math. 20. Tol
le qd tuum est 7 vade an nō lz mibi qd
volo facere. tunc autē esset iniquitas si
esset datum ex debito.

Contra istaz pōem

arguit quidā. primo ptra illā rōnem q
assignat in cōi. nam nullus defect' cul
pe siue pene ē de pfectione p se vniuersi
igitur nec p se requirit ad manifestatio
nē diuine bonitatis. Et p hoc pz q non
ē sile de differentijs rez in eē nāli 7 mo
rali. qz oēs spēs rez distincte in esse nā
li sūt de p se pfectione vniuersi. nō sic at
de differentijs in esse morali in bonū 7
malū vel inter beatū 7 miserū. Itēz
arguit q si esset necessariuz ad manife
statōem diuine iusticie dānatio aliquo
rū ad hoc videret sufficere dānatio de
monū. non. n. vident homines 7 demo
nes in culpa 7 pena differre spē in esse
moralī pluralitas autē indiuiduoz non
ē de perfectione vniuersi. Aut si dicas
q alio' manifestatur diuina iusticia in
illis 7 in istis iuste punitis. Contra.
ita manifestaretur diuina misericordia
pluribus mōis si de' glorificasset aliqz
homines innocentes sicut glorificauit
angelos innocentes. vel aliquos anglos
vel homines sine omni merito in seipīs
vel in alio. qd nō se. it. cum magis tñ vi
deretur de pfectōe diuine bonitatis plu
ribus mōis manifestari misericordia dei
q dei iusticiaz. Preterea arguit iste
q non videt q ex intentione deus fieri
peccata pmittat vt ea postmodū puni
at. qz non videtur q per intentōe cul
p plus sint pmittenda mala fieri q fa
cienda. qz nullū malum culpe vel pene
potest esse per se intentū inqruuz malū.

Et si dicatur q volūtas in pmitten
do nullo modo fertur sup malum sed

solūmodo sup pmissionē vt intendat
malū permittere esse vel fieri non rōne
totius sed ptis. Arguit iste q saltē nō ē
manifestū qualis ex intentione deus ve
lit vnū 7 nō altez. Preterea. contra
2^m membrū. s. q nulla sit rō in spāli qre
illū eligit 7 illum nō. arguit q illud ex
emplū non est sile. in materia. n. vt nu
da est non potest esse dōia pp quam sic
sit disposita ad talem 7 talem formā si
cut nec in massa respectu diuersorum
vasorum: sed in hominibus videt pos
se inueniri alia dispositio in vno 7 i al
tero propter quas huic congruant pze
destinari. 7 illi non. sicut in materia nō
vt nada est dispositio propinqua vt fi
at sub alia forma sicut patet de vino 7
aceto non autem esset perfectissime dis
posita ad illam posteriorem si non eēt
sub priore. Et q illi adducunt pro se
apostolum dicit iste secundum glosam
q apostolus hoc dicit non propter in
opiam reddende rationis sed vt repri
mat temeritatem incapacium. nec est si
mile in exemplo apostoli de massa 7 si
gilo nisi ex parte finis non autem ex p
te subiecti. quia hic in electione potest
esse differentia in subiecto. ibi autē non.
7 quo ad hoc est congruentius exemplū
apostoli quod ponit scda. ad Thimo.
2°. de vasis argenteis 7 aureis. qz ibi est
differentia in subiecto secundum quas
vasa fictilia fiunt in maiorem contume
liam. lignea in minores aurea in hono
rem maiorem 7 argentea in honorem
minorem.

Iste igitur impro

bans istam positionem dicit aliter 7 h
sic. Actus diuinus potest considerari
dupliciter. vel vt est a deo agente. vel vt
recipitur in aliquod passum siue vt ter
minatur ad aliquod obiectum. primo
modo nulla est ratio actōis diuine ne
qz vt finis nisi vt bonitas sua manife
stetur. neqz vt efficiens nisi volūtas sua

2° modo tamen est assignare aliquam rationem per quam. scilicet illud ens circa quod est actio: ut ens ad finem: congruit fini et quod aliqua talis ratio sit ex parte entis ad finem ostendit tripliciter. primo quia in rebus omnino equalibus electio non minari non potest. igitur si deus istum eligit aliqua est differentia electi a non electo. 2° quia in omnibus operibus misericordie diuine videtur concurrere iusticia. ergo aliqua est congruentia ex parte illius circa quod operatur misericorditer. Et 3° quia consimiliter videtur non esse vel esse meritum electionis vel reprobationis. et ita licet malicia ex parte receptiui non sit causa damnandi a parte dei. quia tunc deus esset passiuus et temporale esset causa eterni. tamen bene conceditur ex parte damnandi malicia esse ratio motiua propter quam recipiatur in ipso aliqua actio et sit circa ipsum. ergo a simili videtur ex alia parte quod absque imperfectione dei in agendo possit poni aliqua ratio ex parte predestinati. Et iste innititur in ista conclusione auctoritati Augu. preallegate. 83. questionum. que non videtur retractata et hic potest introduci expositio magistri superius posita. Alterius in speciali dicitur que sit ista ratio quia bonus vsus liberi arbitrii preuisus ex parte electi et malus vsus liberi arbitrii preuisus ex parte reprobati. hoc declarat sic. licet gratia principali operetur in actibus bonis tamen liberum arbitrium cooperatur. quod probat per Aug. super illud psalmi adiuua nos deus salutaris noster. vbi dicit Aug. cum ait adiuua nos. nec ingratum est gratie nec tollit liberum arbitrium. qui enim adiuuat etiam per seipsum aliquid operatur. quando igitur offertur gratia viatori si recipiat gratiam oblatam et ei secundum vsus liberi arbitrii bene cooperetur meretur habere gratiam secundum gradum vltiores. sicut exempli

ficat in multis gradibus intermedijs a statu peccati mortalis vsque ad statum glorie. quos non oportet modo enumerare omnes. et ita videtur quod totus bonus vsus liberi arbitrii pro omnibus statibus preuisus possit esse ratio electionis eterne ipsius bene vsuri. et ita ex alia parte de malo vsu et reprobatione. Et si obijciatur contra istud quod bonus vsus liberi arbitrii est per gratiam. ergo pertinet ad effectum predestinationis. et ita non est ratio eligendi. Respondetur quod bonus vsus quodammodo non includitur sub predestinatione. nec sub eius effectu licet non sit sine eius effectu nec sit distinctum quod est predestinationis ab eo quod est liberi arbitrii. Sic igitur secundum ipsum et in communi circa totum genus humanum potest assignari bonus vsus et malus vsus et de quocumque homine potest assignari ratio ex parte ipsius non per quam sed sine qua non. Tamen in speciali circa determinatum hominem non est hominis illam rationem inuestigare quantumvis non desit: et vix possit sciri. tamen in speciali secundum eum magna inopia reddende rationis apostolus laborauit cum dixit ad Roma. xi. O altitudo diuitiarum quia in hoc consistit iudicij dei abyssus multa

Sed contra istud

arguitur. primo quia deus non prouidet istum bonum vsus libero arbitrio nisi quia vult vel preordinat istum bonum vsus eo. quia sicut dicitur est di. 39. Certa preuisio futurorum pertinet gentium est ex determinatione voluntatis diuine. si ergo offerant voluntati diuine duo equales in naturalibus: quero quare istus preordinat bonum vsus libero arbitrio et illum non est huius ut videtur assignare rationem nisi voluntate diuina. et hec est prima distinctio inter eos quam per te sequitur electio vel reprobatio. secundum primam distinctioem pertinentem ad predestinationem et reprobationem sola ratio est diuina voluntas.

Potest aliter dici

1° et 2° de S. R. T. 3. d. 7
q. 3. de p. et d. 22
q. 3. de a. 3. 37 liby
et 1. d. 20. q. 2. et
1. d. 16 q. 2. in fine
adulterium p. 1. fin.

Contra istud Petrus ⁊ Judas cō-

les in naturalib' voluit a deo in eē exī
tie in illo instāti in quo offeruntur vo
luntati diuine in exītia nālī 7 eāles de
p te pmo vult Petro britudinem. q̄ro
tunc qd vult iude. si dānationez habet
ppositum. qz tunc reprobat sine oī rōe
si britudinem q̄ pdestinat iudā. Dicit
pōest q̄ in isto pmo instāti nihil vlt iu
de. s3 tū est ibi negatio volitionis glīe.
7 sīlīr quasi in 2° instāti nature qñ vult
petro grātiā adhuc nullus actus posi
tiuus voluntatis diuine est circa iudaz
3 tū negatiuus. In 3° instāti qñ vult p
mittere petrū esse de massa pditionis si
ue dignū pditōe 7 hoc sūt pp petrū oī
ginale siue actuale tūc vult pmittere iu
dam simili modo esse filiū perditōis
7 hīc ē primus actus positīuus vnifor
mis quidē circa petrū 7 iudam. s3 ex
isto actu est istud verū iudas crīc sūa
liter peccato positīs illis negationibus
.s. q̄ non vult sibi dare grātiā nec glo
riā. In 4° instāti offertur iudas vt
peccatoz finaliter voluntati diuine. 7 tē
īpe vult iuste punire 7 reprobare iudā.

Nec mirū q̄ non ponit similis p̄ces
sus predestinationis ⁊ reprobationis. q̄
bona omia attribuunt p̄ncipaliter deo
mala autē nobis. ⁊ ita deū p̄destinare si
ne rōne cōgruit bonitati sue. sed ip̄m vel
le damnare nō videt sibi imediate posse
attribui respectu obiecti ut cogniti in su
is puris naturalibus sed t̄m respectu ob
iecti ut cogniti in peccato mortali finali

Pōt cōfirmari ista r̄sio p̄ simile. po
namus duos ex pte sui eque gratiosos
mibi quorū alterū diligo: alterū non. ⁊
istū quē diligo p̄ordine ad aliq̄ bonū
p̄ q̄d possit mibi placere. illū autē quē nō
diligo nō p̄ordine ad tale bonum. si ita
esset q̄ in potestate mea esset permittere
eos posse offendere possem velle p̄mitte
re utrūq̄ offendere. ⁊ ex quo illū pducē
nō volo ad illud p̄ q̄d posset mibi placē
p̄scirem offensam ei⁹ p̄petuā. ⁊ ita me iū
ste punire eū. p̄scire autē offensaz alteri⁹
remittendā siue p̄mutandā ad q̄d vellē

Sed adhuc cōtra istud instat. q̄ de
certitudinalit̄ nō p̄videt iudā esse malū
fm istā viā. nam sola p̄missio alicuius
actus ⁊ certitudo de p̄missione nō facit
certitudinē de illo actu. quia oporteret
h̄re aliquā cām effectiuā. igit̄ ex hoc so
lo q̄ de⁹ p̄scit se velle iudā p̄mittere pec
care nō erit certus de iudā peccatūro. ul
iudā peccaturū. Vel loquamur de ange
lo bono ⁊ malo qui non erāt in peccato
originali. ex hoc inquā solo nō videt q̄
sciat luciferū esse peccaturū. ⁊ ex hoc so
lo ut videt nō offert sibi lucifer ut pecca
tor. Preterea. quid est istud velle p̄mit
tere luciferū peccare. si h̄ est aliquis act⁹
positiuus volūtatis respectu peccati. igit̄
videt q̄ vult eū peccare si nō est act⁹ po
sitiuus respectu actus peccati. sed respec
tu actus p̄missionis tunc erit actus re
flexus. ⁊ tunc erit querere de ista p̄mis
sione quis actus sit. si actus positiu⁹ vo
luntatis. ergo videt adhuc q̄ deus habe
at actū positiuū respectu peccati q̄d per
mittit. Prīmū istorū soluit per hoc q̄

deus p̄scit se coopaturū lucifero ⁊ sub
stantiam illius actus qui erit peccatum
hoc autē p̄scit quia vult coopari illi si
est peccatū cōmissionis. vel p̄scit se nō
coopaturum ad actū aliq̄ si non vult
ip̄m. ⁊ hoc si iste actus primus est p̄ctm
omissionis. ⁊ sciendo se coopaturū ad
talē s̄bam actus cū non circūstantis de
bitis uel nō coopaturū ei ad actū neces
sarium. ⁊ per p̄sequens quē omittet: scit
illum peccaturū. ita q̄ scit hūc peccatu
rum nō solū q̄ scit se p̄missurū sed etiaz
quia scit se coopaturū huic ad substan
tiam actus nō circūstantionati. ⁊ p̄ p̄ns
iste cōmittet. uel non coopaturum ei ad
actum necessariū. ⁊ per p̄ns iste omittet

2^m dubiū difficultatē querit tangētē
diuinā voluntatē de qua nō mō sed als

De istis opinionibus oibus. q̄ aplūs
videt disputas de ista m̄a ad Ro. in fine
quasi totū inscrutabile relinquere. O
altitudo inueniens diuitiarū sapientie ⁊
scie dei. Et quis nouit sensū dñi aut q̄s
cōsiliarius eius fuit. ideo ne scrutādo de
p̄fundo fm dictū magi: eat in p̄fundū
eligat que magis placet. dum t̄m saluē li
berras diuinā sine aliqua iūstitia ⁊ alia
que saluāda sunt circa deū ut liberalit̄
eligentem. ⁊ qui aliā opinionē teneat. re
spōdeat ad ea que tacta sunt p̄tra eā.

Ad primū argu

mentū p̄ncipale respondeo q̄ sūma bo
nitas pōt stare cum liberali cōcātionē.
licet nō sit illa equalis omibus. pōt enī
sūme bonus ex libertate libere cōmuni
care ⁊ ut ostendat se non necessario libe
ralem. sed liberalē libere cōmunicatiū
pōt aliquibus duobus apprehēsis equa
libus velle bonū nō equaliter cōmunica
re. nec in hoc sit iūstitia aliqua sicut dī
cit secūda opinio. quia nihil est ibi debi
tum. Ad secūdū dico quando sunt
aliqua duo eque volibilia ⁊ ordiabilia
ad aliq̄ finē ⁊ ex parte sui habēt rōnez
illam propter quā sunt volenda ab aliq̄
e e

voluntate. volūtas p̄ceptans vnū illo-
rum alteri ad illū finem peccat fm̄ acce-
ptionem p̄sonarū. talis est aut̄ omnis
volūtas creata. quia respectu illius bo-
nitas amabilis est rō recte amādī. nō sic
volūtas increata respectu alicuius boni
alterius ab essentia sua. nullū enī aliud
bonū. quia bonū ideo amat ab illa vo-
luntate sed ecōuerso. 7 ideo nō pōt acce-
ptare p̄sonas. quia nō est in eis bonitas
que sit sibi ratio amandi.

Ad primū in oppo

situm qui vult tenere aliaz viā pōt dicē
sicut dicit quarta opinio q̄ ap̄lus i hoc
redarguit p̄sumptuosos inquirētes illa
quorū nō sunt capaces. nō aut̄ ppter in-
opiā reddende rōnis saltē in cōi. licet in
particulari nesciat qd malū p̄uidet de-
i in isto ppter qd reprobet eum 7 in istis
sp̄alibus peccatis p̄uissis est altitudo di-
uiniarū 7 sunt iudicia incōprehensibilia.
cui videt cōcordare illud vocabulū iu-
dicij. quia iudiciū est de particulari agi-
bili. v̄itate enī nō dicim̄ de p̄ncipis
practicis siue de legibus statutis esse iu-
dicia sed de aliquo particulari actu iu-
dicatur fm̄ p̄ncipia practica siue leges
statutas. 7 ideo nō obstante q̄ sit p̄nci-
plum practicum statutū p̄ diuinā volūta-
tem q̄ omnis p̄uissus finaliter malus dā-
netur. tñ de particularibus assumendis
sub. iste p̄uidet sic finaliter malus 7 ille
sic quasi ex hoc iudicat iste reprobatus
pp̄ter hoc 7 ille ppter illud ista iudicia
sunt inscrutabilia. non enī scit hō nec
pōt scire in qd peccatū deus vult p̄mit-
tere istū cadere respectu cuius sit nō vo-
lūto cōferendi gr̄am ut sic offerat tanq̄
finaliter peccator in illo peccato. 7 sic p-
pter illud peccatū p̄uissum reprobetur.
De bonis aut̄ p̄uissis pōt poni q̄ nulla
sit rō. sicut dictū est in quinta op̄. Et
si cōtra hoc arguas q̄ saltē circa bonos
non erūt iudicia inscrutabilia. facile enī
est dicere de eis q̄ quia vult; ideo saluat

pōt dici q̄ de eis inquantū p̄destinat
nō est iudiciū neq̄ de facto in existentia
neq̄ quasi in p̄scia diuina. iudiciū enī
est de aliquo facto uel p̄uiso. sed de ma-
lis licet nō sit iudiciū de facto. quia non
peccauerūt. pōt tñ condēnatio dici iudē-
cium de eis in p̄scia dei vbi dicunt mali
7 tūc inscrutabilitas iudiciozū p̄t referri
ad malos ex parte quorū ponit aliqua
rō. licet ille rōnes ex parte diuersozū pro-
pter quas quasi ex pte eozū ferunt iudē-
cia sint inscrutabiles 7 per hoc iudicia i-
scrutabilia. Ad aliud Aug. facit p-
5^a op. q2 pbat ex pte p̄destinatozū nullaz
eē rōnem. sed nō ex pte dānandozū.

Irca distinctio

nem. 42. Quero vtrū deū eē
oipotentē possit probari nālī rōne. Q-
sic. Ricardus d̄ tri. i. c. 3. ad oia q̄ fide te-
nemus nō solū habemus rōnes nāles s3
necessarias. Preterea nālī rōne pbat
deū esse potētē infinitē. sicut pbat. 8°.
philī. 7. 2°. metha. potentia aut̄ infinita
nō est esse oipotentia. q̄ 7c. pbatio mi-
q2 notū est potētia infinita nō posse alī
quā aliā maiore cogitari sine p̄dictione
quacūq̄ aut̄ pō que nō est omipotentia
pōt cogitari maior sine p̄dictione. pbo.
sine p̄dictione pōt cogitari oipotentia s3
rōne oipotentie. ipsa aut̄ maior cogitat q̄
cūq̄ alia q̄ nō esset oipotentia. Si di-
cas q̄ nō pōt nālī pbari oipotentia esse
cogitabile sine p̄dictione. Cōtra. oipo-
tentia esse in entibus verū est. q̄ omnis rō
p̄bans impossibilitatē oipotentie: sophis-
tica est. ois aut̄ rō sophistica pōt p̄ intel-
lectū ex puris naturalibus solui. q̄ intel-
lectus talis ex puris nālībus pōt cogno-
scere nullū impossibile sequi ex omipo-
tentia. 7 scit q̄ illud est possibile ad qd
nullū impossibile sequit. cognoscit q̄ oip-
otentiam esse possibile. Ex isto etiā
pōt fieri rō p̄ se. quia si naturaliter pōt
pbari oipotentia esse possibile. quia nō
impossibile. q̄ naturaliter pōt pbari eē

esse necessaria. quia nō pōt esse nisi pos-
sit esse necessaria. 7 qđ pōt eē necessariū
est necessariū. § 7c. Contra. nulli philo-
sophi utentes naturali rōne etiā quātū-
cunq; pfecte cōsiderarēt deū sub ratōne
efficientis cōcesserūt deū esse omnipotē-
tem fm intellectū catholicorū. Confir-
matur etiam. quia articulus fidei est in
simbolo aplozū. Credo in deum pa-
trem omnipotentem 7c.

Hic respōderi pos-

set distinguēdo qđ omnipotēs aut pōt oī-
ci agens qđ pōt i omne possibile media-
te uel immediate. 7 hoc modo est potētia
actiua primī efficientis omnipotētia. put
extendit se ad om nē effectū in rōne cau-
se proxime uel remote. 7 si nāliter possit
cōcludi eē aliqđ primū efficiēs sicut ostē-
sum est. §. dis. 2^a. naturaliter etiā potest
cōcludi illud esse omnipotēs hoc mō lo-
quendo. Alio mō accipit omipotens
proprie theologice. put oipotens dicūt
qui potest in omnem effectum imedia-
te 7 in quodcūq; possibile. hoc est in qđ
cunq; quod nō est ex se necessariū nec in-
cludit in se cōtradictionē. ita in quā ime-
diatē qđ sine omī coopatione cuiuscūq;
alterius cause agētis. 7 hoc mō oipoten-
tia videt esse credita de pmo efficiente 7
nō demonstrata. qz licz p^m efficiēs hēat
in se potētiā effectiua eminentiorē pō-
cuiuscunq; alterius cause effectiue. hēat
etiam in se emīnētē potētiā effectiua 7
cuiuscunq; alterius cause. sicut deductū
est dis. 2^a. 7 per hoc probatū est eū habe-
re potētiā infinitā. 7 istud sit quasi ul-
timum ad qđ ratio naturalis potuit atti-
gere de deo cognoscendū. tñ ex hoc non
videt posse cōcludi omnipotentia scdm
istū intellectū. quia 7 si verū sit nō tam
est manifestū naturali rōne qđ hñs calī-
tatem emīnētē in se 7 calitatem cause se-
cunde emīnētis qđ illa cā secunda habe-
at respectu sui effectus posset immediate
in efficiēti immediatū cāe 2^a. ordo. n. cāz su-

pior 7 inferior h nō pcludit. qz 7 si sol-
bret i se calitatē eminentiorē qđ hēat bos
ul' aliud al. nō tñ pcederet solē immediate
posse gnare bonē sicut pōt mediate cū bo-
ue gnare. 7 h maxie ponerēt phi. qz non
posuerūt cām 2^{am} necio pcurrētē ppter
aliquā pfectionē addendā effectui. s3 qđ
magi ppter impfectōz addendā. qz calitas
pme cāe immediate pscā ē. iō posuerūt eā
nō posse immediate eē cām alicui impfci
effect. 7 iō o3 cāz agentē aliā pcurrē im-
pfectiorē ut illa p^a nō pducēt fm ul-
po^a sue. s3 cū illa cā agētē 2^a efficiēti oimī-
nutū 7 impfctm pducēt. h ē nō ita pscm
effectū pducēt mediatē cā 2^a impfecta s3
cut si immediate pducēt non mediatibus
alijs cāis secundis. §. si phi nō potuerūt
p rōnē nālē pcludē deū posse ptingenter
cāre quāto magis nec posse immediate in-
quēcūq; effectū uel in qđcūq; qđ pōt pro-
ducere mediatibus alijs cāis secundis.

Preterea si ipsi habuerūt quasi pro
pncipio qđ de nihilo nihil fit. salte i istis
gnalib' 7 corruptibilib' nō vī deū sic eē
oipotentē qđ possit aliqū effectū totalitē
pducere sine omni alia cā cōcausante.

Preterea si phi posuerūt deū esse ne-
cessario agentē. sicut vident multi eorū
sensisse 7 posuisse si cum hoc ponerēt qđ
esset oipotens fm istū intellectū 2^m. ha-
berēt negare omne aliā calitatē cuiuscū-
q; cāe 2^a. qđ ē maximū icōueniēs eis. Nā
cā necio cāns i qđcūq; instāti cōparet ad
effectū. necio in eodem instāti causat 7
agit. ergo cū prius comparet cā supior
ad effectū qđ cā inferior 7 tūc per te neces-
sario est omnipotēs. § in illo instāti pro-
ducit effectū totū. § in secūdo instāti in
quo comparet cā secūda ad eundē effectū
nihil intelligit tūc causandū. 7 ita agens
2^m uel cā 2ª nihil pōt cāre. Et ex hoc ap-
paret qđ ista ppo qđcūq; pōt cā effectiua
pma cū cā 2ª pōt p se immediate nō est no-
ta ex terminis neq; rōne nālī. sed est tñ
credita. quia si ipsa omnipotētia ex qua
dependet esset nota rōne nālī facile esset

probare ipsiis phis multas veritates et propositiones quas ipsi negat. et facile est eis probare saltem possibilitatem multorum que credimus que ipsi negat. Omnipotentia tamen hoc modo supra. licet non sufficienter demonstret. probabiliter tamen potest probari sicut verum et necessarium. et probabilius quam quedam alia credita. quia non est inconueniens quedam credita esse euidentiora quam alia.

Ad auctoritatem

Ricardi. dico quod si sunt necessarie rationes ad omnipotentiam probandam et quedam alia credita. tamen non sunt euidenter necessarie et vere. sicut illa ratio que probat trinitatem propter duplicem productionem ad intra in diuinis. quia licet sit ex necessariis. non tamen premissa sunt necessario euidentes. quia non sunt note ex imminis nobis notis neque ex immediatis nobis notis possibile est hoc inferre. sicut dictum est dist. 2. q. 1. Ad 2^m dico quod infinita potentia dei et si possit concludi de deo naturali ratione. non tamen omni potentia secundum quod proprie sumitur. Et cum dicis quod infinita potentia nulla potest maior cogitari. verum est intensiue. tamen non videtur contradictionem quod sit uel cogitet maior potest ad plura se extendens extensiue. vel diceret quod si non sit contradictio omnipotentiam cogitari que ut sic aliquo modo excedat infinitam potentiam non intellectam ut omnipotentiam. non tamen est naturaliter notum potentiam sic intellectam esse omnipotentiam. Et cum dicis notam esse omnipotentiam proprie sumptam. hoc negat. et cum probatur. quia omnis ratio probans impossibile sequi ex ea est sophistica. Ad hoc dicis quod est sophistica. non tamen potest solui per rationem naturalem. quia putat dicis sophistica et peccans in materia est habens aliquam premissam falsam. et non potest solui nisi per interemptionem illius premissae. que tamen non potest cognosci interimenda per rationem naturalem. sicut non potest cognosci vera per rationem naturalem. Sed contra istud arguo sic. aut illa que apparent vera et non appareret interimenda ex

ratione naturali appareret esse vera ex terminis tanquam immediata. aut appareret esse conclusa ex immediatis. Si primo modo. ergo intellectus noster non potest esse certus de propositionibus immediatis que sit vera et que non. quia tunc appareret aliquae propositiones vere et immediate que tamen sunt simpliciter false. et ita non erunt aliqua principia certa tanquam tanquam in domo contra philosophum et commentatorem 2° methaphisica. circa que non contingit errare. Si 2° modo appareant esse vera tanquam conclusa ex immediatis. tunc arguo de illo syllogismo sophistico sicut de isto. aut peccat in materia aut in forma. si in materia tunc potest solui. quia premissa falsa peccans in materia potest interimiri. si in forma adhuc potest solui per artem logicam.

Si autem dicat quod peccat in forma. et tamen non potest solui ratione naturali. Istud videtur absurdum. quia sicut intellectus inclusus in naturalibus tradidit omnem artem de syllogismo apparenti in forma et defectuoso. sic posset soluere per illam artem omnem tale syllogismum applicando talem artem ad tale paradoxum. Ideo dico aliter quod si quis cumque paradoxum deducens apparenter ad impossibile ex premissa significante deum esse omnipotentem posset solui per intellectum et rationem naturalem sine peccato in materia siue in forma et intellectu posset scire quicumque tale paradoxum diuinitus factum esse solubile. non tamen sequitur quod sciat istud non esse impossibile. stat enim oppositum. scilicet quod dubitet istud esse oppositum primum ex repugnantia terminorum. ex quo tamen non posset sequi aliquod manifestius impossibile. aut quod dubitet utrum ex isto possit inferri aliquid impossibile aliud a quocumque illo. et illud argumentum inferens illud impossibile sit insolubile. licet illud non sit aliquod eorum que facta sunt que scit naturaliter soluere. vel aliter generaliter potest responderi ad illud argumentum quod potest fieri generaliter ad omne creditum quod illud sit necessarium ad omne possibile et credibile.

Intra distinc

tionē. 43. ubi magr jip: o' bat opi. aliozum qro vtrū

pma rō impossibilitatis rei fiende sit ex pte dei vel ex pte rei factibilis. Qa' magr ex pte dei. pbo. magr arguit distinc tōe sequēte: q' vniuersū possit fieri me lius. qz si non: aut hoc eēt ppter hoc q' nllm bonum sibi deesset: 7 tūc eēt deus aut qz aliquid sibi deesset sed non eēt ca' pax ad illud recipiendū. 7 tūc arguit q' meli' fieret si daret sibi capacitas a deo ad illud. Ita arguo i. pposito si aliquid sit infactibile. ergo si daretur sibi capaci tas a deo posset fieri. ergo mō non pōt fieri: qz non. dat sibi capacitas. ergo ista impossibilitas videt pmo eē ex parte dī non potētis dare capacitatem. Cōtra Ansel. de casu diaboli. c. 3. qz deus de dit pfeuerantiā bono angelo: iō bonus angelus hūit: 7 nō qz de' non dedit ma lo angelo iō non hūit. sed qz malus nō accipit.

Hic dicitur ab Hen. 6°. q. 4. q. 3. cu sus oppositū manifeste quere. 8. quoli beto. q. 3. Contra istā scōam sniam sū sit dicta retractando pma sniam de isto articulo siue sit dicta vt retractada per pnam non oportet arguē ptra cā nī si ex vbiis suis ppijs que implicant ma nifeste opposita. Tū specialr argno 3 eam sic. Nihil est simplr impossibile nī si qz simplr repugnat sibi esse: cui autē repugnat sibi eē. cui autē repugnat eē re pugnat ei ex se pmo 7 non ppter respec tū aliquem affirmatiuum vel negatiuū eius ad aliquid aliud. pbatō. repugnā tia. n. quēcūqz extremoz est ex rōe sua formali 7 p se cēntiali circūscripto quos cūqz alio respectu vtriusqz extremi po sitio vel negatio ad quodcūqz aliud sicut album 7 nigrū p se ex suis rōtib' formalibus ptrariant 7 hnt repugnan tiam formalez circūscribendo p impos

sibile oēm respectū ad quēcūqz aliud. il lud igr est simplr ipossibile cui per se re pugnat esse 7 quod ex se pmo est tale q' sibi oino repugnat eē 7 non ppi aliqūe respectum ad deū affirmatiuū vel nega tiuum immo sibi repugnaret eē si p im possibile deus nō eēt. videt igr pma sen tētia. pbabilior 2°. Sed 3 istam pma sniam arguo pmo sic. po^a actiua qua d us dī oipotens non ē formalit intellect' diuin' sed qsi psupponit actionem intel lectus siue illa po^a it voluntas siue a^a potentia executiua. sz lapis ē possibilis eē ex se formaliter. g' reducēdo quasi ad pmtū pncipiū extrinsecū intellect' diuin' erit illud a q est prima rō possibilitatis in lapide. non igr i^a potētia actiua a q d us dī oipotens ē pma rō possibilitati in lapide. Probatio assūpti. possibile scōz q' ē termin' vel obm oipotētie ē illō cui non repugnat eē 7 qd nō pōt ex se eē ne cessario lapis pducus iesse intelligibī p intellectū diuinū hz ista ex se formali ter: 7 qsi pncipiatiue p intellectū. igr ē ex se formaliter possibilis 7 qsi pncipia tiue per intellectū diuinū. male igr videt illa pma snia ponere q' oipotētia i deo sit illa potentia q' ē potētia passiua i cre atura 7 hoc si loqur de potētia actiua a q deus dī oipotens 7 respectu cui illa dī potētia passiua in creatura. Cōfir mat ista rō potētia actiua q' ē onipotē tia non dat alicui aliqd eē nisi pducen' illud. qz illa ē potētia pducta rei ad ex tra. sz an oēm pductōz rei ad extra res hz eē possibile qz sicut pbatū ē dī. 36. Rem pduct inēē intelligibīli non ē rez pducti inēē simplr. 7 si eēt non eēt p illā potētiā q' deus dī oipotens. non igr p illam potētiā que ē oipotētia ē res a^a a deo pmo possibilis. Itē in cāis pciis si affirma^a ē cā affirmatiōis 7 negatio ē cā negatiōis. fm q' dicit pbs. p^o posterī. sicut si hre pulmonē est cā respirandi. n habere pulmonem est causa non respi randi: ergo si potētia actiua que est

ee 3

omnipotentia in deo est precisa ratio possibilitatis in creatura negatio potentie actiue in deo est causa negationis possibilitis in creatura: quod ipse negat et bene: quantum ad hoc: quia impossibilitas in creatura est propter formalem repugnantiam primum. Preterea. iste respectus qui consequitur potentiam actiuam in deo in 4° instanti aut est realis aut non. Si realis et ad extra hoc est improbatum di. 30. Si rationis: ergo in 3° instanti terminatur possibilitas ad deum sub ratione absoluta: quod non infero sicut in se inconueniens sed tantum quia a pluribus concedendum: et saltem non habendum pro inconuenienti ab eis qui tenent op. illius doc. ex quo sequitur ad eam. Similiter propter idem ex ista positione infero aliam conclusionem. scilicet quod non est aliquis respectus prior ex parte cause que ex parte causati: immo ab ipsa causa sub ratione absoluti est ipsum causatum sub ratione absoluta: et postea tertio sequitur respectus in causa ad causam. et 4° in causa ad causam iste ergo ordo absolutorum et relatiuorum quem hic concedit nunquam debet teneri inconueniens tenentibus eum. 3° similiter infero quod potentia ut est attributum diuinum et dicit perfectionem simpliciter non dicit aliquem respectum ad creaturam quod ipse probat in prima sententia. 6. quolibet. q. 3^a. quia nulla perfectio diuina et simpliciter dependet a creatura: hoc autem probat Ansel. mono. c. 15. cum illa relatio ad creaturam non dicat perfectionem simpliciter etiam in deo: quia deus non esset talis si creatura non esset. est autem perfectum omni perfectione simpliciter ex se et ex natura sua et non ex aliquo respectu ad creaturam: hoc igitur illatum quod puto esse verum sicut et a^o duo non debent respici sicut inconueniens ab aliquibus tenentibus dicta eius.

Aliter dico a prima sententia quantum ad illud quod probant illa duo argumenta: quia 1^a potentia dei ad se. i. aliqua perfectio abso-

luta qua deus est formaliter potens sit in deo in primo instanti nature sicut et quolibet perfectio absoluta simpliciter sicut calorem consequitur esse potentiam calefaciendi qui tamen calor est absoluta forma: tamen per ipsam potentiam sub ratione qua est omnipotentia non habet obiectum quod sit primo possibile sed per intellectum diuinum producentem in primo instanti illud in esse intelligibile: et intellectus non est formaliter potentia actiua quia deus est formaliter omnipotens: et tunc res producta ab intellectu diuino in esse tali. scilicet intelligibili in primo instanti nature habet se ipsa esse possibile in secundo instanti nature: quia seipsa formaliter non repugnat sibi esse: et seipsa formaliter non repugnat sibi habere esse necessarium ex se in quibus duobus stat tota ratio possibilis in quibus correspondet rationibus potentie actiue: non est igitur possibilitas in obiecto aliquo potest sit omnipotentia in deo accipiendo omnipotentiam per perfectionem absolutam in deo sic nec creatura est prior aliquo absoluto in deo: si tamen res intelligatur esse possibilis antequam deus per omnipotentiam producat eam: sic est verum: sed in illa possibilitate non est simpliciter potest sed producit ab intellectu diuino. Quantum autem ad impossibilitatem dico quod illa non potest esse per se dei: sic dicitur per sententiam et hoc propter rationem factam contra secundam sententiam: quia ipsa est impossibilis propter repugnantiam eius ut fiat quod intelligi ergo sic impossibile simpliciter includit in compossibilia que ex rationibus suis formalibus sunt incompossibilia: et ab eo si principiatue incompossibilia a quo principiatue habent suas rationes formales Est igitur ibi iste processus: quia sicut deus suo intellectu producit possibile in esse possibili ita producit duo entia formaliter utrumque in esse possibili et illa producta seipsis formaliter sunt incompossibilia ut non possint simul esse vnum neque aliquid. tertium ex eis. Hanc autem incompossibilitatem quam habent

forma'iter hñt ex se. pñcipiatue ab eo quodammodo q̄ pduxit ea: 7 ista incompossibilitatē istoz sequit̄ incōpossibilitas tota' figmenti includētis ea: 7 ex ista impossibilitate figmētī in se 7 ex icōpossibilitate pñm suaz. sequit̄ impossibilitas ei' respectu cuiuscunq; agentis. 7 ex hoc h3 cōpleri tot' pcessus impossibilitatē rei quasi vltim' gradus impossibilitatis sit negatio respect' ad qd̄cunq; agens. o3 hñt aliquem respectū negatiuum ex pte dei nec ex pte cuiuscunq; alterius. nec ē forte aliq̄s in nā rei h3 intellect' possit cōpare deum vel aliud agēs ad istud sō negatōe respectus. Sic igr̄ impossibilitas pma ē forma'lr ex pte impossibilis 7 pñcipiatue a deo. 7 si pñcipiatue reducat ad aliqd̄ non tñ reducīt ad negationē possibilitatis in deo: imo reducīt pñcipiatue ad intellectū diuinū pñcipiantē illud i illo eē in quo ptes ille forma'liter repugnant ppter quā forma'lez repugnantia totum ex eis simplr ē iposibile. Et ex hoc apper q' falsa ē imaginatio querentiū impossibilitatē aliquorū q̄si in aliquo vno. q̄si aliqd̄ vnū vel intelligibile vel q̄lecunq; ens sit ex se forma'liter impossibile sicut deus ex se ē necesse eē forma'liter. nihil. n. ē tale pñmū in nō entitate. nec ēt entitatis oppositē tali non entitati ē intellect' diuus ratio possibilitatis: nec ēt intellect' diuus ē pñcisa rō possibilitatis oppositē nihilo: qz tunc tenēt illud argumentū de cāis pñcisis in affirmatione 7 negatōe sed ōne simplr nihil includit in se rōnes pluriū ita q' ipsum non ē pñ nihil ex rōe sui s3 ex rōnibus illorū que intellr includē ppter forma'lem repugnantia illorū inclufoz pluriū: 7 ista rō repugnatie est ex rōnibus forma'libus eoz quā repugnantiam pmo hñt per intellectū diuinū. s3 non pñse.

Ad primum argu
mentū illa ratio magistri tenz supponē

do q' vniuersum possit eē maioris perfectionis capax: qz tunc melius fñt si daretur sibi illa capacitas q' sit sine illa capacitate vt si eēt capax multoz alioz absolute aut nō tener ratio magistri negato isto. s. q' potuit meli' fieri sicut nec lequit q' ignis manens ignis possit fieri melio: si fiat capax intellectus vel voluntatis. qz non pōt esse istorum capax. dico tunc ad forma' argumentū q' deus non pōt dare capacitatem nihilo factio nis passiuum: sed ista non ē pma rō sed qz tale non pōt hñt talem capacitatem. 7 ista ratio reducitur ad forma'lez repugnantiam partium 7 vltimus ad intellectum diuinū.

Ircā distinc

tionem. 44. vbi magr tractat vtrum deus potuit se

cisse melius res q' fecit quero istam. q.

Utrum deus possit facere aliter res q' ab ipso ordinatū est fieri. Et videt q' nō qz tunc posset facere res inordinate: pñs ē falsum: q' 7 añs. Contra. res alr fieri q' facte sunt non includit contradictionem nec ē necessariū.

Respondeo in omni agēte per intellectum 7 voluntatem potente conformiter agere legi recte 7 tamen non necessario agere conformiter legi recte est distinguere potentiam ordinatam a potentia absoluta. Et ratio huius est: quia potest agere conformiter illi legi recte 7 tunc secundum potentiam ordinatam: ordinata enim est in quantum est principium exequendi alia conformiter legi recte secundum ordinem prefixum ab illa lege 7 potest agere preter illam legem vel contra eam: 7 in hoc est potentia absoluta excedens potentiam ordinatam: 7 ideo nō tñ in deo s3 in oī agēte libere q' pōt agē fm dictamen recte rōnis vel recte legis 7 pter talem legem 7 ptra eam ē oī distinguere potētia ordinatā 7 absolutā

cc. 4

Iō dicunt iuriste q̄ quis pōt hoc facere
 de facto: hoc est de potentia sua absolu-
 ta. vel de iure hoc ē de potentia ordina-
 ta fm iura. Qñ aut illa lex recta scdm
 quā ordinate agendū est non ē in ptate
 agētis tūc potētia ei⁹ abso^a non pōt ex-
 cedere potētia ei⁹ ordinatā circa obiec-
 ta a^a nisi circa illa agat inordinate neciuz
 .n. ē illā legē stare cōpando ad tale agēs
 ⁊ actionē non pformē illi legi recte nō es-
 se rectā neqz ordinatā. qz tale agēs tenet
 agere fm illā rectam legē cui subest. vñ
 oēs qui subsunt legi diuine si non agant
 fm illā inordinate agūt. Sed qñ i ptate
 agētis ē lex ⁊ rectitudo eius ita qz non ē
 recta nisi qz statuta. tunc pōt recte agere
 agendo aliter q̄ lex illa dicit. qz pōt sta-
 tuere aliā legem rectā fm quā agat or-
 dinate. nec tūc potētia sua absoluta sim-
 pliciter excedit potētia ordinatā qz ei⁹
 set ordinata fm illā legē sicut fm pōrez
 tñ excedit potētia ordinatā p̄cise fm p-
 orem q̄ quā vel p̄ter quā facit. Ista pos-
 sent exemplificari de principe ⁊ subditū
 ⁊ lege positā tē. Ad ppositum igit ap-
 plicando dico qz leges aliquę gnāles rec-
 te de opabilib⁹ dictātes p̄fixe sunt a vo-
 luntate diuina. ⁊ non quidē ab intellectu
 diuino vt p̄cedit actum voluntatis diuine
 vt dictū est di. 38. sed qñ intellect⁹ offert
 voluntati diuine talem legē. puta qz ōnis
 glorificand⁹ pus est gratificand⁹: si pla-
 cet voluntati sue que libera ē recta ē lex
 ⁊ ita de alijs legibus: de igitur agere po-
 tens fm istas rectas leges: vt p̄fixe sunt
 ab eo dī agere fm potētia ordinatam
 vt aut pōt agere multa q̄ nō sūt fm istas
 leges iam p̄fixas sed p̄ter illas oī ei⁹ po-
 tentia abso. ut: qz multa alia pōt agē
 ordinate ⁊ multa alia posse fieri ordina-
 te ab illis que sūt pformiter istis legib⁹
 non icludit p̄tradictōem: qz rectitudo
 illius legis fm quā quis dī recte ⁊ ordi-
 nate agere ē in ptate ipsius agētis: ideo
 sicut pōt aliter agere ita potest aliam le-
 gem statuere rectā que si statueret a deo

recta eēt: qz nulla lex est recta: nisi qua
 tenus a voluntate diuina acceptat: ⁊ tē
 potētia eius absoluta ad aliquid nō se
 extendit ad aliud q̄ ad illud qd ordina-
 te fieret si fieret. non quidē fieret ordina-
 te fm istum ordinem sed fieret ordinate
 fm alium ordinē quem aliū ordinē ita
 posset voluntas diuina statuere sicut ali-
 ter pōt agere. Aduertendū tamen ē
 qz aliquid eē ordinatū ⁊ ordinate fieri
 ē dupliciter. vno mō ordine vniuersali
 quod p̄tinet ad legem cōm. sicut ordina-
 tum ē fm legem cōm finalr peccatores
 eē damnandū: vt si rex statuat qz ōnis
 homicida moriā. 2° mō ordine p̄cula-
 ri circa hoc iudiciū ad qd non p̄tinet
 lex: qz lex ē de vlibus casibus: d casu au-
 tem p̄culari non ē lex sed iudiciū f3 le-
 gem qd est p̄lo legis: vt qz iste homici-
 da moriatur. Dico igit qz deus non so^m
 pōt agere aliter q̄ ordinatum est ordi-
 nate p̄culari sed etiam aliter q̄ ordinatum
 est ordine vli siue fm leges iusticie pōt
 ordinate agere: qz tam illa que sūt p̄ter
 illū ordinem q̄ illa que sūt p̄ illū or-
 dinem possunt a deo ordinate fieri po-
 tentia absoluta. potētia tñ ordinata nō
 oī nisi fm ordinem legis vli: non aut
 fm ordinem legis recte de aliquo p̄cula-
 ri qd apparet ex hoc: qz possibile ē d
 um saluare aliquem: qui tñ morietur i
 peccato mortali finaliter ⁊ dānabitur
 nō aut p̄ceditur ipsum posse saluare iu-
 dam iam dānatū: nec tñ hoc ē impos-
 sibile potētia absoluta dei: qz non iclu-
 dit p̄tradictōem: igit istud. f. saluare iudā
 eo mō est impossibile quō impossibile
 ē saluare istum: qz istum pōt saluare de
 potētia ordinata qd verum est: ⁊ illū
 non: non quidē ordinatione p̄culari
 que est quasi de isto agibili ⁊ opabili p-
 ticulari vñ: sed ordine vniuersali: qz si
 saluaret istum staret statutum mō cū
 legibus rectis quas recte p̄fixit de salua-
 tione ⁊ damnatione singulorum: staret
 enim cum ista qz ōnis finalr mal⁹ dāna

bitur que est lex p̄fixa de damnandis:
q̄ iste adhuc non est finaliter peccator:
sed p̄t eē non peccator: maxime dum ē
in via: q̄ potest deus cum gratia sua p̄
uenire. sicut si rex p̄ueniret aliquem ne
faceret homicidium si non dānat eū nō
facit p̄tra legem suam vniuersalē de ho
micida. non autem staret eū illa p̄icu
lari lege q̄ iudam saluaret. iudam enī
potest p̄scire saluandū de potētia or
dinata sed non isto mō ordinata s̄ abso
luto mō: s̄ alio ordinata fm̄ aliquem
aliū ordinem: q̄ fm̄ ordinem aliū tē
possibile institui. Potentia igit̄ abso
luta iudam saluare. potentia vero ordi
nata potest istum peccatorem saluare li
cet nunq̄ saluabitur: sed lapidez nec po
test beatificare potētia absoluta nec or
dinata. Et s̄ hoc p̄ respectu cui⁹ dī po
tentia absoluta in deo. s̄. inq̄tum potest
p̄tra legem vniuersalē et non p̄tra legē
p̄ticularem. Qualit̄ aut̄ voluntas dīna
possit circa p̄ticulārā et circa leges rec
tas instituendas volēdo oppositū et q̄d
nunc vult dīctū ē. s̄. de hoc dī. 39. Ad
ar^m p̄mum p̄ q̄ p̄na non v̄: q̄ si facit
alio res q̄ mō ordinatum ē eas fieri: n̄
p̄pter hoc inordinate fierent: q̄ si statu
eret alias leges fm̄ quas fierent eo ipso
ordinate fierent. Ad primū argumē
tum in oppositum p̄cedo quod p̄bat dī
potentia absoluta que tamen si eēt p̄in
cipium alicui⁹ eēt eo ipso ordinata: sed
non fm̄ ordinem ab eo p̄fixum eūdez
quē p̄mo habuit.

3^a circa distinc

tionē. 45. quero vtrum dī
us ab eterno voluit a^a se

Q̄ non: q̄ tūc in voluntate dīna fuisset
relatio realis ad creaturam. p̄ns est fal
sum: sicut p̄ dī. 30. ḡ et a^ans: p̄bō p̄ne p̄
us deus vult aliquid q̄ intelligat se vel
le illud sit illud a. q̄ sicut dīctū est dī.
39. certitudo intellectus dīni circa futu
ra contingētia non est sine certitudine

voluntatis. ergo r̄o illa q̄ ē in voluntate
dīna p̄ ad a. p̄cedit oēm p̄sideratiōem
intelle. et de illa voluntate: igit̄ non est i
voluntate siue i voluntate vt cognita ē s̄
vt in se est: et per p̄ns ē ibi ex nā rei et n̄
in cognito vt cognitum est. Contra si
non voluit ab eterno et nec mō vult de
nouo: q̄ tē eēt mutabilis: ḡ nihil vult.

Respondeo oīs potētia
opatiua p̄fecta p̄t eē p̄ncipium opandi circa q̄d
cunq̄ obiectū natum respiciat a tali po
tentia: sicut p̄fectus intellect⁹ p̄t eē p̄n
cipiū itellndi q̄d cūq̄ itellibile et p̄fēs v̄
s̄ p̄t eē p̄n^m p̄fecte vidēdi q̄d cūq̄ visibi
le: igit̄ cum in deo sit voluntas formalit̄
ter ex dī. 2^a. et summe p̄fecta q̄ infini
ta ex eadē dī. seq̄tur q̄ ipsa p̄t eē p̄nci
pium volēdi q̄d cūq̄ volibile. non. n.
p̄t eē p̄ncipium volēdi aliqd ex tpe: q̄
hoc non p̄t eē sine mutatione aliē et n̄
obiecti volūti q̄ obn̄i volūtum non hēt
eē nisi q̄ volūtum: et q̄ h̄z eē in volūta
te dīna: ḡ ipsa mutatio eēt ipsius volū
tatis sicut deductum ē dī. 39. de rōe ipsi
us voluntatis: ḡ voluntas dīna p̄t in
eternitate sua eē p̄ncipiū volēdi q̄d
cunq̄ volibile: non ē aut̄ rō volēdi s̄
oppositū ambo. q̄ illi respectus nullius
p̄nt eē simul. nec est rō volēdi neutraz
q̄ tunc in creaturis nihil tale eēt a deo
volūtum: et per p̄ns nihil cāret in creatu
ris q̄ p̄tingentia non p̄t esse in deo n̄
si a p̄te voluntatis sicut deductum ē dī.
39. ḡ in eternitate est rō volēdi alterz
oppositum in quibuscunq̄ alijs a se.

Ad argumenta

R̄nde
sicut dīctum est prius dī. 30. de relatiōi
bus ex tempore q̄ terminant ad deum
sub ratione mere absoluta. et simili mō
de ideis dī. 35. et simili modo de omni
potentia. dī. 43. que est mere absoluta
fm̄ q̄ est attributum diuinum. et sic ter
minat relatiōem creature possibilis ad
deum: ita dico q̄ voluntas diuina sub

a tōe mēre absoluta terminat respectū
voliti ad ipsā qđ quidem volūtas diui
na pducit incē volito 7 in eternitate si
cut intellectus pducit incē cognito vel i
tellecto: 7 simili modo dicendū de esse
voliti: sicut dictum ē de esse cogniti. di.
.35. Sed tunc argues si volitum hēt
relationem ad voluntatem diuinā aut
relationē realē aut fm rōem tm: si realē
igī fundamentum suum est reale: g illa
res h3 eē reale ab eterno. Si relationē
rōnis tm. Contra. non ē p actum itel
lectus diuini cōparantis obiectum illō
ad intellectū suum: g non est relatio rō
nis in eo. licet enim intellectus diuinus
prius compareret illud obiectū vt cogni
tum ad intellectum suum: q sit volitū
ab ipso 7 in illo priori cāet relationem
rōnis ipsius obiecti vt cogniti ad intelle
ctum suū non tm videt cāre aliquam re
lationem eius ad voluntatem. L3 hic
posset rīderi q ista relatio voliti ad vo
luntatem sit p actum intellectus diuini
cōparantis obm volitū ad voluntatez
suam: q2 pus cōpat obm ad voluntatez
suam q2 compet ad intellectū suum. Si
poneret idem eē sufficere in obiecto itel
lectus vt obm est cognitum 7 volūtatis
vt volitū est 7 q nullo mō eēt volitum
nisi q2 prius fuit intellectū. Tñ respō
deo alr q in isto obō vt volito est rela
tio alia ad voluntatem diuinā q illa
que i eo est vt intellecti ad intellectū di
uinum. 7 ista alia relatio nō ē relatio re
alis: nec tm est rationis loquendo stricte
de relatione rationis. s. itellect. nec ista
diuisio est sufficiens q ois relatio aut ē
realis aut rōnis accipiēdo relationem
rationis stricte: q2 ois potentia que pōt
habere actum circa obiectum existens
vel non existens 7 illud obiectū potest
actu suo comparare ad aliū ad qđ tale
obm non ppat ex nā rei pōt in obō vt
obm est cāre rōnem ipsi ad aliud. que
quidē relatio non ē realis q2 non ē ex nā
obi in se. nec tm est stricte rōnis. q2 non
sp illa pō compans ē rō tm siue pō rōci

natiua. pōt. n. voluntas vtēs aliquo bo
no ad finē cāre in obō illo rōnem ad il
lum finē. 7 nec ē illa realis rō. q2 non ē
in aliquo ex nā rei sed ex cōparatione vo
luntatis pferentis. pōt. n. vt deo ad cre
aturam. nec ē illa rō rōnis q2 potentia
ista cāns istam cōparationē non ē rō siue
intellect. siue imaginā. dicat talis vtus
collatiua siue q2cunq2 alia. certum ē. n.
q voluntas ē talis potentia collatiua 7
compatiua. ita bñ sicut pō intellectiua:
7 iō certum ē q vtrazq2 istazq2 potentia
rū pōt obm suum cōpare 7 in obō suo
cāre rōnez non reale. q2 sic eēt ibi in ta
li ex nā rei sine oī cōpatōe nec rōnez rō
nis stricte sumptā p rōne cāta ab intel
lectu l3 eam q2cunq2 pcomitet i rō rōnis cā
ta ab intellectu. sed voluntas diuina 7
ē voluntas ois q2cunq2 sit de imaginā
tione de q nūc non pōt compare seipsā
ad obm in eē volito ab eterno 7 ex. 7
sic pot in obō cāre rōnem rōis ad ipsā

Irca distinc

tionē. 46. q2o vtrū volun
tas bñplaciti dei sp imple
atur. 7 vt q non p ad Thi. 2. de. vult
oēs hoīes saluos fieri non tm erūt oīs
saluari: g rē. Preterea Math. 22. ait sal
uator illis filijs hierusalem. Quotiens
cūq2 volui pgregare filios quēadmodū
gallina congregat pullos suos sub alas
7 noluiti: g vt pus. Contra Ro. 9. Vo
luntati ei? q2 resistet. 7 in ps. Oia q2cun
q2 voluit fecit. Rñdeo voluntas dei q
tum ad oia sp d3 impleri. q2 sicut oīpo
tens pōt ēc possibile. ita qñ voluntas oī
uina determinat ad ponendū aliqd i cē
ultima determinatōe illud erit: velle aut il
lud voluntate bñplaciti est vltima det
minatio q pōt poni ex pte voluntatis
ipsi oīpotentis volentis ponere effectū
in cē: g respectu cuiuscūq2 effectus de' ē
sic volens illud erit. Et posset rō pfir
mari q2 si cā vltima determinatōe ad aliqd
determinat non ponet effectū in cē hoc non
videt nisi pp ipotentia ei. vt puta q2 n

sufficet ex se: vel qz eet impedita ab aliq
a° vel pp mutabilitate ei° añq intelliga
tur effect° poni in eē. sed oipotēs nec est
ipotens nec ipedit° nec imutabil. g rē.

Ad primū arg^m dico qz l3 il
lud oēs apli pos
set exponi de distributōe accommoda p
oib° q salui fient. tñ mto mel° possz ex
poi d volūtate ante sic. i. vult oēs hoies
saluare 7 saluos fieri qrtū. f. ē ex pre sui
7 volūtate sua ante p qro dedit eis do
na nālīa 7 leges rectas 7 adiutoria cōia
sufficiē ad salutē: sic de rege statuēte bo
nas leges 7 pfigēte mīstros ad custodiā
istaz legū posset dici q vult oēs subdi
tos suos pacifice viuē 7 qte: 7 tñ si vi
det aliqē tribulārī iniuste n statī opoz
tēt q rex intromittēt se ad faciendū illū
qte viuē nisi deuoluēt eā ad ipm p qri
monia de facto: vult qdē iste quelz paci
fice viuē 7 qte antē non tñ vult quen
cūqz ime° ita viuē. Ita o° in ppo q si d
us non hēat volūtate bñplaciti ad istū
saluādū tñ vult isti i° adiuto° cōia añ°
ad salutē oīum qb° iste ē pōt sufficiēter
qñz viuē 7 saluari. pp q dici pōt q qrtū
ē ex pre sui vlt oēs saluos fieri. Ad 2^m
magr exponit 7 bñ non qli dñs voluēt
colligē filios dirlm 7 nō sit factū q vo
luit: s3 q oēs qd ipse pgregauit sua volū
tate pgregauit. vid expōez mgrī 7 nō eā

Circa

di. 47. qro vtruz
pmīssio diuina sit
aliqō act° voluntatis dīne. Q
sic: qz alr non vī de hunc certitudinalr
scire peccatuz. nescit. n. futurz ptingens
sine defiatōe voluntatis sue. s3 circa pec
catore non vī hēe aliqū actum nisi per
mittē eū peccare. neqz. n. h3 respēu illi°
velle vel nolle. g si pmitē non sit aliqō
act° non erit de° cert° de pctō istius futu
ro: qz non erit aliq defīnatio volūta
tis sue ad istud futurum ptingēs certitu
dinalr cognoscendū. Cōtra. pmīssio p
numerat cū alijs signis voluntatis dīne
sed pceptū non ē aliqō act° elicit° volun

tatis dīne. g multo forti° nec pmīssio.

Rñdeo in nobis pōt distingui duplex
act° volūtati: velle. f. 7 nolle. 7 vīqz ē ac
t° positū. 7 si sint circa idē obm si pñ
act° q expmunt alijs vocabul q si amaf
7 odire 7 vtrūqz i nobis pōt distingui: vt
velle distīguat i velle efficac. 7 i velle re
missū: vt dicat velle efficac q voluntati
n tñ cōplacet eē volūti s3 si posset statiz
ponē volūtū in eē statī ponē: ita ēt noli
tio efficac ē q nō tñ nolēs ipedit aliqd
s3 si posset oio destruit illud. Voluntas
āt remissa ē q ita placet volūtū: q tñ vo
lūtas non pōit illud iēē l3 possit ponē il
lud inē. nolitio ēt remissa ē q ita displicet
nolitū q non phibeat illō eē l3 pos
sit i nobis: g pmīssio. ppe dicta vī eē no
li° remissa alie° malī qd scio. non. n. di
cor ppe pmitte illud de q nīhīl scio vel
illud qd ita sit ab a° qd placet mīhi. sed
illud pmitto qd scio ab a° male fieri 7
displicet si non phibeo: hec pmitto si
possez phibē. sig^m at efficacis volūtōis si
fiat imedi° a volūtate ē adpletio. si per
alterū ē pceptū: 7 volūtōis remisse i no
bis forte ē pñliū sig^m vel psuasio suū mo
nitio. ita sig^m nolitōis remisse ē pmīssio
vel disuasio. 7 sig^m nolitōis efficac ē p
hibitio. Si ista di. posset poni in deo
ita q sicut vn° act° ei° ē velle 7 nolle: 7
hoc sine pñctate vel di. in i° actu i se. ita
poneret sup qdā obā volūta ei° velle effi
cax. 7 sīlr nolle suū sup obā quedā no
lita efficac. sup quedā aut non: tūc pos
set dici noli° dei remissa respēu illorum
obōz q ita nollet q tñ n velle ista phi
bē: 7 hec nolitio dei posset dici pmīssio
ei°. 7 ita ē act° in deo iqtū trāsīt sup ob
iectū sic se hñs ad voluntatē dīnā. Si
āt istud n placet p eo q nolitio cuiuscū
qz positi in eē videtē cū aliq tristitia 7
cū aliq īmpetōe ipsi° volūtatis. tē pōt
dici q pmīssio extra vel sig^m ē q effect°
sit qui tñ est contra pceptum diuinū. 7
istud ē permīssio qd est signū voluntatē
diuine. huic autē non contrīdet aliquid

In ipsa voluntate diuina nisi non velle prohibere illud fieri siue non velle quod est negatio actus positiui et per consequens non actus est positiuus. Et quod deus volens sinere hoc potest intelligi non quod habeat velle rectum circa illud quod permittit sed actum reflexum. Offeratur .n. voluntati sue huius peccatum vel peccare. primo voluntas est circa hunc non habet velle. velle .n. ipsum habere potest non potest. 2º potest intelligere voluntatem suam non velle hoc: et tunc potest velle voluntatem suam non velle hoc: et ita deus volens sinere et voluntarie permittit: sicut ex parte preterita sibi iuda pro deus habet non velle sibi gloriam et non potest nolle. secundum illam victimam positionem dei. 41. et potest tunc 2º se reflectere super istam negationem actus et velle eam. et ita volens siue voluntarie non eligit iudam finaliter peccatum et non noluit glorie. sed non volitionem glorie.

Ad primum argu

mentum dictum est dei. 41. quomodo non est premissio dei de peccato futuro per hoc solus quod scit se permittitur huius peccare finaliter et sic finaliter dammandum sed cum hoc requiritur quod sciat se cooperaturum isti in actu peccandi vel non cooperaturum ad actum illi cui ommissio esset peccatum ommissionis premitat tamen utrumque istarum permissionum deum preuidere se velle prohibere huius peccare: et ita per quomodo premissio diuina sit actus voluntatis et quomodo non.

Irca distinc

tionem. 48. quero utrum voluntas humana: vel generalis: utrum voluntas creata sit bona moraliter quicquid preformat voluntati increate. Quia sic: veritas intellectus creati est quoniam preformat intellectui increato. ergo a simili de voluntate creata tunc est bona quoniam voluntati preformat increate quare recte. Contra iudei voluerunt christum pati et mori et quod christus voluit et tamen ipsi peccauerunt deum mitte inquit eis pacem quia nesciunt quid faci-

unt. ergo recte. Respondeo secundum Dionysium de di. no. c. 4. bonum est ex causa integra. Et secundum philosophum 3. 2. etiam. Oportet si omnes circumstantias concurrerint in actu quicquid moraliter ad hoc ut sit bonum moraliter sufficit tamen defectus vni et cuiuscunque circumstantie ad hoc ut sit malus moraliter. voluntas igitur creata preformis voluntati diuine in se habet actum siue in se habet circumstantionata quicquid vna circumstantia siue sit preformis sibi in omnibus circumstantiis pertinentibus ad bonitatem moris et forte si esset preformis sibi in omnibus circumstantiis. puta quod aliquid vellet et eodem modo et sic de omnibus alijs circumstantijs adhuc non oporteret eam esse bonam sicut voluntas in creata est bona. quia non congruit eadem circumstantie actui ut actus est diuersorum agentium. non .n. voluntati create congruit intentione velle aliquid obiectum bonum sicut voluntati increate et intentione actus respectu obiecti in agente creato et increato est diuersum multum in eis et saltem quicquid sit de ratione voluntatis create et increate in omnibus circumstantijs non sufficit preformitas in bonitate actus et obiecti quia potest esse diuersa preformitas in alijs circumstantijs quoniam necesse requirunt ad bonitatem actus voluntatis.

Ad argumenta in

oppositum. dico quod non est simile. quia veritas intellectus non dependet nisi a solo obiecto quod obiectum si ita se habeat sicut intellectus verus est intellectus. bonitas autem voluntatis non dependet a solo obiecto sed ab alijs omnibus circumstantijs. et potissime a fine. Propter quod notandum est quod omnis nostra voluntas potissime ordinata est ad finem ultimum qui est alpha et omega principium et finis cui sit honor et gloria in secula seculorum Amen

Laus deo. finis.

Rologus

Lupientes aliquid 7c

Utrum homini pro statu isto sit necessarium aliquam doctrinam specialē super naturaliter inspirari ad quā nō posset attingere naturali lumine intellectus. carta pma.

Utrum cognitio supernaturalis necessaria viatori tradita sit sufficienter in sacra scriptura. 7.

Utrum theologia sit de deo ut de subiecto primo. 11.

Utrum theologia sit de deo sub aliqua speciali ratione. 11.

Utrum theologia sit de omnib' ex attributione ad p̄mū eius subm̄. 11.

Utrum theologia sit sciētia in se. et vtrū ad aliam scientiam habeat aliquam habitudinem subalternantis uel subalternate. 16.

Utrū theologia sit sciētia practica. 17.

Utrū ex ordine ad praxim ut ad finem dicat per se scia practica. 18.

Distinctio prima.

Veteris ac noue legis 7c.

Utrum per se obiectū fruitionis sit finis vltimus. 28.

Utrum vltimus finis habeat vnā tantum rationē fruibilis. an in ipso sit aliqua distinctio finis quā possit volūtas eo frui scdm vnā rationem nō scdm aliam. 29.

Utrum frui sit aliquis actus elicitus a voluntate uel passio recepta in voluntate: puta delectatio. 32.

Utrum sine apprehenso per intellectus necessario sit voluntatē frui eo. 34.

Utrum deo conueniat frui. 36.

Utrum viator fruatur. 36.

Utrum peccator fruatur. 36.

Utrum bruta fruantur. 36.

Utrum omnia fruantur. 36.

Distinctio secūda.

hoc itaq; vera ac fide pia.

Utrum in entibus sit aliquid ex nō actu

infinitem. carta

38.

Utrum aliquod infinitum siue an deus esse sit per se notum. 38.

Utrum sit tantum vnus deus. 47.

Utrum cū vnitāte essentie diuine simpliciter stet pluralitas psonarū. 50.

Utrum sint tres persone in essentia diuina. 50.

Utrū cū essentia diuina possit stare in aliquo ipm esse pductū. 50.

Utrum in essentia diuina sint nō due pductiones intrinsece. 51.

Distinctio tertia.

Apostolus nanq; ait 7c.

Utrum deus naturaliter sit cognoscibilis ab intellectu viatoris. 64.

Utrum deus sit p̄mū cognitū a nobis naturaliter pro statu isto. 64.

Utrum deus sit obiectum naturale p̄mū hoc est adequatum respectu intellectus viatoris. 70.

Utrū posset poni aliud transcendens p̄mū obiectū p̄mū intellectus n̄i. 74.

Utrum aliqua veritas certa et sincera possit naturaliter cognosci ab intellectu viatoris absq; lucis increate speciali illustratione. 76.

Utrum in omni creatura sit vestigium trinitatis. 83.

Utrum in parte intellectiua p̄prie sumpta sit memoria habens speciem intelligibilem priorem naturaliter actu intelligendi. 86.

Utrum pars intellectiua p̄prie sumpta vel aliquid eius sit causa totalis generans notitiā actualem vel ratio generandi. 91.

Utrū principalior causa notitie genite sit obm̄ in se uel in specie p̄is uel ipsa pars intellectiua anime. 100.

Utrum in mente sit distincte imago trinitatis. 101.

Distinctio quarta.

Hic oritur questio 7c.

Utrū hec sit vera deus genuit alius deum. carta 103.

Utrum hec sit vera deus est pater et filius
et spiritus sanctus. 104.

Distinctio quinta.

Post hec queritur etc.

Utrum diuina essentia generet uel ge-
neretur. 105.

Utrum filius generet de sua patris. 108.

Distinctio sexta.

Preterea queri solet etc.

Utrum deus pater genuerit deum filium
voluntate. 113.

Distinctio septima.

Hoc solet queri.

Utrum potentia generandi in patre sit
aliquid absolutum in patre uel proprie-
tas patris. 115.

Distinctio octaua.

Nunc de veritate etc.

Utrum deus sit summe simplex et perfe-
cte talis. 121.

Utrum aliqua creatura sit simplex. 122.

Utrum cum simplicitate diuina stet quod deus
uel aliquid dictum de deo formaliter sit
in genere. 123.

Utrum cum simplicitate dei possit stare
aliquo modo distinctio essentialium
perfectionum precedens aliquo modo
omnem actum intellectus. 131.

Utrum solus deus sit immutabilis. 136.

Distinctio nona.

Nunc ad distinctionem etc.

Utrum generatio filii sit eterna in diui-
nis. carta. 142.

Distinctio decima.

Nunc post filium etc.

Utrum spiritus sanctus producat per
modum voluntatis et quod voluntas po-
test esse principium concipiendi naturam et
quomodo voluntas potest esse principium
necessario producendi. et si est necessaria
quod non per modum nature. 143.

Distinctio undecima.

Hic dicendum est etc.

Utrum spiritus sanctus procedat a patre
et filio. 146.

Utrum si spiritus sanctus non procede

ret a filio posset stare distinctio realis
ipsius a filio. 147.

Distinctio duodecima.

Item queritur etc.

Utrum pater et filius spirarent spiritum san-
ctum in quantum omnino unum uel in qua-
tum aliquo modo distincti. 149.

Utrum pater et filius oio uniformiter re-
spirarent spiritum sanctum. 153.

Distinctio xij.

Post hoc considerandum est etc.

Utrum spiritus sanctus sit genitus siue
utrum productio spiritus sancti sit ge-
neratio uel ab ea distinguitur. 154.

Distinctio xliij. xv.

Preterea diligenter etc.

Utrum quilibet persona diuina mittat
quamlibet personam diuinam. 160.

Distinctio xvij.

Jam nunc accedamus etc.

Utrum necesse sit ponere charitatem crea-
tam formaliter inherente nature bea-
tificabili. 161.

Utrum sit necesse in habitu ponere ro-
nem principij actiui respectu actus. 161.

Utrum tota charitas preexistens conui-
patur ita quod nulla realitas numero ma-
neat eadem in charitate maiore uel mi-
nore. et hoc supposito quod charitas au-
geatur. 173.

Utrum illud positum charitatis perxi-
stentis quod manet in augmento sit tota
essentia charitatis intente ita quod si pone-
retur charitas intente sine subiecto nul-
lam realitatem positum haberet in se
essentialiter aliam ab illa que prefuit in
charitate remissa. 174.

Distinctio xix.

Nunc postquam etc.

Utrum persone sint equales. 176.

Utrum quilibet persona diuina sit i. alia. 177.

Distinctio xx.

Nunc ostenderet etc.

Utrum tres persone sint equales in potestate. 181.

Distinctio xxi.

Hic oritur questio etc.

Utrum hec sit vera: deus solus pater ē
deus. 183.

Distinctio. xxij.

Post predicta 7c.

Utrum deus sit nominabilis a nobis via
toribus aliquo nomine significare cōn-
tiam diuinam ut est hec. 185.

Distinctio. xxij.

Predictis adiciendum est 7c.

Utrum psona fm q̄ dicit aliqd cōmune
patri 7 filio 7 spiritui sancto dicat p̄ci
se aliqd secunde intentionis. 185.

Distinctio. xxij.

Hic diligenter 7c.

Utrum in diuinis sit pprie numer⁹. 187.

Distinctio. xxv.

Preterea considerandū est 7c.

Utrum persona in diuinis dicat substā-
tiam, uel rationem. 188.

Distinctio. xxvi.

Nunc de proprietatibus 7c.

Utrum psona constituent in esse perso-
nali p relatione originis. 188.

Distinctio. xxvij.

Hic queri potest 7c.

Utrum verbum creatū sit inte⁹ actual. 202.

Utrum verbum in diuinis dicat pprium
persone genite. 203.

Utrum verbum diuinū dicat respectū
ad creaturam. 203.

Distinctio. xxvij.

Propterea cōsiderari 7c.

Utrum ingenitum sit proprietates ipsius
patris. 208.

Utrum innascibilitas sit pprietates cōsti-
tutua pme psona in diuinis. 208.

Utrum p̄ima psona cōstituatur in esse p
sonali aliqua relatione positua ad se-
cundam personā. 211.

Distinctio. xxix.

Est preterea etiam 7c.

Utrum p̄m vno⁹ dicat de p̄n. sūpto pso-
naliter 7 notionaliter 7 essentialiter. 213.

Distinctio. xxx.

Sunt enim 7c.

Utrum de deo dicat aliq̄ relo ex tpe. 214.

Utrum dei ad creaturā possit esse aliq̄
relatio realis. 214.

Distinctio. xxxi.

Preterea 7c.

Utrum idēptitas similitudo 7 equalitas
sint relationes reales in deo. 218.

Distinctio. xxxij.

Hic oritur questio 7c.

Utrum p̄r 7 filius diligant se. s. s. 219.

Utrum p̄r sit sapiens sapia genita. 219.

Distinctio. xxxij.

Post predicta 7c.

Utrum pprietates sit idem cū psona. 222.

Utrum pprietates sit idem cū cōtū. 222.

Distinctio. xxxij.

Predictis adiciendū 7c.

Utrum persona sit idem cū essentia. 222.

Distinctio. xxxv.

Unq̄ su pra 7c.

Utrum in deo sint relones eterne ad oīa
scibilia ut quidditatiue cognita. 223.

Distinctio. xxxvi.

Solet queri 7c.

Utrum creatura inquantum est funda-
mentuz relationis eterne ad deū ut co-
gnoscentē habeat vere esse essentie ex
hoc q̄ est sub tali respectu. 225.

Distinctio. xxxvij.

Et qm demonstratū est 7c.

Utrum deū esse p̄ntez ubiq̄ fm potentiā
necio iſerat ipm ēē ubiq̄ f3 cōtū. 228.

Distinctio. xxxvij.

Nunc igit ad propositū 7c.

Utrum scientia dei respectu factibiliuz
sit practica. 229.

Distinctio. xxxix.

Preterea queri solet 7c.

Utrum deus habeat notitiā determinā-
tā oīuz q̄rū ad oēs p̄ditōes ex̄stie. 229.

Utrum deus habeat certā notitiā 7 in-
fallibilem de omnibus quantū ad om-
nes conditiones ex̄stie. 229.

Utrum de⁹ hēat imutabile notitiā de oī-
bus quantū ad oēs p̄ditōes ex̄stie. 229.

Utrum necessario sciat omnē conditio-
nem ex̄stie omnium. 239.

Utrum cum determinatione et certitudine sue scientie possit stare aliqua contingencia ex parte rerum in existentia. 29.

Distinctio. xli.

Predicatorum nullus etc.

Utrum predicatorum possit determinari. 236

Distinctio. xlii.

Si autem querimus etc.

Utrum sit aliquod meritum predicatorum vel reprobationis. 237.

Distinctio. xliii.

Nunc autem de omnipotentia etc.

Utrum deum esset omnipotentem possit probari naturalis ratione. 240.

Distinctio. xliii.

Quidam tamen de suo sensu etc.

Utrum prima ratio impossibilitatis rei fieri de sit ex parte dei vel rei factibilis. 241.

Distinctio. xliii.

Nunc illud restat etc.

Utrum deus potuit res melius fecisse quam fecit. 243.

Utrum deus possit facere aliter res quam ab ipso ordinatum est fieri. 243

Distinctio. xlv.

Jam de voluntate dei etc.

Utrum deus ab eterno voluit alia a se. 244.

Distinctio. xlv.

Hic oritur questio etc.

Utrum voluntas dei beneplaciti semper impleatur. 244.

Distinctio. xlv.

Voluntas dei semper efficax est.

Utrum permissio divina sit aliquis actus voluntatis divine. 245.

Distinctio. xlv.

Illud quoque non est pretermittendum etc.

Utrum voluntas humana vel generalius utriusque voluntas creata sit bona moraliter quodcumque conformetur voluntati in create. 245.

Finis.

Prologi Additiones.

Prime quoniam.
 fm alia via de perfecto et imperfecto pceptu. Contra hoc autem posset sic argui. po-
 no qd sit aliquis adultus non baptizatus
 et qd non habeat aliquem docentem habeat
 tamen bonos motus quales potest habere co-
 formes. scilicet rationi recte naturali. et caueat ea que
 naturalis ratio ostendit sibi esse mala. licet deus
 de cuius lege tale visitaret docendo per homi-
 nem. sicut Cornelium visitauit. pono tamen qd
 non doceat ab aliquo ille saluabit. Sicut
 licet postea doceat tamen prius est iustus et ita
 tunc dignus vita eterna. qd per bona velle
 precedentia doctrinam meretur gratiam qua est
 iustus non tamen habet theologiam quoniam ad
 principia credibilia sed tamen cognitionem natu-
 ralem. qd nihil theologie est simpliciter necessa-
 rium ad salutem. Posset dici qd iste per bo-
 na velle ex genere de proprio meretur iustifi-
 cari ab originali. et deinde non subtrahit libe-
 ralitatis sue munus ab eo sed dat sibi primam
 gratiam sicut in sacro qd non est alligatum sacris et tunc
 gratia non dat sine habitu fidei theologie. ita
 qd habet habitum theologie sed non possit
 exire in actum sicut nec baptizatus nisi in-
 struat. et sed non sit preceptio gratiam dare sicut
 fide cum sint habitus distincti et in diuersis
 potentibus tamen sicut in baptismo ponitur si-
 multas in infusione ita in proposito potest
 poni simultas in casu isto. non enim minus
 gratus est deus illi quem propter meritum
 de proprio iustificat sine sacro quam illi quem
 sine omni merito proprio iustificat in sus-
 ceptione sacri. sed possibile est deo de potestate
 absoluta quolibet saluare et et facere qd
 mereatur gratiam sine fide infusa: si sine illa
 det gratiam quam habens bene vult ea quantum
 ad velle quod potest habere secundum naturalem cogni-
 tionem et fidem acquisitam vel sine omni fide ac-
 quisita si doctor desit. sed de potestate ordinata
 non tenet sine fidei habitu precedere qd si-
 ne illa non ponitur gratia infundi. non tamen propter
 indigentiam quasi sine illa non sufficeret

sed propter liberalitatem diuinam que totum
 reformat inter hominem. minus etiam perfecte
 esset homo dispositus quantum ad assensum
 quorundam verorum sine fide infusa. et sicut
 in hoc ita proportionabiliter de habitu the-
 ologie qui perfectus ex se includit fidem in-
 fusam et acquisitam articulo et aliorum re-
 uelatorum a deo in scriptura ita qd non est
 tamen hic infusa nec acquisita tamen sed simul
 habet. Est igitur theologia necessaria loquen-
 do de potentia ordinata et loquendo de
 principali habitu siue prioriori pertinente ad
 theologiam que est fides infusa. et hoc ge-
 nerat quantum ad omnes non sic autem quantum
 ad secundum habitum quem includit qui est fides
 acquisita. sed forte de potestate ordinata est ne-
 cessaria in adulto potestate habere doctorem
 et eum intelligere et hoc quantum ad aliquorum ge-
 neralium fidem acquisitam. 4o sic arguitur or-
 dinatum ratione. Hoc est quidditas abstracti-
 bilis a sensibilibus. Arguitur contra hoc sicut.
 qd si quidditas rei materialis sit obiectum ade-
 quatum intellectus tunc intellectus non po-
 terit intelligere aliquid de substantiis sep-
 aratis. qd obiectum adequatum vel formaliter
 vel virtualiter pertinet omne illud in quo
 potest ferri. sed quidditas materialis nec
 formaliter nec virtualiter pertinet substantias se-
 paratas. qd ratione. Ratio assumptum non est ve-
 rum qd quinq; corpora sensibilia. scilicet numerus si-
 gura motus magnitudo et puritas senti-
 unt a visu per se et tamen neutro modo continent
 sub luce vel colore. sufficit enim aliqua con-
 ueniencia vel concomitantia vni ad alterum.
 Quod autem addit de Augustino. 7c. Illius for-
 me in illud passum. Antequam hec distinctio
 ad propositum applicetur contra istud arguitur
 multipliciter tamen qd distinctio naturalis et vi-
 olenti sumat ex proportionem passum ad agens. non
 tamen ex proportionem eius ad formam quam qd distinc-
 tio naturalis et supernaturalis sumat ex proportionem pas-
 si ad formam et non tamen ex proportionem eius ad
 agens que argumenta non ponuntur hic. So-
 lutio rationis apparet qd illud est precise ca-
 alteri quantum posito circumscripito vel variato
 quocumque alio sequitur effectus nunc autem
 f f

licet forma contra quā inclinā receptū
nō inducat nisi p agens violentā passū
nec agens supnāle supnaturalit agat nī
si inducēdo formā tñ p se rō violenti est
ex habitudine passi ad formā. 7 p se rō
supnaturalis est ex habitudine passi ad
agens. pbat qz passo 7 forma manētib⁹
in sua rōe. puta qz forma sit receptibilis
contra tñ inclinātionem passi quocunqz
variet agēs passum violēter recipit. sūp
passo 7 agente sic se habētibus qz solum
agens nō naturaliter actū transmutat
passum solū in quā ita qz agēs nāle non
disponat: quācunqz formāz inducet erit
supnaturalis respectu passi. Hoc pba
tur 2° qz non tñ in induci sed in pmanē
aliqua forma violēter pmanet in passo.
sine actōe extrinseca l3 non diu aliq na
turaliter etiā diu aliqua manet natural
aliqua supnālis ppter agēs tñ ita qz cū
cūscribendo agens a quo fit nō possz di
ci supnaturalis. pōt autē dici naturalis
qz pfcit nāliter ppendo formā ad recep
tiū tñ. Ad ppositū igit ppendo in
tellectū possibile 7c. 8° qōnis.

Confesse se habens appetitui recto.
Contra. de necessitate actus intellectus
prio: est actu volūtatis actualiter quem
ponis p mā praxiz vez est. sed nō sequit
necessario ad ipm de actualitate act⁹ vo
lūtatis qui est praxis. cōtra tūc quelibet
cognitio esset practica. qz ad quācūqz ac
tualitatē apta est sequi volitō recta et cō
formis in bonitate quā ponis p mā pra
xim. Dicendū qz nō est vez de volitione
cognoscibilis sed cognitōnis 7 hec est rō
praxis. Preterea aptitudo q conuenit
vni nature 7 repugnat alteri non videt
nisi propter aliquid intrinsecū in ea. q
oportet dare aliquid ppter quid ista cō
formitas ad praxim puenit isti habitui
7 repugnat alteri dicendū qz hoc est ex
obiecto. Aptitudinali dixi quia neu
tra relatio 7c. Prime distinctōnis.
3° qōnis. que est ab obiecto
ut in tribus. Preterea. si intellectus

ut nō in se sed ut in aliquo pducto esset
pncipiū beatitudinis pīs pater nō esset
beatus a se. q si essentia ut in pducto eēt
p se obiectū beatitudinis pater non esset
beatus a se. pna pbat qz obiectū ut obie
ctū nō minus requirit ad beatitudinem
q intellectus. Rño obiectū requirit ut
pīs nō ut inextris. intellectus requirit ut
inextris qz eo formaliter intelligit pater.
nō sic obiecto hoc p3 qz nullus est bea
tū intellectū inextris. est aut aliq bea
tū obiecto nō inextris. 7 esset nāliter beatus
si naturaliter hñet obiectū pīs licet non
inextris nō sic aut de intellectu. Contra
quācunqz aliquid est a se tale erit tale si p
impossibile qdlibet aliud nō esset. Item
pater recipit aliquid a filio vel ab aliq^o
ut in filio sicut ab obiecto beatitudinis
sue qz quod est ad se nō redit aliquid
ad sui eē qd nō est a se. 7 hoc tāta neces
sitate qta depēdēs requirit illud a quo
dependet. hec rō bene concludit qz pater
non tñ ex pte intellectus sed ex pte obie
cti h3 a se vñ sit beatus. 7 p pīs essentia
essentia ut essentia beatificat non tñ ut i
tribus. qz ita requirit obiectū pīs a se si
cut intellectus. q breuiter in sūma a se be
atus est pater vtroqz mō. s. intellectu 7 ef
sentia qz fiat tale entimema a se beatus
est pater. q habz obiectū beatificū ut be
atificū a se. q nō habet illud ut in tribus
p obiecto qz tūc ut in filio p se quasi a
geret ad beatitudinē patris. Rño ppan
do essentia ut eēntia est primū obiectū
beatificū ad pīm l3 simul necessario be
atificet cū tribus: ita etiā necessario siml
cū tribus intelligat creaturas non tñ ab
eis filio. s. 7 spū scto recipit intellectōez
eaz sed ab essentia quāz habet tanq ab
obiecto quā h3 a se ita ppendo essentia
diuinā ad intellectū creatū pōt esse obie
ctū primū sine 2° obiecto. Modus po
nēdi est iste 7c. Lōpetū actui ex rōne ob
iecti. Contra quicqd necessario cōcomi
tat actū est in pō volūtatis eliciētis illuz
vel sic. quēcūqz nō necessario sū respiciūt

ab actu volūtatis nec etiā ab ipsa ut elic
actū. vel sic. quecumq; separi possunt ut
termināt actū volūtatis possunt etiam
separi respectu potētie ut elic actū. Ex
emplū licet in potestate voluntatis rē.

4. qōnis.

ponit effectū cui illud repugnat. Si te
nēdo concludem oppositā qd instet huic
rōi dicendo volūtātē nō necessario sim
pliciter frui sine sed necessitate pditionata
.s. si oñdat. r maior dicat eē vera de sim
pliciter necessario agente. Rō nō soluit
qz ipedibilia nō simplr necessario agunt
sed tñ necessitate pditionata. s. si nō im
pediant r in illis est maior vera. r iō in
maiori non accipit qz quicqd necessario
agit necessario remouet. phibens si pōt
sed qd nō impedit necessario agit rē.
vbi specificat in maiori de necessitate cō
ditioata. Si aut instet qz maior est vera
aliter ab alijs. Rñdet qz maior est vera
de illis que similē necessitatē habent re
spectu pncipaliter intenti r respectu illo
rū que sunt necessaria ad illud cuiusmo
di sunt agētia mere nālia que in toto p
cessu vsq; ad vltimū intentū agūt mere
necessitate nāli. volūtas aut alio modo
respicit finē in quo bonitas ois est qz ne
cessario r alio mō entia citra finē in qui
bus est defectus boni qz illa respicit cōti
genter. Cōtra istā responsionē arguit
sic. impossibile est aliquod extremū respi
cere aliud extremū quacūq; necessitate
qn tāta necessitate respiciat qd cūq; me
diū necessario requisitū inter illa extre
ma. alioqn necessariū depēderet necessa
rio a nō necessario. qz qua necessitate vo
lūtas tendit in finē ea necessitate tendit i
oñsione finis sine qua impossibile est ip
sam tendere in finē. Si 3. instet ad mīo
rē aliter ab alijs dē ad mīnozē qz nō pōt
deratio finis nō ppe. phibet volūtatem
a fruendo. vñ pōt alit argui r cōcludi qz
volūtas tenebit intellectū in plderatōe
finis sic. qdquid necessario quiescit i ali
quo sibi pñte necessario tener illud sibi

pñs si pōt. volūtas p te necessario quies
cit in fine sibi pñte. qz necessario tenz illū
semel pñtatū ut sit semp sibi pñs. pba
maioris inductiue si graue necessario q
escit in centro necessario se facit presens
cētro si pōt r centrū sibi r necessario te
net illā presentia q̄tum pōt. Istud appa
ret in appetitu sensitiuo si necessario. s.
q̄scit in appetibili sibi pñte necessario
q̄m pōt tener sensuz in isto appetibili ut
sit sibi pñs ad delectandū. pbat etiā ma
ior rōe qz qz aliquid necessario quiescat
in aliquo sibi pñte est ppter puenientia
pfectā hui? ad illud: r propter eandē vñ
necessario appetere sibi pñgi q̄tū pōt.
hec aut pñunctio sit in pñentia hui? ad il
lud. Alit rñdet ab alijs r p̄babil? dicen
do qz maior pñte rōis veritatē hz de agē
te necessario p̄prie ipedito cuiusmōi est
agens qd phibet agere ppter aliud vin
cens eius virtutē actiua. in pposito aut
non sic est s3 est qdā aliud agēs cui? ac
tio necessario est pñia actōis volūtatis. r
ideo illius actōis pñie cessatio a cōside
rādo large dē impedire volūtātē a volē
do r loquēdo de tali impedimēto negat
maior. l3. n. agēs p̄supponēs actōi sue ac
tōem alteri? possit illō alterz moveri ad
agendū. r illo p̄prio agente ipm necessa
rio agit necessitate pditionata siue p̄cōi
tātie nō tñ necessario mouet illud p̄m ad
agendū qz nō simplr necessario agit. sic
illud qd dē p̄prie ipeditū simplr neces
sario ageret q̄rū est de se sed istud tñ de
necessitate p̄ditōata. s. posita actōe agēti
pñi sic p3 in exēplo. l3. n. posito actu po
tētie p̄tingēter agētia necessariō generet
habit? necessitate p̄cōitātie. tñ pō p̄tin
gēter agēs nō necessario ponit actū. Cō
tra istud arguit sic. necessitas agēdi non
inest nisi p aliqd intrinsecū pncipio actio
pncipali. s. volūtati. q̄ illa ē necessitas agē
di r ita absoluta r tñc reducit rō ut pñs
Si est simplr necessitas ad agendū. q̄ ad
faciendū illud sine quo nō pōt agē. si tñ
illud sit in p̄tate eius sicut ē hic. ergo rē.

ff 2

Confirmat istud sic. si hic nō est neces-
sitas actōis ad actōem qz vna non est rō
actia respectu alterius. q̄ h̄ necessitas est
ppter inclinatioem potētie ad actōem. q̄
7 ad media requisita erit necessario icli-
nata qz non est necessaria conexio inter
extrema. nisi etiam sit necessaria p̄nexio
mediorū oim necessario requisitoz ad
conexione extremoz. Rñdet ad ista ar-
gumēta 7 ad argumentū principale sic.
hec est necessitas p̄ditōnata. s. alio p̄sup-
posito 7 cōcedit q̄ hec necessitas est p̄ in-
trinsecū principali agēti 7 q̄ hec neces-
sitas est ad media sicut extremoz inter se
sed totū est p̄ditōnatū. s. posita oñsione
obiecti. Contra. agens ipedibile nō sim-
p̄r necessario agit sed p̄ditōaliter. s. si n̄
sit impeditū 7 tñ necessario remouet im-
pedimentū si pōt. q̄ ita est in p̄posito et.
sic nō valet rñsio p̄ma de p̄prio impedi-
mēto. volūtas. n. nō est p̄prie impedita
p̄ non intelligere. Cōfirmat rō vbiēz
est necessaria p̄nexio extremoz etiā ē ne-
cessaria conexio oim mediorū requisito-
rū ad vnionē extremoz. alioqñ necessa-
riū dependeret a p̄tingēte. sed si volūtas
necessario fruit sine oñso erit necessaria
conexio extremoz inter se 7 ex natura
ipsorū extremoz. igr̄ 7 oim mediorū sed
vnū mediū necessario requisitū ad vnio-
nē illoz extremoz est ostensio finis. igr̄
p̄batio minoris si sit necessaria conexio
volūtaris ad finē est sicut p̄ncipalis agē-
tis ad ipsuz obiectū circa qd agit. sed vir-
tus ad agendū non pōt esse in p̄ncipali
agente nisi per illud quo formaliter agit
voluntas autē seipsa agit. q̄ in ipsamet ē
ipsa necessitas ad agendū circa obiectuz
patet etiā p̄ma minor. probat minor p̄
hili sic. Agens p̄ncipale p̄ncipalit nullo
necessario agit nisi quo p̄ncipalit agit.
alioqñ illo necessario ageret quo impos-
sibile est ipsuz agere nō autē agit nisi illo
quod est sibi rō formalis agendi. Hec cō-
firmatio v̄r excludere quandā responsi-
onē que daret ad rōnem p̄ncipalē de ne-

cessitate simpliciter 7 p̄ditionata. nā illa
probat q̄ si volūtas etiā sine oñso fruit
necessario q̄ hoc est ppter proprias rōes
istoꝝ extremoz que ex se habent p̄nexi-
onē necessariā. q̄ illa nō dependet ab ali-
quo alio ab extremis 7 ita est absoluta
7 si extremoz inter se 7 oim mediorū in
suo ordine erit p̄nexio necessaria. Rñ-
det q̄ minor p̄ma est falsa nisi intelligat
de necessitate p̄ditōnata hoc est q̄ suppo-
sita intellectōe necessitas fruendi sequat
que est necessitas fm quid qz dependens
ab illa oñsione illa inquā est ex nā extre-
moz qd est breuit̄ dicere extremoz est
necessaria p̄nexio si ostensio p̄cedat. Sz
illa minor p̄bat q̄ necessitate absoluta ex
natura extremoz iō ad p̄batiōem illius
rñdeo ad minoz. dico q̄ in agēte p̄nci-
pali simplr necessario agente nihil est q̄
necessario agit nec etiā requisitū ad ne-
cessario agere nisi tñ illud quo p̄ncipa-
liter agit qz in simplr necessario agēte to-
ta rō necessitatis est in ipso p̄ illud fm q̄
est agens sed in agēte p̄ncipaliter neces-
sario fm quid siue p̄ditōaliter non est il-
lud sufficiens rō necessario agendi q̄ ē rō
agēdi sed requirit aliud a quo dependet
ista necessitas qz nō est a sola rōne agen-
tis negat igr̄ minor 2^a qz non p̄ illud solū
quo agēs p̄ncipaliter agit p̄ hoc est neces-
sitas p̄ditionata in agendo sed per illud
cū alio p̄supposito. Ad p̄batiōem sc̄de
minoris dico q̄ in hoc qd est necessario
duo includunt 7 respectu agere est dare
vnū q̄. s. rōem formalē agēdi in p̄ncipali
agēte respectu autē necessitatis nō est illa
sola ratio sed cū hoc aliud p̄suppositū.
Ad formā q̄ dico q̄ non est cōcedenduz
q̄ aliquid sit quo necessario agit sed ad
necessitatē illā requirit 7 illū a quo agit
7 illud aliud p̄suppositū quo non agit.
sed qz in p̄posito a quo dependet neces-
sitas ab eo dependet 7 actō 7 quo agit eo
agit aliquo mō agendi necessario vel cō-
tingenter iō ad p̄batiōem sc̄de minoris aliū
dici pōt q̄ illū quo ad actiū nō est illū

quo ipsius necessario agit nisi alio presupposito et tunc est quo necessario agit alio presupposito. Contra istam rationem arguitur sic in primo instanti nature est actio preiudicialis in 2° est actio principalis agentis. quod tunc in illo 2° instanti qualiter principale agens agit si contingenti habet presuppositum. si necessarium cum tunc precise per propriam formam agit. et quod principaliter et quod ipsum primum nullo modo libero est ratio agendi. sequitur tunc quod forma sua sit tunc necessaria ratio agendi. sed hoc non est nisi ex determinatione forme ad obiectum et actum in obiectum. et extrema et non sua habent necessariam connectionem igitur et ad media necessaria. Item nihil facit agere illud quod ponitur sub conditione. et nec ad necessario agere. et si ista necessitas est ex ista conditione erit eque simpliciter. Respondet ad primum istorum quod in 2° signo nature principale agens agit necessario non simpliciter sed forte quid. scilicet alio presupposito. Contra quod quoniam agit necessario simpliciter necessario agit quia contingenter et necessario determinant agere pro tunc quoniam causa agit generans necessario generat licet presupponat alteram quod est ex sua forma activa. et tunc ultra sic simpliciter necessario quod est ex sua forma determinat ad omne medium necessario et in illud necessario tendit quod tunc potest et quoniam potest necessario. et videtur intellectum esse sibi partialiter ut obiectum cognitum. Pro conclusione necessaria primi articuli arguitur sic. Omne agens necessario de necessitate agit secundum ultimum sue potentie quod sicut non est in potentia eius actio ista nec intentio eius. et nec modus agendi. scilicet intense vel non intense agere. et voluntas de necessitate vult finem intensissime et quod tunc potest cuius oppositum experimur. Conceditur conclusio quoniam est equalis apprehensio et nihil retrahens. Ratio maior est vera de impediendo propter dictum quando aliquid prohibens agere vincens virtutem eius activam non sic est hic. sed est aliud agens cuius actio est preiudicialis actioni voluntatis. ideo eius cessatio potest impedire

voluntatem a volendo. et de tali maior est falsa. licet. n. agens presupponens actum alterius sue actioni posset illud alterum movere ad agendum. et ipso primo agente necessario agat necessitate conditionata siue concomitante non tamen necessario movet illud primum ad agendum quod non simpliciter necessario ageret sicut quod diceret propter impedimentum simpliciter necessario ageret quod est ex se tamen etiam de necessitate diminuta agit illud. scilicet posita actione prima. exemplum de potest voluntaria contingenter agente. et tamen posito actu necessario generante habitum necessitate concomitante generatur habitus. Contra necessitas agendi non est nisi si per aliquid intrinsecum primo actui principali. et circumscripto quocumque alio in illo est necessitas agendi ita absoluta et tunc sicut potest si est necessitas simpliciter ad agendum et ad faciendum illud sine quo non potest agere si tamen illud sit in potentia eius hic autem est et tunc. Confirmatur quod hic non est necessitas actus ad actum quod una non est ratio activa respectu alterius et est propter inclinationem potentie ad actum. igitur et ad media requisita erit necessario inclinata quod non est necessaria conexio inter extrema nisi sit etiam necessario conexio omnium mediorum requisitorum ad connexionem extremorum. Item potentia libera per participationem et tunc.

Eiusdem rationis.

et utrumque eque contingenter videtur. Ad istam responsionem respondet quod verum est quod potest cognitiva libera per participationem non magis tendit in obiectum perfectum quam aliud sed non est vera de appetitiva tendente in obiectum appetitum a sua cognitiva. magis. n. necessario pulcherrimum visum delectat appetitum visum quam minus pulchrum. et si ille appetitus aliquo actu elicitio posset se in illud visum ferre magis necessario ferretur quam in minus pulchrum visum. Item quocumque potentia circa obiectum perfectissimum potentat quod si circa illud necessario operatur necessario circa idem continuat operari. enim quod tunc potest cuius contrarium experimur quod voluntas avertit

intellectum a consideratione finis ultimi
sicut aliorum maior probatur et primo sic eadem
est ratio operandi et necessario continuandi
operationem si simpliciter simpliciter si quando po-
test quoniam potest. 2° sic in appetitu sensitivo hoc
videmus et in intellectu. in voluntate autem
videtur verissima quia ipsa non cessat ex se
agere circa aliquod obiectum nisi vertendo
se ad aliud vel perfectius vel magis conue-
niens vel ad quod magis determinat vel in-
clinat quod impedit illud operari simul
circa illud. sed finis est omnium perfectissimus
et presentissimus ad ipsum solum necessitat
ad ipsum solum inclinatur et in ipso maxime
delectatur et volitio eius stat cum volitione cu-
iuscunque alterius. Item quicquid necessa-
rio agit posita aliqua actione preuia neces-
sario determinat ad illam si potest. sed vo-
luntas posita actione intellectus preuia cir-
ca ultimum finem necessario tendit in illum
ergo necessario determinat intellectum sic
ad eius apprehensionem. vis huius rationis
est quod eadem est necessitas ad medium et ad
extremum. Pro conclusione primi articuli
li dicitur ad rationem que est de necessario con-
tinuando velle quoniam potest voluntas. con-
ceditur conclusio et dicitur quod nunquam cessat nisi in
intellectus saltem prius natura cessat con-
siderare finem. et si arguatur quod voluntas con-
tinuabit necessario vel continebit illud quod
cum potest impando dicitur quod non sequitur quod
non necessario vult illam intellectum sicut
vult finem. et ideo potest aliter argui quod saltem
voluntas nunquam auertit intellectum ab hac
intellectione vel consideratione quia voluntas
necessario continuatur et ex se etiam illud de-
pendens non destruit illud imperando a
quo dependet. Dicitur quod dum stat considera-
tio finis stat eius velle sed cum offert aliud
confuse eius consideratio imperatur a vo-
luntate et sic indirecte auertit intellectum
a consideratione finis et per nunc pro quo
auertit cessat prius natura consideratio
et posterius natura volitio. Contra pri-
mam responsionem que est necessitas extre-
mi ad extremum eadem ad medium. Ad hoc
dicitur ut supra quod non est similis volunta-

tis ad intellectum qualis est ad finem. Co-
tra 2^{am} responsionem arguitur quod nihil aliud est
perfectius nec ad quod est eque vel magis ne-
cessario inclinatur quam ad istud. et etiam tunc ul-
tima volitio perfectior et necessaria et perfec-
tioris et puenientioris obiecti magis impe-
dit volitionem obiecti minus talis quam econ-
uerso. Item si obiectum est necessario volitum
et eius velle est determinatum volendum quod
quodcumque aliud velle. igitur et eius intelligere
vtraque prima probatur. quia voluntas vult velle
propter obiectum et intelligere propter velle. Item
ad quod obiectum voluntas est prior ad eius
intelligere magis impellit id dicitur quod volun-
tas nunquam auertit intellectum sed tamen fantas-
ma occurrens quod non est in potentia volun-
tatis. et id dicitur quod bene voluntas peruenit quod
potest sed non potest quoniam occurrit aliud fantas-
ma quod non subest sibi nec eius motio.
Confirmatur intellectus separatus semper sta-
bit in consideratione finis et volitione in qua al-
terius quia bene stant simul. Contra experi-
mur quod ita libere voluntas auertit intelle-
ctum a consideratione finis ad aliud obiectum sic
de alijs obiectis. Item cum ultimus finis
sit obiectum maxime motiuum et perfectum in-
tellectus semper staret in consideratione eius si
non stet hoc verum propter imperium voluntatis
auertentis. Dicitur quod bene in hoc quod si finis esset
obiectum in se mouens vel etiam in propria specie quod
verum est quia maxime moueret. tunc autem finis
aliquos mouet tamen in alio quod magis natu-
rally est mouere ad se vel in se quam ad alterum
vel finem te multa fantasmata sunt mouent
ad obiectum descriptionis eius ex cõibus. id est
minus mouet quam alia obiecta propter duo
primum quia difficile est stare in consideratione
vltis transcendētis. fantasma. n. mouet ma-
gis ad spem specialissimam. id dicitur Augustinus.
8°. de tri. cum cepta cogitare quid veritas
statim obijcient se fantasmata. 2um est quod
difficilius est simul vti illis multis ad de-
scriptionem quam singulis separatim. Contra
ista responsionem arguitur quia saltem intellectus
separatus semper consideraret. sicut ista responsio
non valet finem. Hen. qui ponit quod possumus
habere proprium preceptum de deo. Pro co-

clusione negatia pmi articuli sic. dānat
 apprehendit sine vltimū si necessario ve-
 lit cum. aut igr amore amicitie aut pū
 piscerie. nō 2° modo. qz apprehēdit cum
 ut impossibile sibi. nec pmo mō qz talis
 fructū est summe recta. Itē si diligere ne-
 cessario ponit posita intellectōe practica
 et tñ est ibi sūma rō recta et meriti de cō-
 gruo. qz omnis alius actus est acceptabi-
 lis sicut et laudabilis nō nisi virtute eius
 igr cū merito quocūqz staret qz volun-
 tas necessario sequerē intellectōem pra-
 cticā qd est 3° Ansel. de pceptu vgi. c. 4°.
 Itē in necessario ad agendū et sine quo
 cūqz pōt agere pōt esse aliquis habitus
 sic. n. possent inesse lapidi qui nō simplr
 necessitant ad descēdere sed qñ est ex se
 igr in voluntate respectu finis nullus pōt
 esse habitus nec etiā supnatural. Cōfir-
 mat de acquisito. qz ille nō generaret ex
 actu. sed tūc qñ agit est necessitata ad a-
 gendū in sensu diuisionis. Concedit con-
 clusio de habitu acq̄sito. sed hec conco-
 dat cū pho qz sapia est habitus supmus
 pbat etiā de habitu supnālī. qz ad quē
 actū necessitat respectu eius nō est capax
 alicuius habitus dī qz nō necessitat nūc
 ad dilectōem finis in p̄ticulari nec etiā
 clare vīsi in p̄tia nisi p̄us eleuet. p̄mū im-
 probat in 2° articulo. 2^m in 3°. Contra
 rōem positā instat. qz si rō valeret non
 poneret habitus in habitu. dico qz non
 debet poni habitus inclinās sed bñ req̄-
 rit habitus oñdens qui habitus non pōt
 poni in voluntate nisi ut tñ inclinās idō
 rō bona est de voluntate non dō intellectu
 Teneo igr qz p̄t voluntas non velle sinē
 quocūqz modo apprehēsum.

Eiusdem qōnis.

Contra 2^m articulū arguit 7°. et in raptu
 igr equalis libertas. vel sic formet rō neces-
 sitas agēdi non pōt esse nisi p̄ aliqd intri-
 secū p̄ncipio actiui. per hoc autem qz in-
 tellectus nunc videt obiectū nihil nouū
 ē intrinsecū p̄ncipio actiui in fructōe. igr nec tota
 necessitas agēdi. maior pbat. alioquin

necessitas agēdi non esset p̄ rōnē p̄ncipij
 actiui. et ita p̄ nihil vel extrinsecū et si p̄
 extrinsecū p̄ illud esset agē qz per qd est
 necessitas agēdi p̄ illud est agere. minor
 patet. qz visio finis cū nullā habet rōnē
 p̄ncipij actiui respectu fructōis nec intel-
 lectus nec aliqd in intellectu. si etiā finis
 aliaz viā visio hz aliquā rōnem p̄ncipij
 actiui nō tñ p̄ncipalis sed scōarij. et tunc
 accipiat maior sic necessitas agēdi nō est
 nisi p̄ aliqd intrinsecū p̄ncipio actiui p̄nci-
 palī. sicut nec determinat ipm ad agen-
 dū. sed ecōuerso p̄ncipale agens ex se hz
 modū sui vti scōario ita qz si nihil i p̄nci-
 pali excludat p̄tingentiā tota actō erit
 agens. minor est plana. qz per visionē ni-
 hil est intrinsecū p̄ncipali actiui. 8° 7°.
 Item a p̄ori sic. omnis pō vna sicut hz
 vñū. p̄mū obiectū sic vñū modū respe-
 ctu p̄mi obiecti. igr eundē respectu cuiusli-
 bet in quo p̄ se includit eius p̄mū obm
 dī qz volūtas hz aliqūe modū vñū qd ē
 p̄ se. sed modi posteriores sunt varij qd
 pueniūt potētie in agendo respectu spā-
 liū obiectōz tales sunt necessario et cō-
 tingenter. sed p̄ se modus est libē. Cōtra
 nāliter libē nō infert p̄tingenti. vel sic po-
 sterior infert p̄mū necessario nō infert
 libē. dī qz sic cōpat ad volūtatē licz sim-
 plr loquēdo se habeat necessario et libē
 sicut excedentia et excessa. Item diuersa
 approximatō passī. 7°.

Eiusdem qōnis.

vt. 3° p̄tra p̄mū articulū. Posset tamē
 dici qz ipsa p̄ aliqd velle elicitū impart ac-
 tiones potētie interioris vel phibet. nō
 autē pōt sic suspendere omne velle qz tūc
 simul nihil vellet et aliquid vellet. 3° qd
 qd sit de suspitōe omnis velle saltē pōt
 suspendere omnē actū circa illud obm
 p̄ aliqd non velle eius elicitū. h^o mō nō
 volēdo nūc aliqd elice circa istud obm
 quousqz distinctū oñdat mihi et illd nō
 velle eet qdā elicitū qñ reflexus sup velle
 obi n qz inē vl̄ infuit 3° qz possz iee qz et si
 in se non oñdat oñdē tñ in cā. s. i. obd

ostenso qđ natū est esse p̄ncipiū actus i aliquo genere p̄ncipiū. Contra istā r̄sio nē p̄bo qđ si pōt nō velle pōt nolle. hoc est qđ necessario in se aliqd cui repugnat illud nolle. sed illud nō pōt esse nisi actuale velle. p̄mo qđ nulla inclinatio habitus alis vel aptitudinalis ad volēdū ip̄i nolle si etiā det qđ illud sit nō nolle hoc non euadit qđ negatio nulli positio necessaria cōuenit nisi p̄ aliquā positōem necessario puenientē illi positio quā p̄seqđ illa negatio. tunc illa positio in p̄posito nō pōt esse habitualis vel aptitudinalis inclinā aliqua qđ illā nō sequit non nolle sicut nec illi repugnat nolle. qđ illud positioū necessario pueniens volūtati p̄p̄ qđ repugnat sibi nolle erit actuale velle qđ si non pōt nolle necessario vult. et ista rō generaliter ostēdit qđ nulli susceptio p̄rioꝝ et medioꝝ si habeat media repugnat aliqua forma illius generis qđ ip̄osibile sit eā inesse nisi alia forma illius generis necessario insit eidē vel aliqd aliū cui virtualiter repugnat illa quā imposibile est inesse. tale aut positio virtualiter repugnās ip̄i nolle non pōt in p̄posito rep̄ri aliud qđ ip̄m velle. R̄sio. illud repugnās illi nolle est volūtas. qđ ipsa nō est capax nisi velle et nolle possibilis nolle finē est includēs p̄dictiōem. qđ istud nō est possibile huius actus. ex^m videre sonū includit p̄dictiōem ex respectu actus et obiecti. id repugnat visui vel visui sibi et d̄ terminat sibi nō videre hoc qđ visus est ita in se vel respectu huius nec est incōueniens negare finē posse esse obiectum odij et beatitudinē fuge. sicut nec miseria pōt esse obm̄ cōcupiscentie s̄m Aug. in ench. Miseri nō solū esse volum^{us} sed nequaquā velle possumus. di. 15. scōi. et h̄ di. x. Aliter d̄ qđ non est t̄c.

2°. dī. 2°. qōnis
qđ vnio illaz partiū demonstrat. hec minor pendet ex op̄. de vnio catōe p̄cepti cōis deo creature. qđ op̄. mutata minor talis sumet h̄ multi p̄ceptus in q̄bus p̄cipi

mus deū nō sunt simplr simplices et concludit p̄clusio p̄claris nō v̄lis. sicut p̄ p̄ duas p̄imas rōes. Minor alr pōt sumi nullus p̄ceptus noster p̄p̄ius deo v̄l quē p̄cipimus esse p̄p̄ius deo est simplr simplex. qđ licet p̄ceptus entis factus p̄ creaturā sit simplr simplex et p̄p̄ius deo s̄m aliā op̄. nō t̄n est p̄ceptus p̄p̄ius p̄ceptus. qđ s̄m Hen. in articulo. 2°. q. 2^a. v̄l qđ in isto conceptu p̄pter silitudinē et simplicitatē nō distinguim^{us} deū ab alijs intellige nō distinguim^{us} p̄ceptibiliter. qđ licet sit p̄ceptus distinctus nō t̄n p̄cipit a nobis ut distinctus. qđ nihil est p̄ se notū de tali p̄ceptu nisi p̄ se notū sit p̄tes illius cōceptus vniri. sed hoc nō est p̄ se notū qđ vnio illaz partiū demonstrat. maior manifesta est per p̄m t̄c.

Tertie dī. p̄me qōnis.
In questione de p̄mo obiecto intellect^{us} p̄terea illi duo conceptus sunt simplr simplices. igr̄ nō intelligibiles nisi dīstincte et totalit̄. igr̄ si nō vident duo nec poss. Itē aut p̄cipiunt ut oīno dispartim^{us} quomō vident vnus aut ut p̄partim s̄m analogiā vel silitudinē vel dissimilitudinē et tunc s̄l vel p̄us p̄cipiunt ut dīstincti. igr̄ non vident vnus. Itē ponēdo illos duos p̄ceptus. ponit duo opposita formalia cognita et ut nō dici. Si itellectus intelligeret singularia sub p̄p̄iis rōnibus quāvis p̄ceptus duoz eiusdē sp̄ei essent simillimi nō dubiū qđ multo silitiores qđ isti duo in p̄posito qđ isti duo disferūt sp̄e adhuc intellectus b̄n distingueret inter tales p̄ceptus singulariū. hec ē r̄sio improbat. di. 8. q. 3. et alia r̄sio qđ negat maiore. 2° p̄ncipalit̄ arguit sic t̄c.
In qōne de p̄mo ob̄o intellect^{us}. Ad sunt alia media. di. 8. q. 3. p̄ima op̄. arguit etiā. 5° adhuc sic. p̄fectior creatura pōt mouere ad p̄fectiōem cōceptū de deo. igr̄ cū aliqua visio dei puta infima non t̄n differat ab alia intellectōne abstractiua data ip̄ius q̄ritū qđ sup̄ma creatura distat ad infima v̄l seqđ qđ si infima potest

mouet ad aliquā abstractiua q̄ sup̄ma
 vel alia citra eā poterit mouere ad intū
 itiuā qđ est impossibile. Q̄ si dicas tot
 gradus esse in intentiōe abstractiua de
 deo quot sūt spēs creature lz extreme in
 tentiōes non tñ distēt q̄tū extreme spēs
 qđ bene est possibile qz q̄libz gradus mi
 nus distat a p̄rio q̄ spēs creata mouens
 ad illū distet a spē mouēte ad illū. Lon
 tra dīa intentiōnuz abstractaz nō ē tñ
 nūeralis. qz ille cānt a cāis alterius spēi
 7 p̄ p̄prias rōnes eaz non inq̄tū inadu
 dūt aliqd cōe. sicut dicit vīa de vniūoca
 tiōe. ḡ sequit̄ q̄ inter infimā intellectōem
 7 infimā intuitiua sint plures spēs me
 die q̄ inter infimā spēm entū 7 sup̄mā
 vel tot q̄ si est incōueniēs. 7 p̄ p̄ns aūs.
 ḡ p̄autōres s̄ spēs intellectōis abstractie
 q̄ entū. ḡ incipiēdo ab infima hinc inō
 restat entitas sup̄ior illa que causat sup̄
 mā abstractiua. igr̄ ista sup̄ior cābit itui
 tiuā de deo. Itē quare ponunt tot spēs
 intellectiōnū de eodē obō. ḡ nulla mouz
 ad propriū. Itē ad p̄clonem p̄ncipalē v̄
 esse q̄ oīs multitudo reducīt ad vñū. ḡ
 ita in p̄ceptibus. Lōtra istas rōnes obij
 ciet̄ p̄ primā instat de toto disiuncto cui
 rñsio ponit di. 8. 7 debilius pbat̄ q̄ alie
 Ad 2^{am} ut formāt breuī negat maior.
 qz ppter p̄nexionē effectus pōt aliq̄uez
 p̄ceptū facere de cā licet nō ita p̄fectū sic
 cā de se. cōcedit. n. q̄ conclō facit notitiā
 de p̄ncipio demonstratiōe qz. sed illa non
 est p̄fectissima notitia p̄ncipij. sed illa q̄
 cognoscit̄ ex terminis p̄fecte cognitis. qua
 re. n. nō simplr̄ in p̄ceptibus simplicibus
 effectus simpliciter apprehēsus causabit
 aliquā notitiā habituale simplicē de cā
 Ad p̄batiōem maioris dico q̄ licet non
 possit effectus in cām equiuocā exntem
 sicut in aliqd eiusdē rōis cū cā pōt tam
 in notitiā aliquā eius que est imp̄fectior
 non solū ipsa in se cā sed effectus equuoco
 cause sicut p̄fecto p̄ceptu eius. Sed acci
 piat maior sic nullū obm̄ pōt in p̄ceptū
 alicui nisi p̄tineat illud obm̄ virtuali

vel essentialiter. hec v̄ manifesta p̄ rōez
 cause 7 effectus equiuoci 7 licet attribui
 at fm aliquos actiō intellectui nō curo
 quocūqz obm̄ requirit̄ sic nō pōt in con
 ceptū p̄fectiōe conceptu sibi adq̄to. alij
 p̄fectiō intelligētie excederet totā virtu
 tē memoriē qđ est incōueniēs oibus. p̄o
 batur minor qz effectus equiuoco p̄ ei
 de cāe ille est p̄fectior qui est similimus
 cāe. talis est p̄les intellectualis siue v̄bū
 huius obiecti. maior pbat̄ qz tunc p̄fec
 tiō intelligētie totā virtutē memoriē vt
 dictū est. absolute v̄ q̄ nullū de deo pōt
 fieri in nobis conceptus p̄ actū obiecti
 creati qui sit p̄fectior cōceptu p̄fecto. p̄
 p̄rio illius obiecti nec p̄ns ad quē attri
 buat̄ iste p̄p̄rius illi obij mouentis. imo
 ille p̄ceptus de deo est imp̄fectior v̄bo h̄
 qz effectus equiuocus dissimilior cāe o3
 ḡ ab op. hac recedere si ponat cōceptuz
 lapidis attribui ad cōceptū quez cāt de
 deo lapis p̄cise saluari pōt q̄ obm̄ cōce
 ptū attribuit ad obiectū nō p̄ceptus ad
 p̄ceptū 7 hoc est bene possibile qz de ob
 iecto p̄fectiore habet p̄ceptus imp̄fectior
 q̄ de obō imp̄fectiori. 7 quō est rōabile
 in eodē intellectu cōceptū p̄p̄riū de deo
 esse simplr̄ imp̄fectiōe cōceptū lapidis
 vel albi qđ necessario sequit̄ ad hāc opi
 nionē 7 quō erit beatitudo nostra natu
 ralis in cognitiōe dei ex. io. ethi. S3 ve
 rius contra rñsionē esset eadē difficultas
 q̄ omnis p̄ceptus de deo erit minus p̄fe
 ctus p̄ceptu p̄p̄rio p̄fecto albi. qz omnis
 talis continet̄ in albedine ut conceptus
 cōis in sp̄ali 7 cōis est simplr̄ minus p̄
 fectus q̄ sp̄alis. qz pōlis 7 ps respectu
 p̄ceptus sp̄alis. quō ḡ fm istū erit beati
 tudo in cognitiōe nāli dei. Rñō. quilibz
 p̄ceptus simplr̄ simplex f3 vīa vniūoca
 tōis est imp̄fectior positue q̄ verbū al
 bi hoc est non tantā p̄fectiōem ponit tñ
 est p̄fectior p̄missiue qz abstrahit a limi
 tatōe 7 ita est p̄ceptibilis sub imp̄fectiōe
 7 tunc ille p̄ceptus simplex quidē nō tā
 simplr̄ simplex. s. ens infinitū ens p̄fectior

verbo albi et ille est proprius deo. non autem
 ille per se abstractus ab albedine unde
 via uniuocatiois et quod omnis conceptus proprius
 deo est perfectior verbo cuiuscumque creati sed
 alia non est sic. Sed instat contra hanc res-
 sionem dupliciter. primo arguo quod difficultas re-
 manet contra viam uniuocatiois quod ex duo-
 bus conceptibus quorum uterque est imperfecti-
 or verbo albi non videtur fieri conceptus perfectior
 illo verbo: sed conceptus entis ut prece-
 dit est imperfectior quam albi vel lapidis et conceptus
 infiniti simpliciter. probatio quod infinitum concipitur
 a nobis per finitum ut per lineam vel aliquod
 tale obiectum mouens ad conceptum passionis sue
 igitur conceptus infiniti est imperfectior conceptui
 linee. Confirmatur ratio quod conceptus inclu-
 dens affirmationem et negationem non est per-
 fectior propter negationem aut saltem non est
 perfectior quam concipiendo affirmationem illius
 negationis. hic ens infinitum non est aliquid con-
 ceptus alicuius positiui nisi entis. igitur infi-
 nitas non facit conceptum perfectum aut saltem non
 erit perfectior entis infiniti quam finiti. 2° in-
 stat sic per Hen. quod licet conceptus simpliciter
 simplex sit imperfectior verbo creature ut ar-
 guatur. tamen multi tales possunt coniungi et unus
 determinabit alium et ille conceptus totus
 erit perfectior nec est hic maior difficultas
 quam ibi nisi in duobus primo quod hic quilibet
 conceptus siue determinans siue determinan-
 bilis ponitur proprius deo. et ita unus cōis et
 alius proprius. 2° quod aliquis proprius deo con-
 ceditur imperfectior verbo creature ibi non istorum
 aut primum non est inconueniens quod passio
 bene determinat obiectum ut homo risibilis et tamen
 utrumque est eque cōis. 2um oino concedere
 propter istam 2^{am} rationem loquendo de conceptu
 .i. de actu concipiendi non autem de obiecto con-
 cepto. Quo ad istas instantias arguitur
 satis congrue responderi. quod utraque opinio. concep-
 tum non simpliciter simpliciter ponit perfectiorem
 verbo illius quod mouet ad primum sed instan-
 tie arguendo facite videntur per utramque opinionem. quod
 quocumque coniungunt quilibet istorum concep-
 tuum simpliciter a creatura mouere. igitur est im-
 perfectior verbo illius creature aggregatio

imperfectorum quomodo faceret conceptum perfectiorem
 intensiue. confirmatio etiam bene instat con-
 tra illud de infinito. non igitur propter illam rationem
 dimittat opinio. quod est cōis difficultas utriusque
 et eque si analogia conceptuum exponit. de
 conceptis forte. non instantie bene probant quod
 actus circa deum non est perfectissimus intensi-
 siue nec homo requiritur ut sit ibi beatitudo
 naturalis. sed quod coniungat obiectum perfectissimo
 quantumcunque sit perfectus siue imperfectus. pro-
 ut. non. non esse excedit notitiam aliorum forte
 enim intensius amatum cōis aliquid quam deus.
 nec tamen illud amatum non beatificat sicut de-
 us de hoc. 4° li^o quomodo beatificat in obiecto.
 Istud de infinito verum esset si manifestum
 esset precise modus sub quo obiectum conciperetur
 quasi non per conceptus vel modus sic quod
 conceptus in se sicut distinguit in questi-
 one de unitate dei de singularitate ut con-
 cipitur. et ut modus precise sub quo quoadmo-
 dum etiam certus gradus intentionis est precise
 modus sub quo videtur hec albedo sic autem
 non intelligimus ens infinitum sed ut inclu-
 deat duos conceptus igitur alter determinet al-
 terum. et forte ille priuatiui finiti nihil po-
 nit quous debet intelligere positiui. Ita
 quod si habemus conceptum positiue de neces-
 sario magis perfecte positiue intelligitur de
 hoc ens simpliciter necessarium. sed nec forte
 necessarium nec eternum concipimus nisi ne-
 gationem imperfectiois. puta posito aliter se ha-
 bere vel fluibilis seu principij seu finis eter-
 num dicit quoddam infinitum quod in duratio-
 minime perfectior est infinitas quam in quanti-
 tate perfectiois. sicut infinita magnitudo
 si esset perfectior esset infinito rempore. 3°
 dico quod deus non cognoscit etc.

3°. quoniam.

Et quodcumque in quo est ista propter illam.
 Contra voluntas non est vniuersalium
 tum quod tendit in rem ut in se: tum quod tam
 amor amicitie quam amor concupiscentie est
 alicuius secundum existentiam realem primum vel possi-
 bile. Ratio. primis principijs practicis in in-
 tellectu cōrrespondet in voluntate aliqua vo-
 litio que est principium bonitatis moralis

sicut illa pñcipia sunt pñcipia veritatis
practice in intellectu. patet et q̄ quecūq;
rō boni vel appetibilis pōt oñdi in vli^o et
si sic oñdat volūtati nō video quare vo
lūtas nō possit habere actū circa propū
obi^o sibi oñsuz. 3° appetitus singulari
ut singularis non habet appetitiuā. p̄pā
sibi ad istā methaphorā q̄ dilectio ē mo
tus anime ad res. dico q̄ verū est causa
liter. quia volūtas impat contūgi rei de
siderate in se. non aut formaliter nisi qz
voluntas est actiua respectu sui actus. s3
non contra rem sub maiori rōne exñtis
q̄ apprehēdat ab intellectu. imo deside
riū et intellectio abstractiua sunt rei eq̄
exñtis sicut et non exñtis ex parte obiecti
ita visio et fructio pñtis sed desiderium
mouet effectū ad rem quia est implū nō
sic intellectio abstractiua. Ad 2^m dico
q̄ homo in vli ostēsus amat amore ami
citie. et ppter illud amat hic homo sicut
etia iusticia in vli concupiscit et ita hec
iusticia hui^o. Ita etia patet expō 1°.

Ad vlt sub rōne vltis. Dicit q̄ termi
nus actōnis intellectus agentis est obi^o
vlt sub rōne vltis lucens in fantasmate.
Contra vlt obiectū sub rōne vltis lucens
in fantasmate non habet nisi esse dimi
nutū. quia omne repñratū in imagine. s3
si aliq̄ esse h3 hoc est inq̄tū in aliq̄ vt
in repñtante ipm sibi illa rōne vltis ita. s.
q̄ intellect^o agēs sicut dictū ē facit aliq̄
repñtatiū vltia de eo quod fuit repñ
tatiū singularis cu3 terminus actōnis
realis non sit obi^o habēs esse diminutū
ut esse cognitū vel repñtatiū s3 quid re
ale sequit q̄ talis actio intellectus agentis
terminat ad formā realem in existentia
qua formaliter representat vlt vt vlt et
quā formā realem cōcomitat terminus
intentionalis ut obiectuz vlt fm esse re
presentatum quod habet in specie. Itē
2° fm istam viam 1°.

4° qōnis.

in intellectu sicut arguit ex verbis eius.

Ad argumenta in oppositū sed non

p̄mo quod in reprobatoib^{us} patet. alie
dicit in corpore qōnis dicit. n. sic ad que
stionē. q̄ dico q̄ oportet ponere in intelle
ctu ut habet rōem memoriē spēm intel
ligibilē representantē vlt priorē actu intel
ligendi nālū et h^o necessitas duplex vna
ex p̄ditōe p se obiecti q̄ ē vltas q̄ vt p se
rō obiecti sp̄ pcedit actū qd non ēēt nisi
ēēt spēs ip̄ressa i intellectu. alia ē p̄ditio
vt dignitas potētie sup̄ioris ne ipa vlti
ficet quō aut vltificaret dictū ē in p̄cedē
ti. q. Ad euidentia q̄ questionis sciēdū q̄
memoria pōt accipi triplici: vel itelico
sibi rōne memoriē. vno mō vt ē p̄serua
tiua sp̄z p̄teritoz vt p̄terita sūt ex isto
mō acq̄rit phus in de memoria et remi
niscētia. alio mō vt ē p̄seruatiua sp̄z
repñtantiū obā in se siue sint reali siue
nō: et hoc mō loquēdo de memoria di
co q̄ o3 ponē spēm i intellectu vt h3 rō
nē memoriē. tū p̄p vltitatem. tū p̄p di
gnitatem potētie. 3° accipit p̄t h3 ali
qd p̄m eliciēdi aliquā noticiā actualem
qd tñ nō manet sine actu 2°. quō posuit
Alic. sp̄z in intellectu n̄ro: et de ista di
cet in questione sequēti. hec q̄. s. p̄bau
vlt ēē intētio. 3°. de aia vbi dicit q̄ aia ē
quodā mō oia itelligibilia p̄ intellectum
sic sensibilia p̄ sēsūm qd nō p̄t itelligi p̄
habitu: quia nō est similitudo repñta
tiua obiecti: qz sequit actū aliquē hitus
ois. Et p̄firmat h^o. qz hit^o scie p̄ quam
reducit intellect^o de po^o cēntiali ad potē
tiā accidētalē respectu actū de q̄b^o loq̄
tur phus 2° de aia et 8°. ph̄y. n̄cio p̄ce
dit actū itelligendi. scia aut q̄ hit^o ē seq̄t
actū eo q̄ gnatur ex actib^{us} vñ ista scia q̄
reducit intellectū de potētia cēntiali ad
potētia accidētalē ē spēs q̄ vlt ē hitus: qz
nata radicari et firmari i intellectu: sed
tñ nō ois habitus ē spēs: qz hit^o actuali
radicatus et firmat^o nō est spēs q̄ p̄cedit
actuz nata radicari et firmari: quia ista
postea firmat p̄ actum. Itē fm istos
nō vlt aliq̄s habit^{us} positis in intellectu
nostro. sed tñ in virtute fantastica quia

fm quēcūq; modū effendi est obiectū i
 aliqua pō fm eundē modū eēdi sūt oia
 que p̄tinent in ipso obiecta v̄tualiter. igr̄
 si obiectū nō sit p̄ suū representatiuū in in
 tellectu sed in v̄tute fantastica oia expli
 cāda 7 explicabilia de illo obiecto erūt
 ibidē 7 ita non erūt nisi habitus fantasti
 cus p̄cipue si fantasmata ordiate cōcur
 rant explicās omnes veritates scibiles d
 illo obiecto. 7 ois scia erit fan^a 7 p̄fectio
 eius non erit p̄fectio intellectus p̄ phm
 7 sic cū ista spēs in fantasia v̄tute sua cō
 tineat actū intellectus. q̄ actus ille erit in
 fantasia. Itē Aug. 13. de tri. c. 46. 7 15.
 inuestigat trinitatē vbi dicit q̄ impossī
 bile est accipe imaginē trinitatis ex aia
 nostra vel in mēte nisi p̄ hoc q̄ aliqd est
 in memoria ex quo exprimit aliud. tūc
 arguo sic: si in mente est aliquid expri
 mens verbum oportet q̄ hoc sit per ali
 quid intrinsecū siue existens in memo
 ria: sed non est exprimens verbum nisi
 memoria habens obiectum. menti p̄ns
 intra se. alias non erit exprimens. ergo
 cum obiectū non sit in memoria quid
 ditatiue 7 realiter: nec fantasia necessa
 rio erit p̄ns per speciem intelligibilem.
 Si obijcias q̄ nunq̄ pluralitas est po
 nenda nisi propter necessitatem p̄ phy.
 h non videtur necessitas: qz obm v̄i suf
 ficient p̄ns i fanta^a. R̄sio nccitas ē sp̄ dī
 gnificare nām nobilē qm̄ nō p̄z aliqd ad
 manifeste repugnās. mō magna vilifica
 tō nē vt intellectiue v̄i eē q̄ nō possit h̄e
 obm sibi p̄ns in se absq; p̄ntia medica
 ta a potētis inferiorib^{us} cū qb^{us} contingē
 p̄iungit in rōe potētis: 7 in q̄ potētis in
 feriores hoc possint h̄e. Si etiam intel
 lectus possit h̄e obm sibi p̄ns i potētia
 inferiori: nō tamē sūma p̄ntialitate pos
 sibili p̄cedē actū intelligēdi: 7 sicut aliq̄s
 potētis cognitiuis ita multe magis isti
 d̄z p̄cedi obm eē sūme p̄ns quātū p̄t añ
 actū cognitiuū 7 h̄o nullo mō saluat ni
 si i sp̄e intelligibili. nō etiā ponit p̄fectō
 sūma possibil potētis cognitiue nisi po

nat eā posse saluare spēm intelligibilem
 post actū: 7 ita bñ h̄e obm suū p̄ns cō
 seruati sine actu: qz h̄o p̄cedit sensitiue
 7 p̄fectio ē i potētia cognitiua nō depē
 dē ab aliq̄ i cognitōe sua s̄z q̄ h̄eat obm
 p̄ns sibi sine depēdētia ad aliā potētiaz
 Ad p̄m arg^{um} i oppo^{nti} p̄ncipale r̄c.

9°. q. 3°. dis. 2°. q̄ro de no^o genita: Et
 sit bear^{us} in sua opatōe: Hoc nō euadit.
 nullū ei creditū repugnat p̄coni sequē
 ri ex v̄is p̄ncipis. Ex isto autem p̄ncipi
 pio nccio agens 7 patiens sunt distincta
 s̄biecto: seq̄tur q̄ intellectus nō pōt h̄e
 ex se aliquā intellectōez actiue: q̄ si oppo
 sitū hui^{us} p̄conis ē creditū p̄n^{ti} illud ex q̄
 seq̄tur illa cōclusio ē falsa. hoc magi p̄z
 de velle. constat enī q̄ p̄m velle malū an
 gelus imēdiate nō habuit a deo: nec po
 tuit aliqd nobili^{us} eē ipso velle nisi ipse an
 gelus sit indistinctus s̄biecto a passo. 2°
 sequitur q̄ nō oportet ponē aliq̄ h̄a
 bitum in intelligentia: qz ad ordinate i
 telligendum req̄ritur 7 sufficit fm istaz
 opi. q̄ fantasmata ordinate occurrāt q̄
 occurrētia ordinate mouēt intellectum
 s̄z q̄ ipsa ordinate occurrāt nō pōt fieri
 p̄ habitū in intellectu: qz nihil in passo
 dat mouēti ordinate moueri aut salte
 p̄ hitū in fantasia p̄nt ordinate occurrē
 absq; oī habitu in intellectu q̄ r̄c. Cōfir
 mat q̄a iō fm eos vel istos negat habi
 tus in volūtate: qz ipa facili^{us} mouetur
 p̄for: m̄ intellectui: q̄ a fili mouet intel
 lect^{us} a fantasmatibus eo modo quo oc
 currūt sufficit habitus i fantasia ad h̄o
 q̄ ordinate occurrāt. hec tria argumē
 ta pondero. siunt alia argumenta p̄tra
 eos sic p̄rio. 3° si fantasma caulat r̄c

5°. dis. q̄onīs. 2°.
 quasi mām respectu generationis filiū.

Itē ad idē filiū eē de s̄stantia patris
 req̄rit ad hāc gnātōem quātū ad exn̄ti
 am realem generationis. sed ad istā. exn̄
 tiam nō nccio reali s̄stantiam patris
 eē q̄si m̄az q̄ r̄c. p̄z maior p̄ aug. maxi
 minū. nullo mō v̄ez dei filiū cogitatio

Et hunc esse de substantia patris negat. probatur
 minor. nullum ens precise rationis necessario rea-
 liter ad hanc generationem ut existeret substantia
 patris esse quasi materia precise necessario di-
 citur ens rationis circa substantiam alioquin circumstan-
 tia negociationis intellectus erit ex se quasi
 materia. sed vel materia realiter vel similitudo
 realis ad materiam. Item nihil puenit illi essen-
 tie in quo materia distinguitur a forma. sed quod
 libet conueniens sibi vel est proprium forme
 vel esse. sed in nullo erit ita quasi materia. autem
 patet quod essentia idem est generatrix et genitrix non
 est proprium materie imo anima est eadem in
 corde generante et parte genita materia
 nunquam eadem in creatura. quia sufficienter
 actuatur per unicam formam in propaganda materia
 geniti fuit aliquid sed non fuit modo sub for-
 ma propagantis. hec est deceptio quia eadem
 materia est corrupta et geniti quasi idem sit gene-
 ratum et genitum eadem. Item impossibilia
 simpliciter non possunt esse actus simpli-
 citer eiusdem. bene tamen possunt esse actus in
 compossibilibus sicut anima pertinet organicam
 hoc est relationem accidentis essentie. Item illa
 ratio que in 3^a dubitatione in fine quod supposi-
 tum diceret realiter secundum id finitum substantiam. secundum
 diuinitatem pater est filius filio tamen hec
 relatio non est actus fundamenti nec est re-
 aliter distincta a fundamento secundum se. Item
 suppositum per hoc constituitur quia potest actuatur
 actu suppositi et determinatur. igitur essentie re-
 feruntur et determinabuntur. Confirmatur quia
 qualitas non est actus alicuius nisi secundum quod
 actuatur est quale ita relatio nullius est
 actus nisi quod ipsa refert essentia non refert
 Ideo tenendo cum doctoribus antiquis etc.
 Idem non aggregatur cum seipso. Et quod addit
 quod vnum oportet esse in alio predo ut rela-
 tio est in fundamento suo siue radice sed
 hoc non est ut actus in potentia sed ut idem
 tunc presentem in pelago infinito. aliter poterit
 dici quod omnes iste sunt vere. deitas est in
 patre quia paternitas est in deitate. pater est
 in deitate siue in natura diuina quia paternitas
 est in deitate et tamen nullum inest ibi ut actus
 in potestate. nam prima est vera ut natura est in sup-

posito habente esse quidditatum ei. quia
 hoc conuenit quidditati unde quidditas
 est sed non propter hoc est forma infor-
 mans suppositum etiam in creaturis 2^a est
 vera ut forma ideprica est in ypostasi nec
 informat ipsam. cum. n. quidditas qua for-
 ma ypostatica etiam in creaturis sit for-
 ma suppositi non tamen forma informans
 sed ibi quasi pars hec quasi vna ratio for-
 malis percurrentes cum alia formaliter ad idem
 simplex. sed habent in se plures formales
 rationes. 3^a est vera ut suppositum est in natura
 quod patet licet non ut informans. 4^a est
 vera eodem modo in quasi quo totum est
 primo in aliquo eodem modo pars est per se sed
 non primo in eodem patet exemplum de esse in
 loco. igitur si pater est primo in natura ut sup-
 positum nature paternitas per se erit in ea-
 dem natura eodem modo essendi sed non per
 ultra hoc prior. Ratio dat modum in quo
 est in fundamento qui non reducitur ad esse
 forme in materia nisi ut fundamentum est limi-
 tatum in tamen quod non habet perfecte idepricitatem in
 seipsam relationem. 2^a difficultas est
 quo relatio etc. Solutio in prima dif-
 ficultate. Sed obijcit eo modo quo genera-
 tio precedit filium secundum modum intelligendi in
 quo est ut in patre quia ut in ipso est non
 habet per generationem non ut in filio quia per
 cedit filium aliquo modo et est in aliquo quia
 non est per se subsistens quia tunc esset persona
 non prima igitur 2^a persona precederet filium.
 Ratio in quo est creatio passio est eadem
 quod immo difficilius quia hic potest dari quod est
 in essentia duplici et tanquam in fundamento
 et tanquam proprietate persone in natura in qua est
 illa persona et utriusque sine potentia essentie
 nec secundus modus est difficilius quia gene-
 ratio passiva est proprietate eadem cum filia
 tunc tamen alio modo concepta. Cum 3^a arguitur etc.
 6. distinctio.

Non autem generationis verbi. Sic ergo dico
 quod pater volens generat non tamen voluntate
 prius sed ante quod sic intelligo quod in essentia
 est perfecta producatio patris et principium
 operandi in generatione essentia formaliter intelligit

hoc est ab ea habet formaliter quo intelligit aliter non esset in essentia perfecta non solum autem est principium operandi intra sed etiam potest extra intelligere siue producere quod secundum cunctas paterni intellectus non est exhausta usque ad terminum productum. in primo autem instanti pater habet perfectum intelligere cuiuscunque intelligibilis et volibilis a se. si in illo. si ergo intelligit generationem filii et in 2° signo habet terminum productum. nam et in 1° signo et si nulla persona prederet ab eo habet intelligere et velle et in illo priori intelligit actum dicendi quod est quasi posterior respectu actus intelligendi et volendi. non igitur per tamen concipitur voluntate in productione filii sic dicebat ille si volens prederet actum generationis filii quod per quiddam intelligit per essentiam suam intelligit. et quiddam vult per essentiam suam vult unde licet intelligere patris prederet velle. vel le tamen prius prederet dicere ita quod prius pater est perfectus in se et beatus per intelligere et velle quam ista alteri persone conciperet per productionem. quod quod non convenit ei in primo instanti quod est prius quam convenit eo quod nulla perfectio potest sibi addi productione cuiuscunque persone quod nulla persona habet nisi quod est sibi concipitur ab illo velle igitur sicut intelligere prederet dicere sed spirare sequitur dicere aliquo modo. scilicet ordine originis. Ad argumentum illud de distinctione potest etiam. 7. di. ergo deitate est pater. Ratio. neutra consequentia valet quia ablativus cum verbo significat principium agendi cum adiectivo nomine vel concreto significat principium formale concernens. nunc autem non oportet idem esse quo formaliter tale et quo elicitive licet esse et agere converterantur respectu suppositi agentis. nec est illud additum est idem quia ablativus non potest construi cum hoc et illo univocum formaliter: propter fallaciam figure dictionis. primo modo similis terminatio ostendit idempritate conceptus cum hoc et cum illo cum sit alius.

Item per rationem actus proprius. etiam. et loquitur de potentia generandi.

Respondetur quod maior est vera quam forma est activa respectu termini distincti. quod tunc licet possit esse quo suppositum producat. non tamen potest esse producat: quod nec distinguens a termino sic sequitur ad hoc ut sit producat. non autem hoc requirit ad hoc ut sit quo. planius dicitur quod maior est vera de actione immanente et factio et vel productione termini distincti a forma productiva hic terminus est id distinctus a forma productiva. Contra. si deitas vel hic deus creat. ergo agit illa actione que necesse prederet creare huius est generatio. per hoc patet. per quod quod est omnino per se non requirit aliquid posterius agere ad hoc ut ipse possit in actione sibi propria hic deus est alii quo modo prius prima persona relata. ergo etiam. hoc argumentum requirit quod deus prius est in personis quam possit per se propinqua creare non per potentiam habet ad creandum: sed etiam finem imaginationem gentiliam non est in personis. sed per maiorem propinquitatem personarum ad essentiam quam creatio finem illam regulam reale. de quibuslibet quibus per se finem ordinem ad idem primam. per se propinqua non est ad secundum nisi primo posito. ita hic deus intelligit etiam non potest ut in personis. quod actio essentialis est quasi per se relatione et ita immediati or omni primo. 2°. hic deus est per se extrinsecus illimitatum et in illo signo nunc est primo in tribus personis. illud tamen habet signum originis. 3°. ut deus habet potentiam propinquam ad extra.

Nota quod triplex potest intelligi forma per se esse. uno modo quod per se per se excludat inesse forme ipsi mae siue forme accidentalis siue essentialis vel substantialis. alio modo inesse quidditatis ipsi supposito et habet actuale. 3°. aptitudinale et potentiale et utroque inesse 3° modus ponit illud quod sic est per se complete suppositum. et ideo sic accipe in maiori est accipe predictoria. quia forma que habenti est primum quo agit: non potest sic per se esse. igitur intelligitur per se in maiori duobus primis modis. et sit per se per se maiore. quia ad agere non requiritur nisi actualitas et per se esse primum habetur eque in forma inherente et per

se exñte 2^m habet sufficiēter si duobus p
mis modis p se sit. alioqñ aia sepata nō
esset agens. Itaqz negat minor qz nunq
deitas p se est ita q nō in supposito nūi
apud intellectū. Contra. qd puenit pmo
ex se pmo formaliter est aliquo mō prius
extra intellectū illo qd non cōuenit sibi
ex se formalit. deitas est oīo prima quia
pelagus 7 illi cōuenit ex se formalit p se
esse non autē ex se formaliter est in hoc
supposito. relatio igr p prius p se ē q sit
in isto. b. pbat qz idē est p se ē triū pso
naz aut nihil est cōe tribus nisi qd est p
mo esse. c. pbat qz fundamētū aliq mō
pcedit relatiōem. q nō ex ratiōe sua habz
relatiōem qz est aliqd pter eam. 7°. de
trini. c. p^o 7. 3. pbat etiā qz aliter in quo
libet haberet illā relatiōem qz vbiqz hz
illud qd puenit sibi ex ratiōe sua forma
li. Contra istud arguit multipliciter 7c.

8°. di.

2°. qñis.

Conceptus singularis de essentia diuina
pna pbat 7 etiā prima ppo probās eā
qz effectus natus est facere de causa ali
quē pceptū impfectū quē illud obiectūz
si in se moueat nullo mō causabit s3 im
pfectiore qz impfectionis est in mouente
causare pceptū ita impfectū de obiecto
a 1 qd mouet 2^a rō recitata in questione
predicta 7c. ut ad ideā suā sicut sapiētia
rūdet. deus nō dicit sapiēs. qz est in ipso
idea sapiētie. sed qz est in ipso pfectō sim
plr talis sed alterius rōis a sapia creata.
Cōtra. illius sapie est sapiētia creata no
stra quedā picipatio similis 7 ideo. ideoz
aut non picipat essentialiter nisi vnica
pfectōem. Item relatio ideati ad ideaz
est mensurati ad mensurā vnicū mensu
ratū non nisi ad vnā mensurā refertur.
idea autē est mensura eius. q sapiētia q
deus dicit sapiens cū sit mensura eiusdē
nō distinguit ab ea. Rūdo. idea est mē
sura propria 7 picipatiū ppiū vel ma
gis relatio mēsure 7 picipati. sapiētia
non sic est magis fundamētū relatiōis
mēsure 7 picipati 7 cōe non propriū

quia ita participat vna creatura illam
perfectōnem sicut alia. Et si dicis q de
deo 7c. quod non est verissimile. Rñō ve
rū est si deberz reduci in vnū syllogismū
sed nō sic reducet sed primo arguet per
locū a minor sic. illud est maxime tale
propter quod vniuocatio est. ergo mul
tomagis est eminenter tale in perfectiōe
simplr per quod est effectus equiuocus.
sed pñcipia sempiternoz sunt huius
modi. q 7c. Ad argumēta op. oppo
site 7c. Ex eo quod non est necesse esse.
Sed hec ratio pbat q necesse esse nihil
cōmune habet cū alio quia illa inuētiō
cōmunis est non necesse esse. vnde Rñō
intentō intellecta non includit necessita
tē nec possibilitatem sed est indifferens
illud autem in re quod intentō in hoc
est necesse esse in illo vero possibile. hoc
improbatur si intentioni generis corre
spondet ppiā realitas 7 non sic aliq in
tentōni cōmuni sicut dicit infra quādo
respondebitur ad dubiū adductum con
tra solutionem primi argumenti pñci
palis. quo ad illud quod additur 7c. Et
tali finitate est determinabil per aliqū
conceptum. Contra. conceptus ille qui
est infinitus sed est obiectū formale si est
determinabile igitur formaliter finitūz
7 potentiale. igit non est cōmūnis rei in
finite. Ultima psequētia est neganda
quia res infinita in imperfectione intelli
gitur in obiecto formali finito pro qto
illud obiectū infinitū natum esset facere
in intellectu tale obiectum formale si di
minute moueret sicut 7 obiectum crea
tum dīminute mouens natūz est facere
idem. 7 ideo est commune vtriqz quare
est similitudo communis 7 imperfecta.

Contra. res infinita non est aliquid
finitum. deus est illud obiectum si il
lud predicatur in quid de deo sicut ho
mo est animal. Similiter deus non
est aliquid potentiale. Respondeo
quamuis compositio apud intellec
tū sit conceptum. tamen est pro re

Extra sicut signa accipiunt p significatis
 7 sicut plures cōceptus possunt esse sig-
 na eiusdē rei licet vñ cōe aliud. p p r i u m
 ita compositio illoz pceptuū est signu3
 idēp r i t a t i s significatoz per ipsos con-
 ceptus. qz ergo significatū per cōceptum
 finitū ut per signū cōe est id ipm qd sig-
 nificat per cōceptū dei. ideo hec est vera
 deus est ens cōponendo pceptū finitum
 apud intellectū cōceptū dei. sed non est
 pro finito significato sed pro infinito cō-
 muniter signato. Tunc ad istā. p p o e m
 deus est hoc obiectum ens. Rñō. deus ē
 illud qd per hoc signū ens ut per signu3
 cōe signat. 7 ideo apud intellectū hec cō-
 positio est vera deus est ens. que ppositio
 est signū illius idēp r i t a t i s. cū dicis deus
 non est aliquod finitū. vez etia loquen-
 do idēp r i t a t e in re que. s. est significata 7
 significatoz. loquēdo autē de esse ut est
 cōpositio apud intellectū q de deo in cō-
 positioe nihil pōt predicari qd est apud
 intellectū signū finitū falsum est. exēplū
 huius. hō est aīal. animal apud intellec-
 tū ut est ibi obiectū formale est ens dimi-
 nutū. Contra. nullū ens diminutū est
 vez de sorte existente in re. igr hec ē fal-
 sa sortes exñs est animal. Rñō ppositio
 semp fit cōceptuū 7 est signū 7 signatoz
 sed est. p o i b u s m ā l i b u s que significant
 per conceptus 7. p idēp r i t a t e que signat
 p ppositioem ita q si idēp r i t a t i s est signa-
 toz. i. obiectoz materialū cōpositio est
 vera conceptuū qui sunt formalia obiec-
 ta. Sed si arguis igr realitas 7c.
 4^a qōnis. sed etia primum
 mo^m. Arl. similiter ponit primū mouēs
 esse infinite potētie. infinita potētia nō
 potest immediate mouere orbem qz nec
 in tempe nec in nūc. igr ponit q p c i s e m o-
 uet mediate: illud potest intelligi triplr.
 sed nullus triū modoz est possibilis ni-
 si q. pducatur in esse mouens. p r i m ū. qd
 alia duo ibi improbant. igr intelligit ta-
 lem pductioem ponere. Istud etia pbat
 qz Arl. ponit omnes intelligētiās imedi-

ate produci a p m d 3. Auid. 9. metha. c.
 4. qz omne motū infinitū causat infini-
 ta potentia 7 hoc mediate. nulla aut a^o
 a p r i m a est infinite potentie qz quelibet
 est coniuncta alicui orbi. igr finita. igr qui
 cūqz motus est a p m o mediate mouēte
 7 a p r o p r i a motrice imediate mouente.
 igr prima produxit illā motricē p r i m a m
 7 sic intelligit illud. intellectus producit
 ab extrinseco. i. 6. de aīalibus. qz licet nō
 poneret p r i m ū agere sine scōis causis. tñ
 m ā d i s p o s i t a ad effectū p m i p n c i p i p r i-
 m ū necessario scōm ipsuz informat ma-
 teriaz ita q illa informatio est vñica nō
 due sicut ponēdo creatōez 7 infusione3.
 sicut 2° de bona fortuna dicit q cā sepa-
 rata hoiem sic dispositū imediate mouz
 ad sibi p f i c i ū. Auid. videt statim 3 dice
 sibi 7c. non necessario respicit. vel quia
 quodlibet aliud a deo habet ordinē eēn-
 tialem ad ipm licet nō eōuerso. videtur
 q maior debz sic accipi potentia necessa-
 rio respiciēs aliquod obiectū primū ad
 nullū aliud necessario se habet nisi illō
 primū obiectū sit rō necessario tendēdi
 in illud aliud. tunc sit minor bonitas dī-
 uina non est rō necessaria voluntati ten-
 dendi volitioe efficaci in aliqd aliud ob-
 iectū bonū qz nec est aliud necessarium
 ad psequendū ipam nec etia augez ipaz
 siue cū ipa plus quietat voluntatē sed il-
 lud equaliter probat de volūtate p placē-
 tie sicut efficaci. sīl r cōcludit pfirmatio
 de sylogismo practico cui initeris. igr vñ
 negat necessitatē vtriusqz volitōis crea-
 ture. vel quere aliud mediū spēale quia
 nec sunt necessarie ad psequendū illā bo-
 nitatē nec augent eam. igr volūtās diuina
 non necessario illas creaturas respicit.
 licet ista rō 7c. in aliquo eē reali alio ab
 esse diuino. igr potest necessario p placē
 in ostēso nō volēdo illud esse sicut intel-
 lectus necessario intelligit illud non intel-
 ligendo tñ illud esse p s i d e r ā d o q simile
 est vtrōqz 7 tūc cū minor p b a t u r. i. q
 non requirit ad psequendū finē nec augz

eque cōcluderet contra velle cōplacētie sicut cōtra velle efficac. ideo contra ip̄z videt q̄ necessario velle concedit rem in esse q̄dditatio cū p̄. sua de ordine eēn tialit̄ eque cōcluderet ibi. itaq̄z fōmet rō ut hic supra. et minoꝝ pbat p̄ illud q̄ s̄t logismo practico que p̄bō pcludit q̄ vel le efficaci patz. sed nō de velle cōplacētie. p̄bō. quia cōcludit voluntatē pficere amantē ipsam bonitatē cōplacere in q̄li bet ostenso p̄cipante illā. sicut in intel lectu obiectū p̄mū est necessario causa tendendi in secundū. q̄ manifestat ipsū ut quandā participationē et. Istis rō nibus cuiusdāz doctoris aliquāliter rē. aliquid illius veritatis. Cōtra. igitur nulla veritas est cōplexa necessaria alia a veritatibus p̄mōz p̄ncipioz q̄d videt incōueniens. Itē est cōtra te qui supra adducis cōclusionē habere veritatē ne cessariā causatā p̄tra Hen. p̄o Aristo. Secundo arguo sic. aliquid rē. causare et nō immediate posset dici aliter ad p̄mū incōueniens q̄ p̄mū transferat celū in instāti. q̄ hoc nō sequit̄ quia corpus nō est susceptiuū translatōis instātaneē. iō virtus quecūq̄ nō pōt in hoc. et p̄cipue patz hoc in circularitōe. quia si in nūc circularat quelibet pars lati erit in eodē instā ti in eodem situ in quo fuit p̄ius. alioz quin si pars nō redeat oīo ad situm cun dem. et postea q̄n p̄plebit circularitō pue nict. igit̄ circularat in t̄p̄e. sequit̄ q̄ si in nūc circularat q̄ in illo nūc quelibet pars sit in eodē situ. et quantū ad totū et quā tū ad partes. igit̄ circularare in nūc est nō circularare nec oīo mutare. hec secūda rō bene pbat q̄ nō ponēdo mouēs p̄luctū ip̄m p̄mū etiā si sit potētē infinite non poterit sperā circularare ut nūc. sed nec in tēpore propter p̄bationē Arl. quia tūc finita potētia trāsferret in equali tēpore.

Ex quibus sequit̄ q̄ infinita non pōt omīno immediate sperā circularare. et tamē videmus eā circulari. hec igit̄ necessitas Averrois ponēdi mouens coniunctū. i.

immediatū et finitū sine quo p̄mū n̄hā transfert sperice. quia nō potest nisi me diate agere p̄pter sui p̄fectionē et imper sectionez effectus inter que necessario re quiritur causa p̄xima mediana. Cō tra illud quero quid est p̄mū mouere mediate. aut enim quia p̄ducit causam p̄ximā mouentē cui dādo esse dedit vir tutem finitā mouentē. aut si secundū est a se dat ei virtutē et influentiaq̄ aliquam qua mouet. aut tertio. quia p̄mū et secū dum eundē effectū causāt ordine quodā absq̄ hoc q̄ causa secūda aliqd̄ recipi at a p̄ma si tertiuū sequit̄ q̄ finita cā sine alia p̄ma mouebit in equali tēpore cum infinita mediate tamē cā secūda. si secū duz sequit̄ q̄ illud influxū sit aliud a na tura secūde cause. igit̄ si negat p̄mū h̄re motū p̄prio effectū est cōtra tertiuū. et in nulla intelligētia est contra secundū. et si dicat p̄mū esse de mente Arl. et q̄ ipsū exponit Aulcē. 9. methaphi. de ordine intelligētiarū. et tūc infinitas motus re ducat in p̄mū. quia etiā infinitas dura tionis secūde cause est a p̄ma semp̄ cau sante sicut filius semp̄ gignit. p̄mū autē ex se est duratōis infinite si successio re ducat in virtutē finitā mouētis p̄xima ita q̄ nō aliud est ibi p̄mū mouens. nisi quia dāns esse mouētī sic bene saluat p̄ mū efficiēs et ultimus finis. q̄ amatus p̄pter se a secūdo mouētē sed nō p̄mu3 mouēs nisi remouēs. i. dāns esse mouen ti. ad q̄onem quantū ad exponētes ne gatiuam rē.

x. dīf.

Voluntas infinita sicut natura infinita. Contra istud arguit tripliciter q̄ nō cō petit alicui siue q̄ repugnat alicui sc̄m rōnem absolutā nec sibi cōpetit si est in finitū. alia rō quasi p̄batio illius p̄posi tionis infinitū nō dat virtutē actiue ra tionē alterius virtutis actiue iungat mi nor rōni volūtatis ut tale p̄ncipiū acti uū nō cōuenit siue repugnat sibi cōmu nicare naturā. q̄ rē. Item tertio vnde

voluntas habet infinitatē si ex se. igitur ubiq; qđ est falsū in creatura si ab essentia. ergo volūtas infinita est ut habens assistentia; nature siue essentie qđ dicit alia op. Item arguo sic. infinitas est de se eiusdē rōnis in intellectu et volūtare. ergo nō est formalis ratio distinctarum pductionum que habēt distingui ex pncipijs formalibus. Ad primū si pro medio accipiat repugnātia. maior est vera. et minor falsa. nam ista ratio volūtaris transcendens que abstrahit a finita et infinita nō est ratio repugnātie sed limitatio superueniēs illi si accipit p medio nō cōueniētia. dico qđ principio actiuo infinito nō cōpetit actio nisi infinita talis qualis transcendens cōpetit transcendēti. nūc aut volūtatē transcendēti puenit transcendēter sic velle sic. et pducere velle igitur infinite volūtatē cōpetit pducere in finitū velle nō plus per se sed cōcomitāter in finitū velle est deitas. finitū autem velle angeli nō est esse angeli. Ad minorem dico qđ cōicare naturā nō est actio transcendēs volūtaris in cōmuni sed pducere velle est sibi pportionatū et obiecto. ideo infinita volūtas infinitū pducit et ex psequēti naturā. Ad aliud p3 dīf. 8. a quo quia ab essentia fundamētaliter et ex se format. itaq; pcedo essentiam requiri ut fundamētū etiā ut realiter idē. sed illud in suo signo nature in quo est formaliter infinitū est principium quo pēsum cū obiecto sicut operādi sic producēdi. Ad tertium dico qđ duo in actu. s. libertas et infinitas que ē modus intrinsecus termini habēt duo alia corresponsentia in termino qđ siue pncipio quo quere in ultima coll. parit. vñ non dico infinitatē esse formālē rōnem respectu spirādi. sed volūtarē infinitam. nec in hoc duo pncipia formalia. quia infinitum est modus intrinsecus. aliter pōt dici qđ volūtas vnde volūtas oīno simplex hoc nō cōponibilis nature cui est pō nec actui suo. nam ex hoc sequit qđ

est productiua actus. quia ppetit sibi ut est volūtas. et ultra actus est idem natura. et hoc vnū simpliciter omnino. ergo cōmunicatiua nature. Ad secundū dubiū de rē. cōparando illud ad quod cūq; obiectū. Cōtra. idem est principium pducēdi et necessario pducēdi. igitur si infinitas volūtaris. uel magis voluntas infinita nō est ex se necessariū pncipiū producēdi. igitur nec absolute pducēdi nec cōmunicandi naturā. quia ipsa nō pōt cōmunicari nisi necessario. igitur et in solutione qōnis primi dubij ita oportet exprimere de obiecto sicut hic in solutione secūdi dubij. Cōfirmat. quia volūtas etiā infinita nō est principium pducēdi amorē obiecti infiniti. alioqui uel erūt multi sps. s. uel vnus erit amor productiuus omnis creature qđ negat. qz tūc necessario amarent. cōcedo qđ ratio ad pncipalē solutionē h et similis de verbo quantum ad intellectū et omnia illa que ponunt supra dīf. q. vi. nō cōcludunt nisi accipiēdo cum volūtare h et cū intellectu ibi principium productiuū. s. obiectū sine quo nō pducit sicut nec opat. Similiter dicat ad illud qđ volūtas non est principium pducēdi nisi ut habens sibi obiectū pēsum qđ est sibi cōpncipiū pducēdi et nō potest esse principium habens quocūq; obiectū sed pēsum ut habens obiectū primum sibi pēsum et cū illo et hoc ul quia ante pēntiam obiecti secūdi habet pductionē adequatā. quia cū pmo obiecto ultra adequatā nō potest in aliam. vel secūdo. quia principium infinitū non requirit aliqđ finitū cōproduces obiectum secundariū est finitū. vel tertio. qz principium necessario productiuū nō habet productiuū illud ad qđ nō habet habitudinē necessariā. voluntas dei nō necessario respicit obiectū secundariū. vel quarto. quia in istis generale supponi verū ē qđ volūtas est principium pducēdi necessario requirens obiectū cōproductiuū sicut intellectus. vnde dictū ē dī. q. q. memoria

perfecta que est principiu cōpletū dicen
dī est intellectus habēs obiectū actu itel
ligibile sibi p̄sens. ita voluntas perfecta
est habēs obiectū diligibile sibi p̄sens ul
actu presentatū per intelligentiā. Sz qd
addit de differētia primi obiecti q̄ ipsū
est cōproductiuū 7 secundū q̄ ipm non
est cōproductiuū hoc dubiū est tam de
intellectu q̄ de voluntate nec aliqua cau
sa que assignat videt sufficere p̄ma. non
quia aut intelligit adequata extēsiue 7
petit principiu aut intēsiue 7 falsa ē ista
vltia aut 7c. sicut patet in opatione. qz
vltia sic adequataz opationē que est cir
ca primū obiectū pōt in opationē circa
secundū. nec secūdo valer. quia volo q̄
obiectū secundū nō sit cōproductiuum.
sed p̄mū sit cōproductiuū nō tñ notitia
sui qd est sibi p̄ns formaliter. sed obiecti
secūdi qd est in ipsa p̄sens virtualit. ita
q̄ sicut memoria diuina p̄tinet p̄cise ob
iectū primū formalit 7 secundū non est
in memoria nisi virtualiter. quia in pri
mo. 7 tñ memoria est rō intelligētie ope
rādi circa utrūqz. ita est rō pducēdi no
titiā declaratiuā utrūqz nō quidem
pcedentē de utroqz sed de infinito tñ
tñ declarantē utrūqz obiectū. f. obiectū
qd est p̄ns formalit 7 habet in se 2^m vir
tualiter ita de sp̄ratione. Itē hec volū
tas in p̄ma pductione nō requirit com
productiuū nisi infinitū. vnde improba
tur imperfectio eius si in secūda pductiōe
requireret pductiuū finitū. Rñdeo licet
qn coagat creature ul nature nunq̄ illa
necessario requirit. eēt tūc imperfecta pi
ncipiatio q̄ solū primū obiectū est cōpro
ductiuū duplicis verbi ul amoris. 2° nō
probat. qz sicut volūtas opat circa obie
ctum ad qd ptingent se habet. tñ respe
ctu illius opationis est principiu solūmō
primū obiectū qd ptingēt respicit 1^m.
quia nō pōt esse in pductione. Itē de
verbo nō pcludit. Itē cōplacētia ē neces
saria. Itē in quocūqz est principiu pdu
ctiuū prius q̄ terminus pducatur 7 nō re

pugnat termino pducī ab ipso est pdu
cibilis. 7 sic nō pōt ab ipso pducī si non
est i ipso p̄ns q̄ terminus pducatur. utraqz
istarū maior videt imēdiata q̄rū p̄ma ē
in q̄cūqz ē p̄ncipiū pductiuū pfectū p̄ns
q̄ terminus pducatur illud pōt tali p̄ncipio
terminū pducē. maior 2^a. in q̄cūqz nō ē
p̄ncipiū prius q̄ terminus pducatur. illud
nō pōt pducere terminū si simul. ideo
verbū nō dicit se si posteri ideo sp̄s. f.
nō gnat. vtrāqz. n. istarū videt eē maior
imēdiata. vtrāqz etiāz videt. minor ime
diata. vltia sic p̄ma p̄clusio. pbatō ma.
minor talis. memoria pfecta est pfectuz
p̄ncipiū pductiuū notitiē declaratiue
obi tam relucētis formalit in memoria
q̄ virtualiter in illo obō formalit. igit hñs
memoriā pfectā pōt pducere notitiā si
ue huius siue illius si p̄ns habeat q̄ alteri
notitiā pducta. similis syllogismo de vo
luntate pfecta 7 dilectiōe. ternus syllogismus
quia duo p̄mi p̄putant p vno fiat sic sit
cōclusio p̄maiori sit minor. h. tota trini
tas hz memoriā pfectā p̄ns q̄ notitiā o
claratiua creature sit pducta ex p̄ma q̄
stione secūdi. qz in p̄mo instanti nature
cōplet tota origo simpliciter psonarū 7
notitiā creature in secūdo instanti natur
g tota trinitas pducit notitiā declarati
uam obi secūdarū. cōsimiliter de volun
tate 7 amore. p̄ns videt falsū. qz nihil p
ducit i q̄libet psona. 7 tūc in p̄re ē it pro
ductū aliqd uel indeterminatis pductis
q̄rū pductiōnibz p̄spirat istas pductiōes
puta notitiā creature i filio 7 dilectiōem
in spū scō. ēt filiū pducēt aliqd i se. itaqz
vitādo p̄clonē illatā aliq̄ triū maiorū
negāda est. si p̄ma neget de p̄ns nā. quia
illa stat in codē gradu originis. ubi tamē
nō est pductio. uel glosat q̄ vā ē si post
q̄ terminus primus pducibilis pducatur.
sit principiu pductiuū in isto nō prius.
q̄ 2°. 7 rō est. qz est in codē gradu origis
cū p̄o utraqz rñsio vī eadē. saltem conce
dit vbi eē creature notitiā declaratiuā.
7 sp̄m sc̄m esse dilectiōē creature. licet

non a trinitate produci. contra vi. i8. de
 dono. 7. 27°. de verbo. si neget secunda
 minor de obiecto secundario. tunc difficul-
 tas redit hacta supra. si dicat cum. 7. tunc
 oportet aliter dicere de voluntate q. de
 memoria. quia voluntati p. intelligentia
 representat actualiter obiectum secundarium.
 Ratione non habet ex se rationem intelligibilis
 sicut ut primum obiectum. tertia minor non
 habet vim nisi de prius sicut prima minor
 patet enim q. non est vera de prius origine.
 de natura est dubium si tamen est differentia
 rationis inter productionem verbi declarantem
 primum obiectum 7. declarantem secundum. q. 2.
 differentia rationis non est pro ordine suffici-
 ens. Nota q. illud qd dicit ibi supra. s. in
 quocumq. est principium productionis 7c. Si
 accipit prius duratione. patet minor falsa
 si nam dubium 7. ad propositum. si origine non
 facit difficultatem ad propositum.

Sed accipiendo tamen de priori origine videtur
 petere. quia minor est eadem cum conclusionem.

Istud de prius non cogit hic sicut di-
 ctum est supra. sed v. d. 5. de filio. No-
 ta pro tribus syllogismis superius positis
 quia licet minor primi neget de priori alio
 q. originis in diuinis. 7. p. hoc videtur ex-
 cludi omnia via arguendi de quibus 7. q. q. 2.
 prius origine est idem cum conclusionem tunc
 predicta. adhuc tamen restat difficultas de pri-
 ncipio productionis que tangit supra de ob-
 iecto secundario. q. 2. uel maior cui omnino
 initeris in questione de productionibus erit fal-
 sa. vel difficile est q. non extendat ad secun-
 darium obiectum concessio vero q. non exten-
 dat ad illud perit illud. c. i. vi. q. de crea-
 tura in esse intelligibilis q. sit a tota trini-
 tate. quia a quo est productionis notitia crea-
 ture ab ipso creata ut intellecta perit de
 ratione obiecti secundarii ad scire. 15. de
 ideis. 7. perit de ratione verbi 7. spiritus sancti
 ad creaturas. vi. i. 7. uel. 27. primi. perit q.
 spiritus sanctus non sit necessarius amor creatu-
 re. 7. oportet dicere q. sit necessarius com-
 placetie. licet non vno modo existendi. 7. tunc

perit illud. s. d. 8. contra philosophos de necessi-
 tate creature. 7. redditur. Hen. ibi de copla-
 cetia. stat enim argumentum primum. q. prima. 2.
 non v. idem respectu primi obiecti. q. spiritus
 sanctus. s. non ita libere amat creaturam
 ut pater. q. ex productione est amor nec ver-
 bum virtute memorie ut in ipso intelligit
 sed ut in patre. Ad ista. primo ad ma-
 iorem. principium qd ex ratione sui naturae est existens
 prius in actu realiter. productionis in substi-
 stentia reali concludit suam coproductionem
 esse prius origine. i. sine quo non aliud. 7.
 ex hoc concludit q. ab ipso est aliud. ita de
 spiritu sancto q. est a patre 7. filio. d. 2.
 similiter productionis qd naturae est in reali sub-
 sistencia prius. produci alio est sine quo non
 aliud. igitur a quo aliud sic tres persone ad
 creaturas in esse extra. concedo igitur q. na-
 tura accepta in substantia reali ut habet
 omnia qualicumque ordinem in ipsa habentia
 est realiter productionis persone secundae similes
 accepte sed omnia in ipsa. tamen in utraque est
 distinguere quid primum est in ipsa quo. s.
 persona diuina est 7. qd quasi aduentitium
 persone quasi iam constitute quale est omne
 comparans ad obiectum secundum. b. concedo
 7. c. similiter nisi q. iuxta predicta in. a. in. a.
 tres in esse simplicitate persone diuine prece-
 dunt ordine nature ut intellectionem crea-
 ture. 7. p. prius creaturam in esse intelligibi-
 li. hoc quidem antecedens est verum ibi. d. 8. p.
 2. sed negat consequens. igitur creature produ-
 cuntur a trinitate in esse intellecto. ro. nega-
 tionis est ista. quia sicut. opero circa ob-
 iectum secundum non esse alia. realiter potest
 quocumque hoc est realiter uel insisteret ab
 operatione circa obiectum primum. ita nec. p.
 ductio circa istud a. productionis circa illud
 ergo non potest esse alter. sic uel sic realiter
 productionis. g. solus pater dicit verbum creature
 sic 7. verbum essentie sue. confirmat. quia si
 cut hoc principium operatum habet unam opera-
 tionem adequatam sibi. non tamen intentionem s. 3.
 extensionem. hoc est circa omnia que virtuali-
 ter sunt in ipsa. ita in quantum est productionis
 uum habet unam productionem adequatam

vtroq; mō. quia neutz repugnat vni p
 ducto. cōfirmat etiā q; notitia siue opa
 tio siue ut pducta nō pōt esse nisi eiusd
 termini pmi alioz nō nisi ut secundario
 rum. g nulla pōt esse pducta q sit imedia
 ta alicuius subiecti pmi ut termini. silt
 pcedēdo. b. nō pōt. c. q; pductio obiecti
 secūdi in esse cognitio nō est imin? realis
 sicut nec termin? accipit esse reale. g ē p
 ductio diminuta sicut pductū est ens di
 minutū talis pductio pōt esse q nō ē p
 ductio. sed. a. pductio hui? ē cognitio. g
 pōt in se p cognitionē in q est vtuallit ob
 iectū fm qd pducit in se obm illud duz
 actu cognoscit z cōicans cognitionē cōi
 cat se ut quasi pducentē idē obm. q; po
 sterius est psona cui cōicat. g trinitas qsi
 pducit obm. z ita pducit i esse cognitio
 q; in illo produci est qsi produci. lz solus
 p? realit? producat in filio ex vi gñatio
 nis z p? z filius in spm scm pcomitanti
 cognitioni hui? obiecti q cognitio in oi
 bus qsi cōcomitata est pductio. z ita p
 ductio diminuta. Alii plan? cognitio
 nez esse obiecti secūdi ē ipm pducē inēē
 cognitio sicut ipam esse obi pmi ē ēē ei?
 qsi producētis cognitionē. q; pmi obm
 qsi p?supponit z 2^m qsi producit z hoc i
 actu. q; cognitio ē eius. g realiter cōicās
 cognitionē ut obiecti secūdarij realit? cōi
 cat illā ut producentē obm secundariū
 productōe que ibi pōt esse que nō est di
 minuta siue trinitas producat obm inēē
 cognitio non parit dif. q; idea est obm se
 cundariū siue pductū sic uel sic. uel nō
 productū sed quasi. Et si aliq; dicat ide
 am sic referri realiter ad scire dei. quia
 idea sic nihil est pari rōne. nec ecōuerso
 scire habet aliquā relationē rōnis ad ob
 iectum 2^m. q; oio nihil. q; sicut nec fun
 dat ita nec terminat aliquā relationem.
 Nō parit. c. quia vndeūq; pducit uel
 quasi. pducit obm 2^m psona diuina pfe
 ctum esse hz cōparādo intellectū z volū
 tatem ad obm primū. tñ cōcedo q; vbi
 quasi ex pductione secūdaria ē notitia

creature pducta realiter sicut p? quasi
 secūdario est notitia eius pducta. z ita
 necessario filius sicut p? est notitia eius
 sed ista relatio nec cū in gñatione cōsti
 tuit patrē nec cū gñatione filiū
 vel pōt dici de cōplacētia inquantūz illō
 oñsum ostendit h?e bonitatē participā
 tam a pmo. vel alit? sicut psona p?is ne
 cessario hz opationem volūtatis q opa
 tio est alicuius obiecti necessario alicui?
 cōtingenter ita producit quasi opatōez
 subsistentes que necio pducta est alicui
 alicuius cōtingētē z sicut nō sequit? vo
 litio creature est eadē psonē patris. igit
 p? necessario hz volitionē creature sed
 tñmō sequit? g hz volitionē necio que ē
 creatur. ita nō sequit? p? necio spirat vo
 litionem creature in sensu cōi. licet neces
 sario spirat volitionē que ē creature 2^m
 probatū est de frut. dīf. i. 7c. tam
 fm rem q; fm rōnem. Nō videt? q; volū
 tatem esse rectā sit coassumendū cū hoc
 qd est ipam esse infinitā quasi aliud ex
 equo. quia tūc volūtas infinita nō esset
 sufficiens quo cōicandi nām etiā habēs
 obm pns. sed volūtas infinita recta. Itē
 si volubilitas illa sit pformitas ad rōnez
 rectā. g relatio uel rō erit pncipiū pro
 ductionis spūs sci. saltē ut volūtas recta
 sicut recta est rō volēdi. Itē sic voluntas
 infinita oio nihil addendo ibi de obō p
 sente necio est in actu volendi ita q; ad
 nullū actū volēdi est in pō pductionis.
 q; tūc cōpossibilis z ipa pro obō adeq;
 to hz infinitū volubile. g necio actu vult
 illud z ita de productōe ultra sicut ē ne
 cessaria opatōne. 2° probat ex rōne po
 tentie q; pōt h?e obm adequās capacita
 tem eius. igit ut infinitū z nō ut cōtentū
 sub illo obō. quia tunc ab aliq; finito de
 penderet in opando z ita vilesceret. 3°
 probat ex rōne actus. q; volitio infinita
 nō depēdet a finito. g finitū nō est pmut
 obm eius quecūq; volitio ibi possibilis
 est infinita. Restat tertiū dubiū ubi dī
 q; nā agit p impssionē sicut intellectus

voluntas aut nō. Cōtra. hoc falsum ē
 7 improbatū. di. 2. 7. 5. Itē nō ad ppo
 situm. quia querit de distinctōe pncipij
 actiui in mō agēdi siue eliciēdi actionez
 siue in aliquid agat siue nō. Alia rñtio
 verbuz est formaliter noie memoie vo
 lūtas eliciēs dat obiecto pmiū donū. qz
 amorē 7 in hoc se nec ex ista rōne est do
 num vñ nec aliud simile obiecto pñrato
 ideo amor non gignit nec ē imago. s. ita
 sicut filius hoc quidē bñ verū est d ima
 gine sed nō saluat quōd hec pñcipia eli
 cere pñt diuersimode qñuis ponat aliq
 distinctio in terminis cōparatis ad pñci
 pia in assimilari tñ. Tertia via q est ne
 cessitas ut actus tēdit in obñ. non tñ ut
 eliceat a potētia uel aliē si ut in actu quasi
 tam ut elicitio firmat. nō tñ ut quasi pōr
 actu elicit illū. Cōtra ista arguit. q ex p
 te pñcipij ut quasi pñcedit actū est necessi
 tas ad eliciendū. nec volūtas repugnat
 nēcio. qz volūtas pfecta pōt hñe pñditio
 nem pfecti pñcipij. Itē ecōuerso nēcitas
 nō tollit libertatē ppter nūc dictū. Itē
 necessario agere est pñditio modi opā
 di. q nō repugnat alteri diuidēti pñci
 piū actiū. sicut nec modus ille cuius est
 modus ponēdi sicut duplex pñcipiū. 7
 nec est alia rō distinctionis nisi hec. hec
 ita duplex necessitas cōueniens. qz hec 7
 hec. q nō omis necessitas ē nālis stricte
 accipiēdo naturale quōd volūtas ē na
 tura. Alia difficultas.

12. di. prime qōnis.

Ad hoc q sequeret. quia adiectiū ē in
 adiacentia essentiali ad suppositū quod
 terminat eius dependentia. 7 ideo non
 pōt plurificari nisi subsistit uel substat
 eius dependentia plurificet. hic aut in p
 posito suppositū qd subsistit dependen
 tiam adiectiui nō pōt plurificari. 7 ideo
 adiectiua sibi adiacentia nō possūt plu
 rificari nisi ppositio sit falsa. 7 de h alē
 in tertio li°. ubi queret vtrū si plures na
 ture assumerent a verbo esset vnus uel

plures homines. Secūdo quero utrum
 pater 7 filius tē.

Circa dis.

qō cancellarij.

Irca distincti.

16. querit utrū cōueniat spiri
 tui sancto missio visibilis. vide
 tur q nō. Aug°. 4°. de trini. ca°. 9°. 7 po
 nitur in lra. fateamur filiū minorem fa
 ctum 7 intantū minore inquantū factū
 7 intantū factū inquantū missū. igit filius
 est hic qui est sic missus visibiliter. quia
 de illo ibi loquit q sic est minor. igitur
 si spūs sanctus sic mitteret a patre 7 filio
 esset minor patre 7 filio: qd nō cōcedit.

Itē si spūs sanctus mitteret visibiliter
 aut cōcurrit cū ea missione reuelatio in
 terior aut nō. si nō. frustra fieret missio
 exterior i aliquo visibili signo. quia tūc
 ad nihil esset utilis. Si aut cōcurrat re
 uelatio interior. tūc frustra fieret missio
 uel apparitio exterior visibilis. quia tale
 signū sensibile exteriori distraheret a re
 uelatione interiori cum occupatio circa
 exteriora distrahit intellectū ab interiori
 cōsideratione. Cōtra est magister in

littera 7 allegat Aug. 7 Johem. 14°. ca°. 1.
 Cū venerit ille paraclitus veritatis. Et
 iterum ibidem. si enim abiero mittā vo
 bis cū ubi loquit de missione tēporali.
 Respondeo cū psonā mitti sit eam ma
 nifestari pcedere. ut patet alibi qōne p
 cedente 7 missio passiva visibilis est cū
 signo sensibili cognosci psonā pcedere.
 qd quidem signū oportet esse cōueniens
 ad manifestandum suam processionē. q
 cum spūs scūs pōt manifestari pcedere
 signo sensibili cōueniente sue pcessionī
 sequitur q spūs spūs poterit visibiliter
 mitti. De missione vero sensibili filij
 que fuit per incarnationē dicit in tertio
 libro. Ad primā rationē dicendum q
 nō est simile. quia spūs scūs non vnit si
 bi naturā signi sensibilis quo ipsius pro
 cessio manifestet. 7 ideo non oportet q

illa que cōueniunt nature talis signi q̄
cōueniant spiritui sancto. sed filius vni
uit sibi naturam humanā in vna perso
na. 7 ideo que dicunt de ista natura ve
re dicunt de diuino supposito substanti
ficante illam psonam. vnde filius potest
dici minor patre ratione nature assum
pte. non sic autem spiritus sanctus. quia
non habz in tali natura esse speciali mo
do nisi sicut in signo. Et concedo q̄ fru
stra esset reuelatio exterior nisi cōcurre
ret illustratio interior 7 reuelatio talis.
quia illa apparitio exterior non est nisi
quoddam signū simile representans ta
le significatū in institutōne humana ad
placitum 7 non ex natura que eque pos
set quantum est ex se aliud significare si
cut illud si placeret instituenti. 7 si non
esset reuelatio interior nō cognosceret p
talem apparitionē exteriorem. nō enim
potest signum sensibile ex institutōne co
gnosci qd̄ significet ex ratione represen
tantis uel representatim nisi cognoscat
representatum per representatiuū. Ad
probationem dico q̄ licet intellectus di
strahatur ab intelligendo quādo occu
patur sensus circa sua sensibilia alia a
suo intelligibili q̄ tunc paruz intelligit.
quia sic potēte se inuicem impediūt nec
mutuo se iuuant. in actibus tamē quan
do sensus occupant circa singulare sensi
bile cuius vniuersale per speciem intelli
gitur ut videlicet quādo sensus sentit illd̄
obiectū qd̄ fantasiaz 7 intellectus intelli
gens nō distrahit tunc intellectus maxi
me confortat. quia tūc potēte circa idē
obiectū sibi administrant eius p̄sentiaz
ut a qualibet scdm̄ eius p̄portionē ap
prehendat. hoc patet in exēplo qm̄ volu
mus colere xpm̄ 7 passionē eius cōpati
facilius eā cōreplamur si imaginē cruci
fixi frequētius intuemur 7 ex tali intui
tione talis spēs 7 fantasia generat. 7 hoc
totū est mō ppter ordinē nālem poten
tiarum p̄marū in agēdo. pphē nō erāt
distracti per sensibilia ut eos sensibilia

multū iuuarent ad pphetiā. qz nō erāt
eis cōuenientia. nam talia parū faciunt
ad reuelationē que ē de his que nec ocu
lus vidit nec auris audiuit 7c. que omi
bus enarrare non licet scdm̄ aplm̄ circa
aliq̄d sensibile eis p̄sens in imaginatiōe
quia ut cōiter omnes pphete erāt mul
tum imaginarij. patet p̄ Aug. 12. super
Scn. 7c. Quare 7c.

17. dis. 2^a. q. cancellarij.

Adposito cha

ritatem posse argumētari. quia
fm̄ Aug. 6°. de trini. c. 7°. In his q̄ nō
mole magna sunt hoc est maius esse qd̄
melius esse q̄rit de mō augmētationis.
Et p̄mo utrū in augmētatiōe charitatis
charitas p̄existens corrūpat cū noua in
ducit. Q sic. quia si nō corrūperet: tunc
forma charitatis mutaret d̄ inuolū ad
maius. hoc ē falsum. qz forma simplex
subiectū transmutatiōis esse nō potest.

Cōtra. p̄mo de gnatione oportet au
ctum manere. ḡ 7 charitatē p̄existētem au
ctam p̄ nouū gradū charitatis sequentē
oportet manere 7 nō corrūpi.

Hic dicitur q̄ in omni in
tēsiōe cuius
cunqz forme de nouo adueniētis gradus
forme p̄cedens corrūpitur in aduentu al
terius gradus sequētis. quia termini mo
tus sunt incōpossibiles. gradus iste p̄e
existens 7 ille de nouo adueniens in illa
augmētationis mutatione forme sunt
termini illius mutationis. ergo nō sunt
simul. igit̄ vna corrūpit in aduentu al
terius. ergo 7c. Huic op̄inioni addo
duas cōfirmationes: prima sit ista. Eo
dem modo se habēt maius 7 minus in
eadem specie quō se habent p̄portiona
biliter maius 7 minus in diuersis specie
bus. sed in diuersis speciebus quāto vna
species est p̄fectior alia tanto perfectius
cōtinet eā 7 modo simpliciori ita q̄ secū
da spēs cōtenta ab ea non facit additio
nem ad ipsam. igitur cū simplicitas sit

perfectio in omnib' formis. videt etiam
 q' in eadē spē forma simplicior sit pfecti
 or nō hñs gradus uel formā pexñtē sibi
 additā. Itē cōsimili mō se hñt maius ⁊
 minus in formis accñtalibus quō se ha
 bent in formis s'balibus si in s'ba eēt ma
 ius ⁊ minus. S' fm omēs ponētes ma
 ius ⁊ minus in forma s'balī s'ba pfectior
 ⁊ in eadē spē est simplicior illa nō faciēs
 additionē cū min' pfecta. sed pñtēs aliā
 mō simplici ut'ponit de aia xpī q' nō fu
 it cōpositior ania petri sed simplicior. ⁊
 tamē pfectior in essentia aie. igit' eodem
 mō de forma accidētalī. Cōtra istam
 opi. arguit sic supposito q' possibile sit
 deū augere charitatē in illo instāti quo
 elicit' actus meritorius ponat. igit' in esse
 q' tūc augeat. quero tūc a qua charitate
 elicit' actus iste meritorius. quia necessa
 rio ab aliqua charitate elicit' ut pñt' ostē
 sum est nō a charitate infusa de nouo q'
 augebat charitatē in illo instāti in quo
 fuit sub actu. quia est pñtū talis actus.
 ⁊ sequit' aliquo ordine actū illū merito
 rium nec elicit' a charitate pexñte. q' fm
 te illa corūpñt. nā in infusione postero
 ris charitatis corūpñt pñtōr. igit' in illo
 instāti in q' charitas augeat est act' meri
 torius. ⁊ tñ a nulla charitate qd' est im
 possibile. Dices q' deus non augeat chari
 tatem in illo instāti quo elicit' actū me
 ritorium. sed actus charitatis trāsīt ⁊ stat
 in acceptatōe diuina tanq' qdāz remu
 nerabile. ⁊ tūc deus acceptado actū me
 ritorium dat post augmentationē cha
 ritati pexistēti ut qdāz pñtū actus ⁊
 nō dat simul in eodē instāti premiū cuz
 merito. sicut nō dedit angelis bonis in p
 mo instāti nāe posteroz. Contra. licet
 istud posset dici in pposito de virtutib'
 infusis. nō tamē pōt dici in augmētatio
 ne virtutū nāliuz moralū ⁊ intellectua
 liuz ⁊ maxime moralū. Nā virtus mo
 ralis augeat p actus morales sicut generat
 ex eis 2. ethi. actus igit' qui augmētāt ⁊
 augeat virtutē morālē nō augeat nisi qñ ē

qñ igit' augeat quero utrū est ab aliq' vir
 tute uel nō. si sic a qua virtute nō pcedē
 te. q' illa corūpñt nec a gradu quē nunc
 facit. quia ille est posterior sicut effectus
 sua cā. igit' qñ augeat virtutē nō est ab ali
 qua virtute. sed hoc est impossibile qñ
 tūc non esset virtuosus ⁊ tñ generaret vir
 tutem qd' est cōtra pñm 2. ethi. ⁊ cōtra
 omnē intellectū. q' ex similibus actibus
 siles actus gñant. Eodē mō posset ar
 gui de actu intelligibili oū est actus spe
 culandi augmētāt habitus intellectuales
 uel speculatiu'. q' qñ nō est nihil facit.
 sed ille actus nō est ab habitu pcedente.
 quia tūc nō est talis habitus sed corūp
 pñt in illo instāti in quo est augmētatus
 nec a gradu sequēti. q' ille sequit'. igitur
 nō pōt dici q' talis aliquo mō augeat.
 quia nullus est terminus aliūde p quē
 fiat augmētatio. Itē volūtas pōt remit
 tere actū intelligēdi. q' pōt oio p suum
 velle actū eius corūpñt auertēdo ipm a
 cōsideratione omis obiecti secūdarij ne
 ipm deiminare pñderet. sed omnē actū
 voluntatis nāliter pcedit act' intellectus
 In illo igit' instāti in q' volūtas remittit
 actū intellectus p actū suū imparū opz
 intellectū esse in actu suo nō in actu intē
 so pexñte. q' ille actus. nō manet inten
 sus qñ volūtas sic eū remittit p pōsitū
 nec i actu remisso. q' ille nāli sedq' actus
 voluntatis. igit' si actus remissus non sit
 aliqd' realitatis act' intēsi. sequit' q' i illo
 instāti in quo volūtas ē in actu suo re
 spectu alicuius obiecti q' respectu illius
 obiecti nō sit nāliter pñt' intellect' i actu
 ⁊ tūc volūtas vult incognitū qd' est im
 possibile. 2. arguit sic. supposito q' actus
 secūduz uel tertius possit intendere hitū
 licz nō sit pfectior nec intēsiōr pmo actu
 tūc arguo. si actus posterior intendit ha
 bitū. ⁊ tñ nō est necessario intēsiōr nec p
 fectior actu q'cunq' pcedēte. nō igit' gñat
 nouū indiuiduū charitatis pfectius qd'
 est pñtē. pñtē pñtē. quia actus gñans
 hitū nō pōt ipm gñare nisi fm ppositōz

sue virtutis. si igitur iste actus qui est imperfectior primo actu generat indiuiduum charitatis et perfectius habet. vel erit in virtute actuum precedentium et tunc manet et non corrumpitur. sicut ponitur opinio. vel virtute propria et tunc effectus erit perfectior sua causa totali in virtute quod est falsum. 3° sic. calidum corruptum frigidum prius remittit frigidum. cum enim sint duo motus simul intensio et augmentatio in calore et remissio in frigiditate motus. scilicet intensio caloris et remissio frigiditatis. igitur secundum hanc opinionem generatur nouum indiuiduum frigidi. Quero tunc terminum a quo istius motus ad frigiditatem non potest dici quod frigiditas maior precedens quia illa frigiditas corrupta nec sequens gradus frigiditatis remissior. quia tunc effectus excederet suam causam in entitate et perfectione quod non est intelligibile secundum Augustinum. super Genesim. 7. 83. q. 2. Item oportet quod mouetur dum mouetur partim est in termino a quo et partim in termino ad quem. 6° philosophi. si igitur calidum agat in frigidum in toto motu frigidum habet aliquid in termino ad quem. scilicet de calido. si igitur in toto motu non remittat frigidum antequam corrumpatur. sequitur quod prius in summo et non remissius sit cum aliquo gradu sui prius. et cum non habeant iste forme latitudinem. sequitur quod contraria in summo possunt esse simul vera. remittit igitur frigidum. igitur secundum hanc opinionem generatur aliquid suppositum frigiditati. scilicet illud non generat ex frigido precedente. quia illud corruptum est. igitur generat ex calido. et ita calidum generaret frigidum quod est impossibile. Item quarto sic. si semper corrupta forma precedens. sequitur quod non possit esse motus secundum gradus forme qualitatis. quia statim quando recedit a termino a quo generat aliam formam. igitur tamen erit motus in qualitate secundum gradus mobilitatis. sed hoc esset falsum. quia tunc esset motus proprius cuius terminus partes non copularent ad aliquem terminum communem. quia mutatio copulas. quero in quo est aut est in aliquo diuisibili aut in aliquo indiuisibili. non in parte diuisibili quia nulla pars tota simul alteratur. scilicet po-

ante partem secundum istam opinionem. igitur esset ista mutatio in indiuisibili et ita punctus fieret calidus. Item sequitur etiam quod omne calefactibile dum calefit infinitis caloribus calefiat. quia si fiat motus precise secundum gradus mobilitatis successive cum infinite partes sint in mobili ut in calefactibili saltem in potentia. et nulla pars mobilitatis in eodem gradu caloris calefieret cum alia. sed alio calore et in alio gradu sequitur quod totum fiet calidum infinitis gradibus caloris quod est impossibile. Preterea ratio non valet. quia tunc non precluderet vniuersaliter de omni augmento et ita in augmento corporali terminus precedens et gradus augmentans essent inconpossibiles quod est destruere augmentum. Respondetur secundum istam viam concedendo conclusionem. quia ita est nouum indiuiduum quantitati mobilitatis quando aliquid sit maius. sicut quando aliquid sit intensius secundum virtutem sit nouum indiuiduum intensiois. Sed contra hoc videtur sequi duo inconuenientia. primum quod si rarefiant species vini in sacramento altaris erit quantitas eius maior secundum molem quam prius quia tale rarefactione comitatur maior quantitas que fuit vini. post rarefactionem autem non manet ibi sed corrumpitur secundum istam opinionem. igitur non manet ibi sanguis post rarefactionem spiritus vini. quia non tenet contra quod sanguis ibi manet nisi quod diu manent accidentia et species accidentium que affecerunt vinum conuersum in sanguinem. Aliud inconueniens sequitur. quia tunc videretur quod talis rarefactio non posset esse virtute agentis naturalis. vel quod agens naturale ageret de nihilo. nulla materia vel substantia pre-supposita quod videtur impossibile. contra primum. quia ibi non pre-supponitur in tali rarefactione materia substantialis. quia substantia non est ibi alterabilis nec pre-supponitur etiam per te eadem quantitas numero manens ante rarefactionem. et tamen agens naturale potest istas species sic rarefacere et condensare. et ita agens naturale potest agere nihil pre-supponendo sue actioni. Respondetur ad ista inconuenientia. Ad primum quod quod diu manent accidentia substantia que affecerunt vinum manet

sanguis. licet autē nō maneat eadem. manent tamen similia post rarefactionem.

Ad aliud cōcedit q̄ virtus naturalis pōt agere nullo manente cōmuni s̄b terminis. nō tamē creare quia h̄ posterius naturali ordine scōm prius. igit̄ non est in creatione. Cōtra istas rōnes arguit̄ q̄ cū quantitas illa noua numero differat a p̄existēte et nō alio modo differat quantitas aque a quantitate vini nisi numero tm̄. quia nō specie. patet. sequit̄ q̄ p̄pter talē p̄manentia accidentiū eorundem sp̄e nō numero. nō plus maneat sanguis sub quantitate illa noua q̄ maneret sub quantitate aque si ibi p̄cise esset cū ista quantitas noua non magis inclinē ad efficiendū vinū cuius quantitas fuit prior q̄ ad efficiendū aquā. Contra secundā rōtionem quero quō vnū istorū sequit̄ ad alterū aut sine actione agētis. et hoc est manifestū incōueniens. q̄ tūc agens nāle frustra ageret. q̄ sine eo illd̄ p̄ns esset. igit̄ nō sequit̄ nisi p̄ actionē agētis nālis. sed tale agens nō pōt ponere effectum in esse sine māli. igit̄ p̄ distinctaz cōstitutionē in esse nō p̄hibet creatio ul̄ actio talis qualis repugnat agenti nāli.

P̄terea fm̄ hoc posset dici q̄ agens nāle effectiue inducit animā intellectiua quia ipsa nāli ordine p̄sequit̄ ad organizationem corporis. p̄ns habet cōiter p̄ incōuenienti. cōcedo ergo cōclusionem istarū rōnum. et q̄ illa realitas positiua que est in charitate minore manet eadē in charitate realiter maiore nec corrūpitur nisi quantū ad esse qd̄ habuit prius per se et manet in alio ut pars ī toto. ex^m de materia per se uel forma p̄ se que nō corrūpuit ut sūt in toto. sed manet p̄fectius in toto q̄ qn̄ habuerūt esse per se. hoc p̄ in quantitate molis qn̄ augmentatur. Ad rōnem illius opinionis dīco q̄ termini motus p̄ se cuiusmodi p̄uatio et forma sūt incōpossibiles. sed forma remissa et ipsa augmentata non sunt per se huius termini motus. quia forma

remissa nō est p̄uatio. nō tamē oportet q̄ forma que p̄ accidēs cōcomitat terminum a quo p̄ se corrūpat. Ad primaz p̄firmationē dico q̄ est oppositū. quia ordo sp̄erum est fm̄ sp̄es et q̄dditates. et ideo vna nō cōtinet essentia et q̄dditate alterius. sed ordo fm̄ gradus eiusdē forme est fm̄ partes māles que p̄nt eē similes et forma quāto est sub talibus pluribus gradibus forme tanto est intensior et p̄fectior. oppositū igit̄ modo est hic et ibi.

Ad aliā confirmationē dico q̄ ē ad oppositum. quia p̄s eo mō quo p̄cedit maius et minus in accētibus negat in substantijs maius et minus. hic aut̄. s̄. in substantia nō negat fm̄ partes molis. imo sic concedit ibi. igit̄ isto mō negat maius et minus in accidentibus. s̄. fm̄ p̄tes molis. negat aut̄ in substantijs mai⁹ et min⁹ fm̄ gradus forme. igit̄ isto mō cōcedit in accidentibus. vnde quia ponit formā sub stāiale in se indiuisibile. ideo nullū gradum forme ponit cū alio opposito mō in accidentibus. q̄ forma accidentalis ē diuisibilis fm̄ gradus. ideo quilibz grad⁹ p̄pat it̄ aliū et p̄ficat eo. Ad rationē p̄ncipalem dico q̄ forma nō est subiectū mutationis sed se habet respectu diuersorum gradū eius sicut sp̄es ad duo indiuidua que de nouo h̄nt esse speciei. q̄ cū multiplicant indiuiduo de nouo species mō esse incipit in vno indiuiduo et mō in alio. vnde nō ē forme motus fm̄ istos gradus. quia sunt accētia supaddita nature forme. sed sunt modi intrinseci diuidētes certū gradū quantitat̄s virtualis illius forme et c̄.

is^a. dīf.

Negationē duplicis cōicabilitatis. Itē arguo sic si p̄sona dicit formaliter incōicabilitatem. q̄ formaliter dicit negatōez sed negatio est secūda intentio cū sit ens rōnis. q̄ persona dicit rem secūde intentionis qd̄ est p̄positū. Rūdeo. persona nō tm̄ dicit incōicabilitatē sed dat intel̄ligere naturā intellectuāle in qua ē sicut

Individuū. s. naturā in cōmuni. dubito
tñ si dicat exñtiam formaliter cū dupli
ci incōicabilitate aut dicat tñ formalit
incōicabilitatē et existentiā in cōcreto tā
q̄ modū hñdi naturā: ut sitensus. per
sona est incōicabilis habens exñtiam in
natura intellectuali. et posito q̄ sic esset
adhuc dico q̄ psona nō dicit intentionē
secundā. quia secūda intētio solū catur
per intellectū negociantē circa obiectū.
quicqd̄ igit mouet intellectū ad intelle
ctionē ante negociationē nō est intentio
secūda. sed res mouēs intellectū mouet
ad negociationē sui obiecti ante negociatō
nem intellectus. quia negatio talis cōse
quit rem ex natura rei ante negationem
et hoc ideo est. quia vnū oppositoꝝ mo
uet ad notitiā sui oppositi ante negatio
nem intellectus ppter qd̄ dicit p̄s q̄ ea
dem est sciētia oppositoꝝ. ideo q̄uis po
natur psonā tantū dicere formaliter ne
gationē. nō tamē intentionē secundā. qz
negatio que psequit ex natura rei nō est
secūda intentio et p̄cipue negatio in gñe
cuius ē incōicabilitas. qñ igit dicit q̄ ne
gatio est ens rōnis. dico q̄ est negatiua
entitas ex natura rei. sicut enim fortes ē
homo ex natura rei: ita est nō alinus ex
natura rei. sunt aut negationes in intel
lectu entitatis. quia p̄ma motio intelle
ctus nō ante affirmationē sed negatōem
est ad apprehensionē negationis. sic igit
teneo q̄ psona nō sit nomē secūde inten
tionis sed prime. et q̄ formalit significet
duplicē negationē cōicabilitatis et q̄ im
portet naturā intellectuālē. et forte forma
liter etiā importat exñtiam psonē. et tūc
nō tñ negationē cōicabilitatē importat.
sed etiā positiuū aliqd̄. vel forte non di
cit formaliter exñtiam. et tūc de formalit
significato est tñ duplex negatio dans
intelligere duplex positiuū. s. naturā et
modū habēdi naturā. et per hoc q̄cūqz
via data. patet ad argumēta q̄ si psona
dicat existentiā in abstracto et modū ha
bēdi naturā in cōcreto est formalit po

sitiuum. et tūc persona est formaliter ex
stentia incōmunicabilis habens naturā
intellectualē. si aut tñ formalit impo
tat negatōem: tūc cōnotat existentē in na
tura intellectuali. et sic stat p illo qd̄ ē in
cōmunicabile. et sic adorat et est termin
pductionis. Ad aliud argumentū patz
dis. 25. alibi. Et si hoc sit verum tunc
videtur et. 24. dis.

Trca illud ^{quarti metha}

phi. 13. et ca. de vno. qd̄ cōsti
tuit numez et. adde vnū apd
intellectū vnitate ordinis potest habere
rōnem mensure scdm rationē. numerus
est tale vnū p di^{am} certā vnitatis vltime
a prima igit numerus est mensura scdm
rationē. sic forte diceret aliquis de tēpō
Cōtra. mensuratū scdm quid sui mē
suratur si scdm quidditatē. ergo ipm in
se est quid distinctū. Tenēdo cōmuncem
viam. dico q̄ de rōne numeri sunt tria.
primū est q̄ vnitates que sūt partes nu
meri sunt vnus rōnis et nō tñ pceptus
vnus sed singularia ei⁹ hinc et inde sunt
vnus rōnis. fm q̄ vna sint distincta ita
q̄ sic vnū non includat sic vnū. ideo vni
tas nāe nō facit numerū cū vnitate sup
positi nec cū vnitate formalitatis. qz nā
in vno includit et aliud includit. 3° req̄
ritur q̄ in utraqz vnitate uel utroqz nu
mero sit potētiālis p̄tis ad totū. ppter
p̄mū deus nō pnumerat creature. qz illa
vnitas singularis q̄ est in deo exñs non
est eiusdē rōnis cū alia. quia tunc cōtra
heretur per infinitū et ita deus esset cōm
positus ppter secundū. albū et dulce nō
sunt duo. tamen dulcedo et albedo sunt
duo segregata. quia terminus numeral
adiectiuus determinat substantiū: ibi
est substantiuus in p̄mo etenim notatur
eē due vnitates. in scdo ē forma et forma
propter idem albeitas et colo
reitas sunt duo. nō tamē albedo et color
quia sic vnū includit sic vnū. sicut albū
etiā includit utraqz naturam.

Præterea. posset etiam istoz assigna-
ri causa per primū. quia. s. vnitas suppo-
siti nature et formalitatis nō sunt vnita-
tes vnius rōnis. ideo nā cōnumerat aliq
ppter tertiu nec intra nec extra aliqd in
trinsecū deo est cōnumerabile. quia nec
potēiale. tamē extendendo numerū ad
distinctionē entium cōcedit numerus in
diuinis. et hec duo. s. entitas et distinctio
numeratorū requirit ad numerū sed nō
sufficit. ideo ibi ppter ista sola ponit nu-
merus impfecte ponit tres psonas. corze-
lariū ternarius lapidū est p se vnū fm
opinione cōmunē ita q nō tm est h hic
hic trinitas psonarū. est tm hic hic
nec magis minus. alio modo dicit si nu-
merus ponit in intellectu. quia tūc con-
tradicit utrobiz. 43. et relatio ifra suū
genus nō distinguit nisi p illa supra que
fundant. et sic nō est in ea relatio vlis. qz
sup vniuersale fundat exemplū de simili-
tudine et albedine. omnis aut relatio di-
uina fundat supra essentia que nullo mō
pōt habere rōnem vniuersalis. quia na-
tura vniuersalis est sola vna que ex rō-
ne quidditatis est natura tm. scōm Aui-
cen. 5°. metaphi. nō cōcernēdo rōnē vni-
uersalis uel particularis sed nata i se re-
cipere respectus utriusq singularis per
esse terminatū in supposito vniuersalis
per hoc q est nata cadere in p̄sideratiōe
intellectus ut vna fm rōnem tm applica-
bilis p p̄dicationē pluribus in quibus ē
multiplicata. essentia aut de se est singu-
laritas quedā. q̄p̄ igit relatio predicef
vniuoce de paternitate et filiatione. non
tamē est vniuersalis. 743. 3. Job. ca. i.
c. 55°. tamē duplex dicit dān. Auid. 3°.
metaphi. Contra. Boetius hic est vere
vnus in quo nullus est numerus. Item
vnus est prius nā q̄ duo. itez pars q̄ to-
tum. Itē Auid. fm sbiam aut fm relatiō-
nem. Solutio. vnus duplex synonymus
qui cōsequit formā et principiū numeri
q̄b addit sup vnā rōnem mensure. et iō
est de gñe quātitate et cōsequit formam

propter materiā sic duplex numerus. S.
metaphi. vel triplex formalis metaphy-
sicus et sensibilis p̄mus ē ibi et est ab vno
et seruat vnitatē. secundus nō est ibi. R°.
numerata sup plura diuisa vnde partes
in toto nō numerent nisi in potentia. in
deo nulla sunt diuisa ab inuicē ppter vni-
tatē essentie. itē q̄libet est ibi. q. spēs nō
aut sūt plura sb eadē spē p̄tēta. s3 sūt na-
ta p̄tineri in vnitatē vni? p̄tinui oīa na-
ta sūt eē vnū. et iō vni? spēs et in mā alia
et alia aliū nō ē numer? simplr sed cū de
terminatōe formarū in deo nulla sūt di-
uisa ab inuicē ppter vnitatē eētie p op-
positū in spē imāli est numerus formal
Itē q̄libet est ibi q̄si spēs. nō aut sūt pla-
sub eadem spē p̄tēta. igit tm numer? fm
qd. s. cū adiectōe psonarū et attributorū
ita q si vnus spēs indiuisio phibet. si di-
uisio essentie alia diuisio phibet conue-
nit cū numero in aliquo. qz ab vnitatē
essentie ut a radice orit. i. diuidit. qz hec
vnitas nō diuidit et quasi spē distinguit
in hoc puenit cū numero formali. s3 ille
nunq̄ radicat in vna forma singulari. et
est ibi differētia p formas absolutas hic
nō. Ad primū nō est vnū numero. quia
nō constituit numerū. Ad 2m loquit de
numero cū determinatōe psonarum.
Ad tertiu multitudo est nobis magis
nota et positioe significat sed est vnita-
tum diuisio. quia ē negatio vnionis. iō
nō simpliciter nisi cū determinatiōe ecō-
uerso. in deo licet fm modū nois signif-
cet negationē. illa negatio non est ibi ne-
gans et ita fm rem vera positio et.

27. dis.

Truz per rem

naturalem possit cognosci ver-
bum nō esse essentiale in diui-
nis. Qd nō. tunc trinitas re nāli cogno-
scretur. Item in creatura verbū ē eque
s. cuiuslibet suppositi in natura. Con-
tra. cognoscit nō esse veram primā per
sonam esse verbum. alia est prima.

Solutio. ad illud de negatione p3 q
pceptus termini siue verus in se siue nō
ostendit negationē de affirmatiua h pos
set demonstrari. nā ppter effectū causan
tem pceptū cōm pōt nō per impossibi
le 7 qōlibet cōtrariū solui. Utrū rō vbi
sit prior respectus filiū in secūda psona.
q sic. quia est magis p se terminus prin
cipij. pductiui. Cōtra. nō pōt notitia.
Cōtra. 7°. de trīnī. c. 4°. opinio veri itel
ligibilis. Cōtra. natura substātie dīc p
cipium moderatiū. Solutio. filius est
subsistens in natura intelligibili genitus
virtute. nature eiusdē respectus existētia
in. p. Hīll. g tu curris. pntia bona.

18°. dīf.

Per auctoritatē Augu. iam pallegetaz
p opinione pma. pprietas incōicabilis
cōstituit ingenitū. hoc. 5°. de tri. 7 si fili
nō genitus esset nihil pberet cū. s. pa
trem dicere ingenitū. 7 si gignat quisqz
filiū nō ex eo ipso est ingenitus. quia ge
niti hoies gignūt alios post. c. 7°. nec iō
quisqz pater. quia genitus nec ingenitus
ideo quia p. post alia notio est qua itel
ligit genitor. alia qua ingenitus. 78°. cū
igenitus dicit pater nō qd sit. sed qd nō
sit oñditur. ca. 9°. etiā dicit ingenit nō
ad seipm dicit. sed q ex genitore non sit
oñdit. Rñdeo potētia secūda ppinqua
nullo pcedit in re gnationē sed tñ fm
cōceptus absolutos. sicut dīf. 27. ocm ē
fm rōnem. Itē de respectu ad pū. Item
absolutū prius q quāto magis h3 de re
absoluta tanto pus. Itē non habere per
pductionē pcedit quia pntet ad rōnez
psone ppinque siue amotio impedimē
ti. Cōfirmat p simile de inspirabili mō
essentia prius in aliq mō cōicato q cōi
cato ad se si vis essentia fm se nō est cōi
cata. Cōtra. ne°. in gñe pma. quia nec se
cundā p°. tum qz est alia notio 7 ut sic
nō dicit essentia tñ nec rei posituā alia
a duabus. alia cōcludit q nō notio. R°.

Cōtra. inquantū notio dicit dignita
tem. R°. dignitas psonalis alia oia a se

supra. h. extra. Cōtra. nō est simile.
quia in nō pstituendo p ordinē posteri
prior nature notio: ad prius. Itē nega
tio incōicabilis 7 ppria. quia nec vna si
cut nec ens nō nisi ppter positionē. Itē
psona parit non substātiata secūda. Itē
Aug°. in si. re. fm nō qd nō est: est intel
lectus. sed q vniciū filiū genuit. De se
cūdo articulo dicit aliqui q cum inge
nitum 7c. Ribaldus uel nō mercator.
ps. 52. 7 in. p. sicut relationes positue sū
dant i essentia ex natura rei sic 7 ista ne
gatiua. ex natura enim essentia est q in
aliqua psona sit ratio quāipsa nō sit ab
alia. 7 sic subtractū ipsius relatōis nō
est nisi essentia diuina. ut sit sensus inge
nitus. i. habens diuinam essentia nō ab
alio. ex se enim habere dignitatē 7 a nul
lo priuatiue est libere habere sicut rex re
gnat. ideo est dignitatis. negatio enim p
cise ut negatio nō dignitatē iporat nisi
ex hoc q circa talē affirmationē funda
ta vnde habere dignitatē ab alio simpli
citer nō est dignitatis. sed soluz respectu
modi notabilis habēdi. s. p gnationem
7 spirationē. ibidē. 2°. ingenitū stricte. s.
nō pductū p gnationē nō dicit dignita
tem. sed ingenitū ut est ne°. 7 nō ut cōue
nit spūi sancto sed tñ patri sicut dīc sim
pliciter nullo mō esse ab alio. Ad secū
dum ibi in piratū nō dicit dignitatē. qz
spiratū dicit ideo non est sexta notio 7
exponit ibi ad tertiū ingenitū. cōsiderat
vno mō simpliciter 7 scōm se. Alio mō
ut psiderat circa talē naturā. primo mō
subtractū nō est nisi essentia ita q si cēt
negatio in essentia sine pprietate essz in
genita. secūdo mō aliqd est subtractū
negationi ei tripliciter. uel. s. ut in q sū
datur in pmo uel secūdo ut cuius est no
tificat respectus substātie solius formali
ter in quo fundat nō tamē ut est sub p
prietate patris. Cōtra. melius diceret
ad argumentū q dignitatē imporat re
spectus fundamēti tñ. nec sequit q non
dicit dignitates ppriā. quia essentia est

differens ad plures dignitates psonales
 quas ponit. 15°. de tri. Cōfirmat. quia
 ubi ad prius est hitudo positiua pū est
 q̄ ad posterius. igit 7 negatiua. 7 hoc ē
 qd̄ dicit q̄ rō pmi pcedit ordine ad po
 sterius 7 nunq̄ alicubi absolutū pū est
 relatiuo ingēitū fm se p̄t cōpetere sup
 posito absolute si esset. Ad argumēta
 hui⁹ qōnis 7c. sicut pōt accipi in diuinis
 Itē essentia ut pōz relatione est nō cōica
 ta 7 dans p se esse. igit est ypōstasis i ge
 nerate. aūs pbat. quia ut pōz nō est cōi
 cata 7 ut sic dat p se eē. 7°. de tri. ca. 9°.
 p̄ntia p̄bat ut nō cōicata non est cōis
 plurib⁹ suppositis. q̄ in vno tm̄. 7 nō est
 nisi in ingēito. qz gēito est cōicata in
 hoc reddit illud q̄ essentia p se ens hoc
 uel h̄ deus generat inquātū h3 p̄ncipiū
 formale 7 p se esse 7 nō p̄ntelligit aliqd
 gnationi nisi qd̄ h3 p̄ncipiū illud quo
 nō ab alio 7 quasi expectat relationē cō
 sequentē q̄ cōsurgit termino iā posito.
 Cōtra. igit p ingenerationē est p̄prietas
 positiua in p̄e sicut in filio. pōt cōcedi
 q̄ in neutro est ut p se termin⁹ nec p̄mus
 nec formalis sed cōcomitās p̄mū termi
 nū qui ē fili⁹. qz relatōes mutue p̄comi
 tant p se t̄minū qui ē vnū extremū. Et
 p̄firmat ista op. p Aug. 7c. Prima rō
 incōicabiliratis. R̄ndeo. nō p̄ncipiatuz
 in ente est oīo incōicabile. qz oīe aliud
 ab vnico ente est p̄ncipiatū. vñ ē ista ne
 incōicabilis in ente. dico q̄ ex nā entis.
 quia illi repugnat istā negationē in ip̄o
 cōicari. Cōtra. igit illud positiuū est p
 us incōicabile non sequit. imo si nō tm̄
 vniuoctū ens esset p̄ncipiū nec tm̄ vnuz
 esset nō p̄ncipiatū ista nulla inaiatio po
 niendo q̄ forma mixti manet eadē que
 prius nō est instās. qz 7 si sic mixto insit
 inaiatio. nō tm̄ est p̄pria illi. qz animat
 tio insuit. itaqz q̄ cēntia nō ut cū aliqua
 p̄prietate nec ut i aliq̄ psona est p̄ncipiū
 gnandi ita ut recipiet aliqd p̄ quodcūqz
 in re. sed tm̄ sic dicēdo ut actu p̄ncipiat
 quo p̄ncipiat quo hoc est ut actu fundat

actu fundat. qz dif. 18. q. ult. S̄natio est
 omnino primo determinata essentie.

Preterea nulla negatio est 7c. Alicu
 ius entis sibi repugnātis. vel sic ubi nā
 p̄mi nō est eadē cū nā secūdi. sibi nega
 tio p̄ncipiat statim sequit naturā p̄mi
 anteq̄ intelligat ordo ad secundū. Sed
 ubi est eadē natura p̄mi 7 secundū nega
 tio p̄ncipiat nō sequit naturā sed aliqd
 p̄p̄iū illi h̄ nō p̄t eē fm cōem opinionē
 nisi relatio. Ad tertiū si esset ita.

Cruz essentia

diuina ex se determinet sibi p̄
 mo generationē actiua: q̄ non
 quia tūc in quolibet nō supposito. Itē
 relationes sunt eque primo in essentia.

Cōtra. si p aliud p̄ma psona nō p̄sti
 tuitur ista solutio determinato 7 inde
 terminato 7 determinare cōtinentiam.

Cōtra illimitationē essentia determi
 nat. qz p̄ 7 aptitudinalis. igit actu p̄ ali
 qd̄ nō p̄ relōne. qz ip̄a est anq̄ sūdet nec
 p aliud infinitū. igit ex se p̄ oī adequaf
 imediate p̄ mō fm int̄tionē sic rō. ex^m
 3. qd̄. fm extēsiōne non imediate qd̄qd
 se h3 ad plura ordinē h̄ntia respectu ei⁹
 aliud hab3 p̄mū sic. 7 sic ex^m sol ex^m aīa
 cēntia. igit imediatissime ad p̄mā 7 per
 illā ad 2^{am} de^m inquātū p̄ncipij. te. n. m^c
 3. p̄ductū p diuisionē. Itē forma p se
 ens modus h̄ 7 p̄guētia de 3° p̄nci^o. 3 tri
 plicif h̄ modus p̄ ad argumēta. Ultio
 hic 7c. haberet psonalitatē p̄me p̄sone.
 3. 3. si determinat ex se. q̄ro rōne cui⁹
 p̄ncipij h3 eē in determinādo se ad p̄pe
 tatem p̄mā nō m̄ae ex dif. 5. nō forme.
 qz p̄ncipiatio forme p̄exigit p̄uationē p
 ductōz sic de cā formali 7 efficiēte. q̄ cēn
 tia q̄si. p̄ductiue se determinat. 7 ita p̄ p̄
 sona erit aliq̄ mō p̄ducta. nec p̄t dici q̄
 p̄p̄ietas ex se determinat. qz p̄p̄etas ex se
 determinat. qz ip̄osibile ē q̄cūqz duo esse
 oīo p̄. sed oīs multitudo stat ad oīo p̄i
 mū illud. h̄ nō ē nisi cēntia ut ē pelag. q̄
 ip̄i attribuet rō p̄ncipij actual respectu

cuiuscūq; secūdi. Si qđ vellet dicere qđ
essentia ut h̄ p se est 7 sic p se agit iuxta
p̄mū argumentū factū dī. 7°. 3° Tho.
posset dicere qđ h̄ eētia cōicat qđ pduc
tiue se p̄sone p̄me 7 in p̄ma cōicat se 2°.
7 2° tertie. 7 sic tres pductōes s̄m triplex
p̄ncipiū. s. eētia ut eētia. ut intellectus
ut volūtas. Cōtra. nihil pducit se. igit
est distinctio inī p̄sonā p̄mā 7 essentiā.

Cōfirmat rōp̄ auctē maḡi. dī. 5. p̄p̄i
qđ negat eētia gignere uel gigni pari rō
ne negandū est ad ipsa pducē. Itē h̄ p.
ductio nō ē ḡnatio. qđ p̄r est ingēnū nec
spiratio p̄z nec sūt alie ī diuinis. Itē actō
est suppositū. ḡ eētia est 4° suppositū.
Pōt dici ad p̄mū qđ aliqd pducti bñ p̄t
pducē totū qñ illō aliqd ē p̄us p se ens
7 h̄ns ī v̄tute reliquū qđ p̄currit cum
īpō ī p̄posito. ex^o nō ē ī creaturī ī p̄du
ctione s̄ball. qđ ibi nō p̄est nisi mā q nō
h̄z v̄tuali formā s̄z bñ ē ex^o ī p̄ductōe
accēntali ubiq; subm̄ h̄z actiue accēdēs
īp̄m subm̄ pducit p̄positū illud sicut aq̄
p̄us calefacta 7 postea sibi derelicta pro
ducit aquā frigidā. ita diceret h̄ qđ essen
tia p se ens ī illo p̄ signo qñ relatio pul
lulat pducit se ī p̄sona relatiua uel ma
gis p̄p̄e cōicat se illi. Ad formā p̄cedit
aūs. put se refert p̄cise idē. 7 sic p̄ns qđ ē
distinctio h̄ ē nō ē oīmoda idēptas eēn
tie ad p̄sonā relatiuā. quia ipsa includit
aliqd p̄ter essentiā. Ad secūdū hoc
pōt dici qđ pductio est generatio 7 p̄du
ctio verbō dictō sicut si ignis eēt intelligi
bilis uel intelligēs īgneitate gigneret in
tellectu diceret. Ad tertiā formā per se
ens. ī. non inherēs ut accēs uel forma ut
s̄ballis uel qđditas suppositū pōt eē agēs
nec tñ est suppositū. qđ nō est incōicabil
7 sic videt euadī tertiā rō. Sed restat īn
solute due auctēs. p̄mā cōfirmans ra
tionem p̄mā est maḡistri. s. auctorita
tem maḡistri. alia ī secūda rōne. quia
Augu. dicit patrē esse ingēnū. p̄pter
p̄mā posset dici qđ ī omni p̄mo signo
nō tñ est oēs p se ens. sed h̄c deus 7

ille producit se p̄rem. 7 tñ euadit h̄ ista
locutio eētia pducit. licet ille pducit ī
q̄ nihil ē nisi eētia sic corrigīt dicta via
quantū ad sermonē. Ad 2° posset dici
qđ sancti supponētes p̄p̄rietatē p̄mā esse
ī eētia v̄ndecūq; pullulauerit p̄mū
suppositū. 7 nō loq̄bat nisi de p̄ductōe
suppositi a supposito. ideo dixerūt illaz
p̄mā esse īmproductaz qui nō pducit a
supposito. Cōsimilī dixerūt relationes
oppositas nō posse esse nisi ī distinctiā
suppositis. qđ verū est si utraq; sit sup
positi. sed nō si vna sit alicuius p se entis
singularis 7 nō suppositi hui^o dei. Et rō
est. quia singulare non suppositū pōt se
cōicare. 7 ita nō distinguit a p̄ducto. qđ
enim est singulare p se ens. ideo p̄t ager
qđ nō suppositū. īō pōt cōicari. supposit
tū aut nūq; se cōicat. 7 īō si pducit sup
positū distinctū pducit^{ur} īp̄m nihil ē
qualiter īmprobabilis hec fantasia tā dī
sona dictis sanctorū. Si enī ab illo rē.
sūt nā sicut requirit ad relatiua q̄uis. ī dī
uinis neget oīs p̄ortas s̄m nām. 7 tñ cō
cedat p̄ortas oīgnis cōiter uel p̄ortas
s̄m nālem intelligentiā. tñ oī mō oīz alī
quā p̄ortatē dare eētie respectu relōnis
tū qđ fundamētū s̄m oēs. tū qđ formalit
īfinita relatio nō. tū qđ q̄llicūq; distin
guat. nō sūt ex eā oīo. p̄o nec relo. p̄or me
rito. igit q̄rit vñ eētia determinat sibi p̄
p̄etate p̄mā 7 cū nō īueniat aliqd deter
minans. qđ semp est eadē q vñ eētia ha
beat illud nisi p̄cedat ī īfinitū standū
est qđ eētia ex se p̄cise determinat ī se ut ī
fūdāmēto p̄mā relōnē. falsa ē igit illa ra
dix ī nullū īdeterminatū ex se ad aliq
determinat ex se ad aliqd illoz sicut bene
habet h̄ īfra de duplici modificato 7 d
uplici p̄ortate adeq̄tōis 7 īmediatōis.
S̄z restat dubiū quā circumstantiā p̄nci
p̄i notat ex vel de cum dictis essentia de
se determinat sibi p̄p̄rietatē p̄mā. 7
si fugias qđ ibi nō dicit rationem p̄nci
p̄i alicuius sed excludit cum particeps
p̄ncipiū non obstat. quero enī quo

modo essentia determinat i ratione cuius principij respectu proprietatis. et dicit vna solutio hic qd producetis. quia si ne illa non est ratio principij formalis nec materialis. et quia forma actiua est p se ens per se agit. de qua ppositione querit. 7. extra. Et ppter congruentiam de tertio principio productiuo ex qua congruentia sit vna de secunda qone de tribus pductionibus. sed corrigis qd hic deus pducit patre. non aut essentia ppter loquendo. sed contra ista via sunt tres rationes et tres auctoritates videntur omnes euadere aliquantulum. sed quia male sonat primam personam esse productam. potest dici qd essentia determinat proprietatem sibi primam in ratione principij formalis: non quidem informantis. sed sicut quidditas dicitur forma supposito et qd additas non est casualis. necessario sic formaliter determinat aliqd suppositum sicut pagani ponent de supposito absoluto. nos aut de primo relato. et ratio est. quia talis quidditas seipsa sinit se et seipsa est alicuius quidditas. Tunc ad illa pro via alia.

Ad primum dico qd omnem formam informantem pcedit causa efficiens. ideo primum efficiens non sic habet formam sed non omnem formam quidditativam dante esse supposito pcedit efficiens uel pducens. quia hic non est causa. et causa intrinseca suppositi quis oporteat per agere si est pfecta entitas qua seipsa est entis in ipsa. Qd si obicit uel essentiam informare proprietatem uel econtrario. responsu est. diss. 5. neutrum est: sed est perfecta ideptitas qd ideptitas non habet principium efficiens sed habet quidditatem in ratione principij formalis illius cui seipsa primo est eadem. Ad secundum qre responsione diss. vij. Ad tertium ista via bene saluat congruentiam. qz essentie ut essentia et ut per omni ratione potentie est dare esse formaliter. et sic determinat se. ut aut talis et talis potentia eius est principiare. itaqz duo principia productiua vnicu non productiuu ex

se solo sed dantiu esse formaliter primo supposito. 30. diss.

Trum relatio

noua creature ad deum necessaria coexigat relationem nouam dei ad creaturam. Qd sic. 15. de trinitate. 19. uel. 38. sicut non potest esse seruus qm habeat dominum. sic nec dominus qm habeat seruum. Item correlatiua sunt si mul natura. Item ibidem. 37. Si minus potest nulla mutatione toties dici tale quanto facilius de illa substantia. Contra argumenta huius opinionis. 1. 3. solummodo secundum respectus distinguunt ista tria deo et sunt respectus secundum rationem differetes solummodo nomine creatiuus creaturus creans. creatio illa terminans couenit ei ex tempore. quia creatura pferat ad ipsam tamen creans actiue potius est ratio creati passiuie qd econtrario. s. principaliter pue relationes quas consueuerunt esse differetes. dicendum ex tempore non sunt ppter relationes sed nomigentes eternarum relationum.

Explicit scriptum super primum iniaru: editum a fratre Joanne duns: ordinis fratrum minoru doctore subtilissimo: ac omniu theologoru principe. Per excellentissimu sacre theologie doctorem magistrum Thomaz penketh anglicu ordinis heremitaru sancti Aug. in famosissimo studio patauino ordinarie legentem maxima cum diligetia emendatum. Impressum Venetijs ope ac impesa Joannis de Colonia. Nicolai Jenson: forcioreqz eorundem. cura ac diligentia adhibuit i his sum in hac arte virmagister Joannes de Selgenstat non mediocriter obseruandus. Anno salutis. 1. 4. 81. 10. Nouembrijs

d Iffici'imas subtilis doctorie
sententia: quas in primum li-
brum theologie idem doctor
edidit: quidam quamplurimis additio-
nibus textui interpositis ornare volue-
runt. Quidam vero illis reiectis que
remanerant purum textum existima-
runt. Sz ipensa Johis de colonia agrip-
pinensi: clarissimus sacre theologie do-
ctor Thomas pencher anglicus casti-
gatum dictum opus maxima diligen-
tia prestitit. 7 postremo cura studioq;
eiusdem: necnon 7 preclari eiusdem fa-
cultatis doctoris magistri bartholomei
bellati feltrensis idem opus q; possibi-
le fuit secundum communem viam sco-
listarum tam in textu quam in additi-
onib; pter eas q; alij excipere solent ad
maiozem intelligentiam prefati docto-
ris cuiusdam emendatum fuit. 7
ut magis tam textus q; additionum or-
do elucescat: distinctiones questionumq;
cum locorum annotationibus quibus
dicte additiones solent annecti infra po-
suerunt

i N prima questione prologi
pmi sententiarum: 7 in rñsio-
ne ad 2^m argumentum princ i-
pale post illa verba immediate. Pōt sū
eē actioni agentium inferiorum. ponit
Et ideo nā non deficit in necessarijs in
potentijs superioribus. quia perfectio-
nes ad quas ordinantur ex causis natu-
ralibus non possunt habere. quia nō
possunt subesse alicui causalitati agen-
tis naturalis. quia vero perfectiones i-
feriorum entium tali causalitati subsūt
deficeret natura si non daret unde pos-
sent. Usq; ad rñsionem tertij argumen-
ti q; incipit. Ad 3^m dico. 7 secundū men-
tem quorundam non debet poi i textu

i Tem in scda questione prolo-
gi. 7 i septima via fidel. Que
est de ecclesie stabilitate statim
post illud verbum. de vtilitate creden-
di quasi in fine ponitur. Cum igitur tā

tum auxilium tantum pfectum fructū
q; videam^r vsq; ad illud verbū dubita^r
Et quidam putant non esse in textu. 7
in eadē auctoritate ibidē allegata solet
poni immediate post illud verbum cir-
cumlatrantibus. 7 partim ipsius iudi-
cio plebis. partim cōsilioz gravitate. pti
etiam miraculorum maiestate damna-
tis. nec secundum pōres debet eē i textu

p Reterea in prologo circa ma-
teriaz de subiecto theologie.
doc. mouit tres qōnes. Et in

responsione ad argumenta secunde qō-
nis facta in oppositum. respondeo ad
2^m ibi. Ad 2^m dico q; metaph^a poi-
t ista verba. Nobilissimo modo quo
potest construi in aliqua scientia natu-
raliter acquisita. Et a quibuscūq; p-
predicta verba ponitur. Quia passio-
nes entis conuertibiles cognoscuntur i
summo de aliquo ente. 7 passionibus
entis disiunctaz nobilius diuidēs eidē
competere in summo est cognitio nobi-
lissima naturaliter possibilis de deo. hec
autem est cognitio metha^a quia cuius
est considerare passionem in comuni
de subiecto in cōi vniuersaliter: eiusde-
z pgnosce eadē passionē in summo
de eodē subiecto particulariter. Et durat
vsq; ad illud. Ad cōmetatozē p pph. A
multis ponitur in textu.

i N rñsione ad vltimam qōnē
prologi que est secunda d pra-
xi. 7 in secundo articulo. qui
incipit ex hoc articulo patet secundus
Et immediate post illam lineam. Pra-
cticum per se secundo modo ex causa i-
trinseca practici in subiecto alicui specu-
latiuum ponitur. Confirmatur illa ra-
tio. quia aliqua practica magis conue-
nit pueniētia essentiali cū aliq; specula-
t^a q; vna speculati^a cū alia. sic magis pue-
nit speculatiua medicina cum practica
medicina: q; musica cum geometria.
Contra diuisio vel distinctio noticiaru
ab obiectis est essentialis. Rñdeo vep
b b

est p^{ma} distinctio q^{ue} est s^z e^{ntia}le d^{ia}z
e^{ntia}l^{is} 7 ab obiecti. ut a caus extrinsecis
iz ab eisde p^or est aliq^{ue} distinctio posterior
n^{on} e^{ntia}l^{is}. 7 durat usq^{ue} ibi. Circa 3^m ar
t^{ic}l^{um}. 7 p^oit n^{on} est de textu.

In r^{ati}o^{ne} ad penultimā. q. p
logi q^{ue} est v^{er}um theologia sit
practi^{ca} p^{er} m^{ul}tas v^{ia}s r^{ati}o^{ne}s
p^oit vltimā q^{ue} incipit. Alia opio t^{er} eadē
p^{er}clusionē. s^z ponit cū hoc theologia est
simp^{li}r v^{er}ū habitū immediate post hoc
ponit. Et h^{oc} p^{ro}p^{ter} subiectū est v^{er}ū. q^{uo}d
est deus in quo p^{er}ueniūt ōnia de quib^{us} in
scia d^{et}minat. oia enī cadūt sub p^{er}s^{er}ide
ratione hui^{us} scie in quātū p^{er}icipant ali
q^{uo}d diuinū. Et i^{tem} siue p^{er}sideret de his p^{er}
extensio^{ne} ad opus siue nō. s^z pure spe
culatiue p^{ro}p^{ter} vnitatē formalem subiecti
tū hec scia est vna. Cōtra istā opinio
nē arguo sic. Q^{ui}āq^{ue} aliq^{uo}d p^{er}mu^{ne} di
uidit p^{ri}mo p^{er} d^{ia}as oppositas impossibile
est utraq^{ue} d^{ia}am inueniri sub aliquo uno
p^{er}tenito sub p^{er}muⁿⁱ. s^z scia i^{tem} cōi diuidit
p^{ri}mo in practica 7 speculatiua. q^{ui} ipossi
bile est istas d^{ia}as simul inueniri i^{tem} aliqua
scia vna. Maior est manifesta. quia si cō
d^{ia}ie diuidentes aliquod p^{er}mu^{ne} possēt
se p^{ar}ti in aliquo p^{er}tenito sub p^{er}muⁿⁱ. tūc
idē corp^{us} posse 7 est corporeū 7 incorpo
reū. 7 idē al^{iquid} sensibile 7 insensibile. 7 idē
homo rōnal^{is} 7 irrōnal^{is}. q^{ui} sunt absurda
Mino^{re} pat^{et} p^{er} Auicēnā p^{er} metaphysic^{am}
i^{tem} p^{ri}ncip^{ium}. 7 p^{er} p^{er}metato^{re} p^{er} ethicor^{um}. p^{er}mentro
p^{er}. 7 p^{er} gondistaū d^{ia} diuisione scia^{rum}. Itē
sequūt d^{ia} codē vno d^{ia}dictoria. v^{er}z extēdi
7 n^{on} extēdi^{re} multa alia icōueniētia. qua
re 7c. Et n^{on} opinat^{ur} a multis est de textu
usq^{ue} ibi. Ad q^{ue}stionē igitur respōdeo.

In r^{ati}o^{ne} ad eādē. q. i secūdo
articulo q^{ue} sic incipit. Secūd^{us} ar
ticul^{us} qui est d^{ia} theologia p^{er}igētū. post il
lā lineā que incipit. Ad alia obiectōez
dico q^{ue} sic volūtas p^or est cā supior re
spectu praxie. immediate ponit ab aliqui

b^{us} vna additio que eisde uidet de textu
s. potentie motiue. nec quēcunq^{ue} respe
ctu cuiuscunq^{ue}. puta non mea respectu
potentie motiue angeli. sed quando sūt
in eodez. ita si cognitio practica sit cau
sa respectu praxie. Et quidam volunt
q^{ue} debet immediate subiungi textus pre
cedenti. hoc est in eodem intelligente.
7 operante sic i diuersis potest esse. nec
oportet q^{ue} in alio 7c.

Tem in prima distinctio^{ne} p^{er}
mi sententiarum. q. 4. q^{ue} inci
pit. Querit adhuc circa frui
de modo eliciendi actū illum in recita
tōe dictor^{um} henrici factis tribus ratōni
bus ad p^{ro}bādū primū articulum hen
rici immediate. post illam lineam tertie
ratōis. Non est aliquis defectus boni
nec aliqua ratio mali. igr 7c. Non poi
tur ab aliquibus. 7 ab aliquib^{us} ponit
vna quarta ratio fundata super aucto
ritate augusti. s^z de tri. q^{ue} sic incipit. Itē
Augustinus. s^z de tri. c. 3. dicit q^{ue} qui
dam mīm^{us} dixit se scire d^{ia} multis existē
tibus in theatro quodam quid omēs
vellent. hoc volens intelligere de b^{er}itū
dine. sed non oēs illi vellēt b^{er}itudinem
si contingenter eam vellent. ergo neces
sario eam voluerunt. Et debet poni in
textu.

Ducendum est etiam in ea
dem distinctio^{ne} 7 in eadem
questio^{ne} quando doctor im
probat tertū articulum henrici. que
improbatio incipit. Contra tertū ar
ticulum. quando principium elicitū
7c. Immediate post illam lineaz. Pri
me rationis cōtra henricum que est.
Petuerit esse equalis charitas aū rap
tum 7 in raptu. Ponitur ab aliquibus
vna alia ratio cōtra henricum. s. Pre
terea diuersa approxiatio passi ad agēs
non causat necessitatem sed tū intensi
orem actionem sicut apparet de calor
respectu calefactibilium plus 7 minus

approximatoz. Diuerſa autem preſentia obiecti cogniti puta viſi ⁊ nō viſi non videtur eē niſi quaſi diuerſa approximationis eius circa quod enī debz eē actus voluntatis ad voluntatem. ergo non diuerſificat neceſſitatem ⁊ non neceſſitatem. ſed tñ faciet intētiōē et minus intenſum actum. Et fz quōdā non debet eſſe in textu. quia in ratione immediate poſita a doctore que eſt. Item aut finis mouet ſtatim. poſt illa vba niſi approximationē maiorē aut minorem dī ſequi. Diuerſa autem approximationis paſſi ad agens ⁊c. vt patet in textu.

In prima etiam diſtinctione ⁊ in reſponſione ad auctoꝝ tatem octogitatriū queſtio^m que auctoritas fuit mota arguēdo enī ad partē illius queſtiuncule penultime que incipit. 4° q̄ritur vtz b̄uta fruāt Et rñſio ad illā auctoritatē que incipit. Ad auctoritatē Auguſt. Immediate p^r illa verba de fruſtione abuſiua ſiue extēdendo fruī. Multi textus habent ad oēm actum non referibilem qđ aliquo^r pōt conuenire appetitui ſenſitiuo puta negatiue tñ non contrarie vt dictum ē qđ nō inheret obiecto tanq̄ irreferibili. qđ hoc ē impoſſibile in ipſo niſi ratio bonitatis obi vere l^r in acceptatione ſit nota potētē l^r irreferibili a ſe hoc ē ptāte nāli in ipſo nō tñ rōe bonitatis obi ⁊c. Et a multis ſic legitur paſſius. Tamē a pud maiorē ptez legētiuz ſic habet poſt p̄dictum verbū fruī. quia appetit^r ſenſitiuus nō refert intelligēdo negatiue nō p̄rie. Quia nec inheret obiecto irreferibili tanq̄ irreferibili l^r irreferibili aſe: h^o ē rōne ipotētē nālis in ipſo nō rōne bonitatis obiecti ⁊c.

Scienduz qđ in 2° ol. p̄mi. ſen. ⁊ in. 2. q. vbi queritur an deū eē ſit p ſe notū. In deductiōe propoſitiōis pſe note poſt illā rōēz. Itē p̄f

idem non valet illa diſtinctiō qđ aliquid ē pſe notū ſapientib^r v^r inſipientibus qđ hoc totū ptinet ad cōceptiōē iminoꝝ que ſupponit ad intellectuz ppoſitiōis p ſe note fm multos debet ſequi hoc l^r ſic diſtinguat Boe. in ebdomadib^r cōēz cōceptiōem. Sed uel nō eſt idez ppoſitiō pſe nota ⁊ cōis ai cōceptiō v^r ipſe intelligit de concepta non de conceptibili ſub rōe terminozum diſtincte.

Tez in 2° diſtinctiōe ⁊ i reſpoſiōne ad illaz qōnem. vtrum cū vnitate cētie ſtet pluralitas p ſonaz etiam in ſolutiōe ad ar^m p̄ncipale Immediate poſt illa uerba. Sup^r in talib^r finonib^r in qōne de vnitate obiecti fruibilis. Que uerba ſunt in illa parua rñſiōne que incipit. Reſpondeo ⁊ dico Q^u nec veruz eſt. a. in quantum. a. eſt ponuntur ab aliquibus aliq̄ue linee que nō ſunt de tex. ſ. q. li inquātū poteſt accipi dupliciter aut ſecundum qđ denotat illud quod ſequitur accipi ſecunduz rā tōēz ſuā formalē aut fm qđ denotat rationem inherētie predicatū ad ſubiectū In reſponſione ad tertiū argumētū ad hoc ē exemplum. Sed debet ſequi p^r p̄dicta verba. hoc etiā patet in exemplo.

In tertia diſtinctione p̄mi ſen. q̄ſtiōe de veſtigio. In q̄ q̄ritur. vtz in oi creatura ſit veſtigiiū enitatis ſtatiz poſt duos articulos recitatos de mente beati tho. in principio ubi dicitur. Quantū ad p̄mū dicit. Immediatē poſt illa uerba. fm aliquam rōem cōēz ſibi ⁊ alijs. Solet a multis poni in tex. doctoris vna additiō que nullo mō ē de textu. ſ. Dicitur qđ ſic ſicut nō ſol ē v^r licet ipſoſſibile ſit eſſe plures ſoles. ⁊ ſcientia que eſt de ſole eſt de ipſo ſub ratione v^ris nō de hoc ſole ⁊ ita ſpēs intelligibilis repræſentat vniuerſale. non autem hoc licet vniuerſale non poſſet eſſe niſi in hoc. Cōtra ſi reſpectu alie in q̄ tū eſt hoc veſtigiiū nō eſt imago hēi p̄p̄itū
hb 2

et h^o posito q^d p^{er} quacūq^{ue} potentiā ab h^o
nihil abstrahi possit: sed hoc posito ad
huc posset representare totū hoc vt hoc
aut partem huius et huius. Item si par
tes aialium diuersorum spē que impri
munt in molle cedens essent siles in q^{ui}ti
tate et figura: vestigium non duceret in
cognitionem sub ratione spē: s^{ed} tñ sub
rōne generis. Sili^{um} si in eadem spē eēnt
partes dissimiles in q^{ui}titate et figura ve
stigiū duceret in cognitionez indiuidui
vt hoc. l³ non totius. vt repñtari totali
ter. q^{ui} accidentalis d^{icitur}ia est spēa vel non spe
cies. Et durat vsq^{ue} ad illam partez tex.
Quantū igitur hoc dico q^{uod} vestigiū rē.

In eadem distinctione et ea. q.

i In 2° articulo. qui incipit. Quā
tum q^{ui} ad 2^m articulu^m vbi do

ctor assignat rōnem vestigiū. Aduerten
dum q^{uod} post auctez sapie. xi. nullo mō
d^o poni auctas Augu. sup. Gen. li. 4°.
Mensura oī rei modū p^{re}figit. Nume
rus oī rei spēm p^{re}bet. et pondus ad q^{ui}
tem ac stabilitatē trahit. Et post fatea
mur q^{uod} dictuz eē oīa i mensura et nūero
et pondere disposita: tanq^{uam} dictum esset
ita disposita vt haberent p^{ro}prias mēsu
ras suas et p^{ro}prios nūeros et p^{ro}priū pon
dusq^{ue} in eis p^{er} sui cuiusq^{ue} generis muta
bilitate mutarētur augmētis et dīminu
tionibus mltitudine et paucitate leuita
te et grauitate. q^{ui} scdm quosdam non ē
de textu.

i Tem in eadē distin. et in que
stione de imagine: que incipit
vtz in pte intellectiua p^{ro}prie sumpta sit
memoria p^{ro}prie imediate. antequaz do
ctor ponat decisionem questionis: que
decisio incipit. In ista questione negat
et post illa verba textus. ergo in intelle
ctu est ponere speciem intelligibilez. po
nitur ab aliquibus vna declaratio que
incipit. Aliter deducitur argumētū
p^{re}cedens sic. quia aliter se habet intellēs
quādo est in potentia essentiali ante ad
discere. et aliter quando se habet in po

tentia accidentali ante intelligere. obie
ctū autē se nō habet aliter sed eodē mō
intellectus igitur se habz aliter per hoc
q^{uod} est mutatus: sed omnis mutatio ter
minatur ad aliquam formam. ergo ali
qua forma p^{re}cedit actum intellectiōis
istam non voco nisi spē et a multo nō
reputatur de textu.

i Tem in eadem distinctione et
in eadem questione de imagi
ne. In fine illius opinionis quam reci
tat doctor ibi. In ista questione sūt mlti
modi dicendi. immediate post illa v
ba. potentia perficitur secundū actum
istum. Qui est apprehendere multi po
nunt. Illud autem ad quod aliquid ē
primo et per se in potentia illud recipit
ab agente proportionabili. virt^{us} cogni
tiua est in potentia perse: et p^{ri}mo respe
ctu p^{ro}prie cognitionis. ergo ab obiecto
p^{ro}portionato recipit cognitionem et nō
speciem. Et existimatur a multis non
esse de textu.

a Duertendum etiaz q^{uod} in eadē
distinctione et eadem questio
ne p^{re}allegata: in improbatio
ne p^{re}dicte opinionis. Que improbatio
incipit. Contra istam opinionem ar
guo sic. Statim post deductionem p^{ro}p
rie rationis contra illam opinionem.
Antequā ponat euasione^m quandam
que incipit. Respondetur q^{uod} eadem spe
cies sub alio et alio. Aliqui volunt po
nere vnam aliam deductionē rationis
que incipit vel potest sic formari rō eadē
species et eiusdem rationis non est p
se representatiua obiecti sub oppositis
rationibus representabilis: ratio singu
laris et ratio vniuersalis sunt opposite
rationes in cognoscibili et representabi
li. ergo nulla eadem species et vnius ra
tionis pōt esse repñtatiua alie^{ius} obiecti
sub rōne vlt^{ime} et singularis. Spēs i fan
tasimate repñtat singulare sub rōne sin
gularis. q^{ui} non potest repñtare sub rōne
vlt^{ime} idē obiectū. maior p^{ro}batur. q^{ui} spē

sub illa ratione representat obiectum q̄
mensuratur ab obiecto. sed idē non po
test mensurari duabus mensuris oppo
sitis nec econuerso. tunc enim idē bis
diceretur scdm phi. 5. metha. ergo eadē
species non potest representare duo ob
iecta opposita nec idē sub diuersis ra
tōib⁹ obiectiuis oppositis. Respōdetur
quo ad representationem. ⁊ non est de
textu.

Tiam in eadem distinctione.
⁊ eadem questione in illa eua
sione p̄ceditā que incipit. Re
spondetur q̄ eadem species sub alio ⁊
alio lumine. Aliqui volunt post il
la verba. In lumine noctis sub ratione
lucentiam ponere in textu obiectum in
telligentis i organo determinato. ⁊ sic i
tellectio licet non recipiatur in organo
tamen determinabitur ad organum in
quo precise est obiectum vt obiectum ⁊
nō debet poni. quia non est ad p̄po
situm.

Sciendum etiam q̄ in eadem
distinctione ⁊ eadem questio
ne statz q̄ doctor recitauit p̄
dictam euasione que incipit. Respon
detur q̄ eadem ⁊c. Improbatur illam ⁊ il
la improbatio incipit. Contra represen
tatiuum prius naturaliter ⁊c. in media
te post illa verba posita in illa euasione
s. nec potest representare idē sub alia
⁊ alia ratione representabilis. Aliqui cor
rectores posuerunt in textu. vel forma
sic rationem lumen non representat. qz
lumen in medio est eiusdem rationis si
ue videam album siue videam nigrum
qui distinguit essentialiter representati
uum a representatiuo: altera est tamen
species ⁊ representatiuum albi ⁊ nigri ⁊
per consequens distinctio luminis non
causat distinctam rationem representa
di vel representati: sed manente eadem
natura representatiui semper representat
idē representabile. ⁊ eiusdem rationis
non est ergo sub diuersis rationibus.

Confirmatur ratio. quia representati
uum in lumine perfectioni non represē
tat aliud sed representat idē clar⁹ tam
in lumine solis q̄ lune. ergo licet species
in organo fantastico in lumine intellec
tus agentis clarius representet singulari
vt intellectus possit melius illud intelli
gere q̄ in lumine proprio. s. fantasmate
nunquam tamen representabit obiectū
vniuersale sub ratione vniuersali p̄ qd
cunqz lumen. Exemplum eorum de no
cte lucentibus non valet sed concludit
oppositum. Nam quero an eodem re
presentatiuo representat illa diuersimo
de de die ⁊ de nocte: an alio ⁊ alio repre
sentatiuo. non eodem: quia illa tunc re
presentarentur de die sicut de nocte. qz
representatiuum prius est aliquid in se
q̄ in tali vel tali lumine representet. si
in alio ⁊ alio representatio representat
diuersa in nocte lucentibus habetur p̄
positum siue idē sit lumen siue diue
sum. Alij libri non habēt hanc additi
onem sed statim post p̄dicta verba s. b
alia ⁊ alia ratione representabilis hnt
sic. Confirmatur quia lumen nō re
presentat: ⁊ durat vtrunqz vsqz ad illd
nec valet ⁊c.

Item in eadem questione in
eadem improbatione opinio
nis p̄cedit. statim post se
cundam rationem improbationis que
incipit. 2º ad istud primum membrum
arguo. Cuius rationis vltima verba s.
non potest representare obiectum sub
alia ratione representabilis. Ali
qui volunt ponere. Item quare nō po
test in imaginatiua esse actio respectu
obiecti actu vniuersali: sed potest ēē ibi
species respectu talis obiecti cum actu
sit quedam species. ⁊ non est in textu.

Reterea in eadem distinctio
ne ⁊ eadez questione. In deci
sione questionis secunduꝝ mē
tem scoti. que decisio incipit. Ad q̄nē
hb 3

ergo dico qd est necesse ponere in intelle-
ctu speciem. Antequā ponatur intentio
Augustini que incipit. Expressius
est tamen ad istud statim post ista verba
s. nihil. n. eē ibi representans intelligibi-
le nisi fantasma tantum fm. positionez
istam. Aliqui volunt ponere. Itē Ari-
sto. octauo phy. ponit qd acquisita scien-
tia reducitur intellectus de potentia es-
sentiali ad accidentalem quero quid in-
telligat per scientiam non habitum se-
quentem actum. quia quando intellec-
tus egit non fuit in potentia essentiali.
manifestum est igitur qd formam prece-
dentem actum. ergo speciem intelligibi-
lem pbario. tum quia fantasma non re-
ducit intellectum de potentia essentiali
ad potentiam accidentalem. quia tunc
omnis illa scientia que dicitur habitus
quidditatis primi obiecti est i fantasma
ergo ibi esset omnis habitus de eodem.
quia scdm phy. 9. metha. idem habitus
intellectus et scientia et multis apparet n
esse de textu.

Retrea in eadem questione
post completam decisionem
doctor statim post illa verba
sicut arguitur ex verbis eius et antequā
ponatur Resio ad argumentum pnci-
pale in oppositum. Que responsio inci-
pit. Ad primum argumentum pnci-
pale: Aliqui textus antiqui habent vnā
additionem. s. Et confirmatur hoc qd
habitus scientie per quem reducitur in-
tellectus de potentia essentiali ad acci-
dentalem respectu actuum de quibz lo-
quitur phy. 2° de anima. et octauo phy.
precedit actum intelligendi: sed scientia
que est habitus sequitur actus quia eis
generatur. vnde illa scientia prima ē spe-
cies quedam et habitus quia nata radi-
cari et firmari in illum. non tamen om-

nis habitus est species. Et secundū istos
non videtur aliquis habitus ponend^{us}
in intellectu. sed tantum in virtute fan-
tastica quia secundum quemcunqz mo-
dum est obiectum in aliqua potentia se-
cundum eundem modum sunt omnia
que virtualiter continentur in obiecto
Igitur si obiectum vniuersale non sit p
suum representatiuum in intellectu sed
in virtute fantastica omnia explicanda
et explicabilia de illo obiecto erunt ibi
dem. et ita non erit nisi habitus fantasti-
cus maxime si fantasmate ordinate con-
currat. Et erit explicans omnes virtu-
tes scibiles de illo obiecto. et omnis sciē-
tia erit ibi fundamentaliter et perfectio
eius non erit perfectio intellectus quod
est contra phi. et cum illa species fanta-
stica virtualiter contineat actum intelle-
ctus sequitur qd actus ille erit in fantas-
mate. Nec multis videtur esse de textu

In eadē questione vbi doc-
tor responderet ad auctoritatez
Augusti. Que auctoritas vi-
detur negare speciem. Et responsio inci-
pit. qd adducitur de August. In fine re-
sponsionis sunt ista verba. an sic i corde
meo dico qd scio. Aliqui textus habent
Item. 15. de trini. 27. vel octuagesimo se-
cundo. Quando loquitur de luce i qua
videtur vera ipsa inquit ostendit vbi
verum esse in te quando de scientia tua
gignitur idest quando quod scimus di-
cimus hec ille. Et similiter iudicant
scotiste non esse de textu.

Tem in tertia distinctione pri-
mi sententiarum post questio-
nez predictam. In qua quere-
batur. Utrum in parte intellectiva pro-
prie sumpta sit memoria. Ab aliquibz
ponuntur alie due questiones immedi-

ate sequentes illam. Quarum prima est
 Utrum memoria intellectiua sit conser-
 uatiua speciei intelligibilis cessante ac-
 tu intelligendi: videtur qd non. quia si
 conseruaret vnā speciem: pari ratioe
 ⁊ aliam speciē alterius obiecti ⁊ sic mul-
 tas simul. consequens est falsum. ergo ⁊
 antecedens. probatio falsitatis consequen-
 tis. quia non est nisi quedam configura-
 tio intelligibilis in intellectu sicut i cor-
 poralibus est impossibile idem corpus
 configurari diuersis obiectis per diuer-
 sas species ⁊ hec est ratio algarzel. Secū-
 do sic omnis qualitas disponens intel-
 lectum ad operandum vel ad operatio-
 nem mansuam in eo est habitus intelle-
 ctualis sed species est qualitas quedam
 disponens intellectum ad operationem
 mansuam. igitur sequitur qd esset habi-
 tus. sed hoc est falsum. quia species intel-
 ligibilis precedit actum naturaliter.
 ⁊ habitus sequitur. nam generatur ex
 actibus. § 7c. Contra intellectus est
 in potentia accidentali non nisi quādo
 habet speciem intelligibilem: patet ex phi-
 losopho tertio de anima ⁊ octano phi-
 sicozum. Hic est vna opinio que po-
 nitur Auicē sexto naturalium. parte
 quinta capitulo sexto qd ipse senserit spe-
 ciem intelligibilem non habere esse mā-
 suum in anima post actuaalem conside-
 rationem. ⁊ dicunt ipsum probare per
 hoc qd in organo sensus. quia non est v-
 tus cognitiua potest esse species represē-
 tatiua obiecti licet non sit ibi sensualiter
 sed in intellectu ex quo est virtus natu-
 raliter cognitiua non erit aliqua species
 representans obiectum nisi ipsum obie-
 ctū sit ibi intellectualiter ⁊ secundū actu-
 alem considerationem vel intellectionē
 hanc rationem dicunt ipsum innuere.

capitulo quinto post medium cum di-
 cit impossibile est formam esse in anima
 in effectu perfecte ⁊ non intelligi effectū
 perfecte. Dicunt quidam qd hec opi-
 nio fuit auicē. qd nulla species manet i
 parte intellectiua post actum intelligen-
 di quod videtur. quia sexto naturalium
 parte quinta. capitulo sexto. dicit qd in
 organo sensus conseruatur species post
 recessum sensibilis ⁊ hoc soluz quia or-
 ganum non est natum cognoscere obie-
 ctum. sed intellectus non est potentia
 organica ⁊ ideo de se est dispositus ad
 recipiendum. non autem ad conseruan-
 dum. quia in ipso non potest fieri talis
 impressio aliqua: sed tantum intellectu-
 alis immutatio. Modus suus est qd
 posuit ordinem in intelligentijs ⁊ dixit
 vltimam intelligentiam influere speciē
 in intellectum nostrum. ita qd sicut pla-
 to posuit qd per conuersionem intellec-
 tus nostri ad ideam alicuius rei habea-
 mus scientiam alicuius rei. ita Auicē.
 posuit qd per conuersionem intellectus
 nostri ad illam intelligentiam natura-
 liter influentem habemus notitiam ⁊
 scientiam rei quam ad sensum eramus
 dispositi cogitare. Quod si contra-
 eum tum diceretur qd secundum hoc
 nunquam haberemus habitum scien-
 tie ex quo species non manebant in in-
 tellectu nostro. nisi in actuali considera-
 tione quod tātum erat in actuali con-
 uersione ad illam intelligentiam.
 Respondebat secundum qd sibi imponi-
 tur quod ex frequenti conuersione ad
 illam intelligentiam generatur quedā
 habilitas in homine que habitus pot-
 dici per quam erat facilis ⁊ habilis ad
 se conuertendum. ⁊ per consequens ad
 actum considerari secundum scientias

An hoc senserit Auicē. an non: nō
turo tamen posset bene excusari. nam
ipse dicit ibidem. 8. c. 6. q. aliquis de q̄
stione sibi pposita potest habere certi
tudinem q̄ scit eam soluere et tamē nō
habet in promptu solutionem q̄ non
esset nisi apud se haberet speciem intel
ligibilem. Item cā 5° vult q̄ singula
ria non faciunt aliquam diuersitatem
ad intelligendū. vnde vult q̄ facta ab
stractione quidditatis ab vno singula
ri non oportet q̄ fiat ab alio eiusdem
speciei concurrentibus et ipse expresse
ibi ponit abstractionem speciei a singu
lari. Item parte quarta. c. 5. dicit q̄
thesaurus intellectus est memoria qd
nihil est dictu nisi species ibi conserua
rentur. et 5° methaphysice dicit q̄ spe
cies in intellectu respectu intellectus est
singulariter: sed respectu obiecti est vni
uersalis. Qui ergo vellet saluare
Auicē. diceret et videtur esse eius intē
tio q̄ duplx est species in intellectu vna
que abstrahitur a sensibilibus: et hec
manet actu intellectus transeunte. alia
que habetur ex influxu intelligentie ad
quam. et hec non manet actu intellectu
non manente. nec est necesse q̄ maneat
illa. quia semper intelligentia illa na
turaliter influit species in intellectum
sibi conuersum per modum quo. Alii
qui dicunt intellectum separatū intel
ligere: sed per influxū specierum a deo
non ab intelligentia. Contra illam
opinionem: que diceret q̄ non ament
species sicut imponitur Auicē. arguo
sic. intellectus habens habitū scientie
et non considerans actu est potentia ac
cidentalē ex secundo de anima sed sup
posita hypothesi non considerans actu
est in potentia essentialis respectu illius
et vocatur potentia essentialis quando
ad hoc q̄ exeat in actu necessario pre
exigitur q̄ acquirat aliquam formam
per quam exeat in actum. Secūdo

sic nihil precedens actionem magis re
quirit actionem coexistentem q̄ princ
ipium illius actionis ex quo est primo
actione sicut et principium agendi. sed
principium agendi non necessario re
quirit coexistentiam actionis: quia oia
principia naturalium possunt impedi
ri ab actionibus suis: vt propter indis
positionem subiecti instrumenti vel or
gani et tamen stabunt principia. ergo
cum species sit naturaliter prior actio
ne intelligendi. vt patet ex predictis nō
coerigit existentiam actionis et sic tran
seunte vel non existente actu intellectu
nis manebit species intelligibilis. 3°
sic. prius in natura potest esse sine poste
riori nisi in priori sit necessitas respectu
posterioris vt est in subiecto respectu p
rii accidentis: sed species est prior actu
intelligendi et non facit necessitatem res
pectu actus intelligendi: tum quia in
tellectio est voluntaria per participati
onem quia intelligimus cum volumus
tertio de anima: tum quia non obstan
te q̄ intellectus habeat speciem intel
ligibilem potest impediri ab actione:
sicut dictum est. ergo 2°. Quarto
sic quod est perfectionis in inferiori est
eminentius in superiori eiusdem ratio
nis et generis: sed transeunte actu ima
ginationis siue sensitiue partis retinere
species est perfectionis: ergo eminen
tius hoc erit in parte intellectiua. est
enim intellectiua eiusdem generis cum
sensitiua pro tanto: quia cognitiua si
cut sensitiua eminentior. tamen minor
probat. nam in quolibet perfectionis
est quanto minus indiget aliquo extrin
seco in sua operatione: sed ceteris pari
bus retinendo species sensus minus in
diget extrinsecis in operationem suam
ergo hoc est perfectionis in eo probatur
etiam ex alio: quia omne illud quod
arguit independentiam est perfectio
nis: sed habere speciem et non intueri.

vel actu intelligere arguitur quod intellectus non dependet ab actu intelligendi. ergo et cetera. Aliqui adducunt vnam rationem ad propositum que magis congruentia est quam ratio et est talis vniuersusque permanentia attenditur penes vel ex parte nobilitatis illius quod recipit siue recipientis. nam omne quod recipitur recipitur per modum rei recipientis non per modum rei recepte. cum igitur species sit res nobilis et recipitur in intellectu qui est incorruptibilis ergo ipsa manebit actu non manente.

Respondeo. non valet. nam actus est res nobilior quam species et recipitur in intellectu. ergo manet in seipso non manente non sequitur. Ad questionem igitur dicendum quod manent species in memoria actu intelligendi non manente. cuius ratio est quia ut habetur tertio de anima intellectus in quantum in intellectus potest esse sapiens de se sed de se nullo modo esset sapiens de aliquo obiecto nisi quantum esset sibi presens in ratione cognoscibilis: sed hoc non contingit nisi per sensum intelligibilem. ergo. Sed tunc restat vna difficultas cum ex quo habet speciem in qua reluctat obiectum quare in actu intelligendi oportet intellectum conuerti ad fantasmata et quod oporteat conuerti dicit philosophus tertio de anima. dicit enim quod quicquid intelligimus necesse est simul fantasma ta speculari hoc etiam ostendunt experientie alias leso organo fantasie possit esse intellectus in actu recto intelligendi ex quo species habuisset cuius contrarium videmus. Ad hoc respondent quidam quod pro tanto oportet fieri conuersionem ad fantasmata: quia proprium obiectum intellectus coniuncti est quidditas rei materialis: que non est nisi in hoc singulari vel in illo. ideo non cognoscitur perfecte nisi existens

in hoc vel in illo particulari vel singulari. singularium autem est fantasma et ideo oportet quod ad hoc quod intellectus intelligat obiectum suum quod conuertat se ad fantasma: ut speculetur naturam vniuersalem existentem in particulari. Sed hec ratio nulla est: quia aut cognouit primo singulare vel vniuersale non singulare: quia tantum cognouit singulare per reflexionem secis dum eos. si vniuersale tunc arguo sic nunquam secundum totam suam indifferenciam potest cognosci in inferiori nec tanquam in obiecto nec tanquam in representatiuo. Preterea dato quod verum esset quod quidditas rei materialis esset proprium obiectum intellectus coniuncti: quod tamen falsum est: ut supra est ostensum. tamen ratio sua non est vera. nam secundum suam rationem angelus cum cognoscat perfecte quidditatem rei materialis: oportet quod ipsa aspiciat in fantasmate. quod est falsum.

Preterea species angeli siue quidditas angelica non minus existit in supposito sue speciei quam quidditas rei materialis in individuo eius. si ergo angelus non abstrahit nullo modo intelligit quidditatem sue speciei secundum rationem vniuersalem. licet ergo quidditas non existat nisi in supposito vel singulari potest tamen intelligi ab intellectu non intelligendo quod existat in eo: et sic falsum est: quod assumit scilicet quod non possit intelligi quidditas nisi ut existens in singulari intelligatur. non enim est de ratione quidditatis ut quidditas est quod in singulari existat non nisi in eo existat realiter. Ideo dicendum quod duplex est necessitas conuersionis intellectus ad fantasmata vna est conformitas actionum potentie intellectiue et fantasie: quia quicquid intelligimus in vniuersali illud idem fan

tasiamur in suo singulari et simul ne-
 cessario ex quo accidit quod impeditur ope-
 ratio fantasie impeditur intellectus: si-
 cut simul operatio sensus communis
 et particularis et impeditur operatio
 sensus particularis: impeditur operatio
 sensus communis. Quo ad causam se-
 cundam vel necessitante est intelli-
 gendum quod species intelligibilis abstra-
 hitur a fantasmate ut actu per ipsum
 fantasiatur obiectum particulare fan-
 tasie. antequam igitur intellectus habe-
 at speciem necessario oportet ipsum co-
 uerti ad fantasmata: sicut proprium
 passiuum pueritur ad suum proprium acti-
 uum a quo simul et ab intellectu agen-
 te recipit speciem intelligibilem et si eam
 habet recipit intensiorem actus: quia
 clarius videt obiectum. stante enim
 voluntate ad hoc et fantasia non sati-
 gata quanto ipsa est magis in actu or-
 dinato intellectus intensius videt ob-
 iectum suum proprium. Sed dices
 si actus est intensior quanto plus fan-
 tasie est in actu. ergo videtur quod non
 habeat terminum cuius falsitas patet
 in prima. Dicendum quod generali-
 ter in his que suscipiunt magis et mi-
 nus: sicut in huiusmodi quilibet actus auget
 habitum vel saltem ille actus virtua-
 lius continet ipsum generatum. unde
 aquam calidam non facit calidiorum
 modicus ignis vel modicus calor: pu-
 ta calor qui virtute est
 talis. si autem forme tales habent ter-
 minum non amplius illi actus inten-
 dunt habitum: ita est in proposito.

Ad argumentum primum dicen-
 dum quod sunt ibi plures simul. ad pro-
 bationem dicendum quod secundum phi-
 losophum optimo metaphysice. et co-
 mentatorem ea que oppositionem ha-
 bent in re non habent op. in mente.
 nam species contrariorum simul sunt in ani-

ma. cum tamen contraria simul esse
 non possunt in eodem subiecto possunt
 tamen aliquantulum esse idem in esse co-
 gnito: nam unum est ratio cognoscen-
 di alterum: sicut rectum est iudex sui
 et obliqui primo de anima. Ad se-
 cundum dicitur quod illas species dicitur
 et est habitus. non tamen eiusdem ra-
 tionis cum illo qui per actus acquiritur:
 nam ex actibus non acquiritur
 nisi habitus ad actus consimiles. nun-
 quam tamen per illam habilitatem fit
 obiectum in intellectu presens. per ha-
 bitum autem qui est species fit presens.

Secunda que-
 sitio est ista que
 sequitur.

Queritur. utrum in intellectu no-
 stro sit noticia genita vel producta ar-
 guo quod non. actionis non est actio ut ter-
 minus. nec passionis est passio quinto
 physicoz: sed noticia est actio vel
 passio. ergo ipsa non est genita vel pro-
 ducta: quia hoc esset alia passione vel
 actione: et ita esset terminus actionis
 vel passionis. minorem probabo sic no-
 tia est actus secundus: sed omnis actus
 secundus est actio vel passio. ergo. Se-
 cundo sic. nullum entium consistit pre-
 cise in fieri et successione nisi sit actio vel
 passio. noticia non est permanentium
 ergo et cetera. Tercio sic philosophus
 nono metaphysice distinguit actionem
 immanentem et transeuntem: sed noti-
 cia est operatio immanens. ergo est actio
 quia continetur sub una sensitivae actio-
 nis scilicet immanentis. Secundo
 sic ad principale Augusti. quarto super

Genesis ca. octauo. sicut aer presente lumine non est factus lucidus: sed fit, qz si factus esset et non fieret absente lumine maneret. ex his habeo qd illud quod factum est intranee et de se manet: sed illa noticia non manet. ergo non est facta nec est genita. Tercio sic. philosophus septimo methaphysice probat qd forme non est generatio. sed tantum compositi: sed noticia non dicitur compositum sed tantum formaz ergo et cetera. Contra. Augusti. nono de trinita. cap. 12. vel. 3. liquide tenendum est qd omnino res quamcumqz cognoscimus congenerat in nobis noticiam sui. ab utroqz enim noticia paritur et a cognoscente et a cognito et aliquantulum infra partem mentis ante cedit appetitus quidam quo id quod nosse volumus querendo et inueniendo nascitur proles noticia ipsa. Hic sunt tres breues questiones. prima cuiusmodi entitas sit intellectio et volitio et huiusmodi operationes immanentes. Ubi intelligendum qd ut ex diuisione entis patet: non sunt substantie: quia intellectio adest et abest preter subiecti corruptionem: nec quantitas quia non est nisi in corporibus vel in pluribus realiter distinctis ut numerus. nec aliquid illorum ut actio: vel passio: relatio vel qualitas. quod autem dico de intellectione hoc idem dico de volitione visione auditione et sic de alijs operationibus immanentibus.

Et primo proba qd non sit relatio nec actio nec passio. sed operatio immanens est vltima perfectio nature absolute operantis: sed nulla relatio actio vel passio est huiusmodi. ergo et cetera. tamen bene potest importare relationem. minor patet. qd scilicet vltima perfectio nature non sit relatio. re-

latio enim perfectionem non importat in quantum huiusmodi: et qd vltima perfectio esset relatio repugnantiam includit. nec est actio: quia actio non perficit agentem sed passum. Preterea. actionis est aliqualis terminus realis. hic autem preter intellectionem non est aliqualis terminus: nec est passio. quia iam tunc esset vltima perfectio. quare et cetera. Secundo proba specialiter de quolibet primo: qd intellectio non sit relatio sic Augusti. septimo de trinita. cap. primo. omnia essentia que relatiue dicitur est aliquid excepto eo quod relatiue dicitur et cetera. Sed intellectio subest relationi: sed dicitur relatiue ad obiectum: sic enim scientia refertur ad scibile ut mensuratum ad mensuram quinto methaphysice: ita et intellectio. ergo secundum rem et absolutum suum siue positum suum non est relatio. Quod autem non sit actio vel passio. proba sic. actio et passio sunt alicuius termini accipientis esse per ipsas: sed operationes immanentes sunt vltimi termini quibus nihil accipit esse non anima nec obiectum. nec enim obiectum accipit esse per ipsas. Quod si dicas qd cum per actus habitus generatur. habitus est terminus dictarum operationum et sic sunt actio vel passio. Dicendum qd dicta responsio magis est ad oppositum: nam quod non est forma actiua non est principium formale inducendi aliquam formam: sed per operationes immanentes inducitur habitus: qui est aliqua forma. ergo operationes immanentes non sunt relatio actio vel passio. actus ergo quia virtualiter continent habitum ipsum generant et intendunt. Ad argumentum tamen licet sit ad oppositum dicendum qd actio illa que proprie est ad terminum non

potest intelligi sine termino sed operati-
ones huiusmodi possunt intelligi sine ha-
bitu et esse: ut patet in habentibus habi-
tum intensissimum ut in bonis. proprie
non dicuntur tamen quasi intrinsecus: sed quasi
consequens et accidentalis. Quia ergo huius-
modi operationes aliquid sunt et probatum
est quod non sunt substantia nec relatio nec
actio aut passio neque quantitas vel aliquid
extrinsecus aduenientiū relinquitur quod
sunt in genere qualitatis. et constat quod non
est in tertia vel quarta specie: quia talia
solum sunt corporalia nec in secunda: quia
illa sunt naturalis potentia vel impoten-
tia. Sunt ergo in prima in qua credo est
omnis perfectio substantie spiritualis quod
non est deus vel que non est de eius substan-
tia. ergo qualitates. Secunda questio
est an ad huius operationes sit aliqua per
se mutatio. et est dicendum breviter quod sic
quod patet. nam secundum philosophum. 6. phy-
sicoz. mutari est aliter se habere nunc quam pri-
us. sed intellectus actu intelligens se habet
aliter nunc quam prius. ergo vere est mutatio
per se. et ergo proprie mutatio ad huius-
modi operationes terminatur. Tertia questio
est an huius operationum sit productio vel
generatio ubi intelligendum quod secundum phy-
losophum. 7. metha. forma per se non genera-
tur sed compositum tam in generatione
substantiali quam secundum quid. et sua ratio est.
quia omne quod fit. fit ex materia tanquam ex
eo quod est pars ipsius quod fit cum igitur mate-
ria non sit pars nisi propositi generatio per
se per se soli erit propositi. Preterea gene-
ratio cum sit via de non esse ad esse illius
per se est generatio cuius per se est esse com-
positi autem siue inpropositi per se est. ergo
non. Secundum ergo intentionem philosophi quod
per se generatur est divisibile in duo. scilicet in
materiam et formam et ideo dixerunt quod for-
ma accidentalis habet suum potentia-
le ex quo fit. et suum formale tanquam in-
trinseca sui generis quod non videtur
quia accidentia non habent. materiam

ex qua sed in qua nec est ad intentionem
philosophi. quia ipse intelligit quod com-
positum in generatione per accidens per
se generatur compositum dico ex subie-
cto et accidente sicut sua exempla osten-
dunt et ratio sua est. quod generatur ex eo
generatur quod preexistebat. ergo dicen-
dum quod si et noticia possit esse terminus
mutationis. non tamen generatur nec pro-
ducitur sed per se intellectus noscens se po-
tius homo noscens. quia actiones sunt
suppositorum quare. etc. Contra hoc
arguo quod intellectus noscens non per se
generatur: quia non est ens per se. sed per
accidens. ergo non est per se terminus ge-
nerationis. Item noticia est per se ter-
minus productionis: quia mutationis
sed omne tale producit. ergo noticia
producit et generatur. Ad primum
dicendum quod ens secundum finem quid et per accidens
est simpliciter per accidens et secundum quid si
cut mortuus homo secundum quid. simpli-
citer autem dicitur mortuus. generatio
ergo simpliciter est in substantia secundum finem quid vero
in accidentibus per de generatione. generatio ergo
entis per accidens et secundum quid est gene-
ratio simpliciter per accidens et secundum
quid. Ad 2um dicendum quod est terminus alterationis
et mutationis. immo autem alterationis est
forma et similiter mutationis non tamen
productionis. ubi intelligendum quod mu-
tatio est per se mutabilis. alteratio alte-
rabilis et motus mobilis. illud autem di-
citur proprie alterari et mutari quod de
non tali fit tale puto de non albo albus
de non noscente noscens. forma ergo
qua fit tale proprie est terminus muta-
tionis non tamen mutatur sed tantum
mutabile mutatur. productio autem
proprie est solius termini cui per produ-
ctionem acquiritur esse. cum ergo for-
ma que est mutationis terminus non
habeat esse proprie. sed sit illud quo com-
positum habet esse: ideo ipsa non dicitur
produci nec esse terminus productionis

sed tantum compositum siue illud compositum sit ens per se siue per accidens et huiusmodi differentia patet. quia de imino vel de forma non dicitur quod mutetur vel alteretur: sed est terminus mutationis tantum. de termino autem generationis et mutationis dicitur quod est generatus et productus siue generatur et producit. Ex his correlarie potest concludi quod intelligere et velle in deo non sunt actus productivi. nec per consequens principia accuum notionalium qui sunt generare et spirare. intelligere enim et velle in deo actus operativi sunt: quibus ipse beatus quasi perficitur. non autem sunt productivi: ex quo patet quod nec noticia simpliciter nec amor simplex sunt rationes productivae sine quibus persone producantur ut quidam dicit et superius est improbatum. unde intelligere et velle in nobis non sunt actiones vel passionis ut dictum est. dicere autem siue intellectiorem producere et spirare seu amorem elicere sunt actiones in nobis et de genere actionis: vel quasi de genere actionis quare etc. Ad argumenta principalia. Ad primum dicendum quod maior est vera: sed minor est falsa. ad eandem autem eius et argumentorum quibus ipsa. minor probatur intelligendum quod actio proprie sumpta tres habet proprietates. una est quod est in continuo fieri. eque enim dependet ab agente in secundo et ultimo instanti in prima. imo in quolibet quantum durat. Secunda proprietas est quod est circa aliquem terminum in quo est ut in subiecto: nam actio non est in agente: sed in passio. Tertia proprietas est quod est circa aliquem terminum ad quem terminatur qui eadem accipit per eam. idem intellige de passione. operationes ergo immanentes assimilantur actioni et passioni in prima conditione et secunda. non autem in tertia que est completiva. Ad argumentum ergo primum quo predicta minor pro-

babatur. concedo quod est actus secundus nego tamen quod omnis actus secundus sit actio vel passio. immo est qualitas.

Ad 2^m dicendum quod assimilatur in secunda conditione unde lumen et si sit et continue non tamen est actio sed actionis terminus. Ad 3^m dicendum quod divisio actionis quedam est immanens quedam transiens. uno modo est equivoce siue vocis in sua significata. Alio univoci siue generis in suas species. si enim accipiat actio transiens et operatio immanens que est intelligere velle videre et huiusmodi significata sunt unius vocis tantum. scilicet actionis et nulli univoci. Si autem dicatur actio quedam est transiens quedam immanens ut elido intellectio que immanet sicut et ipsa intellectio tunc est divisio univoci in suas species. Ad 2^m principale dicendum quod non intendit Augustinus. lumen esse et fieri ab agente et factum esse simul: sed non permanet sine presentia agentis sicut nec creatura rationalis conservat gratia sine divina presentia: nam ad hoc ipse eam inducit. Ad 3^m patet per predicta in tertia questione quare etc. Et predictae due questiones non pertinent ad primum sententiarum. Quia doctor tanquam impertinentes declarat eas in repositionibus. Ideo non sunt annuente in primo iniarum.

i Ne eadem distinctione questione ne illa que incipit. 2° quero si noticia genita que sit causa gignens vel ratio gignendi eam. Post primi argumenti deductionem et post illa verba. Et ita sine obiecto. Quod est falsum ponitur ab aliquibus una additio que incipit. Confirmatur ratio ex secundo de anima sensibilis et sensus est unus actus. puta sonatio et auditio est idem actus. ergo a simili motio activa obiecti. et motio passiva intellectus que est intellectio est idem actus. si intellectio est ab obiecto. Quod extra apud multos

non ponitur in textu.

¶ Eadem etiā questione post deductionē scōi argumenti in oppositum et post illa verba. De pluribus spēbus spālissimis non pōt ee vna scia. ponitur a quibusdā. pbatur et idē per phm primo ethicōz vbi vult qz intelligere ē ppria opatio hominis scōm qz homo. vnius autem spēi est operatō vna fm spēm. A quibusdaz non ponit. Tñ debet poni: qz est de textu.

¶ Eadem etiā questione p? deductionem totius opiniois ppositiui. Que deductio incipit. In hac questione est vna opi. An qz ponat secundam opinionē que ē goffredi que opinio incipit. Alia ē opio que totaliter zē. statiz post illa verba vltima qz ipm necessario requirat nisi ponendo. s. genera causarum. Quidam ponūt hoc non esse de tex. Specialr et illud de excitatōne non videtur valere quero enim quid sit excitari si aliquid causare in intellectuā potentia. qz obnī causat anteq intellectiua de se agat. qz intellectiua non est tota causa prima: sed etiam obiectum si excitare non sit aliquid causare in potentia intellectuā non aliter se habet nunc qz prius: et ita non magis excitatur nūc qz prius.

¶ Eadem etiā questione et eodem loco preallegato ante qz ponatur predcā opio goff. que incipit. Alia est opinio post illud prenotatuz. Specialiter etiā illud de excitatōne. Aliqui ponunt vnaz additōnem longā que sic incipit. hec tamē ratō pcluderet simili modo vt videtur ptra actionez voluntatis. vnde ad ipaz responderi potest qz quando alique forme habent essentialē ordinem. ita qz vna recipitur mediante altera in eodez siue sit natura siue potentia. Et hoc siue ab eodem agente siue ab alio. Dato etiā qz neutra sit ratio accipiendi alteram. nunquā secunda potest induci ab agente suo receptiuo nisi prima sit pri?

educta. Exē^m de volitōe et delectatōe ponēdo i^a ee diuersa realit: nūqz 2^a recipitur nisi prius p^a recipiat. cū tamen secunda habeat causam actiuam naturalem prioritatem etiā anteq sit volitio et i huiusmodi ordinatis. negatur maior. similiter de specie intelligibili ad intellectionem ponendo speciem intelligibilem non esse causam nisi receptiuuz in intellectu. Similiter de lumine et si nō sit actiuuz neqz receptiuum respectu coloris speciei. aliter dicitur qz quādoqz qz aliquam formam recipi in sua potētiā de necessitate preexigit aliam formam recipi in suo receptiuo falsa est. illa maior agens perfectum appproximatum passo et non impedituz potest agere intelligendo de potentia proxima. Et hoc siue receptiuum forme prioris sit eadem potentia cum receptiuo forme posterioris. Exempluz volitio et delectatio in voluntate siue sint eadez realit. Exē^m in aia intellectu et volitio ponēdo totalr volūtātē actiuā respēu velle siue i eodē suppo^o recipiat nō i vna nā nec potētiā. Exemplū de fantasmate et intellectione si neget spēs intelligibilis et actio toto def intellectu siue in alio et alio supposito recipiatur forma prior et posterior. Exemplum. lumen in acre et in aqua a sole. Nec hic saluat ppositio qz forma prior sit actiua respectu posterioris vel ratio recipiendi sit lumen in medio respēu speciei coloris: qz si in talibus instet nihil valet instantia. qz ibi actiuū primū deficeret vel passiuū p^arimū. In quatuor autē instantijs positis neutra conditio accidit. Nam nec volitio est cā actiua delectationis s3 obiectum nec receptiua sed voluntas sic i alijs fm illas opiniones. Nec ē ostendū qz maior illa ē vera nisi ab eodē agente sint duo effectus necessarj fm ordinēz pducibiles: quia etiā nō est vera: si necessario ē ordo inter formas a diuersis agentibus inducibiles. sicut patet in instantijs positis. virtualiter qz quēcūqz for

ma ad hoc vt recipiatur in suo passiuo
requirit aliam prius recipi in quocūq;
Nunq; actiuū forme scōe est impotētia
accēntali ad agendū in receptiuū illius
nisi forma prioz iam sit inducta. q̄ pōt
dici q̄ p instanti p quo est causabil nō
dependet ab alijs. qz nō est cābilis nisi
naturaliter post aliam que p̄exigitur
Igitur forma postērior quo ad fieri de
pendet essentialiter ab alio ⁊ a suis per
se causis inferioribus que sunt agens et
mā. Concedi potest igitur hec cōclusio
q̄ prius essentialiter. nō tñ conuenit eē
vt effectus sit sed etiam postērius. patet
In tractatu de primo principio. Lū nō
pducatur nā illa nisi ostendat pōritas
alterius forme velut actiue respectu se
cunde vel respectu rōnis recipiendi vel
vt effectus p̄pinq̄ioris cause cōmuni
vl cāe nēcio p̄cānti: ⁊ n̄ ē de textu.

Tem in eadem. q. in iprobato
ne scōe opinionis p̄allegate.
que iprobato incipit. Lon
tra illā opinionē intellectus agens scōz
eam post deductionē quinte rōnis p̄tra
opinionē illā q̄ ratio incipit. Itē quō in
tellectus distaret sylogizādo p̄ illa v̄ba
fantasmata occurrētia cānt oēm discursū
suum. Et anq̄ ponat 6^a rō que incipit. itē
quō causabunt intentionēs: aliq̄ volunt
ponē h^o. s. p̄firmat qz intē inferēs. a. ad
.b. s. talē hitudinē q̄lī ē ipoz ex nā rei
cāt rōnes ipius: puta qñ p̄parat ea vt
oria vt p̄ria vt totū ⁊ p̄t ⁊ h^o. q̄ sola il
la collatōe cātur relatio rōnis q̄ nec i eē
nec in cōgsci p̄sequit extrema ex nā eo
rū. q̄ nō sunt cā illius actus collatiui et
nō o3 poni qz non est de textu.

Neadē. q. ⁊ in iprobatiōe p̄di
cte op̄. q̄ incipit alia ē op̄. sta
tiz p̄ deductionē p̄me rōis p̄ il
lā op̄. que rō incipit intē agēs s3 cū nī
hil cāt imēdiate post illa v̄ba. Intellecti
ue p̄ris tā intellectionū q̄ volitionum.
Quidā ponūt in tex. iuxta scōam rōez
p̄tra videt p̄ ipz quō aīal fantasīat abs
q3 sensitūo extēri. qd. n. ibi mouet or

ganū ad actū. Nihil certe videt ibi disti
ctū sbo nisi ponat memoriā sensitiaz in
alio o3gāo a fantasīate ⁊ illā mouere
fantasīa ad imaginādū ⁊ nō est de tex.
⁊ durat vsq; ad scōam rōez: p̄ illā op̄. q̄
2^a rō incipit. itē 2^a ex 1^a op̄. seq̄. vñ scīd
q̄ p̄pleta 2ª rōe p̄ illā op̄. iā scītata ime
diate p̄ illa v̄ba hīc nouā itellectiōez ē
mē creditū. mlti tex. atiq̄ hnt vnā addi
tōez. s. S3 h^o nō euadit. Nllz. n. creditū
repngnat p̄cloi seq̄nti ex vīs p̄icipijs.
Ex isto at p̄n^o agēs ⁊ paties nēcio s̄t dī
ficta sbo: seq̄ q̄ agēs n̄ p̄t hīc ex se ali
q̄ itellectiōez actiue. Iq̄ si opp^m h^o p̄clois
ē creditū p̄n^m illd. Exq̄ seq̄ ista p̄ erit
flm. qd p3 magi d velle. Cōstat. n. q̄ p^m
velle. Angel^o n̄ hūit imēdiate a dō. igit
ibi agēs fuit idistictū sbo a passo. 3° se
q̄ q̄ n̄ o3 ponē aliq̄ hnt i itellē. qz
ad ordiate itelli^m req̄rit ⁊ suffic s3 istaz
op̄. q̄ fantasīa^a ordiate p̄currant. q̄ oc
currē^a ordiate moueat itē^m. S3 q̄ ipsa
ordiate p̄currāt n̄ p̄t fieri p hitam i itel
lectu: qz nihil i passo dat mouēti ordia
te mouē. Aut saltē p hituz i fantasīa p̄nt
ordiate p̄currē absq; oī actui i itellē. q̄
rē. Cōfirmat. iō. n. f istos ē v̄e hit^o i vō
lūrate. qz ipa facili mouet p̄formit itel
lectui. igitur a simili cū itē^o mouet a fā
tasīatib^o eo^o q̄ occurrūt. f istos sufficēt
hituz i fantasīa ad h^o vt ordiate occurrāt
Hec tria ponderādo sūt aliqua argu
mēta p̄ eos. Et nō est de textu. ⁊ durat
vsq; ad tertiā rōem p̄ opinionem.

Refeā i ea. q. scītata p̄dcā op̄.
⁊ iprobata docto: s̄till pōit
itā q̄ ē hērici p̄tinetem duas
op̄. vnā retractatē. ⁊ aliā retractatā. q̄
op̄. itā hērici incipit. 3^a op̄. pōit q̄ itelli
gibile. i iprobatiōe illi^o op̄. q̄ iproba^o in
cipit. Cōtra neutra illaz op̄. In illa p̄
ticla. Op̄. ē retractas. imēdiate p̄ illa
v̄ba. Ut spēs quā ipi negāt mlti ponūt
R^o n̄ ē hit^o nec act^o nec spēs. s3 qdā q̄r
tū. Cōtra. q̄uis hec statū videat i dūe
niēs. tñ arguit sic. sit illd 4^m. a. tunc sic
Aut sine illo a ē i itellē tota v̄r actia

Si sic ergo sine illo potest intellectus hanc intellectionē. et ita videtur imaginari omnem requisitā. quia hec et hec est determinatissima. et ita. a. propter nihil erit necessarium. Si non. ergo dat a. virtutem actiū vel totā vel partialem ipsi intellectui. et ita actio non erit ab intellectu ut a totali principio actiū. Et non ē de textu. et durat usque ibi. Item in causis

Ne ad eam quoniam in ratione ad argumenta opinionis goffredi que fuit secunda post rationem omnium rationum illius. antequam respondere non ad argumenta sed ad fundamenta henrici. que responsio incipit Post tertiam opinionem et quartam. inmediate post illa verba. Ad probandum necessitatem quod. scilicet lignum non calefaciet. Quidam ponunt unam additionem. que incipit ad rationem achillis instat quia lignum non calefacit se nisi per se voluntas non voluificat se nisi per se obiecto per cognitionem. Si etiam arguas quod semper calefacit alter. qui habet virtutem calefaciendi Respondetur quod prius calefacit se quam aliud. et hoc non est nisi presente causa sine qua non. vel forte nunquam calefacit aliud sicut nec voluntas voluificat aliam voluntatem. Nam concesso quod aliqua actio de genere actionis sit immanens. dicitur quod quilibet illa stat in voluntate quare non aliter excluditur achilles ponentibus diversis lignis ignibus similiter dispositis omnia calefiunt per se eodem obiecto. Diversi voluntatibus non omnes similiter voluificantur duodecimo. c. 6. augustinus. igitur hic agit ignis et non ibi obiectum. quia tunc eque agent omnes voluntates. Contra hoc instatur. quia si voluntates non similiter patiuntur presentem causam sine qua non hoc est. quia agit libere per se lignum presente causa sine qua non agit naturaliter. Item probat hic quod ignis sit causa habens aliquid sine qua non dicitur. scilicet tamen lignum ē naturale voluntas utro non. 3° achilles quicquid patitur ab aliquo patitur. verbi

gratia. aliquid non potest a se pati. oportet ponere quod patitur ab alio. et ubi non potest ab alio oportet ponere quod a se. Voluntas non potest poni ab alio non loquendo de deo. tum quia tunc volitio non esset in potestate eius. tum quia tunc aliquid aliud mouens eodem modo se habens et respectu eiusdem passi posset indifferenter in utrumque oppositorum. quia voluntas potest velle et nolle. vel eodem modo precipitaliter. Itaque necessitat reattributionem voluntati principaliter motionem sui ad velle. sed lignum non habet in agendo indifferenciam proportionatam sibi in ratione passi. deinde receptivum qualitatum disparatarum et contrariarum etiam quarum illa inter se facta corrumpit ipsum. nec habet principia. quia ipsa sola habet indifferenciam in agendo. proportionata tali passo totum uniuocum. patet etiam. quia nihil uniuoce mouet se. nec unum principium uniuocum. quia quod esset ita illimitatum non dicendo quod possit in omnes qualitates susceptibiles in ipso etiam corruptiuas sue in voluntate quod in ipso ē naturalis eius perfectio. Et non ē de textu.

Clendū est quod in 7^a distinctione primi iniaz que incipit. Utrum potentia gnandi in patre et in quod ne vnica in improbatione operi. henrici que improbatio incipit. Contra. indeterminatio est duplex. in qua improbatione facta prima ratione illud facit vnā confirmationem que talis est. Confirmat. quia talis et statim post illa verba ad dictoria ut ad agere et non agere. a quibusdam ponitur vna additio talis. Hic non. quod inde imitari deiat seipso. alioquin esset perfectio infinita. quia ad 1^{am} que determinat per a^{am} et a^{am} per alia contra quod ex se deiat ad v^{am} et per a^{am} impossibile alii ergo in quibus deiat ad aliud. Item de dictoriis 13. et statim per deductionem 2^{am} rationis henrici que sic incipit Item 2^{am} quoniam aliquid per se per 1^{am} verba imedi. scilicet determinata ad utrumque quod tunc elicienda. aliquid ponit tale extra. Item 3^{am} per gnandi signat per actus eliciendi a supposito habente istud per igitur du^{am} relationem

nō pmo diuersi et abstractissimi. Sterea intellectus habens conceptum distinctū potest illo distinguere obiectum cognitum ab alio conceptu quē hēt. sed hic nō pōt distinguere q̄ non habet conceptum distinctum. q̄ nec ppeium qz conceptus ppus est conceptus aliq̄ repugnans. q̄ cōcipiens p hunc habet conceptum repugnantem alteri. verbi gratia visus non videt aliquid repugnans nigro quā per illud distinguat a nigro. conceptus aut̄ voco obiecta formalia que duo obiecta sub ppijs rōnibus q̄rū vna est p̄ diuersa ab alia sic p̄siderantur intellecta a me et non possū aliter distincte cognoscere qd̄ ē hoc igr̄ ppias rōes nō intelligo. q̄ nihil vel aliqd̄ aliud p̄tinet. Itē breuius arguit sic intellectus q̄n est certus aut̄ ē certus de cōceptu simplr̄ vno aut non sed vno vnitāte analogie. si pmo et non de hoc et non de illo qz de viroqz p̄ticulari est dubius. q̄ est certus de aliq̄ tertio simplr̄ vno qz ē p̄positum. Si 2° mō arguo sic non potest intellectus esse certus de vno inq̄tuz sit vnus. s. de illo qui est sic vnus vnitāte analogie nisi sit certus de duobus vt duo sunt. q̄ duo i^a non vident intellectui esse vnus. qz. s. cōcipiunt vt distincti p̄ceptus. p̄bō aut̄ qz analogia siue attributio includit cōtinaliter cōparationem vnus ad alteruz cognitio autem cōparationis p̄suppōit necessārio distinctam cognitiōem cōparatorum. q̄ rē. vñ immediate post illa vba euasioneis pallegate debet esse in textu. Et est certus de vno:

Tem doctor in eadem. q. replicat contra istam euasionez

Ibi p̄tra quādo nō ponit aliq̄s conceptus. Et immediate post illa vba posita in illa replica et dubius de eis inq̄tuz sunt distincti. Quidaz ponūt in suo textu correcto. vel sic nō pōt intellectus ēē certus de illa vnitāte eoz et dubius de distinctione eoz vel sic nō pōt intellectus ēē certus de eis sub rōne alicui

vnitatis et dubius de eis sub rōne alicuius distinctiois. sed intellectus p̄cipiens ens dictum de deo et creatura rē. Et nō d̄z pōt sed statim post dicta verba replicare debet esse in textu. Sed intellectus concipiens ens rē.

Tiā in eadē di. 7. e. q. ad eandem scđam rōem p̄ Henricuz ponit tertiā euasionez q̄ inci

pit 3° mō rēdere qz nō ē certitudo et doctor replicat p̄tra illam euasionez ibi:

Contra ista certitudo. vñ in illa replica ponit mentem Dionysij ibi. Nec est etiam via Dionysij. Et in confirmatōe illius rōnis post illa vba vt ad ideam suā sicut sapia. Quidam ponūt in textu R^o deus non d̄r sapiens qz est in ipso idea sapie. sed qz est in ipso p̄fectio simplicitatis licet alterius rōnis a sapia creata p̄ istius sapie nobis est quedaz p̄cipatio sicut et idee. idem aut̄ nō p̄cipat nisi si vnicū p̄fectuz. Itē relatio ideati ad ideaz ē rō mensurati ad mēsurā vnicū ē at mēsuratū n̄ nisi ad vnicā mēsurā refert idea ē mensura eius. q̄ sapia qua d̄r sapiens cū sit mensura eiusdez nō distinguat ab idea. R^o idea est mensura p̄p̄a et p̄cipatum p̄p̄ium vel magis. relatio mēsure et p̄cipati sapia non sic ē ē fundamentum relationis mēsure et participati et commune non propriū. quia ita participat vna creatura illam p̄fectionem sicut alia. Contra quare et si dicatur ad illud de inquisitione. Et non debet poni. sed statim post verba p̄allegata debet sequi in textu. Et si dicas qz de deo rē. In eadem etiam questione Respondēdo ad argumēta opinionis oppositae statim post deductionem responsionis ad tertium argumētum ibi. Ad illud de attributione immediate post illa verba semper est commune omnibus numeratis. Antequāz ponatur. Respondeo ad auctoritatem Dionysij ibi cum arguit de dionysio.

Aliqui volūt esse de textu. Et si instet

q̄ nō est proprie numerus dei ⁊ creatu-
re. ar. de diuerso vel distincto vel d alio
sine de⁹ ⁊ crea⁹ si diuersa vel distincta. vñ
de⁹ ē aliud vel aliud a crea⁹. in omnibus
istis determinabile distinctionis sū exp̄s
sum singulariter siue pluralit̄ oꝝ eē cōe
vtriq; extremo p3 in exemplis. qz hō n̄
est aliud hō ab asino s3 aliō. als p̄batur
idē rōne qz in relationib⁹ eq̄parā extre-
ma sunt eiūsdē rōnis alictas est talis rō
q̄ in quibuscūq; alijs ē alictas vñ rōis
mutua. ⁊ per p̄ns determinabile alictat̄is
erit vnius rationis.

Duertendū insup q̄ in. 8. dī.
⁊. q. 3. f. Utrum cuz simplici-
tate diuina possit stat aliquo
mō distinctio p̄fectōum in dēcisione. q.
fm p̄p̄iā mentē que dēcisio incipit. Ad
que R. q̄ iter p̄fectiones ⁊c. doctor po-
nit vñ pagaph3. f. Et istud argm de n̄
idētitate ⁊ statim p̄ illa vba. non tñ for-
malit̄ veritatem eē bonitatem multi po-
nunt in textu hoc. f. regula Ansel. i mo-
na. is. ideo necesse est vt sit quicqd oīno
melius est ip̄m q̄ non ip̄sum. nulla res
est h̄. ⁊ nihil est. n. oīno idē re ⁊ re cir-
cūscriptis relationibus rōnis. igr̄ nihil
aliud est regula sua Ansel. nisi q̄ de⁹ est
deus. Contra si querit̄ quid sit illa nā
quid vñs r̄ndetur q̄ vñs. igr̄ qd̄z of i
quid. p̄ceptus quidditatu⁹ p̄fectus est.
tñ vnicus vel saltem n̄ est distinctio for-
malis i re int̄ quid ⁊ quid. Itē. c. i7. Re-
gula ipsa est vera vno mō ⁊ vna p̄side-
ratōe quicquid ē cēntalit̄. i. qd̄ ē. Ad
p̄imum dico q̄ ē quid p̄ idētitatē ⁊ nō
formalit̄. p̄batio glo. c. i7. Dicit iusticia
idē significat q̄ alia vel oia simul vel
singula. hoc nō intelligit̄ idē formalit̄
⁊ p̄mo significare. qz tunc eēnt synōima
igr̄ p̄notat vel idēz realiter non forma-
liter. Ad scdm̄ subdit exm de hoīe qui
non vno nec vna p̄sideratione dicitur
hec̄tria. corpus rōnale. hō quasi pōat
duas rationes. qz fm̄ aliquid aliō ē cor-
pus. fm̄ aliquid ē rōnalis. alia rō singu-
laris h̄az non est rationū h̄. q̄ est ho-

mo p̄ oppo^m istis duobus modis dē de
us vno ⁊ vna p̄sideratione. Et non oꝝ
esse. sed statim post vba recitā oꝝ poni.
Ista ē op̄i. p̄firmat. immo quidā i ista
p̄firmatione p̄dicta immediate post illa
vba sunt ista. Que circūstant nām po-
nūt vnuz extra. f. Nota p̄ dicto Dam.
q̄ pelagus p̄fectionum vno pōt intelli-
gi p̄ p̄tinentē actu ⁊ formalit̄ in se oīnes
p̄fectiones sub p̄p̄is rōnibus formali-
bus sic nihil vñ formalit̄ est pelagus qz
p̄tradictio est vnica rōnem formalem
p̄tinere actu tot res. q̄ ⁊c. hoc nihil ē pe-
lagus nisi vñ idētitē qd̄ ē de⁹ sapiēs bo-
n⁹ beat⁹ ⁊c. hoc non accipit Da. pelag⁹
Alio pōt intelligi aliquid vñ formalit̄ cō-
tinens oēz p̄fectionē mō eminentissimo
quo possibile est oēs in vno p̄tineri. Iste
aut̄ est q̄ non tñ p̄tineant in eodē idē-
titē. p̄pter infinitatē formalem p̄tinentis
sic. n. quelz p̄tinet oēs. sed vltra q̄ p̄tine-
ant vtuāl̄ quasi in cā ⁊ adhuc i aliq̄ vt
p̄ma cā a se p̄tinentē. ⁊ vniuersalissima
quia omnes cōtinētē hoc hec essentia ē
pelagus. qz in q̄cunq; multitudinē p̄tin-
git stare ad aliquid oīno p̄mum in hac nī-
hil ē p̄mū nisi hec cēntia. iō ipsa n̄ est
tñ formalit̄ infinita. s3 vtuāl̄ p̄tinet al-
n⁹ tñ aliq̄. sicut forte itellec⁹ p̄tinet sa-
piētiam ⁊ itelligē ⁊ volūtas bonitatem
⁊ diligē. s3 oēs nec ab a. i. v̄tutez alius
p̄tinet. f. a se itaq; h3 infinitatē forāl̄ p̄-
maria. tā. f. a se q̄ respectu oīm vñr cālē
⁊ vtuāl̄ p̄tē^m. ⁊ iō pelag⁹. i. p̄tinet oēs
sicut p̄nt emineē in vñ aliq̄ forāl̄ p̄tineri
oia flumina intrāt mare ⁊ vñ exēnt reuē-
tūt. Est igr̄ ista magis p̄ se de⁹ ē sapiens
q̄ ista sapiēs ē bo⁹. Alie h̄nt infinitatē for-
malē. ⁊ si cālē vel forālē pp̄ ordinē p̄p̄i-
dorē ad cēntiā ⁊ remotiorē saluā. sed
n̄ resp̄u oīm h̄nt talē nec respectu aliq̄
rū h̄nt a se. s3 ab cēn^a hec oia patēt i ex-
de ente ⁊ passioib⁹ ei⁹ si ponāt ecdēz vt
necē ē si v̄tēt infinitas. Contra vñs
ponenda ē i deo. formalis est verior q̄
absoluta tñ. R. illa ponitur. s3 nō cu-
iulscūq; ad qd̄cūq; si sic accipiat. maior

est falsa de persona. et persona et glosan-
da eē vior que est possibilis nūc aut nō
est possibilis formalis idēptitas cuiuscū
q; ad qdūq; sed tm causalis. Ex h^o me-
dio arguitur proposito. q; ois vnitas sim-
pliciter perfectionis est ibi ponēda: talis ē
idēptitas sine formalis: q; est simplex et il-
limitata. formalis aut nō ponit illimi-
tationē. Et nō debet poni. q; additio s; post
vba retractata debet sequi. Istud n̄
videtur verū nisi esset aliqua.

Ne ea di. 2. q. vltima. s. vtrum
solus de^o sit imutabilis. ponū-
tur opi. hen. in principio qōis
et improbat a doc. ibi. Cōtra istam opi.
quā iponit rē. p^o illū paraphū Auicē.
autē statim videtur cōtradictere statim
post illa verba. Sed possibile potentia
ante actum. Improbat. primo de celo
et mū. Ibi fm q; quidā ponunt. Et quā-
do primū mouens. ibi tamen contradic-
tunt ambo. auic. et aris. sed an aris. intel-
ligat de vna tantū intelligentia produ-
cta dubiū est: tamen nullum aliud ime-
diatē ponit a pmo modo nisi intelligen-
tiam. quaz nō produceret oio nisi esset
mouens: q; fm nullū trium modorum
qui habentur ibi. et nō debet poni.

Tiam in ea. q. anteq; faciat 2^{am}
rationē contra philosophos q;
talis est. scdo arguo sic. Aliquid
cōtingenter fit. multi ponūt. igitur nul-
la est veritas complexa necessaria alia a
veritatibus primorū principiorū qd vi-
detur incōueniens. Item est cōtra te q;
hoc supra adducis conclusionē habere
veritatē necessariam causatā cōtra hen-
ricū pro aris. et nō debet eē de tex.

Te in ea. q. factis ratioibus cō-
tra phos. que rationes fuerunt
henri. doc. facit alias ex mente
sua ibi. Istis rationibus cuiusdam doc.
rē. post scdam rōem quā facit cōtra phi-
losophos que est. 2° arguo sic. aliquid cō-
tingenter fit in entibus statim post illa
verba. et ideo nō oportet amplius hic i-

morari. quidam habent in textu. Rñ^o
aīa est verū pccise de illo qd dependet
ex voluntate nostra quantū ad fieri. ni-
hil eni aliud potest dici ptingenter fieri
ab actibus nostris. sed est eadē difficul-
tas eis an. s. voluntas nostra mota a pri-
mo moueat nisi q; tu potes saluare con-
tingentiam in e^o motōe a pmo. Illi autē
nō possunt vt hic arguitur. et iudicio q;
rūdam nō debet esse in textu.

Tiam in ea. q. post terciā rñsio-
nē suā cōtra phos que incipit.

Ite causa necessario agens agit
et in fine post illa verba. et tunc omnia
essent v^m. Alij tex. habent. Ite primitas
adequationis totū ordinē multorum ad
que causa se extendit sicut alibi dicit. de
primitate triū personarū ad essentia; et
alia persone prime ad eandē. Ita hic et
tunc est in potentia propinqua. ad 2^m
quando primū posuit et tū agit 2^m
quantum potest ipsum agere. et non de-
bet poni. sed statim post verba allegata
debet poni per idem etiam medium.

Tiam in ea. q. p^o deductionem
totalē predicte terciē rñsiois cō-
tra phos anteq; doc. rñdeat ad
questiōem ibi. ad questiōē quātū ad
exponētem. aliqui volunt ponere vnaz
quītam rōem. s. Ite causa 2° nō tollit p^o
propriū modū causandi eius. Rñ^o pro-
prius modus causandi eius est median-
te causa 2° causare et nō imediate. et non
debet poni ex multorum iudicio.

Reterea in ea. q. post vltimā re-
spōsiōnē quedā ad vltimū arg^m

Et incipit. Ad vltimū dico q;
nulla est cōnexio cause et causati post vl-
tima verba illius rñsiois que sunt ta-
lia. sicut perfecte apparuit de tribus pu-
eris in camino ignis. aliqui in suis libris
hnt. posset dici aliter ad illud inconue-
niens. s. q; primū transferat celū in instā-
ti q; hoc nō sequitur. q; corpus n̄ est su-
sceptiuū translationis in nūc. ideo vtus
qucūq; nō pōt in hoc. hoc pccipue p;

in circulatione. qz si in nūc circuletur q̄
libet pars loci sit in eodē situ in quo fuit
prius alioqui si pars nō redeat ad circu
larē sitū 7 postea cōplebitur circulatio.
perueniet igitur circulatō in tēpore. Si
militer igitur qz si m̄a nūc circulet in 1°.
nūc quelz pars sit in eodē situ in quo su
it. ex hoc sequitur qz nō mutatur. quia
manet oio in eodē vbi 7 situ 7 q̄tuz ad
totū 7 q̄tum ad partes. q̄ circulare in nē
est oio nō circulare nec oio mutare. hec
2° rō bene probat qz nō ponēdo mouēs
coniūctum ipz primū etiā si sit potēte
infinite spera nō potest circulare in nūc
sed nec in tēpore pp propositionē Aris.
qz tunc finita transfert inequali tpe: ex
quo sequitur qz infinita oio nō potest i
mediate spera circulare 7 videmus eaz
circulāri. hic igitur vī necessitas Auer.
ponēdi mouens coniūctum. i. imedia^m
7 finitū sine quo primū nihil transfert
sperice: qz nō potest nō mediate agere p
pter sui perfectionē 7 imperfectionē effe
ctus inter que necessario requiritur cā
proxima medians. Contra istud q̄ro
quid est primū mouere mediate aut qz
producat cām proximā mouentē cui dā
do esse: dedit virtutē primā mouentem
aut si 2^m est a se dat ei virtutē 7 influētā
aliquā que mouet aut 3° primū 7 2^m eū
dem efficiē causant ordine quodā absqz
hoc qz 2° causa aliquit recipiat a p°. Si
3^m sequitur qz finita po^a siue a^a cā 2° mo
uebit inequali cū infinita mouente cuz
cā 2°. si 2^m sequitur qz illud in fluxum sit
aliud a nā cause scde. igitur si neget p^m
habere motū proximo effectu 3^{am} 7 i
n^a intellā eē accūs cōtra 3^{am} dicatur p^m
eē de mente ari. 7 qz ipm exponat auic.
9° met. de ordine intelliarū. 7 tūc infinit
tas motus reducat in p^m. qz infinitas
duratiōis scde cause est. a p° cāte sicut
filius sp gignit. primū at ex se est durās
infiny. sed successio reducat in vnitatē
finita mouētis. p̄mi 7 ita nō ob h° ali
ud est ibi primū mouēs nisi qz dāns eē

mouenti sicut dāns saluat p̄mū effici
ens ex vltimis finis: qz mo^a pp se a scōo
mouēte sed nō primū mouēs nisi remo
tū 7 dāns eē mouenti. 7 nō debet poni:
qz nō est doc. s. post verba p̄eallegata.
debet sequi nona distinctio. i. vtruz gene
ratio filij sit eterna.

Duertendū qz in di. io: vbi q̄rit
vtrū. i. s. pducatur per mo^m vo
lūtatis in solone primi dubij q̄
incipit q̄^m ad primū du^m di. Ponit q̄tu
or mēbra de isto imino nā. 7 p° assigna
tionē quarti mēbri statim p̄i vba nisi cō
ditio 7 mo^a circa actū illicitū. anq̄ pōat
doc. ex dictis ad ppo^m di qz nec intellect^o
nec volūtas rōe q̄ rē. aliqui voluerūt po
nere. ex dictis ad ppo^m di qz nā 3° est p̄n
cipiū spirādī. qz volūtas est vis eliciua
spiratiōis vt est libera liberaliter agens
4° nā cōcurrit cū volūate p° cōcurrit
nō eliciuue s̄biectiue tm̄. 2° nō cōcurrit
oio sed vltra 3^m declarat ibidem ad 4^m
articulū. 7 nō videt poni: quia superflu
um nec est doctoris.

Reterea in ea. di. 7 in ea. q. anq̄
doc. soluat ar° p̄cipia q̄ois ibi.
ad ar°. ad p^m dico p^a solutionez
tertij dubij p̄cipialis. q̄ est ad 3^m du^m di
qz nā agit rē. aliqui posuerūt in libris
suis. Cōtra hoc flm̄ est 7 ip̄obatum
di. 2. 7. 5. Itē nō est ad ppositū: qz q̄rit d
p̄ncipij actiui distinctionē in mō agēdi
siue eliciēdi actionē siue in aliq̄o agar si
ue non. alia rñ^a verbū est formalr notū
memo^a: volūtas eliciēs dat obm̄ primū
donū: qz amorē 7 in hoc se nec ex ista ra
tione est donū nec aliud s̄lō obiecto p̄fē
tato. tō amor: nō gignit nec est v̄bū. imo
s. i. sicut fili^o. hoc qz verbū 7 bñ de ima
gine: sed nō saluant q̄ hic p̄n^a p̄n^a eligere
q̄uis ponatur aliq̄ distinctio in iminis
p̄paris ad p̄i^a in assilari tm̄. 3° via qz si
est necessitas vt actus tendit in obm̄ nō
tñ vt elicit a po^a vel aliter si vt in actu q̄
si iā elicit a firmatur. n̄ tamē vt quasi p̄
or actu elicit illū aliter ex parte p̄cipij:

vt quasi procedit actū ē necessitas ad eliciendū nec volūtas repugnat necio. q̄a volūtas perfecta pōt hīc rōz perfecte pncipiū pductiui. Itē ep̄o necessitas nō tollit libere pp nūc dictū. Itē necio agē est condi° modi operandi iḡz nō repugnat alteri diuidēti p̄i° actū sicut nec mod° illi c° est mo° pōnēdi sicut duplex p̄i° nec est a° rō distinctiōis nisi hic. Ita duplex necessitas pueniens. q̄z hoc ⁊ hoc. ḡnō ois necessitas est nālis stricte accipiēdo nāle q̄uo volūtas est nā. alia diffcultas si hec est libe pp idēp̄itatē a procreatis ad pductū dī sic ⁊ nō d̄z ē d̄ tex.

Item dīf. xj. vtrūz. s. f. pcedat a p̄e ⁊ filio. q. i. p̄ illā rōz añ op̄positū. Itē dilec° in nobis ⁊ añq̄ ponatur alia rō que incipit. Itē spiratō passiuā ⁊c. aliq̄ hnt in tex. Itē volūtas 3° pars imaginis. i. s. de tri. vel iḡz nō est p̄i° p̄iū pducēdi. sed pductū. Rñ° dilec° vocatur voluntas. sed voluntas po° p̄tinet ad parentē licet nō cōstituat parentem sed quasi aduenit simul 2° secunditas in patre. ⁊ nō debet poni in texu.

Sciendū q̄ i dīf. i. q. j. que incipit vtrū p̄i ⁊ filius pducāt ⁊c. p̄ de ductionē vltie rōis añ opposi° que talis est. Itēz si pducunt vt oio v° anteq̄ arguat in o°. aliqui tex. hnt. Itē amor notū genite est 3° pars imaginis. iḡz amor pcedens est amor verbi. añs p̄bat dī. 6° per aug. Rñ° est q̄z tres s̄i act° volūtatis respectu obiecti. s. act° elicit° coplatiue iperij. 3° n° video: q̄z nec i nobis respectu prime intellectiōis. prim° nāq̄ ē p̄ncipalior: ⁊ vltior. est tñ vterq̄ essētiā in deo. sed amor pcedens est p̄ncipalior amor obiecti nō verbi nisi sit p̄is neutrius forte ex p̄° productiōe sicut nec vbi nisi essētiā in nobis ois amor est procedens ibi nō sed tāuz amor primus obiecti diligibilis. ⁊ nō debet esse in textu.

Reterea in ea. q. in cōfirmatōne op̄i. hen. ibi ista op̄i. p̄firmatur doc. assignat. auctoritatē Ric. 3°

de tri. c. xj. ibi dicente Ric. vbi p̄i⁹ ⁊ statim p̄i⁹ verba ⁊ a quo summe diligēris aliū eque diligē vel. Alij posuerūt i suis libris. proba° itaq̄ cōsummate charitatis est mutua coio exhibē sibi dilectiōis ita q̄ in illo sicut mutuo diligē vtriusq̄ dilectio vt cōsummata sit p̄hibē dilectiōis consortium. ⁊ nō debet sic esse: sed ita debet scribi. In illis itaq̄ vt dicit sic mutuo dilectis vtriusq̄ perfectio vt cōsummata sit exhibē dilectiōis p̄sortem eq̄ ratione requirit.

Quādum q̄ dīf. i. q. vnica vbi queritur. an. s. f. sit genitus. post illud ar. ante op̄m p̄terea dīa re alis nō dependet anteq̄ arguatur in op̄positū aliqui ponūt probationē mī. ibi Aliter probatur minor esse extra. Qui dam volūt q̄ nō sit extra. tamē tenēduz est fm magistru v̄v turoniēsem ordinis minorū ministri prouincie turonie q̄ nō est extra.

Reterea aduertēdum q̄ in ea. dī. ⁊ ea. q. post multas rñsiones ad ar° siue p̄ncipalia siue nō p̄ncipalia doc. facit vnā replicā. que incipit. s. adhuc videt stare ar°. q̄z equiuoca ⁊ rñd̄z illi relice ibi. Rñ° ⁊ dīco q̄ nō est equo° ca produc°. ⁊ in fine illius rñsionis sunt ista v°. i. neutriū illoz sit p̄° agendū ⁊ p̄° terminādū productionē. statim post illa vba est finis disti. ⁊. q. ⁊ debet sequi i. q. dī. aliqui posuerunt vnā longā additionē que n° est de tex. s. Exemplū hui⁹ est si asinus generaret asinū. i. s. for° specifica nō sit p̄mū p̄ncipiū pducēdi asinū. ⁊ iō pp hoc nō est vniuoca generatō nec equiuoca. q̄z illud qd̄ est per° formaliter min⁹ gnationis est eiusd̄ rōis in gnāte ⁊ genito. licet nō sit ibi prima rō producēdi seu generandi. Q̄ aut̄ aliquid eiusd̄ rōis p̄i⁹ sit in isto vt producente. ⁊ primo in illo vt in termino producto nō requiritur ad generationē vniuocā. Ita potest poni ex plū de car° aiata gnāte carnem animatā nāliter virtute caloris

nalis ubi tñ ipa aia vl' q̄cundq̄ alia for-
 ma def non est necessario p^m p^m p^m p^m p^m p^m
 cendi i pducete 7 p^m i^mini^m formal i p
 ducto: iō h^o saltē nō req̄rit ad vniuoca-
 tōem in gnātōe. Ad 3^m o^o. q^o gnātio
 actiua 7 spiratio actiua non sūt idē for-
 malit: nec p^m i^mini^m formales ipaz. s. f.
 noia actual 7 amor actual sūt idē fōlū
 7 tñ p^m i^mini^m p^m ductū ill' p^m ductōibus
 sūt vniuoci in se 7 p^m ductū: q^o p^m sone p
 ducte hñt oīno eādē pfectōez absolutā
 in se 7 eādē cū pducete. Ad 3^m p^mnci-
 pale o^o. q^o aīis de distictōe p^mncipioz so-
 la rōne falsū ē. Ad p^mā pbatōez cum
 arguit q^o oppositū nō staret cū simplici
 tare diuina. Rñsū ē p^mu^m sepe dī. 2°. 7. 8°
 ubi utrōq̄ habita ē de nō i lēptitate fōlū
 absq^o distictōe reali. Ad 2^m pbatōez
 cū arguit q^o alit^r eēt relatio real' in i^mtel^m
 7 intelligē. R^o ite^m ē po^o opatiua 7 p^mdu-
 ctua p^mmo^o. s. inq̄atū ē p^m opatiuum
 nec inte^m nec supp^m cui^m ē actio h^oz relatiō
 nē realē ad opatōem realē q̄ nata ē eē in
 ipō: s^o h^o accidit in nobis: q^o ē ibi distic-
 real seu oīa in ipō 7 opatōez ad quā ē
 vt aut ē p^m p^mductū l^o ipm nō hēat re-
 latōez realē ad p^mductū: q^o idē ē p^mducto
 nec ad p^mductōez p^m idē: tñ p^mducēs ipō
 h^oz rōne realē ad p^mductū p^m distictōez
 eoz realē: 7 hec sufficit ad h^o q^o p^mductō
 sit real: s^o tal' rō nō req̄rit in inte^m 7 in
 telligē ad h^o q^o opatio inte^m sit real: q^o nō
 ē distictio real' hui^m 7 illi^m. nec h^o q^o ite^m
 dī p^m i^mini^m ē p^m ad intelligēdū notat rōne
 realē ipō inte^m ad intellectōez q̄ iest p^m i^mini^m s^o
 h^o p^m i^mini^m: q^o h^o magis vī de gignitōe q̄
 de inte^m: q^o gignitio maiorē distictōem
 req̄rit. Nec tñ cū dī inte^m ē p^m i^mini^m dicē-
 di notat rō real' inte^m ad dicē. Et cū ar-
 guit q^o tūc nō magis intelligēt intellectu
 q̄ volūtate. p^m nō v^o. nec tñ dī ita itel-
 lectu intelligē: q^o sit rō real' intellect^m vl'
 p^m i^mini^m fm inte^m ad itelligē: s^o tñ q^o ista sit
 aliq^o pfectio opatiua fm quā nata ē ppe-
 tē p^m i^mini^m talis opatio: nec seq̄tur q^o nō ma-
 gis itelligat p^m i^mini^m intellectu q̄ voluntate:

q^o hec opatio q̄ ē itelligē nata ē p^o cōpe-
 te intellectui. nō aut ē nata ppetē volūta-
 ti: nec ē aliq^o alia rō nisi q^o inte^m ē inte^m: 7
 volūtas ē volūtas cuiusq̄ eni p^m opo-
 tio ex eo q^o tale siue sit res p se siue vnitū
 ne p^m tneat in aliq^o na^o ē ppetē p^m opo.
 Cōtra. pcedit in p^m inte^m eē sibi p^m i^mini^m i
 telligēdi. eē p^m i^mini^m ipoztat rōne aliquā: et
 si ē ex nā rei p^m i^mini^m ē ex nā rei rō: 7 p^m p^m i^mini^m
 real'. Rñō q^o q^o dī ppetēt alicui si esset res
 realit^r h^o idē dī ei ppetē 7 nō alteri vbi
 ē rō vel fm rōem. h^o ē in p^m inte^m respe-
 ctu itelligē: q^o p^m i^mini^m ē oīno idē realit^r cū i-
 telligē. Ad aliā rōem de eq̄lib^o 7 eodē
 addito q^o adhuc o^oz tenē p^mntia 7 ita ē i p
 posito. Rñō sic dī in p^mntis rō p^mntia re-
 neat eodē addito adhuc retinebit 7 ve-
 rū est addito nō destruēt rōez p^mntie sic
 ē cū dī hō: q̄ aīal. oīis hō: q̄ oē aīal respe-
 ctu cuiusq̄ p^mdicati: vl' ecōuerso: nega-
 tiue. Ita i pposito o^o q^o ieq̄litas intellectō
 nis 7 inte^m ē ppter limitatōez extremoz
 p^m p^m quā vel line q̄ altez excedit alterū
 additū ex vtroq^o extremo. additū autē
 i^minitū vtriq^o extremo tollit ab vtroq^o
 extremo limitatōez 7 iō ineq̄litate: 7 iō
 tūc nō seq̄tur q^o sint ineq̄litas: imo eque p
 sectōnis ē inte^m i^minit^m 7 intelligē i^minitū
 tū. Et si obijciatur cōtra hoc q^o i^minitū
 tas nō tollit omnē ineq̄litate: quia albe-
 do i^minita ad hec excedēt impfectōem
 nigredinem i^minitam. Dico q^o i^minitū
 tas addita alicui limitato ex se ē i^minitū
 tas fm quid. qualis. s. potest ppetere ra-
 tōni talis limitati: quia non dicit i^minitū
 tatem vel illimitatōem nisi ratione il-
 lius cui additur: quia hoc non pōt esse
 formal ter simpliciter i^minitum. I^minitū
 tas autem addita alicui perfectioni sim-
 pliciter cui. s. nō repugnat i^minitas sim-
 pliciter ē i^minita simplr in illa rōne: et
 iō est simpliciti i^minitas. intelligē aut et
 intellect^m sūt ex se pfectōes simplr fōlū
 nec ex se limitatōem includūt. 7 iō i^mini-
 titas addita vtriq^o dicit i^minitatē sim-
 pliciter nō tñ in istis rōib^o: s^o pcomitanē

in entitate, veritate et bonitate: et omni perfectione simplicitate videtur: quia omnis perfectio simplicitatis mutuo et unitate se includit: et ideo intelligitur infinitum simpliciter eque intellectu infinitum et e converso.

Licet dum quod in dicitur. i. 4. quod comprehendit. i. 5. et. i. 6. simul. et incipit utrumque quilibet persona divina quamlibet persona divina mittat Doc. Runden do ponit opinionem magistri iniaz quas ipse bat ibi. Contra istam opinionem. et in fine prime rationis per magistram sunt ista verba: quod tunc. s. f. non mittet filium cum non producat eum post ista verba statim aliqui posuerunt in suis libris vel aliter sic. Si mitti includat relationem etiam autem respectu eius cui mittitur persona quod non contingit: quia hoc est temporale aut ad mittentem: et tunc omnis missus a mittente ab eo procedit. et sic cum filius dicatur mitti a spiritu sancto procedit ab eo. et non est de textu: sed sequi immediate 2^a rationem. s. f. per mutare et mitti.

Item in ea. q. primi argumenti quod fuit in magistro ibi. Ad primum dicitur quod mitti dicitur in fine sunt illa verba: licet si producat sit mittens. et antequam respondeat doct. ad 2^m argumentum contra magistram ibi. Ad 2^m dico. Aliquid habet unum extra quia ratio finitas manifestat personam procedente procedente si manifestari personam procedente nec potest omnibus personis nec omnibus procedunt. ex^m memoria quia signum finis aug. manifestat memoria et bonitas in quod tunc signo memoria manifestat. unde si quod est manifestare est esse presentie.

Duertendum quod in dicitur. i. 7. doct. facit unam secundam questionem generales de habitu quod incipit. Utz necesse sit in habitu ponere rationem principii actui in primo argumento ante oppositum facta maiore quod probatur per contrarium 3° de anima statim post illud verbum 3° de anima. aliqui textus habent super illud 3° ut in ea sit intellectus. hoc inquit est diffinitio intellectus ut habitu intellectus ligat illud quod est proprium sibi finis se et quod voluerit absque hoc quod indigeat in eo aliquid extrinsecum: et non oportet esse ipsa illa verba 3° esse

h^o. s. 3° uti petit agere.

Reterea in ea dicitur. et in responsione ad 2^{am} questionem in qua quod. videtur habitus habeat rationem principii actui. doc. ponit unam difficultatem ibi h^o tenendo de actu. videtur habitus moralis in quantum virtus sit aliquid modo principium actuum respectu bonitatis in actu. et post deductionem rationum. In oppositum doc. Doc. ponit unam conclusionem ibi. Quantum igitur ad istam personam: et ibidem paulo infra sunt ista verba: sed tamen nunc coniungitur prudentie prout non. Coniungi igitur prudentie. per quod verba immediate quod ponit in textu: non d^o coniungi in eodem verbo: sed cum h^o coniungit sibi ut regule et esse prout cui iste habitus subordinatur in quantum motus. Et ista subordinatio vel performatio. est essentialis ratio virtutis. Et forma absoluta ut precise motiva sibi tali respectu est precise activa ad actum habentem per se respectum: quia quod pervenit regulato et regule. et sic habitus ut videtur est precise motius ad actum rectum moraliter quod ut absolute talis forma est absolute actus ad actum tale in se habet nec ibi habet rationem esse subordinate respectu prudentie coniungi in quam sic prudentie Et non est de textu: sed post predicta verba debet sequi attribuit habitui ut est forma de genere qualitatis.

Item ea. etiam dicitur. et ea. q. In responsione ad argumenta probantia habitum non esse formam actuum: ibi habet viam tenendo immediate post responsiones ad primum argumentum. et doc. respondet ad perfirmationem in qua responsione ad perfirmationem sunt illa verba. Quod habet relationes eandem sibi non sic de principio actui: vel quod magis est ad rem. post quod verba immediate aliqui coniungunt in textu. Adde dum est ad minorem per se sic. Omnis habitus est idem tunc ad aliquid non finis gradus divisibiles et sic maior est vera. quicquid enim idem tunc est ad aliquid non finis gradus divisibiles non potest terminare motum sed mutationem bene potest terminare unde habitus non continue generatur ut sit motus: sed si

habet gradus quilibet est indiuisibilis et in quilibet indiuisibili respicit operum et quilibet simplici mutatione generatur quod non terminatur morum in illa forma sed forte motus in passionibus et quibuscumque alijs. nam magis et minus in forma non sufficiunt ad motum in illa nisi quilibet gradus sit diuisibilis ut possit continue precedi ab uno in alium. non enim ponitur motus ex mutationibus: itaque non est mensura per se ad aliquid sed sic ad aliquid. scilicet quod non est finis gradus diuisibiles: sed in quocumque gradu indiuisibilis respicit ad illud quod est identice relationum ex hoc sicut ex manifestiore sequitur forte ipsum absolutum quod sic respicit non habet gradus diuisibiles. non autem sequitur hoc tanquam ex causa: imo absolutum non habet gradus diuisibiles causa est eius quod est respectus non diuisibilis: quia relatio suscipit magis et minus ex fundamento non e contrario. licet quoniam e contrario possit causa innotescendi. Ista autem indiuisibilitas respectus identice absoluti non prohibet ipsum absolutum esse per se agendi sicut patet de quacumque forma actiua si qua est indiuisibilis habet respectum identicum ad eum. non igitur sequitur non terminat motum propter relationem indiuisibilem identicam ad eum: sed non est per se agendi propter illam: quia relatio identica indiuisibilis repugnat forme acquirere per modum. non autem forme actiue potest dici quod illa ratio per se non precludit propositum nisi diminute. et non est de textu. sed post allegata debet esse potest dici quod illa ratio philosophi etc.

Sciendum quod in ea. 17. dicitur aliquid ponitur una ultima questio. scilicet utrum charitas augeatur per extractionem prius noue de potentia ad actum quod sic. primo ubicumque est mutatio ibi est extractio alicuius de potentia ad actum augmentatio charitatis est mutatio: sed in eius augmentatione oportet ponere extractionem illius de potentia ad actum: sed non est exitus de potentia ad actum

nisi actus educatur sed charitas sic educitur: sed non extrahitur tota de potentia ad actum sed finis per se. Item charitas infunditur sicut preedit iste: sed mutatur igitur ut prius pars noua extrahitur de potentia preexistens ad actum potentia prima patet quod interdi includi mutari. Item si charitas augeatur sed est ibi generatio alicuius totius propositi: quia omnem mutationem percomitat generatio aliqua. sed omnis generatio est propositi. 7. meta physice 7. 5. 8. in agnitione charitatis generatur aliquid propositum non propositum ex anima et charitate: quia tunc charitas non crearetur. creatio enim non requirit aliquid subiectum generatur igitur propositum ex parte preexistente et sequenti: et per hoc illa extrahitur de potentia ad actum. Contra si charitas augeatur per extractionem eius de potentia ad actum. aut igitur per extractionem de potentia subiecti. scilicet anime vel voluntatis aut charitatis preexistens non primo modo: quia tunc esset forma naturaliseducta et ita forma naturalis quod est finis et contra fides. 2. non quia forma charitatis preexistens et sequens eiusdem sunt rationis: ergo una non est principium male respectu alterius de quo educatur. Confirmatur quia forma simplex finis bonorum subiectum esse non potest. hic dicitur unum magis: 3. Primum quod possibilitas ad augmentacionem in forma infusa non est accipienda ex parte subiecti vel materie cum non siteducta de potentia materie: sed est accipienda ex parte forme ipsius in se que in sua essentia partes habet. nam ut est sub minori quantitate est in potentia ut educatur ad actum quantitate maioris. Secundo dicitur quod hec argumentatio non est per aliquid eiusdem nature appositum quia augmentatio in formis non est per partium appositionem in substantia vel essentia ipsarum: sed in virtute per quam augmentatum efficacius potest in suam operationem propriam quod non faceret si simile apponeretur sibi: quia tepidum additum tepido inaequali gradu non facit magis calidum.

3° cōcludit q^d sit augmēta^r per extractōz
 taliū partiū v^tualiu in s^ua habit^u i actū
 quaz^z quelz educta de po^a partis pcedē
 tis ponit augmē^m nō solū ponit augmē
 tū in s^ua hitus: sed ē in v^tute: q^z s^ua v^t
 v^tus in forma idē sⁱ sicut pars extracta
 facit augmētum in v^tute charitatis p
 cedentis que est in po^a nō rōe sui s^ui. sed
 rōe sue nature ad actū vel gradū extra
 ctuz. Cōtra istā opⁱ. v^t q^d dīcat sibi. nā
 iungēdo primū cū 3° v^t sequit^r oppo^m
 scōi. q^z si fiat augmēta^r in charitate per
 extractionē partiū v^tualiu. tūc aut per
 istā extractionē h^ui aliqua entitas realis
 noua vel nō. si nō ē ista extractio n^o erit
 aliq^u actio. v^t per p^ris augmētabil^u chari
 tas sine actioe diuina. si at est aliq^u reali
 tas ad quā terminat ista extrac^o que nō
 est precise realitas p^ro^r. q^z cōcedit latitū
 dinē in esse^r forme nec p^rio^r realitas cor
 rūp^t sⁱm sic opⁱatē. igit^r terminat ad
 aliquā realitatē aliā a p^rio^r. v^t cū faciat
 v^m p^r cū p^rio^r aliter nō ē augmēta^r.
 sequit^r q^d hoc sit per appōēz vni^r realita
 tis ad aliā. igit^r ponē augmētatiōz chari
 tatis fieri per extractionē est ponē eā fie
 ri per appōem. Itē sic opⁱas inq^uitum
 sic d^r a ponēte augmētatiōz fieri p ap
 positionē dicit min^r rōabil^r q^d dīc ipse:
 q^z ab eodē gnātur hitus v^t augmētatur
 ex 2° ethi. gnātur at hitus l^o charitatis a
 deo igit^r v^t augmētatur ab ipso. hoc aut nō
 est sⁱm eē in s^uo solū sicut pbatū est con
 tra 2^{am} opⁱ. in pcedent^r q^oe. nec q^z p^ro^r
 gradus corūp^t sicut pbatū est 3° p^rio^r opⁱ.
 g^o q^z deus augendo addit aliā reali
 tatē pcedent^r. g^o nō sit per extractiōz illi^r
 gradus a s^uo. sed per additionem noui
 gradus ad gradū pcedentē. magis enim
 p^rpe d^r augmē^r per appōem q^d per extra
 ctionē. Rūdent isti q^d hec extractio ē vir
 tualis v^t nō p^ris accentalis. Contra nēcio
 est ibi aliq^u ac^o realis v^t passio q^u iminatur
 ad aliq^u v^t nō ad aliq^u pcedent^r. q^z tunc
 idē accipēt bis eē. g^o ad aliq^u realitatē no

uā v^t sic appō v^t p^ro^r cū sint eiusd^e rōis. g^o
 n^o dīca est nisi q^d p^ro^r dīcit aliq^u ap
 poni v^t ista dīcit aliq^u extrahi. Dico g^o
 q^d nō est ibi extractio nec istū modū p^rci
 pio. q^z talis pductio nō ē pductio. sed
 dico q^d est ibi noua realitas in pcedent^r
 sicut partes vel grad^u nō q^d dīcatū sed in
 diduales v^t ex^tie. Ad primā rōz dōz
 q^d nō sequit^r s^um ex^t de po^a ad actum. g^o
 for^o educt^r de po^a ad actū. q^z siue educa
 tur nāliter de po^a ad actū siue supernā
 liter infundat sp^u s^uz ex^t vnifor^miter
 de po^a ad actū v^t nō for^o ipsa. v^t iō in illa
 p^rn^o est falla^r p^rntis. q^z nō oīs muta^r s^ui ē
 per operatiōēz nālē educētē formā de
 po^a mē vel s^ui. sed s^um vnifor^mit^r mu
 tat a p^ruatiōē forme ad formā. v^t cū q^z
 sit i^o for^o vel nāliter educta vel per insu
 sionē imissa. Ad 2^{am} dico q^d nō seq^r cha
 ritas intēdit. g^o charitas mutat. sicut nō
 sequit^r quātitas molis auget. igit^r mutat
 vel mouet. nā solū s^uz mutat nō for^o nī
 si meta. v^t iproprie v^t for^o q^u p^rpe d^r au
 geri v^t intēdi n^o p^rpe mutat nisi per accēs
 inquātū ē s^uz mutat sicut s^ua q^rta mu
 tat v^t nō q^ritas. l^o q^ritas sit s^uz quā s^ua
 q^rta mutat v^t auget sumē^r augē meta^o.
 nā h^ui formā mutat s^uz eā l^o ipsa n^o mu
 tet. tenēdo tū q^d ad intēdi seq^r mutari p
 prie dico q^d for^o nō intēdit nec auget: q^z
 nō mutat sed q^d h^ui eā d^r itendi v^t mu
 tari sⁱm eā. v^t isto^o charitatē itendi nō est
 aliud q^d s^uz e^o v^t aīam s^uz eā itendi. v^t iō
 s^uz se p^rpe nō cōcedit isto^o q^d charitas itē
 dit. sed s^um e^o s^uz eā. v^t dīcit aug. v^t h^ui in
 l^oa. Charitas nō crescit. sed h^ui h^ui eam
 crescit s^uz eā. nomē tū mutationis attri
 buit diuersimode diuersis. nā alicui at
 tribuit vt imino p^o vt cū d^r q^d p^rposi^m ge
 nerat v^t mutat alicui vt s^uo vt cū dīcī:
 mā gnāt ita in p^rpo^a augmē^r d^r aliq^u de
 s^uo augmētatiōis q^uz de for^o vt p^rio^r v^t
 totali imino augmētatiōis isto^o mōz.
 2° d^r for^o itendi v^t mutari p^o s^uz e^o. Ad
 3^{am} pcedo q^d p^rpo^a p^o gnāt vt aīa cara i au

gnētatiōe charitat. qz ppo^mcludit sbz
7 iminū. 7 qñ dī q tūc nō ēet crea^o dico
q in eod instātī tps in q charitas l^a gza
creat infundit aie. sed in a^o 7 a^o instātī nē
qz p^o nā gze vel charitas creat q aie in
fundat l³ totū sit in eod instātī tps. vñ
duplex est ibi muta^o vna añ ēē charitat
vel gze ad ēē gze: 7 hec est vere muta^o q ē
crea^o 7 nō est muta^o ppe dicta. qz nihil
psupponit nec nāz nec sbm e^o susceptm.
Alia est muta^o a sbō nō caro ad ēē carū
7 sic mutat aia a nō ēē caro ad ēē carū
7 ista muta^o nō est simplr crea^o. qz psup
pōit susceptm. 7 iō hec mutatio fm qd
pt gnātiō. 7 totū ppo^m f³ qd gnāt tale 7
nō simplr. qz sba q est imin^o gnātiōis p^o
fuit vel psupponit in ifusione gze gnāt
2^m ēē gratū 7 accitale. 7 nō est de originali
doc. sed pertinet ad repositiōes.

De a multis ponit vna qō p. i8
di. 7 nō est de tex. qz ptinet ad re
positiōes. q icipit. vtrū do^m dī
cat ppetatē personālē. f. f. q nō vī. qz f³
aug. 15. de tri. c. 19. vel. 54. Spūs scūs
in tm donū dei est inq^o daf eis quib^o
daf. sed nō qz daf eis quib^o daf h³ suam
ppetatē personālē. qz sic daf ex tpe. q ex
sua ppetate personālī nō h³ q sit donū
qz f³ eund ibiō vbi. s. apud se inq^o autē
deus est 7 si nemini daf qz deus erat p^o
7 filio coēnus añq^o cuiq^o daret. h^o sit q^o
tum ad istā qōz q magi qrit. vtrum. f. f.
ead rōe dicat donū 7 daf 7 datū. Itē
2° sic. f. f. ex sua ppetate personālī dī
cat donū cū per. f. f. dant dona p donū
darent dona. sed hoc vī ipossibile quia
donū includit rōz donabilis. 7 sic inclu
deret rōes oppositas. f. dantis 7 dati. h^o
sit q^o ad p^o qōz magistri an per. f. f.
do^m donant oia. 3° sic. f. f. ex ppetate
sua sit donū. q ex ppetate sua est dona
bile. qz oē donū est donabile. qucro cui
sit donabilis nō p^o 7 filio. certū est. igit
creature sed hoc est flm. f. q dicat donū
ab eino ex sua ppetate psonālī qz dona
bilis creature. qz tūc eadē rōe fili^o dicere

tur donū. qz ab eino pcessit a p^o vt do
nabilis creature. vñ dī in Esa. fili^o datus
est nobis 7c. h^o q^o tū ad 3^{am} qōez magi
vtrū. f. f. sit donabilis p^o 7 filio vel tm
nobis. Itē 4° sic. ppetas psonē pcedē
tis dicit pcessiōē qua accepit eēntiāz. q
si donū sit ppetas psonālī. f. f. donum
dicet pcessiōē ei^o q. f. f. pcedit 7 accepit
eēntiā. sed donū nō dicit nisi donatiōez
que nō ppetit. f. f. ab eino cū non p^o da
ret q^o ēet cui daret. q pcessus ei^o non esset
ab eino. qd flm est. Itē quo aliq perso
na accipit eēntiā eo h³ eēntiā. sed. f. f. p
cessiōē accipit eēntiā q pcessiōē h³ ei^o
sentia. q eod addito vtrōbiqz quo h³ ei^o
sentia eo est eēntiā. q pcessiōē est eēntiā
qui si h³ eēntiā ē eēntiā. sicut igit seqtur
q. f. f. dono sit eēntiā qd flm est. qz. f. f.
nō est eo donū quo deus nec fili^o eo fili^o
quo deus: eo at quo est deus est eēntiā.
q non eo eēntiā quo procedit nec eo do
nū quo deus hoc est q dicit Aug. 7. de
tri. c. j. de magnis. Itē. 6. sic. donū h³
rōnē ad illud cui daf. igit si. f. f. habet
ex processione q sit donū creature per
p^ois haberet q sit spūs creature. h^o flm ē
qz ead rōe filius est filius creature cum
sit nobis datus. 7 hec rō innuitur in 4°
qōe magistri an filius possit dici noster
cum sit nobis datus sicut. f. f. dicitur no
ster. Itē. 7. sic. inter dātē 7 datū est
creatō. sed. f. f. dat donū. q si ex propieta
te sua personālī sit donum. igitur spūs
referretur ad se fm rationez donātis 7
donati siue dātis 7 dati. sed n^o relatio
realis vel personālī est eiusdē ad se: er
go 7c. hoc sit q^o tum ad quintā questiōz
magistri. an. f. f. referatur ad seipsum.

Contra aug. 4° de tri. c. 20. vel. 52. Si
cut enī inquit natum esse est filiū a p^o
esse ita mitti est filio cognosci q ab illo
sit. 7 sicut. f. f. donum dei esse est a p^o
procedere ita mitti est cognosci q ab il
lo procedit. 7 sequitur. c. 53. nec possū^o
dicē q spūs 7 a filio nō procedat. q. f. f.
eo est donū quo a p^o filioqz procedit.

et p^{er} p^{er}sonam donū ē p^{er}petas p^{er}sonal. s. f. J^{er}ez
 august. 5. de tri. c. 2. vel. 27. s. 3. tñ inq^{ue} il
 le. s. f. q^{ui} nō trinitas: s. 3. in trinitate intelli
 git in eo q^{uo} p^{er}pe dī. s. f. relatiue dī cū ad
 p^{er}sonam et filiū refert q^{ui} et. s. f. et p^{er}is et filiū
 spūs ē: s. 3. ipa relatio non appet i h^{oc} noie
 appz at cū dī donū dei. donū ei est p^{er}is
 et filiū: q^{ui} et a p^{er}ie p^{er}cedit. hec ille. g^o donū
 est p^{er}petas p^{er}sonal ei^{us} fm quā a p^{er}ie filio
 q^{ui} p^{er}cedit. Hic dī q^{uo} donū p^{er} accipi tri
 pliciter siue equoce sicut hic possum^{us} ab
 aug. in auctib^{us} p^{er}dictis. vno^o aptitudina
 lit: 2° habitualit: 3° actualit: 3° loq^{ue}tur
 aug. in p^{ri}ma aucte allegata de dono 2°
 loquit^{ur} aug. 5. de tri. c. 15. vel. 35. vbi in
 quit. vtz g^o erat supple donū anteq^{ue} da
 retur: s. 3. nondū erat donū aut eo ipso q^{uo}
 datur^{us} erat eū de^{us} iā donū erat aūq^{ue} da
 ret^{ur} tē. p^{er}az post nūdit dīcēs: s. 3. q^{ui} sic p^{er}ce
 debat vt eēt donabile iā donum erat et
 aūq^{ue} eēt cui dare^t. P^{ri}mo mō. s. f. aptitu
 dinalit donū dī vt aptū natū ē dari v^{el}
 vt ei nō repugnat dari tñ in futuro nō
 dare^t sicut loq^{ue}tur aug. in auctib^{us} ad op
 positū: et isto mō donū h^{ab}et rōem p^{er}petas
 tis p^{er}sonal vel ē donū ex p^{er}fectione sua
 s. inq^{ue}atū donabil: et h^{oc} nō cōcedo s. 3. dī
 nūcōem approbem^{us} q^{uo} sit^{ur} falsū arguē:
 q^{ui} p^{er}petas p^{er}sonalis ē ad intra et non ad
 extra. s. 3. donabilitas illa nō est ad itra
 sed ad extra vt ad creaturā: q^{ui} nō ad pa
 trē nec ad filiū g^o tē. p^{ro}bo ma. q^{ui} p^{er}sona
 q^{ui}libet diuina hūit p^{er}fectū ē diuinū et p^{er}
 sonale aūq^{ue} fuit aliq^{ue} creatura: q^{ui} ex se ē
 necē eē. Creatura vero i nullo eē nec in
 tra nec extra est necē eē neq^{ue} in eē exn^{te}
 nec in eē eēntic. s. diminuto siue intellecto
 rō hūit^{ur} ē: quia necitas ē p^{er}ditio exn^{te} et
 tale eē abstrahit ab exn^{te}. etiam h^{oc} eēt
 magis incōueniēs q^{uo} si eēt necē eē in esse
 reali: sed q^{uo} est ex se necē eē p^{er}us ē q^{uo} illō
 q^{uo} ē possibile vel nō necē eē: g^o in illo po
 ri est p^{er}sona 3° siue ei^{us} p^{er}fectio et nō reus
 eiusdē ad creaturā: q^{ui} nō est itelligē ali
 quā rōnem eē ad creaturā nisi creatu
 ra eēt vel itelligat eē q^{ui} rō requirit imi^{us}

nū simul cu ipa eē. et p^{ro}bat ma. sic q^{ui}
 rō rōis nō p^{er} se includit i p^{er}sona diuina
 q^{ui} est ens reale: tñ includit rōnē rōis eēt
 ens rōis: tñ cū h^{oc} plura realia inclu
 deret: q^{ui} p^{er}stitutū sequit^{ur} debilioz p^{er}tem
 s. 3. rō dei ad creaturā siue actual siue hū
 tualis siue aptitudinal est ens rōis g^o tē
 J^{er}ez ad p^{ri}ncipale sic vna p^{er}sona nō p^{er}st
 tuit formalit^{er} duab^{us} rōnib^{us} distinctis: sed
 s. f. p^{er} spiratōez passiuā q^{ui} dicit re^m ad spi
 rates p^{er}stitutū in eē p^{er}sonal. sed si rō ap
 titudinal eēt necē ad h^{oc} ipa eēt alia rō
 ab illa. p^{ro}bo: tñ q^{ui} sūt ad diuersos imi
 nos. tñ q^{ui} vna ē real: alia rōis. R^{ati}o p^{ro}
 mo ad re in se. 2° ad intēdēz Aug. quā
 tū ad re dīco q^{uo} nulla p^{er}sona p^{er}stitutū i eē
 p^{er}sonal p^{er} aliq^{ue} re^m ad creaturā: nec a
 liq^{ue} p^{er}petas p^{er}sonal dicit re^m ad creaturā
 imo q^{uo}qd ē intrisecū i diuinis siue abso
 lutū siue respectū in q^{uo}cūq^{ue} eē reali siue
 itelligibili abstrahit ab oī respectu ad
 creaturā et ē p^{ro} q^{uo}cūq^{ue} eē creature: ita q^{uo}
 si p^{ro} impossibile vel icopossibile nihil ali
 ud a deo possēt eē in aliq^{ue} eē nihilomi
 nus eēt in deo q^{uo}qd sibi cōuenit ad itra
 s. 3. q^{uo}cūq^{ue} eē eēntiale v^{el} p^{er}sonale: q^{ui} p^{er}us
 itelligit tota trinitas s. 3. q^{uo}cūq^{ue} eē q^{ui} q^{uo}
 cūq^{ue} eē attribuit creature siue reale siue
 diminutū illud ē a tō trinitate: et iō cre
 tura fm q^{uo}cūq^{ue} eē ei^{us} necēio ē posterior
 oī eē ad itra: et iō nihil intrisecū i dīnis i
 cludit necēio re^m ad creaturā q^{ui} ē posteri
 or: s. 3. cū re^m q^{ui} s. f. dī donū sit ad creatu
 rā q^{ui} nō eēt donū nisi creature cui dare^t
 q^{ui} nō p^{er}is nec hūit sic dat sed q^{uo} donū nō sit
 p^{er}petas p^{er}stitutū. s. f. s. 3. tñ spira^{us} passiuā
 q^{ui} accipit eē a p^{er}ie et si^{us} q^{ui} p^{er}pe signatur h^{oc}
 noie. s. f. i sēsu p^{ro}pōis q^{uo}qd dīcat aug. 5.
 de tri. c. 2. vel. 27. q^{uo} s. f. et rō magis in h^{oc}
 noie donū q^{uo} in h^{oc} noie. s. f. Dico g^o q^{uo}
 maxie appet illū 3° p^{ro} p^{er}petas p^{er}stitutū
 h^{oc} noie. s. f. nō itelligē p^{ro} spm tñ nāz itel
 lectualē v^{el} spūalē: q^{ui} sic h^{oc} nomē spūs ē
 cōe trib^{us} p^{er}sonis. s. 3. accipē. s. f. p^{ro} spirato
 volūta^{us} casta et scā p^{er}is et filiū: q^{ui} talūz
 volūtas hūit obm iūm iūm ite dīligib^{us}

libi pñs ē pñ^m lufficiēs pducēdi amorē
 ifiniū: 7 p pñs p se stātē q spūs dī. Tñ
 pñs autē aug. ē sciēdū q donū multū
 pliciter pōt accipi. Uno mō pōt donū dī
 ci qdūqz liberalit^r pductū 7 sic dare nī
 hū aliud ē nisi liberalit^r pducē: 7 dari li
 beralit^r pducī. 7 isto^o pōt pcedī. f. f. eīno
 datū ēē 7 donū: qz ab eīno spirat 7 sic
 donū nō dīc nīsi ppetatē psonalē: qz ab
 eīno. f. f. ē spirat^r: vñ sic dare 7 dari nīl
 aliud ē q spirare 7 spirari: 7 sic non lo
 quuntur sci de dono. nam pcedūt spm
 ēē donū ab eīno: s; nō dari ab eīno: qz ip
 sum dari ab eīno includit creaturā cui
 dat fore ab eīno. nō ei pōt aliquid dari nisi
 sit illud cui dat. Alio^o pōt intelligi p donū
 amor^r pcoris pñs 7 filij q pī ipedit amo
 rē fī^o 7 ille repēdit amorē eūdē. quō lo
 qtur ricar. 3°. de tri. de amore: 7 sic nō itē
 dīc h aug. loq de dono: qz sic donū qd
 idē est q amor ē mere cēntiale fm vnaz
 opi. vl mere psonale f; aliā opi. 7 iō dī
 co q donū p se aliqd vñū pncipr signat
 7 aliud ex pñti pñt 7 sic ē vñuocū. s; gīt
 ēē p se re^m rōis ad creaturā: 7 tūc s; gīt a
 liqd cēntiale 7 nō p se vl pncipalit^r s; gīt p
 eratē notōnalē alicui^r psonē. pñt tñ no
 tōnale vt sup^r de dari dīc nō ē. vel si dica
 tur q s; gīt vtrūqz p se tūc erit equocū 7
 nō s; gīt p se vñū. Supponēdo tñ q s; gīt a
 liqd p se: dico q p^o 7 p se s; gīt re^m dona
 bilitatis ad creaturā vl donaturū vl do
 nādū: qz dō^m pōt triplr accipi respēu cre
 ature vt dīxit pōr opi. 7 i hoc bñ. sed tñ
 pñt ppetatē 3° psonē pcedēt a pñe 7 fī^o
 qz amor ē ver^r ex vl pcessiōis sue 7 sic vñ
 libē donū Inī enī oīa dona dātū p^m do
 nū qd dat 7 qd dāre pōt ē amor ei^r quē
 p^o dat amato q ē rō cuiuscūqz alī^r do
 nī. nīhil ei h; rōez donī nisi inquātū ca
 dīt s; actu amoris. nō ei cultell^r vl rosa
 neqz aliqd ext^r h; rōem donī vel meret
 nomē donī nisi qz cōicatū amīcabilit^r a
 ctu amatorio volūtatis: iō oīa dona dī
 cūtur talia rōe amoris dātū 7 nō recipi
 ēnt. spūs at scīs ex vi pcessiōis sue ē p^o

amor 7 ifiniū^r 7 pcedēs p actū amoris a
 pñe 7 fī^o eū liberalit^r pducētib^r: 7 ita do
 nū si sit cēntiale p se signās re^m ad crea
 turā. pñōbit tñ nēcio ppetatē. f. f. q ē pñi
 m^r amor cēntie pcedēt a pñe 7 fī^o p actū
 amoris: 7 sic itelligēde sūt auctes aug.
 sup^r ad ptē oppositā allegatē q donūz
 dicat ppetatē psonalē. f. f. p pnotatōez 7
 nō fm suā pncipalē significatōez h^o p ex^m
 declarat h^o numē dator nō s; gīt p^o re^m rōis
 vñū spiratū pñs 7 filij. s; p^o s; gīt re^m rōis
 ipī^r ad creaturā pnotādo pcessiōnē pas
 siuā vel ppetatē psonalē. f. f. p re^m tñ ad
 vtutē spiratūā spiratū p quā pducit p
 m^r amor spirat^r ifiniū^r. eodē mō donū nō
 p^o signat ppetatē psonalē. f. f. Ad p
 mā rōez pncipalē p; 3° p ca q dā sūt:
 qz donū nō p^o signat ppetatē psonalē
 f. f. nā i tñ ē donū inquātūz dat eis qd^o
 dat 7 ita p se signat re^m ad creaturā. cō
 nōt tñ ppetatē. f. f. Ad 3^m pcedo q per
 donū dona dēt qz p amorē q ē p^o donū
 dātū dona oīa sic dīc nō ē. Ad pbatōez
 dico q nō ē oppō i relatiuis nisi accipi
 ant respēu eūdē. nō enī opponunt i co
 dē pñitias 7 filia^o: ita q idē respectu dī
 uerfoz sūt pī 7 fili^o qz pōt ēē fili^o pñs sui 7
 tñ pī fili^o quē gnāt. nō tñ pōt ēē fili^o pñs
 sui 7 ipī^r pī qz tūc idē pducit se: qd ē in
 cōueniēs. p^o de tri. c. l. f. f. aut ē donū in
 quātū pnotat ei^r pcessiōnē psonalē 7 ē
 fil^o cū pñe 7 fī^o. dator vel donator cuiusli
 bet donī qd dat creature nec ē h^o icōne
 nīens q sit dās 7 donū vl datū respectu
 diuerfoz. Ad 3^m dīcēdū q donabil^r
 dī vno mō qd ē aptū natū donari. alio
 mō dīcīt idē qd ē possibile dari: nec sūt
 ista eadēz: qz aliqd ē possibile ēē tale qd
 tñ nō ē aptū natū ēē tale. lapidē ei ē pos
 sibile fieri sursū 7 tñ nō ē aptū natū esse
 sursū. nec h; ad h^o aptitudinē. cor^o eti^r
 am neutz qd nec de se ē natū fieri sursū
 nec deorsū vt cor^o circularē possibile ē
 deferri deorsū 7 sursū: fm aut pñū mō
 dū p^o. f. f. h; ex pcessiōnē sua 7 a ppetā
 te psonali aptitudinē: qz. f. f. pcedit vt

amor: donabilis non sic fili' s; vt vbum
 declaratiuū cēntie patris: 7 ideo non p
 cedit filius ex pprietate psonali vt hñs
 aptitudinem vt def. procedit tamen pe
 nes secundum modum vt possibilis da
 ri a patre 7 a filio 7 a spūs sancto: 7 ita n
 sūt idēz vt pz in exēplo palleato. Ad
 4^m concedendum est q. f. f. pstat essen
 tia; sine vllō tps initio de patre filioq;
 processio sicut dicit augst. i. s. de tri. 7
 q. ista pcessio includatur in hoc nomi
 ne donum non vt pncipale significa
 catum: sed vt connotatum. Ad quin
 tum dicendum q. illa est falsa quo spū
 tum sanctum habet essentiam eo deus:
 quia processione habet essentiam: nō ta
 men ea est deus. nā non eo pater q. deus
 neq; eo. f. f. q. deus. sicut patuit supi' per
 Aug. fili' etiā nascibilitate h; cēntiā nō
 tñ nascibilitate est de' sed deitate. 7 cū p
 bat psonā hñe cēntiā est ipam eē deū. g
 eodē additō vtrobq; q. psona h; cēntiā
 eo est de'. nego pñaz. s; est fallacia figur
 dictōis penes pñū modū. nā ablatiuus
 qñ cōstruit cū vbo pstruit cū eo in rōne
 pncipij actiui vel in rōe actōis 7 fieri. ut
 lignū est calidū calore vel igne. 7 iste ab
 latiu' calore significat q. calor habet in
 ligno sit pñm calefactōis i ligno. Lū vō
 dñ lignū h; esse calidū calefactōe pstruit
 ablatiu' in rōe calefactōis 7 fieri. sed qñ
 ablatiu' pstruit cū noie substantiuo pstrui
 tur cū eo i rōe pncipij formalis eēndi vt
 cū dñ lignū est calidū calore. 7 ita in ppo
 sito. f. f. h; essentia pcessione pstruit ab
 latiuus cū verbo in rōne actōis qre i eē
 7 fieri sed cū dñ pcessio est cēntia 7 de'
 significat ibi q. pcessio sit formal' rō q. ē
 deus qd nō est. 7 sic ē ibi fallacia dictōis
 ex fili' terminatōe. Ad 6^m dicēdū q. f. f.
 dñ do^m creature 7 spūs noster fm illū re
 spectū quē pnotat ex sua pcessioe. q. sic
 donū pmo significat re^m ad creaturā cō
 notādo tñ eternā pcessione ita e; . f. f. p
 mo significat pcessione eternā vl psonā
 illā pstituta pnotādo respectū aptitudi-

nalē ad creaturā. fili' at ex pcessioe sua
 nō significat re^m ad creaturā nec illū cō
 notat q. nālē 7 n p modū doni pcedit.
 exit. n. nō quō dat' s; quō nat'. Aug. s.
 de tri. Ad 7^m dico q. f. f. est datiu' sui
 quantum ad extra sed iste re' non est p
 petas eius.

Licēdū insup q. in. 21. di. q. vni
 ca in q. qrit an hec sit vā solus
 pñ est de'. post rñsionē. Ad p^m
 arg^m pñ. quidā rñsionē ad 2^m arg^m hñt
 sic. Ad 2^m dñ q. exceptia nō puerit. pñs
 vō hoc nō oñdū q. determinat de simpli
 ciū pponūz puerisonibus q. ptinet ad sy
 logismū cathe^m 7 simplicē. Sed q. puer
 tat pz p pbata. Et nō est de tex. sed sic
 debet ordinari rñsio. Ad 2^m argu^m dico
 q. illa non est sua puerfa.

Tiā in. 23. di. in q. qrit. vtz p^m
 fm q. dic aliqd cōe rē. doc. an
 teg^m rñdeat ad. q. ibi. Ad qōez
 Rñō i fine illi' rōis. pñ additū arguo
 sic sūt ista vba: sed nō est dare aliqd sb
 stantū tale sbintellectū. Aliq. volūt ad
 dere hoc nō pōt terminare depēdētia al
 teri' adiectiui cuiusmōi ē termin' nūeral'
 tres igit nature p ipm determinat. Rñ
 multa sunt pcreta q. nō sūt adiectiua sic
 causa gen' spēs. Cōtra adiectū arguis
 nō p pcretū. Etā post illa vba posita in
 pncipio rñsionis ad qōem ibi. Ad qōez
 rñdco. q. sic sequerē aiaz esse psonā qd
 est incōueniēs. Multi volūt addē 7 de
 itatē esse psonā 7 ēt n pueniret ppe deo
 q. indiuiduū nō est nisi vbi est diuiduū
 qd non cōuenit deo. Similit tñ pprie
 nomē persone pueniret hōi qui psimilr
 solus prope dicat rōnalis. Et non est de
 textu: sed debet post illa verba immedi
 ate sequi. dico q. nihil

Licēdū q. 26. di. q. vnica doc.
 ponit pmo viam tenentē q. p
 sona pstituit p relatōem. Lō
 tra quā arguit. q. 4. In prima via ibi.
 Quantum ad primam viam in pnci
 pio post illa verba. omē relatmē. aliqd

excepta relatione. aliqui tex. nō habēt.
et in p̄cipio tertiij capituli si pater inq̄t
nō aliquid ad se nō est q̄ refertur. ex h̄o
videt q̄ r̄lō nō refert: sed illud q̄d refert
est aliquid ad se q̄d ēt probat. q̄ illō q̄d
refert r̄lōne nō est aliquid posterius ea
nec simul natura. ergo est prius nālīter.
7 ita est ad se. 7 debet esse de tex.

Duertendū q̄ doc. in. 27. disti.
mouet tres questionēs ad quas
r̄ndens fm̄ mentē propriam ibi

Ad questōes istas igit̄ r̄ndeo ad p̄maz.
Ad primā q̄ ratio verbi p̄cipue acci
pit ab aug. li. de tri. supponēda sūt que
dā certa que fm̄ ip̄m cōueniunt verbo
post que v̄ba ab aliquib' imēdiate poni
tur hoc. s. Et 2° per diuisionē si i^o remo
uenda ab oī eo q̄d nō est verbū sicut fa
cit p̄h̄s 3° tibi. ad inquirendū gen' v̄tut'
vbi dicit illa que sunt in anima vt po
tētiās 7 passiōes 7 habitus 3° illis
remotis que nō cōueniunt illi de quo q̄
ritur. 7 nō est de tex. sed debet imēdiate
sequi. 7 ex illis inuestigandum.

Duertendū est etiā q̄ in 28^a do
ctor mouet duas questionēs. 7
volēs respōdere ad primā facit
duos articulos. In 2° vero articulo ibi.
De scōdo articulo dicunt 7c. anteq̄ p̄clu
dat ibi. iō videt dōz q̄ ingenitū. aliqui
ponunt in textu aliter dicit q̄ hoc posi
tiū est cē a se. 7 hec dicit esse intentioni
Rid. 7 q̄ esse a se est aliquid propositū
positū circūscriptū per ingenitū 7 p̄e
cessit relationē ad finitū. q̄ enī aliquid
est a se: iō oī fm̄ Rid. q̄ ab ip̄so sit oīe
ēē 7 oē existere. Contra. a se si est posi
tiū aut est absolutū. 7 erit cōe tribus.
aut r̄lm̄ 7 nō ad prius q̄ nō est nisi ne
gatio relationis ad prius igit̄ erit ad filiū
7 ita ad se vel dicit filiationē si ē po
situum vel si dicit habitudinē ad p̄e
cedens erit negatio relatiōis. 7 ita nega
tiū ingenitū. ergo nō est propriū posi
tiū illius. 7 nō est de textu.

Ira distīn. 30^a doctor mouet

duas q̄ōes. 7 r̄ndens ad primā auctem
ponit p^o opi. Cōtra quā arguit ibi. Con
tra illā opi. Quātū ad illud q̄d dicit 7
arguit cōtra r̄nsiones illius datas tam
ad primā q̄ ad 2^a q. 7 anteq̄ arguat
contra illud q̄d dicimus ad 2^a q. ibi.
Contra illud q̄d dicit ad 2^a statiz post
illa verba. Uniformiter ab ea appellāe
aliqui tex. h̄nt. q. n. forma sit in aliq̄ 7
tam q̄ nō possit denomiari ab ea vt di
catur habes formā dicitio est. q̄ nō dis
ferunt p̄cretum 7 abstractū forme nisi i
sola denominatione subiecti. ergo q̄ cre
atio actio sit in deo. 7 tamē q̄ nō possit
denoiari ab ea dicitio est 7 nō ē de tex.

It di. 31. in decisione questōis
doctor ponit ibi. Ad questōnē
videtur dōz q̄d 7c. tres p̄ditōes
que requirunt ad relationē reālē in fine
p̄ime p̄ditionis ibi. quātum ad primā
p̄ditionē si ista verba. Q̄ ē magnitudo
siue specialius infinitas. 7 statim p^o ista.
anteq̄ ponat 2^a cōditiōz. multi volūt
ponere. 7 hec probatur generalius p̄ oēs
rōes que fiunt ad oīndendum essentiam
p̄imi esse infinitā: q̄ oēs iste cōcludunt
q̄ ex natura rei ipsa sit infinita. Nā q̄
cūq̄ via ad ipsa sumatur siue in ratiōe
p̄incipij effectiui siue finalis eminentis
7 mensurantis 7 participati que vie ta
cte sunt dis. 2^a Omnia inquam sunt ad
ipsas. s. q̄ ipsa est ibi ex natura rei circū
scripto oī actu intellectus: q̄ nulla depē
dētia effectus infiniti vt participantis
est sub ratione ad aliquid sub ratiōe for
malis entis rationis sicut probari potest
per ratiōes. Cōtra 6^a opi. est igit̄ h̄
ex natura rei illō q̄d ponitur fundamē
taliter proximū equalitatis 7 ratio fun
dandi. s. vnitas. quia fm̄ dam. c. 6. illic
s. in deo cōe est vnum in intellectu t̄m.
7 nō est de textu.

Reterea in eadem distīn. 2. q.
In responsione ad primū ar^m
ibi. Ad primū argu^m dico. post
illa verba istud arg^m licet alias fecerim.

ad pbādum. q̄ relatio origis non ē act^{us} eēntie. Aliqui text^{us} correcti nouiter habēt. q̄ vbiq̄ rō est actus fundamētū ibi suppo^{nt} pōt dici ad altez f̄ illud fū damentum. sicut for. fm albedinē ē silis ignis calore calefacit. lapis fm q̄dditatē lapidis est mensura noticie lapidis hoc non pcedit p̄ deitate est par vel fm deitatem. g. Sed v̄ ita posse argui q̄ nec fm deitate est eq̄lis. q̄ ista relatio non ē actus fundamētū ibi fm fundamentū dī aliquid ad altez. hanc. n. accep̄ sed non pcedo e^o q̄ vbiq̄ aliquid dicit ad altez fm fundamentū q̄ ibi relatio sit actus fundamētū. q̄ vlt tale fm q̄ ē nota esse inherētie p se 2° mō n̄ pmo 7 bene actus fundamētū p rōnem pcludit fundamentū eē cām inherētie relationis ipsi supposito. cām inquā p se 2° mō n̄ pmo. non aut e^o q̄ eē p se fundamētū q̄q̄ sufficit ad esse p se causā inherētie relationis ipsi suppo^{nt} abiq̄ hoc q̄ relatio actus 7 q̄q̄ nō sufficiat q̄ tunc p̄ fm eēntiam eē pater. S3 saltem que est rō dissimilitudis hic q̄ relatio cōis dī in esse fm eēntiam. rō vō p p̄ia siue originis non cū neutra sit magis actus q̄ alia in creaturis. vtraq̄ est actus 7 vtraq̄ dī in esse fm fundamentū. tā. n. calidum fm calore ē calefactū q̄ fm calorem est simile. 7 n̄ ē de textu. Sed p^o vba predicta debet sequi tenendū tñ vīam cōem.

Nōi. 35. q. vnica. doc. respon det ad questionem ibi pōt dici ad q̄stionem q̄ relatiōes rē.

Ad quam ponit tres rationes 2ª ibi.

Preterea voluntas fruens sine rē. post q̄ rōnem anteq̄ ponatur. 3ª ibi. Preterea sicut argutum est. Aliqui ponunt vnam aliam rōem. s. Preterea. ista intellectio ē p̄ma recta 7 hēt modum realē 2^a est rōis. si. n. intelligo hoiez absolute hec intellectio realis est 7 habet modum realem. Si autem eam intelligā postea cōparando ad formā. hec ē intellectio cō

paratus 7 est rōis. Si ḡ ille hitudinē sūt intellectu intēde non reflexa. ḡ erūt reales. Et non est de textu.

Irea dī. 36. Pōit doctor duo arg^o in prin^o. Et in secūdo argumento aliqui ponūt ista vba: ḡ cum lapis intellect^{us} ab intellectu dī uino intelligatur ab eterno inq̄tum est aliud ab eēntia diuina 7 illa scia dei sit realis 7 methaphysica 7 non logica. Et non ē de textu. Et in r̄sione ad q̄onem ibi: hic quidā dicunt q̄ sic. Aliqui imēdiate post hec vba ponunt in tex. q̄ ens cōissime acceptū vel res pōt dici a reor reris. 7 sic est cōis figmentis 7 alijs multis. Alio^o pcedendo vltra. res dī a rati ficatōe vt est res rata 7 distincta a re ficta 7 ista est duplex vel tanq̄ res cui pōt cōpetere eē v̄l cui cōpetit esse prius tam est res cui potest cōpetere esse. Et non ē de textu. S3 p^o predicta vba debz sequi Pro hac opt. argut.

Irea dī. 44. vbi agut. Utū dus possit facere aliter res rē. q̄ ab ipso ordinatum est fieri ibi. Ad ppositum iḡ applicando rē. i principio post illa verba vt pcedit actum voluntatis diuine vt dictum est dī stinctione. 38. rē. Aliqui ponunt. q̄ nō inuenitur i illis legibus necessitas ex terminis vt q̄ omnis peccator damnabit. sed solum ex voluntate diuina acceptate q̄ operat fm illas leges quas statuit. Uel sufficit ad ppositum dicere q̄ statuunt a sapiētia diuina fm q̄ intellect^{us} offert voluntati diuine. Et aliq̄ non ponunt. tñ est de originali doc.

Et sic ē finis hāz additōum. que f3 nōnullorū op̄inōne textui doctoris subtilissimi sup p̄mum sniaz librū addunt 7 in eodem locis suis inponūt.

Registrū sup pri mo sniaz.	subiectum sectio autem	potest cessario cau	non est alta ius entis
a	l	t	b b
pina vacat	vult q̄ sicut	Quantuz	sequitur
Lupientes	simplr sim	necessitate	que necessario
agenti naturali	hec aial	non voluntas	q̄ partes
ab imaginabi	fm multos	per illud	sed que circa
b	l	v	c c
Moytes	Rūdeo aut	nisi vt forma	in ordine
hoc etiam	z per p̄ns	minans	terminus
p̄phetia	istos duos	posito	existente
Ad primum	videndum	que ē quasi	fallacia
c	m	x	d d
Ad tertiam	in luce	P̄eterea	Supposito
eo intuitu	altam poten	pducens	p̄sequētie vel
qui charitatem	reali qua agēs	Confirmatur	aliter q̄
sunt diuerse	talem scōm	nem p̄nci	semper seque
d	n	y	e e
errare nisi	omnes cās	nature q̄	Nec mirum
intelligentia	actiuam non	tatez cognoscere	esse necessariaz
ex identitate	argumentum	semper	Circa distincti
idem: puta	tem. nos igr	mere naturalis	formaliter.
e	o	z	f f
philippus	p̄ma.	duobus	Prologi
In ista	ciebus non	equalitate	ab actu
fruitionis	quod hic est	quod habet	quo ipsum
apprehenso	terminum	eius gene	clusione
f	p	z	g g
2 ^o est per se	q̄ ad perfectum	hoc in p̄edi	eque conclu
ponit affir	tum inq̄ um	pater vel solus	perfecta
repugnat	ni formatis	rerum contra	vtroq̄
nulla duo	litatis. neq̄	opposituz	illa que
g	q	p	h h
essentiam	formam	tunc esset	difficilius
se. Si aut	so calore	omnem modum	approximatorum
anxiam	quod est	personas	sub illa ra
bente illud	nem arguo	pliciter	ate sequentes
h	r	z	i i
ex se deter	Ita etiam	nisi pduceret	p̄ncip̄
hoc dicitur	nihil oino	ditiones p̄me	non p̄mo
de ca ^a transla	nus tamen	actio q̄ equa	est falsa
talis licet	ceptus cōmu	est quo	vt quasi
i	f	a a	in entitate
Ad 2 ^m añs	fit pars ali	quod est	
negatio	huius exclu	genus	

